IOANNIS ZONARAE Monachi Tomus Hiſtoriarum tertius, quo Chriſtianorum Imperatorum res geſtæ, à Conſtantino Magno uſque ad Alexii Comneni obitum deſcribuntur:

HIERONYMO VVOLFIO interprete.

Cum rerum & uerborum memorabilium INDICE copioſo.

BASILEAE, APVD IOANnem Oporinum. 1557.

Βασιλεία τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

περὶ τῆς ἁγίας Ἑλένης.

Οὕτω μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, τῆς τοῦ πατρὸς βασιλείας ὁ μέγας Κωνσταντῖνος διάδοχος γέγονεν, ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμος, καὶ ἐν ὀρθοδόξοις ἐπισημότατος. ὃς ἐκ τῆς μακαρίας Ἑλένης γεγένηται τῷ πατρί, περὶ ἧς διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς, καὶ τὰ κατ' αὐτὴν οὐχ ὁμολογοῦσιν. οἱ μὲν γάρ, τῷ Κωνσταντίῳ νόμῳ γάμου φασὶν αὐτὴν συνοικεῖν, ἐκπεμφθῆναι δέ, τοῦ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου, ὡς εἴρηται πρόσθεν, τὴν οἰκείαν παῖδα τὴν Θεοδώραν τούτῳ κατεγγυήσαντος, καὶ ἀναδείξαντος Καίσαρα. οἱ δέ, οὐ γαμετὴν νόμιμον αὐτὴν γενέσθαι τοῦ Κωνσταντίου ἱστόρησαν, ἀλλὰ παρ' ἔργον ἐρωτικῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ δι' ἐκείνου ταύτην συλλαβεῖν τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον. διαδεξάμενος δὲ τὴν βασιλείαν τὴν πατρικήν, ἦρχε τῆς Βρεττανίας τε καὶ τῶν Ἄλπεων, καὶ αὐτῆς ταύτης τῶν Γαλλιῶν, ἔτι τῇ τῶν Ἑλλήνων θρησκείᾳ προσκείμενος, καὶ τοῖς Χριστιανοῖς ἀντικείμενος, παρὰ Φαύστης τῆς γαμετῆς εἰς ζῆλον τῆς τῶν εἰδώλων τιμῆς ἐκκαλούμενος. θυγάτηρ δ' ἦν ἡ Φαῦστα τοῦ Μαξιμιανοῦ. αὐτὸς γὰρ καὶ ὁ πατὴρ ἀδελφαῖς συνῴκησαν δυσί. τριῶν δ' ὄντων τῶν βασιλέων, αὐτοῦ τε Κωνσταντίνου καὶ Λικινίου καὶ Μαξεντίου, ὃς ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἐκράτει, ὁ Μαξέντιος οὗτος, οὐχ ὡς βασιλεύς, ἀλλ' ὡς τύραννος αὐτοῖς ἐχρῆτο, πλεῖστα δεινὰ καὶ ἄτοπα τοῖς ὑπ' αὐτοῦ τυραννουμένοις ἐπάγων, ὡς ἤδη μοι ἀναγέγραπται. ἃ μὴ φέροντες οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ, διαπέμπονται πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον, ἀπαλλάξαι σφᾶς τῆς τυραννίδος τοῦ Μαξεντίου δεόμενοι. ἐν τούτοις πρὸς καθαίρεσιν αὐτοῦ διανίσταται, καὶ στρατεύει, καὶ πρὸς τὴν Ῥώμην χωρεῖ. ὁ δέ γε Μαξέντιος ἐπὶ πολὺ μὲν ἐντὸς καθῆστο τειχῶν, μὴ ἀντεπεξιὼν τοῖς πολιορκοῦσιν αὐτόν, ὥς τε καὶ διὰ σκώμματα κατ' αὐτοῦ ὑπό τινων τι ποιεῖσθαι. ὀψὲ δέ ποτε ἀντιπαρετάξατο, γοητείαις κεχρημένος, καὶ δι' ἀνατομῆς βρεφῶν μαντευόμενος. καὶ ἄλλα πράττων ἀθέμιτα, ἃ δέος ἐνεποίει τῷ Κωνσταντίνῳ. ἀγωνιῶντι γὰρ διὰ ταῦτα, τύπος αὐτῷ σταυρικὸς μεσούσης ἡμέρας δι' ἀστέρων ἐφάνη κατ' οὐρανόν, καὶ γραφὴ περὶ τὸν σταυρὸν ῥωμαϊκοῖς στοιχείοις, δι' ἀστέρων καὶ αὐτοῖς τυπουμένοις, καὶ φράζουσα, ἐν τούτῳ νίκα. ἐκ χρυσοῦ δ' εὐθὺς αὐτίκα κατεσκεύασε σταυρόν, κατὰ τὸν φανέντα τύπον αὐτῷ, καὶ τοῦτον κελεύσας τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ προπορεύεσθαι, τοῖς τοῦ Μαξεντίου συμμίγνυται καὶ ὑπερτερεῖ, ὡς τοὺς πλείστους τῶν ὑπ' ἐκείνου στρατευομένων ἀναιρεθῆναι, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς φυγὴν ἀποδρᾶναι. ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Μαξέντιος συναποδιδράσκων, καὶ ἐν τῇ γεφύρᾳ γενόμενος τῇ περὶ τὴν πόλιν τῇ καλουμένῃ Μιλβίᾳ, σὺν τῷ ἵππῳ κατὰ τοῦ ποταμοῦ ἐξωλίσθησε καὶ ἀπώλετο. καὶ ὁ μὲν οὕτω διέφθαρτο. οἱ δέ γε Ῥωμαῖοι τῆς ἐκείνου τυραννίδος ἀπαλλαγέντες, τὰς πύλας τῆς Ῥώμης ἀναπετάσαντες, ὑπεδέξαντο τὸν Κωνσταντῖνον λαμπρῶς, καὶ ὡς ἐλευθερωτὴν αὐτὸν τῆς πόλεως εὐφήμουν καὶ ἀπεσεμνύνοντο, καὶ στήλην αὐτῷ ἐν τῇ τῆς Ῥώμης ἀγορᾷ στῆσαι κοινῶς ἐψηφίσαντο. ὁ δέ, τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον ἐγκεχειρισμένην τὴν στήλην αὐτοῦ πλασθῆναι διετάξατο. καὶ δόγμα δέ, μὴ κολάζεσθαι

ἐπιστρατεία τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κατὰ Μαξεντίου.

περὶ τοῦ φανέντος τῷ μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ δι' ἀστέρων σταυροῦ, καὶ ὅπως ἀπώλετο ὁ Μαξέντιος.

Imperium Constantini Magni.

Sic igitur, ut dictum est, Cōstantinus Magnus regni paterni successor extitit, Imperator perpetua memoria dignus, & inter orthodoxos illustrissimus. Eum ex beata Helena procreauit pater, de qua dissentiunt historici. Nam alij legitimo coniugio nuptam fuisse Constantio, ac dimissam, cum Maximianus Herculius, ut antè dictum est, filia Theodora desponsa, Cæsarem eum designasset. alij non matrem familiâs, sed concubinam, formæ gratia Constantio conciliatam, Constantinum ei peperisse tradiderunt. Qui suscepto paterno regno, Britanniæ, Alpibus & Gallijs imperauit, gentilium adhuc religioni addictus, & Christianis infestus, Fausta uxore ad simulacrorum cultum cum prouocante. Fuit autem Fausta Maximiani filia. Nam ipse & pater duas sorores in matrimonio habuerunt. Cum uerò tres essent Imperatores, Constantinus, Licinius, & Maxentius: hic Romæ & in Italia rerum potiens, non regem agebat, sed planè pro tyranno se gerebat, importunè & crudeliter in eos grassando, quibus dominabatur: quemadmodum iam a me perscriptum est. quæ Romani haud ferenda rati, legatos ad Constantinum missitant, ut Maxentij tyrannide se liberet, supplicantes. Iis precibus ad pellendum illum commotus, Romam uersus cum exercitu proficiscitur. Maxentius uerò, quum diu intra mœnia se contineret, nec in aciem contra eos, à quibus obsidebatur, descenderet, salibus à nonnullis incessebatur. Sed tandem educit exercitum, præstigijs quibusdam usus: & præter alia nefanda, ex infantium dissectione captatis augurijs. Quibus Constantino perterrito, & animo æstuanti, figura crucis circa meridiem stellis informata in cœlo apparuit: & scriptura circa crucem, Romanis literis & ipsa per stellas expressa, IN HOC VINCE. Statim igitur cruce ex auro ad formā quam uiderat, facta, & exercitui suo præferri iussa, commisso prælio Maxentium uincit, maiore copiarum illius parte cæsa, cæteris in fugam uersis. inter quos & ipse Maxentius pontem Miluium transiturus, equo lapso, in Tiberim præcipitatus, submergitur. Et hic illius fuit exitus. Cuius tyrannide Romani liberati, portis apertis Constantinum splendidè exceperunt, ut liberatorem urbis lætis acclamationibus celebrantes: decreta in foro statua, quam ille ita fieri iussit, ut formā crucis manu teneret: edictóq;

Helena Cōstantini magni mater.

Fausta Constantini uxor.

Constantinus à Romanis accersitus, Maxentium tyrannū signo crucis præeunte uincit.

Licinio sublato Constantinus solus imperat.

uetuit, ne ob religionem, ij qui Christũ pro Deo colerent, plecterentur. Sic Italia, & ipsa Roma eius imperio adiuncta, cum Licinio, cui soror eius nupta erat, imperium tenuit. Is cum Maximini & filium & filiam occidisset, iam uterque alteri suspectus, sublato altero, se solum imperio potiturum putabat, nemine alio id sibi uendicaturo. Ac nonnulli sic potitum esse Licinium parte Galerij asserunt, socium ab illo ascitum, ut dictum est: Nonnulli, in Constantini gratiam, cum sororem ei despondisset, à militibus Cæsarem salutatum, & ab ipso contra Maximinum missum, eoq; uicto & profligato, regno illius donatum esse, ea conditione, ut ne Christianos uiolaret: qua ille neglecta, non minus, ac potius magis, quàm decessores sui, in Christianos insanierit, nullo extremæ crudelitatis genere prætermisso. Ad alias igitur dissensionis eorum causas, etiam hanc accessisse. Proinde Constantinus, ducto contra Licinium exercitu, & sæpe commissa pugna, denique uincit. Sed propter sororem reconciliatus, imperium ei certis conditionibus restituit. At ille, cum, ut homo perfidus, pactis non stetisset, á Constantino denuó superatus, Byzantio & Chrysopoli captis, Nicomediam fugit. Tum soror Constantinum rogat, ut marito reddat imperium. quo non impetrato, salutem illius à fratre exorat. Itaque Licinius plebeio habitu Imperatorem adit, ac Thessalonicæ priuatam uitam agere iubetur. Id factum accusabant milites, quód homini perfido, qui fœdera sæpius rupisset, parceretur. Quare Imperator eam rem per literas ad senatus iudicium refert. A quo alij cum militibus, ipsorum arbitratu tractandum, esse deditum, ac Thessalonicæ, aut prope Sarras, nescio quò euntem, interfectum: alij, nec dum ibi degeret, quieuisse, sed tyrannidem affectasse tradunt. Quo cognito, Imperator eum occidi iusserit.

Ostenta uisa Constantino.

Ferunt Constantinum in prælijs cum illo & Maxentio commissis, uidisse armatum equitem, signum crucis pro uexillo ante aciem suam præferentem: ac rursus Adrianopoli, duos ciuilos adolescentes, qui hostium phalanges cæderent. Item circa Byzantium noctu omnibus dormientibus, conspectum ab eo ignem, qui fulguris instar, uallum exercitus sui collustraret. Quibus ostentis in eam
» sententiam adducebatur, ut crederet, succes-
» sus illos rerum, & uictorias sibi diuinitús offerri. Sic solus rerum potitus Constantinus, etiam Flauij sibi prænomen asciuit, & Romæ uitam egit: nondum quidem simulacrorum deserto cultu, sed Christianæ religionis mysteria paulatim admittens atque addiscens. Cum autem corpore esset morbido, quòd e corruptione humorum plurimis scatebat pustulis, adeó ut curatione desperata, lepræ à medicis lues illa compararetur: Capitolini Iouis sacerdotes responderunt, cum pristinam

ualetu-

ὅτι καὶ Ἰταλίας καὶ Ῥώμης ἐκράτει ὁ μέγας Κωνσταντῖνος

διὰ τὴν θρησκείαν τὸν χριστὸν σεβομένους ὡς θεὸν ἐκπιφθῆναι. οὕτω δὲ καὶ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ῥώμης αὐτοῦ προστεθείσης τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, αὐτός τε καὶ Λικίνιος ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς αὐτοῦ, κατελείφθησαν βασιλεῖς. ὁ γὰρ Λικίνιος τόν τε τοῦ Μαξιμιανοῦ υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα ἀπέκτεινε, καὶ λοιπὸν ἑκάτερος τούτων τὸν ἕτερον ὑπέβλεπεν· ᾤετο γὰρ ἕκαστος, τοῦ ἑτέρου ἀπαλλαγείς, αὐτὸς μόνος ἔσεσθαι μόναρχος, μὴ ὄντος τοῦ ἀμφισβητήσοντος περὶ τῆς ἀρχῆς. οἱ μὲν οὖν οὕτω τὸν Λικίνιον φασὶν ἐγκρατῆ γενέσθαι τῆς Γαλλερίου μερίδος, κοινωνὸν παρ' ἐκείνου προσληφθέντα, ὡς εἴρηται· οἱ δὲ ὅτι τοῦ Κωνσταντίνου ἀδελφὴν παρ' αὐτοῦ συζευχθείσης αὐτῷ, λέγουσι σὺν στρατιώταις τῷ Κωνσταντίνῳ χαριζομένους, καίσαρα αὐτὸν ἀνειπεῖν, καὶ παρ' ἐκείνου σταλῆναι αὐτὸν κατὰ Μαξιμίνου ἀντιπαραταξόμενον, τρέψαντα δ' ἐκεῖνον καὶ καταστρεψάμενον, ἐγχωρηθῆναι τῆς βασιλείας ἐκείνου, μὴ ἐνοχλεῖν χριστιανοῖς ἐπισκήψαντα, μηδέποτε τὰς ἐντολὰς τηρῆσαι αὐτόν, ἀλλὰ λυττῆσαι κατὰ χριστιανῶν, οὐχ ἧττον τῶν πρὸ αὐτοῦ, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον. πᾶσαν γὰρ ὑπερβολὴν ὑπερβαλέσθαι ὠμότητος. πρὸς ἄλλαις δὲ αἰτίαις τῆς πρὸς ἀλλήλους διαφορᾶς, καὶ ταύτην γενέσθαι.

ὅτι κατὰ Λικινίου ἐστράτευσεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος

κινήσας οὖν κατὰ Λικινίου τὴν στρατιὰν ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ πολλάκις αὐτῷ συμβαλών, τέλος νικᾷ. εἶτα συγγνοὺς αὐτῷ διὰ τὴν ἀδελφήν, τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ οὐκ ἀφῄρηκεν, ἀλλ' ἐπὶ συνθήκαις αὖθις ταύτης αὐτῷ παρεχώρησεν. ὁ δ' ἄπιστος ὤν, οὐκ ἐτήρησε τὰς συμβάσεις. διὸ καὶ πάλιν ὁ Κωνσταντῖνος αὐτῷ ἐπολέμησε. καὶ νικήσας, εἷλε τό τε Βυζάντιον καὶ τὴν Χρυσόπολιν. ὁ δὲ Λικίνιος εἰς Νικομήδειαν ἔφυγε, καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Κωνσταντίνου προσελθοῦσα τῷ ἀδελφῷ, ἐδεῖτο ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός, περισῶσαι αὐτῷ τὴν ἀρχήν. ἐπεὶ δὲ πρὸς τοῦτο οὐκ εἶχε τὸν ἀδελφὸν κατανεύοντα, περὶ τῆς ἐκείνου σωτηρίας προσῆγε τὴν δέησιν, καὶ ἔπεισε τὸν ὅμαιμον. πρόσεισι τοίνυν αὐτῷ ὁ Λικίνιος ἐν σχήματι ἰδιωτικῷ, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην διαβιοῦν ἰδιωτεύων κελεύεται. καὶ ὁ μὲν ἐκεῖσε διῆγεν. οἱ δέ γε στρατιῶται ἐπῃτιῶντο σώζεσθαι τὸν Λικίνιον, ἄπιστον φανέντα πολλάκις, καὶ παραβάντα τὰς συνθήκας. διὸ καὶ τῇ συγκλήτῳ διεγράφη παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποδοῦναι τὴν περὶ τούτου αὐτῇ βουλήν. τινὲς μὲν οὖν τοῖς στρατιώταις ἐκδοθῆναι παρὰ τῆς γερουσίας ἱστόρησαν, ὅ τι ἂν δοκῇ αὐτοῖς τῷ Λικινίῳ διαπράξασθαι, κἀκείνους ἐν Θεσσαλονίκῃ αὐτὸν ἀνελεῖν, ἢ πλησίον Σερρῶν ἀπιόντα ποι. ἄλλοι δὲ ἔτι ἐν Θεσσαλονίκῃ αὐτὸν φασὶ διατρίβοντα ἀτρεμῆσαι, τυραννίδα δὲ μελετᾶν· καὶ τοῦτο γνόντα τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον, στεῖλαι τοὺς αὐτὸν ἀναιρήσοντας.

περὶ ὀπτασιῶν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου

λέγεται δὲ ἐν ταῖς πρὸς αὐτὸν μάχαις, καὶ ταῖς πρὸς Μαξέντιον, θεάσασθαι τὸν Κωνσταντῖνον ἱππότην καθωπλισμένον, τὸν τοῦ σταυροῦ τύπον ἀντὶ σημαίας προφέροντα, καὶ τοῦ αὐτοῦ προηγούμενον στρατεύματος· καὶ αὖθις δύο ὤφθησαν αὐτῷ νεανίαι ἐν Ἀδριανοῦ πόλει, τὰς τῶν ἐναντίων συγκόπτοντες φάλαγγας. καὶ περὶ τὸ Βυζάντιον δέ, νυκτὸς καθευδόντων ἁπάντων, φῶς ὤφθη αὐτῷ περιαστράψαν τὸν τοῦ οἰκείου στρατεύματος χάρακα. ἐκ τούτων εἰς ἔννοιαν γέγονε, τὸ θεόθεν αὐτῷ τὰς εὐτυχίας
» καὶ τὰς νίκας προσγίνεσθαι. οὕτω δὲ μοναρχήσας ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ Φλάβιος ὠνομάσθη. καὶ οὕτω πῶς ἐχρημάτιζε Φλάβιος Κωνσταντῖνος, καὶ ἐν Ῥώμῃ διῆγε, τῶν μὲν εἰδώλων θρησκείας οὐκ ἀποστάς, τὰ περὶ χριστοῦ δὲ μυούμενος, καὶ ἤδη προσδεχόμενος. σώματος δὲ τυχὼν νοσεροῦ, καὶ πλήθει φυέντος ἐκ κακοχυμίας καὶ ὕλης μοχθηρᾶς ἐξανθήματος, ὡς λέπραν τοῦτο παρὰ τῶν ἰατρῶν, καὶ λέπρᾳ παρεικάζεσθαι, καὶ τῆς τούτου θεραπείας ἀπαγορευθείσης, ἱερεῖς σὺν ἱερεῦσι τοῦ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ Διὸς

οὐκ ἄλλως

ὅτι λέπρᾳ ἐνόσει τὸ σῶμα ὁ Κωνσταντῖνος, ὃν ὁ Σιλβέστρος ... ὑγιῆ ... ἐποίησεν.

οὐκ ἄλλως λέγοντες τεύξεσθαι θεραπείας αὐτὸν, ἢ μὴ ἐν παίδων νηπίων ἀτμίζοντι ἐπιλούσαιτο αἵματι. αὐτίκα τοίνυν ἐκ πάσης τῆς ὑπ᾽ ἐκεῖνον χώρας συνῆκτο τὰ νήπια, καὶ ἡμέρα ὥριστο τῆς τούτων σφαγῆς. ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς ἀπῄει τότε, τῷ αἵματι τῶν παίδων λουσόμενος εἰς τὸ καπιτώλιον, αἱ δὲ τούτων μητέρες προσιόντος αὐτοῦ γοερὰς ἀφίεσαν φωνὰς, καὶ ὠλόλυζον. ὧν ἀκούσας ἐκεῖνος, ἤρετο τί τοῦ θρήνου τὸ αἴτιον· καὶ μαθὼν τὰς μητέρας θρηνούσας τῶν βρεφῶν, ὥσπερ ἐκ μέθης ἀνανήψας, τὸ μὲν τῆς πράξεως, ἔφη, ἀνόσιον, πρόδηλον· ἄδηλον δὲ γε τὸ ἀποτέλεσμα· εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἦν ἀναμφίβολον, κρεῖσσον ἐμὲ ταῖς νόσοις ταλαιπωρεῖσθαι, ἢ τοσούτων βρεφῶν καταψηφισάμενον ἀπολλύειν, καὶ ῥομφαίᾳ λύπης τὰς τῶν μητέρων αὐτῶν διελάσαι ψυχάς. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπενῆλθεν, ἀποδοῦναι ταῖς μητράσι προστάξας τὰ νήπια, καὶ χρήματα δὲ δοῦναι αὐταῖς, ἵν᾽ ἀντίῤῥοπον ἔξωσιν ἢ καὶ διπλασίονα τὴν χαράν, ὅτι τε ζῶντα τὰ ἔκγονα ἀπολάβωσι, καὶ ὅτι ἐπὶ τούτοις καὶ χρήματα προσειλήφασι. ταῦτα δὲ διαπραξαμένῳ, νυκτὸς αὐτῷ ἐδόξατην ἄνδρε παρεστάναι δύο, ὧν Πέτρος ἦν καὶ Παῦλος, λέγοντες οἱ ἀπόστολοι τοῦ χριστοῦ, καὶ εἰ σωματικῆς τε καὶ ψυχικῆς ἔλεγον ὑγείας βούλει τυχεῖν, τὸν ἐπίσκοπον μετακάλεσαι σίλβεστρον, ὡς ἐκεῖνός σοι καὶ τὴν λύμην ἀποστήσει τῆς σαρκὸς, καὶ ζωῆς ἀνωλέθρου καταξιώσει σε. ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς τοῦ ὕπνου ἀνεγερθεὶς, εὐθὺς μεταπέμπεται σὺν αἰδοῖ τὸν ἐπίσκοπον. καὶ παραγενομένου τοῦ ἱεροῦ σιλβέστρου, εἰπέ μοι ἔφη ἐπίσκοπε, θρησκευόμενοι παρ᾽ ὑμῖν θεοὶ πέτρος καὶ παῦλος ὀνομάζονται; (ὁ δὲ, εἷς ἡμῖν θεὸς γινώσκεται), ἀπεκρίνατο, πέτρος δὲ καὶ παῦλος θεράποντες ἐκείνου καὶ ὑπηρέται εἰσίν. ἑξῆς οὖν ὁ βασιλεὺς διηγεῖται αὐτῷ τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὰ καθ᾽ ἡμᾶς παρ᾽ αὐτοῦ μυεῖται μυστήρια, καὶ βαπτίζεται. καὶ ἄνεισιν ἐκ τῆς πανάγνου κολυμβήθρας ὑγιὴς ὅλος, καὶ αὐτίκα ἄδειαν τοῖς κηρύττει χριστιανοῖς, καὶ τοὺς ναοὺς σφίσιν ἀναπεταννύουσι, καὶ νέους ἐφίησιν ἀνεγείρεσθαι. κλείει δὲ τὸ ἔμπαλιν τὰ τεμένη τῶν ψευδωνύμων θεῶν, ἀδεῶς τε προσφέρεσθαι θεσπίζει τοὺς βουλομένους τῇ πίστει τῇ τοῦ χριστοῦ. βιάζεσθαι μὲν γὰρ οὐδένα ἔλεγε βούλεσθαι· τοὺς δ᾽ ἑκόντας τῷ χριστῷ προστιθεμένους, ἐκδέχεσθαι. ὁ μὲν οὖν οὕτω τῇ πίστει τοῦ χριστοῦ προσελήλυθε· τὸ κήρυγμα δ᾽ ἐπλατύνετο, καὶ παῤῥησία τοῖς χριστωνύμοις ἐδίδοτο. προσίασιν οὖν τῇ τοῦ βασιλέως μητρὶ ἰουδαῖοι, ἠπατῆσθαι λέγοντες τὸν βασιλέα, καὶ ἔργῳ θεοφιλεῖ ἔργον ἀναμῖξαι θεομισές. θεοφιλὲς μὲν, τὴν τῶν εἰδώλων καθαίρεσιν ὀνομάζοντες· θεομισὲς δὲ, τὴν πίστιν τὴν εἰς χριστόν· μόνον γὰρ ὃν θεὸν ἀληθῆ τὸν παρ᾽ αὐτῶν θρησκευόμενον· τὸν ἰησοῦν δὲ ἄνθρωπον οἱ ἀλιτήριοι κακοῦργον ἀπεκάλουν, καὶ γόητα. ἀναφέρει τοῦτο ἡ μήτηρ τῷ βασιλεῖ καὶ υἱῷ· ὁ δὲ, διαλεχθῆναι δεῖν ἐκέλευσεν ἐπ᾽ ἀκροάσει αὐτοῦ καὶ τῶν τῆς γερουσίας λογάδων, τοὺς ταῦτα λέγοντας ἰουδαίους, τῷ ῥώμης ἐπισκόπῳ σιλβέστρῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν, ἵν᾽ οὕτω γνοίη, τίνα τὰ παρὰ τῶν ἰουδαίων ἐστὶν ἀδόμενα. γέγονεν ἡ διάλεξις. ἔδοξαν οἱ λόγοι τοῦ ἱεροῦ σιλβέστρου ὑπερισχῦσαι. ἐκ διαλεκτικῆς δυνάμεως ὑπερτερεῖν οἱ ἰουδαῖοι τὸν σίλβεστρον ἔλεγον· σημείων ἐζήτουν ἐπίδειξιν. μάλιστα δέ τις τῶν αὐτοῖς γόης ἀνὴρ ζαμβρῆς καλούμενος, βοῦν ἐνεχθῆναι ἠξίου, δι᾽ οὗ τότε λέγων μέλλειν ἐνδείξασθαι τὴν δύναμιν τοῦ οἰκείου θεοῦ. προσηνέχθη ὁ βοῦς, καὶ πλησιάσας αὐτῷ ὁ ζαμβρῆς, ὑποψιθυρίσας τι αὐτῷ εἰς τὸ οὖς. ὁ δ᾽ ἐκεῖνος μέγα τι καὶ γοερὸν μυκησάμενος, καὶ τρόμῳ συνδινηθεὶς, κατέπεσε καὶ τέθνηκεν. ηὔχουν ἐπὶ τούτῳ οἱ ἰουδαῖοι, τὸν

ὅτι ὁ λεπροφανὴς ἀποφαίνων ἑαυτὸν τῷ βασιλεῖ φαίνεται, καὶ ὑπέσχετο τῷ [illegible] ... καὶ βαπτισθεὶς ... ἀνεστήσεν.

περὶ τῶν ἰουδαίων καὶ τῶν περὶ αὐτοῦ διαλέξεων τοῦ ἁγίου σιλβέστρου, καὶ τοῦ ἐπὶ τῷ ταύρῳ θαύματος.

ualetudinem non aliter recuperaturum, quàm ſi in ſanguine infantium adhuc uaporante lauiſſet. Statim igitur ex omni Imperio collectis infantibus, cædis die conſtituta, Imperator dum in Capitolium, ſanguine puerorũ loturus aſcendit, matres illorum lugubribus uocibus eiulantes audit, quæ ſit fletus cauſa rogat. eaq; cognita, uelut ab ebrietate experrectus: Facinoris, inquit, impietas eſt euidens, euentus incertus. Qui ſi uel exploratiſsimus eſſet, præſtaret tamẽ me cõflictari morbi moleſtijs, q̃ tot infantibus ad necẽ damnatis, gladio doloris matrũ animos diuerberare. His dictis receſsit, & matribus ſuos reddi liberos iuſsit: addita pecunia, ut lætitia dolorẽ non tantũ æquaret, ſed duplo etiam uinceret: nõ filijs tantũ reſtitutis, ſed pecunia quoq; data. His peractis, noctu ei aſtare uiſi ſunt duo uiri, qui ſe Petrũ & Paulũ eſſe, Chriſti apoſtolos, profitentes, dicerẽt, ſi et corporis & animi ſanitatẽ conſequi uellet, Sylueſtrũ epiſcopũ eſſe accerſendũ, qui & luem corporis depulſurus eſſet, & uitã interitus expertẽ communicaturus. Experrectus imperator, Epiſcopum reuerenter accerſi iubet, atq; ad S. Silueſtrũ: Dic mihi, inquit, Epiſcope, an Deos colatis, qui Petrus & Paulus nominanſ: Reſpõdet ille: Vnus à nobis Deus agnoſciſ: Petrus autẽ & Paulus, ſunt eius famuli & miniſtri. Tum Imperator narrato ei ſomnio, arcanis noſtræ religionis inſtruiſ, baptizaſ, & è ſanctiſsimo illo balneo ſanus & integer aſcendit: Chriſtianis ſecuritatẽ per prȩcones denunciat: templa eorũ aperiri, & noua condi permittit: ac uiciſsim, fanis fictitiorũ deorũ clauſis, impunè Chriſtianiſmũ quoſuis amplecti ſinit. Nam ſe uim quidẽ facturum eſſe nemini: qui uerò ultrò ad Chriſtũ ſe cõtuliſſent, eos ſe laudare profitebaſ. Sic ille fidẽ Chriſtianã ſuſcepit, Euãgelico præconio inualeſcẽte, & Chriſtiani nominis hominib. adẽpto metu. Cæterũ Iudæi matrẽ Imperatoris aggreſsi, deceptũ eum eſſe aſſerũt, et pio facto facinus impium adiunxiſſe. ſimulacrorũ deſtructionẽ, rem piam: fidem in Chriſtum, impiam nominãtes. Solum enim eum uerum eſſe Deum, quem ipſi colerẽt: Ieſum autem, nefarij illi, hominẽ maleficum, & præſtigiatorẽ uocitabant. Mater hæc ad Imperatorẽ refert. Is decreuit, ut Iudæi qui iſta aſſerant, ſe & delectis è ſenatu quibuſdam audientibus, cum Silueſtro epiſcopo Romano & Chriſtianis diſputẽt, quò cognoſcat, quidnam à Iudæis afferatur. Diſputatum eſt, uictoria ad Silueſtrum inclinare uiſa. Tum Iudæi Silueſtrum diſſerendi acumine ſuperiorem eſſe dicentes, ſignorũ oſtentationem poſtulabãt. Atque adeò quidam ex eis impoſtor, nomine Zambres, bouẽ afferri iubebat, in quo ſui Dei potentiam ſe demonſtraturum aſſerebat. Adducitur bos, accedit Zambres, inſuſurrat ei aliquid in aurem: ille magno & lamentabili mugitu edito, cum tremore & uertigine circum actus, cõcidit mortuus. Ea re gloriabãtur Iudȩi, Dei

Iupiter Capitolinus infanticidiũ Conſtantino ſuadet.

Sylueſter Romanus epiſcopus Conſtãtini lepram curat, & Chriſtianiſmum ei tradit.

Iudæorum & Chriſtianorum ſub Conſtantino diſputatio Romana.

Sylueſter bouem à Zãbre Iudeo necatum reſuſcitat.

Dei sui nomen nõ cæpisse aures illius, dicẽtes. Quid uerò, inquit Syluester, qui id bestiæ dicit in aurem, uerba sua non audit? cur & ipse non moritur? ibi Zambres: Iam nihil, inquit, opus est argutijs, & probabilitate uerborum, sed factis, episcope. Si ergo taurum istum à te neci datum, Syluester ait, ipse Christi nomine in uitam reuocaro: non maius quiddam præstitisse, & magnam demonstrasse Christi potentiam uidebor? Assentitur ille, & per salutem Imperatoris statim iurat, si taurum reuixisse uideret, se confessurum Christum esse Deum. Syluester autem oculis in cœlum defixis, & Domino inuocato, prope taurum astat, sublataq; uoce clamat: Si Deus uerus est, quem ego annuncio Christum, Surge taure, ac pedibus tuis insistito. Statim taurus sese commouens, exilit. Qui aderãt, magnum esse Syluestri Deum, exclamare: Iudæi miraculo perculsi, ad pedes uiri sancti accidere, petere ut placaret sibi Deũ, & baptismum impertiretur. Inclyta uerò Imperatoris mater, nondum instituta, erudiri se & baptizari flagitare: ac uoti compos facta, uero Deo agnito, loca quæ formosi Christi pedes, quippe pacem annunciare soliti, perambulassent, spectare cupere. Ascito igitur D. Syluestro comite, Hierosolyma proficiscitur: & sepulchro Domini adorato, & sancta cruce inuenta, cui Deus noster corpore suo affixus fuerat, & fanis magno sumptu extructis, ad filium reuertitur. Suscepit Imperator è Fausta, filia Maximiani, tres filios, Constantinum, Constantium & Constantem: ac filiam Helenam, quæ Iuliano postea nupsit. Habuit & è concubina filium natu maximum Crispum, qui Liciniano bello multa fortiter fecerat. Eum Fausta nouerca, insano amore correpta, cum ad concubitum pellicere nequiuisset: apud patrem detulit, ut à quo adamaretur, sua pudicitia sæpe sollicitata. Ob id crimen, capitis Crispum damnat pater, coniugi obsecutus. Sed deinde ueritate cognita, de ipsa quoque, cùm ob impudicitiam, tum propter filij cædem, pœnas sumit. Nam in balneum uehementer calefactũ introducta, æstu præfocatur. Cum autẽ Sarmatæ & Gotthi prouincias Romanas inuasissent, & Thraciæ partes uastarent: Constãtinus Maximus cõtra eos insurgit. ac Thracia occupata, commissoq; prælio uictis Barbaris, splendidissimũ triumphum consequitur. Vrbem porrò ex oraculo de suo nomine conditurus, primùm in Sardica extruere in animo habuit, deinde in Sigæo promontorio Troadis, ubi etiam fundamenta iecisse fertur. Denique Chalcedone opere incohato, aquilas deuolasse memorant, fabrorumq; funiculos raptos, freto superato, iuxta Byzantium deiecisse. Quod sæpius factum, & Imperatori nunciatum, cum non temerè esse, sed à numine portendi aliquid uideretur: ipse Byzantium se confert, locum contemplatur, probat, mutat consilium, fabros Chalcedone illuc transfert, urbem

Helena Hierosolymis sanctã crucem reperit.

Faustæ & Crispi priuigni eius interitus.

Sarmatæ & Gothi profligati.

Constantinopolis ædificatio.

τὸ τοῦ σφετέρου θεοῦ ὄνομα μὴ εἰσιέναι λέγοντες τὴν ἀκοὴν τα. τί δὲ, φησὶν ὁ σίλβεστρος, ὁ λέγων τοῦτο περὶ ζώου πρὸς τὸ οὖς, οὐκ ἀκούει τῶν λεγομένων; πῶς οὖν οὐ θνήσκει κἀκεῖνος; καὶ ὁ ζαμβρῆς, οὐ λόγων, ἔφη, στροφῆς τε καὶ πιθανότητος χρεία, ἀλλ' ἔργων ἐπίσκοπε. εἰ οὖν τὸν παρὰ σοῦ νεκρωθέντα τοῦτον ταῦρον, ὁ σίλβεστρος εἶπε, ζωώσω αὐτὸς τῇ τοῦ χριστοῦ ἐπικλήσει, οὐκ ἂν ἔτι μεῖζον δόξω ποιεῖν, καὶ μεγάλην ἐνδείξω τὴν δύναμιν τοῦ χριστοῦ; κἀκεῖνος κατένευσε· καὶ κατὰ τῆς σωτηρίας τοῦ βασιλέως εὐθὺς ἐξωμόσατο, εἰ τὸν ταῦρον ἴδοι ἀναβιώσαντα, τὸν χριστὸν ὁμολογῆσαι θεόν. καὶ ὁ σίλβεστρος εἰς οὐρανὸν ἀτενίσας, καὶ τὸν κύριον ἐπικαλεσάμενος, ἔστη τοῦ ταύρου ἐγγὺς, καὶ τὴν φωνὴν ἐπάρας, ἐβόησεν· εἰ θεὸς ἀληθής ἐστιν ὃν ἐγὼ κηρύττω χριστὸν, ἔγειραι ταῦρε, καὶ στῆθι ἐπὶ τῶν ποδῶν σου. αὐτίκα γοῦν κινηθεὶς ὁ ταῦρος, ἀνέθορε. καὶ οἱ παρόντες, μέγας ὁ τοῦ σιλβέστρου θεὸς, ἐξεβόησαν· οἱ ἰουδαῖοι δὲ καταπλαγέντες τῷ θαύματι, τοῖς ποσὶ τοῦ ἁγίου προσέπεσον, καὶ ἱκέτευον ἱλεώσασθαι αὐτοῖς τὸν θεὸν, καὶ τοῦ θείου σφᾶς ἀξιῶσαι βαπτίσματος· καὶ ἡ ἀοίδιμος δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ, ἀμύητος οὖσα, ἀξιοῖ μυηθῆναι καὶ βαπτισθῆναι· τυχοῦσα τοίνυν τοῦ ἐφετοῦ, καὶ τὸν ἀληθῆ ἐπιγνοῦσα θεὸν, οὓς τόπους οἱ ὡραῖοι πόδες χριστοῦ, ὡς εἰρήνην εὐαγγελιζόμενοι, διώδευσαν, θεάσασθαι ἐπεθύμησε. καὶ συμπαραλαβοῦσα τὸν θεσπέσιον σίλβεστρον, εἰς ἱεροσόλυμα παραγίνεται· καὶ τὸ τοῦ κυρίου προσκυνήσασα μνῆμα, καὶ τὸν θεῖον εὑροῦσα σταυρὸν, ᾧ προσεπάγη σωματικῶς ὁ θεὸς ἡμῶν, ναούς τε δειμαμένη πολυτελεῖς, πρὸς τὸν υἱὸν καὶ βασιλέα ἐπανελήλυθεν. υἱοὺς δὲ ἐκ φαύστης ὁ βασιλεὺς τῆς τοῦ μαξιμιανοῦ θυγατρὸς ἐγείνατο τρεῖς, κωνσταντῖνον, καὶ κωνστάντιον, καὶ κώνσταντα. καὶ θυγατέρα ἑλένην, ἣ τῷ ἰουλιανῷ συνῴκησεν ὕστερον. εἶχε δὲ καὶ ἐκ παλλακῆς υἱὸν ἕτερον, κρίσπον καλούμενον, τῶν ἄλλων αὐτοῦ υἱῶν πρεσβύτερον, ὃς καὶ παρὰ τὸν πρὸς λικίνιον πόλεμον πολλάκις ἠρίστευσε. τούτου ἡ μητρυιὰ φαῦστα ἐπιμανεῖσα ἀφροδισίως, ἐπεὶ μὴ εὐπειθοῦς ἐκείνου ἐτύγχανε, κατεῖπε πρὸς τὸν πατέρα, ὡς ἐρῶντος αὐτῆς, καὶ βιάσασθαι πολλάκις ἐπιχειρήσαντος. διὸ καὶ θάνατον ὁ κρίσπος παρὰ τοῦ πατρὸς κατεκρίθη, πεισθέντος τῇ γαμετῇ. ὡς δὲ ἔγνω μετέπειτα ὁ αὐτοκράτωρ τὸ ἀληθὲς, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκόλασε, διά τε τὸ ταύτης ἀκόλαστον, καὶ τὸν φόνον τὸν τοῦ παιδός. ἀποκλεισθεῖσα γὰρ ἐν λουτρῷ ἡ φαῦστα σφοδρῶς ἐκκαυθέντι, ἐκεῖ τὴν ζωὴν βιαίως ἀπέρρηξε. σαρματῶν δὲ καὶ γότθων κατὰ τῶν ῥωμαίων ὑπανισταμένων, καὶ τὴν θρᾳκῶν μοῖραν ληϊζομένων, διανίσταται κατ' αὐτῶν κωνσταντῖνος ὁ μέγιστος. καὶ τὴν θρᾴκην καταλαβὼν, τοῖς βαρβάροις συρρήγνυται, καὶ κατ' αὐτῶν ἵστησι λαμπρότατον τρόπαιον. κατὰ δὲ θεῖον χρησμὸν βουληθεὶς ἐγεῖραι πόλιν, ἣν αὐτὴν ἐπὶ τῷ οἰκείῳ καλέσοι ὀνόματι, πρότερον μὲν ἐν σαρδικῇ κτίσαι ταύτην προείλετο. εἶτα ἐν σιγαίῳ (τὸ δὲ τῆς τρῳάδος ἐστὶν ἀκρωτήριον) ἔνθα καὶ θεμέλιον αὐτὸν καταβαλέσθαι φασί. καὶ αὖθις ἐν χαλκηδόνι τὴν πόλιν ἤρξατο ἀνιστᾶν. λέγεται δὲ καθιπτάσθαι ἀετοὺς, καὶ τὰ τῶν οἰκοδόμων ἁρπάζειν σπαρτία. τὸ μεταξὺ δὲ διιπταμένους πορθμὸν, ῥίπτειν αὐτὰ κατὰ τὸ βυζάντιον. τοῦτο γοῦν πολλάκις γινόμενον, ἀπηγγέλθη τῷ βασιλεῖ, καὶ οὐκ ἐδόκει τυχαίως γίνεσθαι τὸ γινόμενον, ἀλλά τι διὰ τούτου τὸ θεῖον προδηλοῦν. ἐφίσταται γοῦν αὐτὸς τῷ βυζαντίῳ ὁ αὐτοκράτωρ, τὸν τόπον κατασκοπῶν, ἀρέσκεται, μετατίθησι τὸν σκοπὸν, μετάγει δὲ τοὺς τεχνίτας ἐκ χαλκηδόνος ἐκεῖ, τὴν

περὶ δὲ τῆς εὑρέσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ.

περὶ τῶν παίδων τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου, καὶ ὅπως ἀνεῖλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ κρίσπον, διαβολῇ τῆς μητρυιᾶς, ἐκ σκανδάλου.

ὅτι τοὺς σαρμάτας καὶ τοὺς γότθους ἐνίκησεν.

περὶ δὲ τοῦ κτίσαι κωνσταντινούπολιν, καὶ ὅπως ἐκτίσθη τὸ βυζάντιον.

τὴν πόλιν φιλοτίμως οἰκοδομεῖ, Κωνσταντινούπολιν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ὀνόματι τῷ οἰκείῳ καλεῖ, καὶ ἀνατίθησιν αὐτὴν τῇ θεοτόκῳ καὶ θεομήτορι. ὡς δ' ἀπηρτισμένης τῆς πόλεως, κατὰ τὴν ἑνδεκάτην τοῦ Μαΐου μηνός, τελεῖ τὰ ταύτης γενέθλια ἢ ἐγκαίνια, ἔτους ἐνισταμένου πεντακισχιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ὀγδόου. ὅτε, ὥς τινες ἱστορήκασι, τὸν ἀστρονόμον Οὐάλεντα κελεῦσαι ἀκμάζοντα, τῶν τότε περὶ τὴν τέχνην ταύτην ἐσχολακότων τὴν ἀκρίβειαν, ἐπιλαβόντα ἀπὸ τοῦ γενεθλίου τῆς πόλεως συντάξαι θεμάτιον, ἵν' ὁπόσους μέλλει διαμεῖναι αὕτη χρόνους ἐνιαυτοὺς. ὁ δέ, ὡς ἑξακοσίους καὶ ἐνενήκοντα πρὸς τοῖς ἓξ ἐνιαυτοὺς διαρκέσαι αὐτὴν ἀπεφοίβασεν· οἵπερ ἤδη παρεληλύθασι πολλῷ. ἢ γοῦν ἐψευσμένην ὑποληπτέον τὴν τοῦ Οὐάλεντος πρόρρησιν, καὶ διημαρτημένην τὴν τέχνην. ἢ ἐκεῖνα σημαίνειν ἐκεῖνον ἀπὸ τὰ ἔτη, ἐν οἷς τὰ τῆς πολιτείας ἐτηρεῖτο ἔθη, καὶ ἡ κατάστασις, καὶ ἡ γερουσία τετίμητο, καὶ οἱ ταύτης ἔννομοι πολῖται, καὶ ἔννομος ἦν ἐξουσία, τὸ κράτος δὴ τὸ βασίλειον· ἀλλ' οὐκ ἄντικρυς τυραννίς, ἴδια τὰ κοινὰ τῶν κρατούντων λογιζομένων, καὶ ἐς οἰκείας ἀπολαύσεις χρωμένων αὐτοῖς· καὶ τούτων φιλίας οὐκ ἀφειδῶς, καὶ δωρουμένων οἷς βούλονται τὰ δημόσια, καὶ ἐν ποιμένων τρόπον τοῖς ὑπηκόοις προσφερομένων, κειρόντων τὸ περιττὸν τῆς τριχός, καὶ πεφεισμένως ἐμφορουμένων τοῦ γάλακτος, ἀλλὰ δίκην λῃστῶν αὐτὰ καταθυόντων τὰ πρόβατα, καὶ τῶν σαρκῶν ἐμφορουμένων, ἢ καὶ αὐτοὺς ἐκμυζώντων τοὺς μυελούς. ἡ μὲν οὖν πόλις οὕτω παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἐκείνου βασιλέως ἀνῳκοδόμητο, κατὰ τὸ πάλαι Βυζάντιον. τὸ δὲ Βυζάντιον πόλις καὶ πρώην ἐτύγχανεν, οὐ τῶν ἀνωνύμων οὐδὲ τῶν ἀσήμων, ἀλλὰ καὶ πλήθει πολιτῶν εὐδαιμονοῦσα, καὶ πλούτῳ, καὶ ἀνδρῶν γενναιότητι, καὶ τειχῶν ὀχυρότητι, καὶ τοσοῦτον, ὡς ἐπὶ τρεῖς ἐνιαυτοὺς ἐπὶ Σευήρου, τοῦ ἐν Ῥώμῃ τῇ παλαιᾷ βασιλεύσαντος, παρὰ Ῥωμαίων πολιορκηθῆναι, καὶ πολλὰ παρὰ τῶν πολιορκουμένων ὑποστῆναι αὐτούς, ὡς ἐν τοῖς περὶ Σευήρου προϊστόρηται. περὶ δὲ τῆς τῶν Βυζαντίων δυνάμεως, καὶ τῆς τῶν τειχῶν ὀχυρότητος, τοιαῦτα ὁ Δίων ἐν τοῖς περὶ Σευήρου φησί· τείχη δὲ τὸ Βυζάντιον καρτερώτατα ἔσχεν· ὅ,τε γὰρ θώραξ αὐτῶν λίθοις τετραπέδοις παχέσι συνῳκοδόμητο, πλαξὶ χαλκαῖς συνδεδεμένοις, καὶ τὰ ἐντὸς αὐτῶν καὶ χώμασι καὶ οἰκοδομήμασιν ὠχύρωτο, ὥστε καὶ ἓν τεῖχος παχὺ τὸ πᾶν εἶναι δοκεῖν. πύργοι τε πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἔξω περικείμενοι, καὶ θυρίδας πέριξ ἐπαλλήλους ἔχοντες ἦσαν. καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν ἤπειρον τείχη, ἐς μέγα ὕψος ἦρτο. τὰ δὲ πρὸς θάλασσαν, ἧττον ὑψοῦτο, οἵ τε λιμένες ἐντὸς τῶν τειχῶν ἀμφότεροι κλεισοὶ ἁλύσεσιν ἦσαν, καὶ αἱ χηλαὶ αὐτῶν πύργους ἐφ' ἑκάτερα πολὺ προέχοντας ἔφερον. πλοῖα δὲ ἦσαν τοῖς Βυζαντίοις πεντακόσια· τὰ μὲν πλεῖστα, μονήρη· ἔστι δ' ἃ καὶ δίκροτα, καὶ τινὰ αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς πρώρας καὶ ἐκ τῆς πρύμνης πηδαλίοις ἤσκητο, καὶ κυβερνήτας καὶ ναύτας τε διπλοῦς εἶχον, ὅπως καὶ ἐπιπλέωσι καὶ ἀναχωρῶσι μὴ ἀναστρεφόμενοι, καὶ τοὺς ἐναντίους ἔν τε τῷ πρόσπλῳ καὶ ἐν τῷ ἀπόπλῳ αὐτῶν σφάλλωσι. πρὸς τούτοις ἐπάγει ὁ Δίων, ὡς ἑπτὰ ἀπὸ τῶν Θρακίων πυλῶν πύργοι καθήκοντες πρὸς τὴν θάλασσαν ἦσαν· τούτων δὲ εἰ μέν τις ἄλλῳ τῳ προσέμιξεν, ἥσυχος ἦν, εἰ δὲ δή τῷ πρώτῳ τι ἐνεβόησεν, ἢ καὶ λίθον προσέρριψεν, αὐτός τε ἠχεῖ καὶ ἐλάλει ὑπό τινος μηχανῆς, καὶ τῷ δευτέρῳ τὸ αὐτὸ παρεδίδου ποιεῖν· καὶ οὕτω διὰ πάντων ὁμοίως ἐχώρει, οὐδ' ἐπετάραττον ἀλλήλους, ἀλλ' ἐν τῷ μέρει πάντες παρὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ ὁ ἕτερος τήν τε φωνὴν καὶ τὴν ἠχὴν διεδέχοντο·

περὶ τῶν ἀπὸ τῶν γενεθλίων τῆς πόλεως προμαντευθέντων ἐτῶν.

περὶ τοῦ Βυζαντίου, καὶ ἃ ὁ Δίων περὶ αὐτοῦ ἱστορεῖ.

urbem studiose condit, à se Constantinopolim uocat, & matri Dei cõsecrat. Vt ea ad XI mensis Maij absoluta, natalem eius seu dedicationem celebrat, anno ab orbe condito quinquies millesimo, octingentesimo, trigesimo octauo: cum, ut quidam tradidere, Valentem, Mathematicorum eius ætatis principem, natalicium urbis thema constituere iussit, ut cognosceret, quot annos duratura esset. Respondet ille, sexcentos nonaginta sex. qui cum iamolim sint elapsi, nimirũ aut falsa putanda est Valentis prædictio, & ars erroris haud expers: aut illi anni intelligendi erunt, quibus instituta Reipublicæ ac status conseruabantur, dum suus erat honos senatui, dum ciues sub legitima Imperij potestate florebant, non autem manifesta tyrannis dominorum, publica sibi pro priuatis uendicabat, & ad suas uoluptates conferebat, easque passim interdum honestas, publica quibusuis donãdo, nec pastorũ instar subditos tractando, lana superuacua detondenda, & lacte parcè bibendo: sed prædonum instar oues mactando, & carnes deuorando, aut ipsas medullas exugendo. Sic urbs à pio illo Imperatore in ueteris Byzantij solo cõdita est. Byzantium autem prius etiam urbs fuit haud obscura, neque ignobilis, sed & frequentia ciuium florens, & opibus, & uiris fortibus, & mœnibus permunitis, adeò ut sub Seuero, qui uetere Roma imperabat, per triennium à Romanis obsideretur, ac multa tolerarent ciues, sicut suprà in Seuero narrauimus. Dion item de Byzantiorum potentia, & murorum firmitate, in Seuero ad hũc scribit modum: Byzantium mœnia habuit robustissima. Nam frons eorum lapidibus quadratis crassis constructa erat, & laminis ferreis colligata: interiora & aggeribus & ædificijs munita erant, ut omnia unus crassus murus esse uiderentur. Inerant & multæ magnæ turres foras prominentes, & crebris fenestris adornatæ. Pars continenti obuersa, ad magnam exurgebat altitudinem: quæ mare spectabat, humilior erat, & portus uterque intra mœnia catenis claudi poterat, eorumque brachia utrinque turres multum eminentes sustinebant. Nauigia uerò habebant Byzantij quingenta, pleraque solitaria: quasdam etiam biremes, quarum nonnullæ & in prora & in puppi gubernaculis & gubernatoribus exornatæ erant, & duplis nautis, ut & accedere & recedere possent, nauibus non conuersis, & hostes tam in recessu quàm accessu uexarẽt. Adijcit Dion, VII turres à Thracia porta ad mare pertinuisse, quarum si quis aliam attigisset, tacita fuerit: sin in primam aliquid inclamasset, aut lapidem coniecisset, eam per machinam quandam resonuisse, & eundem sonũ proximæ tradidisse, donec omnes pertransisset: neque tamen aliam ab alia turbatam, sed per uices ab omnibus uocem & sonum exceptum. Ac

Valẽtis Mathematici præsagium de urbe.

Querela de suorum temporum tyrannide.

Byzantij ueteris ex Dione descriptio.

Ac talis olim Byzantina urbs fuit: sed inclytus Constantinus eam in immensum auxit, templa inaedificauit, & multis rebus adornauit: denique teretem illam columnam porphyreticam, Roma, ut ferunt, allatam, in foro lapideis tabellis instrato, unde à Graecis Placoton nominatur, erexit: iuxtaque simulacrum aeneum, cum artificio mirabili antiquae manus penè uiuentis instar expressum, tum magnitudine insigni spectabile dedicauit. Eam statuam Apollinis esse ferunt, Ilio Phrygiae translatam. Sed diuinus Imperator ille, suum illi nomen indidit, clauis quibusdam capiti insertis, qui corpus Domini salutiferae cruci affixerant. Ea ad nostram quoque aetatem permansit integra, columnae insistens. sed sub Alexio Comneno uehementis uenti impetu deiecta concidit: nec ipsa solum comminuta est, sed multos etiam, qui casu illic erant, contriuit. Palladium item Troia in forum Placotum transtulit. Ita Constantinus Magnus cum alijs multis urbem adornauit: tum Byzantium, quod prius Thraciae Heracleae episcopatus erat, à Seuero Perinthijs post captiuitatem subiectum, ut in Seuero expositum est, in patriarchatus dignitatem restituit: Romae ueteri ob aetatis praerogatiuam, & imperium inde huc translatum, principatu relicto. Erat eo tempore Byzantij episcopus Metrophanes, uir sanctissimus, filius Domitij (frater is fuit Probi Imperatoris) qui ob Christianae religionis professionem, Roma Byzantium profectus, in Episcopatus speculam euectus est. Post quem Probus alter, filius huius, pontificium thronum conscendit. ei Metrophanes frater successit. Sub hoc imperatore, Arius Alexandrinae ecclesiae sacerdos, celebrabatur, qui Dei filium & Verbum
» creaturam dicere non dubitauit: & alterius esse
» naturae, nec patri coaeternum. nec ipse tamen autor huius sectae extitit, sed Origenes: qui praeter plurimas alias peruersas opiniones, etiam unigenitum Dei filium, conditum esse, & à natura paterna diuersum, affirmauit: nec uidere posse patrem, quemadmodum nec ipse uideri possit à spiritu. quae deliramenta ex improbo cordis sui thesauro eructat. Verùm ea in solis chartis iacebant, tecta silentio, necdum uulgata. Sed Arius in conspectu protulit, & in tectis praedicauit, multis ad impietatem pertractis, & Ecclesijs tumultu ac dissensionib. impletis. Qua re cognita religiosiss. Imperator, prouinciarū episcopos Nicaeae Bithyniae urbe conuenire iussit. Congressis igitur CCCXVIII sanctis patrib. inter quos & sacerdotes nonnulli fuere, & diaconi, atque etiam monachi: quin & Magnus Athanasius, adhuc in classe diaconorum constitutus, illic aderat: ipse etiam Christianiss. Imperator Nicaeā uenit, & sanctis patrib. assedit, & inquirere iussit, quid diceret Arius, ac

Apollinis statua. — *Constantinopolitanus patriarchatus.* — *Metrophanes.* — *Dometius.* — *Probus.* — *Ariana haeresis.* — *Origenes haeresiarcha.* — *Nicaenum concilium damnat Arium.*

διακόσια μὲν ἦν τὸ Βυζάντιον πάλαι ἡ πόλις ἐτύγχανεν· ὁ δὲ ἀοίδιμος Κωνσταντῖνος πολλαπλασίαν αὐτὴν ἐξειργάσατο, καὶ ναοὶ δὲ παρ' αὐτοῦ ἐν αὐτῇ καθιδρύθησαν, καὶ πολλὰ πρὸς κόσμον ταύτης γεγόνασιν. ἔστησε δὲ καὶ ὁ κυκλοτερὴς κίων ὁ πορφυροῦς, ὃν ἐκ Ῥώμης (ὡς λόγος) κομισθέντα, κατὰ τὴν ἀγορὰν ἔστησεν, ἣ κατεστρωμένη λευκαῖς πλαξὶν, ἀφ' ὧν καὶ πλακωτὸν ὠνόμασται, καὶ ἐπ' αὐτοῦ χάλκεον ἐνίδρυσεν ἄγαλμα θαῦμα ἰδέσθαι, διά τε τὴν τέχνην, διά τε τὸ μέγεθος. τὸ μὲν γὰρ παλαιὸν ἦν, ἡ δὲ ἀκρίβεια ἐδείκνυ χειρὸς ἀρχαίας μικροῦ πλαττούσης καὶ ἔμπνοα· λέγεται δὲ καὶ ἀπόλλωνος εἶναι τὸ ἄγαλμα, καὶ μετακομισθῆναι ἐκ τῆς ἐν τῇ Φρυγίᾳ πόλεως τοῦ Ἰλίου. ὁ δὲ θεόστεπτος αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος εἰς οἰκεῖον ὄνομα τὸ ἄγαλμα ἔστησε, τῇ κεφαλῇ τούτου τινὰς τῶν ἥλων ἐναρμοσάμενος, οἳ τὸ σῶμα τοῦ κυρίου προσεπατταλευσαν τῷ σωτηρίῳ σταυρῷ, ὃ καὶ μέχρις ἡμῶν διήρκεσεν ἐπὶ τοῦ κίονος ἑστηκός. πέπτωκε δὲ βασιλεύοντος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἀνέμου πνεύσαντος βιαίου τε καὶ σφοδροῦ. κἀκεῖνό τε συνετρίβη, καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖ παρατυχόντων συνέτριψε. καὶ τὸ παλλάδιον δὲ ἐκ τῆς Τροίας μετήνεγκε, καὶ ἐν τῇ πλακωτῇ κατὰ τὴν ἔστησεν ἀγορᾷ. ἄλλοις τε οὖν, ὡς εἴρηται, πολλοῖς τὴν πόλιν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐκόσμησε, καὶ πρότερον ἐπισκοπὴν ὂν τὸ Βυζάντιον τῆς Θρᾳκικῆς Ἡρακλείας, ὡς ὑπὸ Σεβήρου τοῖς Περινθίοις ὑποτεθὲν μετὰ τὴν ἅλωσιν, ὡς ἐν τοῖς περὶ Σεβήρου εἴρηται, εἰς τιμὴν ἀνήγαγε πατριαρχικὴν, τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ τὰ πρεσβεῖα τηρήσας, διὰ τὴν πρεσβυγένειαν, καὶ τὸ ἐκεῖθεν τὴν βασιλείαν ἐνταῦθα μετενεχθῆναι. ἦν δὲ τότε τοῦ Βυζαντίου ἐπίσκοπος Μητροφάνης ὁ ἱερώτατος, υἱὸς Δομετίου, ἀδελφοῦ Πρόβου τοῦ βασιλέως γενόμενος, ὅσπερ δὴ Δομέτιος ἐξ ἀπιστίας εἰς πίστιν μετατεθεὶς, καὶ διὰ τοῦτο τὴν Ῥώμην λιπὼν, εἰς τὸ Βυζάντιον παρεγένετο, καὶ εἰς τὴν τῆς ἐπισκοπῆς ἀνερρίχθη περιωπήν. μεθ' ὃν Πρόβος υἱὸς αὐτοῦ ἕτερος εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν τοῦτον ἱδρύνεται θρόνον, ὃν Μητροφάνης ὁ ἀδελφὸς διεδέξατο. ἐπὶ τούτου τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ὁ Ἄρειος, τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκκλησίας ἱερεὺς, ἐγνωρίζετο, κτίσμα τολμήσας εἰπεῖν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ λόγον, καὶ οὐσίας ἑτέρας, καὶ οὐ συναΐδιον τῷ πατρὶ, οὐκ αὐτὸς γεννήτωρ τῆς αἱρέσεως γεγονώς. πρῶτος μὲν γὰρ ὠριγένης πρὸς ἄλλαις πλείσταις δόξαις διεφθαρμέναις, καὶ τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ θεοῦ, κτιστὸν καὶ ἀλλότριον εἶναι τῆς οὐσίας τῆς πατρικῆς ἐδογμάτισε. καὶ μὴ δυνάμενον ὁρᾶν τὸν πατέρα, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν υἱὸν ἀόρατον τυγχάνειν ἀπεφήνατο τῷ πνεύματι· ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐξερευγόμενος ταυτὶ τὰ ἀπόφυμα, ἀλλ' ἔκειτο ἐν μόνοις γράμμασι κείμενα, σεσίγητό τε, καὶ οὔπω δεδημοσίευτο· ὁ Ἄρειος δὲ, ὡς προῦπτον ταῦτα προήνεγκε, καὶ ἐπὶ τῶν δωμάτων ἐκήρυξε. καὶ πολλοὺς εἰς ἀσέβειαν ὑπεσκέλισε, θορύβων τε καὶ σχισμάτων τὰς ἐκκλησίας ἐνέπλησεν. ὃ γνοὺς ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἐκεῖνος, ἐν Νικαίᾳ τῇ Βιθυνῶν συνελθεῖν τοὺς τῶν ἐπαρχιῶν ἐπισκόπους ἐκέλευσε, καὶ ἀθροισθέντων τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων, ἐν οἷς ἦσαν καὶ ἱερεῖς τινες καὶ διάκονοι, ἀλλὰ μὴν τινὲς καὶ μοναχοί. ὅτε καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐκεῖ παρῆν ἐν τῷ τῶν διακόνων ἔτι καταλεγμένος ὢν τάγματι. καὶ αὐτὸς ὁ χριστιανικώτατος βασιλεὺς, ἀφίκετο πρὸς τὴν Νίκαιαν, καὶ συγκαθίσας τοῖς ἱεροῖς πατράσιν ἐκείνοις, ἐπέτρεψε ζητῆσαι τὰ παρὰ τοῦ Ἀρείου λεγόμενα,

καὶ

περὶ τοῦ ἐν τῷ πλακωτῷ κίονος, καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ἀγάλματος. — *περὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς νέας Ῥώμης.* — *περὶ τοῦ ἁγίου Μητροφάνους.* — *περὶ Ἀρείου καὶ τῆς κακοδοξίας αὐτοῦ.* — *περὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης συνόδου.*

καὶ διεγνῶναι, εἴ τι τῆς ὀρθῆς ἐκκλίνειεν δόξης. οἱ δὲ, καὶ ζητήσαντες, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσαντες, τὸν μὲν υἱὸν ὁμοούσιον καὶ ὁμότιμον καὶ συναΐδιον ἐδογμάτισαν τῷ πατρί. τὸν ἄρειον δὲ καὶ τοὺς ὁμόφρονας ἐκείνῳ, τῆς τῶν ὀρθοδόξων ὁμηγύρεως ἐξεκήρυξαν. ἦν δὲ τότε τῶν τὰ ἀρείου πρεσβευόντων, καὶ ὁ παμφίλου εὐσέβιος, τῆς παλαιστίνης καισαρείας τυγχάνων ἐπίσκοπος, ὃς μετέπειτα λέγεται ἀποστῆναι τῆς τοῦ ἀρείου δόξης, καὶ ὁμογνωμονῆσαι τοῖς συναΐδιον τὸν υἱὸν καὶ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ δογματίζουσι, καὶ δεχθῆναι παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων εἰς κοινωνίαν. μᾶλλον μέν τοι ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς πρώτης συνόδου, καὶ ὑπερμαχῶν εὕρηται τῶν πιστῶν. οὕτω μὲν οὖν ταῦθ᾽ ἱστορούμενα παρά τισιν εὕρηται. ἀμφίβολα δ᾽ ἐκεῖνος αὐτὰ δι᾽ ὧν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ εὕρηται συγγραψάμενος, τίθησι. πολλαχοῦ γὰρ ἐν τῷ εἰρημένῳ συγγράμματι, ἀρειανίζων καταλαμβάνεται, αὐτίκα περί που τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου τὸν δαβὶδ εἰσάγων λέγοντα· αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν. αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν. φησὶ τὸν μὲν πατέρα καὶ ποιητὴν ὡς ποιητὴν καὶ πανηγεμόνα νομίζεσθαι βασιλικῷ νεύματι ἐπιτάττοντα, τὸν δὲ τούτου δευτερεύοντα θεῖον λόγον, ταῖς πατρικαῖς ὑπουργοῦντα ἐπιταγαῖς. καὶ μετά τινα λέγει· ὃν ὡς ἂν τοῦ πατρὸς ὑπάρχοντα δύναμιν καὶ σοφίαν, καὶ τὰ δευτερεῖα τῆς κατὰ πάντων βασιλείας καὶ ἀρχῆς ἐμπεπιστευμένον. καὶ αὖθις μετ᾽ ὀλίγα, καὶ ὅτι ἐστὶν οὐσία τις προκόσμιος ζῶσα καὶ ὑφεστῶσα, ἡ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τῶν ὅλων εἰς τὴν τῶν γενητῶν δημιουργίαν ὑπηρετησαμένη, καὶ ὁ σολομὼν λέγει προσώπῳ τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας· κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ, καὶ ἑξῆς. καὶ μεθ᾽ ἕτερα πλείονα φάσκει· καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, ἅτε θεοῦ λόγον προόντα καὶ πρὸ αἰώνων ἁπάντων οὐσιωμένον, τὴν σεβάσμιον τιμὴν παρὰ τοῦ πατρὸς εἰληφότα, προσκυνεῖσθαι ὡς ἂν θεόν. ταῦτα καὶ ἕτερα δὲ, τοῖς ἀρειανίζουσι δόγμασι δεικνύουσιν ὁμόφρονα τὸν εὐσέβιον. εἰ μή τις φαίη, πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτῷ πονηθῆναι ταύτην τὴν συγγραφήν.

περὶ εὐσεβίου τοῦ παμφίλου.

ἡ μὲν οὖν ἁγία σύνοδος τὸ ὁμοούσιον καὶ συναΐδιον ἐπὶ τοῦ υἱοῦ δογματίσασα, καὶ τὸ θεῖον αὐτίκα τῆς πίστεως ἐκθέμενος σύμβολον περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ θεολογήσασα ἐν αὐτῷ. καὶ μέχρι τοῦ, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος, καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ τούτου τέλος ποιησαμένη. ἡ γὰρ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος θεολογία, μετέπειτα προσετέθη ἐν τῇ δευτέρᾳ συνόδῳ τῆς περὶ τούτου γενομένης ζητήσεως, ἡ κατὰ μακεδονίου συνῆκτο.

περὶ τοῦ ἁγίου συμβόλου.

ὁ δὲ ἰσαπόστολος αὐτοκράτωρ ἐπὶ τῇ τῶν πατέρων ὁμονοίᾳ ἡσθεὶς, ἐδεξιοῦτο αὐτούς. καὶ τινῶν τῶν ὑπὲρ τῆς τοῦ σωτῆρος ὁμολογίας φερόντων τὰ στίγματα ἐν τοῖς σώμασιν, κατησπάζετο τὰ πεπηρωμένα τούτων μέλη καὶ μόρια. καὶ αὐτοὺς διὰ τὰς πηρώσεις αὐτῶν ἐμακάριζε. δοθέντων δὲ λιβέλλων αὐτῷ κατά τινων ἐπισκόπων, οὔτ᾽ ἀνέγνω τούτους, οὔτ᾽ εἰς ζήτησιν ἤγαγεν· ἀλλ᾽ ἐνώπιον ἁπάντων, πυρὶ αὐτοὺς ἀπετέφρωσεν. εἰπὼν, ὅτι κἂν αὐτόπτης ἐγενόμην ἀρχιερέως τινὸς ἁμαρτάνοντος, τῇ πορφυρίδι μου ἂν αὐτὸν συνεκάλυψα. ἐκεῖθεν εἰς τὸ παρ᾽ αὐτοῦ κτισθὲν βασίλειον ἄστυ τοὺς θείους ἐκείνους μετήγαγε πατέρας, ἐφ᾽ ᾧ τῆς αὐτῶν εὐλογίας ἀξιῶσαι αὐτό, καὶ χειροτονηθῆναι παρασκευάσας ἐν αὐτῷ δεύτερον πατριάρχην, τὸν ἱερὸν ἀλέξανδρον (ὁ γὰρ ἀοίδιμος μητροφάνης μετήλλαξε τὴν ζωὴν) ἀφῆκεν ἕκαστον εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανελθεῖν παροικίαν,

ὅπως ἐτίμησε τοὺς ἁγίους πατέρας ὁ βασιλεύς.

ἱερὸν ἅγιον μητροφάνην θανόντα, ἀλέξανδρον γίγνεσθαι πατρ[illegible].

ac diiudicare, nunquid à recta sententia aberraret. Illi cum inquisiuissent, & accuratè rem excussissent: filium eiusdem cum patre naturæ, dignitatis & æternitatis esse decreuerunt. Arium uerò cum suis sectatoribus è cœtu orthodoxorum, publico præconio eiecerunt. Arij sectam tum amplexabatur etiam Eusebius Pamphilus, Cæsareæ Palæstinæ episcopus, qui pòst desciuisse dicitur ab Ariana opinione. Alij consensisse cum ijs qui filium patri coæternum, eiusdemq; naturæ esse docent, ac à sanctis patribus ad communionem receptum. In actis autem primi concilij, etiam acriter defendisse fideles traditur. Hæc sic à nonnullis exposita reperiuntur, quæ ipse in Ecclesiastica sua historia magis ambigua facit. In quo scripto sæpè cum Ario facere deprehenditur, ac statim in libri principio, Dauidem citans, Ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & creata sunt: ait, patrem & factorem, pro conditore ac duce uniuersi haberi, qui regio nutu imperet. Sed secundum ab eo diuinum uerbum patria exequi iussa. Post nonnulla item dicit: Huic, ut patris potentiæ & sapientiæ, secundas partes regni & imperij in omnes esse creditas. Et paulo pòst iterum: Ac esse naturam quandam, quæ ante mundum uixerit & substiterit, ac Deo & patri uniuersi in rerum factarum opificio ministrarit, & Solomon sub persona sapientiæ Dei ait: Dominus condidit me principium uiarum suarum, &c. Deinde post alia plura infert: Et super hæc omnia, sicut Dei uerbum, quod antè fuit, & ante secula omnia factum est, uenerabilem honorem à Deo patre adeptum, adorari tanquam Deum. Hæc & alia demonstrant, Eusebium Ariana dogmata probasse. nisi quis dicat, id opus ante conuersionem ab eo fuisse conscriptum. Illud igitur sanctum concilium dogma de eadem natura & æternitate filij statuit, & diuinum fidei symbolum statim edidit, de patris & filij diuinitate disserendo, non ultra illud progressum: CVIVS REGNI NON ERIT FINIS. atque in illo desijt: Et in spiritum sanctum. Nam Theologia de spiritu sancto, pòst in secundo concilio contra Macedonium congregato, ea quæstione agitata, adiecta est.

Eusebius Pamphilus utrum fuerit Arianus.

At Imperator sanctissimus, patrum concordia delectatus, dexteram eis porrexit, & quorundam qui ob Christi confessionem notas in corporibus suis gerebant, mutilata illa membra & partes deosculatus est, eosque ob mutilationes illas beatos pronunciauit. Libellos contra quosdam episcopos oblatos, neq; legit, neq; examinari passus est, sed in conspectu omnium igni absumpsit, cum his uerbis: Etiã si ipse episcopum aliquem delinquentem uiderem, purpura mea eum tegerem. Inde sanctos patres in urbẽ regiã à se conditã traduxit, ut eam faustis comprecationib. prosequerent, & secundũ patriarchã deligerẽt, S. Alexandrũ. nam inclytus Metrophanes obierat. His peractis, ad suã quẽq; parœciam

Constantini pietas erga Episcopos.

Helenæ obitus. parœciam dimisit, honoribus & donis magnificis affectos. Imperatoris mater S. Helena grandis natu (nam octogesimum ætatis annum attigisse perhibetur) in cœlestes mansiones discessit. quã filius in æde S. Apostolorum regaliter condita, *Constantini Magni obitus.* suscepta contra Persas expeditione, triremibus Soteropolim defertur, quæ nunc Pythia uocatur: & natura calidis illius loci aquis usus, ubi etiam toxicum, à fratrib. patre duntaxat eodem natis temperatum, hausisse fertur. unde Nicomediam profectus, diuturnitate morbi extinctus est, annos quinque & quinquaginta natus, cum duo & triginta imperasset. Ei filius Constantius, Antiochia profectus (nam ibi Persis repugnabat) cum adhuc uiuentem inuenisset, magnificè parentauit, & in S. Apostolorum æde, peculiari tamen porticu ad id ædificata, sepelijt. *Constantini Magni elogia.* Memoratur autem inclytus hic imperator, pecuniam & citra delectum insumpsisse, & minori cum delectu comparasse: unde eius in largiendo studium magnificentiæ non tribuatur, sed planè: uerùm temperandum est calamo, ne quam diuino illi uiro labem aspergam. *Iuliani scōmma.* Enimuerò profanus ille Iulianus, in oratione Cæsariana, quasi per derisum impensarum Imperatoris religiosissimi, fingit Mercurium cum eo colloquentem, quærere, quæ nam sit boni regis nota? » Cui ille respondeat, Imperatori & habenda » & insumenda esse multa. Fertur nec à studijs doctrinarum fuisse alienus, sed his quoque non minorem impendisse operam, quàm armis. itaque & in differendo acutum extitisse, ac nescio quam ueluti magicam orationis illius uim aures hominum demulsisse. Scribitur & osor improborum fuisse: ac dicere solitus, » Imperatorem nemini omnium, ne suis qui» dem proprijs membris, parcere debere, publi» cæ tranquillitatis conseruandæ causa: & humanus erga eos, qui à malitia discederēt. mem» brum enim ægrum ac putridum resecandum, » ne sana etiam inficeret: non autem id quod uel » in integnum esset restitutum, uel certè con» sanesceret.

IMPERIVM CONSTANTINI, CONstantij & Constantis.

Regnorum diuisio inter tres fratres. IMperatore illo beatissimo in æterna tabernacula translato, Imperium Romanorum inter tres illius filios est diuisum, uel ab ipso, ut quidam scribunt: uel, eo defuncto, ex ipsorum consensu, ad hunc modum. Constanti attributam esse Italiam, & Romam ipsam, Aphricam, Siciliam, cum reliquis insulis, atque etiam Illyricum, Macedoniam, & cum Achaia Peloponesum. *Alpes Cottiæ.* Constantino alpes Cottias, quæ nomen habere dicuntur à Cottio illius loci quondam rege, cũ Gallijs, & tractũ Pyrenæi usq; ad Mauritaniã, Oceani angusto freto, diremptam ab Hispanijs. Constantio ea obuenisse, quæ in orien-

παροικίαν, τιμαῖς τε καὶ δωρεαῖς μεγαλοπρεπῶς αὐτοὺς φιλοφρονησάμενος. *τελευτὴ τῆς ἁγίας Ἑλένης.* ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ ἡ μακαρία Ἑλένη, εἰς γῆρας βαθὺ κατηντηκυῖα, (ὀγδοήκοντα γὰρ λέγεται ζῆσαι ἐνιαυτοὺς) πρὸς τὰς οὐρανίους ἀπῆρε μονάς, ἣν ὁ υἱὸς ἐν τῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναῷ βασιλικῶς ἐθησαύρισεν. ἐκεῖνος δὲ κατὰ περσῶν ἐκστρατεύων, τριήρεσι κομίζεται εἰς τὴν σωτηρόπολιν, ἣ νῦν ὀνομάζεται πύθια· καὶ τοῖς ἐκεῖσε χρησάμενος αὐτομάτοις θερμοῖς ὕδασιν, ἔνθα καὶ φάρμακόν τι πιὼν δηλητήριον λέγεται παρὰ τῶν ὑποβαλλόντων αὐτῷ ἀδελφῶν, *τελευτὴ τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου.* εἰς νικομήδειαν παραγίνεται. ἔνθα καὶ τελευτᾷ, νοσήσας ἐφ' ἱκανόν, ἔτη γεγονὼς πέντε πρὸς τοῖς ἑξήκοντα, βασιλεύσας δὲ ἐκ τῶν τριάκοντα πρὸς δυσίν, ἐν δέοντι δύο μηνῶν. ὃν ὁ υἱὸς κωνστάντιος ἐξ ἀντιοχείας παραγενόμενος (ἐκεῖ γὰρ ἦν τοῖς πέρσαις ἀντιμαχόμενος) ἔτι ζῶντα εὑρών, ἐκήδευσε μεγαλοπρεπῶς, καὶ ἐν τῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων κατέθετο ἱερῷ, ἐν ἰδιαζούσῃ μέντοι στοᾷ, ἣν αὐτὸς τῇ ταφῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ᾠκοδόμησεν. *οἷος ἦν τὰ ἤθη ὁ θεῖος οὗτος αὐτοκράτωρ.* ἱστόρηται δὲ ὁ ἀοίδιμος αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος, ἀφειδῶς τε τὰ χρήματα ἀναλίσκειν, καὶ ταῦτα πορίζειν ἑαυτῷ ἀφειδέστερον. ὡς μὴ μεγαλοπρεπὲς κεκτῆσθαι τὸ περὶ τὰς δαπάνας φιλότιμον, αὐτίκα οὐδέ, ἀλλὰ μή τι φαῦλον εἴπω περὶ τοῦ θείου ἐκείνου ἀνδρός. ὅθεν καὶ ὁ βέβηλος ἰουλιανὸς ἐν τῷ περὶ τῶν καισάρων λόγῳ αὐτοῦ, ἀποσκώπτων ὥσπερ εἰς τὴν δυσσέβειαν τοῦ τοιούτου βασιλέως διὰ τὸ πολυδάπανον, πλάττεται τὸν ἑρμῆν διαλεγόμενόν οἱ, καὶ τί ἂν εἴη γνώρισμα βασιλέως ἀγαθοῦ πυνθανόμενον, κἀκεῖνον πρὸς τὸ ἐρώτημα λέγοντα, πολλὰ κεκτῆσθαι χρῆναι τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἀναλίσκειν πολλά. λέγεται δὲ μηδὲ λόγων ἀμελετήτως ἔχειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τούτους ἐσπουδακέναι, οὔ τι μεῖον τῶν ἐς ὅπλων, κἀντεῦθεν αὐτῷ τὴν γλῶτταν γενέσθαι πρὸς διάλεξιν εὔθικτον, καί τινας ἴυγγας προσεῖναι αὐτῇ, κατακηλούσας τὰς τῶν ἀκροατῶν ἀκοάς. ἀναγέγραπται δὲ καὶ μισοπόνηρος εἶναι, καὶ εἰωθὼς λέγειν, μηδενὸς τῶν ἁπάντων δεῖν τὸν βασιλέα, ὑπὲρ τῆς τῶν κοινῶν πραγμάτων κατασκευῆς φείδεσθαι δεῖν, μηδ' αὐτῶν τῶν οἰκείων μελῶν. τοῖς δὲ μεταβαλλομένοις ἐκ πονηρίας φιλανθρώπως διατιθέμενος, ἔλεγεν, ὅτι τὸ νοσοῦν μέλος ἀποκοπτέον καὶ σαπρόν, ἵνα μὴ καὶ τοῖς ὑγιαίνουσι λυμαίνηται· οὐ μὴν τὸ ὑγείας ἤδη τυχὸν καὶ ὑγιαζόμενον.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΚΩΝσταντίου καὶ κώνσταντος.

ὅπως ἡ βασιλεία ῥωμαίων εἰς τοὺς τρεῖς ἐμερίσθη υἱοὺς τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου. ΚΑΙ ὁ μὲν τρισόλβιος βασιλεὺς ἐκεῖνος, πρὸς τὰς αἰωνίους μετέστη σκηνάς. ἡ δὲ τῶν ῥωμαίων ἡγεμονία, εἰς τοὺς τρεῖς ἐκείνου παῖδας μεμέριστο ξύμπασα· ὥς μέν τινες συνεγράψαντο, παρὰ τοῦ πατρὸς σφίσι διανεμηθεῖσα. ὡς δ' ἕτεροι, καθ' ἑαυτοὺς ταύτην αὐτῶν διελομένων, μετὰ τὴν ἐκβίωσιν τοῦ πατρός. οὕτω δ' ἱστόρηται προβῆναι παρὰ σφίσιν ἡ διανομή. τῷ μὲν κώνσταντι προσκληρωθῆναι τὴν ἰταλίαν, καὶ τὴν ῥώμην αὐτήν, τήν τε ἀφρικὴν καὶ σικελίαν, καὶ τὰς λοιπὰς τῶν νήσων. ἀλλὰ μὲν δὴ καὶ τὸ ἰλλυρικόν, καὶ τὴν μακεδονίαν, καὶ σὺν τῇ ἀχαΐᾳ τὴν πελοπόννησον. τῷ δὲ κωνσταντίνῳ, τὰς κοττίας ἄλπεις σὺν ταῖς γαλλίαις προσνεμηθῆναι (*κοττίαι ὠνομάσθησαν ἀπὸ κοττίου βασιλέως τῶν τόπων τούτων γενομένου.* κοττίαι δ' ὠνομάσθησαν ἀπὸ κοττίου, βασιλέως τῶν τόπων τούτων γενομένου) καὶ τὸ πυρηναῖον κλίμα, μέχρι τῶν μαύρων τῶν ὑπὸ πορθμῷ διειργομένων ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ. τῷ δὲ κωνσταντίῳ δὲ λαχεῖν γενέσθαι, ὅσα κατὰ τὴν ἑῴαν

ἑῴαν μοῖραν ὅσην ῥωμαίοις ὑπήκοα, καὶ πρὸς τούτοις τὴν Θρᾴκην σὺν τῇ πόλει τῇ πατρικῇ. οὕτω δὲ τὸν μερισμὸν τῆς ἀρχῆς πεποιηκότες, ὁ μὲν κωνστάντιος εἰς τὴν ἑῴαν ἐχώρησεν, ἐκστρατεύων κατὰ περσῶν. ὁ γὰρ τούτων ἡγεμονεύων Σαπώρης, τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου γνοὺς κωνσταντίνου, κατὰ τῶν ὑπὸ ῥωμαίους τελούντων ἐπῄει καὶ ληϊζόμενος, οὐκ ἐπαύετο. ὁ δὲ κωνσταντῖνος τῷ κώνσταντι ἐπεφύετο, τὴν διανέμησιν τῶν χωρῶν αἰτιώμενος· καὶ ἢ παραχωρῆσαι μέρος αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ἀπῄτει, ἢ ἀνακαλέσασθαι τὰς βασιλείας ἀμφοῖν ζητῶν. ὡς δ' ἐκεῖνος τῆς ἤδη γεγονυίας διανεμήσεως εἴχετο, καὶ τῶν αὐτῷ προσκληρωθέντων ἀντείχετο, καὶ οὐδὲ τοῦ βραχίστου παρεχώρει τῷ ἀδελφῷ, ὅπλα κατ' αὐτοῦ ἦρεν ὁ κωνσταντῖνος, καὶ ἐπῆλθε τῇ λήξει τοῦ κώνσταντος. ὁ δὲ ἐν δακίᾳ διατρίβων, καὶ τὴν κίνησιν τοῦ κωνσταντίνου μαθών, στράτευμα κατ' αὐτοῦ πέμπει, καὶ στρατηγούς, καὶ αὐτὸς ὄπισθεν ἤδη μετὰ πλείονος στρατοῦ ἀπελεύσεσθαι ἐπαγγελλόμενος. οἱ γοῦν πεμφθέντες ἐγγὺς τοῦ κωνσταντίνου γενόμενοι, λόχους καθίζουσι· καὶ συμβαλόντες αὐτῷ, φυγὴν ὑπεκρίνοντο. τῶν δὲ τοῦ κωνσταντίνου διωκόντων αὐτούς, ἐξόπισθεν αὐτῶν οἱ λοχῶντες αὐτοὺς γενόμενοι, κατὰ νώτων αὐτοῖς ἐπετίθεντο. καὶ οἱ φεύγοντες ἐπιστραφέντες, μέσον περιέσχον αὐτούς. καὶ πολὺ τῆς τοῦ κωνσταντίνου διέφθαρτο στρατιᾶς, κἀκεῖνος αὐτός. τοῦ γὰρ ἵππου τρωθέντος αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ τραῦμα σφαδάζοντος καὶ ἀνασκιρτῶντος, ἐκπέπτωκε τῆς ἕδρας ὁ κωνσταντῖνος, καὶ ἀνῃρέθη, πολλὰ δεξάμενος τραύματα, οὔτε τυχὼν τῆς ἐφέσεως, καὶ ὅτι ἀδικίας ἦρξε, καὶ τὴν οἰκείαν τῆς ἀρχῆς μοῖραν ἀπέβαλεν, καὶ αὐτὴν προσζημιωθεὶς τὴν ζωήν. καὶ γέγονεν ἡ τῆς ἑσπερίας λήξεως ἀρχὴ ἅπασα, ὑφ' ἑνὶ μὲν κώνσταντι βασιλεῖ. ἐπεὶ κἀκεῖνος εἰς ἀλλοκότους ἐκκυλισθεὶς ἔρωτας καὶ ἐκδεδιῃτημένην ζωήν, ὑπὸ μαγνεντίου ἐπιβουλευθείς, καὶ ἀθλίως ἀπώλετο, μαγνεντίου, ὃν ἐκεῖνος ἐκ στάσεως στρατιωτικῆς περιέσωσε κινδυνεύοντα, ἤδη τῶν στρατιωτῶν κατ' ἐκείνου τὰ ξίφη ἠρκότων, καὶ διαχειρίσασθαι αὐτὸν ὁρμησάντων. ὁ κωνστάντιος δὲ περὶ τὴν ἑῴαν διατρίβων, τοῖς πέρσαις ἐμάχετο, Σαπώρου τοῦ νέου, ὡς εἴρηται, βασιλεύοντος. ὃς ναρσοῦ μὲν ἦν υἱός, ἐξ ἀδόξου μέντοι γυναικός. ἐκ γὰρ τῆς περιφανεστέρας τῶν αὐτοῦ γυναικῶν τρεῖς ἐγένοντο τῷ ναρσῇ παῖδες, ἀδαναρσῆς, καὶ ὁρμίσδας, καὶ τρίτος ἕτερος. τελευτήσαντος δὲ ναρσοῦ, ὁ πρεσβύτατος τῶν τριῶν τούτων ἀδαναρσῆς, τῆς ἀρχῆς διάδοχος γέγονεν. ὠμὸς δὲ λίαν τυγχάνων, καὶ ἀπηνής, κἀντεῦθεν μισούμενος ὑπὸ τῶν περσῶν, τῆς βασιλείας ἐκπέπτωκεν. εἰρήσθω δέ τι καὶ τῆς ἐκείνου γνωμικῆς ὠμότητος γνώρισμα. σκηνή ποτε τῷ πατρὶ αὐτοῦ διεκομίσθη ἐκ βαβυλῶνος, δέρμασιν ἐγχωρίοις ποικιλώτερον εἰργασμένη. ταύτην οὖν ἐκταθεῖσαν ἄρτι θεώμενος ὁ ναρσῆς, ἠρώτησε τὸν ἀδαναρσῆν, παιδίον ἔτι τυγχάνοντα, εἰ ἀρέσκει αὐτῷ ἡ σκηνή; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, εἰ κρατήσει τῆς βασιλείας, κρείττω ταύτης ποιήσειν, ἐξ ἀνθρώπων δορᾶς. οὕτω νηπιόθεν ἐξέφηνε τὴν ὠμότητα. τοῦτον γοῦν τῆς βασιλείας ἐκπεπτωκότος, Σαπώρης εἰς τὴν ἀρχὴν ἀντεισῆκτο. καὶ ὅς, εὐθὺς τὸν μὲν ἕτερον τῶν ἀδελφῶν ἐξετύφλωσε, τὸν ὁρμίσδαν δὲ δεσμώσας, ἔμφρουρον εἶχεν. ἡ δέ γε μήτηρ ἐκείνου, καὶ ἡ γυνή, χρήμασι δεξιωσάμεναι τοὺς φρουρούς, ὡς ἐπισκεψόμεναι ἐκεῖνον παρεχωρήθησαν εἰσελθεῖν. καὶ εἰσελθοῦσαι ῥίνην αὐτῷ παρέσχον, ἵνα ταύτῃ τὰ σιδήρεα διαπρίσῃ δεσμά, ὑποθέμεναι καὶ ὅσα δέοι μετὰ ταῦτα ποιεῖν, ἵππους τε αὐτῷ καὶ τοὺς συναποδράντας ἑτοιμάσασαι.

ὅτι ὁ κωνσταντῖνος ἐπελθὼν τῇ τοῦ κώνσταντος λήξει, ἀνῃρέθη καὶ αὐτός.

ὅτι ὁ κώνστας καὶ τὰ ἄλλα φανεὶς ἀσελγής, καὶ ὑπὸ μαγνεντίου ἀνῃρέθη.

περὶ τῆς πρὸς πέρσας μάχης τοῦ κωνσταντίου, καὶ περὶ ὁρμίσδου τοῦ πέρσου.

orientali parte Romanæ ditionis erat, & Thraciam cum urbe paterna. Post hanc regnorum partitionem, Constantius in Orientem se contulit, ad Persarum arma reprimenda. Nam eorum dux Sapores, audita Constantini Magni morte, Romanas prouincias continentibus populationibus & direptionibus infestabat. Interea Constantinus cum Constante ob partitionem prouinciarum expostulat, petens, ut aut parte regni sibi cedat, aut partitio de integro instituatur. Cum autem ille priore diuisione niteretur, & quæ obuenerant tueretur, neq; fratri uel minimum concederet; Constantinus armis arreptis, prouincias Constantis inuadit. Qui tum in Dacia agens, motu illo cognito, duces cum exercitu cōtra eum mittit, ipse mox cum maioribus copijs secuturus. Qui missi erant, cum parum à Constantino abessent, insidias locant; pugnaque inita, fugam simulant. quos, dum Constantini milites persequuntur, qui in insidijs collocati fuerant, à tergo inuadunt. Sic fugientibus etiam conuersis, in medio duorum exercituum intercepti, magna ex parte cadunt, ipso etiam Constantino interfecto. Nam equo uulnerato, & ex uulnere efferato, sella excussus, multis uulneribus conficitur: neque uoti compos factus, & quia iniuriæ fuerat autor, præter iacturam sui imperij, uita etiam priuatus. Sic occidentali regno ad unum Constantem deuoluto, is etiam nefandis amoribus implicatus, & peruersam uitæ rationem secutus, insidijs Magnentij miserabiliter perijt: quem Magnentium è militum seditione, strictis iam gladijs in necem eius ruentium, eripuerat. Dum hæc geruntur, Constantius in Oriente, cum Persarum rege Sapore pugnat, filio Narsetis, uerùm ex ignobili muliere procreato. Nam is è principe uxore tres filios susceperat, Adanarsem, Hormisdam, & tertium quendam. Defuncto Narseti, Adanarses natu maximus in imperio succedit. Sed ex nimia crudelitate & inhumanitate odio Persarū suscepto, regno excidit. Cuius atrocis ingenij specimen quoddā est proferendum. Aliquando patri eius tentorium Babylone allatum est, è uarijs illius loci pellibus confectum. Quod modò extensum, dum Narses contemplatur, rogat Adanarsem puerum adhuc, ut placeat? Tum ille: Vbi, inquit, regno potitus fuero, pulchrius tentorium ex humanis pellibus conficiam. Sic ab ipsa infantia immanitatem suam declarabat. Eo igitur pulso, Sapori regnum est delatum: qui statim fratrem alterum oculis priuat, Hormisdam uinctum in custodia tenet. Cæterum mater, & uxor illius, custodibus pecunia delinitis, ad uisendum eum admissæ, limam illi dederunt, qua ferrea uincula dissecaret: & quid deinceps faciendum esset, monuerunt, paratis equis & fugæ comitibus.

Constantij bellu cum Sapore Persa.

Constantinus moto contra fratrem Constante bello occiditur.

Magnentius.

Persarum Rex Narses.

Adanarses Narsetis filius.

Sapores rex Persarum.

Dein-

ἀπο-

Hormisda ad Romanos transfugium.

Deinde uxor eius custodibus opiparã cœnam apponit. Illi & epulis distenti, & mero obruti, in profundum somnũ delabuntur. Quibus dormientib. Hormisdas & uincula rumpit, & castello elapsus, à Romanis honorificẽtissimé suscipitur. At Sapores fuga eius lætari se ostendebat, ut metu ab eo imminente liberatus. Nam exulem non modò dedi sibi nõ postulauit, sed uxorem etiam honorificé ad eum misit. Erat autem Hormisdas, & magni roboris, & iaculator adeò peritus, ut dum iaculũ uibrabat, prædiceret, qua parte hostem percussurus esset. Hic igitur Constantio contra populares suos nauat operam, multis equitum turmis præfectus. Verum Constantius imperator, sæpe cum Persis congressus, inferior recedebat, multis suorum amissis: ceciderunt etiam Persarum plurimi, Sapore ipso uulnerato.

Magnentius Orientem inuadit.

Cognitis autem aduersis Persico bello Constantij rebus, Magnentius, patre Britanno natus, qui primum inter protectores militarat, deinde Comes duarum Romanarum legionum appellatus fuerat, cum iampridem regni occupandi cupiditate æstuaret, tunc magis etiam consilium suum urgebat, cum Persico bello rem malé gerere Constantium audiret, opportunitatem optata perficiendi dari sibi ratus. Itaque per speciem natalis sui celebrandi in urbe Augustali, primores ciuitatis ad epulas inuitat, quosdam consilij sui conscios, nonnullos ignorantes, quid animi haberet: productoq; usque ad uesperam conuiuio, surgit, & properé cubiculum ingressus, paulo post habitu regio cum multis satellitibus progreditur. Ea res ignaros quid moliretur, consternauit: sed oratione ad eos qui aderant habita, alios uerbis, alios ui in suas partes traducit. Iisq; comitantibus regiam ingreditur, pecuniam dilargitur, portis urbis custodes adhibet: mandat, ut ingredi patiantur omnes, exire neminem, ne facinus suum publicetur.

Constans Magnentij insidijs occiditur.

Statim mittit qui Constantem tollant, tei ignarum. Erat ille uenatione tum occupatus, cuius insano studio tenebatur. idq; cum articulari morbo perpetuo uexaretur, quem immoderatis sibi uoluptatibus uitæ que intemperantia conciliarat: aut etiam per speciem uenationis in syluas sese abdebat, cum pueris & adolescentulis, quos ob formam conquisitos in delicijs habere dicebatur: qui exquisitum in modum culti, auidos eius oculos turpi libidinis flamma incendebant. Ea quoque de causa syluas magis frequentabat, ut modestorum uirorum consuetudinem euitaret. Milites à Magnentio missi, cum ad Rhodanum fluuium uenissent, Constantem à uenatu dormientem occidũt, interfectis etiam satellitibus, quos paucos circum se habebat. Alij rem aliter narrant: eum seditionem contra se motam cognouisse, & à suis destitutũ, depositis Imperij insignib. in sacellũ quoddã confugisse, & inde extractũ, occisumq; esse, regni anno XVII. ætatis XXX.

ὅτε τοῖς φρουροῖς ἡ ἐκείνου σύνευνος δεῖπνον προὔθηκε διαψιλές· οἱ δὲ, καὶ βρωμάτων ἐμφορηθέντες, καὶ τοῦ ἀκράτου σπάσαντες ἐκρατίσθησαν, ἐλήφθησαν ὕπνῳ βαρεῖ. ὁ δ' Ὁρμίσδας κοιμωμένων ἐκείνων, τά τε δεσμὰ τῇ ῥίνῃ διέκοψε, καὶ τοῦ φρουρίου ἐξελθὼν ᾤχετο, καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἀπέδρα, καὶ ὑπεδέχθη φιλοτιμότατα. ὁ δὲ Σαπώρης ἐῴκει τῇ φυγῇ ἐκείνου ἐφήδεσθαι, οἷα τὸν ἐξ ἐκείνου ἐκρεμασθέντος φόβον, οὐ μόνον ἐκδοθῆναί οἱ τὸν φυγάδα οὐκ ἐξῄτησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐντίμως ἐξέπεμψεν. ἦν δὲ ὁ Ὁρμίσδας καὶ πολὺς τὴν ἰσχὺν, καὶ ἀκοντιστὴς πανδέξιος, ὡς ἐν τῷ πάλλειν κατά τινος τὸ ἀκόντιον, λέγειν ὅπῃ βαλεῖ τὸν πολέμιον. οὗτος τοίνυν τῷ Κωνσταντίῳ κατὰ τῶν ὁμοφύλων συνεστρατεύετο, ἀρχὴν ταχθεὶς ἱππέων ἴλας πολλάς. ὁ βασιλεὺς δὲ Κωνστάντιος πολλάκις τοῖς Πέρσαις συμβαλὼν, τὴν ἥττονα μοῖραν εἶχε, καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων ἀπέβαλε. καὶ τῶν Περσῶν δὲ πλεῖστοι τεθνήκεσαν, καὶ αὐτὸς ὁ Σαπώρης ἐτέτρωτο. οὕτω μέντοι τῶν περὶ Πέρσας πολέμων συνενεχθέντων τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίῳ, μαθὼν ταῦτα Μαγνέντιος, ὃς ἐκ πατρὸς μὲν γεγόνει τὸ Βρεττανοῦ, ἐν τοῖς προτίκτορσι δ' ἐστρατεύετο, εἶτα καὶ κόμης ὠνομάσθη ταγμάτων δύο Ῥωμαϊκῶν, τυραννῆσαί τε ἔκπαλαι ἐπιθυμῶν, τότε μᾶλλον εἴχετο τοῦ σκοποῦ, ὡς ἀτυχοῦντα περὶ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἤκουε τὸν Κωνστάντιον. καὶ εὐκαιρίαν ἐνόμισε ταυτηνὶ τοῦ ἐπιχειρῆσαι τῇ τυραννίδι. καὶ πλασάμενος τὰ ἑαυτοῦ ἑορτάζειν γενέθλια ἐν Αὐγουστελίῳ τῇ πόλει, συνεκάλεσε τοὺς ἐξάρχους τῆς πόλεως, τοῦ συμποσίου αὐτῷ συμμεθέξοντας, τοὺς μὲν καὶ συνίστορας αὐτῷ τοῦ σκοποῦ, τοὺς δὲ καὶ ἀμετόχους τοῦ σκέμματος. καὶ ἤγετο τὸ ποτὸν ἕως ἑσπέρας. ἐξαναστὰς δὲ τοῦ συμποσίου, ἄφνως εἰς τὸν κοιτῶνα εἰσέδραμε, καὶ πρόεισιν ἐκεῖθεν μετὰ βραχὺ ἐν σχήματι βασιλέως σὺν δορυφόροις πολλοῖς, ὃ τοὺς μὴ συνειδότας αὐτῷ τὴν πρᾶξιν ἐξέπληξεν. ἐκεῖνος δὲ διαλεχθεὶς τοῖς παροῦσι, τοὺς μὲν ἔπεισε συνθέσθαι αὐτῷ, ἐνίους δέ γε καὶ ἐβιάσατο. καὶ συμπαραλαβὼν αὐτοὺς, εὐθὺς εἰς τὰ βασίλεια ἄπεισι, καὶ διανομὰς χρημάτων ἐποιεῖτο, ταῖς τε πύλαις τῆς πόλεως ἐπέστησε φύλακας, ἐντειλάμενος, τοῖς μὲν εἰσιοῦσι τὴν εἴσοδον συγχωρεῖν, ἐξιέναι δὲ μηδενὶ παραχωρεῖν, ἵνα μὴ τέως τὸ τολμηθὲν κηρυχθῇ. καὶ αὐτίκα στέλλει τοὺς τὸν Κώνσταντα ἀναιρήσοντας, μηδὲν γνόντα τὸ τόλμημα. ὁ δὲ περὶ θήραν ἠσχολεῖτο. καὶ γὰρ ἐμεμήνει περὶ τὰ κυνηγέσια, καίτοι τῇ ἀρθρίτιδι προσπαλαίων διηνεκῶς, ἣν ἐξ ἀκολάστου ἀμετρίας ἐνόσησεν ἀκολάστως βιούς· ἢ καὶ ἐν προσχήματι θήρας, εἰς ὕλας ἐγκατεδύετο μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν μειρακίσκων καὶ νεανίσκων, οἳ ἐκείνῳ διὰ κάλλος συνελέγοντο καὶ ὠκειοῦντο· ἐκαλλωπίζοντό τε περιεργότερον, καὶ λύχνοι ἦσαν ὀφθαλμοῖς ἀκολασίας ἐμπύρευμα, κἀκείνῳ ἐτύγχανον ὡς λέγεται παιδικά. ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πλεῖον ταῖς ὕλαις διέτριβεν, ἐκκλίνων τὴν μετὰ κοσμίων ἀνδρῶν συνδιαγωγήν. περὶ τὸν Ῥοδανὸν τοίνυν ποταμὸν οἱ παρὰ Μαγνεντίου σταλέντες γενόμενοι, μετὰ τὴν θήραν ὑπνώττοντα τὸν Κώνσταντα διαχρῶνται· καὶ τοὺς ἐκείνῳ δὲ συνόντας, ὀλίγους ὄντας, ἀπέκτειναν. οἱ δὲ μὴ οὕτω φασὶ γενέσθαι τὴν ἐκείνου ἀναίρεσιν, γνῶναι δ' ἐκεῖνον τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπανάστασιν· καὶ μονωθέντα, καταλιπόντων αὐτὸν τῶν περὶ αὐτὸν, ναῷ προσφυγεῖν. κἀκεῖ τὰ τῆς βασιλείας παράσημα ἀποδύσασθαι, κἀκεῖθεν ἐκβληθέντα ἀναιρεθῆναι, ἑπτακαίδεκα ἔτη ἀνύοντα περὶ τῇ ἀρχῇ· τῆς δ' ἡλικίας

ἴσως ὁ μαγνέντιος τὸ [illegible]

[illegible]

ἄγο

ἤδη παραλελυθότα τριακοστόν. λέγεται δὲ ἄρτι γεννηθέντος αὐτοῦ, ἐπιτρέψαι τοῖς ἀστρολόγοις τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἐκθέσθαι τὸ τούτου γενέθλιον ποιῆσαι θεμάτιον. ἐκείνους πρὸς ἄλλοις οἷς περὶ αὐτοῦ προειρήκασι, καὶ τοῦτο εἰπεῖν, ὡς ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς αὐτοῦ μάμμης ἀναιρεθήσεται. ὁ θανάτους ἐκείνης, καὶ διέπτυζεν ὁ Κώνστας. τὸ δ᾽ ὡς ἔργον ἐκβέβηκε, καὶ ἡ τῶν ἀστρολόγων οὐ διήμαρτε πρόῤῥησις καὶ ὑπῆρχε λοξή. ἐν γὰρ πολιχνίῳ Ἑλένῃ καλουμένῳ εἰς ὄνομα τῆς βασιλίσσης ἐκείνης, ὁ Κώνστας ἀνῄρηται. ὁ μὲν οὖν οὕτω βεβιωκὼς ἀσελγῶς, οὕτως οἰκτρᾶς ἐτύχε τῆς ζωῆς. ὁ δὲ Μαγνέντιος κατὰ ῥοῦν αὐτῷ τῶν τῆς τυραννίδος χωρησάντων πραγμάτων, ἀπέσταλκε τῶν τὰς ἀρχὰς ἐχόντων τοὺς λογιμωτέρους ἐκ μέσου ποιήσασθαι. καὶ πλασάμενος γραφὰς πρὸς αὐτοὺς ὡς ἐκ τοῦ Κώνσταντος, μετακαλούμενος δῆθεν πρὸς ἑαυτόν, καθ᾽ ὁδὸν λοχήσας, πλείστους ἀπέκτεινε, μὴ δὲ τῶν οἰκείων συνωμοτῶν φεισάμενος, ἀλλὰ καὶ τούτους διαφθείρων. καὶ ὁ μὲν ἐν τούτοις ἦν, ἑαυτῷ κρατύνων τὴν τυραννίδα. τοῦ δὲ Κωνσταντίου τὸν θάνατον πυθομένου τοῦ ἀδελφοῦ, ἐμερίζετο ἡ διάνοια φροντιζομένου πότερον αὐτὸ προτιμήσαιτο, τοῖς Πέρσαις ἀντικαθίστασθαι κείρουσι τὰ Ῥωμαίοις ὑπήκοα, ἢ τούτων, κατά γε τὸ παρόν, ἀμελῆσαι, καὶ χωρῆσαι κατὰ τοῦ τυραννήσαντος, ἵνα καὶ τὸν τοῦ συγγόνου τίσηται φόνον, καὶ ἑαυτῷ προσποιήσηται τὰ ἑσπέρια. ταῦτα τοῦ Κωνσταντίου σκοποῦντος καὶ διαμέλλοντος, ὁ Σαπώρης ἐπεὶ κἀκείνῳ πρὸς γνῶσιν ἦλθε τὰ συμβεβηκότα περὶ τὸν Κώνσταντα, ἐπιτίθεται τῷ καιρῷ, καὶ σὺν βαρεῖ στρατεύματι κατὰ τῶν ὑποκειμένων Ῥωμαίοις ἐπεστράτευσε χωρῶν τε καὶ πόλεων, καὶ πολλὴν μὲν ἐληΐσατο χώραν, ἀλλὰ μέν τοι καὶ φρούρια εἷλε, καὶ τέλος ἐπολιόρκει τὴν Νίσιβιν. ἣ πάλαι μὲν τῇ τῶν Ἀρμενίων ὑπέκειτο βασιλείᾳ, ἐπὶ δὲ Μιθριδάτου, ὃς Τιγράνου τοῦ τῶν Ἀρμενίων τότε κρατοῦντος ἦν γαμβρός, καὶ ἐξ ἐκείνου τὴν πόλιν εἰλήφει, ὑπὸ Ῥωμαίων ἑάλω πολιορκίᾳ. ἐν ταύτῃ γοῦν ὁ Σαπώρης ἐλθών, πᾶσαν ἐκίνησε μηχανήν, ἵν᾽ αὐτῷ ἡ πόλις ἁλῷ, κριούς τε γὰρ προσῆγε τοῖς τείχεσι, καὶ διώρυχας ὑπογαίους πεποίητο, ἀλλὰ πρὸς πάντα γενναίως ἀντικαθίσταντο οἱ πολιορκούμενοι, καὶ τὸν ποταμὸν δέ, ὃς διὰ μέσου ῥέει τῆς πόλεως, μετοχετεύσας, ἵνα δίψει πιεζόμενοι οἱ τῆς πόλεως, παραδῶσιν αὐτῷ τὴν πόλιν. τοῖς δὲ ἀφθονία ἦν ὑδάτων καὶ ἐκ φρεάτων καὶ ἐκ πηγῶν. ὡς δ᾽ εἰς οὐδὲν αὐτῷ κατὰ τούτων ὀνήσιμον ᾔει τὸ πόνημα, ἕτερόν τι αὐτῷ μεμηχάνητο. ἀναδραμὼν τὸν ποταμόν, ὅς, ὡς εἴρηται, διὰ τῆς πόλεως ἔῤῥει, καὶ πρὸς φάραγγας γεγονώς, ἔνθα ὁ χῶρος δίοδον στενὴν ἐσχημάτιστο, ἀπέφραξε τὸν τόπον, καὶ ἐπέσχε τὸ ῥεῦμα αὐτοῦ. τοῦ δ᾽ ὕδατος πλημμυρήσαντος, ἀθρόον τὰ φράγματα τῷ τοῦ ὕδατος διέξοδον διελὼν, ἀφῆκε τὸ ῥεῦμα κατὰ τῆς πόλεως, τὸ δέ, πολὺ τὸ συνειργόμενον καὶ σὺν βίᾳ σφοδρᾷ τῷ τείχει προσπεσόν, μέρος ἐκείνου κατέῤῥηξεν. οὐκ εὐθὺς δὲ ὁ βάρβαρος εἰσῆλθε τὴν πόλιν, ἀλλ᾽ ὡς ἤδη ἁλωθείσης αὐτῆς (ἐπεὶ καὶ πρὸς ἑσπέραν ἦν ὁ καιρὸς) αὔριον παραλήψεσθαι τὴν πόλιν, μήτινος ἀντιβαίνοντος, ὑπείληφε. οἱ δ᾽ ἐν τῇ πόλει, πρὸς μὲν τὸ ῥῆγμα τοῦ τείχους ἐθορυβήθησαν, ὡς δ᾽ εἶδον τοὺς Πέρσας ὑπερθεμένους τὴν εἴσοδον, ἄϋπνοι τὴν νύκτα διατελέσαντες, πολυχειρίᾳ τὸν τόπον ὠχύρωσαν, τεῖχος ἐντὸς ἀνεγείραντες ἕτερον. ὅπερ ἕωθεν ὁ Σαπώρης ἰδών, ἀμελείᾳ οἰκείᾳ τὸ ἀτύχημα ἐπεγράφετο. ἀλλ᾽ οὐδ᾽ οὕτω τῆς πολιορκίας ἀφίστατο. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα κατὰ τῆς πόλεως ἐπινοησάμενος, καὶ πλείστους τῶν οἰκείων ἀπο-

Ἐν καλαμῶνι [illegible] ἀναιρεῖ [illegible] ὁ Μαγνέντιος.

Ἐπὶ Κωνσταντίου ὁ Περσῶν βασιλεὺς, τὴν ῥωμαίων χώραν [illegible] τὴν πόλιν [illegible] πολιορκεῖ.

ætatis trigeſimo expleto. Ferunt patrē eius, iuſsiſſe Aſtrologos, infantis recens editi thema natalitium conſtituere, qui præter cætera illi prædicta, illud etiam adiecerint, eum in ſinu auiæ interfectum iri. Id, illa mortua etſi Conſtans eluſit, nihilominus eſt euentu comprobatum, non fruſtrata aſtrologorum prædictione, quamuis obliqua. Nam in oppidulo cui de reginæ nomine factum erat nomen Helenæ, interfectus eſt, qui ut uitam petulantem egerat, ita miſerabilem eius exitum eſt ſortitus. Magnentius autem, cùm uſurpato imperij feliciter ſucceſsiſſet, eorum qui magiſtratus gerebant celeberrimum quenque è medio tollere ſtuduit, miſsis ad eos ſub nomine Conſtantis literis, quibus illos ad ſe accerſeret, eorumq́ plurimos in itinere per inſidias interfecit, ne coniuratis quidem ſuis parcens. Illo hæc ad tyrannidem ſuam ſtabiliendam agitante, Conſtantius morte fratris audita, anceps animi erat, utrum Perſis Romanas prouincias uaſtantibus reſiſteret, an ea re in præſentia omiſsa, nouitium tyrannum inuaderet: tum fratris necem ulturus, tum occidentis imperium ſibi uendicaturus. Sed Conſtantio hac deliberatione ſuſpenſo, Sapores, qui & ipſe Conſtantis caſum cognouerat, occaſionem urget, & cum ingenti exercitu prouincias & urbes Romanorum inuadit, longè lateq́ prædas agens, caſtellis etiam captis, deniq́ Niſibin obſidet. Ea quondam ad Armeniæ regnum pertinuit, ſed ſub Mithridate Tigranis regis Armeniorum genero, qui tum illam dotalem tenebat, à Romanis capta fuit. Hanc igitur Sapores aggreſſus, omnes ad expugnandum machinas adhibuit, admotis ad muros arietibus actisq́ cuniculis. Sed qui obſidebantur, fortiter ad omnia reſiſtebant. Cumq́ fluuio, qui mediam urbem perfluit, alio deriuato, ut oppidani ſiti coacti ſeſe dederent, ex puteis & fontibus abundè illis aqua ſupperente, nihil profeciſſet, ad aliud conuertitur. Regreſſus enim uerſus caput eiuſdem amnis, quà in conuallibus anguſto alueo defluebat: loco illo obſepto, curſum inhibuit, & aquam ſtagnantem, remotis aggeribus confeſtim uerſus urbem emiſit: quę quia plurima collecta fuerat, magno impetu partem muri deiecit. Barbarus uerò quum urbem non ſtatim intraret, tum quia diei ſerum erat, tum quod iam expugnatam, poſtridie citra dimicationem ſe accepturum putabat. Oppidani etſi ad ruinam muri conſternati, tamen ut Perſas differre ingreſſum uiderunt, noctem illam egere inſomnem, & operarum multitudine nouo extructo muro locum illum muniuerunt. Quo Sapores mane conſpecto, caſum eum ſuæ negligentiæ aſcribens, nihilò ſecius oppugnationem urget, multis alijs rationibus tentatis. Cum autem ſuorum plurimos amiſ-

Aſtrologorum Cōſtantis obitus orbitu prædictio.

Magnētius proceres tollit.

Cōſtātij anceps cura.

fiſſet (Nam ad uiginti millia Perſarum ad Niſibin cecidiſſe dicuntur) cum dedecore diſcedit, quòd Maſſagetæ facta impreſsione Perſiam uaſtarent. Conſtantius imperator, Niſibi munita, & ciuibus recreatis, Orienti à Perſis iam inducijs datis, uerſus Occidentem progreditur, quum ei nunciatur Britannio colludere cum Magnentio. Erat is Illyricarum legionum dux, cognitoq; Magnentij motu, & cæde Conſtantis, Tyranno haud ceſſerat, ſed & ipſe alibi tyrannidem occuparat: etſi per literas ſe tyranno reſiſtere profitebatur, ipſumq; Conſtantium ad illum properè opprimendum euocabat.

Magnentij et Britānionis legatio ad Conſtantium.

Britannio igitur & Magnentius certis conditionibus reconciliati, ambo cōmuniter legatos ad Conſtantium mittunt, petentes, ut armis poſitis principem honorem obtineret. Hæc legati, Imperatorem circa Thraciæ Heracleam adepti renunciant, qui ob illa ſolicitus, noctu

Cōſtātij ſomnium et expeditio contra Magnētium.

ſomnium huiuſmodi uidit. Patrem aſtare ſibi putabat, qui filium Conſtantem manu tenēs, ita ſibi diceret: Conſtanti, En fratrem tuum Conſtantem, multis Regibus oriundum, qui à tyranno cæſus eſt. Eius necem te ulciſci oportebit, neque conniuere ad imperij dilacerationem & euerſionem Reipublicæ. Quare ad tyrannidem euertendam propera, neque inultum fratrem eſſe patere. Conſtantius è ſomno experrectus, legatos in cuſtodiam dat, ipſe ſtatim, nihil cunctatus, Sardicam peruenit.

Britannio ſe Conſtantio dedit.

Britannio improuiſo imperatoris aduentu territus, Conſtantio ut domino procedit obuiam, relictis prioribus conſilijs, & pactis quæ cum Magnentio inierat reiectis. Eum Conſtantius ſyncerè admiſit, etiam menſæ ſuæ adhibitum. Nam regni inſignibus depoſitis Britannio, plebeio habitu pedes imperatoris amplexus fuerat. Is uerò hominem amplexus patrem nominauit, porrectaq; manu ſenem fulciens, cœnæ adhibuit, aſsignata ei Pruſa urbe Bithyniæ in qua habitaret, & prædijs unde uiueret, attributis. Ibi ille ſex annis uitam molliter actam finijt. Ac Britannionis huiuſmodi fuit exitus. Conſtantius autem imperator, contra Magnentium profectus eſt.

Decentius Magnentij frater.

Is Mediolani degens, fratrem Decentium, quem Cæſarem nominarat, ad Galliarum defenſionem miſit. Inter ea Sapores, impunitatem nactus, orientem uaſtat, & magna prȩda parta, multiſq; captis domum reuertitur. Sic imperator curis hoſtilibus utrinque circumuentus, Gallum patruelem ſuum, & nomine Cæſaris dignatus,

Gallus Ceſar appellatus Antiochiam mittitur.

& Conſtantia ſorore in matrimonium data, in Orientem ablegat. Ita Gallus Cæſar ſalutatus, unà cum uxore Orientem petit, Conſtantius bellum contra Magnentium parat, Ne uerò pugnis inteſtinis et mutuis cædibus Romani polluerentur, tyrannum ad pactiones prouocandum eſſe cenſet. Miſsis igitur

βαλὼν (ὑπὲρ γὰρ τὰς εἴκοσι χιλιάδας κινδυνεῦσαι λέγεται τοῦ περσικοῦ στρατεύματος πολιορκουμένης νισίβιος) μετ' αἰσχύνης ἀνεχώρησεν. ἤδη γὰρ καὶ μασσαγέται τῇ περσίδι ἐπῆλθον, καὶ αὐτὴν ἐλυμαίνοντο. κωνστάντιος δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν μὲν νίσιβιν κατωχύρωσε, καὶ τοὺς πολίτας αὐτῆς ἀνεκτήσατο. αὐτὸς δὲ ἀνακωχῆς ἤδη τῇ ἑῴᾳ γενομένης ἐκ τῶν περσῶν, πρὸς τὰ ἑσπέρια ὥρμησε. καὶ οἱ ἀγγέλλεται βρεττανίων κοινοπραγεῖν τῷ μαγνεντίῳ. τῶν γὰρ παρ' ἰλλυριοῖς ἄρχων οὗτος στρατευμάτων τυγχάνων, καὶ μαθὼν τὴν μαγνεντίου ἐπανάστασιν, καὶ τὸν φόνον τοῦ κώνσταντος, οὐχ ὑπεῖξε τῷ τυραννήσαντι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἑτέρωθι τυραννίδι ἐπεχείρησε. τῷ κωνσταντίῳ δὲ ἐπιστέλλων, ἔλεγε τῷ τυράννῳ ἀντικαθίστασθαι, καὶ αὐτὸν ἀφικέσθαι εἰς τὴν ἐκείνου κατάλυσιν κατέσπευδε. εἶτα συνθήκαις σὺν ὁ βρεττανίων καὶ ὁ μαγνέντιος ἀλλήλοις συμβάντες, πρέσβεις ἄμφω κοινῶς πρὸς τὸν κωνστάντιον στέλλουσιν. ἀξιοῦντες αὐτὸν καταθέσθαι τὰ ὅπλα, καὶ τὴν πρώτην ἔχειν τιμήν. περὶ γοῦν τὴν τῆς θρᾴκης ἡράκλειαν ἐντυχόντες οἱ πρέσβεις τῷ αὐτοκράτορι, τὰ μεμηνυμένα οἱ ἀπήγγελλον.

ὅτι καὶ βρετανίων τυραννίδι ἐπεχείρησεν.

ὁ δὲ, ἐν φροντίδι διὰ ταῦτα γενόμενος, νυκτὸς ἐπιγενομένης, ὁρᾷ τοιοῦτον ὄναρ. ἐδόκει τὸν πατέρα αὐτοῦ αὐτῷ παρεστάναι, τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν κώνσταντα κατέχοντα τῇ χειρὶ, καὶ λέγειν αὐτῷ. κωνστάντιε. ἰδοὺ κώνστας ὁ σὸς ἀδελφὸς, πολλῶν δὲ βασιλέων ἔκγονος, ὃς ἐκ τυράννου ἀνῄρητο. χρή σε τοίνυν τοῦτον τιμωρῆσαι, καὶ τὴν ἀρχὴν μὴ περιόψεσθαι διασπωμένην, μή τε τὴν πολιτείαν ἀνατρεπομένην. σπεῦσαι δὲ τὴν τυραννίδα καθελεῖν, καὶ μὴ περιϊδεῖν τὸν ἀδελφὸν ἀνεκδίκητον. ἐκ τούτων διυπνισθεὶς ὁ κωνστάντιος, τοὺς μὲν πρέσβεις κατέσχε, καὶ φρουρᾷ παραδίδωσιν. αὐτὸς δὲ αὐτίκα μηδὲν μελλήσας εἰς σαρδικὴν παραγίνεται,

ὄναρ τῷ κωνσταντίῳ ὀφθέν.

καὶ ὁ βρεττανίων τὴν ἀνέλπιστον ἐπιδημίαν πτήξας τοῦ κωνσταντίου, ὡς δεσπότῃ αὐτῷ προϋπαντήσας, τάς τε προτέρας καταλείψας βουλὰς, καὶ ἀθετήσας τὰς συνθήκας τὰς πρὸς μαγνέντιον. καὶ ὁ κωνστάντιος δὲ αὐτὸν γνησίως προσήκατο, καὶ ὁμοδίαιτον ἐποιήσατο. τὰ γὰρ τῆς βασιλείας ἀποδυσάμενος ὁ βρεττανίων γνωρίσματα, ἐν ἰδιώτου στολῇ τῶν τοῦ βασιλέως ποδῶν ἐπελάβετο. ὁ δὲ, περιεπτύξατό τε τὸν βρεττανίωνα, καὶ πατέρα ὠνόμασε. καὶ χεῖρα ὀρέγων αὐτῷ, καὶ ὑποστηρίζων, πρεσβύτην ὄντα, συνδαιτυμόνα ἐποιήσατο. εἶτα ἡ προῦσα αὐτῷ (πόλις δ' αὕτη τῶν βιθυνῶν) εἰς κατοικίαν ἀφώριστο, καὶ χωρία πρὸς χορηγίαν τῶν ἐπιτηδείων ἀπονενέμητο. ἔνθα τρυφῶν ἐπὶ ἓξ ἐνιαυτοὺς, τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε. καὶ τὰ μὲν περὶ βρεττανίωνα εἰς τοιοῦτον κατηντήκασι τέλος.

ὅτι προσῆλθεν ὁ βρετανίων τῷ κωνσταντίῳ.

ὁ δ' αὐτοκράτωρ κωνστάντιος πρὸς μαγνέντιον ὥρμητο. ὁ δὲ, ἐν μεδιολάνῳ διάγων, τὸν ἀδελφὸν δεκέντιον ἀνειπὼν καίσαρα, καὶ στείλας αὐτὸν τὰς γαλλίας φυλάξοντα. ἐν τούτοις δ' αὖθις ὁ σαπώρης ἀδείας δραξάμενος, τὰ πρὸς ἕω ἐπόρθησε, καὶ λείαν λαβὼν. καὶ δορυαλώτους πολλοὺς ἐπανέζευξεν. οὕτω δὲ ἑκατέρωθεν ὁ βασιλεὺς περιστοιχιζόμενος ταῖς ἐκ τῶν πολεμίων φροντίσι, γάλλον τὸν αὐτοῦ ἐξάδελφον τιμήσας τῇ ἀξίᾳ τοῦ καίσαρος, καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν κωνσταντίαν κατεγγυήσας αὐτῷ, εἰς τὴν ἑῴαν ἐξέπεμψε, τὰς ἐφόδους τὰς περσικὰς ἀνακόψοντα. ὁ μὲν οὖν γάλλος καῖσαρ, τοῦτον τὸν τρόπον ἀναρρηθεὶς, ἐπὶ τὴν ἑῴαν ἀπῄει, καὶ τὴν σύζυγον ἐπαγόμενος. ὁ δέ γε κωνστάντιος, εἰς τὸν πρὸς μαγνέντιον ἐχώρησε πόλεμον. ἵνα δὲ μὴ μάχαις ἐμφυλίοις καὶ σφαγαῖς ἀλλήλων οἱ ῥωμαῖοι μιαίνοιντο, δεῖν ἔγνω πρὸς συμβάσεις τὸν τύραννον προκαλέσασθαι. στέλλει τοίνυν

πρὸς

περὶ μαγνεντίου τυραννήσαντος καὶ συμβάσεως τοῦ κωνσταντίου ἀπελθόντος.

πρὸς αὐτὸν ἄνδρας τῶν ἐπιφανῶν, καὶ γράμματα δὲ ἐγχαράξας αὐτῷ, συγγνώμην αὐτῷ διδοὺς ἐπὶ τῷ τολμήματι, εἰ τῶν ὅπλων ἀπόσχοιτο, καὶ παραχωρῶν αὐτῷ τῶν Γαλλιῶν, ἵνα τούτων ἄρχῃ, καὶ τούτοις ἐνδιοικίζηται. ὁ δὲ, οὐδὲν φρονῶν μέτριον, οὐ προσίετο τὰ παρὰ τοῦ Κωνσταντίου, ἀπραγμόνως αὐτῷ παρεχόμενα. ἀλλὰ τὸν πόλεμον εἵλετο. καὶ μᾶλλον σὺν τάχει πρὸς τοῦτον ἐχώρησεν, ὅτι Σιλβανός, εἷς τῶν αὐτοῦ ταξιάρχων μετὰ πλήθους ὁπλιτῶν, ἐκεῖνον λιπών, Κωνσταντίῳ προσῆλθε τῷ αὐτοκράτορι. ἤδη δὲ πλησιασάντων ἀλλήλοις, καὶ ἀντιστρατοπεδευσαμένων, ὅ,τε Κωνστάντιος τοὺς οἰκείους στρατιώτας λόγοις διήγειρεν εἰς ἀλκήν, καὶ ὁ Μαγνέντιος τοὺς ἑαυτοῦ παρεκάλει ἄνδρας φανῆναι πιστούς τε καὶ ἀγαθούς, πολλὰ σφίσιν ἐπαγγελλόμενος. ἀντιπαρατεταγμένοι δὲ, τὸ μὲν πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἀπρακτοῦντες διήγαγον, μηδενὸς τοῦ ἀντιπαρατεταγμένου μέρει ἐπεξιόντος. ὁ δὲ Μαγνέντιος καὶ γοητείαις ἐχρήσατο. γυνὴ γάρ τις μάγος, παρθένον αὐτῷ σφαγιάσαι ὑπέθετο, καὶ οἴνῳ τὸ ταύτης αἷμα προσμίξαι, καὶ δοῦναι τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ ἀπογεύσασθαι, ὑπὸ τὸ τοιοῦτον ἐκείνης ἐπῳδάς τινας εἰπούσης, καὶ δαιμόνων ἐπικαλουμένης ἐπικουρίαν. ἄρτι δὲ τῆς ἡμέρας κλινούσης, συνερράγησαν ἀλλήλοις τὰ στρατεύματα, καὶ πολλὰς τῆς μάχης σχούσης μεταβολάς, τέλος ἡ νίκη τῷ Κωνσταντίῳ ἐπεμειδίασε, καὶ μέχρι βαθείας νυκτὸς οἱ τοῦ Μαγνεντίου συνεκόπτοντο καὶ ἀπώλλυντο. οὕτω δὲ τῆς τοῦ πολέμου ῥοπῆς τῷ τυράννῳ συνενεχθείσης, εἰς φυγὴν ἐκεῖνος ἀπέβλεψεν. ἵνα δὲ μὴ τοῖς βασιλικοῖς παρασήμοις φεύγων γνωρίζοιτο, ἀποτίθησι ταῦτα, καὶ ἰδιωτικὴν ἀναλαμβάνει στολήν. καὶ τῷ βασιλείῳ ἵππῳ τὰ παράσημα ἐπιθέμενος, ἄνετον ἀφῆκε τρέχειν αὐτόν, ἵνα νομίζοιτο πρὸς τῶν ὁρώντων τὸν ἵππον θέοντα τοῦ ἐπιβάτου χωρίς, ἀνῃρημένος αὐτός, καὶ μὴ καταδιώκοιτο πρός τινων. ὁ μὲν οὖν οὕτω διέδρα. ἕωθεν δὲ ὁ Κωνστάντιος ἐπί τινος ἀναβὰς λόφου, καὶ τὴν παρακειμένην πεδιάδα, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν παραρρέοντα ποταμὸν νεκρῶν ἰδὼν γέμοντα, ὡς φασι, κατένυκτο δάκρυα, οὐ μᾶλλον διὰ τὴν νίκην ἡδόμενος, ὅσον διὰ τὸν τῶν πεσόντων ἀλγούμενος ὄλεθρον. λέγεται γὰρ ἐκ μὲν τῶν ἐκείνου, περὶ τριάκοντα πεσεῖν χιλιάδας, ἁπασῶν ἀριθμουμένων εἰς ὀγδοήκοντα· ἐκ δὲ τῶν Μαγνεντίου τριάκοντα καὶ ἓξ οὐσῶν χιλιάδων, διαφθαρῆναι τὰς εἴκοσι πρὸς ταῖς τέσσαρσιν. αὐτίκα τοίνυν ὁ μὲν ἀνῃρημένους τῶν πεσόντων ταφῆς ἀξιωθῆναι πάντας ἐκέλευσε, μὴ διακρινομένων τῶν οἰκείων ἢ τῶν πολεμίων. τοὺς δ' ἔτι ἐμπνέοντας, ἐπιμελείας τυχεῖν καὶ ἰατρικῆς θεραπείας. διαδρὰς δέ, ὡς εἴρηται, ὁ Μαγνέντιος, τούς τε περισωθέντας ἐκ τῶν οἰκείων ἤθροιζε, καὶ ἄλλους συνέλεγε, καὶ αὖθις ἐπαναλαμβάνειν ἑαυτὸν ἐπειρᾶτο. ἔστειλε δὲ καὶ πρὸς τὸν Κωνστάντιον συγκλητικόν τινα πρεσβεύσοντα, ὃν ὁ Κωνστάντιος οἰηθεὶς τῷ τῆς πρεσβείας ὀνόματι κατασκοπήσοντα ἥκειν, καὶ τὰ κατ' αὐτὸν περιεργασόμενον, προσίεσθαι ὤκνησεν. ὁ δὲ Μαγνέντιος ἐπισκόποις αὖθις εἰς πρεσβείαν ἐχρήσατο, συγγνωμονηθῆναι ζητῶν, ἐν ἰδιώτου στρατιώτου μοίρᾳ τῷ βασιλεῖ συστρατεύειν. ἀλλ' οὐδὲν πρὸς τὴν πρεσβείαν ταύτην ἀποκεκρίνατο ὁ Κωνστάντιος· ἀφῆκε δὲ τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους ἐπανελθεῖν. κἀκεῖνος ἀπῄει, κινήσας τὸ στράτευμα, καὶ πολλοὶ τῶν ὑπὸ Μαγνέντιον, αὐτῷ προσῄεσαν, ἑαυτούς τε καὶ τὰ φρούρια ἐγχειρίζοντες. Μαγνέντιος δὲ ἀπεγνωκὼς τοῦ συγγνώμης τυχεῖν, πρὸς πόλεμον ἡτοιμάζετο, καὶ ἐν Γαλλίαις δύναμιν πλῆθος συνήθροιζεν. ἵνα δὲ φροντίσι περιβάλῃ τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἐξ ἑαυτοῦ ἀντιπερισπάσῃ πρὸς ἑτέρα, ἐκπέμπει τινὰ τῶν ἑαυτοῦ οἰκείων εἰς Ἀντιόχειαν, ἀναιρήσοντα Γάλλον. καὶ ὁ πεμφθείς, διὰ τὸ

ὅτι ἐνικήθη ὁ μαγνέντιος ἔργῳ.

ὅτι καὶ αὖθις περὶ εἰρήνης ὁ μαγνέντιος ἐπρέσβευσεν.

ὅτι ἐπεβούλευσεν ὁ μαγνέντιος τῷ γάλλῳ.

περὶ τοῦ ἰδίου στρατιώτου.

ad eum uiris illustribus, literis etiam exaratis, ueniam illi pollicetur, si ab armis discesserit, & Gallias concedit, ut eius regni finibus se contineat. Verùm ille nihil modicum animo agitans, non accepit ea quæ per ocium à Constantio accipere potuisset. Sed bellum pati prælatum, eò celerius aggressus est, quòd Syluanus quidam ex tribunis illius, ab ipso ad imperatorem cum multis militibus defecerat. Cum propè uentum esset, castris utrinque positis, & Constantius suos milites ad rem fortiter gerendam cohortatur, & Magnentius suos item, ut se uiros fortes & fidos præberent, multa pollicitus. Iam instructis ordinibus maximā diei partem ignauā transegere, neutris alteros aggressis. Magnētius etiā præstigijs usus est. Nam saga quædā eum monuit, ut uirginem immolaret, eiusq; sanguinem uino mistum militibus gustandum præberet, ipsa interim carmina quædam recitante, & dæmonum opem implorante. Sed die iam inclinante, exercitibus congressis, quum diu ancipiti Marte pugnatum esset, uictoria tandem penes Constantium fuit, Magnentianis in multam noctem cæsis & profligatis. Tyrannus uerò hac plaga accepta, fugam arripit, & ne agnoscatur, plebeiam uestem sumit, & equum suum regijs insignibus impositis, solutū dimittit: ut qui sessore uacuum currentem uiderēt, ipsum interfectum existimantes, non persequerentur. Sic ille effugit. Mane Constantium, quum tumulo quodam conscenso subiectam planiciem, & præterfluentem amnem cadaueribus plena uidisset, in manifestas erupisse lachrymas ferunt, non tam uictoria lætatum, quàm ob cæsorum interitum mœstum. Nam cum ad octoginta milia haberet, ad triginta milia cecidisse: de Magnentij triginta sex millibus, quatuor & uiginti perijsse. Cæsos omnes statim sine discrimine, siue hostes siue amici essent, sepeliri iussit, adhuc spirantes diligenter haberi & curari à medicis. Magnentius, ut dictum est, elapsus, reliquias suorum conquirendo, & alios asciscendo, uires recolligere satagebat, misso ad Constantium senatorij ordinis legato, quem ille nomine legati, ad sua exploranda uenisse ratus, non admisit. At Magnentius rursus episcopis missis ueniam impetrare studet, ut pro milite Imperatori nauaret operam. Ad eam legationem nihil respondit Constantius, sed legatis re infecta dimissis, moto exercitu pergit, multis qui sub Magnentio militarant ad eum confluentibus, ac semetipsos & castella fidei illius committentibus. At Magnentius uenia desperata, se ad bellum parat, & in Gallijs copias colligit. Vt autem solicitum redderet imperatorem, & à sese aliò aduerteret, familiarium suorum quendam mittit Antiochiam, qui Gallum tollat. Is quò minus suf-

Magnētius repudiatis pacis conditionib. profligatur.

Virginis immolatio.

Cruenta uictoria.

Magnētius uenia desperata, frustra insidiat Gallo comparat.

pectus esset, in anus cuiusdam tugurio iuxta Orontem fluuium diuertit, qui, ut quidam tradunt, olim Ophites dictus, pòst de nomine filij, Cambysis Regis Persarum, in eo submersi, sic cognominatus est. Insidijs iam Gallo comparans, & multis legionarijs sibi conciliatis, uesperi cum quibusdam rei conscijs in uetulæ tugurio concœnans, liberius de suis consilijs colloquebatur, contempta anicula, ut minimè curiosa, & ob senium ne intellectura quidem quid diceretur. At illa, ut apparet, acriore prædita ingenio, uel audire se illa, dissimulat, sed memoriæ diligenter mandat omnia: cum'que hospes uino grauis, iam obdormisset, clàm egressa tugurio, urbem intrat, & omnia Cæsari nunciat, à quo missi quidam insidiatorem comprehendunt, qui quæstionibus adhibitus, omnem fabulam recenset. Sic Gallus euitatis insidijs, de illo & conscijs supplicium sumit. His ita gestis,

Magnentij secunda clades & interitus.

Magnentius denuò ad pugnã paratus, commissoq; prælio à Constantio uictus, fugit. Sed milites fugæ illius socij, quum nullam salutis spem reliquam uiderent, superuacaneum arbitrati pro homine desperato pericula adire, eum Imperatori tradere decreuerunt. Itaque diuersorium eius circunstantes, hominem satellitum ritu, custodiunt, ne clàm elabatur. Magnentius sententia illorum cognita, in angustias redactus ineuitabiles, per desperationem, ut fertur, furiosi hominis facinora edidit, interfectis, quos circa se habuerat, cognatis & amicis omnibus, Desiderio etiam fratri multis uulneribus inflictis, nullo tamen ex eis letali, denique seipsum sustulit, ne à satellitibus Constantio Imperatori traditus pœna diuturniore afficeretur.

Decentij interitus.

Decentius Cæsar ab illo appellatus, quum in Gallijs ad opem fratri ferendam se pararet, illius interitu cognito, spe abiecta, uitam laqueo finit. Desiderius autem ex uulneribus à fratre Magnentio acceptis recuperata ualetudine, ultrò se Constantio dedit. Sic Magnentij tyrannide euersa, quæcunque ille occuparat, ea etiam in Constantij potestatem

Gallus Cæsar ob insolentiam & crudelitatẽ iussu Constantij occiditur.

uenerunt, ut paterno imperio integro solus potiretur. Ex eo pacatus fuit Occidens, sed orientales partes sunt turbatæ. Nam Gallus rebus secundis elatus, quum Antiochiam uenisset, subditos suos asperè tractabat, ac multifariàm uexabat, quam ad rem à coniuge etiam extimulabatur. Veritus igitur Constantius, ne populo ex malorum impatientia deficiente, bello ciuili conflictandum esset.

Domitiani ob importunitatem interitus.

Domitianum senem illustrem, prætorio præfectum, misit Antiochiam, cum arcano mandato, ut Gallo arte persuaderet, ut ad se ueniret. Sed ille profectus Antiochiam, rem sine ullo tractauit ingenio, apertè iusso Cæsare ad Imperatorem proficisci, comminatus, ni pareret, se commeatus eorum, qui illi parerent,

αὐτόπτηρ, ὡς καλύβην τινὸς κατέλυσε γραός, παρὰ τῷ ὀρόντῃ ποταμῷ πεπηγμένην, ὃς ὀφίτης πρώην ἐκαλεῖτο, ὥς τινες ἱστοροῦσιν, ὀρόντης δὲ μετέπειτα, τοῦ υἱοῦ καμβύσου τοῦ περσῶν βασιλέως εἰς αὐτὸν ἐμπεσόντος, καλούμενος ὀρόντου. ἤδη γοῦν ὁ παρὰ τοῦ μαγνεντίου σταλεὶς τὴν κατὰ τοῦ γάλλου ἐξαρτύσας ἐπιβουλήν, καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖ προσποιησάμενος ὁπλιτῶν, ἑσπέρας παρὰ τῇ τῆς γραὸς καλύβῃ τῶν συνιστόρων τισὶ συνδειπνῶν, ἀδεέστερον αὐτοῖς ὡμίλει περὶ ὧν ἐβουλεύοντο, καταφρονῶν τῆς γραὸς ὡς ἀπράγμονος, καὶ μὴ δ' ἐπαΐουσαν διὰ τὸ γῆρας τῶν λεγομένων ἢ δι' ἀφυΐαν. ἡ δὲ φύσεως ὡς ἔοικεν ἐντρεχεστέρας τυγχάνουσα, ἐῴκει μὲν μηδ' ἀκούειν τῶν λεγομένων. πάντα δὲ συνετήρει καθ' ἑαυτήν. καὶ ἐπεὶ ὁ ξένος αὐτῆς οἰνωθεὶς ὕπνωσεν, ἐκείνη λάθρα τῆς καλύβης ὑπεξελθοῦσα παρὰ τὴν πόλιν ἀφίκετο. καὶ πάντα κατήγγειλε τῷ καίσαρι. παρ' οὗ σταλέντες τινὲς συνέσχον αὐτοῦ τὸν ἐπίβουλον, ὃς καὶ ἀνάγκῃ βασάνων, τὸ ἅπαν δρᾶμα ἐξεῖπεν. καὶ οὕτω τὴν ἐπιβουλὴν ὁ γάλλος διέφυγεν, ἐκεῖνον κολάσας, καὶ τοὺς ἐκείνου συνίστορας.

ἔνθεν ὑγιῶς διέδη ὁ κατὰ γάλλου ἐπίβουλος.

τούτων δ' οὕτω συμβεβηκότων, ὁ μαγνέντιος αὖθις πρὸς μάχην ἀντῆρε, καὶ συμβαλὼν τοῖς τοῦ κωνσταντίου, ἡττᾶται καὶ φεύγει. οἱ γοῦν αὐτῷ συμφυγόντες στρατιῶται, ἐπεὶ μηδαμόθεν ἑώρων αὐτοῖς σωτηρίας ἐλπίδα ὑπολειπομένην, μάταιον κρίναντες κινδυνεύειν ὑπὲρ ἀπεγνωσμένου ἀνδρὸς, ἐκδοῦναι αὐτὸν τῷ βασιλεῖ ἐβουλεύσαντο, καὶ περιστάντες τὴν οἰκίαν, ἔνθα κατήγετο, ἐν σχήματι δορυφόρων ἐφρούρουν αὐτὸν, ἵνα μὴ λάθῃ σφᾶς ἐκφυγών. ὡς δ' ἔγνω τὴν αὐτῶν διάνοιαν ὁ μαγνέντιος, καὶ ἐν ἀφύκτοις ἔγνω ἑαυτὸν περιειλημμένον, ὑπ' ἀπονοίας, μεμηνότος ἔργον ὡς λέγεται εἰργάσατο, τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ πάντας συγγενεῖς καὶ φίλους ἀνῃρηκὼς, ἔτι καὶ δεσιδερίῳ τῷ ἀδελφῷ πολλὰς πληγὰς διὰ ξίφους ἐνεγκὼν, οὐ μέντοι τινὰ αὐτῶν θανάσιμον. καὶ ταῦτα πράξας καὶ ἑαυτὸν ἀνεῖλεν, ἵνα μὴ παραδοθῇ πρὸς τῶν αὐτὸν φυλασσόντων κωνσταντίῳ τῷ αὐτοκράτορι, καὶ χρονιώτερον κολασθῇ καὶ δεκέντιος δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὃν παρ' ἐκείνου καῖσαρ ἐν γαλλίαις ὤν, καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἐπειγόμενος ἀφικέσθαι σύμμαχος, ὡς τὸν ἐκείνου ἐπύθετο ὄλεθρον, ἀπογνοὺς, ἀγχόνῃ ἐχρήσατο. ὁ δὲ παρὰ τοῦ μαγνεντίου πληγὰς δεξάμενος ἐκεῖνος ὁμαίμων ὁ δεσιδέριος, τὸν θάνατον ἐκφυγὼν, καὶ ἀναρρωσθεὶς ἐκ τῶν πληγῶν, τῷ κωνσταντίῳ προσῆλθεν ἐθελοντής. οὕτω δὲ τῆς τοῦ μαγνεντίου τυραννίδος διαλυθείσης, ὅσα ἐκεῖνος κατεῖχε, καὶ ταῦτα ὑπὸ τὸν κωνστάντιον γέγονε, καὶ ὁλοκλήρου τῆς πατρῴας ἀρχῆς μόνος γέγονεν ἐγκρατής. τὰ μὲν οὖν ἑσπέρια εἰρήνην ἦγον ἐντεῦθεν. τὰ δὲ τῆς ἑῴας ἐταράχθησαν μᾶλλον. ὁ γάλλος γὰρ τῷ εὐτυχήματι ἐπαρθεὶς, ἐπεὶ ἐν ἀντιοχείᾳ ἐγένετο, βαρὺς τοῖς ὑπ' αὐτὸν προσεφέρετο, κακουμένοις πολυειδῶς πρὸς αὐτοῦ, ἔχοντος καὶ τὴν ὁμόζυγον πρὸς τοῦτο αὐτὸν ἐρεθίζουσαν. δείσας οὖν ὁ κωνστάντιος, μὴ κινηθῶσιν εἰς ἀποστασίαν οἱ ὑπ' ἐκεῖνον κακούμενοι, καὶ ἐμφυλίου πολέμου δεήσει αὐτῷ, δομετιανὸν ἄνδρα ἐπιφανῆ τε καὶ γεραιὸν, ἔπαρχον τῶν πραιτωρίων προχειρισάμενος, εἰς ἀντιόχειαν ἔστειλεν, ἐντειλάμενος ὑπ' ἀπορρήτοις, εὐφυῶς πως τὸν γάλλον ὑπελθεῖν, καὶ πεῖσαι ἀφικέσθαι πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ εἰς ἀντιόχειαν παραγεγονὼς, καὶ πάνυ ἀδεξίως τὸ πρᾶγμα μεταχειρίσατο, ἀναφανδὸν ἐπιτάξας τῷ καίσαρι πορευθῆναι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἀπειλήσας, εἰ μὴ πείθοιτο, τὰς σιτήσεις τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισχεῖν

ὅτι καὶ αὖθις ἡττήθη ὁ μαγνέντιος καὶ ἑαυτὸν διεχρήσατο.

ὅτι μάγνος ὁ κωνστάντιος πατρῴας καὶ ὁλοκλήρου τῆς ἀρχῆς μόνος ἐγκρατής.

ὅπως ὁ γάλλος ὑπὸ γυναικὸς καὶ τῆς συγκλητικῆς ἀδεῶς ἐν ἀντιοχείᾳ ... ἐτυραννεῖτο ... ἀπέθανεν.

ἐπιχεῖν. τούτοις εἰς θυμὸν ἐκεῖνος παροξυνθεὶς, καὶ ἄλλως εὐκίνητος ὢν πρὸς ὀργὴν, κατέσχε τὸν ἔπαρχον, καὶ φρουροὺς αὐτῷ στρατιώτας ἐπέστησε. μοντίου δὲ τοῦ κοιαίστορος αἰτιωμένου τὴν πρᾶξιν, καὶ εἰς σαφῆ τυραννίδα ταύτην ἀναφέρεσθαι λέγοντος, ἔτι χαλεπήνας ὁ καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τῆς γυναικὸς εἰς ὀργὴν ἐξαφθεὶς ὡς καταφρονούμενος, καὶ αὐτὸν ὑπὸ δεσμοῖς ἐποιήσατο τὸν κοιαίστορα, καὶ τοῖς στρατιώταις καὶ ἄμφω παρέδωκεν. οἱ δὲ ἄμφω τὼ ἄνδρε συνδήσαντες, ἔσυραν διὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ ᾐκίσαντο. καὶ τέλος ἐνέβαλον εἰς τὸν ποταμὸν καὶ διέφθειραν. ταῦτα μαθὼν ὁ κωνστάντιος ἔπεμψε τοὺς ἕλξοντας τὸν γάλλον εἰς ἑαυτόν. ὁ δὲ, τὴν γυναῖκα προέπεμψεν ἐξευμενισομένην τὸν ἀδελφὸν ἣν ὁδοιποροῦσαν ἔτι, τὸ τέλος ἐκ νόσου κατέλαβε τῆς ζωῆς. γνοὺς οὖν τὸν τῆς ἀδελφῆς ὁ κωνστάντιος θάνατον, αὐτίκα στείλας, γυμνοῖ τὸν γάλλον τοῦ ἀξιώματος, καὶ ὑπερόριον τίθησιν. εἶτα στέλλει καὶ τοὺς αὐτὸν ἀναιρήσοντας, παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς τοῦτο ἐρεθισθείς. μεταμεληθεὶς δ᾽ αὖθις, ἑτέρους στέλλει τοὺς εἴρξοντας τῆς ἀναιρέσεως. ἐπέπεισαν οἱ τῷ γάλλῳ ἐχθραίνοντες, καὶ μᾶλλον ὁ εὐνοῦχος εὐσέβιος, τὴν τοῦ πραιποσίτου διέπων ἀρχὴν, καὶ μεγάλα παρὰ τῷ κωνσταντίῳ δυνάμενος, μὴ πρότερον ἀπαγγεῖλαι τοῖς τὸν γάλλον φονεύειν σταλθεῖσι κτανεῖν τὴν βασιλικὴν μεταμέλειαν, πρὶν ἂν γνῶσιν ἀνῃρημένον τὸν ἄνθρωπον. ὁ μὲν οὖν ἀνῄρητο. τῶν πέραν δὲ τοῦ ῥήνου βαρβάρων ταῖς γαλλίαις ἐπικειμένων, ἐκπέμπεται σιλβανὸς, ἀνακόψων αὐτῶν τὰς ὁρμάς. ἀνὴρ στρατηγικώτατος καὶ ἄριστος τὰ πολέμια. διαβολαῖς δὲ κατ᾽ αὐτοῦ πεισθεὶς ὁ βασιλεὺς (ἦχε γὰρ ἐπικλινῶς τὰς ἀκοὰς πρὸς διαβολάς) ἐβουλεύσατο δεινὰ κατὰ τοῦ ἀνδρός. ὃ γνοὺς ἐκεῖνος, πρὸς ἀποστασίαν ἀπέκλινε. καὶ σχῆμα καίσαρος ἑαυτῷ περιέθετο. οὐκ εἰς μακρὸν δὲ τῆς ἀποστασίας ἐχρόνισεν. σταλεὶς γὰρ οὐρσίκινος ἐκεῖ, καὶ χρήμασι τῶν ἐκείνου στρατιωτῶν τινας ὑποφθείρας, δι᾽ ἐκείνων ἀνεῖλε τὸν σιλβανὸν, καὶ τὴν ἀποστασίαν κατέπαυσε. τῷ μέντοι κωνσταντίῳ ἀναζευγνύντι ἐκ τῶν ἑσπερίων, καὶ ἐπανιόντι πρὸς τὸ βυζάντιον, ἐκ τῶν περσῶν πρέσβεις περὶ τὸ σίρμιον συνηντήκασιν, ἐσταλμένοι παρὰ σαπώρου, ἀπαιτοῦντος ἐκδοθῆναι πέρσαις τὴν μεσοποταμίαν καὶ ἀρμενίαν, ἵν᾽ οὕτω παύσαιντο ῥωμαίοις μαχόμενοι. ταύτας γὰρ τὰς χώρας ἀνέκαθεν ἐκ προγόνων αὐτοῖς διαφέρειν. εἰ δ᾽ οὐ πείθοιτο, διαλύσοντος τῷ αὐτοκράτορι, ὑπὸ τῷ ἄρει δικαστῇ ποιήσασθαι τὴν τῆς ὑποθέσεως ζήτησιν. πρὸς ταῦτα ἀντεπέστειλεν αὐτῷ ὁ κωνστάντιος, θαυμάζειν εἰ ἐπιλέληθεν, ὅτι πέρσαι μακεδόσιν ἐδούλευσαν, καὶ ὅτι μακεδόνων ῥωμαίοις ὑποταγέντων, καὶ οἱ ἐκείνοις δουλεύοντες, ὑπήκοοι ῥωμαίοις ἐγένοντο. τούτοις ὁ σαπώρης παροξυνθεὶς, πρὸς πόλεμον ἀπεῖδε. καὶ αὐτίκα εἰς πολιορκίαν κατέστη νισίβεως. ὡς δ᾽ οὐδὲν ἐπέραινε κατ᾽ αὐτῆς, ἀπέστη. καὶ ἑτέρων ἀπεπειρᾶτο. ὡς δὲ κἀκείνων ἀπεκρούσθη, εἰς ἄμιδαν κατηντήκει, καὶ ταύτης ἐκράτησε. κωνστάντιος δὲ μὴ οἷός τε ὢν τὴν ὅλην διϊθύνειν μόνος ἀρχὴν, τοσαύτην οὖσαν, ὡς ἐξ ἄκρων σχεδὸν περάτων τῆς γῆς εἰς ἄκρα πέρατα καταντᾶν, ἐξ ἀθηνῶν τὸν τοῦ γάλλου ὁμαίμονα τὸν ἰουλιανὸν μετακαλεσάμενος, καίσαρά τε ἀνεῖπε, καὶ ἑλένην αὐτῷ τὴν οἰκείαν συνῴκισεν ἀδελφήν. λέγεται δὲ τῇ μητρὶ αὐτοῦ κυούσῃ αὐτὸν, ἐνύπνιον γενέσθαι, καὶ δόξαι τὸν ἀχιλλέα τεκεῖν. ἡ δὲ, διυπνισθεῖσα, καὶ τὸ ὄναρ διηγουμένη τῷ ἀνδρὶ, ἔτεκε τοῦτον μετ᾽ ὀλίγον σχεδὸν ἐπ᾽ αὐτῆς

Ἀποστασία σιλβανοῦ καὶ ἀναίρεσις.

Ὅτι ὁ σαπώρου τῷ κωνσταντίῳ ἐπιγνοὺς καὶ ἔστι ὁ κωνστάντιος ἀνθεστήκει.

Ὅτι καίσαρα τὸν ἰουλιανὸν ἀνεῖπε κωνστάντιος καὶ τὴν ἀδελφὴν ἑλένην αὐτῷ συνέζευξε.

detenturum. His ille, alioqui pronus in iram, commotus, præfectum detinet, & militibus custodiendum tradit. Eam rem Montio quæstore culpante, & manifestæ tyrannidis esse asserente, Cæsar denuo iratus, & magis etiam ab uxore inflammatus, quasi contemneretur: & quæstorem in uincula conijcit, & ambos militibus tradit, qui utrunque per forum tractum & excruciatum, denique in flumen coniectum suffocarunt. His Constantius cognitis, misit, qui Gallum ad sese pertraherent. At ille præmisit uxorem, fratrem placaturam, quæ in itinere ex morbo decessit. Cuius obitu cognito Constantius, Gallum statim dignitate priuatum relegat, pôst etiam percussores contra illum mittit, à suis incitatus, cuius rei quum pœnituisset, per alios cædem eius auerti iubet. Iis Galli inimici, ac potius Eusebius Eunuchus, qui præpositi magistratum curabat, homo apud Constantium gratiosus, persuasit, ne Galli percussoribus pœnitentiam Imperatoris indicarent prius, quàm hominem cæsum esse cognouissent. Sic ille interfectus est. Quum autem Transrhenani Barbari Gallias infestarent, Syluanus, uir rei militaris peritissimus, & optimus imperator, ad eorum impetum retundendum mittitur. Sed Imperator, calumijs adductus (quibus sanè pronas solebat aures præbere) atrocia contra illum clàm machinatur. Quo ille intellecto, ad defectionem impulsus, Cæsaris habitum sibi usurpat. Verum breuis ille motus fuit, Nam Vrsicinus à Constãtio missus, quosdam milites eius, pecunia corrupit, quorum opera sublato Syluano, defectio sopita est. Constantium ab Occidente Byzantium reuertiturum, legati Persarum à Sapore missi circa Sirmium conueniunt, qui Mesopotamiam & Armeniam Persis restitui postulabant, ut ad quos eæ prouinciæ à multis seculis pertinerent: quò tādem desinerent bella gerere cum Romanis. Sin minus, Imperatori significabant, Regem Marte iudice causam illam disceptaturum. Ad ea rescripsit Constantius: mirari se, oblitum illum esse, quòd Persæ Macedonibus seruierint, quibus per Romanos subactis, illorum etiam serui Romanæ ditionis facti sint. His Sapores inflammatus, bellum parat, Nisibin confestim obsidet, eaque, quum nihil proficeret, relicta, alias urbes tentat: ab illis etiam repulsus, Amidam tandem capit. Constantius autem quum tantum imperium, quod ab extremis terræ finibus, ferè in extremos protendebatur, solus gubernare non posset: Galli fratrem Iulianum Athenis accersitum, Cæsarem appellat, sorore Helena in matrimonium data. Ferunt matrem eius uterum ferentem, in somnis sibi uisam esse Achillem parere. Experrecta, dum somnium marito narrat, illum parit, penè fine do-

Constantiæ obitus.

Eusebius eunuchus.

Syluani defectio & interitus.

Vrsicinus.

loribus, fœtu edito priusquam se parituram sensisset. Hinc magna de illo spe concepta parentes, puerum Eusebio Nicomediæ Episcopo in sacra scriptura erudiendum tradiderunt. Sed Constantius Imperator eum iam Cæsarem, cum paucis omnino militibus in Gallias ablegauit, ut inde suspicio nasceretur, Iulianum non delectum esse Imperij collegam, sed ad dissimulandas insidias, habitu Cæsareo ornatum esse, ut paribus tanto bello copijs non instructus, ab hostibus cæderetur. Cæterum Iulianus secunda fortuna usus, hostes præter spem uincit, eosdemque recuperatis uiribus rebellantes, denuo fundit, ac trophæum erigit, multis cæsis, multis itē in amne præterfluente submersis, captis haud paucioribus. Eo prælio uictis hostibus, undecim millia Romanorum soluta uinculis captiuitatis feruntur. Post hæc contra Alemannos etiam re benè gesta, genti, petentibus illis, pacem dedit, captiuis receptis. His Cæsar Iulianus ad superbiam elatus, aut, ut quidam autores sunt, Constantium successibus suis inuidentem ueritus, ne fratris Galli exemplo uita priuaretur: defectionem molitur, conciliatis sibi tribunis aliquot, à quibus milites cōcitati, per conspirationem eum Augustum salutant, & strictis gladijs, imperij titulum repudiantem scilicet, circunstantes, occisuros minantur, nisi obtemperet. Sic igitur, inuitus forsitan, ad impetum multitudinis euitandum, accipit imperium. Quum autem diadema quæreretur, atque ille sibi nullum esse iuraret: quibusdam ornamenta muliebria petentibus, ut inde conficeretur, recusante Iuliano, ut mali ominis, tribuni cuiusdam torquem aureum, gemmis ornatum, capiti illius accommodant. Tum ille Pentadium magistrum imperatoriarum legionum cum alijs ad Constantium mittit, additis literis quibus se purgabat, quòd imperij titulū non spontè admisisset, sed á militibus coactus, qui non sub Cæsare, sed sub imperatore militare uellent, quò digna suis laboribus operæprecia flagitare possint. Petere, ut imperij communionem ex usu Reipublicæ futuram æquo animo pateretur, polliceri, se cursores equos de more ex Hispania, & delectos è Gallijs uiros, quotannis ei missurum. His literis, se non Imperatorem scripsit, sed Cæsarem, ne eas, inscriptione offensus Constantius, abijceret. Quas quum accepisset, præ iracundia nihil respondit, sed expeditione Persica militibus denunciata, Leonam quæstorem ad Iulianum misit, cum eo per literas expostulans, quòd suam sententiam non expectasset: illi quàm sibi turpius esse, quòd Augusti titulum non ab eo cuius esset autoritas, sed à confuso militum tumultu accepisset: suadere, ut abstineret, eo quòd non ritè consecutus esset, & ad pristinum habitum à se tra-

Iulianus Cæsar, Augustum se appellari patitur.

Iuliani ad Constantiū legatio.

παρέδωκε, καὶ τίκτει πρὶν ἢ γνῶναι ὡς μέλλει τίκτειν. ἐντεῦθεν ἐπ' αὐτῷ μεγάλας ἐσχηκότες ἐλπίδας οἱ τούτου γονεῖς, Εὐσεβίῳ τῷ Νικομηδείας αὐτὸν παραδεδώκασι, παρ' αὐτοῦ μυηθησόμενον τὴν θείαν γραφήν. καίσαρα δὲ τοῦτον ἀναγορεύσας ὁ αὐτοκράτωρ Κωνστάντιος, εἰς Γαλλίας ἐξέπεμψε μετ' ὀλίγων πάνυ στρατιωτῶν, ὡς ὑπόνοιαν ἐντεῦθεν ἐγγίνεσθαι, ὅτι οὐ κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς τὸν Ἰουλιανὸν ὁ Κωνστάντιος εἵλετο, ἀλλ' ὡς ἐπιβουλῆς αὐτῷ πρόφασιν τὸ σχῆμα περιέβαλε τὸ τοῦ καίσαρος, ἵν' ὑπὸ τῶν πολεμίων διαφθαρῇ, μὴ ἔχων δύναμιν πρὸς τὸν κατ' ἐκείνων πόλεμον ἀξιόχρεων. ὁ δὲ ἀπελθὼν, καὶ ἀγαθῇ τύχῃ χρησάμενος, συμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ ἀνελπίστως νικᾷ. καὶ αὖθις ἐκείνων ἀνακτησαμένων τῶν πολεμίων, προσμίγνυσιν αὐτοῖς, καὶ τρόπαιον ἵστησι, πολλῶν μὲν ἀναιρεθέντων, πολλῶν δ' ἀπολομένων ἐν τῷ παραρρέοντι ποταμῷ, καὶ ζωγρηθέντων οὐκ ἐλαττόνων. ὅτε καὶ ἕνδεκά φασι χιλιάδας αἰχμαλώτων Ῥωμαίων, τῶν τῆς αἰχμαλωσίας ἀπολυθῆναι δεσμῶν, ἡττηθέντων τῶν πολεμίων. εἶτα καὶ Ἀλαμανοῖς πολεμήσας, καὶ κατὰ τούτων εὐτυχήσας, καὶ δεηθέντων αὐτῶν, τῷ ἔθνει ἐσπείσατο, λύσασι τῆς δουλείας τοὺς παρ' αὐτοῖς ὄντας αἰχμαλώτους Ῥωμαίους. τούτοις οὖν ὁ καῖσαρ Ἰουλιανὸς ἐπαρθεὶς καὶ ὑπερφρονήσας, ὡς δ' ἔνιοι συγγράφουσιν, ὅτι καὶ δεδιὼς τὸν Κωνστάντιον, βασκαίνοντά οἱ διὰ τὰ εὐτυχήματα, μὴ κατὰ τὸν ἀδελφὸν Γάλλον καὶ αὐτὸν ὑπεξαγάγῃ τοῦ ζῆν, εἰς ἀποστασίαν ἀπεῖδε, καί τινας τῶν ὑπ' αὐτὸν ταξιαρχῶν ὑπελθὼν, δι' ἐκείνων τὸ στρατιωτικὸν παρεκίνησε, καὶ συστὰν, ἀνεῖπον αὐτὸν αὔγουστον. ἅτε ξιφήρεις ἐπιστάντες αὐτῷ, ὡς δῆθεν μὴ προσιεμένῳ τὴν τῆς βασιλείας ἀνάρρησιν, ἀπείλουν διαχειρίσασθαι αὐτὸν, εἰ μὴ πείθοιτο. οὕτω δὲ τάχα καὶ ἄκων τῇ τοῦ στρατιωτικοῦ πλήθους ὑπείξας ὁρμῇ, προσήκατο τὴν ἀρχήν. ζητουμένου δὲ διαδήματος, ἵν' αὐτίκα τούτῳ ταινιωθείη, ἐκεῖνος μὲν μὴ ἔχειν ἐξώμνυτο. τινῶν δὲ κόσμον αἰτούντων γυναικεῖον τινὰ, ἵν' ἐκ τούτων σχεδιασθείη διάδημα, ἀπηρνήσατο τοῦτο ὁ Ἰουλιανὸς, ὡς ἀπαίσιον οἰωνόν. ἐπεὶ δὲ χρύσεόν τις τῶν ταξιαρχῶν ἐφόρει στρεπτὸν, λίθους ἔχοντα χρυσοδέτους, τοῦτον λαβόντες τῇ ἐκείνου προσήρμοσαν κεφαλῇ. ὁ δὲ Πεντάδιον τὸν μάγιστρον τῶν βασιλικῶν τάξεων, σὺν ἑτέροις ἀπέσταλκε πρὸς Κωνστάντιον, ἐπιστείλας αὐτῷ καὶ ἀπολογούμενος, ὡς οὐχ ἑκὼν προσήχθη πρὸς τὴν τῆς βασιλείας ἀνάρρησιν, βιασθεὶς δ' ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, μὴ βουλομένων στρατεύεσθαι ὑπὸ καίσαρι, ἀλλ' ὑπὸ βασιλεῖ, ἵν' ἔχοιεν ἐξ αὐτοῦ ἀξίας τῶν πόνων τὰς ἀμοιβὰς ἀπαιτεῖν. καὶ ἀξιῶν δέξασθαι τὴν τῆς ἀρχῆς κοινωνίαν, ὡς ὠφέλειαν ἐσομένην τῇ πολιτείᾳ, ἐπαγγελλόμενός τε, καὶ τοὺς ἁμιλλητηρίους ἵππους ἐξ Ἱσπανίας ὡς ἔθος, καὶ τοὺς ἐπιλέκτους ἄνδρας ἐκ τῶν Γαλλιῶν ἐτησίως στέλλειν αὐτῷ. ταῦτ' ἐπιστείλας, οὐ βασιλέα ἑαυτὸν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ προσηγόρευσεν, ἀλλὰ καίσαρα, ἵνα μὴ τῇ ἐπιγραφῇ προσοχθίσας ὁ Κωνστάντιος, τὴν ἐπιστολὴν ἀποπέμψαιτο. ταύτης τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίῳ κομισθείσης κατὰ τὴν ἐν Καππαδοκίᾳ Καισάρειαν διατρίβοντι, ἐκεῖνος οὐδὲν ὑπ' ὀργῆς ἀπεκρίνατο. ἀλλὰ τὴν μὲν στρατείαν κατὰ Περσῶν τοῖς στρατιώταις ἐκήρυξε, πρὸς δὲ τὸν Ἰουλιανὸν, Λεωνᾶν τὸν κοιαίστορα ἔστειλεν, ἐπιστείλας αὐτῷ, καὶ αἰτιώμενος, ὅτι μὴ ἀνέμεινε τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ εἰς ὕβριν ἐκείνου μᾶλλον ἢ ἑαυτοῦ ἀνάγων, τὸ, μὴ ἐκ τοῦ τὴν ἐξουσίαν ἔχοντος, ἀλλ' ἀτάκτῳ θορύβῳ στρατιωτῶν δέξασθαι αὐτὸν τὴν τοῦ αὐγούστου κλῆσιν, καὶ συμβουλεύων ἀποσχέσθαι τοῦ μὴ προσηκόντως γενομένου, καὶ εἰς τὸ πρότερον ἐπανελθεῖν σχῆμα, ὃ παρ' αὐτοῦ εἴληφε,

ὅτι ἐν πολέμοις εὐτυχεῖ Ἰουλιανός.

ὅτι ἀποστάτης Ἰουλιανὸς καὶ αὔγουστος ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἀνηγορεύθη.

ὅτι τῷ Κωνσταντίῳ πρεσβεύει Ἰουλιανός.

ὅτι ἀντιγράφει τῷ Ἰουλιανῷ ὁ Κωνστάντιος.

τοῦ ἀδελφοῦ. τῷ μέντοι κοιαίστωρι ἐπέστειλε, καὶ τοὺς ἀρχὰς ἐκεῖσε ἀνύοντας, παραλῦσαι τῆς ἐξουσίας, καὶ ἀντ' αὐτῶν τῶν πραιτωρίων ἐπάρχων, ἑτέρους τινὰς ἐς ταύτας ἐγκαταστῆσαι, οὓς ἐκεῖνος εἰς ἐκεῖσε ὠνόμασεν. ἀπελθὼν οὖν ὁ κοιαίστωρ πρὸς τὸν ἰουλιανὸν, τοὺς λόγους αὐτῷ τοῦ κωνσταντίου ἀπήγγελλεν. εἰδ' ἔσαν, ὅτι ἔδει σε μεμνῆσθαι ὅσων ὀφείλεις αὐτῷ, οὐ μόνον ὅτι καίσαρα ἀνηγόρευσε, ἀλλ' ὅτι καὶ ὀρφανὸν ἐν παιδικῇ γενόμενον ἡλικίᾳ, ἀνεθρέψατο, αὐτὸς προσλαβόμενος. ὁ δ' ὑπολαβὼν, τῷ κοιαίστωρι ἔφη. τίς δέ μοι, ὦ βέλτιστε, ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ τὴν ὀρφανίαν ἐπήγαγεν; οὐχὶ τῶν ἐμῶν γονέων φονεύς; εἶτα οὐκ οἶδε τούτων ἀναμιμνήσκων με, ἀναξαίνων τὸ τραῦμα καὶ χαλεπώτερον ἐργαζόμενος; ἐπελθὼν δὲ καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἐπιστόλιον ὁ ἰουλιανὸς, πρὸς τὴν συμβουλὴν τοῦ ἀποθέσθαι τὸ βασίλειον σχῆμα, καὶ αὖθις ἐλέσθαι τὸ καίσαρος, ἔφη πρὸς τὸν κοιαίστωρα, ὅτι ποιήσω τοῦτο, ἀλλὰ γνώμῃ τῶν στρατευμάτων. ὁ δέ γε κοιαίστωρ φοβηθεὶς, ὡς εἰ τοῖς στρατιώταις τοῦτ' ἐκφάνειεν ὁ ἰουλιανὸς, παρ' αὐτῶν διασπασθήσεται, πρὸς αὐτὸν, ἐδεῖτο μή τι τούτων τῷ στρατιωτικῷ κοινώσασθαι ὄχλῳ. ἀπογνοὺς μέντοι δρᾶσαί τι τῶν αὐτῷ προστεταγμένων αὐτὸς, ὑπέστρεψε μετὰ γραμμάτων τοῦ τυραννήσαντος, ἀναιδῶς ὀνειδιζόντων τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἐπαπειλούντων, ὡς πολλὰ ἐξαμαρτόντα περὶ τὸ γένος αὐτοῦ, καὶ ἀπολεσάντων, αὐτὸν γενέσθαι τιμωρὸν τῶν ἀδίκως παθόντων. καὶ ὁ μὲν ἀπῄει πρὸς τὸν κωνστάντιον. ὁ τύραννος δὲ πολλοὺς εἰδὼς ἐν τοῖς αὐτοῦ συνοῦσι τὰ κωνσταντίου φρονοῦντας, πάντας ἐκεῖθεν ἐξήλασεν. αὐτὸς δὲ πρὸς ἐμφύλιον ἡτοιμάζετο πόλεμον. ἐν τούτοις καὶ ἡ αὐτοῦ γυνὴ τελευτᾷ, ὡς μέν τινές φασι τίκτουσα παρ' αὐτῷ, ὡς δ' ἕτεροι, ἤδη ἐκβεβλημένη. ἐκεῖνος δὲ τὰ στρατεύματα συναγαγὼν, ἐπὶ τὸν ἐμφύλιον ἠρέθιζε πόλεμον, καὶ συνεβούλευε δεῖν αὐτοὺς κατὰ τοῦ κωνσταντίου χωρῆσαι, καὶ μὴ μένειν ἐκεῖνον κατ' αὐτῶν ἐπελθεῖν. ἤδη δὲ τὴν εἰς χριστὸν ἐξομοσάμενος πίστιν, ηὐλαβεῖτο δὲ τοὺς στρατιώτας, ἅπαντας σχεδὸν ξύμπαντας χριστιανοὺς ὄντας. διὸ συσκιάζων τὴν ἑαυτοῦ κακίαν, ἕκαστον ἐκέλευε θρησκεύειν ὡς βούλοιτο. αὐτὸς δὲ τῆς γενεθλίου τοῦ σωτῆρος ἡμέρας ἐφισταμένης, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν, καὶ προσκυνήσας, ἵν' ὁμόδοξος τοῖς στρατιώταις δοκῇ, ἐξῆλθεν. ἐπέστησε δὲ καὶ ταῖς ἀρχαῖς οὓς ἐκεῖνος ἐβούλετο. καὶ οὕτως ᾔει πρὸς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. ἔλεγε δὲ μὴ κατὰ κωνσταντίου χωρεῖν, ἀλλ' ἐθέλειν ἐς ἓν συνελθεῖν τά τε ἑῷα στρατεύματα καὶ τὰ ἑσπέρια, ἵν' ὁμοῦ γενόμενα, τὸν αὐτῶν ἐκλέξωνται βασιλεύσοντα. ηὔχει δὲ ἐπεγνωκέναι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν τεθνήξεται ὁ κωνστάντιος, ἐν ὀνείρῳ αὐτῇ μαθὼν, δι' ἐπῶν τοιαῦτα φραζόντων.

ὅσα πρὸς τὰ τοῦ κωνσταντίου μηνύματα ἀντεῖπεν ὁ ἰουλιανὸς καὶ ὅσα αὐτῷ ἰσόρρησεν.

ὅτι κατὰ τὸ κωνσταντίου [illegible]

Ζεὺς ὅταν εἰς πλατὺ τέρμα μόλῃ κλυτοῦ ὑδροχόοιο,
παρθενικῆς δὲ κρόνος μοίρης βαίνῃ ἐπὶ πέμπτης
εἰκοστῆς, βασιλεὺς κωνστάντιος ἀσίδος αἴης
τέρμα φίλον βιότου στυγερὸν καὶ ἐπώδυνον ἕξει.

τέθνηκε δὲ ὁ κωνστάντιος τὰ μὲν τῶν περσῶν λιπὼν, ἐπεὶ καὶ ὁ ἐκείνων βασιλεὺς ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησε. κατὰ δὲ τοῦ τυράννου σπεύδων. φροντίσι δὲ πολλαῖς συνεχόμενος, κἀντεῦθεν συλληφθεὶς πυρετῷ, χολήν τε ἀναγαγὼν μέλαιναν, ἐτελεύτησεν ἐν μόψου κρήνῃ. κεῖται δὲ αὕτη κατὰ τὴν τοῦ ταύρου ὑπώρειαν, ἤδη τρισὶν ὡς λέγεται μεμφόμενος ἑαυτῷ, τῷ φόνῳ τῶν συγγενῶν. ὁ γὰρ τὸν γάλλον μόνον ἀπέκτεινεν, ὡς εἴρηται ἤδη, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ οἰκείου πατρός. τῇ ἀναρρήσει τοῦ ἰουλιανοῦ, καὶ τῇ καινοτομίᾳ τῆς πίστεως. ἦν δὲ ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος, εὐμενὴς μὲν τοῖς ὑπηκόοις, δικαιοσύνης δὲ πάνυ τῆς κρίσεως στοχῶν. πολὺ

τελευτὴ κωνσταντίου.

οἷος ὁ κωνστάντιος ἦν.

ditum reuerteretur. Quæstori porrò mandat, ut qui illic in magistratibus essent, ijs adempta potestate, alios à se ad quenque magistratum designatos, surrogaret. Quæstor Iuliano mandata Imperatoris nunciat, quæ erant: meminisse eum oportere, quantum Constantio deberet, non tantum quòd Cæsarem appellasset, sed etiam, quòd puerili ætate parentibus orbatum apud se aluisset. Ille uerò quæstori: Quis, inquit, ea ætate mihi orbitatis autor extitit? nónne parentum meorum interfector? An ignorat istis commemorandis, se refricare cicatricem, & uulnus reddere atrocius? Lectisq; literis, ad consilium Imperatorij habitus deponendi, Cæsarei'que resumendi, quæstori ait, se id facturum, sed de consilio legionum. Tum quæstor ueritus, ne re cum exercitu communicata, ipse à militari turba discerperetur, Iulianum orat, ne id faceret, mandata'que exequendi spe abiecta, cum tyranni literis, quibus Imperatorem, ut qui familiam suam multis iniurijs onerasset, impudenter proscindebat, additis minis, se ultorem eorum fore, qui contra ius & fas occisi essent, discedit. Tyrannus, quum se multos Constantij studiosos, secum habere sciret, ijs pulsis omnibus, ad ciuile bellum sese parat. Interea & uxor eius moritur, suis, ut quidam aiunt, adhuc materfamilias eius, siue, ut alij, iam repudiata. Conuocatos igitur milites ad bellum intestinum concitat, suadens, ut Constantini aduentu non expectato, ipsi illum inuaderent. Quanquam autem Christianismum iam obiurarat, tamen milites reformidans, quos ferè omnes Christianos esse norat, tegendæ suæ nequitiæ causa, liberum cuique facit, quamuis religionem colere, nataliq; Saluatoris die, in templo adorat, ut consentire cum militibus uideatur. & mandatis Magistratibus ijs quos ipse probabat, ad bellum ciuile proficiscens, se Constantium inuasurum negat, sed illud uelle, ut Orientales exercitus cum Occidentibus congressi, Imperatorem sibi deligerent. Gloriabatur etiam se diem obitus Constantij somnio cognouisse, his uersibus:

Iulianus à perto Marte Constantium inuasurus.

Helenæ uxoris Iuliani obitus.

Iuliani simulatio.

Somnium Iuliani.

Iupiter Augustos ubi fines intrat Aquarij
Virgineoq; sinu uicesima quinta recepit
Portio Falciferum, Constantius induperator
Regnū Asiç tristi superatus morte relinquet.

Mortuus autem est Constantius, relicto bello Persico, quum hostis etiam domum redisset, tyrannum aggressurus. Sed curis multis æstuans, febri corripitur, ac multa atra bile relecta, ad Mopsi fontem (locus est ad Tauri radices) obit, trium, ut aiunt, se pœnitere professus, cædis propinquorum. Nec enim Gallum duntaxat (ut diximus) sed & patruos suos occiderat, collati in Iulianum tituli, & mutatæ religionis. Fuit enim clemens erga subditos: æquitatis in iudicando seruans: in

Constantij obitus.

Pœnitentia trium rerū.

Elogia.

uictu temperans: in mandandis imperijs & magistratibus decori obseruans: neque in senatum quenquam admisit nisi eruditum, & in dicendi facultate ita exercitatum, ut solutam ligatamque scriberet orationem. Cæterum in religione non fuit purus putus, neque patris secutus est pietatem, sed Arianis studuit, Eusebij cubiculariorum principis impulsu, & D. Alexandrum, post Metrophanem Nouæ Romę patriarcham electum, in societatem recipere Arium, atque illo abnuente, concilium indici iussit, cuius dies cùm instaret, Alexander uesperi ædem ingressus, pronus humi stratus, deprecatur Deum, ne lupum (Arium intelligens) in mandram suam ingredi pateretur, aut se prius è uita tolleret. Hæc ingenti cum dolore & lachrymis precabatur. Mane, concilio primum inchoando, Arius elato animo prodit. Sed inter eundum, uentre conuulso, secedit ad aluum exonerãdum & urinam reddendam, ibique effusis unà intestinis miserè perit. Alexander autem patriarcha annis III. & XX. sacerdotio functus, uitam cum morte commutauit: in cuius locum ab orthodoxis suffectus est Paulus confessor. Sed Constantius Antiochia reuersus, eum sede Constantinopolitana pellit, suffecto in eius locum Eusebio Nicomediæ episcopo, Arianæ factionis. At S. Paulus cùm se Romam contulisset, à Papa Iulio Constantinopolitanæ sedi restitutus, denuo fugatur à Constantio, & relegatus, ab Arianis occiditur. Eusebio mortuo Macedonius, cui ab oppugnando spiritu Pneumatomachi cognomẽ erat, ab Arianis in nouæ Romæ sedem introducitur, qui per superbiam sacrosanctum D. Cõstantini corpus è S. Apostolorum æde in S. martyris Acatij diuinum sacellum intulit. Quo facto iritatus Constantius, cum in patriã urbẽ redisset, Macedoniũ, qui unũ annũ in patriarchatu egerat, throno auulsum relegat, Eudoxio Arianarũ partiũ in eundem collocato, quem ille per decennium tenuit, et patris corpus in æde reposuit. Idem Constantius etiam S. Apostolorum Andreæ & Lucæ sacrosancta corpora, per Alexandriæ tum ducem, pòst illustrem Christi martyrem Artemiũ, in patriam urbem translata, in S. Apostolorum æde intra Sacranium condidit. Vxorem habuit Eusebiam, forma celebrem illam quidem, sed ob maritum calamitosam, cùm natura tum morbis mollem & ad Venerem segniorem. Vnde paulatim contabescens, ante Constantium decessit, nullo unquam fœtu edito, & ut quidam dicunt, uteri doloribus alienata mente defecit. Constantius & equitandi & iaculandi peritus fuisse memoratur, & in literis ita eruditus, ut etiam uersus componeret.

Arianismus. — *Arij interitus.* — *Alexander.* — *Paulus Confessor.* — *Eusebius Nicomedẽsis.* — *Macedonius pneumatomachos.* — *Eudoxius.* — *S. Apostolorum.* — *S. Andreæ & Lucæ corpora.* — *Eusebia Cõstantij uxor.* — *Constantij eruditio.*

τὴν δίαιταν ἐγκρατὴς, καὶ ἐν ταῖς τῶν ἡγεμονιῶν, καὶ ταῖς τῶν ἀξιωμάτων διανομαῖς, τοῦ πρέποντος στοχαζόμενος, μηδένα τῇ γερουσίᾳ συντάσσων, ὃς παιδείας μὴ μετείληχεν, οὐδὲ ἤσκητο πρὸς τὸ λέγειν, καὶ οὕτω γράφειν ἐμμέτρως τε καὶ πεζῶς. περὶ δὲ τὴν πίστιν ὑπῆρχεν οὐκ εὐσεβής. οὐ γὰρ τῇ πατρῴᾳ εὐσεβείᾳ ἐστοίχησεν, ἀλλὰ προσετίθετο τοῖς ἀρειανίζουσι, συνεργοῦντος τοῦ τῶν βασιλικῶν εὐνούχων προστατοῦντος εὐσεβίου. ἤθελε καὶ τὸν θεῖον ἀλέξανδρον, ὃς μετὰ τὸν ἱερὸν μητροφάνην πατριάρχης τῆς νέας ῥώμης ἐκεχειροτόνητο, ἀναγκάζειν εἰς κοινωνίαν τὸν ἄρειον δέξασθαι, ὁ δὲ οὐ κατένευε. διὸ καὶ σύνοδον ὁ βασιλεὺς συγκροτηθῆναι προσέταξεν. ὁρισθείσης οὖν τῇ συνόδῳ ἡμέρας, καὶ ὁ ἀλέξανδρος κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην εἰς τὸ θυσιαστήριον εἰσελθὼν, καὶ πρηνῆ καταβαλὼν ἑαυτὸν, ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ, μὴ παραχωρῆσαι τὸν λύκον, τὸν ἄρειον δηλαδὴ, εἰς τὴν ποίμνην αὐτοῦ εἰσελθεῖν, ἢ ἐμὲ πρότερον τῆς ζωῆς ἀπόλυσον, ἔλεγε. ταῦτα περιπαθῶς ἱκέτευε σὺν δάκρυσιν. ἕωθεν οὖν ἄρτι τῆς συνόδου συνισταμένης, καὶ ὁ ἄρειος ἀπῄει μέγα φρονῶν. καὶ ἀπιὼν, νύττεται τὴν γαστέρα πρὸς ἔκκρισιν κοιλίας καὶ λύσεως. παρακλίνας τε τῆς ὁδοῦ, ἐκάθισεν ἀποσκυβαλίσασθαι τὸ περίττωμα. συνεξεῤῥύη δὲ τῇ κόπρῳ καὶ τὰ ἔγκατα τοῦ δειλαίου, βιαίως ἀποῤῥήξαντος τὴν ζωήν. ὁ μέντοι πατριάρχης ἀλέξανδρος, ἔτεσι πρὸς τοῖς τρισὶν ἀρχιερατεύσας εἴκοσι, μετήλλαξε τὴν ζωὴν, καὶ ἀντεισήχθη παρὰ τῶν ὀρθοδόξων εἰς τὸν θρόνον τῆς κωνσταντινουπόλεως, παῦλος ὁ ὁμολογητής. ἐπανελθὼν δ' ὁ κωνστάντιος ἐξ ἀντιοχείας, μεθίστησι τοῦ θρόνου αὐτὸν, καὶ ἀντικαθίστησι τὸν νικομηδείας εὐσέβιον, αἱρεσιώτην ἀρείου τυγχάνοντα. ὁ δὲ ἅγιος παῦλος τῷ πάπᾳ τῆς ῥώμης προσελθὼν ἰουλίῳ, καὶ ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον ἀποκατασταθεὶς κωνσταντινουπόλεως, καὶ αὖθις ὑπὸ κωνσταντίου διώκεται, καὶ τελέως ὑπερόριος, ὑπὸ ἀρειανῶν ἀναιρεῖται. τοῦ δ' εὐσεβίου θανόντος, ὁ πνευματομάχος παρὰ τῶν ἀρειανῶν εἰς τὸν τῆς νέας ῥώμης θρόνον ἀνάγεται μακεδόνιος, ὃς ὑπερφρονήσας, μετήνεγκε τὸ ἱερώτατον σῶμα τοῦ ἐν ἁγίοις κωνσταντίνου ἐκ τοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναοῦ εἰς τὸ τοῦ ἁγίου μάρτυρος ἀκακίου θεῖον τέμενισμα. διόπερ ἐξώργιστο ὁ κωνστάντιος, καὶ πρὸς τὴν πατρικὴν πόλιν ἐπανελθὼν, τὸν μὲν μακεδόνιον ἔτος ἓν ἀνυκότα, τοῦ θρόνου κατέσπασε, καὶ ὑπερώρισε. καθιδρύουσι δ' ἐν αὐτῷ τὸν εὐδόξιον, τὰ τοῦ ἀρείου πρεσβεύοντα, ὃν δέκα ἐνιαυτοὺς ἀρχιερατεύσαντα. μετακομίσας δ' αὖθις τὸ σῶμα τοῦ οἰκείου πατρὸς, εἰς τὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναόν. οὗτος δὴ οὖν ὁ κωνστάντιος, καὶ τὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἱερώτατα σώματα ἀνδρέου τε καὶ λουκᾶ διὰ τοῦ δουκὸς ἀλεξανδρείας, ὕστερον δὲ καὶ καλλινίκου μάρτυρος ἀρτεμίου, εἰς τὸ πατρῷον ἀνεκόμισεν ἄστυ. καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀπεθησαύρισε, τοῦ θυσιαστηρίου ἐντός. γαμετὴ δὲ ἦν αὐτῷ εὐσεβία, ἐπὶ κάλλει γέγονε περιβόητος. διὰ δὲ τὸν γαμέτην ἠτύχησε, μαλθακὸν ὄντα, καὶ τὰ πρὸς ἀφροδίτην νωθέστερον, ἐκ νόσων τε καὶ ἐκ φύσεως. ὅθεν κατὰ βραχὺ φθινήσασα, τοῦ κωνσταντίου προτέθνηκεν, ἄπαις διὰ βίου μείνασα. ὡς δέ τινες λέγουσι, καὶ μητρομανίας νοσήματι περιπεσοῦσα ἐξέλιπε. λέγεται δὲ καὶ πρὸς τὸ ἱππεύειν καὶ ἀκοντίζειν, περιδέξιος ὁ κωνστάντιος εἶναι, καὶ λόγοις ὡμιληκέναι, ὡς καὶ ἔπος δύνασθαι συντιθέναι.

περὶ τῆς ἀρείου διαφθορᾶς. — *περὶ πατριαρχῶν.* — *ὅτι ὁ μακεδόνιος τὸ σῶμα τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου μάρτυρος ἀκακίου μετέθηκεν, αὖθις δὲ ὁ κωνστάντιος εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων αὐτὸ μετακόμισεν.* — *περὶ τῶν λειψάνων τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀνδρέα καὶ λουκᾶ.* — *περὶ εὐσεβίας τῆς γαμετῆς κωνσταντίου.*

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ τοῦ παραβάτου.

Ἀγγελθείσης δὲ ἰουλιανῷ τῆς τοῦ κωνσταντίου τελευτῆς, τὰ μὲν στρατεύματα αὔγουστον αὐτὸν ἀνευφήμησαν. ἐκεῖνος δὲ τὸ βασιλικὸν ἀμείψας σχῆμα, καὶ πενθήρη ἀναλαβὼν, σκυθρωπάζων ὤφθη. καὶ δημόσιον ἐπὶ τῷ τελευτήσαντι βασιλεῖ κατ' ἔθος τὸ πένθος προὔθετο. εἶτα ἐπὶ τὸ βυζάντιον ὥρμησε. καὶ οἱ προσυπήντησαν καὶ ἡ σύγκλητος καὶ ὁ δῆμος, καὶ σὺν εὐφήμοις φωναῖς προῆλθον εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τῆς κοινῶν διοικήσεως ἥψατο. τὸ δὲ τοῦ κωνσταντίου σῶμα τὸ σὺν ἐκείνῳ στρατιωτικὸν καὶ οἱ ἄρχοντες, ἐπ' ὀχήματος εἰς κωνσταντινούπολιν διεκόμισαν. ᾧ ὁ ἰουλιανὸς προσυπήντησε καὶ προὔπεμψε, περιελόμενος τῆς κεφαλῆς τὸ διάδημα. κατετέθη δὲ ὁ τοῦ τελευτήσαντος νεκρὸς αὐτοκράτορος, ἐν τῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναῷ. πολλοὺς δὲ τῶν περὶ τὰ βασίλεια ὁ ἰουλιανὸς τοὺς μὲν ἀνεῖλε, τοὺς δὲ, ὑπερώρισε, καὶ τῶν οὐσιῶν ἀπεστέρησε. ταῖς δὲ λοιπαῖς τῆς βασιλείας διοικήσεσι, καὶ τὸ δικάζειν συνέταξε. ποτὲ γοῦν δικάζων τινὶ κλοπῆς κατηγορουμένῳ δημοσίων χρημάτων, καὶ τὴν κλοπὴν ἀρνουμένῳ, εἰπὼν ὁ κατήγορος, τίς ἔφη βασιλεῦ ἐπ' ἐγκλήματι δίκην ὑφέξει, εἰ δὴ ἀρνήσεως ὠφελοῖντο οἱ αἰτιώμενοι; ἐκεῖνος ἀντεπηρώτησε, καὶ τίς ἔσται ἀναίτιος, εἰ ἐλέγχειν αὐτοὺς πιστεύοιντο οἱ κατήγοροι; ἐχρημάτιζε δὲ καὶ πρέσβεσιν, ἐκ διαφόρων ἐθνῶν σταλεῖσι πρὸς τὸν κωνστάντιον. καὶ τὰ στρατεύματα δὲ, ἐπεσκέψατο καὶ ἐξέταξε. τὸ πολύ τι τῆς βασιλικῆς θεραπείας ἀπεπέμψατο, κουρέα τε ζητήσας, ὡς προσῆλθεν αὐτῷ ὁ τοῦ κωνσταντίου κουρεὺς πολυτελῶς ἐσταλμένος, κουρέα ζητῶν εἶπον, ἀλλ' οὐ συγκλητικὸν, καὶ αὐτὸν ἀπεπέμψατο. καὶ μάγειρον δὲ τῶν βασιλικῶν ἐν ἐσθῆτι λαμπροτέρᾳ τῆς ὑπουργίας αὐτοῦ θεασάμενος, καὶ τὸν ἑαυτοῦ μεταπεμψάμενος μάγειρον, κατὰ μάγειρον ἐσταλμένον, καὶ ἤρετο τοὺς παρόντας, πότερον αὐτῶν κρίνοιεν μαγείρῳ προσεοικέναι. τῶν δὲ τὸν εὐτελῶς εἰπόντων ἐσταλμένον, παρῃτήσατο τὸν λοιπόν. ταῦτα δ' ἐποίει, δόξαν θηρῶν ἐκ τοῦ δοκεῖν ἀπέριττος, καὶ ὄντως φιλόσοφος. τοῖς στρατιώταις δὲ διανέμας χρήματα, εἰς τὸν κατὰ περσῶν ἡτοιμάζετο πόλεμον. αὐτοκράτωρ δὲ γεγονὼς, καὶ ἑαυτῷ τὴν ἀρχὴν κρατυνάμενος, αὐτίκα εἰς προὖπτον ἐξερράγη ἑλληνισμόν. ἐξωμόσατο μὲν γὰρ καὶ πρότερον, ὡς εἴρηται, τὰ χριστιανῶν, οὐ μὴν εἰς τοὐμφανὲς ἐκρῆξαι τὴν ὠδῖνα τῆς ἀσεβείας ἐτόλμησε. λέγεται γὰρ ὅτι ἔρωτα τρέφων τῆς βασιλείας, καὶ ὡς ὑπὸ σποδιᾷ τοῦτον κρύπτων ἐν τῇ ψυχῇ, μάντεσι προσεῖχε καὶ γόησιν, εἰ τοῦ κράτους τεύξεται πυνθανόμενος. καὶ παρ' ἐκείνων διεφθάρη καὶ μετήνεκτο εἰς ἑλληνισμόν. τυχὼν δὲ τοῦ κράτους, τοῖς ἀνεφίκτοις κρίμασι τοῦ θεοῦ, πολλοὺς εἰργάσατο μάρτυρας. οὕτω γὰρ ἐξεμάνη κατὰ χριστιανῶν, ὡς καὶ κωλύειν αὐτοὺς μαθημάτων μετέχειν ἑλληνικῶν, μὴ δεῖν λέγων, μύθους αὐτὰ ὀνομάζοντάς τε καὶ διαβάλλοντας, τῆς δὲ αὐτῶν ὠφελείας ἐπαπολαύειν, καὶ δι' αὐτῶν ὁπλίζεσθαι κατ' αὐτῶν. ὅθεν τῶν παίδων τῶν χριστωνύμων εἰργομένων μετιέναι τοὺς ποιητὰς, ὁ ἀπολινάριος λέγεται εἰς τὴν τοῦ ψαλτῆρος ὁρμῆσαι παράφρασιν, καὶ ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ γρηγόριος, εἰς τὴν ποίησιν τῶν ἐπῶν, ἵν' ἀντὶ τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων ταῦθ' οἱ νέοι μανθάνοντες, τήν τε γλῶσσαν ἐξελληνίζωνται, καὶ τὰ μέτρα διδάσκωνται. ὅτε καὶ τὸν ἰου-

ὅτι ἐτίμησε τὸν τοῦ κωνσταντίου νεκρὸν ὁ ἰουλιανός.

ὅτι ἀπὸ τίνος ὁ παραβάτης μετέθη.

ὅτι μετὰ τὴν μοναρχίαν φανερῶς τὰ ἑλλήνων ἐνίσατο.

ὅτι ἐκώλυε τοὺς χριστιανοὺς μαθημάτων μετέχειν.

IMPERIVM IVLIANI APOSTATAE, seu Parabatae.

Obitu Cōstātij nūciato, legiones Iulianū lætis acclamationibus Augustū consalutanint. Verū ille regio habitu mutato, et lugubri sumpto, tristitiā præ se ferēs, ob Imperatoris funus, de more publicū luctū indixit. Deinde Byzātiū profectū, & senatus & populus obuiā progressi, faustis ominibus in regiam deduxerūt. Ita suscepta Imperij administratione, cum Cōstātij corpus (conditum id est in æde S. Apostolorum) ab illius legionibus in curru Cōstantinopolim deduceretur, amoto diademate obuiam egressus idq; prosecutus est. Multos aulicos sustulit, multos relegauit, bonis eorum confiscatis, ac cæteris Imperij curis, etiam iuris dicundi munus adiunxit. Cum autem aliquando quodam peculatus reo, qui crimen negabat, pro tribunali sederet, dicente accusatore, Quis ullius criminis pœnas dabit, si reo inficias ire proderit? Respondit, Et quis insons erit, si accusatori, crimine non probato, fides habeatur? Respondit & legatis, à uarijs gentibus ad Constantium missis, & legiones recensuit, & magnam partem Imperatorij comitatus dimisit. Cum tonsorem quæreret, & ad eum Constantij tonsor sumptuoso ornatu accessisset: tonsorem se quæsiuisse, non senatorem, dicens, dimisit hominē. Coquum item Imperatorium in splēdidiore ueste quàm pro ministerio conspicatus, suo coquo qui pro artis conditione ornatus erat, accersito, eos qui aderāt, rogat, utrum coquo similem iudicēt? qui cum uilius cultū dixissent, alterū repudiauit. Hæc faciebat gloriolæ causa, ut frugi homo & germanus philosophus haberetur. Donatiuo militibus dato, bellum Persicum apparabat. Rerum potitus firmatoq; Imperio, statim in euidentem paganismum erupit. Nam Christianismum (ut suprà dictum est) iam antè abiurarat, neq; tamen proferre in publicum impietatis partum ausus fuerat. Fertur enim, cum imperij cupiditatē tāquam ignem sub cineribus aleret animo, uates & præstigiatores consuluisse, num eò potiturus esset? quorum corruptelis, ad gentilium impietatem est relapsus. Voti compos factus, arcano Dei consilio, multos martyres reddidit. Nam tanto furore fuit erga Christianos percitus, ut eis græcas disciplinas intercideret: neq; enim decere, quas pro fabulis traducerent, ex eis utilitatem capere, & armis inde petitis oppugnare. Cum igitur nominis Christiani pueri lectione Poëtarū prohiberentur, fertur Apollinaris psalterij Paraphrasim aggressus, & Gregorius Magnus theologus uersus cœpisse scribere, ut pueri pro græcis disciplinis illa discentes, & græcæ linguæ & carminum peritiam consequerentur. Idem Iudæis Hierosolymitani

Iuliani moderatio post obitum Cōstantij.

Industria et frugalitas.

In calumniatores.

Christianismi abnegatio.

Interdictū disciplinarum.

Apollinaris Psalterium.

Gregorij Magni poëmata.

σαβὲλ καὶ ἰσμαὴλ καὶ πολλοὶ ἄλλοι. στρατεύσας δὲ κατὰ περσῶν, πρότερον μὲν εὐτύχησε, καὶ πόλεις εἷλέ τινας, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλε, καὶ λείας πολλῆς καὶ αἰχμαλώτων ἐκράτησε, καὶ κτησιφῶντα ἐπολιόρκει. εἶτ᾽ ἀθρόον τῶν πραγμάτων αὐτῷ εἰς τὸ χεῖρον μεταστραφέντων, αὐτός τε καὶ τοῦ στρατεύματος τὸ πλεῖον, ἀπώλετο. οἱ γὰρ πέρσαι ἀπεγνωκότες, καὶ εἰς ὄλεθρον ἑαυτοὺς προφανῆ συνωθεῖν ἐβουλεύοντο, ἵνα τι κατεργάσωνται τοὺς ῥωμαίους δεινόν. δύο γοῦν ἐν σχήματι αὐτομόλων τῷ βασιλεῖ προσερρύησαν, καὶ νίκην αὐτῷ τὴν κατὰ περσῶν, εἰ ἕποιτο αὐτοῖς, ἐπηγγέλλοντο. ἐᾶσαι γὰρ αὐτῷ τὸν ποταμὸν συνεβούλευον, καὶ τὰς τριήρεις ἃς ἐπήγετο κατακαῦσαι, καὶ τὰ ἄλλα πλοῖα τὰ φορτηγὰ ἵνα μὴ τούτοις οἱ πολέμιοι χρήσωνται. αὐτῶν δ᾽ ἡγουμένων δι᾽ ἑτέρων ὁδῶν διαγαγεῖν τὰ στρατεύματα, ἀκινδύνως τε καὶ δι᾽ ὀλίγου τὰ τῆς περσίδος καταληψόμενα ἐνδότερα, καὶ εὐμαρῶς κρατήσοντα αὐτῶν. τούτοις φρενοβλαβῶς ὁ ἀλιτήριος ἐκεῖνος πεισθεὶς, καὶ ταῦτα πολλῶν λεγόντων αὐτῷ καὶ αὐτοῦ τοῦ ὁρμίσδα, δόλον εἶναι τὸ πρᾶγμα, πῦρ ἐνέβαλε ταῖς ναυσί. καὶ πλὴν δυοκαίδεκα, τὰς πάσας κατέκαυσεν. ἦσαν δὲ τριήρεις μὲν ἑπτακόσιαι, φορτηγοὶ δὲ τετρακόσιαι. ἤδη δ᾽ ἐκείνων ἐκτεφρωθεισῶν, ἐπεὶ πολλοὶ τῶν ταξιαρχῶν ἐνίσταντο καὶ δόλον ἰσχυρίζοντο εἶναι τὰ παρὰ τῶν αὐτομόλων ἐκείνων λεγόμενα, μόλις που κατεδέξατο ἐπιταθῆναι τοὺς ψευδαυτομόλους, οἱ ἐκδοθέντες βασάνοις, ἐξεῖπον τὸ ἀπόρρητον. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἀπατηθῆναι φασὶ τὸν ἰουλιανόν. οἱ δὲ, ἀπαγορεύσαντα φασὶ πρὸς τὴν κτησιφῶντος πολιορκίαν διὰ ὀχυρότητα, καὶ ὅτι καὶ τῷ στρατεύματι τὰ ἀναγκαῖα ἐπέλειπον, ἐπανόδου μνησθῆναι. ἀπιοῦσι δὲ ἐπιφανῆναι τοὺς πέρσας ὄπισθεν καὶ τοὺς οὐραγοῦντας ταράττειν. τοὺς γάλλους δὲ ἐπιλοχοφυλακοῦντας, ἀντιτάξασθαι τοῖς πολεμίοις γενναιότερον, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀνελεῖν, οὐ τῶν τυχόντων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν παρ᾽ ἐκείνοις ἐπιφανῶν. ἐνδείᾳ δὲ τῶν ἐπιτηδείων οἱ ῥωμαῖοι, σφοδρῶς ἐπιέζοντο. ἰουλιανὸς δ᾽ ἐν ἀπορίᾳ τοῦ τί δεῖ πρᾶξαι, καὶ ὅθεν ἐπανελθεῖν γεγονὼς, κατὰ τὰς ὀρεινὰς τὴν πορείαν ποιήσασθαι. τοῦτο οἱ πέρσαι κατανοήσαντες, καὶ εἰς ταυτὸν ἀθροισθέντες, τοῖς ῥωμαίοις ἐπέθεντο, καὶ κατὰ μὲν τὸ εὐώνυμον κέρας, ἐκράτουν οἱ ῥωμαῖοι. κατὰ δὲ γε τὸ δεξιὸν, ἠλαττοῦντο. ὁ γνοὺς ἰουλιανὸς, ἀμύνειν τοῖς ἐκπονουμένοις ὥρμητο. ἔτυχε δὲ διὰ βάρος καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἡλίου φλόγωσιν (θέρους γὰρ ἦν ὥρα) τὸν θώρακα ἐκδυσάμενος. ἐν μέσοις οὖν τοῖς πολεμίοις γενόμενος, δόρατι βάλλεται κατὰ τῆς πλευρᾶς. λέγεται δὲ, ὅτι τότε σφοδροῦ ἐμπνεύσαντος πνεύματος, ἀχλὺς βαθεῖα τὸν ἀέρα τὸν ἐκεῖ κατεσκίασε. τὰ γὰρ πλήθη τῶν στρατευμάτων, πολὺν ἐκίνουν κονιορτὸν, ὡς μηδὲ γινώσκειν, οὐθ᾽ ὅπου εἶεν, οὐθ᾽ ὅ,τι πράττοιεν, ἄδηλον δ᾽ εἶναι ὅθεν ἡ αὐτὸν πλήξασα αἰχμὴ κατ᾽ ἐκείνου ἐβέβλητο, εἴθ᾽ ὑπό τινος τῶν αὐτοῦ, εἴθ᾽ ὑπὸ πολεμίου, εἴτ᾽ ἐκ θειοτέρας δυνάμεως. ᾄδεται γὰρ καὶ τοῦτο. διὸ φασὶν αὐτὸν ἐκ τοῦ καταρρέοντος τοῦ τραύματος αἵματος, πάλιν δεξάμενον τῇ χειρὶ καὶ τοῦ ἀέρος τοῦτο κατασκεδάσαντα, εἰπεῖν, ἐκορέσθητι ναζωραῖε. καὶ ὁ μὲν, οὕτως ἀσεβῶς ζήσας, βιαίως τὴν ψυχὴν ἐξερρήξατο, βασιλεύσας ἔτη δύο. τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἡ στρατιὰ εἰς ταρσὸν τῆς κιλικίας κομίσασα, ἔθαψεν ἐν προαστείῳ τῆς πόλεως. ἐν δὲ τῷ τάφῳ καὶ τόδε τὸ ἐπίγραμμα ἐπεγράφη.

ἔστι ὃ παρὰ ... ἐκεῖνος τοῖς πέρσαις μαχόμενος, δ᾽ ... φανεὶς κατὰ τὰς πλευρὰς δοράτι, καὶ θνῄσκων κατὰ τὸ χεῖρον ... καὶ οὕτως ... αὐτοῦ ψυχὴν ἀπερρήξατο.

Sabel, Ismael, & alij multi. Moto contra Persas exercitu principiò rem benè gerit, & quibusdam urbibus expugnatis, multis interfectis, multis captis, magnaque præda parta, Ctesiphontem obsidet. Tum subitò conuersa in deterius fortuna, & ipse & maxima pars exercitus perit. Nam Persæ quidem, desperata salute, ruere in manifestum interitum destinarant, ut cladem aliquam Romanis inferrent. Itaque duo pro transfugis ad Imperatorem se conferunt, uictoriam Persarum pollicentes, si omisso fluuio, & triremibus, cæterisque nauibus onerarijs, quas adduxisset incensis, ne hostibus usui essent, ipsos sequeretur. Nam per alias uias exercitum traducturos, ut sine discrimine & compendio in Persidis intima penetraret, eaque facilè potiretur. His scelestus ille uæsano animo persuasus, quamuis multi, atque ipse Hormisda dolum subesse dicerent: ignem inijcit nauibus, omnes, duodecim exceptis, cremat, quum triremes septingentæ, onerariæ quadringentæ essent. Iis iam in cineres redactis, quum multi ex tribunis asseuerarent, illa dolo dici à transfugis: uix tandem consensit, ut quæstio de ijs haberetur, qui in tormentis arcanum confessi sunt. Quidam igitur sic deceptum esse ferunt Iulianum. Alij dicunt desperata Ctesiphontis ob munitiones expugnatione, cum exercitus etiam penuria commeatus laboraret, reditum adornasse: abeuntes, Persas à tergo inuasisse, & extremum agmen turbasse. Gallos autem qui in subsidijs essent, fortiter restitisse hostibus, et multos eorum cæcidisse, nec plebeios duntaxat, sed proceres etiam. Sed quia Romani commeatus inopia uehementer premerentur, Iulianum inopem consilij, quid agendum, & quà redeundum esset, tandem per montana iter intendisse. Quo Persas animaduerso, coactis in unum copijs Romanos inuasisse, qui in sinistro cornu superiores, in dextro uincerentur. Iulianū igitur suis laborantibus opem laturum, in confertos hostes irruisse, & thorace cum ob pondus, tum ob æstiui solis ardorem exuto, hasta in latere percussum. Fertur autem, uehemēti orto turbine, aërem illic densa caligine fuisse oppletum, ingentique puluere à tantis exercitibus excitato, sciuisse neminem neque ubi esset, neque quid ageret: ambiguū & illud fuisse, unde hasta quæ Iulianum icerat, uenisset, ab aliquó ue suorum, an ab hoste, an diuinitus emissa. Nam & hæc celebrantur. Quare aiunt, eum manantem ex uulnere sanguinem manu exceptum, in aërem sparsisse, cum hoc dicto, Satiare Nazarene. Ita ille, quemadmodum impiè uixerat, sic animam uiolenter eructauit, cum biennium imperasset. Cadauer eius milites Tarsum perlatum, in suburbio humarunt, cuius monumento hoc epigramma inscriptum fuit:

Res in Persis gestæ.

Transfugarum dolus.

Controuersie de Iuliani clade.

Rex

Rex bonus & saeuis bellator fortis in armis
Iulianus iacet hic ad Cydni fluminis undas:
Dum ferus Euphrates & Persica tela cruenti
Martis opus coeptosque negāt inire triūphos.

Iuliani elogia. Pōst in Reginam urbium translatum est, gloriae cupiditate inflāmatus fuit, leuibus etiam è rebus laudis captator: errantem admoneri se ab amicis aequo ferebat animo: omnis generis disciplinis eruditus, praesertim uulgò minus cognitis. In uictu ita temperans, ut & naturalia illa, ructus inquam & sputa ferè euitaret. Dicebat enim, Philosopho, si fieri posset, ne respirandum quidem esse. Aiunt eum *Praesagia mortis.* in somnis Antiochiae uidisse iuuenem quendam flauo capillo, qui diceret, ei in Phrygia moriendum esse. Ictum igitur, ijs qui aderant, rogatis, quomodo locus ille uocaretur? ut appellari Phrygiam audierit, exclamasse, O Sol Iulianum perdidisti. Praeterea ferunt, obitum eius, eodem quo perijt die, Antiochiae fuisse cognitum. Nam quendam paganum, eiusdemque cum desertore religionis, ex ordine iudicum illius loci, cum iuxta praetorium excubaret, congeriem stellarū in coelo uidisse, quae literas informaret in hanc sententiam: „Hodie Iulianus in Persia occiditur. Notato tēpore postea cognitū est, eodem die fuisse interfectum. Vita excessit anno aetatis trigesimoprimo. Is uerò cui per astra eius obitus significatus fuerat, uisionis illius occasione ueram religionem est amplexus.

IMPERIVM IOVIANI.

Iuliano mortuo, cōsensu omnium Iouiano defertur imperiū, qui tum tribunus militū erat, uir pius, Varroniani Comitis filius: quod cū recusaret, causam rogatus, se Christianum esse exclamat, neque imperare posse Pagano exercitui. Tum omnes consentientibus uocibus, quasi ex composito reclamāt, se esse Christianos. Sic ille accepto Imperio, cum Persis *Persica pax.* pacem fecit, necessariam magis quàm decoram. Nā Nisibi & Singara urbibus illustribus eis cessit, ciuibus aliò translatis, à quibus plorantibus citra uerecundiam maledictis incessebatur. Prouincias item multas & iura antiquitus ad Romanos pertinētia, eis concessit. Datis utrinque obsidibus firmata pace, Romani inde discedētes, penuria rerum necessariarū cōflictati sunt, adeò ut aqua etiam deficerentur. Iouinianus cum aegrè Antiochiā Coelesyriae peruenisset, quotquot Christiani sub Cōstan„tio & Iuliano Ecclesijs pulsi fuerant, eos resti„tuit, ac prae caeteris Athanasiū Magnum Ale„xandrum reuocauit. Antiochia Tarsum profectus, ornato Iuliani sepulchro, Ancyrā Ga*Iouiani obitus.*latiae urbem se cōtulit, inde iter unius diei pro gressus, Dadastanis repente obijt, cum (ut alij scribunt) recentes fungos uenenatos come-

κύδνῳ ἐπ' ἀργυρόεντι ἀπ' εὐφρήταο ῥοάων περσίδος ἐκ γαίης ἀτελευτήτῳ ἐπὶ ἔργῳ κινήσας στρατιὴν τόδ' ἰουλιανὸς λάχε σῆμα. ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής. ὕστερον δὲ ἀνεκομίσθη εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων. ἦν δ' ἐκεῖνος περὶ δόξαν ἐπτοημένος, καὶ ἐπὶ τοῖς τυχοῦσιν ἐπαινεῖσθαι βουλόμενος. ἐφ' οἷς δ' ἐσφάλλετο, διορθούμενος παρὰ τῶν φίλων, οὐκ ἤχθετο. ἦν δὲ καὶ παντοδαπῆς σοφίας μέτοχος, καὶ μάλιστα τῆς περιττοτέρας. πολὺ δὲ τὴν δίαιταν ἐγκρατής. ὡς τι καὶ τῶν φυσικῶν τούτων διαφυγεῖν, ὡς μάλιστα, ἐρυγὰς καὶ τὰς ἐκκρίσεις τὰς διὰ στόματος. ἔλεγε δὲ χρῆναι τὸν φιλόσοφον, εἰ οἷόν τε, μὴ δὲ ἀναπνεῖν. φασὶ δὲ αὐτὸν, ἐν ἀντιοχείᾳ ὄντα, ὄναρ ἰδεῖν, ξανθὸν τὴν κόμην νεανίαν, εἰρηκότα αὐτῷ, ὡς ἐν φρυγίᾳ τελευτῆσαι σε δεῖ. ὅτε γοῦν ἐπλήγη, ἤρετο τοὺς παρόντας, ὅπως ὁ τόπος καλεῖται; ὡς δ' ἤκουσε, φρυγίαν κεκλῆσθαι αὐτὸν, ἀνέκραξεν, ὦ ἥλιε ἀπώλεσας ἰουλιανόν. λέγεται δὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐτελεύτησεν, ἐν ἀντιοχείᾳ γνωσθῆναι τὸν θάνατον αὐτοῦ. τινὰ γὰρ τῶν ἐκ τῆς τάξεως τοῦ ἐκεῖσε δικαστηρίου, ἕλληνα ἐκ χριστιανῶν, καὶ τῆς αὐτῆς θρησκείας ὑπὸ παραβάτῃ, διανυκτερεύοντα περὶ τὴν φυλακὴν τοῦ ἀρχείου, συνθήκην ἀστέρων ἐν οὐρανῷ θεάσασθαι, γράμματα ἐκτυποῦσαν, λέγοντα, σήμερον ἐν περσίδι ἰουλιανὸς ἀναιρεῖται. σημειωθείσης οὖν τῆς ἡμέρας, μετὰ ταῦτα ἐγνώσθη, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀνῄρητο. καὶ ὁ μὲν, τριάκοντα πρὸς ἑνὶ βιώσας ἐνιαυτοὺς, οὕτως ὡς εἴρηται, ἀπεβίω. ὁ δὲ διὰ τῶν ἀστέρων τὴν ἐκείνου προμηνυθεὶς τελευτὴν, ἀφορμὴν ἔσχε πρὸς εὐσέβειαν τὸ ὅραμα.

δόξα ἰουλιανοῦ. *περὶ τοῦ ὀνείρου.* *περὶ σημείου δηλοῦντος τὸν τοῦ παραβάτου θάνατον.*

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΒΙΑΝΟΥ.

Τελευτήσαντος δὲ ἰουλιανοῦ, ψήφῳ κοινῇ, ἰοβιανὸς εἰς τὴν αὐταρχίαν προκέκριτο, τότε χιλιαρχῶν, ἀνὴρ εὐσεβὴς, υἱὸς βαρωνιανοῦ χρηματίσαντος κόμητος. ὁ δ' ἦν τὴν βασιλείαν ἀπαναινόμενος. καὶ τὴν αἰτίαν ἐρωτηθεὶς, διεβόησε χριστιανὸς εἶναι, καὶ μὴ ἀνέχεσθαι βασιλεύειν στρατοῦ ἑλληνίζοντος. καὶ εὐθὺς ὁμοφώνως ὡς ἐκ συνθήματος ἅπαντες ἀντεβόησαν εἶναι χριστιανοί. καὶ οὕτως ἐκεῖνος δεξάμενος τὴν ἀρχὴν, τοὺς πέρσας κατεπαύσατο, ἐπισπένσας ῥωμαίοις σπονδὰς δὲ ἀναγκαίας πεποιηκώς. τὰς γὰρ νίσιβιν καὶ σίγγαρα πόλεις περιφανεῖς δέδωκεν αὐτοῖς, μετοικίσας τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων, ὑφ' ὧν θρηνούντων, καὶ ἀναίδην ἐβλασφημεῖτο. ἀλλὰ καὶ χωρῶν αὐτοῖς πολλῶν παρεχώρησε, καὶ δικαίων ῥωμαίοις ἀνηκόντων ἀνέκαθεν. καὶ ὁμήρων δοθέντων ἑκατέρωθεν, οὕτως ἐβεβαιώθησαν αἱ σπονδαί. ἐντεῦθεν ἀναζευγνύντες οἱ ῥωμαῖοι, σπάνει τῶν ἀναγκαίων περιπεπτώκασιν, ὡς μὴ δὲ ὕδατος εὐπορεῖν. μόλις γοῦν ἐς τὴν τῆς κοίλης συρίας ἀντιόχειαν ὁ ἰοβιανὸς κατεντήσας, τοὺς τῶν „χριστιανῶν ἱερεῖς ὅσοι τε ὑπὸ κων„σταντίου καὶ ὅσοι ὑπὸ τοῦ παραβάτου τῶν ἐκκλησιῶν ἐξηλάθησαν, ὡς αὐτοὺς ἐπανήγαγε, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων, τὸν μέγαν ἀθανάσιον ὑπὸ ἀλεξανδρεῦσιν. ἐξ ἀντιοχείας τὴν ἐς ταρσὸν γεγονὼς, καὶ τὸ μνῆμα κοσμήσας τοῦ ἰουλιανοῦ, ἐκεῖθεν, καὶ ὡς τὴν ἄγκυραν τῆς γαλατίας γενόμενος, ἐκεῖθεν ἀπάρας, καὶ σταθμὸν ἐπελθὼν, ὡς δαδάστανά τι καταλύσας, αἰφνίδιον τετελεύτηκεν. ὡς μὲν οὖν τινες συνεγράψαντο, ἀτρεμῶς μύκητας δηλητηρίους φαγὼν. ἦν

εἰρήνη ἰοβιανοῦ πρὸς πέρσας σπονδαί. *περὶ τῆς τελευτῆς ἰοβιανοῦ.*

γὰρ ἦν γὰρ λιτῆς περὶ δίαιταν, ὡς δ' ἔνιοι, χειμῶνος ὄντος, ἐν οἰκήματι κατέδαρθε νεοχρίστῳ πεπλασμένῳ κονίᾳ. καὶ διὰ τὸ ψῦχος πολὺ ἀνθράκων ἀναφθέντων πυρὸς, ἀτμὶς ἐκ τῆς κονίας πυρουμένης ἀνεδόθη πολλὴ, καὶ δι' αὐτῆς ἀποπνίγη κοιμώμενος, μὴ δ' αἰσθόμενος τῆς πνιγμονῆς, διὰ οἴνου καρηβαρῶν. πολλῷ γὰρ λέγεται κεχρῆσθαι ἀκράτῳ. καὶ οὐδὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔφθη τοῦτον θεάσασθαι. καὶ ταῦτα εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ προελθοῦσα μετὰ βασιλικῆς προπομπῆς, σὺν καὶ υἱῷ αὐτοῦ Βαρρωνιανῷ. θανόντος μέντοι τοῦ Ἰοβιανοῦ, οἱ στρατιῶται σκυθρωπάζοντες, τὴν Νίκαιαν καταλαμβάνουσι, καὶ γενόμενοι ἐκεῖ, περὶ βασιλέως ἐβουλεύοντο. καὶ οἱ μὲν, τόνδε, οἱ δὲ, τόνδε ἤδη ὠνόμαζον, οἱ πλείους δ' ἤδη τῷ Σαλουστίῳ ὑπάρχῳ τῶν πραιτωρίων τυγχάνοντι, ἐμψηφίζοντες ἦσαν. ὁ δ' ἀπηνήνατο, τὸ γῆρας εἰς παραίτησιν προβαλλόμενος. αἰτουμένων δὲ τὸν τούτου υἱὸν, οὐκ ἐπένευσε, διά τε νεότητα καὶ γνώμης ἀφέλειαν κρίνας ἐκεῖνον πρὸς ἀρχὴν τοσαύτην ἀνεπιτήδειον. διὸ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ αὐτὸς ὁ Σαλούστιος βασιλέα καὶ ἀπόντα τὸν Οὐαλεντινιανὸν ἐψηφίσατο. ὁ μέντοι Ἰοβιανὸς εὐσεβὴς ἦν περὶ τὸ δόγμα καὶ ἀγαθοθελής. οἴνου δ' ἥττητο καὶ ἀφροδισίων, καὶ τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εὐμήκης ἐτύγχανε, καὶ γραμμάτων οὐκ ἄπειρος. ὃς ἐπίσω ποτὲ τῷ Ἰουλιανοῦ πορευόμενος ὡς χιλίαρχος, ἐν τόπῳ κατάντει πεσόντος, ἐπάτησε τὸ κράσπεδον τῆς πορφυρίδος αὐτοῦ. ὁ δὲ, εἴτ' ἐκ τούτου διάδοχον αὐτοῦ τὸν Ἰοβιανὸν ἐτεκμήρατο, εἴτ' ἐκ μαντείας ἔγνω τοῦτο τινὸς, ἔφη· * εἴθε δὲ κἂν ἄνθρωπος. ἦρξε δὲ οὐδ' ὅλους μῆνας ὀκτώ. ὁ μέντοι νεκρὸς αὐτοῦ εἰς τὸ Βυζάντιον ἀνακομισθεὶς, ἐν τῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐτάφη ναῷ. ὅπου μετὰ ταῦτα συνετάφη αὐτῷ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Χαριτώ. ἔθανε δὲ ὁ Ἰοβιανὸς τρίτον ἄγων τῆς ἡλικίας ἔτος ἤδη τριακοστόν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΥ.

Οὕτω μὲν οὖν ὡς εἴρηται, ὁ Οὐαλεντινιανὸς ἐψήφιστο βασιλεύς. ἀχθεὶς δὲ καὶ ἀναρρηθεὶς, καὶ τὰ βασιλικὰ περιθέμενος σύμβολα, ὁ δὲ Σαλούστιος ὅτι συνδρομὴν ἐνεδείξατο ἀναρρηθῆναι αὐτὸν, ἀμοιβὴν ᾔτει τῆς ἐπαρχότητος ἀπαλλαγῆναι φροντίδος. καὶ ὁ βασιλεὺς, διὰ τοῦτό μοι ἄρτι τοσούτων πραγμάτων τὸν ἐπιφορτίσας ὄγκον, ἵν' αὐτῶν μὴ δ' ἐφάψαιο τούτων; ὥρμητο δὲ ὁ Οὐαλεντινιανὸς ἐκ Παιονίας. ἦν δ' εὐσεβὴς τὰ πρὸς θεόν. διὸ καὶ ὑπερορίᾳ αὐτὸν Ἰουλιανὸς κατεδίκασεν. ὕστερον τριβοῦνον ἀριθμοῦ, τῆς ὑπερορίας ἀνακληθέντα ἐποίησεν. ἦν δὲ καὶ τὴν ἰσχὺν γενναιότατος, καὶ τὴν γνώμην δικαιότατος. διὸ καὶ τῶν ἀρχὰς τότε μετιόντων πολλοὺς ὡς ἀδικοῦντας ἐτιμωρήσατο, τὸν κρατοῦντα λέγων ἀπαιτεῖσθαι πρὸ τῶν ἄλλων δικαιοσύνης φροντίζειν. Οὐάλεντα κοινωνὸν τῆς βασιλείας ὁ Οὐαλεντινιανὸς τὸν ἀδελφὸν προσελάβετο, καὶ τὴν ἑῴαν μοῖραν αὐτῷ πιστεύσας, αὐτὸς ἐν τοῖς ἑσπερίοις διέτριβε, καὶ πολέμους τῶν βαρβάρων συγκροτήσας πολλοὺς, τρόπαια κατ' ἐκείνων ἐστήσατο. εἶχε δὲ πρὸ τῆς βασιλείας υἱὸν καλούμενον Γρατιανὸν, ὃς αὐτῷ ἐκ τῆς γαμετῆς Σευήρας ἐγένετο. ὃν καὶ αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσεν. ἔγημε δὲ καὶ δευτέραν γυναῖκα, ἔτι περιούσης καὶ τῆς προτέρας. Ἰουστῖνα ἦν ἡ δευτέρα, ἐξ ἧς καὶ τὸν νέον ἐγέννησεν Οὐαλεντινιανὸν, καὶ θυγατέρας Ἰοῦσταν, Γρᾶταν, καὶ Γάλλαν. ἐπὶ τούτου τελευτήσαντος Εὐδοξίου τοῦ κακοδόξου τῆς νέας Ῥώμης ἀρχιερέως, ἀντεισήχθη

περὶ πατριαρχῶν.

disset (uili enim uictu usus est) ut alij, hyberno tempore in conclaui tectorio recens inducto obdormisset. Nam cum ob frigoris acrimoniam carbonibus intus accensis magnus uapor è calce æstuãte extitisset, eo dormiens sine sensu mortis suffocatus est, uino grauis. Multò enim mero usus esse fertur. Neq; uxor, eius obitum anteuertit, etsi ei obuiã cum regio comitatu & filio Varroniano progressa. Iouiniani morte consternati milites, Nicæam occupant, de Imperatore creando deliberantes. Alijs autem alios nominantibus, plures in Sallustium prætorio præfectum consenserunt. Verùm ille excusata ætate renuit. Cum eius filium postularent, non concessit, tanto Imperio cùm ob ætatem tùm ob simplicitatem ingenij ratus imparem. Sed unà cum cæteris Valentinianum, tum absentem, Imperatorem nominat. Iouianus de religione rectè sensit, benefica uoluntate præditus, quamuis uini & libidinum intemperantia uinceretur. statura corporis fuit excelsa, literarũ non rudis. Cum aliquando Iulianum accliuem locum ascendentem ut tribunus comitaretur, fimbriam purpuræ eius calcauit. Tum ille, siue ex hoc conijciens, eum Imperij fore successorem, siue oraculo quodam edoctus, dixit: * Vtinã uerò, licet sis homo Imperauit nõ integros menses octo. Corpus eius Byzantium perlatum in S. Apostolorum æde sepultum est, ubi pòst uxor etiam eius Charito est sepulta. Obijt annos natus III & XXX.

Valentinianus Sallustij suffragio creatur Imperator.

Iouiani Elogium.

Augurium Imperij.

IMPERIVM VALENTINIANI.

Valentinianus igitur, hoc modo (ut dictũ est) creatus Imperator, cum adductus & proclamatus esset, regium ornatũ sumpsit. A quo cum Sallustius eam pro nauata in electione opera gratiam repeteret, ut præfecturæ molestijs liberaretur: Eóne, inquit Imperator, tantam mihi rerum molem imposuisti, ut eam tu ne attingeres quidem? Oriundus erat ex Pannonia Valentinianus. Cum autem uir pius esset, à Iuliano relegatus fuerat, & deinde reuocatus, ac tribunus numeri * factus. Hic & robore multum ualuit, & summus iustitiæ cultor fuit. Itaq; multos tum Magistratibus præditos ut iniurios mulctauit, cum diceret, à principe in primis iustitiæ flagitari curam. Valentem fratrem Imperij consortem ascitum, Orienti præposuit, ipse in occidente degens sæpius de Barbaris triumphauit. Filium Gratianum ante Imperium è Seuera susceptum, Imperatorem appellauit. Priore uxore adhuc superstite, alteram duxit Iustinam, è qua Valẽtinianum iuniorem genuit, et filias Iustam, Gratam, & Gallam. Sub hoc, Eudoxio, secus quàm nomen sonat, malè de religione sentienti defuncto, successit in nouæ Romæ pontifi-

Valentiniani dictũ in Sallustium.

Iustitia.

Valens.

Gratianus Seuera.

Demophilus.

D. Ambrosius.

catu Demophilus, cum decessore suo consentiens, qui Ecclesiam annos XII. gubernauit. Idem hic Imperator Magnum Ambrosium etiam Mediolani Episcopum designauit. Cum autem cognouisset, Valentē fratrem Arianam fouere sectam, & cogere omnes illi assentiri: per literas obiurgatum ab instituto dehortatur. Verum ille suo indulgens animo, magis etiam contra rectè sentientes exasperabatur. Rhodanus quidam Prępositus, homo apud Valentinianum admodum gratiosus, à muliere quadam, Berenice nomine, apud Imperatorem cuiusdā iniuriæ accusabatur. Qui cum, quæsita re, crimen uerum esse compeprisset, mulieri satisfieri iubet. Verùm ille gratia Imperatoris fretus, nullam illius rationem habuit. Quod muliere denuo conquesta, præpositum illico dignitate priuatū & uinctum ludis Circēsibus in theatro circunduci iubet, præcedētibus præconibus, et proclamātibus cū in mulierē admissū facinus, tū Imperatorij edicti contemptū, & his factis illico comburi. Talis igitur illius fuit exitus, omnibus eius opibus, Imperatoris literis mulieri concessis.

Rhodani Præpositi supplicium

Valentiniani obitus.

Obijt Imperator in Gallijs degens, uita longa usus, uixit enim annos octogintaquatuor, imperauit undecim, relicto filio Gratiano, Imperij Occidentalis successore.

IMPERIVM VALENTIS.

Valētis crudelitas in Christianos

Valens Arianorū defensor, & assensor, orthodoxos persequebatur, & in uxoris Domninæ gratiam, multis malis afficiebat. Cum enim aliquando Nicomediæ agentem legati ex cœtu orthodoxorum, uiri sacerdotes octoginta cōuenissent, eos omnes unà cum naui qua uenerant, comburi iussit, itaq; conflagrarunt omnes in mari medio, unà cum naui, quæ ramenusq; ad Dacybizā durauit. Horū etiam magnus in Theologia Gregorius meminit, his uerbis: Presbyterorū exultiones marinæ. Neq; uerò orthodoxos tantum supplicijs afficiebat, sed & pulsis episcopis rectè sentientibus, omnes Ecclesias Arianis attribuebat.

Basilij Magni legatio ad Valētē et miraculum

Feruntur qui Catholica Nicena Ecclesia eiecti fuerant, ueræ pietatis studiosi, Basiliū Magnum accessisse, qui pro eis legatus ad Valentem profectus, cum nihil impetrasset, dixerit: Iudicium huius cōtrouersiæ, Imperator, Deo est permittendum. Claudatur templum accuratè, Ariani foris stantes precentur Deum. Id si ultrò eis patuerit, habeto. Sin minus, concedatur & nobis precari Deum. Quòd si ualuæ ultrò apertæ fuerint, statuendum erit, sanctam ædem à Deo nobis esse attributam. Sin ea nec nobis aperta fuerit, sic etiam ad Arianos pertineto. Placet Imperatori cōditio, consentit, ædes Nicena undiq; clauditur. Precatur Ariani Deum: cum satis diu nugati essent, ædes nō aperitur. Serò tandem digressis hæreticis, & Orthodoxis, Magno Basilio du-

Δημόφιλος ὁμόδοξος τυγχάνων τῷ πρὸ αὐτοῦ. ὃς ἐπ' ἔτεσι δώδεκα τῆς ἐκκλησίας ἐκράτησεν. οὗτος ὁ βασιλεύς, καὶ τὸν μέγαν Ἀμβρόσιον ἐπίσκοπον τῆς Μεδιολάνων προεχειρίσατο πόλεως. μαθὼν δὲ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ Οὐάλεντος, ὅτι τὴν ἀρειανικὴν ἀντιποιεῖται αἵρεσιν, καὶ πάντας βιάζεται ταύτῃ συντίθεσθαι, διὰ γραμμάτων ἐπέπληξεν αὐτῷ, καὶ ἐξεῖναι παραινῶν τῆς αἱρέσεως. ὁ δὲ, τοῦ οἰκείου θελήματος οὐκ ἀφίστατο, καὶ μᾶλλον κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἠγριαίνετο. Ῥοδανὸς δέ τις πραιπόσιτος παρὰ Οὐαλεντινιανῷ μέγα ἐδύνατο. κατὰ τούτου προσῆλθε γυνή τις Βερενίκη καλουμένη τῷ βασιλεῖ Οὐαλεντινιανῷ, ἀδικίαν ἐπεγκαλοῦσα τῷ πραιποσίτῳ. ἐρευνήσας οὖν ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ γνοὺς μὴ ψεύδεσθαι τὴν γυναῖκα, προσκαλεσάμενος τὸν πραιπόσιτον, θεραπεῦσαι ἐκέλευσε τῇ γυναικὶ τὸ ἀδίκημα. ἐκεῖνος τῇ παρρησίᾳ τῇ πρὸς τὸν βασιλέα θαρρῶν, οὐδένα λόγον ἔθετο τῆς ἀδικουμένης. προσῆλθεν οὖν καὶ αὖθις τῷ βασιλεῖ ἡ γυνή. καὶ ὃς μαθὼν μηδεμίαν φροντίδα τῆς γυναικὸς τὸν πραιπόσιτον θέσθαι, αὐτίκα γυμνοῖ μὲν ἐκεῖνον τοῦ ἀξιώματος. ἐκέλευσε δὲ δεθέντα ἐν τῷ θεάτρῳ περιαχθῆναι, ἀγῶνος ἱππικοῦ ἀγομένου, κηρύκων αὐτοῦ προαγόντων, καὶ τὸ ἐς τὴν γυναῖκα βοώντων ἀδίκημα, καὶ τοῦ βασιλικοῦ κελεύσματος τὴν παρακοήν. καὶ μετὰ τὴν περιαγωγὴν καὶ τὸ κήρυγμα, ἐκεῖ πυρὶ δοθῆναι καυθῆναι αὐτόν. καὶ ὁ μὲν, τοιοῦτον εὕρατο τέλος, ἡ δὲ πᾶσα ἐκείνου περιουσία τῇ γυναικὶ διὰ βασιλείων παρακεχώρητο γραμμάτων. ἐξέλιπε δὲ ὁ βασιλεὺς οὗτος, ἐν Γαλλίαις διάγων, ἐκπλήσας χρόνου μακροῦ. ἐβίω γὰρ ἔτη πρὸς τέσσαρσιν ὀγδοήκοντα. ἕνδεκα τούτων βασιλεύσας ἐνιαυτούς. καὶ τὸν υἱὸν Γρατιανὸν τῆς βασιλείας τῶν ἑσπερίων διάδοχον καταλελοιπώς.

ὅτι τὸν ἀδελφὸν οὐάλεντα ἀσεβοῦντα τὸν βασιλέα ὁ οὐαλεντινιανὸς προσελάβετο.

περὶ ῥοδάνου καὶ ὅπως τοῦτον ἀδικοῦντα ἐκόλασεν οὐαλεντινιανός.

τελευτὴ οὐαλεντινιανοῦ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΥΑΛΕΝΤΟΣ.

Οὐάλης δὲ τῶν ἀρειανιζόντων ὑπερμαχῶν ὡς ὁμογνώμων αὐτοῖς, τοὺς ὀρθοδόξους ἐδίωκε, καὶ πολλὰ ἐπήνεγκεν αὐτοῖς τὰ δεινά, τῇ οἰκείᾳ συζύγῳ Δομνίκῃ πειθόμενος. καί ποτε ἐν Νικομηδείᾳ διάγοντι, προσῆλθον αὐτῷ εἰς πρεσβείαν ἐκ τοῦ τῶν ὀρθοδόξων συστήματος, ἄνδρες ἱερατικοὶ ὀγδοήκοντα· οὓς ἅπαντας σὺν τῷ πλοίῳ δι' οὗ ἐκομίζοντο, καυθῆναι προσέταξε. καὶ κατεφλέχθησαν πάντες ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης σὺν τῇ νηΐ, ἄχρι Δακιβίζης διαρκέσαντι. ὧν καὶ ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος μέμνηται λέγων, πρεσβυτέρων ἐμπρησμοὶ θαλάττιοι. οὐ μόνον δὲ τοὺς ὀρθοδόξους ἐκόλαζεν. ἀλλὰ καὶ τὰς ἐκκλησίας ἁπάσας ἀπένειμε τοῖς ἀρειανοῖς, τοὺς ὀρθοδόξους ἐπισκόπους ἐκδιώκων αὐτῶν. λέγεται γοῦν καὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ καθολικῆς ἐκκλησίας ἐκδιωχθέντας τοὺς τοῦ ὀρθοῦ δόγματος, τῷ μεγάλῳ προσελθεῖν Βασιλείῳ, κἀκεῖνον πρεσβεῦσαι περὶ τούτων πρὸς τὸν Οὐάλεντα. τὸν δὲ, μὴ πείθεσθαι, καὶ τὸν μέγαν φάναι Βασίλειον. ὡς ἐπιτρεπτέον τῇ περὶ τούτου κρίσει, ὦ βασιλεῦ, τῷ θεῷ, καὶ κλεισθέντος μὲν ἀσφαλῶς ὁ ναὸς ἐκτὸς ἑστῶτες οἱ τὰ ἀρείου φρονοῦντες, δεηθήτωσαν τοῦ θεοῦ. καὶ εἰ μὲν αὐτομάτως αὐτοῖς ἀνοιχθῇ ὁ ναός, ἐχέτωσαν αὐτόν. εἰ δὲ μὴ ἀνοιγῇ, ἐπιτρεπτέον καὶ ἡμῖν δεηθῆναι τοῦ θεοῦ. καὶ εἰ μὲν αὐτομάτως ἀναπετασθῶσιν αἱ θύραι, νομιστέον ἐκ θεοῦ προσκληρωθῆναι ἡμῖν τὸ θεῖον τέμενος. εἰ δὲ οὐδ' ἡμῖν τὸ ἱερὸν ἀνοιγῇ, καὶ οὕτως αὐτὸ τοῖς ἀρειανίζουσιν. ἤρεσε ταῦτα τῷ βασιλεῖ, καὶ γενέσθαι ταῦτα ἐπέτρεψεν. ἐκλείσθη οὖν πάντοθεν ὁ ἐν Νικαίᾳ ναός. ἐδέοντο οἱ ἀρειανοὶ τοῦ θεοῦ, καὶ ἀδολέσχουν ἐφ' ἱκανόν· ὁ δὲ ναὸς οὐκ ἀνοίγετο. ὀψὲ δέ ποτε τῶν αἱρετικῶν μεταστάντων, οἱ ὀρθόδοξοι τοῦ μεγάλου Βασιλείου προηγουμένου αὐτῶν,

περὶ τῆς βασιλείας οὐάλεντος καὶ τῶν κατὰ θάλασσαν ἐμπρησθέντων παρ' αὐτοῦ ἱερέων.

περὶ τῆς νικαίας ἐκκλησίας καὶ τοῦ μεγάλου βασιλείου γενομένου θαύματος.

τῆς

περὶ τῆς τελευτῆς τοῦ Οὐάλεντος καὶ τῆς περὶ ταύτης προῤῥήσεως τοῦ ὁσίου Ἰσαακίου.

τῆς δεήσεως ἤρξατο. καὶ αὐτίκα τῶν κλείθρων διαῤῥαγέντων καὶ τῶν μοχλῶν, αἱ πύλαι διέστησαν ἀπ' ἀλλήλων. καὶ τὴν εἴσοδον τοῖς πιστοῖς παρεχώρησαν. οὗτος ὁ βασιλεὺς Ἕλλησι μὲν ἐδίδου θυσίας ποιεῖν, καὶ Ἰουδαίοις προσέκειτο. τοῖς δ' ὀρθόφροσι μόνοις ἀντέκειτο. σκυθῶν δὲ τὴν θρᾳκώαν καὶ μακεδονικὴν κατατρεχόντων χώραν, ἐξιὼν τούτοις ἀντιταξόμενος, ὅτε καὶ ὁ μέγας πατὴρ Ἰσαάκιος ἐφ' ἵππῳ αὐτῷ ἐντυχὼν. ἀπόδος, ἔφη, τὰς ἐκκλησίας τοῖς ὀρθοδόξοις ὦ βασιλεῦ. καὶ ἴσθι ὡς ἐπανήξεις νικητής. εἰ δὲ κατὰ θεοῦ στρατεύσῃ, οὐκ ἐπανήξεις ἐκεῖθεν. ὀργισθεὶς ἐπὶ τούτοις ὁ δυσσεβέστατος βασιλεὺς, καὶ φρουρεῖσθαι προσέταξε τὸν ἅγιον, ἕως ἐπανέλθοι. ὁ δὲ, εἰ σὺ ὑποστρέψεις ἔφη, οὐ λελάληκεν ἐν ἐμοὶ ὁ θεός. καὶ ἐν ὀνείρῳ δὲ ἰδεῖν αὐτὸν ὁ Οὐάλης, ἄνδρα τινὰ λέγοντα αὐτῷ.

τάχος βάδιζε πρὸς μίμαντα τὸν μέγαν,
ἔνθα μόρος σε δεινὸς ἁρπάζει τάλαν.

Διυπνισθεὶς οὖν ἐπυνθάνετο, τίς ἂν εἴη ὁ μίμας; καί τις τῶν λογίων ἐσχολακότων (τοιοῦτοι γὰρ τοῖς βασιλεῦσι συμπαραμάζουσι τε καὶ ἐπόνουντο, ὡς εἴθε καὶ νῦν) ἔφη αὐτῷ. ὄρος εἶναι τῆς ἀσίας τὸν μίμαντα πρὸς τῇ θαλάσσῃ κείμενον. τούτου δὲ καὶ τὸν ὅμηρον ἐν ὀδυσσείᾳ μεμνῆσθαι, λέγοντα, παρ' ἠνεμόεντα μίμαντα. καὶ ὃς ἔφη. τίς οὖν μοι ἀνάγκη τὸ ὄρος τοῦτο καταλαβεῖν, κἀκεῖσε θανεῖν. στρατεύσας οὖν κατὰ τῶν σκυθῶν, καὶ περὶ τὴν θρᾴκην αὐτοῖς συμβαλὼν, αἰσχρῶς ἡττήθη, καὶ φυγὼν ἐν οἰκήματι κατεκρύφθη. παρ' ᾧ ἀχυρώδης σεσώρευτο συρφετός. τῶν οὖν σκυθῶν μετὰ τὴν ἧτταν τοῦ βασιλέως τὴν χώραν ἐκείνην ληιζομένων καὶ ἐμπιπρώντων καὶ τὰς οἰκίας, κἀκεῖνο τὸ οἴκημα κατεπέπρηστο. καὶ οὐάλης διέφθαρτο ἐν αὐτῷ. ὁ μέντοι ἅγιος ἰσαάκιος καθειργμένος, τὴν κατάφλεξιν τοῦ οὐάλεντος ἐγνώκει τῷ πνεύματι, καὶ εἶπε τοῖς παρατυχοῦσιν ἐκεῖ, ὡς οὐάλης ἄρτι θνήσκει διὰ πυρός. σημειωθείσης οὖν τῆς ἡμέρας, ἐγνώσθη μετὰ ταῦτα μὴ πλανηθῆναι τὸν ἅγιον. μετὰ δὲ τὴν τῶν βαρβάρων ἐκεῖθεν ὑπαναχώρησιν, τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως ἀναζητούντων τινῶν, εὑρέθη τάφος ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐν ᾗπερ ἐκαύθη ἐκεῖνος, παλαιόν τινος ἔχων ἐπίγραμμα. ἐνταῦθα μίμας μακεδὼν στρατηγέτης. Τούτῳ δὲ τῷ βασιλεῖ ἐπανέστη προκόπιος ὁ ἀνεψιὸς ἰουλιανοῦ, καὶ ἐκράτησε τοῦ βυζαντίου. προδοθεὶς δὲ παρὰ τῶν οἰκείων, καὶ προσδεθεὶς ἐκ τῶν σκελῶν δυσὶ δένδροις βίᾳ κλιθεῖσι, τῶν δένδρων ἀνενεχθέντων, διεσπάσθη ὁ δείλαιος. καθῃρέθη δὲ τότε καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως χαλκηδόνος, ὡς τῶν αὐτῆς πολιτῶν τὰ προκοπίου φρονησάντων. ὧν καθαιρουμένων εὑρέθη πλὰξ ἐν τοῖς θεμελίοις αὐτῶν, ἔχουσα γεγραμμένα ταυτί.

περὶ τῆς προκοπίου τυραννίδος καὶ τῆς καθαιρέσεως τῶν τειχῶν χαλκηδόνος

Ἀλλ' ὅτε δὴ νύμφαι ἱερὸν κατὰ ἄστυ χορείην,
Τερπόμεναι στρώσονται ἐϋστεφέας κατ' ἀγυιάς,
Καὶ τεῖχος λουτροῖσι πολύστονον ἔσσεται ἄλκαρ,
Δὴ τότε μυρία φῦλα πολυσπερέων ἀνθρώπων
Ἄγρια μαργαίνοντα κακὴν ἐπιειμένα ἀλκὴν,
Ἴστρου κιμμερίοιο πόρον διαβάντα σὺν αἰχμῇ,
Καὶ σκυθικὴν ὀλέσει χώρην καὶ μυσίδα γαῖαν.
Θρηικίης δ' ἐπιβάντα σὺν ἐλπίσι μαινομένῃσιν,
Αὐτοῦ κεν βιότοιο τέλος καὶ πότμον ἐπίσποι.

ὁ μὲν οὖν οὐάλης τῇ τῶν τειχῶν τῆς χαλκηδόνος ὕλῃ, εἰς οἰκοδομὴν ὁλκοῦ ἐχρήσατο ὕδατος (ὃν ἀγωγὸν ἡ δημώδης ὀνομάζει φωνή) καὶ τοῦτον οὐάλεντα ἐπωνόμασε. δι' οὗ πεποίηκεν εἰς τὴν πόλιν ὕδωρ εἰσάγεσθαι, ἵν' ἀφθονία ὑδάτων ᾖ αὐτῇ καὶ πρὸς χρῆσιν ἄλλην, καὶ πρὸς λουτρά. ὁ δὲ τῆς πόλεως ἔπαρχος, νυμφαῖον ἐν τῷ καλουμένῳ ταύρῳ κατεσκεύακε, τὰς ἐκ τοῦ τῶν ὑδάτων ὁλκοῦ χάριτας ἐκ τούτου παραδεικνύς. οἷς εἵπετο καὶ ἡ τῶν βαρβάρων ἐπέλευσις, κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν τῇ πλακί. οἳ ἐληΐσαντο μὲν τὴν θρᾴκην

ce, preces auspicatis, statim claustris & uectibus ruptis ualuæ patefactæ fidelibus ingressum præbuerunt. Is Paganis sacrificandi potestatē dabat, & Iudæis studebat. Solis rectè sentientibus aduersabatur. Cum autem Scythæ prouincias Thraciam & Macedoniā incursarent, Magnus pater Isaacius ei cōtra illos proficiscenti equo occurrens, Redde, inquit Imperator orthodoxis ecclesias, & scito te uictorem redituru. Sin cōtra deum militaris, inde non reuerteris. His commotus homo impius, custodiri iubet uirū sanctū donec redient. Tū ille, si redieris, inqt, nō locutus est per me deus. Pòst, Valēs in somnis uirū uidet, sibi dicentē:

Isaacius Valenti exitiū prædicit.

Miser ad Mimanta magnum iter capessito
Citus: hic te sæuæ mortis opprimet dolor.

Valētis somnium.

Experrectus percontatur quis sit Mimas? Ibi quidam homo doctus (Nam tales eo tempore, utinam nunc etiam, in regio comitatu et familiaritate erant) respondet, esse montē Asiç ad mare situm, cuius & Homerus in Odyssea meminerit, ac uētosum appellet. Tum ille, Et quæ me, inquit, necessitas urget, ut montem illum occupem, ibiq; moriar? Congressus autem circa Thraciam cum Scythis turpiter succubuit, & in fuga domum quādam ingressus, in aceruo palearum sese abdidit, in qua, cum Scythæ post uictoriam prædas è prouincia agerent, uillasq; incenderēt, & ipse conflagrauit. Cæterū eius interitu S. Isaacius in carcere per spiritū cognito, ijs qui aderāt, dixit, Valentē iam incēdio perire. Die illo annotato, posteà cōpertum est, uirū sanctū non errasse. Post Barbarorū discessum cū Imperatoris corpus quæreretur, inuentū est in ijs ædibus ubi combustus fuerat, sepulchrū cum hac inscriptiōe: Hîc Macedo Mimas Imperator est situs. Seditionem contra hunc Imperatorem mouit Iuliani consobrinus Procopius, Byzantio occupato, sed proditus à suis, duabus arboribus ui inclinatis pedibus annexus, atq; iterū dimissis, laceratus est miser. Tum Chalcedonis etiā diruta sunt mœnia, quòd ciuibus Procopij studiū crimini dabatur, quæ cum diruerētur, tabula reperta est, cum hac inscriptione,

Mimas & montis et uiri nomen.

Valentis interitus.

Isaacius Valentis cōflagrationem præuidet.

Procopiana seditio.

Chalcedonense oraculum.

Nymphis in sacra choreas agitantibus urbe
Vndiq; per uicos, festa exultante corona,
Balnea cum murus gemitu custodiet ægro,
Tum uerò gens dira, potens, numerosa, feroci
Robore prædita, Cimmerij freta uecta p. Istri
Et Scythiā sæuis & Mysida deprime armis
Threiciumq; ingressa solum spe freta furēte,
In sua fata ruens, tristem mittetur ad Orcum.

Valēs materia Chalcedonij muri ad aquæductū usus est, quem Valentē nominauit, ut urbi aquarū copia tum ad alios usus, tum ad balnea suppeteret: & urbis præfectus, Nympharū ædem, in loco qui Taurus dicitur, ad testandum gratum animu m ob ductiles aquas, ædificauit. Hæc consecuta est Barbarorum impressio, ut in tabula scriptum erat. qui & Thra

τὴν σπουδήν. ἐπεὶ δ' ἔγνω τὸ ἀληθές, καὶ τὴν τῶν βαρβάρων φθορὰν ὁ αὐτοκράτωρ ἐπληροφορήθη, καὶ ἐθαύμασε τὸν ἄνδρα τῆς τε ταχυτῆτος, καὶ τοῦ ἀριστεύματος ἐπῄνει, καὶ ἐπῄνεσεν. ἤδη δὲ καὶ τῆς τοῦ Οὐάλεντος μοίρας προσκτηθείσης αὐτῷ μετὰ τὴν ἐκείνου φθοράν, ἀπιδὼν πρὸς τὸ ἄπειρον σχεδὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ συνιδὼν ὡς οὐχ οἷός τ' ἂν εἴη αὐτὸς μόνος τὴν τοσαύτην ἰθύνειν ἀρχήν, βασιλέα τῆς νέας Ῥώμης ἀναγορεύει τὸν Θεοδόσιον, ἅμα μὲν τῆς ἀρετῆς αὐτὸν ἀμειβόμενος, ἅμα δὲ καὶ μηδένα κρίνας ἐπιτηδειότερον εἰς κοινωνίαν τῆς ἀρχῆς, τούτου κρεῖττον ἐσόμενον. τὴν γοῦν ἑῴαν ἅπασαν καὶ τὴν Θρᾴκην αὐτῷ ἀναθέμενος, ἐκεῖνος ἑαυτῷ ἀπεκλήρωσε τὰ ἑσπέρια. καὶ ἐπὶ τὰς Γαλλίας γενόμενος, ἀνῃρέθη δόλῳ ὑπ' Ἀνδραγαθίου τοῦ στρατηγοῦ, βασιλεύσας μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήν, ἐπὶ ἐνιαυτοὺς ἕξ.

[illegible]

Scytharũ summã rei militaris peritiã. Cùm autẽ ueritatẽ cognouisset Imperator, deq; internecione Barbarorũ planè cõstaret, uiri celeritatẽ admiratus est, et rem bene gestã laudibus prosecutus. Iam quia Valentis etiã partẽ post illius interitũ consecutus, prouidebat, se tam immẽsam tanti Imperij molem sustinere solũ non posse; Theodosiũ nouæ Romæ Imperatorẽ appellat, partim, ut eius industriã remuneraretur, partim quòd neminem ad Imperij societatem magis idoneũ iudicabat. Tradito igitur illi uniuerso Oriente & Thracia, occidentẽ sibi reseruauit: & in Gallias profectus, anno Imperij post obitũ patris sexto, fraude ducis Andragathij occiditur.

Gratianus ab Andragathis occisus.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΥ τοῦ νέου, καὶ Θεοδοσίου.

Τοῦ δὲ Γρατιανοῦ τελευτήσαντος, κατελείφθη βασιλεὺς αὐτοκράτωρ τῶν ἑσπερίων, ὁ νέος Οὐαλεντινιανὸς μήπω μηδὲ πρόσηβος γεγονώς. ὃς ὑποφθαρεὶς παρὰ τῆς μητρὸς Ἰουστίνης ἀρειανιζούσης, περὶ τὸ τῶν Ἀρειανῶν συνίστατο δόγματι, καὶ τοῖς ὀρθοδόξοις ἀντέκειτο. ἐπαναστάντος οὖν τοῦ Μαξίμου αὐτῷ καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσαντος, καὶ ἐν μάχαις ὑπερτερήσαντος, ἔγραψε πρὸς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον τὰ συμβάντα, συμμαχίαν αἰτούμενος. κἀκεῖνος μὴ δεῖν θαυμάζειν ἀντέγραψεν, εἰ ὁ δοῦλος ὑπερτερεῖ, δεσπότου κατεξανιστάς, τοῦ τὸν οἰκεῖον ἀθετοῦντος δεσπότην, καὶ κτίσμα καὶ δοῦλον καλοῦντος τὸν κτίστην τὸν καὶ τῷ πατρὶ ὁμοούσιον καὶ ὁμότιμον. ἀπελθὼν δὲ εἰς συμμαχίαν αὐτοῦ, τόν τε Μάξιμον συλλαβὼν ἀνεῖλε, καὶ τὸν στρατηγὸν Ἀνδραγάθιον, ὃς ἐδολοφόνησε τὸν Γρατιανόν. εἶτ' αὖθις Εὐγένιος ἐπανέστη τῷ νέῳ Οὐαλεντινιανῷ, καὶ τυραννίδι ἐπέθετο. φοβηθεὶς οὖν Οὐαλεντινιανός, ἀγχόνῃ τοῦ βίου ἑαυτὸν ἀπεξήγαγε, καὶ μαθὼν τοῦ Εὐγενίου τὴν τυραννίδα ὁ Θεοδόσιος, ἐξεστράτευσε κατ' αὐτοῦ. καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἐλθὼν μετὰ τοῦ στρατεύματος, ἐκεῖ μὲν ὑβρίσθη ὑπὸ τῶν Θεσσαλονικέων. ὁ δ' ἔπαρχος ἐφονεύθη, στασιάσαντος τοῦ δήμου δι' αἰτίας τινάς. τότε μὲν οὖν ἐπὶ τῇ τοῦ λαοῦ κινήσει ἔδοξεν ἀνεξικακῆσαι ὁ βασιλεύς. μετὰ δὲ ταῦτα, ἱππικὸν ἀγῶνα ἐκήρυξε, καὶ τοῦ λαοῦ ἀθροισθέντος ἐπὶ τὸ θέατρον, περιέστησεν αὐτοῖς τὰ στρατεύματα, καὶ κατετόξευσαν τὸν δῆμον καὶ κατηκόντισαν, ὥστε θανεῖν ἐξ αὐτῶν ἄχρι τῶν πεντεκαίδεκα χιλιάδων. καὶ οὕτως ἐκπλήσας ὁ Θεοδόσιος τὸν θυμόν, ἐκεῖθεν ἀπάρας, εἰς τὴν πόλιν τῶν Μεδιολάνων ἀφίκετο. ὅπου καὶ ἠλέγχθη παρὰ τοῦ μεγάλου Ἀμβροσίου διὰ τὴν τῶν Θεσσαλονικέων σφαγήν. καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν οὐ συγκεχώρητο. καὶ οὐ πρότερον ἐφῆκεν αὐτῷ τὴν εἰς τὸ θεῖον τέμενος εἴσοδον, εἰ μὴ νόμον ἔθετο, τὰς ψήφους τὰς φονικὰς μὴ πρότερον ἐκβιβάζεσθαι πρὶν ἂν παρέλθωσι μετὰ τὴν ψῆφον ἡμέραι τριάκοντα. τοῦτο δ' ἐποίησε διὰ τὸ τοῦ βασιλέως ὀξύῤῥοπον πρὸς θυμόν, ἵνα διὰ τῶν τριάκοντα ἡμερῶν τοῦ θυμοῦ καταστορεσθέντος, ἀπαθῶς ἐπισκέπτηται τὰς ψήφους, καὶ τὰς μὲν ἐννόμους κυροῖ, τὰς δὲ δι' ὀργὴν ἴσως ἐψηφισμένας, ἀκυρίαν καταψηφίζηται. τῷ δὲ τυράννῳ Εὐγενίῳ συμμίξας ἐν ταῖς Γαλλίαις ὁ Θεοδόσιος, νικᾷ τε αὐτὸν καὶ συλλαμβάνει καὶ ἀναιρεῖ. οὗτος ὁ βασιλεὺς ἰδιωτεύων, εἶχε γυναῖκα εὐσεβῆ τε καὶ σώφρονα καὶ φιλόπτωχον τὴν Πλακίλλαν. ἐξ ἧς αὐτῷ ἐγεννήθησαν Ἀρκάδιος καὶ Ὀνώριος. ἣν καὶ αὐγοῦσταν ἐποίησε. μετὰ δὲ τὴν βασιλείαν θανούσης αὐτῆς, ἔγημε Γάλλαν τὴν τοῦ μεγάλου Οὐαλεντινιανοῦ θυγατέρα. ἐκδημοῦντος δὲ τοῦ βασιλέως

ὅτι ὁ Μάξιμος τυραννίδι ἐπιχειρήσας ἀναιρεῖται κατὰ τοῦ νέου Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ Ἀνδραγάθιος παρὰ Θεοδοσίου ἀνῃρέθη.

ὅτι ἑαυτὸν ἀνεῖλεν ὁ Οὐαλεντινιανός.

ὅτι ἐφονεύθη κατὰ Θεοδοσίου ὁ δῆμος τῶν Θεσσαλονικέων· ὁ δὲ ἐκκλησίας ἀπείργεται, καὶ ἐλέγχεται παρὰ τοῦ μεγάλου Ἀμβροσίου.

ὅτι ἀνῃρέθη Θεοδοσίῳ ὁ τύραννος Εὐγένιος.

IMPERIVM VALENTINIANI IVnioris & Theodosij.

GRatiano defuncto, Occidẽtalis Imperij potestas in Valẽtinianũ iuniorẽ impuberẽ adhuc, collata est: qui paulatim à Iustina matre, Arianis fauẽte corruptus, illorũq; dogma amplexus, orthodoxis aduersatus est. Cum autẽ Maximus cõtra eum insurrexisset, regnũ affectãs, & prælijs aliquot uicisset: Theodosio scribit, ut secũ agatur, & auxilia petit. Cui ille respondit, non esse mirandũ, si seruus seditiosus eo domino sit superior, qui suũ dominũ repudiet, & creaturam ac seruum appellet conditorem, pari & natura & dignitate cum patre præditum. Sed suppetias profectus, Maximum comprehensum supplicio affecit, unà cũ duce Andragathio, qui Gratianũ fraude occiderat. Pòst, Eugenius etiam mota seditione regnum affectauit: qua Valentinianus perterritus, laqueo sibi necem consciuit, Theodosius autem bellum contra illum suscepit. Ac Thessalonicæ contumeliosè acceptus, præfecto per seditionem populi, quibusdam de causis ortam, interfecto, in præsentia ad populi motum conniuendum ratus, pòst equestre certamen indixit. Populum in theatro congregatum, circundedit legionibus, quæ ad quindecim millia sagittis & iaculis confecerunt. Sic expleta iracundia, Mediolanum digressus, à magno Ambrosio propter Thessalonicensium cædem obiurgatus, ingressu Ecclesiæ prohibetur: neq; prius admittitur, quàm lege sanxisset, ne capitales sententiæ ante diem trigesimum ratæ essent. Id factum, ob Imperatoris animum ad iracundiam proniorẽ: ut illo spatio lenita ira, sententias recognosceret, ac legitimas confirmaret, ab iracundia forsan profectas, abrogaret. Eugenium tyrannũ in Gallijs prælio uictum & captum, occidit. Habuit uxorem priuatus adhuc, Placillam, matronam piam, modestam, & pauperum amantem, quam suscepto ex ea Honorio & Arcadio Augustam appellauit. Ea post adeptum imperium defuncta, Gallam Magni Valentiniani filiam duxit. Interea dum Imperator

Theodosius Maximũ et Andragathium supplicio afficit.

Valentinianus laqueo uitam finit.

Thessalonicẽses cæsi à Theodosio.

D. Ambrosius Theodosium punit.

Eugenij cædes.

Placilla.

Galla.

in Occidente uersatus, Iudæi conciliato & annuente Honorato urbis præfecto (nam Paganus erat) magnificā in foro ærario synagogam extruūt. Sed urbana multitudo ea re irritata, præfecto maledicit, illo maledicta negligente, synagogā igne iniecto cremat. Præfectus rem ad Imperatorē perscribit, qui eā audaciæ pœnā statuit, ut sumptus synagogæ persoluerent, eāq; Iudęis instaurare liceret. Hoc magnus Ambrosius cognito, cum quodā dominico festo imperator Mediolanēsem ecclesiam ingrederetur, sic exorsus est: Cur Imperatos, eum qui te ex priuato regē fecit, suo grege tibi cōmisso, qui caput tuū prius squalidū diademate exornauit, tu contumelijs afficis, eos à quibus ille reijcitur, ijs præferēdo à quibus colitur, ut etiā illata, ut in media urbe, in qua Christus colitur, & crux adoratur, synagogā Christi interfectoribus ædificent? Ea seprehensione uerecundatus Imperator, Nunquid, inqt, episcope in Republica benè cōstituta plebi concedēda est quiduis temerè & impudēter audendi licētia? At ne illud quidē, inquit D. Ambrosius, concedēdū est, ut Iudæi in medio Christianę urbis synagogas habeāt, & blasphemis precibus piorū aures obtundant? Ne uerò istud decreueris, sanctissime Imperator. His lenitus Theodosius, Byzātijs remisit mulctā, & Iudęos intra urbē regiā, habere synagogā uetuit. Cum autē Antiochenis noua tributa imperasset, populus ob exactionis nouitatem indignatus, prioris eius uxoris imagines in foro sitas, reuellit, & in publicis uijs traxit. Ob id facinus ille iratus, urbem & priuilegijs priuauit, & uicinæ Laodiceæ subiecit, cōminatus etiā ciuibus, quos usq; malè tractasset, nisi Flauianus Archiepiscopus Antiochenus legatione suscepta, Imperatorē mitigasset. Quo tēpore uir sūmus Ioānes Chrysostomus, Antiochenæ ecclesiæ presbyter adhuc, eas orationes scripsit, quę Statuarū titulū prę se ferunt. Tunc etiā Gregorius rerum diuinarū peritissimus, qui pridē Orthodoxos clā in S. Anastasię æde ob hęreticorū impudētiā & audaciā, docuerat: post apertas orthodoxis à Theodosio ecclesias palā filiū eiusdē cū patre naturę, & sanctū spiritū cū utroq; adorādū & glorificādū prædicauit. Nā Macedonius, qui, ut dictū est, exiguo tēpore patriarcha Cōstātinopolitanus fuit, non ferebat, ut spiritus uel Deus nominaretur, uel pari cū patre filioq; potētia, eadēq; natura prędictus diceretur: quā obrē iussu Imperatoris secūdū cōciliū est indictū, CL. diuinis patrib. in urbe imperatoria cōgregatis, quorū in disputationibus principes fuere, theologus & magnus Gregorius, Nyssenus episcop⁹, & sanctus Amphilochius, Iconiensis ecclesiæ præses, q spiritū sanctū, & Deū esse statuerūt, & patri filioq; potentia et dignitate parem, Macedonio & eius sectatoribus Catolica ecclesia eiectis, & in sanctum

D. Ambrosius pro Cōstātinopolitanis apud Theodosiū intercedit.

Antiochenorum mulcta.

Flauianus.

Io. Chrysostomus.

Gregorius.

Macedoniana heresis.

Cōstantinopolitani Cōcilij decretum de spiritu sancto.

ἐς τὰ ἑσπέρια, οἱ ἰουδαῖοι τὸν τῆς πόλεως ἔπαρχον ὀνομάτον δεξιωσάμενοι, κτίζουσι συναγωγὴν ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις πολυτελῆ, ἐκείνου παραχωρήσαντος, ἦν γὰρ τὰ ἑλλήνων πρεσβεύων. ὁ δὲ τῆς πόλεως δῆμος ἀγανακτήσας ἐπὶ τούτῳ, ἐβλασφήμει τὸν ἔπαρχον. καὶ ὃς ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὰ τῆς βλασφημίας πεποίηται. μὴ φέρων οὖν ὁ λαός, πῦρ ἐνίησι νυκτὸς τῇ συναγωγῇ, καὶ ταύτην ἐμπίπρησι. γράφει οὖν τῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ περὶ τούτου ὁ ἔπαρχος. κἀκεῖνος ἐπιτιμᾷ τοῖς τολμήσασι τὸν ἐμπρησμὸν τῆς συναγωγῆς ἔκτισιν τῶν ἀναλωμάτων τῶν εἰς αὐτήν. καὶ ἐφίησιν αὖθις κτισθῆναι αὐτήν. ὅπερ μαθὼν ὁ μέγας ἀμβρόσιος, τοῦ βασιλέως τῇ πόλει μεδιολανῶν ἐνδημοῦντος, καὶ κατά τινα τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀφικομένου, ἤρξατο λέγειν, ἵνα τί βασιλεῦ τὸν ἐξ ἰδιώτου σὲ βασιλέα ποιήσαντα, καὶ τὴν οἰκείαν ἐγχειρίσαντά σοι ποίμνην, καὶ ἣν τῷ ἑαυτοῦ ἐκτήσατο αἵματι, καὶ ταινιώσαντά σου τὴν κεφαλὴν αὐχμῶσαν πρώην, αὐτὸς ὑβρίζεις, τοὺς ἀθετοῦντας αὐτόν, τῶν ἐπισταμένων προτιμοτέρους τιθέμενος, καὶ δίδως ἀπαράτητον ὑπὲρ ἰουδαίων χριστιανούς, καὶ βίαν αὐτοῖς ἐπάγων, ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἐν ᾗ κηρύττεται ὁ χριστός, καὶ προσκυνεῖται σταυρός, συναγωγὴν οἰκοδομῆσαι τοῖς χριστοκτόνοις; καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἔλεγχον αἰδεσθείς, ἔφη, καὶ δώσομεν, ὦ ἐπίσκοπε, τοῖς δήμοις ἀτιμώτως καὶ ἀναιδῶς ἐν δυσφημίαις πολιτεύεσθαι ὅσα βούλονται δρᾶν; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο δίκαιον, ὦ βασιλεῦ, ὁ ἱερὸς ἀμβρόσιος ἀντεπήνεγκε, τὸ συναγωγὰς ἔχειν τοὺς ἰουδαίους ἐν μέσῳ πόλεως εὐσεβῶν, καὶ βλασφήμους εὐχὰς ἀναπέμπειν ἐπ' ἀκροάσει θεοσεβῶν. μὴ σύ γε τοῦτο θεσπίσαις ὀρθοδοξότατε αὔγουστε. τούτοις ὁ Θεοδόσιος μαλαχθείς, τοῖς βυζαντίοις ἀνῆκε τὸ ἐπιτίμιον, καὶ συναγωγὴν ἐντὸς τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, οὐκ ἰουδαίους ἔχειν ἀπηγόρευσε. τοῖς ἀντιοχεῦσι δὲ φόρων ἐπιταχθέντων νέων, κινηθεὶς ὁ δῆμος εἰς ἀγανάκτησιν διὰ τὸ καινὸν τῆς ἀπαιτήσεως, εἰκόνας τῆς προτέρας γαμετῆς τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς πόλεως αὐτῶν ἱδρυμένας, κατέσπασε, καὶ ἔσυρεν ἐν ταῖς δημοσίαις ὁδοῖς. διὸ ὀργισθεὶς ἐκεῖνος, τήν τε τῆς πόλεως ἀφείλετο δίκαια, καὶ τῇ ἐγγειτόνων λαοδικείᾳ ταύτην ὑπέταξε, καὶ τοὺς αὐτῆς πολίτας ἠπείλει διαθεῖναι κακῶς. καὶ διέθετο ἄν, εἰ μὴ φλαβιανὸς ὁ τότε τῆς ἀντιοχείας ἀρχιερεύς, τῷ βασιλεῖ προσελθὼν ἐπρέσβευσε, καὶ ἐνδοῦναι αὐτὸν πέπεικε τοῦ θυμοῦ. ὅτε καὶ ὁ πάμμεγας ἰωάννης ὁ χρυσόστομος, τοὺς ἐπιγραφομένους ἀνδριάντας λόγους συνέγραψε, τῆς ἀντιοχέων ἐκκλησίας τυγχάνων πρεσβύτερος. τότε καὶ ὁ πολὺς ἐν θεολογίᾳ γρηγόριος, κηρυττόμενος πρώην διδάσκων τοὺς ὀρθοδόξους ἐν τῷ τῆς ἁγίας ἀναστασίας ναῷ, διὰ τὴν τῶν αἱρετικῶν ἀναίδειαν καὶ θρασύτητα, τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου τὰς ἐκκλησίας τοῖς ὀρθοδόξοις ἀνοίξαντος, παρρησίᾳ τόν τε υἱὸν ὁμοούσιον ἐκήρυξε τῷ πατρί, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα θεὸν ἀμφοῖν συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον. ὁ γὰρ μακεδόνιος, ὃς καὶ πατριάρχης ἐπ' ὀλίγον, ὡς ἤδη εἴρηται, τῆς κωνσταντινουπόλεως γέγονε, θεὸν αὐτὸ λέγεσθαι οὐκ ἠνείχετο ἀλλ' οὐδ' ἰσοδύναμον τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ, ὅτι μὴν ὁμοούσιον. διὸ καὶ ἡ δευτέρα τότε συγκεκρότηται σύνοδος, τοῦ βασιλέως προστάξαντος, ἑκατὸν πεντήκοντα συναθροισθέντων πατέρων θεοφόρων ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων, ὧν προεξῆρχον ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὁ θεολόγος, καὶ ὁ μέγας γρηγόριος ὁ νύσσης ἐπίσκοπος, καὶ ὁ ἱερὸς ἀμφιλόχιος, τῆς ἰκονίου προεστὼς ἐκκλησίας. οἳ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ θεὸν ἐδογμάτισαν, καὶ τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ ὁμοσθενὲς καὶ ὁμότιμον. τόν τε μακεδόνιον καὶ τοὺς ὁμοδοξοῦντας αὐτῷ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐξέωσαν, καὶ εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον,

περὶ τῆς τῶν ἰουδαίων συναγωγῆς, ἣν ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις ἔκτισαν καὶ ὅπως καὶ διὰ ταύτην ὁ μέγας ἀμβρόσιος ἐπαρρησιάσατο.

περὶ τοῦ ἐν ἀντιοχείᾳ γενομένου ἀταξίας.

περὶ τῆς δευτέρας συνόδου.

σύμβολον, τὴν περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος προστεθεῖσαν συγγραφὴν, τὴν ἐν τῷ, καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, μέχρι τέλους. καὶ τὰ ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ δογματισθέντα, ἐπιβεβαίωσεν. ὅτε καί τινες τῶν ἐπισκόπων βασκήναντες τῷ θεολόγῳ τοῦ θρόνου χάριν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς κανονικῶς οὐ [illegible]πον αὐτὸν ἐπιβεβηκότα τοῦ θρόνου, ὡς ἑτέρῳ πρότερον ἐπικηρυχθέντα. διὸ καὶ τὸν συντακτήριον ὁ ἅγιος συγγραψάμενος, καὶ δημοσίᾳ ἀναγνοὺς, ἐξέστη τοῦ θρόνου, καὶ εἰς τὴν οἰκείαν πατρίδα τὴν Ναζιανζὸν ἐπανῆλθε. Χειροτονεῖται δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης, Νεκτάριος συγκλητικὸς ἀνὴρ, καὶ πολιτικὰς ἀρχὰς ἀνύσας. τότε καὶ ὁ θρόνος τῆς νέας Ῥώμης δευτέραν τάξιν ἔλαχε μετὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ταχθεὶς, καὶ τῶν ἑτέρων ἡ προεδρεία.

περὶ τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου.

ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Ἀμφιλόχιος τότε ἀξιοῖ τὸν βασιλέα, ἐξελαθῆναι τῆς πόλεως τοὺς Ἀρειανοὺς, οἷα τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ βλασφημοῦντας, ἢ τέως μὴ παραχωρεῖσθαι συνάξεις ποιεῖν. ὡς δὲ νωθῆ πρὸς τοῦτο ἑώρα τὸν Θεοδόσιον, φυλάξας καιρὸν, ὅτε καὶ ὁ Ἀρκάδιος συνεδριάζων ἦν τῷ πατρὶ, εἰσῆλθε, καὶ τῷ μὲν Θεοδοσίῳ τὴν προσήκουσαν ἀπένειμεν ὡς βασιλεῖ καὶ πρόσρησιν καὶ προσκύνησιν. πρὸς δὲ τὸν Ἀρκάδιον ἀμελῶς οὕτως ἔφη, χαίροις καὶ σὺ παιδίον. χαλεπήναντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῇ τοῦ υἱοῦ καταφρονήσει, ἀλλά φησιν ὁ ἅγιος, σὺ μὲν ἄνθρωπος ὢν, τὴν τοῦ παιδὸς ἀτιμίαν τοῦ σοῦ πράως οὐκ ἤνεγκας. οἴει δὲ τὸν θεὸν τοὺς τὸν ἐκείνου μονογενῆ παῖδα βλασφημοῦντας μὴ βδελύττεσθαί τε καὶ ἀπεχθάνεσθαι, μηδ' ὀργίζεσθαι κατὰ τῶν ἐγχωρούντων ἐκείνους τοῖς ὀρθοδόξοις συναναστρέφεσθαι καὶ διαφθείρειν πολλούς;

ὅτι Βασιλεὺς καὶ Ἀρσένιος [illegible] περὶ τοῦ ἁγίου Ἀρσενίου.

θαυμάσας οὖν ἐπὶ τῇ μεθόδῳ τοῦ ἁγίου ὁ βασιλεὺς, δόγματι τοὺς τῶν αἱρετικῶν συλλόγους ἐκώλυσε. τὸν Εὐγένιον δὲ τυραννήσαντα καθελόντι Θεοδοσίῳ τῷ βασιλεῖ, ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ περιελήλυθε ξύμπασα, καὶ ἀναγορεύει τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ βασιλεῖς. θέλων δὲ μεταχεῖν αὐτοὺς καὶ τῆς ἐν λόγοις παιδείας καὶ τῆς ἐν ἤθεσιν, ἐκ Ῥώμης ἄγει τὸν μέγαν Ἀρσένιον τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας ὄντα διάκονον ἐπὶ λόγοις τε καὶ ἀρετῇ περιβόητον. καὶ αὐτῷ τοὺς παῖδας παραδίδωσι, μὴ ὡς βασιλεῦσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ὡς ἰδιώταις καὶ τοῖς τυχοῦσι προσφέρεσθαι ἐντελλόμενος, καὶ μαστίζειν εἰ ἀμελοῦντας ὁρῴη, ἢ παρεξιόντας τι τοῦ καθήκοντος, καὶ ὡς οἰκείοις τούτοις κεχρῆσθαι παισί. τιμῆς δὲ μεγάλης ἠξίωσε τὸν Ἀρσένιον καὶ χρήμασι κατεπλούτισεν. ὁ δὲ τοὺς παῖδας παραλαβὼν, ἐκείνους μὲν ἐπὶ θρόνων ἐκάθιζεν, αὐτὸς δ' ἑστηκὼς ἐπλήρου τὴν διδασκαλίαν αὐτοῖς. καί ποτε ἀθρόον αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς ἐπιστὰς, καὶ τοὺς μὲν καθημένους εὑρὼν, ἑστάμενον δὲ τὸν Ἀρσένιον, ἠγανάκτησε, καὶ τοὺς μὲν παῖδας τῶν θρόνων ἐξαναστήσας, καθίσας δὲ τὸν Ἀρσένιον, οὕτω διδάσκειν αὐτοὺς διετάξατο. καὶ οὕτως ἔκτοτε οἱ μὲν παρειστήκεισαν ἐπὶ διδασκάλῳ. ὁ δὲ διδάσκαλος καθήμενος. ποτὲ τοίνυν παρασφαλέντι ἐπὶ Ἀρκαδίῳ μάστιγας ἐνέτεινεν ὁ διδάσκαλος. ὁ δὲ μηνίων διὰ ταύτας αὐτῷ, ἐπιβουλὴν συντίθησι κατ' αὐτοῦ, καὶ ἀνελεῖν τὸν ἄνδρα διεμελέτησε. καὶ τὸν σφαγέα ἡτοίμαζε. γνοὺς δὲ τὸ μελετώμενον ὁ Ἀρσένιος, λάθρα τῶν βασιλείων ὑπανεχώρησε, καὶ εἰς τὴν Σκῆτιν ἀπελθὼν, τὴν μονήρη ζωὴν ἐπανῆλθε, καὶ ἰσάγγελος γέγονε.

τελευτὴ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου.

πολλὴν δὲ αὐτοῦ θέμενος ζήτησιν ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος, οὐκ ἔγνω ὅπου γῆς ἦν. νοσήσας δ' οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐν Μεδιολάνοις, μετήλλαξε τὴν ζωὴν, ἑπτακαίδεκα ἔτη τῇ βασιλείᾳ ἐνδιατρίψας, ἐπὶ πέντε μησί. μερίσας δὲ ταύτην τοῖς δυσὶν υἱέσιν αὐτοῦ. καὶ τῷ μὲν Ἀρκαδίῳ τὴν νέαν ἀπένειμε Ῥώμην καὶ τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὸ ἑῷον τμῆμα, τῷ Ὁνωρίῳ δὲ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην προσκληρώσας, καὶ τὰ ἑσπέρια ὁπόσα Ῥωμαίοις ὑπήκοα.

symbolũ inserta clausula illa, quę incipit (et in spiritũ sanctũ) usq; ad finẽ, primiq; cõcilij decretis cõfirmatis. Sed quidã episcopi thronũ Cõstantinopoleos theologo inuidẽtes, negarunt eo rite potitũ, q prius alteri delat⁹ esset. Qua re uir sactus oratione, quæ quia de cõcordia tractat, Syntracteria inscribit, publicè recitata, Nazãza in patriã rediit. Fuerat autẽ patriarcha designatus Nectarius uir senatorius, & ciuilibus functus Magistratibus. Tũc nouę Romæ sedes secundũ ordinẽ sortita est: pòst Romã ueterẽ collocata, prælataq; cęteris.

Nectarius Gregorio Nazanzeno pulso, Constantinopolitanam sedẽ occupat.

Sedes Constantinopolitana et Romana.

Tũc & magnus Amphilochius ab Imperatore postulauit, ut Ariani, in Dei filiũ maledici, urbe pellerẽtur, aut saltẽ conuẽtus agitare prohiberẽtur. Cum autẽ segnẽ ad id uideret esse Theodosiũ, captato tẽpore, quo etiã Arcadius patri in concilio assidebat, Theodosio quidẽ cõuenientẽ honorẽ habuit, ut Imperatori, cùm uerbis, tum gestibus. Ad Arcadiũ autẽ simpliciter ita dixit, Salue & tu fili. Imperatore autem filij cõtemptũ grauiter ferẽte, uir sanctus, Tu inquit, cum homo sis, tui filij neglectũ iniquo animo tulisti. Deũ uerò non existimas abominari eos & odisse, qui filio eius unigenito maledicũt, neq; irasci ijs, qui eos in cœtu orthodoxorũ uersari, ac multos corrũpere patiũtur. Admiratus igitur uiri sancti artificiũ, decreto cõuenticula hereticorũ sustulit, amotoq; postremo tyrãno Eugenio, toto Romano imperio potitus, duos filios suos Imperatores appellauit, quos cum literis & moribus erudiri uellet, magnũ Arseniũ, Romę ecclesię diaconũ, uirum & eruditione & uirtute celebrẽ accersit, filios tradit, cum eis non ut Imperatoribus, sed ut plebeijs & uulgaribus agere iubet, flagris etiã adhibitis, si negligẽtes eos esse, aut ab officio decedere uiderit, & planè pro suis filijs tractare. Ac magnũ Arsenio honorẽ habuit, magnãq; pecuniã donauit. Is pueris in sellas collocatis, cum stãs munere præceptoris fungeretur: Imperator aliquando de improuiso ingressus, ut pueros sedẽtes, Arseniũ stantẽ deprehendit, indignatus, pueros astare, Arseniũ sedentem docere iussit, quod ab eo tẽpore illi obseruarũt. Arcadius autẽ plagis aliquãdo ob delictũ acceptis iratus, insidias præceptori cõparat, de eo occidẽdo assiduè cogitãs, percussore subornato. Sed Arsenius consilio eius cognito, clàm Regiã egressus, Scetin se in uitam solitariã cõtulit, ibiq; instar angeli uixit. Theodosius autem Imperator, eum diligenter inquisitũ nusquã reperit, & Mediolani ex morbo moritur, Anno imperij decimo septimo, supra menses quinq;, eo inter duos filios diuiso. Arcadio noua Roma attributa est cum finitimis regionibus & Oriẽtali parte: Honorio, Roma uetere cęterisq; occidẽtalibus prouincijs assignatis.

Amphilochij artificium in pellendis Arianis.

Arsenius Honorij & Arcadij præceptor.

IMPERIVM ARCADII ET HONORII.

Arſenius benignitatem Imperatorum aſpernatur.

IMperio Romanorũ ſic inter Theodoſij filios diuiſo, ſuam uterq; partẽ gubernabat. Cum autem reſciſſent, magnum Arſeniũ Sceti uitam agere ſolitariã, ſæpiſsimè per literas ab eo petierunt, ut uota pro ipſis faceret, Arcadio priuatim etiam à uiro ſancto ueniã petente, ob ſtructas illi inſidias, donato illius anni tributo Aegyptio, quo ſuo arbitratu uteretur. At ille reſcribere Imperatoribus uoluit, ſed legatos eis renunciare iuſsit, ſe precari Deum ut illis ueniam det, atq; reficiat, ut uolũtati eius pareãt: ſibi uerò, qui iam mundo eſſet mortuus, nulli uſui eſſe pecuniam. Arcadius urbẽ ædificauit in Thracia, quam Arcadiopolim nominauit.

Arcadiolis.

In Xerolopho columna erexit, in qua ſuã ſtatuam collocauit. Nectario Cõſtantinopolitano patriarcha mortuo, Ioannẽ Chryſoſtomũ Antiochia accerſitum, nouæ Romæ patriarchã deſignat. Sed cum Arcadius tardus eſſet iuſtoq; mollior, ab uxore Eudoxia regebatur, mulie rcula ferocula, & ex auaritia iniuſtiſsima: cuius cupiditas cum à magno illo patre inhiberetur, aliquando etiam obiurgaretur, iracundia inflãmata, uirum ſanctum ulciſci ſtudet, & Alexandrinũ Theophilũ improbitatis ſuæ nacta miniſtrũ, Arcadio perſuadet, ut uirum ſanctum releget. Sic ille eiectus Eccleſia, relegatur. At populus urbanus, partim lugere, partim non ſine ſeditione tumultuari. Quo tardus ille Arcadiꝰ cognito, Ioãnẽ celeriter reuocari iubet. Reuocatus, Eccleſię redditur. Sed quia uir inuicti animi, linguam cõtra iniuſtos acuere non deſiſtebat: Eudoxia Imperatrix, quæ doctrinas de iniuſtitia ad ſeſe accõmodaret (Nam à ſuapte cõſcientia arguebatur) inflãmato cõtra magnũ patrẽ animo, rurſus (ut quæ interceſſere omittã) marito, quem ueluti capiſtro, quóuis trahebat, perſuadet ut uirum ſanctũ releget. Qui ſic tyrãnicè pulſus eccleſia, in prouincias periculoſas abducitur, & loca remotiſsima à cõgreſſu hominũ, multas expertus difficultates & moleſtias in itinere, quæ in epiſtolis auream eius linguã narrantem audire licet. Perductus primũ Cucuſum, inde Pityuntẽ, deniq; Comana Coppidulũ id, eſt * illic uitam cum morte cõmutauit, natus annos LII, pontificatu urbis regiæ functus, annos V. cum dimidio. Verũ numẽ non dormitauit, ſed celeriter eſt aggreſſum miſerrimã illã Imperatricem. Nondum enim tribus à Chryſoſtomi obitu menſibus elapſis, uiolenta morte perijt. Nam cum parturiret, intra uterum maternum extincto fœtu & computrefacto, acerrimis affecta doloribus, utero unà corrupto, miſerabiliter mortua eſt. Chryſoſtomo eccleſia eiecto, ſubſtitutus eſt Arſacius, qui biennium epiſcopatu functus obijt, Ei ſucceſ-

Ioannes Chryſoſtomus patriarcha Cõſtãtinopolitanus, Eudoxiæ indignatione relegatus, Comanis obit.

Cucuſum.

Eudoxiæ interitus.

Arſacius Atticus.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ ΚΑΙ Ὀνωρίου.

Οὕτω δὲ διαμερισθείσης τοῖς τοῦ Θεοδοσίου υἱοῖς τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἦρχε τῆς οἰκείας μοίρας ἑκάτερος, καὶ γνόντες ὡς ἐν τῇ σκήτῃ μονάζων ἦν ὁ μέγας Ἀρσένιος, πολλάκις αὐτῷ ἐπεστάλκασιν εὔχεσθαι ἀξιοῦντες ὑπὲρ αὐτῶν. ὁ δέ γε Ἀρκάδιος καὶ ἰδίᾳ τῷ ἁγίῳ ἐπέστειλε, παρακαλῶν συγγνώμην νέμειν αὐτῷ, ὅτι αὐτῷ ἐπεβούλευσε, καὶ ἐπέτρεπε λαβεῖν αὐτὸν τὸν τῆς Αἰγύπτου πάσης δασμὸν τοῦ ἔτους ἐκείνου, καὶ χρήσασθαι ὡς αὐτῷ προσβούλοιτο. ὁ δὲ μέγας Ἀρσένιος, ἀντεπιστεῖλαι μὲν τοῖς αὐτοκράτορσιν οὐκ ἠθέλησε, τοῖς δ' εἰς αὐτὸν ἀποσταλεῖσιν εἰπεῖν αὐτοῖς ἐνετείλατο, ὅτι ὁ Θεὸς συγχωρήσει ὑμῖν, καὶ τὰ αὐτοῦ προστάγματα ποιήσοι θελήματα. ἐμοὶ δὲ ἤδη νεκρωθέντι τῷ κόσμῳ, τὰ χρήματα ἄχρηστα. οὗτος ὁ βασιλεὺς Ἀρκάδιος ἐν τῇ Θρᾴκῃ πόλιν οἰκοδομήσας, Ἀρκαδιόπολιν αὐτὴν ἐπωνόμασε. καὶ τὸν ἐν τῷ Ξηρολόφῳ ἀνήγειρε κίονα, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀνδριάντα οἰκεῖον ἵδρυσε. τοῦ πατριάρχου δὲ Κωνσταντινουπόλεως Νεκταρίου θανόντος, τὸν χρυσοῦν τὴν γλῶτταν Ἰωάννην ἐξ Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης μετακαλεσάμενος, πατριάρχην τῆς νέας Ῥώμης προβάλλεται. νωθὴς δὲ ὢν καὶ τὴν γνώμην πέρα τοῦ δέοντος μαλθακὸς ὁ Ἀρκάδιος, ὑπὸ τῆς γαμετῆς κατήγετο Εὐδοξίας. ἡ δὲ ἦν γύναιον ἰταμὸν καὶ χρημάτων ἀπλήρωτον ἐρῶν. κἀντεῦθεν καὶ ἀδικώτατον, ὅθεν παρὰ τοῦ μεγάλου τούτου πατρὸς ἀνακοπτόμενον τῆς ὁρμῆς, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐπιτιμώμενον, ἠρέθιστο εἰς ὀργήν. καὶ ἀμύνασθαι τὸν ἅγιον ἐσπούδαζε. καὶ τὸν Ἀλεξανδρείας Θεόφιλον τῆς κακίας αὐτῆς συνεργὸν, πείθει τὸν Ἀρκάδιον ὑπερορίαν τοῦ ἁγίου καταψηφίσασθαι. καὶ ὁ μὲν τῆς ἐκκλησίας ἐξεβέβλητο καὶ ἀπήγετο ὑπερόριος. ὁ δὲ τῆς πόλεως δῆμος, οἱ μὲν ἐθρήνουν, οἱ δὲ ἐστασίαζον. ὃ γνοὺς ὁ νωθὴς Ἀρκάδιος, εἰς τάχος τὸν Ἰωάννην ἀνακαλούμενος, καὶ ἐπαναχθεὶς, αὖθις ἀπεδόθη τῇ ἐκκλησίᾳ. ὁ δὲ ἀδούλωτος ὢν, κατὰ τῶν ἀδικούντων τὴν γλῶτταν κινῶν οὐκ ἐπαύετο. ἡ δὲ βασιλὶς Εὐδοξία τὰς περὶ ἀδικίας διδασκαλίας ἑαυτῇ προσαρμόττουσα (ἤλεγχε γὰρ αὐτὴν ἡ συνείδησις) φοιτῶσαν ἐμμανία, καὶ τὸν θυμὸν ἐξέκαυσε κατὰ τοῦ μεγάλου πατρός. καὶ πάλιν (ἵνα τὰ ἐν μέσῳ παρῶ) πείθει τὸν γαμέτην, ἄγουσα τοῦτον ὥσπερ ἐκ φορβειᾶς, ὑπερορίαν τοῦ ἁγίου καταψηφίσασθαι. καὶ ὁ μὲν, τῆς ἐκκλησίας ἐξώθη τυραννικῶς, καὶ εἰς χώρας κινδυνώδεις ἀπήγετο, εἴς τε πορρωτάτω κειμένας ἐσχατιὰς, πολλῶν πειραθεὶς κατὰ τὴν ὁδὸν δυσχερῶν τε καὶ ἀλγεινῶν, ἃ τῆς ἐκείνου χρυσίας γλώττης ἐν ἐπιστολαῖς ἔξεστιν ἀκούειν διηγουμένης. καταντήσας δὲ εἰς Κουκουσὸν, κἀκεῖθεν εἰς Πιτυοῦντα ἀπαγόμενος, ἐν Κομάνοις γενόμενος (πολίχνιον δὲ τοῦτο*) ἐκεῖ τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν, ἐτῶν γεγονὼς δύο τε καὶ πεντήκοντα. ἀρχιερατεύσας δὲ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων πέντε πρὸς τῷ ἡμίσει. οὐκ ἐνύσταξε μέντοι ἡ θεία δίκη, ἀλλὰ ταχέως μετῆλθε τὴν τρισάθλιαν ἐκείνην βασίλισσαν. οὔπω γὰρ τριῶν παρῆλθον μηνῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ χρυσοστόμου πατρὸς, καὶ βιαίῳ περιέπεσε μόρῳ. τικτούσης γὰρ τὸ ἔμβρυον τέθνηκε, καὶ ἐν τοῖς ἐγκάτοις ἐκείνης συνεσάπη ὀδύναις δριμείαις. διαφθαρέντος δὲ τοῦ ἐμβρύου ἐκείνου, καὶ ἡ νηδὺς τῆς βασιλίσσης διεφθάρη ἐκ τῆς σήψεως. καὶ οὕτως ἀθλίως μετήλλαξε τὴν ζωήν. τοῦ μέντοι χρυσορρήμονος ἐκείνου πατρὸς ἐκβληθέντος τῆς ἐκκλησίας, ἀντεισάγεται Ἀρσάκιος, καὶ ἤδη δύο ἐπισκοπήσας ἐνιαυτοὺς ἔθανε, μεθ' ὃν ἐχειροτόνητο

περὶ τοῦ χρυσοστόμου ἰωάννου γενομένου πατριάρχου καὶ ἐξορισθέντος.

τελευτὴ εὐδοξίας.

τίνες μετὰ τὸν χρυσόστομον ἐγένοντο πατριάρχαι.

νετο ἀπηνῶς. τῆς δὲ Εὐδοξίας προτεθνηκυίας τοῦ ὁμευνέτου καὶ αὐτοκράτορος, καὶ αὐτὸς οὐ μετὰ μακρὸν ἐπαπῆλθεν αὐτῇ ὁ Ἀρκάδιος, βασιλεύσας μετὰ θάνατον Θεοδοσίου τοῦ οἰκείου πατρὸς, ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα, καὶ μῆνας τρεῖς, πρὸς ἡμέραις τισί. λέγεται δὲ τῆς Εὐδοξίας ἔργον τυγχάνειν, ὁ ἐν τοῖς λεγομένοις Πιττακίοις ἑστὼς κίων. θνήσκων δὲ ὁ Ἀρκάδιος, τὸν υἱὸν ἑαυτοῦ τῆς βασιλείας διάδοχον κατέλιπε Θεοδόσιον, τὸν μικρὸν λεγόμενον πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ πάππου αὐτοῦ. ἢ ὅτι ἐν παιδικῇ πάνυ ἐτύγχανεν ἡλικίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος. ἑπτὰ γὰρ ἦν τότε μόνων ἐνιαυτῶν. ἀλλ' ἀναβεβλήσθω τὰ περὶ τούτου. τὰ δὲ περὶ τὸν Ὀνώριον ὁ λόγος ἐν τῷ μεταξὺ δηλείτω.

τελευτὴ ἀρκαδίου.

ΠΕΡΙ ΟΝΩΡΙΟΥ.

περὶ τοῦ βασιλέως ὀνωρίου.

Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καταλειφθεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς ἐν νεωτάτῃ ἡλικίᾳ (δεκέτης γὰρ ἦν) ὑπὸ ἐπίτροπον ἐτέλει γνώμῃ τοῦ πατρὸς τὸν Στελίχωνα, ἄνδρα τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ πρωτευόντων, καὶ τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐγκεχειρισμένον διοίκησιν. ἄγεται τοίνυν τὴν τούτου θυγατέρα Μαρίαν εἰς γαμετήν. ἧς θανούσης λέγεται τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς Θερμαντίαν γῆμαι, ἀτελῆ τυγχάνουσαν ἡλικίας. κἀκείνη δὲ ταχὺ ἐτελεύτησεν. οὗτος ἀβέλτερος ὤν, παρὰ τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ μεμίσητο δυνατῶν. καὶ γνοὺς ἐπιβουλευόμενος, εἰς Ῥάβενναν μεταναστεύσας, διαπέμψασθαι πρὸς Ἀλάριχον, ὡς λόγος, τὸν ἄρχοντα τῶν Βανδήλων ἢ Γότθων ἔθνους, ἀξιῶν αὐτὸν κατὰ τῆς Ῥώμης στρατεύσασθαι, ἀμύνασθαι θέλων οὕτως τοὺς τῆς Ῥώμης πολίτας διὰ τὸ μῖσος τὸ πρὸς αὐτόν. καὶ ἐπελθεῖν μὲν τῇ Ῥώμῃ τὸν Ἀλάριχον, μὴ μέντοι πορθῆσαι αὐτήν, ἀλλὰ σπείσασθαι τοῖς Ῥωμαίοις, λαβόντα ὁπόσα ἐν τοῖς βασιλείοις εὑρέθησαν χρήματα, καὶ τὴν ἀδελφὴν Ὀνωρίου τὴν Πλακιδίαν, καὶ ὑποστρέψαι. παραδοῦναι δὲ τὴν κόρην Κωνσταντίῳ τινὶ κόμητι εἰς τὸ φυλάττεσθαι. τὸν δέ, προσλαβόντα αὐτήν, ἀποδρᾶναι, καὶ προσμῖξαι τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς. κἀκεῖνον συζεῦξαι ταύτην αὐτῷ τετιμηκότα συγκλητικόν, ὥστε καὶ βασιλέα ἀναγορεῦσαι. γονῆς γὰρ οἰκείας ἄμοιρος παντάπασιν Ὀνώριος. σφαγῆναι δὲ μετὰ μικρὸν τὸν Κωνστάντιον, γεννησαμένης αὐτῷ τῆς Πλακιδίας Οὐαλεντινιανὸν καὶ Ὀνωριάδα. καὶ οἱ μὲν οὕτω ταῦθ' ἱστοροῦσιν, ἕτεροι δέ, σφαγῆναι μὲν λέγουσι τὸν Στελίχωνα, ἀπεχθάνεσθαι δὲ τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ τῷ Ὀνωρίῳ, καὶ τὸν εἰς Ῥάβενναν μετοικήσασθαι. τὸν δὲ Ἀλάριχον τῆς ἀβελτηρίας ἐκείνου καταφρονήσαντα, ἐπιστρατεῦσαι τῇ Ῥώμῃ καὶ ταύτην πολιορκίᾳ ἑλεῖν. ἁλούσης δέ, ἐπιστῆναι τῷ Ὀνωρίῳ δεδακρυμένον τινά, ἀπαγγέλλοντα, ὡς ἑάλω ὑπὸ Ἀλαρίχου ἡ Ῥώμη. τὸν δέ, πρὸς τὴν ἀγγελίαν συγκλονηθέντα σπασμῷ τὸ σῶμα, καὶ τὼ μηρὼ πατάξαντα ταῖν χεροῖν, φάναι, ἰοὺ ἄρτι αὕτη ἦν ἡ Ῥώμη, πῶς οὖν ἑάλω; συνιέντα δὲ τὴν ἀγγελίαν, καὶ μέγα στενάξαντα, εἰπεῖν, ὡς περὶ τῆς πόλεως λέγω, καὶ οὐ περὶ τῆς ὄρνιθος. ἦν γὰρ τῷ βασιλεῖ τούτῳ ἀλεκτορὶς ὑπερμεγέθης. ἣ ἐγεγόνει, ἣν ὠνόμασε Ῥώμην. δι' ἣν καὶ ἀνῴμωξεν, ἐκείνην νομίσας ἑαλωκέναι. ὑδέρῳ δὲ περιπεπτωκὼς ὁ Ὀνώριος, θνήσκει. ζήσας μὲν ἐνιαυτοὺς τεσσαράκοντα, βασιλεύσας δὲ δυσκλεῶς ἐκ τούτων τριάκοντα. Ἰωάννης δὲ ὁ τυραννήσας ἐν Ῥώμῃ, τὴν ἐκείνου ἀδελφὴν Πλακιδίαν μετὰ τῶν δύο τέκνων αὐτῆς Οὐαλεντινιανοῦ τε καὶ Ὀνωριάδος, ἐκεῖθεν ἐξήλασε.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ.

Ὁ μικρὸς μέντοι Θεοδόσιος ἐν Κωνσταντινουπόλει διάγων, παρὰ Πουλχερίας τῆς οἰκείας αὐταδέλφης, ἐμμελῶς τρεφόμενός τε καὶ παιδευόμενος, μηδενὸς ἐπανισταμένου αὐτοῖς, φόβῳ τῷ τῶν Περσῶν βασιλεύοντος Ἰσδιγέρδου. ὁ γὰρ Ἀρκάδιος τελευτῶν, ἐπίτροπον τῷ οἰκείῳ υἱῷ, παιδὸς ἔτι ὡς εἴρηται ὄντος, ἐγγράψας ἐν διαθήκαις τὸν Ἰσδιγέρδην, ὃς τὰς διαθήκας κομισάμενος αὐτοῦ, ἔστειλεν Ἀντίοχον

sit Atticus. Eudoxiam defunctam Arcadius Imperator non longo tempore pòst, secutus est, cũ post obitũ patris imperasset, annos duodecim & tres menses, cum aliquot diebus. Colũna quę in Pittacijs erecta est, Eudoxiæ opus esse dicitur. Moriẽs Arcadius filiũ suũ Theodosiũ qui iunior dicitur, uel ad discrimẽ aui, uel φ defũcto patre puer septẽnis erat, imperij successorẽ reliqt. Sed de hoc tũ agem*, ubi res ab Honorio gestas breuiter exposuerimus.

Arcadij obitus.

Theodosius iunior.

DE HONORIO.

Hic Romæ ueteris Imperator, admodũ adolescẽs, decẽ duntaxat natus annos, relictus à patre, de illius sententia tutorẽ habuit Stiliconẽ, uirũ Romæ principem, à quo Respublica administrabatur. Huius igitur filiã Mariam uxorem ducit, qua mortua fertur eius sororẽ Thermatiã immatura adhuc ætate duxisse, quæ & ipsa breui defuncta est. Hic cum ob uæcordiã se Romanis magnatibus inuisum esse, et insidijs appeti animaduertisset: Rauennã abijt, & Romanorũ in se odium ulturus, legatos ad Alaricũ Vandalicæ seu Gothicę gẽtis ducẽ misit, petens, ut Romã oppugnaret. Alaricus autẽ Romã inuasisse, non tamẽ uastasse fertur, sed pacẽ fecisse cũ Romanis, acceptaq́ pecunia omni imperatoria, et Honorij sorore Placidia recessisse: puellã autẽ tradidisse custodiẽdam Comiti cuidã Constantio, qui eam arrepta fuga ad fratrẽ perduxerit. A quo & senatoria dignitate sit ornatus, & affinis ascitus, deniq́ etiã Imperator appellatus, cũ Honorius omnino liberis orbus esset. Constantiũ autẽ paulò pòst occisum, cũ è Placidia Valentinianũ et Honoriadẽ genuisset. Quidam igitur hæc ita narrãt. Alij uerò dicũt, occisum esse Stiliconẽ, & Romanos odisse Honoriũ, q Rauennã migrarit. Alaricũ autẽ cõtẽpta eius uęcordia Romã obsidione cœpisse. Qua capta, quẽdã oppletũ lachrymis nũciasse, Romã ab Alarico captã. Ad eum nunciũ cõsternatũ cõuulso corpore, & femora manibus ferietẽ, dixisse Honoriũ: Roma modò hîc fuit: quomodo igitur capta est? quo errore nũcij intellecto, cũ gemitu dixisse, se de urbe loqui, non de aue. Habebat enim in delitijs gallinã prægrãdẽ, nomine Romã, quã cum putasset esse captã, ingemuerat. Mortuus est hydropicus, natus annos XL. quorũ triginta, nulla cum laude imperauit. Ioannes autem qui Romæ tyrannidem inuaserat, sororẽ eius Placidiam cum liberis ambobus Valẽtiniano et Honoriade urbe expulit.

Stilicõ tutor Honorij & socer

Alaricus Gothus ab Honorio euocatus.

Cõstãtius Placidia.

Historicorũ dissensio

Roma Honorij obitus.

Honorij obitus.

Ioannes Romæ tyrannus.

IMPERIVM THEODOSII IVNIORIS.

Iunior autẽ Theodosius Cõstãtinopoli, Pulcheriæ sororis studio, diligẽter educabatur & erudiebat, metu Isdigerdis Persarũ regis, nemine cõtra eos insurgẽte. nã Arcadi* moriẽs Isdigerdẽ in testamẽto, filij, pueri adhuc, ut dictũ est, tutorẽ scripserat. quo ille accepto Antiochum

Pulcheria soror Theodosij.

Isdigerdes. Antiochus.

eunuchorũ ſuorũ principẽ miſit, cuſtodem et curatorẽ imperatoris Theodoſij, admonitis per literas proceribus, ut Imperatori ſuo parerẽt. Quòd niſi feciſſent, ſe iniurias pueri nõ eſſe neglecturũ. Iam pubeſcẽti ſoror Pulcheria Eudociã Athenieñſem deſpõdet, forma excellẽti prçditã, & omni doctrinæ genere perpolitam. Erat ea Leontij cuiuſdã Athenienſis philoſophi filia, & Athenais nominabatur. qui cum eã ſplẽdidã fortunã conſecuturã, ex arte cognouiſſet: teſtamento ſuas opes duobus filijs reliquerat, Valerio & Geneſio, filiæ tantum centũ aureis legatis, hac adiecta clauſula, quòd fortuna eius ſuffectura ei eſſet. Fratres igitur patrimonio ſibi uẽdicato, Athenaidẽ legitimã ſuam poſtulantẽ, et teſtamentũ iniuriæ accuſantẽ, paternis etiam ædibus exegerunt. Qua matertera ſuſcepta, & Conſtãtinopolim perducta, cauſa expoſita Pulcheriæ ſupplicãt. Quæ cum puellã formoſiſsimã, & integra ætate eſſe uidiſſet, rogat, An adhuc uiri expers eſſet? eo cognito, baptizat rudem adhuc Chriſtianæ religionis, & mutato eius nomine in Eudociã, fratri Theodoſio deſpõdet, diadematẽ ornat, & Auguſtam appellat. Hac uxore ducta Theodoſius, Antiocho inter Imperatorios Eunuchos potẽtiſsimo, & omnia pro imperio, non pro imperij miniſtro cõmiſcẽti, Præpoſiti honorẽ adimit, omnibus etiã opibus ereptis. Is uerò tõdetur & Chalcedonẽſis eccleſiæ fit clericus in æde inclytæ martyris Euphemiæ, nec multo pòſt moritur. At Eudocia Imperatrix fratres accerſit, neq; irata illis, ſed gratias potius agẽs, ut dignitatis tãtæ autoribus (niſi enim ab eis exacta fuiſſet, nunquã uenturã fuiſſe Cõſtãtinopolim) Geneſio præfecturã Illyriorũ ab Imperatore impetrat, Valeriũ Magiſtri honore donat. Sub id tempus, Atticus patriarcha Iudæũ quẽdã paralyticũ monitis in Chriſti cognitionẽ perductũ, ſacro lauacro eſt dignatus, & ſanũ ex aqua eduxit. Hic etiã D. Chryſoſtomi nomẽ in Eccleſiæ cõmẽtarios retulit, prius nõ inſcriptũ. Nã religioſiſsimus ille pater, Origeniſta & uocabatur & habebatur. Attico mortuo, qui XX. annos cœtui fideliũ præfuerat, Siſinnius eligitur, et biẽniũ põtificatu functus, uitã cũ morte cõmutat, ãno imperij Theodoſii XXII. in cuius locũ introductus eſt Neſtorius, qui cũ triẽniũ prçfuiſſet, docuit ſanctã uirginẽ Mariã nõ eſſe deiparã dicẽdã, Chriſtũ uero nõ aliud niſi hominẽ eſſe aſſerebat: in eoq; dei filiũ, ut in propheta quopiã habitaſſe nugabatur, cũq; bipertiẽs, affirmabat, dei uerbũ non ſũpſiſſe carnẽ è caſto ſanguine matris dei, ſed aliũ eſſe filiũ & uerbũ Dei, aliũ Chriſtũ, qui filius eſſet adoptiuus, et gratia deus factus. His cçteri patriarchç cognitis, Cœleſtinus Romanus, Cyrillus Alexãdrinus, Ioãnes Antiochenus, Iuuenalis Hieroſolymitanus, negociũ ad Imper. Theodoſiũ & Pulcheriã deferũt, petentes ut indicto cõci

Eudocia Leonis philoſophi filia, uxor Theodoſij.

Antiocho Eunucho magiſtratus abrogatur.

Eudocia in fratres benefica.

Atticus patriarcha Iudæum ſanat.

Siſinnius patriarcha.

Neſtorius hæreticus.

τὸν παρ᾽ αὐτῷ εὐνούχων τὸν ἐντιμότερον, φύλακα τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου καὶ κηδεμόνα ἐσόμενον, παραινέσας διὰ γραμμάτων, τοὺς ἄρχοντας ὑπείκειν τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ. εἰ δὲ μὴ οὕτω πειθοῖεν, ἀπειλήσας αὐτοῖς αὐτὸς ἔσεσθαι εἰς ἐκδίκησιν τοῦ παιδός. τούτῳ γοῦν τελεῖν ἠγγικότι εἰς μείρακας, ἡ ἀδελφὴ Πουλχερία μνηστεύεται τὴν ἐξ Ἀθηνῶν Εὐδοκίαν, κάλλος μὲν ἔχουσαν περιττὸν, σοφίας δὲ μετασχοῦσαν παντοδαπῆς. ἡ θυγάτηρ μὲν ἦν Λεοντίου τινὸς φιλοσόφου, Ἀθήνηθεν ὡρμημένου, Ἀθηναῒς δ᾽ ὠνομάζετο. ὃς γνοὺς ἐξ ἐπιστήμης εὐτυχήσειν μέλλουσαν τὴν θυγατέρα λαμπρῶς, διατιθέμενος, τὴν μὲν περιουσίαν αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς καταλέλοιπε. δύο δ᾽ ἦσαν, Οὐαλέριος καὶ Γενέσιος. τῇ δὲ θυγατρὶ ἑκατὸν χρυσίνους μόνους δοθῆναι ἐπέσκηψε, γράψας ἀρκεῖν αὐτῇ τὴν τύχην αὐτῆς. τῶν γοῦν συγγόνων αὐτῆς σφετερισαμένων τὴν πατρικὴν οὐσίαν, ἡ Ἀθηναῒς, νόμιμον τὸ οἰκεῖον ἀπῄτει λάχος. καὶ ἠξίου τοὺς ἀδελφοὺς, μὴ τὰς τοῦ πατρὸς διαθήκας ἀδίκους οὔσας ποιεῖν. οἱ δὲ καὶ τῆς οἰκίας αὐτὴν ἐξῶσαν τῆς πατρικῆς. ἐκδεξαμένη δὲ ταύτην ἡ πρὸς μητρὸς θεία, αὐτῇ ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. καὶ τῆς Πουλχερίας ἐδέοντο, διηγούμεναι τὴν ὑπόθεσιν. ἰδοῦσα δ᾽ ἐκείνη τὴν κόρην περικαλλῆ καὶ ἀκμάζουσαν, ἤρετο εἰ ἀπείρατος ἔτι ἀνδρός ἐστι. καὶ γνοῦσα τοῦτο, βαπτίζει αὐτὴν ἔτι οὖσαν ἀμύητον, καὶ Εὐδοκίαν μετονομάσασα, τῷ ἀδελφῷ ταύτην Θεοδοσίῳ συζεύγνυσι, καὶ διαδήματι ταινιοῖ, καὶ αὐγοῦσταν καλεῖ. γήμας δὲ ταύτην ὁ Θεοδόσιος, τὸν Ἀντίοχον, ὃς τῶν βασιλικῶν εὐνούχων ὑπῆρχεν ὁ κράτιστος, καὶ πάντα συνεκίνει δυναστεύων, ὡς παραδυναστεύων, ἀποσκευάζεται. καὶ οὕτως παραλύεται ὁ Ἀντίοχος τῆς τοῦ πραιποσίτου τιμῆς. ἀφαιρεῖται δὲ καὶ πᾶσαν τὴν ὕπαρξιν, αὐτὸς δὲ κείρεται κληρικὸς εἰς τὸν ἐν Χαλκηδόνι ναὸν τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας. καὶ θνήσκει μετ᾽ οὐ πολύ. ἡ δὲ βασιλὶς Εὐδοκία, μετακαλεῖται τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ μηδὲν αὐτοῖς μηνίσασα, ἀλλὰ χάριτας μᾶλλον ὁμολογήσασα, ὡς οὐκ ἂν τυχοῦσα τῆς βασιλείας εἰ μὴ παρ᾽ αὐτῶν ἐξώσθη, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν περιέστη, τὸν μὲν Γενέσιον, ἔπαρχον τῶν Ἰλλυριῶν διὰ τοῦ βασιλέως πεποίηκε. τὸν δὲ Οὐαλέριον, ἐτίμησε μάγιστρον. ὁ μέντοι πατριάρχης Ἀττικὸς Ἰουδαῖόν τινα παραλυτον εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ Χριστοῦ διὰ παραινέσεων ἀγαγὼν, τοῦ θείου λουτροῦ κατηξίωσε, καὶ ὑγιῆ ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἐξήγαγεν. οὗτος καὶ τὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ὄνομα ἐν τοῖς τῆς ἐκκλησίας διπτύχοις ἐνέγραψε, μὴ πρότερον ἐγγραφέν. ὠριγενιαστὴς γὰρ ὁ εὐσεβέστατος ἐκεῖνος πατὴρ ἐκαλεῖτο καὶ ἐνομίζετο. θανόντος δὲ Ἀττικοῦ, ὃς εἴκοσιν ἔτη τοῦ τῶν πιστῶν προέστη συστήματος, χειροτονεῖται Σισίνιος, καὶ ἐπὶ δύο ἔτη τῇ ἀρχιερωσύνῃ κατεχρήσατο, τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε, κατὰ τὸ εἰκοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας Θεοδοσίου. καὶ ἀντεισήχθη Νεστόριος, ὃς ἐπὶ τρισὶν ἀρχιερατεύσας ἐνιαυτοῖς, ἐδίδασκε τὴν ἁγίαν παρθένον Μαρίαν θεοτόκον μὴ λέγειν, ψιλὸν ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν δογματίζων, καὶ αὐτῷ ἐνοικῆσαι τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ φλυαρῶν ὡς ἑνὶ τῶν προφητῶν, καὶ εἰς δύο διαιρῶν αὐτόν, οὐ σάρκα λαβεῖν ἐκ τῶν ἁγνῶν αἱμάτων τῆς θεομήτορος τὸν τοῦ θεοῦ λόγον ἀπισχυρίζετο, ἀλλὰ ἄλλον μὲν εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ λόγον, ἄλλον δὲ τὸν Χριστὸν θέσει υἱοποιηθέντα, καὶ χάριτι θεωθέντα. ταῦτα δὲ μαθόντες οἱ τῶν λοιπῶν πατριαρχικῶν προεστῶτες θρόνων, ὁ τῆς Ῥώμης Κελεστῖνος, Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, Ἰωάννης Ἀντιοχείας, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, ἀναφέρουσι πρὸς τὸν ἄνακτα Θεοδόσιον καὶ τὴν Πουλχερίαν, αἰτούμενοι σύνοδον ἀθροισθῆναι καὶ γυμνασθῆναι τὰ παρὰ

περὶ τῆς ἐξ ἀθηνῶν εὐδοκίας ἡ συνοικοῦσα τῷ βασιλεῖ.

περὶ τοῦ ἀντιόχου.

περὶ τῶν βασιλίδος ἀδελφῶν.

περὶ τοῦ ἐπὶ τὸν παραλυτον ἰουδαῖον θαύματος.

περὶ πατριαρχῶν καὶ νεστορίου καὶ τῆς αὐτοῦ αἱρέσεως.

περὶ τῆς τρίτης συνόδου.

τὰ παρὰ τοῦ Νεστορίου δογματιζόμενα. συνηθροίσθησαν οὖν ἐν Ἐφέσῳ σύνοδος διακοσίων πατέρων, ἧς ἐξῆρχεν ὁ ἁγιώτατος Κύριλλος, ἐπέχων καὶ τὸν τόπον Κελεστίνου τοῦ πάπα Ῥώμης, μὴ δυνηθέντος συνελθεῖν δι' ἀσθένειαν. τὰ τοῦ Νεστορίου κατεξετάσθησαν δόγματα, καὶ ἀπεβλήθησαν ὡς κακόδοξα. ἡ δὲ ἁγία παρθένος θεοτόκος ἀπεδείχθη καὶ φρονεῖσθαι καὶ λέγεσθαι, καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς σαρκωθεὶς ἀνάνδρως, υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ θεὸς παρὰ τῶν ἱερῶν ἐκείνων πατέρων ἐκεκήρυκτο. πρὸς τρανοτέραν δὲ τῆς πίστεως ὁμολογίαν, καὶ τῆς δυσσεβείας τοῦ Νεστορίου σαφέστερον ἔλεγχον, καὶ δώδεκα συντάξας κεφάλαια ὁ ἱερώτατος Κύριλλος τῆς ὀρθῆς δόξης ὑπομνήματα, τῇ ἐκκλησίᾳ παρέδωκεν. ὁ δὲ Νεστόριος ἀπεβλήθη καὶ τοῦ τῶν ὀρθὰ φρονούντων ἀρχιερέων ἀπεκινήθη χοροῦ. μετὰ τρίτην δὲ τῆς συνόδου ἡμέραν, ἐφίστανται τῇ Ἐφέσῳ ὅ,τε Ἀντιοχείας Ἰωάννης, καὶ ὁ Κύρου ἐπίσκοπος Θεοδώρητος, καὶ ὁ Ἐδέσσης Ἴβας καὶ ἕτεροι. καὶ ὅτι μὴ καὶ τὴν αὐτῶν παρουσίαν οἱ τῆς συνόδου ἀνέμειναν, ὀργισθέντες τῷ τε μεγάλῳ Κυρίλλῳ ὡς τῶν ἄλλων ἐξάρχοντι, τήν τε τοῦ Νεστορίου καθαίρεσιν ᾐτιάσαντο, καὶ ἐκείνων θέμενοι, τοῦ τε θείου Κυρίλλου καὶ Μέμνονος τοῦ Ἐφέσου, καθαίρεσιν ἐψηφίσαντο. ὁ Θεοδώρητος δὲ καὶ κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τῶν τοῦ Κυρίλλου ἐχώρησε. καὶ εἰς ἀνατροπὴν αὐτῶν κεφάλαια συνέταξεν ἕτερα, πρὸς ἃ πάλιν ὁ μέγας ἀντηγωνίσατο Κύριλλος, οὐκ ὀρθῶς δογματίζοντα ἐλέγχων τὸν Θεοδώρητον. κατεγνώσθησαν δὲ παρὰ τῆς συνόδου ὅ,τε Ἀντιοχείας καὶ οἱ λοιποί, καὶ τῶν ὀρθοδόξων ἠλλοτριώθησαν. οὕτως οὖν τούτων ἐχόντων καὶ κατ' ἀλλήλων γενομένων τῶν ἐπισκόπων, καὶ σχίσματος ὄντος μέσον αὐτῶν, ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος ἀφικέσθαι πάντας ἐκέλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. καὶ παραγενομένων ἐνώπιον τοῦ βασιλέως ἡ ζήτησις γέγονε, καὶ καθῃρέθη Νεστόριος, καὶ εἰς ἕω ὑπερωρίσθη. τοῦ Ἀντιοχείας καὶ τοῦ Θεοδωρήτου συμφρονησάντων τῇ ἱερᾷ συνόδῳ, ὡς διὰ λύπην καὶ ἔριν ἀντικαθισταμένων τὸ πρότερον. τοῦ δὲ Νεστορίου κἀν τῇ ἐξορίᾳ πολλοὺς διαστρέφοντος, ὁ Ἀντιοχείας Ἰωάννης ἀναφορὰν περὶ τούτου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐποιήσατο, ζητῶν μετοικισθῆναι αὐτὸν ἀλλαχοῦ. καὶ ἀπενήνεχθη ὁ δείλαιος εἰς Ὄασιν, χώραν οὖσαν τῆς Ἀραβίας λυπρὰν καὶ ὑπ' ἀνέμων καταπνεομένην φθοροποιῶν. ἀντεισήχθη δὲ εἰς τὴν τῆς νέας Ῥώμης ποιμαντικὴν Μαξιμιανὸς τῆς ἐκκλησίας πρεσβύτερος. καὶ μετὰ τοῦτον ἐπὶ διετίαν ἀρχιερατεύσαντα Πρόκλος ὁ τοῦ Χρυσοστόμου μαθητής, πατριάρχης προεχειρίσθη, ὑπὸ Σισιννίου τοῦ πατριάρχου ἐπίσκοπος Κυζίκου πρώην χειροτονηθείς, μὴ δεχθεὶς δὲ παρὰ τῶν ἐκεῖ, ἕτερον ἑλομένων ἀρχιερέα, καὶ τὸν μεταξὺ χρόνον σχολάζων. οὗτος τοίνυν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐνθρονισθείς, ἀξιοῖ τὸν βασιλέα τὸ ἱερώτατον τοῦ Χρυσοστόμου σῶμα ἐκ Πιτυοῦντος ἀνακομισθῆναι, ἵνα μὴ μείνῃ καὶ θανόντα τὸν ἅγιον ὑπερόριον. πείθεται τούτῳ ὁ βασιλεύς, καὶ ἀνακομίζεται ὁ τοῦ ἁγίου νεκρός, καὶ ὑποδέχεται μεθ' ὑπερβαλλούσης τιμῆς, καὶ κατατίθεται ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων πανσέπτου ναοῦ. βουληθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος τὰ τείχη μεταθεῖναι τῆς πόλεως, καὶ μείζονα ταύτης βαλεῖν περίβολον, Κύρῳ τῷ ὑπάρχῳ τὸ ἔργον ἀνέθετο. καὶ ὃς σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ χρησάμενος, ἀνήγειρε τὸ χερσαῖον τεῖχος ἐκ θαλάσσης εἰς θάλασσαν δι' ἑξήκοντα ἡμερῶν. ὁ γοῦν δῆμος τῆς πόλεως ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἡσθείς, καὶ τὸ τάχος τοῦ ὑπάρχου θαυμάσας, ἐξεβόησε δημοσίᾳ· Κωνσταντῖνος ἔκτισε, Κῦρος ἀνενέωσε. διὸ φθονηθεὶς παρὰ

περὶ τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ σώματος τοῦ Χρυσοστόμου.

cilio in Nestoriana dogmata inquiratur. Igitur ducẽtis patribus Ephesum ad concilium cõgregatis, cuius princeps erat sanctissimus Cyrillus, Cœlestini Papæ Romani etiam uice fungens, qui per ualetudinem adesse non poterat: Nestorij decreta examinata, & ut peruersa, reiecta sunt: & constitutum, ut sancta uirgo Deipara & haberetur & diceretur, & qui carnem ex ea citra uirilem operam sumpserit, Dei filius & Deus à sanctis patribus est pronunciatus. Ac in certiorem fidei cõfessionem, & euidentiorem Nestorianæ impietatis refutationem, sanctus Cyrillus duodecim capita in ueræ sententiæ monimentum composuit, Ecclesiæq; tradidit, Nestorio reiecto, & amoto è cœtu rectè sentientium pontificũ. Cæterum post tertiam cõcilij diem Ephesum ingrediuntur Ioannes Antiochenus, Theodoretus Cyrẽsis, Ibas Edessenus & alij, iratiq; Cyrillo, ut principi consilij, ob aduentũ suum non expectatum: tum Nestorij abdicationẽ incusant, tum diuo Cyrillo & Mẽnoni Ephesino episcopatus eripiendos decernũt. Theodoretus etiam capita duodecim, à Cyrillo cõposita inuasit, & ad ea euertenda, edidit alia: quæ cum Diuus Cyrillus erroris conuicisset, Antiochenus et cæteri à concilio damnati, ab orthodoxis alienãtur. Episcopos sic affectos & inter sese decertantes, Imperator Theodosius omnes Constantinopolim accersit: corã quo agitata quæstione, reiectus Nestorius, in Orientem relegatur, Antiocheno & Theodoreto etiam sancto concilio assensis, ut qui ante per contentionem & ex mœrore aduersati essent. Cum autem Nestorius in exilio etiam multos peruerteret, Ioannes Antiochenus, de eo alium in locum transferendo refert. Itaq; miser in Oasin, Arabiæ regionem sterilem, & uentis pestilentibus infestam, trãsfertur. Nouæ autẽ Romæ sedi pastorali Maximianus Ecclesiæ presbyter præficitur. Post quem pontificatu biennio functum, Proculus diui Chrysostomi discipulus, patriarcha creatur, qui pridem à Sisinnio patriarcha Cyzici episcopus designatus, sed à Cyzicenis, qui alium elegerant, non receptus, tempore interiecto ocium egerat. Hic igitur sede Constantinopolitana receptus, petit ab imperatore, ut corpus diui Chrysostomi, Pityunte referatur, ne uir sanctus, post obitum etiam exularet. Paret Imperator, relatumq; & insigni cum honore susceptum, intra sacrarium ædis sanctorum Apostolorum conditur. Theodosius autẽ mœnia trãslaturus, & urbem amplificaturus, munus id Cyro præfecto mandat, qui magno studio & celeritate, Chersæũ murum, à mari ad mare pertinentem, intra dies sexaginta absoluit. Vrbana igitur multitudo, & opere delectata, et præfecti celeritatẽ admirata, publicè exclamat: Cõstantinus condidit, Cyrus renouauit. Quãobrem Cyrus inuisus & susceptus

Cyrilli 12. capita.

Seditio inter episcopos.

Theodoreti 12. capita.

Maximianus.

Proculus.

Io. Chrysostomi corpus Constantinopolim refertur.

Cyrus amplificata Cõstãtinopoli inuidus Theodosij fit clericus.

& suspectus Imperatori, uel inuitus tondetur ut clericus, pòst, etiam Smyrnæ fit episcopus. Proculo autem patriarcha, cum duodecim annos orthodoxo Constantinopolitano populo præfuisset, mortuo, D. Flauianus in eius sede collocatur: qua tempestate Archimandrita quidam Eutyches, docebat, dominum nostrum Iesum Christum, duas naturas post incarnationem non retinuisse, sed ambas in unam naturam contemperatas & permistas esse.

Flauianus. Eutychiana hæresis Ephesi confirmata.

Hunc, suam opinionem pertinaciter defendentem, Flauianus ab ecclesiæ corpore resecuit, ne peste illa, sana etiam membra inficerentur. Sed Eutyches Chrysaphium Eunuchum adit, suæ sententiæ suffragatorem.

Chrysaphius.

Qui cum apud Imperatorem plurimum posset, impetrat, ut Dioscoro qui post Cyrilli obitũ Alexandriam ecclesiam gubernabat, cum alijs episcopis Ephesum uocato, Eutychianum dogma excuteretur, præsente etiam Flauiano.

Dioscorus.

Is igitur Dioscorus, cum Eutyche consentiens, adductis alijs etiam episcopis eiusdem opinionis, Ephesum profectus, suffragatur Eutychiano dogmati. Cæterum sancto Flauiano aduersante, Dioscorus exiliens instar indomiti asini, calcibus sancti illius uiri pectus impetijt, & pugnis maxillas eius tundere non prius destitit, quàm cõcilio expulisset. At sanctus ille ex plaga pectoris post triduum decedit, cum nouæ Romæ thronum per biennium ornasset.

Flauiani interitus.

Dioscorus autem episcopos qui aderant, subscribere sentẽtiæ suæ coẽgit. Nam Eunuchus ille milites armatos adesse iusserat, ut aduersantes perterrefaceret. Verùm Domnus, Antiochenæ urbis præses, cũ & ipse in tumultu illo subscripsisset, postea in Dioscorum uociferantur, eiusq́ sententiam ut impietate plenam proscindit.

Domnus.

His Theodosius auditis, & Flauiani cognito interitu, iratus cum Chrysaphio expostulat: cui Dioscorus periculi metu suadet, ut ab Imperatore impetret, ut Anatoliũ, qui ei à responsis erat, quẽ Apocrisiarium uocant, patriarcham Constantinopolitanũ designet, quò & Eutychem in societatem reciperet, & de Flauiani calamitate quæstio nulla haberetur.

Anatolius patriarcha

Ea re per castratum ab Imperatore facile impetrata, patriarcha designatur Anatolius. Idẽ Chrysaphius, ascita etiam Eudocia adiutrice, facilitati principis illudens, persuadet, ut et Pulcheria ab administratione rerum amoueatur. Ea igitur, aula relicta, uitam priuatam agit, & in Hebdomo quiescit.

Pulcheria aula pulsa reuocatur.

At imperator, uix tandem ad sanam mentem reuersus, considerata & nefaria Flauiani cæde, & Pulcheriæ delatione: iusta indignatione contra Eunuchum commotus; quem earum rerum omnium autorem esse constabat, hominem relegat, opibus eius confiscatis, & sororem petita uenia reuocat. Erat pulcheria mulier prudẽtissima, quæ multa fratris errata partim corrigebat, partim te-

Pulcheriæ cõmentũ ad coarguẽdã Theodosij oscitantiam

τῷ βασιλεῖ ὁ Κῦρος καὶ ὑποπτευθεὶς, καὶ ἄκων κάρεται κληρικός. εἶτα καὶ Σμύρνης ἐπίσκοπος γίνεται. τοῦ πατριάρχου δὲ Πρόκλου θανόντος μετὰ δυοκαίδεκα ἔτη ἐξ ὅτου προέστη τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀρθοδόξου λαοῦ, ὁ θεῖος Φλαβιανὸς εἰς τὸν ἐκείνου θρόνον ἐγκαθιδρύεται. ὅτε καὶ ὁ Εὐτυχὴς ἀρχιμανδρίτης ὢν, ἐδογμάτιζε τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, μὴ τὰς δύο φύσεις τηρῆσαι μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν, ἀλλ' εἰς μίαν φύσιν ἄμφω συγκραθῆναι καὶ συμφυρθῆναι. τοῦτον ἀδιόρθωτον μένοντα ὁ Φλαβιανὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας ἐξέκοψε σώματος, ἵνα μὴ τῆς λύμης καὶ τοῖς ὑγιαίνουσι μεταδῷ. πρόστασιν οὖν ὁ Εὐτυχὴς Χρυσάφιον τὸν εὐνοῦχον ὁμοδοξοῦντι αὐτῷ, καὶ πλεῖστα δυναμένῳ παρὰ τῷ βασιλεῖ. καὶ ὃς πείθει τὸν Θεοδόσιον ἐπιτρέψαι τῷ μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου μετάστασιν τῆς Ἀλεξανδρείας τὸν θρόνον διέποντι Διοσκόρῳ, παραγενέσθαι εἰς Ἔφεσον μεθ' ἑτέρων ἐπισκόπων, καὶ τὰ περὶ τὸν Εὐτυχῆ γυμνάσαι, παρόντος καὶ τοῦ Φλαβιανοῦ. οὗτος οὖν ὁ Διόσκορος τοῦ Εὐτυχοῦς τυγχάνων ὁμόδοξος, καὶ ἄλλους ἐπισκόπους προσλαβὼν ὁμογνώμονας, εἰς Ἔφεσον παραγίνεται, καὶ κυροῖ τὰ παρὰ τοῦ Εὐτυχοῦς δογματιζόμενα. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ ἱερωτάτου Φλαβιανοῦ, οἷά τις ἄγριος ὄνος ἀναθορὼν ὁ Διόσκορος, λὰξ τῷ στέρνῳ ἐνέθορε τοῦ εὐσεβοῦς ἐκείνου ἀνδρός. καὶ πὺξ αὐτὸν κατὰ κόρρης τύπτων, οὐκ ἀνῆκεν ἕως τοῦ συνεδρίου ἐξώθησε. καὶ ὁ μὲν ἅγιος μετὰ τρίτην ἡμέραν ἐκ τῆς τοῦ στέρνου πληγῆς μετήλλαξε τὴν ζωὴν, ἐν δύο ἐνιαυτοῖς τὸν ἀρχιερατικὸν κοσμήσας θρόνον τῆς νεωτέρας Ῥώμης. ὁ δὲ Διόσκορος τοὺς ἐκεῖ παρόντας ἐπισκόπους ὑποσημήνασθαι ἐβιάζετο, τῷ παρ' αὐτοῦ ἐκτεθέντι ὅρῳ. ἡ γὰρ τοῦ δηλωθέντος εὐνούχου δυναστεία στρατιώτας ἐνόπλους ἐκεῖ παρεῖναι ἐποίησε, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐκφοβεῖν. Δόμνος δὲ ὁ τῆς Ἀντιοχέων πόλεως πρόεδρος, ὑποσημήνας μὲν καὶ αὐτὸς συναρπαγείς, εἶτα κατεβόα τοῦ Διοσκόρου, καὶ τὸν ὅρον διέβαλλεν ὡς ἀσεβείας μεστόν. ταῦτα μαθὼν ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος, καὶ τὰ κατὰ τὸν Φλαβιανὸν γνοὺς, ἐν αἰτίαις ἐποιεῖτο τὸν Χρυσάφιον καὶ ὠργίζετο. δείσας δὲ ὁ Διόσκορος, ὑποτίθησιν αὐτῷ, πεῖσαι τὸν βασιλέα πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως προχειρίσασθαι Ἀνατόλιον τὸν αὐτοῦ ἀποκρισιάριον, ἵνα καὶ τὸν Εὐτυχῆ δέξηται πρὸς κοινωνίαν, καὶ τὰ περὶ τὸν μακάριον Φλαβιανὸν μένῃ ἀνεξερεύνητα. πείθει τοίνυν ὁ ἐκτομίας τὸν βασιλέα, εὐάγωγον ὄντα, καὶ χειροτονεῖται πατριάρχης ὁ Ἀνατόλιος. ἔτι δ' ὁ εἰρημένος Χρυσάφιος τῆς εὐηθείας τοῦ κρατοῦντος κατατρυφῶν, ἔπεισεν αὐτὸν, καὶ τὴν βασίλισσαν Εὐδοκίαν προσλαβὼν συνεργὸν, τὴν Πουλχερίαν τῆς τῶν πραγμάτων μετακινῆσαι διοικήσεως. καὶ ἡ μὲν, τῶν ἀνακτόρων ὑποχωρήσασα, καθ' ἑαυτὴν ἔζη, καὶ ἐν τῷ Ἑβδόμῳ ἡσύχαζεν. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς ἑαυτὸν ὀψέ ποτε μόλις ἐλθὼν καὶ τὴν περὶ τὸν μακάριον Φλαβιανὸν μιαιφονίαν ἀναλογισάμενος, καὶ τὰ περὶ τὴν Πουλχερίαν, καὶ πάντων αἴτιον τὸν βέβηλον ἐκεῖνον εὐνοῦχον εὑρὼν, εἰς δίκαιον κατ' αὐτοῦ κινεῖται θυμὸν, καὶ τῷ μὲν, ὑπερορίαν καταψηφίζεται, καὶ δημεύει τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, τὴν δὲ ἀδελφὴν μετακαλεσάμενος, συγγνώμην ᾔτει, καὶ τὴν τῶν πραγμάτων διοίκησιν αὖθις αὐτῇ ἐγχειρίζει. ἦν δὲ ἡ Πουλχερία συνετωτάτη, καὶ πολλὰ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ ἀδελφοῦ, τὰ μὲν, ἐπηνώρθου, τὰ δὲ, συνεκάλυπτε. λέγεται γοῦν ἀπροσέκτως τὸν βασιλέα τοῦτον ὑποσημαίνεσθαι τὰς γραφάς. ἡ δὲ, παρῄνει αὐτὸν, μὴ πᾶν τὸ προσαγόμενον βεβαιοῦν, ἀλλὰ τὰ γεγραμμένα προεπισκέπτεσθαι. ὁ δέ, ἀναβέ-

βαιῶτο

περὶ τοῦ πατριάρχου Φλαβιανοῦ καὶ περὶ Εὐτυχοῦς τοῦ αἱρετικοῦ.

ὅτι τῷ ἀλεξανδρείας διοσκόρῳ ἐπετράπη ὁ σύνοδον τῶν τὰ εὐτυχοῦς δογματίζοντος ἐκκλησιαστικῶν.

ὅτι τοῦ φλαβιανοῦ θανόντος, πατριάρχης προχειρίζεται ἀνατόλιος.

ὅτι τὴν πουλχερίαν ἀπώσαντο τῶν ἀνακτόρων ἐκ συνεργίας τοῦ χρυσαφίου.

ὅτι αὖθις τῇ ἀδελφῇ τὴν διοίκησιν.

ὅσον ἡ πουλχερία ἐβοήθει τῷ ἀδελφῷ

Βεβαιοῦντο, μή τι κακουργηθείη τῷ κρατοῦντι. ἀδιαφόρως γὰρ αὐτὸς ἀπεχαρίζετο τὰ γραφόμενα εἰς ἔλεγχον τοίνυν τῆς νωθρᾶς γνώμης τοῦ ἀδελφοῦ, ποιεῖ δέ τι ἡ Πουλχερία ἐπινοήσασα. ἔγγραφον ἐξ ἐκείνου συντίθησι προσώπου, ὡς αὐτῇ τὴν αὐγούσταν Εὐδοκίαν πωλήσαντος, καὶ ὡς ἕτερόν τι αὐτῷ προσαγαγοῦσα τὸ ὠνητήριον, ἔπεισε βεβαιῶσαι τῇ οἰκείᾳ ὑπογραφῇ. εἶτα μεταπεμπομένην παρ' ἐκείνου τὴν Εὐδοκίαν, ἀπηρνεῖτο ἀφεῖναι. ἐρομένου δὲ τὴν αἰτίαν τοῦ αὐτοκράτορος, τὸ πρατήριον ἡ Πουλχερία αὐτῷ ἐμφανίζει. καὶ οὕτως ἤλεγξεν αὐτὸν πλεῖστα ὑποσημαίνεσθαι, ἃ οὔτ' οἶδεν οὔτ' ἴσως βούλεται γίνεσθαι. τότε μὲν οὖν τῆς πεπλασμένης ἐκείνης πράσεως σχολασάσης, ἡ βασιλὶς ἀπεκατέστη τῷ αὐτοκράτορι. μετέπειτα δι' αἰτίας συμβάσης τινός, ἀπέστρεψε τὴν αὐγούσταν ὁ βασιλεύς. ἡ δ' αἰτία, μῆλον ὑπερφυὲς εἰς ὄγκον, ἐκομίσθη τῷ βασιλεῖ. ὃ δὴ οὗτος θαυμάσας, τῇ βασιλίδι ἀπέσταλκεν. ἐκείνη δὲ τῷ Παυλίνῳ τὸ μῆλον δεδώκει. ἦν δὲ λόγιος ὁ ἀνήρ, κἀντεῦθεν τῇ βασιλίσσῃ ᾠκείωτο. ὁ δὲ τὸ τοῦ μήλου μέγεθος ἀγασθείς, προσήγαγε τοῦτο τῷ βασιλεῖ, ἀγνοῶν τὰ περὶ αὐτοῦ. ἐκεῖνος δ' ἐπέγνω τὸ προσαχθέν, καὶ κρύψας αὐτό, τὴν γυναῖκα ἠρώτησε. ποῦ δῆτα τὸ σταλὲν αὐτῇ μῆλον εἴη; ἡ δὲ φαγεῖν εἶπε τοῦτο, δείσασα μὴ ὁ ἀνὴρ ὑποπτεύσῃ, ὃ ἐκεῖνος ἤδη ὑπώπτευσεν. ὁ δ' ἐπὶ προσέκειτο ἐπιτακτικώτερον. ἡ δ' αὖθις φαγεῖν τὸ μῆλον ἐξώμνυτο. ἐξάγει τοῦτο μεστὸς ὁ αὐτοκράτωρ ὀργῆς. καὶ ἡ μὲν ἐπαυτοφώρῳ ἑάλω μὴ ἀληθεύουσα. τῷ δὲ τὰ τῆς ὑπονοίας ἐστήρικτο. κἀντεῦθεν κτείνεται μὲν ὁ Παυλῖνος ἐξ ὑποψίας ψευδοῦς, ἡ δ' Εὐδοκία μεμήνιτο. καὶ ᾔτησεν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔνθα δὴ ἀπελθοῦσα σὺν πλούτῳ βαθεῖ, ναούς τε ἐδείματο, καὶ πολλὰ τοῖς πενομένοις καὶ τοῖς ἐκεῖ μοναστηρίοις δέδωκεν. ἐκεῖθεν δ' ἐπανελθοῦσα αὖθις μετὰ θάνατον τοῦ ἀνδρός, ἐκεῖσε ἀφίκετο. κἀκεῖ τετελεύτηκεν. οἵα δὲ περὶ λόγους ἦν ἡ βασιλὶς ἐκείνη, δηλοῦσι τὰ λεγόμενα ὁμηρόκεντρα. πατρικίου γάρ τινος ὑποχαράξαντος τῷ σπουδάσματι, ἀτελὲς δὲ καταλιπόντος αὐτό, ὥσπερ οἷον ἄπεπτον ἀνοργάνωτον, ἐκείνη καὶ εἰς τέλος ἤγαγε καὶ ὠργάνωσεν. ὡς καὶ ἡ παρ' ἐκείνης δι' ἔπους ἡρωϊκοῦ τῷ ποιήματι γενομένη ἐπιγραφὴ τοῖς ταύτην ἐπιοῦσι παρίστησι. θνήσκει δὲ ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος πεντηκοντούτης γενόμενος, καὶ σχεδὸν ἅπαντας τοὺς ἰδίους ἐνιαυτοὺς βασιλεύσας, βραχεῖς μὲν πάνυ σὺν τῷ πατρί, τοὺς δ' ἄλλους καθ' ἑαυτόν. τὴν δ' αἰτίαν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, οἱ μὲν νόσον γεγονέναι φασίν, οἱ δ' ἐν θήρᾳ ἐλαύνοντι συμπεσεῖν τὸν ἵππον ἱστόρησαν, καὶ πληγέντα αὐτὸν καιρίαν μερῶν, μετ' ὀλίγον θανεῖν. ἦν δὲ λογικῆς παιδείας οὐκ ἀνομίλητος. ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων μαθηματικῶν βίβλων μετεσχηκώς, καὶ τῆς ἀστρονομίας αὐτῆς ἀπεγεύσατο. ἱππεύειν δὲ καὶ τοξεύειν, εἰς ἄκρον ἤσκητο. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν γραφικήν, καὶ τὴν πλαστικὴν δεξιῶς εἶχεν. ἐπιεικὴς δὲ τὸν τρόπον γενόμενος, μαλθακῶς πρὸς μεταχείρισιν πραγμάτων διέκειτο. ὅθεν καὶ οἱ παρ' αὐτῷ δυνηθέντες ἐκτομίαι, πολλὰ τῶν οὐ δεόντων εἰργάσαντο. ὁ Ἀντίοχος, καὶ μετ' ἐκεῖνον Ἀμάντιος, καὶ τελευταῖος Χρυσάφιος. ἐν τοῖς χρόνοις δὲ τούτου τοῦ βασιλέως, Πρόκλου τοῦ πατριάρχου λιτανεύοντος σὺν τῷ κλήρῳ καὶ πλείστῳ μέρει τοῦ πλήθους τῆς πόλεως, ἄφνω παιδίον αἴρεται ἐναέριον. τοῦ δὲ λαοῦ θαμβουμένου καὶ ἐπὶ πλεῖστον βοῶντος τὸ, Κύριε ἐλέησον, αὖθις κατάγεται τὸ παιδίον, λέγον μυηθῆναι, μὴ δεῖν

ἕως τῆς αὐγούστης ὑπονοίας ἀπέστρεψεν ὁ Θεοδόσιος.

Τελευτὴ Θεοδοσίου.

ἐν τῷ ἰδίῳ ἀλώσει.

gebat. Literis ille certè quidem inconsideratè subscribere dicebatur. Quod ne faceret, utque literarum sententiam consideraret, ab illa admonitus, affirmabat, à nemine strui sibi fraudem, & scire se quid literæ continerent. Quare illa ad socordiam fratris coarguendā huiusmodi commento usa est. Nomine illius syngrapham componit, qua sibi Eudocia Augusta uenderetur, eaque, ceu aliud quiddam esset, Imperatori oblata, efficit ut subscribat. Deinde Eudociam ab illo accersitam, abire non sinit, quæsitaque retentionis causa, profert syngrapham: itaque conuincit, cum subscribere plurimis, quæ neque norit, neque etiam fortasse fieri uelit. Ac tum quidem, commentitia illa uenditione sublata, uxor Imperatori restituitur. Pòst autem, in odium eius tali de causa incurrit. Pomum inusitata magnitudine sibi oblatum Imperator, admiratus, uxori misit. Id illa Paulino dedit uiro erudito, eaque de causa sibi familiari. Is rei ignarus, illud Imperatori effert, ut rē mirā. quo ille agnito & occultato, uxorem rogat, ubi sit mâlum ipsi missum? Illa uerita ne id suspicaretur maritus, quod iā suspicabatur, se comedisse respondet. Verū illo acrius urgēte, iureiurando affirmat, se iam comedisse. Tum ira percitus Imperator, pomū profert. Sic illa in manifesto mendacio deprehensa, suspicio mariti confirmatur, Paulinus insons occiditur. Eudocia cū se inuisam esse cerneret, facultatem abeūdi Hierosolyma petit, quò cum magnis opibus profecta, & templa ædificauit, & pauperibus, eiusque loci monasterijs multa dedit. Inde reuersa, post mariti obitum, eòdem rediit, ibique mortua est. Qua uerò eruditione Imperatrix illa fuerit, centones Homerici declarant. Nam cum Patricius quidam id opus imperfectum & indigestum reliquisset: illa & absoluit & digessit, ut inscriptio uersibus heroicis præfixa declarat. Moritur Theodosius quinquagenarius, omnibus ferè uitæ suæ annis Imperator, quorū paucis omnino cum patre, cæteris per se regnauit. Causam eius obitus alij morbum fuisse perhibent, alij in uenatione cū equo lapsum, læsis uitalibus membris paulò post obijsse. Fuit literarum non imperitus, sed cū in alijs Mathematicis libris uersatus, tum Astronomiæ non ignarus, equitandi & sagittandi peritia excellens, præterea pingēdo fingendoque dexter. Cum autem leni esset ingenio, mollior ad res gerendas fuit. Vnde factum, ut castrati apud illum gratiosi, multa perperā agerent, ut Antiochus, & post illū Amāuus, ac denique Chrysaphius. Huius Imperatoris temporibus, Proculo patriarcha cum Clero & maxima urbanæ multitudinis parte supplicantibus, puer sublimis in aërem tollitur. Populo obstupefacto & longo tempore uociferante, Kyrie eleeson, rursus demittitur, ac sibi præceptum esse dicit, ne in Cantico Tersancto ad-

Pomum occasio cædis Paulini, & odij Eudociæ.

Eudociæ obitus et eruditio.

Centones Homerici.

Theodosij iunioris obitus.

Theodosij elogia.

Miraculum pueri in aërem sublati.

deretur clausula: Qui crucifixus est pro nobis.

IMPERIVM MARCIANI.

Theodosio mortuo, sed eius obitu paucis cognito, Pulcheria Marcianum accersit, senẽ iam, sed uirum bonũ & modestum: & Imperatoris morte indicata, Te, inquit, præ cæteris omnibus imperatorẽ elegi, si fidem dederis, te uirginitatem meam, quam consecraui Deo, intactam conseruaturum. Assensum illũ, patriarcha & senatu accersitis, Imperatorẽ salutat, & diademate cingit. Erat autem Marcianus neq; gestis magistratibus clarus, neq; illustri genere ortus, sed gregarius miles. qui cùm aliquando cum sua legione in expeditionẽ profectus, & in Lycia ægrotans à commilitonibus relictus, duorũ fratrum Iulij & Tatiani hospitio usus esset, recuperata ualetudine, cum hospitibus uenatũ exijt. Fatigati procumbunt humi, requiescendi causa, & obdormiscunt circa meridiem. Ibi Tatianus præ cæteris experrectus, aquilã uidet expansis alis umbram facientem Martiano & solis ardorem prohibentem, fratremq; sensim excitat, rem inusitatam ostẽdit, quam admirati ambo, Martiano Imperiũ portendi existimant, idq; experrecto narrant, petunt, ut sui meminissent potit⁹ imperio, ac ducẽtis aureis datis dimittunt. Cum denuo sub Aspare contra Vandalos bellum inferentes militans, cũ alijs plurimis captus in aula quadã custodiretur: Dux Vandalorum è superiore loco per fenestram captiuos spectans, Martiano dormienti umbrã ab aquila fieri uidet, eoq; augurio & ipse imperiũ homini portendi coniiciens, eum accersit, & pactus, si imperio potiretur, ne Vandalis bellum inferret, missum facit. Ita imperio multò ante diuinitus ei denunciato, sed tũ augurijs re ipsa cõprobatis, statim fratres hospites, qui principatum ei gratulati fuerant, uocant, ac Tatianum præfectũ urbis creat, Iulio Illyricam prouinciam tradit, benignũ se præbens erga omnes. Sub hoc tẽpus Pulcheria Deiparæ ædem in Blachernis extruit, & quartũ conciliũ indicitur: quum Leo Papa Romanus, & Anatolius nouæ Romæ patriarcha, ab imperatore Martiano petiuissent, ne Dioscori Alexandrini & Eutychis dogmata inexcussa relinquerentur, & commissum in sanctum Flauianum facinus dissimularetur. Itaq; DC & XXX patres Deo pleni Chalcedonẽ in ædem sanctæ martyris Euphemiæ cõueniunt, quorũ principes erãt, Leo Papa Romanus, Anatotoli⁹ Cõstantinopolitan⁹, & Iuuenalis Hierosolymitanus. Conuenerat autẽ ea patrũ multitudo contra Dioscorũ & Eutychem, qui dominũ Christũ Iesum alterius naturæ carnẽ gestasse, & unam esse naturã fabulabãtur: ut eo pacto quæcũq; perpessus esset, ea diuinitati attribuerentur.

Auguria Marciano Imperium portẽdẽtia.

Chalcedonẽse cõciliũ quartum.

προστίθεσθαι τῷ τρισαγίῳ, τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΑΡΚΙΑΝΟΥ.

Ὁ μὲν οὖν Θεοδόσιος τέθνηκε. Πουλχερία δὲ μήπω πολλοῖς γνωσθείσης τῆς τοῦ αὐτοκράτορος τελευτῆς, τὸν Μαρκιανὸν μεταπεμψαμένη, ἄνδρα γηραιὸν ἤδη, χρηστὸν δὲ τὸν τρόπον καὶ σώφρονα, καὶ ἐπαγγείλασα αὐτῷ τὸν τοῦ βασιλέως θάνατον, καί φησιν, σὲ ἐγὼ πάντων εἰς βασιλέα προκέκρικα, εἰ μοι δοίης πληροφορίαν τηρῆσαί μου τὴν παρθενίαν ἀσινῆ φοροῦσαν τῷ Θεῷ ἀνατέθεικα. τοῦ δὲ συνθεμένου, μετακαλεσαμένη τὸν πατριάρχην, καὶ τὴν βουλήν, καὶ ἀναγορεύει, καὶ ταινιοῖ διαδήματι. ἦν δὲ ὁ Μαρκιανὸς οὔτε τῶν πράξεων ἐπιφανῶν, οὔτε τῶν ἐκ γένους λαμπρῶν, ἀλλὰ στρατιώτης ἁπλῶς. ὅς ποτε εἰς ἐκστρατείαν σὺν τῷ οἰκείῳ τάγματι ἀπιών, κατὰ τὴν Λυκίαν ἐπαρχίαν ἐνόσησε, καὶ τῶν ὁμοταγῶν ἀπελέλειπτο. ξενωθεὶς οὖν ἐκεῖ παρά τισι δυσὶν ἀδελφοῖς, ὧν τῷ μὲν ἡ κλῆσις Ἰούλιος, τῷ δ' ἑτέρῳ Τατιανός, καὶ τῆς νόσου ῥαΐσας, ἐθήρευσεν ἅμα σὺν τοῖς ξενισταῖς. ἐν δὲ τῇ θήρᾳ γεγονότες κατάκοποι, κατὰ γῆς ἀνεκλίθησαν, ἑαυτοὺς ἀναπαύσοντες, καὶ ὕπνωσαν περὶ μεσημβρίαν. τὸν ὕπνον δὲ πρὸ τῶν ἄλλων ὁ Τατιανὸς ἀποτιναξάμενος, ἀετὸν ὁρᾷ διαπεπετασμέναις ταῖς πτέρυξι κατασκιάζοντα τὸν Μαρκιανόν, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος κωλύοντα καύσωνα. θαυμάσας οὖν, ἠρέμα διυπνίζει τὸν ἀδελφόν, καὶ τὸ καινὸν ὑποδείκνυσι. κἀκεῖνος οὖν ἐξεπέπληκτο. ἐδόξαζον οὖν καὶ ἄμφω τὸν ἄνδρα, βασιλείας εἶναι σημαντικὸν τὸ ὑπὸ τοῦ ἀετοῦ γεγονὸς εἰς Μαρκιανόν. καὶ διεγερθέντι τοῦ ὕπνου αὐτῷ, τὴν βασιλείαν προκαταγγέλλουσι. καὶ μεμνῆσθαι αὐτῶν ἀξιοῦσιν ὅτε τεύξεται τῆς ἀρχῆς. καὶ δόντες αὐτῷ διακοσίους χρυσίνους, ἀπιέναι ἀφῆκαν. αὖθις δὲ σὺν Ἄσπαρι στρατευόμενος κατὰ Οὐανδήλων πόλεμον ἀραμένου, αἰχμάλωτος σὺν ἑτέροις πλείστοις ἑάλωκε, καὶ ἐν αὐλῇ τινι μετὰ τῶν συναιχμαλώτων ἐφρουρεῖτο. ἄνωθεν δὲ ὁ τῶν Οὐανδήλων ἀρχηγὸς προκύπτων, ἐπεσκόπει τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ὁρᾷ κἀκεῖνος κοιμώμενον τὸν Μαρκιανόν, καὶ ἀετὸν ἄνωθεν διηπλωμέναις ταῖς πτέρυξι, σκιὰν αὐτῷ ἐργαζόμενον. κἀκεῖνος οὖν εἰς βασιλείαν τείνειν τὸ ὅραμα εἰκάσας, καὶ μεταπεμψάμενος τὸν Μαρκιανόν, ἀπῄτησεν αὐτόν, εἰ βασιλεύσειε, μὴ πολεμεῖν Οὐανδήλοις. καὶ συνθέμενον, ἀπέλυσεν αὐτὸν τῆς εἱρκτῆς. οὕτω μὲν οὖν πρὸ μακροῦ τὴν βασιλείαν αὐτῷ προεσήμαινεν ὁ Θεός, τότε δὲ εἰς ἔργον ἐκβεβήκασι τὰ προσημαινόμενα, καὶ αὐτίκα μετεκαλέσατο τοὺς ξενίσαντας αὐτὸν ἀδελφούς, καὶ εὐαγγελισαμένους αὐτῷ τὴν ἀρχήν, καὶ τὸν μὲν Τατιανὸν ἔπαρχον τῆς πόλεως ἀναδείκνυσιν, Ἰουλίῳ δὲ τὴν τῶν Ἰλλυριῶν ἀρχὴν ἐνεχείρισε. γέγονε δὲ πρὸς πάντας χρηστός. κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς Θεοτόκου ἡ Πουλχερία ἀνήγειρε, καὶ ἡ τετάρτη γέγονε σύνοδος, Λέοντος τοῦ πάπα Ῥώμης, καὶ Ἀνατολίου τοῦ πατριάρχου τῆς νέας Ῥώμης, αἰτησαμένων τὸν βασιλέα Μαρκιανόν, μὴ μεῖναι ἀνεξέταστα τὰ κατὰ τὸν Ἀλεξανδρείας Διόσκορον καὶ τὸν Εὐτυχῆ, καὶ ὅσα παρ' αὐτῶν εἰς τὸν ἱερώτατον ἐτολμήθη Φλαβιανόν. ὡρίσθη οὖν σύνοδον γενέσθαι, καὶ συνηθροίσθησαν εἰς τὸν ἐν Χαλκηδόνι ναὸν τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας θεοφόροι πατέρες ἑξακόσιοι καὶ τριάκοντα, ὧν ἦρχον ἤ τε Λέων ὁ πάπας Ῥώμης, καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατόλιος, καὶ Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων. συνήθροιστο δὲ τὸ τῶν πατέρων πλῆθος κατὰ Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, ἑτερούσιον ἡμῖν τὴν σάρκα τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν φορέσαι μυθολογούντων, καὶ μίαν φύσιν αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς, ὡς ἐντεῦθεν τῇ θεότητι τὰ παθήματα προσάπτεσθαι

ὃς κα-

περὶ σημείου προμηνύοντος τὴν βασιλείαν τῷ Μαρκιανῷ.

περὶ τῆς τετάρτης συνόδου.

δὲ καὶ δῆλόν τι καὶ ἀνθειστήκεσαν οἱ θεῖοι πατέρες, τὴν ὑπὲρ τῆς κακοδοξίας ἀπαρτίζεσθαι μὴ θελήσαντες. ἐδέξαντο δὲ τόν τε θεοδώρητον καὶ τὸν ἴβαν, ἀναθεματίσαντες τὸν νεστόριον, καὶ ἅπερ αὐτοὶ ἐκ φιλονεικίας ἐξέθεντο κεφάλαια, καὶ τὰς προτέρας τρεῖς συνόδους ἐκύρωσαν, καὶ τὸ ἅγιον ἐπεσφράγισαν σύμβολον. ἀναθέματι καθυπηγάγοντο τούς τε υἱῶν δυάδα εἰσάγοντας, καὶ τοὺς παθητὴν δογματίζοντας τὴν θεότητα, καὶ τοὺς κρᾶσιν καὶ σύγχυσιν ἐπὶ τῶν δύο φύσεων φρονεῖν καὶ λέγειν τολμῶντας. ἢ δύο μὲν εἶναι φύσεις πρὸ τῆς ἑνώσεως ἐπὶ τοῦ χριστοῦ, μίαν δὲ μετὰ τὴν ἕνωσιν ἀναπλάττοντας, καὶ τοὺς οὐράνιον, ἤ τινος οὐσίας ἑτέρας μυθεύοντας τὴν προσληφθεῖσαν ἐξ ἡμῶν τοῦ κυρίου μορφήν. ἐδογμάτισαν δὲ τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστὸν, τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι, καὶ θεὸν ἀληθῶς, καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ἡμῖν ὁμοούσιον καὶ ὅμοιον κατὰ πάντα, χωρὶς ἁμαρτίας, ἕνα τὸν αὐτὸν ἐν δύο φύσεσιν, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον, σωζομένων τῶν ἰδιωμάτων φύσεως ἑκατέρας, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον συντρεχόντων, καὶ μίαν ὑπόστασιν. τούτων οὖν πᾶσι τοῖς θεοφόροις ἐκείνοις διαδογματισθέντων πατράσι, παρόντος καὶ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως μαρκιανοῦ, ὁ διόσκορος προστάξει βασιλικῇ, εἰς γάγγραν ὑπερόριος εἵλκετο. ὁ γὰρ εὐτυχὴς προτέθνηκε δυστυχῶς. ἀντὶ δὲ διοσκόρου τῆς ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος ἐχειροτονήθη προτέριος, ἀνὴρ ἱερώτατος καὶ ὀρθοδοξότατος. τῶν δὲ τοῦ εὐτυχοῦς, καὶ τοῦ διοσκόρου αἱρετικῶν ἀνὰ τὴν πόλιν στρεφομένων καὶ διαχλευαζόντων τὰ ὑπὸ τῆς συνόδου δογματισθέντα, καὶ τῆς βασιλικῆς δυναστείας λεγόντων τὸ κράτος τῇ συνόδῳ προσεῖναι, καὶ οὐκ ἐκ τῆς ἀληθείας, καὶ τὴν οἰκείαν συνιστᾶν ἔτι παρεφθαρμένην κακοδοξίαν. ὁ πατριάρχης ἀνατόλιος ἐκκλησιάσας τούς τε αὐτῷ ὁμογνώμονας καὶ τοὺς ἀντιδοξοῦντας, ἔφη πρὸς τοὺς ἐναντίους. ἐπεὶ ἐπὶ τῆς οἰκείας δόξης ἀντέχεσθε, καὶ οὐ πείθεσθε μὴ δοξάζειν ὀρθῶς, ἀλλ' αἰτιᾶσθε ἡμᾶς, ὡς τὸ νεστορίου παραδεχομένους δόγμα, δύο φύσεις ἐπὶ τοῦ σωτῆρος κηρύττοντας, ἑκατέρας τηρούσας ἀσυγχύτους τὰς ἰδιότητας. ἐπιτρεπτέον, εἰ δοκεῖ, τῷ θεῷ τὴν περὶ τούτου διάκρισιν, καὶ γραφέσθω μὲν παρ' ὑμῶν ἐν τόμῳ τὸ ὑμέτερον περὶ τῆς πίστεως φρόνημα. γραφέσθω δὲ καὶ παρ' ἡμῶν τὸ ἡμέτερον. καὶ ἄμφω τὼ τόμω ἐν τῇ λάρνακι τεθήτων τῆς πανευφήμου μάρτυρος εὐφημίας. καὶ ταύτῃ τὴν κρίσιν δοτέον τῶν ὀρθῶν καὶ διεστραμμένων δογματιστῶν. ἤρεσε τοῦτο καὶ τοῖς αἱρετικοῖς. καὶ οἱ τόμοι γεγράφαται. καὶ ὁ ἐκκλείων λίθος τὴν λάρνακα, αἴρεται. καὶ οἱ χάρται τῷ στήθει τῆς μάρτυρος ἐπιτίθενται. καὶ ὁ λίθος αὖθις τῇ λάρνακι ἐπετέθη, καὶ σφραγίζεται ὑπ' ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν. τὸ δὲ ἐντεῦθεν ἱκεσίαι πρὸς τὸν θεὸν καὶ δεήσεις παννύχιοι, ἐκκαλύψαι τίς αὐτῇ τῶν δοξῶν καταθυμίως καὶ τίς ἀπευκταία δοκεῖ. καὶ μετὰ τρίτην ἡμέραν συνήρχοντο. μετὰ δὲ τοῦ βασιλέως ἐκκλησιαζόντων, καὶ ἀνοιγείσης τῆς λάρνακος, τῶν θαυμασίων συνέβη, εὑρέθη ὁ μὲν τῶν αἱρετικῶν τόμος, ἐν τοῖς ποσὶ τῆς μάρτυρος κείμενος. ὁ δέ γε λοιπὸς, τῇ δεξιᾷ ταύτης χειρὶ κατεχόμενος, ἣν ἐκτεῖναι λέγεται πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὸν πατριάρχην, τὸν τόμον αὐτοῖς ἐγχειρίζουσα. οἱ μὲν οὖν τὸ ὀρθὸν πρεσβεύοντες δόγμα, ὥσπερ ἐν ἑορταῖς. οἱ δὲ τούτοις ἑτερογνώμονες,

περὶ πατριαρχῶν.

περὶ τοῦ γινομένου θαύματος παρὰ τῆς ἁγίας μάρτυρος εὐφημίας ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆς πίστεως.

Hos igitur diuini patres cum à peruersa opinione decedere nollent, loco motos anathemate notarũt, Theodoretum autem & Ibam receperunt: damnato & Nestorio & ijs capitibus, quæ hi studio contentionis ediderant, tribusq; prioribus concilijs approbatis, & sancto symbolo confirmato. Eos porrò anathemate notarunt, qui filios binos statuerent, & diuinitatem passibilem esse assererent, quiq; temperamentum & confusionem duarum naturarum sentire & profiteri auderent, aut duas naturas in Christo ante unionem, & unam post unionem confingerent, quiq; formam à domino ex nobis assumptam uel cœlestem, uel alterius esse naturæ fabularentur. Statuerunt, Iesum Christum dominum nostrum perfectum esse in diuinitate, & perfectum in humanitate, uerè Deum & uerè hominẽ, qui anima ratiõe prędita & corpore cõster, eiusdẽ cũ patre naturę secundũ diuinitatem, eiusdẽ naturæ nobiscũ & similẽ per omnia nobis. peccato excepto: q̃ unus idẽ in duabus naturis, citra cõfusionẽ, citra mutationẽ, citra diuisionẽ, citra separationẽ agnoscatur, seruatis utriusq; naturæ proprietatibus, & in unã personã, & unã hypostatim cõspirantibus. Hęc cũ à diuis illis patribus decreta essent, etiã pio imperatore Marciano pręsente, Dioscorus eius iussu Gangrã relegatur. Nã Eutyches iã antè infeliciter perierat. Dioscori aũt loco Alexandrinus episcopus eligitur Proterius uir sanctissimus & fide integerrima. Cũ aũt Eutychis & Dioscori sectatores q̃ in urbe uersabantur, decreta cõcilij subsannarẽt, eiusq; autoritatẽ nõ ueritate, sed potentia Imperatoris niti dicerẽt, & prauitatem sententiæ suæ stabilire conarentur: Anatolius patriarcha & suffragatoribus suis & aduersarijs conuocatis, ad hos ita infit: Quoniã sententiã uestrã adhuc mordicus tenetis, neq; uos perperàm sentire creditis, sed nos incusatis, quasi Nestorij dogma approbemus, cũ duas naturas in seruatore prædicemus, utraq; citra cõfusionẽ proprietates suas retinẽte: istius cõtrouersiæ diiudicatio, si placet, Deo permittatur. Scribatur igitur uestra de fide sentẽtia in uno libello, & nostra in altero, atq; ambo, in loculo gloriosæ martyris Euphemiæ collocẽtur, & huius iudiciũ esto, utri rectè aut perperã sentiãt. Hæc cũ hæreticis etiã placuissent, libelli scripti, remoto lapide qui loculum claudebat, pectori martyris imponũtur, & lapis in suũ locũ repositus, ab utraq; parte signat. Dehinc supplicationes fiũt, & preces ad Deũ peruigiles. ut demõstret, utra sentẽtia ei cordi sit, quæ rejiciẽda uideatur. Post triduũ cõueniunt, imperatore etiã præsente, aperto loculo. O rem mirã, libellus hæreticorũ ad pedes martyris inuenitur, alter in manu eius dextra, quã extẽdisse ferũt ad Imperatorẽ & patriarchã, ac libellũ eis porrexisse. Itaq; rectę sentẽtię assertores plaudere, aduer

Proterius.

Cõcilij Chalcedonensis decreta miraculo firmantur.

sarij uerò demissis uultibus & præ pudore caligantibus abire, quidam etiam ueram sententiam amplecti. *[Pulcheriæ obitus.]* Eo tempore Pulcheria imperatrix piè, gloriosè & cum spe bona moritur, omnes suas opes dilargita pauperibus, & misericordia erga illos diuina misericordia redempta. Valentinianus uerò, cuius suprà obiter est facta mentio. Honorij è sorore *[Valentinianus à Maximo interficitur.]* Placidia nepos, Romæ ueteris imperator, Eudoxiam iunioris Theodosij filiam uxorem ducit. Sed homo uitæ insolentis & flagitiosæ, omissa coniuge, quamuis eleganti forma, in stupris & adulterijs uolutabatur, diuinationibus etiam & præstigijs deditus. Vt igitur uitam agebat nefariam, ita miserabilem sortitus est interitum. Maximus enim patricius Romanus, ex illius Maximi familia, quem tyrannide occupata magnus Theodosius debellarat, palatium ingressus, Valentinianum perimit, Eudoxiam ui stuprat, imperium inuadit. At illa Theodosio patre mortuo, Pulcheria item defuncta, cum nullum alium iniu- *[Gensericus Vandalus ab Eudoxia accitus, Romã diripit.]* riæ uindicem speraret, Gizericho à Vandalorum rege precibus impetrat, ut per eum à Maximi tyrannide liberetur. Is igitur cum classe & copijs magnis Romam uenit, Maximo cum inde profugisset, à suis occiso, urbe citra laborem potitur, & omnes eius diuitias, sacrarum ædium aurea donaria, & gemmis ornata, nonnulla etiam uasa è templo Hierosolymitano à Tito allata, aurea & ipsa, unà cum Eudoxia, & duabus eius filiabus in Africam secum asportat. Cuius filiam Eudociam *[Eudocia. Olybrius. Placidia. Hildericus.]* natu maiori filio Honoricho iungit: alteram, quia Olybrio patricio desponsam nouerat, cum matre asseruat. Quæ cum biennium ibi egisset, cum filia Placidia, regnante adhuc Martiano, Byzantium reuertitur, relicta filia Eudocia, quæ quamuis annos XVI cum marito uixisset, genito Hilderico filio: tamen eius consuetudinem ob Arianismum ægrè ferens, nacta opportunitatem & ipsa Constantinopolim secedit, matre iam defuncta. Inde *[Martiani obitus.]* Hierosolyma profecta, moritur. Obijt & Martianus cum annos sex & aliquot menses imperasset, siue ex morbo, siue ueneno Asparis *[Aspar Leonẽ imperatorẽ creat.]* patricij nutu dato, admodum senex, uir mitis ingenio & erga subditos benignus: dicere solitus, Imperatorẽ nõ capienda esse arma, dum pacem agere liceret. Aspar Patricius, etsi multum poterat, non tamen imperator creatus est à populo Constantinopolitano, ob Arianæ sectæ studium. Quare ipse Leonem siue suapte autoritate, siue accepta à populo potestate, Imperatorem declarat, stipulatus, ut alter filiorum suorum Cæsarea corona insigniretur. quòd cum ille promisisset, ad regium fastigium est euectus. Is Leo Asparis procurator fuerat: alij Selebrianorũ uectigalium fuisse, *præfectum tribunum, & alij genus è Thracia ducere, alij ex Dacia Illyrica, aiunt.

καταφρονοῦντες καὶ σκότῳ ὑπ' αἰσχύνης περιχυθέντες ἀπῆλθον. τινὲς δ' ἐκ τούτων καὶ πρὸς τὸ ὀρθόδοξον μετεβάλοντο. κατὰ τὸν τότε χρόνον καὶ ἡ βασιλὶς Πουλχερία θνήσκει εὐσεβῶς τε καὶ θεοφιλῶς καὶ ἐπ' ἐλπίσι χρησταῖς. *[τελευτὴ τῆς Πουλχερίας τῆς βασιλίσσης.]* πάντα γὰρ τὸν πλοῦτον αὐτῆς διεδίδου πένησι, καὶ τῷ πρὸς τούτους ἐλέῳ τὸν τοῦ θεοῦ ἐκτήσατο ἔλεον. Οὐαλεντινιανὸς δὲ ὁ ἀνεψιὸς αὐτῆς, οὗ ἄνω που ἐπεμνήσθημεν ὡς ἐκ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ γεννηθέντος τῆς Πλακιδίας, βασιλεύων ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ, ἄγεται *[περὶ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ ἀναιρεθέντος ὑπὸ τοῦ ... μα βασιλεύσαντος.]* εἰς γυναῖκα Εὐδοξίαν τὴν παῖδα τοῦ νέου Θεοδοσίου. ἐκδεδιῃτημένως δὲ βιώσκων καὶ ἀσελγῶς, τὴν μὲν οἰκείαν γαμετὴν εἴα, καίτοι κάλλος εὖ ἔχουσαν, ἀλλοτρίαις ἐσυμφθείρετο. ἐκέχρητο δὲ καὶ μαντείαις καὶ γοητείαις. οὕτω δὲ βιώσκων οὐκ εὐαγῶς, ἀπεβίωσεν ἐλεεινῶς. Μάξιμος γάρ τις τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ πατρικίων, ἔγγονος δὲ τοῦ πάλαι τυραννήσαντος Μαξίμου, ὃν ὁ μέγας καταπολεμήσας Θεοδόσιος, ἐντὸς τῶν βασιλείων γενόμενος, ἐν αὐτοῖς τὸν Οὐαλεντινιανὸν ἀποσφάττει, καὶ τῇ Εὐδοξίᾳ βίᾳ συμμίγνυται, καὶ τῆς βασιλείας κρατεῖ. ἡ δὲ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Θεοδοσίου θανόντος, καὶ τῆς Πουλχερίας ἐκμετρησαμένης τὸ ζῆν, *[ὅπως ἑάλω ἡ Ῥώμη ... ὑπὸ τοῦ Βανδήλων ῥηγὸς ...]* ἐκδίκησιν ἑτέρωθεν μὴ ἐλπίζουσα, διαπέμπεται πρὸς Γιζέριχον τὸν τῶν Βανδήλων ῥῆγα καλούμενον, καὶ τῆς τοῦ Μαξίμου τυραννίδος δι' αὐτοῦ ἀπαλλαγῆναι ἐκλιπαρεῖ. καὶ ὃς ἐπάνεισι τῇ Ῥώμῃ σὺν στόλῳ καὶ δυνάμει πολλῇ. ὁ δὲ Μάξιμος ἀπέδρα ταύτης, καὶ ἀναιρεῖται παρὰ τῶν συνόντων αὐτῷ. ὁ δὲ Γιζέριχος ἀπόνως τῆς Ῥώμης κρατεῖ, καὶ τὸν πλοῦτον αὐτῆς συγκομισάμενος ἅπαντα, καὶ τὰ τῶν θείων ναῶν ἀναθήματα ἐκ χρυσοῦ πεποιημένα καὶ λίθοις κοσμούμενα, καί τινα τῶν παρὰ Τίτου κομισθέντων ἐξ Ἱεροσολύμων σκευῶν τοῦ ἐκεῖσε ναοῦ, εἰργασμένα καὶ αὐτὰ ἐκ χρυσοῦ, λαβὼν δὲ καὶ τὴν Εὐδοξίαν σὺν ταῖς δύο θυγατράσιν αὐτῆς, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀφρικήν. καὶ τὴν μὲν τῶν θυγατέρων αὐτῆς τὴν Εὐδοκίαν τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν οἰκείων υἱῶν Ὀνωρίχῳ συνέζευξε, τὴν δ' ἑτέραν λοιπὸν μαθὼν ἀνδρὶ κατηγγυῆσθαι τῷ πατρικίῳ Ὀλυβρίῳ, ἐτήρει σὺν τῇ μητρὶ Εὐδοξίᾳ, ἔνθα δύο διαγαγοῦσα ἐνιαυτοὺς ἡ βασιλὶς Εὐδοξία, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Πλακιδίας, Μαρκιανοῦ βασιλεύοντος. ἡ γὰρ Εὐδοκία σὺν τῷ ἀνδρὶ καταλέλειπτο, ᾧ συμβιώσασα ἔτη ἑκκαίδεκα, καὶ παῖδα τεκοῦσα Ἰλδέριχον, ὅτι τοῖς Ἀρειανοῖς ὁμόδοξος ἦν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἤχθετο τὴν μετ' ἐκείνου συμβίωσιν. καὶ λαβομένη καιροῦ, καὶ αὐτὴ εἰς τὴν Κωνσταντίνου μεταχωρεῖ, ἤδη τῆς μητρὸς αὐτῆς θανούσης. εἶτα εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἄπεισι, κἀκεῖ τελευτᾷ. *[τελευτὴ τοῦ βασιλέως Μαρκιανοῦ.]* Μαρκιανὸς δὲ θνήσκει ἓξ βασιλεύσας ἔτη καὶ μῆνας τινάς, ὡς μέν τινες λέγουσι, νοσήσας. ὡς δ' ἕτεροι, φαρμαχθεὶς νεύσει τοῦ πατρικίου Ἄσπαρος. πρεσβύτης γενόμενος καὶ ζήσας ἐπὶ μακρόν, ἐπιεικὴς δὲ τὴν γνώμην ὤν, καὶ πρὸς τοὺς ὑπηκόους χρηστός, ἔλεγε μὴ δεῖν ὅπλα βασιλέα κινεῖν, ἕως εἰρηνεύειν ἐξόν. μέγα δὲ τότε δυνάμενος ὁ πατρίκιος Ἄσπαρ, οὐχ ᾑρέθη βασιλεῦσαι παρὰ τοῦ δήμου τῆς πόλεως, ὅτι τῆς Ἀρείου ἦν μετέχων μερίδος. διὸ τὸν Λέοντα αὐτὸς ἐβασίλευσεν, ὡς μέν τινες ἱστόρησαν, αὐτὸς βουλεύσας, ὡς δ' ἕτεροι, παρὰ τοῦ δήμου τὴν ἐξουσίαν λαβών. ὃν κτήτορα αὐτοῦ ὡς λέγεται προνοούμενον, ἐπὶ τῷ καίσαρα εἶναι θάτερον τῶν υἱῶν αὐτοῦ. καὶ τοῦτο ἐπηγγελμένον, εἰς τὴν τῆς βασιλείας περιωπὴν ἀνεκόμισεν. ἕτεροι δὲ, τριβοῦνον εἶναι αὐτόν φασι, καὶ τῶν ἐν Σηλυβρίᾳ *τελῶν ἄρχοντα. καὶ οἱ μὲν, ἐκ Θρᾳκῶν τὸ γένος ἕλκειν αὐτὸν λέγουσιν, οἱ δὲ, ἐκ Δακῶν τῶν ἐν Ἰλλυριοῖς.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ μεγάλου.

Ἄρτι δὲ καταστάντος τοῦ λέοντος αὐτοκράτορος, ὁ ἄσπαρ ἐπείγετο βιάζων αὐτὸν καίσαρα ποιῆσαι θάτερον τῶν υἱῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν. ἀναβαλλομένου δ' αὐτοῦ, ὁ ἄσπαρ τῆς βασιλικῆς ἁλουργίδος ἐφαψάμενος ἔφη· βασιλεῦ, τὸν ταύτην ἀμπεχόμενον, ψεύδεσθαι οὐ χρεών, ὃς αὐθυπήνεγκεν· ἀλλ' οὐδὲ βιάζεσθαι καὶ ἄγεσθαι ὡς ἀνδράποδον. μέχρι δὲ τέλους ἀντέχειν μὴ οἷός τε ὤν, ἄκων ἀνάγκῃ καίσαρα ποιεῖ ἐκ πατρικίων τὸν τοῦ ἄσπαρος παῖδα, ἀρδαβουρίου δὲ ἀδελφόν. τοῦτο καὶ τῇ συγκλήτῳ ἀποδόκιμον ἔδοξε, καὶ τὸν δῆμον τῆς πόλεως εἰς στάσιν ἐκίνησεν. ἐδεδοίκεσαν γὰρ μὴ εἰς τὸ γένος τοῦ ἄσπαρος περιστάντος τοῦ κράτους, παρρησίας αὖθις λαβόμενοι οἱ ἀρειανοί, πλείονα κακὰ τῶν προτέρων εἰς τοὺς ὀρθοδόξους ἐνδείξωνται. συνελθόντες οὖν οἵ τε τοῦ κλήρου καὶ οἱ μονάζοντες, καὶ τοῦ δήμου τῆς πόλεως ὅσοι ὑγιῶς ἐφρόνουν περὶ τὴν πίστιν, ἐδέοντο τοῦ βασιλέως ὁμόφρονα σφίσι καίσαρα προχειρίσασθαι. ὁ δὲ τότε μὲν οἷς τε εἶπε, καὶ οἷς ἐποίησε, τὴν στάσιν κατεπράϋνε. μεταξὺ δὲ παρερρυηκότος καιροῦ, ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ φωράσας τούς τε τὸν ἄσπαρα, κἀκεῖνον καὶ τὸν ἀρδαβούριον ἔκτεινεν. ἰσοκάσιον δὲ τὸν κοιαίστορα λόγιον ἄνδρα διαβληθέντα ἐπ' ἄλλοις τέ τισι καὶ ἐπὶ ἑλληνισμῷ, τῆς ἀξίας γυμνώσας, τῷ ἐπάρχῳ περὶ δίκης εἰς ἐξέτασιν. εἰσαγομένου δὲ εἰς τὸ δικαστήριον ἐν σχήματι κατακρίτου, ἔφη αὐτῷ ὁ ἔπαρχος· ὁρᾷς ἰσοκάσιε ἐν οἷα ἀνακατέστης; ὁ δὲ ὁρῶ, εἶπεν, καὶ οὐ ξενίζομαι ὅτι ἄνθρωπος ὢν, ἀνθρωπίναις περιπέπτωκα συμφοραῖς. σὺ δὲ δίκασον ἐπ' ἐμοί ὡς ἐδίκαζες σὺν ἐμοί. τούτων ἀκούσας ὁ δῆμος, τὸν μὲν βασιλέα εὐφήμησε, τὸν δὲ ἰσοκάσιον ἐξαρπάσαντες, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπήγαγον. βαπτισθέντα δὲ τοῦτον μαθὼν ὁ κρατῶν, ἥσθη. οὗτος ὁ βασιλεὺς εἶχε γυναῖκα καλουμένην βηρίναν, ἐξ ἧς ἐγένοντο αὐτῷ θυγατέρες δύο, ἀριάδνα καὶ λεοντία, ὧν τὴν μὲν ζήνωνι κατηγγύησε, τὴν δὲ λεοντίαν, συνέζευξε τῷ πατρικίῳ μαρκιανῷ, υἱῷ ἀνθεμίου, τοῦ βασιλεύσαντος ἐν τῇ ῥώμῃ. ἐπὶ τούτου γέγονεν ἐν κωνσταντινουπόλει φρικωδέστατος ἐμπρησμὸς, ἐκ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, ἀπὸ τῆς ἄρκτου διαλαβόμενος ἕως τῆς μεσημβρινῆς, τὴν πόλιν διέζωσεν, εἰς μῆκος δὲ διεξῆλθεν ἀπὸ τοῦ βοσπόρου, μέχρι τοῦ ναοῦ ἁγίου ἰωάννου τοῦ καλυβίτου. πρὸς δὲ νότον ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου θωμᾶ μέχρι τοῦ ναοῦ τῶν μεγάλων μαρτύρων σεργίου καὶ βάκχου, ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν λαύσου ἕως τοῦ ταύρου τὰ ἐν μέσῳ πάντα κατέκαυσεν. ὅτε λέγεται καὶ ὁ ἄσπαρ διαθέοντας ἀγυιὰς ἀγγεῖον πλῆρες ὕδατος ἐπὶ τῶν ὤμων φέρων καὶ τὸν δῆμον παρακαλῶν ὁμοίως ποιεῖν, ἵνα τὸ πῦρ κατασβέσωσι. καὶ διδοὺς ἑκάστῳ ὑπὲρ μισθοῦ νόμισμα ἀργυροῦν. διήρκεσε δὲ τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὴν πόλιν νεμόμενον, ἐφ' ἡμερῶν τεσσάρων. καὶ κατέκαυσε πρὸς τοῖς ἄλλοις τόν τε ἐν τῷ σενάτῳ καλούμενον μέγιστον οἶκον, εἰς ὃν ἥ τε γερουσία καὶ οἱ λογάδες συνερχόμενοι ἐβουλεύοντο. καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ὅτι πολλοὺς ὑπατικοὺς ἀνελάμβανεν, ἔργον περιφανὲς καὶ ὑπέρλαμπρον. καὶ τὸ καλούμενον νυμφαῖον, οἶκον ἕτερον ἀντικρὺ κείμενον τοῦ προρρηθέντος οἴκου, εἰς τὸ τοὺς γάμους γίνεσθαι ἐν αὐτῷ χρηματίζοντας τοὺς μὴ κεκτημένους οἴκους, χορεύοντας πλατέος ἐν ταύροις. καὶ ἕτερον οἶκον ἐν τῷ ταύρῳ βασιλικόν

ὅτι τὸν υἱὸν τοῦ ἄσπαρος ὁ λέων ἐποίησε καίσαρα, καὶ ὅτι ἐστασίασε διὰ τοῦτο, καὶ ὅτι ὡς ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ ἀνεῖλεν ὁ λέων τὸν ἄσπαρα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀρδαβούριον.

περὶ τοῦ κοιαίστορος ἰσοκασίου.

περὶ τοῦ γενομένου ἐμπρησμοῦ ἐπὶ βασιλέως λέοντος.

IMPERIVM LEONIS MAGNI.

Leonem recens imperium adeptum crebris flagitationibus urgebat Aspar, ut quemadmodũ promisisset, alterum filiorũ suorum Cæsarem appellaret. Cum contaretur, purpura eius prehensa, Imperator, inquit, hac ueste indutum mentiri nefas est. Cui respõdit ille, Etiã cogi & instar mancipij trahi, nefas est. Sed cum tandem resistere non posset, necessitati cedens, filium illius è patricio Cæsarem facit, Ardaburij fratrem. Id factum nec senatui fuit gratum, & urbanam multitudinem ad seditionem impulit. Verebantur enim, ne Imperio ad Asparis familiam deuoluto, Ariani, data impunitate, pluribus etiam incommodis, quàm priores, orthodoxos afficerent. Congressi igitur clerici & monachi, & è populo qui de fide rectè sentiebant, ab Imperatore petunt, ut eiusdem religionis Cæsarem sibi designaret. At ille tum & uerbis & factis seditionẽ suppressit, cumq; interea nonnihil temporis elapsum esset, Asparem insidiatum sibi, cum Ardaburio filio interfecit. Isocasium uerò quæstorem uirum eruditum, cùm ob alia quædam, tum de paganismo accusatum, dignitate erepta, præfecto examinandum tradidit. Cui, cum ille habitu condemnati in prætorium adducto, dixisset, "Vides Isocasi quo in statu sis? Ille respondit, uidere se, neq; uideri sibi nouum, si homo cum esset, humanis casibus subiaceret: illumq; ita sibi ius dicere iussit, ut secum dixisset. His populus auditis, imperatorem laudat, & Isocasium raptim in Ecclesiã abducit. Quem cum Imperator baptizatum audiuisset, lætatus est. Vxorem habuit Leo Verinam, è qua duas filias suscepit, Ariadnam & Leontiã, quarum illam Zenoni despondit, hanc Martiano patricio, Anthemij filio, qui Romæ imperauit. Huius tẽporibus Cõstantinopoli horrendũ incendiũ extitit, à mari ad mare, hoc est à septentrione uersus meridiẽ peruagatũ: in lõgitudinẽ, à Bosporo uersus ædẽ D. Ioãnis Calybitæ: uersus, austrũ, ab æde S. apostoli Thomę usq; ad ędẽ magnorũ martyrũ Sergij et Bachi: in urbis medio, à Lauso usq; ad Taurũ, & quæ in medio fuerũt, cõbussit omnia. Quo tẽpore fertur, Aspar uas aqua plenũ humeris ferẽs uicos percurrisse, & suo exẽplo populũ cohortatus ad restinguendũ incendiũ, & singulis nũmum argenteũ pro mercede dedisse. Ea flãma urbẽ per dies quatuor depasta est, & pręter alia Curiam maximam, quo & senatus & delecti ciues deliberatũ conuenire solebant: atq; ipse Imperator, consularem uestem sumpturus, opus illustre & splendidissimum, & aliam domum amplissimam è regione huic sitam Nymphæum, nomine ex eo indito, quòd ibi nuptias celebrarent, qui proprijs ædibus carebãt: ad hęc aliam domum regiam in Tauro

Asparis & Ardaburij supplicium.

Isocasij baptismus.

Verina. Ariadna. Leontia.

Cõstantinopolitanũ incendium.

Asparis in restinguendo incendio diligentia.

Nymphæũ.

sumpttuosam & maximam: præterea & templa celebernima, & priuatas ædes illustrium hominum multas. Hoc regnante fertur etiam Antiochia uehementissimo terræmotu ferè tota concidisse, & in agro Byzantio pluuia cineris, palmi altitudine decidisse. Quibus prodigijs perterritus imperator, urbe relicta, longo tempore apud sanctum Mamantem habitarit. Legionibus eius præfectus fuit Rusticius, uir strenuus & rei militaris peritissimus, in cuius mortui locum suffecit Verinæ uxoris fratrem Basiliscum: qui cum magna classe contra Gizerichum in Africam profectus, turpissimè uictus est, siue ex temeritate atque inscitia rei bellicæ, siue per proditionē, accepta ab hoste maxima pecunia. Fertur enim commisso prælio, naue prætoria conuersa paulatim fugisse, itaque animis hostium auctis, suorum imminutis, cum paucis turpiter redisse domum, cæteris nauali pugna interfectis. Nepotem Leonem è Zenone & Ariadna genitum, infantem adhuc diademate cinxit, quòd Zenonem nequaquam idoneum regno iudicaret, ob animum minimè regium, & formam imperio indignā. Nam & facie erat odiosissima, & animo longè deteriore. Quidam autores sunt Asparē & Ardaburiū ea gratia à Leone interfectos, ut nepotem ex filia, Leonem iuniorem, Imperatorem crearet, ueritum illorum potentiam, ne despecta huius infantia imperium sibi uendicarent. Hoc Imperatore preciosa Deiparæ sanctissimæ uestis è Palæstina Rnmam nouam translata, & ab illo in argenteo loculo, in æde quam ipse in Blachernis struxerat, reposita est, quæ ædes ex eo Sacer loculus appellatur. Anatolio patriarcha defuncto, qui octo annis Ecclesiæ præfuerat, successit Gennadius, qui cum & ipse post tredecim annos obijsset, in eius locum suffectus est Acacius. Etiam Leo imperator ex morbo decedit, anno imperij decimooctauo, Leone iuniore successore relicto: cùm alijs uirtutibus ornatus, tum clementia in primis. Solebat enim dicere, quemadmodum Sol quibus affulserit, ijs calorem suum impertiri soleat: ita etiam ab Imperatore clementiam eis tribuendam, quos aspexerit.

Antiochenus terræmotus. *Pluuia cinerea.* *Rusticius.* *Basiliscus.* *Gensericus.* *Leo Ariadnes & Zenonis filius.* *Zenonis elogia.* *D. Mariæ uestis.* *Anatolius.* *Gennadius.* *Acacius.*

IMPERIVM LEONIS IVNIORIS.

IVnior igitur Leo adhuc infans relictus, unum annū uixit in imperio, & infans adhuc, consecutus est auum: patre suo Zenone relicto successore, cuius capiti diadema suis manibus imposuit.

IMPERIVM ZENONIS.

FVit autē Zeno ex fœdissima gente Isaurica, ipse etiam & forma & animo fœdissimus. Imperiū certè qui-

πολυτελῆ τε καὶ μέγιστον. καὶ ἄλλους τέ τινας ναοὺς περιφανεστάτους καὶ ἰδιωτικὰς οἰκίας τῶν λαμπροτέρων πολλάς. τούτου βασιλεύοντος, καὶ σεισμὸν σφοδρότατον ἐν ἀντιοχείᾳ γενέσθαι λέγεται, ὡς μικροῦ τὴν πόλιν ἐκείνην πᾶσαν καταπεσεῖν. ὑσθῆναι δὲ καὶ σποδὸν ἐν τῇ βυζαντίδι πολλὴν, ὥς τι καὶ εἰς παλαιστὴν αὐτὴν ὑψωθῆναι. ἐκ τούτου δεδιότα τὸν βασιλέα τῆς πόλεως ἐξελθεῖν, καὶ διατρίβειν ἐπὶ πολὺ περὶ τὸν ἅγιον μάμαντα. οὗτος βασιλεύσας, στρατοπεδάρχην προεχειρίσατο ῥουστίκιον, ἄνδρα γενναῖόν τε καὶ στρατηγικώτατον, θανόντος δ' ἐκείνου, τὸν τῆς βερίνης ὅμαιμον βασιλίσκον ἀνθεῖλε. ὃς σὺν στόλῳ πολλῷ κατὰ γιζερίχου στρατεύσας ἐν ἀφρικῇ, ἡττήθη λίαν αἰσχρῶς, καὶ τὸ πλεῖον τοῦ στόλου ἀπέβαλεν, ὡς μὲν τινὲς ἱστοροῦσιν, ἐκ κακοβουλίας καὶ τοῦ μὴ εὖ καὶ στρατηγικῶς διαθεῖναι τὸν πόλεμον. ὡς δ' ἄλλοι, ἐκ προδοσίας. χρήματα γὰρ αὐτὸν πλεῖστα παρὰ γιζερίχου φασὶ λαβεῖν. καὶ τοῦ πολέμου συρραγέντος στρέψαι τὴν στρατηγίδα τριήρη, καὶ πρύμναν κρουσάμενον, ὡς φυγὴν τραπέσθαι. κἀντεῦθεν θάρσος μὲν ἐγγενέσθαι τοῖς ἐναντίοις. τῶν δ' οἰκείων καταβαλεῖν τὰ φρονήματα. καὶ τὸν μὲν ἐπανελθεῖν δυσκλεῶς μεθ' ὀλίγων, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐν τῇ ναυμαχίᾳ πεσεῖν. τούτῳ τῷ βασιλεῖ ἔγγονος ἐξ ἀριάδνης τῆς θυγατρὸς ἐγεννήθη καὶ ζήνωνος, ὃν λέοντα ὀνομάσας βασιλικῷ ταινιοῖ διαδήματι, ἔτι νηπίῳ πάνυ τῇ ἡλικίᾳ. τὸν γὰρ ζήνωνα μὴ προσήκοντα τῇ βασιλείᾳ ἔκρινεν. ὅτι μήτε τὴν γνώμην εἶχε βασιλικὴν, μήτε μὴν εἶδος ἄξιον τυραννίδος. ἀλλὰ καὶ τὴν ὄψιν ἦν εἰδεχθέστατος καὶ τὴν ψυχὴν εἶχε τῆς ὄψεως χείρονα. διὰ τοῦτό τινες ἱστοροῦσιν, ἀναιρεθῆναι τὸν ἄσπαρα, καὶ τὸν ἀρδαβούριον παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος λέοντος, θέλοντος τὸν θυγατριδοῦν αὐτοῦ τὸν μικρὸν λέοντα βασιλεῦσαι. φοβούμενον δ' ἐκείνους ὡς μέγα δυναμένους, μήποτε τῆς νηπιότητος ἐκείνου καταφρονήσαντες, τὴν ἀρχὴν σφετερίσωνται. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως καὶ ἡ τιμία τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου ἐσθὴς, εἰς τὴν νέαν ῥώμην ἐκομίσθη ἐκ παλαιστίνης. καὶ ἀπετέθη ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ δομηθέντι οἴκῳ ἐν βλαχέρναις ἐν ἀργυρέᾳ σορῷ. διὸ καὶ ὁ οἶκος ἁγία σορὸς κατωνόμασαι. τοῦ πατριάρχου δὲ θανόντος ἀνατολίου, ὃς ἐπ' ἔτη προέστη τῆς ἐκκλησίας ὀκτὼ, γεννάδιος χειροτονεῖται. τούτου δὲ ἐνιαυτοῖς ἰθύναντος τὴν ἐκκλησίαν δέκα ἐπὶ τρισὶ καὶ τὴν ζωὴν ἐκμετρήσαντος, ἀντεισήχθη ἀκάκιος. καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ λέων νοσήσας, ἐξέλιπεν. ὀκτωκαίδεκα βασιλεύσας ἐνιαυτούς. τὸν μικρὸν λέοντα διάδοχον τῆς βασιλείας καταλιπών. κεκόσμητο δὲ καὶ ἄλλαις μὲν ἀρεταῖς, ἐπέλαμπε δ' ἐκείνῳ μάλιστα τὸ φιλοίκτιστον, εἰώθει λέγειν ὅτι ὥσπερ ὁ ἥλιος οἷς ἐπιλάμπει, τῆς θέρμης αὐτοῦ μεταδίδωσιν, οὕτω δεῖ καὶ τὸν βασιλέα, οἷς ἂν ἐπιβλέψῃ, οἴκτου αὐτοὺς ἀξιοῦν.

περὶ τοῦ γενομένου ἐν ἀντιοχείᾳ σεισμοῦ. *ὅτι ὁ βασιλίσκος στρατοπεδάρχης προδοθεὶς, καὶ προσβαλὼν τοῖς τοῦ γιζερίχου ὅπλοις.* *ὅτι ἔγγονος αὐτοῦ ὁ λέων ἐστέφθη διαδήματι ὡς βασιλεύς.* *περὶ τῆς τιμίας ἐσθῆτος τῆς θεοτόκου.* *περὶ πατριαρχῶν.* *φιλοικτὸ λέων τοῦ μεγάλου.*

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ τοῦ μικροῦ.

Καταλειφθεὶς οὖν ὁ μικρὸς λέων, νηπιάζων ἔτι, ἐφ' ἕνα ἐνιαυτὸν ἐπεβίω τῇ βασιλείᾳ, καὶ νήπιος ἐπεσπάσθη τῷ πάππῳ, τὸν ἑαυτοῦ πατέρα τὸν ζήνωνα βασιλέα καταλιπὼν, αὐτὸς ταῖς αὐτοῦ χερσὶ τῇ ἐκείνου κεφαλῇ περιθεὶς τὸ διάδημα.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΖΗΝΩΝΟΣ.

Ην δὲ ὁ ζήνων ἐξ ἔθνους αἰσχίστου τοῦ τῶν ἰσαύρων, αἴσχιστος καὶ αὐτὸς καὶ τὴν μορφὴν καὶ τὴν ψυχὴν γεγονώς. καὶ οὐχ ὡς βασι-

βασιλεὺς τὴν ἀρχὴν αὐτῶν, ἀλλ' ὡς ἄντικρυς τύραννος. ἦν δὲ τούτῳ καὶ ἀδελφὸς Λόγγινος καλούμενος, καὶ τὸν ἀδελφὸν εἰς κακίαν ὑπερβαλλόμενος, αἵμασι χαίρων, καὶ σφαγαῖς ἀνθρώπων ἡδόμενος. ἐπὶ τούτου τοῦ Ζήνωνος ἐν Θρᾴκῃ διατρίβοντος ὁ τῆς βασιλίσσης Βερίνης ὁμαίμων ὁ δηλωθεὶς Βασιλίσκος, αὐτοῦ ἐπῆρε χεῖρα, τῆς Βερίνης συναιρομένης αὐτῷ, καὶ ἐκ τῆς συγκλήτου τινῶν. δειλὸς δὲ ὢν ὁ Ζήνων καὶ ἄνανδρος, φεύγει αὐτίκα σὺν Ἀριάδνῃ τῇ γυναικί, ἐν Ἰσαυρίᾳ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΣΙΛΙΣΚΟΥ.

Ὁ Βασιλίσκος δὲ ἐλθὼν, ἐν τῷ κάμπῳ ἀναγορευθεὶς βασιλεύς, καὶ τὴν οἰκείαν γαμετὴν Ζηνωνίδα, αὐγοῦσταν ἔστεψε, καὶ Μάρκον τὸν υἱὸν περιχαρίσας καίσαρα. ἦν δὲ καὶ οὗτος τοὺς τρόπους οὐδὲν βελτίων τοῦ Ζήνωνος, καὶ περὶ τὸ σέβας οὐκ ὀρθῶς διακείμενος. τῆς γὰρ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου μετεῖχε καὶ οὗτος αἱρέσεως, παρὰ τῆς γαμετῆς εἰς ταύτην περιβιβασθείς, καὶ σφόδρα τὰς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας ἐκάκωσε, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον τυραννικῷ γράμματι, ἄκυρον εἶναι διετίθει, καὶ τὸν πατριάρχην τῆς νέας Ῥώμης Ἀκάκιον, ταύτῃ ψηφίσασθαι συνοδικῶς ἐβιάζετο. ἀλλὰ τὸ ὀρθόδοξον πλῆθος τῆς πόλεως συνελθὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὸν Βασιλίσκον ἐκακηγόρησε, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἁγίαν ἐκάλεσε. διὰ ταῦτα δὲ ἦν ὁ Βασιλίσκος παρά τε τοῦ δήμου καὶ τῆς γερουσίας μισούμενος. ὁ δὲ ἐπὶ Ζήνωνα ἔπεμψε σὺν δυνάμεσιν Ἴλλον καὶ Τροκοῦνδον. οἱ ἀπελθόντες ἐπολιόρκουν αὐτόν. ἐπεὶ δὲ πολλὰ αὐτοῖς ὁ Βασιλίσκος ἐπαγγειλάμενος οὐκ ἐπετέλει τὰς ὑποσχέσεις πεπιστευκώς, καὶ ἡ σύγκλητος δὲ βαρυνομένη τὸν Βασιλίσκον διὰ τὴν κακίαν αὐτοῦ, ἔγραψε τοῖς εἰρημένοις ἀνδράσι τὰ παρ' ἐκείνου δρώμενα. προσέθεντο τῷ Ζήνωνι καὶ αὐτοὶ πολεμίων φίλοι αὐτῷ γεγόνασι καὶ συνείλθοι, καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐπανήεσαν. ὁ δὲ Βασιλίσκος Ἁρμάτιον τὸν οἰκεῖον ἀνεψιὸν μετὰ τῶν θρᾳκικῶν ταγμάτων, στέλλει κατὰ τοῦ Ζήνωνος. καὶ ὃς συναντήσας αὐτῷ περὶ Νίκαιαν, καὶ χρήμασιν ὑποφθαρείς, πρὸς δὲ τοῖς, ὑποσχέσει τοῦ καίσαρα στεφθῆναι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βασιλίσκον, τῷ Ζήνωνι προσχωρεῖ, κἀντεῦθεν ἐλθὼν εἰς τὴν Κωνσταντίνου ὁ Ζήνων, ἐδέχθη ὑπό τε τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ λαοῦ. καὶ ὁ Βασιλίσκος τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων προσπεφευγὼς, ἐνθένδε ἐξελθὼν πληροφορίαν λαβὼν, ὡς οὐ στερηθήσεται τῆς ζωῆς, καὶ ἀπηνέχθησαν εἰς τι φρούριον. ἔνθα λέγεται εἰς πύργον κατακλεισθῆναι σὺν τοῖς φιλτάτοις, καὶ διαφθαρῆναι λιμῷ. ἕτεροι δὲ ἀγχονισθῆναι αὐτοὺς ἐν τῷ ἀπάγεσθαι λέγουσιν. ὁ Ζήνων δὲ τὴν ἑαυτοῦ πενθερὰν τὴν Βασιλίδα Βερίναν ἐξώρισεν. ὁ γοῦν Βασιλίσκος ἐπὶ δύο τυραννήσας ἐνιαυτούς, εἴτε ὡς εἴρηται, εἴτε πως ἄλλως, διώλετο, οὗ κρατοῦντος, ἐμπρησμὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει γέγονε μέγιστος, ἐκ τῶν χαλκοπρατείων ἀρξάμενος, καὶ πάντα τὰ τούτοις προσεχῆ νεμηθεὶς καὶ ἀποτεφρώσας, τάς τε τῶν δημοσίων πλατειῶν στοὰς, καὶ τὰς αὐταῖς ἐπικειμένας οἰκοδομάς. ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὴν τὴν καλουμένην Βασιλικὴν, καθ' ἣν καὶ βιβλιοθήκη ἐτύγχανε δώδεκα μυριάδας βιβλίων ἀποκειμένων ἐν αὐτῇ ἔχουσα, ἐν οἷς ἀναγράφεται εἶναι καὶ δράκοντος ἔντερον, μῆκος ἐν ποδῶν ἑκατὸν εἴκοσιν, ἔχον ἐγγεγραμμένα χρυσοῖς γράμμασι τὰ τοῦ Ὁμήρου ποιήματα, τήν τε Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν.

ὅτι δὲ παρὰ Βασιλίσκου πεμφθέντες κατὰ τοῦ Ζήνωνος αὐτῷ προσετέθησαν.

ὅτι ἐπανῆλθεν ὁ Ζήνων εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ὁ Βασιλίσκος ἐκβληθεὶς διεφθάρη.

περὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ γενομένου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Βασιλίσκου, ὑφ' οὗ καὶ Ὅμηρος ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ διεφθάρη.

quidem non ut Rex, sed planè ut tyrannus administrauit. Fratrē habuit Cononem, ipso flagitiosiorem, hominem sanguinarium, cui mactationes hominum uoluptati erant. Huic Zenoni, Verinæ Imperatricis frater Basiliscus, cuius suprà facta est mentio, in Thracia degens, bellum intulit, & sorore & quibusdam è Senatu adiutantibus. Zenon igitur, ut homo timidus & effœminatus, cum uxore Ariadna ad Isauros populares suos confugit.

Conon frater Zenonis.

IMPERIVM BASILISCI.

Basiliscus in urbem profectus, & in Campo Imperator salutatus, uxorem suam Zenonidem Augustali corona ornat, & Marcū filium Cæsarem appellat. Fuit hic moribus Zenone nihilo melioribus, deq; religione perperam sensit, ab uxore in Eutychis & Dioscori sectā impulsus, & orthodoxorū ecclesias multis malis affecit. Chalcedonense conciliū tyrannico edicto abrogauit, & nouæ Romæ patriarcham Acacium, ut concilio idem approbaret, cogere uoluit. Sed urbana multitudo orthodoxorum in Ecclesia congressa, Basiliscum maledictis insectata est, & Chalcedonense concilium, sanctum appellauit. Ob hæc igitur Basiliscus & populo & senatui fuit inuisus. Illum & Trocundum contra Zenonem cum exercitu misit, quem cum obsiderent, nec Basiliscus quæ pollicitus eis fuerat præstaret, & Senatus ei ob improbitatem infestus, facinora hominis ad exercitum perscripsisset, milites se ad Zenonem contulerunt, ex hostibus amici & adiutores facti, eoq; assumpto sunt regressi. At Basiliscus Armatium sobrinum cum Thracicis legionibus contra Zenonem mittit, qui cum ei circa Nicęam occurrisset, pecunia & pollicitatione filij eius Basilisci Cæsaris designandi corruptus, se ad Zenonem cōfert. Qui dehinc Constantinopolim profectus, à Senatu populoq; recipitur. Basiliscus autem qui cum uxore & liberis in Ecclesiam confugerat, promissa incolumitate in castellum quoddam perducitur, ubi fame cum suis charissimis perijsse fertur. Alij inter abducendum eos occisos esse ferunt. Zeno autem socrum Verinam eiecit. Basiliscus igitur cum tyrannidem biennio tenuisset, siue ita ut dictum est, siue aliter perijt. Eo imperante maximum incendium Constantinopoli extitit, quod in foro ærario exortum, uicina loca omnia in cineres redegit, & publicarum uiarum porticus & ædes illis impositas absumpsit, ipsamq; Basilicam, una cum Bibliotheca, in qua centum uiginti millia librorum reposita fuerunt. In ea fuisse perhibetur draconis intestinum longitudine pedū centū uiginti, cui aureis literis Homeri poëmata, tam Ilias quàm Odyssea, inscripta essent.

Basiliscus Chalcedonē se cōcilium abrogat.

Illus, et Trocundus ad Zenonem deficiunt.

Armatij defectio.

Basilisci interitus.

Verinæ exilium.

Constantinopolitanū incendium.

Bibliotheca Constantinopolitana.

Homerus aureus.

Huius etiam Malchus in horum imperatorum historia meminit. Sed & hoc conflagrauit, & urbis amœnitas in Lauso, atque illic posita simulacra Samiæ Iunonis, Lindiæ Mineruæ, & Cnidiæ Veneris, ob artificium celebrata, igni usque ad forum progresso. At Zeno potestate recuperata filium Harmatij Cæsarem designauit, ut promissis staret, ipsumque Harmatium ducem exercitus, neque multo pòst eundem occidit, cùm diceret, qui Basilisco fregisset fidem, eum ne sibi quidem seruaturum esse: & filium illius, Cæsarem designatum, clericum fecit. Occidit & Illum Magistrum, qui regnum ideo affectarat, quòd sibi ab Ariadna, Zenone conscio, insidias fieri sensisset. Et Pelagium patricium, uirum eruditissimum & optimum, per causam paganismi sustulit, cum re uera timeret, ne ab illo redargueretur. Nam uir ingenui animi facinora eius nefaria reprehendebat. Multos præterea illustres uiros Zeno odiosissimus interfecit, ad sectas quoque deflexit, & ad nefanda facinora, uitamque corruptissimam, quàm uiolentus interitus est consecutus: sed de modo illius ambigitur. Tradunt enim quidam, cum gulæ & ebrietati indulgentem, errore mentis affiei solitum, & prolapsum à mortuo nihil distitisse. Cum uerò ipsi etiã coniugi Ariadnę inuisus esset, sic inebriatum, pro mortuo in monumentum Imperatoriũ ab illa coniectũ, lapide maximo qui ꝓ operculo esset, impositro; factũque sobriũ, uociferatum quidem esse lamentabiliter, sed nemine curante, miserè perijsse. Alij dicunt, cum ægrotus acerbissimis doloribus urgeretur pro mortuo habitum & in sepulchro positum, ibique expirasse, lamentantem, & domesticos implorantem, cum Ariadna prohiberet, ne quis monumentum aperiret, aut quicquam illum curaret.

Harmatij proditoris cædes.

Illi cædes.

Pelagij cædes.

Zenonis miserabilis interitus.

IMPERIVM ANASTASII DICORI.

Zenone ad hunc modum miserabiliter mortuo, Ariadna Dicorum Anastasium silentiarium (humile id munus est) de sententia senatus & legionũ, Vrbicio Eunucho, cuius magna erat autoritas, suffragato, ad imperiũ euexit. Dicori porrò nomen ex eo habuit, quòd pupillis oculorũ fuit dissimilibus, altera nigriore, altera magis ad glaucum colorem declinante. Antequàm coronaretur, fidei cõfessionẽ scriptã, qua polliceretur, se in dogmatibus ecclesiasticis nihil esse nouaturum, ab eo exegit patriarcha Euphemius. Nã post Acaciũ, qui orthodoxos pessimè tractarat, cũ annos XVII. ecclesiã tenuisset, Frabitas eiusdẽ cum Acacio & Zenone sententię, patriarcha delectus fuerat, cui intra mẽses tres cũ semisse defuncto, successit Euphemi⁹, uir sanctus & orthodoxus. Hic Mõgi Petri nomẽ, qui magnę Antiochenę ecclesiæ thronũ ꝑ latrocíniũ arripuerat, è cõmentarijs deleuit, tanquam hęretici,

Dicorus à binus pupillis.

Euphemius patriarcha syngraphã ab imperatore extorquet.

Acasius.

Frabitas.

Mõgus Petrus.

ὃ καὶ ὁ Μάλχος τὰ περὶ τούτων τῶν βασιλέων συγγραφόμενος μέμνηται. διέφθειρε δὲ τὸ πῦρ ἐκεῖνο καὶ τὴν γε τοῦ Λαύσου τῆς πόλεως ἀγλαΐαν, καὶ τὰ ἐκεῖ ἱδρυμένα ἀγάλματα, τῆς τε Σαμίας Ἥρας καὶ τῆς Λινδίας Ἀθηνᾶς, καὶ τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης, τὰ κατὰ τέχνην περιβόητα ἀφιδρύματα. καὶ μέχρι τοῦ φόρου ἐπέδραμε. Ζήνων δὲ αὖθις τῆς ἐξουσίας δραξάμενος, τὸν μὲν τοῦ Ἁρματίου υἱὸν, περιεχαρίσατο καίσαρα, πληρῶν τὴν ὑπόσχεσιν. αὐτὸν δὲ τὸν Ἁρμάτιον στρατηλάτην, καὶ μετ' ὀλίγον, τὸν μὲν Ἁρμάτιον ἔκτανε, λέγων ὅτι ὥσπερ εἰς τὸν Βασιλίσκον οὐκ ἐφύλαξε πίστιν, οὐδ' εἰς ἐμὲ πάντως φυλάξει αὐτήν. τὸν δὲ υἱὸν ἐκείνου τὸν καίσαρα, πεποίηκε κληρικόν. ἀνεῖλε δὲ καὶ τὸν Ἴλλουν τὸν μάγιστρον, τυραννίδι ἐπιχειρήσαντα, ὅτι ἔγνω ἐπιβουλευόμενος παρὰ τῆς βασιλίσσης Ἀριάδνης, εἰδότος καὶ Ζήνωνος. ἀλλὰ μὴν καὶ Πελάγιον τὸν πατρίκιον ἄνδρα λογιώτατόν τε καὶ δικαιότατον, ἐπὶ τῷ δοκεῖν, ἑλληνισμὸν αὐτῷ ἐγκαλῶν, τῇ δ' ἀληθείᾳ τοὺς ἐλέγχους ἐκκλίνων αὐτοῦ. γνώμης γὰρ ὢν ἐλευθέρας, ἤλεγχε τὰς ἀνοσίους πράξεις αὐτοῦ. καὶ ἄλλους δὲ πλείστους τῶν περιφανῶν ἀνδρῶν ὁ ἔχθιστος Ζήνων ἀπώλεσε. καὶ εἰς αἱρέσεις ἀπέκλινε καὶ ἀθεμίτους πράξεις, καὶ διεφθαρμένην ζωήν. καὶ οὕτω βιοὺς, βιαίως ἀπέρρηξε τὴν ζωήν. ὁ δὲ τρόπος τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ἀντιλέγεται. οἱ μὲν γὰρ γαστριζόμενον αὐτὸν φασὶ καὶ μεθύοντα, τῶν τε φρενῶν ἐξίστασθαι καὶ καταπίπτοντα, μηδὲν διαφέρειν νεκροῦ. μισούμενον δὲ καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς γαμετῆς αὐτοῦ Ἀριάδνης, οὕτως οἰνωθέντα ποτὲ ὡς ἤδη θανόντα, λάρνακι τῶν βασιλικῶν ἐμβληθῆναι παρ' ἐκείνης, καὶ αὐτίκα τὸν ἐπιπωματίζοντα ταύτην μέγιστον λίθον ἐπιτεθῆναι αὐτῇ. τὸν δὲ ἀνανήψαντα, βοᾶν μὲν καὶ ὀλοφύρεσθαι φοβερόν, μηδενὸς δ' ἐπιστρεφομένου αὐτοῦ, οἰκτρῶς ἐκεῖνον ἐναποθανεῖν. οἱ δὲ νοσήσαντά φασι καὶ περιωδυνίαις βαλλόμενον σφοδροτάταις, δόκησιν τοῖς ὁρῶσιν ὡς τέθνηκε παρασχεῖν. καὶ οὕτως ἐντεθῆναι τῷ τάφῳ, καὶ ἐν αὐτῷ τεθνάναι γοώμενον, καὶ τοὺς οἰκείους ἀνακαλούμενον, τῆς Ἀριάδνης μή τινι συγχωρούσης ἀνοῖξαι τὸ μνῆμα ἢ ὅλως ἐπιστροφὴν ἐκείνου ποιήσασθαι.

ὅτι πολλοὺς ὁ ζήνων ἐψεύσατο βασιλεύσας τὸ δεύτερον.

τελευτὴ ζήνωνος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

τοῦ Δικόρου.

Οὕτω δὲ θανόντος οἰκτρότατα Ζήνωνος, ἡ Ἀριάδνη τὸν Δίκορον Ἀναστάσιον σιλεντιάριον ὄντα (τῶν χαμαιζήλων δὲ τοῦτο ἀξιωμάτων) εἰς τὴν βασιλείαν ἀνήγαγε, γνώμῃ καὶ τῆς γερουσίας καὶ τοῦ στρατεύματος, Οὐρβικίου τοῦ εὐνούχου μέγα τότε δυναμένου συνδράσαντος τὴν ἐκείνου ἀνάρρησιν. Δίκορος δ' ἐκαλεῖτο ὁ Ἀναστάσιος, ὅτι ἀνομοίας ἀλλήλαις εἶχε τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν. τῇ μὲν γὰρ ἦν τὸ χρῶμα μελάντερον, ἡ δὲ λευκή, πρὸς τὸ γλαυκότερον ἐχρωμάτιζε. μέλλοντα δὲ στεφθῆναι αὐτὸν, ἀπῄτησεν ἔγγραφον ὁμολογίαν τῆς πίστεως καὶ τοῦ μή τι παρακινῆσαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων ὁ πατριάρχης Εὐφήμιος. μετὰ γὰρ Ἀκάκιον, κάκιστον τοῖς ὀρθοδόξοις γενόμενον, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἔτη κατεσχηκότα δέκα πρὸς τοῖς ἑπτὰ καὶ θανόντα, Φραβίτας χειροτονεῖται πατριάρχης, ὁμόδοξος Ἀκακίῳ καὶ Ζήνωνι. μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας πρὸς τῷ ἡμίσει καὶ οὗτος μετήλλαξε τὴν ζωήν, καὶ πρόεδρος τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ὁ Εὐφήμιος, ὅσιος ἀνὴρ καὶ ὀρθοδοξότατος. ὃς τὸ τοῦ Μογγοῦ Πέτρου ὄνομα τὸν θρόνον τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἁρπάσαντος κακῶς, τῶν διπτύχων ἀπήλειψεν ὡς αἱρετικοῦ.

ὅθεν δίκορος ἐκαλεῖτο ὁ ἀναστάσιος.

περὶ πατριαρχῶν.

ἀντιγρ.

ἀντεισέγραψε δὲ τὴν Φήλικος ἐκκλησίαν τοῦ πάπα Ῥώμης, ἀνδρὸς ὀρθοδόξου καὶ καθαψαμένου διὰ γραμμάτων τοῦ τε Ζήνωνος καὶ τοῦ Ἀκακίου, ὅτι τῷ Μογγῷ ἐκοινώνουν Πέτρῳ, τῆς Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου ὄντι αἱρέσεως, μάλιστα δὲ καὶ καθαιρετικὸν λίβελλον στείλαντος Ἀκακίῳ, διὸ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ Ἀκάκιος ἐκ τῶν διπτύχων ἀπήλειψεν. οὗτος τοίνυν ὁ πατριάρχης Εὐφήμιος, ἔγγραφον ἰδιόχειρον τοῦ Ἀναστασίου δεξάμενος, ὡς διατηρήσει τὰ τῆς ἐκκλησίας δόγματα, καὶ τὰ παρὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ὁρισθέντα φυλάξει ἅπαντα, ἔστεψεν αὐτόν. ὁ δὲ αὐτίκα τὴν Ἀριάδνην μνηστεύεται, καὶ γραφὴν ποιεῖ ἅτε βασίλειον, ἀφιεῖσαν τὰ μέχρι τότε τῷ δημοσίῳ παρά τινων ὀφειλόμενα. ἤδη δὲ τεσσαρακοστῆς παρεῤῥυείσης ἡμέρας μετὰ τὴν ταφὴν Ζήνωνος, καὶ τὸν γάμον ἐτέλει. δασμὸν δὲ τοὺς ὑπηκόους πιέζοντος τοῦ λεγομένου χρυσαργύρου, καὶ τοῦτον ἐξέκοψεν. ἦν δὲ ὁ τοῦ χρυσαργύρου δασμὸς τοιοῦτος. ἅπαντες καὶ προσαῖται καὶ πένητες, καὶ πᾶσα πόρνη, καὶ ξύμπαντες ἀπελεύθεροι ἐν ἀγροῖς τε καὶ πόλεσι διατρίβοντες, εἰσφέρειν ἠναγκάζοντο τῷ δημοσίῳ τέλος ἐτήσιον. καὶ ὑπὲρ ἵππων καὶ ἡμιόνων καὶ βοῶν ὄνων τε καὶ κυνῶν, ἐπράττετο φορολόγημα, ὑπὲρ ἑκάστου μὲν ἀνθρώπου νόμισμα ἀργυροῦν, τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑπὲρ ἵππου, ἡμιόνου τε καὶ βοός, ὑπὲρ ὄνου δὲ φόλλεις ἕξ. ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὲρ κυνός. καὶ ἦν ἐκ τῆς ἐντεῦθεν συντριβῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ ὀδυρμὸς πανταχοῦ. ἀλλὰ ταύτην ἐκκόψας τὴν εἰσφορὰν ὁ βασιλεὺς Ἀναστάσιος, καὶ αὐτὰς τὰς περὶ ταύτης ἀπογραφὰς ἐναντίον τοῦ δήμου κατέκαυσεν ἐν τῷ ἱππικῷ. καὶ ἦν μὲν ἐν τούτοις φιλότιμος, καὶ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων διοίκησιν καλῶς μετερχόμενος. τὰς γὰρ πολιτικὰς ἀρχὰς ὠνίους παρεχομένας τὸ πρίν, ἐκεῖνος ἀμίσθους ἐδίδου. περὶ δὲ τὴν εἰς τὸ θεῖον δόξαν οὐκ ἀγαθὸς ἦν. ἀποκλίνας γὰρ εἰς τὴν τῶν συγχυτικῶν αἵρεσιν τῶν μίαν φύσιν δοξαζόντων ἐπὶ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ μετὰ τὴν ἕνωσιν τῶν δύο φύσεων, πολλὰ τὰς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας ἐκάκωσε, καὶ ἀδυσώπητος ἦν τοῖς τούτων προεστηκόσι. τόν τε γὰρ πατριάρχην Εὐφήμιον ἐκάκωσε καὶ ἐξώρισε, μὴ πεισθέντα ἀναθεματίσαι τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, πρότερον μετὰ δόλου τὸ οἰκεῖον ἔγγραφον ἀφελόμενος, ἢ βίᾳ ὡς ἕτεροι λέγουσι, καὶ τὸν μετ' ἐκεῖνον Μακεδόνιον ἱερὸν ἄνδρα μὴ καταδεξάμενον συνθέσθαι αὐτῷ, εἰς Εὐχάϊτα ὑπερώρισε. μεθ' ὃν ἀντεισήχθη Τιμόθεος ὁμόφρων τῷ βασιλεῖ. Λογγῖνος δὲ ὁ ἀδελφὸς Ζήνωνος, τυραννίδι ἐπιθέμενος ἐχειρώθη παρὰ Ἀναστασίου καὶ ὑπερωρίσθη εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔνθα καὶ πρεσβύτερος χειροτονηθεὶς ἔθανε. καὶ τοὺς Ἰσαύρους δὲ πολλοὺς ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων διατρίβοντας, ταύτης ἐξήλασεν. οὓς προσλαβόμενος ὁ μάγιστρος Λογγῖνος, οὐχ ὁ τοῦ Ζήνωνος ἀδελφός, ἀλλ' ἕτερος κατεστασίαζε, καὶ πολλὰ τῆς ἑῴας ληΐζεται. καταπολεμηθεὶς δέ, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ διεφθάρησαν βάρβαροι. τότε λέγεται καὶ Θευδέριχος ὁ τῆς Ἀφρικῆς ἡγεμὼν Ἀρειανὸς ὤν, διάκονόν τινα ὀρθόδοξον αὐτῷ πάνυ ᾠκειωμένον, καὶ διὰ θεραπείαν αὐτοῦ εἰς ἀρειανισμὸν μετατεθειμένον, ἀποκτεῖναι, εἰπών, ὡς εἰ καὶ τῷ θεῷ οὐκ ἐτήρησας πίστιν, μᾶλλον οὐ τηρήσεις ταύτην ἐμοί. Ἀναστασίου δὲ τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπα θανόντος, καὶ τοῦ λαοῦ μερισθέντος, καὶ τῶν μὲν Λαυρέντιόν τινα ψηφισαμένων, τῶν ὀρθοδόξων δὲ Σύμμαχον, κἀντεῦθεν πρὸς ἀλλήλους στασιαζόντων, ὁ ῥηθεὶς Θευδέριχος τῆς Ῥώμης τότε κρατῶν, ἀφίκετο πρὸς αὐτήν, καὶ συνόδου ἀθροισθείσης

ὅτι χρυσαργυρίαν ὁ Ἀναστάσιος ἔλυσε, ἤγουν τὸ χρυσάργυρον δασμὸν ἐξέκοψεν.

ὅτι δι' αὐτῶν συγχυτικῶν αἱρέσεως ὁ Ἀναστάσιος γεγονώς, τὸν πατριάρχην ἐξώρισεν.

περὶ Λογγίνου τοῦ ἀδελφοῦ Ζήνωνος τυραννῆσαι ἐπιχειρήσαντος, καὶ περὶ τῶν Ἰσαύρων.

περὶ τοῦ πάπα Ῥώμης.

atq; in eius locum Felicis Papæ Romani nomen reposuit, uiri orthodoxi, quiq; per literas Zenonem & Acacium taxat, quod cum Petro Mongo Eutychis & Dioscori sectam amplexo communicassent: atq; etiam misso libello, Acacio dignitatem abrogarat: qua de causa ille nomen eius è commentarijs deleuerat. Hic igitur patriarcha Euphemius, chirographo ab Anastasio accepto, quo se amplecti ecclesiæ dogmata, & Chalcedonẽsis cõcilij decreta seruaturũ esse omnia, pfitebaẽ, coronat hominẽ. Qui statim Ariadnã ambit, & literas regias cõficit, quib9 ea quę ad id tẽpus fisco à nõnullis deberẽtur, remittebat, & die quadragesimo á sepultura Zenonis tã elapso nuptias celebrat. Cumq; uectigal, quod Aurargenteum dicebatur, subditos premeret, id quoq; aboleuit. Huiusmodi autem illud erat: Omnes mendici & pauperes, omnes meretrices, omnes liberti in agris & urbibus, annuum fisco tributum pendere cogebantur. Exigebatur tributum de equis, mulis, bobus, asinis & canibus: de unoquoq; homine nummus argenteus: de equo, mulo & boue tantundem: de asino pholes (nummi genus est) sex, & de cane totidem. Quo tributo attriti homines, ubiq; lamentabantur. Eo igitur abrogato Anastasius, commentarios illos in Hippico, inspectante populo, cremauit. Ac in huiusmodi rebus honestè se gessit, & reipublicæ negocia propè administrauit, ac magistratus pridem uænales, sine precio concessit. Sed de Deo non rectè sensit, Synchyticorum sectam secutus, qui unam naturam post duarum unionem, in Christo seruatore statuebant, & multis malis orthodoxorum ecclesias affecit, erga earum præfectos implacabilis. Nam & patriarcham Euphemium eiecit, quod Chalcedonense concilium anathemate notare recusabat, surrepto prius p dolũ suo chirographo, siue ut alij tradunt, per uim extorto, & successorẽ eius Macedoniũ, uirũ sanctũ, ab ipso stare nolentem, Euchaita relegauit. In cuius locũ suffectus est Timotheus, imperatoris assensor. Lõginũ item Zenonis fratrẽ, affectato regno, Anastasius superatũ, Alexandriam relegat, ubi presbyter electus obijt. Isauros etiã multos in regia urbe uersantes expulit. Quibus Lõginus Magister, non Zenonis frater, sed alius, assumptis, mota seditione, oriẽtales puincias populaẽ. Sed bello subactus est, Barbarisq; cũ eo erãt, interfectis. Eo tẽpore fertur & Theodericus Africæ dux, q Arianus erat, diaconũ quendã sibi per q; familiarẽ, & in suã gratiã Arianismũ amplexũ, occidisse. Neq; enĩ sibi fidẽ seruaturũ, q Deo nõ seruasset. Anastasio papa Romano mortuo, populoq; p seditionẽ dissidẽte, alijs Laurẽtiũ quendã, orthodoxis uerò Symmachũ decernẽtib9: idẽ Theoderic9, cui roma tũ parebat, in urbẽ uenit, & concilio indicto, repudia

Felix Papa.

Anastasij æquitas in moderandis tributis.

Synchyticorum secta.

Euphemij & Macedonij relegatio.

Timotheus patriarcha.

Longini relegatio.

Longiniana seditio.

Theodericus diaconũ assentatorẽ interficit.

Symmachus Papa.

repudiato Laurentio, episcopatum Romanum Symmacho confirmauit. *Bulgari.* Circa hæc tempora, fertur gens Bulgarorum ignota, prius in Illyricum & Thraciam impressionem fecisse. *Agareni* Cum Agarenis orientem uastantibus, pacem fecit Anastasius: *Vitaliani seditio.* Vitaliano Thraci, qui Mysis & Scythis sibi conciliatis seditionem mouebat, & agro Byzantio prædas agebat, & classe urbem obsidebat, per *Procli machina mirabilis.* Marianũ præfectum restitit, naualiq́ue pugna commissa, ex machina quadam à Proclo uiro excellentissimo facta. (Is enim tum & in Philosophia & in Mechanicis florebat, neq; *Archimedes.* Archimedis duntaxat, celeberrimi artificis cognorat omnia, sed & ipse noua quædam adinuenerat) classis hostium debellata est. Nam specula ex ære fabricasse ustoria fertur Proclus, eaq́ue de muro è regione hostilium nauium suspendisse: in quæ cum solares radij impegissent, ignem inde fulminis instar erumpentem, classiarios ipsasq́ue naues hostiũ combussisse, quod olim Archimedem excogitasse, Romanis Syracusas obsidentibus, *Seditio ob clausulam Qui crucifixus est, pro nobis.* Dion refert. Anastasius cum Eutychianus esset, in Tersancto cantico adijci uoluit clausulã illam: Qui crucifixus est pro nobis. eaq́ue de causa Logothetã & præfectũ misit in Ecclesiã: qui cum ex superiore loco edictum imperatoris recitare cœpissẽt: qui ex populo orthodoxi erant, concitati, ad discerpendos eos uiros properabant, & hi quidem popularem insaniam ægrè uitarunt. cæterum populus ardens iracundia, ædes illorum inuasit, easq́ue deiecit atq́ue diripuit, & multis interfectis, imperatorem ignominiosis uerbis proscidit, Vitalianum ut imperatorẽ laudibus prosequens, multas ædes incendit, plurimos interfecit, atque inter alios etiam monachum quendam, qui prope cisternam ab Anastasio structam habitans, nomine Mocisiam, imperatori charus erat: Monacham item quandam inclusam propè portam Xylocercam, ut cui fides ab imperatore haberetur: ambo corpora colligata per urbem tracta crematáq́ue sunt. Hoc *Alamundari Agareni baptismus, et solers hæreticorũ refutatio.* regnante Alamundarus Agarenorum princeps ab orthodoxis institutus, credidit, & baptizatus est, ad quẽ Seuerus episcopus duos misit, ut eum ad suam hæresim pertraheret, qui quum docerent duas Christi naturas in unam esse confusas, unde colligeretur, etiam Deitatem Christi cum carne passam esse: ille conuicturus eos, ut qui absurda dicerent, & incredibilia docerent: quendam ex domesticis subornat, qui sibi aliqd in aurẽ diceret. Quo facto, tetrico uultu mœrorẽ pr̨e se ferẽs, eius causam sciscitãtibus episcopis, nunciatã sibi esse respõdet Michaëlis archãgeli mortẽ. Quẽ nunciũ quũ illi esse falsum asseuerarent,
» neq; enim mori posse archangelũ, subijcit il-
» le: Si igitur angelus nõ moritur, qua ratione
» uos affirmatis Deitatẽ & passam & mortuã,

τὸν μὲν σύμμαχον, ἐπίσκοπον τῆς ῥώμης εἶναι ἐκύρωσε, ἀπήλασε δὲ τὸν λαυρέντιον. κατὰ τούτους δὲ τοὺς χρόνους ἐξώρμησε καὶ τὸ τῶν βουλγάρων ἔθνος, τό τε ἰλλυρικὸν καὶ τὴν θρᾴκην καταδραμὸν, μήπω πρὶν γινωσκόμενον. *περὶ τῶν βουλγάρων.* τῶν δὲ ἀγαρηνῶν τὴν ἑῴαν ληϊζομένων σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς ἐποιήσατο ἀναστάσιος. τοῦ μέντοι θρᾳκὸς βιταλιανοῦ τυραννίδι ἐπιχειρήσαντος, μυσούς τε καὶ σκύθας προσεταιρισαμένου, καὶ ἅμα τούτοις τὰ περὶ τὴν βασιλίδα ληϊζομένου τῶν πόλεων, ἀλλὰ μὴν καὶ στόλῳ κατ' αὐτῆς ἐπελθόντος, ἀντικατέστη τούτῳ διὰ μαρινοῦ τοῦ ὑπάρχου ὁ ἀναστάσιος, καὶ ναυμαχίας γενομένης ἔκ τινος μηχανῆς παρὰ πρόκλου τοῦ πάνυ γεγενημένης (τότε γὰρ ἤνθει καὶ ἐπὶ φιλοσοφίᾳ καὶ ἐν τοῖς μηχανήμασι, τά τε τοῦ ἐν τούτοις περιβοήτου ἀρχιμήδους ἅπαντα διελθὼν καὶ αὐτὸς καινοῖς προσεξευρών) τὸ ναυτικὸν τῶν πολεμίων κατεπολεμήθη. *περὶ βιταλιανοῦ τυραννήσαντος, καὶ ὅπως κατεπολεμήθη, καὶ περὶ πρόκλου.* κάτοπτρα γὰρ ἀπὸ χαλκοῦ χαλκεῦσαι πυροφόρα ὁ πρόκλος, καὶ ἐκ τοῦ τείχους ταῦτα ἀπαιωρῆσαι κατέναντι τῶν πολεμίων νεῶν. τούτοις δὲ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων προσβαλουσῶν, πῦρ ἐκεῖθεν ἐκκεραυνοῦσθαι καταφλέγον τὴν ναυτικὴν τῶν ἐναντίων στρατιὰν, καὶ τὰς νῆας αὐτὰς, ὃ πάλαι τὸν ἀρχιμήδην ἐπινοῆσαι ὁ δίων ἱστόρησε, τῶν ῥωμαίων τότε πολιορκούντων συράκουσαν. ἀναστάσιος δὲ σπουδαστὴς τῆς δυστυχοῦς αἱρέσεως ὢν, ἐβουλήθη προστεθῆναι ἐν τῷ τρισαγίῳ, τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς. ἔπεμψεν οὖν διὰ τοῦτο τόν τε λογοθέτην καὶ τὸν ἔπαρχον εἰς τὴν ἐκκλησίαν. οἱ ἐν τῷ ἄμβωνι ὡς ἐπιβάντες ἄμφω, διαγγέλλειν ἤρξαντο τὸ πρόσταγμα τὸ βασιλικόν. ἐκινήθη τοίνυν ὅσον τοῦ πλήθους ὀρθόδοξον, καὶ διασπάσαι τοὺς ἄνδρας ὥρμησαν. ἀλλ' οἱ μὲν μόλις τὴν δημοτικὴν μανίαν διέφυγον. *ὅτι προσθεῖναι εἰς τὸ τρισάγιον βουληθέντος τοῦ ἀναστασίου, τὸ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, στάσις ἐγένετο, καὶ ἐπαύσατο.* τὸ δέ γε πλῆθος εἰς θυμὸν ἐκκαυθὲν, ἐπὶ τοὺς οἴκους ἐπῆλθε τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν. καὶ τοὺς μὲν κατηρείπωσαν, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς διηρπάκασι, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον, καὶ εἰς τὸν βασιλέα ἐξύβριζον, τὸν δὲ βιταλιανὸν ὡς βασιλέα εὐφήμουν, καὶ πολλοὺς οἴκους ἐνέπρησαν, καὶ πλείστους ἐφόνευσαν, καί τινα μοναχὸν πλησίον οἰκοῦντα τῆς παρὰ τοῦ ἀναστασίου κτισθείσης κινστέρνης τῆς μωκισίας καλουμένης, καὶ διὰ τιμῆς τῷ βασιλεῖ τοῦτον ἀγόμενον, κτάναντες, ἀλλὰ μὴν καί τινα μονάζουσαν ἐγκλεισμένην ἐγγὺς τῆς πόρτης τῆς ξυλοκέρκου ἀνελόντες, ὡς πίστιν καὶ εἰς αὐτὴν κεκτημένου τοῦ βασιλέως, καὶ συνδήσαντες ἄμφω τὰ σώματα ἔσυραν, εἶτα κατέκαυσαν. τοῖς χρόνοις τούτου τοῦ βασιλέως, ἀλαμούνδαρος ὁ τῶν ἀγαρηνῶν φύλαρχος κατηχηθεὶς παρὰ ὀρθοδόξων, ἐπίστευσέ τε καὶ ἐβαπτίσθη. *περὶ ἀλαμουνδάρου, καὶ ὅπως τοὺς τοῦ σεβήρου ἐπισκόπους διέπαιξεν.* πρὸς ὃν ὁ σεβῆρος ἐπισκόπους ἔπεμψε δύο, ὅπως ἂν εἰς τὴν οἰκείαν αἵρεσιν μεθελκύσωσιν αὐτόν, τῶν γοῦν ἐπισκόπων διδασκόντων αὐτὸν εἰς μίαν φύσιν τὰς δύο τοῦ χριστοῦ συγχυθῆναι φύσεις, κἀντεῦθεν συναγομένου τοῦ συμπαθεῖν τῇ σαρκὶ τοῦ κυρίου χριστοῦ καὶ τὴν θεότητα, ἐκεῖνος ἐλέγξαι θέλων αὐτοὺς ἄτοπα λέγοντας, καὶ διδάσκοντας ἄπιστα, παρασκευάζει τινὰ τῶν οἰκείων, παρόντων τῶν ἐπισκόπων ἐκείνων, πρὸς οὖς τι αὐτῷ ἀπαγγεῖλαι. τοῦ δὲ ποιήσαντος τὸ ἐπιταχθὲν, ὁ ἀλαμούνδαρος ἐσκυθρώπασε, καὶ ὑπεκρίνατο τὸν λυπούμενον. ἐρομένων δὲ τῶν ἐπισκόπων ὅτου χάριν συγκέχυται, καὶ τί ἂν εἴη τὸ ἀγγελθὲν, ἔφη ἐκεῖνος, ἀγγελθῆναι αὐτῷ τὸν ἀρχάγγελον θανεῖν μιχαήλ. τῶν δὲ ψευδῆ τὴν ἀγγελίαν διατεινομένων
» τυγχάνειν, ἀδύνατον γὰρ εἶναι θανεῖν τὸν ἀρ-
» χάγγελον. ὑπολαβὼν ὁ φύλαρχος, εἶπεν. εἰ οὖν ἄγγελος
» οὐ θνήσκει, πῶς καθ' ὑμᾶς ἡ θεότης ἔπαθέ τε καὶ ἔθανε,

τῇ

τῇ σαρκὶ συγκραθεῖσα καὶ συγχυθεῖσα, καὶ εἰς μίαν φύσιν ἀποπλασθεῖσα; τούτοις οἱ ἐπίσκοποι ἐκεῖνον μὲν ἐθαύμασαν τῆς συνέσεως. αὐτοὶ δὲ ἀπογνόντες, ὡς οὐκ ἄν ποτε μετενεγκεῖν αὐτὸν δυνηθεῖεν εἰς τὴν δόξαν αὐτῶν, ὑπεχώρησαν. τῶν δὲ Βουλγάρων αὖθις τὸ Ἰλλυρικὸν καταδραμόντων, ἀντετάξαντο τούτοις τινὲς τῶν ῥωμαίων ταξιαρχῶν μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ταγμάτων. ἐκείνων δὲ ἐπῳδαῖς χρησαμένων καὶ γοητείαις, ἡττήθησαν αἰσχρῶς οἱ ῥωμαῖοι, καὶ πλὴν ὀλίγων ἅπαντες διεφθάρησαν. ὧν τὴν φθορὰν, κομήτης ἀστὴρ προεμήνυσε, καὶ κόρακες προβαινόντων αὐτῶν ὑπερπετόμενοί τι καὶ προηγούμενοι, καὶ οἱ σαλπιγκταὶ αὐτοὶ ἐνυαλίου ἠχῆς, πένθιμόν τι καὶ θρηνῶδες ἠχήσαντες. τοῦ δὲ ἄνωθεν ῥηθέντος τιμοθέου πολλὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐνδειξαμένου κακὰ, καὶ τὴν ζωὴν καταλύσαντος, ἰωάννης ὁ καππαδόκης τῆς ἐκκλησίας ἐνεχειρίσθη τὴν προστασίαν, ἔτη δύο ταύτης προστάς. τέθνηκε δὲ καὶ ἡ βασιλὶς ἀριάδνη. ἱστόρηται γε μὴν ἐν τοῖς χρόνοις τῆς βασιλείας ἀναστασίου, ἄγαλμα τῆς τύχης τῆς πόλεως ἐν εἴδει γυναικὸς ἐκ χαλκοῦ πεποιημένον, θάτερον τῶν ποδῶν ἐντὸς νηὸς ἐχούσης, πρὸ αὐτῆς ἑστώσης καὶ ὁμοίας ὕλης ἐξειργασμένης, ἵστασθαί που τῆς πόλεως. τούτου δή τι τοῦ τῆς νηὸς ἀγάλματος, ἢ τῷ χρόνῳ μογήσαντος, ἢ ἐξ ἐπιβουλῆς, μέρη τινὰ θραυσθέντα ἀφῄρητο. οὐκέτι γοῦν φορτηγοὶ νῆες προσώρμουν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἀλλὰ πλησίον ἰοῦσαι, βίαις πνευμάτων ἀνείργοντο, καὶ εἰ μὴ νῆες μακραὶ, καὶ πολλοῖς ἐρέταις κινούμεναι τοὺς φόρτους ἐκείνων εἰς τὴν πόλιν ἐκόμιζον, τάχα ἂν λιμῷ οἱ ἐν αὐτῇ κατηναλώθησαν. τοῦτο ἐπὶ καιρὸν ἐκράτησε, τοῖς τῶν κοινῶν φροντισταῖς διαφροντίδος γενόμενον. ἐπεσκέφθη τίνων παρ' αὐτοῦ τὸ αἴτιον, καὶ προσήγγειλέ τις εἷς εἰ τῶν τῆς πόλεως ἀνὴρ φροντίς. καὶ τὰ θραύσματα τῆς χαλκῆς νηὸς ἐκείνης ἐπιμελῶς ζητηθέντα, εὑρέθησαν, καὶ αὐτῇ ἐγκατέστησάν τε καὶ προσηρμόσθησαν. καὶ ὁ πλοῦς ἦν τοῖς πλοίοις ἀκώλυτος. καὶ μεστὴ τῶν εἰσπλεόντων ἡ θάλασσα. ἵνα δὲ γνοῖεν ἀκριβῶς εἰ τοῦτο ὡς ἀληθῶς τοῦ τῶν πλοίων εἴσπλου κώλυμα ἦν, ἀφῄρηντο αὖθις τὰ μέρη τῆς νηὸς ἐκείνης. καὶ ὅσαι τῶν νηῶν ἔτυχον τότε εἰσπλεύσασαι, πνεύματος αὖθις βίᾳ γεγόνασιν ἀπωσθεῖσαι. ἐντεῦθεν ἐβεβαιώθησαν ἐκ τοῦ θραυσθῆναι τὴν χαλκῆν ναῦν ἐκείνην, τὴν κωλύμην γίνεσθαι τοῦ εἰς τὴν πόλιν εἴσπλου τῶν πλοίων τῶν φορτηγῶν. καὶ τὴν ναῦν ἐκείνην μετ' ἐπιμελείας ἀξιολόγου ἀνεκαίνισαν. πρὸ μικροῦ δὲ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, ὁ βασιλεὺς ἀναστάσιος ἐπιβουλῆς αὐτῷ μηνυθείσης, συνέσχε πολλοὺς, σὺν οἷς καὶ ἰουστῖνον καὶ ἰουστινιανὸν, τοὺς μετὰ ταῦτα αὐταρχήσαντας. καὶ ἦν γνώμης ἀνελεῖν αὐτούς. ἐκωλύθη δὲ κατ' ὄναρ, φοβεροῦ τινὸς ἀνδρὸς δόξαντος παραστῆναι αὐτῷ, καὶ εἰπεῖν. ἰουστῖνον καὶ ἰουστινιανὸν μηδὲν ἐργάσῃ κακὸν, μέλλει γὰρ ἕκαστος αὐτῶν ὑπουργῆσαι τῷ θεῷ, ἐν καιροῖς ἰδίοις. ὅθεν ἀφῆκεν αὐτοὺς τοῦ τῆς καθοσιώσεως ἐγκλήματος, καὶ αὖθις ὄναρ ἰδεῖν λέγεται ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος, ἄνδρα τινὰ φοβερὸν, τόμον κατέχοντα, καὶ λέγοντα πρὸς αὐτὸν, ἰδοὺ διὰ τὴν κακοπιστίαν σου, ἐξαλείφω τῆς ζωῆς σου ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα. ἔχων δὲ κεχρησμῳδημένον ὁ ἀναστάσιος, ὅτι ἐκ κεραυνοῦ θανεῖται, τὸ λεγόμενον θολωτὸν οἶκον ἐδείματο, καὶ ἐν αὐτῷ διῆγεν. ἀλλ' ἦν οὐδὲν τι πλέον ἐπόνησε. βροντῆς γάρ ποτε ἐκρηγνυμένης φρικωδέστατον, καὶ ἀστραπῶν ἐπιβαλλομένων ἐκεῖθεν πολλῶν, ἐκεῖνος δειμαίνων ἐκ διαίτης εἰς δίαιταν μετέβαινε, καὶ ἐκ θαλάμου εἰς θάλαμον

περὶ τῶν βουλγάρων ὡς ἐνίκησαν τοὺς ῥωμαίους.

περὶ πατριαρχῶν.

περὶ τοῦ τῆς τύχης τῆς πόλεως ἀγάλματος.

περὶ τῶν ἐνυπνίων ὧν εἶδεν ὁ ἀναστάσιος.

θάνατος τοῦ βασιλέως ἀναστασίου.

cum carne contemperatam & confusam, & in unam naturam conflatam? Ex hoc dicto episcopi, hominis acumen admirati, spe traducendi eius in suam opinionem abiecta, discesserunt. Cum Bulgari denuò in Illyricum impresßionem fecissent, quidem ex Romanis tribunis se illis cum suis legionibus opposuerunt, turpitérque uicti sunt, ac paucis exceptis, cæsi omnes, cùm illi quibusdam incantationibus & præstigijs usi essent. Eam cladem stella crinita præsignificauit, & corui, qui & supra & ante illos proficiscentes uolitabant, & tubicines, qui pro bellico nescio quem moestum & lugubrem sonum ediderunt. Timotheo cuius suprà facta est mentio, post multas clades orthodoxis illatas, defuncto, Ioanni Cappadoci tradita est ecclesiæ gubernatio, quam per biennium tenuit. Obijt & Ariadna imperatrix. Traditum est, sub Anastasio simulacrum æneum Fortunæ urbanæ muliebri specie, quod alterum pedem in naui ante se posita, ænea & ipsa haberet, alicubi in urbe stetisse: cuius nauis uel uetustate corruptæ, uel per insidias contusæ, fragmenta quædam ablata fuerint. Ex eo naues onerarias Byzantium non amplius appulisse, sed cum propè accesßissent, uiolentia uentorum repulsas esse, ac nisi longæ naues multis côcitatæ remigibus sarcinas earum in urbem peruexissent, populum fortasßis fame periturum fuisse. Quæ res cum ad tempus durasset, curæ fuit magistratibus, causáque mali à quodam solerti cõiectura indagata, fragmentis nauis illius æneæ studiosè conquisitis, & in suum locum restitutis, expeditam nauigationem & mare nauigijs repletum fuisse. Vt autem certò scirent, illud appellendis nauibus obstitisse, denuo sublatis fragmentis, quæcunque naues tum appellerent, iterum ui uentorum reiectas fuisse. Ea re comperta, nauem illam, magno adhibito studio, esse renouatam. Anastasius paulò ante obitum, nunciatis sibi insidijs multos comprehenderat, atque inter alios Iustinum & Iustinianum, qui pòst rerum potiti sunt, atque in animo habebat eos occidere. Sed deterritus est somnio, cum uir terribilis ei astitisse uisus esset, ac dicere: Iustino & Iustiniano ne quid mali feceris. Nam uterque suo tempore Deo inseruiet. Illis igitur crimine læsæ maiestatis absolutis, denuo aliud uidisse somnium memoratur. Virum terribilem, qui librum manu gestans diceret: Ecce ob peruersitatem fidei tuæ, annos XIIII uitæ tuæ deleo. Et quia fatale sibi esse ex oraculo didicerat, ut fulmine interiret: Tholotum ædificium construxit, in eóque degit, sed frustra. Nam quum aliquando tonitrua horrendum in modum resonarent, & fulgura multa eliderentur, atque ipse perterritus è coenaculo in coenaculum descen-

Bulgarorũ in Illyrico uictoria.

Præsagia cladis cometa, corui & tubæ.

Ioãnes Cappadox patriarcha Cõstantinopolitanus.

Nauis simulacrũ nauigatiõis præsidium.

Anastasij somnia de Iustino & Iustiniano, & de obitu suo præsagia.

descenderet, & alios atque alios thalamos subiret: in quodā regio cubiculo mortuus est inuentus. Vixit annos octogintaocto: regnauit uigintiseptem, & tres menses. Huius temporibus terræmotus horrendus fuit, ac Byzantij multis in locis ædificia corruerunt. Antiochia uerò penè tota collapsa est, ciuibus ruina oppressis. Idem Anastasius longum murum cōdidit à magno mari ad Selybriam usque pertinentem, ob Mysorum siue Bulgarorum & Scytharum incursiones, & statuam suam æneam in Tauri columna collocauit, cùm Theodosij Magni statua, quæ ibi erecta fuerat, concidisset. Et hic quidem uita sic acta, hoc modo est defunctus.

Terræmotus Byzantinus et Antiochenus.

Selybrianus murus.

Anastasij statua.

IMPERIVM IVSTINI THRACIS.

IMperator autem creatus est Iustinus Thrax, parentibus ortus ignobilibus & obscuris, atque ipse principiò operarius fuit aut armentarius & porcarius. Deinde animo ad rem militarem adiecto, tribunus & Comes factus est. Cum autem post Anastasij obitum, de imperatore deligendo deliberaretur: Amantius Eunuchus idemque præpositus, homo potens, Theocritiano, cuidam ex necessarijs suis, imperium tradere cupiens, pecuniam Iustino dedit, militibus distribuendam, ut illum Imperatorem salutarent. At ille pecunia distributa, suum negocium egit, & à populo & militibus ad imperij fastigium est euectus. Quod factum ægrè ferens Amantius, cum alijs claris uiris Iustino insidias struxit, ijsque cognitis unà cū Andrea cubiculario & Theocritiano occisus est. Is autē eodē tēpore, quo Anastasius in somnis aliquot uitæ suæ annos è libro deleri uidisset, & ipse somniarat, se coram imperatore stantem, à magno quodam porco prostratum deuorari. Idem sancti Thomæ apostoli ædem struxit, unde Amantij ædes nominatur. Hic Iustinus quia de religione rectissimè sentiebat, Chalcedonense concilium coli ab omnibus, & sexcētos triginta sanctos patres, qui id celebrarant, in sacros omnium Ecclesiarum commentarios referri, edicto iussit. Vxorem Lupiciam, mutato eius nomine in Euphemiam, diademate ornauit, & Augustam appellauit. Vitalianus, qui sub Anastasio seditionem mouerat, huic familiarissimus fuit, & dux ab eo exercitus creatus, & consulatum adeptus est, magna præditus autoritate. Cūque orthodoxus esset, Seuerum Antiochena sede pelli, & tolli iussit. Sed ille cum quibusdam suis assensoribus fuga in Ægyptum elapsus, illam quoque perturbauit, disputatione de corruptibili & incorruptibili introducta. In huius locū suffectus est Paulus Eubulij hospitij præfectus. Omnes præterea, qui sub Anastasio per iniuriam pulsi fuerant, Iustinus reuocauit. Huius temporibus Cometa in oriente uisus, radijs deorsum uergentibus, quem Po-

Iustinus ex humili loco industria ad imperiū euectus.

Amantij Andreæ et Theocritiani cædes.

Amantij fatidicū somniū et ædes.

Lupicia. Euphemia.

Seueri Antiocheni Paulus successor.

ἐναπελήφθη, καὶ οὕτως ἐν ἑνὶ τῶν βασιλικῶν κοιτώνων, εὑρέθη κείμενος τεθνεώς, ζήσας μὲν ἔτη ὀγδοήκοντα καὶ ὀκτώ, βασιλεύσας δ' ἐξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἔτη, μῆνας τρεῖς. ἐν τοῖς χρόνοις τούτου γέγονε σεισμὸς φοβερώτατος, καὶ ἐν μὲν τῷ Βυζαντίῳ ἐν διαφόροις τόποις συμπτώματα συμβεβήκασιν, ἡ μεγάλη δὲ Ἀντιόχεια σχεδὸν ἅπασα κατεπτώθη, καὶ οἱ ταύτης οἰκήτορες τοῖς συμπτώμασι κατεχώσθησαν. οὗτος ὁ Ἀναστάσιος ἔκτισε τὸ μακρὸν λεγόμενον τεῖχος ἀπὸ τῆς μεγάλης θαλάσσης, διῆκον μέχρι τῆς Σηλυβρίας, διὰ τὰς ἐφόδους τῶν Μυσῶν ἢ Βουλγάρων καὶ τῶν Σκυθῶν. ἔστησε δὲ καὶ στήλην οἰκείαν ἐν τῷ τοῦ Ταύρου κίονι χαλκῆν, τῆς πρώην ἐν αὐτῷ ἱσταμένης πεσούσης, ἣ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἐτύγχανε. καὶ ὁ μὲν ὧδε βασιλεύσας, ὧδε κατέλυσε τὴν ζωήν.

ὅτι ὁ ἀναστάσιος ἔκτισε τὸ μακρὸν τεῖχος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ θρακὸς ἰουστίνου.

Ἀνηγορεύθη δὲ βασιλεὺς ἰουστῖνος ὁ θρᾷξ, γονέων μὲν ἐκφὺς ἀσήμων καὶ ἀφανῶν, αὐτὸς τὸ πρότερον αὐτουργῶν, ἢ βουκόλος τυγχάνων καὶ συφορβός. εἶτα εἰς τύχην μετατεταγμένος στρατιωτικήν, καὶ μέχρι ταγματαρχίας ἐφθακώς, καὶ κόμης γενόμενος. μετὰ δέ γε τὴν τελευτὴν ἀναστασίου, βουλῆς γινομένης περὶ προχειρίσεως βασιλέως, ὁ εὐνοῦχος ἀμάντιος, ὃς καὶ πραιπόσιτος ἦν, καὶ μέγα ἐδύνατο, θέλων θεοκριτιανόν τινα οἰκεῖον ὄντα αὐτῷ βασιλεῦσαι, χρήματα τῷ ἰουστίνῳ παρέσχε διανεμεῖν τοῖς στρατιώταις, ἵν' ἐκεῖνον ἕλωνται βασιλέα. ὁ δὲ τὰ χρήματα διανείμας, ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν προεμνηστεύσατο, καὶ παρὰ τοῦ δήμου καὶ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν τῆς αὐταρχίας ἀνήχθη περιωπήν. ἀμάντιος δὲ ἐν δεινῷ πεποίηται τοῦ ἰουστίνου τὸ σόφισμα, καὶ αὐτῷ ἐπιβουλεύει σὺν ἑτέροις τῶν ἐπιφανεστέρων, ὧν γνωσθέντων ὁ ἰουστῖνος ἀνεῖλε σὺν ἀνδρέᾳ τῷ κουβικουλαρίῳ, καὶ τῷ θεοκριτιανῷ. οὗτος ὁ ἀμάντιος, ὅτε ἀναστάσιος καθ' ὕπνους ἑωράκει τὸν ἄνδρα τὸν τόμον φέροντα, καὶ ἀπαλείψαντά τινας τῶν τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνων, ὄναρ εἶδεν ὅτι ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως ἱσταμένῳ αὐτῷ χοῖρος ἐπελθὼν μέγας, καὶ εἰς γῆν κατέρραξεν αὐτόν, καὶ ἀνήλωσεν. οὗτος τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου θωμᾶ ἐδόμησε. διὸ καὶ τὴν κλῆσιν ἐκείνου σώζει, τοῦ ἀμαντίου καλούμενος. ὀρθοδοξότατος δ' ὢν ἰουστῖνος, δόγμα ἐξέθετο, τὴν ἐν χαλκηδόνι πάντας σέβεσθαι σύνοδον, καὶ τοὺς αὐτὴν συγκροτησαμένους ἑξακοσίους τριάκοντα ἁγίους πατέρας, τοῖς ἱεροῖς ἐγγραφῆναι διπτύχοις πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. γαμετὴν δ' ἔχων λουπικίναν καλουμένην, ἔστεψεν αὐτὴν καὶ αὐγοῦσταν ἀνηγόρευσεν, εὐφημίαν μετονομάσας. τούτῳ βιταλιανός, ὃς ἐστασίασεν ἐπὶ ἀναστασίου, πάνυ ᾠκείωτο, καὶ στρατηλάτης προεχειρίσθη, ἀλλὰ μὴν καὶ ὑπάτευσε, καὶ μέγα παρὰ τῷ ἰουστίνῳ ἐδύνατο. ὀρθόδοξος δ' ὤν, τὸν σευῆρον ἐκδιωχθῆναι τοῦ θρόνου τῆς ἀντιοχείας καὶ ἀναιρεθῆναι προσέταξεν. ὁ γοῦν ἐκεῖνος ἀποδρὰς εἰς αἴγυπτον μεθ' ἑτέρων ὁμογνωμόνων, κἀκείνην ἐτάραξε, τὸν περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου λόγον εἰσαγαγών. σευήρου δὲ διαδράντος, παῦλος ὁ ξενοδόχος τῶν εὐβούλου, ἀντιοχείας προεχειρίσθη ἐπίσκοπος, καὶ πάντας δὲ τοὺς ἀδίκως ὑπερορίαν ὑποστάντας ἐπὶ ἀναστασίου, ὁ ἰουστῖνος κατήγαγεν. ἐν τοῖς τούτου χρόνοις, ἀστὴρ ἐφάνη κομήτης ἐν τῇ ἀνατολῇ, κάτω τὰς ἀκτῖνας ἀφιεὶς, ὃν πωγωνίαν

πῶς ὁ ἰουστῖνος εἰς τὴν βασιλείαν ἀνῆλθε.

ὅτι ἀνῃρέθη ὑπὸ ἰουστίνου ἀμάντιος.

ὅτι τὴν ἐν χαλκηδόνι σύνοδον ἐκύρωσεν ἰουστῖνος καὶ τὴν γαμετὴν ἔστεψε καὶ περὶ βιταλιανοῦ.

περὶ τοῦ ἀναιρέσεως σευήρου καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν ἀρχιερατεύσαντος παύλου.

τωνίαν οἱ μετεωρολογοῦντές φασι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ Βιταλιανὸς ἐδολοφονήθη παρὰ τῶν Βυζαντίων μηνιόντων αὐτῷ, ὡς πολλοὺς ἀνελόντι ὅτ' ἐπανέστη τῷ Ἀναστασίῳ. οἱ δὲ προστάξει τοῦ βασιλέως Ἰουστίνου καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ φασὶν ἀναιρεθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, θέλοντα καὶ αὐτοῦ τοῦ κρατοῦντος κατάρχειν. στρατηλάτης δὲ τῶν στρατευμάτων Ἰουστινιανὸς προεχειρίσθη. Ἰωάννου δὲ τοῦ Καππαδόκου θανόντος, ὃς πατριάρχης ἦν Κωνσταντινουπόλεως, ἐχειροτονήθη Ἐπιφάνιος τῆς ἐκκλησίας ταύτης πρεσβύτερος. καὶ Ὁρμίσδα τοῦ πάπα Ῥώμης μεταλλαχότος τὴν ζωήν, Ἰωάννης τοὺς τῆς ἐκκλησίας Ῥωμαίων διεδέξατο οἴακας. ἔχθρας δὲ Ῥωμαίοις πρὸς Πέρσας οὔσης, ὁ βασιλεὺς Ἰουστῖνος πρὸς τὸν ῥῆγα τῶν Οὔννων ἔπεμψε πρέσβεις καὶ δῶρα, συμμαχίαν αἰτῶν κατὰ Περσῶν. καὶ ὃς συνῄνεσε. καὶ τοῦ Περσῶν δὲ βασιλέως Κωάδου τὸν αὐτὸν ῥῆγα περὶ συμμαχίας ἀξιώσαντος, ἐκεῖνος συμμαχῆσαι αὐτῷ ἐπηγγείλατο. καὶ ἀπῆλθε πρὸς Πέρσας μετὰ λαοῦ, κατὰ Ῥωμαίων ἀντιταξόμενος. ὁ μέντοι βασιλεὺς Ἰουστῖνος περὶ εἰρήνης πρεσβείαν στείλας πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα, μὴ πιστεύειν τοῖς Οὔννοις αὐτῷ ἔγραψεν, ὡς ὅρκους μετὰ Ῥωμαίων περὶ συμμαχίας πεποιημένοις, καὶ χρήματα λαβοῦσι πολλά, καὶ βουλομένοις προδοῦναι αὐτὸν ἐν τῷ πολέμου καιρῷ. ὁ δὲ Κωάδης εἰ χρήματα παρὰ Ῥωμαίων εἴληφεν ἤρετο τὸν ῥῆγα. τοῦ δὲ καθομολογήσαντος, ἀληθεύειν τὸν Ἰουστῖνον ὑπέλαβε, καὶ αὐτίκα τὸν μὲν ἀνεῖλε, καὶ τοὺς Οὔννους σχεδὸν ἅπαντας, εἰ μή τινες ὀλίγοι διαδρᾶναι ἐσώθησαν. τοῖς δὲ Ῥωμαίοις εἰρήνευσε, καὶ τὸν Ἰουστῖνον ἐπίτροπον Χοσρόου τοῦ νεωτέρου τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐποιήσατο. τούτῳ γὰρ τὴν τῶν Περσῶν κατέλιμπανε βασιλείαν, τοὺς πρεσβυτέρους παρεκβαλλόμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ἐπιτροπὴν παρῃτήσατο. ὁ μέντοι Λαζῶν ἄρχων Τζάθος, ἀποστὰς Περσῶν προσεχώρησε τῷ Ἰουστίνῳ, καὶ βαπτισθείς, υἱός τε τοῦ βασιλέως ὀνομασθείς, καὶ βασιλεὺς Λαζῶν ἀναγορευθείς, γυναικί τε συζευχθεὶς ἑνὸς τῶν συγκλητικῶν θυγατρί, εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν ἐπανελήλυθε. τοῦτο αἴτιον αὖθις μάχης Ῥωμαίοις καὶ Πέρσαις ἐγένετο, ὡς τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων τοὺς αὐτοῖς ὑπείκοντας σφετεριζομένου. τότε καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρέθαν ἐν Νεγρᾷ τῇ πόλει συμβέβηκε. Κωάδης δὲ τοὺς ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ τυγχάνοντας Μανιχαίους ἐφόνευσεν ἅπαντας, καὶ τὸν αὐτῶν ἐπίσκοπον, καὶ τὰς βίβλους κατέκαυσεν, ὅτι ἕνα τῶν υἱῶν αὐτοῦ τὴν μυσαρὰν αὐτῶν διδάξαντες αἵρεσιν, τὰ αὐτῶν φρονεῖν παρεσκεύασαν. ἡ δὲ πόλις Ἀνάβαρζος ἢ Ἀνάβαρζα τῆς δευτέρας Κιλικίας οὖσα μητρόπολις, τότε ὑπὸ σεισμοῦ συνεπτώθη. καὶ ἡ Ἔδεσσα πόλις οὖσα περιφανὴς τῆς Ὀσροηνῶν ἐπαρχίας, κατεκλύσθη, τοῦ μέσον αὐτῆς ῥέοντος ποταμοῦ πλημμυρήσαντος Σκιρτοῦ, καὶ τούς τε τῆς πόλεως οἴκους καταβαλόντος καὶ παρασύραντος, καὶ σὺν αὐτοῖς οἰκοῦντας, οὓς μὲν συγχώσαντος τοῖς συμπτώμασιν, οὓς δὲ καταποντίσαντος. μεθ' ἡμέρας δὲ τοῦ ὕδατος ὑπαπελθόντος, εὑρέθη ἐν τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ πλὰξ λιθίνη ἐν ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν αὐτῇ ἐγκεκολαμμένοις λέγουσα ταῦτα· Σκιρτὸς ποταμὸς σκιρτήσει κακὰ σκιρτήματα πολίταις. καὶ τῆς Πομπηϊουπόλεως τὸ ἥμισυ κατεπτώθη, μέσον ῥαγείσης τῆς πόλεως, καὶ τῶν ἀνθρώπων πολλοὶ ἐν τῷ χάσματι ἔτι ζῶντες ἀπώλοντο, καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἀνελέσθαι αὐτούς. καὶ γυνή τις ἐκ Κιλικίας τότε ἐγένετο γιγαντώδης, καὶ τὴν ἀναδρομὴν τοῦ σώματος, καὶ τὴν λοιπὴν διαρτίαν. παντὸς γὰρ ἀν-

περὶ πατριαρχῶν.

ὅτι Κωάδης τοὺς Οὔννους ἀνεῖλε.

ὅτι αὖθις μάχη μέσον Ῥωμαίων καὶ Περσῶν γέγονε.

περὶ Μανιχαίων.

περὶ Ἀναβάρζου καὶ Ἐδέσσης καὶ Πομπηϊουπόλεως.

περὶ γυναικὸς γιγαντώδους.

goniam, quasi barbatum dicas, Meteorologici uocant, & Vitalianus à Byzantijs dolo cæsus est, iratis ei ob multorum cædem ab eo factam, cum cõtra Anastasium seditionem mouisset. Alij Iustini & Iustiniani iussu in palatio cæsum tradunt, cum ipsi imperatori uellet imperare, & Iustinianus præfectus est legionibus Ioanne Cappadoce patriarcha Constantinopolitano mortuo, surrogatus est Epiphanius, illius ecclesiæ presbyter: Hormisda item Papa Romano defuncto, Ioannes Romanæ ecclesiæ gubernacula suscepit. Cum autem Romanis inimicitiæ cum Persis intercederent, Iustinus missis legatis cum muneribus ad Regem Hunnorum, societatem eius ambiuit. Assensus est Barbarus, sed & Quado Persarum Regi suam operam petenti obtulit, ad eumq́ profectus est Romanos oppugnaturus. Enimuerò Iustinus imperator, missis de pace legatis, per literas Persam monuit, ne Hunnis fideret, qui societate cum Romanis iureiurando sancita, magnaq́ pecunia accepta, illos tempore belli prodituri essent. Quadus, cum Rex interrogatus se pecuniam à Romanis accepisse confessus esset, Iustinum uera scripsisse ratus, hominẽ sustulit, & Hunnos ferè omnes, paucis fuga elapsis, & cum Romanis pacem, Iustinumq́ Chosroæ filij sui natu minimi tutorem fecit. Nam illi regnum Persicum destinarat, despectis filijs natu maioribus. Verùm Imperator tutelam recusauit. Lazorũ quoq; dux Tzathus defecit à Persis, & ad Iustinum se contulit, & pro imperatoris filio baptizatus, & Rex Lazorum salutatus, ducta uxore senatoris cuiusdam filia, in suam prouinciam redijt. Quæ res dissidij inter Persas & Romanos denuò causa extitit, quòd Romanorum Imperator illorum subditos ad se pelliceret. Tunc ea etiam in urbe Negra acciderunt, quæ de S. Aretha narrantur. Quadus uerò Manichæos suæ ditionis omnes occidit, eorumq́ episcopum, & libros combussit, quòd unum ex filijs suis, in detestãdam illam hæresim pellexissent. Tum etiam Anabarzos seu Anabarza, secundę Ciliciæ metropolis terræmotu concidit, & Edessa urbs illustris Osroënæ prouincię submersa est, cũ Scirtus fluuius, qui eã mediã perfluit, exũdasset, & urbis ędificia deiecisset, atq; auexisset, & ciues partim ruina, partim undis oppressisset. Aliquot dieb⁹ elapsis, aqua imminuta, lapidea tabula in ripa fluminis est reperta, cui notis hieroglyphicis insculptũ erat: Scirt⁹ fluuius (habet autẽ à saltando nomen, quasi saltatorem dicas) malè saltabit ciuibus. Concidit & semissis Pompeiopolis, urbe media dehiscente, in eoq; biatu multi mortales uiuentes adhuc perierunt, cum opem, nemo ferre posset. Tum etiam mulier quædam è Cilicia instar gigantis fuit, cùm proceritate corporis, tum aliorum membrorũ proportione. Nam

Pogonias.

Vitaliani cædes.

Successio episcoporũ

Hunni ob perfidiam à Quado Persarum Rege cæsi.

Tzathus Lazorum dux.

Manichæorum cædes.

Anabarzę ruina.

Edessæ submersio.

Pompeiopolis ruina.

Mulier Gigantea in Cilicia nata.

supra quamuis proceros uiros integrum cubitum eminebat, pectore & humeris supra modum latis, cum & cætera omnia, ut uox & facies, brachiorum & cubitorũ firmitas ac magnitudo, & digitorum crassitudo & reliqua longitudini & latitudini responderent. Iustiniano post Vitaliani cædẽ duce creato, rerum omnium administratio incumbebat. Cum autem principes aliquando Imperatorem orarent, ut illũ collegam asciseeret, purpura prehensa, Vobis, inquit, optandum est, ne hanc iunior aliquis induat. Ac tum quidem preces eorum sic elusit. Illi uerò paruo tempore interiecto, Nobilissimi titulũ Iustiniano decreuerunt, & ab imperatore impetrarunt, ut id decretum suis literis comprobaret. Neq; multò pòst in ualetudinem incidit ex uulnere cruris, morboq; in spe uitę dubia inualescẽte, patriarcha Epiphanio & primoribus aduocatis, Iustinianum nepotem Imperatorem decernit, & suis manibus eius capiti diadema imponit. Cumq; populus in equestre theatrũ conuenisset, Iustinianus coronatus ingreditur, & ab omnibus faustis acclamationibus exceptus, in regiam reuertitur, annos XLV natus eo tempore. Statim etiam uxor eius Theodora est Augusta appellata, neq; multò pòst Iustinus in uiuis esse desijt, cùm annos IX & dies XX regnasset.

Iustinianus imperator creatur.

IMPERIVM IVSTINIANI.

IVstiniano principatum adepto, non unius, sed duorum potestas fuit, cum uxor eius non minus ipso, ac potius plus posset. Fuit hic imperator aditu facilimus, ad pœnam irrogãdam æquè promptus atq; ad crimina audienda: pecuniam & temerè profudit, & per fas ac nefas comparauit, aliam in ædificia, aliam ad exequenda cõsilia sua, aliam in rem bellicam & contentiones eorum, qui uoluntati ipsius aduersabantur, insumendo. Ita factũ, ut cum pecunia semper egeres, eam rationibus parum honestis cõpararet, ac gratiã haberet ijs, qui colligendi argenti uias ostenderent. Neq; uerò ille sic affectus erat, imperatrix uerò illi siue licentia, siue quouis modo faciendę pecuniæ solertia cedebat. Sed & maritum longo interuallo potẽtia superabat, & nouos eosq; uarios quæstus ingeniosissimè reperiebat. Hinc subditi gemino onere premebantur. Nam & annua tributa exaggerabantur, & noua excogitabantur. Alij, ut perperàm de religione sentientes, mulctabantur: alij ut immodestè & petulanter uiuentes opibus priuabantur: alij ob contentiones inter sese, alij denique alijs de causis, quę omnes breuiter recenseri nequeunt. Quinto anno imperij eius, Cometa est conspectus, qui ob radios sursum instar facis porrectos Lampadias dicebatur, & per dies XX fulsit. Cũ Persis inducię factę,

Iustiniani rapacitas.

Theodoræ auaricia.

Lãpadias.

μήκους ἀνδρὸς, ὅλον πῆχυν ὅλον ὑπερανίστατο. εὐρὺς δὲ τοὺς ὤμους καὶ τὰ στέρνα ἐπιπολύ. καὶ τἆλλα δὲ εἶχε τῷ μήκει τε καὶ τῷ πλάτει ἀνάλογα. τὸ ἄλλο λέγω καὶ τὴν φωνὴν, τῶν τε βραχιόνων καὶ τῶν πήχεων τὴν στεῤῥότητα, καὶ τὸ μέγεθος, καὶ τὸ τῶν δακτύλων ἁδρὸν, καὶ ὅσα τούτοις ἑπόμενα. ἰουστινιανοῦ δὲ στρατηλάτου, ὡς εἴρηται, μετὰ θάνατον βιταλιανοῦ προβληθέντος, ἐκείνῳ ἀνέκειτο ἡ πᾶσα διοίκησις. καί ποτε τῶν τὰς ἡγεμονίας ἐχόντων δεομένων τοῦ βασιλέως κοινωνὸν τῆς βασιλείας ἑλέσθαι τὸν στρατηλάτην, ἐπιλαβόμενος τῆς ἀλουργίδος ἧς ἠμφίεστο, δι᾽ εὐχῆς ὑμῖν ἔστω φησὶ μὴ νεώτερον ταύτην περιβαλέσθαι. καὶ τότε μὲν οὕτω τὴν ἐκείνων δέησιν διεκρούσατο, οἱ δ᾽ αὖθις μετ᾽ οὐ πολὺ ψήφισμα ἔθεντο, τὴν τοῦ νωβελλισσίμου ἀξίαν τῷ ἰουστινιανῷ ἐπιψηφιζόμενοι, καὶ τὸν βασιλέα ἠξίουν κυρῶσαι τὸ ψήφισμα. καὶ ὃς εἴξας, γράμμασιν οἰκείοις τοῦτο ἐκύρωσε. τραύματος δέ οἱ γενομένου περὶ τὴν κνήμην, κλινήρης ἦν. ὡς δ᾽ ἡ νόσος ἐκράτει οἱ, καὶ ἀμφίβολον ἦν αὐτῷ τὸ βιώσιμον, μετακαλεῖται τὸν πατριάρχην ἐπιφάνιον. μεταπέμπεται δὲ καὶ τοὺς ἐν τέλει. καὶ βασιλέα τὸν ἀδελφιδοῦν ἰουστινιανὸν ἀναδείκνυσιν αὐτὸς, τῇ ἐκείνου κεφαλῇ περιθεὶς τὸ διάδημα. καὶ εἰς τὸ τῆς ἱππηλασίας θέατρον τοῦ δήμου τῆς πόλεως ἀθροισθέντος, ἔξεισι πρὸς αὐτοὺς ἐστεμμένος ὁ ἰουστινιανὸς, καὶ παρὰ πάντων εὐφημηθεὶς, ἐπανῆκεν εἰς τὰ βασίλεια, τεσσαράκοντα καὶ πέντε τότε τυγχάνων ἐνιαυτῶν. αὐτίκα δὲ καὶ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ θεοδώρα ἀνεῤῥήθη αὐγοῦστα, καὶ μετ᾽ ὀλίγον τῷ ἰουστίνῳ ἐπέλιπε τὸ βιώσιμον, βασιλεύσαντι ἔτη ἐννέα, ἐφ᾽ ἡμέρας εἴκοσι.

ὅτι στρατηλάτης ὁ ἰουστινιανὸς προεβλήθη.

ὅτι νοσῶν ὁ ἰουστῖνος ἔστεψε βασιλέα τὸν ἰουστινιανόν.

στεπτὸς ἰουστινιανός.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ.

ΑΡξαντος δὲ ἰουστινιανοῦ, οὐκ εἰς μοναρχίαν ἡ βασιλεία κατέστη, ἀλλ᾽ εἰς διπλοῦν τὸ κράτος μεμέριστο. οὐδὲν γὰρ ἧττον τοῦ κρατοῦντος εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἡ κοινωνὸς αὐτῷ τοῦ βίου ἐδύνατο. ἦν δὲ οὗτος ὁ βασιλεὺς ῥᾷστος μὲν πρὸς ἔντευξιν, καὶ ἀναπεπταμένας εἶχε τὰς ἀκοὰς πρὸς διαβολὰς, ὀξὺς δὲ πρὸς ἄμυναν, ἀφειδὴς πρὸς χρημάτων ἐξάντλησιν, καὶ πρὸς συλλογὴν αὐτῶν ἀφειδέστερος. τὰ μὲν γὰρ ἀνήλισκεν εἰς οἰκοδομὰς, τὰ δὲ ἵν᾽ αὐτῷ κατορθοῖντο ὅσα οἱ ἐτύγχανε πρὸς βουλὰς, τὰ δὲ εἰς πολέμους, καὶ τὰς πρὸς τοὺς ἀνθισταμένους ταῖς αὐτοῦ βουλήσεσιν ἔριδας. ὅθεν ἀεὶ χρημάτων δεόμενος, ἐξελέγετο ταῦτα ἐκ τρόπων οὐκ εὐαγῶν, καὶ χάριτας ᾔδει τοῖς προφάσεις αὐτῷ τοῦ ἀργυρολογεῖν ἐφευρίσκουσι. καὶ οὐχ ὁ μὲν οὕτω διέκειτο, ἡ δὲ βασιλὶς ἀπελείπετο κατά τι τοῦ αὐτοκράτορος ἢ πρὸς ἐξουσίαν, ἢ πρὸς χρημάτων κτῆσιν ἐκ τρόπου παντός. ἐνίκα μὲν γὰρ πολλῷ τῷ μέσῳ τὸν ξυνευνέτην ἐπὶ κράτει. ἦν δὲ καὶ ποριμωτάτη πρὸς εὕρεσιν καινοτέρων καὶ πολυτρόπων ἐπινοιῶν. ἐντεῦθεν τοῖς ὑπηκόοις διχόθεν αἱ συμφοραί. οἵ τε γὰρ ἐτήσιοι δασμοὶ ἐπὶ μεῖζον ἐξήροντο, καὶ καινοὶ προσεπινενόηντο. καὶ οἱ μὲν ὡς μὴ περὶ τὴν εἰς τὸ θεῖον δόξαν ὀρθῶς διακείμενοι, οἱ δὲ ὡς ἀκολάστως βιοῦντες ἢ ἀσελγῶς, ἐκολάζοντο, καὶ τὰς περιουσίας ἀφῃροῦντο. οἱ δὲ διὰ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς, καὶ ἄλλοι δι᾽ ἄλλων τρόπων, καὶ ἕτεροι δι᾽ ἑτέρων. πάντας γὰρ ἀπαριθμεῖν, μακρᾶς ἂν δέοιτο συγγραφῆς. περὶ δὲ τὸ πέμπτον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἀστέρος ὤφθη φάνσις κομήτου, ὃς λαμπαδίας ὠνόμασται, ὡς ἄνω τὰς ἀκτῖνας ἔχων, ὃς ἐφ᾽ ἡμέρας φαίνων διήρκεσεν εἴκοσιν. ἐγένετο δὲ καὶ πρὸς τοὺς πέρσας

περὶ κομήτου.

σπονδὰς

περὶ τῆς γενομένης στάσεως τῶν δήμων.

σπουδάς, καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν ἕω, ἐκ τῶν πολεμίων εἰρηνούμενον, τὴν δὲ πόλιν κατέτρεχον ἐμφύλιοι πόλεμοι, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὴν ἀγλαΐαν, ὅσον περιελέλειπτο ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Λέοντος γεγονότος ἐμπρησμοῦ, διεφθάρκασι. μίσους γὰρ ἐμφυέντος τοῖς δήμοις κατά τε τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς βασιλίσσης, δι᾽ ἃς εἴρηται, ὡμονόησαν ἄμφω τὰ μέρη, τό τε Βένετον καὶ τὸ Πράσινον, καίτοι ἀεὶ ἀλλήλοις ἐναντιούμενα, καὶ στάσεως ἤρξαντο. ὁ δέ γε κρατῶν, μοῖράν τινα Βαρβάρων τῶν καλουμένων Αἰλούρων, αὐτοῖς ἐπαφείς, παῦσαι τὴν στάσιν οὕτως ἐπικεχείρηκεν. ὁ δ᾽ αὔξετο μᾶλλον. μάχης γὰρ συῤῥαγείσης μέσον τῶν δήμων καὶ τῶν Βαρβάρων κατὰ τὸ λεγόμενον Μίλιον, καὶ πεσόντων πολλῶν ἑκατέρωθεν, οἱ τῆς ἐκκλησίας καταπαῦσαι τὴν στάσιν καὶ τὸν πόλεμον σπεύδοντες, τὰς πανσέπτους τῶν θείων Εὐαγγελίων βίβλους ἀράμενοι καὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν σεβάσμια ἐκτυπώματα, εἰς μέσους τοὺς μαχομένους συνώθησαν ἑαυτοὺς οἰόμενοι, αἰδεσθέντας ἐκείνους τὰ ἅγια, καταθέσθαι τὰ ὅπλα, καὶ παύσασθαι τοῦ μάχεσθαι. ἀλλ᾽ οἱ Βάρβαροι τῶν ἁγίων φροντίσαντες οὐδ᾽ ὁπωστιοῦν, τούς τε δήμους συνέκοπτον, καὶ οὐδὲ τῶν ἱερῶν ἢ τῶν ταῦτα φερόντων ἐφείδοντο. τοῦτο τοῖς τῆς πόλεως εἰς ἐρεθισμὸν τῆς στάσεως γέγονε, καὶ ὥσπερ αὐτῷ τῷ θείῳ ἐμπεριϋβρισμένῳ ἀμυνόμενοι, ὡς ἀπονοίᾳ ἐξήφθησαν πλέον, καὶ οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες ἐκ τῶν ὑπερῴων ἐμάχοντο, λίθοις καὶ κεράμοις καὶ παντὶ τῷ προστυχόντι βάλλοντες ἄνωθεν τὴν βαρβαρικὴν ἐκείνην πληθύν. οἱ δὲ μανίᾳ ληφθέντες καὶ ἀμύνασθαι τὰς γυναῖκας θέλοντες, πῦρ φιλοῦσι τοῖς οἴκοις, ἐξ ὧν περιεβάλλοντο. πνεύματος δὲ σφοδροῦ πνέοντος τηνικαῦτα, ἡ φλὸξ ἦρε τάχιον ἄνεμος, καὶ πολλὰς μεγίστας τε καὶ καλλίστας οἰκοδομὰς κατηθάλωσε, καὶ ἀγάλματα κατέφλεξεν ἀρχαίων ἀνδρῶν ἀοιδίμων ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ, καὶ τοῖς διὰ χειρῶν καὶ συνέσεως ἀθλημάτων ἀνδραγαθήμασι, καὶ ἐπὶ πᾶσιν αὐτὸ τὸ θεῖον τέμενος τοῦ μεγάλου ναοῦ, ὃν ὁ βασιλεὺς Κωνστάντιος ἐδομήσατο, καὶ τὸν τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καὶ τὸν τοῦ Εὐβούλου ξενῶνα, καὶ τὴν τοῦ παλατίου χαλκόστεγον, ἣ περὶ νῦν καλουμένη Χαλκῆ, καὶ εἰς εἱρκτὴν χρηματίζουσα, καὶ τὸ Σευήρου λουτρὸν τὸ λεγόμενον Ζεύξιππον, καὶ ἄλλα πολλὰ κόσμον καὶ θαῦμα τῇ πόλει καὶ τῇ βασιλείᾳ ὄντα ποιούμενα. τότε τοίνυν ὁ βασιλεὺς ἑτέρως καταστορέσαι τὴν στάσιν διανοηθείς, καὶ ἀνελθὼν εἰς τὸ θέατρον, διαλεχθῆναι τοῖς δήμοις ἐβουλεύετο, καὶ πέμψας, ἐκεῖ τὸ δημοτικὸν μετεστείλατο. τὸ δ᾽ οὐκ ἠνείχετο προσελθεῖν, ἀλλὰ καὶ ἀλλήλοις παρεκελεύοντο φυλάξασθαι τὸ ἱππήλατον θέατρον, ἵνα μὴ ὡς ἐν εἱρκτῇ συγκλεισθεῖεν αὐτῷ, καὶ τοῦ θυμοῦ τῶν κρατούντων γένωνται παρανάλωμα. φοιτῶντες εἰς τὴν ἀγορὰν διαθέοντες, ἕτερον βασιλέα ἑαυτοῖς ἐβουλεύσαντο προχειρίσασθαι, καί τινα συγγενῆ τοῦ βασιλέως Ἀναστασίου εὑρηκότες Ὑπάτιον, τῇ μὲν ἄκοντα, τῇ δὲ καὶ πεπεισμένον, εἰς τὸν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου φόρον ἀπάγουσι, καὶ ἐπὶ ἀσπίδος αὐτὸν μετάρσιον ἄραντες, ἀναγορεύουσι βασιλέα, καὶ τὸ τῶν ἵππων ἐκεῖθεν ἁμιλλητήριον καταλαμβάνουσι θέατρον, εὐφημοῦντες αὐτόν, καὶ πορφυρίδα ἐζήτουν καὶ στέφος. ἐν τούτοις τῶν δήμων ἀσχολουμένων, ἴσχυσαν οἱ περὶ τὸν βασιλέα πλείστων χρημάτων διανομαῖς ὑποσύρεσθαι τῶν Βενέτων πολλούς, καὶ οὕτως τὴν τῶν δήμων ὁμόνοιαν διαστήσαντες, χωρῆσαι κατ᾽ ἀλλήλων αὐτοὺς πεποιήκασι,

ὅτι Ὑπάτιόν τινα συγγενῆ τοῦ βασιλέως Ἀναστασίου οἱ δῆμοι ἀνηγόρευσαν.

Cōſtantinopolitana ſeditio, in qua ciuiū ad xx. millia cæſa.

Verum orientalibus prouincijs pacatis, bella inteſtina urbem uexarunt, eiusq; pulchritudinem & elegantiam ex incēdio ſub Leone orto reliquam cōſumpſerunt. Nam concepto ijs de cauſis, quas expoſui, tā imperatoris quàm uxoris eius odio, populi inter ſeſe conſenſerūt, tam Venetæ quàm Praſinæ factionis, quanq; aliàs diſsidere ſoliti, ſeditionemq; mouerūt. Ad quā cōprimendā parte Barbarorū Heruli ab imperatore immiſſa, q Heluri nominātur, ea magis etiā cōmota eſt. Pugna etenim inter ciues & Barbaros cōmiſſa, in loco q Miliū dicit, & multis utrinq; cadentib᷒: Eccleſiaſtici bellū & ſeditionem ſedare cupientes, cum ſacratiſsimis diuinorum Euangeliorum codicibus, & ſeruatoris noſtri uenerādis imaginibus, in medium agmen præliantium penetrarunt, rati, eos uerecundia ſacrarum rerum, poſitis armis pugnam omiſſuros. Sed Barbari illis planè deſpectis, populum trucidabāt, neq; ſacris neq; baiules eorum parcentes. Id urbanæ multitudini uelut incentiuum ſeditionis fuit, ut tanquam numinis ulturi iniuriam, maiori deſperatione inflammarentur: neq; uiri ſolum, ſed mulieres etiam è cœnaculis pugnarēt, lapides & teſtas & quicquid obuium erat, in barbaricam illam multitudinem, ſupernè iaculantes.

Heruli Barbari.

Sacerdotes ſeditionem compoſituri cæſi.

Incendium ſeditioni cōiunctum.

At illi furore perciti, ulturiq; mulieres, ignem inijciunt ædibus unde feriebantur: cuius flamma, uehementi tum ſpirante uento, mox in ſublime elata multa maxima pulcherrimaq; ędificia in cineres redegit, & ſimulacra combuſſit ueterum uirorum, ob ſapientiam & fortitudinem, & res manu conſilioq; bene geſtas illuſtrium: ac præter cætera, inſigne & ingens templum, ab Imperatore Conſtantio ſtructū, & D. Irenæ ædem, ac Eubuli hoſpitalem domum, & Palatij Chalcoſtegum, quæ nunc Chalce appellatur (ab æreo tecto nomen id factum eſt) & carceris uſum præbet, & Seueri balneas, quæ Zeuxippi nomen habent, aliaq; multa quæ urbi atq; imperio ornamenta & admirationē attulerūt. Tūc igitur Imperator aliud conſilium cœpit cōprimendæ ſeditionis, & in theatrum ꝓgreſſus, uerba facere ad populū inſtituit, eoq; populū per nuncios conuocauit. Is uerò adeò non obtemperauit, ut alij alios monerent, cauendum eſſe equeſtre theatrū, ne in eo tanq; carcere incluſi, eorū qui rerū potirētur iracundiā ſuo interitu explerent. Deinde in foro diſcurſantes, de alio Imperatore creādo deliberarūt, & quendā Imperatoris Anaſtaſij cognatū Hypatiū nacti, partim inuitū, partim etiā perſuaſū, in Magni Cōſtantini forū adduxerūt, atq; clypeo in ſublime elatū, imperatorē conſalutāt, & occupato curriculi equeſtris theatro, fauſtis ominib᷒ ꝓſequūtur, purpurā quærētes & coronā populis his reb᷒ occupātes, Imperator magnis largitionibus multos Venetorū in ſuas partes pellexit direptaq; concordia, eos inter ſeſe concitauit.

Hypatij & Pompeij cædes.

Venetis largitionibus corruptis populi motus non ſine multo ſanguine ſedatur.

Quo facto imperatorij satellites subito è Regia erumpentes armati, & ex urbe alij milites, præterea & Barbari intromissi, multitudinem quæ & ipsa iã inter se dissidebat, graminis instar ceciderunt, parcentes nemini. Refertum enim erat theatrum hominibus, cùm seditiosis, tum uerò spectandi gratia, ob Hypatij proclamationẽ congregatis. Is unà cũ fratre Pompeio ad imperatorẽ perductus, occiditur, bonis eorũ cõfiscatis. E populo cæsi putãtur ad XL millia. Neque uero illorũ duorũ duntaxat bona publicata fuere, sed multorũ præterea senatorij ordinis, de que ipsis non uno modo supplicũ sumptũ. Pro magna Ecclesia à Cõstantio condita, quæ in hac seditione, ut expositũ est, conflagrarat, Iustinianus aliã nouam lõgè maiorem & illustriorem extruere aggressus est, ædificationẽ auspicatus anno ab orbe cõdito sexiesmillesimo quadragesimo, indictione XV, mense Februario. Neque uerò hoc dũtaxat, sed & alia plura tẽpla extruxit: ad quorũ ædificationem cũ infinitis egeret pecunijs, de consilio præfecti stipendia liberalium artiũ magistris olim constituta, in omnib. urbibus sustulit, quas, uacantibus literarũ ludis, rusticitas inuasit. Anno imperij eius XVII magna columna in uestibulo magni tẽpli collocata, absoluta est: cui equestrem suam statuam imposuit. Eo loco prius steterat columna, Magni Theodosij statuam argenteam sustinens, à filio eius Arcadio factam pondere VII millium & CCCC librarũ: quam ille cũ columna demolitus, argento direpto, eã reposuit quæ adhuc cũ eius imagine uisitur. Destruxit etiã maximos plumbeos canales, quibus aqua in urbem ducebatur, cũ eius materiæ multũ ad structuras ei esset opus. Eo tẽpore maximus quoque terræmotus accidit, quo Cyzici semissis concidit. Fertur etiã tum quidã canem mirificum in urbem adduxisse, ad quem spectandum cõfluente populo, multi suos anulos in unũ aceruum congestos ante canem posuerunt, quos domini iussu, cuique suum citra errorẽ ore attulit. Idẽ rogatus, quis ex ijs qui adessent diues esset, q s pauper, quæ mulier meretrix, quæ uidua, quæ uxor, & id genus alia: ea quoque omnia absque omni errore demõstrauit, ueste cuiusque ad quæstionẽ ore prehẽsa. Ephiphanio patriarcha decimo anno Iustiniani mortuo, Anthimus Trapezuntius in sede Cõstantinopolitana successit. Fuit hic imperator libidini masculæ infestissimus, plurimosque ea de causa puniit, uirilibus exectis. Id cur faceret rogatus, An non inquit, si sacrilegium commisissent, manus illis amputandæ fuissent? Idem magnum Deiparæ templum in Pega condidit, & sanctorum Martyrum Sergij & Bachi ædem, multásque præterea substructiones, & pontem in Sangari fluuio: cui hoc ab Agathio epigramma est inscriptum,

Iustiniani ædificia.

Præmia literatis adempta.

Canis mirificus.

Anthimus patriarcha.

Impudici castrati.

Sangarij pons.

τότε φθάνει ἀθρόον ἐκ τῶν βασιλείων οἱ περὶ τὸν βασιλέα ἐξεληλυθότες ἔνοπλοι. κἀκ τῆς πόλεως ἕτεροι στρατιῶται, καὶ οἱ βάρβαροι ἐπεισέφρησαν, καὶ τὰ πλήθη ὡς χόρτον αὐτοὺς φαύλους ἐξεθέριζον, ἤδη καὶ πρὸς ἄλληλα στασιάσαντα. μεστὸν γὰρ ἦν ἀνθρώπων τὸ θέατρον. τὸ μὲν δὲ τῶν στασιαζόντων μοίρας, τὸ δέ γε πλείονος ἕνεκα θέας τῶν γινομένων, καὶ διὰ τοῦ ὑπάτου ἀναρρήσεως ἀθροισμένων. τὸν δὲ ὕπατον συλλαβόντες, καὶ Πομπήϊον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τῷ βασιλεῖ προσήγαγον, οἳ καὶ ἀνῃρέθησαν, καὶ αἱ περιουσίαι αὐτῶν ἐδημεύθησαν. τῶν δὲ ἐκ τοῦ δήμου ἀναιρεθέντων, εἰρῆσθαι ἀριθμὸς ὡσεὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες. οὐχὶ τῶν εἰρημένων δὲ δύο ἀνδρῶν μόνον ἐδημεύθησαν αἱ οὐσίαι, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων πλειόνων συγκλητικῶν. κἀκεῖνοι δὲ πολυειδῶς ἐκολάσθησαν. ἐν δὲ τῇ στάσει ταύτῃ, ὡς εἴρηται, τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καυθείσης, ἣν δείματο πρὸ αὐτοῦ κράτωρ Κωνσταντῖνος, ἑτέραν πολλῷ μείζω καὶ περιφανεστέραν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀπήρξατο καινουργεῖν, τῆς οἰκοδομῆς αὐτῆς ἀρχθείσης, κατὰ τὸ ἑξακισχιλιοστὸν τεσσαρακοστὸν ἔτος, ἰνδικτιῶνος πεντεκαιδεκάτης ἐν ἱσταμένῃ, ἐν Φεβρουαρίῳ μηνί. οὐ μόνον δὲ τὸν ἱερὸν τοῦτον δόμον ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ἐδείματο, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους πλείονας. ἐν οἷς ἀπείρων χρημάτων δεόμενος, τὰς συνταχθείσας αὐτοῖς καθ' ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων διδάσκειν τοῖς ἐν αὐταῖς διδασκάλοις τῶν λογικῶν τεχνῶν, καὶ ἐπιστημῶν ἀπὸ δημοσίου ὑπάρχου ἐξέκοψε, καὶ οὕτω τῶν ἐν ταῖς πόλεσι διδασκαλείων σχολασάντων, ἀγροικία τῶν ἐν αὐταῖς κατεκράτησε. κατά γε μὴν τὸ ἑπτακαιδέκατον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ὁ κίων ὁ μέγας, ὃς ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ μεγάλου ναοῦ καθίδρυται, τετελείωται, ἐφ' οὗπερ οἰκεῖον ἀνδριάντα ἔφιππον ὄντα ὁ βασιλεὺς ἀνεστήλωσεν, ἐνθάπερ ἕτερος ἔστη κίων, τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου φέρων στήλην, ἐξ ἀργύρου πεποιημένην παρὰ τοῦ ἐκείνου παιδὸς Ἀρκαδίου, ἕλκουσαν σταθμὸν λιτρῶν ἑπτακισχιλίων τετρακοσίων, ἣν καθελὼν ἐκεῖνος μετὰ τοῦ κίονος, καὶ τὸν ἄργυρον ἀφελόμενος, τὸν νῦν ὁρώμενον μετὰ τῆς οἰκείας στήλης ἀνέστησε κίονα, ἀλλὰ καὶ ὁλκὸν μέγιστον ἐκ μολύβδου ἐξειργασμένον, δι' οὗ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν ἀνήγετο, κατέλυσε, πολλῆς ἐν ταῖς οἰκοδομαῖς τῆς ὕλης ταύτης δεόμενος. καὶ σεισμὸς τότε τῆς γῆς συνέβη σφοδρότατος, ἐξ οὗ συνέπεσε τῆς Κυζίκου τὸ ἥμισυ. ἱστορεῖται δέ τις τότε κατὰ τὸ Βυζάντιον ἐπιδημῆσαι, ἄγων κύνα τερατουργόν. πολλῶν γὰρ εἰς θέαν αὐτοῦ συνηγμένων, ἀδήλως πλεῖστοι ἐκ τούτων τοὺς ἑαυτῶν δακτυλίους, καὶ πάντας ὁμοῦ πρὸ τοῦ κυνὸς κατετίθεσαν. ὁ δ' ἐκελεύετο πρὸς τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἑκάστῳ παρασχεῖν τὸν ἴδιον, καὶ τῷ στόματι λαμβάνων αὐτοὺς, καθ' ἕνα ἀπλανῶς ἑκάστῳ τὸν οἰκεῖον ἀπένειμε, καὶ αὖθις προσταττόμενος δεῖξαι, τίς μὲν τῶν παρόντων εὔπορος ἦν, τίς δὲ πένης, ἢ τίς πόρνη τῶν γυναικῶν, ἢ τίς χήρα, τίς δὲ συνεζευγμένη ἀνδρί, καὶ ἕτερα τοιαῦτα, καὶ πάντα ἐδείκνυεν ἀνεπισφαλῶς, ἑκάστῳ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ ἱμάτιον κατέχων τῷ στόματι. τῷ μέντοι δεκάτῳ ἔτει τῆς ἀρχῆς Ἰουστινιανοῦ, τοῦ πατριάρχου Ἐπιφανίου θανόντος, ὁ Τραπεζούντιος Ἄνθιμος, εἰς τὸν ἱερατικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετετέθη. οὗτος ὁ βασιλεὺς καὶ κατὰ τῶν ἀνδρομανῶν πολὺς ἔπνευσε, καὶ πλείστους διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐκόλασε, τὰ αἰδοῖα τούτων ἐκτέμνων. καὶ πρὸς τὸν ἐρόμενον, διὰ τί ταύτῃ τοὺς ἀρρενοφθόρους κολάζει, ἔφη· εἰ δὲ ἄρα ἱεροσυλήκασιν, οὐκ ἂν τὰς χεῖρας τούτων ἀπέτεμον; ὃς καὶ τὸν μέγαν ἐν τῇ Πηγῇ ναὸν τῆς Θεοτόκου ᾠκοδόμησε, καὶ τὸν τῶν ἁγίων μαρτύρων ἱερὸν Σεργίου καὶ Βάκχου, καὶ ἄλλας οἰκοδομὰς πολλὰς ἐποιήσατο, καὶ γέφυραν ἐπὶ τὸν Σαγγάριον ποταμόν, ἐν ᾗ καὶ ἐπίγραμμα παρὰ Ἀγαθίου ἐγγέγραπται τόδε,

περὶ τῶν ἀναιρεθέντων ἐν τῷ δήμῳ ἐν τῷ θεάτρῳ.

περὶ δὲ ἀνοικοδομῆς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

περὶ τοῦ ἀνδριάντος.

περὶ τοῦ τεραστίου κυνός.

περὶ κατεαγῶν.

Καὶ

Καὶ σὺ μεθ' ἱππείων ὑψαύχενα καὶ μετὰ μήδων
ἔθνεα, καὶ πᾶσαν βαρβαρικὴν ἀγέλην.
Σαγγάρι, κρατερῇσιν ἐν ἁψῖσι πεδηθείς,
οὕτω ἐδουλώθης κοιρανικῇ παλάμῃ,
Ὁ πρὶν δὲ σκαφίδεσσιν ἀνέμβατος, ὁ πρὶν ἀτειρής,
κεῖσαι λαϊνέῃ σφιγχθεὶς ἀλυκτοπέδῃ.

ἡ δὲ βασιλὶς Θεοδώρα τότε τὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων περιώνυμον ναὸν ἐδομήσατο. ἦν μὲν γὰρ καὶ πρότερον τοῖς ἀποστόλοις ἐκεῖσε ναός, παρὰ Κωνσταντίου τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου δεδομημένος, οὐχ οἷος δ' ὁ νῦν ἐστι, πολλῷ δὲ τούτου καὶ πρὸς κάλλος καὶ πρὸς ὄγκον λειπόμενος. Ὁνωρίου δέ ποτε τῆς πρεσβυτέρας βασιλεύοντος Ῥώμης, μεταναστὰν τὸ τῶν Οὐανδήλων ἔθνος, καὶ εἰς Ἱσπανίαν ἐλθόν, ἐκεῖθεν εἰς Λιβύην διαπεραιωθέν, σὺν τῷ οἰκείῳ ῥηγὶ Γονδιγίσκλῳ, κατέσχε ταύτην. υἱοῖς δὲ δυσὶ τούτου θανόντος, ὧν ὁ ἕτερος Γόνδαρις, ὁ δὲ λοιπὸς ἐκαλεῖτο Γιζέριχος, εἰς μόνον τὸν Γιζέριχον ἡ ἀρχὴ περιέστη, τοῦ Γονδάρεως τελευτήσαντος. οὗτος γοῦν ὁ Γιζέριχος, τήν τε Καρχηδόνα παρέλαβε, καὶ τὴν Ῥώμην αὐτήν, καὶ ἤδη τριάκοντα καὶ ἐννέα τῶν Οὐανδήλων ἡγεμονεύσας ἐνιαυτοὺς ἀπέτισε τὸ χρεών. ὃν Ὁνώριχος ὁ υἱὸς διεδέξατο, ὑφ' οὗ πλεῖστα δεινὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐπήχθησαν, ἀρειανίζειν πάντας καταναγκάζοντος, ὃς ἐπ' ἔτη ἄρξας ὀκτώ, ἤδη διάδοχον Γονδαμοῦνδον τὸν υἱὸν τελευτᾷ. καὶ οὗτος δὲ βαρὺς τοῖς ὀρθοδόξοις γενόμενος, κατέλυσε τὴν ζωὴν ἤδη ἐνιαυτὸν τὴν ἀρχὴν κατασχὼν δωδέκατον. εἶτα Τρασαμοῦνδος τῶν Οὐανδήλων γέγονεν ἡγεμών, καὶ οὗτος ἀρειανός, οὐ κολάζων τοὺς ὀρθοδόξους, μόνον μέντοι ἀποστρεφόμενος, καὶ τούτου δὲ ἔτη ἑπτὰ καὶ εἴκοσι διαγεγονότος ἐν τῇ ἀρχῇ, καὶ τὸ βιώσιμον ἐκμετρήσαντος, εἰς Ἰλδέριχον ἡ ἡγεμονία μετέπεσεν, ὃς Γιζερίχου ἦν υἱωνός, ἐξ Ὁνωρίχου τοῦ ἐκείνου παιδός. οὗτος δὲ Χριστιανοῖς χρηστῶς προσεφέρετο, καὶ πᾶσι πρᾶος ἐτύγχανεν, ἅτε καὶ μαλθακοῦ τυχὼν ἤθους ἐκ φύσεως, ὅθεν ἦν καὶ πρὸς πολέμους νωθέστερος. οὗτος δὲ ὁ Ἰλδέριχος συνήθης γέγονε τῷ Ἰουστινιανῷ, ἔτι ἰδιωτεύοντι. Γελίμερ δὲ τις ὁμογενὴς Ἰλδερίχου, ἀνὴρ κακοήθης μέν, δραστήριος δὲ καὶ νεωτερίσαι δεινός, ἐπιθέμενος τυραννίδι, καὶ τὸν οἰκεῖον κατασχὼν δεσπότην, εἱρκτῇ παραδέδωκε, καὶ τοὺς δὲ συνήθεις ἐκείνου ἐφρούρησεν. ἀποτριβόμενος δ' οἷον τὸ τῆς τυραννίδος αἰτίαμα, γράφει πρὸς Ἰουστινιανόν, ὡς οὐ τῆς ἀρχῆς ἐρῶν, ταύτης ἐδράξατο, ἀλλ' ὅτι Ἰλδέριχος ἀποπεφύκει πρὸς τὴν ταύτης διοίκησιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντεπέστειλε τῷ Γελίμερι, ὡς οὐκ ἀνέξεται, εἰ μὴ τὸν τυραννηθέντα μὲν τιμωρήσει, τὸν δὲ τυραννήσαντα τιμωρήσεται. διὸ τὸν πατρίκιον Βελισάριον ἐκ τῆς ἑῴας μετακαλεσάμενος (ἐκεῖ γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ τοῖς Πέρσαις μαχόμενος) εἰς Λιβύην μετὰ χειρὸς βαρείας καὶ στόλου πέμπει πολλοῦ, ἐπιστήσας αὐτὸν ταῖς δυνάμεσιν ἐπιστάτης ἀρχιστράτηγον αὐτοκράτορα, ᾧ καὶ ὁ Καισαρεὺς συμπαρεγένετο Προκόπιος, ὃς τὰ περὶ τῶν ἐκεῖ πολέμων ἱστόρησε πλατυκώτερον. καταπλεύσας οὖν εἰς Λιβύην ὁ Βελισάριος, χάρακα βάλλεται. ὁ δὲ Γελίμερ τοῦτο μαθών, ἐντέλλεται τῷ ἀδελφῷ Ἀμματᾷ, τόν τε Ἰλδέριχον καὶ τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς, οὓς ἐμφρουροὺς κατεῖχεν, αὐτίκα κτεῖναι. καὶ οἱ μὲν ἀνῄρηντο, Γελίμερ δὲ συμβαλὼν τῷ Βελισαρίῳ καὶ ἡττηθείς, τῆς τε Καρχηδόνος ἐξέπεσε καὶ τῶν ἄλλων. καὶ πάσης τῆς Λιβύης ἐκράτησεν ὁ Βελισάριος, καὶ τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων ὑπέταξεν, ἐνενήκοντα καὶ πέντε ἐνιαυτοὺς τῶν Οὐανδήλων κυριευσάντων αὐτῆς. συνέσχε δὲ ζωὸν καὶ αὐτὸν τὸν Γελίμερα σὺν γαμε-

Περὶ τῶν οὐανδήλων [illegible] ἐπὶ πόσον καὶ ὅσον ἐπὶ ἐνιαυτοὺς [illegible] παρὰ τὸ Βελισαρίου.

ὅτι ἀνεῖλε Γελίμερ [illegible]

Nauibus infestum prius indomitumq; feroci
Flumine, marmoreis te quoq; compedibus
Sangari post Medos domitos, fractosq; sup-
Hesperiæ populos Barbariéq; ferā [illegible]bos
Regia dextra suo cōstrinxit numine, tutūq;
Impete suppresso nunc patefecit iter.

Condidit tunc & Theodora Imperatrix celebrem illam S. Apostolorū ædem. Fuerat quidem prius quoq; ibi ædes eorundē, à Constantio ædificata: non tamen huic similis, sed ea & magnitudine & pulchritudine multò inferior. Honorio quondā Romæ ueteri imperante, gens Vandalica relictis sedibus in Hispaniam se contulerat, atq; inde freto traiecto cum Rege Gondigisglo in Africa consederat. Eo mortuo, duobus filijs Gundari & Gizericho relictis, imperiū uniuersum, post alterius obitum ad Gizerichum rediјt. Is & Carthaginem & ipsam Romā occupauit, cumq; Vandalis annos XXXIX imperasset, naturæ debitum persoluit. Huic successit Honorichus filius, qui cū VIII annis, quibus regnauit, orthodoxos plurimis malis ut Arianismū amplecterent, affecisset, Gundamundo filio successore, moritur, qui & ipse orthodoxis infestus, XII regni anno moritur. Post hunc Trasamundus Vandalorum dux est factus, Arianus & ipse, qui tamen orthodoxos tantū auersatus, est nō etiā supplicij insectat⁹. Regnauit annos XXVII, eoq; defuncto principat⁹ ad Hilderichū Gizerichi ex Honoricho filio nepotē recidit. Is neq; Christianos asperè tractauit, & clementē se prębuit erga omnes, uir miti ingenio, & ad bella suscipienda cunctantior. Contraxerat autē cū Iustiniano priuato adhuc familiaritatē. Cæterū Gelimerus, cognat⁹ eius, homo improbus ille quidem, sed strenuus & nouarum rerum solertissimus machinator regnum inuadit, domino suo & omnibus eius familiaribus in uincula coniectis: & ut crimen tyrannidis à se amoueret, ad Iustinianum scribit, se non regnandi cupiditate imperium inuasisse, sed quòd Hilderichum ad id administrandum natura minus aptum esse uiderit. At imperator Gelimero rescribit, se non conquieturum, nisi & iniusta ui oppressum uindicarit, & tyrannum ultus fuerit. Itaq; patricium Bellisarium ex oriente, ubi cum Persis bellum gerebat, accersitum, cum manu ualidissima & magna classe, omnibus copijs cum summo imperio præfectum in Libyam mittit, etiam Cæsariensi Procopio comitāte, q bella illic gesta copiosè psecutus est. Bellisari⁹ exercitu in Libya exposito, uallū obducit. Quo Gelimerus cognito, fratri Amatę mādat, ut Hilderichū cū cognatis, quos in custodia tenebat, statim è medio tollat. Sic illi interfecti sunt. Bellisari⁹ aūt Gelimero pfligato ereptaq; Carthagine, toti⁹ Libyę est potit⁹, eāque Romano imperio subiecit, à Vādalis p annos XCV occupatā, & Gelimerū uiuū cū uxo-

Vandalorū regnum in Africa.

Gelimerus ob captum Hilderichū Vandalorū regem, à Iustiniano bello petitur.

Hulderichi cædes.

re & liberis cōprehendit. Ferunt, cum dum in regione Maurorum aspera cum suis obsideretur, annona destitutū, à tribuno, quem Bellisarius obsidioni præfecerat, petijsse panē, citharam & spongiā: qui cū nō intelligeret, qua de causa ista peteret, nuncium interrogasse. eum uerò respondisse: Panem petijsse spectandi desiderio, quod nullum uidisset ex quo Carthagine excidisset. Nam Barbaros apud quos agat, miserè uictitare: Spongiam, ut lachrymas extergat: Citharā, ut ea calamitates suas deploret. Facta porrò cum suis deditione, ad Bellisarium uiuus est perductus, interim ridens: ut qui uidebant, eum errore mentis affici crederent, ob calamitatis magnitudinem. » Sed res aliter se habebat. Nam dum fortunæ » suæ cōmutationem animo reputaret, huma» na omnia ridicula esse existimabat. Bellisarius uerò & ipsum & duces Vandalorū in custodia honorificè habuit, ut ad imperatorē perducerentur. Cœpit & Siciliam & Sardiniam insulam, de qua suprà à me dictum est, & ad Gades usq;, subactis omnibus: sic demū Byzantium est reuersus, & ipsum Gelimerū cū uxore, liberis, cognatis, & omnibus eius ministerijs adduxit. Ob quæ magnus ei honos est ab Imperatore habitus & triumphus decretus, & ludi equestres in theatro acti, ipso imperatore de more præsidente, & senatu omnicꝗ populo præsente. Procedebat autē Bellisarius dux, Gelimeri subsequentis purpuræ manu innitus, comitantibus centurionibus & tribunis, & Gelimeri cognatis. Cum iam ad Imperatorem peruentū esset, Bellisarius Gelimero persuadet, ut humi procumbat, & Imperatorē adoret. Facit ille ut iubebatur, lachrymis oppletus. Procumbit & ipse Bellisarius, ut Gelimero ostenderet, eum id facere iussum, non ut captiuum, sed quia moris sit hoc modo adorari Romanorum imperatores, eiusq; calamitatem subleuaret. Cum eundem honorem & imperatrici habuisset Gelimer, hospitio splēdido & regijs ministerijs iam antè præparatis excipitur. Post dies aliquot, cum iterum ludi equestres in theatro agitarentur, spolia bellica per mediam urbem ostentata, in stadium inferuntur, iacula, sellæ, mulebres lecticæ, omnia aurea, & preciosis lapillis exornata, & sponda eiusdem generis, auratiq; tapetes, & utensilia mensarum partim aurea, partim argentea, pocula item aurea, gemmis interpolata, purpureæ que uestes, & pepla eiusdem generis, regales coronæ, ornamenta mulierum gemmis & margaritis interpuncta, aliaq; plurima & penè innumerabilia. & post hæc omnia, cistæ septem auro plenæ, & libri sacrorum Euangeliorum undique auro refulgentes, & omnis generis lapillis distincti. Ac triumphus huiusmodi fuit: Bellisario autem etiam consulatus est delatus. Bello Vandalico iam confecto, idem Romā

Gelimeri petitio ab hoste et deditio.

Bellisarius Africam recuperat.

Bellisarij triumphus Africanus.

τῇ καὶ τέκνοις αὐτοῦ. λέγεται δὲ πολιορκούμενον αὐτὸν μετὰ τῶν οἰκείων ἐν χώρᾳ λυπρᾷ τῇ τῶν Μαυρουσίων, ἀπολέσθαι τὰ σιτηρά, τὸν δὲ ἀποστεῖλαι τῷ ταγματάρχῃ, ὃν ὁ Βελισάριος τῇ πολιορκίᾳ ἐπέστησεν, αἰτοῦντα στεῖλαί οἱ ἄρτον ἕνα, καὶ κιθάραν καὶ σπόγγον. τοῦ δὲ συνιδεῖν οὐκ ἔχοντος, ὅτου γε χάριν αἰτοίη ταῦτα παρὰ τοῦ Γελίμερος, τὰ αἴτια μαθεῖν. τὸν γὰρ τῶν γραφέντων ἐρωτῆσαι κομιστήν· ὁ δὲ τὸν μὲν ἄρτον εἰπεῖν αἰτεῖν, ἐπιθυμοῦντα τοῦτον ἰδεῖν, ἐπεὶ μὴ ἄλλον ἑωράκει ἐξ ὅτου ἡ Καρχηδὼν ἐκπέπτωκε, τῶν βαρβάρων, παρ' οἷς ἐστι, κακοβίων ὄντων. τὸν δὲ σπόγγον, ἵνα τούτῳ τῶν ὀμμάτων ἐκμάσσοιτο τὰ δάκρυα. τὴν δὲ κιθάραν, ἵνα ταύτῃ τὰς οἰκείας συμφορὰς ἐπικλαύσηται. ἑαυτὸν δὲ ὅμως ὁ Γελίμερ παραδοὺς τοῖς πολιορκοῦσι μετὰ τῶν συνόντων, ἤχθη πρὸς Βελισάριον, καὶ ἐγέλα πρὸς αὐτὸν εἰσαγόμενος, ὡς τοῖς ὁρῶσιν ἐξεστηκέναι δοκεῖν αὐτόν, διὰ τὴν τοῦ πάθους ὑπερβολήν. ἦν δὲ ἑτεροῖόν τι τὸ γινόμενον. ἀναλογιζόμενος γὰρ ἐς οἵαν τύχην ἐξ οἵας κατήντησε, καὶ γέλωτος ἄξια κεκρικὼς τὰ ἀνθρώπινα, ἐγέλα τούτοις. Βελισάριος δὲ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς τῶν Βανδήλων ἄρχοντας, φιλοτίμως ἐφύλαττε, κομισθησομένους τῷ βασιλεῖ. παρέλαβε δὲ καὶ Σικελίαν καὶ τὴν Σαρδὼ (νῆσος δὲ καὶ αὐτὴ ὡς ἄνω καὶ προείρηται) καὶ τὰ μέχρι Γαδείρων, ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο, καὶ οὕτως ἐπανῆλθεν ἐς τὸ Βυζάντιον, ἄγων αὐτόν τε τὸν Γελίμερα σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις καὶ συγγενέσι, καὶ πᾶσαν τὴν θεραπείαν αὐτοῦ, ἐφ' οἷς τιμῆς μεγάλης παρὰ τοῦ βασιλέως ἠξιώθη, ὅτε καὶ θρίαμβον ἐπὶ τῇ νίκῃ κατήγαγε, τελουμένης ἁμίλλης ἵππων ἐν τῷ θεάτρῳ, αὐτοῦ τε τοῦ κρατοῦντος (ὡς ἔθος) προκαθημένου, καὶ τῆς γερουσίας παρούσης, καὶ τοῦ δήμου παντός. καὶ πρόεισι μὲν ἐκ τῆς τῶν ἵππων ἀφετηρίας ὁ ἀρχιστράτηγος, Βελισάριος τῆς πορφυρίδος τοῦ Γελίμερος περιεσπασμένης ἐχόμενος τῇ χειρί, συμπαρόντων δὲ αὐτῷ καὶ οἱ τῶν τάξεων στρατηγοί, καὶ ταγματάρχαι καὶ λοχαγοί, καὶ οἱ τοῦ Γελίμερος συγγενεῖς. ἤδη δὲ ἐφθακὼς ἐγγύς τι τοῦ κρατοῦντος ὁ Βελισάριος, ἔπειθε τὸν Γελίμερα, εἰς τοὔδαφος καταβαλεῖν ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκτιμῆσαι τὸν βασιλέα τῇ προσκυνήσει. ὁ δὲ ἐποίει τὸ προσταττόμενον, κατακεχυμένος δάκρυσι, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Βελισάριος προσέπεσεν ἑαυτόν, ἐνδεικνύμενος τῷ Γελίμερι, ὅτι οὐχ ὡς αἰχμάλωτος ἐκεῖνος τοῦτο ποιῆσαι ἐπετάχθη, ἀλλ' ὅτι οὕτω νενόμισται προσκυνεῖσθαι τοὺς Ῥωμαίων βασιλεῖς, καὶ οἱονεὶ κουφίζων αὐτῷ τὸ δυστύχημα. καὶ τὴν ἴσην δὲ τῇ βασιλίσσῃ προσκύνησιν ἐκνεμήσαντα τὸν Γελίμερα, καταγωγαὶ δέχονται λαμπραὶ καὶ θεραπεῖαι βασιλικαὶ προητοιμασμέναι αὐτῷ. μεθ' ἡμέρας δέ τινας αὖθις ἱππηλασίας ἀγομένης ἐπὶ τὸ θέατρον, τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου διὰ μέσης τῆς πόλεως κομιζόμενα καὶ θεατριζόμενα, εἰσήγοντο εἰς τὸ στάδιον, ἀκόντια καὶ θρόνοι, καὶ φορεῖα κατασκευῆς γυναικείας, χρυσοῦ τε πάντα πεποιημένα, καὶ λίθοις τιμαλφέσιν ἐγκεκοσμημένα, καὶ κλίνη ὁμοία, καὶ χρυσόπαστοι τάπητες, καὶ σκεύη τὰ τραπέζαις ὑπηρετούμενα, τὰ μὲν ἐκ χρυσοῦ εἰργασμένα, τὰ δὲ ἐξ ἀργύρου πεποιημένα, καὶ ἐκπώματα χρυσᾶ τε καὶ λιθοκόλλητα, καὶ ἁλουργεῖς ἐσθῆτες, καὶ πέπλα παρόμοια, καὶ βασίλειοι στέφανοι, καὶ κόσμοι γυναικῶν διὰ λίθοις τε καὶ μαργάροις, καὶ ἄλλα πλεῖστα, καὶ ἀριθμὸν σχεδὸν ὑπερβαίνοντα. καὶ ἐπὶ πᾶσι, λάρνακες ἑπτὰ χρυσίου μεσταί, καὶ βίβλοι τῶν θείων εὐαγγελίων, χρυσῷ περιλαμπόμεναι πάντοθεν, καὶ λίθων παντοίοις γένεσι ποικιλλόμεναι. τὰ μὲν οὖν τοῦ θριάμβου ὧδε ἐν τούτοις. Βελισάριος δὲ καὶ ὑπατείας ἠξίωτο. ἤδη δὲ τοῦ τῶν Βανδήλων πολέμου καταλυθέντος, εἴληπτο παρὰ τοῦ

ὅτε ὁ θρίαμβος γέγονε.

περὶ δὲ τῶν λαφύρων αὐτοῦ.

ρα τῆς βασιλείας εἰς ῥώμην, ταύτην τε καὶ πᾶσαν αὖθις τὴν ἰταλίαν παραστησόμενος, ὑπὸ γότθων κατεχομένην, ὧν θευδάτος ἦν ἡγεμών. τοῦτο μαθὼν ὁ θευδάτος, ἀγαπητὸν τὸν τῆς ῥώμης μέγαν ἀρχιερέα, ἄνδρα θαυμάσιον, στέλλει πρὸς βασιλέα πρεσβευσόμενον. ὁ δὲ καταλαβὼν τὸ βυζάντιον, καὶ τῷ ἰουστινιανῷ ἐντυχὼν, πρῶτον περὶ θεοῦ καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ὀρθῆς διαλέγεται πίστεως, καὶ τὴν εἰς τὸν θρόνον τῆς νέας ῥώμης ἀναγωγὴν ἀνθίμου ἐν αἰτίᾳ πεποίητο, ὅτι τε μὴ κανονικῶς ἐκ τραπεζοῦντος, ἣ τῶν εἰς τὸν πολεμωνιακὸν πόντον κειμένων πόλεων τυγχάνει μητρόπολις, εἰς τὴν κωνσταντίνου μετῆκτο, καὶ ὅτι καὶ τῆς σευήρου κακοδοξίας μετέσχηκεν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ταῖς σπουδαῖς τῆς βασιλίδος τὸν ἄνθιμον τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξιώσας καθέδρας τῆς κωνσταντινουπόλεως, τὰς οἰκείας αὐτοῦ πράξεις. ἐνισταμένου δὲ ἐπὶ τῷ θείῳ ἀγαπητοῦ, ἀπειλεῖ αὐτῷ, κύριος εἶναι λέγων πράττειν ὃ βούλοιτο. ὡς δὲ ἐγγελᾷ ἀπειλοῦντι τῷ βασιλεῖ ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ ἡδέως ἂν δέξασθαι, καὶ τὴν σφαγὴν αὐτὸς ἔφη, καὶ μακάριος εἶναι, εἰ γὰρ ἄλλως τοιούτου τέλους ἀξιωθείη. αἰδεσθεὶς ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ μεταβαλὼν, ὑπὸ ζήτησιν τὴν πρᾶξιν καθίστησι, καὶ ἀντέπιπτον μέν τινες τῶν ἀρχιερέων τῷ πάπᾳ ῥώμης ἀγαπητῷ, τῇ βασιλίσσῃ χαριζόμενοι, παρ' ἧς καὶ χρήμασιν ὑπεφθάρησαν. πάντων δὲ ἐκεῖνος τῇ ἀληθείᾳ συνηγορῶν, ὑπερτέρησε, καὶ ὁ ἄνθιμος τοῦ θρόνου τῆς κωνσταντινουπόλεως ἐξεβέβλητο, ἔτος ἓν ἀπολαύσας αὐτοῦ, τοῦ βασιλέως αἰδεσθέντος τὸν ἱερώτατον πάπαν, καὶ τὴν ἀλήθειαν. ἀντεισήχθη δὲ μηνᾶς, ἀνὴρ εὐσεβέστατος, αὐχῶν μὲν πατρίδα, τὴν κατ' αἴγυπτον ἀλεξάνδρειαν, ἐκφὺς δὲ ἑνὸς τῶν ἐν ταύτῃ ἐπιφανῶν, καὶ λόγων οὐκ ὢν ἀνεπιμέλητος, καὶ μάλιστά γε τῶν θειοτέρων. οὕτω δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης μηνᾶς ὁ θεῖος τυχὼν, ἢ μᾶλλον ἐκείνης εὐτυχησάσης αὐτὸν, σύνοδον μερικὴν συγκροτεῖ, σὺν τῷ πάπᾳ ἀγαπητῷ, καὶ ἀναθέματι περιβάλλει σευῆρον καὶ εὐτυχῆ, καὶ πέτρον καὶ τὸν ἁλικαρνασέα ἰουλιανὸν, καὶ τὸν ἄνθιμον ὡς ἐκείνοις ὁμόφρονα. ἔτι δὲ ἐν τῷ βυζαντίῳ διάγων ὁ ἱερώτατος πάπας ἀγαπητὸς, μετήλλαξε τὴν ζωήν. ὁ μέντοι μηνᾶς ἐπὶ δέκα καὶ ἓξ τὴν ἐκκλησίαν εὐσεβῶς ἰθύνας ἔτη, τὸν βίον κατέλυσε. καὶ ἀνήχθη εἰς τὴν ἀρχιερατικὴν καθέδραν τὴν νέας ῥώμης εὐτύχιος, πρὸς τὰς ὀρθοφρόνως τῆς ἐκκλησίας φύσαντους δυοκαίδεκα. ἐφ' οὗ καὶ ἡ πέμπτη συνήθροιστο σύνοδος τῶν ἑκατὸν ἑξήκοντα καὶ πέντε ἁγίων πατέρων, ὧν ἐξῆρχε βιγίλιος πάπας ῥώμης, καὶ ὁ εἰρημένος εὐτύχιος, καὶ ὁ ἀλεξανδρείας ἀπολλινάριος. συνήθροιστο δὲ κατὰ τοῦ ὠριγένους, καὶ τῶν ἀλλοκότων ἐκείνου δοξῶν, καὶ τῶν τὰ ἐκείνου πρεσβευόντων διδύμου καὶ εὐαγρίου, οἵ τινες τῶν ψυχῶν προύπαρξιν ἐδογμάτιζον, καὶ τέλος τῆς κολάσεως ἔλεγον, καὶ τῶν δαιμόνων εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν, καὶ ἕτερα πλείονα, οὓς καὶ ἀναθέματι σὺν τοῖς αὐτῶν ὑπέβαλε δόγμασιν, ἀλλὰ καὶ τὸν μοψουεστίας θεόδωρον τὰ νεστορίου φρονοῦντα, ἢ μᾶλλον ἐκείνου γεγονότα διδάσκαλον, καὶ τοῦ βασιλέως ἰουστινιανοῦ παρόντος ἐν τῇ συνόδῳ, καὶ συνδιδασκοῦντος οἷς οἱ θεῖοι πατέρες ἐκεῖνοι θεοφιλῶς ἐνομοθέτησαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ταύτῃ συνήνεκτο. ὁ βελισάριος δὲ εἰς τὴν ἰταλίαν ἐκπλεύσας, πρῶτον μὲν πολιορκίᾳ λαμβάνει νεάπολιν, ἔπειτα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ῥώμην εἰσελάσας, ὁμοῦ μὲν δυνάμει, ὁμοῦ δὲ καὶ τῇ τῶν ἀστῶν εὐνοίᾳ, γέγονε καὶ ταύτης ἐντός. ὁ γὰρ τῶν γότθων ἄρχων

ὅτι ὁ βελισάριος εἰς τὴν ἰταλίαν ἐστάλη ἀνασώσων τὴν ῥώμην ὑπὸ γότθων κατεχομένην.

περὶ τοῦ πατριάρχου μηνᾶ καὶ περὶ μερικῆς συνόδου ἐπ' αὐτοῦ καὶ πάπα ῥώμης ἀγαπητοῦ [illegible].

περὶ εὐτυχίου.

περὶ τῆς πέμπτης συνόδου.

ὅτι ὁ βελισάριος τὴν νεάπολιν καὶ ῥώμην εἷλεν.

ab Imperatore mittitur, ut eam & totam Italiam à Gotthis occupatam subigat, quorum dux erat Theudat⁹. Qui ea recognita, Agapetum pontificem Romanum uirum admirandum, legatum mittit ad Imperatorem, qui Byzantium ad Iustinianum profectus, primùm de Deo & recta in eum fide disserit, & Anthimi collocationem in nouæ Romæ sede incusat: neq; enim eum Trapezunte urbium Polemoniaci Ponti Metropoli, Byzantium ritè translatum, prætereaq; peruersa opinione Seueri imbutum esse. Verùm Imperator, qui Anthimum intercessione coniugis Constantinopolitanum patriarcham designarat, acta sua rescindere noluit, & diuo Agapeto acrius instanti, minatus, se suo arbitratu quod uellet, posse agere dixit. Cum autem pontifex ad minas risisset, seq; cædem etiam æquo animo laturum esse respondisset, ac beatum fore, si talis sibi uitæ exitus daretur: uerecundatus imperator, mutataq; sententia, rem examinandam proposuit. Ac nonnulli è primoribus sacerdotibus Agapeto Papæ Romano in Imperatricis gratiã sunt refragati, ab eadẽ quoq; largitionibus corrupti: quos tamen ille qui ueritatem defenderet, omnes superauit. Itaque Anthimus, throno, quem annum unũ occuparat, est eiectus, Imperatore sanctissimum Papam & ueritatẽ reuerito, & in eius locũ suffectus Menas uir summæ pietatis, Alexãdrinus patria, & illustri genere ortus, literarũ non expers, sacrarũ maximè. Diuus igit Menas hoc modo patriarchatu potit⁹, ac ipse potius felici sorte patriarchatui traditus, particulari cõcilio cum Pontifice Agapeto conuocato, Seuerum, Eutychem, Petrum, Halicarnasseum Iulianum, & Anthimum assensorẽ illorũ anathemate notat. Cęterũ sanctissimus Papa Agapetus, Cõstantinopoli defunctus est. Menas cũ Ecclesiã per annos XVI piè gubernasset, obijt. Ei successit Eutychius, recteq; præfuit per annos duodecimo. Sub hoc, quintum concilium est coactum CLXV sanctorum patrum, quorum princeps fuit Vigilius Papa Romanus, & is, cuius iam facta mentio est, Eutychius, & Alexandrinus Apollinaris. Concilij huius indicti causa fuit Origenes, eiusq; peruersæ opiniones, & sectatores eius Didymus atque Euagrius: quorum dogma fuit, animas ante corpora extitisse, & supplicij finem esse, & dæmones pristinã dignitatem recuperaturos, aliaq; plura. Hos eorũq; dogmata, necnõ Theodorũ ex Mopsi bestia Nestorij suffragatorẽ, uel magistrum potius illius, anathemate notarũt, cùm Iustinianus concilio interesset, & pia decreta patrum approbaret. Atque hęc ita gesta sunt. Bellisarius autem cum in Italiam traiecisset, primum Neapolim obsidione capit. Deinde Romæ quoq; ipsi⁹ potitur, partim ui, partim beneuolentia ciuiũ. Nam Gothorũ dux

Agapeti Papæ Romanæ legatio apud Iustinianum.

Menas Anthimo substituitur.

Agapetus et Menas damnant Seuerianos.

Eutychius. Quintũ cõcilium.

Origenica dogmata.

Bellisarius rẽ bene gerit in Italia contra Gothos.

Theudatus Rauennæ degebat. Mediolanum item Romani cœperunt. Quæ urbs cum à Gothis denuò obsideretur, Imperator Narsetem Bellisario suppetias mittit, eunuchum illum quidem, cæterum uirum strenuum, & rei militaris peritissimū, & ijs qui rerum potiebantur, familiarem. Verùm inter hos duos parum conueniebat. Nam cum Bellisarius summam rerum bene gestarum sibi uendicaret, Narses autem illius auspicijs militare uideri nollet: se functi diuersis in locis bellum administrarūt, eaq; causa fuit, cur alicubi impegerint. Nam imperatorij milites commeatus inopiam causantes, Gothis Mediolano cesserunt, & maius forsitan ex eorum dissensione malū esset ortum, nisi Imperator Narsetem per literas reuocasset. Post id Bellisarius solus rem gerens, omnem Italiam & urbes eius subegit, & Barbaris tantum sui & terrorem & amorem incussit, ut & suum imperium illi deferrent, orarentq; ut Rex suus esse dignaretur, se suaq; omnia illius fidei permittentes. At ille, ut Cæsariensis Procopius, qui sub illo militauit, refert, nunquam se commissurum esse dixit, ut uiuente Iustiniano Rex appellaretur. Hinc inuidia conflata, ab imperatore ob calumniam affectati imperij accersitur, per speciē eius in orientem ad bellum Medicum ablegandi. Interea Augusta Theodora obit, cum in imperio uixisset annos XXI & menses III. Ecclesia magna iam absoluta & consecrata, accidit, ut magnus globus uersus Orientem collocatus ex terræmotu caderet, eoq; casu & ciborium sacræ mensæ, & ipsa sacratissima mensa, & ambulacrū superius cōtereretur. Qua de causa Trulum etiam iussu imperatoris demoliti, denuò instaurarunt, XXV pedibus altius eductum, & ab Eutychio patriarcha denuò consecratum. Hoc imperatore etiam cœtus ille captus est, qui Byzantijs ultra L annos molestus fuit, quem Porphyrium appellabant, non ille quidem semper apparens, sed ex interuallis. Cęterum quoties apparebat, cùm multas naues demergebat, tum multis hominibus exitium afferebat. Qui cùm multis machinis peteretur, eæq; omnes essent irritę, tandēm in persequendis delphinis captus est: qui cum prope terram confugissent, ille impetum non inhibuit, donec proximè terram prouectus, in uliginem & profundum lutum incidisset, unde emergere nō potuit. Quo accolę cognito, marinā illā belluā securibus & bipēnibus cōfecerunt, & funibus, qua crassior erat, alligatis, boū iugis in terrā pertraxerūt. Eius lōgitudo XXX cubitorū fuit, latitudo X, ut Procopius Cęsariēsis refert. Eodē etiā autore, Iustiniani tēporib⁹ tela serica à Romanis texi cœpit, quæ prius à Persicis mercatorib⁹ tantū afferebat, cum ignorarent quomodo fieret, neq; scirent fila esse uermiū. Cæterū duo monachi ex India Byzantiū profecti, originē illius decla-

Narses Eunuchus.

Theodoræ obitus.

Porphyrius cetus.

Serica tela.

Θευδάτος ἐν ῥαβέννῃ διάγων ἐτύγχανε. καὶ μεδιόλανα δὲ ἡ πόλις κατεσχέθη παρὰ ῥωμαίων. ἣν δὲ γότθων αὖθις πολιορκούντων αὐτὴν, ὁ βασιλεὺς τὸν ναρσῆν μετὰ δυνάμεως ἐπικουρῆσαι τῷ βελισαρίῳ ἀπέστειλεν. ἦν δὲ ὁ ναρσῆς ἐκτομίας, ἄλλως μέντοι γενναῖός τι καὶ στρατηγικώτατος, καὶ τοῖς κρατοῦσιν ᾠκειωμένος. ἀλλήλοιν οὖν μὴ συμφρονούντοιν τούτοιν τοῖν στρατηγοῖν τοῖν δυοῖν (ὁ μὲν γὰρ βελισάριος ἑαυτῷ τῶν κατορθωμάτων ἤθελε τὴν πᾶσαν ἀναγράφεσθαι, ὁ δέ γε ναρσῆς οὐκ ἠνείχετο ὑπ' ἐκεῖνον τετάχθαι δοκεῖν) διῃρέθησαν, καὶ ὁ μὲν ἄλλῃ, ὁ δ' ἄλλῃ διετίθει τὸν πόλεμον, διὸ καὶ ἐσφάλησαν ἔν τισι. τὴν γὰρ μεδιόλανα οἱ ταύτην φρουροῦντες βασιλικοὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδείαν προβαλλόμενοι, τοῖς γότθοις ἐξέστησαν, κἂν τάχα καὶ εἰς μεῖζόν τι κακὸν ᾔεσαν ἂν ἀμφοῖν ἐπιλελυτησάντοιν, εἰ μὴ ὁ βασιλεὺς τὸν ναρσῆν διὰ γραμμάτων πρὸς ἑαυτὸν μετεκάλεσε. μονωθεὶς δὲ μόνος αὖθις ὁ βελισάριος στρατηγῶν, πᾶσαν τὴν ἰταλίαν, καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο, καὶ τοσοῦτον τοῖς βαρβάροις καὶ φοβερὸς καὶ ἐράσμιος γέγονεν, ὡς καὶ τῆς σφῶν ἀρχῆς αὐτὸν ἀξιοῦν, καὶ βασιλέα ἱκετεύειν αὐτὸν γενέσθαι σφῶν, καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὰ σφίσιν πάντα ἀνατιθεμένων αὐτῷ. ὁ δὲ οὐκ ἄν ποτε ζῶντος ἰουστινιανοῦ ἔφη, βασιλεὺς αὐτὸς κληθῆναι ἀνέξομαι, ὡς περὶ τούτων ὁ καισαρεὺς προκόπιος, αὐτῷ τότε συστρατευόμενος, ἔγραψεν. φθονηθεὶς τοίνυν ἐπὶ τούτῳ γεγονὼς, διαβάλλεται πρὸς τὸν βασιλέα, ὡς βασιλεύσας σφῶν, καὶ ὃς αὐτὸν ἐκεῖθεν μετεκάλεσεν, ὡς εἰς τὴν ἑῴαν στρατεύσοντα, καὶ τὸν μηδικὸν ἐκπολεμησόμενον πόλεμον. τελευτᾷ μέντοι καὶ ἡ αὐγοῦστα θεοδώρα, ἐμβιώσασα τῇ βασιλείᾳ ἔτη εἴκοσι πρὸς ἑνὶ καὶ μησὶ τρισί. τῆς δὲ μεγάλης ἐκκλησίας ἀπαρτισθείσης ἤδη καὶ καθιερωθείσης, συνέβη πεσεῖν ἐκ σεισμοῦ τὴν πρὸς ἀνατολὴν μεγάλην σφαῖραν τοῦ τοιούτου ναοῦ, ἣ πεσοῦσα τότε κιβώριον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὸν ἄμβωνα συνέτριψεν. ὅθεν λέγεται καὶ τὸν τροῦλλον προστάξει τοῦ βασιλέως καθαιρεθῆναι καὶ αὖθις ἀνεγερθῆναι ὑψοῦ πόδας εἴκοσι καὶ πέντε μετεωρότερον, καὶ καθιερωθῆναι παρὰ εὐτυχίου τοῦ πατριάρχου τὸ δεύτερον. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως καὶ τὸ κῆτος ἑάλω, ὃ ἐς πεντήκοντα καὶ ἐπέκεινα βυζαντίοις ἠνώχλει χρόνους, ὃ πορφύριον ἐκάλουν, οὐκ ἀεὶ μὲν φαινόμενον, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων. ὅτε δ' ἐφαίνετο, πολλὰς μὲν τῶν νηῶν ὑποβρυχίους ἐτίθει, πολλῆς δὲ φθορᾶς αἴτιον ἀνθρώποις ἐγίνετο, καὶ πολλαῖς μὲν ἐχρήσαντο μηχαναῖς, πᾶσαι δὲ ἐγένοντο ἄπρακτοι, ἑάλω μέντοι δελφῖνας διῶκον. οἱ μὲν γὰρ ἐκεῖνο φεύγοντες, τῇ γῇ προσεπέλαζον, τὸ δὲ τῆς κατ' ἐκείνων ὁρμῆς οὐκ ἀνέσχετο, ἕως ἄγχιστά που τῆς γῆς γεγονὸς, ἰλυΐ βαθείᾳ καὶ τέλματι τοῦ ἐνέπεσεν. ἔνθα δὴ τῷ πηλῷ προσεμπλασθὲν καὶ τῷ τέλματι, οὐκ ἔτι ἀνανεῦσαι ἐδύνατο, ὃ τοῖς προσοίκοις γνωσθὲν, ὥπλισεν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν θαλαττίου τοῦ θηρὸς, καὶ ἀξίναις αὐτὸ συγκόψαντες καὶ πελέκεσιν, ἀπέκτειναν. εἶτα σχοίνοις τῶν ἁδροτέρων τοῦτο ἐξάψαντες, ζεύγεσι βοῶν αὐτὸ τῆς θαλάσσης ἐξείλκυσαν. ἦν δὲ τὸ μὲν μῆκος αὐτοῦ τριάκοντα πηχῶν, ἐν δέκα δ' ηὑρύνετο, ὡς ὁ καισαρεὺς προκόπιος καὶ περὶ τούτου ἱστόρησεν. ἐν τοῖς χρόνοις τούτου τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν αὐτοῦ συγγραφὴν, καὶ τὰ τῶν σηρῶν νήματα ἡ μέταξα δηλαδὴ παρὰ ῥωμαίοις γίνεσθαι ἤρξατο. ἤγετο μὲν γὰρ ἐκ περσῶν ἀνούμενον διὰ ἐμπόρων παρὰ ῥωμαίοις τὸ τῆς μετάξης χρῆμα, οὐκ ᾔδεσαν μέντοι, οὐδ' ὅπως γίνοιτο, οὐδ' ὅτι νήματα σκωλήκων ἐστί. μοναχοὶ δὲ δύο τινὲς πρὸς τὸ βυζάντιον ἐξ ἰνδίας ἀφιγμένοι, τὴν ταύτης γένεσιν

γένεσιν

ὅτι ἡ πᾶσαν τὴν ἰταλίαν ὑπέταξεν ὁ βελισάριος.

τελευτὴ θεοδώρας τῆς βασιλίδος.

περὶ τοῦ κήτους.

ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις ἰουστινιανοῦ ὁ δὲ μετάξης γένεσις ἐγνώσθη τῇ βασιλίδι, τοῖς ῥωμαίοις

νοσιν διηγήσαντο, καὶ ὑπισχνοῦντο κομίσαι τῶν σκωλήκων ἐκείνων γόνον ὠά, ὄντα τὸν ὄγκον βραχύτατα, καὶ δεῖξαι Ῥωμαίοις, ὅπως ἐκεῖνα ζωογονοῦνται θαλπόμενα, καὶ εἰς σκώληκας μεταμείβονται, καὶ ὅπως διαμεταγγυῶσι τὴν μέταξαν, τὴν φύσιν ἔχοντα διδάσκαλον. τούτους γοῦν τοὺς μοναχοὺς ὁ βασιλεὺς ἰουστινιανὸς δωρεαῖς τε πρὸς τὸ παρὸν, καὶ πρὸς τὸ μέλλον λαμπραῖς ὑποσχέσεσι πρὸς τὸ ἔργον ἐπέρρωσεν. οἱ δὲ ταῦτα τῶν σηρῶν ὠὰ μετακομίσαντες εἰς τὸ βυζάντιον, καὶ εἰς σκώληκας ταῦτα μετάμειψαν κόπρῳ ἐντιθέμενοι, καὶ ταύτῃ θερμήναντες, καὶ συκαμίνων ἔθρεψαν φύλλοις, καὶ μέταξαν εἰργάσαντο δι' αὐτῶν, κἀντεῦθεν τὸ λοιπὸν τοῖς ῥωμαίοις ἐγνώσθη ὅπως ἐργάζοιτο μέταξα. ἐπιβουλῆς δὲ πολλῶν μελετωμένης μηνυθείσης τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ πατρίκιος βελισάριος κατηγορήθη μετέχειν αὐτῆς, καὶ ἀφείλετο μὲν ὁ βασιλεὺς τοὺς δορυφόρους αὐτοῦ ξύμπαντας, ἐκεῖνον δ' ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀφῆκε τηρούμενον. τελευτήσαντος δὲ, ἡ τούτου περιουσία τοῖς βασιλικοῖς ἐνενέμετο θησαυροῖς. ἰουστινιανὸς δὲ περὶ τὰ τελευταῖα αἱρέσει ἁλώσιμος γεγονὼς τῇ τῶν ἀφθαρτοδοκητῶν, οἳ οὐ φθαρτὴν τὴν σάρκα προσλαβεῖν τὸν κύριον, ἀλλ' ἄφθαρτον ἅμα τῷ προσληφθῆναι εἶναι αὐτὴν δογματίζουσιν, οὕτω πιστεύειν ἅπαντας ἠνάγκαζεν, ἀντιλέγοντα δ' αὐτῷ καὶ ἀντιδιατιθέμενον τὸν πατριάρχην εὐτύχιον ὑπερόριον ἔθετο εἰς ἀμάσειαν, καὶ προεχειρίσθη πατριάρχης ὁ ἀπὸ σχολαστικῶν ἰωάννης, ἀντιοχείας ὢν ἀποκρισιάριος, καὶ ἐτελεύτησεν, οὕτω φρονῶν ἰουστινιανὸς, βασιλεύσας ἔτη τριάκοντα καὶ ὀκτὼ, μῆνας ἑπτὰ, ἡμέρας τρισκαίδεκα, τῷ ἀνεψιῷ αὐτοῦ ἰουστίνῳ τὴν βασιλείαν καταλιπών.

περὶ μετάξης ἐργασίας ἐν βυζαντίῳ.

ὅτι αἱρέσει ἑάλω ὁ βασιλεὺς ἰουστινιανός.

rarunt, polliciti, se fœtum illorum neruium, oua nimirum perexigua allaturos, & ostensuros Romanis, quemadmodum illa fouendo animata, in uermes mutentur, & sericum texant, natura magistra usi. Eos monachos Iustinianus in præsentia muneribus, de cætero magnis pollicitationibus ad illud pollicitandum cōfirmauit. Itaq; serū oua Byzantium attulerunt, & in fimo collocata, in uermes transformarunt, & mori folijs aluerūt, indeq; sericum confecerunt. Ex eo igitur Romani cognouere, quo pacto sericum conficiatur. Cū autem Iustiniano multorū insidiæ nunciarentur, quarum etiā Bellisarius patritius esset particeps: satellites ei omnes ademit, ipsumq; domi custodiri iussit, eiusq; mortui opes in fiscum omnes sunt relatæ. Sub extremam ætatem in eorum hæresim incidit, qui opinantur Dominū non mortalem carnem assumpsisse, sed eam simul atq; assumpta esset, immortalem extitisse. In quam opinionē cum omnes adductos uellet, Eutychium patriarcham refragantem & aduersantem, Amasiam relegauit, designato patriarcha Ioanne Scholastico, Antiocheno Apocrisiario. In eaq; opinione decessit Iustinianus, cum regnasset annos XXXVIII, men. VII, dies XIII, imperio consobrino suo Iustino relicto.

Bellisarius in ordinem cogitur.

Iustiniani hæresis.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ.

Ἰουστῖνος δὲ τὸ γένος τυγχάνων ἰλλυριός, κουροπαλάτης πρὸ τῆς βασιλείας τετίμητο, καὶ ἦν τὴν φύσιν εἰς ἅπαντα δεξιὸς, τὴν γνώμην δὲ μεγαλόψυχος, ὃς δὴ τοὺς παρὰ τοῦ ἰουστινιανοῦ δομηθέντας ἐπεκόσμησε ναοὺς, καὶ τὰς ἀψῖδας ἀμφοῖν τῷ ναῷ τῷ ἐν βλαχέρναις προσέθετο ἐκ καινῆς, ὡς εἶναι τοῦτον σταυροειδῆ, καὶ τὸν ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ ναὸν τῶν κορυφαίων ἀποστόλων πολυτελῶς ἐδομήσατο, καὶ τὸν τῶν θείων ἀναργύρων ναὸν ἐν τοῖς βασιλίσκου, καὶ τὸν τῆς ἁγίας πρωτομάρτυρος θέκλης, καὶ τὸν τοῦ παλατίου χρυσοτρίκλινον, καὶ τὸν μέγαν ἀγωγὸν τοῦ οὐάλεντος ἀνεκαίνισε, καὶ πλείονα δ' ἕτερα. ἦν δὲ τούτῳ γαμετὴ σοφία, ἣν καὶ αὐγούσταν ἔστεψεν, ἧς ὀνόματι καὶ τὸν λιμένα τῶν σοφιῶν ᾠκοδόμησε, καὶ βασίλεια πρὸ τῆς πόλεως σοφιανὰς δι' ἐκείνην καὶ τὸν τόπον καὶ ταῦτα κατωνόμασεν, ἐν οἷς καὶ ἐπίγραμμα παρὰ ἀγαθίου ἐγγέγραπται τόδε,

ὁππόθι τμηξιμελὴς χθονὸς ἄνδιχα πόντον ἀνοίγει
πλαγκτὸς ἁλικλύστων πορθμὸς ἐπ' ἠιόνων,
χρύσεα συλλέκτρῳ τὰ δ' ἀνάκτορα θῆκεν ἀνάσσῃ
τῇ πολυδερκήτῳ ἄναξ σοφίῃ.
ἄξιον ὦ ῥώμη μεγαλόκρατες ἀντία σεῖο
κάλλος, ἀπ' εὐρώπης δέρκεται εἰς ἀσίην.

αὕτη ἡ βασιλὶς σοφία ἀνερευνησαμένη πάντας τοὺς δανειστὰς, καὶ ὅσα τινὲς αὐτοῖς ὤφειλον, εἴ τε διὰ ἐγγράφων, εἴ τε καὶ δι' ἐνεχύρων, κατέβαλε μὲν αὐτοῖς τὰ δάνεια οἴκοθεν, ἔλαβε δὲ τὰ ἐνέχυρα καὶ τὰ ἔγγραφα, καὶ τὰ μὲν ἐνέχυρα τοῖς δεδωκόσιν ἀπέδωκε, τὰ δ' ἔγγραφα ἐξηφάνισε. νοσεροῦ δὲ τυχὼν

περὶ τῶν ναῶν τῶν παρὰ ἰουστίνου δομηθέντων.

ὅτι τὰς δωρεὰς τῶν δανειστῶν ἀπέδωκεν ἡ αὐγούστα σοφία.

IMPERIVM IVSTINI Curopalatæ.

IVstinus, natione Illyrius, ante imperium Curopalatæ honorē gessit, uir ingenio ad omnia habili & magnanimus. Sacras ædes à Iustiniano extructas, p sua pietate adornauit, & utrūq; fomicē tēplo Blachernio addidit, ut formam crucis exprimat, & tēplum in orphanotropheo (locus est qui ab educatione pupillorum nomē habet) principū Apostolorū magnis sumptibus extruxit, & D. Anargyrorū in Basilisco. Itē D. Theclæ protomartyris, & ædem Palatij cū aureo triclinio, & magnū Valentis aquæ ductum renouauit, atq; alia plura. Vxorē Sophiam Augustali corona ornauit, eiusq; nomine Portum Sophium extruxit & Regiam ante urbem, quam & ipsam uicinaq; loca, eius gratia Sophiana nominauit. Ei hoc Agathij epigramma est inscriptum:

Quà resonāte freto fluct' caua littora tundūt,
Et duplici Pontus nomine findit humum,
Inclytus uxori celebranda palatia struxit
Rex Sophiæ, multis quā decorauit honos
Quā bñ Roma potēs tua gloria cōstitit, unde
Europæ atq; Asiæ fertilis arua patent?

Hęc Imperatrix Sophia fœneratoribus omnibus perquisitis, & ære alieno, quod eis siue ex syngraphis, siue pignorib' positis deberetur, debita de suo dissoluit, pignora dominis restituit, & syngraphas aboleuit. Sed Imperator cū esset

Structura Iustini.

Sophius portus.

Sophiæ benignitas.

esset morbido corpore, neq; frequenter in publicum prodiret, multos ad inferendam alijs iniuriam, quasi nullus earum uindex esset, audaciores reddidit. Cum autem aliquando progressus à multis uexaretur de iniurijs conquerentibus, deq; ijs uindicandis cogitaret: quidam eum accessit, qui pollicebatur, si præfectus crearetur, & potestatem ad certum tempus in omnes acciperet: neminem inuentum iri cui fieret iniuria. Ea pollicitatione delectatus Imperator, hominem præfectum designat. Is cum pro tribunali sederet, & quidam ex illustrionibus senatorib⁹ accusatus à quodam & accersitus, se nõ sisteret: ei denuò denũciat. At ille ne tũ qdẽ adest, contẽpto apparitore, sed ad imperatoris conuiuiũ se cõfert, quo inuitatus erat. Eo præfectus cognito, & ipse Regiã ingressus, quãuis cõuiuio iã inchoato, ad Imperatorẽ ait: Se illi promisisse, intra tantũ tempus relicturũ neminẽ cui fieret iniuria: idq; omnino effecturũ, si potestatis Imperatoriæ auxiliũ atq; autoritas sibi suppeteret. Sin ipse Imperator iniurios foueret, eisq; amicis & conuiuis uteretur: se nullum facturum operæprecium. Aut igitur illis non dandam esse licentiam, aut sibi magistratum abrogandũ. Ad ea imperatore, si uel ipse cuiquam iniuriam fecisset, se abduci iubente: præfectus reum è conuiuio in prætorium adduxit, auditaq; utrinq; causa, illum eum sontem inuenisset, plagis affecit, & accusatori damnum cum accessione multiplici pensare iussit. Ex eo homines sui emolumenti cum aliorum detrimento studiosi, modestiores facti & ad iniuriam tardiores, cum ijs quos læserant, transegerunt. Persica pax hoc imperatore soluta est. Nam cum Romani Persis annuas quingentas libras penderent, ut sibi uicina Romanę ditionis castella illæsa tuerentur, Iustinus, qui turpe esse dicebat Romanos Persis uectigales esse, aurũ retinuit: missisq; legatis ad Arethã Æthiopũ Regẽ, impetrauit, ut Persicas ꝓuincias Æthiopię finitimas incursaret ac prædaret. Quibus de causis cũ denuò bellũ inter Romanos & Persas exarsisset, Martinũ patriciũ cũ Imperio cõtra eos in orientẽ misit, & quarto eius anno cõmisso prælio, quãuis utrinq; multi cecidissent, tamẽ uictoria penes Romanos fuit. Cæterũ Rex Persarũ Hormisdas Ardamanẽ cũ ingentibus copijs misit ad prouincias Romanorũ diripiendas, q lõgè lateq; ꝑuagatus, maximaq; pręda rapta, domũ redijt, Martino patricio ei obuiã ire nõ auso. Id Imperator ęgerrimè tulit, atq; imperiũ Martino abrogatũ, in Archelaũ contulit, & pacẽ cũ Hormisda fecit. Verũ ex eo mœrore in phrenitidẽ incidit, fuit etiã pedib⁹ ęger. Et q̃a liberos nõ habebat, iã antea Tiberiũ Excubitorũ Comitẽ adoptatũ, Cæsarẽ appellarat. Morbo igit̃ liberat⁹, accersito patriarcha Eutychio (nã Ioãne Scholastico mortuo reduct⁹ fuerat, & in põtificiã sedẽ restitut⁹) & senatu atq; omni clero

Seueritate iudiciorum compressæ iniuriæ.

Persica uictoria.

Persicæ pacis renouatio.

Iustini testamentum & obitus.

σώματος ὁ βασιλεὺς οὗτος, καὶ διὰ τοῦτο μὴ συνεχῶς προϊὼν, τοὺς ἀδικεῖν βουλομένους, ὡς μηδενὸς ὄντος τοῦ ἐκδικοῦντος, ἀδεεστέρους ἐποίησε, καί ποτε προελθὼν, ἠνωχλεῖτο παρὰ πολλῶν ὡς ἀδικουμένων. ἐγίνετο οὖν ἡ τῶν ἀδικουμένων ἐκδίκησις διὰ φροντίδος αὐτῷ. φροντίζοντι δὲ περὶ τούτου, πρόσεισί τις ἐπαγγελλόμενος, εἰ ἔπαρχος γένοιτο, καὶ τὴν κατὰ πάντων αὐτῷ δοθείη ἐξουσία διωρισμένου καιροῦ, μή τινα εὑρεθῆναι τὸν ἀδικούμενον. ἡσθεὶς οὖν τῇ ὑποσχέσει ταύτῃ ὁ βασιλεὺς, τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον προεχειρίσατο ἔπαρχον. ὁ δὲ προκαθίσας, προσελθόντος αὐτῷ τινὸς, καὶ αἰτιωμένου τῶν ἐπισημοτέρων συγκλητικῶν ἕνα, μετεκαλέσατο τὸν αἰτιώμενον, ἀλλ' οὐκ ἀπήντησεν ἐκεῖνος. εἶτα καὶ δεύτερον ἔπεμψε μήνυμα πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ καὶ τότε καταφρονήσας, ᾤχετο πρὸς τὸ βασιλικὸν ἀπιὼν συμπόσιον, ἐτύγχανε γὰρ κεκλημένος πρὸς τοῦτο. ὡς δὲ τοῦτ' ἔγνω ὁ ἔπαρχος, ἀπῆλθε κἀκεῖνος εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ εὑρὼν ἤδη συνιστάμενον τὸ συσσίτιον, καί φησι πρὸς τὸν βασιλέα. ὑπεσχόμην σοι βασιλεῦ, διὰ τόσου καιροῦ μηδένα καταλιπεῖν ἀδικούμενον, τοῦτο δὲ πάντως μοι ἀνυσθήσεται, εἰ καὶ τὴν ἐκ τοῦ κράτους σου ὑπουργίαν ἔχω, καὶ τὴν ῥοπήν. εἰ δὲ μᾶλλον αὐτὸς τῶν ἀδικούντων ἀντιποιῇ, καὶ φιλίως αὐτοῖς διακείμενος, συνεστιωμένους ἔχεις, οὐδέν μοι ἔσται ἀνύσιμον. ἢ τοίνυν μὴ μεταδίδου παῤῥησίας αὐτοῖς, ἢ παῦσόν με τῆς ἀρχῆς. καὶ ὁ βασιλεύς. εἰ αὐτὸς ἐγώ εἰμι φασὶν ἀδικῶν, ἐξανάστησόν με τοῦ θρόνου. αὐτίκα τοίνυν ὁ ὕπαρχος τὸν αἰτιώμενον ἐκεῖνον ἐκ τῆς πανδαισίας ἐξαναστήσας, καὶ εἰς τὸ δικαστήριον καταστήσας, καὶ τῷ κατ' αὐτοῦ λέγοντι συνδικάσας αὐτὸν, καὶ γνοὺς ἀδικοῦντα, ἐκεῖνον μὲν ἐκόλασε ταῖς εἰς σῶμα πληγαῖς. τῷ δὲ ἀδικουμένῳ ἐκ τῆς ἐκείνου ὑπάρξεως πολλαπλάσιον ἀπεκατέστησε τὸ ἀδίκημα. ἔνθεν δεδιότες, οἷς ἦν προαίρεσις πλεονεκτικὴ, τοῦ ἀδικεῖν ἀπεστάλησαν, καὶ τοῖς ἠδικημένοις εἰς συμβάσεις ἐχώρησαν. αἱ δὲ πρὸς πέρσας σπονδαὶ ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως ἐλύθησαν. δασμὸν γὰρ ἐνιαύσιον λίτρας πεντακοσίας τῶν ῥωμαίων διδόντων αὐτοῖς, ἵνα τὰ σφίσιν ἀγχίθυρα τῆς ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας ἀβλαβῆ φυλάσσωσι φρούρια. ὁ ἰουστῖνος αἰσχρὸν ἐπονείδιστον εἶναι τὸ φορολογεῖσθαι παρὰ περσῶν ῥωμαίους λέγων, ἐπέσχε τὸ χρυσίον. διαπρεσβευσάμενος δὲ πρὸς ἀρέθαν τὸν αἰθιόπων βασιλέα, ἔπεισεν αὐτὸν, τὰ πλησιάζοντα τοῖς αἰθίοψι τῶν περσῶν ὑπηκοοτέρας, καταδραμεῖν καὶ λῄσασθαι. διὸ καὶ αὖθις μέσον περσῶν καὶ ῥωμαίων ἀνεῤῥιπίσθη πόλεμος, στρατηγὸν οὖν τῆς ἀνατολῆς ὁ βασιλεὺς τὸν πατρίκιον μαρτῖνον προχειρισάμενος, ἔπεμψε κατ' αὐτῶν. καὶ τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ συνέστη πόλεμος, καὶ πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρωθεν ἔπεσον, νικῶσι δ' ὅμως ῥωμαῖοι. ὁ δὲ τῶν περσῶν ῥὴξ ὁ ὁρμίσδας ἀρδαμάνην ἔπεμψε μετὰ βαρείας δυνάμεως, τὰ ὑπὸ ῥωμαίους ληΐσασθαι. ὃς πολλὴν ἐπελθὼν χώραν ῥωμαϊκὴν, καὶ λείαν πλείστην ἐξ αὐτῆς ἁρπάσας, ἐπανῆλθεν, τοῦ πατρικίου μαρτίνου μὴ τολμήσαντος αὐτῷ ἀντεπεξελθεῖν, ὃ μαθὼν ὁ βασιλεὺς, ἐν συμφορᾷ ἐποιήσατο, καὶ τὸν μὲν μαρτῖνον τὴν στρατηγίαν ἀφείλετο, ἀρχελάῳ δὲ αὐτὴν ἐνεχείρισε, καὶ πρὸς ὁρμίσδαν σπονδὰς ἔθετο αὖθις. ἐκ δὲ τῆς διὰ ταῦτα λύπης νόσῳ φρενίτιδι περιπέπτωκεν, ἄλγει δὲ καὶ τοὺς πόδας. ἀμοιρῶν μέντοι γονῆς οἰκείας ἔφθη τὸν κόμητα τῶν ἐξκουβίτων τιβέριον υἱοποιησάμενος, καὶ καίσαρα εἰπών. ἀνεθεὶς δὲ τῆς νόσου, προσεκαλέσατο τὸν πατριάρχην εὐτύχιον (θανόντος γὰρ τοῦ ἀπὸ σχολαστικῶν ἰωάννου, πάλιν οὗτος ἐπανήχθη, καὶ εἰς τὸν θρόνον ἀποκατέστη τὸν ἀρχιερατικὸν,) συναθροίσας δὲ καὶ τὴν σύγκλητον, ἀλλὰ καὶ τὸν κλῆρον τῆς ἐκκλησίας,

[illegible] τοῦ ἐκδί- κου [illegible] μὴ ἀπαντή- σαντος εἰς τὸ δικαστήριον.

[illegible] σπονδαὶ [illegible] ἰουστίνου.

[illegible] τιβέριον.

ἐκκλησίας, βασιλέα τὸν τιβέριον ἀνηγόρευσεν, ἐπ' ἀκροάσει πάντων αὐτῷ ἐντειλάμενος, τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβεῖν, τοὺς ὑπηκόους εὐεργετεῖν, τοὺς ἀδικουμένους δικαιοῦν, τοῖς στρατιώταις μὴ ἐνδιδόναι πλεονεκτεῖν, μὴ μέγα ἐπὶ τῇ ἁλουργίδι φρονεῖν, τοῖς εὐποροῦσιν ἀπολαύειν τῶν οἰκείων ἀνεπιφθόνως παραχωρεῖν, τοῖς μὴ ἔχουσιν, ὡς δυνάμεως, ἐπαρκεῖν, τὴν βασιλίδα καὶ πρώην κυρίαν αὐτοῦ, προσηκόντως τιμᾶν. ταῦτα παραινέσας καὶ συμβουλεύσας ὁ ἰουστῖνος τῷ τιβερίῳ, ἐξέλιπε, βασιλεύσας ἔτη τρισκαίδεκα.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΙΒΕΡΙΟΥ.

Στεφθεὶς δὲ ὁ τιβέριος ὑπὸ εὐτυχίου τοῦ πατριάρχου, καὶ τὴν οἰκείαν γαμετὴν ἀναστασίαν αὐγοῦσταν ἀνηγόρευσεν. ἣ δύο αὐτῷ θυγατέρας ἐγέννατο, χαριτὼ καὶ κωνσταντίαν. σοφία δὲ ἡ πρώην βασίλισσα τῶν ἀνακτόρων ὑπεξῆλθε, εἰς τὰ ὁμώνυμα ἑαυτῇ κατῳκίσθη βασίλεια, βασιλικὴν αὐτῇ τοῦ τιβερίου δόντος ὑπηρεσίαν, ὡς οἰκείᾳ μητρί. οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ καὶ πρὸς ὁρμίσδαν πρεσβείαν ἐποιήσατο, ἀνακινῶν τὰς σπονδάς. ὁ δὲ τὴν ἀνακίνησιν οὐ προσίετο. διὸ καὶ ὁ τιβέριος πρὸς τὸν κατὰ περσῶν πόλεμον ἤθροιζε στρατιάν, καὶ ἰουστινιανὸν τῶν ἐπισήμων τινὰ τῆς ἀνατολῆς προβέβλητο στρατηγόν, ὃς ἐπὶ πέρσας χωρήσας, ἐπεὶ πλησίον αὐτῶν ἐστρατοπεδεύσατο, εἰς λόγους ἧκε τοῖς παρατάξεως, καὶ ἔπεισεν αὐτούς, σπείσασθαι ῥωμαίοις ἐπὶ τρία ἔτη. ἤδη δὲ τοῦ τρίτου περαιουμένου ἐνιαυτοῦ, ὁρμίσδας ὁ τῶν περσῶν ἀρχηγὸς σὺν ταῖς αὐτοῦ δυνάμεσιν ἐπὶ τὴν ἀρμενίαν χωρήσας, εἰς δειλίαν ἐνέβαλε τὰ ἐκεῖ ῥωμαίων στρατεύματα. διαλεχθεὶς δὲ τούτοις ὁ σφῶν στρατηγὸς, θάρσος ἅπασιν ἐνεποίησε, καὶ τῇ πρὸς ὁρμίσδαν μάχῃ ὑπέστησαν, καὶ μέχρι μέν τινος τοῖς ἐκ τόξων κεχρημένοις βέλεσιν οἱ πέρσαι, ἐδόκουν ὑπερτερεῖν, τῶν ῥωμαίων ταῖς ἀσπίσι καταφρασσομένων ἑαυτούς, καὶ μὴ ἀντεπεξιόντων. ἐπεὶ δ' ἔγνωσαν οἱ ῥωμαῖοι ἤδη κεκενῶσθαι τὰς φαρέτρας τοῖς ἐναντίοις, συνασπίσαντες ἀλλήλοις καὶ ἀλαλάξαντες τὸ πολέμιον, ἐπῆλθον τοῖς πέρσαις ἐκ συστάδην, ἀγχεμάχοις ὅπλοις αὐτοὺς ἀμυνόμενοι. οἱ δὲ πρὸς βραχὺ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ὑπομείναντες, τρέπονται καὶ ἀναιροῦνται μὲν οἱ πλείους. τὸ δὲ στρατόπεδον αὐτῶν διαρπάζεται. καὶ ἡ μὲν βασιλικὴ τοῦ ὁρμίσδου σκηνὴ καὶ ἡ κατασκευὴ ἐκείνου πᾶσα καὶ οἱ ἐλέφαντες τῷ βασιλεῖ ὑπεξῄρηντο, τὰ δ' ἄλλα τοῖς στρατιώταις ἐδόθησαν. οἱ δὲ ῥωμαῖοι πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς περσίδος ἐχώρησαν, καὶ χώραν πολλὴν ἐληΐσαντο. τότε καὶ τὸ τῶν βλαχερνῶν λουτρὸν οἰκοδομεῖν ὁ τιβέριος ἤρξατο, καὶ πολλοὺς ναοὺς καὶ δημοσίους οἴκους. ξενῶνας φημὶ καὶ γηροκομεῖα ἀνεκαίνισε, καὶ τὸν χρυσοτρίκλινον παρὰ ἰουστίνου δομηθέντα ἐνεωτέρισεν (?). εὐτυχίου δὲ τοῦ πατριάρχου ἐπὶ τέσσαρας ἐνιαυτοὺς τὸ δεύτερον τὸν θρόνον τῆς βυζαντίδος κοσμήσαντος καὶ ἐκλελοιπότος, χειροτονεῖται πατριάρχης διάκονος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἰωάννης ὁ νηστευτὴς ἀνὴρ ἱερώτατος. τοὺς δ' εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων ἀχθέντας αἰχμαλώτους, πέρσας ἅπαντας μεταμφιάσας ὁ βασιλεὺς μεγαλοπρεπῶς, ὡς τὰ οἴκοι ἀφῆκεν ἐπανελθεῖν. οὓς ἀνελπίστως οἱ προσήκοντες θεασάμενοι, ὑπερεθαύμασαν, καὶ δι' ἐπαίνων τὸν βασιλέα πεποίηντο. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως ὁ χαγάνος ὁ τῶν ἀβάρων ἀρχηγὸς, ἐζήτησε τεχνίτας αὐτῷ οἰκοδόμους, ἵνα αὐτῷ δομήσωσι λουτρόν. σταλέντων δὲ, γέφυραν πρὸς τὸν δανούβιον ᾠκοδόμησε, βιασάμενος πρὸς τοῦτο αὐτοὺς, ἵνα δι' αὐτῆς ἀπόνως περαιούμενος, τὰ ὑπὸ ῥωμαίους ληΐζηται. ἐξ ἐθνικῶν δὲ πλῆθος εἰς χιλιάδας δυοκαίδεκα συνειλεγμένον ἀθροίσας ὁ βασιλεὺς

ὅτι ἐπῆλθον πέρσαι τῇ ἀρμενίᾳ καὶ συμβαλόντες τοῖς ῥωμαίοις ἐνικήθησαν.

ὅτι τὸ λουτρὸν τῶν βλαχερνῶν παρὰ τιβερίου ᾠκοδομεῖσθαι ἤρξατο.

περὶ χαγάνου. νικᾷ τὰ περσῶν μαυρίκιος, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς ἐνίκησε καὶ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως ἐγένετο.

Ecclesiæ conuocato, Tiberium Imperatorem appellat, eiq; mandat omnibus audientibus, ut Deum pie colat: ut subditis benefaciat: ut oppresis iniuria opē ferat: ne militibus quiduis audendi licentiam tribuat: ne purpura efferatur: ut diuitibus sua re familiari citra inuidiam fruendi det potestatem: ut pauperibus pro uirili succurrat: ut imperatricē, dominā dudū suā cōuenienti honore afficiat. Quę cū Tiberium monuisset, obijt anno Imperij XIII.

IMPERIVM TIBERII.

Tiberius ab Eutychio patriarcha coronatus: uxorem quoq; suam Anastasiam Augustam salutauit: quæ duas ei filias peperit, Charitonem & Constantinā. Sophia uerò Iustini uidua, relicta aula in Regiam sibi cognominem migrauit, regio comitatu ei à Tiberio tanquam matri suæ attributo. Ad Hormisdā Persarum Regem de pace renouanda legatos misit: qui cum renouationem eam recusasset, Tiberius ad bellum Persicum ingentes copias conscribit, & Iustinianum uirum illustrem, Orientis ducem creat. Qui contra Persas profectus, castris prope illos positis, & ad colloquium euocatis persuadet, ut triennij pacem cum Romanis faciant. Tertio anno iam exeunte, Hormisdas Persarum dux cum suis copijs Armeniam inuadit: quæ res terrorem incussit Romanis legionibus, sed Ducis sui cohortationibus animis receptis pugnare cū Hormisda nō recusarunt. Ac quandiu Persæ sagittis utebantur, Romanis superiores esse uidebantur, qui se clypeis obsepiebant, nec contrà ibant. Sed cum animaduerterent Persas iam pharetras exhausisse, densatis clypeis, & clamore bellico sublato, illos inuaserunt, e comminus hastis & gladijs rem gerentes. Ibi hostes nec ad exiguum tempus eorum impetu tolerato in fugam uersi pleriq; cadunt, castrisq; direptis regium Hormisdæ tabernaculum & omnis eius supellex & elephātes, Imperatori seligūtur, cętera militib⁹ cōcessa. Romani in Persidis interiora progressi, lōgè lateq; prędas egerūt. Tūc Tiberi⁹ balneas Blachernias ędificare cœpit, multas & sacras & publicas ædes instaurauit, ut hospitia & senum receptacula, & aureū triclinīū à Iustino conditū renouauit. Eutychio patriarcha cum Byzantinā sedē per IIII annos secundū ornasset, mortuo: Patriarcha eligitur magnę ecclesiæ Diaconus Ioānes Ieiunator, uir sanctissim⁹. Persas captiuos Cōstantinopolim ꝑductos, imperator omnes magnificè uestitos domū redire siuit. Quos ipsorū cognati prater spē cōspicati, magna cū admiratiōe Imperatorē collaudarūt. Cęterū Chagan⁹ Abarū dux à Tiberio fabros petijt, q sibi balneas ędificarēt. Iis missis, pōtē in Danubio struere coēgit opifices, ut flumē citra periculū traijcere, & Romanas ꝓuincias populari posset. Imperator aūt exercitū XII milliū robustorū iuue-

Charito Cōstantina.

Iustinianus Persas profligat.

Ioannes ieiunator patriarcha.

Tiberij clemētia in captiuos.

Chaganus pontem in Danubio extruit.

Mauritius Tiberiani exercitus dux & gener Tiberij.

iuuenum ex gentibus coëgit, quem à se Tiberianum uocauit, & Mauritio Comite Fœderatorum illis præposito, eicq; Narsete cubiculario legato addito, contra Persas ablegauit. Pugna commissa, Romanus prælio uictor, multas urbes & multū agri Barbaris ademit. Mauritiū reuersum Imperator honorificè excipit, & despōsa Cōstantina filia generū ascisit. Alteram Charitonem Duci Germano in matrimonium dedit, & utrunq; Cæsarem designauit. Cum autē tabe laboraret, lectica in Tribunalium perlatus, Mauricium imperatorem proclamari iussit, Ioanne Patriarcha præsente cum patribus cōscriptis, morbo ita confectus, ut orationem in concilio habere non posset. Quare scripto suam sententiam proposuit. Reuersus in Regiam, naturæ debitum persoluit. Regnauit annos quatuor, menses decem, & dies octo.

Mauritius Tiberiani exercitus dux et gener Tiberij.

νέων καὶ σφριγώντων ἀνδρῶν, ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι ταῦτας συνηγμένας στράτευμα, καὶ στρατηγὸν αὐτοῖς ἐπιστήσας Μαυρίκιον τὸν κόμητα τῶν φοιδεράτων, καὶ ὑποστράτηγον Ναρσῆν τὸν κουβικουλάριον, ἐκπέπομφεν ἐπὶ τοὺς Πέρσας. πολέμου δὲ συῤῥαγέντος, τὸ ῥωμαϊκὸν ὑπερτέρησε στράτευμα, καὶ πόλεις τῶν βαρβάρων καὶ πολλὴν χώραν ἀφείλετο. ὑποστρέψαντα δὲ τὸν Μαυρίκιον μετὰ τιμῆς ὁ βασιλεὺς ὑπεδέξατο, καὶ κηδεστὴν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Κωνσταντίνῃ αὐτὸν ἐποιήσατο. τὴν δ' ἑτέραν τὴν Χαριτὼ τῷ στρατηγῷ συνέζευξε Γερμανῷ, καὶ ἄμφω δὲ τετίμηκε καίσαρας. νόσῳ δὲ φθινάδι περιπεσὼν, ἐν τῷ τριβουναλίῳ φοράδην κομισθεὶς, ἐκεῖ τὸν Μαυρίκιον ἀναῤῥηθῆναι βασιλέα πεποίηκε, παρόντος τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς. οὕτω δ' ὑπὸ τῆς νόσου κατείργαστο, ὡς μὴ δύνασθαι τοῖς συνειλεγμένοις ὁμιλῆσαι, διὸ καὶ διὰ γραφῆς τούτοις τὸ ἑαυτοῦ πεφάνερωκε βούλημα. ὑποστρέψας δ' ἐκεῖθεν εἰς τὰ βασίλεια, τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε, βασιλεύσας ἔτη τρία, μῆνας δέκα, καὶ ἡμέρας ὀκτώ.

ἀνάῤῥησις μαυρικίου ἐν τῷ τριβουναλίῳ.

IMPERIVM MAVRITII.

Mauricius à Patriarcha Ioanne Ieiunatore coronatus, rerum administrationem suscepit, natus annos tres & quadraginta. In cōtractibus scribebatur Mauricius qui & Tiberius. Chaganus autem Sirmio potitus, postulauit, ut LXXX millibus annui tributi adhuc uiginti millia adderētur: quod additamentum Mauritius imperator, pacis conseruandæ studio nō detrectauit. Postea etiam Elephantem petenti, quod eiusmodi belluam nunquam uidisset: maximum eorum quos habebat, misit. Verùm homo insatiabilis, aut rumpendæ pacis causas quæritans, centenis illis alia uicena millia postulauit adijci. Quod cum Imperator recusaret, ille bello Romanis illato multas urbes Illyrici subegit, minatus, se longum murum etiam euersurum. Itaq; Mauritius missis ad Barbarum legatis, pacem cum eo facit. Sed Chaganus, ut insatiabilis & perfidus, dolo Romanos aggressus, ipse quieuit. Sclauorū uerò gentes quasdam ad populandas prouincias concitauit, quæ usq; ad longum murum sunt progressæ. Quapropter Imperator Commentiolo duce creato, Barbaros improuisò aduentu Romanis finibus expulit, multis cæsis, & præda omni captiuisq; receptis. Philippicū sorore desponsa cum manu ualidissima contra Persas misit, qui cum proximè Nisibim peruenisset, atq; inde in Persiam irrupisset, multa præda abacta, in reditum impressionem in Mediam fecit, & ibi quoq; prædam non minore parta, in Romanas prouincias rediȷt: inde iterum Persicos fines ingressus, rem æquè prosperè gessit. Sed propter morbum Martyropolim, atq; inde Byzantium rediȷt. Mauritio natus est filius quem Theodosium nominauit. Philippicus denuò Persas oppugnaturus, milites suos

Chagani Avarum ducis grassationes.

Commentiolus Dux.

Philippicus Mauritij sororius in Persia rem bene gerit.

Theodosius Mauritij filius.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΑΥΡΙΚΙΟΥ.

Μαυρίκιος δὲ τὴν τῶν κοινῶν διοικήσεως ἔσχετο, στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ. ἦν δὲ, ὅτε τῆς αὐταρχίας ἐπέβη, ἐτῶν τεσσαράκοντα πρὸς τρισίν, ἐγράφετο δ' ἐν τοῖς συμβολαίοις, Μαυρίκιος ὁ καὶ Τιβέριος. Χαγάνος δὲ ὁ τῶν Ἀβάρων ἀρχηγὸς, τὸ Σίρμιον χειρωσάμενος, ἐξήτησε προστεθῆναι ταῖς ὀγδοήκοντα χιλιάσι ταῖς ἐτησίοις αὐτῷ παρεχομέναις, καὶ ἑτέρας εἴκοσι. καὶ ὁ βασιλεὺς εἰρηνεύειν ἐθέλων, τὴν προσθήκην ταύτην ἐποίησεν. ὁ δὲ καὶ ἐλέφαντα ᾔτησε, μὴ πω τὸ ζῶον ἰδὼν, τὸν μείζονα τούτων ὧν εἶχεν ὁ βασιλεὺς αὐτῷ πέπομφεν. ὁ δὲ Χαγάνος ἀπληστευόμενος ἢ προφάσεις τοῦ μὴ εἰρηνεύειν ζητῶν, ἑτέρας εἴκοσι χιλιάδας ταῖς ἑκατὸν προστεθῆναι ἀπῄτησε. μὴ κατανεύσαντος δὲ καὶ ταύτην τὴν προσθήκην τοῦ βασιλέως, ἐστράτευσε κατὰ Ῥωμαίων ἐκεῖνος, καὶ πόλεις πολλὰς τοῦ Ἰλλυρικοῦ ἐχειρώσατο, ἠπείλει τε καὶ τὸ μακρὸν καταστρέψαι τεῖχος. στείλας οὖν πρέσβεις πρὸς τὸν βάρβαρον, ὁ Μαυρίκιος, ἐσπείσατο. ὁ μέντοι Χαγάνος ἄπληστός τε καὶ ἄπιστος ὢν, δόλῳ κατὰ Ῥωμαίων ἐγίνετο, αὐτὸς μὲν ἡσυχάζων, ἔθνη δέ τινα τῶν Σκλαβηνῶν παρασκευάσας, τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους λῄζεσθαι, οἳ καὶ μέχρι τοῦ μακροῦ τείχους προῆλθον. ὁ βασιλεὺς δὲ Κομεντίολον στρατηγὸν προβαλλόμενος, καὶ δι' αὐτοῦ τοῖς βαρβάροις ἀθρόον ἐπελθὼν, τῶν Ῥωμαϊκῶν αὐτοὺς ὁρίων ἀπήλασεν, ἀναιρεθέντων πολλῶν, καὶ τὴν λείαν ὅσην ἔλαβον, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐπανεσώσατο. Φιλιππικῷ δὲ τὴν ἰδίαν συζεύξας ἀδελφὴν, κατὰ Περσῶν αὐτὸν σὺν βαρεῖ στρατεύματι ἐξαπέστειλεν. ὁ δὲ ἄγχιστα τῆς Νισίβεως γενόμενος, κἀκεῖθεν ἐμβαλὼν τῇ Περσίδι, ἤλασεν ἐκεῖθεν λείαν πολλὴν καὶ ἐπανιὼν τῇ τῶν Μήδων χώρᾳ προσέβαλε, καὶ ταύτης οὐ μείω τινὰ λεισάμενος, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ Ῥωμαίων. καὶ αὖθις δὲ τοῖς Περσικοῖς ἐπελθὼν χωρίοις, ὁμοίως εὐτύχησε. νοσήσας μέντοι εἰς Μαρτυρόπολιν παραγίνεται, κἀκεῖθεν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. ἐτέχθη δὲ τῷ Μαυρικίῳ υἱὸς, ὃν ὀνόματι Θεοδόσιον. Φιλιππικὸς δὲ καὶ πάλιν κατὰ Περσῶν ἐξεστράτευσε, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν στρατιωτικὸν ἠρώτησεν

περὶ χαγάνου.

περὶ Βαρβάρων τοῦ στρατηγοῦ.

ἐρώτησιν, εἰ πρόθυμοι τοῖς πέρσαις εἶεν μαχέσασθαι· οἱ δὲ καὶ ὅρκοις τὸ πρόθυμον αὐτῶν ἐβεβαίουν. ὡς οὖν συνέβαλον τοῖς ἐναντίοις, μέχρι μέν τινος ἀντεῖχον οἱ βάρβαροι. ἐπεὶ δὲ τοὺς ἵππους πλήττειν αὐτῶν ὁ στρατηγὸς τοῖς οἰκείοις παρεκελεύσατο, καὶ πολλοὶ τῶν ἵππων πληττόμενοι ἔπιπτον, ἐτράπη τὸ περσικόν, καὶ τὸ μὲν ἡττήθη κρατερῶς, καὶ πολὺ τούτου μέρος διεφθάρη, οἱ δὲ ῥωμαῖοι λαμπρῶς νενικήκασι, καὶ ζῶντας τῶν πολεμίων περὶ δισχιλίους συνέλαβον. ὁρμίσδας δὲ ὁ τῶν περσῶν ἀρχηγὸς, βαρὰμ τὸν χειροτονηθέντα στρατηγὸν, συμβαλεῖν ῥωμαίοις ἐκέλευσεν. ὁ δὲ συμβαλὼν ἡττᾶται. ὁ γοῦν ὁρμίσδας, γυναικείαν ἐσθῆτα στέλλει αὐτῷ, καὶ τὴν στρατηγίαν ἀφείλετο, καὶ τῷ ὑποστρατήγῳ αὐτοῦ διὰ γραφῆς ἐνετείλατο, τὸν βαρὰμ ἀνελεῖν. ὁ δὲ εἰς οἷα κακὰ γέγονεν ἐννοήσας, γράμματα ὡς ἐξ ὁρμίσδου αὐτῷ σταλέντα ἐπλάσατο, ὀργὴν ἐμφαίνοντα κατὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος, καὶ συναθροίσας αὐτὸ, τὰ γράμματα εἰς ἐπήκοον ἀναγνωσθῆναι πεποίηκε, καὶ αὐτοὺς ἀνεμίμνησκε τῆς ἀπανθρωπίας ὁρμίσδου καὶ τῆς ὠμότητος, καὶ διὰ τούτων αὐτοὺς ἆραι χεῖρας ἐπείθει κατὰ τοῦ σφῶν ἀρχηγοῦ. ἐπελθόντες οὖν ἄθροον αὐτῷ, κατέσχον καὶ ἐνέβαλον εἰς εἱρκτήν. ὁ δὲ ὑπεδείκνυ αὐτοῖς περὶ τῆς τῶν περσῶν ἀρχῆς ἀξίου, ἅττα τῷ ἔθνει γινώσκοι συμφέροντα, καὶ συνεβούλευε μὴ τὸν χοσρόην υἱὸν αὐτοῦ ὄντα προχειρισθῆναι εἰς τὴν ἀρχὴν, ἄπληστον ὄντα καὶ ἄδικον, ὑβριστήν τε καὶ ἀλαζονικώτατον, ἀλλ' ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ προχειρισθῆναι τοῦ ἔθνους ἄρχειν. ἀντιπιπτόντων δὲ τοῖς λόγοις τούτου ἐνίων τῶν ἐν ὑπεροχαῖς, καὶ κατ' αὐτοῦ τοὺς πέρσας ἐκμηνάντων, ὁ μὲν υἱὸς αὐτοῦ, ὃν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκεῖνος προὔκρινε, καὶ ἡ μήτηρ ἐκείνου ἐνώπιον αὐτοῦ εὐθὺς ἀνῃρέθησαν παρὰ τοῦ πλήθους, καὶ αὐτὸς δὲ ἐξεκόπη τὰ ὄμματα, καὶ οὕτω καθείρχθη. ὁ δέ γε χοσρόης εἰς τὴν ἀρχὴν ᾑρέθη παρὰ τοῦ ἔθνους παντός. καὶ μέχρι μέν τινος πρὸς τὸν πατέρα φιλοφρόνως διέκειτο, τῆς μὲν φρουρᾶς οὐ λύσας αὐτὸν, πᾶσαν δὲ θεραπείαν αὐτοῦ ἐκεῖσε ποιούμενος. ὁ δὲ οὐδὲν τῶν παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῷ στελλομένων προσίετο, ἀλλὰ καὶ ὕβρισι μᾶλλον τὰς φιλοφροσύνας ἠμείβετο. θυμῷ τῷ διὰ ταῦτα ληφθεὶς ὁ χοσρόης, ῥοπάλοις ἐκέλευσε περὶ τὰς λαγόνας τυπτόμενον τὸν πατέρα θανεῖν. ὅπερ μῖσος ἐγγενέσθαι τοῖς πέρσαις κατὰ τοῦ χοσρόου ἐποίησεν. ὁ δὲ κατὰ βαρὰμ ἐξεστράτευσε, καὶ τινὰς τῶν παρ' αὐτῷ μεγιστάνων, τῷ βαρὰμ προσκεῖσθαι, ἀνεῖλεν αὐτούς. τοῦ δὲ στρατεύματος κατ' αὐτοῦ στασιάσαντος, δείσας ἐκεῖνος, μετά τινων ὀλίγων ἀποδιδράσκει, καὶ πρὸς ῥωμαίους ἀφίκετο. ὃ μαθὼν ὁ μαυρίκιος, ἐκέλευσε τῷ στρατηγοῦντι τῆς χώρας, ὑποδέξασθαι τὸν χοσρόην βασιλικῆς θεραπείας καὶ ἀξιώσεως. στέλλει δὲ ναρσῆν μετὰ στρατευμάτων, συμμαχῆσαι χοσρόῃ, καὶ ἀποκαταστῆσαι αὐτὸν εἰς τὴν οἰκείαν ἀρχήν. συμβαλὼν τοίνυν ὁ ναρσῆς τῷ βαρὰμ, νίκην ἤρατο περιφανῆ, πολλοὺς μὲν τῶν περσῶν ἀνελὼν, ζωγρήσας δὲ περὶ ἑξακισχιλίους, οὓς ὑπὸ χοσρόην προσήγαγεν. ὁ δὲ κατηκόντισεν ἅπαντας. ὅσοι δ' ἐν τοῖς ζωγρηθεῖσιν ἦσαν τοῦ τουρκικοῦ γένους ὑπὸ βαρὰμ συμμαχοῦντες, τούτους ἀνέπεμψεν εἰς μαυρίκιον, ὧν πολλοὶ ἐπὶ τῶν μετώπων σταυροὺς ἔφερον, κατακεντηθέντων αὐτοῖς τῶν ἐπισκυνίων, καὶ μέλανος ἐγχυθέντος τοῖς στίγμασιν εἰς τύπον σταυροῦ. οἱ περὶ τούτου ἐρωτώμενοι, ἔλεγον πρὸ καιροῦ ἐκείνου λιμῷ τὸ γένος αὐτῶν διαφθείρεσθαι, τινὰς δὲ τῶν παρ' αὐτοῖς χριστιανῶν ὑποθέσθαι τοῦτο αὐτοῖς, καὶ μηδένα τῶν τοῦτο πεποιηκότων κινδυνεῦσαι ἐκ τοῦ λιμοῦ. ὁ μὲν οὖν βαρὰμ ἡττηθεὶς, φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο.

περὶ βαρὰμ τοῦ περσῶν στρατηγοῦ.

καθαίρεσις ὁρμίσδου ἐκ τῆς ἀρχῆς.

ἀνάῤῥησις χοσρόου.

ἀναίρεσις ὁρμίσδου.

ἀνάστασις κατὰ τοῦ χοσρόου καὶ φυγὴ αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους.

περὶ τῶν ἐσταυρωμένων τούρκων.

percõtatur an alacres essent ad pugnandum cum Persis: ijs uerò etiam iureiurando alacritatem suam testatis, hostes aggreditur: qui etsi ad tempus restiterunt, tamen cum Dux equos illorum cædi iussisset, & multi equi uulnerati cecidissent: Persæ fugam cœperunt, potenter uicti, magnaq; clade accepta: Romani uerò illustrem uictoriam consecuti, hostium ad duo millia uiua cœperunt. Hormisdas Persarum Rex Baram ducem congredi cum Romanis iussit. Quem ut uictum esse cognouit, abrogato illi imperio uestem muliebrem mittit, ac legato eius per literas mandat, ut eũ occidat. Cæterum Bara quantis in malis esset reputans, literas ab Hormisda ad se missas esse comminiscitur, quibus iracundiam suam aduersus omnem exercitum declaret, easq; militibus conuocatis, palam omnibus recitari iubet, ac Hormisdę sęuitia & immanitate cõmemoranda, eos concitat ad bellum ei inferendum. Subitò igitur eum aggressi, captum in carcerem coniecerunt. At ille professus, se consilium eis de Persarum imperio daturum, quòd toti nationi sciat bono futurum, monet, ne filium suum Chosroem, Regem creent, hominem inexplebilem, iniustum, insolentem, atque intolerandi supercilij, sed alium è suis filijs. Sed ei sententiæ procerum nonnullis refragatis, populares contra eum concitati, filium cui regnum decreuerat & matrem illius, in conspectu eius statim occiderũt: ipse oculis erutis, in carcerẽ compactus: Chosroes à tota gente Rex electus. Is ad tempus patrem bene tractauit, & quanquam è custodia non eduxit, in ea tamen omnem ei cultum & obsequium præstitit. Qui cum nihil quod à filio proficisceretur, gratum haberet, imò contumelias prò beneficijs reponeret: iratus Chosroes eum latera fustibus tundẽdo occidi iussit. Id facinus odium Persarum ei peperit. Suscepta contra Baram expeditione, quosdam ex proceribus suis illi studere suspicatus occidit, ac militari seditione perterritus, cum paucis ad Romanos confugit. Eo Mauritius cognito, prætori prouinciæ mandat, ut Chosroen regio cultu & honore suscipiat, & Narsetem cum legionibus auxilio mittit, ad regnum recuperandum. Is igitur cum Bara congressus, illustri uictoria potitur, Persarum multis occisis, & ad sex millia captis, quos Chosroes ad se adductos iaculis omnes confecit. Qui uerò ex Baræ fœderatis Turcicæ nationis erant, eos ad Mauritium misit, quorum multi cruces in frontibus gerebant, compunctis supercilijs in crucis modum, infusóque atramento. Cuius rei quæsita causa, responderunt, superiori tempore cum sua gens fame periclitaretur, se à Christiano quodam monitos hoc fecisse, nec ullum ex eis qui paruerit, fame perijsse. Bara superatus, fuga salutem quæsiuit,

Bara dux ab Hormisda Persis deficit.

Chosroes Persarum regnum adiuuãte Mauritio recuperat.

Turcæ cruces in frontibus gestantes.

Chofroes in suum regnum est reuersus. Fertur autem, quum ante uictoriam Dux Romanorum certam belli administrandi rationem sequuturus esset, instituisse Chofroes, ne id consilium exequeretur, & alium instruendæ aciei modum proposuisse: quem quum Dux inutilem esse affirmaret, neque tamen Chofroes de sententia sua decederet: etiam salibus incessit Regem, ut rei militaris & instruendæ aciei imperitum. Iis Chofroen irritatum, qui motus astrorum peritus esset, atque futurarum rerum præscientia gloriaretur, dixisse: „Nisi tempori seruiendum esset, non auderes Dux magnum Regem salibus incessere. Quia uerò successibus præsentibus insolescis, audito, quid in futurum Dij constituerint. Scito res aduersas ad uos Romanos esse redituras, & gẽtem Babylonicam triplici annorum septenario circuitu Romanam ditionem obtenturam. Post illud autem uos Romani quintum septenarium annorum Persas seruitute prement. Iis peractis dies sine uespere hominibus illucescet. Hæc ille. Mauricius autem filium Theodosium Imperatorem appellat, eumque Patriarcha Ioannes in paschate coronat, atque ædem quadraginta martyrum, inchoatam pridem à Tiberio, nec dum perfectam, absoluit. Pace cum Persis facta, legiones ex Oriente in Thraciam reuocauit, & ipse Byzantina terra egressus, loca à Barbaris euersa, contemplari uoluit. Quo tempore & Sol defecit, & mulier quædam in Thracia puerum peperit, sine oculis, sine palpebris, sine manibus & brachijs, cauda piscina usque ad coxendices sursum porrecta. Verum Chagano cum infinita multitudine Thraciam ingresso, Romanorum Dux territus, in castello quodam Tzuruli se conclusit. Mauritius autem Barbarum obsidionem parantem, tali solertia circumuenit. Literas ad Priscum scribit, monens, ut obsidionem toleret. Nam Barbarum intra exiguum tempus cum ignominia recessurum. Missis enim in regionem eius triremibus, domibus eorum direptis, uxores & liberos captiuos abduci. Eas literas cuidam tradit, ac mandat, ut in itinere ad Priscum, de industria se Barbaris offerat: quo facto, cum Chaganus lectis literis, suis timeret, pacẽ cum Prisco facit, paucisque muneribus acceptis, domum redit. Philippicus monasteriũ nomine Deiparæ condidit, atque ædes splendidissimas, quibus Mauritiũ exciperet. Interea Ioãnes Ieiunator Patriarcha Constantinopolitanus, uita relicta in æternas mansiones discessit, cũ se dẽ Pontificiã ultra XIII annos ornasset. Ei successit Cyriac⁹ sacerdos & œconomus magnæ ecclesiæ, à quo sacrosancta Deiparæ ædes quæ Diaconissæ dicit, extructa est. Petrus itẽ Mauritij frater, ędẽ Areobindi deiparę cõdidit. Sophia uerò Imperatrix & Augusta Cõstantina

Chofroæ prognosticon. *Mauritius Theodosiũ imperatorẽ appellat.* *Portenta.* *Chaganus stratagemate domum repulsus.* *Cyriacus patriarcha.*

ὁ δὲ χοσρόης εἰς τὴν ἰδίαν ἀρχὴν καὶ χώραν ἐπανελήλυθε. λέγεται δὲ πρὸ τῆς νίκης, τὸ στρατηγὸ τῶν ῥωμαίων ἄλλως διατεθῆναι σκεπτομένου τὸν πόλεμον, τὸν χοσρόην ἐνίστασθαι μὴ κατὰ τὸ δοκοῦν ἐκείνῳ συγκροτῆσαι τὴν μάχην, ἀλλ' ἄλλον ὑποτεθῆναι τρόπον. τὸν δὲ στρατηγὸν ἀσύμφορον εἶναι λέγειν, τὸ οὕτω μαχέσασθαι, καὶ τὸν χοσρόην τοῦ σκοποῦ μὴ μεθίεσθαι, ὥς τι παροξυνθέντα τὸν στρατηγὸν, ἀποσκῶψαι πρὸς τὸν χοσρόην, ὡς στρατηγικῆς αὐτὸν ἀπόντα καὶ ἀδαῆ πολεμικῶν παρατάξεων. τὸν δὲ λυπηθέντα ἐπὶ τοῖς σκώμμασιν, ὄντα δὲ καὶ φιλογνώστην τῆς κατὰ τοὺς ἀστέρας κινήσεως, κἀντεῦθεν αὐχοῦντα γινώσκειν τὰ μέλλοντα, φάναι, εἰ μὴ ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἐστενοχωρούμεθα, οὐκ ἂν ἐθάρσησας στρατηγὲ τὸν μέγαν βασιλέα βάλλειν τοῖς σκώμμασιν. ὅτι δὲ τοῖς παροῦσι μέγα φρονεῖς, ἄκουσον τὰ δόξαντα τοῖς θεοῖς ἐς ὕστερον γενήσεσθαι. ἀντιπεριτραπήσεται δὴ ἴσθι εἰς τοὺς ῥωμαίους ὑμᾶς τὰ δεινά. ἕξεται δὲ τὸ βαβυλώνιον φῦλον τῆς ῥωμαϊκῆς χώρας τριτὴν κυκλοφορικὴν ἑβδομάδα ἐτῶν. μετὰ δὲ τοῦτο πεμπταίαν ἑβδομάδα ἐτῶν ῥωμαῖοι πέρσας δουλαγωγήσουσι. τούτων δὲ ἀνυσθέντων, ἡ ἀνέσπερος ἀνθρώποις ἐνδημήσει ἡμέρα, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ταύτῃ. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ μαυρίκιος τὸν υἱὸν θεοδόσιον ἀνηγόρευσε βασιλέα, κατὰ τὸ πάσχα στεφθέντα ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ἰωάννου. καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων, πρώην ἀρχθέντα κτίζεσθαι παρὰ τιβερίου, ἀτελῆ δὲ καταλειφθέντα, αὐτὸς ἀνεπλήρωσεν. εἰρήνης δὲ γεγονυίας πρὸς πέρσας, τὰς δυνάμεις ἐξ ἑώας ἐπὶ τὴν θρᾴκην μετήγαγε, καὶ αὐτὸς ἐξῆλθε τῆς βυζαντίδος, τὰ ὑπὸ τῶν βαρβάρων κατεστραμμένα θεάσασθαι. ὅτε καὶ ὁ ἥλιος ἐκλείλοιπε, καὶ γυνή τις ἐν θρᾴκῃ παιδίον ἔτεκεν, οὔτε ὀφθαλμοὺς, οὔτε βλέφαρα ἔχον, οὔτε χεῖρας, οὔτε βραχίονας, ἰχθύος δὲ οὐραῖον πρὸς τὸ ἰσχίον ἄνω περιβεβλημένον. τοῦ μέντοι χαγάνου τῇ θρᾴκῃ ἐπελθόντος μετὰ πλήθους ἀπείρου, ὁ τῶν ῥωμαίων στρατηγὸς πρίσκος δείσας εἰς τὸ φρούριον τζουρουλοῦ συνέκλεισεν ἑαυτόν. ὁ δὲ βάρβαρος πολιορκεῖν αὐτὸ ἡτοιμάζετο. τότε καταστρατήγησεν ἐκεῖνον μαυρίκιος τρόπῳ τοιούτῳ. γράμματα πρὸς πρίσκον συντίθησιν, ἀντέχειν αὐτὸν παραινῶν. μικρὸν γὰρ ὅσον τοὺς βαρβάρους μετ' αἰσχύνης ἀναχωρῆσαι. στέλλεσθαι γὰρ τριήρεις εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, σὺν στρατεύματι λῄσασθαι τὰς οἰκίας αὐτῶν, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν δορυαλώτους ἐλᾶν. τοῦτο τὸ γράμμα δίδωσί τινι, ἐντειλάμενος αὐτῷ περιπεσεῖν τοῖς βαρβάροις ἐν τῷ πρὸς πρίσκον δῆθεν πορεύεσθαι. οὗ γενομένου, τὴν ἐπιστολὴν ὁ βάρβαρος ἀναγνοὺς, καὶ δείσας περὶ τῶν οἰκείων, σπένδεται πρὸς πρίσκον ἐπὶ δώροις ὀλίγοις, καὶ ἄπεισιν οἴκαδε. ὁ δὲ φιλιππικὸς ἐν χρυσοπόλει μονὴν ἐπ' ὀνόματι τῆς θεοτόκου, καὶ οἶκον ἐν ταύτῃ λαμπρότατον, ἵν' ἐν αὐτῷ τὸν μαυρίκιον ὑποδέχοιτο. ὁ δὲ τῆς κωνσταντινουπόλεως ἰωάννης ὁ νηστευτὴς, καὶ πατριάρχης τὸν βίον λιπὼν, πρὸς τὰς ἀϊδίους μετέστη μονὰς, κοσμήσας τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον ἐπὶ ἔτη τρισκαίδεκα καὶ ἐπέκεινα. προεχειρίσθη γοῦν πατριάρχης κυριακὸς, ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. ὑφ' οὗ ὁ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου ναὸς, ὃς τῆς διακονίσσης λέγεται, ᾠκοδόμηται. καὶ πέτρος ὁ τοῦ μαυρικίου ὁμαίμων τὸν ναὸν, ὃς τοῦ ἀρεοβίνδου καλεῖται, τῇ θεοτόκῳ ἀνήγειρε. σοφία δὲ ἡ βασιλὶς καὶ ἡ αὐγοῦστα κωνσταντίνα

ὅτι ὁ χοσρόης περὶ τοῦ μέλλοντος ἀπεφήνατο ἐκ τῶν ἀστέρων μαντείας. *ὅτι τὸν υἱὸν ὁ μαυρίκιος ἔστεψε.* *περὶ τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων μ.* *ὅπως ὁ μαυρίκιος στρατηγήματι τὸν χαγάνον τῆς τῆς πολιορκίας παυσάμενον ἀνέστρεψε.* *περὶ πατριαρχῶν.*

σύμμα

στέμμα προσήνεγκε τῷ βασιλεῖ, λίθοις ὑπερτίμοις καὶ μαργάροις ὑπερφυέσι κεκοσμημένον. ὁ δὲ τοῦτο λαβὼν αὐτὸ τῷ θεῷ τῇ ἐκκλησίᾳ προσενεγκών. ὁ χαγάνος μέντοι καὶ αὖθις πρὸς τὰ ῥωμαίων ἐχώρησε. καὶ τούτῳ τῶν ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἀντιπαρατεταγμένων, ποτὲ μὲν ἐκράτει, ποτὲ δὲ ἡττᾶτο. ἐν μιᾷ δὲ ἡμέρᾳ υἱοὶ αὐτοῦ ἑπτὰ ἐκ νόσου λοιμικῆς καὶ πυρετοῦ ἐτελεύτησαν. Κομεντίολον δὲ στείλας ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ χαγάνου μετὰ πολυπληθοῦς στρατιᾶς, λέγεται ἐντείλασθαι αὐτῷ, προδοῦναι τοῖς ἐναντίοις τὸ στρατιωτικὸν διὰ τὰς στάσεις καὶ ἀταξίας, τούτῳ μνησικακῶν. καὶ συμβαλὼν τοῖς βαρβάροις ἀσυντάκτως ὁ Κομεντίολος, αὐτὸς μὲν μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν, εἰς φυγὴν ἐτράπη, πρὸς τοῦτο προπαρεσκευασμένος. τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δὲ ἐζωγρήθησαν. εἶναι δὲ τοὺς ζωγρηθέντας φασὶ, περὶ δώδεκα χιλιάδας. καὶ ὁ χαγάνος τῇ νίκῃ ταύτῃ ἐξογκωθεὶς, ἄχρι τοῦ μακροῦ τείχους ἀφίκετο. συλλέξας δὲ ὁ βασιλεὺς λαὸν, εἰς φυλακὴν τοῦ τείχους τούτους ἐξέπεμψεν. ἐκ δὲ τῆς λοιμικῆς νόσου οὐ μόνον οἱ τοῦ χαγάνου υἱοὶ ὡς εἴρηται ἔθανον, ἀλλὰ καὶ πλῆθος τῶν βαρβάρων πολύ. ὅθεν ἀθυμήσας ὁ βάρβαρος, ὑποστρέψειν εἰς τὰ οἰκεῖα ἐπαναζεῦξαι. δῆλοι γοῦν τῷ Μαυρικίῳ ἐξωνήσασθαι τοὺς αἰχμαλώτους, ἐφ' ἑκάστῳ διδόντι νόμισμα. ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ κατεδέξατο. καὶ ὁ χαγάνος ᾔτησε λαβεῖν ὡς ἕκαστον τῶν αἰχμαλώτων ἀνὰ ἡμίσου τοῦ νομίσματος. ὁ δὲ οὐδὲ τοσούτου τοὺς ἁλόντας ἠθέλησε πρίασθαι, τὸ μὲν ἐκ φιδωλίας (ἥττων γὰρ χρημάτων) τὸ δὲ τοῖς στρατιώταις μνησικακῶν, ἐκμανεὶς οὖν ὁ βάρβαρος, πάντας ξίφεσιν ἀνεῖλε καὶ ἀνέζευξεν. ἐντεῦθεν πᾶσι μῖσος κατὰ τοῦ βασιλέως ἐφύετο, καὶ πρὸς πάντων ἐλοιδορεῖτο. ὁ δὲ στρατὸς ἐπὶ Κομεντιόλῳ ἀναφορὰν ἐποιήσατο, ὡς προδόντος ἐν τῷ πολέμῳ τὸ στρατιωτικόν. τοῖς δὲ τὴν ἀναφορὰν ταύτην ποιουμένοις συνὼν καὶ ὁ στρατιώτης Φωκᾶς, καὶ ἀναιδῶς τῷ βασιλεῖ διαλεγόμενος, ὡς διὰ τοῦτο καὶ τυπτηθῆναι παρά τινων. ὁ δὲ βασιλεὺς μὴ προσέχων τοῖς ἐπὶ Κομεντιόλῳ αἰτιάμασιν, ἀπράκτους τοὺς αὐτὸν αἰτιωμένους ἀπέπεμψεν. λιτανεύοντος οὖν τοῦ βασιλέως, στάσις ἠγέρθη παρὰ τοῦ δήμου, καὶ λίθοι κατ' αὐτοῦ παρά τινων ἠκοντίσθησαν. ὧν ζήτησιν ὁ βασιλεὺς ποιησάμενος, καί τινας εὑρηκὼς, ἐκόλασε. τῷ γὰρ υἱῷ αὐτοῦ Θεοδοσίῳ κατηγγύησε τὴν θυγατέρα Γερμανοῦ πατρικίου, τοῦ πατριάρχου Κυριακοῦ τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ πληρώσαντος τελετήν. μοναχὸς δέ τις ξίφος κατέχων γυμνὸν, ἀπὸ τοῦ φόρου μέχρι τῆς Χαλκῆς περιελήλυθεν, ἐν φόνῳ μαχαίρας λέγων τεθνήξεσθαι τὸν Μαυρίκιον. ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ ἐπὶ τοῖς αἰχμαλώτοις ἀδικήματα ἀναλογιζόμενος, ἱκέτευε τῷ θεῷ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ τὴν ὑπὲρ τούτου δίκην ἐκτῖσαι, καὶ πανταχοῦ διεπέμψατο, ἀξιῶν πάντας τοῦτο αἰτεῖν τὸν θεόν. φήμης δὲ κρατούσης ὅτι τοῦ μέλλοντος αὐτὸν διαδέξασθαι ἐκ τοῦ φ στοιχείου τὸ ὄνομα ἄρχεται, τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Φιλιππικὸν ᾤετο εἶναι τοῦτον. καὶ ἦν αὐτῷ δι' ὑποψίας ὁ ἄνθρωπος, καὶ διομνύμενος μή ποτέ τι κατὰ νοῦν τοιοῦτον βαλέσθαι, οὐκ ἔπειθεν. ὄναρ δέ ποτε τῷ βασιλεῖ θεαθὲν, τὴν κατὰ τοῦ Φιλιππικοῦ ἔλυσεν ὑποψίαν. τὸ δ' ὄναρ ἐδόκει πλῆθος παρεστάναι πολὺ, ἐπὶ ἔνωθεν τῆς Χαλκῆς πύλης, τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἐκτυπώματι, καὶ τοῦ βασιλέως κατεβοᾶν, φωνὴν δὲ ἐκ τῆς εἰκόνος γενέσθαι, παραστῆναι καὶ τὸν Μαυρίκιον, καὶ τὸν αὐτίκα ἀχθῆναι καὶ ἐρωτᾶσθαι,

coronam Imperatori gemmis preciosissimis & margaritis insignibus ornatam, obtulerunt: eam ille in Ecclesiam perlatam, Deo consecrauit. Chaganus Romanas prouincias rursus aggressus, missas contra se legiones, aliàs uincebat, aliàs uincebatur. Eius filij septem, uno die partim febri, partim peste sunt mortui. Imperator, misso Commentiolo cum numerosissimo exercitu mandasse fertur, ut legiones, quibus ob seditiones quasdam & tumultus infensus erat, proderet hostibus. Itaque temerè cum Barbaris congressus Commentiolus, ipse cum suis fugam, cui se antè pararat, capessit: cæteris partim cæsis, partim captis, ad numerum duodecim millium. Ea uictoria Chaganus elatus, usque ad longum murum processit. Verum Imperator delectu habito, milites ad eius defensionem misit. Neque uerò Chagani duntaxat filij peste, ut dictum est, obierunt, sed & Barbarorum ingens multitudo. Qua de causa Barbarus animo æger domum properans, Mauritio significat, si captiuos redimere uelit, ut in singulos nummum unum pendat. Recusante Mauritio, medium nummum postulat. Cum uerò ille nec tanti milites redimere uellet, partim ex tenacitate (sordidus enim erat) partim militum odio. Barbarus furore correptus, ijs omnibus obtruncatis, domum rediјt. Hinc omnium odia in Imperatorem nata, ut nec à conuicijs temperarent. Exercitus uerò Commentiolum proditionis reum fecit, atque ex accusatoribus miles quidem Phocas, adeò impudenter cum Imperatore disseruit, ut ea de causa à quibusdam uapularet. Verùm Mauritius repudiata Commentioli delatione, accusatores infecta re dimisit. Postea quum supplicaret, seditione populi coorta etiam lapides à nonnullis contra eum iacti, quorum aliquot indagatos supplicio affecit. Theodosio filio Germani Patricij filiam despondit, nuptiarum cerimonias Patriarcha Cyriaco peragente. Cæterum Monachus quidam strictum gladium tenens, à foro usque ad Chalcen progressus, Mauritium breui periturum esse gladio exclamauit. Mauritius igitur iniuriam captiuorum reputans, Deū orauit, ut in hac uita pœnas de se sumat, & quoquo uersum misit, petens ab omnibus, ut id à Deo precib' impetrarēt. Cū autē fama teneret, successurū ei cuius nomen à φ inciperet: Philippicum generū eum esse credens, hominē suspectū habere cœpit: ac illi ne deieranti quidem nihil tale sibi unquā in mentē uenisse fidē habuit prius, quā huiusmodi somnium uidisset. Putabat magnam turbam insistere effigiei seruatoris nostri, quæ supra æream portam est, & contra Imperatorem uociferari, audirique uocem ex imagine, quę Mauritiū adesse iuberet, eūque statim adductū interrogari,

Mauritius Chagano legiones trucidandas obijcit.

Presagia interitus Mauritij.

Somnium Mauritij.

utro in loco facinoris in captiuos admissi pœnas dare mallet, in hac uita, an in futura? Eum dixisse, In hac humane domine: & audisse uocem quæ diceret, Tradite eum ergo cum omni familia Phocæ militi. Experrectus ab eo angore Imperator, accersito Philippico, primum ueniam petit inanis de eo suspicionis, Deinde rogat, an inter Romanas legiones militem nouerit Phocam nomine? Ille respondet, se nosse: atque eum esse, qui dudum insolentius cum ipso collocutus esset. Post hoc rogat Imperator, qua sit ætate, quoque ingenio? Respondente Philippico, esse iuuenẽ, & ingenio partim audaci, partim timido. Si, inquit, timidus est, homicida est: eique somnium narrat. Eo quoque tempore Cometa apparuit, qui ab ensis specie Xiphias dicitur. Dehinc fratri Petro exercitum ducenti scribit, ut Istro cum copijs traiecto, inde commeatum peteret: id consilium ab auaritia est profectum, ut legionibus latrocinio se sustentantibus, militaria stipendia lucraretur. Ea res seditionem inter milites concitauit, qui statim Phocam centuriorem Imperatorem creauerunt. Quo cognito Dux fuga arrepta, ipse quid accidisset, Imperatori nunciat. Qui orto etiam in urbe tumultu, ex Regia se subducit, & dromone cum uxore & liberis conscenso, aufugit, filium uerò Theodosium ad Chosroem ablegat, ut commemorato suo in illum beneficio, par sibi gratia referatur. Fuga imperatoris populo cognita, & seditio aucta est, & Mauritius per forum conuicijs proscissus.

Mauritij auaritia militibus defectionis occasionem præbet.

IMPERIVM PHOCÆ TYRANNI.

QVum Phocas iam propè ab agro Byzantio abesset, populus Prasinæ factionis ad eum salutandum egreditur: qui cum eis Hebdomũ ingressus, ibi à Patriarcha diademate ornatur, inde in Regiam se contulit, & statim Leontiam uxorem Augustam salutat, præsentibus populis: ubi inter Prasinos & Venetos de stationibus ortam controuersiam Phocas componere uolens, satellites quosdam misit: quorum unus cum tribunum Venetum per contumeliam pepulisset, populus id nõ ferens exclamat, Abi, cognosce statum rerum: Mauritius uiuit. Ea uoce Tyrannus ad cædem illius incitatus est, eoque in Eutropij portum Chalcedonẽ perducto, in conspectu eius liberi sunt occisi. Tum ille: Iustus es, inquit, Domine, & recta sunt iudicia tua: calamitatem fortiter ferens. Ac animum eius generosum illud in primis declarat, quòd cum ultimum eius filiolum adhuc lactantem nutrix suffurata, ne Mauritij familia funditus interiret, suum filiolum ad cædem obtulisset: id ille non passus est, sed suum offerri iussit, deinde & ipse magno animo iugulum carnifici præbuit.

Mauritij cũ suis cædes.

ὅπου βούλεται τὴν ἔκτισιν ἀποδοῦναι τοῦ ἁμαρτήματος, ὡς τοὺς αἰχμαλώτους ἐργασάμενον ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι· τὸν δὲ ἐνταῦθα φάναι, φιλάνθρωπε δέσποτα, καὶ ἀκοῦσαι φωνῆς λεγούσης, παράδοτε γοῦν αὐτὸν πανγενῆ φωκᾷ τῷ στρατιώτῃ. διυπνισθεὶς τοίνυν ἐκ τῆς ἀγωνίας ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν φιλιππικὸν μετακαλεσάμενος, πρῶτον μὲν συγγνώμην ᾔτει, ὡς μάτην ὑποπτεύσας περὶ αὐτοῦ. εἶτα ἤρετο, εἰ ἐν τοῖς ῥωμαίων τάγμασιν οἶδεν φωκᾶν στρατιώτην· ὁ δὲ εἰδέναι ἀπεκρίνατο, καὶ τοῦτον εἶναι τὸν πρὸ μικροῦ σταλέντα παρὰ τῆς στρατιᾶς, ὅς σοι καὶ ἰταμώτερον διελέχθη. καὶ ὁ βασιλεὺς, οἷος ἐστὶν ὁ ἀνὴρ τὴν ἡλικίαν, καὶ τὸ ἦθος ἐπήρετο; καὶ ὁ φιλιππικὸς, νέον εἶναι τὸν φωκᾶν εἶπε, τὸν δὲ τρόπον θρασὺν καὶ δειλόν. πρὸς δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἀντεφθέγξατο, εἰ δειλὸς, καὶ φονεύς, καὶ διηγεῖτο τὸ ὄναρ αὐτῷ. ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστὴρ, ὁ λεγόμενος ξιφίας. τῷ γοῦν ἀδελφῷ αὐτοῦ πέτρῳ στρατηγοῦντι τότε ἐπιστέλλει ὁ βασιλεὺς, διαβάντι τὸν ἴστρον μετὰ τῆς στρατιᾶς, ἐκεῖθεν αὐτῇ τὰ πρὸς τὴν χρείαν πορίζεσθαι. ἦν δὲ τοῦτο διὰ φιλαργυρίαν οἰκονομούμενον, ἵνα λῃζόμενον τὸ ὁπλιτικὸν ἀποτρέφοιτο, καὶ αὐτὸς κερδήσῃ τὸ στρατιωτικὸν σιτηρέσιον. τοῦτο στάσιν τῇ στρατιᾷ ἐνεποίησε, καὶ αὐτίκα βασιλεὺς παρ᾽ αὐτῶν ὁ φωκᾶς ἀνηγόρευτο, ἐτύγχανε δὲ ὢν ἑκατόνταρχος. ὁ δὲ στρατηγὸς πέτρος τοῦτο μαθὼν, ἔφυγε, καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτάγγελος τοῦ γεγονότος ἐγένετο. ὁ δὲ καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει στασιαζόντων, ὑπεξῆλθε τῶν ἀνακτόρων, καὶ δρόμωνι ἐμβεβηκὼς, μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων ἀπέδρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ θεοδόσιον πρὸς χοσρόην ἀπέστειλεν, ἵνα ἀπομνημονεύσας ἐκεῖνος τῶν ὑπὸ μαυρικίου γεγονότων αὐτῷ, κἀκεῖνος εἰς αὐτὸν τὰ ἴσα ἐνδείξηται. ὡς δὲ ἐγνώσθη τῷ πλήθει ἡ τοῦ βασιλεύοντος ὑποχώρησις, καὶ ἡ στάσις ἔτι μείζων ἦρε, καὶ τὸν μαυρίκιον δυσφημοῦντες διὰ τῆς ἀγορᾶς παρεκινδύνευσαν.

Ὅτι ἐδέετο ὁ βασιλεὺς τῷ θεῷ ἐνταῦθα δίκας ἐκτῖσαι.

Πῶς ταραχθὲν τὸ στρατιωτικὸν τὸν φωκᾶν ἀνηγόρευσε βασιλέα.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΦΩΚΑ τοῦ τυράννου.

Ἤδη δὲ τοῦ φωκᾶ μὴ πόῤῥω τοῦ βυζαντίου τυγχάνοντος, οἱ τοῦ δήμου τῶν πρασίνων ἐξῄεσαν εὐφημοῦντες αὐτὸν. ὃς σὺν αὐτοῖς ἐν τῷ ἑβδόμῳ παραγενόμενος, ἐκεῖ παρὰ τοῦ πατριάρχου ταινιοῦται τὴν κεφαλὴν, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὴν γυναῖκα λεοντίαν αὐγούσταν εὐθὺς ἀνηγόρευσε, τῶν δήμων παρόντων. τότε δὲ τόπους ἐν οἷς ἵσταντο ἀμφιβολίας γενομένης τοῖς πρασίνοις καὶ τοῖς βενέτοις, στασιάζειν ἤρξαντο κατ᾽ ἀλλήλων. πέμψας δέ τινας ὁ φωκᾶς, κατευνάζειν αὐτοῖς τὴν στάσιν ἐπεχείρει. ἑνὸς οὖν τῶν σταλέντων τὸν τῶν βενέτων ὑβρίσαντος δήμαρχον, καὶ τοῦτον ὠθήσαντος, μὴ ἐνεγκόντες οἱ τοῦ δήμου ἐκεῖνοι ἔκραζον ἄπιθι, μάθε κατάστασιν, ὁ μαυρίκιος ζῇ. ἐντεῦθεν ὁ τύραννος εἰς τὸν τοῦ μαυρικίου φόνον ἠρέθισται, καὶ ἀχθέντος εἰς τὸν ἐν χαλκηδόνι τοῦ εὐτροπίου λιμένα, προανῃρέθησαν ἐπ᾽ ὄψεσιν αὐτοῦ οἱ παῖδες αὐτοῦ. ὁ δὲ, δίκαιος εἶ κύριε, καὶ εὐθεῖαι αἱ κρίσεις σου, ἐφ᾽ ἑκάστῳ ἐφθέγγετο, γενναίως φέρων τὴν συμφορὰν. ἔδειξε δὲ μᾶλλον τὴν τοῦ ἀνδρὸς γενναιότητα, καὶ τὸ φέρειν εὐγνωμόνως τὸν πειρασμὸν. ὕστατον αὐτοῦ παιδίον καὶ ὑπομάζιον τῆς γὰρ αὐτὸ τιθηνούσης, ἵνα μὴ παντάπασι τὸ γένος μαυρικίου ἀπόληται, ὑποκλεψάσης τὸ τιθηνούμενον, ἀντιδούσης δὲ τὸ οἰκεῖον πρὸς τὴν σφαγὴν, ὁ μαυρίκιος τὸ ἑαυτοῦ ἐπαχθῆναι ἐζήτησεν, εἶτα καὶ αὐτὸς μεγαλοψύχως ἐδέξατο τὴν σφαγήν.

λέγεται

Ὁ δὲ φωκᾶς ἐστέφθη παρὰ τοῦ πατριάρχου.

Ἀναίρεσις μαυρικίου καὶ παντὸς τοῦ γένους αὐτοῦ.

λέγεται δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ θεοδόσιον, ἀπιόντα πρὸς χοσρόην καταληφθῆναι, καὶ ἀχθέντα πρὸς φωκᾶν, ἀναιρεθῆναι, καὶ τὴν βασίλισσαν κωνσταντῖναν καὶ τὰς τρεῖς θυγατέρας αὐτῆς, καὶ ταφῆναι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μάμαντος, τῷ πλησίον τοῦ τείχους, ὃν ἔκτισε φαρασμάνης ἐκτομίας ὁ τοῦ κοιτῶνος γεγονὼς ἰουστινιανοῦ. ἐπιγράφουσι δὲ τῷ τάφῳ αὐτῶν τὰ ἐλεγεῖα ταῦτα.

ἀλλ' ἐγὼ ἡ τριτάλαινα καὶ ἀμφοτέρων βασιλήων
   τιβερίου θυγάτηρ, μαυρικίου δὲ δάμαρ.
ἡ πολύπαις βασίλεια, καὶ ἣ λάξευσε λοχείη,
   ὡς ἀγαθὸν πλῆθος καὶ πολυκοιρανίη,
κεῖμαι σὺν τεκέεσσι καὶ ἀνέρι παρανοίῃ
   δήμου ἀτασθαλίῃ καὶ μανίῃ στρατιῆς.
τί ἑκάβης ἔτλην πολὺ χείρονα, τί τ' ἰοκάστης
   αἰαῖ, τί νιόβης ἔμπνοος εἰμὶ νέκυς,
ναὶ ναὶ τὴν γνώμην. τί μάτην τὰ νήπια ἔκτεινας
   ἀνθρώπων κακίας μηδὲν ἐπιστάμενα,
ἡμετέροις πετάλοισι κατάσκιος οὐκ ἔτι ῥώμη
   ῥίζα γὰρ ἐκλάσθη θρηικίοις ἀνέμοις.

ἔθανε δὲ μαυρίκιος ἐτῶν ἑξήκοντα καὶ τριῶν, εἴκοσι βασιλεύσας ἐνιαυτούς. φωκᾶ δὲ κρατήσαντος, ὁ ναρσῆς ἀπεστάτησε, καὶ κατέσχε τὴν ἔδεσσαν. προστάξει δὲ φωκᾶ γερμανὸς τῷ ναρσῇ ἀντιμαχεσάμενος συμμαχουμένῳ παρὰ χοσρόου ἡττήθη. καὶ πληγεὶς μεθ' ἡμέρας τέθνηκε. μετὰ δὲ ταῦτα καταφυγὼν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν ναρσῆς, καὶ παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ φωκᾶ τοῦ μαγίστρου δομεντζιόλου πίστεις ἐνόρκους λαβὼν, πρὸς φωκᾶν ἀπεστάλη. ὁ δὲ μηδὲν τοὺς ὅρκους ὑποστειλάμενος, πυρὶ αὐτὸν παραδέδωκεν. οὗτος ὁ ναρσῆς τὸν τοῦ ἁγίου παντελεήμονος ναὸν ᾠκοδομήσατο, καὶ τὸν τῶν ἁγίων μαρτύρων πρόβου, ταράχου, καὶ ἀνδρονίκου, καὶ τὸν ἐκεῖ ξενῶνα. οὐ τοῦτον δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν μαυρικίου πέτρον ἀνεῖλε, καὶ γερμανὸν τὸν πενθερὸν θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ μαυρικίου καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ γερμανοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν τοῦ μαυρικίου συγγένειαν. φιλιππικὸς δὲ κείρεται κληρικὸς, καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ μονὴν ἐν χρυσοπόλει διέτριβε. καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς ἔκτεινεν ὁ φωκᾶς, καὶ ποικίλαις ἀπανθρωπίαις ἐκόλαζε. κυριακοῦ δὲ τοῦ πατριάρχου ἐκλιπόντος μετὰ ἐνιαυτοὺς ἕνδεκα ἐξ ὅτου προεχειρίσθη, πατριάρχης ἐγένετο θωμᾶς σακελλάριος, καὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας διάκονος. πολυειδῆ μέντοι τότε κακὰ τοὺς ῥωμαίους κατέλαβεν. οἱ μὲν γὰρ τῇ ἕῳ πέρσαι τὴν συρίαν καὶ παλαιστίνην καὶ φοινίκην ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο. τὴν ἀρμενίαν δὲ καὶ καππαδοκίαν καὶ τὴν παφλαγονίαν καὶ γαλατίαν κατέδραμον, καὶ μέχρι χαλκηδόνος προῆλθον, ἅπαντα λεϊζόμενοι. ἐν δὲ τῇ εὐρώπῃ ἄβαρες τὴν θρᾴκην ἐδῄωσαν, καὶ τὰ ῥωμαϊκὰ στρατεύματα, ἃ ἐν ἀμφοτέροις ἦσαν τοῖς τμήμασι, διεφθάρησαν, καὶ ἄλλως δὲ πολλὴ τῶν ἀνθρώπων θνῆσις ἐγένετο, καὶ ἀφορία καρπῶν, καὶ ζώων φθορὰ ἐκ βαρυτάτων χειμώνων. ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ ἀλάστωρ φωκᾶς ἐν ἵππων ἁμίλλῃ τῶν δήμων πρὸς αὐτόν τι ἀποσκωψάντων ἐκμανεὶς, πολλοὺς μὲν ἀνεῖλε. πολλοὺς δὲ ἠκρωτηρίασεν, ἐνίους μέντοι καὶ κατεπόντωσε, πλείους δὲ καὶ τῷ ἐπάρχῳ παρέδωκεν, ἵνα κολάσῃ αὐτούς. οἱ δὲ ὑπὸ πραιτωρίῳ καθείρχθησαν. οἱ δὲ ὄχλοι ὁμοῦ γενόμενοι, ἐνέπρησαν τὸ πραιτώριον, καὶ οἱ καθειργμένοι διέφυγον. ἑβραῖοι δὲ στασιάσαντες κατὰ χριστιανῶν ἐν ἀντιοχείᾳ, ἀνῃ-

ἀπόστασις τοῦ ναρσοῦ καὶ κατάφλεξις.

περὶ τῶν ἀναιρεθέντων ὑπὸ φωκᾶ.

περὶ πατριαρχῶν.

ὅτι οἱ ἑβραῖοι ἐστασίασαν κατὰ τῶν χριστιανῶν.

Fertur etiam filius, dum ad Chosroem iret, exceptus, atque ad Phocam perductus, occisus esse, nec non Constantina Imperatrix cum tribus filiabus, qui in æde Diui Mamantis uicina mœnibus sepulti sint, à Pharasmane eunucho Iustiniani cubiculario condita. Sepulchro hæc Elegia est inscripta:

Hic sita sum Regũ dolor, seu miserãda, duorũ:
   Mauritij coniux, filia Tiberij,
Quæ partu monstrante meo fœcunda, pbaui
   Multorũ esse etiam posse bonũ imperium,
Militis huc furor & populi leuis, ira maritum
   Me sobolemq́ꝫ meam sanguinolenta tulit.
Hei mihi qd gemitis Niobẽ? ego mortua spiro
   Aspera continuis saxa rigo lachrymis,
Cladibus haud Hecube certent Iocastaq́ꝫ nostris,
   Nã leuior dolor est cęsus uterq́ꝫ parẽs:
Sæue quid infantes perimis, uitijq́ꝫ doliq́ꝫ
   Ignaros? ætas quid dedit illa mali?
Nõ tibi Roma meis iã prębeo frõdib' umbras
   Turbine Threicio stirpitus interij.

Narsetis defectio et cædes.

Mortuus est Mauritius anno ætatis sexagesimotertio, regni uigesimo. Phoca rerum potito, Narses ab eo defecit, Edessa occupata, & acceptis à Chosroe auxilijs: contra quem iussu Phoca profectus Germanus, uictus est, & post aliquot dies ex uulnere mortuus. Narses uerò cum Hierapolim confugisset, iureiurando firmata fide, à fratre imperatoris Domentiolo Magistro, ad Phocam missus est, nulláque datæ fidei ratione habita, crematus. Hic Narses Diui Panteleemonis & sanctorum Martyrum Probi, Tarachi & Andronici ædem, atque uicinum hospitium condidit. Neque uerò hunc solum, sed & Petrum fratrem, omnésque Mauritij cognatos, & Germanum Theodosij filij illius socerum unà cum filia occidit. Philippicus autem clericus factus, Chrysopoli in Monasterio à se condito uitam egit. Multos præterea sustulit Phocas, & diris supplicijs affecit. Cyriaco Patriarcha, undecimo à designatione anno mortuo, Patriarcha factus est Thomas Sacellarius, magnæ Ecclesiæ diaconus. Eo tempore, uarijs malis Romani sunt oppressi. Nam in Oriente Persæ, Syriam, Palæstinam & Phœniciam subegerunt: in Armeniam, Cappadociã, Paphlagoniam & Galatiam incursiones fecerunt, populabundi Chalcedonem usq́ꝫ progressi. In Europa, Abares Thraciam uastarunt, Romanæq́ꝫ legiones in ambabus partibus perierunt. Absumpsit & pestilentia multos mortales, grauissimæq́ꝫ tẽpestates & frugum & animalium interitum attulerunt. Super hæc omnia pestis humani generis Phocas, cũ nescio qd populi in eũ cauillati essent, furore percit' multos occidit, multos trũcauit, nõnullos in mari demersit, sed plurimos pręfecto ad suppliciũ in pręrorio custodiẽdos tradidit, quo à multitudine incẽso, illi diffugerũt. Iudęi quoq́ꝫ mota Antiochiæ cõtra Chri-

Thomas Sacellarius Patriarcha.

Persarũ & Abarum in Romanorũ prouincijs grassationes.

Iudæorum grassatiões.

stianos seditione, multos occiderunt, atque ipsum Patriarcham Anastasium, eiusque cadauer in foro cōbusserūt. Eos Phocas partim occidit, partim mutilatos urbe exegit. *Sergius patriarcha.* Thomas Patriarcha cum Ecclesię triennium praefuisset, obijt: in cuius locum suffectus est Sergius, magnae Ecclesiae diaconus. *Priscus gener de tollēdo Phoca cogitat.* Filiam Domnentiam Prisco duci copiarum despondit, cúmque post nuptias ludis equestribus, Prisci uxorisque Domnentiae imagines iuxta suas astare uidisset, furore percitus, tribunos plebis obtruncari iussit, eósque aegrè à populo exoratus missos fecit. Ea de causa Priscus uitae suae metuens, consilia tollendi tyranni inijt, qui cum & in mulierum stupris uolutaretur, & ebriosus & saeuus atque sanguinarius esset, in publico erat omnium ordinum odio. Itaque Senatus & ipse Dux Priscus legatos ad Heraclium mittunt, eius Heraclij patrem, qui pòst imperio potitus est, Africae & Libyae praefectum, orantes, ut se à tyrannide Phocae uindicet. *Heraclij & Gregorae cōspiratio cōtra Phocā.* Erat Heraclio legatus Gregoras uir illustris, qui duo inita conspiratione suos filios contra Tyrannum mittunt, Heraclius cum classe & magnis copijs militum Heraclium, Gregoras Patricius Nicetam pedestri itinere, cum multis equitibus & magno exercitu: ea conditione, ut, uter prior urbem occupasset, tyrannúmque sustulisset, is imperio potiretur. His cognitis Phocas Heraclij matrem, & sponsam Eudociam, principis cuiusdam Africani filiam, comprehensas monasterio inclusit. Caeterum Heraclius anteuertit, & in Sophiano portu appulit, commissáque pugna euasit superior, adiutante Prisco, qui praefecti honore fungebatur. *Phocae captiuitas et caedes.* Photius quoque unus ex illustribus, cuius uxorem Tyrannus ui constuprarat: Regia cum multis militibus occupata, tyrannum solio deturbauit. (Nam eius satellites desperata salute Regia cesserant) direptaque purpura, pullam ei uestem induxit, & captiuum Heraclio exhibuit. Qui cum ei dixisset: Itáne miser Rempublicam administrasti? Phocas ex desperatione respondit, Tu uerò melius eam administrabis? Ob quod dictum iratus Heraclius, calcibus in eum insiluit, & castrari iussit. Alij eum statim occisum esse tradunt, alij manibus prius & pedibus amputatis, uirilibus denique, ob lasciuiam & multorum coniuges adulteratas, exectis, postremò obtruncatum, & infelix cadauer in Boue crematum esse. *Bos loci nomen.* Vbi caminus fuisse perhibetur aereus, forma Bouis, Pergamo translatus, unde & loco nomen factum. Sunt & fratres eius alijsque necessarij interfecti. Phocae igitur pessimi tyrannidis hic fuit exitus, cùm imperio per annos octo insultasset.

λον τῶν ἀντιοχέων πόλιν, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν πατριάρχην τῆς πόλεως ἀναστάσιον, καὶ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ κατέκαυσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ. ἐσάλας δὲ ὁ φωκᾶς, οὓς μὲν ἀνεῖλεν, οὓς δὲ ἀκρωτηριάσας, ἐξεδίωξε τῆς πόλεως. *περὶ πατριαρχῶν.* ὁ μέντοι πατριάρχης θωμᾶς ἐπὶ τρία ἔτη καὶ μῆνας δύο τῆς ἐκκλησίας προστὰς, ἐτελεύτησε. καὶ ἀντεισήχθη σέργιος, τῆς μεγάλης ἐκκλησίας διάκονος. *ὅτι τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ὁ φωκᾶς καλὴν γάμῳ τῷ στρατηλάτῃ πρίσκῳ ἢ ἴσως ἡ παρ' ἐκείνου παρὰ πάντων ἐμισεῖτο.* τὴν δὲ θυγατέρα ὁ φωκᾶς δομεντίαν πρίσκῳ τῷ στρατηλάτῃ συνέζευξε, καὶ μετὰ τοὺς γάμους ἱππικὸν ἀγῶνα ἄγων, ἐθεάσατο σὺν ταῖς αὐτοῦ εἰκόσι καὶ τοῦ πρίσκου καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς τῆς δομεντίας ἱσταμένας εἰκόνας, καὶ ἐμμανὴς γεγονὼς, ἀποτμηθῆναι τοὺς δημάρχους ἐκέλευσε. δεηθέντων δὲ τῶν δήμων, μόλις ἀφῆκεν αὐτούς. ἐκ ταύτης οὖν τῆς αἰτίας ὁ πρίσκος δεδοικὼς περὶ τῇ ζωῇ, ἅμα δὲ καὶ τὴν κατὰ πάντων τοῦ φωκᾶ τυραννίδα μισῶν, ἐζήτει καταλῦσαι τὸν τύραννον. ἦν δὲ ὁ φωκᾶς γυναικομανής τε καὶ μέθυσος καὶ ὠμὸς καὶ αἱμοχαρὴς, ἐμισεῖτο παρὰ πάντων. καὶ στρατηγοῦντος ἐν ἀφρικῇ καὶ λιβύῃ ἡρακλείου τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλεύσαντος μετέπειτα ἡρακλείου, οἱ τῆς συγκλήτου καὶ αὐτὸς ὁ πρίσκος ὁ στρατηλάτης διαπέμπονται πρὸς αὐτὸν, δεόμενοι ἀπαλλαγῆναι τῆς τυραννίδος φωκᾶ. *ἐπανάστασις τοῦ ἡρακλείου καὶ γρηγορᾶ στρατευμάτων κατὰ τοῦ φωκᾶ.* ἦν δὲ τῷ ῥηθέντι στρατηγῷ ἡρακλείῳ ὑποστράτηγος γρηγορᾶς τις τῶν ἐπισήμων. οὗτοι γοῦν ἄμφω συμπνεύσαντες, στέλλουσι κατὰ τοῦ τυράννου τοὺς ἰδίους υἱούς. ὁ μὲν ἡράκλειος τὸν ἡράκλειον πολλαῖς ναυσὶ καὶ πλήθει στρατιωτῶν πλωϊζόμενον. ὁ δὲ πατρίκιος γρηγορᾶς τὸν νικήταν πεζοποροῦντα σὺν ἱππόταις πολλοῖς, καὶ πεζῇ στρατιᾷ, ἐπὶ συνθήκαις τοῦ τὸν προκαταλαβόντα τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων, καὶ καθελόντα τὸν τύραννον, τῆς βασιλείας ἀξιωθήσεσθαι. ταῦτα μαθὼν ὁ φωκᾶς, τὴν τοῦ ἡρακλείου μητέρα καὶ τὴν μνηστὴν εὐδοκίαν, ἣν ἐξ ἀφρικῆς ἐμνηστεύσατο, θυγατέρα οὖσαν τοῦ τῆς χώρας ἐκείνης πρωτεύοντος, κατασχὼν κατέκλεισεν ἐν μονῇ. προκατέλαβε τοίνυν ἡράκλειος, καὶ προσορμίσας ἐπὶ λιμένι τῶν σοφιῶν, καὶ μάχης συγκροτηθείσης, ὑπερίσχυε τῶν τοῦ φωκᾶ. συνήργει γὰρ καὶ ὑπὸ τοῦ πρίσκου τὴν τοῦ ἐπάρχου τότε μετιόντος ἀρχήν. *ἄλωσις τοῦ φωκᾶ.* φώτιος δὲ τῶν ἐπιφανῶν ὑπάρχων, οὗ τὴν γυναῖκα ὁ τύραννος βίᾳ ἐμοίχευσε, σὺν πλήθει στρατιωτῶν καταλαβὼν τὰ βασίλεια, κατέσπασε τοῦ θρόνου τὸν τύραννον. οἱ γὰρ περὶ αὐτὸν ἀπογνόντες, τῶν βασιλείων ὑπανεχώρησαν. καὶ ἀπολύσας τὴν πορφυρίδα, φαιὰν ἐσθῆτα ἐνέδυσε, καὶ δέσμιον τῷ ἡρακλείῳ παρέστησεν. ὁ δὲ ἰδὼν αὐτὸν ἔφη, οὕτως ἄθλιε τὰ τῆς πόλεως διῴκησας πράγματα; καὶ ὁ φωκᾶς ἐν ἀπονοίᾳ κάτοχος ὢν, ἀπεκρίνατο σὺ δὲ κρεῖττον μᾶλλον διοικήσεις αὐτά; ὀργισθεὶς δὲ ὁ ἡράκλειος, λὰξ ἐκείνῳ ἐνέθορε, καὶ ἐκτμηθῆναι προσέταξεν. *ἀναίρεσις φωκᾶ.* οἱ μὲν οὖν αὐτίκα αὐτὸν ἀναιρεθῆναι ἱστόρησαν, οἱ δὲ πρότερον αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐκκοπῆναί φασιν, εἶτα καὶ τὰ αἰδοῖα διὰ τὴν ἐκείνου ἀσέλγειαν, καὶ ὅτι πολλῶν κατῄσχυνε γαμετάς, καὶ οὕτω δὲ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἐκκοπῆναι, τὸ δὲ δύστηνον σῶμα καυθῆναι κατὰ τὸν Βοῦν, ἔνθα ἦν κάμινος ὡς λέγεται ἐκ χαλκοῦ κατεσκευασμένη, σχῆμα βοὸς ἔχουσα, ἣ ἀπὸ τῆς περγάμου κεκόμιστο, ἐξ ἧς καὶ ὁ τόπος ὠνόμαστο, καὶ οἱ ἀδελφοὶ δὲ αὐτοῦ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν ᾠκειωμένων αὐτῷ ἀνῃρέθησαν. τῷ μὲν οὖν κακίστῳ φωκᾷ τοιοῦτον τέλος τῆς τυραννίδος ἐγένετο, ἔτη κατορχησαμένῳ τῆς βασιλείας ὀκτώ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ.

ὅτι πάντοθεν τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ ἐγένοντο δυστυχήματα.

Ἡράκλειος δὲ ὑπὸ Σεργίου τοῦ πατριάρχου στεφθεὶς, αὐτίκα καὶ τὴν Εὐδοκίαν τὴν μνηστὴν ταινιοῖ, καὶ ἅμα τε, τὰ βασίλεια στέφη καὶ τοὺς γαμηλίους στεφάνους ἐδέξαντο, ὡς τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν βασιλεῖς ἄμφω χρηματίσαι αὐτοὺς καὶ νυμφίους. οἱ δέ γε Πέρσαι τὴν ἑῴαν κατέτρεχον, καὶ τὰς μὲν τῶν χωρῶν ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιοῦντο, τὰς δὲ ἐληΐζοντο, καὶ ἡ ῥωμαϊκὴ στρατιὰ προσβάλλουσα τούτοις ἡττῆτο καὶ διώλλυτο, βραχέων τινῶν προσσωθέντων φυγῇ. καὶ τὴν Εὐρώπην οἱ Ἄβαρες καὶ οἱ Σκύθαι ἠρήμωσαν. διὸ καὶ ἠπόρει ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος, ὅ,τι καὶ δράσει. ἐπισκεψάμενος γὰρ τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους, πάνυ τούτους εὗρε βραχεῖς, ἁπάντων σχεδὸν ἐν τοῖς πολέμοις ἀναλωθέντων. ἐκ γὰρ τῶν ἐπὶ Μαυρικίου τὸν Φωκᾶν ἀναρρησάντων εἰς πολλὰς χιλιάδας ἀριθμουμένων, δύο μόνοι στρατιῶται περιλειφθέντες εὑρέθησαν. στρατολογήσας οὖν, Κρίσπον στρατηγὸν Καππαδοκίας προβάλλεται, καὶ στέλλει τοῦτον ἐκεῖ. γίνεται δὲ αὐτῷ ἐκ τῆς αὐγούστης Εὐδοκίας, ἣν καὶ Φαβίαν ὠνόμαζον, θυγάτηρ Ἐπιφανία, εἶτα καὶ υἱὸς ἐτέχθη ὁ μικρὸς Ἡράκλειος καὶ νέος Κωνσταντῖνος κληθεὶς, καὶ ἄμφω δὲ τὼ παῖδε τούτω βασιλικῷ διαδήματι τεταίνωκε. καὶ μετ' ὀλίγον ἡ γαμετὴ αὐτοῦ ἡ αὐγοῦστα Εὐδοκία τὸν βίον ἀπέλιπεν. ἐκφερομένου δὲ τοῦ ταύτης νεκροῦ βασιλικῶς διὰ τῆς ἀγορᾶς, κόρη τις προκύπτουσα βάρβαρος, τυχαίως ἀπέπτυσε, καὶ τὸ πτύσμα εἰς τὴν κλίνην, δι' ἧς ἐξεφέρετο ἡ αὐγοῦστα, κατήνεκτο, καὶ συλληφθεῖσα ἡ κόρη, ἐκαύθη, προσεπιχθεῖσα τῇ θανούσῃ λίαν οἰκτρὸν ἐπιτάφιον. ὁ δέ γε Ἡράκλειος ἔγημε Μαρτῖναν τὴν ἀδελφιδῆν, καὶ αὐγοῦσταν αὐτὴν ἀνηγόρευσε. τοῦ μέντοι Χοσρόου καὶ τῶν Περσῶν ἀκρατῶς φερομένων, καὶ πάντα ληϊζομένων, πρέσβεις ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν ἔστειλε, κόρον λαβεῖν ποτὲ τῆς τῶν ἀνθρώπων φθορᾶς ἀξιῶν, καὶ σπείσασθαι ἐπὶ συνθήκαις ἐτησίων δασμῶν. ὁ δὲ τὴν πρεσβείαν οὐ προσήκατο. πάλιν οὖν ἑτέρα στέλλεται πρεσβεία πρὸς αὐτὸν εἰρήνην ἐξαιτουμένη. ὁ δὲ Πέρσης ὑπερηφανῶς, καὶ βλασφήμους τὰς ἀποκρίσεις πεποίηκε, λέγων μὴ ἄν ποτε φείσασθαι τῶν Χριστιανῶν, εἰ μὴ τὸν ἐσταυρωμένον ἀρνήσωνται, καὶ σεβασθῶσι τὸν ἥλιον. ἀπεγνωκὼς οὖν τὴν εἰρήνην ὁ βασιλεὺς, ἐπιστρατεῦσαι διενοεῖτο κατὰ Περσῶν. διὸ καὶ ἐσπούδαζε θέσθαι πρὸς τὸν Χαγάνον σπονδὰς, μὴ ἀφιστάμενον τοῦ τὴν Θρᾴκην ληΐζεσθαι. στείλας τοίνυν πρὸς αὐτὸν, εἰρήνην ᾔτει, καὶ ὁ βάρβαρος οὐκ ἀντέλεγεν. ἡσθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς, ἐξῆλθε τῆς πόλεως, καὶ ἔξω τοῦ μακροῦ τείχους ηὐλίσατο μετὰ τῆς βασιλικῆς πολυτελείας καὶ δορυφορίας, καὶ χρημάτων πολλῶν, ἃ τῷ Χαγάνῳ δῶρα ἐκόμιζεν. ὁ δὲ βάρβαρος ἀλογήσας τῶν ὅρκων τε καὶ τῶν συνθηκῶν, ὥρμησε τὸν βασιλέα συλλαβεῖν. ἀλλὰ τούτου μὲν οὐκ ἐπέτυχεν (ἔφθη γὰρ ὁ αὐτοκράτωρ διαδρὰς) τὴν μέντοι βασιλικὴν ἅπασαν ἀποσκευὴν, καὶ τὴν δορυφορίαν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ χρήματα, καὶ δορυαλώτων χιλιάδας πολλὰς, κατὰ πᾶσαν ἄδειαν ἀναλαβὼν, ἐπέστρεψεν. αὖθις οὖν ὁ Ἡράκλειος πρεσβείαν ἔθετο πρὸς αὐτὸν, ἐγκαλῶν αὐτῷ ἀπιστίαν, καὶ πρὸς εἰρήνην αὐτὸν ἐφελκόμενος. ὁ δὲ σπένδεται, καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς βασιλευούσης ἀπάρας τῶν πόλεων, ἀφίκετο εἰς Καισάρειαν, ἔνθα καὶ ὁ Κρίσπος ἦν στρατηγῶν, οὐ νοσοῦντος, ἢ τοῦτο προσποιουμένου, πρὸς αὐτὸν ἀπῄει ὁ βασιλεὺς ἐπισκεψόμενός τε καὶ βουλευσόμενος

Margin notes (Greek): *περὶ δύο παίδων τοῦ ἡρακλείου ἐκ τῆς αὐγούστης εὐδοκίας ἐτέχθησαν. τελευτὴ δὲ αὐγούστης εὐδοκίας.* — *ὅτι τὴν ἰδίαν ἀνεψιὰν ὁ ἡράκλειος ἔγημεν.* — *ὅτι [illegible] πρὸς χαγάνον [illegible] εἰρήνης, ὁ δὲ τὴν πρεσβείαν ἀπέσαλε.* — *ὅτι [illegible] χαγάνος.* — *περὶ κρίσπου [illegible].*

IMPERIVM Heraclij.

Heraclius autem à Sergio Patriarcha coronatus, statim etiam Eudociam sponsam diademate ornat. Ita simul & imperatorias & nuptiales coronas acceperunt: eodem die & imperatores & sponsi appellati. At Persæ, Orientales prouincias incursantes alias subegerant, alias prædabantur, Romanæ'que legiones ab eis uictæ cæsæq; erant, paucis fuga elapsis. Europam Scythæ & Abares uastarant. Quæ res imperatorem animi dubium reddebant. Nam in militaribus catalogis paucos omnino reperiebat, penè omnibus bello absumptis. Ex multis enim eorum millibus, qui sub Mauritio Phocam Imperatorem consalutarant, duo tantum milites reliqui sunt inuenti. Verum delectu acto Crispum cum Imperio in Cappadociam mittit. Ex Eudocia Augusta, quam & Fabiam nominauit, filiolam suscepit Epiphaniam. Deinde filium quoque Heraclium iuniorem, qui & minor Constantinus dictus est, ambosq; pueros diademate ornauit. Neque multo pòst coniunx eius moritur. Cuius funus cùm ornatu regio per forum efferretur, puella quædam barbara prospectans, sputum imprudens in feretrum deiecit, ob quod factum comprehensa & cremata Imperatrici defunctę infeliciter parẽtauit. Heraclius post eã, fratris sui filiã Martinã ducit, atq; Augustã salutat. Cũ autẽ Chosroes & Persæ impotenter grassantes, omnia popularentur, Imperator per legatos ab eo petijt, ut tandem interitu hominum satiatus pacem faceret, annuáque tributa acciperet. Ea legatione repudiata, mititit aliam, & pacem petit. Cui Persa superbè contumelioseq; respondit, Se nunquam parsurum Christianis, nisi crucifixum inficiati, Solem adorarẽt. Imperator igitur pace desperata bello Persas inuadere constituit, & cum Chagano, qui Thraciam cõtinenter infestabat, pacem properè facere: qua per legatos petita, Barbarus non abnuit. Ea re delectatus Imperator, Vrbem egressus, extra longum murum, cum regia magnificentia & comitatu, statiua habuit, multáque munera Chagano attulit. At Barbarus spreto iureiurando, & fœdere, Heraclium comprehendere studuit. Sed eo conatu frustratus, (nam ille iam aufugerat) omne regium instrumentum & comitatum, pecuniam quoque & multa captiuorum millia diripuit, ocioseque domum est reuersus. Heraclius igitur denuò per Legatos, de perfidia eius conquestus, pacem ab illo impetrat, & Regia urbe digressus, Cæsaream, ubi Crispus dux agebat, peruenit, eumq; uel ægrotantem, uel morbum simulantẽ inuisit, de rebus gerendis

Margin notes: *Crispus cũ exercitu in Cappadociam cõtra Persas mittitur.* — *Heraclij liberi.* — *Eudociæ obitus & inferiæ.* — *Martina secunda Heraclij.* — *Heraclius pace desperata Chosroem inuadit.* — *Chagani perfidia.* — *Crispi erga Heraclium fastus uindicatus.*

cum eo deliberaturus. Sed negligenter ab eo excipitur. Nam neque obuiam progressus est, neque è lectulo surrexit, in colloquijs etiam arrogantioribus uerbis usus. Heraclius etsi quid ille ageret, intelligebat, & sui contemptum iniquo ferebat animo: tamen utrunque dissimulat. Interea ei nunciatur, Augusta peperisse filium. Relictis igitur Crispo legionibus, ipse Byzantium redit, & Nicetam Gregoræ Patricij filium, urbem ingressum, honorificè exceptum, fratrem appellat. Est & Crispus ab expeditione reuersus. Quum baptizandus esset Imperatoris filius, Senatu conuocato, & Patriarcha præsente, Imperator eos qui aderant rogat, qua pœna dignus sit is, qui Imperatori contumeliam fecerit: Respondent illi, Vita indignum esse, qui omnem clementiæ spem ultrò ipse sibi præciderit. Tum Imperator, quid Crispus egisset, illo etiam præsente, commemorat. Inde ad eum conuersus, Quæ socero, inquit, non fecisti, ea neque amico unquam præstabis. Clericum igitur eum fieri iussit. E Martina uerò fratris filia duos suscepit filios, Fabium quem & Heraclonam uocauit, & Dauidem. Quum autem Chosroes omnia prædaretur, & deleret, & Palæstina subacta, Hierosolyma quoque expugnasset: fertur infinita Christianorum multitudo esse interfecta. Nam Iudæi, eos uili precio commercati peremerunt, quorum summa fuisse memoratur ad nonaginta millia. Patriarcham autem sanctæ Vrbis, & preciosa Crucis ligna, Persæ domum secum asportarunt. Imperator igitur quum exercitum hostibus parem non haberet, ac pecuniæ inopia laboraret: argentum & aurum ex magna Ecclesia & alijs sacris ædibus mutuatus, nummos inde cudit, collectum'que ex prouincijs populum militari disciplina exercet, ac socios accersit. Et post festum Paschatis, Sarbarum Chosroæ Archisatrapam, cum magnis copijs contra Romanos missum, profligat, eiusque exercitum trucidat. Interea Chaganus, rupto fœdere, Byzantium agrum inuadit, castris ante mœnia positis, & quicquid extra Vrbem erat, incendit. Vnde ciues, & Patriarcha, & Bonus Patricius (Eos enim ambos Heraclius discedens, filij sui Constantini curatores, & publicarum rerum administratores reliquerat) multos uiros fortes, in Barbaros, ut absente exercitu, securos, ex improuiso immiserunt, eorúmque multa millia occiderunt. Qui superfuere, turpi fuga se in suas sedes receperunt. Heraclius denuò alium quendam Satrapam cum triginta hominum milibus contra se missum à Chosroe, profligauit, & milites eius penè omnes Orco demisit.

Chosroæ in Christianos sæuitia.

Sarbarus Satrapa ab Heraclio profligatus.

Chaganus Byzantij obsidione repellitur.

Heraclius a Satrapa victo in Persia ferro & igni grassatur.

περὶ τῶν πρακτέων. ὁ δὲ αὐτὸν ὀλιγώρως ἐδέχετο, μήτε προϋπαντῶν, μήτε μὴν τῆς κλίνης ἐξανιστάμενος, κἀν ταῖς ὁμιλίαις ἀλαζονικώτερόν πως διακείμενος. ἡράκλειος δὲ συνίει μὲν τὸ γινόμενον καὶ καταφρονούμενος ἤχθετο, ὑπεκρίνετο δὲ μήτ᾽ ἄχθεσθαι, μήτε συνιέναι τῆς ὀλιγωρίας τοῦ κρίσπου τῆς κατ᾽ αὐτοῦ. ἐν τούτῳ ἀγγέλλεται αὐτῷ ἡ αὐγοῦστα τεκοῦσα υἱόν. καὶ τὰ μὲν στρατεύματα τῷ κρίσπῳ καταλέλοιπεν, αὐτὸς δὲ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. τοῦ νικήτα μέντοι τοῦ υἱοῦ τοῦ γρηγορᾶ πατρικίου εἰσεληλυθότος εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν, ὁ βασιλεὺς αὐτὸν γοῦν τιμῇ μεγάλῃ πεποίηκε, ἀδελφὸν αὐτὸν ὀνομάζων. ἐπανῆλθε δὲ καὶ ὁ κρίσπος ἐκ τῆς στρατείας. συλλόγου τοίνυν τῆς συγκλήτου γινομένου, καὶ τοῦ πατριάρχου παρόντος, ὡς μέλλοντος βαπτίσαι τὸν τοῦ βασιλέως υἱόν, φησὶ πρὸς τοὺς παρόντας ὁ βασιλεύς. ὁ ὑβρίζων τὸν βασιλέα, τίνος ἐστὶν ἄξιος; οἱ δὲ ἀπεκρίναντο, οὐ ζῆν ἐστὶν ἄξιος, πάσης γὰρ φιλανθρωπίας ἑαυτὸν ἀνάξιον ἔθετο. καὶ ὁ βασιλεὺς τὰ παρὰ τοῦ κρίσπου, ἐκείνου παρόντος, κατέλεγεν, εἶτα πρὸς ἐκεῖνον ἐπιστραφεὶς ἔφη, ὅστις γαμβρὸν οὐκ ἐποίησας, οὐδὲ φίλον ἂν ποιήσεις ποτέ. ἐκέλευσεν οὖν αὐτὸν κληρικὸν γενέσθαι. ἐκ δὲ μαρτίνης τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ ἔσχε δύο υἱούς, φάβιον ὃν καὶ ἡρακλωνᾶν ὠνόμασε, καὶ δαβὶδ τὸν λοιπόν. τοῦ δὲ χοσρόου πάντα ληϊζομένου καὶ ἀφανίζοντος, ὑφ᾽ ἑαυτὸν δὲ καὶ τὴν παλαιστίνην πεποιηκότος, καὶ τὴν ἱερουσαλὴμ πολιορκίᾳ ἑλόντος, λέγεται ἄπειρόν τι πλῆθος ἀναιρεθῆναι χριστιανῶν. ἐξωνούμενοι γὰρ αὐτοὺς ὠνίους οἱ ἰουδαῖοι, ἐφόνευον, ὧν περὶ μυριάδας ἐννέα φασὶ συγκορυφοῦσθαι τὸν ἀριθμόν. τὸν δέ γε πατριάρχην τῆς ἁγίας πόλεως ἱερουσαλὴμ καὶ τὰ τίμια τοῦ σταυροῦ ξύλα, οἱ πέρσαι λαβόντες εἰς περσίδα ἀπήγαγον. ἀπορῶν οὖν ὁ βασιλεὺς ἀνταλόγου τοῖς ἐναντίοις στρατεύματος, πρὸς δὲ καὶ χρημάτων, ἄργυρον μὲν καὶ χρυσὸν ἐδανείσατο ἔκ τε τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν θείων οἴκων, καὶ διὰ τούτων ἔκοψε νόμισμα. λαὸν δ᾽ ἐκ τῶν θεμάτων συνέλεγε, καὶ τούτους πρὸς πολεμικὴν ἐμπειρίαν ἐγύμναζε, καὶ συμμάχους προσεκαλέσατο. ἐξελθὼν οὖν μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα τῆς πόλεως, καὶ προσβαλὼν σαρβάρῳ τῷ τοῦ χοσρόου ἀρχισατράπῃ, μετὰ βαρείας δυνάμεως κατὰ ῥωμαίων σταλέντι, τρέπεται τοῦτον, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτοῦ συγκόπτει, καὶ μαχαίρας ἔργον ποιεῖ. ἐν τούτοις παρασπονδήσας ὁ χαγάνος, ἐπῆλθε τῷ Βυζαντίῳ, καὶ πρὸ τοῦ τείχους αἱ δυνάμεις αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο. δηοῦσαι σύμπαντα τὰ ἐκτός. ὅθεν οἵ τε τῆς πόλεως καὶ ὁ πατριάρχης καὶ ὁ πατρίκιος ὁ βῶνος (τούτους γὰρ ἄμφω κηδεμόνας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κωνσταντίνου καταλελοίπει, καὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων διοικητὰς ἐκδημῶν ὁ ἡράκλειος) ἑτοιμασάμενοι πλῆθος ἀνδρῶν γενναίων, κατὰ τῶν βαρβάρων ἀφροντιστούντων, ὡς μὴ παρόντος στρατεύματος, ἀπροσδοκήτως ἐξέπεμψαν, καὶ πολλὰς αὐτῶν χιλιάδας διέφθειραν. οἱ δέ γε περιλειφθέντες αἰσχρῶς φεύγοντες, εἰς ἤθη τὰ ἑαυτῶν ὑπενόστησαν. ἡράκλειος δὲ πάλιν ἑτέρῳ σατράπῃ μετὰ τριάκοντα χιλιάδων κατ᾽ αὐτοῦ πεμφθέντι παρὰ χοσρόου συμμίξας, καὶ τοῦτον ἐτρέψατο, καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ σχεδὸν πάντας ᾅδῃ προΐαψεν. οἱ δὲ

ὅτι τὸν κρίσπον κληρικὸν καρῆναι προσέταξεν.

περὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἰουδαίων φονευθέντων χριστιανῶν, καὶ περὶ τοῦ τιμίου ξύλου καὶ τοῦ πατριάρχου.

ὅτι τὸν σαρβάρον στρατηγὸν ὄντα ὁ ἡράκλειος ἐνίκησεν.

ὅτι παρασπονδήσας ὁ χαγάνος, ἐπῆλθε τῇ πόλει καὶ ἀπελαθεὶς ἔφυγε.

ὅτι ὁ ἡράκλειος τὸν πέρσην σατράπην νικήσας κατέσφαξε.

οἱ δέ γε πολλοὶ λειφθέντες ὑποστρέψαντες, καὶ τὰ συμβεβηκότα τοῖς ὁμογενέσιν ἀπηγγελκότες, καὶ πρὶν διὰ μίσους ἄγοντες τὸν χοσρόην, μᾶλλον αὐτοὺς μισεῖν αὐτὸν ἐξηρέθισαν. ἡράκλειος δὲ καὶ εἰς τὴν ἐνδοτέραν περσίδα εἰσέβαλε, καὶ τάς τε πόλεις καθῄρει, καὶ τὰ τεμένη τοῦ πυρὸς, αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ τιμωμένῳ παρ' αὐτοῖς συνδιέφθειρε. μαθὼν δὲ ἀνῃρημένους οὓς εἶναι πρεσβευτὰς, ὠργίσθη καὶ σὺν ἀφειδείᾳ ἀναιρῶν τε καὶ πῦρ πολλὴν καὶ κατεστρέφων τὰ ἐν ποσίν. ὁ μέντοι χοσρόης τοῦ βασιλέως τὴν περσίδα λεϊζομένου καὶ κατατρέχοντος, εἰς κτησιφῶντα καταφυγών, διαβληθέντος δὲ πρὸς αὐτὸν τοῦ ἀρχισατράπου σαρβάρου, ὡς τὰ τῶν ῥωμαίων φρονοῦντος, αὐτῷ δὲ λοιδορουμένου, ἐπιστέλλει τῷ ὑποστρατήγῳ αὐτοῦ, τὸν σάρβαρον ἀνελεῖν. τοῦ δὲ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην κομίζοντος ἐν τῷ ἀπιέναι συλληφθέντος παρὰ ῥωμαίων, καὶ ἀπαχθέντος εἰς τὸ Βυζάντιον, γνόντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα οἱ τῶν κοινῶν πραγμάτων διοικηταὶ, στέλλουσι ταύτην καὶ τὸν αὐτῆς κομιστὴν πρὸς τὸν σάρβαρον, καὶ ὃς τὰ γεγραμμένα ἀναγνοὺς, καὶ τοῦ γραμματοφόρου πυθόμενος, καὶ μαθὼν τὴν γνώμην χοσρόου. ἑτέραν πλάττει ἐπιστολὴν, κελεύουσαν αὐτόν τε καὶ πολλοὺς ἑτέρους σατράπας καὶ χιλιάρχους ἀναιρεθῆναι, καὶ τοὺς τοῦ στρατεύματος προύχοντας. τούτοις δὲ καὶ τὸν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ χοσρόου κομίσαντα λέγειν, ὅτι παρὰ χοσρόου ταύτην ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν. συναγαγὼν οὖν τοὺς τῶν ταγμάτων ἡγεμονεύοντας, ἐν ἐπηκόῳ πάντων τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνωσθῆναι πεποίηκε. θυμοῦ τοίνυν πλησθέντες οἱ τῶν ταγμάτων ἐξάρχοντες, κοινῇ συνέθεντο τῷ βασιλεῖ προσελθεῖν, ἤδη τότε καὶ ἕτερόν τι συμβεβήκει, ὃ τὸν χοσρόην διώλεσε. παῖδας γὰρ ἔχων πολλοὺς, τὸν ἁπάντων πρεσβύτερον σιρόην παραγκωνιζόμενος, ἐβουλήθη διάδοχον τῆς ἀρχῆς ἕτερον ποιήσασθαι, καλούμενον μερδασάν. ὃ γνοὺς ὁ σιρόης, καί τινας τῶν σατραπῶν ὑποποιησάμενος, ἐπιτίθεται τῷ πατρί, δεσμεῖ τε τοῦτον, καὶ χρυσὸν αὐτῷ πολὺν παρατίθησι, καὶ λίθων τῶν πολυτίμων σωρούς. διὰ ταῦτα λέγων ῥωμαίους τοὺς πέρσας ἐξεπολέμωσας καὶ ἀλλήλοις μάχεσθαι, καὶ διαφθείρεσθαι κατηνάγκαζες. ἀπόλαυε τοίνυν τῶν ἐφετῶν σοι. εἶτα τὸν υἱὸν αὐτοῦ μερδασὰν, ᾧ τὴν τῶν περσῶν ἀνετίθει ἀρχὴν, ἀνεῖλε πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς ἄλλους παῖδας αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πᾶσι κἀκεῖνον, ἐγκρατὴς οὖν τῆς τῶν περσῶν ἀρχῆς γεγονὼς, διαπέμπεται πρὸς ἡράκλειον, τὸν τοῦ χοσρόου ὄλεθρον αὐτῷ εὐαγγελιζόμενος, καὶ ἀσπαζόμενος αὐτὸν, πάντας τοὺς ἐν περσίδι αἰχμαλώτους ῥωμαίους, ἐλευθέρους ἀφῆκε, καὶ τὰ τίμια ξύλα τοῦ σωτηρίου σταυροῦ αὐτῷ ἀποδέδωκε, καὶ τὸν πατριάρχην τῆς ἱερουσαλὴμ ζαχαρίαν. καὶ ὁ βασιλεὺς αὖθις πάντας τοὺς παρὰ ῥωμαίων κατεχομένους πέρσας ἀπελθεῖν ἀφῆκε πρὸς τοὺς οἰκείους. ταῦτα ἐν ἓξ ἔτεσιν ἀνύσας ἡράκλειος, καὶ ἀποκαταστήσας τῇ ἱερουσαλὴμ τὰ τίμια ξύλα, καὶ τὸν πατριάρχην αὐτῆς, τῷ ἑβδόμῳ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν βασιλεύουσαν, μετ' εὐφημίας καὶ κρότων δεχθεὶς καὶ λαμπρότητος, παρά τε τῆς γερουσίας καὶ τοῦ πλήθους τῆς πόλεως. γενομένου δὲ τοῦ βασιλέως ἡρακλείου κατὰ τὴν ἱερουσαλὴμ, ὁ τῶν ἰακωβιτῶν καθολικὸς προσελήλυθεν ὃν ἐκεῖνοι πατριάρχην ὠνόμαζον. τούτῳ τοίνυν ὁ βασιλεὺς αἰτίαν προσῆψεν, ὅτι τὴν ἐν χαλκηδόνι μὴ δέχοιτο σύνοδον, μὴ δὲ δύο φύσεις ἐν χριστῷ ἀνομολογοίη… τας ὁμολογῶ, λέγων, ὡς ἐγὼ τὴν σύνοδον δέχομαι, καὶ

Πῶς ὁ ἀρχισατράπης σάρβαρος ὁ ἐν περσίδι αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ προσεχώρησεν.

Ὅτι παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ὁ χοσρόης ἀνῃρέθη καὶ ἡ βασιλεία τῷ αὐτοῦ σιρόῃ.

Ὅτε ὁ σιρόης βασιλεύσας ἐσπείσατο ῥωμαίοις.

Eius exercitus reliquiæ reuersæ domum, nunciata clade, suos populares iam antè Chosroæ infensos, ad maius etiam tyranni odium concitarunt. Heraclius uerò etiam in Persiam interiorem penetrauit, Vrbes euertit, Lucos unà cum igni, qui ab illis colitur, deleuit: cognitáque Legatorum suorum cæde iratus, ferro, atque incendio, in obuia omnia grassatus est. Quæ dum Imperator agitaret, Chosroes Ctesiphontem confugit, delatóque Sarbaro Archisatrapa, quasi cum Romanis colluderet, & ipsi conuiciaretur: legato illius scribit, ut Sarbarum tollat. Sed tabellario, in itinere à Romanis excepto, ac Byzantium perducto: Magistratus lectas literas, unà cum tabellario ad Sarbarum mittunt. Is lecta epistola, & Chosroæ sententia è tabellario cognita: aliam epistolam confingit, eámque conuocatis tribunis & centurionibus, recitandam curat. Vnde illi iracundia inflammati, communi consilio se ad Romanorum Imperatorem conferre statuerunt. Post hæc etiam aliud quiddam accidit ad Chosroæ interitum maturandum. Nam cùm multos haberet liberos, reiecto natu maximo Siroe, alij tradere uoluit Regnum, nomine Merdasæ. Quo Siroes cognito, conciliatis sibi quibusdam Satrapis, patrem inuadit, eíque injuincula coniecto, quum multum auri & preciosarum gemmarum aceruos proposuisset, Ob hæc, inquit, Romanos contra Persas concitasti, & mutuis cædibus & cladibus grassari coegisti. Fruere igitur desiderijs tuis. Deinde filium quoque illius Merdasam, cui regnum destinarat, cæterósque liberos in conspectu illius, ac tum demum ipsum quoque sustulit. Ita regno Persarum potitus, Legatos ad Heraclium mittit, Chosroæ interitum illi nuncians, paceque facta, omnes Romanos captiuos dimittit, & uenerabilia ligna Saluraris crucis, & Patriarcham Hierosolymitanum Zachariam, illi restituit. Imperator uicissim Persis, qui à Romanis tenebantur, domum redeundi potestatem dedit. His sexennio peractis, & preciosis lignis ipsóque Patriarcha Hierosolyma restitutis, Heraclius anno septimo in Regiam regressus, à senatu populóque Byzantino lætis acclamationibus, & cum plausu, splendidissimè excipitur. Cæterum, in reditu Iacobitarum Catholicum, quem illi Patriarcham nominant, Hierosolymis incusauit, ut qui Chalcedonense Concilium improbaret, neque duas naturas in Christo citra confusionem unitas confiteretur. Quòd si faceret, ac sententiam eandem amplecteretur, se illum Antiochenæ Ecclesiæ Patriarcham designaturum. At ille homo callidus, & dolis plenus; & concilium se approbare simulat, & duas

Sarbarus ad Romanos deficit.

Siroes filius Chosroæ interfecto, pacem cũ Heraclio facit

Heraclius Byzantium redit.

Iacobitarũ Catholicum Monothelitã facit Heraclium.

duas naturas in Christo unitas se profiteri ait. Sed de uoluntatibus & actionibus percontatur, utrum eas duplices an uerò unas & singulas dici fas sit: Eam quæstionem Imperator ad Sergium Patriarcham Constantinopolitanum scribit. Qui cum pridem Monothelitarum hæresim probaret: unam naturalem uoluntatem, & unam actionem in Christo statuendã esse Imperatori rescribit. Rogato Cyro Phasiano eum, quoque idem sentire cum Sergio intelligit. Quorum autoritate motus Heraclius, & ipse eandem opinionem amplectitur, & turbidam aquam bibit ab illis non pastoribus, sed mercenarijs exhibitam.

Sophronij decretum. Verùm cum Sanctus Sophronius tum summo sacerdotio fungens Hierosolymis, subiectis sibi sacerdotibus conuocatis, per cõcilij modũ demõstrasset: Qui unã in duobus Christi naturis uoluntatem, atque actionem affirmarent, eos palàm unam quoque naturam statuere: eique Ioannes Papa Romanus assensus esset,

Heraclij edictum. Imperator edictum proponit: Neque singularem, neque binariam in Christo actionem, esse asserendam. Id edictum non Orthodoxis tantum, sed Seueri etiam sectatoribus, ridiculum uisum. Sergio Patriarchę Cõstantinopolitano defuncto, Pyrrhus eiusdẽ opinionis succedit,

Pyrrhus patriarcha. sentẽtiæ Cyri & Seueri & admirator & approbator. In eodẽ triũphali ex Persia reditu

Moameti origo. Moametus Saracenorum princeps Imperatorem conuenit. Ei principatus non ex nobilitate generis contigerat. Nam quum pauper esset, locupleti cuidam uiduæ mercede seruierat, quàm præstigijs quibusdam in amorem sui pellectam, uxorem duxerat. Sed quia comitiali morbo laborabat, & ex interuallis impetu illius mali prostratus, mente alienabatur: dominæ suæ uxorique & mœrori & pudori fuit.

Epilepsiæ dissimulatio callida. Cæterum homo improbus, Monachum se nequiorem nactus, ob peruersam religionem Byzantio exactum: illius instinctu, uxori ait Archangelum Gabrielem de cœlo ad se descendentem, diuina quædam arcanáque sibi reuelare: cuius conspectum quia ferre non posit, se oborta ex metu uertigine, humi procumbere. Ea uerba testimonio dolosi monachi confirmabantur, qui mulieri dicebat, Omnino Gabrielem ad omnes Prophetas mitti solere. Ex eo mulier, abolito dedecore, ac potius Prophetæ coniugio glorians, fabulam istam inter cæteras mulieres spargit. Sic impurus ille apud suos populares, Prophetæ nomen consequutus, & Vxoris mortuæ hæreditate locupletatus, Ismaeliticæ gentis princeps, doctor & Legislator est habitus, quum alios uerbis seduxisset, alios imperium detrectantes stricto gladio sibi cedere coẽgisset. Iam enim manum non contemnendam fecerat. Is igitur ex Æthribo progressus Imperatorem conuenit, & regionẽ ad habitandũ petitam accepit.

δύο φύσεις ἡνωμένας ἀσυγχύτως ἐπὶ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ὁμολογήσει, ὁμόδοξον αὐτὸν ἡγήσοιτο, καὶ τὸν Ἀντιοχέων ἐκκλησίας πατριάρχην προβάλλοιτο. ὁ δὲ δεινὸς ὢν καὶ πονηρίας μεστὸς, ἵνα μὴ ἀποτύχῃ τῆς βασιλικῆς ὑποσχέσεως, τήν τε σύνοδον ὑποκεκριμένως ἐδέξατο, καὶ δύο φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν ἡνωμένας κατέθετο. περὶ δέ γε τῶν θελημάτων καὶ τῶν ἐνεργειῶν ἐπυνθάνετο, εἰ διττὰ ταῦτα λέγειν χρεὼν, ἢ ἑνικά τε καὶ μοναδικά; ὁ δ' αὐτοκράτωρ γράφει περὶ τούτου διὰ τοῦ ζητήματος πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Σέργιον. κἀκεῖνος πάλαι τὰ τῆς μονοθελητῶν πρεσβεύων αἱρέσεως, μίαν φυσικὴν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν δεῖν δογματίζειν ἐπὶ Χριστοῦ, τῷ βασιλεῖ ἀντεπέστειλεν. ἀλλὰ καὶ Κῦρον ἐρωτήσας τὸν Φασιανὸν, τῷ Σεργίῳ εὗρεν ὁμογνώμονα. τούτοις καὶ αὐτὸς ὑπαχθεὶς ὁ Ἡράκλειος, τῆς δόξης γίνεται ταύτης, καὶ ἀνατροπὴν ποτίζεται θολερὰν παρὰ τῶν μισθωτῶν, ἀλλ' οὐ ποιμένων ἐκείνων. τοῦ Σωφρονίου μέντοι τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀρχιερατεύοντος, τούς τε ὑφ' ἑαυτὸν ἀρχιερεῖς συναθροίσαντος, καὶ συνοδικῶς ἐκδιδάξαντος, ὡς μίαν λέγοντες θέλησιν καὶ ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ, μίαν αὐτίκα καὶ φύσιν κηρύττειν. συμψήφου δὲ ὄντος ἐπὶ τούτῳ καὶ τοῦ τὸν θρόνον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης διέποντος Ἰωάννου, ὁ βασιλεὺς προτίθησι πρόγραμμα, μήτε ἑνικὴν ἐνέργειαν, μήτε διττὴν ἐν Χριστῷ δογματίζεσθαι. ὃ καταγέλαστον οὐ τοῖς ὀρθόφροσιν ἔδοξε μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς Σευήρου ὁμόφροσι. Σεργίου δὲ τοῦ τὸν θρόνον ἔχοντος Κωνσταντινουπόλεως τὴν ζωὴν μεταστρέψαντος, Πύρρος αὐτὸν διαδέξατο, τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ δοξάζων, καὶ τὰ Σευήρου καὶ Κύρου στέργων τε καὶ κυρῶν. ὑποστρέφοντι δὲ τῷ βασιλεῖ τότε ἐκ Περσίδος τροπαιοφόρῳ, προσέρχεται Μουάμεθ ὁ τῶν Σαρακηνῶν φύλαρχος, οὐκ ἐκ γένους τὸ φυλαρχεῖν κληρωσάμενος (τῶν γὰρ ἀσήμων ἐτύγχανεν ὤν) ἀλλὰ πονηρίᾳ τοῦτο κτησάμενος. πένης γὰρ ὢν παρά τινι γυναικὶ ὁμοφύλῳ πλουσίᾳ χήρᾳ ἐθήτευεν, ἣν ἔγημε, γοητείαις ὑπαγαγὼν εἰς ἔρωτα ἑαυτοῦ. ἐπιληψίας δὲ νοσήματι συνεχόμενος, καὶ κατὰ καιροὺς αὐτῷ τοῦ πάθους προσβάλλοντος, πίπτων καὶ τῶν φρενῶν ἐξιστάμενος, ἀθυμίας αἴτιος τῇ ἑαυτοῦ κυρίᾳ καὶ γαμετῇ καὶ αἰσχύνης ἐγίνετο. ὁ δὲ αὐτός τε πονηρὸς ὢν, καί τινι δὲ μοναχῷ πονηροτέρῳ ἑαυτοῦ ἐντετυχηκὼς, διὰ κακοπιστίαν φυγαδευθέντι τοῦ Βυζαντίου, καὶ παρ' αὐτοῦ διδαχθεὶς, ἔλεγε τῇ γυναικὶ τὸν Γαβριὴλ τὸν ἀρχάγγελον οὐρανόθεν αὐτῷ φοιτῶντα, θεῖά τινα μυεῖν καὶ ἀπόρρητα, μὴ φέρειν δὲ τὴν τούτου θέαν, καὶ διὰ τοῦτο ἰλιγγιᾶν, καὶ φόβῳ συνέχεσθαι, καὶ πρὸς γῆν κατακλίνεσθαι. ταῦτα δ' εἶχεν αὐτῷ συμμαρτυροῦντα καὶ τὸν μοναχὸν ἐκεῖνον τὸν δόλιον, καὶ τῇ γυναικὶ λέγοντα, ὅτι ὡς ἀληθῶς πᾶσι τοῖς προφήταις οὗτος ὁ Γαβριὴλ ἐπιπέμπεται. ἐντεῦθεν ἡ γυνὴ ἀποσκεδαζομένη τὸ ὄνειδος, ἐγκαυχωμένη δὲ μᾶλλον ὡς συνοικοῦσα προφήτῃ, τὸν λόγον τοῦτον εἰς τὰς λοιπὰς γυναῖκας προήνεγκε, καὶ οὕτως ὄνομα προφήτου παρὰ τοῖς ὁμοφύλοις ὁ μυσαρὸς ἐκεῖνος ἐκτήσατο. θανούσης δὲ τῆς γυναικὸς ἐκείνης, τῶν ἐκείνης κληρονόμος γενόμενος, καὶ φύλαρχος καὶ διδάσκαλος καὶ νομοθέτης τοῦ ἔθνους τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἐχρημάτισε, τοὺς μὲν λόγοις ἀπατῶν, τοῖς δὲ μὴ εὐχερῶς αὐτῷ πειθομένοις τὸ ξίφος ἀνατεινόμενος, καὶ ὑποκλίνεσθαί οἱ ἐκβιαζόμενος. ἤδη γὰρ καὶ χεῖρα περὶ αὐτὸν συνήγαγεν ἱκανήν. οὗτος οὖν ἐκ τῆς Αἰθρίβου προϊὼν, προσῆλθε τῷ βασιλεῖ, χώραν αἰτῶν εἰς κατοίκησιν, καὶ ἔλαβεν.

πῶς ὁ Ἡράκλειος εἰς τὴν τῶν μονοθελητῶν αἵρεσιν ἐξώκειλε.

περὶ τοῦ ἱεροῦ Σωφρονίου, καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης συνόδου.

περὶ πατριαρχῶν.

περὶ Μουχάμεδ ὅθεν ἦν καὶ πῶς εἰς τὰς Σαρακηνῶν ἡγεμονίας ἐλήλυθεν.

ὃν δὲ

ὃν δ᾽ ἄρχεται τρόπον τὸ ἔθνος ἅπαν κατασοφισάμενος, καὶ ὑφ᾽ ἑαυτὸν ποιησάμενος, τήν τε συρίαν κατέδραμε καὶ ἐλῄσατο, καὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χώρας πολλὰς διεπόρθησε, καὶ ἐκ τότε οὐκ ἐπαύσατο τὸ τῶν ἰσμαηλιτῶν γένος τὴν ῥωμαίων ἅπασαν γῆν κατατρέχον καὶ λῃϊζόμενον. ἡράκλειος δὲ, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν τῶν μονοθελητῶν ἐκκυλισθεὶς αἵρεσιν, νόσῳ περιέπεσεν ὑδρωπικῇ. λέγεται δὲ καὶ τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ στρεφόμενον, ἄνω τὸ οὖρον πέμπειν, καὶ εἰ μὴ σανὶς ἐν τῷ ἤτρῳ αὐτοῦ ἐτίθετο, κατὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὸ ἐκκρινόμενον ἀνεδίδου. ὃ συμβαίνειν ἐδόκει διὰ τὴν ἔκθεσμον μῖξιν τῆς ἀδελφόπαιδος. θνήσκει γοῦν ὁ βασιλεὺς οὕτως τριακοστὸν ἓν χρόνον ἀνύσας ἐν ὑδρωπιᾷ βασιλεὺς ῥωμαίων.

ὑδρωπικὸς γίνεται.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
τοῦ υἱοῦ ἡρακλείου.

Μετεβαίνει δὲ ἡ αὐταρχία πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ κωνσταντῖνον, ὃς βραχὺ ἀπώνατο. ἕνα γὰρ μοναρχήσας ἐνιαυτὸν, φαρμάκῳ διώλετο, παρὰ μαρτίνης αὐτῷ κερασθέντι τῆς μητρυιᾶς τε ὁμοῦ καὶ ἐξαδέλφης αὐτοῦ. ἡ γυνὴ συνῴκισε γρηγορία, θυγάτηρ τοῦ πατρικίου νικήτα, ἐξ ἧς υἱὸς αὐτῷ κώνστας ἐγένετο. ἦν δὲ ὁ κωνσταντῖνος περὶ τὴν πίστιν ὀρθὸς, τὴν βασιλείαν πατρόθεν διαδεξάμενος, οὐ μέντοι καὶ τὸ κακόδοξον. διὸ λέγεται τῆς κατ᾽ ἐκείνου ἐπιβουλῆς, καὶ τὸν πύρρον συμμετέχειν τὸν τῆς κωνσταντινουπόλεως πρόεδρον. τούτου δ᾽ οὕτω τὸν βίον καταλύσαντος, μαρτίνα σὺν τῷ ἡρακλωνᾷ τῷ παιδὶ τῆς βασιλείας ἀντέχοντο, ἀλλὰ τῷ οὕτω ταχέως τῆς ἀρχῆς ἐκπεπτώκασι. μισηθεῖσα γὰρ ἡ μαρτῖνα παρὰ τῆς γερουσίας διὰ τὸν φόνον τοῦ κωνσταντίνου, κατεσπάσθη μὲν τῶν βασιλείων, ἐπαναστάσης αὐτῇ τῆς συγκλήτου. ἐκτέμνεται δὲ τὴν γλῶτταν αὐτή, τὴν ῥῖνα δὲ ὁ ἡρακλωνᾶς ἔτι δεκέτης ὢν, καὶ ἀμφοῖν ὑπερορία καταψηφίζεται ἀπ᾽ ἀρχῆς, καὶ ὁ πύρρος τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλεται, καὶ φυγὴν κατακρίνεται.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΣ
τοῦ ἐγγόνου ἡρακλείου.

Καὶ ὡς μὲν τὸν βασίλειον θρόνον κώνστας ὁ ἔγγονος ἡρακλείου, υἱὸς δὲ τοῦ κωνσταντίνου παρὰ τῆς συγκλήτου καθίζεται, εἰς δὲ τὸν ἀρχιερατικὸν παῦλος ἀντικαθίσταται. καὶ οὗτος δὲ περὶ τὴν πίστιν ὁμογνώμων τοῖς πρὸ αὐτοῦ σεργίῳ καὶ πύρρῳ δηλαδή. ὁ γοῦν αὐτοκράτωρ κώνστας, τἄλλα μὲν οὐκ ἀχρεῖος γέγονε βασιλεὺς, περὶ δὲ τὸ σέβας τῷ πάππῳ ὅμοιος. καὶ οὗτος γὰρ τὴν τῶν μονοθελητῶν ἐπρέσβευεν αἵρεσιν. διὸ τόν τε σοφώτατον ἄνδρα καὶ θειότατον τὸν μέγαν μάξιμον, καὶ τοὺς αὐτοῦ φοιτητὰς ἄμφω ἐκόλασεν ἀπανθρώπως καὶ μαρτῖνον τὸν ἁγιώτατον πάπαν τῆς ῥώμης ὑπερορίᾳ κατέκρινεν, ἐν ᾗ καὶ ἀπέθανεν. ὃς σὺν τῷ ἀοιδίμῳ πατρὶ μαξίμῳ παραγενομένῳ ἐν ῥώμῃ, σύνοδον ἀθροίσας ἀρχιερέων, ἀναθέματι τοὺς τὰ τῶν μονοθελητῶν φρονοῦντας ὑπέβαλε, καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς τῶν ὀρθοδόξων ὁ κώνστας ἐτιμωρήσατο, μὴ θελήσαντας ὑποκύψαι τῷ αὐτοῦ μονοθελήτῳ θελήματι.

Cumque omnes populares suos ad hunc modum deceptos subegisset, Syriam direptionibus uexauit, & multas Romanorum prouincias euastauit. Ex eo tempore gens Ismaëlitarum Romanorum terram incursare & prædari nunquam destitit. Heraclius autem ita uti exposui, in sectam Monothelitarum deuolutus, aqua intercute laborare cœpit. Fertur etiam inguine sursum conuerso faciem suam perminxisse, nisi urina, tabella imo uentri opposita, auerteretur. Id ei accidisse creditum ob incæstum cum fratris filia coitum. Mortuus est, cùm annos triginta unum Romano imperio præfuisset.

Heraclij ex morbis obitus.

IMPERIVM CONSTANTINI
filij Heraclij.

IMperium autem & summa potestas ad eius filium Constantinum successione deuenit: quo non diu est lætatus. Nam cùm unum regnasset annum, ueneno perijt, à Martina nouerca eademque sorore patrueli temperato. Vxorem habuit Gregoriam, Nicetæ Patricij filiam, è qua Constantem suscepit. De religione rectè sensit, paterni Imperij duntaxat, non item peruersæ opinionis hæres. Qua de causa, Pyrrhus etiam Patriarcha, conscius fuisse insidiarum putatur. Constantino ita defuncto, Martina cum filio Heraclona imperium sibi uendicabat, quo & ipsi citò exciderunt. Nam ob Constantini parricidium senatui inuisa, per seditionem regio solio auulsa est, ipsaque lingua execta: Heraclonas decennis adhuc, naso præciso à senatu relegantur, Pyrrhus item Ecclesia eiectus, exulare iubetur.

Constantini interitus.

Martina relegatur.

IMPERIVM CONSTANTIS
nepotis Heraclij.

DEinde Constans Heraclij nepos, Constantini filius in regnum, Paulus in pontificium solium collocatur. Qui Paulus & ipse eiusdem cum Sergio & Pyrrho opinionis fuit. Ipse quoque Constans, alijs quidem in rebus, non inutiliter administrauit imperium, sed in religione auum imitatus, Monothelitarum sectam est sectatus. Qua de causa Maximum, uerè suo nomini respondentem, uirum doctissimum & sanctissimum, & ambos eius discipulos, crudelissimo supplicio affecit, ac Martinum sanctissimum Papam Romanum in exilium egit, in quo & mortuus est. Nam is cum Sancto Maximo Romam profecto, coacto primorum sacerdotum concilio, anathemate notarat Monothelitarum assensores. Alios quoque complures, Constans unicæ uoluntati suæ refragantes, pœnis affecit.

S. Maximi martyrium

Cum

Cum autem iam Saraceni magnam adepti potentiam, multas prouincias Romanis tributarias & insulas occupassent, Dux eorum Mabias bellicis nauibus ædificatis, Romanum Imperium inuadere cogitabat. Quo Constans intellecto, & ipse classe comparata in Phœnice Lyciæ portu appulit. Quo cum & Agareni uenissent, ac pugna postridie committenda esset: ea nocte Imperator in somnis se Thessalonicæ esse uidet. Eo somnio coniector cladem illi portendi dixit, quod θὲς ἄλλῳ νίκην significaret, alteri uictoriam tribuendam: idque accidit. Commisso enim prælio, hostes superiores euasere, tanta Romanorum cæde edita, ut mare illorum sanguine purpurasceret, & Constans uili ueste indutus, fortuito nauigio conscenso cum paucis, Byzãtium euaderet. Agareni uerò iam obsistente nemine, inuadebant omnia. Tunc etiam Rhodo insula subacta, celebratum in ea Colossum demoliti sunt, cuius æs Iudæus quidam mercatus, DCCCC camelis fertur asportasse. Cæterum Agarenorum audacia, qua Romanos lacessebant, aliquantisper nonnihil est repressa, orta inter eos de duce exercitus controuersia, aliis Mabiam, aliis Alimum Muchumeti generum præferentibus, ac biennii inducias cum Romanis tributa pollicitis fecerunt. Sub Constante multæ Romanorum prouinciæ terræmotu uentorumque procellis, quæ multa ædificia deiecere, afflictæ sunt. Patriarcha Paulo cùm XII annos ecclesiæ nefarie præfuisset, mortuo: Pyrrhus duodecimo anno Imperii Constantis in sedem urbis pastoralem reuocatur. Nam cum, ut dictum est, Ecclesia excidisset, Romam profectus, ac Diuo Maximo prauæ opinionis conuictus: se deseruisse Monothelitarum opinionem simulat, libellumque de fide sua Papæ petenti offert, a quo approbatus est. Inde clam Rauennam digressus, hæresim celare non potuit. Quo Papa comperto, conuocatis suis Episcopis, eum penitus condemnat. Is igitur denuò sede Constantinopolitana per menses quatuor potitus, moritur. Ei succedit Petrus, & ipse à prioribus non dissentiens, quo post annos XII mortuo, Thomas ueræ sententiæ defensor Orthodoxis præfuit, qui post annos duos & menses septem mortuus, Ioannem habuit successorem. Verum Constans ob cæsum fratrem Theodosium, & admissa in Papam Martinum & Diuum Maximum facin ora, ciuibus se inuisum esse cernens, in Siciliam profectus, circa Syracusas uitam agit, atque Imperium etiam Romam ueterẽ transferre uoluit. Dicebat enim, plus honoris deberi matribus quàm filiabus. Eaque de causa, Imperatricem & tres filios suos Constantinum, Heraclium, & Tiberium ad se accersiuit. Sed quò minus abirent, uel à cognatis retenti, uel ab urbana multitudine prohibiti fuerunt. Cum autem sex annos in

Constans à Mabia Saracenorũ duce profligatur.

Rhodius colossus.

Induciæ biennii cum Agarenis.

Episcoporũ successores.

Petrus patriarcha.
Thomas.
Ioannes.

Constans in Sicilia interficitur.

ἤδη δὲ τῶν σαρακηνῶν μέγα δυναμένων, καὶ πολλὰς τῶν ῥωμαίοις ὑποφόρων χώρας καὶ νήσους σφετερισαμένων, ὁ τούτων ἀρχηγὸς μαβίας πολεμιστηρίας πήξας νῆας ἐπεξελθεῖν διεμελέτα τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ. ὅπερ ὁ κώνστας μαθὼν, καὶ αὐτὸς στόλον ἑτοιμάσας, εἰς τὸν τῆς λυκίας κατῆρε λιμένα, ὀνομαζόμενον φοίνικα. ἔνθα γενομένων καὶ τῶν ἀγαρηνῶν, ναυμαχίας τῇ ἑξῆς γενέσθαι ἔμελλεν. ὁρᾷ γοῦν ὁ βασιλεὺς κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐνύπνιον, ὅτι ἐν θεσσαλονίκῃ ἦν. ὁ δὲ τῶν λογίων τινὶ κοινωσάμενος, ἤκουσεν ὡς εἴη τὸ ὄναρ δηλωτικὸν, ἄλλῳ θὲς τὴν νίκην δηλοῦν. ὃ καὶ γέγονε. ναυμαχίας γὰρ γενομένης, ὑπερέσχον οἱ ἀντιπόλεμοι, καὶ τοσοῦτος γέγονε φόνος ῥωμαίων, ὡς ἐκ τοῦ αἵματος πορφυρωθῆναι τὴν θάλασσαν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐσθῆτα φαύλην ἐνδὺς, καὶ εἰς πλοῖον ἐμβεβηκὼς τὸ παρατυχὸν, μετά τινων ὀλίγων διέδρα, καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον διεσώσατο. οἱ ἀγαρηνοὶ δὲ μηδενὸς ἔτι αὐτοῖς ἀντιπονουμένου, ὁμαλῶς κατὰ πάντων ἐχώρουν. τότε καὶ τὴν νῆσον ῥόδον ὑφ' ἑαυτοὺς ποιησάμενοι, τὸν ἐν αὐτῇ περίπυστον κολοσσὸν καθῃρήκασιν, οὗ τὸν χαλκὸν ἰουδαῖος πριάμενος ἔμπορος, ἐνακοσίαις καμήλοις λέγεται τοῦτον μετενεγκεῖν. ἀλλ' ἐπίτινα καιρὸν ἡ τῶν ἀγαρηνῶν κατὰ ῥωμαίων θρασύτης ἀνεστάλη ποσῶς. γεγόνασι γὰρ κατ' ἀλλήλων διαφερόμενοι περὶ ἀρχηγοῦ. οἱ μὲν γὰρ τὸν μαβίαν ᾑροῦντο, οἱ δὲ τὸν ἀλὴμ, γαμβρὸν τοῦ μουχούμετ γενόμενον. εἶτα καὶ σπονδὰς ἔθεντο ἐπὶ δύο ἐνιαυτοὺς πρὸς ῥωμαίους καταδεξάμενοι φόρους τελεῖν. γέγονε δὲ αὐταρχοῦντος τοῦ κώνσταντος κλόνος τῆς γῆς, καὶ πολλαὶ χῶραι τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας κακῶς ἔπαθον, καὶ πνεῦμα βίαιον ἐπνευσεν ἄλλοτε, καὶ πολλὰ τῶν οἰκοδομημάτων κατέβαλε. τοῦ πατριάρχου δὲ παύλου δώδεκα ἐνιαυτοὺς ἀνοσίως προστάντος τῆς ἐκκλησίας, εἶτα θανόντος, εἰσάγεται πάλιν ὁ πύρρος εἰς τὴν ποιμαντικὴν τοῦ λαοῦ κωνσταντινουπόλεως, τὸ δωδέκατον τῆς βασιλείας τοῦ κώνσταντος ἄγοντος ἔτος. ὁ πύρρος γὰρ ἐξωσθεὶς, ὡς ἱστόρηται, τῆς ἐκκλησίας, εἰς ῥώμην ἀφίκετο, καὶ ἐλεγχθεὶς παρὰ τοῦ ἁγίου μαξίμου κακῶς δοξάζων, ὑπεκρίθη μετατεθεῖναι τῆς δόξης τῶν μονοθελητῶν, καὶ ἀπαιτηθεὶς παρὰ τοῦ τότε πάπα, λίβελλον περὶ πίστεως δέδωκε καὶ ἐδέχθη. εἶτα τῆς ῥώμης ὑποχωρήσας, καὶ εἰς ῥάβενναν ἀπελθὼν, ἐγνώσθη τῆς αἱρέσεως μὴ ἐκστάς. ὅθεν ὁ πάπας τοῦτο μαθὼν, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους ἀθροίσας, καθαίρεσιν αὐτοῦ τελείαν κατεψηφίσατο. οὗτος οὖν τὸ δεύτερον μῆνας τέσσαρας τὸν θρόνον τῆς κωνσταντίνου κατασχὼν, τέθνηκε, καὶ προεχειρίσθη πατριάρχης πέτρος, ὁμόδοξος καὶ οὗτος τοῖς πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἔτη δώδεκα τῆς ἐκκλησίας ἄρξας φιλαυτὸς, θνήσκει. μεθ' ὃν προέστη τῶν ὀρθοδόξων θωμᾶς, τῆς ὀρθῆς ἐχόμενος δόξης, ὃς μετὰ δύο ἔτη καὶ μῆνας ἑπτὰ, τὸν βίον μεταλλάξας, ἰωάννην ἔσχε διάδοχον. οὗτος ὁ βασιλεὺς κώνστας τὸν ἴδιον αὐτάδελφον ὁμαίμονα θεοδόσιον, καὶ ἐμισήθη ὑπὸ τῆς πόλεως διά τε τοῦτο, καὶ διὰ τὰ εἰς τὸν πάπαν μαρτῖνον, καὶ τὸν μέγαν γενόμενα μάξιμον. ἀπῆρεν οὖν τοῦ βυζαντίου, καὶ εἰς σικελίαν κατῆρε, διάγων περὶ συράκουσαν, βουλόμενος καὶ τὴν βασιλείαν εἰς τὴν πρεσβυτέραν ῥώμην μετενεγκεῖν. ἔλεγε γὰρ δεῖν μᾶλλον τὰς μητέρας, ἢ τὰς θυγατέρας τιμᾶν. διὸ καὶ τὴν βασίλισσαν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ (τρεῖς δὲ ἦσαν κωνσταντῖνος, ἡράκλειος, καὶ τιβέριος) μετεκαλεῖτο πρὸς ἑαυτόν. ἀλλὰ τούτους μὲν τινὲς τῶν ᾠκειωμένων αὐτῷ διεκώλυσαν, ἄλλοι δέ φασι τὸ πλῆθος, τῆς πόλεως μὴ παραχωρῆσαι αὐτοῖς τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἄφιξιν. ὁ δέ γε κώνστας ἓξ ἐν σικελίᾳ

σικελίᾳ διαγαγὼν ἔτη, ἐκεῖθεν οὐκ ἐπανῆλθεν. ἐπιβουλευθεὶς γὰρ παρά τινων αὐτὸν λουόμενος, ἐπλήγη καιρίως τὴν κεφαλὴν μετὰ τοῦ ἀντλήματος, ᾧ αὐτῷ κατεχεῖτο τὸ ζέον ὕδωρ, καὶ ἀπέθανεν, ἄρξας Ῥωμαίων ἐνιαυτοὺς ἑπτά τε καὶ εἴκοσι.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ τοῦ πωγωνάτου.

Τούτου δὲ θανόντος, τὸ στρατιωτικὸν τὸ μετ' αὐτοῦ εὐθὺς Ἀρμένιόν τινα μιζίζιον ὄνομα, ἀγαλματίαν ὄντα καὶ ὡραιότατον, βασιλέα προεχειρίσαντο. ὅπερ ἀκούσας ὁ τοῦ Κώνσταντος υἱὸς ὁ πρεσβύτερος, ὁ πωγωνάτος κληθείς, ὃς καὶ τῷ τῆς βασιλείας κεκόσμητο διαδήματι, τιμηθεὶς παρὰ τοῦ πατρός, μετὰ στόλου μεγάλου τὴν σικελίαν κατέλαβε, καὶ τόν τε μιζίζιον χειρωσάμενος ἀνεῖλε, καὶ σὺν τὸν φόνον κατεργασαμένους αὐτοῦ τοῦ πατρός, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν πατρίκιον Ἰουστινιανὸν τὸν πατέρα Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου, αὐτὸν δὲ τὸν Γερμανὸν ἐκτομίαν ἐποίησεν, ἤδη παρηβηκότα, καὶ ὑπερβεβηκότα τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν εὐνουχίζεσθαι δεδοκίμασται. λειπογένειος δὲ ὢν ὅτ' ἀπεδήμησεν ὁ βασιλεύς, ἐκδικήσων τὸν φόνον τὸν τοῦ πατρός, καθειμένον ἔχων ἐπανήκων τὸν πώγωνα, διὸ δὴ ἐκεῖνον πωγωνάτος παρὰ τῶν πολιτῶν ἐπεκέκλητο. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν ἀνατολικῶν εἰς χρυσόπολιν ἀφικόμενοι, ἐβόων, δεῖν καὶ τοὺς λοιποὺς δύο συγγόνους τοῦ Κωνσταντίνου στεφθῆναι, λέγοντες ὅτι ὥσπερ εἰς τριάδα πιστεύομεν, οὕτω καὶ παρὰ τῶν τριῶν χρεὼν ἡμᾶς βασιλεύεσθαι. ὁ γοῦν Κωνσταντῖνος στείλας πρὸς αὐτούς, πληροῦν τὴν αἴτησιν αὐτῶν ἐπηγγέλλετο, καὶ σὺν τοῦ λαοῦ τοὺς ἐξάρχοντας μετεκαλεῖτο, ἵν' αὐτῶν ἐφορώντων ἡ τῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν ἀνάῤῥησις γένηται. ἐλθόντας δὲ εἰς τὸ Βυζάντιον, ἀνελὼν ὡς στασιάσαντας αὐτούς. ὃ γνόντες οἱ ἄλλοι, μετὰ δέους εἰς τὰ ἑαυτῶν ἀνενόστησαν. καὶ ἀμφοῖν δὲ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τὰς ῥῖνας ἀπέτεμεν. οἱ δέ γε Ἄγαρ ἀπόγονοι οὐ διέλιπον τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους ἅπασαν καὶ πεζοὶ καὶ πλωϊζόμενοι δῃοῦντές τε καὶ λαϊζόμενοι. εἶτα στόλον βαρὺν κατ' αὐτῆς ἐπῆλθον τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, καὶ ναύσταθμον τοῦ σφετέρου στόλου πεποίηντο, ἀπὸ τοῦ πρὸς δύσιν ἀκρωτηρίου τοῦ κατὰ τὸ Ἕβδομον μέχρι τοῦ Κυκλοβίου. στόλον δὲ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς αὖθις ὁπλισάμενος, καθ' ἑκάστην αὐτοῖς ἀντετάσσετο, καὶ ναυμαχίαι ἐγίνοντο ἐξ ὥρας ἐαρινῆς μέχρι δὴ φθινοπωρινῆς. ὡς δ' οὐδὲν οἱ Βάρβαροι ἤνυον, ἀπάραντες τὴν Κύζικον κατειλήφασι, καὶ ταύτην ἑλόντες, ἐν αὐτῇ τὸν χειμῶνα διήγαγον. ἅμα δ' ἔαρι αὖθις τὴν Κωνσταντίνου κατέλαβον, καὶ αὖθις ναυμαχίαι συχναί. τριβομένου δὲ τοῦ καιροῦ, ἐπεὶ κατέλαβε τὸ μετόπωρον, τῇ Κυζίκῳ καὶ αὖθις τὸν οἰκεῖον στόλον οἱ τῆς Ἄγαρ προσώρμισαν. καὶ τοῦτο ἕως εἰς ἕβδομον ἐποίουν ἐνιαυτόν. ἀπογνόντες οὖν, μᾶλλον μέντοι καὶ πλῆθος ἀποβαλόντες πολύ, καὶ τῶν νηῶν ζημιωθέντες τὰς πλείονας (τότε γὰρ καὶ τὸ ὑγρὸν ἐπινενόηται πῦρ, Καλλινίκου τινὸς ἀρχιτέκτονος ἀπὸ Συρίας ἐλθόντος, πρὸς τὸ βασίλειον ἄστυ, καὶ τοῦτο κατασκευάσαντος) μετ' αἰσχύνης καὶ λύπης πολλῆς αὖθις ὑπέστρεφον. ἤδη δὲ τοῦ ὑπολειφθέντος βαρβαρικοῦ στόλου γενομένου κατὰ τὸ Σύλαιον, καταιγὶς πνευμάτων σκληρὰ τούτῳ προσπεσοῦσα, τὸν μὲν κατέδυσε, τὸν δὲ συνέτριψε, ταῖς ἀκταῖς προσαράξασα. ἐπιθεμένου δὲ τοῖς ἐκ τούτου διασωθεῖσι, καὶ τοῦ τῶν

ἀνεῖλεν ὁ Κωνσταντῖνος ἐν σικελίᾳ τὸν φονέα τοῦ πατρὸς ἐκδικῶν, ὁ ἐπικληθεὶς πωγωνάτος.

ὅτι ἑπτὰ ἔτη οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐπολιόρκουν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀπῆλθον ἀπράκτοι.

ὅτι ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως τὸ ὑγρὸν πῦρ εὑρέθη.

Sicilia uixisset, inde non rediјt, sed inter lauandum per insidias est occisus, capiti situla grauiter impacta, qua calida aqua perfundi solebat, anno imperij septimo & uigesimo extinctus.

IMPERIVM CONSTANTINI Pogonati, siue Barbati.

Eo defuncto, legiones quæ cum illo fuerant, statim Armenium quendam Mizizium hominem adeò formosum, ut nec pictæ fictæ ue imagini cederet, Imperatorem designarunt. Quo natu maximus Constantis filius Pogonatus audito, quem ipse pater insignibus Imperij ornarat, Sicilia cum magna classe occupata, Mizizium uictum occidit, necemque patris ulciscitur, cùm alijs, tum Iustiniano Patricio Germani Patriarchæ patre interfecto, ipsumque Germanũ iam pubertatis annos, & eam ętatem qua castrari solent, egressum, eunuchum facit. Quia uerò Byzantio soluens tenera adhuc lanugine fuerat, è Sicilia uerò promissam barbam retulerat, Pogonati cognomen accepit à ciuibus. Cæterum Orientalium partium proceres Chrysopolim profecti, uociferabãtur, etiam reliquos duos Cõstantini fratres coronãdos esse, quòd sicut in trinitatem credamus, ita etiam tribus Imperatoribus nos parere æquum esset. Constantinus uerò missis legatis, se postulatis eorum annuere pollicitus, populi principes accersit, ut coram illis fratrum proclamatio fiat. Eos cum Byzantium uenissent, pro seditiosis interfecit, quo cęteri cognito, trepidi ad sua se receperunt: utrique etiam fratri nasum præcidit. Agareni autem omnes Romanorum prouincias terra marique & incendijs & direptionibus uastare non desistentes, tandem magna classe ipsum etiam Byzantium sunt aggressi, nauibus suis ab Hebdomi occidentali promontorio usque ad Cyclobium collocatis. Sed & Constantinus classe exornata, indies cum eis decertabat, naualesque pugnæ à uere usque in autumnum committebantur. Igitur Barbari cum nihil proficerent, soluta obsidione, Cyzicum occuparunt, ibique hyemarunt: sub ueris initium, rursus Byzantium inuasere, ubi cum denuò crebris prælijs naualibus committendis tempus tereretur, autũmno classem Cyzicum reduxerunt, idque per annos septem factum. Desperata igitur expugnatione, atque etiam multis militibus & pluribus nauibus amissis (nã tũ quoque Græcũ ignem à Callinico quodã architecto è Syria in regiam urbem profecto excogitatum ferunt) cum dedecore magnoque mœrore retro abierunt. Cum autem Barbaricæ classis reliquiæ iam ad Sylæũ peruenissent, turbo uehemens exortus, naues partim demersit, partim scopulis illisas contriuit. Vnde si qui euaserant, eos etiam Ci-

Constãtinus uicto Mizizio, patris necem ulciscitur.

Seditio arte compressa.

Naualia prælia cum Agarenis.

Græci ignis inuentio.

byrræotarum dux deleuit. Quin terra etiam alius Arabum exercitus á Romanis legionibus uictus est. Vnde Saraceni spe deiecti, ac potius metuentes, ne à Romanis ipsi inuaderentur, pacis faciendæ consilium cœperunt. Mauiæ igitur pacem per legatos petenti, annuit Imperator, misso Ioanne Patricio, cui Pizigaudæ nomen erat, uiro prudente ac in dicendi facultate exercitato, qui pacis interpres esset. Qui in Arabiam profectus, & honorificentissimè exceptus, cum Sarracenis transegit, pace, scriptis tabulis, in annos XXX firmata, ut Arabes, se Romanorum Imperio quot annis auri terna millia, octonos seruos, totidemque æquos apud se præstantes tributi nomine pensitaturos pollicerentur. Ea pace cognita, occidentales Romanorum hostes, & ipsi legatis cum muneribus ad Imperatorem missis, pacem impetrarunt. Ita & oriente & occidente pacato, Theodorus in sedem pontificiam introducitur, cui post biennium eiecto Georgius succedit. Cum autem Constantinus orthodoxus esset, unire studuit Ecclesias ob Monothelitarum hæresim iam inde à proauo suo Heraclio ortam dissidentes. Itaque Concilium Constantinopoli indicit, cuius fuere principes Agathonis Papæ Romani legati, Georgius Constantinopolitanus, & Theophanes Antiochenus. Neque Alexãdria, neque Hierosolyma Patriarcham habebant, à Sarracenis occupatæ. Eo concilio, quod numero sextum fuit, est decretum, duas uoluntates & duas actiones in Christo & prædicandas & credendas esse, etiam Imperatore præsente. Qui autem unicam uoluntatem & actionem asserebant, Theodorus Pharanius episcopus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus & Petrus Constantinopolitani, Macarius Antiochenus, & Stephanus discipulus eius, & Geron inueteratæ improbitatis, & puerilis uæcordiæ senex, anathemare sunt notati. Interea Bulgaris Romanas ultra Danubium prouincias effusè uastantibus, Imperator Constantinus terra marique occurrere parat, magna classe è mari in Danubium traducta. Quo apparatu territi Barbari, munitione quadam occupata quæ fluminibus & limo cingebatur, quiescunt. Sed nec Romani eos inuasere. Quum autem utrinque dies aliquot per ociũ transegissent, Barbari Romanos ignauos esse rati, etiã tali euẽtu cõfirmati, parẽ priori timiditati fiduciã receperũt. Nã Imperator ingẽti pedũ cruciatu affectus, cũ V. nauib. expeditis & suo comitatu in Mesembriã Romanã puinciã traijcit, balneis usurus, exercitu & ducib. illic relictis, qbus mandarat, ut uelitatiõib. hostes ad pugnã elicerẽt. Verũ rumore in castris orto, Imperatorẽ metu hostiũ cœpisse fugã: omnes turpiter fugiũt, persequẽte nemine. Quod præter spẽ factũ, Bulgarorũ animos auxit, & audaciã acuit, ut tergis fu-

Sarraceni fiunt Romanis tributarij.

Theodorus Georgius.

VI. Constantinopolitana Synodus contra Monothelitas.

Bulgari Romanas prouincias uastant.

ἐκβεβλῆσθαι τοῦ στρατηγοῦ, ἅπας διώλετο. κατὰ γῆν δὲ αὖθις ἑτέρα στρατιὰ τῶν Ἀράβων Ῥωμαϊκῷ προσβαλοῦσα στρατεύματι, ἡττήθη, ὥστε πεσεῖν, ὡς λέγεται, τριάκοντα χιλιάδας ἢ μείονας. ἐντεῦθεν οἱ Σαρακηνοὶ γνόντες ὡς οὐδὲν σφίσι τῶν ἐλπίδων ἀνύσιμον, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ δείσαντες, μὴ αὐτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι ἐπέλθωσιν, ἀπέσθαι ἐβουλεύθησαν, καὶ στέλλει πρέσβεις ὁ Μαυΐας πρὸς βασιλέα, εἰρήνην αἰτούμενος. καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸς ταύτην κατένευσε, καὶ τὸν πατρίκιον Ἰωάννην τὸν Πιτζιγαύδην καλούμενον ἐκπέμπει ὡς συνετὸν ἄνδρα, καὶ γλῶτταν πρὸς τὸ λέγειν ἔχοντα εὔστροφον, τὰς τῆς σπονδῆς συνθήκας πληρώσοντα. ὃς ἀπελθὼν πρὸς τοὺς Ἄραβας, ἐδέχθη τε φιλοτιμότατα, καὶ τὴν εἰρήνην ἔθετο σύμφωνα, καὶ δι' ἐγγράφου αὐτὴν ἐπὶ τριάκοντα ἐνιαυτοὺς ἐβεβαίωσε, τῶν Ἀράβων καταθεμένων διδόναι τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων δασμὸν ἐνιαύσιον χρυσίου χιλιάδας τρεῖς, καὶ δούλους ὀκτώ, καὶ ἵππους τῶν παρ' αὐτοῖς δοκίμων τοσούτους. οἱ μὲν οὖν τῶν Ἀγαρηνῶν τῆς εἰρήνης ἔτυχον. οἱ δὲ κατὰ τὴν ἑσπέραν τῶν Ῥωμαίων πολέμιοι ταῦτα μαθόντες, κἀκεῖνοι καταλῦσαι τοὺς πολέμους σπουδὴν ἔθεντο, καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα μετὰ δώρων ἐστάλκασι, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἡ εἰρήνη κεκύρωτο, καὶ ἠρεμία πολέμων ἐγίνετο. ἐπὶ δὲ τῇ τοιαύτῃ λήξει καὶ ἐπὶ τῆς ἑσπερίου βαίνοντες δὲ τῆς πατριαρχίας Ἰωάννου προκεχείριστο Κωνσταντῖνος, καὶ μετὰ δύο ἔτη ἐξέλιπε, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον Θεόδωρος. ὃς μετὰ δύο ἐνιαυτοὺς ἐκβληθεὶς, διάδοχον ἔσχε Γεώργιον. ὀρθόδοξος δὲ ὢν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ἐσπούδαζεν ἑνῶσαι τὰς ἐκκλησίας διεσχισμένας διὰ τὴν τῶν μονοθελητῶν αἵρεσιν, ἐκ τῶν χρόνων τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ προπάππου αὐτοῦ. διὸ καὶ σύνοδον οἰκουμενικὴν ἀθροισθῆναι κελεύει ἐν Κωνσταντινουπόλει. ἧς ἡγοῦντο τοῦ μὲν πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος οἱ τοποτηρηταί. Γεώργιος δὲ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Θεοφάνης Ἀντιοχείας. Ἀλεξανδρείας δὲ οὐκ ἦν πατριάρχης ἢ δὲ Ἱεροσολύμων. ὅτι ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν αἱ πόλεις αὗται ἐτύγχανον. ἕκτη δὲ ἐστὶν ἡ σύνοδος αὕτη, ἐκύρωσε δύο θελήσεις καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἐν αἷς παρεσιάζοντος καὶ τοῦ αὐτοκράτορος. ἀναθεματισθέντων τῶν τὴν μίαν φρονούντων θέλησιν καὶ ἐνέργειαν, Θεοδώρου τοῦ Φαρὰν ἐπισκόπου, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου, Πύρρου, Παύλου καὶ Πέτρου Κωνσταντινουπόλεως, Μακαρίου Ἀντιοχείας, καὶ Στεφάνου τοῦ φοιτητοῦ αὐτοῦ, ἢ τοῦ πολυχρονίου τῇ κακίᾳ, καὶ νηπιόφρονος γέροντος. τὸ δὲ τῶν Βουλγάρων ἔθνος εἰς τὰς Ῥωμαϊκὰς χώρας τὰς πέραν τοῦ Ἴστρου γενόμενον ταύτας ἀκρατῶς ἐλυμαίνετο. ἐκστρατεύει τοίνυν κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἐπί τε γῆν καὶ ἐπὶ θάλασσαν, στόλον πολὺν ἐκ τῆς θαλάσσης εἰσαγαγὼν εἰς τὸν Δάνουβιν. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν τῶν Ῥωμαίων ἰδόντες παρασκευὴν, ἐδειλίασαν, καὶ εἰς ὀχύρωμά τι ποταμοῖς στεφανούμενον καὶ τέλμασι κατακλείσαντες ἑαυτοὺς, ἠρέμουν, ἀλλ' οὐδ' ἡ Ῥωμαϊκὴ στρατιὰ τούτοις προσέβαλεν. ἐφ' ἡμέρας οὖν τινὰς τῶν διατριβόντων τῶν ἐναντίων ἀμφοῖν, μαλακίαν οἱ βάρβαροι τῶν Ῥωμαίων κατέγνωσαν. ἐπεὶ συμβέβηκε δὲ καί τι τοιοῦτον ἐκείνους φῦναι τῆς προτέρας δειλίας ἀντίθετον. ὁ γὰρ βασιλεὺς ἐκ ποδαλγίας νοσήσας, καὶ δριμυτέραις ἀλγηδόσι βαλλόμενος, λουτροῖς χρησόμενος σὺν πέντε δρόμωσι μετὰ τῆς θεραπείας εἰς Μεσημβρίαν (χώρα δ' ὑπὸ Ῥωμαίους τελοῦσα αὕτη ἦν) τὸν ἔκπλουν πεποίητο, τὴν στρατιὰν καὶ τοὺς στρατάρχας ἐκεῖσε καταλιπὼν, καὶ ἐπιστείλας, πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀκροβολίζεσθαι, ἵν' οὕτω αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἐκκαλέσωνται. φήμης δὲ γενομένης εἰς τὸ στρατόπεδον, φόβῳ τῶν πολεμίων ἀποδεδρακέναι τὸν αὐτοκράτορα, αἰσχρῶς ἅπαντες μηδενὸς διώκοντος ἔφυγον. τοῦτο τοῖς Βουλγάροις ἀπροσδοκήτως γενόμενον, θάρσος ἐνέπνευσε, καὶ παρώξυνεν εἰς ἀλκὴν, καὶ ὄπισθεν διώκοντες, πολλοὺς

ὅτι ἀπογνόντες οἱ Ἄραβες εἰρήνην αἰτοῦσιν, καὶ δασμὸν φέρειν τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων κατέθεντο.

ὅτι καὶ οἱ ἑσπέριοι τῶν Ῥωμαίων πολέμιοι ἐσπείσαντο.

περὶ πατριαρχῶν καὶ ἕκτης συνόδου.

ὅτι ἡττήθησαν κατὰ Βουλγάρων οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐσπείσατο καὶ φόρον ἐδίδου.

μὲν ἀνῄρουν οὐ μείους δ᾽ ἐζώγρουν, καὶ τὸν ἴστρον περαιωθέντες, ἐν γῇ ῥωμαίων ἐπήξαντο τὰς σκηνάς, καὶ ἀδιάλειπτον ἐξ ἐκείνου τὴν ὑπὸ ῥωμαίους ἅπασαν ληϊζόμενοι, ὅθεν βιασθεὶς ὁ κρατῶν, σπονδὰς ἔθετο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ συνθήκαις τοῦ δασμὸν αὐτοῖς καταβάλλειν ἐτήσιον, εἰς αἰσχύνην τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς. καὶ ἦν οὕτω πάντοθεν ἠρεμοῦντα τοῖς ῥωμαίοις τὰ πράγματα, ἕως τῆς τελευτῆς τοῦδε τοῦ αὐτοκράτορος. ἐτελεύτησε δ᾽ ἐπὶ διαδόχῳ τῷ υἱῷ ἰουστινιανῷ βασιλεύσας χρόνους ἑπτακαίδεκα.

ὑποτελὴς τοῦ [illegible] τοῦ βουλγάρου.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ τοῦ ῥινοτμήτου.

Ην δ᾽ ὁ ἰουστινιανός, ὅτε τῆς ἀρχῆς ἐπέβη, μειράκιον ἐξ ἐπὶ δέκα χρόνους, αὐτοβούλως οὖν τῇ διοικήσει κεχρημένος τῆς βασιλείας, πολλοῖς τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν κακοῖς περιέβαλεν. οἱ γὰρ μαρδαΐται καλούμενοι, τὰς τοῦ λιβάνου καταλαβόντες περιωπάς, τοῦ πωγωνάτου κρατοῦντος, φοβεροὶ τοῖς ἄραψιν ἦσαν· διὸ καὶ σπονδὰς ἐκεῖνοι πρὸς ῥωμαίους ἐσπείσαντο, καὶ τούτων ὡς ἄριστα τετυχήκασι. τότε δὲ τοῦ αὐτοκράτορος ἄρτι τὰ σκῆπτρα ὑπειλημμένου, ὁ τότε τῶν ἀράβων ἡγεμονεύων ἀβιμέλεχ (ὁ γὰρ μαυΐας ἐτεθνήκει) πέμψας πρὸς ἰουστινιανόν, κυρωθῆναι τὴν εἰρήνην ἐζήτησεν, ἀξιῶν τοὺς μαρδαΐτας μετοικισθῆναι ἐκ τοῦ λιβάνου, καὶ ὑπισχνούμενος τούτου γενομένου διδόναι ῥωμαίοις ἐφημέριον φόρον, χρυσοῦ νομίσματα χίλια, καὶ δοῦλον, καὶ ἵππον τῶν παρ᾽ αὐτοῖς ἐκκρίτων. ἐπὶ τούτοις οὖν ἀνανεωθεισῶν τῶν σπονδῶν, καὶ τῶν μαρδαϊτῶν εἰς δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν μαχίμων ἀριθμουμένων, μετοικισθέντων ἐκ τοῦ λιβάνου, τὸ τῶν ἀράβων ἔθνος τοῦ ἐξ ἐκείνων δέους ἀπηλλάγη, πολλῶν τὴν τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐνέπλησε συμφορῶν. στείλας δὲ τὸν στρατηγὸν λεόντιον ὁ ἰουστινιανός, ὑπέταξε δι᾽ αὐτοῦ τὴν ἰβηρίαν, καὶ τὴν ἀλβανίαν καὶ χώρας ἑτέρας. οὗτος ὁ βασιλεὺς ἔλυσε καὶ τὰς πρὸς τοὺς βουλγάρους σπονδάς, μὴ ἀνεχόμενος δασμὸν παρέχειν αὐτοῖς. ἐκστρατεύσας δὲ ἐπὶ τὰ ἑσπέρια, πολλὰ τῶν σκλαβικῶν ἐθνῶν ὑπηγάγετο, τὰ μὲν ἑκόντα, ἔνια δὲ πολέμου νόμῳ. ἐξ ὧν καὶ νέον συνεστήσατο σύνταγμα, κατ᾽ ἐκλογὴν γὰρ ἀθροίσας ἐκ τούτων ἄνδρας γενναίους τε καὶ ἀκμάζοντας εἰς χιλιάδας τριάκοντα, λαὸν αὐτὸν ἐκάλεσε περιούσιον. οἷς γαυρωθείς τε καὶ πεποιθώς, καὶ τὰς πρὸς τοὺς ἄραβας συνθήκας διέλυσεν, αἰτίαν ἀλογφὼς, ὅτι κελεύει τὸ ἰσῦ ἐπισίου φόρου χάραγμα, οὐ ῥωμαϊκὸν εἶχε σφράγισμα, ἀλλὰ νέον ἀράβιον. οὐδὲ γὰρ ἐξῆν ἐν χρυσῷ νομίσματι χαρακτῆρα ἐντυποῦσθαι ἕτερον ἢ τὸν τοῦ βασιλέως ῥωμαίων. ἐστράτευσεν οὖν κατ᾽ αὐτῶν, οὐ τοσοῦτον τοῖς ῥωμαϊκοῖς συντάγμασι τεθαρρηκώς, ὅσον τῷ νέῳ τούτῳ καὶ περιουσίῳ λαῷ. τῶν δὲ ἀράβων τὰς σπονδὰς αἰτουμένων μὴ ἀθετῆσαι, μηδὲ τὰς ἐγγράφους παραβῆναι συνθήκας, καὶ τὸν θεὸν ἐπιμαρτυρουμένων, ὃς μέσος παραληφθεὶς αὐτὰς ἐμπεπέδωκε, καὶ ἐκδικητὴν καλούντων αὐτὸν κατὰ τῶν τῆς μάχης αἰτίων. ὁ βασιλεὺς τὰ ὦτα πρὸς ταῦτα βύσας, πρὸς μάχην ἡτοίμαστο. οἱ γοῦν ἄραβες δόρατι τὸ τῶν σπονδῶν προσδήσαντες ἔγγραφον, καὶ ὥσπερ σημαίαν ἐπάραντες τοῦτο, τοῦ σφῶν στρατεύματος προηγούμενον, συμμίγνυνται τοῖς ῥωμαίοις. καὶ αὐτίκα ἐκ τοῦ περιουσίου ἐκείνου λαοῦ αἱ εἴκοσι χιλιάδες πρὸς τοὺς ἄραβας ηὐ-

περὶ τῶν μαρδαϊτῶν ἐκ τοῦ λιβάνου μετοικισθέντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀπαιτοῦντος παρὰ τῶν ἀράβων.

ὑπέταξε τὴν ἰβηρίαν καὶ τὴν ἀλβανίαν.

ἔλυσε τὰς πρὸς τοὺς βουλγάρους σπονδὰς καὶ ἔθνη σκλαβικὰ ὑπηγάγετο.

gientium inhærentes, multos cæderent, neq; pauciores caperent, & Istro traiecto tentoria in Romanorum terra figerent. Nec ab eo tē-pore destiterunt omnes Romanas prouincias uastare. Vnde coactus Imperator, pacē cum eis facit, pacto annuo tributo cum dedecore Romani Imperij. Post illa, res Romana ubique quieta fuit, usq; ad obitum Constantini. Est autē mortuus, relicto successore Iustiniano filio, cum annos XVII imperasset.

Romani Bulgaris tributarij.

IMPERIVM IVSTINIANI, CVI pòst nasus est præcisus.

IS suscepto imperio adolescens natus annos XVI. cū suo arbitratu administraret omnia, in multas clades rēpub. cōiecit. Nā populi qdā Mardaitæ, speculis montis Libani sub Pogonato occupatis, formidabiles erant Arabibus, quæ etiā causa illis fuerat petendę pacis à Romanis, quam (ut dictum est) impetrarūt. Cum autem is Imperator sceptris recens potitus esset, Abimelechus, Mauia defuncto, Arabū princeps, per legatos à Iustiniano pacis cōfirmationem petijt, rogās ut Mardaitæ Libano amouerētur. Quòd si fieret, se Romanis quotidianum tributum pensurū, millenos aureos nummos, seruum & equum eximiū pollicebatur. Iis conditionibus fœdere renouato, & Mardaitis, qui XII millia bellicosorum uirorum habebant, è Libano digressis: gens Arabica metu illorū liberata, Romanū imperium multis malis affecit. Cæterum Iustinianus misso duce Leontio, Iberiam, Albaniam, & alias regiones subegit. Idem etiā ictum cū Bulgaris fœdus rupit, neq; eis tributa pendere sustinuit, sed expeditiōe in plagas occidētales suscepta, multas Sclauicas gētes partim in deditionē accepit, partim bello domuit. Vnde nouas legiōes cōscripsit, delectis iuuenū fortissimorum circiter XXX millibus: quos Populū acquisitū appellauit. Iis gaudens & fretus, etiā Arabicū fœdus rupit, causa ex eo sumpta, q̊d annui tributi moneta, non Romanū signum, sed nouum Arabicum haberet. Neque uerò aureo nummo aliam imaginem, nisi Romani Imperatoris, insculpi fas erat. Bellū igitur eis intulit, non tam Romanis legionibus fretus, quàm nouo isto & acquisito populo. Quamuis enim Arabes orarent, ne inducias rumperet, ne'ue pactorum tabulas uiolaret, Deum obtestati, cuius illæ numine interposito confirmatæ essent, eum'que uindicem inuocarent contra eos qui pugnæ causam præberent: Imperator obturatis auribus ad pugnam ferebatur. Arabes igitur induciarum tabulis hasta suspensis, ac uexilli instar ante suum exercitum elatis, cum Romanis congrediuntur. Statim autem uiginti millia Sclauorum acquisiti populi ad hostes de-

Mardaitæ è Libano deducti.

Res contra Barbaros gestæ.

Iustiniani populus acquisitus.

Arabicum bellum. Sclauorum defectio.

fecerunt, quæ res animos Romanis minuit, clademq́ attulit, illis auxit, ac uictoriæ causa fuit. Romanos igitur persecuti, quoscunq adipisci potuere, sustulerũt, ac ferè innumeri ex legionibus ceciderunt. Ipse Imperator turpi fuga cum paucis conseruatus, eum ad Leucaten peruenisset, reliquias Sclauicæ illius & acquisitæ gentis omnes occidi, cadauera in mare abijci iussit. Byzantium reuersus, substructionibus uacauit, & maximũ tricliniũ Regię Orienti obuersæ condidit, quod etiãnum ab eo Iustinianeũ appellatur. Agareni porrò ab eo tempore impunè Romanas prouincias inuaserunt, & Sabbatius Patricius, Armeniæ prætor, cognita clade Imperatoris, ad Arabes se contulit, eisq́ Armeniam tradidit. Neq; illi Orientẽ uniuersum uastare incendijs & Christianos in seruitutem abducere destiterunt. Fuit apud Iustinianum eunuchus quidã gratiosissimus, qui & Sacellarius est designatus, nomine Stephanus, genere Barbarus, crudelitate & immanitate plus quàm Barbarus, grauis omnibus, non tantum in rebus gerendis, sed in pœnis etiam infligẽdis: neq; is plebeios duntaxat, sed potentissimos etiã inuasit, adeò ut & Imperatoris matrem uerberarit. Idem Imperator monachum quoq; Theodosium, pridem inclusum, generalem designauit, qui nec ipse improbitate Eunucho Stephano cedebat. Cum autẽ ab his respublica multis malis afficeretur, Imperator omnium odia suscepit. Leontium uerò ducem de cupiditate imperij suspectum, biẽnium in uinculis habuit, pòst, eiectum, Græciæ ducem fecit. Is Paulo cuidam monacho astrologiã tractanti, & imperium ei uaticinanti ait, se iam abire in Græciam, ac scire, Imperatorem sibi percussores à tergo immissurum: ea uerò quæ ille diceret, nihil fore. Cui Monachus: Ne, inquit, effœminato sis animo, sed rem strenuè administrato: neq; enim impos uoti fies. Leontius igitur fidissimis quibusq; assumptis, & publicis carceribus ruptis, magnam captiuorum multitudinem eduxit, qui in magnum Dei templũ progressi, multis etiam alijs cõfluentibus, Iustinianum maledictis insectati, Leontiũ faustis omnibus psecuri sunt, Callinico Patriarcha quoque adiuuante. Inde in theatrum equestre digressi, eadem factitarunt, & Iustinianũ è Regia eductũ naso in Funda præciso Chersonẽ relegarunt, cũ annos XVI imperasset. Stephanum uerò Eunuchũ & Sacellarium, & Theodosium monachũ generalẽ cõprehensos, funibus ad pedes alligatis, per forũ in Bouẽ pertractos cõbusserũt.

Romanorũ clades.

Iustinianeũ triclinium.

Sabbatius Armeniam tradit Agarenis.

Stephani Eunuchi et Theodosij monachi potentia.

Leõtius astrologi hortatu regnum inuadit.

Iustinianus præciso naso relegatur.

Stephani & Theodosij interitus.

IMPERIVM LEONTII.

His actis Leõtius imperiũ tenuit, sub q̃ Arabes romanas puincias incursantes, multos captiuos abduxerũt tãdẽ Africã quoq; subegerũt. Quo cognito Imperator, Ioannẽ Patriciũ, uirũ strenuum cũ tota classe mittit, ad Africã Romano

Ioannes Patricius Arabes Africa pellit.

ὑπέλυσεν, ὃ τοῖς Ῥωμαίοις δειλίας γέγονεν αἴτιον, τοῖς δ᾽ ἐναντίοις γέγονε θάρσος, καὶ ἧττον μὲν οἱ Ῥωμαῖοι, ἡ νίκη δ᾽ ἐπιμελεία τοῖς Ἄραψιν, οἳ τοὺς φεύγοντας ἐφεπόμενοι, ἀνῄρουν οὓς κατελάμβανον, ὡς καὶ ἀριθμοῦ κρείττονας χιλιάδας ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων πεσεῖν. αἰσχρῶς δὲ διαφυγὼν ὁ βασιλεὺς μετ᾽ ὀλίγων τὸν ὄλεθρον, ἐπεὶ κατὰ τὴν Λευκάτην ἐγένετο, τοὺς περιλειφθέντας ἐκ τοῦ περιουσίου λαοῦ τῶν Σκλαβινῶν ἀναιρεθῆναι πάντας προσέταξε, καὶ πάντες ὑπὸ ξίφεσι συγκοπέντες, ἐρρίφησαν εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ ὁ μὲν εἰς τὸ Βυζάντιον παραγεγονὼς οἰκοδομαῖς προσεσχόλαζεν. οὗτος γὰρ τὸν μέγιστον τῶν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον βασιλείων ᾠκοδόμησε τρίκλινον, ὃς καὶ τῇ αὐτοῦ καλεῖται κλήσει, μέχρι τοῦ νῦν καλούμενος Ἰουστινιανός. οἱ δὲ Ἄγαρ ἀδεῶς ἐξ ἐκείνου ταῖς τῶν Ῥωμαίων χώραις ἐπέβαινον, καὶ ὁ τῆς Ἀρμενίας δὲ στρατηγὸς Σαββάτιος ὁ πατρίκιος, τὴν ἧτταν τοῦ βασιλέως μαθών, τοῖς Ἄραψι προσεχώρησε, καὶ τὴν Ἀρμενίαν αὐτοῖς παραδέδωκε. καὶ οὐκ ἐπαύοντο ἅπασαν τὴν ἑῴαν δῃοῦντες, καὶ τοὺς χριστιανοὺς αἰχμαλωτίζοντες. ἦν δὲ τῷ βασιλεῖ τῶν ἐκτομίας Στέφανος, τὸ μὲν γένος ἐκ βαρβάρων ἕλκων, ἀπηνὴς δὲ καὶ ὑπὲρ βαρβάρους, καὶ λίαν ὠμότατος. οὗτος παρ᾽ αὐτῷ πλεῖστα δεδυνημένος, καὶ σακελλάριος προβεβλημένος, καὶ βαρὺς ἦν ἅπασιν, οὐκ ἐν ταῖς πράξεσι μόνον, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν ταῖς κολάσεσι. καὶ οὐ τοὺς τυχόντας μόνον ἐκόλαζεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπερλίαν ὑψηλῶν, ὡς καὶ αὐτὴν τυπῆσαι ποτὲ τὴν μητέρα τοῦ βασιλεύοντος. καί τινα δὲ μοναχὸν Θεοδόσιον, ἔγκλειστον πρὶν ὄντα, γενικὸν ὁ βασιλεὺς προβέβλητο, καὶ ἦν οὐδ᾽ οὗτος ἧττον εἰς κακίαν τοῦ ἐκτομίου Στεφάνου. πολλῶν οὖν παρ᾽ αὐτῶν δεινῶν ἐπενηνεγμένων τῷ πολιτεύματι, μισητὸς ἅπασιν ὁ Ἰουστινιανὸς ἐδόκει. τὸν γοῦν στρατηγὸν Λεόντιον ἐξ ὑπονοίας τοῦ τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι, καθείρξας ἐπὶ δύο ἐνιαυτοὺς, ὕστερον ἐκβαλὼν, στρατηγὸν Ἑλλάδος ἐποίησεν. ὁ δὲ Παύλῳ τινὶ μοναχῷ ἀστρολογίαν μετιόντι, καὶ τὴν βασιλείαν χρησμῳδοῦντι αὐτῷ φησὶν, ὡς ἐγὼ ἤδη ἄπειμι πρὸς Ἑλλάδα, οἶδα δὲ ὅτι ὁ βασιλεὺς στελεῖ τοὺς ἀναιρήσοντάς με ὄπισθέν μου. ἃ δέ σύ μοι προὔλεγες, οὐχ ὑγιῆ. ὁ δὲ, μὴ δειλανδρήσῃς ἔφη, ἀλλ᾽ ἐγχείρησον τῇ πράξει, καὶ οὐκ ἀστοχήσεις τοῦ ἐφετοῦ. παραλαβὼν οὖν ὁ Λεόντιος τοὺς οἷς ἐθάρρει, καὶ τὰς δημοσίας διαρρήξας εἱρκτὰς, τοὺς καθειργμένους ἐξήγαγεν, ὡς πλῆθος προσεισκεχυμένους πολύ, οἳ καὶ εἰς τὸ μέγα παρελθόντες τέμενος τοῦ θεοῦ, πολλῶν καὶ ἄλλων συνδραμόντων, ὕβριζον μὲν τὸν Ἰουστινιανόν, εὐφήμουν δὲ τὸν Λεόντιον, συμπράττοντος καὶ Καλλινίκου τοῦ πατριάρχου, ἐκεῖθεν δ᾽ εἰς τὸ ἱππικὸν μεταχωρήσαντες θέατρον, τὰ ὅμοια διεπράττοντο, καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν τῶν ἀνακτόρων ἐξαγαγόντες ἐπὶ τῆς σφενδόνης ἐρρινοτόμησαν, καὶ εἰς Χερσῶνα ἔθεντο ὑπερόριον, ἐνιαυτοὺς ἑκκαίδεκα τῆς βασιλείας κρατήσαντα. τὸν δ᾽ ἐκτομίαν Στέφανον τὸν σακελλάριον δηλαδὴ, καὶ τὸν μοναχὸν Θεοδόσιον τὸν γενικὸν συλλαβόμενοι, καὶ σχοίνοις ἐξάψαντες τῶν ποδῶν αὐτῶν, σύροντες διὰ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸν Βοῦν ἀπήγαγον καὶ κατέκαυσαν.

περὶ τὸ ἀγαρηνῶν ἔθνος ἐλέγετο παρὰ πάντων ὁ βασιλεὺς οὐ δεῖν ἐπιτήδειον διαδόσιον.

ἐπικατάσχῃ δὲ τῶν ἀνακτόρων ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ τὴν βασιλείαν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΙΟΥ.

Τούτων δὲ γενομένων ὁ Λεόντιος τῆς βασιλείας ἐκράτησεν, ἐφ᾽ οὗ οἱ Ἄραβες τὰς Ῥωμαίων κατατρέχοντες χώρας, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἐλάμβανον, ἔτι καὶ τὴν Ἀφρικὴν ὑφ᾽ ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο. ταῦτα οὖν μαθὼν ὁ βασιλεὺς Λεόντιος ἕνα τῶν πατρικίων Ἰωάννην, ἄνδρα δραστήριον, μετὰ τοῦ στόλου παντὸς, τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ τὴν Ἀφρικὴν ἀνασώσασθαι, ὃς

ὅπως τὴν ἀφρικὴν ἔλαβον οἱ ἄραβες, καὶ ὅπως αὐτὴν ἀφείλοντο.

δια, ὃς καὶ πολέμῳ τοὺς ἐκεῖ τηνικαῦτα ὄντας ἄραβας, τῆς ἀφρικῆς αὐτῆς ἀπελήλακε, κἀκεῖ παρεχείμασε, γράψας τὰ πεπραγμένα τῷ βασιλεῖ, καὶ τὸ ποιητέον ἀναμένων ἐπιταγῆναι αὐτῷ. ὁ δὲ τῶν ἀγαρηνῶν πρωτοσύμβουλος (οὕτω γὰρ ὠνόμαζον τὸν σφῶν προεξάρχοντα) τὰ περὶ τῆς ἀφρικῆς συμβεβηκότα μαθὼν, καὶ τὸ δεινὸν τὴν ἐκ ταύτης ποιούμενος ἐκπτωσιν. στόλον ἑτοιμάζει βαρύτατον, καὶ στέλλει αὖθις τὴν ἀφρικὴν ἀνακαλούμενος. πρὸς ὃν ὁ ῥηθεὶς πατρίκιος Ἰωάννης ναυμαχῆσαι μὴ ἐξαρκῶν, τοῦ λιμένος ἐξέεισι, καὶ ἀπετρέχετο πρὸς τὸν βασιλέα, αἰτήσων πλείονα δύναμιν. γενομένου δὲ κατὰ τὴν κρήτην τοῦ ῥωμαϊκοῦ στόλου, οἱ τοῦ λαοῦ προεστηκότες, τοῦ μὲν δι' αἰσχύνης ποιούμενοι τὸ ὑποχωρῆσαι τῆς ἀφρικῆς, τοῖς πολεμίοις ταύτης παραχωρήσαντες, τοῦ δὲ καὶ δεδιότες τὴν τοῦ βασιλέως ὀργήν. πείθουσι τὸ ναυτικὸν εἰς ἀποστασίαν ἐκκλῖναι, καὶ δυσφημῆσαι μὲν τὸν λεόντιον, εὐφημῆσαι δὲ βασιλικῶς τὸν ἀψίμαρον τῶν κιβυῤῥαιωτῶν ὄντα δρουγγάριον, ὃν αὐτίκα καὶ τιβέριον μετωνόμασαν. οὗτος οὖν ἅμα τῷ στόλῳ καταλαβὼν τὸ βυζάντιον, ἐν συκαῖς τὰ σκάφη προσώρμισεν. ὁ δέ γε λεόντιος τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν διὰ φροντίδος πεποίητο. ἀλλά τινες τῶν ἐπαρχιωτῶν ἀρχόντων τὸ περὶ βλαχέρνας τεῖχος φυλάσσειν λαχόντες, ἐκεῖθεν εἰσήγαγον τὸν ἀψίμαρον, καὶ ταῦτα μεθ' ὅρκων φρικωδῶν τὰς κλεῖς ἐμπιστευθέντες τῶν τοῦ τείχους ἐκείνου πυλῶν. εἰσελθόντες οὖν οὕτως οἱ τοῦ στόλου, τὰς οἰκίας τῶν πολιτῶν ἐληίζοντο, ὁ δὲ ἀψίμαρος τὸν μὲν λεόντιον ἀφελόμενος τῆς ῥινὸς, καὶ ὑπὸ φυλακὴν ἐποιήσατο, βασιλεύσαντα ἔτη τρία. τοὺς δὲ αὐτῷ συναιρομένους ἐκ τῶν ἀρχόντων, τύψας, καὶ τῶν ὑπαρχόντων γυμνώσας, ὑπερορίους ἐποίησεν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΨΙΜΑΡΟΥ τοῦ καὶ τιβερίου.

Καὶ ὁ μὲν ἀψίμαρος ἢ τιβέριος οὕτω τῆς βασιλείας ἐκράτησεν, αὐτίκα δὲ τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἡράκλειον πάντων τῶν ἱππικῶν καὶ πεζῶν στρατευμάτων στρατηγὸν μονοστράτηγον προβαλλόμενος, στέλλει πρὸς ἕω τοῖς ἀγαρηνοῖς ἀντιτάξασθαι. κατέδραμον οὖν τὴν συρίαν ῥωμαῖοι, καὶ μέχρι σαμοσάτων ἀφίκοντο, τὰ πέριξ ἅπαντα προνομεύσαντες, καὶ σφόδρα πολλοὺς τῶν ἀγαρηνῶν διεχρήσαντο, καὶ αἰχμαλώτους ἑλόντες πλείστους, καὶ λείαν ἐλάσαντες ἀμύθητον, φόβον μέγαν τοῖς ἄραψιν ἐνεποίησαν. βαάνης δὲ, ᾧ ἑπταδαίμων ἐπίκλησις, τὴν τετάρτην ἀρμενίαν τοῖς ἄραψι προὔδωκεν. εἶτα οἱ ἄρχοντες ἀρμενίας περὶ τῶν ἀγαρηνῶν στασιάσαντες, ἐκείνους μὲν ἔκτειναν, πρὸς δὲ τὸν ἀψίμαρον διεπέμψαντο, καὶ ῥωμαίους αὖθις εἰς τὴν χώραν ἐδέξαντο. ἀλλ' ὁ τῶν ἀγαρηνῶν ἡγεμονεύων τότε μουάμεδ κατ' αὐτῶν ἐπελθὼν, ὑπὸ τοὺς ἀγαρηνοὺς καὶ πάλιν τὴν ἀρμενίαν πεποίηκε, καὶ τοὺς τῶν ἀρμενίων προύχοντας, ζῶντας κατέκαυσε. τότε καὶ περὶ τὴν κιλικίαν ἀγαρηνοὶ ἐπεστράτευσαν, οἷς συμβαλὼν ὁ τοῦ βασιλέως ὅμαιμος ἡράκλειος, τοὺς μὲν πλείονας μαχαίρας ἔργον εἰργάσατο, τοὺς δὲ λοιποὺς ζωγρήσας, δεσμίους τῷ κρατοῦντι ἐξέπεμψε. φιλιππικὸν δὲ τὸν υἱὸν τοῦ πατρικίου νικηφόρου βασιλεῦσαι ὅτι κατ' ὄναρ ἔδοξε τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν σκιάζεσθαι ὑπὸ ἀετοῦ, εἰς κεφαληνίαν ἐξώρισεν ὁ ἀψίμαρος. ἰουστινιανὸς δὲ ἐν χερσῶνι, ὡς εἴρηται, περιορισθεὶς, ἀδεῶς ἔθεν διαδρᾶναι ἐκεῖθεν, καὶ τῷ χαζάρων ἀρχηγῷ χαγάνῳ προσελθὼν, καὶ δεχθεὶς παρ' ἐκείνου φιλοτιμότατα, τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ ἔγημε θεοδώραν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐκεῖθεν ἀπελθὼν, εἰς ἄλλην χώραν μετὰ τῆς αὐτοῦ διῆγε γυναικός, καὶ ὁ ἀψίμαρος διεπέμψατο πρὸς τὸν χαγάνον, χρήματα δώσειν αὐτῷ πολλ

imperio recuperandā. Is Arabes qui ibi erant bello superatos expulit, atque illic hyemauit, rebus suis gestis ad Imperatorem perscriptis, expectans quid porrò de illius sententia faciendum esset. Cæterū Agarenorū summus consul (sic enim suos principes appellabant) statu Africano cognito, iacturamque iniquo ferens animo, classem ingentem exornat ad prouinciam recipiendam: cui cum Patricius Ioannes impar esset, portu relicto ad Imperatorem se conferebat, ut maiores copias postularet. Sed cū Romana classis Cretā peruenisset, populi principes partim turpe rati Africa omissa & hostibus concessa reuerti, partim iracundiā Imperatoris ueriti: classiarijs defectionis autores fiunt, ac Leontij insectandi, & Apsimari Cibyrrhæotarum Drungarij, quem statim etiam Tiberiū nominarunt, Imperatoris salutādi. Is igitur cum classe Byzannum peruectus, in Sycis appulit. Etsi autem Leontius urbis custodiam diligenter curarat, tamē quidam prouinciales magistratus, per murū Blachernium, cuius custodiam sortiti erant, clauibus portæ cum sanctissimo iureiurando acceptis, Apsimarum introduxerūt. Ita classiarij ingressi, ciuiū ædes diripuerunt, Apsimarus Leontium naso præciso, custodiæ tradidit. Principes qui ab illo stabant, uerberibus affectos & bonis spoliatos relegauit. Imperauit Leontius triennium.

Classiarij Apsimarū Imperatorem creant.

Leōtius naso mutilatus custodiæ traditur.

IMPERIVM APSIMARI QVI ET TIBERIVS.

Apsimarus siue Tiberius, ita imperio potitus, statim fratrē suū Heracliū omnibus & pedestribus & equestribus copijs solū cum summo imperio præfectum, in Orientem cōtra Agarenos misit. Romani igitur Syriam incursarunt & Samosata usque progressi, finitimaque loca omnia populati, Agarenorum plurimos confecerunt, captisque plurimis & ingenti præda parta, magnum Arabibus terrorem incusserunt. Baanes uerò cognomēto Heptadæmon, quartā Armeniā Arabibus prodidit. Sed Armeniorū principes, Agarenos p seditionē occiderūt, & legatis ad Apsimarū missis, Romanos denuo in prouinciā receperūt. Moamet⁹ aūt q tū Agarenis imperabat, Armeniā iterū sibi parere coëgit, ac principes populi uiuos cremauit. Tūc Ciliciæ quoque arma intulerūt Agareni, cū qb⁹ Heracli⁹ cōgressus, maiorē partē ferro cōfecit, cæteris captis quos ad Imperatorē uinctos misit. Philippicū Nicephori patricij filiū q in somnis aquilā sibi umbrā facere uidisset, regnū animo agitātē, in Cephaleniā relegauit Apsimar⁹. Iustinianus aūt, qui, ut dictū est, Chersone exulabat, fuga elapsus, ad Chaganū Chazarorū principē se cōtulit, à quo honorificētissimè except⁹, ei⁹ sororē Theodorā uxorē duxit, ac paulò pòst inde digressus, in aliā puincia cū sua cōiuge cōsedit. Verū Apsimarus Chagano magnā pecuniā p nūcios pol

Heraclij res contra Agarenos gestæ.

Armenia.

Philippici relegatio.

Iustiniani fuga & nuptiæ. chagani insidiæ.

licitus, si Iustiniani caput ad se misisset: impetrat à Barbaro ut duos è suis familiaribus ableget, cũ mandatis, ut Iustinianũ secretò tollãt. Eo consilio Theodora per seruum cognito, maritũ præmonet. Iustinianus igitur duos illos seorsim accersitos, utrunq; laqueo præfocat, & Theodora in Chazariã ablegata, ipse nauiculam cõscendit ad Terbelin Bulgarorum principem profecturus. In ea nauigatione magna tẽpestate orta, nauicula in periculo submersionis uersata est. Monit⁹ igitur ab iis qui unà nauigabant, ut uotum faceret Deo, se, si euasisset incolumis & regnum recepisset, ueniam omnibus suis aduersariis daturũ: respondit, Si cui illorũ pepercero, statim hic submergar. Cum autẽ ad Bulgarorũ principem peruenisset, multaq; ei dedisset, daturũq; promisisset, si ab eo in auitũ regnũ reduceret, nuptias etiã filiæ suæ illi pollicitus: cũ illo, ingentibus copiis subnixus, Byzãtium aggreditur, & castris ante mœnia positis, ciuium animos pertentat, cũ eis de pinnaculis prospectantibus colloquens. Illi uerò cum non modo non inuitabant, sed & atrocibus maledictis incessebant. Verũ noctu per aquæductũ ingressus atq; urbe potitus est. Apsimarus autẽ, qui Apolloniã cõfugerat, captus est, cum VII. annos imperasset.

Terbelis Bulgarorũ princeps Iustinianũ Cõstantinopolim reducit.

IVSTINIANI PRÆSECTO NASO recuperatum imperium.

SIc Iustinianus imperiũ recuperauit, idq; secundũ suscepit præsecto naso. Bulgarorum principẽ cũ donis multis, icto pacis fœdere dimisit. Deinde Apsimaro, & fratre eius Heraclio, atque etiã Leontio ad se adductis: Heracliũ cũ aliis pluribus de lignis iuxta mœnia suspendit. Apsimarũ & Leontiũ in uinculis per forũ circumductos, ludis Circensibus spectaculo exhibuit, cumq; collis eorũ ante se proiectorũ pedibus insultasset, sic demũ capita in uenatione illis præcidi iussit. Callinicũ Patriarchã, oculis prius erutis, Romam relegauit, Cyrum monachũ quendã inclusum, qui ei regni recuperationẽ prædixerat, Patriarcham designauit. Maximã turbam & plebeiã & militarem occidit, partim apertè, partim clàm. Vxorẽ Theodorã è Chazaria reuocauit, quæ iam filium pepererat, quem Tiberium uocauit, ipsumq; & matrẽ imperatorio nomine dignatus, diademate ornauit. Fœd⁹ cũ Bulgaris ictũ rupit, eisq; bellũ intulit, pedestrib⁹, equestrib⁹ & naualibus copiis Anchialũ profectus. Ac primũ territi Bulgari, in mõtes cõfugerũt. Inde cum Romanorũ exercitũ castra nullo ordine posuisse, & temerè pabulatũ dispergi uiderẽt, animos receperũt, & cõgressi multos occiderũt, neq; pauciores cœperũt, equis etiã multis potiti. Cæterũ Imperator cũ reliquiis exercitus in castellũ quoddã se cõclusit. Deinde incisis equorũ neruis, ne hostib⁹ usui essent, con

Grassationes tyranni ea post reditum.

Bulgarica expeditio.

λὰ ὑπισχνούμενος, εἰ στέλλοι αὐτῷ τὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ κεφαλήν, ὁ δὲ συνῄνεσε, καὶ δύο τινὰς τῶν ἀνακειμένων αὐτῷ στείλας, ἐν ἐκείνοις ἐνετείλατο τὸν Ἰουστινιανὸν ἀνελεῖν. ὃ δὴ δούλου μαθοῦσα ἡ Θεοδώρα, τῷ ἀνδρὶ κατήγγειλε. ὁ δὲ τοὺς ἐνταλθέντας αὐτὸν ἀνελεῖν ἰδίᾳ προσκαλεσάμενος, ἀμφοῖν ἀγχόνῃ στερίσκει τοῦ ζῆν, καὶ τὴν μὲν Θεοδώραν εἰς Χαζαρίαν ἐξέπεμψεν, αὐτὸς δὲ εἰς ἁλιάδα ἐμβιβασθεὶς ἀπέπλευσε, πρὸς Τέρβελιν ἀπιὼν τὸν τῶν Βουλγάρων ἐξάρχοντα. κλύδωνος δὲ μεγάλου καταλαβόντος αὐτὸν ἐν τῷ πλεῖν, καταδῦναι τὸ πλοιάριον ἐκινδύνευσε. τῶν δὲ συμπλεόντων ἐπαγγείλασθαι τῷ Θεῷ συμβουλευόντων αὐτῷ, ἂν διασωθείη καὶ τὴν ἀρχὴν ἀναλήψοιτο, μή τινα τῶν τοῖς κατ' αὐτοῦ γενομένοις ἐπεγκαλεῖν, ἀπηνὴς ὢν, εἰ φείσομαι τούτων, ἔφη, τινός, αὐτίκα καταποντισθείην ὧδε. διασωθεὶς οὖν καὶ τῷ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντι προσελθὼν, καὶ πλεῖστα παρασχὼν, ἀλλὰ μέντοι καὶ παρέχειν ἐπαγγειλάμενος, εἰ παρ' αὐτοῦ καταχθείη πρὸς τὴν προγονικὴν βασιλείαν, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ συζεύξασθαι ὑπισχνούμενος. σὺν ἐκείνῳ μετὰ βαρβαρικῆς βαρείας δυνάμεως τὴν βασιλεύουσαν καταλαμβάνει τῶν πόλεων, καὶ πρὸ τῶν τειχῶν στρατοπεδευσάμενος, ἀπεπειρᾶτο τῶν πολιτῶν, αὐτοῖς ἐκ τοῦ τείχους προκύπτουσιν ὁμιλῶν. οἱ δὲ οὐ μόνον αὐτὸν οὐ προσίεντο, ἀλλὰ καὶ ὕβρεις αὐτοῦ κατέχεον πλημμελεῖς. νυκτὸς οὖν διὰ τῆς ἀγωγοῦ εἰσδὺς, ἐντὸς ἐγένετο πόλεως, καὶ ταύτης ἐγένετο ἐγκρατής. ὁ δὲ Ἀψίμαρος εἰς Ἀπολλωνιάδα φυγὼν κατελήφθη, ἑπτὰ βασιλεύσας ἐνιαυτούς.

Ἡ μετὰ τῶν Βουλγάρων τῇ ὁδῷ ἐπάνοδος· εἰσῆλθεν αὐτὸς διὰ τοῦ ἀγωγοῦ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΙΟΥΣΤΙνιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου.

ΟΥτω μὲν ὁ Ἰουστινιανὸς ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν ἐπανεσώσατο, ταύτης τὸ δεύτερον ῥινότμητος ἐπιβάς. τῷ δὲ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντι δῶρα πολλὰ παρασχὼν, καὶ συνθήκας εἰρήνης μετ' αὐτοῦ ποιησάμενος, ἀπελθεῖν αὐτὸν παρεσκεύασεν. τοῦ δὲ Ἀψιμάρου, καὶ Ἡρακλείου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἀχθέντων, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ Λεοντίου, τὸν μὲν Ἡράκλειον σὺν ἄλλοις πλείοσιν ἐν ξύλοις παρὰ τοῖς τείχεσιν ἀνεσκολόπισε. τὸν Ἀψίμαρον δὲ καὶ τὸν Λεόντιον δεσμίους διὰ τῆς ἀγορᾶς περιαγαγὼν, καὶ θεατρίοις ἱππικοῦ ἀγομένου, ῥιφέντας ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ κατὰ τῶν τραχήλων ἐπάτησε, καὶ οὕτως ἐκτμηθῆναι τὰς αὐτῶν κεφαλὰς ἐπὶ τοῦ κυνηγεσίου προσέταξεν. τὸν δὲ πατριάρχην Καλλίνικον, πρότερον αὐτοῦ πηρώσας τὰ ὄμματα, εἰς Ῥώμην ἐξώρισε, Κῦρον δέ τινα μοναχὸν ἔγκλειστον, πατριάρχην προεβάλετο, ὃς αὐτῷ τὴν βασιλείας ἀποκατάστασιν προεφοίβασε. πολὺ δὲ πλῆθος ἔκ τε τοῦ δημοτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ τότε διέφθειρεν ὁ βασιλεύς, τοὺς μὲν φανερῶς, ἐνίους μέντοι καὶ ἀφανῶς. στείλας δ' εἰς Χαζαρίαν, ἤγαγε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Θεοδώραν, ἥτις αὐτῷ τέτοκεν υἱὸν, ὃν Τιβέριον κατωνόμασε, κἀκείνην δὲ καὶ τὸ παιδίον τῆς βασιλείας ἀξιώσας ὀνόματος, καὶ ἄμφω ἐστέψε. λύσας δὲ τὰς πρὸς τοὺς Βουλγάρους σπονδὰς, κατ' αὐτῶν ἐξεστράτευσε σὺν ἱππικαῖς τε καὶ πεζικαῖς δυνάμεσι, καὶ σὺν στόλῳ πολλῷ, καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὴν Ἀγχίαλον. τὸ μὲν οὖν πρῶτον δείσαντες οἱ Βούλγαροι, ἐς τὰ ὄρη ἀνέδραμον. ἐκεῖθεν δὲ ἀσυντάκτως ὁρῶντες τὴν τῶν Ῥωμαίων στρατιὰν σκηνουμένην, καὶ ἀτάκτως εἰς χορτασμάτων συλλογὴν σκεδαννυμένην, ἀνεθάρρησαν, καὶ ἐπελθόντες αὐτοῖς, πολλοὺς μὲν ἀνεῖλον, οὐ μείους δὲ ᾐχμαλώτευσαν, καὶ ἵππων συνέσχον πλῆθος. ὁ μέντοι βασιλεὺς σὺν τοῖς περιλειφθεῖσιν εἰς τὸ ἐκεῖ συνηλάθησαν φρούριον. ἔπειτα τοὺς ἵππους πάντας νευροκοπήσαντες, ἵνα μὴ τούτους λάβοιεν οἱ πολέμιοι, ταῖς τοῦ στόλου σκάφεσιν

ἐμβεβηκό-

[illegible] τὸν Λεόντιον καὶ τὸν Ἀψίμαρον καὶ Ἡράκλειον [illegible]

[illegible] γυναῖκα [illegible] τὸ [illegible] υἱόν.

[illegible] τὰ Βουλγάρων [illegible].

ἀποβεβηκότος, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον σὺν αἰσχύνῃ πολλῇ. μηνιῶν δὲ τοῖς ἐν Χερσῶνι, ὅτι ἐπὶ τῷ καθαιρεῖν μέλλειν αὐτὸν νεωτερίζοντα, ἠβουλήθησαν ἀνελεῖν, στέλλει τριήρεις καὶ δρόμωνας καὶ νῆας ἑτέρας τῶν φορτηγῶν σὺν στρατεύματι πλείστῳ καὶ δυσὶ στρατηγοῖς, ἐντειλάμενος αὐτοῖς μὴ φείσασθαί τινος τῶν ἐκεῖ, ἀλλὰ πάντας συγκόψαι τοῖς ξίφεσιν. οἱ σὺν οὐδενὶ πόνῳ (οὐ γὰρ ἀντέστησαν οἱ τῶν ἐν Χερσῶνι πόλεων οἰκήτορες) παραλαβόντες αὐτούς, ἅπαντας σχεδὸν ἀνῃρήκασι, μόνους τῶν νεαζόντων ἀλικίας μέχρι μειρακίων φεισάμενοι. ὃ μαθὼν Ἰουστινιανός, ὅτι μὴ καὶ τούτους ἀνεῖλον, ἠγανάκτησε καὶ πρὸς αὐτὸν τοὺς περισωθέντας ἀποστεῖλαι παρεκελεύσατο. ἀποσταλέντες δὲ καταποντισθῆναι ἐν τῇ θαλάσσῃ συνέβη τοὺς πλείονας, καὶ ἦν τοῦτο τῷ βασιλεῖ καταθύμιον, καὶ οὐδ' οὕτω τῆς κατ' ἐκείνων μανίας ἐνεπίπλατο, ἀλλ' ἠπείλει καὶ αὖθις στέλλειν, καὶ οὕτω τὴν χώραν ἐξερημῶσαι, ὡς καὶ τὰς πόλεις καθελεῖν καὶ ἀροτριάσαι. διὰ ταῦτα οἱ ὑπολειφθέντες ἐν Χερσῶνι, καὶ οἱ τούτων περίοικοι ἀπεστάτησαν, Φιλιππικὸν τὸν τοῦ Βαρδάνη, ὃν ὁ λόγος ἱστόρησε παρὰ τοῦ Ἀψιμάρου εἰς Κεφαλληνίαν περιορισθῆναι, ἄρτι ἀνακληθέντα ἐκ τῆς ὑπερορίας, καὶ ἐπανιόντα πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐκεῖ γενόμενον, βασιλέα ἀναγορεύουσι, καὶ τοῦ σφῶν ἄρχοντος Ἠλία συμπράττοντος. ὃ μαθὼν Ἰουστινιανός, τὰ μὲν τοῦ Ἠλία παιδία ἐν τῷ κόλπῳ κατέσφαξε τῆς μητρός, ἐκείνην δὲ δούλῳ αὐτοῦ Ἰνδῷ μαγείρῳ συνέζευξεν. ἔπειτα στόλον ἐξοπλισάμενος, στέλλει κατὰ Χερσῶνος, ἐντειλάμενος τῷ τοῦ στόλου κατάρχοντι, ἄρδην ξύμπαντας ἀνελεῖν. ἤδη δὲ καταλαβόντος τὴν Χερσῶνα τοῦ ναυτικοῦ, καὶ πολιορκοῦντος αὐτήν, οἱ Χάζαροι τοῖς Χερσωνίταις ἐπικουρήσοντες. ἐντεῦθεν ἡ μὲν πολιορκία ἐλέλυτο, οἱ δὲ τοῦ στόλου μὴ θαρροῦντες πρὸς τὸν βασιλέα ἐπανελθεῖν, τὸν μὲν βλασφημίαις κατεῖχον, τὸν δὲ Βαρδάνην ὡς βασιλέα εὐφήμουν. ἱκανοῦ δὲ διαρρυέντος χρόνου, ὅτι μηδὲν αὐτῷ ἐκ τοῦ στόλου μεμήνυτο, ὁ βασιλεὺς ὑποτοπήσας συμβῆναί τι φερόμενον κατ' αὐτοῦ, ἐξώρμησε τοῦ Βυζαντίου, καὶ ἕως Σινώπης ἐλθὼν, ὁρᾷ τὸν στόλον εὐθὺ τῆς πόλεως πλωϊζόμενον, αὐτίκα τοίνυν γέγονε καὶ αὐτὸς ὑπόδρομος. τοῦ δὲ Φιλιππικοῦ εὐπλοήσαντος, καὶ προκαταλαβόντος τὴν μεγαλόπολιν, ἐκεῖνος ἐν τῷ Δαματρῦ ἐσκήνωσε, πρὸς ὃν ὁ εἰρημένος Ἠλίας σταλείς, ἀνέπεισε τοὺς μετὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ στρατιώτας ἀποστῆναι αὐτοῦ, καὶ προσρυῆναι Φιλιππικῷ. καταλειφθέντος τοίνυν παρὰ τῶν στρατιωτῶν Ἰουστινιανοῦ, χερσὶν οἰκείαις εὐθὺς ὁ Ἠλίας ἀφαιρεῖ τὴν αὐτοῦ κεφαλήν. ὁ δὲ τούτου παῖς ὁ Τιβέριος, μετὰ τῆς πρὸς μητρὸς μάμμης Ἀναστασίας (ἡ γὰρ μήτηρ αὐτοῦ Θεοδώρα ἔφθη θανοῦσα) τῷ ἐν Βλαχέρναις ναῷ προσφυγών, εἰσελθὼν τὸ θεῖον θυσιαστήριον, καὶ ὑπὸ τὴν πανάγνον γενόμενος τράπεζαν, ἑνὸς τῶν ταύτην ἀνεχόντων κυλίσκων δραξάμενος, ἱκέτευε μὴ θανεῖν. ἀλλ' οἱ σταλέντες ἐπ' ἀναζήτησιν αὐτοῦ, ἐξελκύσαντες τοῦ θυσιαστηρίου τὸν παῖδα, μαχαίρᾳ τοῦτον τὸν λαιμὸν ὡς βοσκήματός τινος ἀπέτεμον ἀπηνῶς.

Ἀποστασία Χερσωνιτῶν καὶ ἀνάρρησις Φιλιππικοῦ τοῦ Βαρδάνη.

Διὰ τί καὶ οἱ τοῦ στόλου τὸν Φιλιππικὸν εὐφήμουν.

Ἀναίρεσις Ἰουστινιανοῦ καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ.

ΑΝΑΡΡΗΣΙΣ ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΥ τοῦ Βαρδάνη.

Ἤδη δὲ τῆς βασιλείας τυχὼν ὁ Φιλιππικός, κατὰ τῆς ἕκτης οἰκουμενικῆς συνόδου ὡπλίζετο, καὶ σύνοδον ἀθροίσας ὁ ματαῖος, ἀκυρῶσαι ὅσον τὸ κατ' αὐτὸν διὰ τὴν ἁγίαν ἐκείνην σύνοδον, λέγεται γὰρ ἄρτι τοῦ Λεοντίου τὸ σκῆπτρον ἐπειλημμένου, χρησμοδοτῆσαί τινα δὴ τῷ Φιλιππικῷ τὴν εἰς τὸν βασίλειον θρόνον ἀναγωγὴν μοναχόν τινα ἐγκλειστὸν ὄντα ἐν τῇ τοῦ

Πῶς ἔδει τὴν ἕκτην σύνοδον προσῆχθε.

scensis nauibus cū magno dedecore Byzantium rediit. Chersoniis porró iratus, quód de se res nouas moliente tollēdo cogitassent, triremes, dromones & naues onerarias cū maximo exercitu & duob⁹ ducibus mittit, eisq; mādat, ne cuiquam illorū parcant, sed omnes gladiis cōficiant. Qui eos nullo cū labore cœperūt. Neque enim urbium Chersoniarum habitatores resistebant, ac penè omnibus sublatis, pueris duntaxat & adolescentulis pepercerunt. Quo Iustinianus cognito, iratus, eos quoq; ad se mitti iussit qui conseruati essent, qui cū missi essent, maxima ex parte in mari perierūt. Ea res Imperatori uoluptati fuit, sed ne sic quidē furore in illos suo expleto, minatus est, se aliis copiis missis ita regionē illam euastaturū, ut qbus in locis urbes fuissent, arua colerentur. Ob hæc Chersoniorū reliquiæ, eorumq; finitimi ad defectionē impulsi, Philippicū Bardanis filiū, quē suprà ab Apsimaro in Cephaleniā relegatū fuisse memorauimus, reuocatum modò, & dum Cōstantinopolim iret, illuc profectum, imperatorē salutant, etiā Elia principe suo adiurante. Quibus Iustinianus cognitis, Eliæ liberos in sinu matris ingulauit, & ipsam seruo eius Indo coquo copulauit. Deinde instructā classem contra Chersonem mittit, classisq; præfecto mandat, ut funditus uniuersos deleat. Quæ cū iam illic appulisset, ac prouinciā obsideret, Chazari Chersonitis suppetias uenerūt. Vnde obsidio soluta est, & classiarii cū ad Imperatorem redire nō auderent, maledicta in eum iecerunt, & Bardanē pro Imperatore celebrarunt. Iam longo tēpore elapso, cū nihil ei de classe significaret, suspicat⁹ accidisse aliquid quod in suā fraudē tenderet, Byzantio profectus cū Sinopen usq; peruenisset, uidet classem uersus urbem proficisci: statim igitur & ipse naues cōuertit. Sed Philippic⁹ prospera nauigatione usus magnam urbem præoccupat, Iustinianus uerò in Damatry statiua habet, ad quem Elias missus, militibus persuasit ut deserto illo se ad Philippicū conferrent. Quo facto, suis manibus caput illi resecat. Filius autem eius Tiberius, cum auia materna Anastasia (nam Theodora mater iam obierat) in tēplum Blachernium confugit: cumq; sacrosanctum sacellū ingressus, mensam sanctissimam subiisset, prehensa una eius columella, mortē est deprecatus. Sed qui ad eum quærēdū missi erāt, pueri è sacrario abstractū collum tanq; pecudis crudeliter resecuerunt.

Crudelitas in Chersonios.

Chersonii Philippicū Bardanis filium imperatorem salutant.

Iustiniani et Tiberii filii interitus.

IMPERIVM PHILIPPICI QVI & Bardanes.

IAm potir⁹ imperio Philippicus, cōtra sextā œcumenicā synodū se armauit, indictoq; cōcilio homo uanus, quātū in ipso fuit, sacrā illā synodū abrogauit. Nā Leontio recēs sceptrum adepto, fertur inclusus quidam monachus in

Sexta Synodi abrogatio.

Monachi prædictio.

Callistrati monasterio, qui Monothelitarũ sectam probaret, huic Philippico regni adeptionem prædixisse, eiusq; prædictionis mercedẽ sextæ synodi abrogationem stipulatus, & hic pollicitus esse. Ac sextã œcumenicam Synodum abrogauit, ut putabat, cum uerò aceruos pecuniarũ à ueteribus Imperatoribus cumulatos in Regia reperisset: maiorẽ partẽ in nullos usus necessarios collatã dissipauit exiguo tẽpore: ac omnẽ forsan absumpsisset, si diutius imperiũ tenuisset. Nam in dicendo quidẽ disertissimus habebatur, nec prudentiæ expers: ad res autẽ gerendas erat omniũ ineptissimus & ingenio planè sinistro. Cyrum Patriarcham Ecclesia, quam per sex annos tenuerat, exegit, & Ioanẽ assensorem suum in ea collocauit. Sub eo Bulgari Thraciã uniuersam populati, ad ipsam usq; urbem incursarũt omnia, magnaq; præda, & captiuis ferè innumeris abductis, domum se receperũt. Sed & Agareni Orientẽ eodẽ modo tractarunt. Duobus annis & mensibus aliquot, ex quo Imperium susceperat, elapsis, cum ludos equestres celebrasset, & post certamen in Zeuxippi balneo lauisset, quosdã senatores cœnæ adhibuit: uel, ut alij dicunt, eos qui ludis Circensibus uicerant. In eo conuiuio à quibusdam senatoribus oppressus cæcatur. Id actũ est pridie Pentecostes. Postridie, hoc est, in ipsa Pentecoste, & senatus & populus Artemium principem secretarium, imperatorem designant, indito ei nomine Anastasij.

Disertus magis quã strenuus imperator.

Bulgarorũ & Agarenorum latrocinia.

Philippicus cæcatur.

IMPERIVM ARTEMII, QVI & Anastasius.

Hic omni doctrinæ genere eruditus, & reb⁹ gerẽdis uersutissimus fuit. Patriarcha Ioanne, ut nõ orthodoxo, à sede quam trienniũ tenuerat, auulso: Germanum Cyzico reuocatũ, in eius locum substituit, quem à Cõstantino Pogonato uirilibus priuatum fuisse suprà memorauimus. Cum Alexandrinos in Phœniciam appulisse, ut inde ligna fabricandas naues peterẽt, didicisset: classem instructã cõtra illos misit, & prouincialiũ quoq; naues Rhodũ appellere, atq; ubi cõuenissent, cõtra hostes ire iussit, totius classis duce delecto Ioanne magnæ ecclesiæ Dei diacono, & generali Logotheta. Postquàm omnes Rhodi conuenerant, & Ioãnes nauigationem adornabat: classiarij, ac potius Opsiciani, infensi Imperatori, q; nauales copias parum cõmodè tractasset, imperiũ detrectabant: & Ioannem eorum contumaciam seuerius castigantem, maledicta in Imperatorem congerentes, statim per seditionem occiderunt, omissoq; ulteriore progressu, partim domũ redierunt, partim Byzantium petierũt, cumq; Adramyttium peruenissent, Theodosium quendam publicorum uectigalium exactorem, hominem in Republica non uersatum, Imperatorem inuitum salutarunt.

Naualis seditio.

Theodosius Adramyttenus creatur Imperator.

His

καλλιστράτου μονῇ, καὶ τὴν πρόῤῥησιν αὐτῷ ἔπεισε μισθὸν, τῆς ἕκτης συνόδου ἀθέτησιν (ἦν γὰρ τῶν μονοθελητῶν ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος αἱρέσεως) καὶ τὴν ὑπόσχεσιν. τὴν μὲν οὖν οἰκουμενικὴν ἕκτην σύνοδον ἠκύρωσεν, ὡς ἐδόκει, αὐτὸς δὲ σωροὺς χρημάτων ἐκ παλαιοτέρων ἐναποτεθησαυρισμένους αὐτοκρατόρων ἐν τοῖς βασιλείοις εὑρὼν, ὡς οὐκ ἔδει δέον τούτοις χρώμενος, τὰ πλείω διεσκόρπισε διὰ βραχέος καιροῦ. καὶ τάχα καὶ ἅπαντα κατηνάλωσεν ἂν, εἰ ἐπὶ πλεῖον τῇ βασιλείᾳ προσέμεινεν. ἐν μὲν γὰρ τῷ λέγειν ἐδόκει φιλοτεχνότατος, μὴ ἀμοιρῶν τι συνέσεως, ἐν δὲ τῷ πράττειν ἦν ξυμπάντων ἀσυνετώτατος καὶ τὸ πάμπαν ἀδέξιος. κῦρον δὲ τὸν πατριάρχην ἐξωθήσας τῆς ἐκκλησίας, ἤδη ἓξ ἔτη ἐν ταύτῃ διατρίψαντα, ἰωάννην ὁμόδοξον αὐτῷ προεβάλετο. οἱ μέν τοι βούλγαροι τὴν θρᾴκην ἅπασαν λῃσάμενοι, τὰ μέχρι τῆς πόλεως ἐπέδραμον ἅπαντα, καὶ λείαν πολλὴν καὶ αἰχμαλώτους λαβόντες σχεδὸν ὑπὲρ ἀριθμὸν, ἐπανέζευξαν. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ὁμοίως οἱ τῆς ἄγαρ διέθεντο. δύο δὲ παρελθόντων ἐνιαυτῶν καὶ μηνῶν τινῶν, ἐξ ὅτου τῆς βασιλείας ἐκράτησεν, ἱππηλασίας ἀγαγὼν ἀγῶνα, καὶ ἐν τῷ τοῦ ζευξίππου μετὰ τὸν ἀγῶνα λουσάμενος λουτρῷ, συνεσίτους τινὰς τῶν τῆς συγκλήτου πεποίητο, ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι, τοὺς ἐν τῇ τῶν ἵππων ἁμίλλῃ νικήσαντας. κατακείμενος δ' ἐν τῷ συμποσίῳ, παρά τινων τῶν τῆς γερουσίας κατασχεθεὶς, τυφλοῦται. τοῦτο δ' ἐπράχθη πρὸ τοῦ σαββάτου τῆς πεντηκοστῆς. τῇ δ' ἑξῆς κατ' αὐτὴν δηλαδὴ τὴν πεντηκοστὴν, ἀθροισθέντες οἵ τε τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ ὁ δημώδης ὄχλος, ἀρτέμιον τὸν πρωτασηκρῆτις, προχειρίζονται αὐτοκράτορα, μετονομάσαντες ἀναστάσιον.

ὅτι ἦν περὶ πράξεις ἀσυνετώτατος.

περὶ κύρου πατριάρχου.

περὶ βουλγάρων καὶ τῶν ἀγαρηνῶν.

Ἐκτυφλοῦται ὁ Φιλιππικός.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ τοῦ καὶ ἀναστασίου.

ΗΝ δ' οὗτος ὁ βασιλεὺς καὶ λόγοις παντοίοις ὡμιληκὼς, καὶ πραγμάτων διοικήσεσιν ἐντετριβέστατος. οὗτος τὸν πατριάρχην ἰωάννην τοῦ ἀρχιερατικοῦ καταπαύσας θρόνου, ὡς μὴ ὀρθόδοξον, ἔτη τρία τῆς ἐκκλησίας κρατήσαντα, μετατίθησιν ἐκ κυζίκου ἐπὶ τὴν ἱερὰν καθέδραν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων γερμανὸν, ὃν ἀλλαχοῦ που ὁ λόγος ἱστόρησε παρὰ κωνσταντίνου τοῦ πωγωνάτου τῶν παιδογόνων ἀφαιρεθῆναι μορίων. μαθὼν δὲ ὅτι ἐξ ἀλεξανδρείας ἐπὶ φοινίκην πλοῖα προσώρμισαν, ἵνα ξύλα ἐκεῖθεν κομίσωνται ναυπηγήσιμα, στόλον ἑτοιμάσας ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν, κελεύσας καὶ τοὺς τῶν θεμάτων στόλους, εἰς τὴν νῆσον ῥόδον καταίρειν, κἀκεῖ ἑνωθῆναι, καὶ οὕτω ἐκπλεῦσαι κατὰ τῶν ἐναντίων, προβαλλόμενος ἄρχοντα τοῦ στόλου παντὸς ἰωάννην τῆς τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας διάκονον, καὶ γενικὸν λογοθέτην. πάντων οὖν εἰς τὴν ῥόδον συναθροισθέντων, ὁ διάκονος ἰωάννης πρὸς ἔκπλουν ἡτοίμαστο, οἱ δὲ τοῦ στόλου, καὶ μᾶλλον οἱ τοῦ θέματος τοῦ ὀψικίου, οὐκ ἦσαν πειθήνιοι, οὐ γὰρ καλῶς περὶ τὸν κρατοῦντα διέκειντο, ἐπεὶ μὴ δ' ἐκεῖνος τῇ πλωϊστικῇ στρατιᾷ κεχρημένος ἦν δεξιῶς. ὡς δὲ πρὸς τὴν ἐκείνων ἀπείθειαν ὁ διάκονος ἀγριώτερον διετέθη, καὶ δριμύτερον αὐτοῖς προσεφέρετο, εἰς στάσιν τούτους ἠρέθισε, καὶ τὸν βασιλέα δυσφημήσαντες, αὐτὸν ἀνεῖλον εὐθὺς, καὶ τοῦ πρόσω χωρεῖν ἀφέμενοι, οἱ μὲν ἀπῆρον οἴκαδε, οἱ δὲ πρὸς τὸ βυζάντιον ὥρμησαν, καὶ ἐν τῷ ἀτραμυττίῳ γενόμενοι, θεοδόσιόν τινα πράκτορα τῶν δημοσίων τελῶν ἰδιώτην ἄνδρα ἄκοντα λαβόντες, αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσαν.

περὶ πατριαρχῶν.

ὅτι εἷλεν ὁ βασιλεὺς ἰωάννην κατὰ τῶν ἀγαρηνῶν, καὶ οἱ τοῦ στόλου τὸν ἄρχοντα στασιάσαντες ἀνεῖλον, καὶ ἕτερον θεοδόσιον ἀναγορεύουσιν αὐτοκράτορα.

ταῦτα

τοῦτα μαθὼν ὁ ἀρτέμιος, στόλον ἡτοίμασε. καὶ τῇ πόλει ἐπέστησε φυλακήν, αὐτὸς δὲ ἐν νικαίᾳ διῆγε τῇ μητροπόλει τῶν βυθινῶν. οἱ δὲ στασιασταὶ διά τε γῆς καὶ διὰ θαλάσσης ἀφίκοντο εἰς χρυσόπολιν, καὶ μέχρι μέν τινος ναυμαχίαι ἐγίνοντο. εἶτα περαιωθεὶς εἰς θρᾴκην ὁ θεοδόσιος, διὰ τοῦ τείχους τῶν βλαχερνῶν ἐκ προδοσίας εἰς τὴν μεγαλόπολιν εἰσελήλυθε, καὶ τοῦ σὺν αὐτῷ ναυτικοῦ τε καὶ στρατιωτικοῦ εἰσρυέντος ἐν ταύτῃ, πολλὰ τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις χρημάτων ἥρπασαν. τῶν δὲ ὑπὲρ ἀρτεμίου ἀντεχομένων τῶν ἀρχόντων συλλαβόμενοι, καὶ τὸν πατριάρχην γερμανὸν παραλαβόντες, ἀπῆλθον εἰς νικαίαν, διαγνώντες τὸν ἀρτέμιον, ὅτι ἡ πόλις ἤδη παρειλήφθη καὶ τὰ βασίλεια. καὶ ὃς τὸ μοναχικὸν ἀμφιασάμενος σχῆμα, καὶ πίστεις λαβὼν, μή τι πείσεσθαι χαλεπώτερον, παρέδωκεν αὐτοῖς ἑαυτὸν, καὶ ἐν θεσσαλονίκῃ περιωρίσθη, βασιλεύσας ἕνα ἐνιαυτὸν σὺν μησὶ τρισίν.

Ὅτι τοῦ ἀρτεμίου ἐν νικαίᾳ διάγοντος ὁ θεοδόσιος ἐκ προδοσίας τὴν πόλιν εἷλε, καὶ ὁ ἀρτέμιος καρεὶς, ἐν θεσσαλονίκῃ περιωρίσθη.

His Artemius cognitis, classem parat, urbem͂q custodia munit, ipse Niceæ degens, quæ est Bithyniæ Metropolis. Seditiosi uerò, terra mariq Chrysopolim peruenerunt, ac nauales pugnæ aliquandiu sunt commissæ. Deinde in Thraciam peruectus Theodosius, per murum Blachernium, opera proditorũ, magnam urbem intrauit, unaq cum eo clássiarij & milites, qui magnam pecuniam ex ædibus rapuerunt, & principibus, qui Artemium defendebant, ac Germano Patriarcha comprehensis, Nicæam discesserunt, Artemio urbem & Regiam iam esse occupatas ostendentes. Is igitur habitu monachi sumpto, acceptaq fide, nihil sibi preterea mali timendum, eis sese tradidit, ac Thessalonicam est relegatus, cum unum annum & tres menses regnasset.

Artemius fit monachus.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ τοῦ ἀτραμυττηνοῦ.

Βασιλεύει δὲ θεοδόσιος, ὃς ἀτραμυττηνὸς ἐπωνόμαστο, ἀνὴρ ἦθος μὲν χρηστὸς, καὶ βίου σεμνοῦ, ἀπράγμων δ' ἄλλως, καὶ πρὸς πραγμάτων διοίκησίν τε καὶ μεταχείρισιν, ὅ τι καὶ τὰ βασιλέως, σφόδρα γε ἀποπεφυκώς. λέων δὲ ὁ καὶ κόνων παρὰ τοῦ ἀρτεμίου στρατηγὸς τῶν ἀνατολικῶν προβληθεὶς, ὑπὲρ τοῦ ἀρτεμίου δῆθεν φρονῶν, οὐχ ὑπεῖξε θεοδοσίῳ, σύμπνουν ἔχων καὶ τὸν τῶν ἀρμενιακῶν στρατηγὸν ἀρτάβασδον τὸν ἀρμένιον. ἄρας οὖν ἐκεῖθεν μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων εἰς νικομήδειαν ἔρχεται, ἔνθα τὸν τοῦ βασιλέως θεοδοσίου υἱὸν εὑρηκὼς, καὶ αὐτὸν μετὰ τῆς βασιλικῆς ἐνσκευῆς χειρωσάμενος, ἀφίκετο εἰς χρυσόπολιν. ὁ δὲ θεοδόσιος ἀπραγμόνως τῆς βασιλείας ἐξίσταται αὐτῷ, εἰς κληρικὸν καρεὶς μετὰ τοῦ υἱοῦ, καὶ πληροφορίαν λαβὼν, μή τι ἕτερον ὑποστῆναι, καὶ ὁ μὲν ἡσύχως ἐβίω τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς, βασιλεύσας δύο ἐνιαυτούς.

Ὅτι ὁ ἴσαυρος λέων καὶ ὁ ἀρτάβασδος ἐπανίστανται τῷ θεοδοσίῳ.

Καθαίρεσις τοῦ βασιλέως θεοδοσίου.

IMPERIVM THEODOSII Adramytteni.

Imperio autem potitus est Theodosius Adramytten᷈, uir bonus ille quidẽ, honestæq uitę, sed ignauus & ad rerũ administrationẽ & tractationẽ, regni præsertim minimè idone᷈. Cęterũ Leo qui & Conon, ab Artemio, cuius tum quoq studijs prę se ferebat, dux Oriẽtis designatus, Theodosio non cessit, cum etiam Artabasdum Armenium, Armeniacorum ducem suffragatorem haberet. Inde igitur cum suis legionibus Nicomediam digressus est, ubi Theodosij filium cum Regio instrumento deprehensum, Chrysopolim perduxit. Ei Theodosius citra dimicationem regno cessit, unaq cum filio rasus in clericum, accepta fide nihil in se consultum iri grauius, uitæ reliquum tranquillè exegit, quum biennium imperasset.

Leo Theodosiũ in ordinẽ cogit.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ἰσαύρου τοῦ καὶ κόνωνος.

Ἐντεῦθεν ὁ λέων τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος ἀναξίως ἠξίωτο. ᾧ πατρὶς μὲν ἦν ἰσαυρία, ἐκεῖθεν δὲ μετοικισθεὶς μετὰ τῶν τεκόντων παρὰ τοῦ βασιλέως ἰουστινιανοῦ, μήπω τῆς ἀρχῆς ἐξωσθέντος, ἐν μεσημβρίᾳ τῇ θρᾳκικῇ ἐποιεῖτο τὰς διατριβάς. καθαιρεθέντος δὲ τοῦ ἰουστινιανοῦ τῆς ἀρχῆς. εἶτα ἐπανερχομένου μετὰ βουλγάρων εἰς τὴν βασιλείαν αὖθις ἀναλαβεῖν. ὁ λέων ὑπαντήσας αὐτῷ, δῶρα προσήνεγκεν. καὶ ὁ ἰουστινιανὸς ἀποδεξάμενος αὐτὸν αὐτίκα ἐτίμησεν, καὶ βασιλεύσας τὸ δεύτερον, αὐτὸν ᾠκειώσατο. εἶτα ἐστάλη παρ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀλανοὺς ἢ ἀλβανοὺς (οὕτω γὰρ τοῖς παλαιοῖς ὀνομάζονται) ἐστάλη δὲ συγκινήσων αὐτοὺς κατὰ τῶν ἀβασγῶν, ἀποστάντων τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς. οἱ γὰρ ἀβασγοὶ, ὡς ὁ καισαρεὺς προκόπιος ἱστορεῖ, δυσὶν ὁμοφύλοιν ἦσαν ὑπήκοοι, ὧν ὁ μὲν τὰς πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον μοίρας αὐτῶν, τῷ δὲ τὰς τετραμμένας πρὸς δύοντα. καὶ ἄμφω δὲ τούτω τὼ ἄρχοντε ὑπὸ φιλοχρηματίας κακῶς ἐχρῶντο τῷ ἔθνει. ὅσους γὰρ ἂν παῖδας εὕρισκον ὡραίους, καὶ τὸ εἶδος καλοὺς, καὶ τὴν ἄλλην τοῦ σώματος φύσιν δεξιοὺς, βίᾳ τῶν τεκόντων ἀφέλκοντες καὶ τῶν παιδογόνων μορίων σιδήρῳ στερίσκοντες, ἐκείνους δὲ πολλῶν χρημάτων ῥωμαίοις ἀπέπρασκον,

Περὶ ἀβασγῶν [illegible]

IMPERIVM LEONIS Isauri, qui & Conon.

Dehinc Imperij dignitatẽ Leo prater dignitatem est cõsecutus, qui patriam habuit Isauriam, atq inde unà cum parentibus ab Imperatore Iustiniano, antequàm Imperio eiectus esset, trãslatus, Mesembriæ Thraciæ urbe uitam egit. Pulso autem Iustiniano, & à Bulgaris in regnum reducẽdo, progressus obuiam, ei munera obtulit: eaq de causa Spatharij dignitatem statim est consecutus, &, recuperato ab illo Imperio, eius familiaritate usus. Deinde ad Alanos, siue Albanos (sic enim uocantur à ueteribus) missus est, ut eos contra Abasgos, qui à Romanis defecerant, concitaret. Parebant autem, ut Cęsariensis Procopius refert, duobus suis popularibus, quorum alter partem Orientalem, Occidentalem alter gubernabat. Vterque porrò gentem ex auaritia malè tractabat. Nam quoscunque pueros formosos & corporibus elegantibus inueniebant, eos ui parẽtibus ereptos castratosq, Romanis Eunuchorũ amore semp attonitis, magna

Occasiones incremento rum Leonis

Abasgorũ historia.

magna pecunia uendebant, eorumque patres occidebant, ne quando propter filios irati, seditionem mouerent. Erat igitur apud Abasgos filiolũ pulchrũ genuisse maximũ infortunium, eam elegantiã morte luentes. Ac Abasgi sic à suis magistratibus tractabãtur. Iustinianus autẽ primus, misso ad eos imperatorio eunucho quodam, eorũ populari (multi enim tales in Romana curia uersabantur) magistratibus eorum interdixit, ne quem in posterũ inuitum castrarent: capturos enim laborem inanem, nemine Romanorũ castratos eorũ empturo. Hoc Abasgi cupidissimè acceperunt, edictoque imperatoris Romanorũ freti, deinceps magistratibus suis in ea re nõ cesserunt, qui & ipsi iam segniores ad id facinus erant redditi. Pòst etiam, utroque magistratu abrogato, suis uiuere legibus uoluerunt, cum ad id usque tẽpus Christianæ religionis rudes essent, & lucos ac syluas uenerarẽtur, & arbores Barbarica simplicitate pro Dijs haberent. Sed Iustiniano studio fuit, eos ad pietatẽ traducere, missisque sacris uiris Dei cognitione barbaros imbuit: extructaque præclara æde Deiparæ, & sacerdotibus in ea collocatis, a uita planè Barbarica ad mores Christianorum traduxit. Ex eo nemini parentibus Abasgis, Imperatores Romani magistratus miserunt, à quibus res administrabantur. Qui cum iniurij essent, ac populum crudelius tractarent, ueriti ne prorsus in seruitutem à Romanis redigerentur, defecerũt, neque amplius magistratum Romanũ admiserũt. Ea de causa Iustinianus is, qui naso mutilat[*] fuit, eos ulturus, Leonem Spatharium ad Alanos mittit cũ maxima pecunia, ut eos contra finitimos Abasgos armaret. Eò profectus Leo, & multos sibi annos cõmoratus, serò ægreque rediit, nec Iustiniano inuento (nam occisus erat) neque Philippico (pulsus enim erat, ut dictũ est, oculis etiam erutis) Artemiũ igitur tum imperantẽ conuenit, à quo benignè acceptus est, & Oriẽti præpositus. Pro eo igitur, ut dictum est, propugnans scilicet, Theodosio se opposuit, sceptrisque potitus est. O iudiciorum Dei abyssum incomprehensibilẽ. Sic adeptus Imperiũ, statim Artabasdo filiã despondit, & Curopalatæ honorem decreuit. Masalmas autẽ Arabum dux Abydo cum magnis copijs in Thraciam transfuectus magnã eius prouinciæ partẽ populatus est, impetuque in urbẽ Regiã facto, uallum iuxta terrestria mœnia posuit, atque ab ea parte ipse urbẽ oppugnouit, Solymas autem Archisatrapes eius, è mari cum maxima classe. Verùm naues eius tam bellicas quàm onerarias Romani Græco igni repulerunt, ut multi nauarchi, quorũ naues is nondũ attigerat, per desperationem se ad Imperatorem cõferrẽt. Et hoc modo pars maxima classis Arabicæ perijt. Romanæque legiones eos aggressæ, qui in Bithynia prædabant, multos occiderũt,

Masalmas & Solymas Arabes Byzantium obsident.

πολλοὺς ἐκτομίας ἐπιφυομένους ἀεί. οἱ δὲ τούτων πατέρας εὐθὺς ἔκτεινον, ἵνα μὴ ποτὲ μηνιῶντες διὰ τοὺς παῖδας, βουλεύσωνται κατ' αὐτῶν ἐπανάστασιν. καὶ ἦν παρὰ τοῖς ἀβασγοῖς τὸ παῖδα τεκεῖν ἀγαθὸν τὴν ὄψιν δυστύχημα μέγιστον, διὰ τῶν παίδων εὐπρεπείας ἀλλασσομένοις τὸν θάνατον. καὶ οὕτω μὲν τοῖς ἀβασγοῖς οἱ σφῶν προσεφέροντο ἄρχοντες. Ἰουστινιανὸς δὲ ὁ πρῶτος στείλας παρ' αὐτοῖς τινα τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις εὐνούχων, σφίσιν ὁμογενῆ (πολλοὶ γὰρ περὶ τὰς ῥωμαίων ἀρχὰς τοιοῦτοι ἐστρέφοντο) ἀπεῖπε τοῖς ἡγεμόσι τῶν ἀβασγῶν, μηκέτι μηδένα τὴν ἀρρενοποιίαν ἐκτέμνεσθαι βιαζόμενον. τελευτήσειν γὰρ τὴν πρᾶξιν αὐτοῖς εἰς κενὸν μηδενὸς ῥωμαίων πρίασθαι βουλομένους τοὺς ἐκτομίας αὐτῶν. ἐντεῦθεν τοῖς ἀβασγοῖς ἀσμενίσασι τὰ προσταχθέντα, καὶ τῇ προστάξει τοῦ βασιλέως ῥωμαίων θαρρήσαντες, τὸ λοιπὸν πρὸς τὸ ἔργον τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν οὐχ ὑπείκοντο, κἀκεῖνοι δὲ πρὸς τὴν πρᾶξιν νωθέστεροι. ὅτε καὶ ἄμφω τοὺς αὐτῶν ἀρχηγοὺς καθελόντες, ἤθελον βιοτεύειν αὐτόνομοι. μέχρι μὲν οὖν τότε καὶ τῆς τῶν χριστιανῶν θρησκείας ἦσαν ἀμύητοι, ἄλση δὲ καὶ ὕλας ἐσέβοντο καὶ τὰ δένδρα τοῖς ἐξ ἀφελείας βαρβαρικῆς ὡς θεοὺς ἐνόμιζον. Ἰουστινιανὸς δὲ μεταθεῖναι σφᾶς πρὸς εὐσέβειαν σπούδασμα ἔθετο, καὶ στείλας παρ' αὐτοῖς ἱεροὺς ἄνδρας δι' αὐτῶν εἰς ἐπίγνωσιν αὐτοὺς μετήνεγκε τοῦ θεοῦ. ἀνέστησε καὶ θεῖον ἐν ἀβασγοῖς τῇ θεοτόκῳ δόμημα τίμιον, καὶ ἱερέας ἐγκατέστησε. καὶ οὕτως εἰς ἤθη τὰ τῶν χριστιανῶν αὐτοὺς μετήγαγεν ἐκ τῶν πάνυ βαρβαρικῶν. ἐντεῦθεν ὑπ' οὐδενὸς ἀρχομένων τῶν ἀβασγῶν, οἱ βασιλεῖς ῥωμαίων ἔστελλον ἄρχοντας καὶ ὑπ' ἐκείνων αὐτοῖς διῳκοῦντο τὰ πράγματα. χρησαμένων δὲ τῶν στελλομένων εἰς ἀδικίας, καὶ τυραννικώτερον χρωμένων αὐτοῖς, δείσαντες μὴ παντελῶς δουλωθῶσι ῥωμαίοις, ἀφίστανται, καὶ οὐκέτι δέχεσθαι ἄρχοντα ῥωμαῖον ἐβούλοντο. διὰ τοῦτο τιμωρήσασθαι θέλων αὐτοὺς ὁ ῥινότμητος Ἰουστινιανός, στέλλει τὸν σπαθάριον Λέοντα πρὸς τοὺς ἀλανοὺς χρήμασι πλείστοις κατὰ τῶν ἀβασγῶν ὁμόρων ὄντων αὐτοῖς, ὁπλίσαι τούτους βουλόμενος. ἐκεῖ τοίνυν ὁ Λέων γενόμενος, καὶ συχνὸν διατρίψας ἐν αὐτοῖς, ὀψὲ καὶ μόλις ἐπανελήλυθε, μήτε τὸν Ἰουστινιανὸν εὑρηκὼς (ἀνῄρητο γὰρ) μήτε μὴν τὸν Φιλιππικόν (καθῄρητο γὰρ πηρωθεὶς ὡς εἴρηται, καὶ τὰ ὄμματα) προσέθετο σὺν Ἀρτεμίῳ βασιλεύοντι τότε. ὁ δὲ καὶ προσήκατο αὐτὸν εὐμενῶς, καὶ στρατηγὸν τοῦ τῶν ἀνατολικῶν προεχειρίσατο θέματος. τούτῳ γοῦν ὡς εἴρηται, δῆθεν ἀμύνων, αὐτὸς ἡ χεῖρα κατὰ τοῦ Θεοδοσίου, καὶ τῶν σκήπτρων γέγονεν ἐγκρατής. ὢ θεοῦ κριμάτων ἄβυσσος ἀκατάληπτος. βασιλεύσας δὲ οὕτω αὐτίκα τὴν θυγατέρα τῷ Ἀρταβάσδῳ συνῴκισε, κουροπαλάτην αὐτὸν τιμήσας. Μασαλμᾶς δὲ ὁ τῶν ἀράβων ἀρχηγὸς ἐξ Ἀβύδου σὺν μεγάλῳ στρατεύματι πρὸς Θρᾴκην περαιωθείς, πολὺ μὲν τῆς Θρᾳκῴας ἐλῄσατο χώρας, τῇ δὲ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων προσβαλών, χάρακα παρὰ τοῖς κατὰ χέρσον αὐτῆς ὑπήξατο τείχεσι, καὶ ἦν μὲν αὐτὸς ἐντεῦθεν ταύτην πολιορκῶν, ἐκ δὲ θαλάσσης σὺν στόλῳ μεγάλῳ ὁ ἀρχισατράπης Σουλυμᾶς. ἀλλὰ τὰς μὲν νῆας αὐτῶν τάς τε πολεμιστηρίους τάς τε μὴν φορτηγοὺς ὑπὸ ὑγροῦ πυρὸς ῥωμαῖοι κατεπυρπολήσαντο. ὥστε πολλοὺς τῶν ναυάρχων, ὧν οὔπω ταῖς ναυσὶ τὸ ὑγρὸν τοῦτο προσήγγισε πῦρ, ἀπογνόντας προσρυῆναι τῷ βασιλεῖ. τὸ μὲν οὖν πλεῖον τοῦ ναυτικοῦ τῶν ἀράβων οὕτω διώλετο. τοῖς δὲ κατὰ Βιθυνίαν αὐτῶν λῃζομένοις ἐντυχόντα στρατεύματα ῥωμαίων πεζά, πολλοὺς διεφθάρκασιν, ὥς τε

Ἐπεὶ δὲ ἄρχοντας αὐτῶν οἱ ἀβασγοὶ παρεδέξαντο ἐκ τοῦ βασιλέως ῥωμαίων ἔχειν τὸ ἄρχοντας;

Ὅτι ἄραβες ἐξ ἀβύδου περάσαντες, τὴν πόλιν ἐπολιόρκησαν κατὰ γῆν τε καὶ θάλατταν, καὶ πάντες ἀπώλοντο ἀμφοτέρωθεν.

ὡς τῇ ἐκπλήξει διώκοντας ἀποδρᾶναι. τοὺς δὲ κατὰ Θρᾴκην τυγχάνοντας Ἄραβας, λιμὸς ἐπίεζε κρατερός, ὥστε οὐδενὸς τῶν θνησκόντων ζώων ἀπέχοντο. λέγονται δὲ καὶ σαρκῶν ἀνθρωπίνων αὐτοὺς ἅψασθαι, ἀλλὰ νόσος αὐτοῖς ἐνέσκηψε λοιμική, καὶ διέφθειρε παμπληθεῖς. καὶ Βούλγαροι δὲ τούτοις ἐπελθόντες, πολλὰς χιλιοστύας αὐτῶν, ὥς τινες ἀναγράφουσι, μαχαίρας ἔθεντο παρανάλωμα. ὁ δὲ τῆς Σικελίας στρατηγὸς Σέργιος, τὴν τῶν Ἀράβων κατὰ τῆς πόλεως ἐπέλευσιν γνούς, καὶ ὡς ἐν ἀκαταστασίᾳ τὰ Ῥωμαίων τυγχάνει, τυραννίδι καὶ αὐτὸς ἐπεχείρησε, καὶ οὐχ ἑαυτὸν τῆς βασιλείας ἠξίωσε κλήσεως, ἀλλά τινα Γρηγόριον τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ ἀναρρηθῆναι παρὰ τοῦ λαοῦ βασιλέα πεποίηκε, μετονομάσας τὸν ἄνδρα Τιβέριον, ὃς καὶ τινὰς εἰς ἀρχὰς γνώμῃ τοῦ Σεργίου προεβίβασε. τοῦτ' ἀγγελθέντα τῷ Λέοντι, διανίστησαν αὐτὸν τῷ τυραννήσαντι ἀντιτάξασθαι, καὶ Παῦλον τὸν τῶν βασιλικῶν ἱπποκόμων ἐπιστατοῦντα, χαρτουλάριον ἡ Ῥωμαίων οἶδε τοῦτον λέγειν φωνή, πατρικίου τιμήσας, καὶ στρατηγὸν Σικελίας ὀνομάσας, εἰς ἐκεῖνον κατὰ τοῦ ἀποστάτου, προστάγματα πρὸς τοὺς τῶν χωρῶν ἄρχοντας ἐγχειρίσας αὐτῷ, συνάρασθαι τῷ Παύλῳ κελεύοντα, καὶ πρὸς τὴν ἐν Σικελίᾳ δὲ στρατιὰν γραφὴν ἐγχειρίσας, δηλοῦσαν καλῶς ἔχειν Ῥωμαίοις τὰ πράγματα, ἤδη τῶν Ἀράβων ἡττημένων καὶ καταπροδοθέντων διὰ τοῦ Παύλου. καὶ ταύτην τοῖς στρατιώταις ἐκπέπομφε. καταλαβόντα φήσω τὴν Σικελίαν τοῦτον αἰφνιδίως, καὶ εἰσελθόντα εἰς τὰς Συρακούσας μαθὼν ὁ Σέργιος, εὐθὺς ἀπέδρα, καὶ πρὸς Λογγιβαρδίαν ἐφοίτησε. τοῦ δὲ Παύλου προσομιλήσαντος τῷ στρατιωτικῷ, καὶ τὸ γράμμα τὸ βασίλειον ἀναγνόντος αὐτῶν εἰς ἐπήκοον, εὐθὺς ἐκεῖνοι τὸν μὲν βασιλέα ἐτίμησαν, καὶ εὐφήμησαν, τὸν δὲ Γρηγόριον σὺν τοῖς περὶ αὐτόν, δεσμίους τῷ Παύλῳ παρέδοσαν. καὶ ὃς τὸν μὲν Γρηγόριον ἀνεῖλε, τοὺς δὲ ἐκείνου ὑπασπιστὰς μαστίξας, καὶ τὴν κόμην ἀποθρίξας αὐτοῖς, ὑπερορίᾳ κατέκρινεν. ὁ δὲ Σέργιος πληροφορίαν λαβών, μή τινος πειραθῆναι κακοῦ, πρὸς τὸν Παῦλον ἐκ Καλαβρίας ἀφίκετο. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν οὕτως ἠρέμησαν. οἱ δὲ τὴν πόλιν πολιορκοῦντες Ἄραβες, παθόντες μᾶλλον ἢ δράσαντες, ἐπανελθεῖν εἰς τὰ οἰκεῖα ὡρμήκεσαν, καὶ εἰς τὰς περιλειφθείσας ἐμβάντες νῆας, ἀπέπλεον. λαίλαπι δὲ περιπεσόντες σφοδρᾷ, πάντες ἀπώλοντο σὺν ταῖς οἰκείαις τριήρεσι, δέκα μόνον νηῶν περιλειφθεισῶν, ὧν αἱ μὲν πέντε παρὰ Ῥωμαίων ἑάλωσαν, αἱ δὲ λοιπαὶ διαφυγοῦσαι τῆς συμφορᾶς ἀπήγγειλαν ἄγγελοι. ἐτέχθη δὲ τῷ Λέοντι σκύμνος ὠμότερος τοῦ πατρός, καὶ τὴν μὲν μητέρα τούτου καλουμένην Μαρίαν ἔστεψεν ὁ Λέων, καὶ τὸν υἱὸν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐβάπτισε, Κωνσταντῖνον ὀνομάσας αὐτόν. ὅτε λέγεται κόπρον αὐτὸν ἐκκρῖναι τῇ θείᾳ κολυμβήθρᾳ καταδυόμενον, κἀντεῦθεν ἐπονομασθῆναι κοπρώνυμον, καὶ τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Γερμανὸν εἰπεῖν, ὅτι σημεῖον τοῦτο διὰ τὸ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς εὐσεβῶν [illegible] μέγα τὸ παιδίον τοῦτο χρηματίσαι κακόν. ὁ δὲ μάγιστρος Νικήτας ὁ Ξυλινίτης τῆς ὑπερορίας τυγχάνων, ὑπέθετο τῷ Ἀρτεμίῳ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὄντι, τοῖς Βουλγάροις προσελθεῖν, καὶ συνεργίᾳ τούτων ἀπολήψεσθαι πάλιν τὴν βασιλείαν. καὶ ὃς πείθεται, καὶ μετὰ πλήθους Βουλγάρων ἧκεν εἰς τὸ Βυζάντιον, οἰόμενος παρὰ τοῦ λαοῦ προσδεχθήσεσθαι. τῶν δὲ τῆς πόλεως μὴ ἐπιστρεφομένων αὐτοῦ, οἱ Βούλγαροι τοῦτον πολλῶν χρημάτων τῷ Λέοντι προὔδωκαν, καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον, ὁ δὲ σὺν τῷ Ξυλινίτῃ ἀνῄρητο,

ὅτι ὁ στρατηγὸς Σικελίας τυραννίδι ἐπεχείρησεν.

ὅπως ἡ Σικελία κατεστάθη.

ὅτι ἄνευ ι. νηῶν αἱ ἄλλαι τῶν Ἀράβων ἀπώλοντο σὺν αὐτοῖς.

περὶ τοῦ κοπρωνύμου.

ut & illi territi aufugerent. Qui autẽ in Thracia erant Arabes, tanta fame premebantur, ut nullius animantis cadaueribus abstinerent, quin & humanis carnibus admouisse manus perhibentur. Preterea pestilentia eos inuasit, eorumq; turbas cõfertim absumpsit. Ad hæc Bulgari, ut quidam autores sunt, eos aggressi, multa millia ferro trucidarũt. Interea Sergius Siciliæ prætor, cognita urbis obsidione Arabica, & imperij perturbatione, tyrannidem et ipse affectauit, non sibi ipsi usurpato imperij titulo, sed ministrorum suorum quendã Gregorium curauit à populo Imperatorẽ salutandum, nomine eius in Tiberium commutato, qui de Sergij sententia quosdã ad Magistratus euexit. Hoc nuncio Leo commotus, de opprimendo tyranno cogitans, Paulum Imperatorijs equisonibus præfectum, qui lingua Romana Chartularius dicitur, patricij dignitate ornatum, & Siciliæ prætorem designatũ, contra seditiosum misit, tradito edicto ad prouinciarum præsides, quibus eum adiutare iubebantur, scriptisq; ad Siciliensem exercitum literis, quibus Romanam rem bene se habere significabat, Arabibus iam uictis & profligatis. Eas quoq; literas Paulo tradidit, militibus reddendas. Quem cum ex insperato Siciliam tenuisse, ac Syracusas ingressum esse cognouisset Sergius: statim arrepta fuga uersus Longobardiam proficiscitur. Paulus uerò oratione apud milites habita, & literis imperatorijs recitatis, effecit, ut statim Imperatorẽ celebrarent, & Gregoriũ cum suis uinctos traderent. Gregorium itaq; sustulit, satellites eius flagris cæsos rasaq; coma relegauit. Sergius promissa impunitate ad eum è Calabria uenit. Ita motus Siciliæ pacatus est. Arabes autẽ qui urbẽ obsidebant, pluribus malis acceptis quàm datis, reditũ adornarunt, & reliquis nauibus conscensis discesserũt, sed uehementi turbine exorto perierũt omnes cũ suis triremibus, x tantum nauibus exceptis, quarũ v à Romanis captæ sunt, Reliquæ elapsæ, cladis nunciæ domum redierunt. Natus autẽ est Leoni catulus patre crudelior, cuius matrem Mariam diademate ornauit, & puerũ in magna Ecclesia baptizauit, Cõstantini nomine indito: q cũ in sacrosancta illa aqua mergeret, fertur excreuisse stercus, unde Copronymus est cognominatus. Sed & sanctissimũ Patriarchã Germanũ dixisse aiũt, Id signũ esse, q; is puer sacra cõtaminaturus esset, & pietatis studiosis magno malo futurus. Artemio Thessalonicæ degẽti Nicetes Xylinites magister, uir summæ autoritatis persuasit, ut ad Bulgaros cõfugeret, eorũq; opera imperiũ recuperare conaret. Quod cũ fecisset, & cũ magna eorũ multitudine Byzãtiũ uenisset, se à populo receptũ iri existimãs, nemo autẽ eũ curaret: Bulgari eo magna pecunia Leoni prodito domũ redierũt. Ille cũ Xylinite interfectus est, & Xylinitæ opes omnes

quæ

Sergiana seditio in Sicilia opprimitur per Paulum quendam.

Arabum in mari clades

Constantinus Copronymus.

Artemij & Xylinitæ interitus.

quæ magnæ erant, publicatæ. Sunt & alij ex Artemij coniuratis occisi, & præter cæteros summus Thessalonicensium sacerdos. Post hæc Leo filium suum imperatorem creat, festo coronationis à sancto Germano celebrato. Exinde cum Deo pugnare incipit, & contra uenerandas imagines insanire. Accersitoque Germano Patriarcha, negat colendas esse imagines, earumque adorationem idololatriam uocat. At Diuus ille pater: Bona uerba, inquit, imperator: ita sentire noli. Nã ista cogitatio planè impia est. Scio equidem cantari, fore ut ista hæresis agitetur. Tu uerò illius autor esse noli. Nam Conon quidam eam auspicaturus esse dicitur. Tum ille statim: Ego, inquit, is sum, & non alius. Conon enim infans à parentibus meis sum appellatus: & inclytum Germanum assentiri nolentem, ac potius magno animo refragantem, & peruersam illam opinionem arguentem, Ecclesia eiecit, cum eam XV annos gubernasset, & Anastasium quendam sibi assentientem, Patriarchã designauit. Nunc unde Leo in istam opinionem adductus, & huc impietatis progressus fuerit, exponam.

Leonis pugna cũ imaginibus.

QVÆ LEONI IMPIETATIS occasio fuerit.

IZitho Arabum principatum modò adepto, Hebræi duo arte præstigiatores, etsi futurarum rerum ex astrologia prædictionem profiterentur: imperium & diuturnam uitam pollicebantur, si Christi & matris eius imagines è Christianis Ecclesiis eiecisset. Paret haud segniter Barbarus, omnesque uenerandas imagines in templis omnibus suæ ditionis abolet: nec multò pòst miserum diuina uindicta consequitur, anno nondum elapso mortuum. Cuius filius regni successor, cum falsos illos uates ob deceptum parentem ad supplicium quæritaret: illi iam in Isauriam transfugerant. Ibi cum in hunc Leonem tum adolescentem opificem incidissent, imperium ei Romanum prædicũt. Qui cum suam fortunam intuens, infinito interuallo à tãto imperio seiunctam, illorum oraculis fidem abrogaret: illi euenturum id quod prædixissent, constanter asseuerabant, cumque iureiurando obstringebant, ut se, imperio potitus, uoti compotes redderet. Iurat ille se facturum. Potitum igitur, ut dictum est, Romano imperio, idque nouum iam annum tenentem, qui id ei uaticinati fuerant, conuenere, prædictionis mercedem flagitantes. Non recusat Leo, ac dicere iubet quid petant? At profani illi duo Iudæi, neque diuitias, inquiunt, postulamus, neque dignitatis alicuius fastigium ambimus, neque ullum Imperij splendorem, sed illud duntaxat, ut Nazareni & genitricis eius imagines ubique tollantur. Tum

Hebræi duo prædicũt imperij mercedem, abolitionem imaginum impetrant.

καὶ ὁ τοῦ ξυλινίτου κτῆσις οὐκ ὀλίγη, διαδημευμένη ξύμπασα, καὶ ἄλλοι δὲ τῶν συνωμοτῶν τοῦ ἀρτεμίου ἐκτάνθησαν, πρὸς οἷς καὶ ὁ τῆς θεσσαλονίκης ἀρχιερεύς. εἶτα τὸν υἱὸν αὐτοῦ κωνσταντῖνον ὁ λέων βασιλέα πεποίηκε, παρὰ τοῦ ὁσιωτάτου γερμανοῦ τῆς ἐν τῇ ταινιώσει τελετῆς πληρωθείσης. ἐντεῦθεν ὁ λέων ἄρχεται τῆς θεομαχίας, καὶ κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἐλύττησε. καὶ τὸν πατριάρχην μεταπεμψάμενος γερμανὸν, μὴ δεῖν ἔλεγε τὰς εἰκόνας τιμᾶσθαι, εἰδωλολατρείαν γὰρ τὴν τούτων ἀπεκάλει προσκύνησιν. ὁ δὲ θεῖος ἀνὴρ ἐκεῖνος, εὐφήμει βασιλεῦ ἔφη, καὶ μὴ οὕτω φρόνει. ἀσεβὲς γὰρ ἄντικρυς τὸ φρόνημα. καὶ οἶδα μὲν ᾀδόμενον τὸ μέλλειν κινηθῆναι ταύτην τὴν αἵρεσιν, ἀλλὰ μὴ σύ γε ἔσο ταύτης ἀρχηγός. κόνων γάρ τις ὀνομαζόμενος ταύτης μέλλειν κατάρχεσθαι λέγεται. καὶ ὃς ὑπολαβὼν αὐτίκα φησὶν, ἐκεῖνος ἐγώ εἰμι, καὶ οὐχ ἕτερος. κόνων γὰρ παρὰ τῶν γονέων νηπιόθεν ὠνόμασμαι. τὸν μὲν οὖν ἀοίδιμον γερμανὸν μὴ πεισθέντα συνθέσθαι τῇ γνώμῃ αὐτοῦ, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ γενναιότατα ἀντιλέγοντα, καὶ τὴν αὐτοῦ κακοδοξίαν ἐλέγχοντα, τῆς ἐκκλησίας ἐξώθησεν, ἐπὶ ταύτην ἰθύναντα πεντεκαίδεκα, ἀναστάσιον δέ τινα εἰς πατριάρχην ἑαυτῷ ὁμόφρονα προχειρίζεται. τοῦ δ' οὖν οὕτω φρονῆσαι τὸν λέοντα καὶ εἰς τοῦτο προελθεῖν ἀσεβείας, ἥκω τὴν αἰτίαν ἐρῶν.

[illegible]

[illegible]

περὶ πατριαρχῶν.

ΟΘΕΝ Ο ΛΕΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ἀσέβειαν προήχθη.

ἸΖΙΔ τῶν ἀράβων ἀρχὴν ἄρτι γεγονότος, καὶ τούτῳ προσιόντες ἑβραῖοι δύο τὸ ἐπιτήδευμα γόητες, οἱ δὲ ἀστρολογίαν ἔλεγον μετιέναι, κἀντεῦθεν εἰδέναι τὰ μέλλοντα, καὶ ὑπὸ ἄραβι τὴν ἀρχὴν ἐπηγγέλλοντο καὶ τὴν ζωὴν πολυχρόνιον, εἰ τῶν ἐκκλησιῶν τῶν χριστωνύμων τὰ τοῦ χριστοῦ καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης ἐκβαλεῖ ἐκτυπώματα. καὶ ὁ βάρβαρος οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλ' ἐκ πάντων τῶν ἐν τῇ ὑπ' αὐτὸν τελούσῃ χώρᾳ ναῶν τὰς σεπτὰς εἰκόνας ἠφάνισε. καὶ ἡ θεία δίκη τοῦτον μετῆλθεν οὐκ εἰς μακράν. οὔπω γὰρ παρῆλθεν ἐνιαυτὸς, καὶ ὁ δείλαιος τῆς ζωῆς ἐζημίωτο. ὁ δὲ τούτου παῖς τῆς ἀρχῆς διάδοχος γεγονὼς, τοὺς ψευδομάντεις ἐκείνους ἐζήτει τῆς εἰς τὸν τεκόντα ἀπάτης αὐτοὺς τίσασθαι προθυμούμενος. ἀλλ' ἔφθησαν ἐκεῖνοι φυγεῖν ἐντεῦθεν, καὶ εἰς ἰσαυρίαν κατήντησαν. ἔνθα προσεντυχόντες τούτῳ τῷ λέοντι νεανίᾳ τυγχάνοντι βαναύσῳ τὸ ἐπιτήδευμα, τὴν τῶν ῥωμαίων προμαντεύονται βασιλείαν. τοῦ δὲ πρὸς τὴν οἰκείαν ἀφορῶντος τύχην, ἀφεστηκυῖαν πάνυ πόρρω τοιαύτης ἀρχῆς, καὶ τοῖς ἐκείνων διαπιστοῦντος χρησμοῖς, ἐκεῖνοι συμβήσεσθαι τὴν πρόρρησιν ἀπισχυρίζοντο βεβαιότατα, καὶ ἀπῄτουν αὐτὸν δι' ὅρκων πληροφορῆσαι αὐτοὺς, ὅτι τύχοι τῆς βασιλείας, δοῦναι σφίσιν ὃ ἂν αἰτήσωνται. καὶ ὃς ὄμνυσιν, ἦ μὴν τῆς βασιλείας τυχὼν ἐντελῆ αὐτῶν ποιῆσαι τὴν αἴτησιν. ὁ μὲν οὖν ὃν εἴρηται τρόπον τῆς τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐκράτησεν. οἱ δὲ τούτῳ ταύτην προμαντευσάμενοι, ἔνατον ἤδη ἔτος τῆς αὐταρχίας ἀνύοντι προσῆλθον αὐτῷ, καὶ ᾔτουν ἀποδοῦναι αὐτοῖς τῆς προρρήσεως τὸν μισθόν. καὶ ὁ λέων ἕτοιμος ἦν πρὸς τοῦτο, καὶ λέγειν ἠξίου, τί τὸ αἰτούμενον; καὶ οἱ βέβηλοι ἐκεῖνοι τῶν ἰουδαίων δύο, ὅτι πλοῦτον, ἔφασαν, δοθῆναι ἡμῖν ἐξαιτούμεθα, ὅτι πρὸς δόξας ἀναχθῆναι προθυμούμεθα, οὐδ' ἕτερόν τι τῆς βασιλείας λαμπρὸν, ἀλλ' ἢ μόνον τὰ τοῦ ναζωραίου καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης ἀφαιρεθῆναι πάντοθεν ἐκτυπώματα. καὶ ὃς ἀσεβὴς

ὢν πρὸ

ὅτι οἱ τὴν βασιλείαν προμαντευσάμενοι ἑβραῖοι τῷ λέοντι, τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων καθαίρεσιν ᾔτησαν.

ἂν περὶ τὴν πίστιν, ὥσπερ τι τῶν εὐκόλων καὶ ῥάστων τοῦτο ποιῆσαι συνέθετο, καὶ τῷ δεκάτῳ ἔτει τῆς ἑαυτοῦ τῆς αὐτοτυραννίδος ἀρξάμενος, καὶ τοῦ θεομαχεῖν ἤρξατο, καὶ μετὰ φρικώδους βρυχήματος περὶ τῆς σεπτῆς εἰκόνος ἐχάρεσε, καὶ διωγμὸν βαρύτατον ἤγειρε, πολλούς τε ἀνθεστηκότας τῇ ἐξαγίστῳ γνώμῃ αὐτοῦ ἐκόλασε, καὶ μάρτυρας ἀπειργάσατο, πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις, οἷς περὶ τῶν θείων βουλῶν ἐτόλμησε, καὶ τοῦτο πεποίηκεν. οἶκος ἦν ἐν τῇ καλουμένῃ Βασιλικῇ ἔγγιστα τῶν χαλκοπρατείων βασίλειος, ἐν ᾧ αἵ τε βίβλοι τῆς τε θύραθεν σοφίας, καὶ τῆς εὐγενεστέρας καὶ θειοτέρας πολλαὶ ἀπέκειντο. ἦν δ' οὗτος αὐτόθεν τοῦ παλαιοῦ χρόνου τοῖς λόγοις καταγώγιον, ἐν ᾧ οἰκουμενικὸν ἐκάλουν διδάσκαλον. ὃς καὶ δώδεκα ἑτέρους συνοικοῦντας αὐτῷ, ἱκανῶς τῆς λογικῆς παιδείας μετέχοντας κατὰ τὸ ἀκρότατον. τούτοις καὶ σιτήσεις ἀπένεμον δημόσιαι. καὶ παρ' αὐτοῖς ἐφοίτων οἱ ἤθελον λογικῆς παιδείας καὶ γνώσεως. οὓς καὶ οἱ βασιλεύοντες συμβούλους ἐν τοῖς πρακτέοις πεποίηντο. τούτους οὖν ὁ Λέων, εἰ τῆς ἑαυτοῦ ποιήσαιτο γνώμης, ἔκρινε τὸ πᾶν κατεργάσασθαι. καὶ τοὺς ἄνδρας μετακαλεσάμενος, τὴν περὶ τῶν σεβαστῶν γνώμην αὐτοῦ τὴν πονηρὰν αὐτοῖς ἐκοινώσατο. οἱ δὲ οὐχ ὅσον οὐχ ὡμολόγησαν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν μεταστῆσαι τῆς γνώμης ταύτης ἐπεχείρησαν ὁλοσχερῶς, πῇ μὲν καταψώντων τὸν θῆρα τὸν λεοντώνυμον, καὶ κατεπᾳδόντων αὐτοῦ τὰ σωτήρια, πῇ δὲ γενναιότερον ἀντιβαινόντων, καὶ διελεγχόντων αὐτοῦ τὴν ἀσέβειαν. ὁ δὲ ὥσπερ ἀσπὶς ἔβυε τὰ ὦτα, καὶ φωνῆς ἐπαδόντων οὐκ ἤκουεν, οὐδ' ἐφαρμακεύετο παρὰ τῶν σοφῶν. πολλάκις δὲ αὐτοῖς προσομιλήσας, καὶ τῆς αὐτῶν μεταθέσεως ἀπογνούς, τοὺς μὲν ἀφῆκεν εἰς τὴν σφετέραν πορευθῆναι διατριβὴν τὸν οἶκον ἐκεῖνον δηλαδὴ τὸν βασίλειον. αὐτὸς δὲ κελεύσας εὔπρηστον ὕλην συναχθῆναι πολλήν, καὶ πέριξ τοῦ οἴκου τεθεῖσαν ἀναφθῆναι νυκτός, οὕτω τόν τε οἶκον σὺν ταῖς βίβλοις καὶ τοὺς σοφοὺς ἐκείνους ἄνδρας καὶ σεβασμίους κατέκαυσε. διὰ ταῦτα ὁ τῆς πρεσβυτέρας τότε Ῥώμης τὴν ἐκκλησίαν ἰθύνων Γρηγόριος, τῆς πρὸς τὸν τῆς νέας Ῥώμης προεδρεύοντα, καὶ τοὺς ἐκείνῳ ὁμόφρονας ἀποστὰς κοινωνίας, ἐκεῖνον μὲν σὺν τῷ βασιλεῖ συνοδικῷ καθυπέβαλεν ἀναθέματι, τοὺς δὲ μέχρι τότε τῇ βασιλείᾳ κομιζομένους ἐκεῖθεν φόρους ἐπέσχε, τοῖς Φράγγοις ἐσπεισάμενος, ὅθεν αὐτοῖς ἀφορμὴ γέγονε τοῦ κυριεῦσαι τῆς Ῥώμης. οὐ γὰρ τοῦ τῶν Ῥωμαίων γένους οἱ Φράγγοι, ἀλλὰ γερμανικὸν ἔθνος τούτους εἶναί φησι, τὴν ποικίλην ἱστορίαν ὁ Καισαρεὺς Προκόπιος συγγραψάμενος, περὶ τὸν Ῥῆνον ποταμὸν καὶ τὸν Ῥοδανὸν καὶ τὰς ἐκεῖσε λίμνας πάλαι κατῳκημένον. τοῦ δὲ Βελισαρίου στρατηγοῦντος Ῥωμαίων ἐπὶ τοῦ προτέρου Ἰουστινιανοῦ, καὶ Γότθοις ἀντιπαλαμωμένου περὶ Ἰταλίας καὶ τῶν ἐν ταύτῃ πόλεων καὶ τῆς Ῥώμης αὐτῆς (παρὰ γὰρ τῶν Γότθων κατείχοντο) τότε καὶ τοὺς Φράγγους ἱστορεῖ τῇ Ἰταλίᾳ ἐμβαλεῖν. τοὺς μέντοι Γότθους μὴ οἵους τε ὄντας Ῥωμαίοις καὶ τοῖς Φράγγοις ἀντικαθίστασθαι, πρὸς τοὺς Φράγγους θέσθαι σπονδάς, καὶ τὸν πρὸς ἐκείνους διαλύσασθαι πόλεμον, παρακεχωρηκότας αὐτοῖς τῶν Γαλλιῶν, ὅσαι περ αὐτοῖς προσεγένοντο. καὶ τὴν πρᾶξιν ταύτην, καὶ αὐτὸν ἐπικυρῶσαι τὸν Ἰουστινιανὸν βασιλείῳ γραφῇ, τοῦτο δεηθέντων τῶν Φράγγων, πραγματευόμενον τὸ μὴ Ῥωμαίοις πολεμοῦσι πρὸς Γότθους ἀνταστῆναι τοὺς Φράγγους, ἀλλ'

ille patũ firma fide prædítus, quasi res leuis ac facilima esset, se ita facturum pollicetur, & decimum suæ tyrannidis annum auspicans, unà etiam bellum contra Deum auspicatur, & cum terribili rugitu uenerandas imagines inuadit, grauissimam'que persequutionem excitat, multos detestandæ suæ uoluntati aduersantes punit, ac martyres facit. Ac præter cætera, quæ in pios ausus est, illud etiam designauit. Domus erat in Basilica proxime forum ærarium regia, in qua multi codices & humanæ, & generosioris ac diuinæ sapientiæ asseruabantur, ab antiquis temporibus ei ad habitandum attributa, qui eruditione excelleret, quem œcumenicum doctorẽ appellabãt. Is XII contubernales habebat excellenter eruditos. His publicus uictus præbebatur: hos eruditionis & cognitionis auidi accedebãt: hos, Imperatores ad rerũ gerendarũ cõsilia adhibebãt. Eos Leo si cepisset, & in suã sententiam pertraxisset, omnia sibi confecta fore putabat. Accersit igitur uiros, improbam'que suam de uenerandis imaginibus opinionem cum eis communicat. Qui adeò non sunt assensi, ut & ipsum ab ea opinione prorsus abducere conarentur, partim demulcendo feram illam, & salutaribus carminibus incantando, partim confidentius aduersando, & eius impietatem coarguendo. Sed ille instar aspidis obturabat aures, & uocem incantantis non admittebat, neque medicinam accipiebat à sapientibus. Quum igitur sæpe cum eis egisset, persuadendi spe abiecta: eos domum dimisit in ædes illas regias, multam'que materiam aridam circum eos collocatam noctu incendi iussit, atque ita ædes cum libris, & doctos illos ac uenerabiles uiros combussit. Qua de causa Gregorius, qui tum Romæ ueteris Ecclesiam gubernabat, repudiata societate præsidis nouæ Romæ, necnon eorum qui illum sequerentur, illos unà cum imperatore synodico anathemate obstrinxit, & uectigalia quæ ad id usque tempus imperio inde pendebantur, inhibuit, icto cum Francis fœdere. Vnde illi occupandæ Romæ occasionem habuerunt. Neque enim Romani generis sunt Franci, sed (ut in Varia historia tradit Cæsariensis Procopius) gens Germanica, quæ olim circa Rhenum flumen & Rhodanum & paludes illorum locorum habitauit. Cum autem Bellisarius sub priore Iustiniano ductaret exercitum, & cum Gothis de Italia & urbibus Italicis, ipsaq; Roma, quæ tum à Gothis tenebantur, decertaret: tum Francos etiam narrat Italiã inuasisse: & Gotthos qui simul & Romanis & Francis resistere non possent, cum his, omisso bello, pacem fecisse, concessis Gallijs quæ eis accesserant, atque id factum, ipsum etiam Iustinianum, Francis petentibus, imperatorijs literis confirmasse, eo consilio, ne Romanis Gotthos oppugnantibus impedi-

Oecumenicus magister cũ duodecim collegis exuritur.

Gregorius Papa Romanus ab imperatore deficit, & pacem cũ Francis facit.

Galliæ à Francis occupatæ.

mento essent, sed eius confirmationis gratia, pacem agerent. Vnde Germani Massiliam Phocæensium coloniã & loca maritima omnia occuparint, & illo mari sint potiti, & magnam etiam Venetiarum partem obtinuerint. Ita Francos cum in Italorum uicinia consedissent, ab eo tempore non destitisse finitimos Romanos bellis lacessere, eorumq́ue prouincias populari. Igitur Papa Gregorius deserta imperatoris obedientia, ut dictum est, ob peruersam illius opinionem, pacem cum Francis fecit, quum prius sæpe dedisset operam, ut Leonem per literas ab odio Dei reuocaret, atque ad cultum sacrarum imaginum reduceret. Sed id planè erat Æthiopem lauare. Tantum enim aberat ut resipisceret, ut etiam furore contra Orthodoxos percitus, multos supplicio afficeret, & confessionis coronis ornaret. Calabros & Siculos nouis tributis onerauit, ac more Iudaico tributum capitum pendere, & mares qui apud illos nascebantur, describi iussit.

Constantini nuptiæ.

Filio iam adulto filiam Chagani Scytharum ducis despondit, eamq́ue baptizatam Irenem uocauit, quæ mariti errorem non amplexa est, sed pium dogma quo imbuta fuerat, constanter tenuit.

Terræmotus.

Terræmotu uehementi multa templa & domus Byzantij corruerũt, magna hominum multitudine ruinis oppressa. Tunc & Arcadij statua in Xerolophi columna posita concidit, & Theodosij statua in aurea porta & obuersa continenti urbis mœnia. Corruerunt & Nicomedia & Nicæa, Bithyniaeq; metropoles. Ruinam murorum tyrannus Leo ad lucri occasionem detorsit.

Tributum nouum.

Nam urbano populo per præconem edixit, cum mœnia celeriter instaurare nõ posse, neque uerò expedire ciuitati ut diu mœnibus careat, itaq; se iussisse publicis tributis accessionem adiungi, uicenos quaternos denariolos in singula nomismata: quibus in fiscum relatis, mœnia sumptibus imperatorijs instaurentur. Ea exactio ab illo tempore etiam nunc durat.

Obitus Leonis.

Sic infelix Leo, quum in Reipublicæ perniciem annos uigintiquatuor imperasset, ex morbo intestinorium animam infeliciter eructauit.

IMPERIVM CONSTANtini Copronymi.

Elogia Copronymi.

Romanum imperium unà cum paterna impietate ignominiosus eius filius suscepit, qui patris improbitatem longo interuallo superare studuit. Neq; enim contra uenerabiles imagines duntaxat insanijt, sed & præstigijs fuit deditus, & uictimarum dissectionibus, & euocationibus manium, alijsq́ue infandis rebus. Denique nullo scelere abstinuit, non uniformi, sed multiplici improbitate præditus, non Christianus, non paganus, non Iudæus, sed colluuio quædam impietatis, instar Africa-

ὥστε τὰ πρὸς ῥωμαίους τούτοις διὰ τὴν ἐπίῤῥωσιν φιλίας. ἐντεῦθεν τοὺς γερμανοὺς μασσαλίαν τὴν τῶν φωκαίων ἀποικίαν, καὶ τὰ ἐκεῖ θαλάσσια χωρία πάντα ἅπαντα, καὶ τῆς ἐκεῖ κρατῆσαι θαλάσσης, πολλὰ δὲ καὶ τῶν βενετιῶν κατασχεῖν. οὕτως οὖν οἱ φράγγοι πεπλησιακότες τοῖς ἰταλοῖς, οὐ διέλιπον ἔκτοτε ἐνοχλοῦντες τοῖς ἐκεῖσε ῥωμαίοις, καὶ τὰ ὑπ' αὐτοὺς ληϊζόμενοι. ἀποστατήσας οὖν, ὡς εἴρηται, τῆς τοῦ βασιλέως ὑπακοῆς ὁ πάπας γρηγόριος, διὰ τὴν ἐκείνου κακοδοξίαν, τοῖς φράγγοις ἐσπείσατο, πρότερον πολλάκις διὰ γραμμάτων συμβουλεύσας τὸν λέοντα τῆς μισοθείας μετανοῆσαι, καὶ μεταπεῖσαι τὰς ἱερὰς εἰκόνας σεβάζεσθαι. ἀλλ' ἐδόκει σμήχειν αἰθίοπα. οὐ μόνον γὰρ ἀγαθὸν οὐδὲν ἐφρόνησεν, ἀλλὰ καὶ ἐξεμάνη κατὰ τῶν ὀρθοδόξων, πολλοὺς ἐκόλασε, καὶ ὁμολογίας στεφάνων ἠξίωσε. Τοῖς τε καλαβροῖς καὶ τοῖς σικελοῖς φόροις νέοις ἐβάρυνε. καὶ φαλαστίωνα τελεῖν κατὰ τοὺς ἰουδαίους δογματίσας αὐτούς. καὶ τὰ παρ' αὐτοῖς τικτόμενα ἄῤῥενα ἀπογράφεσθαι. ἤδη δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κωνσταντίνου τελοῦντος εἰς μείρακας, ζεύγνυσιν αὐτῷ γαμετὴν τὴν θυγατέρα χαγάνου τοῦ τῶν σκυθῶν ἡγεμονεύοντος, βαπτίσας αὐτὴν, καὶ ὀνομάσας εἰρήνην, ἥτις οὐ συναπήχθη τῇ τοῦ ἀνδρὸς κακοδοξίᾳ, ἀλλὰ μεμύητο τὸ δόγμα τὸ εὐσεβὲς, ἐμμένουσα ἀμετάτρεπτος. σεισμοῦ δὲ συμβεβηκότος σφοδροῦ κατὰ τὸ βυζάντιον, ναοί τε πολλοὶ καὶ οἰκίαι συνέπεσον, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων συγκέχωστο τοῖς συμπτώμασιν. ὅτε καὶ ἡ τοῦ ἀρκαδίου στήλη ἐν τῷ τοῦ ξηρολόφου κίονι ἱδρυμένη κατέπεσε, καὶ ὁ ἐν τῇ χρυσῇ πόρτῃ ἀνδριὰς τοῦ μεγάλου θεοδοσίου. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ κατὰ τὴν χέρσον τείχη τῆς πόλεως, ἔτι τε νικομήδους πόλις, καὶ πρὸς ταύτῃ ἡ νίκαια αἱ μητροπόλεις αἱ βιθυνίας. καὶ τὴν οὖν τῶν τειχῶν κατάπτωσιν ὁ τύραννος λέων κέρδους μελετήσας διαλαβεῖν, διακηρυκεύεται πρὸς τὸν δῆμον τῆς πόλεως, ὡς ὑμεῖς οὐ δυνηθέντες ταχέως ἀνεγεῖραι τὰ τείχη, ἀσύμφορον δ' ὑμῖν ἐστι πολὺ μένειν τὴν πόλιν ἀτείχιστον. διὸ προστέτακται παρ' ἡμῶν προσθήκην ἐν τοῖς δημοσίοις φόροις γενέσθαι, φόλλεις εἴκοσι καὶ τέσσαρας ἐφ' ἑκάστῳ νομίσματι. ἵνα τούτων τῷ βασιλεῖ παρεχομένων, τὰ ὑποκλασθέντα τῶν τειχῶν ἀνακαινισθῶσιν ἐξ ἀναλωμάτων βασιλικῶν. ἔκτοτε τοίνυν καὶ μέχρι νῦν δὲ ἡ εἴσπραξις ἐπικρατεῖ αὕτη. οὕτως οὖν ἐπὶ κακῷ τῆς πολιτείας, ὁ δείλαιος λέων βασιλεύσας ἔτη τέσσαρα πρὸς τοῖς εἴκοσι, δυσεντερίᾳ νοσήσας, ἀθλίως τὴν ψυχὴν ἐξηρεύξατο.

οἷα κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐποίει ὁ λέων. καὶ ὅτι τὴν τοῦ χαγάνου θυγατέρα ἐνυμφεύσατο ὁ κοπρώνυμος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΚΟπρωνύμου.

οἷος ἦν ὁ δυσώνυμος.

Διεδέξατο δὲ τὴν τῶν ῥωμαίων ἀρχὴν μετὰ τῆς πατρικῆς δυσσεβείας ὁ δυσώνυμος ἐκείνου υἱὸς, ὃς ὑπερβαλέσθαι τὸν πατέρα πολλῷ τῷ μέσῳ πρὸς κακίαν ἐφιλονείκησεν, οὐ κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων λυσσήσας μόνον, ἀλλὰ καὶ γοητείαις προσκείμενος, καὶ ἱερείων ἀνατομαῖς, καὶ νεκυομαντείαις, καὶ ἀῤῥητοποιΐαις, καὶ ὅλως οὐδενὸς κακοῦ ἀπεχόμενος, καὶ ποικίλος ὢν τὴν κακίαν, καὶ οὐ μονοειδής. οὐ γὰρ χριστιανὸς, οὐχ ἕλλην, οὐκ ἰουδαῖος ἐτύγχανεν ὤν, ἀλλ' ἀσεβείας τις κυκεὼν,

καὶ

καὶ οἷα τὰ λιβυκὰ θηρία ἱστοροῦσι φύεσθαι ἐν μίξει ὡς ἑτερογενῶν, πολυειδῆ καὶ σύμμικτα τὴν ἰδέαν καὶ τὴν θηριωδίαν γενόμενα. διὰ ταῦτα πᾶσιν ἀπάντων μεμίσηται, καὶ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς τυραννίδος αὐτοῦ (οὐ γὰρ φαίην ἂν βασιλείας) ἐκστρατεύσας κατὰ ἀράβων, καὶ ἐν τῷ θέματι τοῦ ὀψικίου γενόμενος, οὗ δὴ θέματος τὴν ἀρχὴν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ περιέζωστο ὁ κουροπαλάτης ἀρτάβασδος, ἐπεβουλεύθη ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὸ εἶναι γαμβρόν. οἵ τε γὰρ τῆς γερουσίας καὶ οἱ τοῦ δήμου, ἀλλὰ μέντοι καὶ τὸ στρατιωτικόν, ἀπεχθανόμενοι τῷ κωνσταντίνῳ, ὡς εἴρηται, τῷ ἀρταβάσδῳ ὀρθοδόξῳ τυγχάνοντι τὴν βασιλείαν ἐπεψηφίζοντο. γνοὺς τοίνυν τὴν ἐπιβουλὴν ὁ ἀρτάβασδος, καὶ διαλεχθεὶς τῷ λαῷ, ἐπιτίθεται τῷ κωνσταντίνῳ. ἀλλ' ἔφθη διαφυγὼν ὁ κοπρώνυμος, καὶ εἰς τὸ ἀμόριον προσφυγών, καὶ διαπεμψάμενος πρὸς τὸν τοῦ ἀνατολικοῦ στρατηγὸν τὸν λεγκῖνον, καὶ πρὸς τὸν τοῦ θρακησίου τὸν σισιννάκιον, λαμπραῖς ὑποσχέσεσιν ἔπεισεν αὐτοὺς συμμαχῆσαι αὐτῷ. ἐντεῦθεν ἐμφύλιοι πόλεμοι, καὶ ὑπ' ἀλλήλων οἱ ῥωμαῖοι ἐφθείροντο. ἕκαστοι γὰρ τοῦ σφετέρου βασιλέως ἀντείχοντο, ἐπειδὴ ἀνερρήθη ἤδη καὶ ὁ ἀρτάβασδος βασιλεύς. κατὰ δὲ τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν τῶν δημοσίων οἰκονόμος πραγμάτων παρὰ τοῦ κωνσταντίνου ὁ μάγιστρος θεοφάνης εἰάθη. ὃς τῷ ἀρταβάσδῳ προσκείμενος, καὶ γραφὴν δὴ ἐκείνου δεξάμενος, δημοσίᾳ θάνατον τὸν κωνσταντῖνον ἐκήρυξε, καὶ τὸν ἀρτάβασδον ὑπὸ τῶν στρατευμάτων αἱρεθῆναι εἰς βασιλέα. καὶ οὕτως ὁ δῆμος τῆς πόλεως εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν συναθροισθείς, τὸν μὲν κωνσταντῖνον ἀναθέματι καθυπέβαλον, εὐφήμουν δὲ τὸν ἀρτάβασδον, τούτοις συνευδοκοῦντος καὶ τοῦ πατριάρχου ἀναστασίου. δεχθεὶς δὲ ὁ ἀρτάβασδος, καὶ παρὰ πάντων βασιλεὺς ἀναγορευθείς, αὐτίκα τὰς σεβασμίους εἰκόνας πανταχοῦ ἀνεστήλωσεν. ὁ δὲ πατριάρχης ἀναστάσιος ὀμνύων, λέγων αὐτῷ τὸν κοπρώνυμον, ὅτι ὁ χριστὸς οὐχ υἱὸς ἦν τοῦ θεοῦ, ἄνθρωπος δὲ ψιλός, ἐκ τῆς μαρίας γεννηθείς, ὡς ἐγὼ ἐκ τῆς ἐμῆς μητρὸς κάτωθεν μαρίας. ἐξελθόντος δὲ τῆς μεγαλοπόλεως τοῦ ἀρταβάσδου, μάχαι πάλιν ἐγένοντο, ὁ δὲ κωνσταντῖνος ἐκ χαλκηδόνος περαιωθείς, τὴν πόλιν ἐπολιόρκει, περὶ τὰ χερσαῖα τείχη βαλόμενος χάρακα. προσβαλὼν δὲ τούτῳ καὶ ἡττηθεὶς ὁ ἀρτάβασδος, τῆς πόλεως ἐντὸς συνέκλεισεν ἑαυτόν, καὶ τοῦ ταύτην φρουρεῖσθαι ἀσφαλῶς ἐπεμέλετο. τοῦ δὲ κοπρωνύμου θαλασσοκρατοῦντος, καὶ μὴ ἐῶντος τὰς φορτηγοὺς ὁλκάδας ἐν τῇ πόλει κατάγειν, λιμὸς τοὺς ἐν ταύτῃ ἐπίεζεν, ὥστε πολλοὺς ἐκ τούτου διόλλυσθαι. καὶ τὸν τοῦ ἀρταβάσδου υἱὸν νικήταν συνεῖχε, καὶ πεδήσας ἐδείκνυεν αὐτὸν τῷ πατρί. εἶτα προσβαλὼν αὖθις τῇ πόλει, βαβαὶ τῶν ἀνεξιχνιάστων θεοῦ κριμάτων, ταύτης ἐκράτησεν. ὁ δὲ ἀρτάβασδος ἀποδράς, εἰς φρούριόν τι τοῦ θέματος τοῦ ὀψικίου συνέκλεισεν ἑαυτόν, καὶ κρατηθείς, στερεῖται τοὺς ὀφθαλμούς, σὺν τοῖς δυσὶν υἱέσιν αὐτοῦ. καὶ τῶν συμμαχησάντων αὐτῷ πολλοὶ ἀνῃρέθησαν παρὰ τοῦ κοπρωνύμου, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων βακτάγγιος ὁ πατρίκιος ὁ περιώνυμος ἀνήρ, οὗ τὴν γυναῖκα μετὰ πλείστους ἐνιαυτοὺς ἐβιάσατο ὁ τύραννος ἀπελθεῖν εἰς τὴν χώραν, ἔνθα ἐκεῖνος ἐτέθαπτο, καὶ ἀνασκάψαι τὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ὀστᾶ, καὶ δι' ἑαυτῆς ἀπενεγκεῖν αὐτά, καὶ ῥίψαι εἰς τὰ πελαγίου, ἔνθα ἐρρίπτοντο οἱ πολέμιοι καὶ κατάκριτοι. ἁμίλλης δὲ τελουμένης ἱππικῆς, τὸν ἀρτάβασδον καὶ σὺν παῖδας αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῷ θεάτρῳ

Ἐπανάστασις τοῦ ἀρταβάσδου κατὰ τοῦ κοπρωνύμου.

Ὅτι ὁ κοπρώνυμος ἀγαγὼν εἰς δρόμον, τὸν ἵππον ἐπιβάντα, καὶ πάντας θριαμβεύων τὸν ἀρτάβασδον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τὸν πατριάρχην ἀναστάσιον τυφλωθέντα, μόνον αὖθις πατριάρχην αὐτὸν εἶναι.

narum ferarum, quae ex diuersi generis coitu multiformes confusaque specie & immanitate nasci perhibentur. Atque ob haec omnibus inuisus fuit. Secundo anno tyrannidis suae (neque enim regni dixerim) expeditione contra Arabes suscepta, cum ad opsicij prouinciam peruenisset, cui prouinciae affinis eius Artabasdus Curopalates praeerat, illi affini suo insidias struxit. Nam senatus & populus atque etiam legiones, cum, ut dictum est, Constantinum odissent, Artabasdo ut orthodoxo imperium decernebant. Verum Artabasdus animaduersis insidijs, oratione apud populum habita, Constantinum aggreditur. Sed effugit Copronymus, & Amorium se contulit, missisque ad ducem orientis Laucenum, & ad Thracensem Sisinnacium legatis, magnificis pollicitationibus impetrauit, ut secum militarent. Hinc ciuilia bella orta sunt, & Romani sese mutuis caedibus confecerunt. Nam utrique suo Imperatori adhaerebant, & Artabasdus etiam imperatoriam declaratus erat. In urbe regia Constantinus Theophanem magistrum, rerum administratorem reliquerat: qui Artabasdo deditus, acceptis ab eo literis uulgabat, Constantino publicè interfecto, Artabasdum à legionibus creatum esse Imperatorem. Sic urbana multitudo in magna Ecclesia congressa, Constantinum anathemate notauit, & Artabasdum laudibus prosecuta est, eadem haec & Anastasio Patriarcha comprobante. Artabasdus igitur susceptus, & ab omnibus Imperator salutatus, statim uenerandas imagines ubique erexit. Anastasius autem Patriarcha iureiurando affirmauit, dixisse Copronymum, Christum non esse filium Dei, sed nudum hominem ex Maria natum, quemadmodum ipse è sua matre Maria natus esset. Artabasdo urbem egresso, denuò pugnae committebantur, & Constantinus Chalcedone transuectus, iacto circa terrestria moenia uallo, urbem obsedit. Cum eo congressus Artabasdus & uictus, in urbe se conclusit: & ut ea diligenter custodiretur, operam dedit. Sed quia Copronymus mare tenebat, neque onerarias naues in urbe appellere patiebatur, fame laboratum est, multique ciues perierunt. Idem Artabasdi filium nactus, in compedes coiectum patri ostendebat. Deinde rursus tentata oppugnatione, ò inscrutabilia Dei iudicia, urbe potitus est. Sed Artabasdus elapsus, in castellum quoddam prouinciae Opsicij se recepit. Vbi comprehensus cum duobus suis filijs excaecatur. Sunt & foederatorum eius multi à Copronymo interfecti, & prae caeteris Bactangius Patricius, uir illustris, cuius uxorem post plurimos annos in eam regionem abire coegit tyrannus, ubi ille sepultus erat, & refossa mariti sui ossa ipsam afferre, & proijcere in Pelagium, quò hostes & condemnati abijciebantur. Quum ludi equestres agerentur, Artabasdo & filijs eius in medio theatro circunductis trium-

Bellum ciuile inter Copronymum & Artabasdum.

Artabasdus caecatur.

In Bactangij cadauer saeuitia.

phauit. Sed & Anastasium Patriarcham à Dippio duci iussit asino insidentem, facie uersus caudam conuersa, & ignominiosum de eo triumphum egit prius publicè uerberato. Sic inclyti Patriarchæ Germani prædictio ipso opere est cōprobata. Nam cum aliquando eum à tergo sequeretur Anastasius, & uestem eius pedibus calcasset, conuersus Sanctus Germanus, Ne, inquit, festina, Dippium te expectat. Eum post ignominiosam circumductionem, ut assensorem suum, iterum Ecclesiam tenere, & sacris operari passus est. Arabibus inter se dissentientibus, & bello intestino occupatis: Copronymus, arrepta occasione, Syriæ bellum infert, & Germaniciam capit. In Palæstina & Syria maximo terræ motu multæ & Ecclesiæ & Monasteria & ædes corruerunt, multaque hominum millia perierunt, non ruina tantum, sed & pestilentia, in Sicilia, Calabria, Græcia & alijs prouincijs, quæ ipsum usque Byzantium est grassata, ac tanta fuit morientium multitudo, ut efferri non possent, sed plura cadauera simul curribus imposita eueherentur. Copronymo Chagani filia peperit filium, eum Leonem uocauit & imperatorem appellauit, coronatum ab Anastasio Patriarcha eiusdem opinionis. Potitus est Copronymus & Theodosipoli & Melitina: quo successu elatus, acerbior in Ecclesiam & orthodoxam fidem euasit: edictis propositis, quibus uulgi fecem in sententiam suam impietatis plenam pertraheret. Tunc & Patriarcha Anastasius eum Ecclesia per annos uigintiquatuor impiè insultasset, uitam cum morte commutauit. Copronymus autem multis episcopis sibi suffraganeibus conuocatis, quorum princeps erat Theodosius Ephesinus, & Pastilas Perganus, per eos quicquid libuit, decreuit, nemine uel ex uetere Roma, uel ex alijs Patriarchis præsente. Eum concursum profanorum hominum, Synodum œcumenicam appellare non dubitauit: cum quibus ædem sacrosanctam Deiparæ Blachernìam ingressus, consecrato suggesto, & Constantino quodā monacho, qui Sylæi Episcopus fuerat, illuc collocato, exclamauit: Cōstātinus œcumenicus Patriarcha multos uiuat annos. Post paucos dies tyrannus in forum uenit, cum patriarcha suo, & sectatorib*9* episcopis, qui corā omni populo uenerādarum imaginū adorationem interdixerunt. Idololatris ijs appellatis, qui eas colerent, & anathemate notarunt inclytum Germanum, & Georgium Cyprium, qui Constantinopolitan*9* Patriarcha fuerat, & doctrina uirtuteque præstantē Ioannē Damascenū, qui hunc Dei hostē & patrē eius per literas sæpe impietatis arguit. Bello cōtra Bulgaros moto Cōstātin*9*, cōmissoque prælio uictus, multis nō gregarijs duntaxat militibus, sed illustribus etiam uiris & tribunis amissis, cladem domū retulit.

Germani prædictio Anastasio. *Expeditio Syriaca.* *Terræmotus.* *Pestilentia.* *Leo Copronymi filius.* *Synodus cōtra imagines.* *Cōstantinus patriarcha.* *Bulgarica clades.*

δικαγωγὴν ἐθριάμβευσεν. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν πατριάρχην ἀναστάσιον ἀπὸ τοῦ διππίου ἀναχθῆναι κελεύσας ὄνῳ ἐποχούμενον ἀντιστρόφως, ἵν' ὁρᾷ πρὸς οὐράν, ἀτίμως οὕτω καὶ αὐτὸν ἐθριάμβευσε, πρότερον δημοσίως τυφθέντα. ὥστε τὴν πρόῤῥησιν τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου γερμανοῦ εἰς ἔργον ἐκβῆναι. ὄπισθεν γάρ ποτε τοῦ ἱερωτάτου πατριάρχου βαδίζοντος τοῦ ἀναστασίου, καὶ πατήσαντος τὸ ἐκείνου ἀμφόριον, ἐπιστραφεὶς ὁ ἱερὸς γερμανὸς, ἔφη, μὴ σπεῦδε, τὸ διππίον σε ἐκδέχεται. ὃν καὶ μετὰ τὴν ἀτιμίαν πατριαρχεῖν ὡς ὁμόφρονα εἴασε τῆς ἐκκλησίας αὖθις κρατεῖν, καὶ ἱερᾶσθαι παρακεχώρηκε. τῶν ἀράβων δὲ διαφερομένων ἀλλήλοις, καὶ μάχαις ἐμφυλίοις ἀσχολουμένων, ἄδειαν λαβόμενος ὁ κοπρώνυμος, ἐκστρατεύει κατὰ συρίας, καὶ λαμβάνει τὴν γερμανίκειαν. σεισμοῦ δὲ γενομένου κατὰ τὴν παλαιστίνην καὶ συρίαν μεγίστου, πολλαὶ καὶ ἐκκλησίαι καὶ μοναστήρια κατέπεσον κατεῤῥάγησαν καὶ οἰκίαι, καὶ μυριάδες ἀνθρώπων ἀπώλοντο. ἀλλὰ καὶ ἐκ νόσου φθορὰ πολλὴ τῶν ἀνθρώπων συμβέβηκε, κατά τε σικελίαν, καὶ καλαβρίαν, καὶ καθ' ἑλλάδα καὶ χώρας ἑτέρας, ἣ καὶ ἕως αὐτοῦ τοῦ βυζαντίου κατήντησε, καὶ τοσοῦτον ἦν τὸ τῶν θνησκόντων πλῆθος, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς θάπτοντας ἐκκομίζεσθαι, δι' ἁμαξῶν αὐτοὺς κατὰ πλείονας ἐπιτεθέντας ἐξέφερον. τῷ δὲ κοπρωνύμῳ ἡ τοῦ χαγάνου θυγάτηρ ἔτεκε παῖδα, ὃν ὠνόμασε λέοντα, καὶ ἀνηγόρευσε βασιλέα, στεφθέντα δι' ἀναστασίου τοῦ ὁμοδοξοῦντος αὐτῷ πατριάρχου. ἐκράτησε δὲ ὁ κωνσταντῖνος τῆς θεοδοσιουπόλεως καὶ τῆς μελιτηνῆς, ὅθεν ὑπερφρονήσας, σφοδρότερον κατὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐπανέστη, δόγματα ἐκτιθέμενος, δι' ὧν τὸν συρφετώδη ὄχλον ἐπείσθη ἐπισπᾶσθαι τῷ αὐτοῦ ἀσεβεστάτῳ φρονήματι. τότε καὶ ὁ πατριάρχης ἀναστάσιος ἀσεβῶς τῆς ἐκκλησίας κατάρξας, ἐν χρόνοις εἴκοσι πρὸς τοῖς τέσσαρσι, κατέστρεψε τὴν ζωήν. ὁ δὲ κοπρώνυμος ἐπισκόπων ὁμοφρόνων αὐτῷ πολλῶν συναγωγὴν ποιησάμενος, ὧν κατῆρχε θεοδόσιος ὁ ἐφέσου καὶ πάστιλας ὁ πέργης, δι' αὐτῶν ἃ ἐβούλετο, ἐδογμάτισε, μήτινος ἢ ἐκ ῥώμης τῆς πρεσβυτέρας, ἢ ἐκ τῶν ἄλλων παρόντος πατριαρχῶν. καὶ τὴν τοιαύτην συνδρομὴν τῶν ἀνιέρων ἐκείνων, σύνοδον οἰκουμενικὴν καλέσαι οὐκ ἀπηναίνετο. μεθ' ὧν εἰς τὸν ἐν βλαχέρναις ναὸν τῆς θεοτόκου ἀφικόμενος, καὶ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ἀναβιβάσας, κωνσταντῖνόν τινα μοναχὸν, ἐπίσκοπον συλαίου γενόμενον, ἀναβιβάσας ἐκεῖ, ἐξεφώνησε, κωνσταντίνου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐν τῷ φόρῳ παραγενόμενος ὁ τύραννος οὗτος μετὰ τοῦ πατριάρχου αὐτοῦ, καὶ τῶν ὁμογνωμονούντων αὐτῷ ἐπισκόπων, ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν ἀπηγόρευσαν, εἰδωλολάτρας τοὺς ταύτας σεβομένους καλέσαντες, καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλον τόν τε ἀοίδιμον γερμανὸν, καὶ τὸν ἐκ κύπρου γεώργιον πατριάρχην τῆς κωνσταντίνου γενόμενον, καὶ τὸν μέγαν ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ ἰωάννην τὸν δαμασκηνὸν, ὃς πολλάκις τὸν θεομάχον ἤλεγξε τοῦτον καὶ τὸν αὐτοῦ πατέρα δι' ἐπιστολῶν ἀσεβεῖν. ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ βουλγάρων ὁ κωνσταντῖνος, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ πολλοὺς ἀποβαλὼν, οὐ τῶν τυχόντων μόνον στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπισήμων καὶ στρατηγῶν, μεθ' ἥττης ὑπενόστησεν. ἐπιτεθεν δὲ χριστιανοῖ

περὶ πατριαρχῶν, καὶ περὶ τῆς κοπρωνύμου ἀθροισθείσης τῆς ἑτέρας λεγομένης συνόδου.

δὲ χριστιανοὶ παρὰ τοῖς ἀγαρηνοῖς τῶν δημοσίων μετεχειριζόμενοι κώδικας (οὐ γὰρ οἴδασιν ἀριθμεῖν ἐκεῖνοι, ἀλλ᾽ οὐδὲ γράφειν ψήφους λεπτάς, τρίτα φημὶ καὶ τέταρτα, καὶ ὄγδοα καὶ δωδέκατα, καὶ τὰ τούτων ἔτι λεπτότερα) φθόνῳ τότε τὴν τούτων μεταχείρισιν ἐκωλύθησαν. μὴ δυνηθέντων δὲ τῶν τῆς ἄγαρ δι᾽ ἑαυτῶν τὸ τοιοῦτον ἀνύειν ἔργον, αὖθις τὴν τῶν γραφῶν τούτων οἰκονομίαν ἐνεχειρίσθησαν. ὁ μέντοι δυσώνυμος τύραννος ἀνδρέαν τινὰ μοναχὸν, καλυβίτην λεγόμενον, ὅσιον ἄνδρα, ἐλέγχοντα αὐτὸν καὶ ἀσεβῆ καλοῦντα, καὶ ἄλλον ἰουλιανὸν, καὶ οὐάλεντα μαστιζόμενον ἐκτεινεν. οἱ Βούλγαροι δὲ τοὺς αὐτῶν ἀρχηγοὺς, οἳ ἐκ σειρᾶς κατήγοντο ἡγεμονικῆς, ἀνελόντες, ἕτερον εἵλοντο μὴ τῇ ἡγεμονίᾳ προσήκοντα, τελέτζην καλούμενον. ἐπιστρατεύσας δὲ κατ᾽ αὐτῶν ὁ τύραννος, διά τε γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ γενόμενος κατὰ τὴν ἀγχίαλον, ἐκεῖ συμβαλὼν αὐτοῖς, τοῦ πολέμου ἐξ ὥρας πέμπτης τῆς ἡμέρας ἕως ἑσπέρας ἐπικρατήσαντος, καὶ πεσόντων πολλῶν ἑκατέρωθεν, ὅμως μέντοι νικᾷ, καὶ ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς ἀπέδρα, φόνος δὲ πολὺς τῶν βαρβάρων ἐγένετο, καὶ οὐ μείους ἐλήφθησαν δορυάλωτοι, πολλοὶ δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ προσεχώρησαν. κἀντεῦθεν ἐπαρθεὶς, θρίαμβον ἐπὶ τῇ νίκῃ κατήγαγεν, αὐτὸς μὲν πανοπλίτης δι᾽ ὢν μεθ᾽ ὡπλισμένης τῆς στρατιᾶς, τοὺς δ᾽ αἰχμαλώτους δεσμίους ἄγων, τοῖς ὅπλοις αὐτοῦ τὴν νίκην, ἀλλ᾽ οὐ τῇ θείᾳ δυνάμει ἐπιγραφόμενος. καὶ μετὰ τὸν θρίαμβον τοὺς αἰχμαλώτους πάντας ἀναιρεθῆναι προσέταξεν. γέγονε δὲ χειμὼν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐταρχίας αὐτοῦ μέγας, ὥστε μὴ μόνον τοὺς ποταμοὺς ἐκ τοῦ ψύχους κρυσταλλωθῆναι δι᾽ ὅλου, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν θάλασσαν τὴν ἀρκτῴαν ἐπὶ σταδία ποσῶς πολλά, καὶ τὸν τοῦ στενοῦ πορθμὸν, καὶ τὸν ἐκ τῆς πόλεως πρὸς χρυσόπολιν. ἔπ᾽ αὖθις τῷ κρυστάλλῳ χιόνος ἐπιπεσούσης, κἀκείνης ἐκ τοῦ κρύους συμπιληθείσης τε, καὶ κρυσταλλωθείσης, πεζοπορούντες οἱ ἄνθρωποι διήεσαν τὸν πορθμὸν τοῦ στενοῦ καὶ τὸν ἐκ τῆς πόλεως πρὸς χρυσόπολιν, ἀχθοφοροῦντά τε ὑποζύγια, καὶ βόες ἁμάξας ἕλκοντες σὺν φόρτῳ πολλῷ. τοῦτο δὲ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις θαλάσσαις τότε γενέσθαι λέγεται. εἶτα τοῦ ἀέρος θαλφθέντος, διερράγη τῶν κρυστάλλων τὸ συνεχὲς, καὶ εἰς τμήματα διεκόπη. πνεῦμα δὲ πνεύσαν ἀθρόον σφοδρόν τε καὶ βίαιον ἤλαυνε διὰ τῆς θαλάσσης τὰ τμήματα, κατ᾽ εἶδος ἀπεικονότα βουνῶν μεγάλων, ἢ νήσων πολυπλέθρων τινῶν. οἷς καὶ ζῶα ἄγριά τε καὶ χερσαῖα συμπεπήγεσαν τεθνηθέντα τῷ κρυστάλλῳ, καὶ ἀποψύξαντα. τούτων τῶν κρυστάλλων τινὰ τοῖς παραλίοις τείχεσι τῆς πόλεως τῇ βίᾳ τῶν ἀνέμων καθ᾽ ὑδάτων μετὰ ῥύμης σφοδρᾶς κυλινδούμενα ὡς προσήρασσον, κατέβαλον εὐθὺς τὰ προσαράττόμενα, καὶ οὐ τὰ τείχη μόνον ἤρειπον, ἀλλὰ καὶ οἰκίας πλησιαζούσας τούτοις συγκατέστρεφον, καὶ αὐχμὸς δ᾽ ἐπὶ τούτοις πολὺς συνέβη, ὡς καὶ τοὺς ἀεννάους ποταμοὺς ξηρανθῆναι. καὶ τὰς πηγὰς τελείως ἐπιλιπεῖν, οὐδὲν δ᾽ ἐκ τούτων ἐβελτιώθη ἡ ἀσύνετος ἐκείνου ψυχὴ, ἀλλὰ τὸν πατριάρχην αὐτοῦ προσκαλεσάμενος, ἔφη, ἐν ἀπορρήτοις αὐτῷ, εἰ τὴν μαρίαν χριστοτόκον καλοῦμεν, τίς ἐκ τούτου ἔσεται βλάβη; ὁ δὲ αὐτίκα ὡς ἱκετείαν ὑπερ αὐτοῦ λέγων, μὴ εἴπῃς ἄλλοτε ἢ πρὸς ἄλλον ἐκφέρειν ὦ βασιλεῦ. τοῦ νεστορίου γὰρ ἐστι τὸ φρόνημα. ἢ οὐκ οἶδας ὅπως ἐκεῖνος πρὸς πάσης στηλιτεύεται ἐκκλησίας πιστῶν, καὶ ἀναθέματι κατακέκριται; ὁ δὲ αὐταπεκρίθη αὐτῷ, ὅτι οὐχ ὡς ἐγὼ οὕτως φρονῶν, εἶπον τοῦτο. ἀλλὰ μαθεῖν ἠθέλησα κρείττονα. ἐπὶ τοσοῦτον δ᾽ ἐξηνέχθη θεομαχίας, ὡς καὶ τὰ τῶν ἁγίων

Margin: περὶ μο- ναχῶν.

Margin: δεινὸς χειμὼν γέγονεν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ κωνσταντίνου.

Margin: οἷα ἀρρώστου ἀλόγου, καὶ οἷα ἰατροῦ.

Cum autem Christiani ab antiquis temporibus uectigalium codices tractarent apud Agarenos (neque enim scribere aut subtiliores rationes trientium, quadrantium, bessium & unciarũ, & si qua tenuiora sunt, persequi sciunt) tunc ex inuidia ea tractatione sunt interdicti: & tamen eam administrationem receperunt, quod Agareni eiusmodi opus exequi nequirent. Infamis tyrannus Andream quendam monachum, qui Calibytes uocabatur, uirum sanctum, quod ab eo reprehensus & impius dictus fuerat, Iulianum item & Valentem flagris occidit. Bulgari ducibus suis, qui è principum familijs ortum ducebant, interfectis, alium elegerunt à principatu alienum, nomine Teleutzam. Eos Imperator terra marique illato bello, ad Anchialum est aggressus, cumque pugna ab hora diei quinta usque ad uesperam durasset, & utrinque multi cecidissent, uictor tandem euasit, duce Bulgarorum fuga elapso, magnaque Barbarorum cæde edita, nec paucioribus captis: multi quoque ultrò ad Imperatorem se contulerunt, qui re bene gesta elatus, triumphum egit, ipse armatus cum armatis legionibus antecedens, captiuosque in uinculis adducens, uictoria non diuinæ potentiæ, sed suis armis adscripta. Post triumphum captiuos omnes interemit. Sub eius Imperio sæuissima hyems fuit, adeò ut non fluuij tantum, sed & mare Septentrionale ad complura stadia frigoribus conglaciarent, angustum item fretum, & quo ex urbe Chrysopolim traijcitur. Cumque nix in glaciem cecidisset, eaque gelu densata & in glaciem ipsa quoque cõuersa esset, homines fretum pedibus Chrysopolim usque transibant, & sarcinis onusta iumenta, & boues plaustra magni ponderis trahentes. Idem tunc & in alijs maribus accidisse fertur. Pòst, aere tepefacto, continua glacies dissoluta, & in fragmina redacta est, quæ uenti uehementis impetu uiolenter per mare agitabantur, collibus & spatiosis insulis non dissimilia. His animantes inerant feræ & cicures exanimatæ astrictæque glacie. Eorum fragminum quædam ui uentorum sub aquis impetu uehementi marinis impacta mœnibus, non ipsa tantum, sed & uicinas ædes prostrauerunt. Hæc æstus ingens est sequutus, quo & perennes amnes siccati sunt, & fontes penitus defecerunt. Verum stupidus Imperatoris animus his rebus nihil emendatus est, sed patriarcham suum arcanò interrogauit: Si Maria Christipara uocaretur, nunquid in eo esset incommodi? Tum ille ad preces conuersus: Ne (inquit) aliàs, neque apud alios Imperator istud protuleris. Est enim Nestorij sententia. Num ignoras ut ille ab omni fidelium Ecclesia sit proscriptus, & anathemate notatus? Ad hoc ille, se non quod ita sentiret, sed cognoscendi causa illud interrogasse: & eo impietatis est progressus, ut etiam sanctorum reliquias

Margin: *Agarenorũ inscitia.*

Margin: *Monachorum quorundam cædes.*

Margin: *Bulgaricus triumphus.*

Margin: *Hyẽs sæua.*

Margin: *Aestus ingens.*

Margin: *Constantini in sanctorũ reliquias & monachos grassatiões.*

igni traderet, & Sancti titulum, neque Deiparæ, neque ulli eorum qui Deo placuere, tribui iuberet, sed dici uellet, Apostolus Petrus & Paulus, martyr Theodorus & Gregorius, & sic in cæteris. Quum autem prophana illa Pontificia synagoga, de qua iam à me dictum est, impia sua decreta scripto complexa esset: id scriptum Tomum Synodicum homo impius appellari uoluit, utque ei subscriberetur ab omnibus Pontificibus, & uirtute illustribus monachis postulauit. Quos monachos etsi uehementissime persequutus fuerat, adeò ut ferè nullus, qui quidem prodiret in publicum, in urbe esset reliquus: tamen plures adhuc habitabant, & alij extra urbem uitam agebant. Qui igitur immanitati eius metu cedebant, & impiam illam scripturam confirmabant, uiuere citra noxam sinebantur. Qui refragabantur, acerbis mortibus, & atrocibus supplicijs uita priuabantur. Quo tempore magnus ascetes & athleta celebris Stephanus acceptione & subscriptione tomi illius recusata, post multa tormenta crudeliter occisus est, & è prætorij carcere protractus usque ad Pelagium, illic cum condemnatis est proiectus. Nam quo in loco Pelagij martyris ædes fuerat, in eo, destructa illa, Sanctorum osor, fossa profundissima excauata, condemnatos abijci iussit. Multos etiam senatorij ordinis, ob sacrarum imaginum cultum supplicio affecit, & iusiurandum ab omnibus exegit, ne quis eas ueneraretur, idemque iusiurandum ab ipso quoque Constantino, quem Ecclesiæ præfecerat, postulauit, atque is in suggesto stans, iurauit. Cum classe magna contra Bulgaros Anchialum profectus est, sed procella uenti nauibus ferè omnibus collisis, magna multitudo & naualium sociorum & militum perijt. Unde re infecta redijt, nihilominus tamen furore percitus, quum in theatro ludi Circenses agerentur, multos monachos comprehendit, ac triumphum de illis egit, per theatrum circumductis, quum inhonestas mulierculas manibus tenerent. Quosdam etiam illustrium Principum prodidit: alios ex inuidia, ob pulchritudinem & robur: alios per calumniam, quòd sibi insidiarentur, & sua facinora monachis narrarent. Ac duobus insignioribus capita resecuit: reliquos, oculis erutis, certis locis inclusit, eoque lorarijs quotannis missis, unum quenque centum neruis bubulis cædi iussit. Ad hæc Constantino Patriarchæ à se designato crimini dedit, quòd cum eorum Principum uno colloquia contra se haberet: subornatis ad eum conuincendum accusatoribus, quos, illo inficias eunte, iurare coëgit. quo facto Patriarcha relegatus est, & alius à tyranno creatus Nicetas eunuchus, non ingenuus, sed seruili genere ortus, qui uix legere poterat, in muliebribus ministerijs uersatus: deinde Cōstātinū

Pelagium.

Monachorum exagitatio.

Sæuitia in proceres.

Constantini patriarchæ supplicium.

Nicetas patriarcha.

λείψανα παραδιδόναι πυρὶ, καὶ τὸ ἅγιος ἐκκόψαι, μήτε ἐπὶ τῆς θεοτόκου λέγεσθαι, μήτε μὴν ἐπί τινος τῶν εὐαρεστησάντων θεῷ. ἀλλ᾽ ὁ ἀπόστολος Πέτρος καὶ Παῦλος λέγειν, καὶ μάρτυς Γεώργιος ἢ Θεόδωρος, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως. τῆς δὲ τῶν ἀνιέρων ἀρχιερέων συναγωγῆς, περὶ ἧς ἤδη μοι εἴρηται, γραφῇ τὰ παρ᾽ αὐτῶν ἀσεβῶς δογματισθέντα παραδόντων, τόμον συνοδικὸν αὐτὰ καλεῖσθαι ὁ ἀσεβέστατος, ἀπήτει ἀρχιερεῖς τε πάντας καὶ τῶν μοναζόντων τοὺς προβεβῶτας ἐπ᾽ ἀρετῇ, ταῦτα ὑποσημήνασθαι. εἰ γὰρ καὶ διωγμὸν κατὰ τῶν μοναχῶν βαρύτατον ἤγειρεν, ὡς μή τινα σχεδὸν ἐν τῇ πόλει καταλειφθῆναι, ἢ πως δημοσιεύειν μονάζοντα. ἀλλ᾽ ἔτι ἦσαν πολλοὶ κεκρυμμένοι, καὶ ἕτεροι τῆς πόλεως ἐκτὸς πεποιημένοι τὴν ἄσκησιν. ὅσοι μὲν οὖν φόβῳ τῆς ἐκείνου θηριωδίας ὑπέκυπτον, καὶ τὴν ἄθεον ἐκείνην ἐβεβαίουν γραφὴν, ζῆν εἰῶντο, καὶ ἀπαθεῖς ἀφεῖντο. ὅσοι δὲ μὴ ἐπείθοντο, πικραῖς κολάσεσι καὶ βιαίοις θανάτοις τοῦ ζῆν ἐστερίσκοντο. ὅτε καὶ ὁ μέγας ἐν ἀσκηταῖς καὶ ἐν ἀθληταῖς περιβόητος Στέφανος, μὴ πεισθεὶς ὃν ἐκεῖνος ἐκάλει τόμον δέξασθαί τε καὶ βεβαιῶσαι, πολλὰ παθὼν, τέλος ἀνῄρητο ἀπηνῶς, καὶ συρόμενος ἐκ τῆς τοῦ πραιτωρίου εἱρκτῆς ἄχρι τῶν Πελαγίου, ἐκεῖ μετὰ τῶν κατακρίτων ἐρρίφη. ὅπου τέμενος ἦν τοῦ μάρτυρος Πελαγίου, ὃ καθελὼν ὁ μισόθεος, καὶ βόθρον ὀρύξας βαθύτατον, ἐκεῖ τοὺς καταδίκους ῥιπτεῖσθαι προσέταξε. πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς διὰ τὴν τιμὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐτιμωρήσατο, καὶ ὅρκον ἐκ πάντων ἀπῄτησε, μή τινα σέβας νέμειν ταῖς θείαις εἰκόσιν, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Κωνσταντίνου ὃν αὐτὸς τῆς ἐκκλησίας προέστησε τὸν ὅρκον τοῦτον ἀπῄτησε, καὶ ὃς ἐν τῷ ἄμβωνι ἀναβὰς, ὤμοσε. κατὰ Βουλγάρων δὲ μετὰ στόλου πολλοῦ ἐξελθὼν, εἰς Ἀγχίαλον τὰς νῆας προσώρμισε, καὶ πνεύσαντος ἀνέμου σφοδροῦ, συνετρίβησαν σχεδὸν ἅπασαι, καὶ πλήθη πολλὰ τοῦ τε ναυτικοῦ, καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ἀπώλοντο ἐν τοῖς ὕδασιν. ὅθεν ἄπρακτος ἐπανῆλθεν. ἐκμαινόμενος μέντοι κατὰ τῶν μοναχῶν, ἱππηλασίας γινομένης ἐν τῷ θεάτρῳ, πολλοὺς αὐτῶν κατασχὼν, ἐθριάμβευσε διὰ τοῦ θεάτρου περιαγαγὼν, ἄσεμνα ταῖς χερσὶν κατέχοντας γύναια. καί τινας τῶν ἐπισήμων ἀρχόντων τοὺς μὲν φθόνῳ διὰ ὡραιότητα, καὶ ῥωμαλεότητα, τοὺς δὲ ὅτι τὰς ἀρρητοποιΐας αὐτοῦ μοναχοῖς ἐξηγόρευον, συκοφαντήσας, ὡς κατ᾽ αὐτοῦ βουλευομένους διώλεσε. δύο μέντοι τῶν ἐπισημοτέρων τὰς κεφαλὰς ἐκτεμὼν, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐκκόψας τὰ ὄμματα, καὶ περιγράπτοις ὁρίοις συγκλείσας αὐτοὺς, ἔνθα κατ᾽ ἐνιαυτὸν πέμπων, ἑκατὸν βουνεύροις ἔπαιζεν ἕκαστον. ἀλλὰ καὶ τὸν παρ᾽ αὐτοῦ προβληθέντα Κωνσταντῖνον πατριάρχην, ἑνὶ τῶν ἀρχόντων τούτων συνομιλεῖν εἶπεν, καὶ λέγειν κατ᾽ αὐτοῦ. καὶ κατηγόρους τινὰς εἰς ἔλεγχον αὐτοῦ παρεσκεύασε, καὶ ἀρνουμένου ἐκείνου, ὀμόσαι τοὺς κατηγόρους πεποίηκε. τούτων δὲ γινομένων, ὑπερόριος ὁ πατριάρχης ἐγένετο. ἕτερον δὲ προβάλλει πατριάρχην ὁ τύραννος, ἐκτομίαν τινα Νικήταν οὐδ᾽ ἐξ ἐλευθέρων, ἀλλ᾽ ἐκ δούλων ἕλκοντα τὴν τοῦ γένους σειρὰν καὶ σχεδὸν, οὐδ᾽ ἀναγνῶναι δυνάμενον, ἦν γὰρ περὶ τὴν γυναικωνῖτιν ἐσχολακὼς ὥστε ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀχθέντα

ὅτι ὅσιος ὁ ἐκρατήθη κατὰ τῶν μὴ πεισθέντων βεβαιῶσαι τὴν κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων συγγραφήν.

ὅτι κατὰ Βουλγάρων ἐκστρατεύσας ἄπρακτος ἐπανῆλθε καὶ ὅτι κατὰ τῶν μοναχῶν ἐμάνη καὶ κατὰ ἀρχόντων.

ἀχθέντα τὸν Κωνσταντῖνον, καὶ ἐπανιστάντα αἰκισθέντα, ὡς μὴ δὲ βαδίζειν δύνασθαι, εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ὡς ἄχθος τι βασταζόμενον ὁ τύραννος μετακομισθῆναι ἐκέλευσε καὶ τινὸς τὰ κατ' αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος αἰτιάματα, παρουσίᾳ πλήθους πολλοῦ ἐπὶ τούτῳ συναθροισθέντος καὶ τοῦ νέου πατριάρχου Νικήτα ἐν τῷ συνθρόνῳ καθημένου καὶ ἀκροωμένου αὐτῶν, ἐπαίετο κατὰ κόρρης ἐκεῖνος, καὶ οὕτως ἐπὶ πολὺ ἐμπαροινηθείς, τέλος ἀναθεματίζεται, καὶ ψιλωθεὶς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν πώγωνα, ἀλλὰ μέντοι καὶ τὰς ὀφρύας, καὶ ὄνῳ ἐποχηθείς, ἱπποδρομίας τελουμένης εἰσάγεται εἰς τὸ θέατρον, ἀτίμως θριαμβευόμενος καὶ ἐμπτυόμενος καὶ κόνει πασσόμενος, εἶτα τούτῳ τινὰς τῶν ἀρχόντων στείλας ὁ τύραννος, ἠρώτησεν αὐτόν, τί αὐτῷ δοκεῖ περὶ τῆς αὐτοῦ πίστεως, καὶ περὶ τῆς συνόδου. ὁ δὲ ἐκμειλισσόμενος τὴν ἐκείνου ὠμότητα, ἀπεκρίθη, καλῶς πιστεύειν αὐτόν, καὶ ἀκριβῶς δογματίσαι τὴν σύνοδον, καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ τρισάθλιος, εἰς τὸ κυνηγέσιον ἀπαχθείς, ἀπετμήθη τὴν κεφαλήν. μεθ' ἑκάστην δὲ τῇ κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων μανίᾳ προσετίθει ὁ βέβηλος. ἀκόλαστος δὲ ὤν, καὶ τρεῖς γυναῖκας ἠγάγετο, καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης ἔσχε παῖδα τὸν Λέοντα, ὃν καὶ τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος κατηξίωσεν, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων Χριστοφόρον, Νικηφόρον τε καὶ Νικήταν, καὶ τοὺς μὲν δύο καίσαρας ἔστεψε, τὸν δὲ Νικήταν ἐτίμησε νωβελίσσιμον, καὶ τῷ πρώτῳ υἱῷ αὐτοῦ καὶ βασιλεῖ ἠγάγετο γυναῖκα ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ ἐμνηστεύσατο ταύτην αὐτῷ, εἶτ' αὐτὴν αὐγοῦσταν, καὶ καλέσας Εἰρήνην, ἐξ ἧς ἐτέχθη τῷ Λέοντι παῖς Κωνσταντῖνος ὀνομασθείς. αὖθις δὲ ὁ κοπρώνυμος μετὰ σφόδρα πολλῶν τριήρων καὶ δρομώνων κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησε, βουλόμενος διὰ τοῦ Ἴστρου εἰς Βουλγαρίαν ἐπεμβαλεῖν. εἶτα δειλιάσας ἀναζεῦξαι διεμελέτα, καὶ οἱ Βούλγαροι δὲ δείσαντες σπονδὰς θέσθαι πρὸς εἰρήνην διεπρεσβεύσαντο καὶ ἐσπείσαντο ἐπὶ συνθήκαις, τοῦ μήτε Βουλγάρους τὰ Ῥωμαίων λῄζεσθαι, μήτε μὴν Ῥωμαίους ἐπιέναι κατὰ Βουλγάρων. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπανελήλυθε. τινὲς δὲ τῶν Βουλγάρων δώροις ὑποσυρέντες παρὰ τούτου τοῦ αὐτοκράτορος, ἐν ἀπορρήτοις ἐδήλουν αὐτῷ τὰ τῷ ἄρχοντι σφῶν βουλευόμενα. οἱ μεμηνύκασι τῷ Κωνσταντίνῳ, ὡς βούλεται ὁ σφέτερος ἀρχηγὸς λαὸν ἐκπέμψαι κατά τινος τῶν Ῥωμαϊκῶν χωρῶν, ἵν' ἐκεῖθεν λείαν κομίσειε. καὶ ὃς κατασκόπους στείλας, ὅτε ὥρμησαν ἐκ Βουλγαρίας οἱ λῃστευσόμενοι, κἀκεῖνος ἕτοιμος ὤν, αἰφνίδιον ἐπιδραμὼν κατ' αὐτῶν, τοὺς μὲν διέφθειρε, τοὺς δὲ καὶ ἐζώγρησε, καὶ μετ' αἰχμαλωσίας πολλῆς ἐπανέστρεψε, καὶ πάλιν ἔνοπλος ἐθριάμβευσεν. εἶτα πολλὰς τριήρεις ἑτοιμασάμενος κατὰ Βουλγάρων ἐξέπεμψε, καὶ κατὰ Μεσημβρίαν γενομέναις αὐταῖς, κλύδων ἐκ πνευμάτων βιαίων ἐμπεσών, σχεδὸν ἁπάσας κατέλυσεν. ὁ τῶν Βουλγάρων δὲ ἀρχηγὸς Τελέριχος ὑποπτεύσας ὑπὸ τῶν οἰκείων μεμηνῦσθαι ταῦτα τῷ βασιλεῖ τὰ αὐτῷ βουλευόμενα, μὴ εἰδὼς δὲ τίνες οὗτοι, κατασοφίζεται τὴν τοῦ κοπρωνύμου κουφότητα, καὶ ἐξ αὐτοῦ μανθάνει τὸ ἀγνοούμενον. γράφει γὰρ δὲ ἀπορρήτως βούλεσθαι προσελθεῖν αὐτῷ, καὶ ἀξιοῖ δηλῶσαί οἱ, εἴ τινας ἔχει φίλους ἐκ τῶν παρὰ Βουλγάροις ἐξόχων, ἵν' ἐκείνοις θαρρήσας τὸ ἀπόρρητον, καὶ σὺν ἐκείνοις ἀφίκοιτο πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ παχύς, ὡς ἔοικεν,

Ἔτυψε καὶ τὸν πατριάρχην αὐτὸς ἤδη δὲ ἐκκλησίας ἐκβαλὼν, καὶ ἀπέκτεινεν.

Ὅτι τινὲς τῶν Βουλγάρων ἐμήνυσαν τῷ κοπρωνύμῳ, ἃ ἐβούλευσεν αὐτῷ ὁ ἄρχων σφῶν δωροδοκηθέντες.

Ὅπως ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς ἠπάτα τὸν βασιλέα, καὶ ἔγνω τοὺς αὐτῷ μηνύοντας Βουλγάρους.

patriarcham ab exilio reductum, & sæuissimè excamificatum, ut ambulare non posset, in magnam Ecclesiam instar sarcinæ portari iussit, Ibi quodam crimina quæ illi obijciebantur recitante, præsentibus multis, qui ea de causa conuocati erant, & nouo patriarcha Niceta in solio sedente, & illa auscultante, alapis cæditur; ac diu ita exagitatus, tandem anathemate notatur, euulsisq; capillis, barba & supercilijs, ac asino impositus, ludis Circensibus in theatrum introducitur, ignominiosoq; triumpho conspuitur, & puluere conspergitur. Post hæc procerum quibusdam missis tyrannus eum percontatur, quid de fide ipsius sentiat, deq; synodo. Ille, crudelitatem eius placaturus, respondet, eum & rectè credere, & decreta synodi accurata esse, His miser dictis in uenationem abductus, obtruncatur. Indies autem homo prophanus furori contra Ecclesias & monasteria adiecit aliquid: & quia intemperans erat, tres duxit uxores, è quarum prima filium Leonem suscepit, quem Imperatorio nomine ornauit, è cæteris Christophorum, Nicephorum & Nicetam, ac priores duos corona Cæsarea ornauit, Nicetæ Nobilissimi titulum tribuit. Primo filio & Imperatori, uxorem Atheniensem despondit, & Augustam appellauit, indito Irenæ nomine, è qua Leoni filius Constantinus natus est.

Constantini liberi.

Post hæc denuó cum plurimis triremibus & expeditis nauibus contra Bulgaros est profectus, per Istrum in Bulgariam irrupturus. Sed quum audacioris conatus pœniteret, de reducendo exercitu cogitauit. Bulgari quoquè territi, missis Legatis pacem petierunt, eamq; his conditionibus impetrarunt, ut neque ipsi prouincias Romanas uastarent, neque à Romanis inuaderentur. His peractis domum redijt.

Bulgarica pax.

Quidam tamen è Bulgaris adducti largitionibus clàm Imperatori ducis sui consilia aperuerunt, atq; indicarunt, eum prædones in quandam Romanam prouinciam emissurum. Missis igitur exploratoribus, iamq; instructus, quum illi prædatum exituri essent, derepente impetum in illos facto, multos interfecit, plurimos cepit, & cum multis captiuis reuersus, iterum armatus triumphauit. Neque multo pòst multas triremes contra eosdem ablegauit, quæ circa Mesembriam ferè uniuersa uentorum procellis sunt demersæ. At Telerichus Bulgarorum Princeps, sua consilia Imperatori à domesticis significata esse suspicatus, qui tamen illi essent, ignorans: astu Copronymi leuitate circumuenta, ex ipso quod ignorabat, resciuit. Scripsit enim se clam illum aditurum, petijt que ut sibi significaret: Num quos procerum apud Bulgaros amicos haberet, quibus arcanum committere auderet, sibi que itineris comites adiungere. Ille præ stupore ingenij, quemadmodum apparet,

Bulgarici proditores callidè à suo principe inuestigati.

consilio Barbari non animaduerso, sui studiosos statim amenter prodidit, quos Barbarus omnes crudeliter atque immaniter interfecit.

Constantini mors.

Idem imperator iterum, eamque postremam expeditionem contra Barbaros suscepit, pedes eius carbunculus inuasit. Vnde eum uehementes & calidæ febres urebant, quarum nullum remedium excogitari poterat à medicis. Inde lectica Selybriam perlatus, & triremi est impositus, uociferãs, se uiuentẽ in ignẽ coniectum esse: & statim cum Strongylum aduenisset, aciem offensi numinis miser sensit, atque illic uitã uiolenter finijt: sublatis multis Orthodoxorum millibus, monachorum præsertim, quorum mansiones partim incendit, partim destruxit, partim profanauit, ut & Dalmatæ monasteriũ uetustum, & omnium quæ Constantinopoli sunt, antiquissimum, quod pulsis monachis militum diuersorium fecit. Neque uerò uiuentes duntaxat Christi seruos exagitauit, sed & Diuis Martyribus, & alijs Deo gratis insultare non destitit, quos nihil posse asserebat, eorumque intercessiones fisculnum præsidiũ appellabat: reliquias autem partim per contumeliam terra obruit, partim demersit, partim in cineres redegit, ut & gloriosę martyris Euphemię sanctũ corpus: de quo duplex rumor est: nã alij seruut nefariũ Copronymum in animo habuisse id cremare, canibus & asinis unà comburẽdis, sed institutum eius successu caruisse, cum orthodoxi eo conatu cognito id clàm è loculo surreptum, aliò transtulissent, & cadauer aliud supposuissent, quod à nefario illo sit crematũ. Alij non crematũ, sed unà cum loculo in mari demersum esse corpus martyris affirmant: qui diuina gratia gubernante, Lemno insulæ sit appulsus, & à fidelibus illius loci agnitus, illicque asseruatus sit, & sub Irene eiusque filio Constantino honorificè & magnificè in urbem Imperatoriã relatus. Vita igitur tam fœdè acta, uiolentissimè interijt, ut narratum est, cum annos XXXIIII & menses III, rerũ potitus esset, si eis id quoque biennium annumeretur, quo Artabasdus illo superior imperauit.

De S. Euphemiæ corpore.

IMPERIVM LEONIS Copronymi.

Leo largitionibus & simulatione pietatis, imperiũ cõstabilit.

IMperio autem potitus est filius eius Leo Chazara natus, eodem impietatis morbo laborans, etsi principiò religionem & obseruantiam erga monachos simulabat, quorum nonnullos in illustrioribus urbibus ad pontificatus euehebat. Quum autem magnam pecuniam in publicis thesauris reperisset, quam pater eius per iniuriam coëgerat, ea & ficta religione, ad subditos conciliandos est abusus. Igitur ciues, & è prouincijs multi congregati, in illius u-

ἀλλ᾽ ὁ συνῆκε τὸ σκέμμα τοῦ βαρβάρου, ἀλλ᾽ ἀνοήτως τοὺς αὐτῷ προσκειμένους εὐθὺς ἐξεκάλυψε. καὶ ὁ βάρβαρος συλλαβὼν αὐτοὺς ὠμῶς ἀπαξάπαντας καὶ ἀπηνῶς διεχρήσατο. καὶ αὖθις δὲ κατὰ Βουλγάρων ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος τὸ λοίσθιον ἐξεστράτευσε, καὶ κατὰ τὴν ἐν Θρᾴκῃ Ἀρκαδιούπολιν στρατοπεδευσάμενος, οἱ πόδες αὐτοῦ ἀπηνθράκωντο, ὅθεν αὐτὸν λαῦροι πυρετοὶ καὶ φλογώδεις ἐξέκαιον, ὡς μηδέν τι τούτων μηδὲ παρ᾽ ἰατρῶν ἐπινοεῖσθαι ἀλέξημα. ἐκεῖθεν δὲ ἐν κλίνῃ φερόμενος μέχρι Σηλυβρίας κατήντησεν, ὅθεν διὰ τριήρους ἐκομίζετο, βοῶν ὡς ζῶν ἐπὶ τῷ πυρὶ παραδίδομαι. ἀφῖκτο δὲ εἰς τὸ λεγόμενον Στρογγύλον, τοῦ μεμηνισμένου θείου, ξυροῦ ὁ δείλαιος ἐπειράθη, καὶ βιαίως ἐκεῖ τὸν βίον κατέστρεψε, χιλιάδας τῶν ὀρθοδόξων πολλὰς ἀνελὼν καὶ μάλιστα μοναστῶν, καὶ τὰ τούτων ἀσκητήρια τὰ μὲν πυρὸς βεβλημένος παρανάλωμα, τὰ δὲ καθελὼν, τὰ δὲ κοινώσας, ὥσπερ καὶ τὴν τοῦ Δαλμάτου λεγομένην μονὴν, ἀρχαιοτάτην, καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβυτέραν πασῶν, ἀφ᾽ ἧς ἀπελάσας τοὺς μοναχοὺς, στρατιωτῶν αὐτὴν πεποίηκε καταγώγιον. οὐ μόνον δὲ κατὰ τῶν ζώντων Χριστοῦ δούλων ἐλύττησεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς θείους μάρτυρας, καὶ τοὺς ἄλλως εὐαρεστήσαντας τῷ θεῷ ἐμπαροινῶν οὐκ ἐπαύετο, μηδὲν γὰρ αὐτοὺς δύνασθαι λέγων, καὶ συκίνην ἐπικουρίαν τὰς τούτων πρεσβείας ἀποκαλῶν, καὶ τὰ τούτων ἅγια λείψανα τὰ μὲν ἀτίμως κατεχώννυε, τὰ δὲ ὕδασιν ὑποβρύχια, ἔνια δὲ καὶ ἀποτεφρῶν, ὥσπερ καὶ τὸ τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας ἅγιον σῶμα. διττοὶ δὲ περὶ τούτου φέρονται λόγοι. ὁ μὲν γὰρ πυρίκαυστον αὐτὸ λέγει δόξαι ποιήσασθαι τὸν μιαρὸν ἐκεῖνον Κοπρώνυμον, κυσὶ καὶ ὄνοις αὐτῷ συνεμπρήσαντα, καὶ τὴν τέφραν λικμήσαντα, μὴ μέντοι αὐτῷ εἰς ἔργον ἐκβῆναι τὸ βούλευμα. φθῆναι γὰρ τοὺς ὀρθοδόξους μαθόντας τὸ βουλευόμενον, ἀφελέσθαι λαθραίως τὸ τῆς μάρτυρος σῶμα ἐκ τῆς σοροῦ, καὶ μετατεθῆναι αὐτό. ἕτερον δὲ νεκρὸν ἐνθεῖναι αὐτῇ, κἀκεῖνον παρὰ τοῦ ἀλιτηρίου ἐκείνου παραδοθῆναι πυρί. ὁ δ᾽ ἕτερος ἐκβῆναι καταποντωθῆναι δὲ τὸ σῶμα λέγει τῆς μάρτυρος σὺν τῇ λάρνακι. τὴν δὲ χάριτι θείᾳ κυβερνωμένην προσοκεῖλαι τῇ νήσῳ Λήμνῳ, καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ νήσῳ πιστῶν γνωσθεῖσαν, κατατεθῆναι ἐκεῖ, ὕστερον δὲ ἐπὶ Εἰρήνης καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Κωνσταντίνου αὖθις ἀνακομισθῆναι εἰς τὴν ὑπερφημισμένην τῶν πόλεων ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς. ὁ μὲν οὖν οὕτως αἰσχρῶς βιώσας, οὕτως ἀπεβίω βιαιότατα, ὡς ἱστόρηται, μοναρχήσας ἔτη τριάκοντα καὶ τέσσαρσι, καὶ μησὶ τρισί, τούτοις καὶ τῶν δύο χρόνων συναριθμουμένων, οὓς ὁ Ἀρτάβασδος ἦρξε τούτου προηγούμενος.

ἰατροῖς ἀνίατα [illegible] νόσῳ [illegible] καταστρέφει τὸν βίον.

διωγμὸς κατὰ τῶν μοναχῶν καὶ τῶν μοναστηρίων καὶ κατὰ τῶν ἁγίων λειψάνων πρὸ πάντων [illegible].

περὶ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ τοῦ Κοπρωνύμου.

ΚΡάτος δὲ τῆς βασιλείας ὁ τούτου υἱὸς Λέων ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας, νοσῶν τὴν αὐτὴν κἀκεῖνος ἀσέβειαν, ὃ καὶ κατ᾽ ἀρχὰς εὐσεβῶν ὑπεκρίνετο, καὶ τοὺς μοναχοὺς τιμᾶν, ὥστε καὶ τινας τῶν μοναστῶν ἀρχιερεῖς τότε γενέσθαι ἐν ταῖς περιφανεστέραις τῶν μητροπόλεων. πολλὰ δὲ χρήματα ἐν τοῖς δημοσίοις εὑρὼν θησαυροῖς, ἃ ὁ πατὴρ αὐτοῦ κακῶς συνήγαγε, καὶ ἀπεθησαύρισε, τούτοις καταχρησάμενος ἐξεδημαγώγησε τὸ ὑπήκοον, καὶ τῇ ἐπιπλάστῳ θεοσεβείᾳ. ἀθροισθέντες οὖν οἱ τῆς πόλεως, κἀκ τῶν θεμάτων πολλοί, ἐποιοῦντο

ὑπὲρ ὧν χαρίζεσθαι δέδωκεν αὐτῷ, ἀναγορευθῆναι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. οἱ δὲ, ὡς ἐβούλετο, ὤμοσαν αὐτῷ ἀπὸ παντὸς, ὡς οὐ δέξονται πώποτε ἕτερον αὐτοῦ, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦ σπέρματος αὐτῶν ἕτερον βασιλέα. καὶ ὤμοσαν ἅπαντες, οὐχ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ οἱ τοῦ στρατεύματος, ἀλλὰ καὶ ὁ δημώδης ὄχλος καὶ ἔμποροι καὶ οἱ τῶν ἐργαστηρίων προεστηκότες, καὶ ἔγγραφα περὶ τούτων ἐξέθεντο. ταῦτα μὲν οὖν κατὰ τὴν ἕκτην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος τοῦ σωτηρίου πάθους τοῦ σωτῆρος γεγόνασι. τῷ δὲ μεγάλῳ σαββάτῳ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Εὐδόκιμον νωβελλίσιμον ὁ βασιλεὺς προεβάλετο, καὶ κατ᾽ αὐτὴν τὴν τοῦ πάσχα κυριακὴν ἔστεψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τοῦ πατριάρχου τὴν κατ᾽ ἔθος πεποιηκότος εὐχήν. τεθνηκότος δὲ τοῦ πατριάρχου Νικήτα τοῦ ἐκτομίου, ὃς ἦν προεδρεύσας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα, χειροτονεῖται πατριάρχης Παῦλος ὁ Κύπριος, ἀναγνώστης ὢν καὶ ὀρθόδοξος. εὑρὼν δέ τινας τῶν ἐπισήμων τοῦ παλατίου ὁ Λέων ταῖς θείαις εἰκόσι προσκύνησιν ἀπονέμοντας, τὴν ἀλωπεκὴν ἐκδὺς, τὸν ἐν τῆς κρυπτόμενον ἐδημοσίευσε λέοντα, ὠμότατα τούτους αἰκισάμενος, καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐν ἀτίμῳ πομπῇ περιαγαγὼν, πρότερον ψιλώσας αὐτοὺς τῶν τριχῶν, οὕτως εἰς τὸ πραιτώριον ἐναπέθετο, ὅπου τινὲς αὐτῶν καὶ τὴν ψυχὴν τῷ κυρίῳ παρέθεντο. πέμπτον δ᾽ αὐτὸς τῆς αὐταρχίας ἐνιαυτὸν ἐτελεύτησεν. ἐρασθεὶς γὰρ τοῦ στέμματος, ὅπερ ὁ Μαυρίκιος ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀνέθετο, καὶ τοῦτο λαβὼν, καὶ τῇ κεφαλῇ περιθέμενος, εὐθὺς ἐλήφθη σφοδρῷ πυρετῷ, καὶ οὗτος αὐτὸν τῆς ζωῆς ὑπεξήγαγε.

Περὶ Παύλου πατριάρχου.

Ὅτι διὰ τὰς ἁγίας εἰκόνας Λέων ἐκόλασέ τινας τῶν ἀρχόντων.

Θάνατος τοῦ Λέοντος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΕΙΡΕΝΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΥΤΗΣ ΥΙΟΥ Κωνσταντίνου.

Τούτου δὲ θανόντος ἡ αὐγοῦστα Εἰρήνη σὺν τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ δέκατον ἄγοντι ἐνιαυτὸν τῆς ἡλικίας ἀνύοντι, τὴν βασίλειον ἀρχὴν διεδέξατο. ἦσαν δὲ ἄμφω τῶν σεβασμίων εἰκόνων προσκυνηταί. ἀλλ᾽ ἔπω οὐδὲ πόδας τῇ βασιλείᾳ βεβαίως ἐρείσασι, τινὲς αὐτοῖς ἐπιβουλεύειν ὥρμησαν, ἵνα τὸν καίσαρα Νικηφόρον τὸν τοῦ θανόντος βασιλέως ἀδελφὸν βασιλεύσωσι. γνωσθείσης δὲ τῆς συνωμοσίας, τοὺς μὲν τῆς ἐπιβουλῆς μετασχόντας αἰκισαμένη ἡ βασιλὶς, καὶ τὴν τρίχα τούτων ἀποξύρασα, ὑπερορίαν τούτων κατεψηφίσατο, τοὺς δὲ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀδελφοὺς τούς τε καίσαρας καὶ τοὺς νωβελλισίμους καρῆναι παρεσκεύασε, καὶ ἱερωσύνης ἀξιωθῆναι, καὶ μεταδοῦναι τῷ λαῷ τῶν ἁγιασμάτων ἐποίησε, κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς τοῦ σωτῆρος γεννήσεως. ἐκείνη δὲ σὺν τῷ υἱῷ προελήλυθε μετὰ τῆς συνήθους τοῖς βασιλεῦσι δορυφορίας, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ γενομένη, τὸ στέμμα ὃ ἀφείλετο ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, προσενεγκοῦσα κόσμον πλείονα, τοῦτο ἀνέθετο. ἔπεμψε δὲ καὶ κατὰ τῶν Ἀράβων στρατεύματα, ἵνα αὐτῶν ἀναστείλωσι τὰς ἐκείνων ἐπιδρομάς. ἐξελθόντες οὖν εἰς λεηλασίαν Ἀγαρηνοὶ, συναντῶσι τῇ παρὰ τῆς βασιλίσσης ῥωμαϊκῇ στρατιᾷ, καὶ τρέπονται καὶ ἀναιροῦνται πολλοί. ἐν δέ γε τῇ Θρᾴκῃ κατὰ τὸ μακρὸν τεῖχος τότε τις ὀρύττων λάρνακι ἐντυγχάνει λιθίνῃ, ἄνθρωπον φερούσῃ νεκρὸν, καὶ γράμματα ἐγκεκολαμμένα ἐχούσῃ λέγοντα. Χριστὸς μέλλει γεννᾶσθαι ἐκ παρθένου, καὶ πιστεύω εἰς αὐτόν, ἐπὶ δὲ
» Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῶν βασιλέων πάλιν ἥλιε
» ὄψει με. βουληθεῖσα μέντοι ἡ βασιλὶς Εἰρήνη γυναῖκα μνηστεύ-
» σασθαι τῷ υἱῷ, ἔπεμψε πρὸς Κάρουλον τὸν ῥῆγα τῶν Φράγ-
» γων, τὴν ἐκείνου παῖδα τῷ υἱῷ μνηστευομένη παιδί.

Ὅτι ἐπιβουλῆς γενομένης οἱ μὲν ἐξωρίσθησαν, οἱ δὲ ἀδελφοὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐκάρησαν, καὶ ἱερεῖς γεγόνασι.

Περὶ τῆς λάρνακος τῆς εὑρεθείσης ἐν τῇ Θρᾴκῃ κατὰ τὸ μακρὸν τεῖχος.

tique gratiam postulabāt, ut filius eius Constantinus imperator appellaretur. At ille uicissim ab eis petijt, si id uellent, ne quem aliū nisi se & filiū suum, suamq́ progeniem in imperiū admitterent. Iurarunt omnes, nō senatores tantum & milites, sed & plebeia turba & mercatores & opifices, & hoc iusiurandum in publicas literas retulerunt. Hæc sexto die hebdomadis salutaris passionis seruatoris nostri acta sunt. Magno sabbato fratrē suum Eudocimum Nobilissimum designauit, & in ipsa Paschatis dominica filium suum coronauit, solennibus precibus à Patriarcha peractis. Mortuo Niceta castrato Patriarcha, cum Ecclesiæ Cōstantinopolitanæ per annos quatuordecim præfuisset: Paul⁹ Cyprius Patriarcha eligitur, qui lector fuit, & orthodoxus. Cum autem Leo proceres quosdam aulicos diuinas imagines adorantes deprehendisset, exuta uulpina pelle, latitantem sub ea Leonem in apertum protulit, eosq́ crudelissimè excruciatos, ignominiosoq́ spectaculo per forum circumductos, cum prius pilis nudasset, in prætorium inclusit, ubi eorum quidam animas suas in manus Domini deposuerunt. Obijt anno Imperij quinto. Adamata enim corona, quam Mauricius in magna Ecclesia Deo cōsecrarat, eaq́ capiti suo accommodata, statim uehementi febri est correptus, quæ uitæ finem ei attulit.

Paulus Cyprius Patriarcha.

Leo proceres ob adoratas imagines malè tractat.

Obitus.

IMPERIVM IRENES ET FILII eius Constantini.

EO mortuo, Irene Augusta & filius eius Constantinus, decimum ætatis annum agens, ambo uenerandarum imaginum adoratores, imperium susceperunt: eoq́ nondum firmato, insidijs appetiti sunt à quibusdā, Nicephoro Cæsari, mortui Leonis fratri, summam rerum deferre cupientibus. Coniuratione detecta imperatrix insidiatores excruciatos & pilis nudatos relegauit, mariti uerò sui fratres tam Cæsares quàm nobilissimos radendos, & in sacerdotum ordinem allegendos curauit, ut res sacras populo impertirētur in festo natiuitatis Christi, ipsaq́ cum filio Imperatorijs satellitibus stipata processit, cumq́ in Ecclesiā peruenisset, coronam à marito suo ablatam, pluribus ornamentis additis, restituit. Misit etiam Legiones ad reprimendas Arabum grassationes. Agareni igitur prædatum egressi, cum in Romanum exercitum incidissent, in fugam uertuntur multis eorum interfectis. In Thracia quidam inter fodiendum in lapideam cistam incidit, quæ humanum cadauer continebat, incisis in ea literis huiusmodi: Christus, nascetur è uirgine, & credo in
» eum. Verùm sub Irene & Constantino rur-
» sus me uidebis Sol. Imperatrix filio uxo-
» rem datura, Legatos ad Carolum Regem Francorum misit, ad eius filiam ambiendam. Dein-

Coniuratio contra Irenem.

Arabica uictoria.

Arca inscripto fatidica.

Carolus Magnus.

Deinde ea affinitate omissa ex metu & imperij cupiditate, ne filij opes Francorum necessitudine augerentur: ex Oriente puellam acceruit. quam quidam ex Armeniaca prouincia, alij e Paphlagonia originem ducere tradunt, Philareti, benignitate in egenos celebris, filiam, eamque Constantino inuito & ab ijs nuptijs abhorrenti despondit. Supra modum enim Caroli filiam ducere cupiebat. Aaron dux Arabum suscepta contra Romanos expeditione, Chrysopolim usque processerat: contra quem Constantinus misso exercitu Banes paludem occupauit: quo Arabes cognito, pacem a Romanis petiuerunt. Magistratus igitur, dum non acceptis prius illustribus ex ea gente obsidibus, ad Aaronem ut cum eo paciscerentur, abeunt: retenti, & in uincula coniecti sunt. Quare coacti imperator & imperatrix propter magistratus, pacem cum Arabibus fecerunt, tributum polliciti. Illi igitur ea conditione discesserunt, Imperatrix uero cum Elpidium Patricium, quem Siciliae praetorem crearat, Caesaribus studere cognouisset, reduci iussit. Quem quia Siculi a legatis capi non sinebant, ira percita uxorem eius & liberos flagris caesos & rasos in carcerem Praetorianum coniecit, & exercitum contra illum misit, quodam ex fidelissimis suis eunuchis ei praeposito. Crebris uero praelijs commissis profligatus Elpidius, in Africam ad Arabes confugit: a quibus susceptus, & regio diademate ornatus est, ac Rex salutatus, quamuis ei nihil ex animi sententia succederet. Imperatrix Arabico metu per pacem adempto, cum filio magnis que copijs & musicis instrumentis in Thraciam abijt, ac Beroen profecta, castellum urbis instauratum Irenopolim appellauit, sed & Anchialum aedificauit, & Philippopolim usque progressa, reuersa est. Cum Patriarcha Paulus morbo affectus ab Ecclesia se subduxisset & rasus esset, imperatrix cum filio eum conuenit, ob secessum expostulātes. At ille: Vtinā inquit, nunquā in Pontificatus solio consedissem, tyrannide oppressa Ecclesia, & dissidio inter eam & alias Catholicas sedes orto. Deinde rursus eruditos senatorij ordinis uiros ad eum misit, sciscitans, quo pacto res rite administrandae essent? Tum ille, Nisi erratum synodo catholica correctum, & Ecclesiae concordia restituta fuerit: salui esse non possumus. Senatoribus autem interrogantibus, cur ipse quum eligeretur, non adorandas esse imagines assensus esset? Respondit, Ob eorum insaniam qui rerum potiebantur, & uestram crudelitatem. Sed hoc lugeo, ac per poenitentiam ad Dei misericordiam confugi, orans, ut de me, non tanquam de Pontifice, iudicium fiat. Ac ille hoc modo uitam finijt. Imperatores autem inclytum Tarasium a secretis Patriarcham, designarunt, approbante

Constantini coniugium.

Arabica pax.

Elpidij defectio ad Arabes.

Irenes aedificia.

Paulus Patriarcha fit monachus.

Tarasius e secretarius fit Patriarcha.

ἔπειτα τὸ πρὸς τοῦτον κῆδος καταλιποῦσα διὰ φόβον καὶ φιλαρχίαν, ἵνα μὴ δύναμιν ὁ υἱὸς αὐτῆς περιβάληται τὴν τῶν φράγγων διὰ τὴν ἀγχιστείαν, ἐξ ἑῴας ἀνάγει κόρην. ἣν οἱ μὲν ἐκ τοῦ τῶν ἀρμενιακῶν θέματος ὁρμᾶσθαι λέγουσιν, ἕτεροι δ' ἐκ παφλαγόνων, οὖσαν τοῦ ἐπὶ ἐλεημοσύναις διαβοήτου φιλαρέτου θυγάτριον, καὶ ταύτην τῷ κωνσταντίνῳ συνέζευξεν ἄκοντι καὶ τὸν γάμον αὐτῆς ἀποστέργοντι, ὅτι τὴν τοῦ καρούλου παῖδα ἐκτόπως ἐπεγίνωσκεν ἐθέλειν. ἀαρὼν δὲ ὁ τῶν ἀράβων ἀρχηγὸς κατὰ ῥωμαίων στρατεύσας, μέχρι χρυσοπόλεως ἦλθεν. ὁ δὲ κωνσταντῖνος στράτευμα πέμψας, τὴν λίμνην βάνης δι' αὐτοῦ κατέσχε. καὶ τοῦτο μαθόντες οἱ ἄραβες, σπείσασθαι ῥωμαίοις ᾐτήσαντο. ἀπελθόντων οὖν οἱ τῶν κοινῶν διοικηταὶ πρὸς τὸν ἀαρὼν, ἵνα συνθήκας ποιήσωσι, καὶ μὴ φροντισάντων πρότερον ὁμήρους τῶν παρ' ἐκείνοις ἀναγκαίων λαβεῖν, κατεσχέθησαν παρ' αὐτοῦ, καὶ ἐν πέδαις καθείρχθησαν. ὅθεν βιασθέντες οἱ κρατοῦντες διὰ τοὺς ἄρχοντας ἐσπείσαντο, συνθέμενοι φόρους διδόναι τοῖς ἄραψιν. οἱ μὲν οὖν ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ἐνέμειναν, ἡ δὲ βασίλισσα ἐλπίδιον τὸν πατρίκιον στρατηγὸν σικελίας προχειρίζεται, εἶτα μαθοῦσα ὅτι τὰ τῶν καισάρων φρονεῖ, ἔστειλε τοὺς ἄξοντας ἐκεῖθεν αὐτόν. τῶν δὲ σικελιωτῶν μὴ παραχωρησάντων τοῖς σταλεῖσι λαβεῖν τὸν ἐλπίδιον, ἡ αὐγοῦστα θυμῷ ληφθεῖσα τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας μαστίξασα ἐκείνου καὶ τὴν τρίχα ἀφελομένη, ἐν τῷ πραιτωρίῳ καθεῖρξε, κατ' ἐκείνου δὲ ἐκπέμπει στράτευμα, εὐνοῦχον αὐτοῖς ἐπιστήσασα τῶν πιστοτάτων αὐτῇ. πολέμου δὲ συχνοῦ γενομένου τρέπεται ὁ ἐλπίδιος, καὶ ἀπέδρα εἰς ἀφρικὴν, καὶ τοῖς ἄραψι προσεχώρησεν. οἱ δὲ τοῦτον δεξάμενοι, βασιλικὴν ταινίαν αὐτῷ περιέθηκαν, καὶ ὡς βασιλέα αὐτὸν ἀνηγόρευον, εἰ καὶ μηδὲν αὐτῷ κατὰ σκοπὸν προεχώρησε. τῆς δὲ περὶ τῶν ἀράβων φροντίδος ἀπαλλαγεῖσα διὰ τὴν εἰρήνην ἡ βασιλὶς, ἐξῆλθε σὺν τῷ υἱῷ ἐπὶ θρᾴκην, δύναμίν τε πολλὴν ἐπισυρομένη, καὶ ὄργανα μουσικὰ, καὶ ἀπελθοῦσα εἰς βερόην, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ φρούριον ἀνοικοδομήσασα, καὶ εἰρηνόπολιν αὐτὸ ὀνομάσασα, ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν ἀγχίαλον δειμαμένη, καὶ ἕως φιλιππουπόλεως περιελθοῦσα, ὑπέστρεψε. τοῦ δὲ πατριάρχου παύλου νοσήσαντος, καὶ τῆς ἐκκλησίας ὑποχωρήσαντος καὶ ἀποκαρέντος, ἡ βασιλὶς μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς προσῆλθεν αὐτῷ, αἰτιωμένη αὐτὸν τῆς ὑποχωρήσεως. ὁ δὲ, εἴθε, εἶπε, μὴ δὲ τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς ἀρχιερωσύνης ἐκάθισα, τῆς ἐκκλησίας τυραννουμένης, καὶ σχίσματος ὄντος μέσον αὐτῆς, καὶ τῶν ἄλλων καθολικῶν θρόνων. εἶτ' αὖθις ἐκ τῆς συγκλήτου λογάδας ἀπέστειλεν, ἐρωτῆσαι ὅ, τι ἂν εἰς δέον οἰκονομηθείη; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὡς εἰ μὴ διὰ συνόδου καθολικῆς τὸ σφάλμα διορθωθῇ, καὶ τῶν ἐκκλησιῶν προβαίη ἕνωσις, οὐκ ἔστιν ὑμῖν σωτηρία. καὶ οἱ συγκλητικοὶ, διὰ τί γοῦν εἶπον αὐτὸς ἐν τῷ χειροτονεῖσθαι, συνέθου τὰς εἰκόνας μὴ προσκυνεῖν; ὁ δὲ ἀντενήνοχε, διὰ τὴν τῶν κρατούντων μανίαν, καὶ τὴν ὑμετέραν ἀπόνοιαν. ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο θρηνῶ, καὶ διὰ μετανοίας πρὸς τοὺς οἰκτιρμοὺς καταφεύγω τοῦ θεοῦ, δεόμενος μὴ ὡς ἀρχιερεὺς κριθῆναι. ὁ μὲν οὖν ἐν τούτοις τὸν βίον κατέλυσεν. οἱ δὲ κρατοῦντες τὸν ἀοίδιμον ταράσιον ἀσηκρῆτις ὄντα, πατριάρχην προχειρίζονται, καὶ ὁ λαὸς

ἅπας

ἡ εἰρήνη καθηρμόσατο τῷ υἱῷ γυναῖκα ἀπὸ ἑῴας.

ὅτι ὁ τῶν ἀράβων ἀρχηγὸς μέχρι χρυσοπόλεως ἐλθὼν ἐσπείσατο, φόρους αὐτοῖς δοῦναι τῶν ῥωμαίων συνθεμένων.

περὶ τοῦ στρατηγοῦ σικελίας.

ὅτι ὁ πατριάρχης ἀπεκάρη, ὑπεχώρησε δὲ ἐκκλησίας.

ὅτι ταράσιος ἀσηκρῆτις πατριάρχης προεχειρίσθη.

ἅπας ἐπιψηφίζων. ὁ δὲ αὐτὸς εἶπε, μὴ δύνασθαι λέγων τὸ εἶναι τῆς ἐκκλησίας ἀπεσχισμένης τῶν λοιπῶν τυγχανούσης ἐκκλησιῶν, καὶ ὑπ' ἐκείνων ὑποβαλλομένης τῷ ἀναθέματι. ἐγκειμένων δὲ καὶ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ λαοῦ, εἰ συντίθεσθε ὅπως σύνοδον οἰκουμενικὴν ἀθροισθῆναι, καὶ τῶν ἐκκλησιῶν γενέσθαι ἕνωσιν, δέξομαι καὶ αὐτὸς τὴν προχείρισιν. συνθεμένων δὲ πρὸς τοῦτο πάντων, ἐχειροτονήθη ὁ θεῖος Ταράσιος, καὶ στέλλουσιν αὐτός τε καὶ οἱ κρατοῦντες εἰς τε τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην, Ἀδριανοῦ τινός ἐν αὐτῇ προεδρεύοντος, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς πατριάρχας, ζητοῦντες, στεῖλαί τινὰς παρ' αὐτῶν, τοὺς ἐν τῇ συνόδῳ παρουσιάσοντας. καὶ παρὰ πάντων ἐστάλησαν, ἀθροισθέντων δὲ καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων καὶ μοναχῶν ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, καὶ ὁ πατριάρχης ἐξῆλθε Ταράσιος, καὶ συνέστη ἐκεῖ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἑβδόμη, καὶ ἐκυρώθη, τὰς σεπτὰς εἰκόνας καὶ προσκυνεῖσθαι καὶ σέβεσθαι, ἀναθέματι δὲ καθυπεβλήθησαν καὶ οἱ τρεῖς οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως προεδρεύσαντες ἐκκλησίας ὅτι Ἀναστάσιος καὶ ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Νικήτας, καὶ τόμον τὰ ἐκεῖ συνόδῳ τῷ δόξαντα ἐνεγράφησαν. ἐκ δὲ Νικαίας εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν ἐνδημήσαντες οἱ τῆς συνόδου, καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις γενόμενοι, προκαθημένων καὶ τῶν βασιλευόντων, ὡς ἐπήκοον πάντων τὸν τόμον ἀνέγνωσαν, ὃς αὐτίκα παρὰ τῶν κρατούντων κεκυρωμένος ὑποσημανάμενος αὐτόν, καὶ οὕτω τὰ ἱερὰ ἐκτυπώματα ἐν τοῖς θείοις ναοῖς ἀνεστήλωντο, καὶ αἱ ἐκκλησίαι ἅπασαι ἡνώθησαν. τὰ μὲν οὖν μέχρι τοῦδε παρὰ τῆς βασιλίσσης καὶ τῶν αὐτῇ προσῳκειωμένων τὰ τῆς βασιλείας ἰθύνοντο, ἤδη δὲ τὴν μείρακας παρελάσας ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, καὶ εἰς νεανίας τελῶν ἀγγελίας (εἰκοσαέτης γὰρ ἦν) καὶ ὁρῶν ἅπαντα παρὰ τῆς μητρὸς οἰκονομούμενα, καὶ Σταυράκιον καὶ λογοθέτην τὰ πάντα δυνάμενον, ἑαυτὸν δὲ μηδενὸς ἀξιούμενον λόγου. ἤχθετο καὶ μετά τινων τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ, ἐμελέτησε τὸν Σταυράκιον τῆς ἀρχῆς καθελεῖν, καὶ που ἐξορισθῆναι παρεῖσιν. γνωσθέντος δὲ τοῦ βουλεύματος, οὓς μὲν τοῦ βασιλέως θεράποντας τοὺς αὐτῷ συμμετέχοντας τύψασα ῥάβδοις καὶ ψιλώσασα τῶν τριχῶν ἡ βασίλισσα, ἄλλους ἄλλῃ ἐξώρισε. τοὺς δὲ ἐκ τῆς συγκλήτου ἀτιμίᾳ περιβαλοῦσα, τοὺς μὲν ἀπροΐτους τῶν ἰδίων οἴκων εἶναι ἐκέλευσε, τῶν δὲ καὶ ὑπερορίαν κατεψηφίσατο. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν υἱὸν αἰκισαμένη καὶ λοιδορησαμένη τοῦ ἐξιέναι καὶ δημοσιεύειν ἐκώλυσε, τὰ δὲ στρατεύματα ὀμνύναι ἠνάγκαζε, μὴ δὲ ἐξεῖναι τὸν υἱὸν αὐτῆς εἰς αὐταρχίαν ζώσης αὐτῆς. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι καὶ ἄκοντες ὤμνυον. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν οὐχ ὑπείκουσαν, ἀλλὰ καὶ βασιλέα γινώσκειν εἶπον τὸν Κωνσταντῖνον καὶ πρὸ τῆς μητρὸς ἐξ ἀρχῆς ἀναγορευόμενον, καὶ οὕτως αὖθις αὐτὸν ἔδοξαν εὐφημεῖσθαι. τοῦτο ἡ Εἰρήνη μαθοῦσα ἐκπέμπει τὸν σπαθάριον Ἀλέξιον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλας τὸν Μωσηλέ, ἵν' αὐτοὺς εἰς τὸ αὐτῆς μεταθῆται θέλημα. οἱ δὲ τὸν μὲν στρατηγὸν ἑαυτῶν συνέσχον ὑπὸ φρουράν, τὸν δὲ Μωσηλὲ ἄρχοντα τοῦ θέματος εἵλοντο, καὶ μόνον τὸν Κωνσταντῖνον εὐφήμησαν αὐτοκράτορα. ἐντεῦθεν ὁρμηθέντες, καὶ οἱ τῶν ἄλλων θεμάτων, μόνον τὸν Κωνσταντῖνον ἀναγόρευον βασιλέα, καὶ ἀθροισθέντες κοινῇ ἐκεῖνον μόνον ἀνεκήρυξαν αὐτοκράτορα. δείσασα δὲ τὴν τῶν ταγμάτων ὁμόνοιαν ἡ Εἰρήνη, προέπεμψε τὸν υἱόν. ὁ δὲ αὐτίκα τὸν Σταυράκιον ἀποκείρας, καὶ τοὺς ἐν-

omni populo. Sed ipse recusauit. Neq; enim se præesse posse Ecclesiæ à reliquis Ecclesijs auulsæ, & anathemati subiectæ. Instantibus autem imperatoribus & populo, Si permittitis, inquit, ut synodus œcumenica conuocetur, & Ecclesiæ uniantur: & ipse designationem admittam. Assensis omnibus, Patriarcha electus Diuus Tarasius, & ipse & Imperatores ueterem Romam mittunt, cui Adrianus præsidebat, & ad cæteros Patriarchas, petentes, ut aliqui ab eis mitterentur, qui concilio interessent. Missi igitur sunt ab omnibus, & cæteris pontificibus & monachis Nicææ Bithyniæ congregatis: etiam Patriarcha Tarasius est egressus, ibiq; septimum œcumenicum concilium est constitutum, ac decretum uenerabiles imagines & adorandas & colendas esse, & tres anathemate notati, qui Constantinopolitanæ ecclesiæ præfuerunt, Anastasius, Constantinus & Nicetas, sanctiq; concilij decreta in commentarios relata sunt. Deinde qui concilium celebrarant, in urbem Imperatoriam profecti, commentaria in Regia, Imperatoribus præsidentibus, atq; omnibus audientibus, recitarunt, qui statim ab Imperatoribus approbati & subsignati sunt, atque ita sacræ imagines templis restitutæ, & Ecclesiæ uniuersæ unitæ. Hactenus ab imperatrice eiusq; familiaribus regnum administratũ est, cæterum Constantinus annos pueritiæ egressus, factusq; adultior, (nam XX annos natus erat) cum matrem pro autoritate agere omnia uideret, & Stauracium Patricium Logothetam nihil non posse, sui uerò nullam rationem haberi: ægre illa tulit, & consilio cum quibusdam senatoribus suisq; ministris inito, de magistratu Stauracio abrogando, eoq; relegando cogitauit. Eo consilio cognito Imperatrix, ministros imperatorios illius rei conscios omnes uerberibus affectos & pilis nudatos, alios aliò relegauit. Senatores ignominia notatos, partim domo exire uetuit, partim in exilium misit. Sed & filium excruciauit, & conuitijs insectata, prodire in publicũ prohibuit. quin & legiones sacramẽto adegit, ne se uiuente filium ad imperium admitterent. Ac cæteri uel inuiti iurarũt, sed Armeniacę legiones mulieri non cesserunt, seq; Constãtinum Imperatorem agnoscerẽ, & ante matrem initio proclamatum esse dixerunt, atq; ita rursus cum lætis omnibus prosequi uoluerunt. His Irene cognitis, Alexium Mosolem Spatharium, eundemq; Drungariũ Biglæ, ad eas conciliandas misit. At illi duce suo in custodiã tradito, & Mosele prouinciæ præside designato, solum Constantinum pro Imperatore celebrarunt. Hinc orto initio, etiam aliarum prouinciarum exercitus idem fecerunt, & congregati cõmuniter eum proclamarunt. Igitur Irene legionũ concordiã uerita, filiũ produxit. Is Stauracium & honoratiores ex maternis mini-

VII. Synodus Nicæna

Irene Constantinũ in ordinem cogit.

Legiones Constantinum demũ Imperatorem salutãt.

Irene abrogatum imperium.

Triclinij cõflagratio.

Bulgaricũ et Arabicũ bellum.

Irenæ restitutio.

Armeniacorum seditio compressa.

Bulgarica uictoria.

Cognatorũ Imperatoris & Alexij Mosolis supplicia.

Cõstantinus Maria repudiata Theodotam uxorem ducit.

ministris excruciatos statim relegauit: ipsam uerò matrem regia honorificè eductam, in ipsius ædibus, quas in Eleutherio struxerat, uitam degere iussit. Et hęc ita acta fuerunt: orto autem incendio magnum sacri palatij triclinium, quod Thomaitem uocant, conflagrauit, unaq; cremata esse feruntur eo in loco sita commentaria quædam in sacras literas Ioannes Chrysostomi. Imperator Constantinus Bulgaris, quorum princeps tum Cardamus erat, bellum intulit: leui autem pugna commissa, terror utrunq; exercitum inuasit. Itaq; imperator in magnam urbem rediit, Bulgari in suas sedes se receperunt. Sed & contra Arabes profect[us], nihil memorabile gessit. Matrem ab ipsa & quibusdam ex primoribus oratus, in regiam reduxit, & unà secum celebrari passus est. omnes itaq; prouinciarum legiones iteratam Irenes proclamationem admiserunt, solis Armeniacis per seditionem aduersantibus, & Alexiũ Mosolem ducẽ, ut dictum est, pridem suũ accersentibus, quem Imperator antè reuocatum, & patricij dignitate ornatum, apud se habebat. Sed quia fama erat imperaturum esse, & quia à seditiosis accersebatur: eundem ex metu in prætorianum carcerem coniecit, flagris prius cæsum, comaq; detonsa. Principi Bulgarorum Romanam ditionẽ aggresso, Imperator incomposito agmine obuiam profectus uincitur, multis & militibus & proceribus amissis. Quamobrem militares ordines in magna urbe cõgregati, de Nicephoro Cæsare Constantini patruo ad imperium euehendo consilia inierunt, sed cum illa clam non fuissent, Nicephoro ipsi oculi sunt effossi, Christophoro, Nicetæ Anthimo & Eudocimo linguæ præcisæ. Sunt & Alexio Mosoli de matris cõsilio eruti oculi. Cuius excæcatione Armeniaci cognita, Camilianũ patricium, suum ducem in custodiam dederunt. Eo ad Imperatorem relato, Constantinum Artaseram & Chrysochirem Bucellariorum ducem cum copijs contra illos mittit. Prælio commisso utrinque multi ceciderunt, sed imperatorijs profligatis, ambo duces capti, & ab Armeniacis cæcati sunt. Pòst ipse imperator contra eos proficiscit, uictoriaq; potitus, proceres occidit, cæteros publicatione bonorum mulctat. Sed mille ex eorum metropoli uinctos in magnam urbem misit, eorumq; uultus compunxit, atramento literis infuso, quę erant, Armeniacus insidiator, eosq; in Sicilia & alijs insulis dispersit. Vxorem Mariam cum eius pertæsum esset, tonderi coëgit, de consilio matris, ut aiunt, ut omnium odijs ab illo susceptis, summa rerum denuo ad ipsam rediret. Etsi enim cum filio in regia degebat, potestatis tamen particeps non erat, sed nominis duntaxat, cum imperij cupiditate supra modum æstuaret. Imperator igitur, cum

ὅτι ὁ θωμαΐτης τρίκλινος ἐκαύθη.

ἐστράτευσε κωνσταντῖνος κατὰ βουλγάρων καὶ τῶν ἀράβων.

ὅτι αὖθις ἀνάγει τὴν μητέρα εἰς τὰ βασίλεια, καὶ συνευφημεῖσθαι παραχωρεῖ. οἱ δὲ ἀρμενιακοὶ ἐστασίαζον καὶ ἐπεκαλοῦντο τὸν μουσελέ.

ὅτι τοὺς βουλγάρους συμβαλὼν ὁ κωνσταντῖνος ἡττήθη, καὶ ὅτι ἐστασίασαν τὰ στρατεύματα, καὶ τοὺς θείους ὁ κωνσταντῖνος ἐτιμωρήσατο.

ὅτι τὴν ἰδίαν γαμετὴν ἀποκείρας ὁ κωνσταντῖνος, θεοδότην ἠγάγετο.

πιμοτέρους τῶν θεραπόντων τῶν μητρικῶν ὑπερώρισεν. αὐτὴν δὲ τὴν μητέρα τῶν βασιλείων φιλοτίμως κατάγαγὼν, εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ὃν ἐν τοῖς Ἐλευθερίου ἐδείματο, διάγειν ἐκέλευσε. καὶ τὰ μὲν οὕτως εἶχεν. ἐμπρησμοῦ δὲ συμβάντος ὁ μέγας τρίκλινος τῶν ἱερῶν ἀνακτόρων, ὁ θωμαΐτης λεγόμενος, ἔργον γέγονε τοῦ πυρὸς, ὅτε λέγεται κατακαῆναι καὶ τὰ ὑπομνήματα τῆς θείας γραφῆς, ἃ ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν συγγέγραφε Ἰωάννης, ἐκεῖσε ἀποκείμενα. ὁ δέ γε βασιλεὺς Κωνσταντῖνος κατὰ Βουλγάρων ἐξεστράτευσε, τοῦ Καρδὰμ τοῦ ἔθνους ἀρχηγετοῦντος, μικρᾶς δὲ προσβολῆς γενομένης, ἀμφοῖν τοῖν ἀντιθέτοιν μεροῖν δειλία ἐνέσκηψε. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἐπανέζευξεν εἰς τὴν μεγαλόπολιν, οἱ δὲ Βούλγαροι εἰς τὰ ἤθη ἑαυτῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ Ἀράβων ὁρμήσας, οὐδέν τι λόγου ἄξιον ἤνυσε. παρακληθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἐν τέλει τινῶν, αὖθις ἀνάγει ταύτην εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ἑαυτῷ συνευφημεῖσθαι παραχωρεῖ, καὶ πάντα μὲν τὰ τῶν θεμάτων τάγματα ἐδέξαντο τὴν τῆς Εἰρήνης αὖθις ἀνάρρησιν. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν ἀντέπιπτόν τι καὶ ἐστασίαζον, καὶ ἐπεκαλοῦντο τὸν πρόσθεν αὐτῶν, ὡς εἴρηται, στρατηγήσαντα Ἀλέξιον τὸν Μουσελέ. ἦν γὰρ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖθεν μεταπεμψάμενος, καὶ τιμήσας τε πατρίκιον, εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ, φήμης διαθρυλούσης μέλλειν βασιλεύειν τὸν ἄνδρα. διὰ ταύτην τοίνυν, καὶ ὅτι παρὰ τῶν στασιαζόντων ἐπεκαλεῖτο, δείσας ὁ βασιλεύς, καθεῖρξεν ἐν τῷ πραιτωρίῳ αὐτόν, τύψας πρότερον, καὶ τὴν κόμην ἀποκείρας. τοῦ δὲ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγέτου τοῖς ὁρίοις ἐπιθεμένου τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας, ἀσυντάκτως ὁ βασιλεὺς αὐτῷ ἐπελθὼν ἡττᾶται, καὶ πλῆθος πολὺ στρατευομένων ἀπόλλυσιν, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν μεγιστάνων πολλούς. αἱ δὲ στρατιωτικαὶ συντάξεις ἀθροισθεῖσαι κατὰ τὴν μεγαλόπολιν, ἐβουλεύσαντο βασιλεῦσαι τὸν ἀπὸ καισάρων Νικηφόρον, τὸν τοῦ Κωνσταντίνου πατράδελφον. ἀλλὰ τὸ σκέμμα οὐκ ἔλαθε. διὸ αὐτὸς μὲν ὁ Νικηφόρος ἐξορύττεται τὰ ὄμματα, ὁ δέ γε Χριστοφόρος καὶ ὁ Νικήτας ὁ Ἄνθιμός τε καὶ ὁ Εὐδόκιμος τῶν γλωσσῶν ὑπέστησαν ἐκτομήν. ἀλλὰ καὶ τὸν Μουσελὲ τὸν Ἀλέξιον ὁ βασιλεὺς ἐτύφλωσεν, ὑποθήκαις τοῦτο μητρικαῖς ἐργασάμενος. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν τὴν τοῦ Ἀλεξίου μαθόντες τύφλωσιν, τὸν σφέτερον στρατηγὸν ἐποίησαν ἔμφρουρον. ἦν δ' οὗτος ὁ Καμουλιανὸς ὁ πατρίκιος. ὡς οὖν αὐτὸ ἠχθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, στέλλει κατ' αὐτῶν σὺν δυνάμει Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρτασήραν καὶ τὸν Χρυσόχειρα στρατηγὸν τῶν Βουκελλαρίων τυγχάνοντα. καὶ κροτηθέντος πολέμου πολλοὶ μὲν ἔπεσον ἀμφοτέρωθεν, τρέπονται δὲ οἱ βασιλικοί, καὶ ἄμφω ζωγρηθέντων τῶν στρατηγῶν, τούτους οἱ Ἀρμενιακοὶ αὐτίκα ἐτύφλωσαν, εἶτα καὶ αὐτὸς ὁ κράτωρ κατ' αὐτῶν ἐξεστράτευσε, καὶ χειροῦται αὐτούς. καὶ τοὺς μὲν προύχοντας ἀναιρεῖ, τοῖς δὲ λοιποῖς δήμευσιν τῶν ὑπαρχόντων τὸ ἐπιτίμιον ἐπῆξε. χιλίους δὲ τῶν ἐκ τῆς αὐτῶν μητροπόλεως δεσμώσας, καὶ εἰς τὴν μεγαλόπολιν ἀγαγὼν, τὰς ὄψεις τε σφῶν κατέστιξεν ἐν γράμμασι, μελανίοις ἐγχρωμένων τοῖς στίγμασιν. ἔλεγε δὲ ἡ γραφή, Ἀρμενιακὸς ἐπίβουλος, διέσπειρέ τε τούτους ἐν Σικελίᾳ καὶ νήσοις ἄλλαις. τὴν δὲ αὐτοῦ γυναῖκα Μαρίαν ἀπεχθήσας ὢν ὁ βασιλεὺς, ἀποκαρῆναι ταύτην ἐξεβιάσατο, συμβουλῇ ὡς λέγεται τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἵν' ὑπὸ πάντων μισηθῇ, καὶ εἰς αὐτὴν πάλιν ἡ τῆς βασιλείας αὐτοπεριχωρηθῇ πᾶσα διοίκησις. κἂν γὰρ συνῆν τῷ υἱῷ πρὸς τὰ ἀνάκτορα, ἀλλ' οὐ συμμετεῖχε τῆς ἐξουσίας, μόνης δὲ τῆς εὐφημίας, λίαν δ' ἐνόσει τὸ φίλαρχον, καταμεμφιάζε-

μόνος ὢν

μένης σὺν τῷ κρατοῦντι συμβίου, καὶ περιβαλομένης ἀνθ' ἧς αὐτὴ τῆς βασιλείου στολῆς μοναζούσης ἄμφια μέλαινα, Θεοδότην τινὰ κουβικουλαρίαν ἐκεῖνος ἠγάγετο, καὶ αὐγούσταν στέψας αὐτήν. ἔπειτα καὶ τῶν Ἀράβων ὑπερστρατεύσας, πρόσπαιον ἔστησε. τοῦ μέντοι Καρδάμου, ὃν λόγος τῶν Βουλγάρων ἐγνώκειμεν ἀρχηγόν, φόρους ἀπαιτοῦντος αὐτῷ τελεῖσθαι παρὰ Ῥωμαίων, καὶ τοῦ μὴ τοῦτο διαπεμψαμένου πρὸς τὸν κρατοῦντα, ἢ τὴν Θρᾴκην ἄχρι τῆς πόλεως ἀπειλοῦντος λῄσασθαι, ἐκεῖνος κόπρον ὑποζυγίων τῷ Βαρβάρῳ ἐπέστειλεν, ἐπιστείλας αὐτῷ, ὅτι γέρων εἶ καὶ μὴ κοπιάσῃς ἐνταῦθα ἐρχόμενος, ἐγὼ δὲ μᾶλλον ἐλεύσομαι ἐκεῖσε, καὶ αὐτίκα τὰς Ῥωμαϊκὰς ἀθροίσας δυνάμεις, ἐπ' αὐτὸν ἐπὶ Βουλγάρων, καὶ ἤδη πλησίον ἀλλήλων γενομένων τῶν στρατευμάτων, καὶ τοῦ βασιλέως εἰς μάχην προκαλουμένου τὸν Βάρβαρον, ὁ Κάρδαμος σὺν τοῖς οἰκείοις στρατεύμασιν ἐκδειλιάσας, φυγὰς ᾤχετο. ἀλλὰ καὶ οἱ Ἄραβες ἐπὶ τὸ Ἀμόριον χωρήσαντες, οὐδέν τι ἔσχον πρὸς τὴν πόλιν ἀνύσιμον, λείαν δὲ λαβόντες, ὑπέστρεψαν. Πλάτων δὲ ὁ καθηγητὴς τῆς τοῦ Σακκουδίωνος μονῆς τῷ πατριάρχῃ Ταρασίῳ κοινωνεῖν οὐκ ἠνείχετο, ὅτι ἐκεῖνος τὸν βασιλέα εἰς κοινωνίαν ἐδέξατο, τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα καταλιπόντα, καὶ ἑτέρᾳ παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς συνοικήσαντα, μοιχείαν γὰρ ὠνόμαζε τὸ γενόμενον. ὃν ὁ βασιλεὺς ἀπαγαγὼν ἐν τῷ παλατίῳ καθεῖρξεν, ἡ δὲ τούτου μήτηρ αὐτὴ προΐστατο τοῦ Πλάτωνος, ὅτι κατῄσχυνε τὸν υἱὸν αὐτῆς. ἐκδημοῦντος δὲ τῆς πόλεως ὁ κρατῶν μετὰ τῆς οἰκείας μητρός, ὡς πεύσεται τὸ γεγονός, καὶ μαθὼν τεχθῆναί οἱ παιδίον ἄρρεν, ἐκεῖ τὴν μητέρα καταλιπών, συντόνως ὑπέστρεψεν. ἡ δὲ λαβομένη ἀδείας, τοὺς τῶν ταγμάτων ἄρχοντας δωρεαῖς τε καὶ ὑποσχέσεσιν ὑποποιησαμένη, πείθει συνθέσθαι καθελεῖν μὲν τὸν υἱὸν αὐτῆς, αὐτῇ δὲ μόνῃ τὴν αὐταρχίαν περιποιήσασθαι. καὶ συνθεμένων, εὐκαιρίαν ἐζήτει. τέθνηκε δὲ τὸ τεχθὲν παιδίον τῷ βασιλεῖ, ὅπερ ὠνόμασε Λέοντα, καὶ ἐθρηνεῖτο παρὰ τοῦ πατρός. οἱ δὲ τῆς κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλῆς συνίστορες τῇ μητρὶ αὐτοῦ, δείσαντες μὴ τοῦ καιροῦ τριβομένου, καὶ ὑπερτιθεμένης τῆς πράξεως γνωσθῶσι, καὶ κατασχεθέντες ἀπόλωνται, συλλαβόντες συνέσχον τὸν βασιλέα ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ περὶ ὥραν ἐννάτην τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὠμότατα ἐξορύττουσι, βουλόμενοι μὴ μόνον τοῦ φωτὸς στερηθῆναι αὐτόν, ἀλλ' αὐτῆς τῆς ζωῆς. ὅτι συνέβη ἐφ' ἡμέρας ἑπτακαίδεκα μὴ λάμψαι τὸν ἥλιον, ἀλλ' ἀλαμπεῖς εἶναι καὶ σκοτώδεις τὰς ἡμέρας ἐκείνας. οὐκ οἶδα εἴτε τυχαίως οὕτω συμβάν, εἴτε καὶ διὰ τὴν τοῦ Κωνσταντίνου τύφλωσιν, ὡς τηνικαῦτα τοῖς ἀνθρώποις ἐδόκει, οἷα τῆς θείας προνοίας νεμεσησάσης τῷ πάθει, ὡς ἐκ μητρὸς εἰς υἱὸν γενομένῳ. ὁ μὲν οὕτω τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορώρυκτο κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐκεῖνος τὸν θεῖον αὐτοῦ Νικηφόρον καὶ τὸν Μωσηλὲ ἐξετύφλωσε, καὶ τῶν λοιπῶν, ὡς εἴρηται, τὰς γλώσσας ἀπέτεμε, πέντε μεταξὺ παρεληλυθότων ἐνιαυτῶν. ἡ δὲ Εἰρήνη καὶ αὖθις τῆς μοναρχίας ἐπελάβετο. καὶ ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ τοῦ πάπα θανόντος Ἀδριανοῦ, Λέων ἐχειροτονήθη, ἀνὴρ αἰδέσιμος καὶ τιμιώτατος. οἱ δὲ τοῦ θανόντος Ἀδριανοῦ προσήκοντες ἐκστασιάσαντες τὸν λαὸν ἐπέθεσαν κατ' αὐτοῦ, καὶ συσχόντες αὐτόν, ἐλωβήσαντό οἱ τὰ ὄμματα, ἀλλ' οὐκ ἐξετύφλωσαν. οἱ γὰρ ὑπηρετήσαντες τὴν τύφλωσιν, ἐφείσαντο τοῦ ἀνδρός, καὶ ἔξωθεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐλυμήναντο, τοῦ δὲ φωτὸς αὐτὸν οὐκ ἐστέρησαν. ὃς μετὰ ταῦτα τῷ τῶν Φράγγων ῥηγὶ προσρυεὶς Καρούλῳ, παρ' ἐκείνου εἰς τὸν τῆς Ῥώμης ἀποκατέστη θρόνον, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἠμύνατο, ἐξ ὅτου καὶ ἡ Ῥώμη ὑπὸ τοὺς Φράγγους ἐγένετο, τοῦ Καρούλου στεφθέντος παρὰ τοῦ Λέοντος, καὶ βασιλέως Ῥωμαίων

ὅτι κατὰ Βουλγάρων ὁ βασιλεὺς ἐστράτευσε.

περὶ τοῦ μοναχοῦ Πλάτωνος.

ὅτι ἐτυφλώθη ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

περὶ Λέοντος πάπα Ῥώμης καὶ ὅπως οἱ Φράγγοι, καὶ πότε δὲ ἐκράτησαν καὶ τῆς Ῥώμης αὐτοὶ ἐκράτησαν.

uxor ornatum regium inuita cum nigro monastico uestitu cõmutasset, Theodotam quandam cubiculariam duxit, & augustali corona ornauit. Pòst prosperè cum Arabibus dimicauit, & Cardamo Bulgarorũ principi, qui per legatos tributa sibi à Romanis pendi postulabat: quod nisi fieret, Thraciã se usq; ad urbem populaturum minabat: stercora iumentorum misit, additis literis: Quia senex esset, supersedendũ ei esse molestia itineris: nam se ipsum ad eum uenturũ. Ac statim Romanis legionibus coactis, cõtra Bulgaros est profectus. Cum ambo exercitus in propinquo essent, & Imperator Barbaros ad bellũ euocaret: Cardamus cum suis copijs territus fugã cepit. Sed & Arabes Amoriũ aggressi, re infecta, præda duntaxat capta, discesserũt. Plato monasterij Saccidionis prçceptor, cũ Tarasio Patriarcha cõmunicare nõ sustinuit, quòd ille imperatorem ad cõmunionẽ admisisset, qui deserta uxore, aliam contra instituta Christianorũ matrimonio sibi iunxisset, quod factũ adulteriũ appellabat. Eum Imperator in Palatinũ carcerem cõpegit, sed mater, illius defensionẽ ideo suscepit, quòd filiũ probro affecisset. Prusa cum matre profectus, cum sibi filiolũ natum esse audisset, matre illic relicta properè reuersus est. Tum illa nacta impunitatẽ, tribunis militũ largitionibus & pollicitationibus cõciliatis, persuasit, ut promitterẽt, se Imperium filio ademptum, in eam solam collaturos. Quo impetrato, occasionem rei cõficiendæ quæritabat. Verum Imperatore, filioli quem Leonẽ nominarat, obitũ deplorante, ij qui matris cõtra eum insidiarum conscij erant, ueriti ne mora interposita dilatoq; facinore deprehensi perirent: ei subitò sub horam nonam oculos in palatio crudelissimè eruunt, parati nõ lumine duntaxat, sed uita etiam ipsa priuare. Tum accidit, ut Sol per dies XVII. nõ splenderet, sed obscuri & tenebrosi essent dies illi, quod haud scio fortuitò ne acciderit, an ob Constantini excæcationem, ut tum hominibus uidebatur, quasi diuina prouidentia cladem illã auersaretur filio à matre illatam. Oculi ei eruti sunt eodem die, quo ipse patruum suum Nicephorum, & Mosolem excæcarat, & reliquis (ut dictum est) linguas præciderat, annis interim quinq; elapsis. Irene uerò denuò imperium consecuta est. Adriano ueteris Romæ Papa mortuo, Leo suffectus est, uir reuerendus & honorabilis: sed Adriani defuncti necessarij populo cõtra illum concitato ei læserunt oculos, non tamen ademerunt. Nam ij quibus mandata erat excæcatio, pepercerunt homini, eiusq; miserti, extrinsecus oculos læserunt, sed lumine non priuarunt. Qui cum deinde se ad Carolũ Francorũ regẽ cõtulisset, ab illo sedi Romanç restitutus, inimicos suos ultus est: ab eoq; tẽpore Roma prorsus Franci potiti sunt, Carolo à Leone coronato, & Romanorũ Imperatore

Expeditio Arabica & Bulgarica.

Platonis & Tarasij dissidium.

Irene milites cõtra filiũ Constantinum mutat.

Cõstantino excæcato Sol nõ splẽdet.

Leo Papa Carolũ magnum imperatorem creat.

appellato. Nam sub priore Iustiniano Franci Germanica stirpe oriundi, Italiam inuaserũt, ut suprà est expositum, fueruntq; Romanorũ hostes. Sed sub Leone Isauro, temporis illius Papa Gregorius, ob peruersam opinionem ab illo Imperatore impio defecit, eiq; tributũ pendere recusauit, neq; sibi quicquam esse rei uoluit cum impijs Ecclesiæ Constantinopolitanæ gubernatoribus, omissisq; bellis pacẽ cum Francis fecit: sub Constantino porrò & Irene, Papa Leo eos etiam Romam admisit. Sic & Italia uniuersa & ipsa Roma sunt potiti.

Irene affines suos excæcat.

Irene monarchiam (ut dictum est) adepta, fratres mariti eius carcere elapsi, in magnã Ecclesiã cõfugerunt, à quibusdam nouarũ rerum studiosis incitati. Aëtius igitur eunuchus qui multum apud Imperatricem autoritate ualebat, fide impunitatis data, eos Ecclesia eductos Athenas relegauit. Ibi cum agerẽt, Græci quidã Sclauicarũ gentium principem conuenere, orantes, ut eos inde educeret, & unum ex eis Imperatorem designatũ, in urbem Imperatoriã reduceret. Quæ res cum ad Imperatricem delata esset, omnibus priuati sunt oculi.

Aëtius eunuchus Caroli & Irenes nuptias impedit.

At Francorum dux Carolus, Imperator Romanorũ à Papa Leone (ut dictũ est) appellatus, missis ad Irenem legatis nuptias illius ambijt, cum nec illa ab eo coniugio abhorreret, resq; confecta esset: nisi eunuchus Aëtius, potestatis particeps, omnem lapidem (ut aiũt) mouisset, ne id coniugium perficeretur. Nam cum in Regia multum posset, fratrem suum Leonem ornare Imperio meditabatur, quem insigni studio ad præturam Thraciæ & Macedoniæ solum euexerat, cum ipse prouincijs Opsicij orientalibus præesset. Vnde elatus, uiros honoratos despiciebat, & arrogãter tractabat.

Nicephoro dolo circũuentis satellitibus imperio potitur.

Quod illi ægrè ferentes, consilium cõtra Imperatricem inierunt, adhibitoq; patricio Nicephoro, generali Logotheta, profunda nocte in Chalcẽ uenerunt, Irene ægrotãte, & in ædibus suis Eleutherianis decumbente: ac satellitibus dixerũt, se ab Imperatrice missos esse, ut Nicephorum Imperatorem designarent, ut Patricius Aëtius eam cogere desineret ad fratrem suum Imperatorem decernendũ. Illi uiris patricijs ob eorum dignitatẽ fide habita, ipsi etiam unà cum illis Nicephorum Imperatorem salutarũt, atq; ita in Regiam illi admissi sunt. Deinde ea ipsa nocte turba promiscua collecta, Nicephori designationẽ per totum forum ante diluculũ publicarunt, & Irenes ædibus, in quibus tum agebat, custodiam adhibuerunt. Die iam illucescente, eam in Orientalem regiam traductã concluserunt, postea magnam Ecclesiã sunt ingressi, ut ibi Nicephorus diademate ornaretur, et Imperator proclamaretur, idq; factum est.

ὀνομασθέντος. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ προτέρου Ἰουστινιανοῦ τῇ Ἰταλίᾳ ἐπῆλθον οἱ Φράγγοι, ἐκ γένους ὄντες τῶν Γερμανῶν, ὡς ἄνω που εἴρηται, καὶ ἦσαν τοῖς Ῥωμαίοις πολέμιοι. ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ὁ τότε πάπας Γρηγόριος, διὰ τὴν ἐκείνου κακοδοξίαν ἀποστὰς τοῦ ὑπείκειν ἐκείνῳ τῷ ἀσεβεῖ βασιλεῖ, καὶ δασμοφορεῖν, καὶ τοῦ κοινωνεῖν τοῖς ἀσεβῶς προεστῶσι τῆς ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐσπείσατο τοῖς Φράγγοις, καὶ τὰς πρὸς ἐκείνους μάχας κατέλυσεν. ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης ὁ πάπας Λέων καὶ εἰς τὴν Ῥώμην αὐτοὺς εἰσεδέξατο, καὶ οὕτω τῆς Ἰταλίας πάσης καὶ τῆς Ῥώμης αὐτῆς ἐκυρίευσαν. τῆς Εἰρήνης δὲ μοναρχησάσης ὡς λέλεκται, οἱ ἀνδράδελφοι αὐτῆς καθειργμένοι τυγχάνοντες, ὡρμήθησαν τῇ μεγάλῃ προσφυγεῖν ἐκκλησίᾳ, παρά τινων νεωτεριστῶν εἰς τοῦτο ἀναπεισθέντες. Ἀέτιος οὖν ὁ εὐνοῦχος μέγα τότε παρὰ τῇ βασιλίσσῃ δυνάμενος, ἀπελθὼν καὶ πίστεις αὐτοῖς παρασχὼν, ὡς οὐδὲν δεινὸν πείσονται, ἐξήγαγε τῆς ἐκκλησίας, αὐτοὺς καὶ εἰς Ἀθήνας ἀπῴχθησαν ὑπερόριοι. ἐκεῖ δὲ διαγόντων αὐτῶν, τινὲς τῶν τῆς Ἑλλάδος προσῆλθον τῷ ἄρχοντι τῶν Σκλαβινῶν ἐθνῶν, δεόμενοι αὐτοῦ, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς, καὶ ἕνα προχειρίσασθαι βασιλέα, καὶ ἀναγαγεῖν αὐτὸν εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων. μηνυθέντος δὲ τούτου τῇ βασιλίδι, προστάξει ἐκείνης ἀπετυφλώθησαν ἅπαντες.

περὶ τῶν αὐταδέλφων τοῦ βασιλέως Λέοντος.

ὁ δὲ τῶν Φράγγων ἀρχηγὸς Κάρουλος βασιλεὺς Ῥωμαίων παρὰ τοῦ πάπα Λέοντος, ὡς εἴρηται, ἀναγορευθεὶς, πρέσβεις ἔπεμψε πρὸς τὴν Εἰρήνην, ζητῶν συζευχθῆναι αὐτῇ κατὰ συμβίωσιν γαμικήν. καὶ οὐδ' ἐκείνῃ τοῦτο ἀβούλητον ἔδοξε, καὶ γέγονεν ἂν, εἰ μὴ ὁ ἐκτομίας Ἀέτιος παραδυναστεύων, πᾶσαν ἐκίνησε μηχανὴν, εἰς τὸ μὴ ἀποπληρωθῆναι τὴν συζυγίαν. οὗτος γὰρ μέγα δυνάμενος ἐν τοῖς βασιλείοις, τὸν οἰκεῖον ὁμαίμονα Λέοντα ἀξιῶσαι τῆς βασιλείας διὰ μελέτης πεποίητο, ὃς δὴ Λέων διὰ σπουδῆς τοῦ Ἀετίου μόνος αὐτὸς στρατηγὸς Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας προβέβλητο, ὁ δέ γε Ἀέτιος τῶν ἑῴων ἦρχε θεμάτων τοῦ Ὀψικίου καὶ τῶν Ἀνατολικῶν. κἀντεῦθεν ὑπερφρονήσας τῶν ἐν τέλει περιεφρόνει, καὶ ἀλαζονικῶς αὐτοῖς προσεφέρετο.

ὅτι ἤθελεν ὁ τῶν Φράγγων ἀρχηγὸς συζευχθῆναι τῇ βασιλίσσῃ.

οἱ δὲ τούτοις ἀχθόμενοι, βούλευμα κατὰ τῆς βασιλίσσης συνέθεντο, καὶ τὸν πατρίκιον Νικηφόρον καὶ γενικὸν λογοθέτην παραλαβόντες, βαθείας νυκτὸς ἦλθον εἰς τὴν Χαλκῆν, τῆς βασιλίσσης Εἰρήνης νοσούσης, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς τῷ ἐν τοῖς Ἐλευθερίου κατακειμένης, ἔπεισαν οὖν τοὺς ἐκεῖσε φυλάττοντας, παρὰ τῆς βασιλίσσης σταλῆναι, ἵνα βασιλέα τὸν Νικηφόρον ἀναγορεύσωσιν, ὡς ἂν οὕτω παύσηται ὁ πατρίκιος Ἀέτιος βιαζόμενος αὐτὴν τὸν ἑαυτοῦ σύγγονον προχειρίσασθαι βασιλέα. πεισθέντες οὖν τοῖς ταῦτα λέγουσι πατρικίοις τῷ περιφανεῖς εἶναι, καὶ αὐτοὶ τὸν Νικηφόρον σὺν ἐκείνοις εἰς βασιλέα εὐφήμησαν, καὶ οὕτω παραχωρηθέντες, εἰς τὸ μέγα εἰσῆλθον ἀνάκτορον. ἔπειτα δὲ αὐτῆς τῆς νυκτὸς ὄχλον ἀθροίσαντες σύγκλυδα, διὰ πάσης τῆς ἀγορᾶς πρὸ τῆς ἡμέρας τὴν τοῦ Νικηφόρου πεποίηνται ἀναγόρευσιν, καὶ τῷ τῆς Εἰρήνης οἴκῳ, καθ' ὃν διῆγε τότε, φρουρὰν περιέστησαν. ἡμέρας δὲ ἤδη ὑποφαινούσης, καὶ εἰς τὰ πρὸς ἕω βασίλεια μεταγαγόντες αὐτὴν καὶ κατακλείσαντες, εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἀφίκοντο, ἵν' ἐκεῖ ταινιωθείη ὁ Νικηφόρος, καὶ αὐτοκράτωρ ἀναῤῥηθείη, ὃ δὴ καὶ γέγονε.

πῶς ἥρπασε τὸ βασίλειον ὁ ἀπὸ γενικῶν αὐτοκράτωρ Νικηφόρος.

Βασιλεὺς

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ
ἐκ γγενικῶν.

Τούτῳ δὲ τῆς αὐταρχίας ὁ νικηφόρος δραξάμενος ἐξῆς ἡμέρᾳ πρὸς τὴν βασίλισσαν ἔρχεται, οὖσαν ὑπὸ φρουράς, ἄκων προαχθῆναι λέγων εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν βασίλειον, μηδὲ γὰρ εἶναι αὐτῷ πρὸς βουλῆς, καὶ θαρρεῖν αὐτῇ ἐκπείθων, ὡς εὐνοοῦς ἀτυχούσῃ, τὰ παρὰ δούλου ὀφειλόμενα πρὸς δέσποιναν γίνεσθαι. ἠξίου δὲ τοὺς βασιλικοὺς ὑποδεῖξαι πάντας αὐτῷ θησαυρούς. ἡ δὲ τὰ κατ' ἐμὲ φησὶ πρὸς αὐτὸν αὐθαιρέτως δοθέντα, τὴν μὲν ἔκπτωσιν τῆς βασιλείας ἀναγράφω ταῖς ἁμαρτίαις μου, τὴν δὲ σὴν ἀνάρρησιν λογίζομαι ἐκ θεοῦ, ὡς δὲ ἐκείνου προβληθέντι σοι προσκυνῶ, καὶ ἀξιῶ φείσασθαί μου τῆς ἀσθενείας, καὶ ἐᾶσαι διάγειν με ἐν τῷ οἴκῳ μου. ὁ δὲ κακοῦργος εἰ μή τι ἐκρύψας τῶν τεθησαυρισμένων γε ἀποκρύφοις, ἔσται σοι καὶ τοῦτο φησί, καὶ ἔτι σοι ἄλλα πρὸς ἀρίσκειαν ἕτερον, καὶ ὅρκον δὲ αὐτῇ προσῆξεν τούτου ἀπήτησεν. ἡ δὲ ὤμοσε, καὶ πλεῖστα ὑπέδειξε· καὶ ὁ δὲ αὐτίκα εἰς τὴν νῆσον αὐτὴν ἐξώρισε, τὴν πρίγκηπος ἐπονομαζομένην, ἐν ᾗ μονὴν ὑπῆρχεν δεδομημένη. ἦν γὰρ ὁ νικηφόρος φιλοχρηματώτατος λίαν, ἀπληστότατός τε καὶ ἀπιστότατος, καὶ κακίας ἁπάσης, ὡς εἰπεῖν, καταγώγιον, καὶ οὐδ' ὑποκριθῆναι πρὸς βραχύ τινος ἠνείχετο πρὸς τοὺς ὑπηκόους χρηστότητα, ἀλλ' αὐτίκα πάσης ἀδικίας τὰ πάντα ἐπλήρωσε, καὶ οὐδὲ τῶν συναραμένων αὐτῷ εἰς τὸ βασιλεῦσαι ἐφείσατο, ἀλλὰ τὸν μὲν τριφύλλιον φαρμάκῳ ἀνεῖλε. τὸν δὲ πατρίκιον βαρδάνην καὶ στρατηγὸν τῶν ἀνατολικῶν, ᾧ τοῦρκος ἦν ἐπίκλησις ἀναγορευθέντα εἰς βασιλέα παρὰ τῶν ἑώων ταγμάτων, εἴτε θέλοντα, εἴτε ἄκοντα (λέγεται γὰρ ἀμφότερα) ὕστερα μεταμεληθέντα, καὶ πίστεις ἀπαθείας παρ' αὐτοῦ εἰληφότα, μοναχόν τε γενόμενον, καὶ εἰς τὴν νῆσον, τὴν λεγομένην πρώτην, διαπεραιωθέντα, ὅπου ἦν δεδομημένον μοναστήριον, ἐκέλευσε λαθραίως τινάς, ὡς δοκεῖν ἀγνοοῦντος αὐτοῦ πεπρᾶχθαι, τὸ ἐγγεγενῆσθαι τοῦ φωτός, καὶ λυπεῖσθαι ἐσχηματίζετο, καὶ ὀμνύμενος ἀμέθεκτος εἶναι τοῦ τοιούτου τολμήματος. τὸν δὲ εἰρήνης υἱὸν τὸν κωνσταντῖνον προσελάβετο, καὶ ὑπεποιήσατο, ἵν' αὐτῷ ὑποδείξῃ κεκρυμμένα χρήματα. ὁ κακοῦργος ὑπέδειξεν ἐν τοίχῳ προφκοδομημένα πολλά. συνιδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς νικηφόρος ἐχθρὸν μίσει αὐτῷ ἅπαντας, καὶ δείσας μὴ τὴν εἰρήνην αὖθις ἐγγὺς οὖσαν λαβόντες, εἰς τὴν βασιλείαν ἐπαναγάγωσιν, εἰς τὴν λέσβον αὐτὴν ὑπερόριον ἔθετο, καὶ φρουρὸς ἐπιστήσας αὐτῇ, ἔνθα τῇ λύπῃ κατατηχθεῖσα, τὴν ζωὴν διεμέτρησεν. ἔστεψε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ σταυράκιον ὁ νικηφόρος, ἀηδῆ τε λίαν ὄντα καὶ ἀφυᾶ, καὶ μήτε εἶδος μήτε μὴν φρόνησίν τινα μήτε σύνεσιν ἔχοντα τυραννίδος ἐπαξίαν, τοῦ μὲν τοῦ πατριάρχου ταρασίου τὸν βίον μεταλλαχότος κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τῶν νηστειῶν, νικηφόρος ὁ ἀοίδιμος ψήφῳ κοινῇ κατὰ τὴν τοῦ πάσχα κυριακήν, πατριάρχης ἐχειροτονήθη, ἀσηκρῆτις τυγχάνων. πλάτων καὶ θεόδωρος ὁ γεγονὼς ἡγούμενος τῆς τοῦ στουδίου μονῆς στασιάσαντες ἐπῆλθον τὴν τοῦ μακαρίου ἐκείνου χειροτονίαν, ὅτι ἀθρόως ἐκ λαϊκῶν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προεχειρίσθη, καί τοι τοιούτου πολλάκις πραχθέντος, οὓς καὶ ἀπελάσαι τῆς πόλεως ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσατο, οὐ μὴν καὶ εἰς ἔργον τὸ βούλημα ἤνεγκεν. εἰσὶ δὲ οἳ λέγουσι σκῆψιν εἶναι τὸ στασιάσαι αὐτοὺς διὰ τὸ ἐκ λαϊκῶν γενέσθαι πατριάρχην τὸν ἱερὸν νικηφόρον, τὸ δ' ἀληθὲς αἴτιον φιλαρχίαν εἶναι, ἐβούλοντο γὰρ τῆς ἐκκλησίας ἐγκρατεῖς αὐτοὶ γενέσθαι, καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτοῦ [illegible]

Margin notes (Greek): ὅσα πρὸς τὴν βασίλισσαν εἰρήνην ὁ νικηφόρος ἔφη, καὶ ὅσα πρὸς ἐκεῖνον ἐκείνη, καὶ ὅτι πολλὰ ὑπέδειξεν αὐτῷ χρήματα τεθησαυρισμένα, καὶ ὡς αὐτίκα ἐξωρίσθη. — οἷος ἦν τὸν τρόπον ὁ νικηφόρος. — ὑποκρίνεται ἄγος. — ἐξορίζεται ἡ εἰρήνη. — ἐστέφθη σταυράκιος. — νικηφόρος ὁ πατριάρχης.

IMPERIVM NICEPHORI
generalis.

Imperio sic arrepto Nicephorus postridie ad Imperatricem uenit, quæ à satellitibus custodiebatur, seque dixit inuitum ad id dignitatis fastigium euectum esse, quod sibi cordi non sit, eamque bono animo esse iussit, ut quæ nihil non impetratura esset, quod dominæ à seruo præstari oporteret, & ut Imperatorij thesauri oẽs sibi monstrarentur, petijt. Illa respondit, se res suas commendasse Deo, & amissionem Imperij peccatis suis ascribere, illiusque proclamationem diuinitus contigisse iudicare, ac adorare eum, ut à Deo designatũ, & petere, ut suæ imbecillitati parceret, seque in ædibus suis ætatem degere pateretur. Ad hæc ille, si nihil ex absconditis thesauris cælaret, se & hoc ei concessurũ, & si quid aliud placeret, promisit, eaque de re iusiurandum ab ea exegit. Cum illa iurasset, maximamque pecuniã demonstrasset: statim eam in insulã Principis, in qua monasteriũ Irene struxerat, relegauit. Fuit enim Nicephorus pecuniæ auidissimus, auaritia inexplebili, summaque perfidia, &(ut ita dicã) omnis improbitatis diuersoriũ, ac ne ad exiguum quidem tempus benignitatem erga subditos simulare potuit, sed statim iniurijs impleuit omnia: ac ne ijs quidem pepercit, quorũ opera ad imperiũ peruenerat. Nam Triphyliũ ueneno sustulit, Bardanem Patricium & ducem, cognomẽto Turcum, ab Orientalibus legionibus siue uolentem siue nolentẽ, Imperatorem salutatum (nam utrũque fertur) accersiuit, pmissaque impunitate, factũ monachũ in insulã Protã trãsuectũ, ubi monasteriũ struxerat, luce priuauit, satellitib⁹ clam missis, ut ipso inuito id factũ esse uideretur, mœroremque præ se ferens, iureiurãdo negauit, se illius facinoris esse cõsciũ. Cõstantinũ Irenæ filiũ asciuit, ab eoque obsequijs delinito impetrauit, ut sibi magnã pecuniã in muro quodã ædificijs obsepto conditã demõstraret. Cum aũt se omnib⁹ inuisum esse cerneret, ueritus ne Irenẽ in propinquo degentẽ in imperiũ reducerẽt, eam custodib⁹ adhibitis, Lesbũ relegauit, ubi præ mœrore mortua est. Filiũ Stauraciũ hominẽ odiosissimũ et simplicẽ, neque forma neque prudẽtia regno digna prẽditũ, coronauit. Patriarcha Tarasio prima ieiuniorum hebdomade defuncto, inclytus Nicephorus à secretis, dominica Paschatis cõmuni suffragio Patriarcha est electus: cui electioni Plato & Theodorus q magister Studiẽsis monasterij fuerat, se opposuerũt, quòd Nicephorus homo planè laicus episcopatũ adeptus esset, quãuis id sæpè acciderat. Eos Imperator urbe pellere in animo habuit, sed id cõsilium nõ est executus. Sunt q illos crimẽ illud laicæ cõditionis ambitioni suæ prætexuisse dicãt, cũ re uera ipsi Ecclesiæ dominari, & pôtificiũ Cõstantinopolis solũ cõscendere impensè cuperent,

Margin notes: *Irene monasterio includitur.* — *Nicephori improbissimum ingenium.* — *Irenes relegatio.* — *Stauracij coronatio.* — *Nicephorus Patriarcha.*

Theophano Stauracij uxor.

Imperator filio uxorē daturus, Theophanonē Atheniensem, Irenes Imperatricis cognatam, iam uiro desponsam, matrimonio nefariè dirēpto, Stauracio cōiunxit: cumq̄ colluuio quædā & sentina omniū uitiorū esset, alia atq; alia ad subditos atterendos cōminisci nō destinit. quorū plerisq̄ omissis, paucorū mentionē faciam, gustū duntaxat tanq̄ de pleno dolio lectoribus præbiturus. Inopes prouinciarū militare iussit, eisq̄ à finitimis arma & stipendia præberi, & inopū uectigalia exigi à locupletibus, quę cōstituto Allelengyon, q̄d alij pro alijs sponderēt, appellata est. Designauit & inspectores, quibus mādauit, ut publica uectigalia augerēt, & pro chartiatico in singula nomismata binæ siliquę poscerētur. Illi etiā fundos optimos quosq̄ dominis ereptos, fisco assignarūt. Huius inuētū pessimū est etiā Capnici impositio, parœcis Ecclesiarū, monasteriorū, earūq̄ ędiū in quib⁹ uel pauperes uel senes alebātur, mādati, et cuiuis eorū q neq̄ fundos neq̄ reditus habebāt. Ab ijs etiā, qui quomodocunq̄ è pauperib⁹ diuites euaserāt, tanq̄ thesauros reperissēt, pęcuniā exigi iussit. Naucleros agros emere à publico coëgit, homines uel quid esset agricultura, ignorātes, idq̄ ad prouinciales naucleros ptinuit. Qui aūt Cōstātinopoli degebāt, singuli duodenas auri libras fisco pro usura pēsitabāt, ultra cętera onera quę nauib⁹ incūbebāt. Prętereа quos uel mercatores, uel officinarū magistros, pecuniosos esse norat: ijs, maxima parte adēpta, pexiguū quiddā relinquebat, ut cuidā cæreorū uēditori fecit, quē cū magnę pecunię dominū esse cognouisset, accersitū, manu illi⁹ suo capiti imposita, iuratū dicere coëgit, quātū auri haberet: illo cētū libras affirmante, ut eas afferret, hominē hortat⁹ est. Iis allatis: Nō tibi opus est (inquit) tāto auro: & decē libris illi relictis ipse reliquas sibi uēdicauit, eūq̄ suæ mēsę adhibuit, unū imperatoriū prādiū XC. libris auri nō spōte mercatū. Huiusmodi multis rationib⁹ excogitatis Nicephorus, ad quas solertissimo erat ingenio, subditos oēs afflixit, omnib⁹ odio fuit. Quāobrē uir qdā ignotus stricto gladio in regiā ad eū occidēdum accurrit, cōcursuq̄ facto, quosdā ense pcussit, cōprehēsus & quæstionibus adhibitus, nihil de quoq̄ protulit, simulataq̄ insania, inclusus est. Nicephorus Manichæis, & ijs qui Athingani uocātur, in oraculis augurijs & arcanis cerimonijs usus est. Vnde in Romanis prouincijs dispersum id hominū genus, multorum simplicium fidem corrupit. Agareni sub eo, Romanis prouincijs crebris expeditionibus multas clades intulerunt, ac præter cætera, etiam Euchaitorum metropolim ceperunt. Ac illi Orientem populati sunt, Bulgari occidentem. Imperator igitur quum bellum aduersus Bulgaros suscipere decreuisset, & quidam ex eius intimis ei suasisset, ut subditos clementius tractaret. Nam omnes, inquit,

Nicephori sordes, rapacitas & exactiones.

Prandiū imperatoris XC. libris auri emptū.

Manichæi & Athingani.

Agarenorū incursiones.

Nicephorus se Pharaoni comparat.

πόρευτο. τῷ δὲ υἱῷ αὐτοῦ Σταυρακίῳ ἀγαγέσθαι γυναῖκα ὁ βασιλεὺς βουληθεὶς, Θεοφανὼ τὴν Ἀθηναίαν, προσγενῆ τῆς βασιλίσσης Εἰρήνης οὖσαν, καὶ ἤδη κατεγγυηθεῖσαν ἀνδρὶ, διαζεύξας αὐτὴν ἀθέσμως, τῷ Σταυρακίῳ συνέζευξε. πανσπερμία δὲ πάσης κακίας ὄντως τυγχάνων ὁ αὐτοκράτωρ, οὐ διέλιπεν ἄλλα ἐπ' ἄλλοις εἰς συντριβὴν τῶν ὑπηκόων ἐπινοούμενος. ὀλίγων δὲ μνημονευθήσομαι, τὰ πολλὰ παραλιπὼν, ἵν' ὡς ἐκ πλήρους πίθου γεῦμα ταῦτα τοῖς τῇ ἱστορίᾳ ἐντυγχάνουσιν εἴη. στρατεύεσθαι τοὺς ἀπόρους ἐκ τῶν θεμάτων ἐδικαίωσε, καὶ παρὰ τῶν ὁμοχώρων ὅπλα τε αὐτοῖς χορηγεῖσθαι καὶ ἀναλώματα, καὶ τὰ τῶν ἀπόρων τέλη τοὺς εὐπορουῦντας εἰσπράττεσθαι, ὃ ἀλληλέγγυον ὠνομάσθη. ἐπόπτας τε ἐνέβαλε, τὸ πλεῖστον ἐπαύξειν σφᾶς τὰ δημόσια. εἰσεπράχθη δὲ καὶ ὑπὲρ χαρτιατικοῦ ἤδη τῷ νομίσματι δύο κεράτια. οἱ δὲ τὰ κρείττω τῶν ἀκινήτων ἐκ τῶν δεσποτῶν ἀφαιρούμενοι τῷ δημοσίῳ ἀφώριζον. τοῦτο καὶ ἡ τοῦ καπνικοῦ ἐπίθεσις γινόμενα κάκιστον, ἐπαχθεῖσα τοῖς τῶν ἐκκλησιῶν καὶ πτωχείων γηροκομείων τε καὶ μοναστηρίων παροίκοις, καὶ παντὶ μήτε γῆν ἔχουσι μήτε τέλος. καὶ τοὺς δὲ ἐξ ἀπόρων ὅπως δή ποτε εἰς εὐπορίαν μεταχθέντας χρήματα ἀπαιτεῖσθαι, ὡς εὑρόντας θησαυρὸν. καὶ τοὺς ναυκλήρους γῆν ὠνεῖσθαι ἐκ τοῦ δημοσίου, ἀνθρώπους οὐδ' ὅ, τι δή γεωργία γινώσκοντας, καὶ τοῦτο ἤδη τῶν ἐν τοῖς θέμασιν οἰκούντων ναυκλήρων ἐγίνετο. τοῖς δ' ἐν Κωνσταντινουπόλει ναυκλήροις προσέρριψεν ἀνὰ δώδεκα λίτρας ἑκάστῳ χρυσίου, ἵνα τόκον καταβάλλῃ τῷ δημοσίῳ, τῶν ἄλλων βαρῶν τοῖς πλοίοις ἐπικειμένων ἐπέκεινα. καὶ οὓς δ' αὖ ἔμαθον τῶν ἐμπόρων ἢ ἐργαστηρίων προεστηκότων πολλῶν εὐπορεῖν, τὸ πλεῖον ἀφῄρουν τὰ χρήματα, ὀλίγον τι μέρος ἐκείνοις ἐῶντες, οἷον καὶ ἐπί τινι πρατῆρι κηρίων εἰργάσατο. μαθὼν γὰρ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον κύριον εἶναι χρημάτων πολλῶν, μεταπέμπεται αὐτὸν, καὶ ἐπιθεὶς, φησὶ, τὴν χεῖρα τῇ κεφαλῇ μου, καὶ ὄμοσον κατ' αὐτῆς, πόσον σοι χρυσίον ἐστί; τοῦ δὲ βιασθέντος τοῦτο ποιῆσαι, καὶ ὀμόσαντος ἑκατὸν ἔχειν λίτρας, κομισθῆναι ταύτας παρεκελεύσατο. ὡς δ' ἐκομίσθησαν, οὐ χρεία σοι τοσούτου χρυσοῦ, δέκα γοῦν λίτρας αὐτῷ καταλείψας λαβὼν, τὰ λοιπὰ αὐτὸς ἐσφετερίσατο, ἐφεστιάσας μὲν αὐτὸν τηνικαῦτα ἐν τοῖς βασιλείοις, ἐνενήκοντα χρυσίου λιτρῶν τὸ συμπόσιον τῷ βασιλεῖ οὐχ ἑκόντα πριάμενον. τοιαῦτα πολλὰ ὁ Νικηφόρος κατὰ τῶν ὑπηκόων ἐπινοῶν (ἦν γὰρ πορισμάτων εὐμήχανος ἐν πᾶσι) πᾶσαν αὐτοῖς ἐπῆγε κάκωσιν, καὶ ὑπὸ πάντων ἐμισεῖτο. ὅθεν ἀγνοούμενός τις ἀνὴρ ξίφος ποτὲ λαβὼν ἐν χεροῖν, εἰσέδραμε τὰ βασίλεια, ἀνελεῖν τὸν βασιλέα τοῦτον ζητῶν. τινῶν δ' ἐπιδραμόντων αὐτῷ, τοὺς μὲν ἔπληξε τῷ ξίφει, αὐτὸς δὲ συσχεθεὶς καὶ βασάνοις ἐκδοθεὶς, οὐδέν τι κατά του ἐξέφηνεν, ἀλλὰ παρακεκόφθαι τὰς φρένας ὑποκριθεὶς, κατάκλειστος γέγονε. Μανιχαίοις δὲ καὶ τοῖς καλουμένοις Ἀθιγγάνοις ἐν χρησμοῖς τε καὶ οἰωνίσμασι καὶ τελεταῖς ἀπορρήτοις ἐκέχρητο. κἀντεῦθεν εἰς τὰς χώρας τὰς Ῥωμαϊκὰς διεφθάρησαν, καὶ πολλοὶ τῶν ἀβελτέρων εἰς τὴν πίστιν ὑπ' αὐτῶν διεφθάρησαν. οἱ δὲ τῆς Ἄγαρ πολλάκις κατὰ Ῥωμαίων ἐπιστρατεύοντες ἐκάκωσαν τὰς χώρας, εἷλόν τε σὺν ἄλλοις καὶ τὴν τῶν Εὐχαΐτων μητρόπολιν. καὶ οὗτοι μὲν τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ἐληΐζοντο, οἱ δὲ Βούλγαροι τὰ ἑσπέρια. ἐπιστρατεῦσαι τοίνυν κατὰ Βουλγάρων ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσατο, καί τινος τῶν οἰκειοτάτων αὐτῷ συμβουλεύοντος, φείσασθαι τῶν ὑπηκόων τὴν κάκωσιν. πάντες γὰρ, ἔφη,

καταβοῶσιν

οἷα ὁ φθόνος ἐννοίας ἐννοεῖ ὁ βασιλεὺς νικηφόρος ὁ ἀλογώτατος.

περὶ τοῦ ἀσεβεστάτου νικηφόρου διὰ τὰ βασίλεια, καὶ ξιφήρους αὐλὴν τοῦ βασιλέως.

ὅτι μανιχαίοις καὶ ἀθιγγάνοις χρῆται ὁ βασιλεύς.

ἐστράτευσε κατὰ βουλγάρων, ὁ δὲ ... ἀπώλετο.

κατεβοᾶ ἡμῶν, καὶ ὅτι τῶν ἀπευκταίων συμβαίη ἡμῖν, πάντες ἐπιχαρήσονται τῇ πτώσει ἡμῶν. ἐκεῖνος ἔφη, ὡς ὁ θεὸς ἐσκλήρυνε τὴν καρδίαν μου ὡς τὴν τοῦ Φαραώ. μὴ οὖν ἐκδέχου τι ἀγαθὸν τοὺς ὑπὸ χεῖρά μου δι' ἐμοῦ. συναθροίσας οὖν τὰ τάγματα ὡρμήθη, καὶ εἰς Βουλγαρίαν παραγενόμενος, τοῦ Κρούμου τοῦ ἔθνους ἀρχηγετοῦντος, τὸ μὲν πρῶτον εὐτύχησεν, ὥστε καὶ τὴν τοῦ Κρούμου παρειληφέναι αὐλὴν (οὕτω γὰρ τὴν τοῦ σφῶν ἀρχηγοῦ οἱ Βούλγαροι ἐκάλουν κατοίκησιν) καὶ τοῖς ἐκείνου ταμείοις, σφραγῖδας ἐπιβαλεῖν, ὡς ἤδη γενομένοις αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων διὰ σκύλων ἁρπαγὴν τιμωρήσασθαι. τοῦ δὲ Κρούμου ἐκδεδιωκότος, καὶ ἱκετεύοντος φείσασθαι τοῦ ἔθνους, καὶ ἐφ' οἷαις ἂν βούλοιτο συνθήκαις σπείσασθαι αὐτῷ, ὀγκωθεὶς ἐκεῖνος τῷ εὐτυχήματι, τὰς σπονδὰς οὐ προσίεται. ἀπογνοὺς οὖν ὁ Κροῦμος, καὶ τὸν περὶ ψυχῆς ἤδη λογιζόμενος δίαυλον, τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις συναγαγὼν, καὶ λόγοις παρακλητικοῖς παρακροτήσας αὐτοὺς, ἐπιτίθεται νυκτὸς ἐπὶ οὔσαις κατὰ τὰς τῶν Ῥωμαίων παρεμβολὰς, ἀφυλάκτως κειμένων ἁπάντων (μὴ γὰρ αὐτοὺς τολμῆσαι συμμῖξαι αὐτοῖς τοὺς βαρβάρους ἐξ ἐννοίας πολλῆς ἦσαν) καὶ αὐτίκα ἐπὶ τῆς βασιλείου σκηνῆς ὡρμήκασι, καὶ ἀναιρεῖται μὲν ὁ Νικηφόρος, τὸ δ' ὅπως, ἠγνόηται. λέγεται δὲ καὶ παρὰ τῶν οἰκείων ἀναιρεθῆναι ἀπεχθομένων αὐτῷ διὰ μῖσος, καὶ ἢ προκατεργασαμένων τὴν ἐκείνου σφαγὴν, ἢ τῶν μὲν βαρβάρων προκατηρξαμένων, τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπεξεργασαμένων τὸν φόνον τοῦ ἀλάστορος. τιτρώσκεται δὲ καὶ ὁ Σταυράκιος μεταξὺ τοῦ ὤμου τοῦ δεξιοῦ καὶ τοῦ τένοντος, καὶ ἀναιροῦνται πολλοὶ μὲν τῶν ἐν ὑπεροχαῖς, τῶν ἐν τέλει, τῶν ἐν στρατηγίαις, τῶν ἐν ἀξιώμασι. τῶν δ' ἄλλως στρατευομένων, καὶ τῶν τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας καὶ τῶν λοιπῶν θεραπόντων οὐδ' ἀριθμός τις. διαρπάζεται δὲ ξύμπασα ἡ τοῦ βασιλέως ἀποσκευὴ, καὶ ἅπαν τὸ τῶν Ῥωμαίων χαράκωμα, καὶ περιγίνεται τοῖς βαρβάροις καὶ πλοῦτος συχνὸς, καὶ ὅπλα πολλὰ, καὶ ἵπποι μυρίοι. μόλις γοῦν ὁ Σταυράκιος διασώζεται, καὶ ὅσους ἡ νὺξ παρέσχε λαθεῖν λόχμαις ὑποδῦσι, καὶ ἕλη, καὶ τοιαῦτα τινα. τὸν δὲ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου νεκρὸν λαβὼν ὁ Κροῦμος, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκτεμὼν, ἐφ' ἡμέρας μέν τινας ἐφ' ὕψους ἀνήρτησε, θριαμβεύων ταύτην καὶ ἐμπομπεύων τῷ κατορθώματι. εἶτα τὸ τῆς κορυφῆς ὀστοῦν ἐκδείρας, καὶ γυμνώσας τοῦ δέρματος, ἀργύρῳ τε περιδήσας, ὡς κύλικι τούτῳ ἐκέχρητο. οἶνον τ' ἐγχέων αὐτῷ, πίνειν ἐδίδου τοῖς ὑπ' αὐτόν. ἀγγελθέντος δὲ ἐν Βυζαντίῳ τοῦ τῶν Ῥωμαίων ὀλέθρου καὶ τῆς τοῦ βασιλέως σφαγῆς, θρῆνος μὲν ἦν πανταχόσε πολὺς, καὶ ὠλόλυζον οἱ τοῖς ἀνῃρημένοις προσήκοντες, κουφισμὸν δ' ἐποίει τῆς συμφορᾶς ἡ τοῦ κρατοῦντος ἀπώλεια, ἠχθημένων πάντων αὐτῷ. ἐβασίλευσε δὲ ἔτη ἐννέα.

τὴν κεφα- ... τὸ βασι- ... ὁ Κροῦ- ... αὐτοῦ ... ἀνα- ... ἐκπώ- ... ματι χρῆται.

ΑΥΤΑΡΧΙΑ ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ τοῦ υἱοῦ Νικηφόρου.

Οὕτω μὲν οὖν Νικηφόρος ἐκποδὼν γεγονὼς, ἀπώλετο αἴσχιστα. ὁ δέ γε Σταυράκιος πεπληγμένος φυγὼν, εἰς Ἀδριανούπολιν διασώζεται, κἀνταῦθα αὐτὸς ἀνερρήθη αὐτοκράτωρ τῶν ἐν ἀρχαῖς ἐνίων σπουδῇ, καὶ κακῶς ἐκ τοῦ τραύματος διακείμενος, εἰς τὴν μεγαλόπολιν εἰσελήλυθεν. ἐπιβουλεύει δὲ τὸν κουροπαλάτην Μιχαὴλ, ᾧ Ῥαγγαβὲ τὸ ἐπώνυμον, γαμβρῷ αὐτοῦ ὄντι, ἐπὶ προκοπίᾳ τῇ ἀδελφῇ, βουλόμενος τὴν βασιλείαν τῇ ἑαυτοῦ συμβίῳ καταλιπεῖν. γνόντες δὲ τὴν τοῦ Σταυρακίου μελέτην οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ τοὺς περιλειφθέντας ἐκ τῶν ταγμάτων ἀθροίσαντες,

ἀνάρρησις τοῦ Ῥαγγαβὲ Μιχαήλ.

contra nos uociferatur: & si quid aduersi nobis acciderit, omnes casu nostro lętabũtur. Respõdit ille: Deus cor meũ quemadmodũ Pharaonis indurauit. Ne quid igitur à me bonum ijs euenturũ expectato, qui in manu mea sunt. Accersitis igitur undiq; legionibus, in Bulgariam profectus, Crumo genti imperãte, principiò secunda fortuna usus est, ut & aulam illius caperet (sic enim Bulgari sui principis habitationẽ appellabant) & cõclauibus ut suis, sigilla imprimeret, et multos suorũ, ob spoliorũ rapinam mulctaret. Crumo aũt fractis animis supplicante, ut genti parceret, & quibus ipse uellet cõditionibus pacẽ daret, successu elatus nullas cõditiones admisit. Crumus igitur desperatis rebus, sibi iam de ipsa uita dimicandũ ratus, coactis suis copijs, easq; cohortatus, castra Romanorũ noctu inuadit, omnibus sine excubijs dormientibus. (Neq; enim in tanta desperatione unquã ausuros secũ Barbaros congredi putabant) statim in tabernaculũ Imperatoris facto impetu Nicephorus occisus est: quo autem pacto, ignoratur. Fertur enim à suis ex odio per insidias interfectus, siue cædem hominis pestilentis auspicatis, siue à Barbaris inchoatã, executis. Est & Stauracius inter humerum dextrũ & iugulum uulneratus, cæsiq; sunt multi uiri excellẽtes, multi magistratibus præditi, multi duces, & dignitatibus illustres, gregarij uerò milites, Imperatorij comites, alijq; ministri innumerabiles. Direptum est uniuersum imperatoris instrumentũ, & totum Romanorũ uallum. Barbari magnis opibus sunt potiti, multis armis equisq; plurimis. Stauracius ægrè euasit, & alij quos nox texit, in dumetis, paludibus, & alijs eiusmodi locis latitantes. Crumus Nicephori caput amputatũ, per aliquot dies crucibus suffixum, spectandum præbuit, & rei bene gestæ pompam celebrauit. Deinde osse uerticis resecto, cute direpta, capite argento inducto pro calice usus est, infusoq; uino suis ex eo propinauit. Romanorum interitu & imperatoris cęde Byzãtij nunciata, luctus ubiq; magnus fuit, cæsorum necessarijs eiulantibus. Calamitatem tamen leuabat Imperatoris interitus, quo omnes lætabantur. Regnauit homo pessimus annos IX.

Expeditio Bulgarica.

Crumus Bulgarus Nicephori calua pro poculo utitur.

IMPERIVM STAVRACII Nicephori filij.

NIcephorus utut uir pessimus fuerat, ita turpissimè perijt. Stauracius aũt uulneratus, Adrianopolim peruenit, ubi magistratuum quorundam studio Imperator est salutatus, & ex uulnere malè affectus, magnam urbem ingressus, Michaeli Curopalatæ cognomẽto Rangabi, cui soror eius Procopia nupta erat, insidias struxit, Imperium suæ coniugi relicturus. Cæterũ senatus Stauracij cõsilio cognito, reliquijs legionum cõuocatis, Michaelẽ Curopalatem

Stauracius fit monachus.

igni traderet, & Sancti titulum, neque Deiparæ, neque ulli eorum qui Deo placuere, tribui iuberet, sed dici uellet, Apostolus Petrus & Paulus, martyr Theodorus & Gregorius, & sic in cæteris. Quum autem prophana illa Pontificia synagoga, de qua iam à me dictum est, impia sua decreta scripto complexa esset, id scriptum Tomum Synodicum homo impius appellari uoluit, utque ei subscriberetur ab omnibus Pontificibus, & uirtute illustribus monachis postulauit. Quos monachos etsi uehementissimè persequutus fuerat, adeò ut ferè nullus, qui quidem prodiret in publicum, in urbe esset reliquus: tamen plures adhuc habitabant, & alij extra urbem uitam agebant. Qui igitur immanitati eius metu cedebant, & impiam illam scripturam confirmabant, uiuere citra noxam sinebantur. Qui refragabantur, acerbis mortibus, & atrocibus supplicijs uita priuabantur. Quo tempore magnus ascetes & athleta celebris Stephanus acceptione & subscriptione tomi illius recusata, post multa tormenta crudeliter occisus est, & è prætorij carcere protractus usque ad Pelagium, illic cum condemnatis est proiectus. Nam quo in loco Pelagij martyris ædes fuerat, in eo, destructa illa, Sanctorum osor, fossa profundissima excauata, condemnatos abijci iussit. Multos etiam senatorij ordinis, ob sacrarum imaginum cultum supplicio affecit, & iusiurandum ab omnibus exegit, ne quis eas ueneraretur, idemque iusiurandum ab ipso quoque Constantino, quem Ecclesiæ præfecerat, postulauit, atque is in suggesto stans, iurauit. Cum classe magna contra Bulgaros Anchialum profectus est, sed procella uenti nauibus ferè omnibus collisis, magna multitudo & naualium sociorum & militum perijt. Vnde re infecta rediit, nihilominus tamen furore percitus, quum in theatro ludi Circenses agerentur, multos monachos comprehendit, ac triumphum de illis egit, per theatrum circumductis, quum inhonestas mulierculas manibus tenerent. Quosdam etiam illustrium Principum prodidit: alios ex inuidia, ob pulchritudinem & robur: alios per calumniam, quòd sibi insidiarentur, & sua facinora monachis narrarent. Ac duobus insignioribus capita resecuit: reliquos, oculis erutis, certis locis inclusit, eoque lorarijs quotannis missis, unum quenque centum neruis bubulis cædi iussit. Ad hæc Constantino Patriarchæ à se designato crimini dedit, quòd cum eorum Principum uno colloquia contra se haberet: subornatis ad eum conuincendum accusatoribus, quos, illo inficias eunte, iurare coëgit. quo facto Patriarcha relegatus est, & alius à tyranno creatus Nicetas eunuchus, non ingenuus, sed seruili genere ortus, qui uix legere poterat, in muliebribus ministerijs uersatus: deinde Cōstātinū

Pelagium. (beside: natis est proiectus. Nam quo in loco Pelagij)

Monachorum exagitatio. (beside: is in suggesto stans, iurauit. Cum classe magna)

Sæuitia in proceres. (beside: Quosdam etiam illustrium Principum prodidit)

Constantini patriarchæ supplicium. (beside: dedit, quòd cum eorum Principum uno colloquia)

Nicetas patriarcha. (beside: genere ortus, qui uix legere poterat)

λείψανα παραδιδόναι πυρὶ, καὶ τὸ ἅγιος, ἐκέλευσε μήτε ἐπὶ τῆς θεοτόκου λέγεσθαι, μήτε μὴν ἐπί τινος τῶν εὐαρεστησάντων θεῷ, ἀλλ' ὁ ἀπόστολος πέτρος καὶ παῦλος λέγειν, καὶ μάρτυς γεώργιος ἢ θεόδωρος, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως. τῆς δὲ τῶν ἀνιέρων ἀρχιερέων συναγωγῆς, περὶ ἧς ἤδη μοι εἴρηται, γραφῇ τὰ παρ' αὐτῶν ἀσεβῶς δογματισθέντα παραδόντων, τόμον συνοδικὸν αὐτὰ καλέσας ὁ ἀσεβέστατος, ἀπῄτει ἀρχιερέας τε πάντας καὶ τῶν μοναζόντων τοὺς περιβοήτους ἐπ' ἀρετῇ, ταῦτα ὑποσημήνασθαι. εἰ γὰρ καὶ διωγμὸν κατὰ τῶν μοναχῶν βαρύτατον ἤγειρεν, ὡς μηδένα σχεδὸν ἐν τῇ πόλει καταλειφθῆναι, ἢ τέως δημοσιεύειν μονάζοντα, ἀλλ' ἔτι ἦσαν πολλοὶ λανθάνοντες, καὶ ἕτεροι τῆς πόλεως ἐκτὸς πεποιημένοι τὴν ἄσκησιν. ὅσοι μὲν οὖν φόβῳ τῆς ἐκείνου θηριωδίας ὑπέκυπτον, καὶ τὴν ἄθεον ἐκείνην ἐβεβαίουν γραφὴν, ζῆν εἴωντο, καὶ ἀπαθεῖς ἀφίεντο. ὅσοι δὲ μὴ ἐπείθοντο, πικραῖς κολάσεσι καὶ βιαίοις θανάτοις τοῦ ζῆν ἐστερίσκοντο. ὅτε καὶ ὁ μέγας ἐν ἀσκηταῖς καὶ ἐν ἀθληταῖς περιβόητος στέφανος, μὴ πεισθεὶς ἐν ἐκείνῳ ἐκεῖνον τὸν τόμον δέξασθαί τε καὶ βεβαιῶσαι, πολλὰ παθὼν, τέλος ἀνῄρητο ἀπηνῶς, καὶ συρόμενος ἐκ τῆς τοῦ πραιτωρίου εἱρκτῆς ἄχρι τῶν πελαγίου, ἐκεῖ μετὰ τῶν κατακρίτων ἐρρίφη. ὅπου τέμενος ἦν τοῦ μάρτυρος πελαγίου, ὃ καθελὼν ὁ μισόθεος, καὶ βόθρον ὀρύξας βαθύτατον, ἐκεῖ τοὺς καταδίκους ῥιπτεῖσθαι προσέταξε. πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς διὰ τὴν τιμὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐτιμωρήσατο, καὶ ὅρκον ἐκ πάντων ἀπῄτησε, μή τινα σέβας νέμειν ταῖς θείαις εἰκόσιν, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ κωνσταντίνου ὃν αὐτὸς τῆς ἐκκλησίας προέστησε, τὸν ὅρκον τοῦτον ἀπῄτησε, καὶ ὃς ἐν τῷ ἄμβωνι ἀναβὰς, ὤμοσε. κατὰ βουλγάρων δὲ μετὰ στόλου πολλοῦ ἐξελθὼν, εἰς ἀγχίαλον τὰς νῆας προσώρμισε, καὶ πνεύσαντος ἀνέμου σφοδροῦ, συνετρίβησαν σχεδὸν ἅπασαι, καὶ πλήθη πολλὰ τοῦ τε ναυτικοῦ, καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ἀπώλοντο ἐν τοῖς ὕδασιν. ὅθεν ἄπρακτος ἐπανῆλθεν. ἐκμαινόμενος μέντοι κατὰ τῶν μοναχῶν, ἱππηλασίας γινομένης ἐν τῷ θεάτρῳ, πολλοὺς αὐτῶν κατασχὼν, ἐθριάμβευσε διὰ τοῦ θεάτρου περιαγαγὼν, ἄσεμνα ταῖς χερσὶν κατέχοντας γύναια. καί τινας τῶν ἐπισήμων ἀρχόντων τοὺς μὲν φθόνῳ διὰ ὡραιότητα, καὶ ῥωμαλεότητα, τοὺς δὲ ὅτι τὰς ἀρρητουργίας αὐτοῦ μοναχοῖς ἐξηγόρευον, συκοφαντήσας, ὡς κατ' αὐτοῦ βουλευομένους διώλεσε. δύο μὲν γάρ τι τῶν ἐπισημοτέρων τὰς κεφαλὰς ἐκτεμὼν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκκόψας τὰ ὄμματα, καὶ περιγραπτοῖς ὁρίοις συγκλείσας αὐτοὺς, ἔνθα κατ' ἐνιαυτὸν πέμπων, ἑκατὸν βουνεύροις ἐπίεζεν ἕκαστον. ἀλλὰ καὶ τὸν παρ' αὐτοῦ προβληθέντα κωνσταντῖνον πατριάρχην, ἑνὶ τῶν ἀρχόντων τούτων συνομιλεῖν εἰπὼν, καὶ λέγειν κατ' αὐτοῦ. καὶ κατηγόρους τινὰς εἰς ἔλεγχον αὐτοῦ παρασκευάσας, καὶ ἀρνουμένου ἐκείνου, ὀμόσαι τοὺς κατηγόρους πεποίηκε. τούτων δὲ γινομένων, ὑπερόριος ὁ πατριάρχης ἐγένετο. ἕτερον δὲ προβάλλεται πατριάρχην ὁ τύραννος, εὐνοῦχόν τινα νικήταν οὐδ' ἐξ ἐλευθέρων, ἀλλ' ἐκ δούλων ἕλκοντα τὴν τοῦ γένους σειρὰν καὶ σχεδὸν, οὐδ' ἀναγνῶναι δυνάμενον, ἦν γὰρ περὶ τὴν γυναικωνῖτιν ἐσχολακὼς ἔτι ἐκ τῆς ὑπουργίας

ἐχθέντα

ὅσα ἐποίει ὁ κοπρώνυμος κατὰ τῶν μὴ πεισθέντων βεβαιῶσαι τὴν κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων συγγραφήν. (beside: ἕτεροι τῆς πόλεως ἐκτὸς … μὴ πεισθεὶς)

ὅτι κατὰ βουλγάρων ἀπρακτήσας ἀνέστρεψε καὶ ἐκμαίνεται καὶ κατὰ τῶν μοναχῶν ἐπεὶ καὶ κατὰ ἀρχόντων. (beside: κατὰ βουλγάρων δὲ μετὰ στόλου … πολλοὺς αὐτῶν κατασχὼν)

ἀχθέντα τὸν Κωνσταντῖνον, καὶ ἀπηνέστατα αἰκισθέντα, ὡς μὴ δὲ βαδίζειν δύνασθαι, εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ὡς ἄχθος τι βασταζόμενον ὁ τύραννος μετακομισθῆναι ἐκέλευσε, καὶ τινὸς τὰ κατ' αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος αἰτιάματα, παρουσίᾳ πλήθους πολλοῦ ἐπὶ τούτῳ συναθροισθέντος, καὶ τοῦ νέου πατριάρχου Νικήτα ἐν τῷ συνθρόνῳ καθημένου καὶ ἀκροωμένου αὐτῶν, ἐκεῖνος κατὰ κόρρης ἐτύπτετο, καὶ οὕτως ἤδη πολὺ ἐμπαροινηθεὶς, τέλος ἀναθεματίζεται, καὶ ψιλωθεὶς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν πώγωνα, ἀλλὰ μέντοι καὶ τὰς ὀφρῦς, καὶ ὄνῳ ἐποχηθεὶς, ἱπποδρομίας τελουμένης εἰσάγεται εἰς τὸ θέατρον, ἀτίμως θριαμβευόμενος καὶ ἐμπτυόμενος καὶ κόνει πασσόμενος, ἔπειτα τούτοις τινὰς τῶν ἀρχόντων στείλας ὁ τύραννος, ἠρώτησεν αὐτὸν, τί αὐτῷ δοκεῖ περὶ τῆς αὐτοῦ πίστεως, καὶ περὶ τῆς συνόδου; ὁ δὲ ἐκμειλισσόμενος τὴν ἐκείνου ὠμότητα, ἀπεκρίθη, καλῶς πιστεύειν αὐτὸν, καὶ ἀκριβῶς δογματίσαι τὴν σύνοδον, καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ τρισάθλιος, εἰς τὸ κυνηγέσιον ἀπαχθεὶς, ἀπετμήθη τὴν κεφαλήν. πρὸς ἑκάστῃ δὲ τῇ κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων μανίᾳ προσετίθει ὁ βέβηλος. ἀκόλαστος δὲ ὢν, καὶ τρεῖς γυναῖκας ἠγάγετο, καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης ἔσχε παῖδα τὸν Λέοντα, ὃν καὶ τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος κατηξίωσεν, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων Χριστοφόρον, Νικηφόρον τε καὶ Νικήταν, καὶ τοὺς μὲν δύο καίσαρας ἔστεψε, τὸν δὲ Νικήταν ἐτίμησε νωβελλίσιμον, καὶ τῷ πρώτῳ υἱῷ αὐτοῦ καὶ βασιλεῖ ἠγάγετο γυναῖκα ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ ἐμνηστεύσατο ταύτην αὐτῷ, στέψας αὐτὴν αὐγοῦσταν, καὶ καλέσας Εἰρήνην, ἐξ ἧς ἐτέχθη τῷ Λέοντι παῖς Κωνσταντῖνος ὀνομασθείς. αὖθις δὲ ὁ Κοπρώνυμος μετὰ σφόδρα πολλῶν τριηρῶν καὶ δρομώνων κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησε, βουλόμενος διὰ τοῦ Ἴστρου εἰς Βουλγαρίαν ἐπεμβαλεῖν. εἶτα δειλιάσας ἀναζεῦξαι διεμελέτα, καὶ οἱ Βούλγαροι δὲ δείσαντες σπονδὰς θέσθαι περὶ εἰρήνης διεπρεσβεύσαντο, καὶ ἐποιήσαντο ἤδη συνθήκας, τοῦ μήτε Βουλγάρους τὰ Ῥωμαίων λῄζεσθαι, μήτε μὴν Ῥωμαίους ἐπιέναι κατὰ Βουλγάρων. καὶ ἤδη τούτοις ἐπανελήλυθε. τινὲς δὲ τῶν Βουλγάρων δώροις ὑποσυρέντες παρὰ τούτου τοῦ αὐτοκράτορος, ἃ ἀπορρήτως ἐδήλωσαν αὐτῷ τὰ τῷ ἄρχοντι σφῶν βουλευόμενα, οἳ μεμηνύκασι τῷ Κωνσταντίνῳ, ὡς βούλεται ὁ σφέτερος ἀρχηγὸς λαὸν ἐκπέμψαι κατά τινος τῶν Ῥωμαϊκῶν χωρῶν, ἵν' ἐκεῖθεν λείαν κομίσειε. καὶ ὃς κατασκόπους στείλας, ὅτε ὥρμησαν ἐκ Βουλγαρίας οἱ λῃστεύσοντες, ἐκεῖνος ἕτοιμος ὢν, αἰφνίδιον ἐπιδραμὼν κατ' αὐτῶν, τοὺς μὲν διέφθειρε, τοὺς δὲ καὶ ἐζώγρησε, καὶ μετ' αἰχμαλωσίας πολλῆς ἐπανέστρεψε, καὶ πάλιν ἔνοπλος ἐθριάμβευσεν. εἶτα πολλὰς τριήρεις ἑτοιμασάμενος κατὰ Βουλγάρων ἐκπέπομφε, καὶ κατὰ Μεσημβρίαν γενομέναις αὐταῖς, κλύδων ἐκ πνευμάτων βιαίων ἐμπεσὼν, σχεδὸν ἁπάσας κατέλυσεν. ὁ τῶν Βουλγάρων δὲ ἀρχηγὸς Τελέριχος ὑποπτεύσας ὑπὸ τῶν οἰκείων μεμηνύσθαι ταῦτα τῷ βασιλεῖ τὰ αὐτῷ βουλευόμενα, μὴ εἰδὼς δὲ τίνες οὗτοι, κατασοφίζεται τὴν τοῦ Κοπρωνύμου κουφότητα, καὶ ἐξ αὐτοῦ μανθάνει τὸ ἀγνοούμενον. γράφει γὰρ δι' ἀπορρήτων βούλεσθαι προσελθεῖν αὐτῷ, καὶ ἀξιοῖ δηλῶσαί οἱ, εἴ τινας ἔχει φίλους ἐκ τῶν παρὰ Βουλγάροις ἐξόχων, ἵν' ἐκείνοις θαρρήσειε τὸ ἀπόρρητον, καὶ σὺν ἐκείνοις ἀφίκοιτο πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ παχὺς, ὡς ἔοικεν,

Ἔτυψε καὶ τὸν πατριάρχην αὐτὸς ἤδη ἐκκλησίας ἐν ... καλέσας, καὶ ἀπέκτεινε.

Ὅτι τινὲς τῶν Βουλγάρων ὑπομνήσαντες τῷ Κοπρωνύμῳ, οἱ δῶρα ... τὰ τοῦ ἄρχοντος σφῶν βουλεύματα.

Ὅπως ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς ὑπάτῃ τὸν βασιλέα, καὶ ἔγνω τοὺς αὐτῷ μηνύσαντας Βουλγάρους.

patriarcham ab exilio reductum, & sæuissime excarnificatum, ut ambulare non posset, in magnam Ecclesiam instar sarcinæ portari iussit, ibi quodam crimina quæ illi obijciebantur recitante, præsentibus multis, qui ea de causa conuocati erant, & nouo patriarcha Niceta in solio sedente, & illa auscultante, alapis cæditur: ac diu ita exagitatus, tandem anathemate notatur, euulsisque capillis, barba & superciliis, ac asino impositus, ludis Circensibus in theatrum introducitur, ignominiosoque triumpho conspuitur, & puluere conspergitur. Post hæc procerum quibusdam missis tyrannus eum percontatur, quid de fide ipsius sentiat, deque synodo. Ille, crudelitatem eius placaturus, respondet, eum & recte credere, & decreta synodi accurata esse. His miser dictis in uenationem abductus, obtruncatur. Indies autem homo prophanus furori contra Ecclesias & monasteria adiecit aliquid: & quia intemperans erat, tres duxit uxores, e quarum prima filium Leonem suscepit, quem Imperatorio nomine ornauit, e cæteris Christophorum, Nicephorum & Nicetam, & priores duos corona Cæsarea ornauit, Nicetæ Nobilissimi titulum tribuit. Primo filio & Imperatori, uxorem Atheniensem despondit, & Augustam appellauit, indito Irenæ nomine, e qua Leoni filius Constantinus natus est. Post hæc denuo cum plurimis triremibus & expeditis nauibus contra Bulgaros est profectus, per Istrum in Bulgariam irrupturus. Sed quum audacioris conatus pœniteret, de reducendo exercitu cogitauit. Bulgari quoque territi, missis Legatis pacem petierunt, eamque his conditionibus impetrarunt, ut neque ipsi prouincias Romanas uastarent, neque a Romanis inuaderentur. His peractis domum rediit. Quidam tamen e Bulgaris adducti largitionibus clam Imperatori ducis sui consilia aperuerunt: atque indicarunt, eum prædones in quandam Romanam prouinciam emissurum. Missis igitur exploratoribus, iamque instructus, quum illi prædatum exituri essent, derepente impetum in illos facto, multos interfecit, plurimos cepit, & cum multis captiuis reuersus, iterum armatus triumphauit. Neque multo post multas triremes contra eosdem ablegauit, quæ circa Mesembriam fere uniuersa uentorum procellis sunt demersæ. At Telerichus Bulgarorum Princeps, sua consilia Imperatori a domesticis significata esse suspicatus, qui tamen illi essent, ignorans: astu Copronymi leuitate circumuenta, ex ipso quod ignorabat, resciuit. Scripsit enim se clam illum aditurum, petiitque ut sibi significaret: Num quos procerum apud Bulgaros amicos haberet, quibus arcanum committere auderet, sibique itineris comites adiungere. Ille præ stupore ingenii, quemadmodum apparet,

Constantini liberi.

Bulgarica pax.

Bulgarici proditores callide a suo principe inuestigati.

consilio Barbari non animaduerso, sui studio sos statim amenter prodidit, quos Barbarus omnes crudeliter atque immaniter interfecit.

Constantini mors. Idem imperator iterum, eamque postremam expeditionem contra Barbaros suscepit, pedes eius carbunculus inuasit, Vnde eum uehementes & calidæ febres urebant, quarum nullum remedium excogitari poterat à medicis. Inde lectica Selybriam perlatus, & triremi est impositus, uociferans se uiuentem in ignem coniectum esse: & statim cum Strongylum aduenisset, aciem offensi numinis miser sensit, atque illic uitam uiolenter finijt: sublatis multis Orthodoxorum millibus, monachorum præsertim, quorum mansiones partim incendit, partim destruxit, partim profanauit, ut & Dalmatæ monasterium uetustum, & omnium quæ Constantinopoli sunt, antiquissimum, quod pulsis monachis militum diuersorium fecit. Neque uerò uiuentes duntaxat Christi seruos exagitauit, sed & Diuis Martyribus, & alijs Deo gratis insultare non destitit, quos nihil posse asserebat, eorumque intercessiones ficulnum præsidium appellabat: reliquias autem partim per contumeliam terra obruit, partim demersit, partim in cineres redegit, ut & gloriosæ martyris Euphemiæ sanctum corpus: de quo

De S. Euphemiæ corpore. duplex rumor est: nam alij seruunt nefarium Copronymum in animo habuisse id cremare, canibus & asinis unà comburendis, sed institutum eius successu caruisse, cum orthodoxi eo conatu cognito id clàm è loculo surreptum, aliò transtulissent, & cadauer aliud supposuissent, quod à nefario illo sit crematum. Alij non crematum, sed unà cum loculo in mari demersum esse corpus martyris affirmant: qui diuina gratia gubernante, Lemno insulæ sit appulsus, & à fidelibus illius loci agnitus, illicque asseruatus sit, & sub Irene eiusque filio Constantino honorificè & magnificè in urbem Imperatoriam relatus. Vita igitur tam fœdè acta, uiolentissimè interijt, ut narratum est, cum annos XXXIIII & menses III, rerum potitus esset, si eis id quoque biennium annumeretur, quo Artabasdus illo superior imperauit.

IMPERIVM LEONIS
Copronymi.

Leo largitionibus & simulatione pietatis, imperium stabilit. IMperio autem potitus est filius eius Leo Chazara natus, eodem impietatis morbo laborans, etsi principio religionem & obseruantiam erga monachos simulabat, quorum nonnullos in illustrioribus urbibus ad pontificatus euehebat. Quum autem magnam pecuniam in publicis thesauris reperisset, quam pater eius per iniuriam coëgerat, ea & ficta religione, ad subditos conciliandos est abusus. Igitur ciues, & è prouincijs multi congregati, in illius u-

ὅρῳ συνῆκε τὸ σκέμμα τοῦ βαρβάρου, ἀλλ' ἀνοήτως τοὺς αὐτῷ προσκειμένους εὐθὺς ἐξεκάλυψε. καὶ ὁ Βάρβαρος συλλαβὼν αὐτοὺς ὠμῶς ἀπεξέσπασε καὶ ἀπανθρώπως διεχρήσατο. καὶ αὖθις δὲ κατὰ Βουλγάρων ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος τὸ λοίσθιον ἐξεστράτευσε, καὶ κατὰ τὴν ἐν Θρᾴκῃ Ἀρκαδιούπολιν στρατοπεδευομένου, οἱ πόδες αὐτοῦ ἀπηνθράκωντο, ὅθεν αὐτὸν λάβροι πυρετοὶ καὶ φλογώδεις ἐξέκαιον, ὡς μηδέν τι τούτων μηδὲ παρ' ἰατρῶν ἐπινοεῖσθαι ἀλέξημα. ἐκεῖθεν δὲ ἐν κλίνῃ φερόμενος μέχρι Σηλυβρίας κατήντησεν, ὅθεν διὰ τριήρους ἐκομίσθη, βοῶν, ὡς ζῶν ἐπὶ τῷ πυρὶ παραδέδομαι. ἄρτι δὲ εἰς τὸν λεγόμενον ἐφθακὼς Στρογγύλον, τοῦ μεμηνιμένου θείου ξυροῦ ὁ δείλαιος ᾐσθάνετο, καὶ βιαίως ἐκεῖ τὸν βίον κατέστρεψε, χιλιάδας τῶν ὀρθοδόξων πολλὰς ἀπολέσας καὶ μάλιστα μοναστῶν, καὶ τὰ τούτων ἀσκητήρια τὰ μὲν πυρὸς θέμενος παρανάλωμα, τὰ δὲ καθελών, τὰ δὲ κοινώσας, ὥσπερ καὶ τὴν τοῦ Δαλμάτου λεγομένην μονήν, ἀρχαίαν οὖσαν, καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβυτέραν πασῶν, ἀφ' ἧς ἀπελάσας τοὺς μοναχούς, στρατιωτῶν αὐτὴν πεποίηκε καταγώγιον. οὐ μόνον δὲ κατὰ τῶν ζώντων Χριστοῦ δούλων ἐλύττησεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς θείους μάρτυρας, καὶ τοὺς ἄλλους εὐαρεστήσαντας τῷ Θεῷ ἐμπαροινῶν οὐκ ἐπαύετο, μηδὲν γὰρ αὐτοὺς δύνασθαι λέγων, καὶ συκίνην ἐπικουρίαν τὰς τούτων πρεσβείας ἀποκαλῶν, καὶ τὰ τούτων ἅγια λείψανα τὰ μὲν ἀτίμως καταχωννύς, τὰ δὲ ποιῶν ὑποβρύχια, τινὰ δὲ καὶ ἀποτεφρῶν, ὥσπερ καὶ τὸ τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας ἅγιον σῶμα. διττοὶ δὲ περὶ τούτου φέρονται λόγοι. ὁ μὲν γὰρ πυρίκαυστον αὐτὸ λέγει δόξαι ποιήσασθαι τὸν μιαρὸν ἐκεῖνον Κοπρώνυμον, κυνῶν καὶ ὄνους αὐτῷ συνεμπρήσαντα, καὶ τὴν πεῖραν λειψάσαντα, μὴ μέντοι αὐτῷ εἰς πέρας ἐκβῆναι τὸ βούλημα. φθῆναι γὰρ τοὺς ὀρθοδόξους μαθόντας τὸ βουλευόμενον, ἀφελέσθαι λαθραίως τὸ τῆς μάρτυρος σῶμα ἐκ τῆς σοροῦ, καὶ μεταθεῖναι αὐτό, ἕτερον δὲ νεκρὸν ἐνθεῖναι αὐτῇ, κἀκεῖνον παρὰ τοῦ ἀλιτηρίου ἐκείνου παραδοθῆναι πυρί. ὁ δ' ἕτερος οὐ καυθῆναι, καταποντωθῆναι δὲ τὸ σῶμα λέγει τῆς μάρτυρος σὺν τῇ λάρνακι, τὴν δὲ χάριτι θείᾳ κυβερνωμένην προσοκεῖλαι τῇ νήσῳ Λήμνῳ, καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ νήσῳ πιστῶν γνωσθεῖσαν, καταστεθῆναι ἐκεῖ, ἐπὶ δὲ Εἰρήνης καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Κωνσταντίνου αὖθις ἀνακομισθῆναι εἰς τὴν ὑπερκειμένην τῶν πόλεων ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς. ὁ μὲν οὖν οὕτως αἰσχρῶς βιώσας, οὕτως ἐπιβίως βιαιότατα, ὡς ἱστόρηται, μοναρχήσας ἔτη τριάκοντα ἐπὶ τέσσαρσι, καὶ μησὶ τρισί, τούτοις καὶ τῶν δύο ἐνιαυτῶν συναριθμουμένων, ὅτε ὁ Ἀρτάβασδος ἦρξε τούτου προηγούμενος.

Ἐξεκαλυψε τὰ κατὰ γάμον ἰσχυρισθέντα καὶ ἀναγραφέντα καὶ κατέστρεψε τὸν βίον.

Οἷα κατὰ τῶν μοναχῶν καὶ τῶν μοναστηρίων καὶ κατὰ τῶν σεπτῶν λειψάνων τῶν ἁγίων πάντα μου ἐπέλασε.

Περὶ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ
τοῦ Κοπρωνύμου.

ΕΚράτησε δὲ τῆς βασιλείας ὁ τούτου υἱὸς Λέων ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας, νοσῶν τὴν αὐτὴν κἀκεῖνος ἀσέβειαν, εἰ καὶ κατ' ἀρχὰς εὐσεβεῖν ὑπεκρίνετο, καὶ τοὺς μοναχοὺς τιμᾶν, ὥστε καί τινας τῶν μοναστῶν ἀρχιερεῖς ποιεῖσθαι ἐν ταῖς περιφανεστέραις τῶν μητροπόλεων. πολλὰ δὲ χρήματα ἐν τοῖς δημοσίοις εὑρὼν θησαυροῖς, ἃ ὁ πατὴρ αὐτοῦ κακῶς συνήγαγε, καὶ ἀπηνῶς, τούτοις καταχρησάμενος ἐξεδημαγώγει τὸ ὑπήκοον, καὶ τῇ ἐπιπλάστῳ εὐσεβείᾳ. ἀθροισθέντες οὖν οἱ τῆς πόλεως, καὶ ἐκ τῶν θεμάτων πολλοί,

ἐποιοῦντο

ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθῆναι ἐδέοντο αὐτῷ, ἀναγορευθῆναι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. ὁ δὲ, ὡς δῆθεν βιαζόμενος, ὤμοσεν αὐτοὺς ἀπὸ πάντων, ὥς ὁ λέξοντι ποτὲ ἕτερον αὐτοῦ, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦ σπέρματος αὐτῶν ἕτερον βασιλέα. καὶ ὤμοσαν ἅπαντες οὐχ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ οἱ τοῦ στρατεύματος, ἀλλὰ καὶ ὁ δημώδης ὄχλος καὶ ἔμποροι καὶ οἱ τῶν ἐργαστηρίων προεστήκασιν, καὶ ἔγγραφα περὶ τούτων ἐξέθεντο. ταῦτα μὲν οὖν κατὰ τὴν ἕκτην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος τοῦ σωτηρίου πάθους τοῦ σωτῆρος γεγόνασι. τῷ δὲ μεγάλῳ σαββάτῳ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Εὐδόκιμον νωβελλίσιμον ὁ βασιλεὺς προεβάλετο, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν τοῦ πάσχα κυριακὴν ἔστεψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τοῦ πατριάρχου τὴν κατ' ἔθος ποιησαμένου εὐχήν. τεθνηκότος δὲ τοῦ πατριάρχου Νικήτα τοῦ ἐκτομίου, ὃς ἦν προεδρεύσας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα, χειροτονεῖται πατριάρχης Παῦλος ὁ Κύπριος, ἀναγνώστης ὢν καὶ ὀρθόδοξος, εὑρὼν δέ τινας τῶν ἐπισήμων τοῦ παλατίου ὁ Λέων ταῖς θείαις εἰκόσι προσκυνήσαι ἐπιμένοντας, τὴν ἀλωπεκὴν ἐκδύς, τὸν ἐν αὐτῇ κεκρυμμένον ἐδημοσίευσε λέοντα, ὠμότατα αὐτοὺς αἰκισάμενος, καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐν ἀτίμῳ πομπῇ περιαγαγὼν, πρότερον ψιλώσας αὐτοὺς τῶν τριχῶν, οὕτως εἰς τὸ πραιτώριον ἐναπέθετο, ὅπου τινὲς αὐτῶν καὶ τὴν ψυχὴν τῷ κυρίῳ παρέθεντο. τῷ πέμπτῳ δὲ αὐτοῦ ἔτει τῆς αὐταρχίας ἐνιαυτῷ ἐτελεύτησεν. ἐρασθεὶς γὰρ τοῦ στέμματος, ὅπερ ὁ Μαυρίκιος ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀνέθετο, καὶ τοῦτο λαβὼν, καὶ τῇ κεφαλῇ περιθέμενος, εὐθὺς ἐλήφθη σφοδρῷ πυρετῷ, καὶ οὕτως αὐτὸν τῆς ζωῆς ἐξήνεγκε.

περὶ πατριάρχου.

ὅτι διὰ τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐκόλασέ τινας ὁ ἄρχων.

θάνατος τοῦ λέοντος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΕΙΡΕΝΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΥΤΗΣ ΥΙΟΥ
κωνσταντίνου.

Τοῦ δὲ θανόντος ἡ Αὐγοῦστα Εἰρήνη σὺν τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ δέκατον ἐνιαυτὸν τῆς ἡλικίας ἄγοντι, τὴν βασιλείαν ἀρχὴν διεδέξατο. ἦσαν δὲ ἄμφω τῶν σεβασμίων εἰκόνων προσκυνηταί, ἀλλ' ἔτι οὐδὲ πόδας τῇ βασιλείᾳ βεβαίως ἐρείσασι, τινὲς αὐτοῖς ἐπιβάλλειν ἐπεχείρησαν, ἵνα τὸν Καίσαρα Νικηφόρον τὸν τοῦ θανόντος βασιλέως Λέοντος ἀδελφὸν βασιλεύσωσι. γνωσθείσης δὲ τῆς συνωμοσίας, τοὺς μὲν τῆς ἐπιβουλῆς μετασχόντας αἰκισαμένη ἡ βασιλὶς, καὶ τὴν τρίχωσιν αὐτοῖς ἀποθρίξασα, ὑπερορίαν τούτων κατεψηφίσατο, τοὺς δὲ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀδελφοὺς τούς τε Καίσαρας καὶ τοὺς νωβελλισίμους καρῆναι παρασκευάσασα, καὶ ἱερωσύνης ἀξιωθῆναι, καὶ μεταδοῦναι τῷ λαῷ τῶν ἁγίων μυστηρίων ἐποίησε, κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς τοῦ σωτῆρος γεννήσεως. ἐκείνη δὲ σὺν τῷ υἱῷ προῆλθε μετὰ τῆς συνήθους τοῖς βασιλεῦσι δορυφορίας, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ γενομένη τὸ στέμμα ὃ ἐκεῖθεν ἀφῄλετο ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, προσήνεγκε κόσμῳ πλείονι τῶν λίθων κοσμήσασα. ἔπεμψε δὲ καὶ κατὰ τῶν Ἀράβων στράτευμα, ἵνα ἀνακόψῃ τὰς ἐκείνων ἐπιδρομάς. ἐξελθόντες οὖν ἐπὶ δαυλασίαν Ἀγαρηνοί, συναντῶνται παρὰ τῆς στρατιᾶς ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς, καὶ τρέπονται καὶ ἀναιροῦνται πολλοί. ἐν δὲ τῇ Θρᾴκῃ κατὰ τὸ μακρὸν τεῖχος τότε τις ὀρύττων λάρνακι ἐντυγχάνει λιθίνῃ, ἄνθρωπον φερούσῃ νεκρὸν, καὶ γράμματα ἐγκεκολαμμένα ἐχούσῃ λέγοντα. Χριστὸς μέλλει γεννᾶσθαι ἐκ παρθένου, καὶ πιστεύω εἰς αὐτόν, ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῶν βασιλέων πάλιν ἥλιε ὄψει με. βουληθεῖσα μέντοι ἡ βασιλὶς Εἰρήνη γυναῖκα μνηστεύσασθαι τῷ υἱῷ, ἔπεμψε πρὸς Κάρουλον τὸν ῥῆγα τῶν Φράγγων, τὴν ἐκείνου παῖδα τῷ αὐτῆς μνηστεύσουσα παιδί.

ὅτι ἐκολάσατο ... ἡ Αὐγοῦστα τοὺς ... ἀδελφοὺς ... καὶ ἁγίας ... ἐποίησε.

περὶ δὲ τοῦ εὑρεθέντος λάρνακος ἐν τῇ Θρᾴκῃ κατὰ τὸ μακρὸν τεῖχος.

tique gratiam postulabāt, ut filius eius Constantinus imperator appellaretur. At ille uicissim ab eis petijt, si id uellent, ne quem alium nisi se & filium suum, suamq; progeniem in imperium admitterent. Iurarunt omnes, nō senatores tantum & milites, sed & plebeia turba & mercatores & opifices, & hoc iusiurandum in publicas literas retulerunt. Hæc sexto die hebdomadis salutaris passionis seruatoris nostri acta sunt. Magno sabbato fratrē suum Eudocimum Nobilissimum designauit, & in ipsa Paschatis dominica filium suum coronauit, solennibus precibus à Patriarcha peractis. Mortuo Niceta castrato Patriarcha, cum Ecclesiæ Cōstantinopolitanæ per annos quatuordecim præfuisset: Paul[?] Cyprius Patriarcha eligitur, qui lector fuit, & orthodoxus. Cum autem Leo proceres quosdam aulicos diuinas imagines adorantes deprehendisset, exuta uulpina pelle, latitantem sub ea Leonem in apertum protulit, eosq; crudelissimè excruciatos, ignominiosoq; spectaculo per forum circumductos, cum prius pilis nudasset, in prætorium inclusit, ubi eorum quidam animas suas in manus Domini deposuerunt. Obijt anno Imperij quinto, Adamata enim corona, quam Mauricius in magna Ecclesia Deo cōsecrarat, eaq; capiti suo accommodata, statim uehementi febri est correptus, quæ uitæ finem ei attulit.

Paulus Cyprius Patriarcha.

Leo proceres ob adoratas imagines malè tractat.

Obitus.

IMPERIVM IRENES ET FILII
eius Constantini.

EO mortuo, Irene Augusta & filius eius Constantinus, decimum ætatis annum agens, ambo ueneranda rum imaginum adoratores, imperium susceperunt: eoq; nondum firmato, insidijs appetiti sunt à quibusdā, Nicephoro Cæsari, mortui Leonis fratri, summam rerum deferre cupientibus. Coniuratione detecta imperatrix insidiatores excruciatos & pilis nudatos relegauit, mariti uerò sui fratres tam Cæsares quàm nobilissimos radendos, & in sacerdotum ordinem allegendos curauit, ut ressacras populo impertirēnt in festo natiuitatis Christi, ipsaq; cum filio Imperatorijs satellitibus stipata processit, cumq; in Ecclesiā peruenisset, coronam à marito suo ablatam, pluribus ornamentis additis, restituit. Misit etiam Legiones ad reprimendas Arabum grassationes. Agareni igitur prædatum egressi, cum in Romanum exercitum incidissent, in fugam uertuntur multis eorum interfectis. In Thracia quidam inter fodiendum in lapideam cistam incidit, quæ humanum cadauer continebat, incisis in ea literis huiusmodi: Christus, nascetur è uirgine, & credo in eum. Verùm sub Irene & Constantino rursus me uidebis Sol. Imperatrix filio uxorem datura, Legatos ad Carolum Regem Francorum misit, ad eius filiam ambiendam. Dein-

Coniuratio contra Irenem.

Arabica uictoria.

Arca inscripta fatidica.

Carolus Magnus.

ἄπειστος ἐπιψηφίζεσθαι, ὁ δὲ ἀντέλεγε, μὴ δεῖσθαι λέγων πρὸ εἶναι τῆς ἐκκλησίας ἀπεσχισμένης τῶν λοιπῶν τυγχανουσῶν ἐκκλησιῶν, καὶ ὑπ' ἐκείνων ὑποβαλλομένης τῷ ἀναθέματι. ἐγκειμένων δὲ καὶ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ λαοῦ, εἰ συντίθεσθε ὅτι σύνοδον οἰκουμενικὴν ἀθροισθῆναι, καὶ τῶν ἐκκλησιῶν γενέσθαι ἕνωσιν, δέξομαι καὶ αὐτὸς τὴν προχείρισιν. συνθεμένων δὲ πρὸς τοῦτο πάντων, ἐχειροτονήθη ὁ θεῖος Ταράσιος, καὶ στέλλουσιν αὐτοί τε καὶ οἱ ἱερωτάτοι εἰς τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην, Ἀδριανοῦ τινὸς ἐν αὐτῇ προεδρεύοντος, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς πατριάρχας, ζητοῦντες, στεῖλαι τινὰς παρ' αὐτῶν, τοὺς ἐν τῇ συνόδῳ παρευρεθησομένους. καὶ παρὰ πάντων ἐστάλησαν, ἀθροισθέντων δὲ καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων καὶ μοναχῶν ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, καὶ ὁ πατριάρχης ἐξῆλθε Ταράσιος, καὶ συνέστη ἡ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἑβδόμη, καὶ ἐκυρώθη, τὰς σεπτὰς εἰκόνας καὶ προσκυνεῖσθαι καὶ σέβεσθαι, ἀναθέματι δὲ κατεκρίθησαν καὶ οἱ τρεῖς οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως προεδρεύσαντες ἐκκλησίας ὅτε Ἀναστάσιος καὶ ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Νικήτας, καὶ τόμῳ τῆς ἱερᾶς συνόδου τὰ δόξαντα ἐγγράφουσιν. ἐκ δὲ Νικαίας εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν ἐληλυθότες οἱ τῆς συνόδου, καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις γενόμενοι, προκαθημένων καὶ τῶν βασιλευόντων, εἰς ἐπήκοον πάντων τὸν τόμον ἀνέγνωσαν, ὃς αὐτίκα παρὰ τῶν ἱερωτάτων κυρωθεὶς ὑποσημειωθέντων αὐτὸν, καὶ οὕτω τὰ ἱερὰ ἐκτυπώματα ἐν τοῖς θείοις ναοῖς ἀνεστήλωσαν, καὶ αἱ ἐκκλησίαι ἅπασαι ἥνωνται. τὰ μὲν οὖν μέχρι τοῦδε παρὰ τῆς βασιλίσσης καὶ τῶν αὐτῇ προσῳκειωμένων τὰ τῆς βασιλείας ἰθύνοντο, ἤδη δὲ τὸν μείρακα παρελθὼν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, καὶ εἰς νεανίας τελῶν ἀγόμενος (εἰκοσαέτης γὰρ ἦν) καὶ ὁρῶν ἅπαντα παρὰ τῆς μητρὸς οἰκονομούμενα, καὶ Σταυράκιον καὶ λογοθέτην τὰ πάντα δυνάμενον, ἑαυτὸν δὲ μηδενὸς ἀξιούμενον λόγου. ἤχθετο καὶ μετά τινων τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ, ἐμελέτησε τὸν Σταυράκιον τῆς ἀρχῆς καθελεῖν, καὶ ποιῆσαι ὑπερόριον. γνωσθέντος δὲ τοῦ βουλεύματος, τοὺς μὲν τοῦ βασιλέως θεράποντας τοὺς αὐτῷ συμμετέχοντας τύψασα πάντας καὶ ψιλώσασα τῶν τριχῶν ἡ βασίλισσα, ἄλλους ἄλλῃ ἐξώρισε. τοὺς δὲ ἐκ τῆς συγκλήτου ἀτιμίᾳ περιβαλοῦσα, τοὺς μὲν ἀπροΐτους τῶν ἰδίων οἴκων εἶναι ἐκέλευσε, τῶν δὲ καὶ ὑπερορίαν κατεψηφίσατο. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν υἱὸν αἰκισαμένη καὶ λοιδορήσασα πάνυ ἔργοις καὶ δημοσιεύειν ἐκώλυσε, τὰ δὲ στρατεύματα ὀμνύειν ἠνάγκαζε, μὴ δέξασθαι τὸν υἱὸν αὐτῆς εἰς αὐταρχίαν ζώσης αὐτῆς. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι καὶ ἄκοντες ὤμνυον. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν οὐχ ὑπείκοντες, ἀλλὰ καὶ βασιλέα γινώσκειν εἶπον τὸν Κωνσταντῖνον καὶ πρὸ τῆς μητρὸς ἐξ ἀρχῆς ἀναγορευόμενον. καὶ οὕτως αὖθις αὐτὸν ἤθελον εὐφημεῖσθαι. ταῦτα ἡ Εἰρήνη μαθοῦσα, ἔστειλε τὸν σπαθάριον Ἀλέξιον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλας τὸν Μωσηλὲ, ἵν' αὐτοὺς εἰς τὸ αὐτῆς μεταθῆται θέλημα. οἱ δὲ τὸν μὲν στρατηγὸν ἑαυτῶν συνέσχον ὑπὸ φρουράν, τὸν δὲ Μωσηλὲ ἄρχοντα τοῦ θέματος ἐποιήσαντο, καὶ μόνον τὸν Κωνσταντῖνον εὐφήμησαν αὐτοκράτορα. γνωσθὲν δὲ ὁρμηθέντες, καὶ οἱ τῶν ἄλλων θεμάτων, μόνον τὸν Κωνσταντῖνον ἀνηγόρευον βασιλέα, καὶ ἀθροισθέντες κοινῇ ἐκεῖνον μόνον ἀνεκήρυξαν αὐτοκράτορα. δείσασα δὲ τὴν τῶν ταγμάτων ὁμόνοιαν ἡ Εἰρήνη, προήνεγκε τὸν υἱόν. ὁ δὲ αὐτίκα τὸν Σταυράκιον αἰκισάμενος, καὶ τοὺς ἐν...

omni populo. Sed ipse recusauit. Neq; enim se præesse posse Ecclesiæ à reliquis Ecclesijs auulsæ, & anathemati subiectæ. Instantibus autem imperatoribus & populo, Si permittitis, inquit, ut synodus œcumenica conuocetur, & Ecclesiæ uniantur: & ipse designationem admittam. Assensis omnibus, Patriarcha electus Diuus Tarasius, & ipse & Imperatores ueterem Romam mittunt, cui Adrianus præsidebat, & ad cæteros Patriarchas, petentes, ut aliqui ab eis mitterentur, qui concilio interessent. Missi igitur sunt ab omnibus, & cæteris pontificibus & monachis Nicææ Bithyniæ congregatis: etiam Patriarcha Tarasius est egressus, ibiq; septimum œcumenicum concilium est constitutum, ac decretum uenerabiles imagines & adorandas & colendas esse, & tres anathemate notati, qui Constantinopolitanæ ecclesiæ præfuerunt, Anastasius, Constantinus & Nicetas, sanctiq; concilij decreta in commentarios relata sunt. Deinde qui concilium celebrarant, in urbem Imperatoriam profecti, commentaria in Regia, Imperatoribus præsidentibus, atq; omnibus audientibus, recitarunt, qui statim ab Imperatoribus approbati & subsignati sunt, atque ita sacræ imagines templis restitutæ, & Ecclesiæ uniuersæ unitæ. Hactenus ab imperatrice eiusq; familiaribus regnum administratū est, cæterum Constantinus annos pueritiæ egressus, factusq; adultior, (nam XX annos natus erat) cum matrem pro autoritate agere omnia uideret, & Stauracium Patricium Logothetam nihil non posse, sui uerò nullam rationem haberi: ægre illa tulit, & consilio cum quibusdam senatoribus suisq; ministris inito, de magistratu Stauracio abrogando, eoq; relegando cogitauit. Eo consilio cognito Imperatrix, ministros imperatorios illius rei conscios omnes uerberibus affectos & pilis nudatos, alios aliò relegauit Senatores ignominia notatos, partim domo exire uetuit, partim in exilium misit. Sed & filium excruciauit, & conuitijs insectata, prodire in publicū prohibuit. quin & legiones sacramēto adegit, ne se uiuente filium ad imperium admitterent. Ac cæteri uel inuiti iurarūt, sed Armeniacæ legiones mulieri non cesserunt, seq; Constātinum Imperatorem agnoscerē, & ante matrem initio proclamatum esse dixerunt, atq; ita rursus cum lætis omnibus prosequi uoluerunt. His Irene cognitis, Alexium Mosolem Spatharium, eundemq; Drungariū Biglæ, ad eas conciliandas misit. At illi duce suo in custodiā tradito, & Mosele prouinciæ præside designato, solum Constantinum pro Imperatore celebrarunt. Hinc orto initio, etiam aliarum prouinciarum exercitus idem fecerunt, & congregati cōmuniter eum proclamarunt. Igitur Irene legionū concordiā uerita, filiū produxit. Is Stauracium & honoratiores ex maternis mini-

VII. Synodus Nicena

Irene Constantinū in ordinem cogit.

Legiones Constantinum denuò Imperatorem salutāt.

Irene abrogatum imperium.

ministris excruciatos statim relegauit: ipsam uerò matrem regia honorificè eductam, in ipsius ædibus, quas in Eleutherio struxerat, ui tam degere iussit. Et hæc ita acta fuerunt: orto autem incendio magnum sacri palatij triclinium, quod Thomaitem uocant, conflagrauit, unaque cremata esse feruntur eo in loco sita commentaria quædam in sacras literas Ioannes Chrysostomi. Imperator Constantinus Bulgaris, quorum princeps tum Cardamus erat, bellum intulit: leui autem pugna commissa, rerror utrunque exercitum inuasit. Itaque imperator in magnum urbem rediit, Bulgari in suas sedes se receperunt. Sed & contra Arabes profect⁹, nihil memorabile gessit. Matrem ab ipsa & quibusdam ex primoribus oratus, in regiam reduxit, & unà secum celebrari passus est. omnes itaque prouinciarum legiones iteratam Irenes proclamationem admiserunt, solis Armeniacis per seditionem aduersantibus, & Alexiū Mosolem ducē, ut dictum est, pridem suū accersentibus, quem Imperator antè reuocatum, & patricij dignitate ornatum, apud se habebat. Sed quia fama erat imperaturum esse, & quia à seditiosis accersebatur: eundem ex metu in prætorianum carcerem coniecit, flagris prius cæsum, comaque detonsa. Principi Bulgarorum Romanam ditionē aggresso, Imperator incomposito agmine obuiam profectus uincitur, multis & militibus & proceribus amissis. Quamobrem militares ordines in magna urbe cōgregati, de Nicephoro Cæsare Constantini patruo ad imperium euehendo consilia inierunt, sed cum illaclam non fuissent, Nicephoro ipsi oculi sunt effossi, Christophoro, Nicetæ Anthimo & Eudocimo linguæ præcisæ. Sunt & Alexio Mosoli de matris cōsilio eruti oculi. Cuius excæcatione Armeniaci cognita, Camilianū patricium, suum ducem in custodiam dederunt. Eo ad Imperatorem relato, Constantinum Artaseram & Chrysochirem Bucellariorum ducem cum copijs contra illos mittit. Prælio commisso utrinque multi ceciderunt, sed imperatorijs profligatis, ambo duces capti, & ab Armeniacis cæcati sunt. Pòst ipse imperator contra eos proficiscit, uictoriaque potitus, proceres occidit, cæteros publicatione bonorum mulctat. Sed mille ex eorum metropoli uinctos in magnam urbem misit, eorumque uultus compunxit, atramento literis infuso, quę erant, Armeniacus insidiator, eosque in Sicilia & alijs insulis dispersit. Vxorem Mariam cum eius pertæsum esset, tondere coëgit, de consilio matris, ut aiunt, ut omnium odijs ab illo susceptis, summa rerum denuo ad ipsam rediret. Etsi enim cum filio in regia degebat, potestatis tamen particeps non erat, sed nominis duntaxat, cum imperij cupiditate supra modum æstuaret. Imperator igitur, cum

Triclinij cōflagratio.

Bulgaricū et Arabicū bellum.

Irenæ restitutio.

Armeniacorum seditio compressa.

Bulgarica uictoria.

Cognatorū Imperatoris & Alexij Mosolis supplicia.

Cōstantinus Mariā repudiata Theodotam uxorem ducit.

τιμιωτέρους τῶν θεραπόντων τῶν μητρικῶν ὑπερώρισεν. αὐτὴν δὲ τὴν μητέρα τῶν βασιλείων ἐντίμως καταγαγὼν, εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ὃν ἐν τοῖς Ἐλευθερίου ᾠκοδόμητο, διάγειν ἐκέλευσε. καὶ τὰ μὲν οὕτως εἶχον. ἐμπρησμοῦ δὲ συμβάντος ὁ μέγας τρίκλινος τῶν ἱερῶν ἀνακτόρων, ὁ Θωμαΐτης λεγόμενος, ἔργον γέγονε τοῦ πυρὸς, ὅτε λέγεται καυθῆναι καὶ τὰ σχεδιάσματα τῆς ἐξηγήσεως τῆς θείας γραφῆς, ἃ ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν συνεγράψατο Ἰωάννης, ἐκεῖσε που ἀποκείμενα. ὁ δέ γε βασιλεὺς Κωνσταντῖνος κατὰ Βουλγάρων ἐξεστράτευσε, τοῦ Καρδὰμ μὲν τοῦ ἔθνους ἀρχηγετοῦντος, μικρᾶς δὲ προσβολῆς γενομένης, ἀμφοῖν τοῖν αὐτοῖν μεροῖν δειλία ἐνέσκηψε. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἐπανέζευξεν εἰς τὴν μεγαλόπολιν, οἱ δὲ Βούλγαροι εἰς τὰ ἤθη ἑαυτῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ Ἀράβων ὁρμήσας, οὐδέν τι λόγου ἄξιον ἤνυσε. παρακληθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἐν τέλει τινῶν, αὖθις ἀνάγει ταύτην εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ἑαυτῷ συνευφημεῖσθαι παραχωρεῖ, καὶ πάντα μὲν τὰ τῶν θεμάτων τάγματα ἐδέξαντο τὴν τῆς Εἰρήνης αὖθις ἀνάρρησιν. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν ἀντέπιπτόν τε καὶ ἐστασίαζον, καὶ ἐπεκαλοῦντο τὸν πρώην αὐτῶν, ὡς εἴρηται, στρατηγήσαντα Ἀλέξιον τὸν Μωσηλέ. ἔφθη γὰρ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖθεν μεταπεμψάμενος, καὶ τιμήσας πατρίκιον, ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ. φήμης δ' ἐπικρατούσης μέλλειν βασιλεύειν τὸν ἄνδρα, διά τε ταύτην τὴν φήμην, καὶ ὅτι παρὰ τῶν στασιαζόντων ἐπεκαλεῖτο, δείσας ὁ βασιλεὺς, καθεῖρξεν ἐν τῷ πραιτωρίῳ αὐτὸν, τύψας πρότερον, καὶ τὴν κόμην ἀποκείρας. τοῦ δὲ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγοῦ ἐντρυφῶντος τοῖς ὁρίοις τῆς ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας, ἀσυντάκτως ὁ βασιλεὺς αὐτῷ ἐπελθὼν ἡττᾶται, καὶ πλῆθος πολὺ στρατευομένων ἀπόλλυσιν, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν μεγιστάνων πολλούς. αἱ δὲ στρατιωτικαὶ συντάξεις ἀθροισθεῖσαι κατὰ τὴν μεγαλόπολιν, ἐβουλεύσαντο βασιλεῦσαι τὸν ἀπὸ καισάρων Νικηφόρον, τὸν τοῦ Κωνσταντίνου πατραδελφόν. ἀλλὰ τὸ σκέμμα οὐκ ἔλαθε. διὸ αὐτὸς μὲν ὁ Νικηφόρος ἐξορύττεται τὰ ὄμματα, ὁ δέ γε Χριστοφόρος καὶ ὁ Νικήτας ὅ, Ἄνθιμός τε καὶ ὁ Εὐδόκιμος τῶν γλωσσῶν ὑπέστησαν ἐκτομήν. ἀλλὰ καὶ τὸν Μωσηλὲ τὸν Ἀλέξιον ὁ βασιλεὺς ἐτύφλωσεν, ὑποθήκαις ταῦτα μητρικαῖς ἐργασάμενος. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν τὴν τοῦ Ἀλεξίου μαθόντες τύφλωσιν, τὸν σφέτερον στρατηγὸν ἐποίησαν ἔμφρουρον. ἦν δ' οὗτος ὁ Καμουλιανὸς ὁ πατρίκιος. ὡς οὖν ἀνηνέχθη τῷ βασιλεῖ, στέλλει κατ' αὐτῶν σὺν δυνάμει Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρτασύραν καὶ τὸν Χρυσόχειρα στρατηγὸν τῶν Βουκελλαρίων τυγχάνοντα. καὶ κροτηθέντος πολέμου πολλοὶ μὲν ἔπεσον ἀμφοτέρωθεν, τρέπονται δὲ οἱ βασιλικοί, καὶ ἄμφω ζωγρηθέντων τῶν στρατηγῶν, οὓς οἱ Ἀρμενιακοὶ αὐτίκα ἐτύφλωσαν, εἶτα καὶ αὐτὸς ὁ κρατῶν κατ' αὐτῶν ἐξεστράτευσε, καὶ χειροῦται αὐτούς. καὶ τοὺς μὲν προέχοντας ἀναιρεῖ, τοῖς δὲ λοιποῖς δημεύσει τῶν ὑπαρχόντων τὸ ἐπιτίμιον ἐπέθετο. χιλίους δὲ τῶν ἐκ τῆς αὐτῶν μητροπόλεως δεσμώτας, καὶ εἰς τὴν μεγαλόπολιν ἀγαγὼν, τὰς ὄψεις τε σφῶν κατεστίξας ἐν γράμμασι, μέλανος ἐγχεομένου τοῖς στίγμασιν. ἔλεγε δὲ ἡ γραφή, Ἀρμενιακὸς ἐπίβουλος, διέσπειρε τούτους ἐν Σικελίᾳ καὶ νήσοις ἄλλαις. τὴν δὲ αὐτοῦ γυναῖκα Μαρίαν ἀπεχθῶς ὅτε ὁ βασιλεὺς, ἀποκαρῆναι ταύτην ἐξεβιάσατο, συμβουλῇ ὡς λέγεται τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἵν' ὑπὸ πάντων μισηθείη, καὶ εἰς αὐτὴν πάλιν ἡ τῆς βασιλείας αὐτῇ περιαχθείη πᾶσα διοίκησις. κἂν γὰρ συνῆν τῷ υἱῷ πάλιν τὰ ἀνάκτορα, ἀλλ' οὐ συμμετεῖχε τῆς ἐξουσίας, μόνης δὲ τῆς εὐφημίας, λίαν δ' ἐκείνη τὸ φίλαρχον μετημφιεσ-

μένης ὤν

ὅτι ὁ Θωμαΐτης τρίκλινος ἐκαύθη.

Ἐκστρατεία τοῦ Κωνσταντίνου κατὰ Βουλγάρων καὶ τῶν Ἀράβων.

ὅτι αὖθις ἀνάγει τὴν μητέρα εἰς τὰ βασίλεια, καὶ συνευφημεῖσθαι αὐτὴν παραχωρεῖ τοῦ ὀνόματος.

ὅτι τοῖς Βουλγάροις συμβαλὼν ἡττήθη, καὶ ὅτι ἐστασίασαν τὰ στρατιωτικά, καὶ τοὺς θείους ἀπετύφλωσε καὶ ἐγλωσσοτόμησε.

ὅτι τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν ἀποκεῖραι ἐβιάσατο, καὶ θεοδότην ἠγάγετο.

μένης οὖν τῆς τοῦ κρατοῦντος συμβίου, καὶ περιβαλομένης ἀκούσης αὐτῆς τῆς βασιλέως στολῆς μοναζούσης ἄμφια μέλανα, Θεοδότην τινὰ κουβικουλαρίαν ἐκεῖνος ἠγάγετο, καὶ γάμοις στέψας αὐτήν. εἶτα κατὰ τῶν ἀράβων ἐκστρατεύσας, τρόπαιον ἔστησε. τοῦ μέντοι Καρδάμου, ὃς λόγος τῶν Βουλγάρων ἐγνώριστο ἀρχηγὸν, φόρους ἀπαιτοῦντος αὐτῷ τελεῖσθαι παρὰ ῥωμαίων, καὶ πρὸς τοῦτο διαπεμψαμένου πρὸς τὸν κρατοῦντα, ἢ τὴν Θρᾴκην ἄχρι τῆς πόλεως ἀπειλοῦντος λῄσασθαι, ἐκεῖνος κόπρον ὑποζυγίων τῷ βαρβάρῳ ἐπέσταλκε, δηλώσας αὐτῷ, ὅτι γέρων ὢν καὶ μὴ κοπιάσῃς ἐνταῦθα ἐρχόμενος· ἐγὼ δὲ μᾶλλον ἐλεύσομαι ἐκεῖσε. καὶ αὐτίκα τὰς ῥωμαϊκὰς ἀθροίσας δυνάμεις, ἀπῄει κατὰ Βουλγάρων, καὶ ἤδη πλησίον ἀλλήλων γενομένων τῶν στρατευμάτων, καὶ τοῦ βασιλέως εἰς μάχην προκαλουμένου τοὺς βαρβάρους, ὁ Κάρδαμος σὺν τοῖς οἰκείοις στρατεύμασιν ἀποδειλιάσας, φυγὰς ᾤχετο. ἀλλὰ καὶ οἱ ἄραβες κατὰ τὸ Ἀμόριον χωρήσαντες, οὐδὲν ἴσχυον πρὸς τὴν πόλιν ἀνύσιμον, λείαν δὲ λαβόντες, ὑπέστρεψαν. Πλάτων δὲ ὁ καθηγητὴς τῆς τοῦ Σακκουδίωνος μονῆς ἐπὶ πατριάρχου Ταρασίου κοινωνεῖν οὐκ ἠνέσχετο, ὅτι ἐκεῖνος τὸν βασιλέα εἰς κοινωνίαν ἐδέξατο, τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα καταλιπόντα, καὶ ἑτέρᾳ παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς συνοικήσαντα, μοιχείαν γὰρ ὠνόμαζε τὸ γινόμενον. ὃν ὁ βασιλεὺς ἀπαγαγὼν ἐν τῷ παλατίῳ καθεῖρξεν, ἡ δὲ τούτου μήτηρ αὐτῷ προΐστατο τοῦ Πλάτωνος, ὅτι κατῄσχυνε τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἐκδημήσαντος δὲ τῆς πόλεως ὁ κρατῶν μετὰ τῆς οἰκείας μητρὸς, εἰς Προῦσαν τὸ γεγονὸς, καὶ μαθὼν τεχθῆναί οἱ παιδίον ἄρρεν, ἐκεῖ τὴν μητέρα καταλιπὼν, σπουδαίως ὑπέστρεψεν. ἡ δὲ λαβομένη ἀδείας, τοὺς τῶν ταγμάτων ἄρχοντας δωρεαῖς τε καὶ ὑποσχέσεσιν ὑποποιησαμένη, πέπεικε συνθέσθαι καθελεῖν μὲν τὸν υἱὸν αὐτῆς, αὐτῇ δὲ μόνῃ τὴν αὐταρχίαν περιποιήσασθαι. καὶ συνθεμένων, εὐκαιρίαν ἐζήτει. τέθνηκε δὲ τὸ τεχθὲν παιδίον τῷ βασιλεῖ, ὅπερ ὠνόμασε Λέοντα, καὶ ἐθρηνήθη παρὰ τοῦ πατρός. οἱ δὲ τῆς κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλῆς συνίστορες τῇ μητρὶ αὐτοῦ, δείσαντες μὴ τοῦ καιροῦ τριβομένου, καὶ ὑπερτιθεμένης τῆς πράξεως γνωσθεῖεν, καὶ κατασχεθέντες ἀπόλοιντο, ἀποδύσαντες συνέσχον τὸν βασιλέα ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ περὶ ὥραν ἐνάτην τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὠμότατα ἐξορύττουσι, πειρώμενοι μὴ μόνον τοῦ φωτὸς στερῆσαι αὐτὸν, ἀλλ' αὐτῆς τῆς ζωῆς. ὅτε συνέβη ἐφ' ἡμέρας ἑπτακαίδεκα μὴ λάμψαι τὸν ἥλιον, ἀλλ' ἀλαμπεῖς εἶναι καὶ σκοτώδεις τὰς ἡμέρας ἐκείνας, οὐκ οἶδα εἴτε τυχαίως οὕτω συμβὰν, εἴτε καὶ διὰ τὴν τοῦ Κωνσταντίνου τύφλωσιν, ὡς τηνικαῦτα τοῖς ἀνθρώποις ἐδόκει, οἷα τῆς θείας προνοίας νεμεσησάσης τῷ πάθει, ὡς ἐκ μητρὸς εἰς υἱὸν γενομένῳ. ὁ μὲν οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορώρυκτο κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐκεῖνος τὸν θεῖον αὐτοῦ Νικηφόρον καὶ τὸν Μωσηλὲ ἐξετύφλωσε, καὶ τῶν λοιπῶν, ὡς εἴρηται, τὰς γλώσσας ἀπέτεμε, πέντε μεταξὺ παρεληλυθότων ἐνιαυτῶν. ἡ δὲ Εἰρήνη καὶ αὖθις τῆς μοναρχίας ἐπελάβετο. καὶ ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ ῥώμῃ τοῦ πάπα θανόντος Ἀδριανοῦ, Λέων ἐχειροτόνητο, ἀνὴρ αἰδοῖος καὶ τιμιώτατος. οἱ δὲ τῷ θανόντι Ἀδριανῷ προσήκοντες στασιάσαντες τὸν λαὸν ἠρέθισαν κατ' αὐτοῦ, καὶ συσχόντες αὐτὸν, ἐλωβήσαντο οἱ τὰ ὄμματα, ἀλλ' οὐκ ἐξετύφλωσαν. οἱ γὰρ ἐπιτραπέντες τὴν τύφλωσιν, ἐφείσαντο τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ἔξωθεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐλυμήναντο, τοῦ δὲ φωτὸς αὐτὸν οὐκ ἐστέρησαν. ὃς μετέπειτα τῷ τῶν Φράγγων ῥηγὶ προσρυεὶς Καρούλῳ, παρ' ἐκείνου εἰς τὸν τῆς ῥώμης ἐπανέστη θρόνον, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἠμύνατο, ἐξ ὅτου καὶ ἡ ῥώμη ὑπὸ τοὺς Φράγγους ἐγένετο, τοῦ Καρούλου στεφθέντος παρὰ τοῦ Λέοντος, καὶ βασιλέως ῥωμαίων

ὅτι κατὰ Βουλγάρων ὁ βασιλεὺς ἐστράτευσεν.

περὶ τοῦ μοναχοῦ Πλάτωνος.

ὅτι ἐτυφλώθη ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἐπιβουλῇ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

περὶ Λέοντος πάπα ῥώμης καὶ ὅπως οἱ φράγγοι, καὶ ὅπως τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν ῥώμην αὐτοὶ ἐκράτησαν.

uxor ornatum regium inuita cum nigro monastico uestitu cōmutasset, Theodotam quandam cubiculariam duxit, & augustali corona ornauit. Póst prosperè cum Arabibus dimicauit, & Cardamo Bulgarorū principi, qui per legatos tributa sibi à Romanis pendi postulabat: quod nisi fieret, Thraciā se usq; ad urbem populaturum minabat: stercora iumentorum misit, additis literis: Quia senex esset, supersedendū ei esse molestia itineris: nam se ipsum ad eum uenturū. Ac statim Romanis legionibus coactis, cōtra Bulgaros est ꝓfectus. Cum ambo exercitus in propinquo essent, & Imperator Barbaros ad bellū euocaret: Cardamus cum suis copijs territus fugā cepit. Sed & Arabes Amoriū aggressi, re infecta, præda duntaxat capta, discesserūt. Plato monasterij Saccidionis præceptor, cū Tarasio Patriarcha cōmunicare nō sustinuit, quòd ille imperatorem ad cōmunionē admisisset, qui deserta uxore, aliam contra instituta Christianorū matrimonio sibi iunxisset, quod factū adulteriū appellabat. Eum Imperator in Palatinū carcerem cōpegit, sed mater, illius defensionē ideo suscepit, quòd filiū probro affecisset. Prusa cum matre profectus, cum sibi filiolū natum esse audisset, matre illic relicta properè reuersus est. Tum illa nacta impunitatē, tribunis militū largitionibus & pollicitationibus cōciliatis, persuasit, ut promitterēt, se Imperium filio ademptum, in eam solam collaturos. Quo impetrato, occasionem rei cōficiendæ quæritabat. Verum Imperatore, filioli quem Leonē nominarat, obitū deplorante, ij qui matris cōtra eum insidiarum conscij erant, ueriti ne mora interposita dilatoq; facinore deprehensi perirent: ei subitò sub horam nonam oculos in palatio crudelissimè eruunt, parati nō lumine duntaxat, sed uita etiam ipsa priuare. Tum accidit, ut Sol per dies XVII. nō splenderet, sed obscuri & tenebrosi essent dies illi, quod haud scio fortuitó ne acciderit, an ob Constantini excæcationem, ut tum hominibus uidebatur, quasi diuina prouidentia cladem illā auersaretur filio à matre illatam. Oculi ei eruti sunt eodem die, quo ipse patruum suum Nicephorum, & Mosolem excæcarat, & reliquis (ut dictum est) linguas præciderat, annis interim quinq; elapsis. Irene uerò denuò imperium consecuta est. Adriano ueteris Romæ Papa mortuo, Leo suffectus est, uir reuerendus & honorabilis: sed Adriani defuncti necessarij populo cōtra illum concitato ei læserunt oculos, non tamen ademerunt. Nam ij quibus mandata erat excæcatio, pepercerunt homini, eiusq; miserti, extrinsecus oculos læserunt, sed lumine non priuarunt. Qui cum deinde se ad Carolū Francorū regē cōtulisset, ab illo sedi Romanæ restitutus, inimicos suos ultus est: ab eoq; tēpore Roma prorsus Franci potiti sunt, Carolo à Leone coronato, & Romanorū Imperatore

Expeditio Arabica & Bulgarica.

Platonis & Tarasij dissidium.

Irene milites cōtra filiū Constantinum mittit.

Cōstantino excæcato Sol nō splēdet.

Leo Papa Carolū magnum imperatorem creat.

appellato. Nam sub priore Iustiniano Franci Germanica stirpe oriundi, Italiam inuaserũt, ut suprà est expositum, fueruntq; Romanorũ hostes. Sed sub Leone Isauro, temporis illius Papa Gregorius, ob peruersam opinionem ab illo Imperatore impio defecit, eiq; tributũ pendere recusauit, neq; sibi quicquam esse rei uoluit cum impijs Ecclesiæ Constantinopolitanæ gubernatoribus, omissisq; bellis pacẽ cum Francis fecit: sub Constantino porrò & Irene, Papa Leo eos etiam Romam admisit. Sic & Italia uniuersa & ipsa Roma sunt potiti. Irene monarchiam (ut dictum est) adepta, fratres mariti eius carcere elapsi, in magnã Ecclesiã cõfugerunt, à quibusdam nouarũ rerum studiosis incitati. Aëtius igitur eunuchus qui multum apud Imperatricem autoritate ualebat, fide impunitatis data, eos Ecclesia eductos Athenas relegauit. Ibi cum agerẽt, Græci quidã Sclauicarũ gentium principem conuenere, orantes, ut eos inde educeret, & unum ex eis Imperatorem designatũ, in urbem Imperatoriã reduceret. Quæ res cum ad Imperatricem delata esset, omnibus pruti sunt oculi. At Francorum dux Carolus, Imperator Romanorũ à Papa Leone (ut dictũ est) appellatus, missis ad Irenem legatis nuptias illius ambijt, cum nec illa ab eo coniugio abhorreret, resq; confecta esset: nisi eunuchus Aëtius, potestatis particeps, omnem lapidem (ut aiũt) mouisset, ne id coniugium perficeretur. Nam cum in Regia multum posset, fratrem suum Leonem ornare Imperio meditabatur, quem insigni studio ad præturam Thraciæ & Macedoniæ solum euexerat, cum ipse prouincijs Opsicij orientalibus præesset. Vnde elatus, uiros honoratos despiciebat, & arrogãter tractabat. Quod illi ægrè ferentes, consilium cõtra Imperatricem inierunt, adhibitoq; patricio Nicephoro, generali Logotheta, profunda nocte in Chalcẽ uenerunt, Irene ægrotãte, & in ædibus suis Eleutherianis decumbente: ac satellitibus dixerũt, se ab Imperatrice missos esse, ut Nicephorum Imperatorem designarent, ut Patricius Aëtius eam cogere desineret ad fratrem suum Imperatorem decernendũ. Illi uiris patricijs ob eorum dignitatẽ fide habita, ipsi etiam unà cum illis Nicephorum Imperatorem salutarũt, atq; ita in Regiam illi admissi sunt. Deinde ea ipsa nocte turba promiscua collecta, Nicephori designationẽ per totum forum ante diluculũ publicarunt, & Irenes ædibus, in quibus tum agebat, custodiam adhibuerunt. Die iam illucescente, eam in Orientalem regiam traductã concluserunt, postea magnam Ecclesiã sunt ingressi, ut ibi Nicephorus diademate ornaretur, et Imperator proclamaretur, idq; factum est.

Irene affines suos excæcat.

Aëtius eunuchus Caroli & Irenes nuptias impedit.

Nicephoro dolo circũuentis satellitibus imperio potitur.

ὀνομασθέντος. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ προτέρου Ἰουστινιανοῦ τῇ Ἰταλίᾳ ἐπῆλθον οἱ Φράγγοι, ἐκ γένους ὄντες τῶν Γερμανῶν, ὡς εἴρηταί που, καὶ ἦσαν τοῖς Ῥωμαίοις πολέμιοι. ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ὁ τότε πάπας Γρηγόριος, διὰ τὴν ἐκείνου κακοδοξίαν ἀποστὰς τοῦ ὑποτελεῖν ἐκείνῳ τῷ ἀσεβεῖ βασιλεῖ, καὶ δασμοφορεῖν, καὶ τοῦ κοινωνεῖν τοῖς ἀσεβῶς προεστῶσι τῆς ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐσπείσατο τοῖς Φράγγοις, καὶ τὰς πρὸς ἐκείνους μάχας κατέλυσεν. ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης ὁ πάπας Λέων καὶ εἰς τὴν Ῥώμην αὐτοὺς εἰσεδέξατο, καὶ οὕτω τῆς Ἰταλίας πάσης καὶ τῆς Ῥώμης αὐτῆς ἐκυρίευσαν. τῆς Εἰρήνης δὲ μοναρχησάσης ὡς λέλεκται, οἱ ἀνδράδελφοι αὐτῆς καθειργμένοι τυγχάνοντες, ἠδυνήθησαν τῇ μεγάλῃ προσφυγεῖν ἐκκλησίᾳ, παρά τινων νεωτεριστῶν εἰς τοῦτο ἀναπεισθέντες. Αἴτιος οὖν ὁ εὐνοῦχος μέγα τότε παρὰ τῇ βασιλίσσῃ δυνάμενος, ἀπελθὼν καὶ πίστεις αὐτοῖς παρασχὼν, ὡς οὐδὲν δεινὸν πείσονται, ἐξήγαγε τῆς ἐκκλησίας αὐτοὺς, καὶ εἰς Ἀθήνας ἀπήχθησαν ὑπερόριοι. ἐκεῖ δὲ διαγόντων αὐτῶν, τινὲς τῶν τῆς Ἑλλάδος προσῆλθον τῷ ἄρχοντι τῶν Σκλαβινῶν ἐθνῶν, δεόμενοι αὐτοῦ, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς, καὶ ἕνα προχειρίσασθαι βασιλέα, καὶ ἀγαγεῖν αὐτὸν εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων. μηνυθέντος δὲ τούτου τῇ βασιλίδι, προστάξει ἐκείνης ἀπετυφλώθησαν ἅπαντες. ὁ δὲ τῶν Φράγγων ἀρχηγὸς Κάρουλος βασιλεὺς Ῥωμαίων παρὰ τοῦ πάπα Λέοντος, ὡς εἴρηται, ἀναγορευθεὶς, πρέσβεις ἔπεμψε πρὸς τὴν Εἰρήνην, ζητῶν συζευχθῆναι αὐτῇ κατὰ συμβίωσιν γαμικήν. καὶ οὐδ' ἐκείνῃ τοῦτο ἀβούλητον ἔδοξε, καὶ γέγονεν ἂν, εἰ μὴ ὁ ἐκτομίας Αἴτιος παραδυναστεύων, πᾶσαν ἐκίνησε μηχανὴν, εἰς τὸ μὴ ἀποπληρωθῆναι τὴν συζυγίαν. οὗτος γὰρ μέγα δυνάμενος ἐν τοῖς βασιλείοις, τὸν οἰκεῖον ὁμαίμονα Λέοντα ἀξιῶσαι τῆς βασιλείας δὴ μάλιστα ἐπενόει, ὃς δὴ Λέων διὰ σπουδῆς τοῦ Αἰτίου μόνος αὐτὸς στρατηγὸς Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας προὐβέβλητο, ὁ δέ γε Αἴτιος τῶν ἑῴων ἦρχε θεμάτων τοῦ Ὀψικίου καὶ τῶν ἀνατολικῶν. κἀντεῦθεν ὑπερφρονήσας τῶν ἐν τέλει κατεφρόνει, καὶ ἀλαζονικῶς αὐτοῖς προσεφέρετο. οἱ δὲ τούτοις ἀχθόμενοι, βούλευμα κατὰ τῆς βασιλίσσης συνέθεντο, καὶ τὸν πατρίκιον Νικηφόρον καὶ γενικὸν λογοθέτην παραλαβόντες, βαθείας νυκτὸς ἦλθον εἰς τὴν Χαλκῆν, τῆς βασιλίσσης Εἰρήνης νοσούσης, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς ὄντι ἐν τοῖς Ἐλευθερίου κειμένης, εἶπον οὖν τοῖς ἐκεῖσε φυλάττουσι, παρὰ τῆς βασιλίσσης σταλῆναι, ἵνα βασιλέα τὸν Νικηφόρον ἀναγορεύσωσιν, ὡς ἂν οὕτω παύσηται ὁ πατρίκιος Αἴτιος βιαζόμενος αὐτὴν τὸν ἑαυτοῦ σύγγονον προχειρίσασθαι βασιλέα. πιστεύσαντες οὖν τοῖς ταῦτα λέγουσι πατρικίοις τῶν περιφανῶν οὖσι, καὶ αὐτοὶ τὸν Νικηφόρον σὺν ἐκείνοις εἰς βασιλέα εὐφήμησαν, καὶ οὕτω παραχωρηθέντες, εἰς τὸ μέγα εἰσῆλθον ἀνάκτορον. εἶτα διὰ τῆς νυκτὸς ὄχλον ἀθροίσαντες σύγκλυδα, διὰ πάσης τῆς ἀγορᾶς πρὸ τῆς ἡμέρας τὴν τοῦ Νικηφόρου πεποίηνται ἀναγόρευσιν, καὶ τῷ τῆς Εἰρήνης οἴκῳ, καθ' ὃν διῆγε τότε, φρουρὰν περιέστησαν. ἡμέρας δὲ ἤδη ὑποφαινούσης, καὶ εἰς τὰ πρὸς ἕω βασίλεια μεταγαγόντες αὐτὴν καὶ κατακλείσαντες, εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἀφίκοντο, ἵν' ἐκεῖ ταινιωθείη ὁ Νικηφόρος, καὶ αὐτοκράτωρ ἀναῤῥηθείη, ὃ δὴ καὶ γέγονε.

περὶ τῶν ἀνδραδέλφων τῆς βασιλίσσης εἰρήνης.

ὅτι ἐζήτει ὁ τῶν φράγγων ἀρχηγὸς συζευχθῆναι τῇ βασιλίσσῃ.

ὅπως ἡρπάσατο τὰ βασίλεια ὁ ἀπὸ γενικῶν νικηφόρος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ἐκ γενικῶν.

Τῆς τοίνυν δὲ τῆς αὐταρχίας ὁ νικηφόρος δραξάμενος ἐξῆς ἡμέρᾳ πρὸς τὴν βασίλισσαν ἀπῄει, οὖσαν ὑπὸ φρουράν, ἄκων προαχθῆναι λέγων εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν βασίλειον, μὴ δὲ γὰρ εἶναι αὐτῷ πρὸς βουλῆς, καὶ θαρρεῖν αὐτὴν ἀναπείθων, ὡς οὐδενὸς ἀτυχησούσης, τῶν παρὰ δούλου ὀφειλομένων πρὸς δέσποιναν γίνεσθαι. ἠξίου δὲ τοὺς βασιλικοὺς ὑποδεῖξαι πάντας αὐτῷ θησαυρούς. ἡ δὲ τὰ κατ' ἐμὲ φησὶ πρὸς αὐτὸν ἀνατεθεῖσθαι τῷ θεῷ, τὴν μὲν ἔκπτωσιν τῆς βασιλείας ἀναγράφω ταῖς ἁμαρτίαις μου, τὴν δὲ σὴν ἀνάρρησιν λογίζομαι ἐκ θεοῦ, ὡς δὴ ἐκείνου προβληθέντα σε προσκυνῶ, καὶ ἀξιῶ φείσασθαί μου τῆς ἀσθενείας, καὶ ἐᾶσαι διάγειν με ἐν τῷ οἴκῳ μου. ὁ δὲ, κἂν οὖν εἰ μή τι ἐκκρύψῃς τῶν τεθησαυρισμένων ἐν ἀποκρύφοις, ἔσται σοι καὶ τοῦτο φησί, καὶ εἴ τι σοι ἄλλο πρὸς ἀρέσκειαν ἕτερον, καὶ ὅρκον δὴ αὐτῆς τοῦτο ἀπῄτησεν. ἡ δὲ ὤμοσε, καὶ πλεῖστα ὑπέδειξε· καὶ ὃς αὐτίκα εἰς τὴν νῆσον αὐτὴν ὑπερώρισεν, ἣ τοῦ πρίγκιπος ἐπωνόμασται, ἐν ᾗ μονὴν ὑπῆρχε δεδομημένην ἐκείνῃ. ἦν γὰρ ὁ νικηφόρος φιλοχρηματώτατος λίαν, ἀπληστότατός τε καὶ ἀπιστότατος, καὶ κακίας ἁπάσης, ὡς εἰπεῖν, καταγώγιον. καὶ οὐδ' ὑποκριθῆναι πρὸς βραχύ τινος ἠνείχετο πρὸς τοὺς ὑπηκόους χρηστότητα, ἀλλ' αὐτίκα πάσης ἀδικίας τὰ πάντα ἐπλήρωσε, καὶ οὐδὲ τῶν συνεργησάντων αὐτῷ εἰς τὸ βασιλεῦσαι ἐφείσατο, ἀλλὰ τὸν μὲν τριφύλλιον φαρμάκῳ ἀνεῖλε, τὸν δὲ πατρίκιον βαρδάνην καὶ στρατηγὸν τῶν ἀνατολικῶν, ᾧ τοῦρκος ἦν ἐπίκλησις, ἀναγορευθέντα εἰς βασιλέα παρὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων, εἴτε θέλοντα, εἴτε ἄκοντα (λέγεται γὰρ ἀμφότερα) εἶτα μεταμεληθέντα, καὶ πίστεις ἀπαθείας παρ' αὐτοῦ εἰληφότα, μοναχόν τε γενόμενον, καὶ εἰς τὴν νῆσον, τὴν λεγομένην πρώτην, διαπεραιωθέντα, ὅπου ἦν δεδομημένον μοναστήριον, σάλας κρυφίως τινάς, ὡς δῆθεν ἀγνοοῦντος αὐτοῦ πεπρᾶχθαι τὸ ἐγχείρημα τοῦ φόνου, καὶ λυπεῖσθαι ἐσχηματίζετο, καὶ ὤμνυεν ἀμέτοχος εἶναι τοῦ τοιούτου τολμήματος. τὸν δὲ τῆς εἰρήνης υἱὸν τὸν κωνσταντῖνον προσελάβετο, καὶ ὑποποιησάμενος, ἵν' αὐτῷ ὑποδείξῃ κρυπτόμενα χρήματα. κἀκεῖνος ὑπέδειξεν ἐν τοίχῳ τεθησαυρισμένα πολλά. συνεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς νικηφόρος ἀχθομένους αὐτῷ ἅπαντας, καὶ δείσας μὴ τὴν εἰρήνην αὖθις ἐγγὺς οὖσαν λαβόντες, εἰς τὴν βασιλείαν ἐπαναγάγωσιν, εἰς τὴν λέσβον αὐτὴν ὑπερόριον ἔθετο, καὶ φρουροὺς ἐπέστησεν αὐτῇ, ἐν ᾗ τῇ λύπῃ κατατακεῖσα τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν. ἔστεψε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ σταυράκιον ὁ νικηφόρος, ἀηδῆ τε λίαν ὄντα καὶ ἀφελῆ, καὶ μήτε εἶδος μήτε μὴν γνώμην τινὰ μήτε σύνεσιν ἔχοντα τυραννίδος ἐπαξίαν. τοῦ μέντοι πατριάρχου ταρασίου τὸν βίον μεταλλαχότος κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τῶν νηστειῶν, νικηφόρος ὁ ἀοίδιμος ψήφῳ κοινῇ κατὰ τὴν τοῦ πάσχα κυριακὴν, πατριάρχης ἐχειροτονήθη, ἀσηκρῆτις τυγχάνων. πλάτων δὲ καὶ θεόδωρος ὁ γεγονὼς ἡγούμενος τῆς τοῦ στουδίου μονῆς ἐστασίαζον, διὰ τὴν τοῦ μακαρίου ἐκείνου χειροτονίαν, ὅτι ἀθρόως ἐκ λαϊκῶν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προεχειρίσθη, καί τοι τούτου πολλάκις πραχθέντος. οὓς καὶ ἀπελάσαι τῆς πόλεως ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσατο, οὐ μὴν καὶ εἰς ἔργον τὸ βούλημα ἤγαγεν. εἰσὶ δ' οἳ λέγουσι σκῆψιν εἶναι τὸ στασιάσαι αὐτοὺς διὰ τὸ ἐκ λαϊκῶν γενέσθαι πατριάρχην τὸν ἱερὸν νικηφόρον, τὸ δ' ἀληθὲς αἴτιον φιλαρχίαν εἶναι, ἐβούλοντο γὰρ τῆς ἐκκλησίας ἐπικρατεῖν αὐτοὶ γενέσθαι, καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης τῆς κωνσταντινουπόλεως ἀναβῆναι θρόνον τὰ μάλιστα πο-

Margin notes (Greek): ἴσα πρὸς τὴν βασιλίδα ὡς φίλην ὁ νικηφόρος ἄρνει, καὶ ἴσα πρὸς ἐκεῖνον ἐκεῖνο, ὡς ὅτι πολλὰ ὑπέδειξεν αὐτῷ χρήματα τεθησαυρισμένα, καὶ ὡς αὐτίκα ὑπερώρισεν. — ἀνάρρησις σταυρακίου τοῦ νικηφόρου υἱοῦ. — ὅτι μετὰ τὸν ἐν ἁγίοις ταράσιον ὁ θεῖος νικηφόρος πατριάρχης ἐπατριάρχευσε. — ὅπως ὁ πλάτων καὶ ὁ θεόδωρος ὁ στουδίτης ἐστασίαζον.

IMPERIVM NICEPHORI generalis.

IMperio sic arrepto Nicephorus postridie ad Imperatricem uenit, quę à satellitibus custodiebatur, seq; dixit inuitum ad id dignitatis fastigiū euectum esse, quod sibi cordi non sit, eamq; bono animo esse iussit, ut quę nihil non impetratura esset, quod dominæ à seruo præstari oporteret, & ut Imperatorij thesauri oēs sibi monstrarentur, petijt. Illa respondit, se res suas commendasse Deo, & amissionem Imperij peccatis suis asscribere, illiusq; proclamationem diuinitus contigisse iudicare, ac adorare eum, ut à Deo designatū, & petere, ut suæ imbecillitati parceret, seq; in ædibus suis ætatem degere pateretur. Ad hæc ille, si nihil ex absconditis thesauris cælaret, se & hoc ei concessurū, & si quid aliud placeret, promisit, eaq; de re iusiurandum ab ea exegit. Cum illa iurasset, maximamq; pecuniā demonstrasset: statim eam in insulā Principis, in qua monasteriū Irene struxerat, relegauit. Fuit enim Nicephorus pecuniæ auidissimus, auaritia inexplebili, summaq; perfidia, & (ut ita dicā) omnis improbitatis diuersoriū, ac ne ad exiguum quidem tempus benignitatem erga subditos simulare potuit, sed statim iniurijs impleuit omnia: ac ne ijs quidem pepercit, quorū opera ad imperiū peruenerat. Nam Triphylliū ueneno sustulit, Bardanem Patricium & ducem, cognomēto Turcum, ab Orientalibus legionibus siue uolentem siue nolentē, Imperatorem salutatum (nam utrūq; fertur) accersiuit, pmissaq; impunitate, factū monachū in insulā Protā trāsuectū, ubi monasteriū struxerat, luce priuauit, satellitib⁹ clam missis, ut ipso inuito id factū esse uideretur, mœrorēq; præ se ferens, iureiurādo negauit, se illius facinoris esse cōsciū. Cōstantinū Irenæ filiū asciuit, ab eoq; obsequijs delinito impetrauit, ut sibi magnā pecuniā in muro quodā ædificijs obsepto conditā demōstraret. Cum aūt se omnib⁹ inuisum esse cerneret, ueritus ne Irenē in propinquo degentē in imperiū reducerēt, eam custodib⁹ adhibitis, Lesbū relegauit, ubi præ mœrore mortua est. Filiū Stauraciū hominē odiosissimū et simplicē, neque forma neq; prudētia regno digna pręditū, coronauit. Patriarcha Tarasio prima ieiuniorum hebdomade defuncto, inclytus Nicephorus à secretis, dominica Paschatis cōmuni suffragio Patriarcha est electus: cui electioni Plato & Theodotus q magister Studiēsis monasterij fuerat, se opposuerūt, quòd Nicephorus homo planè laicus episcopatū adeptus esset, quāuis id sæpè acciderat. Eos Imperator urbe pellere in animo habuit, sed id cōsilium nō est executus. Sunt q illos crimē illud laicæ cōditionis ambitioni suæ prætexuisse dicāt, cū re uera ipsi Ecclesię dominari, & pōtificiū Cōstantinopolis soliū cōscendere impensè cuperent,

Margin notes (Latin): Irene monasterio includitur. — Nicephori improbissimum ingenium. — Irenes relegatio. — Stauracij coronatio. — Nicephorus Patriarcha.

Theophano Stauracij uxor.

Imperator filio uxorē daturus, Theophanonē Atheniensem, Irenes Imperatricis cognatam, iam uiro desposam, matrimonio nefariè dirēpto, Stauracio coniunxit: cumq; colluuio quædā & sentina omniū uitiorū esset, alia atq; alia ad subditos atterendos cōminisci nō destitit. quorū plerisq; omissis, paucorū mentionē faciam, gustū duntaxat tanq; de pleno dolio lectoribus prębiturus.

Nicephori sordes, rapacitas & exactiones.

Inopes prouinciarū militare iussit, eisq; à finitimis arma & stipendia pręberi, & inopū uectigalia exigi à locupletibus, quę cōstituto Allelengyon, q̄d alij ꝓ alijs spondererēt, appellata est. Designauit & inspectores, quibus mādauit, ut publica uectigalia augerēt, & ꝓ chartiatico in singula nomismata binæ siliquę poscerētur. Illi etiā fundos optimos quosq; dominis ereptos, fisco assignarūt. Huius inuētū pessimū est etiā Capnici impositio, parœcis Ecclesiarū, monasteriorū, earūq; ędiū in quib' uel pauperes uel senes alebātur, mādati, et cuiuis eorū q neq; fundos neq; reditus habebāt. Ab ijs etiā, qui quomodocunq; è pauperib' diuites euaserāt, tanq; thesauros reperissēt, pecuniā exigi iussit. Naucleros agros emere à publico coëgit, homines uel quid esset agricultura, ignorātes, idq; ad prouinciales naucleros ptinuit. Qui aūt Cōstātinopoli degebāt, singuli duodenas auri libras fisco ꝓ usura pēsitabāt, ultra cętera onera quę nauib' incūbebāt. Preterea quos uel mercatores, uel officinarū magistros, pecuniosos esse norat: ijs, maxima parte adēpta, ꝑexiguū quiddā relinquebat, ut cuidā cæreorū uēditori fecit, quē cū magnę pecunię dominū esse cognouisset, accersitū, manu illi' suo capiti imposita, iuratū dicere coëgit, quātū auri haberet: illo cētū libras affirmante, ut eas afferret, hominē hortat' est. Iis allatis: Nō tibi opus est (inquit) tāto auro: & decē libris illi relictis ipse reliquas sibi uēdicauit, eūq; suæ mēsę adhibuit, unū imperatoriū prādiū XC. libris auri nō spōte mercatū.

Prandiū imperatoris XC. libris auri emptū.

Huiusmodi multis rationib' excogitatis Nicephorus, ad quas solertissimo erat ingenio, subditos oēs afflixit, omnib' odio fuit. Quāobrē uir quidā ignotus stricto gladio in regiā ad eū occidēdum accurrit, cōcursuq; facto, quosdā ense ꝑcussit, cōprehēsus & quæstionibus adhibitus, nihil de quoq; protulit, simulataq; insania, inclusus est.

Manichæi & Athingani.

Nicephorus Manichæis, & ijs qui Athingani uocātur, in oraculis augurijs & arcanis cerimonijs usus est. Vnde in Romanis prouincijs dispersum id hominū genus, multorum simplicium fidem corrupit.

Agarenorū incursiones.

Agareni sub eo, Romanis prouincijs crebris expeditionibus multas clades intulerunt, ac præter cætera, etiam Euchaitorum metropolim ceperunt. Ac illi Orientem populati sunt, Bulgari occidentem.

Nicephorus se Pharaoni comparat.

Imperator igitur quum bellum aduersus Bulgaros suscipere decreuisset, & quidam ex eius intimis ei suasisset, ut subditos clementius tractaret, Nam omnes, inquit,

ποίησιν. τῷ δὲ υἱῷ αὐτοῦ Σταυρακίῳ ἀγαγέσθαι γυναῖκα ὁ βασιλεὺς βουληθεὶς, Θεοφανὼ τὴν ἀθηναίαν, προσγενῆ τῇ βασιλίσσῃ εἰρήνῃ οὖσαν, καὶ ἤδη κατεγγυηθεῖσαν ἀνδρὶ, διαζεύξας αὐτοῦ ἀθέσμως, τῷ Σταυρακίῳ συνέζευξε. πανσπερμία δὲ παντοδαπῆς κακίας οὗτος τυγχάνων ὁ αὐτοκράτωρ, οὐ διέλιπεν ἄλλα ἐπ' ἄλλοις ὡς συντρίβειν τῶν ὑπηκόων ἐπινοούμενος. ὀλίγων δὲ ἐπιμνησθησόμεθα, τὰ πολλὰ παραλιπόντες, ἵν' ὡς ἐκ πλήρους πίθου γεῦμα τοῦτο τοῖς τῇ ἱστορίᾳ ἐντυγχάνουσιν εἴη. στρατεύεσθαι τοὺς ἀπόρους ἐκ τῶν θεμάτων ἐδικαίωσε, καὶ παρὰ τῶν ὁμοχώρων ὅπλα τε αὐτοῖς χορηγεῖσθαι καὶ ἀναλώματα, καὶ τὰ τῶν ἀπόρων τέλη τοὺς εὐποροῦντας ἀπαιτεῖσθαι, ὃ ἀλληλέγγυον ὠνομάσθη, ἐπόπτας προβαλλόμενος, πλεονεκτικώτερον ἐπαύξειν σφᾶς τὰ δημόσια. ἀπαιτεῖσθαι δὲ καὶ ὑπὲρ χαρτιατικοῦ ἐπὶ τῷ νομίσματι δύο κεράτια. οἱ δὲ τὰ κρείττω τῶν κτημάτων ἐκ τῶν δεσποτῶν ἀφαιρούμενοι, τῷ δημοσίῳ ἀφώριζον. τούτου καὶ ἡ τοῦ καπνικοῦ ἐπίθεσις γέγονε κάκιστον, ἐπαχθεῖσα τοῖς τῶν ἐκκλησιῶν καὶ πτωχείων γηροκομείων τε καὶ μοναστηρίων παροίκοις, καὶ παντὶ μήτε κλῆρον ἔχοντι μήτε τέλος. καὶ τοὺς δὲ ἐξ ἀπόρων ὅπως δή ποτε εἰς εὐπορίαν μεταχθέντας χρήματα ἀπαιτεῖσθαι, ὡς εὑρόντας θησαυρὸν, καὶ τοὺς ναυκλήρους πρίασθαι γῆν ἐκέλευσεν ἐκ τοῦ δημοσίου, ἀνθρώπους οὐδ' ὅ,τι δή γεωργία γινώσκοντας, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς θέμασιν οἰκούντων ναυκλήρων ἐγίνετο. τοῖς δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει ναυκλήροις προσέταξεν ἀνὰ δώδεκα λίτρας ἑκάστῳ χρυσίου, ἵνα τόκον καταβάλλῃ τῷ δημοσίῳ, τῶν ἄλλων βαρῶν τοῖς πλοίοις ἐπικειμένων ἐπέκεινα. καὶ οὓς δὲ αὖ ἔμαθον τῶν ἐμπόρων ἢ ἐργαστηρίων προϊσταμένων πολλῶν εὐπορεῖν, ἐκείνων ἀφῄρει τὰ χρήματα, πολλοστόν τι μέρος ἐκείνοις ἐῶν, οἷον καὶ ἐπί τινι πράττει κηρίων ἐργαστηρίῳ. μαθὼν γὰρ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον κύριον εἶναι χρημάτων πολλῶν, μεταπέμπεται αὐτὸν, καὶ ἐπίθες σου φησὶ τὴν χεῖρα τῇ κεφαλῇ μου, καὶ ὄμοσον κατ' αὐτῆς, πόσον σοι χρυσίον ἐστί. τοῦ δὲ βιασθέντος τοῦτο ποιῆσαι, καὶ ὀμόσαντος ἑκατὸν ἔχειν λίτρας, ἐνεχθῆναι ταύτας παρεκελεύσατο. ὡς δ' οὖν ἐκομίσθησαν, τί χρεία σοι τοσούτου εἶπε χρυσοῦ; δέκα γοῦν λίτρας αὐτῷ ἀπορρίψας λαβεῖν, τὰς λοιπὰς αὐτὸς ἐπεκτήσατο, ὁμοδίαιτον αὐτὸν τὴν ἡμέραν ταύτην πεποιηκὼς, γεγονότα χρυσίου λιτρῶν τὸ συνεστιᾶσαι τῷ βασιλεῖ οὐχ ἑκόντα πριάμενον. τοιαῦτα πολλὰ ὁ Νικηφόρος κατὰ τῶν ὑπηκόων ἐπινοῶν (ἦν γὰρ πραγματευτὴς ἐν τοιούτοις) πᾶσαν αὐτοῖς ἐπήνεγκε κάκωσιν, καὶ ὑπὸ πάντων ἐμισεῖτο. ὅθεν ἀγνοούμενός τις ἀνὴρ ξίφος ποτὲ λαβὼν ἐν χερσὶν, εἰσέδραμε τὰ βασίλεια, ἀνελεῖν τὸν βασιλέα τοῦτον ζητῶν. τινῶν δ' ἐπιδραμόντων αὐτῷ, τοὺς μὲν ἔπληξε τῷ ξίφει, αὐτὸς δὲ συσχεθεὶς καὶ βασάνοις ἐκδοθεὶς, οὐδέν τι κατά του ἐξεφώνησεν, ἀλλὰ παρακεκόφθαι τὰς φρένας ὑποκριθεὶς, κατάκλειστος γέγονε. Μανιχαίοις δὲ καὶ τοῖς καλουμένοις ἀθιγγάνοις ἐν χρησμοῖς τε καὶ οἰωνίσμασι καὶ τελεταῖς ἀπορρήτοις ἐχρῆτο. κἀντεῦθεν εἰς τὰς χώρας τὰς Ῥωμαϊκὰς εἰσεφθάρησαν, καὶ πολλοὶ τῶν ἀβελτέρων εἰς τὴν πίστιν ὑπ' αὐτῶν διεφθάρησαν. οἱ δὲ τῆς Ἄγαρ πολλάκις κατὰ Ῥωμαίων ἐπιστρατεύοντες ἐκάκουν τὰς χώρας, εἷλόν τε σὺν ἄλλοις καὶ τὴν τῶν Εὐχαΐτων μητρόπολιν. καὶ οὗτοι μὲν τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ἐληΐζοντο, οἱ δὲ Βούλγαροι τὰ ἑσπέρια. ἐπιστρατεῦσαι τοίνυν κατὰ Βουλγάρων ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσατο, καί τινος τῶν οἰκειοτάτων αὐτῷ συμβουλεύοντος, ἐνδοῦναι τοῖς ὑπηκόοις τὴν κάκωσιν. πάντες γὰρ, ἔφη,

καταβοῶσιν

οἷας ἐφεῦρεν ἐπινοίας [illegible] ὁ βασιλεὺς νικηφόρος ὁ ἀπηνής.

περὶ τοῦ [illegible] εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ζητοῦντος ἀνελεῖν τὸν βασιλέα.

ὅτι μανιχαίοις καὶ ἀθιγγάνοις [illegible] μάλιστα.

ἐστράτευσε κατὰ βουλγάρων [illegible] ἀπώλετο.

κατὰ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ εἴ τι τῶν ἀπευκταίων συμβαίη ἡμῖν, πάντες ἐπιχαρήσονται τῇ πτώσει ἡμῶν. ἐκεῖνος ἔφη, ὡς ὁ θεὸς ἐσκλήρυνε τὴν καρδίαν μου ὥσπερ τὴν τοῦ Φαραώ. μὴ οὖν ἐκδέχου τι ἀγαθὸν τοῖς ὑπὸ χεῖρά μου ἐξ ἐμοῦ. συναθροίσας οὖν τὰ τάγματα ταῦτα, ἀπῆρεν, καὶ εἰς Βουλγαρίαν παραγενόμενος, τοῦ Κρούμου τοῦ ἔθνους ἀρχηγετοῦντος, τὰ μὲν πρῶτα εὐτύχησεν, ὥστε καὶ τὴν τοῦ Κρούμου παραλαβεῖν αὐλὴν (οὕτω γὰρ τὴν τοῦ σφῶν ἀρχηγοῦ οἱ Βούλγαροι ἐκάλουν κατοίκησιν) καὶ τοῖς ἐκείνου ταμιείοις σφραγῖδας ἐπιβαλεῖν, ὡς ἰδίοις γενομένοις αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων διὰ σκύλων ἁρπαγὴν τιμωρήσασθαι. τοῦ δὲ Κρούμου ἀποδειλιάσαντος, καὶ ἱκετεύοντος φείσασθαι τοῦ ἔθνους, καὶ ἐφ' οἷαις ἂν βούλοιτο συνθήκαις ἀπέχεσθαι αὐτῷ, ὀγκωθεὶς ἐκεῖνος τῷ εὐτυχήματι, τὰς σπονδὰς οὐ προσήκατο. ἀπογνοὺς οὖν ὁ Κροῦμος, καὶ τὸν περὶ ψυχῆς ἤδη λογιζόμενος δίαυλον, τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις συναγαγών, καὶ λόγοις παρακλητικοῖς παραθαρρύνας αὐτούς, ἐπιπίπτει νυκτὸς ἐπιούσης κατὰ τὰς τῶν Ῥωμαίων παρεμβολάς, ἀφυλάκτως κοιμωμένων ἁπάντων (μὴ γὰρ ἄν ποτε τολμῆσαι συμμῖξαι αὐτοῖς τοὺς Βαρβάρους ἐξ ἀπονοίας πολλῆς ᾤοντο) καὶ αὐτίκα ἐπὶ τὴν βασίλειον σκηνὴν ὁρμήσασι, καὶ ἀναιρεῖται μὲν ὁ Νικηφόρος, τὸ δ' ὅπως, ἀγνοεῖται. λέγεται δὲ καὶ παρὰ τῶν οἰκείων ἀναιρεθῆναι ἐπιβουλευόντων αὐτῷ διὰ μῖσος, καὶ ἢ προεξεργασαμένων τὴν ἐκείνου σφαγήν, ἢ τῶν μὲν Βαρβάρων προκαταρξαμένων, τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπεξεργασαμένων τὸν φόνον τὸν τοῦ ἀλάστορος. τιτρώσκεται δὲ καὶ ὁ Σταυράκιος μεταξὺ τοῦ ὤμου τοῦ δεξιοῦ καὶ τοῦ τένοντος, καὶ ἀναιροῦνται πολλοὶ μὲν τῶν ἐν ὑπεροχαῖς, τῶν ἐν τέλει, τῶν ἐν στρατηγίαις, τῶν ἐν ἀξιώμασι, τῶν δ' ἄλλως στρατευομένων, καὶ τῶν τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας καὶ τῶν λοιπῶν θεραπόντων οὐδεὶς ἀριθμός. διαρπάζεται δὲ ξύμπασα ἡ τοῦ βασιλέως ἀποσκευή, καὶ ἅπαν τὸ τῶν Ῥωμαίων χαράκωμα, καὶ περιγίνεται τοῖς Βαρβάροις καὶ πλοῦτος συχνός, καὶ ὅπλα πολλά, καὶ ἵπποι μυρία. μόλις γοῦν ὁ Σταυράκιος διασώζεται, καὶ ὅσους ἡ νὺξ περιέσχε λαθεῖν λόχμας ὑποδῦσι, καὶ ἕλη, καὶ τοιαῦτά τινα. τὸν δὲ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου νεκρὸν λαβὼν ὁ Κροῦμος, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκτεμὼν ἀφ' ἡμέρας μέν τινας ἐφ' ὕψους ἀνήρτησε, θεατρίζων ταύτην καὶ ἐμπομπεύων τῷ κατορθώματι. εἶτα τὸ τῆς κορυφῆς ὀστοῦν ἀποδηλῶν, καὶ γυμνώσας τοῦ δέρματος, ἀργύρῳ τε περιδήσας, ὡς κύλικι τούτῳ ἐχρῆτο, οἶνόν τ' ἐγχέων αὐτῷ, πίνειν ἐδίδου τοῖς ὑπ' αὐτόν. ἀγγελθέντος δ' ἐν Βυζαντίῳ τοῦ τῶν Ῥωμαίων ὀλέθρου καὶ τῆς τοῦ βασιλέως σφαγῆς, θρῆνος μὲν ἦν πανταχόσε πολύς, καὶ ὠλόλυζον οἱ τοῖς ἀνῃρημένοις προσήκοντες, κουφισμὸν δὲ ἐποίει τῆς συμφορᾶς ἡ τοῦ κρατοῦντος ἀπώλεια, ἐφησθέντων πάντων αὐτῇ. ἐβασίλευσε δὲ κάκιστος ἔτη ἐννέα.

ἔτι τὴν [illegible] ἄλλο τὸ βασίλειον ὁ Κροῦμος αἰτῶν [illegible] αὐτὶ [illegible] ἐπέχειν.

ΑΥΤΑΡΧΙΑ ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ τοῦ υἱοῦ Νικηφόρου.

Ὁ μὲν οὖν Νικηφόρος κάκιστος γεγονώς, ἀπώλετο αἴσχιστα. ὁ δέ γε Σταυράκιος πεπληγμένος φυγών, εἰς Ἀδριανούπολιν διασώζεται, κἀνταῦθα αὐτὸς ἀνερρήθη αὐτοκράτωρ τῶν ἐν ἀρχαῖς ἐνίων σπουδῇ, καὶ κακῶς ἐκ τοῦ τραύματος διακείμενος, ἐς τὴν μεγαλόπολιν εἰσελήλυθεν. ἐπιβουλεύει δὲ τῷ κουροπαλάτῃ Μιχαήλ, ᾧ Ῥαγγαβὲ τὸ ἐπώνυμον, γαμβρῷ αὐτοῦ ὄντι, ἐπὶ Προκοπίᾳ τῇ ἀδελφῇ, βουλόμενος τὴν βασιλείαν τῇ ἑαυτοῦ συμβίῳ καταλιπεῖν. γνόντες δὲ τὴν τοῦ Σταυρακίου μελέτην οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ σὺν τοῖς λοιποῖς ἐκ τῶν ταγμάτων ἀθροίσαντες,

ἀνάρρησις τοῦ Ῥαγγαβὲ Μιχαήλ.

contra nos uociferātur: & si quid aduersi nobis acciderit, omnes casu nostro lętabūtur. Respōdit ille: Deus cor meū quemadmodū Pharaonis indurauit. Ne quid igitur à me bonum ijs euenturū expectato, qui in manu mea sunt. Accersitis igitur undiq; legionibus, in Bulgariam profectus, Crumo genti imperāte, principiò secunda fortuna usus est, ut & aulam illius caperet (sic enim Bulgari sui principis habitationē appellabant) & cōclauibus ut suis, sigilla imprimeret, et multos suorū, ob spoliorū rapinam multaret. Crumo aūt fractis animis supplicante, ut genti parceret, & quibus ipse uellet cōditionibus pacē daret, successu elatus nullas cōditiones admisit. Crumus igitur desperatis rebus, sibi iam de ipsa uita dimicandū ratus, coactis suis copijs, easq; cohortatus, castra Romanorū noctu inuadit, omnibus sine excubijs dormientibus. (Neq; enim in tanta desperatione unquā ausuros secū Barbaros congredi putabant) statim in tabernaculū Imperatoris facto impetu Nicephorus occisus est: quo autem pacto, ignoratur. Fertur enim à suis ex odio per insidias interfectus, siue cædem hominis pestilentis auspicatis, siue à Barbaris inchoatā, execuris. Est & Stauracius inter humerum dextrū & iugulum uulneratus, cæsiq; sunt multi uiri excellētes, multi magistratibus præditi, multi duces, & dignitatibus illustres, gregarij uerò milites, Imperatorij comites, alijq; ministri innumerabiles. Direptum est uniuersum imperatoris instrumentū, & totum Romanorū uallum. Barbari magnis opibus sunt potiti, multis armis equisq; plurimis. Stauracius ægrè euasit, & alij quos nox texit, in dumetis, paludibus, & alijs eiusmodi locis latitantes. Crumus Nicephori caput amputatū, per aliquot dies crucibus suffixum, spectandum præbuit, & rei bene gestæ pompam celebrauit. Deinde osse uerticis resecto, cute directa, capite argento inducto pro calice usus est, infusoq; uino suis ex eo propinauit. Romanorum interitu & imperatoris cęde Byzātij nunciata, luctus ubiq; magnus fuit, cæsorum necessarijs eiulantibus. Calamitatem tamen leuabat Imperatoris interitus, quo omnes lætabantur. Regnauit homo pessimus annos IX.

Expeditio Bulgarica.

Crumus Bulgarus Nicephori calua pro poculo utitur.

IMPERIVM STAVRACII NIcephori filij.

Nicephorus uti uir pessimus fuerat, ita turpissimè perijt. Stauracius aūt uulneratus, Adrianopolim peruenit, ubi magistratuum quorundam studio Imperator est salutatus, & ex uulnere malè affectus, magnam urbem ingressus, Michaeli Curopalatæ cognomēto Rangabi, cui soror eius Procopia nupta erat, insidias struxit, Imperium suæ coniugi relicturus. Cæterū senatus Stauracij cōsilio cognito, reliquijs legionum cōuocatis, Michaelē Curopalatem

Stauracius fit monachus.

sub diluculum Imperatorem dixit. Stauracius autem statim detonsa coma, monachi habitum sumpsit.

IMPERIVM MICHAELIS Rangabis.

Michael fidem suã Patriarchæ obstringit.

MIchael ubi diluxit, magnã Ecclesiam ingressus, à Patriarcha Nicephoro, imperatotio diademate est ornatus, postulato prius scripto, quo promitteret, se nulla Ecclesię instituta uiolaturũ, neq; Christianorũ sanguine manus cõtaminaturũ esse. Post dies aliquot Procopiã uxorẽ Augustã salutauit & coronauit, uir pi⁹ atq; ingenui animi. Eos quib⁹ à Nicephoro factæ erãt iniuriæ, & militũ bello cæsorũ uxores pecuniæ distributione cõsolatus est. Theophanonẽ Stauracij coniugẽ, quæ tonsa coma nigrã stolã induerat, magna pecunia donauit, ædibus ei ad habitandũ assignatis, quas illa in monasteriũ cõuertit, quod à Stauracio ibi sepulto nomen est sortitũ. Nã ex uulnere, quod suprà memorauimus, decessit, cũ duos duntaxar menses & sex dies imperasset. Id monasteriũ appellatione corrupta uulgo Braca dicit̃, & à nonnullis, qui uocem ad Græcam formã detorquere conantur, originis eius ignari, Hebraica. Cũ autem Studiensis Monasterij moderatores, Platonem & Theodorũ, & fratrem eius etiam Iosephũ Thessalonicensem archiepiscopũ, eiusdemq; monasterij monachos insigniores in carcerẽ coniectos reperisset, propterea quod cum Patriarcha & Ecclesia nõ consentirẽt, ut suprà dictũ est, operã dedit ut eos in cõcordiã redigeret, idq; pfecit. Filiũ Theophylactũ imperatorio nomine dignatus est, et à Patriarcha diademate ornandũ curauit. Pòst, expeditione cõtra Bulgaros suscepta, qui Thraciã populabãtur, quibusdã legionibus seditiosis, à quibus aperte maledictis incessebat̃, benignis alloquijs et liberalitate placatis, in Regiã reuersus est. Cum multi insaniã cõtra uenerabiles imagines renouare studerent, quibusdã cõprehensis & mediocriter multatis, cęteros à simili conatu deterruit, et Monacho cuidã qui ostẽtandæ forsitan pietatis ergô, Deiparæ imaginẽ eraserat, linguã pręcidit. Agarenis aũt rursus orientẽ uastantibus, orientalium dux Leo Armenius commisso prælio, ad duo millia cæcidit, multis equis & spolijs potitus. Crumus porrò Bulgarorum princeps legatos ad imperatorem misit, pacem ijs conditionibus petẽs, quæ sub Theodosio Adramytteno & Patriarcha Germano cõcessæ essent. Quód si pacem repudiaret, se Mesembriam inuasurum minabatur, eumq; qui bellum maluisset, exitij Christianorum autorem fore asserebat. Eas conditiones cũ Michael de consilio suorũ renuisset, Crumus Mesembriã inuasit, machinis ad expugnationẽ urbis adductis. Nã Arabs quidã solers mechanicus, cùm se ad Nicephorum aliquando contulisset, & sacro baptismate

Michaelis benignitas

Stauracij monasterium.

Expeditio Bulgarica.

Leo Armenius Agarenos uincit.

Bulgari Mesembriã occupant.

κατ' ὄρθρον ἤδη τῆς νυκτὸς οὔσης ἀνηγόρευσαν τὸν κουροπαλάτην Μιχαὴλ αὐτοκράτορα, καὶ αὐτίκα τὴν κόμην κειράμενος ὁ Σταυράκιος, περιβολὴν μοναχικὴν ἑαυτῷ περιέθετο.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΜΙχαὴλ ῥαγγαβέ.

Ὁ δὲ Μιχαὴλ καθ' ἡμέραν εἰς τὴν ἐκκλησίαν παραγενόμενος, ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Νικηφόρου τετίμητο βασιλικῷ διαδήματι, ἀπαιτηθεὶς παρ' αὐτοῦ ἔγγραφον ἐπαγγελίαν τοῦ μήτε παρακινῆσαι τῶν τῆς ἐκκλησίας θεσμῶν, μὴ δ' ἐν αἵμασι χρανθῆναι χριστιανῶν. μετὰ δέ τινας ἡμέρας καὶ τὴν τοῦ βίου κοινωνὸν Προκοπίαν αὐγοῦσταν ἀνηγόρευσέ τε, καὶ ἔστεψεν, εὐσεβής τε τυγχάνων καὶ τὴν γνώμην ἐλευθέριος. τούς τε παρὰ τοῦ Νικηφόρου ἠδικημένους καὶ τὰς συζύγους τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πεσόντων στρατιωτῶν παρεμυθήσατο χρημάτων διανομαῖς. καὶ τὴν γαμετὴν δὲ Σταυρακίου Θεοφανὼ κειραμένην τὴν κόμην, καὶ μέλαιναν ἐνδυσαμένην στολήν, χρήμασι πολλοῖς ἐδωρήσατο, καὶ οἶκον εἰς κατοικίαν αὐτῇ προσεκύρωσεν, ὃν εἰς μοναζουσῶν ἐκείνη μετεποίησε καταγώγιον. ἔνθα καὶ ὁ Σταυράκιος τέθαπται, θανὼν ἐκ τῆς πληγῆς ἧς ὁ λόγος ἐδήλωσε, δύο μῆνας αὐταρχήσας μόνους ἐπὶ ἡμέρας ἕξ. ἥτις μονὴ νῦν ἐκείνου ἐκλήθη τοῦ Σταυρακίου ὀνομασθεῖσα, βαρβαριζομένου δὲ τοῦ ὀνόματος παρὰ τοῦ συρφετώδους ὄχλου λέγεται τὰ Βρακᾶ, παρά τινων δὲ τὴν ἀληθῆ κλῆσιν ἀγνοησάντων μεταγόντων δὲ ταύτην δῆθεν πρὸς τὸ ἑλληνικώτερον, ὀνομάζεται τὰ Ἑβραϊκά. καθειργμένους δ' εὑρὼν τοὺς τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου ἡγουμενεύσαντας, τὸν Πλάτωνα λέγω καὶ τὸν Θεόδωρον, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν τούτου ὁμαίμονα Ἰωσὴφ τὸν τῆς Θεσσαλονίκης ἀρχιεπίσκοπον, καὶ τῶν τῆς ῥηθείσης μονῆς μοναχῶν τοὺς ἐλλογιμωτέρους, ὡς μὴ κοινωνοῦντας, καθὼς ἄνω ἱστόρηται, τῷ πατριάρχῃ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐσπούδασεν ἑνῶσαι αὐτούς, καὶ μέντοι καὶ ἥνωσε. τὸν υἱὸν δὲ Θεοφύλακτον ὁ βασιλεὺς οὗτος τῆς βασιλικῆς ἠξίωσε κλήσεως, καὶ οἱ διὰ τοῦ πατριάρχου διάδημα περιέθετο. εἶτα κατὰ Βουλγάρων ληιζομένων τὴν Θρᾳκῴαν μοῖραν ἐκστρατεύσας, στασιασάντων κατ' αὐτοῦ τῶν ταγμάτων τινῶν, ὡς καὶ εἰς ὕβρεις χωρῆσαι κατὰ τὸ προφανές, λόγοις μειλιχίοις καὶ δώροις φιλοτίμοις κατηύνασε, καὶ εἰς τὰ βασίλεια ἐπανέζευξεν. ἀνακαινίσαι δὲ ζητούντων πολλῶν τὴν κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων μανίαν, τινὰς συλλαβὼν, καὶ μετρίως πως αἰκισάμενος, δι' αὐτῶν καὶ τοὺς λοιποὺς κατέπληξε, καὶ ἡσυχάζειν παρεσκεύασε. μοναχὸν δέ τινα δι' εὐλαβείας τάχα σχῆμα ἐνδεδυμένον εὑρηκὼς, εἰκόνα τῆς θεομήτορος ἀπαξέσαντα, τῆς γλώσσης ἀφείλετο. τῶν Ἀγαρηνῶν δὲ τὴν ἑῴαν αὖθις ληιζομένων, ὁ τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸς ὁ Ἀρμένιος Λέων τούτοις συμβαλὼν ἀνεῖλέ τε περὶ δισχιλίους, καὶ ἵππους καὶ ὅπλα ἐξ αὐτῶν εἰς πλῆθος ἐλαφυραγώγησε. Κροῦμος δὲ ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων διεπρεσβεύσατο πρὸς τὸν βασιλέα, εἰρήνην ζητῶν ἐπὶ συνθήκαις, ταῖς ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Ἀτραμυττηνοῦ καὶ Γερμανοῦ πατριάρχου. καὶ εἰ μὴ οὕτω τὴν εἰρήνην ὁ αὐτοκράτωρ αἱρήσεται, ἠπείλει κατὰ Μεσημβρίας χωρῆσαι, καὶ τοῦ τῶν χριστιανῶν ὀλέθρου αἴτιον εἶναι τὸν μὴ τὴν εἰρήνην αἱρούμενον. ἀλλὰ συμβουλῇ τῶν περὶ αὐτὸν τὰς σπονδὰς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ἐκείναις ὁ βασιλεὺς οὐ προσήκατο, καὶ ὁ Κροῦμος κατὰ Μεσημβρίας ἐχώρησεν, ἑλεπόλεις ἐπαγόμενος. Ἄραψ γάρ τις μηχανικὸς ὢν περὶ ταύτας δεξιὸς προσερρύη τῷ Νικηφόρῳ ποτὲ, καὶ τῷ θείῳ βαπτίσματι τελεσθεὶς

ὅτι εὐεργέτησεν ὁ μιχαὴλ πρὸς τὴν τοῦ σταυρακίου σύμβιον.

ὅτι ἔστεψεν ὁ μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ θεοφύλακτον.

ὅτι τοὺς κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων νεωτερίζοντας ἐσωφρόνισεν.

περὶ τῶν ἀγαρηνῶν.

ὅτι ὁ τῶν βουλγάρων ἄρχων ἐπὶ σπονδαῖς, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκεῖνος ζητῶν μὴ παρεῖναι, παρῃτήσατο σπονδὰς, καὶ οἱ βούλγαροι κατὰ μεσημβρίας ἐχώρησαν, καὶ τὸ ἄστυ εἷλον.

πολλάκις, μὴ τυχὼν δὲ προνοίας ἀξιολόγου διὰ τὴν ἐκείνου γλισχρότητα, ὅτε καὶ ὀπισθαγκωνισθεὶς ἐκεῖνος διὰ τὸ ἀπονόητον, ἐτύφθη σφοδρότατα. ὑπ' ἀπονοίας οὖν τοῖς Βουλγάροις προσκεχωρήκει, καὶ δι' αὐτοῦ πᾶσαν οἱ βάρβαροι μηχανὴν ὀργάνων μεμαθήκασιν, οὕτως ἂν εὐπορήσαντες ἑλεπόλεων, οὐκ ἐχρόνισαν εἰς τὴν τῆς Μεσημβρίας ἄστεος πόρθησιν. τοῦ δὲ βασιλέως τὸν πατριάρχην μεταπεμψαμένου καὶ τῶν ἀρχιερέων τινὰς, καὶ προθεμένου βουλὴν περὶ τῶν μετὰ Βουλγάρων σπονδῶν, καὶ εἰ χρὴ ἐκδοῦναι τοὺς ἐκεῖθεν ἐνταῦθα Ῥωμαίοις προσπεφευγότας (καὶ τοῦτο γὰρ πρὸς ἄλλοις ἐν ταῖς σπονδαῖς ἐζήτει ὁ βάρβαρος) ὁ μὲν πατριάρχης καὶ οἱ ἀρχιερεῖς συνεβούλευον ἐκδοῦναι τοὺς πρόσφυγας, λυσιτελέστερον εἶναι παθεῖν λέγοντες μετρίους τινὰς, ἢ πλήθη πάσχειν ἀνάριθμα. οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα καὶ ὁ Στουδίτης Θεόδωρος τὰς σπονδὰς ἀπηγόρευον, λέγοντες μὴ δεῖν ἐκδοῦναι τοὺς πρόσφυγας. αἱ μὲν οὖν τῶν Βουλγάρων σπονδαὶ ἐντεῦθεν ἐκεκώλυντο. ἦν γὰρ ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος τὸν μὲν τρόπον χρηστὸς, καὶ τὴν πίστιν ὀρθὸς, περὶ δὲ πραγμάτων οἰκονομίαν νωθὴς, καὶ τοῖς ὑπορρίχουσι τῶν ἀρχόντων ὅποι ἂν ἔγοιτο ῥᾳδίως ἀγόμενος. κομήτης δὲ ἀστὴρ ἐφάνη τότε, σχηματιζόμενος εἰς εἴδη διάφορα, ὧν καὶ ἓν λέγεται εἶναι καὶ ἀνθρώπου σχῆμα χωρὶς κεφαλῆς. οἱ Βούλγαροι μέντοι τῆς Μεσημβρίας κρατήσαντες, πολλὰ ἐν ταύτῃ εὑρήκασι, μετὰ τῶν ἄλλων δὲ καὶ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς οὐκ ἐλάχιστον. αἰχμαλώτων δ' ἐπανηλθόντων τινῶν, μαθὼν ἐκ τούτων ὁ βασιλεὺς, βούλεσθαι τὸν Κροῦμον τὴν Θρᾴκην λῄζεσθαι, ἐξῆλθε τῆς πόλεως. ὅθεν οὐδὲν ὧν ἐμελέτα δράσας ὁ βάρβαρος, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων ἀποβαλὼν, ὑπενόστησε, καὶ ὁ βασιλεὺς τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις πανταχόθεν συναθροίσας, εἰς Θρᾴκην αὖθις ἐξῆλθε, συνεπομένης αὐτῷ καὶ τῆς αὐγούστης ἄχρι τῶν Κηδοκτοῦ. ὅθεν δυσχεραῖνον τὸ στρατιωτικὸν, ἐλοιδόρει τὸν αὐτοκράτορα. εἶτα ἡ μὲν αὐγοῦστα ἐπανελήλυθεν. ὁ δὲ Μιχαὴλ περιεπόλει τὴν Θρᾴκην, μηδέν τι πράττων στρατηγικὸν, ἢ τὸ κατὰ τῶν πολεμίων οἰκονομούμενος, καὶ ἦσαν τοῖς τῆς χώρας οἰκήτορσι τὰ στρατεύματα οὐχ ἧττον τῶν βαρβάρων εἰς προνομήν. ὁ Κροῦμος δὲ τῶν οἰκείων ἐπάρας ἠθῶν, ταῖς βασιλικαῖς παρεστρατοπεδεύσατο τάξεσι. μάχης οὖν συγκροτηθείσης ἡττῶνται Ῥωμαῖοι, τοῦ στρατηγοῦ τῶν ἀνατολικῶν τῆς ἥττης γεγενημένου Λέοντος τοῦ δὴ Ἀρμενίου. ἐρῶν γὰρ τῆς βασιλείας ὢν, καὶ πρὸς τὴν στρατιὰν διαβάλλων τὸν Μιχαὴλ, ὡς ἄνανδρόν τε καὶ ἀστρατήγητον, ἅμα τῷ τοῦ πολέμου συγκροτηθῆναι, τὰ ὑπ' αὐτὸν τάγματα ὑποχωρεῖν ἐγκελευσάμενος, λιποτακτήσας εἰς φυγὰς ἐτράπετο, καὶ τοὺς ἄλλους ἔτρεψεν εἰς φυγὴν, ὡς καὶ τὸν Κροῦμον μηδὲ πιστεύειν τῷ γινομένῳ διὰ τὸ λίαν παράλογον, ἀλλὰ λόχον ὑποπτεύσαντα κατέχειν τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ὑπάρχειν. ὡς δὲ εἶδε τοὺς Ῥωμαίους φεύγοντας ἀκόσμως καὶ ἀτάκτως, τότε τοῖς οἰκείοις διώκειν ἐγκελευσάμενος, φόνον πλεῖστον εἰργάσατο στρατιωτῶν τε καὶ στρατηγῶν, μόλις δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Κωνσταντίνου μετ' ὀλίγων τινῶν φυγῇ διασώζεται, τοῦ χάρακος καὶ τῆς σκηνῆς τῆς βασιλικῆς γεγονότων τοῖς βαρβάροις διάρπαγμα. ἐντεῦθεν ὁ Λέων ἀδείας δραξάμενος, καὶ τοὺς κοινωνοὺς τῶν βουλευμάτων αὐτοῦ διασπείρας εἰς τὰ περιλειφθέντα τῶν στρατευμάτων, λέγοντας δὴ ἀφελείας τῶν κρατούντων ἡττᾶσθαι Ῥωμαίους, καὶ δεῖσθαι τὰ πράγματα γενναίου ἀνδρὸς, οἷος ὁ τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸς Λέων ἐστίν. ὡς στῆσαι τοὺς στρατιώτας ἠρέθισε, καὶ τὸν μὲν βασιλέα κακῶς ἔλεγον. τὸν Λέοντα δὲ βασιλικῆς εὐφημίας ἠξίουν, τὴν ἐκείνου περιστάντες σκηνήν. ἀκκιζομένου δ' αὐτοῦ,

ὅτι μαθὼν ὁ βασιλεὺς μέλλειν τοὺς Βουλγάρους τὴν Θρᾴκην ληΐζεσθαι, ἐξῆλθε, καὶ οἱ μὲν Βούλγαροι ἀνεχώρησαν, [illegible] τὴν χώραν διὰ τῆς προνομίας τοῦ στρατεύματος.

ὅτι τῶν Βουλγάρων ἐπελθόντων, ἡττῶνται οἱ Ῥωμαῖοι [illegible] τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος.

Λέων ὁ Ἀρμένιος τὴν βασιλείαν περιεποιήσατο. ὅτι μία τῶν βασιλειῶν [illegible] ὁ Μιχαὴλ [illegible] τὴν ἀρχὴν καὶ [illegible].

initiatus, ob Nicephori sordes ꝑ dignitate nō tractaretur, deq; sui neglectu conquestus acerrimè uapulasset: ex desperatione se ad Bulgaros contulit, à quo Barbari omnis generis machinas fabricari didicerūt: quibus abūdè instructi, uastationē Mesembriæ non cunctāter sunt aggressi. Imperator aūt cum Patriarchæ & primorū sacerdotū quibusdam deliberationē de pace Bulgarica & trāsfugis quibusdā Crumo tradendis proposuisset (nam id etiā inter cętera Barbarus postularat) Patriarcha & sacerdotes præstare censuerūt, transfugis traditis, paucos male tractari, quā turbas innumerabiles. Sed senatores aulici & Theodorus Studites pace repudiata supplices tradendos esse negauerunt. Quæ res paci Bulgaricæ impedimēto fuit. Nā imperator hic ingenio leni & fide recta præditus fuit, sed ad res gerendas tardior, facilè secutus, quocunq; à proceribus duceretur. Tū stella crinita apparuit, quæ uarias formas exprimebat, quarum una fuisse fertur etiam hominis sine capite. Bulgari autem Mesembria potiti, cum multa alia ibi repererunt, tum ignis Græci non parum. Cum uerò Imperator è quibusdā captiuis didicisset, uelle Crumum Thraciam populari, urbem egressus est. Barbarus igitur omissis suis conatibus, multisq; suorum amissis, recessit, et imperator Romanis copijs undiq; accersitis rursus in Thraciam abijt, etiam Augusta ad Cedoctum usq; comitante. Quod milites ægrè ferentes, Imperatori conuitiabantur. Deinde illa domum redijt, Michael uerò Thraciam obijt, neq; quicquam duce dignum, aut hostibus fraudi futurum egit, fueruntq; legiones prouincialibus non minus prędæ quā Barbari. Sed & Crumus suis sedibus relictis, castra è regione imperatorij exercitus posuit, cōmissaq; pugna Romani succubuerunt, ducis Orientalium copiarum Leonis Armenij culpa, qui Imperij cupidus, Michaelem apud exercitum initio pugnæ ut effœminatum & rei bellicæ imperitum calumniatus, suas legiones se sequi iussit, desertisq; ordinibus fugam cepit. id quod alios quoquè in fugam uertit, adeò ut Crumus id non crederet ob absurditatem, & insidias esse ratus, suos contineret. Vt autem Romanos temerè effuseq; fugere uidit, tunc suis insequi iussis, maximam cædem militum & ducum edidit, imperatore uix cum paucis Constantinopolim elapso, uallum & tabernaculum imperatorium à Barbaris direptum. Ex eo sumpta fiducia Leo, consiliorum suorum conscios in reliquias legionum dimisit, qui dicerent, Romanos ex inscitia Imperatorum uinci, & res strenuum uirum postulare, qualis sit Leo dux Orientalium, itáque milites ad seditionem concitauit, ut & Michaeli maledicerent, & Leonem, eius tabernaculum circumstantes, Imperatorem salutarent. Illum uerò simulatè detrectantem,

Cometa.

Romani cæduntur à Bulgaris.

Leo Armenius per seditionē imperator factus. Michaelem in ordinē cogit.

ac deprecantem scilicet imperium, Michael Balbus tribunus, stricto gladio, monitis etiam cæteris coniuratis ut idem facerent, adigit, ut inuitus nimirum imperij titulum admitteret. Quibus nunciatis Michael, neque ad resistendum se parauit, neque de imperio uindicando cogitauit, sed potestatis insignia statim Leoni misit: eoque Regiam ingresso, cum uxore & liberis in ædem quæ est in Pharo, supplex confugit. Inde auulsi, Michael in insula Prota, monachus factus uitam exegit: Theophylactus filius eius, qui Imperator appellatus fuerat, uirilibus exectis cum matre & fratribus est relegatus.

IMPERIVM LEONIS Armenij.

Omnia Michaeli Balbo imperiū portendentia.

Tunc exitum habuit Michaelis imperium, cum id biennium tenuisset. Leo uerò ingressus Regiā, statim exutam uestem quam gerebat, Michaeli Balbo dedit, quam idem statim induit: unde multi coniecerunt, eum Leoni in Imperio successurum. Neque hoc solū potestatis augurium illi fuit, sed illud etiam, quòd Leonem ponè sequens, uestis imperatoriæ extremitatē calcauit: idque malum omē Leoni quoque uisum est. Horum utrique prædictū fuerat, fore ut imperarent. Nam Bardanes dux & patricius, cuius suprà facta est mētio, imperium, priusquā id inuaderet, animo agitans, cū monacho quodam in Philomelio degente, qui futura prædicere credebatur, arcanum communicauit, per contatus, an uoti compos futurus esset. Is eum à conatu illo dehortatus, neque uoti compotem futurum esse, & opibus ac luminibus priuatū iri respondit. Quibus ille audiis, tristis abijt, hic uerò Leo, & Balbus Michael, & alius quidam Thomas, equum ei adduxerunt. Quos cum monachus supernè prospectans uidisset, duci accersito ait: Tibi quidem, ut dixi, regnū Deus non largitur. Eorum uerò duos, qui tibi equum adduxerunt Leonem & Michaelem, suis utrunque temporibus, imperio potituros scito. Tertius autem conabitur ille quidē, & diadema sibi imponet, sed uoto suo frustratus, male peribit. Hæc ille prædixit, sed Bardanes fide ei non habita, tyrannidem inuasit. Quo pacto autem regno exciderit, & oculis sit orbatus, opibus etiam ereptis, anteà me narratum est. Cæterum Leo imperio potitus Balbum Michaelē patricium fecit, & scholæ excubitorum Comitem: Thomā qui & ipse ex ijs fuerat, qui Bardani equum adduxerant, iuxta Monachi ædes, Turmarcham legionis fœderatorum designauit. Bulgaris autem Thraciam uastantibus, legatos ad ducem eorum de pace misit: quem, cum recēti uictoria inflatus, pacis cōditiones repudiaret, bello adortus est. Sed Barbari uictoria rursus ad ipsos inclinante, Romanos in fugā uersos, à tergo cōreptim nulloque ordine sunt insecuti, alij aliò dispersi.

Monachus quidam Leoni & Michael uaticinatur imperium.

Leonis Bulgarica uictoria.

καὶ παραιτούμενον δῆθεν τὴν αὐταρχίαν, ὁ τραυλὸς Μιχαὴλ τάγματος ἄρχων, τὸ ξίφος ἀνασπασάμενος, τοῦτο δὲ καὶ ἄλλοις ποιεῖν ὑποθέμενος τοῖς τῆς συνωμοσίας μετέχουσι, πείθει, τάχα καὶ ἄκοντα τὸν Λέοντα τὴν ἀνάρρησιν δέξασθαι. ὡς δὲ ἠγγέλη ταῦτα τῷ Μιχαήλ, οὔτε πρὸς ἀντικατάστασιν ὡρμήσατο, οὔτε τῆς βασιλείας ἀντιποιήσασθαι ἐδοκίμασεν, ἀλλ' εὐθὺς τὰ τῆς βασιλείας παράσημα τῷ Λέοντι ἐξαπέστειλεν. ἐλθόντος δὲ ἐκείνου εἰς τὰ βασίλεια, ὁ Μιχαὴλ ἅμα τῇ συζύγῳ καὶ τοῖς παισὶ πρὸς τὸν ἐν τῷ Φάρῳ ναὸν ἱκέτης εἰσέδραμε. ἐκεῖθεν ἀποσπασθέντες δ' ἐκεῖθεν, ὁ μὲν Μιχαὴλ εἰς τὴν Πρώτην λεγομένην νῆσον ἀπάγεται, καὶ μοναχὸς γεγονὼς ἐκεῖ κατεβίω. τὸν δὲ παῖδα τούτου τὸν Θεοφύλακτον, ὃς καὶ ἀναρρήσεως, ὡς ἔφημεν, κατηξίωτο, τῶν παιδογόνων μορίων ἀφείλετο, καὶ σὺν τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ὑπερορίους ἐποίησε.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ἀρμενίου.

ὅτι σημεῖα σημαντικὰ τὸν Μιχαὴλ εἶναι τοῦ Λέοντος διάδοχον.

Τῷ μὲν οὖν Μιχαὴλ εἰς τοῦτο τὸ τῆς ἀρχῆς ἐτελεύτησεν, ἐνιαυτοὺς βασιλεύσαντι δύο. ὁ δὲ Λέων εἰς τὰ βασίλεια εἰσελθὼν αὐτίκα ἐκδυσάμενος ὃ περιέκειτο φάρος, τῷ τραυλῷ Μιχαὴλ ἐνεχείρισεν. ὁ δὲ καὶ εὐθὺς αὐτὸ ἠμφιέσατο, ὃ πολλοῖς σημεῖον ἐκρίθη, τοῦ τοῦτον μέλλειν ἔσεσθαι τῷ Λέοντι τῆς βασιλείας διάδοχον. οὐ τοῦτο δὲ μόνον σημαντικὸν τῆς διαδοχῆς τοῦ κράτους συνέβη τῷ Μιχαήλ, ἀλλὰ καὶ ὄπισθεν τοῦ Λέοντος πορευόμενος, βασιλικὴν ἐσθῆτα μεταμφιεσάμενος, τὸ σὺν ταῖς πτέρναις κράσπεδον, τοῦτο καὶ τῷ Λέοντι οὐκ ἀγαθὸν οἰώνισμα ἔδοξε. τούτοις δὲ καὶ ἀμφοῖν ἡ βασιλεία προείρητο. ὁ ἄνωθεν γὰρ ῥηθεὶς Βαρδάνης ὁ στρατηγὸς καὶ πατρίκιος, πρὸ τῆς τυραννίδος ἧς ἐπικεχείρηκε, στρέφων αὐτὴν περὶ ἑαυτὸν, εἰς ἕνα μοναχὸν ἐν τῷ Φιλομηλίῳ ἀσκούμενον καὶ προλέγειν τὰ μέλλοντα πιστευόμενον, ἀπῆλθεν. ἐκείνῳ τὸ ἀπόρρητον ἀπεκάλυψε, καὶ εἰ ἔσοιτο αὐτῷ κατὰ νοῦν τὸ βούλευμα ἐπυνθάνετο. ὁ δὲ ἀπαγορεύων αὐτῷ τὴν ἐγχείρησιν, φάμενος ὡς οὔτε τεύξῃ τῆς ἐφέσεως, καὶ στερηθήσῃ καὶ τῆς περιουσίας καὶ τοῦ φωτός. ἐπεὶ τοίνυν ὁ μὲν ἀπῄει περίλυπος, ὁ Λέων δὲ οὗτος καὶ τραυλὸς Μιχαὴλ, καί τις ἕτερος Θωμᾶς, αὐτῷ τὸν ἵππον παρέστησαν. ἄνωθεν δὲ προκύψας ὁ μοναχός, καὶ τούτους ἰδών, μετακαλεῖται τὸν στρατηγὸν καί φησι· σοὶ μὲν ὡς εἴρηκά σοι, οὐ δίδωσιν ὁ θεὸς τῆς βασιλείας τυχεῖν. τῶν δὲ τὸν ἵππον σοι παραστησάντων τοὺς δύο, τὸν Λέοντα καὶ τὸν Μιχαήλ, ἴσθι καὶ ἀμφοῖν τοῖς καιροῖς ἰδίοις τῆς βασιλείας κρατήσοντας. ὁ δ' ἕτερος ἐπιχειρήσει μέν, καὶ ἑαυτῷ περιθήσει διάδημα, οὐ τεύξεται δὲ τοῦ σκοποῦ, ἀλλ' ἀπολεῖται κακῶς. ὁ μὲν οὖν ταῦτα προείρηκεν, ὁ δὲ Βαρδάνης ἀπιστήσας αὐτῷ, τυραννίδι ἐπεχείρησε. τὸ δ' ὅπως οὐκ ἔτυχε τῆς βασιλείας, ἀλλὰ καὶ ἐξεκόπη τὰ ὄμματα, καὶ τοῦ πλούτου ἐστερήθη, ἤδη μοι προϊστόρηται. βασιλεύσας δὲ ὁ Λέων, τὸν μὲν τραυλὸν Μιχαὴλ πατρίκιον ἐτίμησε, καὶ κόμητα τῆς τῶν ἐξκουβίτων σχολῆς. τὸν δὲ Θωμᾶν, ὃς καὶ αὐτὸς εἷς ἦν τῶν τῷ Βαρδάνῃ τότε τὸν ἵππον παραστησαμένων, ἔξω τῆς κατοικίας τοῦ μοναχοῦ, τουρμάρχην τοῦ τάγματος τῶν φοιδεράτων προεχειρίσατο. τῶν μέντοι Βουλγάρων τὴν Θρᾴκην ληιζομένων, διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν αὐτῶν ἀρχηγὸν ὁ Λέων περὶ σπονδῶν. ὁ δὲ τῇ νίκῃ τῇ ἔναγχος ὀγκωθείς, τὴν πρεσβείαν τὴν περὶ τῶν σπονδῶν οὐ προσήκατο. ἐκστρατεύσας δὲ ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν, καὶ αὖθις ἡ νίκη τοῖς Βαρβάροις ἐπεμειδία, καὶ εἰς φυγὴν ἀποδιδόντων Ῥωμαίων, ἐδίωκον οἱ Βάρβαροι ὄπισθεν, καὶ καταφρονητικῶς διακείμενοι καὶ περὶ κόσμον, οὐδὲ συντάκτως ἐδίωκον, ἀλλὰ ἄλλος ἀλλαχοῦ σκεδαννύμενοι.

ὅτι περὶ σπονδῶν διαπρεσβευσάμενος ὁ Λέων πρὸς τὸν ἀρχηγὸν Βουλγάρων, ὑβρισθεὶς ἐστράτευσε καθ' αὐτῶν καὶ ἐνίκησε.

τοῦτο

ὅπερ κατανοήσας ὁ βασιλεὺς (ἔτυχε γὰρ ἐφ' ὑψηλοῦ μετεώρου τόπου ἑστηκὼς) καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν λόγοις παραθήξας παρακλητικοῖς, καὶ παρορμήσας εἰς πόλεμον, ἐπεισέφρησε τοῖς τῶν βαρβάρων μετὰ γενναίου ψυχῆς παραστήματος. καὶ τῇ ἀθρόᾳ μεταβολῇ, δείματι τοὺς πολεμίους περιβαλὼν παντοίῳ, καὶ ἀνῄρηκε μὲν πλείους, ᾐχμαλώτισε δὲ καὶ πλῆθος πολύ. μικροῦ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Κροῦμμος ἀνῄρητο ἂν, βληθεὶς καὶ τοῦ ἵππου ἐκπεπτωκὼς, εἰ μὴ περιστάντες αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν, καὶ συνασπίσαντες, εἰς ἵππον ἀνεβίβασαν ἕτερον, καὶ οὕτως ᾤχετο ἀποδράς. οὕτω δ' ἤδη ὁ βασιλεὺς τροπαιοφόρος κατέλαβε τὰ βασίλεια, καὶ λείαν ἄγων πολλὴν, οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ καὶ κατὰ τῶν σεβασμίων εἰκόνων λύττης ἀπήρξατο. ὅθεν δὲ τῇ μανίᾳ ταύτῃ γέγονεν ὑπάτοχος, αὐτίκα δὴ διηγήσομαι. τῷ προλαβόντι μοναχῷ, ὃς περὶ αὐτοῦ, ὅτι μέλλει τῆς βασιλείας ἐπιλαβέσθαι, προηγόρευσε, τῆς προρρήσεως ἐκτίνων ἀμοιβὴν, δῶρα ἐκπέμπει διά τινος τῶν οἰκειοτάτων αὐτοῦ. ὁ δὲ πεμφθεὶς οὐκ ἐκείνῳ ἐνέτυχεν (ἔφθη γὰρ ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος τὴν ζωὴν μεταθέμενος) ἕτερον δ' εὑρηκὼς, τῷ ἐκείνου κελλίῳ σκηνούμενον, ὡς ἐκεῖνον, μὴ γινώσκων τὸν ἄνδρα, τούτῳ προσεληλύθει. ὁ δὲ (ἦν γὰρ τὰ τῶν εἰκονομάχων πρεσβεύων, καὶ τῆς αἱρέσεως δεινὸς συνήγορος) οὔτε τὰ δῶρα προσήκατο, καὶ τὸν ταῦτα κομίσαντα ἀπέπεμψεν. ἐκ εἰδώλων προσκυνητοῦ μή τι λαβεῖν αὐτὸς δεῖν φάμενος, καὶ τῆς βασιλείας καὶ τῆς ζωῆς διὰ βραχέος ἔκπτωσιν τῷ λέοντι εἰρηκὼς, εἰ μὴ τῆς προσκυνήσεως τοῖς εἰδώλοις ἀπόσχοιτο, τὰς σεπτὰς εἰκόνας οὕτω καλῶν. ταῦτα παρὰ τοῦ σταλέντος ἀγγελθέντα τῷ λέοντι, ἔμφροντιν αὐτὸν πεποιήκασι, καὶ κοινοῦται τὰ μηνυθέντα τῶν συνήθων τινὶ Θεοδότῳ μελισσηνῷ Θεοδότῳ, ὃς τοῖς εἰκονομάχοις αἱρεσιώτης ἐτύγχανεν ὤν. δόλον ὑφυφαίνει ἐκεῖνος τῷ λέοντι μηνύσας, καὶ εἶναι μοναχὸν εἰπὼν τῷ γινώσκων ὁμόδοξον, τούτῳ συμβαλόντα κοινώσασθαι τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ὃ ἂν ἐκεῖνος ὑποθοῖτο, τοῦτο ποιῆσαι. εἶναι γὰρ τὸν ἄνδρα μεστὸν χαρίτων πνευματικῶν, καὶ προορᾶν τε τὰ μέλλοντα καὶ προλέγοντα. ὡς δ' ἔπεισε τὸν λέοντα βασιλέα συνθέμενον τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἄπεισι πρὸς τὸν μοναχὸν ὁ Θεόδοτος, καὶ προλέγει αὐτῷ τὴν ὡς αὐτὸν τοῦ βασιλεύοντος ἐν ἰδιώτου σχήματι ἄφιξιν, καὶ ὅτω χρεὼν ἐλθόντι, καὶ μυσταγωγεῖ τοῦτον, ὅσα τῷ βασιλεῖ διαλεχθείη. ἔστι νύκτωρ ἀπῄει ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν μοναχὸν, μεταμφιεσάμενος, ἵνα μὴ διαγνωσθείη ὢν βασιλεὺς, συμπαρόντος δὲ οἱ καὶ Θεοδότου. ὁ δὲ μοναχὸς ἐκεῖνος οἷα δῆθεν προμυηθεὶς ἐκ τοῦ πνεύματος τὸ πλαττόμενον, ὡς βασιλέα προσεῖπε τὸν λέοντα. καὶ μὴ καταῖσχυνε φησὶ τὸ ἀξίωμα, μηδ' ἀπάτα τὴν ἡμῶν ἁπλότητα, ἴσθι δὲ μὴ περὶ τὸ σέβας ὀρθῶς διακείμενος, ἀλλ' ἄντικρυς εἰδωλολάτρην καὶ αὐτὸς καὶ ἅπαν σοι τὸ ὑπήκοον. εἰ μὲν οὖν περιαιρήσεις τὰ εἴδωλα τῶν ἐκκλησιῶν, ἔσται σοι καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ βασιλεία πολυετής τε καὶ εὐτυχής. εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλ' ἔλπιζε ταχεῖαν τὴν ἔκπτωσιν καὶ ἀμφοῖν, καὶ πρὸς ταύταις σε κολάσεις αἰώνιοι διαδέξονται. καὶ ὁ μὲν εἴρηκε ταῦτα, ὁ δὲ λέων θαυμάσας τὸν μοναχὸν τῆς δῆθεν προγνώσεως (οὐ δὲ γὰρ ἔγνω τοῦ Θεοδότου τὸ τύρευμα) ἥλω τοῖς ἐκείνου λόγοις, καὶ κατὰ τῶν θείων ἐκτυπωμάτων σφοδρότατα ἐπανέστη, δόγματι τούτων πανταχόθεν καθαίρεσιν κατεψηφίσατο. ἤθελε μέντοι καὶ τὸν πατριάρχην ἔχειν ὁμόψηφον. ὁ δὲ καὶ ἀντέλεγεν ἰσχυρῶς, καὶ ἀσεβὲς ἐξήλεγχε τὸ δόγμα καὶ λόγοις καὶ γράμμασιν. ὁ θειότατος οὗτος ἦν Νικηφόρος, διὸ καὶ ὑπερορίᾳ κατακρίνει τὸν δίκαιον. λέγεται δὲ προαισθέσθαι τοῦ λέοντος τὸν κακότροπον ὁ ἀοίδιμος Νικηφόρος, ὡς ἔσται τοῖς ὀρθοδόξοις σκάνδαλον.

Ὅπως ὁ ἀλιτήριος λέων ἤρξατο τῆς τῶν εἰκονομάχων αἱρέσεως.

Περὶ τοῦ μοναχοῦ Θεοδότου καὶ ὅπως τὸν λέοντα ὁ πατὴρ κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων κινῆσαι.

Ὅτι ἀντιλέγοντα αὐτῷ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων τὸν θεῖον Νικηφόρον τὸν πατριάρχην ἐξώρισεν.

Quo Imperator animaduerſo (nam in editiore loco ſtabat) ſuos ad pugnã cohortatur, Barbaros fortiter aggreditur, et ſubita cõuerſione perterrefactos, maxima ex parte cædit, magnamq́ turbã capit: nec multũ abfuit, quin ipſe Crumus ſagitta ictus, equoq́ delapſus occideret, ni ſatellites cõglobati ſcutis protecto, & alteri equo impoſito, fugã aperuiſſent. Imperator igitur triũphans multaq́ pręda parta, regiam ingreſſus, nõ multò pòſt inſaniã contra ſacras imagines eſt auſpicatus. Vnde aũt in eũ furorẽ inciderit, iam exponam. Ei monacho, à quo imperium ipſi prædictum fuerat, gratiam relaturus, per quendã ex intimis ſuis dona miſit. Is nõ in ipſum incidit, quippe iam mortuũ, ſed cum alium inueniſſet ibi habitantẽ, eum, ut quẽ non noſſet, accesſit. Ille uerò (erat enim oppugnator imaginũ, eiusq́ ſectæ uehementiſsimus propugnator) neq́ munera accepit, & eo à quo afferebantur, dimiſſo: Se à ſimulacrorum adoratore nihil accipere dixit. Leoni & regni & uitæ iacturam breui comminatus, niſi adoratione ſimulacrorum (ſic enim uenerandas imagines appellabat) abſtineret. Hæc nunciata ſolicitum fecerunt Leonem: rem igitur cum quodã ex familiaribus Theodoto Meliſſeno cõmunicat, qui oppugnatoribus imaginũ ſtudebat. Is eum dolo aggreſſus, monet, ut negocium cum quodã monacho, quẽ eiuſdem ſecum opinionis eſſe norat, cõmunicet, & quod ille ſuaſiſſet, exequeretur. Virũ enim eum plenum eſſe gratia ſpiritus, ac res futuras & præuidere & prædicere. Aſſenſo imperatore, monachum conuenit, Imperatorem habitu priuati hominis ad eum uenturum eſſe indicat, & qua gratia ſitueñturus, quæq́ cum eo diſſerẽda ſint, inſtruit. Imperator noctu ad monachum abit, mutata ueſte, ne agnoſceretur, Theodoto comitãte. At monachus, ut ab illo ſpiritu cõmentum edoctus, Leonẽ pro imperatore ſalutat: &, Ne (inquit) maieſtatem tuam cælaris, neque imponere uelis noſtræ utilitati. ſed ſcitote de religione perperàm ſentire, & planè ſimulacrorum cultorem eſſe & te & omnes eos qui tibi parent. Quòd ſi ex eccleſiis ſimulacra ſuſtuleris, & uita & imperium tibi diuturnum & fortunatum eſt futurum. Sin minus, ſcito te breui utrunq; amiſſurum, prætereaq́ ſupplicia æterna ſubiturum. His Leo audiis, miratus monachum, ob prædictionem utique, ignarus impoſturæ Theodoti, uerbis illius captus eſt, & contra ſacro ſanctas imagines uehementiſsimè ſæuijt, & eas omnes edicto tolli iuſsit: cumq́ ſanctiſsimum Patriarcham Nicephorum quoquè in ſuam ſententiam pertracturus eſſet, ille uerò acriter aduerſaretur, & edictum illud & ſcriptis & oratione impietatis argueret: uirum iuſtum relegat, qui quidem improbos Leonis mores præſenſiſſe fertur, qui Orthodoxis offendiculo futurus eſſet, Eccleſiæq́ tumul-

Qua occaſione Leo, imagines oppugnare cœperit

Præſagium impietatis Leonis.

Theophanis & Nicephori Patriarchæ absentium conspectus mutuus.

tumultus occasio. Nam cum eius capiti diadema imponeret, manũ suam spinis cõpungi putauit. Dum aũt Proconnesum exulatũ abduceretur, Magni Agri magister Theophanes cõfessor, trãsitu illius spiritu cognito (neq; enim uidebat sanctũ) cæreis incẽsis & suffitu, eminus eum excipit, & prosequitur, atq; ille uicissim eũ flexis genib⁹ ueneratur, cũ neq; uideret neq; uideretur. Quod Patriarchæ comitibus admirantibus, &, cui honorẽ illum præberet, percõtãtibus: respõdit, cõfessori Theophani Magni Agri magistro: cõfessionẽ uaticinatus, nec dũ enim ea dignatus fuerat. Venerãdo Nicephoro sic Ecclesia pulso, in eius locũ introductus est Melissenus Theodotus, cui duplex erat cognomentũ. Nam & Cassiteras dicebatur, qui unde in Leonis notitiã peruenerit, nõ est prætermittendũ. Michaele Rangabe imperante, muliercula quædã ex gynæceo imperatorio, ad lunares circuitus furore percita, ad eũ clamitabat, Descende, alienis cedito, id nõ semel, sed sæpissime factũ, turbauit imperatorẽ: itaq; Theodoto, quo familiariter utebatur, mulierculæ uociferationes exponit. Tũ ille, ubi, inq̃t, mente alienata fuerit, & de more clamitarit, interrogetur ab aliquo: Ad quẽ regia pertineat? q̃d ei nomẽ sit? qua forma? quã aliã notã habeat? Id cõsiliũ prudẽs uisum: interrogãdi mun⁹ ipsi cõmissũ. Cũ igitur p sua cõsuetudine insania correpta uociferaret, rogat eã. Illa et nomẽ Leonis & formã narrat: atq; ait, si iã arce egrederet, obuiã ei futuros esse duos uiros, quorũ alterius, q mulo ueheretur, esset imperiũ. His Theodot⁹ auditis Imperatori nihil retulit, sed uerba puellæ ab insania pficisci dixit, certi nihil declarãtia. Ipse uerò arcẽ egressus, in Leonem incidit, ac indicijs quæ muliercula prædixerat, agnitis, seducit uirũ, fideq; data & accepta, imperiũ ei prænũciat, quod diuino afflatu cognouisset, petitq; prædictionis post euentũ remunerationẽ. Hoc pacto Theodotus innotuit, et familiaris factus est Leoni, et post amotũ S. Nicephorũ uice remunerationis sedẽ Cõstãtinopolitanã obtinuit. ô iudiciorũ Dei abyssum incõprehensibilem: quẽ quis est secutus?

Nicephoro Patriarchæ relegato Theodotus succedit.

Lunatica puella imperium Leoni per Theodotum uaticinata.

Imaginũ oppugnatio.

Cæterum homo nefarius sacra cathedra modò indignè cõscensa, cũ Imperatorẽ suffragatorẽ haberet, audacter in sacras imagines est grassatus. Leo itẽ instar belluæ tractabat eos, qui uenerãdas statuas honorare uellẽt. Nã & à Theodoto ipso exasperabat, & ab imperatorijs cubicularijs præfecto, quẽ Protopsaltẽ uocari receptũ est. Qui cũ sectæ Iconomachorũ turbidam peruersitatẽ ad satietatem hausisset: instigabat Imperatorem, ut imagines passim tolleret. & cum aliquando diuina Esaiæ uerba illa in Ecclesia recitarentur: Cui assimilastis Dominum? Num imaginem eius facit faber? aut aurifex similitudinem eius parauit? & reliqua. Accessit, & Imperatori in aurem dixit: Audi Prophetam domine, eiq; obtempera. Ex eo citra uerecundiam Leo sectam illam sectabatur, quiq; impietati eius non cedebant, & dilacerare & deuorare cupiebat:

Leonis elogia.

ἐν δήμῳ τῆς ἐκκλησίας λαβεῖν. ἐν γὰρ τῷ περιτεθῆναι τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ τὸ διάδημα, δόξαι ἀκάνθας ἐμπαγῆναι αὐτοῦ τῇ χειρί. ὁ μὲν οὖν ἀπήγετο πρὸς Προικόννησον ἐξόριστος, ὁ δὲ τοῦ μεγάλου ἀγροῦ καθηγούμενος, ὁ ὁμολογητὴς Θεοφάνης τῷ πνεύματι τὴν ἐκείνου διοδείαν ἐγνωκὼς (οὐ γὰρ ἑώρα τὸν ἅγιον) κηροὺς ἀνάψας καὶ θυμιάματα, προῆλθεν, ὑπεδέξατο αὐτὸν καὶ προέπεμψε, κἀκεῖνος αὖθις ἐκ τῆς νηὸς προσκυνήμασιν ἠμείβετο τὸν προπέμποντα, μήθ' ὁρῶν μήτε μὴν ὁρώμενος. θαυμαζόντων δὲ τῶν τότε συμπλεόντων τῷ πατριάρχῃ, καὶ πυνθανομένων τίνι τὰς προσκυνήσεις ἀφοσιοῖ ἐκεῖνος ἔφη, τῷ ὁμολογητῇ Θεοφάνει τῷ καθηγουμένῳ τοῦ μεγάλου ἀγροῦ, προειπὼν τὴν ὁμολογίαν, οὔπω γὰρ ὤφθη τότε ταύτης ἀξιωθείς. ἐκβληθέντος δὲ οὕτω τῆς ἐκκλησίας τοῦ σεπτοῦ Νικηφόρου, ὁ Μελισσηνὸς αὐτῇ ἐπεισήχθη Θεόδοτος, ὁ διώνυμος ἢ ἐπώνυμος. ἐλέγετο γὰρ καὶ Κασσιτερᾶς. ὅθεν δὲ γνωστὸς τῷ Λέοντι γέγονεν, οὐχ ὥρα καταλιπεῖν ἀνιστόρητον. τοῦ Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγγαβὲ βασιλεύοντος, γυναικάριόν τι τῶν περὶ τὴν γυναικωνῖτιν τῶν βασιλείων, κάτοχον μανίᾳ γινόμενον περὶ τὰς σεληνιακὰς περιόδους, ἐβόα πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, κατάβηθι, τῶν ἀλλοτρίων ἔξιστο. τοῦτο δ' οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πλειστάκις ἐγίνετο, καὶ τὸν βασιλέα ἐτάραττε. συνήθης οὖν τῷ Θεοδότῳ τούτῳ κοινοῦται τὰς τῆς γυναικὸς βοάς, καὶ ὃς ὅταν ληφθῇ, φησίν, ἡ γυνὴ τῇ μανίᾳ, καὶ βοᾷ τὰ συνήθη, καὶ ἐρωτάσθω παρά του, τίνι προσήκουσι τὰ βασίλεια; καὶ ὅπως ἐκεῖνος καλοῖτο; ἢ οἷος εἴη τὴν μορφήν; καὶ ἄλλο ἐκείνῳ πρόσεστι γνώρισμα; ἔδοξεν οὖν ἡ συμβουλὴ συνετή, καὶ αὐτὸς πιστεύεται τὴν ἐρώτησιν. καὶ ἡ παιδίσκη μανεῖσα πάλιν, ἐβόα περὶ τὸ σύνηθες, ὁ δὲ ἠρώτα· κἀκείνη καὶ τοὔνομα τοῦ Λέοντος ἀπεφοίβασε, καὶ τὴν ἰδέαν, καὶ ὡς εἰ ἄρτι περὶ τὴν ἀκρόπολιν ἀπελεύσεται, ἄνδρες οἱ δύο συναντήσουσι, καὶ θατέρῳ τούτων, ὃν ἡμίονος φέρει, προσήκουσι τὰ βασίλεια. ταῦτ' ἀκούσας ὁ Θεόδοτος, οὐδὲν ἐν τῷ βασιλεῖ τοιοῦτον ἐξήνεγκεν, ἀλλὰ μανίας ἔλεγεν εἶναι ῥήματα τὰ τῆς παιδίσκης, μηδὲν σαφὲς προμηνύοντα. αὐτὸς δὲ προσελθὼν περὶ τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τῷ Λέοντι ἐντυχών, καὶ τὰ γνωρίσματα, ἃ τὸ γύναιον εἰρήκει, φωράσας, ἰδίᾳ τὸν ἄνδρα παραλαβών, καὶ πίστεις δεδωκώς τε καὶ εἰληφώς, προμηνύει τὴν βασιλείαν αὐτῷ, ὡς δῆθεν ἐπιπνοίας θειοτέρας αὐτὴν μαθών, καὶ αἰτεῖ μετὰ τὴν ἔκβασιν καταβληθῆναί οἱ μισθὸν τῆς προρρήσεως. οὕτως ὁ τρόπος ἐγνώρισε καὶ ᾠκείωσε τῷ Λέοντι τὸν Θεόδοτον, καὶ ἔσχεν εἰς ἀντάμειψιν τῆς προρρήσεως μετὰ τὸν ἱερὸν Νικηφόρον τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. ὢ κριμάτων ἀρρήτων τῆς θείας προνοίας· μετὰ τίνα τίς; ἄρτι δὲ ἀναξίως τῆς ἱερᾶς καθέδρας ἐπιβὰς ὁ ἀνόσιος, ἐπεὶ σύμπνουν καὶ τὸν κρατοῦντα ἐκέκτητο, θρασυτέραν τὴν κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων τόλμαν μετεχειρίζετο. καὶ ὁ Λέων δὲ ὡς θηρίον τοῖς τὰς σεπτὰς στηλογραφίας τιμᾶν ἐθέλουσι προσεφέρετο. ἠγρίαινε γὰρ ὑπ' αὐτοῦ ὁ Θεόδοτος, καὶ ὁ τῶν βασιλικῶν κοιτώνων ἐγκεχειρισμένος τὴν ἐπιστασίαν, χορολέκτης ἢ χοράρχης, ὃν πρωτοψάλτην παρείληφε καλεῖν ἡ συνήθεια. οὗτος γὰρ ἐκ τῆς τῶν εἰκονομάχων αἱρέσεως τὴν θολερὰν ἀναρροφήσας εἰς κόρον πιών, ἠρέθιζε τὸν βασιλέα πανταχόθεν τὰς εἰκόνας περιελεῖν. καί ποτε τῶν τοῦ Ἠσαΐου θείων φωνῶν ἀναγινωσκομένων ἐπ' ἐκκλησίας, αἳ λέγουσι, τίνι ὡμοιώσατε τὸν κύριον; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσοχόος ὁμοίωμα κατεσκεύασεν αὐτῷ, καὶ τὰ ἑξῆς· προσελθὼν τῷ βασιλεῖ, πρὸς οὖς ἔφη· πρόσχες τῷ προφήτῃ, ὦ δέσποτα, καὶ τούτῳ πείθου. ἐκ τούτου ἀπηρυθριασμένως ὁ Λέων τῆς αἱρέσεως ἤρχετο, καὶ τοὺς μὴ τῇ ἀσεβείᾳ αὐτοῦ ὑποκύψαντας διασπαράττειν καὶ λαφύσσειν ἐπείγετο. Βαρὺς δ'

περὶ τῆς προγνώσεως τοῦ πατριάρχου Νικηφόρου καὶ τοῦ ὁμολογητοῦ Θεοφάνους.

ὅτι ὁ Μελισσηνὸς διώνυμος προεβλήθη πατριάρχης, καὶ ὅθεν ἐγνώσθη τῷ Λέοντι.

περὶ τοῦ πρωτοψάλτου, ὅπως ἠρέθιζε τὸν βασιλέα κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων.

[illegible]

βαρὺς δὲ καὶ ἄλλως, καὶ ἀπαραίτητος τὴν ὀργὴν τοῖς πταίουσιν ἦν, καὶ ἐπὶ μετρίοις πταίσμασι βαρείας κολάσεις ἐπιφερόμενος. τοιοῦτος μὲν ἦν ὁ λέων περὶ τοὺς εὐσεβεῖς, καὶ τοὺς ἄλλους προσκεκρουκότας αὐτῷ. τὰς δ' ἐν περὶ τῇ τῶν κοινῶν διοίκησιν οὐ ῥᾴθυμος ἦν, ἀλλὰ τὸ λίαν ἐγρήγορε, καὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἀνέστελλε. δεηθέντος οὖν τινὸς, ὡς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῶν τις τῆς συγκλήτου ἁρπακότος, προσθεμένου δὲ, καὶ τῷ ἐπάρχῳ προσελθεῖν, μὴ μέντοι τυχεῖν ἐκδικήσεως. ἐπεὶ τὸ ἔγκλημα ἐπιδέδεικτο, τὸν μὲν ἔπαρχον ἔπαυσε τῆς ἀρχῆς, τὸν δὲ τῆς ἁρπαγῆς πλημμελήσαντα ἐξέδωκε τοῖς νόμοις κολασθησόμενον. ἄρχοντας δὲ τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς ἀριστίνδην προεχειρίζετο, καὶ τὰς τῶν ὑπὸ ῥωμαίους ἐθνῶν ἡγεμονίας οὔτε χρημάτων ὠνίας προὐτίθει, οὔτε πρὸς χάριν ἐδίδου, μὴ πρὸς ἀρχὰς πεφυκόσιν ἀνδράσιν, ἢ χρημάτων ἥττοσι, καὶ τούτοις προδιδοῦσι τὸ δίκαιον. εἰ δὲ καὶ νῦν τοῦθ' οὕτως εἶχεν, εἶχεν ἂν καλῶς καὶ τὰ πράγματα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΡΑΥΛΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

περὶ τοῦ τραυλοῦ μιχαὴλ, καὶ ὅπως ἐπὶ τυραννίδι κατακριθεὶς, διέφυγε τὴν τιμωρίαν καὶ ἐβασίλευσεν.

Μιχαὴλ δὲ ὁ τραυλὸς ὁ ἐξ ἀμορίου, ἐπὶ μέγα τύχης ἀρθεὶς, πρὸς δὲ ταῖς ἄλλαις κακίαις καὶ γλῶσσαν ἔχων ἀκόλαστον, διεβλήθη πρὸς βασιλέα, ὡς κακὰ κατ' αὐτοῦ συσκευαζόμενος, καὶ τεκταινόμενος. καὶ ἡ διαβολὴ πρὸ τῆς ἡμέρας ἐγεγόνει, ἐν ᾗ τὴν σωτήριον τοῦ κυρίου γέννησιν ἑορτάζειν ἡ ἐκκλησία παρείληφεν. αὐτίκα τοίνυν ὁ μὲν συνελήφθη, ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν κατ' αὐτοῦ μηνυθέντων ἐξεταστὰς προὐκάθισεν. ἐλέγχεται παρὰ τῶν κατηγορούντων ὁ μιχαὴλ, συντίθεται καὶ αὐτὸς, κατακρίνεται θάνατον, καὶ θάνατον τὸν διὰ πυρός. ἀπήγετο κατακαυθησόμενος, καὶ τόπος τῆς τιμωρίας ἀφώριστο ἡ τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις λουτρῶν κάμινος. εἵπετο καὶ ὁ βασιλεὺς, ἢ μὴ πιστεύων ἑτέροις τὴν τιμωρίαν τοῦ μιχαὴλ, ἢ ἐφηδόμενος τῷ ὀλέθρῳ αὐτοῦ. ἡ δέ γε βασίλισσα τοῦτο γνοῦσα, τὴν πρᾶξιν ἐκώλυσε, τὰ μὲν δεομένη τοῦ συνεύνου ὑπερθέσθαι διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ κατακριθέντος τὴν κόλασιν, τὰ δὲ καὶ θρασύτερον προσφερομένη αὐτῷ, καὶ ἄθεον λέγουσα ὅτι μὴ ὑποστέλλεται τῆς τοῦ φρικώδους μυστηρίου ἡμέραν τῆς τοῦ σωτῆρος γεννήσεως. τούτοις τὸ σκληρὸν ἐκείνου μαλάξασα, πείθει ἀναβαλέσθαι τότε τῷ μιχαὴλ τὴν ἀπώλειαν. ὁ δὲ πρὸς τὴν σύνευνον ἔφησεν, ἰδοὺ πείθομαί σοι, ἀλλὰ σὺ γνώσῃ καὶ τὰ τέκνα τὰ σὰ ὅσα ὑμῖν ἐκ τούτου συμβήσονται. ὁ μὲν οὖν μιχαὴλ οὕτω τὸν ὄλεθρον ὑπεξέφυγε.

ὡς προεῖπεν ὁ λέων περὶ τοῦ μιχαήλ.

θαυμάσειε δ' ἄν τις ὅθεν ὁ λέων προεῖπε τὸ γενησόμενον. οὐ γὰρ πάντως αὐτὸ ἐκ θειοτέρας ἐπιπνοίας προέγνωκε. πῶς γὰρ θεομάχος ἐκεῖνος, καὶ ἄλλως ἀνὴρ αἱμάτων, καὶ βίου μὴ πάνυ καθαρεύοντος; λέγεται οὖν προειρῆσθαι αὐτῷ παρά τινος χρησμολογηθὲν, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ χριστοῦ, καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκπεσεῖται καὶ τῆς ζωῆς. ἀλλὰ καί τι φασὶ ἐν τῇ τῶν ἀνακτόρων βιβλίον ἐναποκεῖσθαι, ἐν ᾧ καὶ χρησμοὶ περὶ τῶν βασιλέων ἦσαν, καὶ μορφαὶ ἐνεγράφοντο ἀνθρώπων τε καὶ θηρῶν, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐκεῖ καὶ λέων θὴρ ἐζωγράφητο, οὗ κατὰ νώτου τὸ στοιχεῖον τὸ .χ. ἐγκεχάρακτο. ἀνὴρ δ' ἦν ὄπισθεν τοῦ θηρὸς, δόρατι διὰ μέσου τοῦ .χ. διελαύνων τὸν λέοντα. ἡ μὲν οὖν βίβλος εἶχε ταῦτα, καὶ ἦσαν ὡς ἐδόκει σιβύλλεια χρησμολογήματα. τὸ δὲ τῆς εἰρημένης χρωματουργίας αἴνιγμα τέως δυσερμήνευτον ὂν, ὁ τότε κυαίστωρ, ὡς λέγεται, διεσάφησεν, εἰπὼν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ χριστοῦ, βασιλέα ἀναιρεθῆναι. τὸ μὲν γὰρ θηρίον βασιλέα δηλοῦν, τὸ δὲ .χ. τὴν εἰρημένην ἡμέραν αἰνίττεσθαι, τὸ δὲ διὰ μέσου τοῦ .χ. τῷ λέοντι τὸ δόρυ ἐμπήγνυσθαι, τὸ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τὸν βασιλέα ἀναιρεθήσεσθαι. ταῦτα τὸν βασιλέα ἐτάραττεν, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸν καὶ τὸ τῆς μη-

περὶ τοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ἐν τοῖς ἀνακτόροις, καὶ τοῦ ἐν ἐκείνῳ ζωγραφήματος, καὶ ὅπως ἡρμηνεύθη ἐκεῖνο παρά τινος.

etiã alioq; sæuus & implacabili ira cõtra delinquẽtes, ob modica delicta pœnas atroces irrogãs. Talẽ igitur se Leo præbuit erga pios, & alios qbus offensus erat. In Rep. uerò administrãda, nõ segnis erat, sed acer admodũ & uigilãs, iniuriosq; coërcebat. Oratus igitur à quodã, q uxorẽ à senatore quodã sibi raptã esse querebatur, & addebat, se frustra præsidis opẽ implorasse: crimine probato, statim præsidi potestatẽ abrogauit, raptorẽq; legib⁹ puniẽdũ tradidit. Magistratus tam ciuiles quã militares, delectu ex optimis habito, cõferebat, Romanarũq; ꝓuinciarũ præfecturas neq; pecunia uęnũ exponebat, neq; ex gratia uiris ineptis ad magistrat⁹ aut auaris, et ius pecunia uẽdẽtib⁹ largiebat. Quod si etiã nunc fieret, res benè se haberent.

DE MICHAELE BALBO.

Michaelis condemnatio.

Michael uerò Balbus Amorio ortus, cũ ad magnã fortunã peruenisset, ac præter alia uitia linguã etiã intẽperantẽ haberet: delat⁹ est apud imperatorẽ, quasi clã insidias ei strueret, ac perniciẽ moliretur. Ea delatio pridie eius diei facta est, quo festũ natiuitatis Christi Ecclesia celebrare cõsueuit. Statim igit̃ cõprehẽditur, imꝑator ipse quæsitores earũ rerũ, quarũ accusat⁹ erat, præsidet. Cõuincitur ab accusatorib⁹ Michael, crimina & ipse cõfitetur, condẽnatur ut igni cremetur, abducitur ut cõburẽdus, loc⁹ supplicio destinatus erat balnei regij camin⁹: sequitur imperator, siue q̃d alijs suppliciũ nõ credebat, siue q̃d illi⁹ interitu lætabatur.

Imperatrix pro Michaele intercedit.

At imperatrix eo cognito, id facin⁹ ꝓhibebat, maritũ partim orãs, ut damnati suppliciũ ꝓpter festũ differret, partim etiã audacius increpãs, et impiũ appellãs, q diẽ uenerandi mysterij natiuitatis Seruatoris nõ uereretur. His uerbis, eius asperitate mitigata, persuasus, ut Michaelis interitũ differret, ad coniugẽ dixit: Ecce obtempero tibi, sed tu liberiq; tui cognoscetis, quæ uobis ex eo euentura sint. Ac Michael hoc pacto necẽ effugit.

Leo diuinat clementiam erga Michaelem exitio sibi futurã.

Miretur aũt aliquis, unde Leo futura prædixerit. quæ utiq; nõ ex diuino afflatu cognorat, quippe homo infestus Deo et sanguinarius, uitãq; degẽs perturbationibus minimè puram? Fertur oraculũ à quodã accepisse, fore ut die natiuitatis Christi, & imperiũ & uitã amitteret.

Præsagia cõplura interitus Leonis.

Perhibetur etiã in regia Bibliotheca fuisse liber, quo oracula de Imperatorib⁹ cõtinerentur, formęq; & hominũ et ferarũ expressę, atq; inter cęteras Leo etiã fera illic pictus, litera .χ. tergo ei⁹ insculpta: ponè bestiã uir stabat, q Leonẽ per mediũ .χ. cõfodiebat. Et hęc liber cõtinebat, quæ Sibyllina oracula putabantur.

Pictura fatidica.

Eius picturæ obscurũ inuolucrum, quæstor illius tẽporis explicasse fertur, & dixisse, Imperatorẽ die natiuitatis Christi occisum iri: nam ferã significare Leonem, literã .χ. diem illũ innuere, & quia per mediũ .χ. hasta in Leonem infigeretur, Imperatorem eo die occisum iri. Hec Imperatorem turbabant, nec minus ma-

tris ter-

Matris Leonis somnium.

tris terrebat insomniũ. Videbatur illa sibi in æde Deiparæ Blachernia esse, & cernere matronam quandam, quam adolescentes candidis induti uestibus comitarentur, & ædis solũ sanguine redundare, audireq́ matronã illam iubere dari matri Imperatoris uas eo sanguine plenum. quæ cum id aduersaretur, dicere
- illustrem illam matronã: At filius tuus eos qui
- me uenerantur, sanguine implet, neq; intel-
- ligit, se & Deum & filium meum ad iram cõmouere. Hęc in somnis uidit Leonis mater, filioq́ exposuit, obtestata, ut in uenerãdas imagines sæuire desisteret. Sed miser homo obsurduerat, Deumq́ lacessere pergebat. Est &

D. Tarasij apparitio.

Diuus Tarasius iam ex hac ærumnosa uita trãslatus, cuidã in somnis uisus, qui Michaelẽ quẽdam inclamaret, eumq́ ad inuadendũ & occidẽdum Leonẽ hortaret. Sed & Philomeliani monachi prædictio & alia quædã Leonem turbabant & terrebãt. Interea Michaelẽ

Michael Papia adiutore Leonem per cõiuratos occidendum curat.

cõpedibus uinctũ Papiæ custodiendũ tradidit, clauẽ seræ ferreæ ipse asseruauit, eamq́ noctẽ solicitam & ex solicitudine insomnẽ egit. Quare Papiæ cõclaue ingressus, Michaelẽ in lecto ociose dormientẽ uidet, Papiã uerò humi iacentẽ: quod uel ut honoraret Michaelẽ faciebat, uel, ut putabat, insidiarũ contra Imperatorẽ cõscius. Vt igitur Michaelẽ somno ꝓfundo et suaui oppressum uidit, nullã solicitudinem præ se ferentẽ: recesit iratus, iramq́ agitatione manus declarauit. Ac cæterorũ nemo eius præsentiã animaduerterat præter unum Papiæ uigilẽ, qui somno simulato, quid fecisset uiderat, & ut iratus ac minitabundus abisset: omnemq́ rem suo domino nunciat, ille Michaeli cõmunicat: amboq́ territi, q̃ pacto Imperatoris indignationẽ effugerent, de-
- liberant. Ibi Michael Papiæ ait, si ipse uellet, se
- non periculũ modò uitaturos, sed etiã consilia
- sua ad exitũ perducturos. Papias hortatur, ut quod animo cõcepisset, ageret, se nusquam ei defuturũ. Itaq; Michael literas ad cõscios scribit, quibus minabat̃, nisi celeriter adessent, & q̃d constituissent, perpetrarẽt (idq́ facile esse, quẽadmodũ ipse instruxisset) se oẽs Imperatori indicaturũ, neq; solum in periculo futurũ esse. Eas literas ꝑ quẽdã Papiæ ministrũ misit, eiq́ mandauit, ut illos noctu ad reginã ire iuberet clericorũ habitu, & occultos pugiones gestare. Illi Michaelis monitis obtẽperantis, se ad reginã contulẽt. Sub diluculũ imperatorij cantores ad matutinas odas canendas adsunt, cũ q̃bus Michaelis conscios Papias unà introducit, qui sese in obscuro quodã angulo abdiderũt. Psaltę cũ hymnorũ plus media parte cecinissent, etiã Imperator ædẽ ingredit̃, qui cũ magnã uocem haberet, sed grauissimã et cum asperitate auribus insonantẽ, se benè cantare ac præclarũ esse musicũ opinabat̃, & hymnos auspicari cõsueuerat. Ac tũ stans exclamauit:
- Regis supremi cuncta desiderio Spreuere.

πρὸς δειλίαν καὶ τὸ ἐνύπνιον. ἔδοξε γὰρ ἐκείνη ἐν τῷ ναῷ τῆς θεομήτορος εἶναι τῷ ἐν Βλαχέρναις, καὶ ὁρᾶν γυναῖκά τινα, προπεμπομένην ἀνδράσι λευχειμονοῦσι, καὶ πλῆρες αἱμάτων τὸ δάπεδον τοῦ ναοῦ, ἀκοῦσαι τε τῶν δορυφορουμένην ἐκείνης. κελευούσης αἵματος ἄγγος τι πληρωθῆναι, καὶ δοθῆναι τῇ τοῦ βασιλέως μητρί. τῆς δὲ μὴ προσιεμένης τὸ προσφερόμενον, φάναι τὴν περιφανῆ γυναῖκα ἐκείνην. ὁ γοῦν υἱός σου ἐμὲ τιμῶντας αἱμάτων ἐμπίπλησι, καὶ τὸν υἱόν μου εἰς ὀργὴν κινῶν, οὐ συνίησι. ταῦτα ἐν ὀνείροις ἑώρα ἡ μήτηρ τοῦ Λέοντος, καὶ τῷ υἱῷ ἀπήγγελλε τὸ ἐνύπνιον, καὶ ἐδεῖτο παύσασθαι τοῦ κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων τολμήματος. ἀλλ' ἀπεκεκώφει ὁ δείλαιος, καὶ θεομαχῶν οὐκ ἐπαύετο. ὤφθη δὲ καὶ ὁ θεῖος πατριάρχης Ταράσιος καθ' ὕπνους τινί, ἤδη τῆς ἐπικήρου ταύτης ζωῆς μεταστάς, ἐμβοώμενος τινὰ Μιχαὴλ, καὶ ἐπελθεῖν κατὰ Λέοντι, καὶ κτεῖναι αὐτὸν ἐγκελευόμενος. ἀλλὰ καὶ αἱ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μοναχοῦ προαγορεύσεις καὶ ἄλλ' ἄττα ὑπεθορύβει τὸν Λέοντα καὶ ἐδειμάτου. τέως δ' οὖν κλοιοῖς τοὺς πόδας τοῦ Μιχαὴλ ἐνδησάμενος, τὸν μὲν τῷ Παπίᾳ φρουρησόμενον παραδέδωκεν, αὐτὸς δὲ τὴν κλεῖδα κατεῖχε τῆς σιδηρᾶς δεσμῶν, ἔμφροντις δὲ τὴν νύκτα διάγων, οὐκ εἶχε τὸν ὕπνον τοῖς ὄμμασιν αὐτοῦ ἐφιζάνοντα. ἀφίστατο γὰρ ταῖς φροντίσιν ἐκσοβούμενος, διὸ καὶ ἀπῄει πρὸς τὸ τοῦ Παπίου δεσμωτήριον, καὶ ὁρᾷ τὸν μὲν Μιχαὴλ ὑπὲρ κλίνης καθεύδοντα ἀδεῶς ἀμέριμνον, τὸν δὲ Παπίαν ἐπ' ἐδάφους κατακλινόμενον, ἢ γὰρ τιμῶν τὸν Μιχαὴλ ὁ Παπίας οὕτω πεποιήκει, ἢ καὶ συνίστωρ ὤν, ὡς ἐδόκει, τῆς κατὰ τοῦ βασιλέως βουλῆς. ὡς οὖν εἶδε ταῦτα καὶ τὸν Μιχαὴλ ὕπνον ὑποκλέπτοντα βαθύν τε καὶ ἥδυμον, καὶ οἷος ἀφροντιστεῖν, ὑπέστρεφε μηνιῶν, καὶ τὴν ὀργὴν ὑπεδήλου τῇ κινήσει τῆς χειρός. τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐδεὶς τὴν παρουσίαν τοῦ βασιλεύοντος ᾔσθετο, εἷς δέ τις τῶν τοῦ Παπίου ἀγρυπνῶν ἔγνω αὐτὸν ἐλθόντα, καὶ ὕπνον προσποιησάμενος, ἑώρα ὅσα ἐποίησε, καὶ ὡς ὠργίσθη, καὶ ὡς ἠπείλησε. καὶ πάντα τῷ ἑαυτοῦ κυρίῳ ἀπήγγειλεν. ὁ δὲ κοινοῦται ταῦτα τῷ Μιχαὴλ, καὶ ἄμφω φόβῳ ληφθέντες, ὅπως ἂν ἐκφύγοιεν τὸ μήνιμα τοῦ βασιλέως, ἐφρόντιζον. καὶ ὁ Μιχαὴλ τῷ Παπίᾳ φησίν, ὡς εἰ βούλοιτο αὐτός, οὐ τὸν κίνδυνον ἐκφευξόμεθα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ μελετώμενα ἡμῖν εἰς ἔργον ἐκβήσεται, καὶ ὃς τὸ παραινούμενόν οἱ πράττειν φησίν, ἐμὲ δὲ ἕξεις ὅπη βούλει ἑπόμενον. ἐγχειρεῖ τοίνυν αὐτίκα γράφειν πρὸς τοὺς τῶν βουλευμάτων μετέχοντας, ἀπειλῶν ὡς εἰ μὴ τάχος ἐλεύσονται, καὶ τὰ βεβουλευμένα δέοντα ἐπιτελοῖεν (εἶναι γὰρ τοῦτο ῥᾴδιον, ὡς αὐτὸς ὑφηγήσατο) πάντας ἀνακαλύψαι τῷ βασιλεῖ, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος τοῦ κινδύνου μεθέξει. ταύτας τὰς ἐπιστολὰς τοῖς συνίστορσι διά τινος τῶν τοῦ Παπίου ἀπέστειλεν, ἐντειλάμενος αὐτῷ εἰπεῖν ἐκείνοις νυκτὸς φοιτῆσαι πρὸς τὰ ἀνάκτορα, μεταμφιεσαμένους ἐν σχήματι κληρικῶν, καὶ ξιφίδια βαστάζοντας κεκρυμμένα. οἱ μὲν οὖν ᾔεσαν, ὡς ἐνετέλλετο. ἄρτι δὲ περὶ ὄρθρον τῆς νυκτὸς γινομένης, οἱ βασιλικοὶ ἦσαν ψάλται, τὰς ᾠδὰς ᾄσοντες τὰς ἑωθινάς. τούτοις ὁ Παπίας καὶ τοὺς τοῦ Μιχαὴλ συνίστορας συνεισήγαγε, καὶ οἱ μὲν ἐν γωνίᾳ καὶ σκότῳ τινὶ συνεκρύπτοντο. οἱ ψάλται δὲ τοὺς ὕμνους ᾖδον. ἤδη δὲ τούτων ὑπὲρ ἥμισυ αὐτῶν, ὡς τὸν ναὸν καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπιδήμησε, καὶ διάτορον ἔχων φθόγγον, βαρύτατον δὲ καὶ σὺν τραχύτητι ταῖς ἀκοαῖς εἰσδυόμενον, ᾤετο εὐφωνεῖν καὶ εἶναι μελῳδὸς ἄριστος, καὶ κατάρχεσθαι τῶν ὕμνων εἰώθει. τότε γοῦν στὰς ἐξεφώνησε.

τῷ παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ.

περὶ τοῦ ἐνυπνίου τῆς μητρὸς τοῦ λέοντος.

Ταρασίου ὄναρ.

ὅπως ὁ Μιχαὴλ τῷ Παπίᾳ ... [illegible]

ὅπως ὁ Μιχαὴλ τοῖς συνωμόταις ἐπέστειλε.

καὶ αὐτίκα ἐκ γωνίας οἱ κατ' αὐτοῦ μελετήσαντες τὸν φόνον ἐξήλθοσαν, τὰ ξίφη ἀνασπώμενοι. ὁ δὲ φόβῳ ληφθεὶς ἀνέδραμε τὸ θυσιαστήριον, καὶ οἱ αὐτὸν δὴ ἀναιρήσοντες ἐφέποντο, κἀκεῖ πρὸς αὐτῷ πολλαῖς κατατρωθεὶς ταῖς πληγαῖς, καὶ τὴν χεῖρα ἀποτμηθεὶς, τέλος ἀφῃρέθη καὶ τὴν κεφαλὴν, βασιλεύσας ἀσεβῶς τε καὶ ἀπηνῶς ἔτη ἑπτὰ καὶ μῆνας πέντε. καὶ ὁ μὲν ἐκεῖνος νεκρὸς εἰς τὸν ἱππόδρομον συρόμενος ἐῤῥίπτετο. ὁ δὲ Μιχαὴλ ἔτι τοὺς πόδας ὢν σιδηροπέδιλος (ἡ κλεῖς γὰρ οὐχ εὑρίσκετο τῶν δεσμῶν, αὐτίκα τοῦ Λέοντος αὐτὴν ἐγκόλπιον φέροντος) εὐφημεῖτο καὶ προσεκυνεῖτο ὡς βασιλεύς. εἶτα τῆς κλειδὸς μὴ εὑρισκομένης, τὰ σίδηρα διεπρίσθησαν.

Σφάζεται ὁ λέων ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ τραυλοῦ ἀμοραίου.

Ἐλθὼν οὖν ὁ Μιχαὴλ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐπείγετο, ταινιωθησόμενος διαδήματι δημοσίᾳ τε ἀναῤῥηθησόμενος, τὴν μιαιφονίαν μὴ λογιζόμενος, καὶ τῆς ἀναῤῥήσεως ἔτυχε. τὴν δὲ τοῦ Λέοντος γαμετὴν καὶ τοὺς παῖδας, τέσσαρας δ' ὄντας, Σαββάτιον (ὃς ἐν τῷ ἀναγορευθῆναι μετωνόμαστο Κωνσταντῖνος) Βασίλειόν τε καὶ Γρηγόριον καὶ τέταρτον Θεοδόσιον, τῶν βασιλείων κατήγαγεν, καὶ τὴν μὲν ἐν τῇ μονῇ καθεῖρξε τῶν Δεσποτῶν, τοὺς δὲ εἰς τὴν Πρώτην καλουμένην νῆσον περιώρισεν, ἅπαντας τῆς ἀῤῥενωπίας ἐστέρησε. καὶ ὁ μὲν Θεοδόσιος ἐθνήσκε, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἀφωνίᾳ κάτοχος γέγονε. δι' ἣν ἐδεῖτο θερμότατα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ μεγάλου πατρὸς Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, ἐνδελεχῶς ἐπ' αὐτὸν προσφυγὼν ἱκετευόμενος περιαιρεθῆναι τὴν ἀφωνίαν αὐτοῦ. τῇ γὰρ ἐκπτώσει τῆς βασιλείας καὶ τῆς πατρικῆς κακοδοξίας οἱ παῖδες τοῦ Λέοντος συμμετέσχον. ἔδοξεν οὖν ποτε ὁ ἅγιος ἐν ὕπνοις ἐπιστῆναι αὐτῷ, κελεύων ἀναστῆναι καὶ ἀναγνῶναι τὸ πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός. ὁ δὲ πεποιθὼς τῷ ὁράματι, εἰσῆλθεν ἐπὶ ἐκκλησίας, καὶ ἀνέγνω μηδενὸς αὐτῷ ἐμποδίζοντος τῇ φωνῇ. ὁ δὲ καὶ περιγραπτοῖς ὁρίοις τὴν σύζυγον, ὡς εἴρηται, καὶ τοὺς παῖδας τοῦ Λέοντος περιέγραψεν, ἀλλ' οὐκ ἀχορηγήτους κατέλιπεν, ἀλλ' ἐκ τῶν κτήσεων αὐτῶν αὐτοῖς προσεκλήρωσεν, ἵν' ἐκ τούτων τὰ πρὸς χρείαν πορίζοιντο, καὶ τινας δὲ πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτοῖς παρακατέλιπεν. ὥρμητο μὲν γὰρ ὁ Μιχαὴλ οὗτος ἐξ Ἀμορίου πόλεως τῆς ἄνω Φρυγίας, ἐν ᾗ Ἰουδαῖοι τε καὶ Ἀθίγγανοι καὶ ἀσεβῶν ἑτέρων πλῆθος ἐγκατῴκιστο, καὶ τις ἐκ τούτων ἦν ἐκεῖσε συμμιγὴς αἵρεσις, ἧς συμμέτοχος εἶναι ὁ Μιχαὴλ λέγεται. καὶ ἡ αἵρεσις τὸ μὲν θεῖον βάπτισμα δέχεται, τὴν δὲ μωσαϊκὴν διατήρησιν διαφυλάττει, ἐκτὸς τοῦ περιτέμνεσθαι τὴν ἀκροβυστίαν. εἶχε δὲ καὶ Ἰουδαῖόν τινα κατ' οἶκον παιδοτριβοῦντα αὐτόν. ὅθεν οὐκ ἦν τι τῶν αὐτῷ ὑγιὲς ἀκραιφνές, ἀλλ' ἦν, ὡς εἰπεῖν, ὁ ἄνθρωπος πανσπερμία αἱρέσεων. διὸ καὶ ἐπὶ λόγῳ ἀπήχθετο, ὡς ἂν ἀνατρεπτὴν ὄντα τῆς κακοδοξίας αὐτοῦ. ἀπορίᾳ δὲ συζῶν ἐκ νεότητος ἐστρατεύετο. ποτὲ γοῦν ἐπὶ ταγματάρχην τινὰ ἐλθὼν, περί του ἐδεῖτο. ἐπὶ δὲ ἐτύγχανέ τις Ἀθίγγανος παρὼν, καί φησι πρὸς τὸν στρατηγὸν, ἐν ἐκστάσει τὸν λόγον ποιούμενος, ὡς βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔσται, ὃς νῦν δέεται σοῦ. καὶ ὃς αὐτίκα ἐπὶ μαντεύματι θαρρήσας οἰκειοῦται τὸν Μιχαὴλ, καὶ κηδεστὴν ποιεῖται ἐπὶ τῇ θυγατρί. ἄρτι δὲ τῆς αὐταρχίας ἐπιδραξαμένου τοῦ Μιχαὴλ, ὡς ἱστόρηται, ὁ ἱερώτατος Νικηφόρος ὁ πατριάρχης ἐξόριστος ὢν, διὰ γραμμάτων αὐτῷ ἠξίου τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων γενέσθαι ἀναστήλωσιν. ὁ δὲ μήτε τὰ κεκαινοτομημένα ἔφη περὶ τὴν πίστιν, μήτε τὴν τῆς ἐκκλησίας ἀλλοιώσαι κατάστασιν, ἀλλὰ μὴ δὲ βιάζεσθαι τινα περὶ τὸ θεῖον δοξάζειν παρὰ βούλησιν, ἐν λόγοις

Πόθεν ὥρμητο ὁ Μιχαὴλ, καὶ οἷος ἦν τὴν πίστιν.

[illegible]

[illegible]

Insidiatores uerò statim strictis ensib. ex angulo prosilierunt: ille territus in sacrariū accurrit, quē hi consecuti, multis uulneribus confecerunt, amputata manu et capite, cū crudeliter atque impiè annos VII & V menses imperasset. Cadauer eius in Circū equestrē pertractū, ibique abiectū est. At Michael cōpeditus (nā clauis non statim reperiebatur, quā Leo in sinu gestabat) lætis acclamationibus ut Imperator adoratus est. Deinde, claue nō inuenta, cōpedes ferreæ dissectæ sunt.

Michael ex carcere et cōpedibus ad imperiū euehitur.

IMPERIVM MICHAELIS Balbi Amorræi.

Mane Michael in magnā Ecclesiā uenit, ut diademate ornaretur & publicè proclamaretur, sacramque ædē, nō habita nefariæ cædis ratione, ingressus est, & uoti cōpos factus. Leonis uxorē & quatuor filios, Sabbatiū (cui cū Imperator appellaretur, nomē Constantini fuerat inditū) Basiliū, Gregoriū & Theodosiū, regia eduxit, ac mulierē in monasterio Dominorū inclusit, adolescētes in insulā Protā relegauit, oēs uirilibus exectis. Ex his Theodosius obijt, Constantinus uocē amisit. Qua de causa Deū feruētissimis precibus orauit, sed & magni patris Gregorij Theologi statuā continenter accessit, ut sibi loquendi facultas restitueretur: nāunà cū Imperio etiā paterna impietate liberi Leonis exciderāt. Aliquando igitur sanctus in somnis ei astare uisus est et iubere ut surgeret, ac illud, Iterū Iesus meus, legeret. Eo uiso fretus, Ecclesiā ingressus est, ac citra impedimentū ullū uocis legit. Etsi autē Michael Leonis uxorē & liberos intra certos limites circūscripserat, ut dictū est, nō tamen egere passus est, quibusdā ex eorū possessionibus, unde necessaria suppeterent, & seruis ad ministeriū attributis. Oriūdus fuit Michael Amorio superioris Phrygiæ urbe, in qua Iudæi, Athingani, & aliorū impiorū turba habitabant, unde confusa quædā secta existebat, cuius & ipse particeps fuisse credit. Ea tametsi sacrosanctū baptisma admittebat, Mosaica tamē instituta, præter præputij resectionē obseruabat. Aluit domi Iudæū quendā à quo erudiebatur. Vnde nihil synceri apud eum reperiebatur, sed erat, ut ita dicam, sentina quædā sectarū: eaque de causa disputationes oderat, ut quæ eius peruersæ opinioni euertēdæ essent. In adolescētia cum ob inopiā militaret, aliquando tribunū adijt, aliqd ab eo petitur. Ei tribuno quidā Athinganus astans, clā dixit, Is qui tibi nūc supplex est, aliquando Romanis imperabit. Eo augurio ille motus, statim cū Michaele familiaritatē cōtraxit, eique filiā despōdet. Cum autē recēs imperio occupasset, ut dictū est, S. Nicephorus Patriarcha exulans, per literas ab eo petijt ut uenerabiles imagines reponerēt. Cui ille respōdit, se neque in religione quicquā nouaturū neque Ecclesiæ statū mutaturū, neque coacturum esse quenquā, ut aliter quā uellet, de Deo sentiret. Sed

Leonis uxor fit monacha, filij castrati relegantur.

Cōstātinus miraculo uocem recuperat.

Michaelis confusa religio.

Athinganus Michaeli imperiū prædicit.

Michael etsi se in religione nihil nouaturum esse præ se ferret, tamē in pios grassatur.

hæc uerba fuere. Neque enim multò pòst, animo suo declarato, orthodoxos oppugnauit, ac preter multos alios crudeliter tractatos, etiam in D. Methodū grassatus, Euthymiū Sardium archiepiscopum ob sanctarū imaginū cultū in exiliū misit. Deinde Methodiū in Acrita cōclusit, inclytū uerò Euthymiū à filio suo Theophilo crudeliter flagris cęsum, in martyrū numerū retulit. Copronymū in omnib. imitās & Iudæis addictus, sabbata ieiunari iubebat. Resurrectionē mortuorū nō credebat, eoq́ futura bona sugillabat, & Prophetas irridebat, Dęmones esse pernegabat, scortationē peccatū nō iudicabat, iurandū sese Deū uniuersi moderatorē monebat. Iudæ salutē ominabatur. Pascha alieno celebrari tempore affirmabat. Hæc pauca è multis improbitatis ac potius dementiæ illius indicia conscribenda censui. Nunc oratio ad res gestas & bella multa illorum temporum progrediatur. Thomas unus triū eorū de quibus Philomelianus ille monachus Bardanę uaticinatus fuerat, ut suprà dictum est, quorū duo imperio potituri essent, tertius (is uerò Thomas erat) inuasurus ille quidē tyrannidē, & diadema sibi impositurus, regni uerò nō cōpos futurus, seditionē excitauit. Is igitur, ut antè scriptum est, à Leone fœderatorum legioni præpositus, ut principem de se bene meritum à Michaele cæsum cognouit, per speciem necis illius uindicandæ, cum reuera imperium cogitaret, Michaelem est aggressus, coactisq́ non contemnendis copijs, uniuersas ferè orientales prouincias occupauit, & publica earum uectigalia sibi afferēda curauit. Vnde auctis opibus etiam Agarenos inuasit, qui tum omnes Prouincias & ipsas insulas ob intestinum bellum audacius populantur, eorumq́ impetum repressit, & castris propè positis habitoq́ colloquio, pepigit, si imperio potiretur, se Romanis finibus eis cessurū esse. His peractis, caput diademate regio ornat, & ab Iobo Antiocheno Patriarcha imperator appellatur. Inde cum magno exercitu profectus (Nec enim Agarenos duntaxat, sed & plures alias gentes ad belli societatem asciuerat) tyrannidem maiore animo inuadit. Fuit hic Thomas non ex gente Patricia, sed admodum obscura eaq́ Barbara, tantaq́ inopia conflictata, ut mercede seruiret. Sed a fortuna euectus, ut dictum est, regnoq́ affectato, Constātini nomen assumpsit, & filium adoptiuum, imperij consortem, ut putabat, allegit. Cum exercitu Michaelis cōtra se misso congressus, alijs occisis, alijs fugatis, tyrannidem stabiliuit, & classe cōparata, imò etiā classe imperatoria potitus, Abydo in Thraciā traiecit, orientalib. penè omnibus subactis, præter Opsicianā prouinciā, cui Cataquila, & Armeniacā, cui Olbianus præerat, qui tyranni adoptiuū filiū insidijs exceptū, statim sustulit. Cū Thomas, ut dictū est, in Thraciam uenisset, omnes ad eum se contulerunt. Itaque Imperatorem denuo terra

Michaelis opiniones.

Thomæ seditio.

Thomæ natales.

Thomas Byzantium frustra oppugnat.

δ᾽ ἦσαν ταῦτα. οὐ μετὰ πολὺ γὰρ τὴν γνώμην τὴν οἰκείαν δεδήλωκε, καὶ κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐχώρησε, καὶ πολλοὺς μὲν ἄλλους δεινοῖς περιέβαλε, πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ τὸν θεῖον Μεθόδιον, καὶ τὸν τῶν Σάρδεων ἀρχιεπίσκοπον Εὐθύμιον ἐξορίᾳ παρέπεμψε, διὰ τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων τιμήν. ἔπειτα τὸν μὲν Μεθόδιον καθεῖρξεν ἐν Ἀκρίτᾳ, τὸν ἀοίδιμον Εὐθύμιον δὲ μαρτυρικῷ τέλει ἐθανάτωσεν, ἀφειδῶς μαστιζόμενον διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου. ἐζήλου δ᾽ ἐν ἅπασι τὸν Κοπρώνυμον, καὶ τοῖς Ἰουδαίοις προσέκειτο, τά τε σάββατα νηστεύειν προσέταξε, τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν ἠθέτει, διέπαιζε τὰ μέλλοντα ἀγαθά, καὶ τοὺς προφήτας διέσυρε, καὶ δαίμονας οὐκ εἶναι διεβεβαιοῦτο, πορνείαν τε οὐχ ἁμάρτημα ἡγεῖτο, καὶ τὸν ἐπὶ πᾶσι Θεὸν ὀμνύειν διεκελεύετο. τῷ τε Ἰούδᾳ σωτηρίαν ἐπεφήμιζε, καὶ τὸ πάσχα οὐ κατὰ τὸν καιρὸν ἑορτάζεσθαι ἐδογμάτιζε. ταῦτα μὲν οὖν ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῆς ἐκείνου κακονοίας ἢ καὶ ἀνοίας γνωρίσματα ξυγγέγραπται, ὁ δὲ λόγος τὰ τότε ξυμβεβηκότα διδάξει τῇ ἱστορίᾳ. τὰ δ᾽ ἐκεῖ ἐμφύλιοι πόλεμοι. ὁ δὲ τούτων κατάρξας Θωμᾶς ἦν, εἷς τῶν τριῶν τυγχάνων ἀνδρῶν, περὶ ὧν ὁ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μοναχὸς τῷ Βαρδάνῃ προέφησεν, ὡς εἴρηταί που ἄνωθεν, τοὺς μὲν δύο ἐπιβήσεσθαι τῆς βασιλείας ἀρχῆς, τὸν δέ γε τρίτον, ὃς (οὗτος ἦν ὁ Θωμᾶς) ἐπιχειρήσει μὲν τυραννίδι, καὶ ἑαυτῷ περιθήσεται διάδημα, μὴ μέντοι καὶ τῆς βασιλείας τυχεῖν. οὗτος τοίνυν, ὡς ἤδη μοι εἴρηται, ἄρχων κατασταθεὶς τοῦ τάγματος τῶν φοιδεράτων παρὰ τοῦ Λέοντος, ὡς ἔγνω τὸν εὐεργέτην ἀναιρεθέντα παρὰ τοῦ Μιχαήλ, ἐπὶ μὲν δῆθεν τιμωρῶν ἐκείνῳ, ἐπὶ δ᾽ ὄντι τὴν βασιλείαν καρπώσασθαι, ἐπανίσταται τῷ Μιχαήλ, καὶ συναλίσας δύναμιν οὐκ εὐκαταφρόνητον, ἅπασαν σχεδὸν τὴν ἑῴαν μοῖραν ὑφ᾽ ἑαυτῷ πεποίηκε, καὶ τοὺς δημοσίους φόρους αὐτῷ κομίζεσθαι παρεσκεύασε. καὶ πολὺς ἐντεῦθεν γενόμενος ἐπῆλθε καὶ τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἀδεέστερον τότε πάσαις λυμαινομένοις χώραις, καὶ ταῖς νήσοις αὐταῖς διὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ ἐπελθὼν ἀνέκοψεν αὐτῶν τὰς φορὰς καὶ ἀντικρὺ αὐτῶν στρατοπεδευσάμενος, καὶ εἰς λόγους ἐλθὼν αὐτοῖς, καὶ ἥκων εἰς λόγους, ὑπέσχετο ἐπὶ συνθήκαις, τῶν Ῥωμαϊκῶν ὁρίων παραχωρῆσαι αὐτοῖς, εἰ τῆς βασιλείας ἐγκρατὴς γένοιτο. αὐτὸς δὲ ταῦτα διαπραξάμενος, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀναδησάμενος ταινίᾳ βασιλικῇ, καὶ αὐτοκράτωρ ἀναρρηθεὶς παρὰ τοῦ τηνικαῦτα τὸν θρόνον αὐτῆς (?) ... Ἰὼβ δ᾽ ἐκεῖνος ἐκαλεῖτο. κἀκεῖθεν ὁρμήσας σὺν μεγάλῳ στρατεύματι (εἶχε γὰρ συμμάχους οὐκ Ἀγαρηνοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἑτέρων ἐθνῶν πλειόνων) τῇ τυραννίδι κραταιότερον ἐπεχείρησεν. ἦν δὲ ὁ Θωμᾶς οὗτος οὐκ ἐκ τῶν εὐπατριδῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν λίαν ἀσήμων καὶ ἐκ τῶν Βαρβάρων, καὶ πενίᾳ συνετρέφετο τῇ ἐσχάτῃ, ὥστε καὶ δουλεύειν μισθοῦ. ἀναχθεὶς δ᾽ ὑπὸ τῆς τύχης, ὡς εἴρηται, καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσας, τὴν τε κλῆσιν μετέθετο, Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν ὀνομάσας, καὶ κοινωνὸν τῆς βασιλείας, ὡς ᾤετο, προσελάβετο υἱὸν εἰσποιητὸν οἰκειωσάμενός τινα. τοῦ δὲ Μιχαὴλ στρατιὰν κατ᾽ αὐτοῦ ἐκπέμψαντος, συμβαλὼν ἐκεῖνος αὐτῇ, τοὺς μὲν ἀνεῖλε, τοὺς δὲ φυγάδας ἐποίησε. καὶ ἐντεῦθεν κραταιότερον τῆς τυραννίδος ἐπελάβετο, καὶ στόλον ἐξαρτυσάμενος, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ βασιλικὸν ναυτικὸν ὑφ᾽ ἑαυτὸν ποιησάμενος, ἐξ Ἀβύδου πρὸς τὴν Θρᾴκην ἐπεραιώθη, καὶ τὰ τῆς ἑῴας ἅπαντα σχεδὸν ὑπηγάγετο, αὐτὸν μόνον τοῦ θέματος τοῦ Ὀψικίου, οὗ ὁ Καταδαυλᾶς ἐστρατήγει, καὶ τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν, ὁ Ὀλβιανὸς δὲ τὴν στρατηγίαν τότε εἶχεν ἀρχήν, ὃς ἐνεδρεύσας καὶ τὸν τοῦ τυράννου υἱὸν ἀπεκτόνει.

ὅτι καὶ οὗτος τὸν πρὸ αὐτοῦ ἐμιμήσατο.

ὅτι ὁ μιχαὴλ ἄγροικος ... ἐγένετο.

περὶ δὲ τοῦ θωμᾶ τυραννίδος.

ὅτι υἱοθέτησεν ἑαυτῷ ὁ θωμᾶς τινὰ ... στέφανον(?) ...

ὅτι ἐνεδρευθεὶς ὁ τυράννου υἱὸς ἀνῃρέθη.

ἀπεκτόνει

ἀποστάντα υἱὸν κατὰ τὸ χωρὸν, ἀνεῖλεν εὐθύς. γενόμενος δὲ ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ὡς ἄρα), ὁ Θωμᾶς, προσερρύησαν αὐτῷ σὺν ξύμπαντες ἐγχώριοι. κἀδεὶς δὲ τοῦ βασιλέως κατά τε γῆν αὐτῷ συμμίξαντος καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἀμφοτέρας στρατιὰς ὁ τύραννος ἐτρέψατό τε καὶ διεσκέδασεν, υἱοθετεῖται δ' ἕτερον τοῦ πρώτου τελευτήσαντος, ὡς ἄρηται, Ἀναστάσιον μὲν καλούμενον, μοναχὸν δ' ὄντα, καὶ τὸ μὲν σχῆμα τὸ θεῖον ἀπεδυσάμενον, στολὴν δὲ κοσμικὴν μεταμφιεσάμενον. ὃν ὥσπερ δ' ἤκουεν ἀπειρίας ὁ Μιχαὴλ, ὡς σιδηρᾶν ἐκτεῖναι σειρὰν ἐξ ἀκροπόλεως εἰς τὸ κατ' ἀντιπέραν πολίχνιον. ἵν' ἄβατα τοῖς τοῦ τυράννου φυλαχθείη τὰ ἐντός. ἀλλ' ὁ Θωμᾶς ὁμοῦ τῇ πόλει προσέβαλε κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν, τὴν σιδηρᾶν ἐκείνην ῥᾶστα διαρρήξας σειράν, καὶ ὥσπερ εἰ μόνον φανείη, τῶν ἐν τῇ πόλει διὰ τὴν πρὸς τὸν βασιλέα τὸ ἀπέχθειαν, δέχεσθαι τὴν εἴσοδον αὐτῷ παρασχεῖν, ἐπεὶ δ' ἐρρωμένους εὗρεν τοὺς ἐντὸς πρὸς τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν, καὶ τῶν ἐλπίδων ἐψεύσθη, τότε μὲν ἀνεχώρησε, καὶ βάλλεται χάρακα κατὰ τὸ τῶν θείων ἀναργύρων ἱερώτατον τέμενος, ὁ τόπος δὲ τοῦ Παυλίνου ὀνόμασται. ἡμερῶν δέ τινων διαγενομένων, καὶ κατὰ χέρσον αὖθις καὶ κατὰ θάλασσαν ἐπῆγαγε τῇ πόλει τὸν πόλεμον, ἑλεπόλεις τε καὶ κλίμακας ἐπαγόμενος. ὡς δ' ἑώρα τὰς περὶ αὐτὸν σπουδὰς αὐτῷ πανταχόθεν κενούμενα, τότε μὲν τὴν ψυχρὰν ἐκπεπορευμένος Θρᾴκην (χειμὼν γὰρ ἦν) τὴν στρατιὰν αὐτοῦ ταῖς χώραις διένειμεν, ἐν ταύταις χειμάζειν, καὶ τὴν τοῦ χειμῶνος ἐκφευξομένην δριμύτητα. ἄρτι δὲ τοῦ ἔαρος ἐφιστῶντος, καὶ πάλιν προσῆγε καὶ ἀμφοτέρωθεν τῇ πόλει τὴν στρατιάν, καὶ περιεκύκλου τὰ τείχη διά τε πεζοῦ στρατεύματος καὶ διὰ ναυτικοῦ. ἤδη δὲ καὶ διὰ Μιχαὴλ ἡτοιμάζετο καὶ στόλος καὶ στράτευμα. λόγοις οὖν παρακλητικοῖς τοὺς οἰκείους παραθαρρύνας ὁ βασιλεὺς, ἀθρόον ἐκ πλειόνων πυλῶν ἐξελήλυθε τούτους, καὶ συρρήγνυνται διὰ τοῦ τυράννου λαῷ. οἱ δὲ διὰ αἰφνιδίου καὶ διὰ θράσει τῶν ἐπιόντων ἐκπλαγέντες, τὰ νῶτα μετέβαλον, καὶ ἔπεσον πολλοί, καὶ ἡ νίκη τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἦν. τὰ μὲν οὖν κατὰ χέρσον οὕτω συνηνέχθη διὰ ἀποστάτῃ. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τὰ κατὰ θάλασσαν κάλλιον ἔσχεν αὐτῷ. τὰς γὰρ βασιλικὰς τριήρεις τὸ τοῦ τυράννου ναυτικὸν θεασάμενον ἐπελθούσας αὐτῷ, οὐχ ὑπέστη γὰρ, ἀλλ' εὐθὺς, τὴν συμπλοκὴν μὴ θαρρήσαντες. εἰρεσίᾳ συχνῇ πρὸς τὴν χέρσον κατήχθησαν, καὶ οἱ μὲν ἀπεδιδράσκον, οἱ δὲ διὰ Μιχαὴλ αὐτομολοῦντες προσῄεσαν. ὁ δ' ἀποστάτης, ἐπὶ τῆς τυραννίδος αὐτὸ εἶχε, καὶ οὔτε τὸν χάρακα ἔλυσε, καὶ τὸ ἐν Ἑλλάδι ἑτοιμασθὲν αὐτῷ ναυτικὸν μετεπέμψατο, ὃ καὶ τότε περὶ τὰς Βυρίδας καταλυσάμενον. ὃ γνόντες οἱ τοῦ στόλου τοῦ Μιχαὴλ, νυκτὸς αὐτοῖς ἐπιτίθενται, καί τινας μὲν ᾑρήκασι τῶν πολεμίων νεῶν. ἑτέρας δὲ διὰ ὑγροῦ πυρὸς κατεφλέξασιν, ὡς ὀλίγας περιλειφθῆναι. κατὰ γῆν δὲ συχναὶ μὲν ἐγένοντο προσβολαὶ, Θεοφίλου τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ λαοῦ προεξάρχοντος, ἀγχώμαλα δὲ τοῖς ἐναντίοις ἦσαν τὰ πράγματα, καὶ οὐδετέρῳ μέρει καθαρῶς ἡ νίκη ἐπεμειδίασεν. ἐν τοσούτῳ δέ τι συμβαίνει, διὰ Θωμᾶ τὰ πράγματα σφαλῆναι. τῆς γὰρ φήμης πανταχοῦ τὴν τοῦ Θωμᾶ κηρυξάσης ἀποστασίαν, καὶ τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως, Μορτάγων ὁ τῶν Βουλγάρων κατάρχων, σπονδὰς ὑπὲρ τοῦ Λέοντος τριακονταετεῖς θέμενος, καὶ φιλίως πρὸς Ῥωμαίους ἔχων, αὐτεπάγγελτος ἦκε συμμαχήσων διὰ βασιλεῖ, καὶ στρατοπεδεύεται περὶ τὰ Κηδουκτοῦ. ὅπερ τὸν ἀποστάτην ἐθρόησε. κρίνας δὲ ἀσύμφορον ἑαυτῷ ἅμα τε καὶ πολιορκεῖν, καὶ τοῖς Βουλγάροις ἀντιστρατεύεσθαι, μερισθείσης γὰρ αὐτῷ τῆς δυνάμεως, οὐκ ἀξιόμαχον ἑαυτὸν οὐδετέροις τυγχάνειν ᾤετο,

ὅτι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν προσβαλὼν ὁ Θωμᾶς τῇ πόλει, ... ἔχων, ἀλλ' ἄλλοτε ... νῶτα ... τοῦ τυράννου ... ἀπέστη.

ὅτι ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς σπονδὰς μετὰ Ῥωμαίων θέμενος, ἦλθεν ἐπὶ τὸν ... αὐτοῦ ...

mari'que uicit, profligatis exercitibus, & in demortui filij locum, alium adoptauit, nomine Anastasium, qui sacro monachi habitu abiecto, ciuilem sumpserat, eo'que redegit Michaelem, ut ferrea cathena ex arce in oppidulum è regione situm extenta, tyrannum prohibere conaretur, ne intrò penetraret. Sed Thomas terra mari'que simul, impetu in urbem facto, cathenaq; facillimè rupta: putabat, si à ciuibus tantum conspiceretur, forè sibi ob Imperatoris odium aperta omnia. Quum autem uiros fortes se præberent, qui urbem tuebantur, spe deiectus, tum quidem recessit, ac uallum munijt circa sacrosanctam diui Anargyrorum ædem, qui locus Paulini uocatur. Diebus aliquot elapsis, urbem denuò terra mariq; oppugnat, machinis & scalis adhibitis. Vt uerò se omnem operam & impensam ludere uidit: tunc frigida Thracia relicta (nam hyems erat) exercitus in prouincias distribuit, ut ibi ocio recreati, hyemis sæuitiam euitarent. Sub ueris initium, legiones denuò utrinque contra urbem adduxit, eamq; & pedestribus & naualibus copijs circundedit. Sed & Michael interea & classem & milites comparat, suosq; cohortatus, pluribus portis ex improuiso impetum in tyranni populum fecit. Illi uerò & inexpectata aggresione, & audacia hostium territi, terga dederunt, multisq; cæsis uictoria penes urbanos fuit. Ac terra sic actum est cum desertore, mariq; nihilo melius. Nam tyranni naues, quum Imperatoriam classem contra se ire uidissent, non restiterunt, sed congressu euitato, assidua remigatione ad continentem appulerunt, ibi alij diffugerunt, alij ad Michaelem defecerunt. Verum desertor tyrannidem adhuc urgebat, neque uallo soluto, & classe quam in Græcia paratam habebat, accersita. Quæ quum uenisset, & iuxta Berydas, naues subductæ essent, Michaelis classiarij ea re cognita, noctu eas aggrediuntur, & quasdam hostilium nauium cœperunt, & quasdam igni Græco incenderunt, ut perpaucæ admodum superessent. Terra autem crebra prælia fiebant, Theophilo Imperatoris filio duce, sed æquo ferè Marte pugnabatur, uictoria ad neutram partem inclinante. Interea uerò aliquid accidit, quo res illius Thomæ labefactatæ sunt. Nam rumore defectionis Thomæ, & urbis obsidionis passim sparso: Mortagon Bulgarorum Princeps, qui annorum triginta inducias cum Leone fecerat, Romanis amicus, ultro suppetias Imperatori uenit, castris ad Cedoctum locatis. Ea res desertorem turbauit, Nam quum è re sua esse non putaret, ut simul & urbem oppugnaret, & cum Bulgaris dimicaret, quòd diuisis copijs, neutris par futurus esset: contra Bulgaros cum omni exercitu est profectus;

Thomas à Michaele terra mariq; uincitur.

Bulgari ultro Thomam inuadunt.

pugnaq; commissa uictus, multos suorum amisit partim cæsos, partim captos. Qui uerò & Barbaricum ensem, & captiuitatem effugerant, expectatione rerum futurarum suspensi, quieuerunt. Bulgari captiuis & magna præda adducta, elati uictoria, recesserunt. Ea clade desertoris cognita, classis eius reliquiæ ad Michaelem defecerunt. Eo rerum statu tyrannus, etsi uires eius undique minuebantur, tamen ab obsidione non recedebat: sed cum ne tum quidem quicquam proficeret, omissa urbe longius abscedit, & locum opportunum nactus, uallum communit, atque inde suburbana diripit, eorumq; amœnitatem uastat. Sed Michaele eum aggresso: commissaq; pugna, Thomæi de industria in fugam uersi, partim ad Imperatorem se contulerunt, partim ad sua redierunt, Tyrannus cum paucissimis Adrianopolim abit. quem Michael è uestigio insecutus, urbem non machinis, sed annonæ penuria oppugnat. Ciues urgente fame, petita delictorum ab Imperatore uenia & impetrata, Thomam uinctum ei tradunt. Is ei & manus & pedes amputat, & asino impositum ignominioso triumpho circumducit. Postea de conscijs quærit, quorum ille multos nominasset, nisi Hexabulius patricius Imperatoris impetum hoc dicto repressisset. inimicis amicos deferentibus non habendam esse fidem. Thomas uerè alias alijs tormentis excruciatus, miserrimè expirauit. Adoptiuus item eius filius, quum in Bizyam oppidum confugisset, à castelli habitatoribus uinctus, ad Imperatorem est adductus, & eodem quo fictitius pater supplicio affectus, uiolenter & ipse perijt. Thomæ seditione ad hunc modum compressa, maritimæ Thraciæ ciuitates nihilominus, etiam illo sublato, motum eum urgebant, ac præ cæteris Panium & Perinthus. Sic enim Heraclea olim, appellata est, idq; Imperatoris odio factum. Cæterum, Panium mœnibus terræ motu collapsis, captum est, Heraclea mari expugnata. Michael his rebus bene gestis, triumphans in urbem redijt, & ludis Circensibus Michaelis adiutores asinis insidentes in theatrum introductos, sola relegatione contentus grauioribus suspicijs non affecit, duobus exceptis Chærea & Zagoreno, qui quum castella quibus præerant, ne post Thomæ interitum quidem tradere uellent, ijs expugnatis, in crucem acti sunt. Dum Romanæ copiæ, Thomæ defectione, bellis'que ciuilibus occupantur, Agareni occidentales, sinus Iberici incolæ, qui Hispani uocantur, arrepta occasione, à suo Duce, quem Amermumnem uocat, locorum coacti augustijs, petierunt, ut coloniam deduceret. Annuit ille, & cum eis triremibus impositis soluit, insulasq; Romanas obiēs populatur. Vt autem in Cretam quoq; uenit, eius fertilitate

Thomæ crudelis interitus.

Panium & Heraclea capta à Michaele.

Agareni ex Hispania in Cretam traijciunt.

κατὰ τῶν Βουλγάρων ἐχώρει παντὶ τῷ στρατεύματι, καὶ συμβαλὼν ἡττᾶται, καὶ πολλοὺς μὲν ἀποβάλλει τῶν ἑαυτοῦ, τοὺς μὲν φθαρέντας, τοὺς δὲ καὶ ἁλόντας. ὅσοι δέ γε τόν τε βαρβαρικὸν ἐκφεύγειν διέφυγον, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν διέφυγον, τὸ μέλλον καραδοκοῦντες, ἡσύχαζον. οἱ Βούλγαροι δὲ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ λείαν πολλὴν ἐπαγόμενοι, ἀνεζεύγνυον, τῇ νίκῃ γαυρούμενοι. ταύτην τὴν ἧτταν τοῦ ἀποστάτου ὅσον ἐκ τοῦ στόλου αὐτοῦ περιελέλειπτο ἐγνωκὸς, πρὸς τὸν Μιχαὴλ ηὐτομόλησεν. ἐν τοιούτοις δὲ ὁ τύραννος γεγονὼς, καὶ πάντῃ ἐξασθενήσας, ὅμως ἐπὶ τοῦ πολιορκεῖν οὐκ ἐπαύσατο. ἀλλὰ καὶ οὐδὲν μᾶλλον ἀνύων, ἀπανίσταται μὲν τῆς προσεδρείας τῆς πόλεως, ἄπεισι δὲ πορρωτέρω. καί τινα τόπον εὑρὼν ἐπιτήδειον, ὃ οὕτω Βασιλικαὶ χάρακα, κἀκεῖθεν ὁρμώμενος ἐλῄζετο τῆς πόλεως τὰ προάστεια, καὶ τὰς τούτων ἐκκεκόσμει χάριτας. ἐπελθόντος δὲ τούτῳ ὁ Μιχαὴλ, καὶ μάχης συγκροτηθείσης, οἱ τοῦ Θωμᾶ ἑκόντες ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, καὶ οἱ μὲν τῷ Μιχαὴλ προσερρύησαν, οἱ δ' ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἀπῄεσαν ἕκαστοι. ὁ δέ γε τύραννος μετὰ βραχέων εἰς Ἀδριανούπολιν ἄπεισι, καὶ ὁ Μιχαὴλ αὐτῷ κατ' ἴχνος ἀκολουθεῖ, καὶ πολιορκεῖ τὴν πόλιν οὐχ ἑλεπόλεσιν, ἀλλὰ σπάνει τῶν ἀναγκαίων. καὶ οἱ τῆς πόλεως τῷ λιμῷ πιεζόμενοι, ἀμνηστίαν τῶν ἡμαρτημένων ἐκ τοῦ βασιλέως ᾐτήσαντο, καὶ ταύτης τυχόντες, ἐκδιδόασι τὸν Θωμᾶν, καὶ παραδιδόασι τῷ Μιχαὴλ. ὁ δὲ ἀφαιρεῖται αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, καὶ ὄνῳ ἐπιβιβάσας, θριαμβεύει τὸν ἄτιμον θρίαμβον. εἶτα περὶ συνιστόρων ἀνεκρίνετο, καὶ πολλοὺς ἂν ἐκεῖνος ἐξεῖπεν, εἰ μὴ ὁ Ἑξαβούλιος ὁ πατρίκιος τὴν ὁρμὴν τοῦ βασιλέως ἀνέκοψε, φάμενος μὴ χρῆναι πιστεύειν κατὰ τῶν φίλων ἐχθροῖς. ὁ δέ γε Θωμᾶς ἄλλοτε ἄλλαις τιμωρίαις ὑποβαλλόμενος, βιαιότατα κατέλυσε τὴν ζωήν. καὶ ὁ τούτου δὲ θετὸς υἱὸς εἰς τὸ τῆς Βιζύης πολίχνιον προσφυγὼν, παρὰ τῶν οἰκούντων τὸ φρούριον δεθεὶς προσήχθη τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁμοίως τῷ πεπλασμένῳ πατρὶ κολασθεὶς, βιαίως καὶ αὐτὸς ἀπέρρηξε τὴν ψυχήν. ἡ μὲν οὖν τοῦ Θωμᾶ ἐπανάστασις τοῦτον τὸν τρόπον κατηνύσθη, αἱ δὲ Θρᾳκικαὶ πόλεις αἱ παράλιοι, κἀκείνου παρελθόντος, ἐπὶ τῆς στάσεως εἴχοντο, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων τὸ Πάνιον καὶ ἡ Πέρινθος. οὕτω γὰρ πάλαι ὠνόμαστο ἡ Ἡράκλεια. ἐστασίαζον δ' ἐπὶ μίσει τῷ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. ἀλλὰ τὸ μὲν Πάνιον σεισμῷ τοῦ τείχους αὐτοῦ πεσόντος, ἑάλω, ἡ δ' Ἡράκλεια διὰ τῆς θαλάσσης γέγονεν ἁλωτή. ταῦτα τοίνυν κατορθώσας ὁ Μιχαὴλ, ἐπάνεισι τροπαιοφορῶν, καὶ ἱππικοῦ τελουμένου ἀγῶνος, τοὺς τῷ Θωμᾷ τὴν τυραννίδα συμπράξαντας ὄνοις ἐφεζομένους ἀγαγὼν εἰς τὸ θέατρον, ὑπερορίαν αὐτῶν κατεδίκασε, μή τι πλέον κολάσας αὐτοὺς, εἰ μή τινας δύο τὸν Χοιρέαν καὶ τὸν Ζαγορηνὸν, μὴ βουλομένους μηδὲ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Θωμᾶ παραδοῦναι τὰ φρούρια, ἃ κατεῖχον, ἑλὼν, καὶ ἀνασκολοπίσας ἀπέκτεινε. τῇ γοῦν ἀποστασίᾳ τῇ τοῦ Θωμᾶ καὶ τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀσχολουμένων δυνάμεων, ἄδειαν εὑρηκότες πάντες οἱ πρὸς ἑσπέραν Ἀγαρηνοὶ, οἳ τὸν τῆς Ἰβηρίας οἰκοῦσι κόλπον, καὶ λέγονται Ἱσπανοὶ, τῷ σφετέρῳ προσίασιν ἀρχηγῷ, ὃν αὐτοὶ καλοῦσιν Ἀμερμουμνῆν, καὶ ἐκ τούτου ἀποικίαν στείλασθαι, διὰ πλῆθος στενοχωρούμενοι. κἀκεῖνος κατένευσε, καὶ τούτους ἐμβαλὼν σὺν τριήρεσιν ἀπέπλευσε, τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους νήσους περιελθὼν καὶ λῃζόμενος. ὡς δ' ἧκε καὶ εἰς τὴν Κρήτην, καὶ τὸ ταύτης ἔγνω κα-

πάμφορον

καταλογισμὸς τοῦ Θωμᾶ.

περὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἢ τὸ παντὸς μὴ δὲ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Θωμᾶ τῆς ἀνταρσίας ἀπαλλαγέντων.

ὅπως ἡ Κρήτη γέγονεν ὑπὸ τοὺς Ἀγαρηνούς.

πέμψας, τοὺς μὲν πλείστους εἰς λείαν ἐξαπέπεμψεν, αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγων εἰς φυλακὴν δῆθεν παραλειφθεὶς τῶν νεῶν, πῦρ ἐνέβαλε κατ' αὐτῶν καὶ πάσας ἐνέπρησε. θορυβουμένων δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπὶ τούτῳ, καὶ τὴν αἰτίαν ζητούντων, ὁ Ἀπὼχ (οὕτω γὰρ ὁ σφῶν ὠνόμαστο ἀρχηγός) ἀποικίαν ὑπῆλθε φησίν. ἰδοὺ τοίνυν χώρα ῥέουσα μέλι καὶ γάλα, καὶ ταύτην κατασχόντες οἰκήσατε. ἐκείνων δὲ εἰπόντων, καὶ τὰ φίλτατα ποῦ; ὁ Ἀπὼχ, φησὶ, γυναῖκες ἐστὶν, αὐθιγενεῖς λέγων, ἐξ ὧν γεννήσονται καὶ παῖδας ὑμῖν οὐ μετὰ μακρόν. τούτοις πεισθέντες οἱ ἐκ τῆς Ἄγαρ, τήν τε νῆσον ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο, καὶ τοὺς αὐτόχθονας ἐδουλώσαντο. ὅτε καὶ Κύριλλος ὁ Γορτύνης ἐπίσκοπος, ἀθλήσας ὑπὲρ Χριστοῦ, μαρτυρίου ἐκοσμήθη στεφάνῳ. θανούσης δὲ τῆς συζύγου τῷ βασιλεῖ, ἐκεῖνος ἐσχηματίζετο μὲν ὡς ἀποφεύγων, δευτέροις ὁμιλῆσαι γάμοις μὴ βούλεσθαι, λάθρα δὲ πρὸς τοὺς ἐξόχους τῆς γερουσίας διαπεμπόμενος ἀξιοῦσθαι παρ' αὐτῶν παρεσκεύαζεν ἑτέραν τοῦ βίου κοινωνὸν ἀγαγέσθαι. καὶ ἡ σκῆψις ὡς δὴ πρέπουσα. δεῖν γὰρ ἔφασκον τὸν ὑμᾶς μὲν βασιλεύεσθαι παρὰ σοῦ, τὰς δ' ἡμῶν συνοίκους βασιλίδος στερίσκεσθαι. ὁ δὲ πρότερον μὲν ἀκκιζόμενος, τὴν ἀξίωσιν ἀπεσείετο. λιπαρούντων δ' ἐκείνων πίστιν ἐξ αὐτῶν ᾔτησεν, εἰ βούλοιντο ἀγαγέσθαι αὐτὸν βασιλίδα, ὡς καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ βασιλίδα ταύτην ἕξουσι, καὶ τὰ ἐκ ταύτης αὐτῷ φυσόμενα ὡς βασιλέας τιμήσουσι. ταῦτα δὲ τῆς συγκλήτου ἐγγράφως αὐτῷ ἐπαγγειλαμένης, λήξας ἐκεῖνος ἤδη τῆς πεπλασμένης φωνῆς, καὶ εἰσοικίζεται γυναῖκά τινα, θυγατέρα λεγομένην γενέσθαι τοῦ βασιλεύσαντος Κωνσταντίνου, ὃν ἡ μήτηρ Εἰρήνη ὡς ἄνω ἐμνήσθημεν, ἐξετύφλωσεν. ἦν δ' ἡ γυνὴ κεκειρμένη πρὸ πλείονος, καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῇ πριγκίπῳ ταῖς ἀσκουμέναις ἐκεῖ μοναχαῖς, ἐκ πρώτης τριχὸς συγκατείλεκτο, καὶ ἐκαλεῖτο αὐτῇ Εὐφροσύνη. τοῦ πατριάρχου δὲ Θεοδότου θανόντος, ὃς ἓξ ἔτη ἀσεβῶς τῆς ἐκκλησίας ἐκράτησεν, Ἀντώνιος προχειρίζεται, ᾧ Κασσιματᾶς τὸ ἐπώνυμον, καὶ οὗτος δὲ τὴν πρὸς τὴν πίστιν δόξαν διέστραπτο. ὁ μέντοι βασιλεὺς στόλον ἐκπέμψας κατὰ τῶν τὴν Κρήτην κατασχόντων Ἀγαρηνῶν, ἡττῆτο δὲ, καὶ οἱ περιλειφθέντες ἐπανῆλθον τῆς ἥττης αὐτάγγελοι. ἀλλ' αὖθις ἕτερον πολὺ ναυτικὸν ἑτοιμασάμενος ἔστειλε, τούτου στρατηγὸν ἐπιστήσας τὸν Κρατερὸν, ὃς συμβαλὼν τοῖς ἐν Κρήτῃ Ἀγαρηνοῖς πρότερον μὲν ηὐτύχησε, πολλοὺς ἐκείνων καὶ ζωγρήσας καὶ ἀνελών. εἶτα τῇ νίκῃ τεθαρρηκὼς ἐκεῖνός τε, καὶ ὁ ὑπ' ἐκεῖνον λαὸς, ὡς ἤδη τῶν ἐναντίων ἐκνευρισμένων, καὶ μὴ ἄν ποτε προσβαλεῖν αὐτοῖς τολμησάντων, ἀνῆκαν ἑαυτοὺς καὶ πότοις ἐξέδωκαν, καὶ ἀφυλάκτως ἐχόμενοι ὕπνου τε κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην σὺν ῥᾳστώνῃ πολλῇ. ὅπερ κατανοήσαντες οἱ πολέμιοι, νυκτὸς αὐτοῖς ἐπῆλθον μετὰ μεγίστου ἀλαλαγμοῦ, καὶ πάντας διέφθειραν, ὡς μικροῦ μὴ δ' ἄγγελον περιλειφθῆναι τῆς συμφορᾶς. καὶ αὐτὸς γὰρ ὁ τοῦ στόλου ἔξαρχος ὁ Κρατερὸς ἐν πλοίῳ ἐμπορικῷ φυγὰς ἀπιὼν, κατελήφθη, καὶ ἀνεσκολοπίσθη. ἕτερος δέ τις αὖθις Ὠορυφᾶς καλούμενος ναυτικὸν πιστευθεὶς ἕτερον, ἐπῄει τὰς νήσους, καὶ ταῖς πειρατικαῖς ναυσὶ τῶν Ἀγαρηνῶν συμπλεκόμενος, καὶ τὴν τούτων ῥύμην τὴν πρὸς τὰς νομὰς ἀνέκοπτε, καὶ τοὺς ἐν τῇ Κρήτῃ τοῦ προτέρου θράσους ἀνέστειλε. καὶ κατὰ Σικελίαν δὲ στάσις ἑτέρα ἐκίνητο. ἀνὴρ γάρ τις Εὐφήμιος λαοῦ κατάρχων τινὸς, ἔρωτι περιμανεὶς μοναζούσης ἐλήφθη τινὸς, καὶ ταύτην ἅρπαγμα τίθε-

Ἵνα ἡ τίνα δευτέραν γαμετὴν ἀγάγοι ὁ Μιχαήλ.

περὶ πατριάρχου.

περὶ τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ Ἀγαρηνῶν.

cognita, maximam partem prædatum mittit, ipse cum paucis ad nauium custodiam relictus, igne iniecto omnes cremat. Ob quod factum Agarenis tumultuãtibus, & causam eius requirentibus, Achaps (id enim duci eorum nomen erat) Coloniam inquit petijstis. En regionem lacte & melle manantem. Hanc occupate & incolite. Cum uerò illi dicerent, Nostra uerò charissima ubi sunt? Respondit, Mulieres sunt, è quibus paulò post liberos suscipietis. His Agareni persuasi, insula subacta indigenas in seruitutem redegerunt. Quo tempore Cyrillus Gortynius episcopus pro Christi defensione Martyrij coronam accepit. Interea Imperator, uxore mortua, se à secundis nuptijs abhorrere palàm præ se ferens, clàm ad senatus principes missitando perfecit, ut ipsi peterent, ut alteram duceret uxorem. Ea simulatio, honesta specie non carebat. Neq; enim conuenire, ut ipsi ab imperatore regerentur, uxores uerò suæ Imperatricem nõ haberent. Michael eam petitionem principiò tergiuersando repulit, sed illis instantibus, fidem sibi dari petijt, si uellent ut imperatricem duceret, ut eam se quoq; mortuo imperatricem agnoscerent, & liberos ea natos ut imperatores honorarent. Quæ cum senatus scripto promisisset, & ipse de ficta illa percinatia decessit, uxore ducta Euphrosyna, quæ filia Constantini Imperatoris, quem mater Irene (ut diximus) excæcauit, esse dicebatur, & multò ante tonsa inter monachas religioni in Insula principis deditas, à primò capillo uitam agebat. Patriarcha Theodoto mortuo, qui sex annos Ecclesiæ impiè præfuerat: Antonius cognomento Cassimatas in eius locum est suffectus, peruersa & ipse religione præditus. Imperator missa contra Agarenos in Cretam classe, uictus est, quiq; cladi superfuerant, ipsi nuncium eum attulerunt. Post, aliam ingentem classem contra eosdem mittit, duce Cratero, qui principiò rem contra Agarenos benè gessit, multis eorum captis & interfectis. Deinde & ipse & eius milites uictoria freti, quasi aduersarijs iam eneruatis, neq; unquam ausuris ipsos aggredi, se uoluptati & poculis dediderunt, eaq; nocte sine excubijs comessati ociosè dormierunt. Quo hostes intellecto, noctu eos cum maximo clamore adorti, omnes ita ceciderunt, ut uix nuncius cladis superesset. Nam & ipse classis præfectus Craterus, quum in naue mercatoria fugisset, captus, atque in crucem actus est. Post hæc, alia classis Ooriphæ cuidam est commissa, qui insulas obiens, piraticarum nauium impetum, ijs spoliandis, repressit, & Cretensium quoque priorem ferociam compescuit. In Sicilia quoquè, alia mota est seditio. Nam quidam populi princeps Euphemius, monacham quandam, cuius insano amore

D. Cyrillus Gortynius.

Michaelis secundæ nuptiæ.

Antonius Cassimatas Patriarcha

Agareni Cretenses imperatorias classes profligat.

Ooryphas Agarenos coercet.

Sicilia per Euphemiũ Agarenis prodita,

amore flagrabat, rapuit. Qui cum à prætore ad supplicium quæreretur, ad Africæ Amyram cõfugit, eiq; pollicitus est, se Siciliã proditurũ, et magna tributa pensurũ, si Romanorũ Imperator appellaretur. Ille hominem uoti compotem facit, magnis copijs datis, quibus Euphemius acceptis Siciliam ei prodit. Sic illa in potestatem Agarenorum uenit. Tyrannus autem non multo post sui sceleris & desperationis dat pœnas, crudelissimè interfectus. Michael porrò Imperator, cum octo annos & nouem menses imperasset, phrenitide & retentione urinæ siue intestinorum dolore (Nam utrunq; fertur) obijt, imperio filio Theophilo relicto. Sub illo etiam Dalmatia Romani imperij iugum excussit, idq; uetusto hoc oraculo prædictum ferunt:

Michaelis obitus.

Dalmatiæ defectio.

Babylone quando Balbus imperauerit,
Draco subactus auri amore perdito,
Tellus malorum sentiet primordia.

Fuit autem Michael omnino auarissimus.

IMPERIVM THEOPHILI.

Theophilus de Leonis percussoribus supplicium sumit.

IMperio potitus Theophilus nihil prius habuit, quàm ut eos qui patri ad regnum obtinendum adiumento fuerant, Leonemq; interfecerant, supplicijs afficeret. Quorum ne quis lateret, toto senatu in Regiam conuocato, se mandatum paternum exequi uelle dixit. Nam cum is imperij parti adiutores pro dignitate remunerari cuperet: tempus ei defuisse, quò minus id re ipsa præstaret. primum bellis impedito, deinde morbo & obitu. Sibi igitur mandasse, ut id debitum liberaliter persolueret. Proinde hortabatur eos, qui patri ad Leonem tollendum operam nauassent, ut à cæteris segregarentur. Illi dolo non intellecto, seorsim steterunt, se professi eos esse, qui patri eius opem tulissent. Tum is statim persona simulationis deposita: Cur, inquit, uncto Domini sceleratas manus attulistis, neque homicidæ duntaxat, sed & Imperatoris parricidæ extitistis? Et mox ad præfectum conuersus, iubet, ut eos abductos digna facinore pœna afficeret. Illi igitur pro homicidis sunt mulctati. Theophilus uerò etiã nouercam Regia eiectã, in pristinum eius monasterium in insula Principis inclusit, neq; quicquam ei iusiurandum, quod Michael à Senatu exegerat, profuit. Vxorem ducturus multas formosas puellas undecũq; accersiuit, inter quas & Icasia uirgo fuit, tum forma præstantior cæteris, tum erudita, tum genere illustri nata. Dũ igitur eas spectãs circuit, aureum pomũ manu tenẽs, quod ei quæ placuisset, cõiugi pignus daret: cũ ad Icasiã uenisset, pulchritudinẽ eius admiratus, A muliere, inquit, emanarũt mala, cui illa placidè & cũ honesto rubore solerter respõdit, Sed et res meliores è mulie

Euphrosyna in monasteriũ redit.

Theodora Theophilo nubit.

τοῦ. ἐζητεῖτο τοίνυν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ, ὡς τὸ ἁμάρτημα κολασθησόμενος. ὁ δὲ φθάσας πρὸς τὸν ἀφρικῆς ἀμηρᾶν προσέφυγεν, καὶ ἐπηγγέλλετο, καὶ οἱ προδώσειν τὴν σικελίαν ὑπισχνεῖτο, καὶ φόρους αὐτῷ παρέχειν πολλούς, εἰ βασιλεὺς ἀναρρηθείη ῥωμαίων. καὶ ὁ μὲν τὴν ἔφεσιν ἐκείνου πληροῖ, καὶ δύναμιν αὐτῷ δίδωσι βαρεῖαν. ὁ δ' εὐφήμιος αὐτῷ τὴν σικελίαν προδίδωσι. καὶ ἡ μὲν ὑπὸ τοὺς ἀγαρηνοὺς τὸν τρόπον τοῦτον ἐγένετο. ὁ δ' εὐφήμιος οὐ μετὰ μακρὸν δίκην ἐκτίνει τῆς οἰκείας παρανομίας καὶ ἀπονοίας, καὶ ἀφίσταται τῆς ζωῆς, ἀπανθρώπως διαιρεθείς. ὁ βασιλεὺς δὲ μιχαὴλ ἤδη ἔτη ὀκτὼ καὶ μῆνας ἐννέα ἀπολαύσας τῆς βασιλείας, φρενίτιδι νόσῳ καὶ ἐπισχέσει τῶν οὔρων ἢ δυσεντερίᾳ (λέγεται γὰρ καὶ ἄμφω) κατέστρεψε τὴν ζωὴν, υἱῷ θεοφίλῳ τὴν βασιλείαν καταλιπών. ἐπ' ἐκείνου δὲ καὶ δαλματία τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς ἀφηνίασε. λέγεται δὲ καὶ ἀρχαῖον εἶναι χρησμὸν οὑτωσὶ περιέχοντα:

ἀρχὴ κακῶν γε προσγενήσεται τῇ χθονί,
ὅταν κατάρξῃ τῆς βαβυλῶνος δράκων
δύσγλωττος ὄνος, ὁ φιλόχρυσος λίαν.

καὶ ἦν ὡς ἀληθῶς ἐκεῖνος λίαν φιλοχρυσότατος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

Ἀντισχόμενος δ' ὁ θεόφιλος πρῶτον ὑπεισῆλθε τοῦτο ἔργον, τὴν κόλασιν τῶν ὑπὸ πατρὶ αὐτοῦ συνηραμένων εἰς τὸ τῆς βασιλείας τυχεῖν, καὶ ἀνελόντων τὸν λέοντα. καὶ ἵνα μή τις αὐτῶν διαλάθοι, ἀθροίσας τὴν γερουσίαν ἅπασαν πρὸς τὰ βασίλεια φησὶ δεῖν ἀποπληρῶσαι γνώμην πατρικήν. ἐκεῖνον γὰρ βούλεσθαι μὲν ἀξίως ἀμείψασθαι τοὺς συνεργοὺς καὶ συμπράκτορας τῆς βασιλείας αὐτῷ, μὴ μέντοι καιρὸν ἐσχηκέναι, ὥστε τελέσαι πρᾶξαι τὸ βούλευμα. πρότερον μὲν πολέμοις ἀσχολούμενον, εἶτα νοσήσαντα καὶ τὸν βίον ἐκλελοιπότα. ἐντείλασθαι δέ οἱ, τὴν ὀφειλὴν αὐτοῖς ἀποδοῦναι φιλοτίμως. καὶ παρεγγυᾶται τοῖς ὑπὸ πατρὶ ἤδη τῇ καθαιρέσει τοῦ λέοντος συμπονήσασι, τῶν ἄλλων διαχωρισθῆναι. οἱ δὲ μὴ συνιέντες τὸ σκαιωρούμενον, ἰδίᾳ ἐστάθησαν, ἡμεῖς εἰπόντες, ἐσμὲν οἱ ὑπὸ πατρὶ ὑπὸ σοῦ συμμαχήσαντες. καὶ ὃς αὐτίκα τὸ τῆς ὑποκρίσεως περιελὼν προσωπεῖον, καὶ ἵνα τί τῷ χριστῷ κυρίου φονίους ἐπενηνόχατε χεῖρας ἔφη, καὶ οὐ μόνον ἀνθρωποκτόνοι γεγόνατε, ἀλλὰ καὶ βασιλέως αὐτόχειρες; αὐτίκα τοίνυν ἐπιστραφεὶς πρὸς τὸν ἔπαρχον, τούτους, ἔφη, παραλαβὼν, ἀπόδος αὐτοῖς ἀξίας ἀμοιβὰς τῶν τολμημάτων. καὶ οἱ μὲν παρὰ τοῦ ἐπάρχου κολασθέντες, ἀνδροφόνων ἔδοσαν δίκας. ὁ θεόφιλος δὲ καὶ τὴν μητρυιὰν ἀπελάσας τῶν βασιλείων, ἐς τὴν προτέραν αὐτῆς μονὴν ἐν τῇ τοῦ πριγκίπου νήσῳ ἀπήγαγε, μηδὲν ἐξωνησάμενον τὸν ὅρκον, ὃν ὁ μιχαὴλ περὶ αὐτῆς ἐκ τῆς συγκλήτου ἀπῄτησε. γυναῖκα δ' ἐκεῖνος ἀγαγέσθαι βουλόμενος ὁ θεόφιλος, πολλὰς πανταχόθεν ὡραίας κόρας συνήγαγεν, ἐν αἷς ἦν καὶ ἡ εἰκασία, παρθένος καὶ τὸ εἶδος καλὴ καὶ τῶν λοιπῶν ὑπερφέρουσα, καὶ λόγοις ὡμιληκυῖα, καὶ τὸ γένος ἐπίσημος. περιιὼν γοῦν ταύτας θεώμενος, καὶ μῆλον κατέχων χρυσοῦν, ἵν' αὐτὸ δῴη ὥσπερ μνῆστρον τῇ ἀρεσάσῃ αὐτῷ ἀρίστῃ, ἐπεὶ δ' ἦλθε κατὰ τὴν εἰκασίαν πρῶτον θαυμάσας ἐκείνην τῆς ὡραιότητος, ἔφη, ἐκ γυναικὸς ἐρρύη τὰ φαῦλα. ὁ δ' ἠρέμα καὶ μετὰ σεμνοῦ ἐρυθήματος εὐστόχως πρὸς ἀπεκρίνατο. ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττω.

ἐπὶ τῶν φονευσάντων τὸν λέοντα ἐκόλασεν.

περὶ τῆς γυναικὸς εἰκασίας.

ὁ δὲ κα

ὁ δὲ καταπλαγεὶς αὐτοῖς ὥσπερ, ὑπὸ τῷ παρρησίου λόγῳ, τὴν μὲν παρῆλθεν, τὸ μῆλον δὲ τὸ χρυσοῦν τῇ ἐκ Παφλαγονίας Θεοδώρᾳ παρέσχετο. ἡ δὲ Κασσία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα, μονὴν ἐδείματο, ἣ τὴν ἐκείνης ἔχει ἐπίκλησιν, καὶ ἐν αὐτῇ μονάζουσα ἑαυτῇ ἔζη τε καὶ θεῷ, τῆς λογικῆς παιδείας μὴ ἀλογήσασα. ὅθεν καὶ συγγράμματα ταύτης εὑρίσκονται, παιδεύσεως καὶ χαρίτων οὐκ ἄμοιρα. καὶ ἡ μὲν οὕτω διέθετο τὰ καθ' ἑαυτήν, καὶ ἀντηλλάξατο βασιλέως φθαρτοῦ, τῷ παμβασιλεῖ ἑαυτὴν ἐμνηστεύσατο, καὶ ἀντὶ γηΐνης βασιλείας τὴν ἐπουράνιον ἐκληρώσατο. ὁ βασιλεὺς δὲ Θεόφιλος τὴν Θεοδώραν ἑαυτῷ συνῴκισε, καὶ ὁμοῦ ταύτην καὶ τῷ γαμηλίῳ στεφάνῳ καὶ τῷ βασιλικῷ ταινιοῖ διαδήματι, καὶ τοὺς γάμους τελεῖ. δικαιοσύνην δὲ μετιών, τοῖς ἀδικοῦσιν ἦν ἐπαχθής, καὶ κολαστὴς αὐτῶν ἀπαραίτητος. ἑκάστης οὖν ἑβδομάδος ἐπῄει διὰ τῆς ἀγορᾶς ἔφιππος, μετὰ δορυφορίας βασιλικῆς, εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου ναόν. εἰ γὰρ καὶ ταῖς θείαις εἰκόσιν οὐκ ἔνεμε τιμήν, ἀλλά γε τῷ σωτῆρι Χριστῷ καὶ τῇ θεομήτορι πίστιν ἐτήρει, ὡς ἔλεγεν. ἐκπιὼν οὖν καὶ οὕτω δημοσιεύων, παρεῖχεν ἑαυτὸν τοῖς προσιοῦσιν εὐπρόσιτον, καὶ περὶ τῶν ὠνίων ἐφρόντιζε, καὶ ὅπως ἕκαστον τούτων πιπράσκεται, ἐπολυπραγμόνει καὶ ἐπυνθάνετο. καὶ εἰ πολλοῦ τινα πιπρασκόμενα εὕρισκε, τὸν ἔπαρχον περὶ τούτων ἀνέκρινε, καὶ ἢ καταγινώσκων τούτου ἔπαυε τῆς ἀρχῆς, ἢ ἐπιπλήττων διώρθου. οὕτω γοῦν ποτὲ διιόντι αὐτῷ προσῆλθε γυνή, ἀδικεῖσθαι λέγουσα παρὰ τοῦ δρουγγαρίου τῆς Βίγλας (οὗτος δ' ἦν συγγενὴς τῆς αὐγούστης, καλούμενος Πετρωνᾶς) οἰκῶν γὰρ αὐτῇ ἐκ γειτόνων, τὸν δ' ὄροφον ἑαυτοῦ δώματος ὑψοῦντα, τῇ αὐτῆς οἰκίᾳ ἐπισκοτεῖν. ἡ μὲν οὖν ταῦτα ἐπῃτιᾶτο τὸν Πετρωνᾶν. ὁ δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως μετακληθείς, καὶ τί ἂν λέγοι τὸ γύναιον ἐρωτώμενος, ματαιάζειν ἔφη αὐτό. καὶ ὁ βασιλεύς, μηκέτι ἐνοχλεῖν μοι περὶ τούτου φησί, καὶ οὐκ ἔσται σοι πρὸς καλόν. καὶ τῇ γυναικὶ ἐνετάλατο πρὸς τὸν Πετρωνᾶν ἀφικέσθαι, καὶ εἰ μὴ τὴν βλάβην θεραπευθείη, αὖθις αὐτῷ προσελθεῖν. προσῄει τῷ Πετρωνᾷ ἡ γυνή. ὁ δὲ οὐδὲν αὐτῇ τοῦ κακοῦ θεράπευμα ἔθετο. ἡ δ' ἀπογνοῦσα, διὰ ὄχλου γέγονε καὶ αὖθις τῷ βασιλεῖ. καὶ ὃς αὐτίκα τῶν τῆς συγκλήτου τισὶν ἀπελθεῖν ἐπέταξε, καὶ κατασκοπῆσαι, εἰ βλάπτοιτο ἡ γυνή. οἱ δὲ ἀπῆλθον εὐθύς, καὶ τὴν βλάβην ἔγνων, καὶ ταύτην ἀπήγγειλαν. καὶ ὁ βασιλεὺς ἔτι ἐπ' ἀγορᾶς περιὼν, αὐτοῦ που στάς, γυμνωθῆναι τὸν Πετρωνᾶν καὶ τυφθῆναι κατά τε στέρνα καὶ νῶτα προσέταξε, τὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ δομηθέντα πρὸς βλάβην τῆς γυναικὸς καθαιρεθῆναι, καὶ ταύτῃ προσκληρωθῆναι, καὶ τὰς ὕλας, καὶ τὸν τόπον αὐτόν. τοῦτο μὲν οὖν τοῦ περὶ τὸ δίκαιον ζήλου τοῦ Θεοφίλου ἀρκείτω γνώρισμα. εἰρήσθω δέ τι καὶ ἕτερον τῆς τε δικαιοπραγίας ἐκείνου, καὶ τῆς περὶ τὸ δίκαιον καὶ ὑπήκοον προνοίας σημαντικόν. προσωρμίσθη ποτὲ περὶ τὰ ἀνάκτορα λημβάδι φορτὶς βάρει τῶν ἀγωγίμων πεφορτισμένη, καὶ τοσοῦτον μέχρις ἐσχάτου ζωστῆρος καταβεβαπτισμένη. ἔτυχε δὲ προκύψας ὁ βασιλεὺς ἄνωθεν, καὶ θαυμάσας τὴν ναῦν, διά τινος τῶν αὐτῷ ἑπομένων, τίνος ἂν εἴη ἐπυνθάνετο; ὡς δὲ τῆς αὐγούστης εἶναι μεμάθηκε, καὶ ὅτι ἄρτι ἀνήχθη ἐξ ἐμπορίας, ἣν ἐν τοῖς τῆς Συρίας οἱ πρὸς τῆς βασιλίσσης σταλέντες ἐποιήσαντο μέρεσιν,

Ἴσως περὶ τὸν ἀληθινὸν [illegible] ὀρθόδοξος ἦν, ὅπως τὰς εἰκόνας τῶν ἁγίων ἠθέτησε.

περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς αὐγούστης τοῦ Πετρωνᾶ.

περὶ τῆς νηὸς τῆς αὐγούστης.

re exuberant. At ille uirginis oratione ue[illegible] ui attonitus, ea prætérita, malũ aureum Paphlagoniæ Theodoræ dedit. Icasia uerò cum regno excidisset, monasterium de suo nomine condidit, in quo sibi & Deo uixit, eruditione literarum non neglecta. Vnde & scripta eius reperiuntur, in quibus neque doctrinam, neque gratiam desideres. Et sic illa res suas administrauit, & mortali rege frustrata, Regi omnium nupsit: pro terreno imperio, cœleste sortita. Imperator uerò Theodoram simul & nuptiali corona & regio diademate ornat, nuptiásque celebrat. Et quia iustitiæ cultor erat, grauem se & inexorabilem delinquentibus præbebat. Singulis igitur hebdomadibus eques per forum cum satellitibus imperatorijs in ædem Deiparæ Blacherniam iuit. Etsi enim sacris imaginibus honorem non habebat, Seruatori tamen & Dei matri se fidem seruare profitebatur. Cum autem sic in publico uersaretur, facilis aditu fuit, rerumque uænalium curam habuit, & quanti quæque uenderentur, curiosè indagauit. Quòd si qua magno uænirent, præfecto de ijs interrogato uel Magistratum abrogabat, si peccasset, uel obiurgato eo, quid agendum esset, præscribebat. Sic igitur aliquando prætereuntem mulier quædam accessit, quæ sibi iniuriam fieri à Drungario Biglæ querebatur (is Augustæ frater erat, nomine Petronas) qui cum in uicina habitaret, ædibus in altum educendis, suis luminibus obstrueret. Ac illa sic Petronam accusabat. Is uerò ab Imperatore accersitus, & quid mulier diceret interrogatus, nugas eam agere dixit. Tum Imperator: Caue, inquit, ne denuo eadem de re me appellet, quod tibi bono non est futurum, ac mulierem ad Petronam abire iussit, & nisi ei damnũ resarciretur, ad se redire. Quod cum illa fecisset, neque á Petrona quicquam impetrasset, re desperata rursus Imperatorẽ interpellauit. Is statim quibusdã senatoribus mãdauit, ut uiderent, num damnum mulieri daretur? Abiere illi statim, damnumque cognitum Imperatori renunciarunt, qui in forum progressus, atque ibi certo loco stans, Petronam uestibus direptis & in tergo & in pectore uerberari iussit, & quæ in fraudem mulieris struxerat, destrui, materiamque & solum ipsum mulieri attribui. Atque hoc specimen esto quantopere iustitiæ studuerit Theophilus. Sed & aliud referatur, quo & eius obseruantia æqui, & solicitudo de subditis declaretur. Appulit aliquando ad Regiæ portum nauis oneraria pondere sarcinarum grauis, eoque usque ad extremum uinculum demersa. Imperator supernè prospectans, nauemque admiratus, per pedisequum cuius ea sit percontatur? Vt Augustæ esse cognouit, recens à mercatura reductam, quam ab imperatrice missi in Syriæ partibus fecissent

Icasia fit monacha, nuptijs Imperatoris frustrata.

Theophili iustitia et seueritas.

Petronæ Drungarij mulcta.

Augustæ merces incensa.

Si quid farcinarum in naui haberent, id statim efferre iussit, & nihil quod ad Augustam pertineret, attingere. Quo facto pulsis inde nautis, Græco igni iniecto, nauim cum ipsis farcinis cremauit, Imperatricem maledictis insectatus. Nam cum me Deus, inquit, Imperatorē designarit, tu me nauclerū facere contendis. Scito autem mercaturam priuatis hominibus esse attributam, ut ea tolerādæ uitæ occasionem habeant. Quòd si nos præter imperij opes, etiam mercaturæ emolumēta interceperimus, undenam fortunæ tenuioris homines uictum cōparabunt? Imperatrici patria fuit Paphlagonia, parentes Marinus & Theoctista, ex nobili illius prouinciæ familia, ambo pij & sacrarum imaginū adoratores. Theodora uerò Imperatori desponsa, etiam mater eius Theoctista, Florina cognomēto, Zostæ & patriciæ dignitatem est cōsecuta. Habitauit autem iuxta Gastria monasterium, idq;, ut quidam asserūt, condidit. Filiolæ igitur Imperatoris numero quinq;, ad eam ut auiam aliquando adducebātur, quarum nomina fuerunt, Thecla, Anna, Anastasia, Pulcheria & Maria. illa puellas munusculis sibi cōciliabat, ac seorsim hortabatur ad sacrarum imaginū uenerationē, curabatq; ut sacras effigies, quas è cistella proferebat, neptes adorarent ac deoscularētur, earūq; capitibus et faciebus eas admouebat. Puellas aliquādo inde reuersas rogat Imperator, ut ab auia tractatæ essent, et quid illa diceret? Cæteris tacentibus Pulcheria adhuc infantula cū cætera balbutienti uoce refert, tum addit, auiam in cistellam pupas habere (sic enim imagines uocabat) quas ipsarū capitibus et faciebus admoueret atq; osculandas præberet. Ex eo cum cognouisset filiolas ab auia cultum sacrarum imaginum doceri: eas non amplius ad illā accedere passus est, neq; alia molestia Theoctistam affecit, quam & propter affinitatem et magis etiam ob uirtutem uerebatur: cum quidē sæpe ab ea reprehenderetur, quod orthodoxos puniret, & sacris imaginibus contumeliā faceret, ijsq; rebus omnium subditorum odia susciperet. Simile quiddam etiam imperatrici accidit. Erat in Regia quidam homuncio delirus et impedita lingua, quem Imperator in delicijs habebat, cui etiā in gynæconitidem patebat aditus. Aliquando igitur in Imperatricis thalamum ingressus, cum illa sacras imagines oscularetur & adoraret. (Eas enim clam marito supra modum honorabat) sacras effigies conspicatus, quid essent, rogat? respondet illa simpliciter, Pulchras suas pupas esse. Egressus uæcors homuncio, Theophilum in conuiuio reperit: interrogatus unde ueniret? à Manna respondit, sic enim dominam uocabat, eamque pulchras pupas habere dixit. Imperator autem pupas imagines esse suspicatus, commotus & ira æstuans Imperatricem accedit, & contumeliosis dictis insectans, idololatram

Marinus et Theoctista parētes Theodoræ.

Theodora Imperatoris iracundiā callido cōmento eludit.

ὅτι μὲν τοῖς τοῦ πληρώματος τῆς νηὸς πρόσεστιν, ἐξενεγκεῖν αὐτοῖς αὐτίκα ἐκέλευσε, τῶν δὲ τῆς αὐγούστης ἐφάψασθαι μηδένα. ὡς δὲ τοῦτο γέγονε, καὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖθεν ἀπήλασαν, ὑγρὸν κατ' αὐτῆς ἐπάνεγκε πῦρ, καὶ αὐτόφορτον κατενέπρησεν, καὶ τῇ βασιλίσσῃ λοιδορεῖτο. βασιλέα με, λέγων, ἀναδείξαντος τοῦ θεοῦ, σὺ βούλει με ποιῆσαι ναύκληρον. ἴσθι δὲ ὅτι τοῖς ἰδιώταις τὸ ἐμπορεύεσθαι προσκεκλήρωται, ἵν' ἐκεῖθεν τὰς πρὸς τὸ ζῆν πορίζοιντο ἀφορμάς. εἰ δ' ἡμεῖς μετὰ τῆς βασιλικῆς δυναστείας, καὶ τὰ ἐξ ἐμπορίας ἑαυτοῖς περιποιεῖσθαι πειρώμεθα, πόθεν ἂν οἱ τῆς τύχης τῆς ἰδιωτικῆς τὰ ζωαρκῆ συμπορίσαιντο; τῇ δὲ βασιλίσσῃ πατρὶς ἦν ἡ χώρα τῶν Παφλαγόνων, πατὴρ δ' αὐτῇ Μαρῖνος καὶ Θεοκτίστη τῶν εὖ γεγονότων ἐν τῇ χώρᾳ τῇ κατ' αὐτούς, εὐσεβεῖς δὲ ἄμφω, καὶ τῶν σεβασμίων εἰκόνων προσκυνηταί. τῆς δὲ Θεοδώρας τῷ βασιλεῖ συζυγείσης, καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς Θεοκτίστη, ἣ καὶ Φλωρῖνα ἐπωνομάζετο, ζωστῆς καὶ πατρικίας τετίμητο. ᾤκει δὲ κατὰ τὴν μονὴν τῶν Γαστρίων, ὡς δέ τινές λέγουσι, καὶ τὴν μονὴν αὐτὴν ἐκείνη ἐδείματο. ὡς οὖν πρὸς μάμμην ἀπήγοντο πρὸς αὐτὴν ποτὲ τὰ τοῦ βασιλέως θυγάτρια, πέντε δὲ ἦσαν, καὶ αἱ κλήσεις ἐκείνων αὗται, Θέκλα καὶ Ἄννα, Ἀναστασία τε καὶ σὺν Πουλχερίᾳ Μαρία, ἡ δὲ δώροις τὰς παῖδας ἐδεξιοῦτο, καὶ ἰδίᾳ παραλαμβάνουσα, παρῄνει τὰς ἁγίας εἰκόνας σεβάζεσθαι, καὶ ἐκ κιβωτίου σεβάσμια ἐκφέρουσα ἐκτυπώματα, προσκυνεῖν αὐτὰ παρεσκεύαζε τὰς θυγατριδᾶς καὶ ἀσπάζεσθαι, καὶ ταῖς κεφαλαῖς αὐτῶν ἐπετίθει καὶ τοῖς προσώποις. καί ποτε ἐκεῖθεν ἐπανηκούσας τὰς παῖδας ἐρωτᾷ ὁ βασιλεύς, τί παρὰ τῆς μάμμης αὐταῖς γέγονε, καὶ τίνα παρ' ἐκείνης αὐταῖς λέγοιτο; αἱ μὲν οὖν λοιπαὶ ἐσιώπων, ἡ Πουλχερία δὲ νηπιάζουσα ἔτι, τέλεια τὰ ἀδυνάτῳ ψελλιζούσῃ φωνῇ, καὶ προσεπῆγε, ὡς εἴη τῇ μάμμῃ νινία ἐν κιβωτίῳ, τὰς ἁγίας εἰκόνας οὕτω καλοῦσα, καὶ ταῦτα ταῖς κεφαλαῖς καὶ τοῖς προσώποις ἡμῶν ἐπιτίθησι, καὶ ἀσπάζεσθαι δίδωσιν. ἐκ τοῦ δ' οὖν ἔγνω τὰς σεπτὰς εἰκόνας γοῦν διδάσκεσθαι προσκυνεῖν τὰς αὐτοῦ θυγατέρας παρὰ τῆς μάμμης, ἐκεῖσε πρὸς αὐτὴν ἀπάγεσθαι τὰς παῖδας παρακεχώρηκεν, ἕτερον δὲ οὐδὲν λυπηρὸν εἰς τὴν Θεοκτίστην εἰργάζετο, αἰδούμενος ἐκείνην διὰ τὸ κῆδος, καὶ πλέον διὰ τὴν ἀρετήν, ἣ καὶ πολλάκις ἤλεγχεν αὐτόν, ὅτι τοὺς ὀρθοδόξους ἐκόλαζε, καὶ ταῖς ἱεραῖς εἰκόσιν ἐνύβριζε, καὶ διὰ ταῦτα ἀπεχθῶς διακεῖσθαι πρὸς αὐτὸν ἐπληροφόρει πᾶν τὸ ὑπήκοον. τοιοῦτον δέ τι καὶ πρὸς τὴν βασίλισσαν ἐγένετο. ἦν τι παρὰ τοῖς ἀνακτόροις ἀνθρώπιον καὶ τὸν νοῦν παράληρον καὶ τῆς γλώσσης παρακοπήν, καὶ ἦν οἷον ἄθυρμά τι τῷ βασιλεῖ, τῷ δὲ τοιούτῳ τυγχάνοντι ἦν, καὶ ἡ γυναικωνῖτις βατή. καί ποτε τὸν τῆς αὐγούστης εἴσεισι θάλαμον. ἡ δ' ἔτυχε τότε ἁγίας εἰκόνας ἀσπαζομένη καὶ προσκυνοῦσα (ἐτίμα γὰρ διαφερόντως αὐτὰς ἀγνοίᾳ τοῦ συνευνέτου) τὸ δὲ παρακεκομμένον ἐκεῖνο ἀνθρωπάριον τὰ θεῖα βλεπόμενον ἐκτυπώματα, τί ταῦτα ἤρετο τὴν βασίλισσαν; ἡ δὲ ἀφελῶς πως πρὸς ἐκεῖνο εἶπε, ταῦτα τὰ καλά μου νινία. ἐκεῖθεν οὖν ἐξελθὸν τὸ παράφορον ἐκεῖνο ἀνδράριον, εὗρε τὸν Θεόφιλον ἑστιώμενον. ἤρετο γοῦν ὁ βασιλεὺς αὐτόν, πόθεν ἥκοι, ὁ δὲ παρὰ τῇ μάννᾳ πορευθῆναι ἀντέφησεν, οὕτω γὰρ ἐκάλει τὴν δέσποιναν, καὶ ἔχειν αὐτὴν ἔλεγε νινία καλά. εἰκόνας δὲ εἶναι τὰ νινία ὑποπτεύσας ὁ βασιλεύς, ἐξήρετο, καὶ πρὸς τὴν βασιλίδα πορεύεται πνέων θυμοῦ, καὶ ὕβρεις κατέχει ἐκείνης, καὶ εἰδωλο-

περὶ τῶν γονέων τῆς Θεοδώρας, καὶ περὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ τῶν θυγατέρων τοῦ βασιλέως.

περὶ τῆς [illegible] Θεοδώρας [illegible]

εἰδωλολάτριν ὠνόμαζε, τὰ ἑρμηνευθέντα παρὰ τοῦ Δενδερῆ διηγουμένη (οὕτω γὰρ τὸ παρακεκομμένον ἐκεῖνο ἐκαλεῖτο ἀνθρώπιον) ἡ δὲ σοφῶς τὸν ἄνδρα κατεσοφίσατο. οὐ γὰρ εἰκόνας εἶδεν ὁ Δενδερῆς ἔλεγεν, ἀλλὰ τὰς ἐν τῷ κατόπτρῳ μου φαντασιαζούσας, τὰς ἐκεῖθεν ἀντανακλωμένας ὡραίας μορφὰς, καὶ ταύτας νινία ὠνόμασεν. οὕτω πιθανῶς τὸν λόγον συμπλάσασα, τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως ἐμάλαξε, καὶ τὸν θυμὸν κατεστόρεσεν. ἦν δὲ τοῖς εὐσεβοῦσι λίαν βαρὺς, σπεύδων πάντας τῆς οἰκείας δυσσεβείας ποιήσασθαι κοινωνοὺς, καὶ ὥσπερ τοῦ δικαίου διάπυρος ἦν ζηλωτὴς, οὕτω καὶ τῆς δυσσεβείας, ὡς ᾤετο, καὶ ἀποστῆσαι τῆς τῶν εἰκόνων τιμῆς ἐφιλονείκει πεφρενωμένως τὸ ὑπήκοον. φιλόνεικος ὢν ἐκόλαζε πλείστους τῆς εἰδωλομανίας, ὡς ἔλεγεν ἀκολάστῳ γλώσσῃ, αὐτοὺς ἀφιστῶν, καὶ πολλοὺς εἰργάσατο ὁμολογητάς. Ἰωάννην δὲ τὸν σύγκελλον, ὃς αὐτοῦ διδάσκαλος γέγονε, καὶ τῆς δυσσεβείας ἦν κοινωνὸς, πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἐξαπέστειλεν. ὑποδείξασθαι σφίσι τὸν πλοῦτον τῆς βασιλείας ῥωμαίων βουλόμενος. στέλλει δ' αὐτὸν σὺν χρήμασι μάλα πολλοῖς, ὧν τὰ μὲν δῶρα πέπομφε τῷ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγῷ, τὰ δὲ εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ πεμφθέντι ἀπένειμεν· ἐν οἷς καὶ δύο ἐτύγχανον χερνιβόξεστα χρυσᾶ τὰ διὰ λίθων καὶ τέχνης ἀκριβοῦς διαπεποικιλμένα χαρίτας. τούτων δὲ πάντων ἐπέκεινα λέγεται δοῦναι αὐτῷ καὶ χρυσοῦ χαράγματος κεντηνάρια τεσσαράκοντα, ἵν' ἔχοι διαρῥῖψαι τῶν ἐκεῖ Ἀγαρηνῶν οἷς βούλοιτο φιλοτίμως τε καὶ δαψιλῶς, κἀντεῦθεν τοὺς βαρβάρους ἐκπλήττοι, λογιζομένους, ὡς εἰ τοσοῦτον οἱ τοῦ ἄνακτος ὑπερέχουσιν, αὐτὸς ἐκεῖνος πόσου ἂν εἴη κύριος πλούτου; ἀφικόμενος οὖν εἰς τὴν τοῦ Βαγδὰ πόλιν ὁ σύγκελλος (αὕτη δ' ἐστὶν ἡ παλαιὰ Βαβυλὼν) καὶ τῷ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγῷ εἰς ὄψιν ἐλθὼν, καὶ διαλεχθεὶς, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως δῶρα προσαγαγὼν, καὶ διὰ ταῦτα, καὶ διὰ τὴν τοῦ λόγου δύναμιν (ἦν γὰρ εἰς διάλεξιν πάνδεξιος) καὶ ἐτιμᾶτο καὶ ἐθαυμάζετο. πλέον δ' ἐξεθάμβησε τοὺς βαρβάρους, φιλοτιμότατα πρὸς αὐτοὺς διακείμενος. εἰ γάρ τινες ἐκείνῳ προσῄεσαν, ἢ παρὰ τοῦ σφετέρου πεμπόμενοι ἄρχοντος, ἢ κατά τινα χρείαν ἄλλην, χρήμασιν αὐτοὺς ἐδεξιοῦτο μεγάλοις, ὡς καὶ χαίρειν καὶ τεθηπέναι τοὺς ταῦτα λαμβάνοντας. ὁμέστιον δέ ποτε καὶ ὁμοδίαιτον τοῦτον τοῦ Ἀμερμουμνοῦ ποιουμένου, τὸ ἓν τῶν χρυσῶν ἐκείνων χερνιβοξέστων εἶχεν ἐκεῖ, ὕδωρ αὐτῷ ἐπιχέειν κατὰ χειρός. τοῦτο γοῦν ἀμελῶς κείμενον (οὕτω γὰρ ποιῆσαι τοῖς αὐτοῦ θεράπουσιν ἐνετέλλετο, ἵν' ἀπόληται) παρά του ἐκλάπη. ὡς δὲ ζητούμενον οὐκ ἦν, οἱ βάρβαροι θροῦν ἤγειραν, καὶ τὸ πολύτιμον ἐκείνου καὶ τὸ κάλλος θαυμάζοντες. ὁ δὲ μὴ μέλειν αὐτῷ περὶ τοῦ ἀπολομένου εἰπὼν, τοῖς μὲν βαρβάροις ἔκπληξιν ἐνεποίησε, τοιούτου χρήματος ἀφειδῶς ἐπισημαίνων αὐτὸν, τοῖς δ' ἑαυτοῦ θεράπουσι τὸ ἕτερον ἐνεγκεῖν προσέταξεν ὃ κομισθὲν εἰς πλέον θάμβος τοὺς βαρβάρους ἐνῆγεν. ἀντιφιλοτιμούμενος δὲ καὶ ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς, πολλοῖς τὸν Ἰωάννην ἐδεξιοῦτο δωρήμασι, καὶ ἐπὶ πᾶσιν αὐτῷ αἰχμαλώτους παρεσχηκὼς ἑκατὸν, ἀμφιάσας αὐτοὺς λαμπροτέροις ἐνδύμασιν. ἐπανελθὼν οὖν ἐκεῖθεν ὁ Ἰωάννης, καὶ τῷ

ἵνα μηδὲν ἔχοι τῶν κρυβόντων ἁπλῶς ἔλεγχον.

ὑπὲρ τοῦ συγκελλοῦ Ἰωάννου καὶ ὑπηρετῶν ἀγαρηνῶν ἀποστάλθη καὶ ὅσα ἐποίησεν.

Idololatram appellat, eaq; refert quæ à Dendere (id enim fatuo nomen erat) audiuisset. Verum illa maritum solerter decepit. Neque enim, inquit, imagines uidit Denderis, sed quum speculum intueter, formas quæ in eo repræsentabantur, pupas appellauit. Eo probabili commento, Imperatoris iram declinauit, furoremq; leniit. Nam quum omnes in suam impietatem pertrahere studeret, sæuus admodum erga pios fuit, & ut iustitiæ, sic & eius quam ipse probabat pietatis acerrimus defensor, subditos à cultu imaginum abducere insano studio contendebat, eaq; de causa multos puniebat: ut eos, quemadmodum intemperanti lingua dicebat, ab idolomania depelleret, ac multos confessores fecit. Ioannem Syngellum, quo magistro usus fuerat, impietatis suæ socium, ad Agarenos cum maximis opibus ablegauit, imperij Romani diuitias ostentaturus, quarum nonnullas eorum principi dono misit, nonnullas Ioanni ad ministerium assignauit, inter quas duo quoquè malluuia aurea, gemmis distincta fuerunt, exquisitæ artis elegantia adornata, prætereà cætera omnia signati auri centenarios quadraginta ei dedisse perhibetur, ut Agarenos quos uellet, liberaliter & magnificè donaret, itaque percelleret Barbaros, qui quum tantas opes ministrorum Imperatoris esse cernerent, cogitarent, quantis ipse diuitijs potiretur. Syngelus igitur in urbem Bagdam profectus (ea uetus Babylon est) quum in Principis conspectum uenisset, oblatisq; Imperatoris muneribus cum eo collocutus esset, quum ob hæc, tum propter dicendi uim (erat enim in congressibus perquàm disertus) & in honore & in admiratione fuit, Barbaros tamen sua erga eos munificentia magis obstupefecit.

Theophili legatus ad Agarenos Ioãnes Syngelus.

Bagda, uetus Babylon.

Nam si qui eum conueniebant, siue à suo Principe missi, siue alijs de causis: eos magna pecunia donabat, ut qui eam acciperent, & gauderent, & mirarentur. Quum autem ipse aliquando ab Amermumne ad conuiuium in ædes illius inuitatus esset: alterum ex aureis illis malluijs secum attulit, ut aquam manibus illius affunderet. Quod quum negligenter alicubi positum esset (ita enim ministris suis Ioannes mandarat, ut periret) à quodam est surreptum, quæsitumq; nusquam comparuit. Barbari igitur murmurarunt, & precium illius & elegantiam exaggerantes: ipse uerò cum eam iacturam sibi curæ non esse dixisset, eos obstupefecit quem tantam rem negligere cernerent, & à ministris alterum afferri iussit, quo allato magis etiam admirati sunt. Sed & Agarenorum princeps uicissim magnificentiam ostentans, Ioannem magnis muneribus affecit, & post cætera omnia centũ ei captiuos dedit, splendidis uestibus exornatos. Qui ex ea legatione reuersus, cum Imperatori

Theophili substructiones.

Imperatori quid actū esset, exposuisset, ac principalium ædium figuras & uarietatem narrasset: cupiditatem eius excitauit eiusmodi Regiæ ædificandæ, ac iussu illius in Bryante Regiam Syriacæ per omnia similē, auspicatus est, & architectis, figuris mensurisq; latitudinis, lōgitudinis & altitudinis demonstratis, opus celeriter absoluit. Idem Imperator etiam maritima mœnia cum uetustate tū ob alios casus ruinosa, magnificè instaurauit, in maiorem educta altitudinem, & maximum hospitium de suo nomine condidit, quo in loco prius impudicarum mulierū diuersoriū fuerat. In libidinibus fuit continens, cumq; semel amore puellæ formosissimę, quæ Imperatrici inseruiebat, captus esset, idq; Theodora ægrè ferret: eum deierasse ferunt, se nunquam alias alterius mulieris notitiam habuisse, eoq; lapsu dolentem, ueniam ab illa petijsse. Sed furore eius contra sacras imagines effecit, ut illa pro nihilo putentur. Prorsus enim insania quadā & rabie maiore quàm superiores Imperatores, cultores atq; etiam pictores sacrarum imaginū persequebatur, eaq; de causa monachum quendam Lazarum, pictorem tum celeberrimum, crudeliter excruciatum in carcerem coniecit. Qui cum ex plagis illis recreatus, iterum manus sacrarum imaginum picturæ admoueret, ignitas laminas tyrannus eius manibus admoueri iussit, ne labores manuum eius pij adorare possent. Ac is quidem id supplicium ea de causa tolerauit, tyrannus autem spe sua frustratus est. Fertur enim cōfessor ille, post ea tormenta carcere eiectus, plagas adhuc in manibus gestans, diuina adiuuante gratia, uenerandas imagines depinxisse, ac post tyranni interitum, Seruatoris imaginem in Chalce pinxisse, ac qualis nunc cernitur, restituisse, quum prius imago iam olim erasa fuisset. Idem fratres Theophanem, & Theodorum utrumque confessorem, ob suam impietatem Prophetarum oraculis & scripturarum testimonijs reprehensam, primum grauiter excruciauit. Deinde facies eorum compunxit, ac notis illis hos iambicos uersus atramento infuso expressit:

Theophili castitas, & simulacrorum odium.

Lazarus monachus pictor.

Theophanes, Theodorus.

Cunctis eam urbem uisere exoptantibus,
Purissimi quam Christi presserunt pedes
Totius orbis unde manauit salus:
Sacro loco isti uasa conspecti improba
Superstitionis errore ex incredulo
Multisq; factis inquinati turpibus
Apostatæ uelut reiecti inde procul,
Se contulere mox in urbem regiam:
Tamen nefanda non relicta amentia,
Notis perusta fronte, more sontium,
Condemnatiq; rursus uerterunt solum.

Sed & alios multos persequutor hic confessores fecit, & in martyrum numerum retulit, quos enumerare alterius & operis & temporis fuerit.

βασιλεῖ διηγήσατο τὰ ἐκεῖ, καὶ τῶν ἀρχικῶν οἴκων σχήματά τε καὶ ποικιλίαν, εἰς ἔρωτα κεκίνηκε τοιαῦτα δείμασθαι. καὶ μέντοι αὐτῷ ἐπιτάξαντι ἐν τῷ Βρύαντι δεδόμηνται οἱ ἀνάκτορα τοῖς ἐν Συρίᾳ ἐοικότα ἐν ἅπασι, καὶ ὃς ἐπεστάτει τῆς τούτων δομήσεως, καὶ σχήματα δεδωκὼς καὶ μέτρα εὔρους τε καὶ μήκους καὶ ὕψους, ταχὺ τὰς οἰκοδομὰς ἐξειργάσατο. οὗτος ὁ βασιλεὺς καὶ τὰ παράλια τείχη τῆς πόλεως πεπονηκότα τότε, καὶ ἐκ τῆς τοῦ χρόνου παρατριβῆς, καὶ ἐκ τινων συμπτωμάτων ἑτέρων, ἀνεκαίνισε μεγαλοπρεπῶς, εἰς ὕψος πλεῖον ἢ πρότερον ἦσαν, ἐπάρας αὐτά, καὶ ξενῶνα μέγιστον εἰς ὄνομα ἐκεῖνον ἀνήγειρεν, ἐν τόπῳ ᾧ πρότερον ἦν ἑταιρουσῶν γυναικῶν καταγώγιον. ἦν δὲ καὶ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἐγκρατής, ὡς ἅπαξ ποτὲ ἐρωτι παιδίσκης ἁλῶναι, ὑπηρετουμένης τῇ βασιλίδι, τὴν ὥραν διαπρεποῦς. τὴν Θεοδώραν δὲ διὰ τοῦτο ἀλγήσασαν, ἐπομνύσθαι φασὶν ἐκεῖνον, μὴ ἄλλοτε μὴ δ' ἑτέρας πώποτε λαβεῖν γυναικός, καὶ ἰδεῖν ἐπ' ὀλισθήματι δεδακρυσθαι, καὶ συγγνώμην ἐξ ἐκείνης αἰτεῖν. ἀλλὰ ταῦτα ἃ περὶ τὰς σεπτὰς εἰκόνας ὑπὸ τῆς μανίας εἰς οὐδὲν ἐποίησε λογίζεσθαι. ἐλύττα γὰρ ἄντικρυς καὶ πλεῖον ἐμεμήνει τῶν πρὸ αὐτοῦ, ἐμάστιζε τοὺς λάτρεις τῶν ἱερῶν ἐκτυπωμάτων ἢν κολάσεις, ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς γραφέας τυποῦντας αὐτά. ὅθεν καὶ τινα μοναχὸν Λάζαρον, περιβόητον ὄντα τηνικαῦτα περὶ τὴν γραφικήν, ἀπηνῶς αἰκισάμενος, καθεῖρξεν εἰς δεσμωτήριον, ὡς δ' ἐκ τῶν πληγῶν ἐκεῖνος ῥαΐσας αὖθις τὰς χεῖρας ἁγίων εἰκόνων ἐδίδου γραφαῖς, πέταλα ὁ τύραννος ἐκέλευσε πυρακτωθέντα ταῖς παλάμαις τοῦ Λαζάρου ἐπιτεθῆναι καρποῖς, ἵνα μὴ οἱ πόνοι τῶν χειρῶν αὐτοῦ οἱ εὐσεβεῖς ἔχοιεν προσκυνεῖν. ὁ μὲν οὖν ὑπέστη ταύτην ὑπὲρ τῶν σεβασμίων εἰκόνων τὴν κόλασιν, ἐψεύσθη δὲ τῆς ἐλπίδος ὁ τύραννος. λέγεται μὲν γὰρ μετὰ τὴν κόλασιν τῆς εἱρκτῆς ἐκβληθεὶς ὁ ὁμολογητὴς ἐκεῖνος, ἔτι τὰς πληγὰς φέρων ἐν ταῖς χερσί, τῆς θείας χάριτος συνεφαπτομένης αὐτῷ, εἰκόνας διαχαράξαι σεπτάς, μετὰ δὲ τὴν τοῦ τυράννου κατάλυσιν, τὸ ἐν τῇ Χαλκῇ τοῦ σωτῆρος ἐκτύπωμα γράψαι, καὶ οἷον ἄρτι ὁρᾶται, ἀνεστηλῶσαι αὐτό, τῆς προτέρας οὔσης θείας εἰκόνος ἐκεῖ πάλαι ἀποξυσθείσης. οὗτος καὶ τοὺς αὐταδέλφους ἄμφω, τὸν Θεοφάνην τε καὶ Θεόδωρον τοὺς ὁμολογητάς, ἐλέγξαντας τὴν ἐκείνου δυσσέβειαν, ἐκ ῥήσεων προφητικῶν τε καὶ γραφικῶν, πρῶτον μὲν σφοδρῶς κατῃκίσατο, εἶτα καὶ τὰς ὄψεις αὐτῶν κατέστιξε. καὶ ταῖς στιγμαῖς μέλαν ἐπέχει, γράμματα δ' ἐτύπου τὰ στίγματα, τὰ δ' ἦσαν ἴαμβοι οὗτοι,

περὶ τῶν παραλίων τειχῶν.

περὶ τοῦ ξενῶνος τοῦ Θεοφίλου.

περὶ τοῦ μοναχοῦ Λαζάρου τοῦ ζωγράφου.

περὶ τῶν ὁμολογητῶν αὐταδέλφων Θεοφάνους καὶ Θεοδώρου τῶν γραπτῶν.

πάντων ποθούντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν,
ὅπου πάναγνοι τοῦ θεοῦ λόγου πόδες
ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης
ὤφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
σκεύη πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης
ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβόφρονες.
ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται,
πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες,
οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέσμους μωρίας
ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὴν θέαν
κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ὁ διώκτης οὗτος ἀνέδειξεν ὁμολογητάς, καὶ τῷ μαρτυρικῷ παραδέδωκε χορῷ, οὓς ἀπαριθμεῖν ἑτέρας ἂν εἴη πραγματείας καὶ ἄλλου καιροῦ ἴδιον.

ἐφιλοτιμεῖτο δὲ καὶ μελῳδεῖν. λέγονται μὲν οὖν καὶ ἕτερα τινὰ τοῦ ἀνδρὸς ποιήματα, πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ τὸ περὶ τὴν τῆς βαϊοφόρου ἑορτὴν ᾀδόμενον στιχηρόν, τὸ ἐξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί. πέντε δὲ θυγατέρων πατὴρ γεγονώς, παιδὸς ἔτι οὐκ ἐτύγχανεν ἄρρενος, τῶν δὲ θυγατέρων ὑπερηγάπα τὴν νεωτέραν μαρίαν ὀνομαζομένην, ἐφ' ᾗ καὶ γαμβρὸν ἐποιήσατο ἀλέξιον τὸν λεγόμενον μουσελέ, ἄνδρα δὲ ἀρμένιον, τὸ γένος τῶν κρινιτῶν, ἐν ἀκμῇ δὲ ἡλικίας ὄντα, καὶ τὴν ὄψιν χαρίτων μεστόν, ὃν πρότερον ἤδη ἄλλοις ἐτίμησεν ἀξιώμασιν, εἶτα πρόεδρον ἐποίησε καὶ καίσαρα. συνάψας δ' ἐκεῖνον τῇ θυγατρὶ καὶ οὕτω τιμήσας, σὺν στρατεύμασι πρὸς λογγιβαρδίαν ἐξέπεμψεν. οὕτω δὲ ὁ μουσελὲ ὑψωθείς, οὐκ ἴσχυσε τὸν φθόνον διαφυγεῖν. διεβέβλητο γοῦν πρὸς τῶν βασκαινόντων, ὡς καὶ τῆς βασιλείας ἐρῶν. οὐκ ἴσχυσε δὲ κατὰ τοῦ καίσαρος ἡ διαβολή, ἕως ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ τοῖς ζῶσιν ἐνεγράφετο(?). ἐπεὶ δ' ὅ τε μιχαὴλ ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ, καὶ ἡ τοῦ καίσαρος ἐτεθνήκει σύνευνος, ἐκεῖνος ἄλλως μετετάξατο, καὶ κείρεται μὲν τὴν τρίχα ἑκών, ἀμφιέννυται δὲ τριβώνιον, καὶ τοῖς μονάζουσι κατατάττεται, καὶ τὸ τοῦ ἀνθεμίου λεγόμενον ἐδείματο ἀσκητήριον, ἐν ᾧ διαγαγὼν τὸν βίον κατέλυσε, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ. τῶν δὲ ἀράβων ταῖς ῥωμαϊκαῖς ἐπελθόντων χώραις, ὁ θεόφιλος ἐξεστράτευσε κατ' αὐτῶν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τόν τε θεόφοβον καὶ τὸν μανουήλ. τὼ δ' ἤστην ἄμφω καὶ γενναίω καὶ ἀγαθὼ τὰ πολέμια, ὧν ὁ μὲν μανουὴλ δῆλος ἅπασιν ἦν, καὶ τοῖς ἐναντίοις αὐτοῖς, πολλάκις τε στρατηγήσας, καὶ ἀριστεύσας καὶ πρωτοστράτωρ τοῦ βασιλέως μιχαὴλ τοῦ ῥαγγαβὲ γεγονώς. ὁ δὲ θεόφοβος γένος μὲν κατῆγε περσικοῦ, ἐτράφη δ' ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, καὶ παρ' αὐτῇ διῆγεν, ἀφανὴς ὢν καὶ μηδὲ γινωσκόμενος. λέγεται δὲ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐκ τῆς παρὰ πέρσαις βασιλικῆς ἐκφῦναι φυλῆς. ἐκλελοιπότων δὲ τοῖς πέρσαις τῶν ἐκ τοῦ βασιλείου γένους, μαθεῖν αὐτούς, ὡς ἔστι παρὰ ῥωμαίοις ἀνήρ, ἐκ γένους ἕλκων βασιλικοῦ τὴν σειράν, καὶ ἀφικέσθαι ζήτησιν ποιουμένους αὐτοῦ. ὡς δ' εὑρέθη ζητούμενος, γέγονεν ἐν τέλει(?) γνωστὸς καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ εἰς μέγα τύχης ἀνήχθη, πατρίκιος τιμηθείς, καὶ τῇ τοῦ βασιλέως συνοικισθεὶς ἀδελφῇ. τούτοις οὖν τοῖς εἰρημένοις ἀμφοῖν ἀνδράσι πεποιθὼς ὁ θεόφιλος, ἀντεπῆλθε τοῖς ἐναντίοις. ὡς οὖν ἀλλήλων ἐγγὺς ἐπήξαντο τὰς χάρακας τὰ στρατεύματα, ὁ τῶν σαρακηνῶν ἀρχηγὸς ἰμβραήλ, ἕνα τῶν ὑπ' αὐτὸν στρατηγῶν μετὰ λαοῦ μυριάδων ἐννέα εἰς ἀντιπαράταξιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος καταλελοιπώς, αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων ἀνεχώρησεν, ἢ δειλανδρήσας(?), ἢ ἀλαζονευόμενος. συμβαλόντων δὲ τῶν στρατευμάτων, πολλοὶ μὲν ἑκατέρωθεν ἔπεσον. τέλος δὲ πρὸς ὑπαγωγὴν ἐκλίθησαν αἱ σχολαί, καὶ κἂν ἑάλω καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτός, εἰ μὴ θεόφοβος μετὰ τοῦ περὶ αὐτὸν περσικοῦ στρατεύματος, καὶ χειρὶ ἐβοήθησε, καὶ στρατηγήμασι τοὺς βαρβάρους κατεπολέμησε. τότε μὲν οὖν ἐπανεζεύξε πρὸς τὴν κωνσταντίνου ὁ βασιλεύς, τῷ δ' ἐφεξῆς ἔτει πάλιν στρατεύσας, καὶ συμμίξας τοῖς ἐκ τῆς ἄγαρ, ὑπερκρατέστερος γίνεται, καὶ πολὺ μὲν πλῆθος αὐτῶν πέπτωκε, πλείους δ' ἑάλωσαν δοριάλωτοι, ἐν οἷς ἦν καί τις ἀνὴρ τῷ τῶν σχολῶν δομεστίκῳ γνώριμος, καὶ μαρτυρούμενος ὑπ' αὐτοῦ, ὡς καὶ τὴν χεῖρα γενναῖος καὶ περιδέξιος, καὶ εὐφυῶς ἱππαζόμενος, καὶ δύο μεταχειριζόμενος δόρατα.

ὅτι ὁ θεόφιλος ἐποιήσατο γαμβρὸν ἀλέξιον τὸν μουσελέ, ὃν καὶ καίσαρα ἐτίμησε.

*περὶ τοῦ μο- … καὶ τὸ … *

… ὁ βασιλεὺς … ὁ θεόφοβος … περὶ τοῦ περιδεξίου ἀγαρηνοῦ …

Studuit etiam melodijs componendis, ac præter cætera illud etiam carmen, quod in festo Palmarum canitur, Exite Gentes, exite populi: eius esse fertur. Quum quinque filiarum pater esset, filium nondum susceperat, filiamque Mariam natu minimam supra modum dilexit, & Alexio Mosoli despondit, uiro Armenio, ex gente Crinitarum, florenti ætate, & uultu uenustatis ac gratiæ pleno, quem prius alijs quoque dignitatibus honestarum, progressu temporis etiam Cæsarem salutauit, ac deinde cum exercitu in Longobardiam misit. Sic euectus Mosoles inuidiam effugere non potuit. Criminati autem eum sunt inuidi, ut Imperij cupidum, sed filia Imperatoris superstite, calumnia contra eum nihil ualuit. Filio autem Michaele Imperatori nato, & coniuge sua defuncta: statim uitæ ratione mutata, ultro comam tondet, uilique pallio indutus, monachorum institutum amplectitur, ædificato Anthemij monasterio, in quo uita exacta sepultus est. Quum autem Arabes Romanas prouincias inuasissent, Theophilus expeditione contra illos suscepta, secum eduxit Theophobum & Manuelem, uiros strenuos & bellicosos, quorum Manuel nobilis erat apud omnes, ipsosque hostes, ut qui & exercitum sæpe duxisset, & rem benè gessisset, & Michaelis Rangabis protostrator fuisset. Theophobus autem genus à Persis ducebat, & in urbe Imperatoria, ubi educatus est, obscurus uiuebat atque ignobilis. Fertur autem pater eius ex regia Persarum tribu fuisse ortus, quumque Regiæ familiæ apud Persas defecissent, cognouisse dicuntur, apud Romanos esse uirum regio genere oriundum, & ad eum inquirendum uenisse. Vt inuentus fuit, in notitiam Imperatoris quoque peruenit, & amplissimas fortunas est consequutus, patricij honore ornatus, & Imperatoris sorore in matrimonium accepta. His igitur ambobus fretus Theophilus, hostes aggressus est. Cum autem proximè inter se castra communissent exercitus, Saracenorum dux Imbrael, uno ex suis Satrapis cum nonaginta millibus ad decernendum cum Romanis relicto, ipse cum cæteris siue ex metu siue per arrogantiam recessit. Exercitibus congressis, multi utrinque ceciderunt. Sed tandem legionibus ad fugam inclinatis, ipse etiam Imperator captus fuisset, nisi Theophobus cum suo Persico exercitu, & manu opem tulisset, & strategemate Agarenos circumuenisset. Ac tum Constantinopolim reuersus est Imperator, anno uerò sequēte iterū cum Agarenis congressus, fit superior, magna hostium multitudine cæsa, & pluribus captis, inter quos uir fuit legionum Domestico notus, cui is testimonium perhibebat, ut & manu prompto, & ambidextro, & solerti equiti, & qui binas hastas tractare sciret: Cum

Theophili melodiæ.

Alexius Mosoles ex genere Imperatoris et Cæsaro fit monachus.

Theophili contra Arabes expeditio.

Theophobus Manuel.

Theophili quinque expeditiones contra Arabes.

Agarenus ambidexter à Cratero Theodoro superatus.

Cū igitur ludis Circēsib. ob uictoriā triūphus duceretur, Imperator laudatū illū Agarenū, equitare, & bina hastilia tractare iussit. Ostentauit ille, ut iussus erat, dexteritatē suā spectatoribus. Eū Imperator & laudauit & admiratus est. At Craterus Theodorus, qui paulò pòst corona martyrij est ornatus, unus CXLII. martyrum numero Theophilo astans, Agarenū subsannabat. Qua de causa iratus Theophilus: Tu uerò inquit, effœminate (nam eunuchus erat Craterus) tale aliquid præstabis? Tū Craterus, Binis quidē, inquit, hastilib. uibrādis me nō exercui, qđ in prælio nō luditur, sed res seria agitur: unà uerò hasta, Deo annuēte, eum psternā. Imperator ob ea uerba furore percit°, per se ipsum iurauit, se statim eū occisurū, nisi è uestigio illum prostrauisset. Ibi Crater° nihil cūctat°, hasta sine ferro Agarenū equo deiecit. Cū aūt Imperator denuo expeditiōe suscepta cū Agarenis pugnasset, euētus prælij Romanis parū auspicatus fuit. Parū enim abfuit, quin & Imperator ab hostib. circūuētus captiuus adduceret. Quo Manuel cognito suis inclamatis in confertissimos hostes inuect° Imperatorē se sequi iubet: stabat enim metu attonit°, sed ad uelādā ignauiā, serelicto populo nolle fugere dicebat. Cū aūt sæpè monitus, ut pugna excederet, timore tāq̄ cōpedib uinct° staret. Manuel stricto ense, Nisi me, inquit, secutus fueris, te perimā. Præstat enim te mori, quā ab hostib. captū, Romanæ reipublicę tantū imprimere dedecus. Iis Manuelis minis ægrè soluto metus stupore, eumq̄ secutus, euasit: qua de causa uirū seruatorē appellauit, munificeq̄ remuneratus est. Verū nō multò pòst, inuidorū linguæ eius animū in contrariū uerterunt, eoq̄ redegerunt affectati regni calumnijs, ut Manuelē excæcare in animo haberet. Quo ille cognito in Agarenorū uiciniā aufugit. eorūq̄ duci significat, quis sit: quòd si fides sibi detur, non coactum iri se religionem eiurare: se ad ipsum defecturū. Ille statim data fide lętus eū suscipit. Manuel dū ibi uersaretur, præpositus exercitui, sæpe rē bene gessit cōtra Persas, magnosq̄ triūphos adeptus, Agarenis & charus & admirationi fuit. Theophilus autē Manuelis fugā ægrè ferens, de eo reuocādo cogitabat. Scribit igitur ad eū literas, quibus iureiurādo fidē suā ei obstringebat, easq̄ aureo sigillo confirmatas, per monachū quendā ad eū mittit, hortās ut redeat. Ille redit, sed qua ratione, id uerò referre est operępreciū, habet enim expositionē nō iniucundā. Cōgressus cū Monacho, qui fidem ab Imperatore afferebat, seq̄ reuersurum pollicitus, Ismaelitarum principē adit, petens exercitum sibi dari, ut profectus in Cappadociā, delatores suos (ibi enim eos habitare) ulcisceretur, eiusq̄ filium unà mitti, ut in re militari exerceretur. Princeps Manueli morem gerit, et quia fidem ei habebat, suum filiū unà mittit: ita discedit Manuel, cūq̄ prope fines Romanos uentū esset, assumpto principis

mu

Theophilus Manuelis opera Agarenis ereptus malam seruatori gratiam refert.

Manuelis fuga ad Agarenos & reditus solerti commento impetratus.

θεωμένων τοίνυν ἐπὶ τῇ νίκῃ κατὰ γεγενημένῃ ἐν ἱππηλασίας ἀγῶνι, ὁ ἐπαινούμενος ἐκεῖνος ἀγαρηνὸς ἱππάσασθαι, καὶ τὰ δύο μεταχειρίσασθαι δόρατα ἐκελεύετο ὁ κρατῶν. ὁ δὲ ἐπεδείκνυτο κατὰ τὸ κέλευσμα τοῖς ὁρῶσι τὸ ἀμφοτεροδέξιον. καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦτον ἐπῄνει τε καὶ ἐθαύμαζεν. ὁ γοῦν κρατερὸς θεόδωρος, ὃς μετ' ὀλίγον μαρτυρικῷ κατεκοσμήθη στεφάνῳ, τῶν τεσσαράκοντα δύο μαρτύρων εἷς ὤν, παρεστὼς τότε τῷ θεοφίλῳ, ἐχλεύαζε τὸν ἀγαρηνόν. ὀργῆς δ' ἐπὶ τῇ χλεύῃ πλησθεὶς ὁ κρατῶν, σὺ δ', ἔφη, ὦ θηλυδρία (εὐνοῦχος γὰρ ὁ κρατερὸς ἐτύγχανεν ὤν) δράξῃ τοιοῦτόν τι, καὶ ὁ κρατερός, δύο μὲν ἔφη δόρατα στρέφειν οὐκ ἤσκησα, ὅτι μηδὲ δεῖ τῇ μάχῃ παιγνίων, ἀλλὰ σπουδῆς, ἓν δὲ μεταχειριζόμενος, σὺν θεῷ δ' ἀρήγοντι, τοῦτον καταβαλῶ. ἐκμήνας δ' ἐπὶ τῷ λόγῳ ὁ βασιλεύς, καὶ ὀμόσας καθ' ἑαυτοῦ, ἦ μὴν ἔφη τεθνήξειν, εἰ μὴ αὐτίκα τοῦτον καταβαλεῖς. ὁ δὲ μὴ ὑποστειλάμενος, καὶ συμμιξάμενος τῷ ἀγαρηνῷ, δόρατι ἀσιδήρῳ, καὶ τοῦ ἵππου κατέβαλε. πάλιν οὖν τοῦ βασιλέως στρατεύσαντος κατὰ τῶν ἀγαρηνῶν, καὶ πάλιν μάχης, καὶ τὸ τῆς μάχης τέλος τοῖς ῥωμαίοις οὐκ ἀγαθόν. μικροῦ γὰρ ἀπέσχεν ἂν καὶ ὁ βασιλεὺς δορυάλωτος ὑπὸ τῶν ἰσμαηλιτῶν κυκλωθείς. ὡς δ' ἔγνω τοῦτο ὁ μανουήλ, ἐμβοησάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν εἰς μέσον εἰσελαύνει τῶν πολεμίων, καὶ τῷ βασιλεῖ φησίν, ἀκολούθει μοι. ἵστατο γὰρ ἐκ δειλίας ἀπεγνωκώς. ὁ δὲ τὴν δειλίαν ἐπικρύπτων, μὴ βούλεσθαι φυγεῖν, ἔφη, καταλιπὼν τὸν λαόν. ἐπεὶ δὲ πολλάκις ἐξελθεῖν τῆς μάχης παρακαλούμενος, ὥσπερ πεπεδημένος τῷ δέει ἵστατο, ὁ μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνασπασάμενος, εἰ μὴ ἕπου μοι φησίν, αὐτίκα σε ἀναιρῶ. κρεῖσσον γάρ σε θανεῖν, ἢ ληφθῆναι τοῖς ἐναντίοις αἰχμάλωτον, καὶ τοσοῦτον αἶσχος τῇ πολιτείᾳ ῥωμαίων περιποιήσασθαι. ταύταις οὖν ταῖς τοῦ μανουὴλ ἀπειλαῖς μόλις τῆς ἐκ τοῦ φόβου νάρκης λυθείς, καὶ ἀκολουθήσας αὐτῷ, διεσώθη. ὅθεν καὶ σωτῆρα τὸν ἄνδρα ἐκάλει, καὶ οἱ τὰ δῶρα δαψιλῶς ἀπένειμεν. οὐκ εἰς μακρὰν δὲ αἱ τῶν βασκάνων γλῶσσαι τὴν γνώμην τοῦ βασιλέως περὶ τοῦ μανουὴλ εἰς τοὐναντίον ὑπέστρεψαν. διέβαλον γὰρ αὐτὸν ὡς τυραννίδι ἐπιχειροῦντα, καὶ ἤδη ταῖς διαβολαῖς ἐπίστευσεν ὁ θεόφιλος, καὶ τὸν μανουὴλ ἐκτυφλῶσαι διενοεῖτο. γνοὺς δ' ἐκεῖνος τὸ μελετώμενον, ἀποδρὰς καὶ ἐγγύς που γενόμενος τοῖς ἀγαρηνοῖς, δηλοῖ τῷ αὐτῶν ἀρχηγῷ ὅστις εἴη, καὶ ὡς εἰ λήψεται πίστιν, μὴ βιασθῆναι τὴν οἰκείαν θρησκείαν ἐξομόσασθαι, προσελεύσεταί οἱ. ὁ δὲ αὐτίκα πίστιν τε δέδωσι, καὶ προθύμως αὐτὸν ὑποδέχεται. καὶ ὁ μανουὴλ ἐκεῖσε γενόμενος, καὶ στρατεύμασι προσταχθείς, πολλὰς ἀριστείας κατὰ περσῶν εἰργάσατο, καὶ μεγάλα τρόπαια ἔστησε, καὶ ἐφιλεῖτο παρὰ τῶν ἀγαρ(ηνῶν) καὶ ἐθαυμάζετο. ὁ δὲ θεόφιλος καὶ ἐλυπεῖτο διὰ τὸν μανουήλ, καὶ ἐφρόντιζεν ὅπως αὐτὸν ἐκεῖθεν μετακαλέσαιτο. πίστεις οὖν αὐτῷ καὶ δι' ὅρκων καὶ δι' ἐγγράφου χρυσοβούλλου μετά τινος μοναχοῦ στέλλει, ἐπανελθεῖν προτρέπων. καὶ ὃς ἐπανῆλθε, τὸ δ' ὅπως, διηγητέον, ἔστι γὰρ οὐκ ἄχαρι πρὸς διήγησιν. ἐντυχὼν τῷ τὰς πίστεις ἐκ βασιλέως αὐτῷ κομίζοντι μοναχῷ, καὶ συνθέμενος ὑποστρέψαι, πρόσεισι τῷ τῶν ἰσμαηλιτῶν ἀρχηγῷ, καὶ αἰτεῖται στράτευμά οἱ δοθῆναι, ἵνα κατὰ τὴν καππαδοκίαν γενόμενος, ἀντεκδικήσῃ τοὺς εἰς τὸν βασιλέα κατειπόντας αὐτοῦ (ἐκεῖ γὰρ ἔλεγεν οἰκεῖν τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ) ἠξίου δὲ τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἀγαρηνῶν καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνεκπέμψαι αὐτῷ, ἵνα συνεθίζοιτο λέγων γυμνάζεσθαι πρὸς τὰ πολεμικά. ὁ δὲ πείθεται, καὶ τὸν οἰκεῖον αὐτῷ συνεκπέμπει υἱόν, ἰδὼν γὰρ τὸν μανουὴλ καὶ ἐπίστευσε. ἐκεῖνος ἀπῄει, καὶ ἤδη τοῖς ῥωμαϊκοῖς ἐγγίζων ὁρίοις, τὸν τοῦ ἀρχηγοῦ υἱὸν τῶν

ἀγαρ

[illegible] τῶν ἀγαρηνῶν καὶ σώζει τὸν βασιλέα.

ὅτι αὖθις λαβὼν ὁ μανουὴλ τὸν [illegible] τοῦ ἀγαρηνῶν ἀρχηγοῦ.

ἄγειν ἐὼν συμπαραλαβὼν μετ' ὀλίγων σαρακηνῶν, ἐξῄει δῆθεν πρὸς κυνηγέσιον, πολλῶν αὐτῷ θεραπόντων συνεπομένων, ὡς οὖν ἐντὸς χώρας ῥωμαίων ἐγένετο, λαβὼν τὸν τοῦ ἰσμαηλίτου περιεπλάκη, σὺ μὲν, ἔφη, τέκνον, ὑπόστρεφε πρὸς τὰ σά· ἐγὼ δὲ πρὸς ῥωμαίους πορεύσομαι. ἐπανελθὼν δ' εἰς τὴν μεγαλόπολιν, περιχαρῶς ἐδέχθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ μαγίστρος αὐτίκα τετίμηται, καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τὸν τοῦ βασιλέως υἱὸν μιχαὴλ ἐδέξατο, ὃν ὁ πατὴρ καὶ διαδήματι ἔστεψε, καὶ βασιλέα ῥωμαίων ἀνεῖπε. τοῦ πατριάρχου δὲ ἀντωνίου τὴν ζωὴν καταστρέψαντος, ὃς ἔτη τῆς ἐκκλησίας ἐκράτησε δεκατρία, ἰωάννης ὃν ὁ λόγος ἄνω πέφηνε διδάσκαλον γενέσθαι τοῦ θεοφίλου καὶ συναιρετιστήν, προχειρίζεται πατριάρχης, ὃν καὶ ἰαννὴν ἐκάλουν οἱ τότε, καὶ διὰ τὴν αἵρεσιν, καὶ διὰ γοητείας, ὧν γὰρ αὐταῖς ἐντριβής. τὸν δὲ ἱερώτατον μεθόδιον, ὃς ὕστερον καὶ τὸν πατριαρχικὸν ἐκόσμησε θρόνον, μὴ πειθόμενον συνθέσθαι τῇ κακοδοξίᾳ αὐτοῦ, μετὰ πολλὰς αἰκίας καὶ τῶν σιαγόνων αὐτοῦ συνθλάσεις, καὶ τῶν ὀδόντων ἐκριζώσεις, εἰς τὴν πάνορμον νῆσον, ἣ νῦν τοῦ ἀντιγόνου καλεῖται, ὁ δυσσεβὴς ὑπερορίζει θεόφιλος, καὶ ἐντὸς καθείργνυσι μνήματος μετὰ δύο λῃστῶν, ὧν τοῦ ἑνὸς θανόντος, ὅσην ὁ ἅγιος ἐκ τῆς δυσώδους τοῦ τεθνεῶτος ἀποφορᾶς ὑπήνεγκε βίαν καὶ ἀηδίαν, οὐκ ἄν τις λόγος ἱκανῶς διαγράψαιτο. ἐκεῖ τοίνυν ἐγκεκλεισμένου τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου πατρὸς, καὶ οἱ αὐτάδελφοι ὅ, τε θεοφάνης καὶ θεόδωρος, μετὰ τὴν τῶν προσώπων κατάστιξιν ὑπερορίζομενοι, καὶ κατὰ τὸν καρτᾶ λιμένα καταλύσαντες, δι' ἁλιέως τινός, συνήθους τῷ ἱερῷ μεθοδίῳ, ἐπιστέλλουσι ταῦτα,

περὶ πατριαρχῶν.

ὅτι τὸν ἱερὸν μεθόδιον ὑπερώρισε, καὶ ἔσω ἐτύμβευσεν.

" τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωηφόρῳ
" ναίοντι τὴν γῆν καὶ πολοῦντι τὸν πόλον
" γραπτοὶ γράφουσι δέσμιοι τῷ δεσμίῳ.

οἷς πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἁλιέως ὁ ὅσιος ἀντεπέστειλε,

" ὧν ταῖς βίβλοισιν οὐρανοῦ κληρογράφοις
" καὶ πρὸς μέτωπα συμφρόνως ἐστιγμένοις
" προσσαίνει ὁ ζῶν θαπτὸς ὡς συνδεσμίοις.

ἕβδομον δ' ἔτος διανύσας ἐν τῷ τάφῳ ὁ ἅγιος, ἐκεῖθεν ἐκβληθεὶς, ἐν τοῖς ἀνακτόροις κατεκέκλειστο, μηδενὸς αὐτὸν ὁρῶντος, εἰ μόνον τοῦ ὑπηρετοῦντος αὐτῷ, καὶ τοῦ βασιλέως. φιλοπονῶν γὰρ ὁ θεόφιλος καὶ ἀναγινώσκων, ἠρώτα τὸν ἱερὸν μεθόδιον περὶ ὧν ἀμφιβάλλων ἦν, διὸ καὶ ἐν ταῖς ἐκδημίαις ἀεὶ συνόντα εἶχεν αὐτόν. ἔαρος δ' ἐπιστάντος, κατὰ τῶν ἀγαρηνῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ πάλιν ἦρε τὰ ὅπλα, καὶ πολλὰ τῆς συρίας διεπόρθησε, καὶ πόλεων ἐκράτησε, καὶ αὐτῆς σωζοπέτρας, ἣ πατρὶς ἐτύγχανε τοῦ ἀμερμουμνῆ, καὶ ταῦτα πολλὰ δεομένου ἐκείνου, φείσασθαι τῆς πατρίδος αὐτοῦ. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἀνέζευξεν εὐτυχῶς. ὁ θεόφοβος δὲ καταλειφθεὶς, ὥστε τὰ τῶν στρατευμάτων οἰκονομήσασθαι, ἐπεὶ τὸ τῶν περσῶν ὑστέρησε σιτηρέσιον (στράτευμα γὰρ ἦν τῷ βασιλεῖ περσικόν) περιαλγησάντων διὰ τοῦτο τῶν περσῶν, βασιλεὺς παρ' αὐτῶν ἀνερρήθη καὶ ἄκων, μᾶλλον δὲ καὶ παρακαλῶν αὐτοὺς μεθεῖναι τῆς ἀπονοίας, μὴ καὶ ἑαυτοὺς καὶ αὐτὸν ἐσχάτοις κακοῖς περιβάλωσιν. ἀλλ' οὐκ ἔπειθε, στέλλει γοῦν πρὸς τὸν βασιλέα, τοῦτο τοὺς πέρσας ἀποκρυψάμενος, γνωρίζων τὸ γεγονὸς, καὶ μηδὲν ἔτι κατ' αὐτοῦ ὑποπτεύειν πληροφορῶν

ὅτι κατὰ τῶν ἀγαρηνῶν ἐστράτευσεν ὁ θεόφιλος, εὐτυχῶς.

ὅπως παρὰ τῶν μισθοφόρων περσῶν ὁ θεόφοβος βασιλεὺς ἀνερρήθη καὶ ἄκων.

Agareni filio cum paucis Sarracenis, se uenatum ire simulat, multis ministris comitãtibus, cumq; iam in Romana prouincia uersaretur, adolescentem amplexus: Tu quidam, inquit, fili, ad tua reuertere: ego uero ad Romanos proficiscor. Constantinopolim reuersus, magna cum lætitia est exceptus ab imperatore, statimq; Magistri honore ornatus, Imperatoris filiũ Michaelẽ è sacro baptismate suscepit, quẽ pater diademate cinxit, et Romanorũ Imperatorẽ declarauit. Antonio patriarcha mortuo, cũ XIII annos Ecclesiæ præfuisset, Ioannes quẽ suprà diximus Theophili præceptorẽ & suffragatorẽ fuisse, patriarcha designatur, quẽ et Iannem uocabant, tũ ob hæresin, tũ propter prestigias, in quibus uersatus erat. Sanctissimũ uerò Methodiũ, qui deinde patriarchicã ornauit sedem, peruersæ opinioni refragantẽ, post multos cruciatus, malarũq; contusionẽ et dentiũ euulsionẽ, in insulã Panormũ, quæ nũc Antigoni cognomẽtũ habet, impius relegat Theophilus, et intra monumentũ cum duobus latronibus concludit: quorũ altero mortuo, quantam uiolentiam, & molestiam uir sanctus ex teterrimo cadaueris fœtore tolerarit, nulla quisquam oratione consequi potest. Illic igitur inclyto illo patre incluso, fratres illi confessores Theophanes & Theodorus, post facierum compunctionem relegati, cum ad Cartæ portũ appulissent, per quendã piscatorem Methodio familiarem hæc scripserunt:

Michael Theophili filius.

Ioãnes Syngelus Patriarcha.

Methodij excarnificatio et Theophanis uersiculi.

Viuenti mortuo, atq; mortuo simul "
Vitam ferenti, qui cum tellurem colat "
Polos pererrat, litterati litteras "
Vinctis misere uinculis adobruto. "

Quibus per eundẽ piscatorẽ uir sanctus rescripsit,

Quorum notata nomina in cælestibus "
Libris leguntur, & decentibus uotis "
Compunctæ frõtes, uinculo oppressis pari "
Dicit salutem, qui uiuens sepultus est. "

Cum autem septimum annum in sepulchro exegisset, inde eiectus atq; in regia conclusus est, nemine eum uidente, præter ministrum eius & Theophilum: qui cum studiosè legeret, diuinum uirum de locis dubijs interrogabat, eáque de causa etiam in peregrinationibus semper habebat secum. Vere incipiente Imperator rursus Agarenis arma intulit, & magna Syriæ parte uastata, urbibus est potitus, ipsáque Sozopetra, patria Amermumnis: quamuis ille multum, sed frustra, oraret, ut patriæ suæ parceretur. Ac Imperator feliciter domum rediit. Theophobus autẽ ad gubernãdas legiones relictus, cum Persarum stipendia tardius soluerentur (habebat enim Imperator exercitum Persicum) ab illis indignantibus uel inuitus, atque ab ea desperatione frustra dehortans, ne & se & semetipsos in extrema mala conijcerent, Imperator salutatur. Quo facto, clã Persis, id Imperatori significat, eiq; fidem facit, ne quid sinistri de se suspicet,

Theophili quarta contra Agarenos expeditio.

Persæ Theophobum per seditionem Imperatorem salutans.

Reuersus Imperatorē accedit, & cupidissimē excipitur, pristina felicitate recepta. Est & Persis omnibus data uenia, neq; alia irrogata poena, nisi quòd unà esse siti non sunt, sed cum tricies mille essent, diuisi ac dispersi sunt, cuilibet, puinciae binis millibus attributis, earūq; Praetoribus subesse ac parere iussi. Atque haec cum Persis & Theophobo acta sunt. Amermumnem autem patriae suae uastatio tanto dolore affecit, ut uitam sibi acerbam putaret, nisi Theophilum ulcisceretur, cuius patriam esse Amorium ubi cognouisset, eam urbem oppugnare constituit. Sed Imperator praemonitus, eam cum structuris tum exercitibus missis cō muniit, quibus Theodorus Craterus, cuius suprà facta est mētio, praeerat, caeteriq; qui apud Agarenos in martyrij stadio decurrerunt, numero XLII. Exijt & Imperator Agarenis occursurus, & cum Amermumnis filio cum iustis copijs aduentante congressus in fugā uertitur. Nocte insecuta Manuel dum uigilias obit, quosdam Persas (nam linguam eorum intelligebat) audit de proditione cum Agarenis colloquentes, eoq; nunciato Imperatori persuadet, ut sub diluculum castris excedat. sic ille discessit, totis habenis equo laxatis. Amermumnes autem ex eo securus, Amorij obsidionem aggressus, cum crebras impressiones faceret, nihil proficiebat, ijs qui intus erant, fortiter resistentibus, adeò ut Agareni expugnationis spe abiecta discessuri fuerint, & urbs incolumis permansura, nisi quidā intus cognomento Boiditzes ob contentionē quandā furore percitus, eā prodidisset. Vrbe capta, quantus populus caesus fuerit, dici nō potest. Mulierum uerò puerorū & adolescentū multa millia, & duces primarij, Callistus, Constantinus, Craterus Theodorus, patricij, alijq; multi partim praeturis insignes, partim dignitatū honoribus illustres, in captiuitatē sunt abducti. His Theophilus, qui Dorylaei tum agebat, cognitis, missis ad Ismaelitarum principem legatis, illustres captiuos et genere sibi iūctos, XXIIII centenarijs sibi reddi petijt. Quos ille arrogāter dimisit, se fatuum fore dicens, si captiuos tantilla pecunia restitueret, cum sibi expeditio circiter mille centenarijs constitisset. Legatis re infecta calamitas illa sic Theophili animum perculit, ut ei nulla consolatio adhiberi posset, sed & cibo abstineret, neque ullum potum admitteret, nisi aquam gelidissimam, cuiusmodi est niualis: cuius frequenti usu laesis interioribus, in dysenteriam incidit. Itaq; in Regiam reuersus, desperata iam salute, senatum accersit, petens ut uxori suae & filio fidem seruarent, ijsq; imperium tuerentur. Quòd cum illi se facturos promisissent, Imperator, qui Theophobum iam antè, ex quo à Persis Imperator salutatus fuerat, suspectum haberet, magis etiam ei suspicioni indulsit, ob proditionem quam Persae,

Amermumnes patriae suae cladem Amorij excidio ulciscitur.

Theophili clades.

Persarum proditio.

Theophilo moeror ob captiuos nō receptos, fit morbi & mortis occasio.

Theophili caedes.

καὶ ἐπανελθὼν πρόσεισι τῷ βασιλεῖ, αὐτὸς μὲν ἀποδεχθεὶς εὐμενέστατα, καὶ τὴν προτέραν εὐτυχίαν ἀναλαβών. καὶ οἱ Πέρσαι δὲ συγγνώμης πάντες ἠξιώθησαν, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ἐπιγέγονεν ἕτερον, ἢ ὅτι οὐχ ὁμοῦ πάντας εἶναι εἰάθησαν, ἀλλ' εἰς μυριάδας συνταγμένοι τρεῖς, διῃρέθησάν τε καὶ διεσπάρησαν, καὶ ἑκάστῳ θέματι χιλιάδες δύο ἀπενεμήθησαν, ὥστε τοῖς τῶν θεμάτων στρατηγοῖς καὶ ὑποκεῖσθαι καὶ πείθεσθαι. τὰ μὲν οὖν περὶ τοὺς Πέρσας καὶ τὸν Θεόφοβον οὕτω τοῖς τόποις. τοῦ δὲ Ἀμερμουμνῆ τοσοῦτον καθήψατο ἡ τῆς αὐτοῦ πατρίδος ἐκπόρθησις ὡς μὴ ἀνεκτὴν εἶναι αὐτῷ τὴν ζωὴν, εἰ μὴ ἀμύναιτο δι' αὐτὴν τὸν Θεόφιλον. μαθὼν οὖν πατρίδα εἶναι αὐτοῦ τὸ Ἀμόριον, ἐπ' αὐτὸ στρατεύσασθαι ἔγνωκε. καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦτο γνοὺς, αὐτὸ κατωχύρωσεν, ἄλλως τε καὶ στρατευμάτων ἐκπομπῇ. ὧν ἦρχον Θεόδωρος ὁ Κρατερὸς, οὗ πρὸ μικροῦ ἡ ἱστορία ἐμνήσθη, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου δρόμον διήνυσαν παρὰ τοῖς Ἀγαρηνοῖς, τεσσαράκοντα καὶ δύο πάντες τυγχάνοντες. ἐξῆλθε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπαντήσων τοῖς ἐκ τῆς Ἄγαρ, καὶ ὁ μὲν τῷ τοῦ Ἀμερμουμνῆ υἱῷ συμβαλὼν, μετὰ στρατιᾶς ἀξιομάχου ὄντι, τρέπεται. νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης ὁ Μανουὴλ τὰς φυλακὰς τοῦ στρατοπέδου περιιὼν, ἤκουσεν ἐνίων Περσῶν περὶ προδοσίας τοῖς Ἀγαρηνοῖς διαλεγομένων (συνίει γὰρ τὴν τούτων διάλεκτον) καὶ τοῦτο τῷ βασιλεῖ ἀπήγγελκε, καὶ πέπεικεν ἐξαναστῆναι τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ τὸ περίορθρον. καὶ ὁ μὲν ἀπῄει, ὅλον ἐνδοὺς τῷ ἵππῳ τὸν χαλινόν. ὁ δὲ Ἀμερμουμνῆς ἐξ ἐκείνου ἀμέριμνος τῇ τοῦ Ἀμορίου ἐπεχείρει πολιορκίᾳ, καὶ συχνὰς ἐποιεῖτο τὰς προσβολὰς τῇ πόλει· ἀλλ' ἤνυεν οὐδὲν, τῶν ἔνδον εὐρώστως ἀνταγωνιζομένων, ὥστε καὶ ἀπελπίσαι τῆς ταύτης ἁλώσεως τοὺς Ἀγαρηνοὺς, καὶ ἀπανιστῆναι ἂν, καὶ ἡ πόλις οὐκ ἂν ἐπεπόρθητο, εἰ μή τις τῶν ἔνδον δι' ἔριν τινὰ ἐκμανεὶς, προδότης ταύτης ἐγένετο, ὁ Βοϊδίτζης ἦν τὸ ἐπώνυμον. ἁλόντος δὲ τοῦ ἄστεος, ὅσος μὲν ἀνῃρέθη λαὸς, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. γυναῖκες δὲ καὶ παῖδες καὶ μειράκια εἰς πολλὰς χιλιάδας συναριθμούμενοι ἀπήχθησαν δορυάλωτοι, καὶ οἱ τῶν ἐκεῖ στρατηγούντων ἔξοχοι, Κάλλιστός τε καὶ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Κρατερὸς Θεόδωρος, οἱ πατρίκιοι, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἐν στρατηγίαις διαπρεπόντων, καὶ περιφανῶν ἐπ' ἀξιωμάτων τιμῆς. ταῦτα μαθὼν ὁ Θεόφιλος (ἐν γὰρ τῷ Δορυλαίῳ διῆγε) πρέσβεις πρὸς τὸν τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἐκπέμπει βασιλέα, ἀποδοῦναι αὐτῷ τοὺς ἐπιφανεῖς τῶν ἁλόντων αἰτῶν, καὶ τοὺς αὐτῷ κατὰ γένος προσήκοντας, κεντηνάρια πρὸς τέτταρσιν εἴκοσι δοῦναι αὐτῷ ὑπισχνούμενος. ὁ δὲ τοὺς πρέσβεις ἰταμῶς ἀπεπέμψατο, αὐθάδως ἂν εἰπών· εἰ πρὸς χιλίοις μοι ἡ ἐν τῇ στρατείᾳ κεντηναρίοις γεγονυῖα, αὐτὸς τοσαῦτα λαβὼν ἀποδῴην τοὺς αἰχμαλώτους. ὡς δ' ἐπανῆλθον οἱ πρέσβεις ἄπρακτοι, οὕτως ἡ συμφορὰ καθίκετο τῆς τοῦ Θεοφίλου ψυχῆς, ὡς μηδὲν αὐτῷ πρὸς ταύτην εὑρίσκεσθαι παρηγόρημα, ἀλλὰ καὶ τροφῆς ἀπέχεσθαι, καὶ μή τι πόμα προσίεσθαι, ἢ μόνον ὕδωρ ψυχρότατον, καὶ οἷον τὸ ἐκ χιόνος, τούτῳ δὲ χρώμενος συνεχῶς, ἐπέβλαψε τὰ ἐντὸς, καὶ εἰς δυσεντερίας νόσον ἐνέσκηψε. καταλαβὼν δὲ τὰ βασίλεια, καὶ ἤδη γνοὺς ἑαυτῷ τὴν σωτηρίαν δυσέλπιστον, μετακαλεῖται τὴν σύγκλητον, καὶ ἠξίου πίστιν αὐτοὺς ὡς τὴν σύζυγον καὶ τὸν παῖδα φυλάξασθαι, καὶ διατηρῆσαι σφίσι τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας. οἱ δὲ κατατίθενται. τότε δὴ γεγονότος τούτου, ὁ βασιλεὺς, καὶ πρώην δι' ὅτι αὐτὸν ἀνηγόρευσαν οἱ Πέρσαι ὁ Θεόφοβος βασιλέα, ὕποπτον αὐτὸν ἡγούμενος, ἐδόκει μᾶλλον τῇ ὑπονοίᾳ καὶ διὰ τὴν προδοσίαν, ἣν ἐμέλλησαν οἱ Πέρσαι ποιήσασθαι,

ὡς ᾔδει

ὅτι ὁ Θεόφοβος ὑπέστρεψε τῷ βασιλεῖ.

περὶ τῆς τοῦ Ἀμορίου ἁλώσεως.

ὅτι προδοσίᾳ ὑπὸ τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἑάλω τὸ Ἀμόριον.

ὅτι ἀπαραμύθητον ... τῶν αἰχμαλώτων ὁ βασιλεὺς ... ὅτι ἐπιλύπως ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν.

ὅτι Θεόφοβος ἀνῃρέθη.

ὡς ἤδη μοι γέγραπται, τῶν διαβαλόντων τὸν ἄνδρα, ὑποθήκαις ἐκείνου ταῦτα σὺν ἐκείνοις δρᾶν ἰσχυριζομένων. ὡς οὖν ἤδη τῇ νόσῳ τὸ σῶμα τοῦ αὐτοκράτορος διέφθαρτο, καὶ ἐξέλιπεν ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, δείσας μὴ αὐτοῦ θανόντος τυραννίδι ἐπίθοιτο ὁ Θεόφοβος, καθεῖρξεν αὐτὸν περὶ τὰ βασίλεια, καὶ ἐπεὶ τὴν ζωὴν ἑαυτοῦ ἐκ λεπτοῦ ἤδη μίτου ἠρτῆσθαι ἔγνωκε, καὶ ἄρτι ἐκλείπειν, ἀναιρεθῆναι ἐκέλευσε τὸν Θεόφοβον, καὶ κομισθῆναί οἱ τὴν αὐτοῦ κεφαλήν, ὡς κομισθείσης, ἐπιθεῖναι λόγος αὐτῇ τὴν χεῖρα τὸν βασιλέα, καὶ ἐπιλαβόμενον τῶν ταύτης τριχῶν, εἰπεῖν, ὡς ἐκ τοῦδ' οὔτ' ἐγὼ Θεόφιλος, οὔτε σὺ Θεόφοβος, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐξερεύξατο τὴν ψυχήν, βασιλεύσας χρόνους δυοκαίδεκα ἐπὶ μησὶ τρισί, πολλὰ τὴν σύμβιον καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ κανικλείου Θεόκτιστον παρακαλέσας, τότε ἐξορκώσας, μὴ παραχωρῆσαι τὰς σεπτὰς ἀνεστηλωθῆναι εἰκόνας, μηδὲ τὸν πατριάρχην Ἰωάννην τῆς ἐκκλησίας ἐκδιωχθῆναι.

Τελευτὴ Θεοφίλου.

ut iam exposui, moliti fuerant, cum delatores affirmarent, illos id impulsu Theophobi fecisse. Vt igitur corpore morbo consumpto uiribus destituebatur, ueritus, ne se mortuo Theophobus tyrannidem inuaderet, circa Regiam eum in carcerē conijcit, cumq́ iam uitam suā de tenui filo pendēre cerneret & mox defecturam, illo interfecto, caput eius sibi afferri iussit, manuq́ imposita & contrectatis capillis dixisse fert: Iam neq́ ego Theophilus sum, neq́ tu Theophobus. ijsq́ dictis animam exhalauit, cum regnasset annos XII & III menses: uxorem & Caniclio præfectum Theoctistum, qui imperij quodammodo particeps erat, multū obtestatus, ne paterētur uenerādas imagines reponi, aut Ioannem Ecclesia pelli.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΥΙΟΥ Θεοφίλου καὶ Θεοδώρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Ὁ μὲν οὖν Θεόφιλος ἐπὶ τούτοις ἀπεβίω, ἡ δὲ τῆς βασιλείας ἀρχὴ πρὸς τὸν ἐκείνου μετεβιβάσθη παῖδα τὸν Μιχαήλ, ἔτι παιδίον τυγχάνοντα, ᾧ καὶ ἐπιτρόπους ὁ πατὴρ καταλέλοιπε, τὸν μάγιστρον Μανουήλ, καὶ τὸν πατρίκιον Θεόκτιστον. τὴν δὲ τῶν πραγμάτων διοίκησιν ἡ βασιλὶς Θεοδώρα μετεχείριζε, καὶ πρῶτον αὐτῇ γέγονε σπούδασμα, ὁ τοῦ διωγμοῦ τῶν ὀρθοδόξων διὰ τὰς σεπτὰς εἰκόνας λώφησις, καὶ τοῦ πατρικίου Θεοκτίστου συνευδοκοῦντος. ὁ γὰρ Μανουὴλ τῇ τῆς αἱρέσεως οὐκ ἦν καθαιρέσει συγκατάθετος, διὸ καὶ ἀνεβάλλετο ἡ πρᾶξις. ἀλλὰ γὰρ θραύει νόσῳ τοῦτον ἡ πρόνοια, καὶ ἡ νόσος ἦν κραταιά, καὶ ἀπεγνώσθη αὐτῷ ἡ ζωή. μοναχῶν δέ τινων εἰς ἐπίσκεψιν ἀφικομένων αὐτοῦ, καὶ ὅπως ἔχοι πυνθανομένων, ἐκεῖνος λεπτῇ τε καὶ ἀδρανεῖ τῇ φωνῇ, ὅσον ἤδη ἐκλείπειν, αὐτοῖς ἀπεκρίνατο. οἱ δέ, εἰ συνθοῖο, ἔφασαν, τῇ τῶν εἰκόνων συναυδῆσαι τιμῇ, καὶ τὴν βασίλισσαν εἰς τοῦτο παρακροτῆσαι, οὐκ εἰς μακρὰν ἐπιτεύξει καὶ ῥώσεως σώματος, καὶ σωτηρίας ψυχῆς. καὶ ὁ μὲν ἐπηγγέλλετο, ἡ δὲ νόσος ἐλώφα, καὶ ὁ Μανουὴλ ἀνεῤῥώννυτο. ἤδη δὲ τὴν ὑγίειαν ἀπολαβών, πρόσεισι τῇ βασιλίσσῃ, καὶ περὶ τῶν σεβασμίων εἰκόνων ὡμίλει, καὶ τὴν αὐτῶν κατεπείγει ἀναστήλωσιν, τοῦτο καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ τῶν συγγόνων προσβεβουλευόντων τῶν πατρικίων. ἡ δὲ ξυρὸς ἦν ἐπ' ἀκόνης. καὶ πρότερον μὲν τοὺς ἐν ὑπερορίαις περιπεμφθέντας παρὰ τοῦ Θεοφίλου, καὶ τοὺς καθειργμένους ἐν φυλακαῖς, καὶ τοὺς ἄλλαις κακώσεσι προσπαλαίοντας ἀνῆκεν. ἔπειτα καὶ ζήτησιν γενέσθαι προσέταξε περὶ τῆς αἱρέσεως, καὶ γενομένης, ἡ τῶν ὀρθοδόξων ὑπερεῖχε πληθύς. πρὸ τῆς ζητήσεως δὲ τὸν ψευδώνυμον πατριάρχην τὸν γόητα Ἰωάννην τοῦ ἀρχιερατικοῦ κατασπᾷ θρόνου, ἀθέσμως ἐπιβεβηκότα τούτου ἐπὶ χρόνους ἕξ, ἀντεισάγει δὲ τὸν ἱερὸν καὶ θεῖον Μεθόδιον. καὶ αὐτοῦ προεστῶτος τοῦ τῶν ὀρθοδόξων πληρώματος, ἡ ζήτησις γέγονε, καὶ ἡ τῶν ἁγίων ἐκτυπωμάτων εἰς τοὐμφανὲς προσκύνησίς τε καὶ ἀναστήλωσις. ὅτε φασὶ καὶ τὴν βασίλισσαν θερμότατα δεηθῆναι τοῦ τε πατριάρχου, καὶ τῶν ἄλλων ἀρχιερέων καὶ μοναχῶν, κοινὴν προσαγαγεῖν δέησιν τῷ Θεῷ, ὥστε σωτηρίας τυχεῖν τὸν βασιλέα καὶ ξυνευνέτην αὐτῆς. καὶ μὲν-

Ὅτι ὁ Μανουὴλ μὴ συναινῶν πρότερον τῇ τῆς αἱρέσεως τῶν εἰκονομάχων καθαιρέσει, ὕστερον καὶ λίαν θερμῶς καὶ λαθεῖν συναινῶν.

Ἀπώσεις ἐκκλησίας τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ γόητος, ἱεροῦ Μεθοδίου πατριάρχου· καὶ ὅπως δι' εὐχῆς συγχωρήσεως τυχὼν ὁ Θεόφιλος.

IMPERIVM MICHAELIS FILII Theophili & Theodoræ matris.

Theophilo ad hunc modum defuncto, imperium ad Michaelem eius filium est translatū, puerum adhuc, cui pater tutores reliquit, Manuelē magistrum, & Theoctistū Patricium. Rerum autē administratio penes Theodorā Imperatricē fuit, cuius illa prima cura fuit, ut persecutio orthodoxorū ob uenerandas imagines instituta, compesceretur, etiā Theoctisto Patricio assentiente. Nam Manuel euersionem sectæ non probabat, eaq́ de causa res differebatur. Sed eū prouidentia numinis morbo, eoq́ tam uehemēti, ut de uita eius desperaret, frangit. Cùm autem Monachi quidam ad eum uisendum uenissent, & ut se haberet, interrogassent: ille tenui & imbecilla uoce respondit, se iamiam deficere. Cui monachi: Si, inquiunt, cultui sacrarum imaginum suffrageris, & Imperatricem ad eundem cohorteris: non multò pòst & corporis uires recuperabis, & animi salutem adipisceris. Quod cum recepisset, & morbus decrescebat, & ualetudo confirmabatur, sanitate recuperata Imperatricem adit, & de uenerandis imaginibus disserit, earumq́ restitutionem urget, cum eadem & mater eius & fratres Patricij postularent. Illa uerò erat, quod aiunt, nouacula in cote: cumq́ prius relegatos à Theophilo reuocasset, & uinctos alijsq́ ærumnis conflictantes dimisisset: postea inquisitionem de secta fieri iussit, qua facta, orthodoxorum multitudo superior fuit. Sed ante eam inquisitionem, Patriarchā Ioannem, indignum illum quidem eo nomine, pontifica sede detraxit, quam per sexennium nefariè tenuerat, in eiusq́ locū introduxit sacrum & diuinum Methodium, quo populum orthodoxum gubernante inquisitio facta est, & sacræ effigies palàm & restitutæ & adoratæ. Tum aiunt Imperatricem instantissimè orasse, Patriarcham, alios'que Pontifices & monachos, ut communibus precibus Imperatoris & coniugis sui salutem à Deo exorarent.

Theodora imagines restituit.

Monachi Manueli salutem pollicentur.

Ioanne pulso Methodius fit patriarcha.

Theophilo uenia sanctorū precibus à Deo impetrata.

» Quod quum illi feruentibus animis fecissent, Deum preces seruorum suorum non esse aspernatum, sed ignouisse Imperatori Theophilo. Celebrantur hæc, & ab eis qui Dei humanitatem intuentur, & recipiuntur, & creduntur. Neque uerò quisquam eis fidem abrogarit, nisi qui parum posse intercessiones sanctorum apud Deum senserit, & Dei bonitatem cum humanis erratis componere ignorarit. Ita igitur sacræ imagines restitutæ sunt, Ioannes uerò Patriarcha eiectus, aut Iannes potius, & in monasterium quoddam relegatus, quum illic Christi imaginem, & eius quæ eum sine semine peperit, repperisset, oculos sacrarum effigierum effodit. Quo Imperatrix cognito, sancto zelo incitata, impio homini oculos erui iussit, sed mandatum eius non est peractum, iusta illius ira à nonnullis mitigata: nihilominus tamen eum flagris cædi iussit, plagis ducentis illatis. Sed eo quoque statu impostor eiusque suffragatores, eodemque modo suis priuati dignitatibus, quiescere non potuerunt, sed facinus contra S. Methodium machinati sunt, sua desperatione & uæcordia dignum. Mulierculam quandam multo auro corruptam subornarunt, quæ se corruptam esse ab inclyto illo uiro quereretur. Eius accusationis principes senatus quæsitores fuêre: astitit muliercula, eáque dixit, quæ ab impijs illis sycophantis edocta fuerat, uirúmque sanctum in faciem scilicet arguit. At ille ad tempus quietus, quum Ecclesiæ frequentiam tristem uideret, ac præ cæteris Manuelem magistrum: surgit, & in conspectu omnium fimbria uestis sublata, pudenda detegit, quæ omnino erant frigefacta & contabuerant: ut satis appareret, ea inutilia esse ad rei Venereæ usum. Ea res rectè sentientibus lætitiæ & stupori fuit, sycophantis pudori & desperationi magnæ. Quum autem uir sanctus rogaretur, unde uerenda contabuissent, reuera uerendus ille ad hunc modum respondit: Profectus aliquando sum Romam, negocij cuiusdam conficiendi causa, ibi degenti mihi carnis inflammationem intulit dæmon, & fuit affectus ille uehementissimus, neque amoris desinebat ardor, sed indies uehementius incendebatur. Igitur de sana mente solicitus, ne fortè necessitate carnis opprimeretur: principes Apostolorum Petrum & Paulum adeò oraui, ut mihi periclitanti succurrant. Noctu dormiens, illos astantes uidi, ac Petrus mihi uisus est pudenda mea contrectare digitis, mihique dicere, ne terrerer: ego uerò putabam igni uirilia mea consumi, adeò ut præ dolore expergiscerer. Ab eo tempore mihi partes hæ sunt mortuæ, neque ulla mihi flamma libidinis molesta fuit. Manuel magister his uisis & auditis, statim mulierem in medium productam interrogat,

Ioannes flagris cæditur ob uiolatas imagines.

D. Methodius stupri calumniam re ipsa refutat.

Methodius à flamma libidinis miraculo liberatus.

τοι θερμότατα δεηθῆναι αὐτοὺς τοῦ θεοῦ, καὶ τὸν μὴ παριδεῖν τὴν αἴτησιν τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, ἀλλ' ἀξιῶσαι συγγνώμης τὸν βασιλέα θεόφιλον. ἄδεται ταῦτα καὶ τοῖς ἀφορῶσι πρὸς τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ θεοῦ, καὶ δέχεται, καὶ πιστεύεται. ἀπιστήσει δ' οὐδεὶς ἢ ὅστις, οὐ μέγα οἴεται δύνασθαι τὰς τῶν ἁγίων ἐντεύξεις τὰς πρὸς τὸν θεόν, οὐδ' αὖ συμμετρεῖν οἶδε τὴν τοῦ θεοῦ ἀγαθότητα πρὸς τὰ ἀνθρώπινα ἀγνοήματα. ἡ μὲν οὖν τῶν ἁγίων εἰκόνων οὕτω γέγονεν ἀνανέωσις, ὁ δὲ καθαιρεθεὶς πατριάρχης ἰωάννης, ἢ ἰαννῆς, ἐν μονῇ τινι περιορισθεὶς, καὶ εὑρηκὼς ἐκεῖ εἰκόνα τοῦ σωτῆρος χριστοῦ, καὶ τῆς αὐτὸν ἀσπόρως τεκούσης. τὰ ὄμματα τῶν σεβασμίων ἐκ τυπωμάτων ἐξώρυξεν. ὃ μαθοῦσα ἡ βασιλὶς, καὶ ζῆλον θεῖον ζηλώσασα, τοὺς τοῦ ἀσεβοῦς ἐκείνου ἐκκοπῆναι προσέταξεν ὀφθαλμούς, ἀλλ' οὐκ εἰς ἔργον ἐξέβη τὸ πρόσταγμα, τῇ βασιλίδι τὴν δικαίαν ὀργὴν κατακραϋνάντων τινῶν. πέμψασα δὲ σκυτάλαις τοῦτον ἐκόλασε τῶν αἰκισμῶν παραταθέντων μέχρις ἑκατοντάδος διπλῆς. ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχων ὁ γόης καὶ οἱ ὁμοδοξοῦντες αὐτῷ, καὶ τῇ αὐτοῦ καθαιρέσει ἀποβληθέντες, οὐκ ἠνείχοντο ἠρεμεῖν, συσκευάζουσι δὲ κατὰ τοῦ ἱεροῦ μεθοδίου σκευώρημα, τῆς αὐτῶν ἀπονοίας ἢ κακονοίας μᾶλλον ἐπάξιον. γύναιον γάρ τι χρυσίου δόσει πολλοῦ διαφθείραντες, κατηγορῆσαι πείθουσι τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου ἀνδρὸς, ὡς συμφθαρέντος αὐτῇ. καὶ τῆς κατηγορίας οἱ προύχοντες τῆς συγκλήτου παρῆσαν δικασταί. καὶ παρῆκτο τὸ γύναιον, λέγον, ὅσα παρὰ τῶν ἀσεβῶν ἐκείνων συκοφαντῶν προκατήχητο, καὶ ὡς πρόσωπον ἐλέγχον δῆθεν τὸν ἅγιον. ὁ δὲ τέως μὲν ἡσυχίαν ἦγεν, ὡς δὲ σκυθρωπάζον ἑώρα τῆς ἐκκλησίας τὸ πλήρωμα, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τὸν μάγιστρον μανουὴλ, ἀνίσταται μὲν, αἴρει δ' ἐπ' ὄψει πάντων ταῖς χερσὶ τὸ κράσπεδον τῆς περιβολῆς, καὶ ἀπογυμνοῖ τὴν αἰδῶ, ἃ δὲ ἦν κατεψυγμένα πάντη, καὶ μαρασμὸν ἀπό τινος συμβάματος ὑπομείνασα, ὡς δῆλον εἶναι, μὴ δύνασθαι ταῦτα πρὸς ἀφροδίσια [illegible]. τοῦτο τοῖς μὲν θεόφροσι χαρμονῆς καὶ θάμβους ἐγένετο αἴτιον, τοῖς δὲ συκοφάνταις αἰσχύνης καὶ ἀθυμίας πολλῆς. ὡς δ' ἠρωτᾶτο ὁ ἅγιος, ὅθεν ὁ τῶν αἰδοίων αὐτῷ μαρασμὸς, ὁ αἰδέσιμος ὄντως ἐκεῖνος, ἔλεγεν, ὅτι, ποτὲ κατά τινα χρείαν εἰς ῥώμην, κἀνταῦθα διάγοντι πύρωσίν μοι τῆς σαρκὸς ὁ δαίμων ἐπήνεγκε, καὶ ἦν τὸ πάθος σφοδρότατον, καὶ ἡ τοῦ ἔρωτος οὐκ ἔληγε φλεγμονὴ, ἀλλ' ὁσημέραι ἀκμαιότερον ἐξεκαίετο. δείσας οὖν περὶ τῷ σώφρονι λογισμῷ, μήποτε τῆς σαρκὸς ἀνάγκῃ ὑποσυρῇ, πρόσειμι τῇ κορυφαίᾳ τῶν ἀποστόλων δυάδι πέτρῳ καὶ παύλῳ, καὶ ἐδεόμην ἀμῦναί μοι κινδυνεύοντι, ὑπνώττων τοίνυν νύκτωρ, ὁρῶ τὼ ἄνδρε καθ' ὕπνους μοι ἐφεστῶτε, καὶ ὁ πέτρος ἔδοξέ μοι τοῖς δακτύλοις ἅψασθαι τῶν αἰδοίων, καὶ λέγειν μοι, μὴ πτοεῖσθαι, πῦρ δέ μοι ἐδόκει τὰ παιδογόνα μόρια βόσκεσθαι, ὡς ἐκ τῆς ἀλγηδόνος, καὶ τὸν ὕπνον ἀφεῖναί με. ἐκ τότε γοῦν μοι τὰ μόρια ταῦτα νενέκρωται, καὶ πύρωσις οὐκέτι μοι παρηνώχλησε. ταῦτα ὁ μάγιστρος μανουὴλ καὶ θεασάμενος καὶ πυθόμενος, αὐτίκα τὴν γυναῖκα παραστησάμενος ἐρώτα

[illegible] τοῦ ἰωάννου καταστροφή.

περὶ τῆς κατηγορίας τοῦ μεθοδίου τοῦ πατριάρχου [illegible].

ἠρώτα ἔθεν εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἁγίου συκοφαντίαν ὡρμήσοι, καὶ ἠπείλει, εἰ μὴ πᾶσι θεῖτο τὴν ἀλήθειαν ἔκδηλον, αὐτίκα βασάνοις αὐτὴν παραδοῦναι, δι' ὧν ἐκβιασθείη ἀριδήλως ἐκκαλύψαι λαμπρῶς τὸ σκευώρημα. ἡ δὲ οὐδὲν ἀπεκρύψατο, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοῦ δράματος ἀπήγγειλε πρωτουργούς, καὶ τὴν ἑαυτῆς ἀπάτην, καὶ τοῦ χρυσίου τὸ μὲν τὴν δόσιν, τοῦ μὲν δόσιν, τὸ δὲ τὴν ὑπόσχεσιν. ἔμελλον οὖν οἱ κακοῦργοι ταῖς τῶν συκοφαντῶν ὑποβληθῆναι ποιναῖς, ἀλλ' ὁ μέγας Μεθόδιος αὐτοὺς τῆς τιμωρίας ἐρρύσατο, καὶ ταῦτα μὲν οὕτω γέγονεν. ὁ δὲ τῶν Βουλγάρων ἄρχων γυναικὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν καὶ παιδὶ νηπίῳ κυβερνωμένην μαθών, εἶλλε τινὰς τῶν αὐτοῦ, ἀπειλῶν, ἀφίστασθαι τῶν σπονδῶν, καὶ ἄρασθαι ὅπλα κατὰ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. πρὸς ταῦτα τοίνυν δηλοῖ αὐτῷ ἡ βασίλισσα, ὡς ἀντιτάξομαί σοι παρόντος κἀγώ, καὶ εἰ μὲν θεοῦ διδόντος ὑπερίξω, ἔσῃ νικηθεὶς ὑπὸ γυναικός, καὶ ὅσον σοὶ τὸ τῆς αἰσχύνης ὑπέρογκον λόγισαι, εἰ δὲ καὶ νικήσεις ἴσως αὐτῆς, οὐχ ἧττον σοι σεμνὸν τὸ εὐτύχημα, γυναῖκα νικήσαντι. ὡς οὖν ταῦτα τῷ βαρβάρῳ ἠγγέλθησαν, ἀνέστειλαν αὐτοῦ τὴν ὁρμήν, καὶ οἱ συμφέρον ἐκρίθη ἀνανεώσασθαι τὰς σπονδάς, καὶ αὗται ἀνενεώθησαν. ἀδελφὴ δὲ τοῦ ἄρχοντος Βουλγαρίας αἰχμαλωτισθεῖσα ποτέ, καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις διάγουσα, τῷ θείῳ τε ἐτελέσθη βαπτίσματι, καὶ γραμμάτων ἐν μυήσει ἐγένετο. ταύτην ὁ ἀδελφὸς ἀναδοθῆναί οἱ ἠξίωσε, καὶ ἡ μὲν ἐδόθη αὐτῷ. ὁ δὲ ἀντέδωκεν ἄνδρα τῶν λογίμων, Θεόδωρον τὸν Κουφαρᾶν. ἡ δὲ τοῦ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντος ἀδελφὴ ἐπανορθῶν πρὸς τὸν ὁμαίμονα, ἐνῆγεν αὐτὸν εἰς τὴν τῶν χριστιανῶν θρησκείαν, διὰ παντὸς αὐτῷ περὶ αὐτῆς διαλεγομένη, καὶ τὰ χριστιανῶν μυστήρια ἐκθειάζουσα. ὁ δὲ ταῦτα καὶ πρὸς τοῦ Κουφαρᾶ πολλάκις τετύχατο, ἀλλ' οὔπω ἐπέπειστο τῶν πατρίων ἀποστῆναι ἐθῶν. λιμὸς δὲ τοῖς Βουλγάροις συμβάς, καὶ αὐτὸν καὶ τὸ ἔθνος εἰς θεοσέβειαν μετερρύθμισεν. ὁ μὲν γὰρ τὸ ἔθνος ἅπαν ἐπίεζε, καὶ οὐκ ἦν ἀποφυγὴ τοῦ κακοῦ, φθορὰ δὲ τοῦ ἔθνους ἐγίνετο, καὶ ὁ σφῶν ἀρχηγὸς ἦν διὰ τοῦτο περιαλγής, καὶ ἀπορήσας, εἰς τὸν παρὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ καταγγελλόμενον καταφεύγει, καὶ τοῦτον τοῦ λιμοῦ λυτῆρα, καὶ τῆς τοῦ ἔθνους φθορᾶς ἐπεκαλεῖτο. ὡς δ' ἐνεργὴς ἦν ἡ ἐπίκλησις, καὶ τῶν κακῶν ἀπηλλάγησαν, ἔγνω τοῦ ἐπικληθέντος τὴν δύναμιν, καὶ ἀξιοῖ σταλῆναι αὐτῷ τινά, τὸν τὸ μυστήριον αὐτὸν μυήσοντα τῶν χριστιανῶν, καὶ τελέσοντα τῷ θείῳ βαπτίσματι. καὶ ἀπεστάλη μὲν ἀρχιερεὺς πρὸς αὐτόν, ὁ δὲ καὶ ἐμυήθη καὶ ἐβαπτίσθη. οἱ Βούλγαροι δὲ ὡς τῆς πατρίου τιμῆς καὶ δόξης ἀποστάντος, κατεξανίσταντο τοῦ σφῶν ἀρχηγοῦ, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀνελεῖν. ὁ δὲ τῷ σταυροῦ σημείῳ θαῤῥήσας προπορευομένῳ αὐτοῦ, νικᾷ τοὺς ἀντιστάντας αὐτῷ, καὶ οὕτω πάντες εἵλοντο τὰ χριστιανῶν. εἶτα διαπρεσβευσάμενος ὁ τούτων ἐξάρχων πρὸς τὴν βασίλισσαν, αἰτῶν γῆς αὐτῷ παραχωρηθῆναι ῥωμαϊκῆς, στενοχωρεῖσθαι γὰρ τὸ ἔθνος αὐτοῦ, καὶ ἀϊδίους σπονδὰς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ὁμαιχμίαν ἐπαγγελλόμενος. καὶ ἡ βασιλὶς αὐτοῦ τὴν αἴτησιν ἐξεπλήρωσε, καὶ οἱ τὴν ἀπὸ τῆς λεγομένης Σιδηρᾶς παρεχώρησε χώραν, ἣ τὰ Ῥωμαίων καὶ Βουλγάρων διώριζε πρίν, μέχρι τῆς Δεβελτοῦ, ἣν λαβόντες οἱ Βούλγαροι,

ἵνα ἢ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς ὁ πόλεμον τῇ βασιλίσσῃ, ἢ ἴσα ἐκείνῳ αὐτῷ αἰσχυνόμενον.

ὅπως οἱ Βούλγαροι εἰς ἐπίγνωσιν ἦλθον χριστοῦ.

ὅπως γῆς τῷ ἔθνει τῶν Βουλγάρων ἡ βασιλὶς παρεχώρησεν.

unde ad uirum sanctum calumniandum impulsa esset: comminatus, nisi ueritatem coram omnibus profiteretur, se mox eam ijs quæstionibus adhibiturum, quibus commentū perspicuè declarare cogeretur. Illa igitur nihil celat, sed & fabulæ primos inuentores, & suam imposturam, & aurum partim acceptum, partim promissum recenset. Itaque homines malefici pœnas temerè litigantium subijssent, nisi diuus Methodius pro eis intercessisset. Atque hęc ita acta sunt. Bulgarorum autem princeps cum Romanorum imperium à muliere & tenello puero gubernari cognouisset, suorum quosdam misit, se rupto fœdere arma illaturum Romanis minitans. Ei rescribit Imperatrix, se omnino ei resistere uelle: quòd si Deo annuente superior fuerit, eum à muliere fore uictum. Quod quàm ignominiosum ei futurum sit, cogitandum esse. Sin uicta fuerit, successum illum parum fore honestum, muliere superata. Hæc nunciata, impetum Barbari ita represserunt, ut utilius sibi iudicarit renouare fœdus, id'que factum est. Soror porrò Bulgariæ principis aliquando capta, dum in aula degit, sacro baptismate est initiata & literis erudita. Eam frater repetitam recepit, eius loco reddito uiro erudito Theodoro Cuphara. Quæ quum in Bulgariam redijsset, fratrem ad Christianam religionem perducere studuit, assiduè de ea cum illo disserens, & Christianorum mysteria, ut diuina celebrans. Quamuis autem ille eadem è Cuphara quoque audiuisset, non prius tamen à patrijs moribus recedere uoluit, quàm pestilentia, fames, & ipsum & gentem ad pietatem perduxit. Quæ quum populum uniuersum premeret, neque ullum esset mali effugium, plurimis pereuntibus: Princeps ea de causa æger & animi dubius, ad eum confugit, qui sibi à sorore annunciabatur, eum'que depulsorem famis & interitus populi inuocat. Quæ inuocatio quum depulsis malis efficax esset: cognita inuocati numinis potentia, petijt mitti sibi aliquem, à quo arcanis Christianæ religionis erudiretur, & sacro baptismate initiaretur. Id'que misso pontifice factum est. Quum autem eum Bulgari ob deserta maiorum instituta, per seditionem è medio tollere conarentur: ille præcedente crucis signo fretus, uictis aduersarijs, effecit, ut omnes Christianismum amplecterentur. Deinde per legatos ab Imperatrice petijt, ut, quia gens sua locorum angustijs premeretur, Romani agri aliquid sibi concederetur, perpetuam pacem & belli societatem pactus. Annuit Imperatrix, & quicquid inter regionem, quæ Ferrea dicitur, ac prius Romanos & Bulgaricos fines distinguebat, ac Debelzum interiacet, eis cōcessit. Eam regionem Bulgari cum accepissent,

Theodora Bulgaros imperioso responso à perfidia deterrat.

Bulgari Christianā religionem amplectuntur.

Bulgarica pax.

Zagoram appellarunt. Hinc pax in Occidente constituta est. Verum in Oriente magna fuit Manichæorum multitudo, qui & Pauliciani uulgò imperitius appellantur, uocabulo ex Paulo & Ioanne composito, qui etsi apud illos celebres, hæresiarchæ tamen & peruersæ opinionis autores non fuerunt, sed eius sectatores & studiosi supra modum, & præcones. Eos Imperatrix quum in animo haberet, à secta ad ueram religionem retrahere, uiros illustres mittit: qui cum negocium nulla dexteritate nulloq; ingenio administrassent: non modò inanem laborem ceperunt, sed & ad defectionem populum omnem, cuius multa millia numerabantur, impulerunt: ut cum Ismaelitis coniunctus, Romanos oppugnaret, eis'que multas clades inferret. At Imperator Michael, annos pueritiæ egressus, & iam adolescens, iniquo ferebat animo regni administrationem esse penes alios, simulq; ab auunculo Barda, uno è suis tutoribus, ad principatus, suo arbitratu, gerendi cupiditatem incitabatur. Manuel uerò quodam tempore orta cum Logotheta Dromi Theoctisto controuersia (erant & hi ambo tutores Imperatoris) Regia, in qua tum degebat, relicta, in suas ædes remigrat, atq; inde Regiam frequentans, rerum administrationem capessit. Ea res Bardæ singulari uoluptati fuit, & Theoctistum etiam amouere studuit. Nam cum regni cupiditate flagraret, metuebat, ne ab illo impediretur. Imperatori porrò pædagogus erat homuncio uilis & improbus, sed adolescenti adeò gratus, ut cum illustriore dignitate ornatum uellet, eamq; rem à matre peteret. Verum Theoctistus negabat pædagogo tribuendam dignitatem, quæ illius conditionem superaret, ne dignitates indignitate afficerentur. Ex eo Theoctistus pædagogo inuisus fuit, idq; Bardæ peropportunum accidit ad desiderium suum exequendum. Per pædagogū igitur uarias contra Theoctistum calumnias imperatoris auribus instillat, eiusq; facilitatem in illum concitat, deniq; eius etiam amouendi fit autor. Id uerò aliter posse fieri negabat, quàm si occideretur. Nam cum uiuentem ab Imperatrice defensum iri, & autoritate ualiturum. Decreta uiri cæde, obseruatur eius è thalamo Imperatricis egressus. Nam ad eam & quid actum, & quid agendum esset, referebat. Egredienti percussor immittitur. Quum autem ille strictum ensem contra se elatum cerneret, scamnum subijt, percussor ensem in uentre eius defigit, Barda etiam strictum ensem uibrante, & necem ei minitante, qui morienti illi opem ferret. Theoctisto ad hunc modum sublato, Imperatrix facinore cognito, eiulans thalamo exilijt, conuicijs filium & fratrem insectata, & utrique similem interitum imprecata.

Manichæi à Romanis alienantur.

Theoctistus fraude Bardæ occiditur.

ἐκαλέσαν Ζαγορὰν. ἐντεῦθεν εἰρήνη γέγονε περὶ τὰ ἑσπέρια. κατὰ τὴν ἕω δὲ τὸ τῶν μανιχαίων πλῆθος ἦν πολὺ, οἳ καὶ παυλικιανοὶ ἀγροικότερον παρὰ τοῦ ἀμαθοῦς ὄχλου καλοῦνται, ἐκ παύλου καὶ ἰωάννου τῆς κλήσεως συγκειμένης αὐτοῖς, τῶν δὲ ἀνδρῶν τούτων παρὰ μανιχαίοις ἐγνωσμένων ὀνομαστῶν, εἰ καὶ μὴ ἦσαν αἱρεσιάρχαι, καὶ τῆς κακοδοξίας γεννήτορες, ζηλωταὶ δὲ ταύτης καὶ σπουδαστὰι διαφερόντως καὶ κήρυκες. τούτους τοίνυν ἡ βασιλὶς εἰς νοῦν ἐβάλετο μεταγαγεῖν ὡς ὀρθοδοξίαν ἐκ τῆς αἱρέσεως, καὶ στέλλει τοὺς τοῦτο σπουδάσοντας ἄνδρας τῶν ἐπιφανεστέρων. οἱ δὲ ἀδεξίως τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀφυῶς μεταχειρισάμενοι, οὐ μόνον ἀνήνυτον ἔθεντο τὴν σπουδὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀποστασίαν ὡρμῆσαι τὸ γένος ὅλον εἰς μυριάδας πολλὰς ἀριθμούμενον ἐβιάσαντο, ὃ καὶ τοῖς ἐξ ἰσμαὴλ συμμιγνύμενον, κατὰ ῥωμαίων σὺν αὐτοῖς ἐστρατεύετο, καὶ πολλῶν αἴτιον αὐτοῖς γέγονε συμφορῶν. ὁ δέ γε βασιλεὺς μιχαὴλ τὸν μείρακα παραλλάξας, καὶ νεανίσκοις ἄρτι καταλεγόμενος, ἤσχαλε παρ' ἄλλοις τὴν τῆς βασιλείας βλέπων διοίκησιν, ἠρέθιστο δὲ καὶ πρὸς τοῦ πρὸς μητρὸς θείου τοῦ βάρδα τῆς αὐταρχίας πρὸς ἔρωτα. εἷς δ' ἦν, καὶ οὗτος τῶν ἐπιτρόπων τοῦ μιχαὴλ. διαφορᾶς δὲ ποτὲ τῷ μαγίστρῳ μανουὴλ γενομένης πρὸς τὸν λογοθέτην τοῦ δρόμου θεόκτιστον, καὶ ἄμφω δὲ συνεπιτρόπω τοῦ βασιλέως ἐτυγχανέτην, ὁ μανουὴλ τῶν ἀνακτόρων ὑποχωρεῖ (ἦν γὰρ ἐκεῖ διαιτώμενος) καὶ εἰς τὸν οἰκεῖον οἶκον μεταχωρεῖ, κἀκεῖθεν εἰς τὰ βασίλεια ἀπιὼν, τῶν διοικήσεων ἥπτετο. τοῦτο τῷ βάρδᾳ θυμηρέστατον ἔδοξεν, ἀποσκευάσασθαι γοῦν καὶ τὸν θεόκτιστον διὰ σπουδῆς αὐτῷ ἦν. βασιλείαν γὰρ ἐλπίζων, τοῦτον, ὡς οἱ πρὸς τοὔργον ἀντικείσόμενον, τῷ βασιλεῖ τοίνυν παιδαγωγὸς ἦν, ἀνθρωπάριόν τι φαῦλον καὶ πονηρὸν. ὃν δὲ ἐφιεσθαι ἔχων ὁ βασιλεὺς ἀξιώματι τῶν λαμπροτέρων τιμῆσαι τινὶ, καὶ ἐποιεῖτο περὶ τούτου τὴν πρὸς τὴν μητέρα ἀξίωσιν. ὁ δὲ θεόκτιστος μὴ δεῖν ἔλεγε μείζονι τὸν παιδαγωγὸν τῆς ἑαυτοῦ καταστάσεως τιμηθῆναι τιμῇ, ἵνα μὴ ἀτιμοῖντο τὰ ἀξιώματα. ἐντεῦθεν δὲ ἐχθρὸς ἦν τῷ παιδαγωγῷ ὁ θεόκτιστος. τοῦτο τοίνυν ὁ βάρδας τῆς οἰκείας σπουδῆς προὐξένησε σύστασιν. καὶ διὰ τοῦ παιδαγωγοῦ ποικίλας διαβολὰς ἐνέχει τοῖς τοῦ βασιλέως ὠσὶ, καὶ τὴν ἐλαφρίαν αὐτοῦ κατὰ τοῦ θεοκτίστου ὑποκινεῖ, καὶ τέλος ἐκ μέσου αὐτὸν ποιήσασθαι ὑποτίθησι. τοῦτο δὲ μὴ ἂν ἄλλως γενέσθαι ἀδύνατον, εἰ μὴ ἀναιρεθείη ὁ ἄνθρωπος. ζῶντος γὰρ αὐτοῦ θέξεσθαι τε αὐτοῦ τὴν βασιλίδα, καὶ περιέσεσθαι. ὡς οὖν ὁ τοῦ ἀνδρὸς ἐκεκύρωτο θάνατος, ἐπιτηρεῖται ἐκ τῶν τῆς βασιλίδος ἐξιὼν θαλάμων. ἦν γὰρ ἀναφέρων αὐτῇ περὶ ἀναφορῶν τε καὶ διοικήσεων. κἀκεῖθεν ἐξιόντι καθιᾶσιν αὐτῷ τὸν σφαγέα, ὁ δὲ γυμνὸν ἰδὼν τὸ ξίφος ἠρμένον καθ' ἑαυτοῦ, ὑπὸ σκάμνον εἰσέδυ, καὶ ὁ σφαγεὺς κατ' αὐτοῦ τὸ ξίφος ὠθεῖ τῆς γαστρὸς, καὶ τοῦ βάρδα ξίφος ἐσπασμένον καὶ ἀνασείοντος, καὶ ἀπειλοῦντος πλῆξαι αὐτὸν τὸν ἀμυνοῦντα τῷ θνήξοντι. ὁ μὲν οὖν θεόκτιστος ἀνῄρητο ὥσπερ εἴρηται, ἡ δέ γε βασιλὶς ὡς ἔγνω τὸ γεγονὸς, ἐξέθορε τοῦ θαλάμου γοωμένη, καὶ τῷ υἱῷ λοιδορουμένη, καὶ τῷ ὁμαίμονι, ἐπαρωμένη τε καὶ ἀμφοῖν, τοιούτῳ τέλει τὸν βίον ὑπεξελθεῖν. ὁ δὲ

βάρδας

Ἐπεὶ ὁ μιχαὴλ τὸν λογοθέτην ἀνεῖλε θεόκτιστον.

ὅτι καὶ ἡ βασιλὶς Θεοδώρα τῶν ἀνακτόρων ἀναχωρήσασα, γνωρίζει ὅσα χρήματα παρὰ τοῖς ταμίαις καταλιμπάνει.

Βάρδας ἐπισωρεύσας κακὸν ἐπὶ κακῷ, καὶ τὰ πρὸς τὴν οἰκείαν μελέτην προκαθιστῶν τε καὶ προοδοποιούμενος, καὶ αὐτὴν τὴν βασιλίδα Θεοδώραν συνεβούλευσε τῶν ἀνακτόρων κατενεγκεῖν. ἡ δὲ συνεῖσα τὸ βουλευόμενον, ἀντιστῆναι οὐχ ὡρίσατο, ἵνα μὴ σφαγαὶ ἀνθρώπων συμβῶσιν ὁμογενῶν. μεταπεμψαμένη δὲ τοὺς τῆς βουλῆς, αὐτὴ μὲν, ἔφη, τῶν βασιλείων ἐξίσταμαι. ἵνα δὲ μὴ ἔχῃ λέγειν ὁ βασιλεὺς, ὡς κενὰ θησαυρῶν τὰ ταμιεῖα εὕρηκε τὰ βασίλεια, διὰ τοῦτο ὑμῖν τὰ τεθησαυρισμένα δηλῶ, καὶ αὐτίκα τοὺς ταμίας αὐτῶν ἐκέλευσε τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου τὸν ἀριθμόν. οἱ δὲ χίλια μὲν καὶ ἐνενήκοντα χρυσίου ἔχειν κεντηνάρια κατεπίθεντο, ἀργύρου δὲ ὡσεὶ τρισχίλια κεντηνάρια. ἡ δὲ βασιλὶς πρὸς τούτοις, ἔφη, καὶ ἄλλος πολὺς πλοῦτος, καὶ παντοδαπὴς τεθησαύρισται. καὶ ταῦτα εἰποῦσα, τῶν ἀνακτόρων ἀπῆλθεν. ὁ δέ γε Μιχαὴλ τῆς αὐταρχίας ἐγκρατὴς γεγονὼς, ταχὺ τὸν τοσοῦτον διεσκόρπισε πλοῦτον, μίμοις, καὶ κόλαξι, καὶ ἡνιόχοις τοῦτον καταπροϊέμενος, καὶ ὅλαις ἁμάξαις τὸ τοῦ λόγου, αὐτὸν ἐκχέων. ὡς ἐπεὶ τὰ ταμιεῖα κεκένωτο. ὁ δὲ καιρὸς ἐφίστατο τῆς τοῖς ἀξιώμασιν ἀνηκούσης διανομῆς, καὶ οὐκ εἶχεν ὅθεν ταύτην ποιήσεται. τὴν πλάτανον τὴν χρυσῆν, καὶ τοὺς δύο λέοντας, καὶ τοὺς τοσούτους γρύπας, καὶ τὰ ὄργανα, ἐκ χρυσοῦ ἅπαντα εἰργασμένα, καὶ ὡς κόσμον ὄντα τῆς βασιλείας, ἔκπληξιν δὲ ἐμποιοῦντα τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χωνεύσας, διέταξεν εἰς τὸ κοπῆναι νόμισμα δι' αὐτῶν. ἀλλὰ μέντοι καὶ ἐπὶ βασιλικαῖς στολαῖς τοῦτο ἐποίησεν, ὧν τινὰ ἐκείνου φθαρέντος ἔτι περισωζόμενα, ὁ μετ' αὐτὸν βασιλεύσας Βασίλειος ἀνεκομίσατο, τρία μόνα κεντηνάρια εὑρηκὼς ἐκ τῆς ἀπηριθμημένης ποσότητος. τὴν ἑαυτοῦ δὲ μητέρα ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλείων ὑποχωρήσασαν, οὐκ εἴασεν ἠρεμεῖν, ἀλλ' ὑποθήκαις τοῦ Βάρδα πέμψας ἀποκείρει, καὶ αὐτὴν, καὶ τὰς ἀδελφὰς, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Καριανοῦ περιορίζει, καὶ ὅσα προσῆν αὐταῖς ἀφαιρεῖται. τούτοις ἡ Θεοδώρα πληγεῖσα τὴν ψυχὴν, μεταχωρεῖ πρὸς τὰς ἐκεῖσε μονὰς, ὀλίγον τῇ συμφορᾷ ἐπεζήκει. αἱ δὲ θυγατέρες αὐτῆς, καὶ τοῦ βασιλέως ὁμαίμονες ἤντλουν τὰ αὐταῖς ἐπενηνεγμένα κακὰ, ἃς ὁ Μακεδὼν μετὰ ταῦτα Βασίλειος τῆς βασιλείας ἐπιλαβόμενος πρὸς τὴν τῆς πρὸς μητρὸς αὐταῖς μάμμης μονὴν, ἣ Γαστρία καλεῖται, ἀπήγαγε.

ὅτι ταχέως ὁ Μιχαὴλ τὰ ἐν ... ἀνάλωσε τὰ βασιλικά.

ὅτι ἡ τῆς βασιλείας διοίκησις τῷ Βάρδα ἀνετέθη.

τῆς δὲ τοῦ βασιλέως μητρὸς, ὡς εἴρηται, τῶν ἀνακτόρων ἐκπεσούσης, ἡ πᾶσα τῆς βασιλείας διοίκησις ὑπὸ τὸν Βάρδαν ἐγένετο, τιμηθέντα κουροπαλάτην πρὸς τοῦ ἀνεψιοῦ. ἄρτι ἐκστρατεύει ὁ Μιχαὴλ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, ἄρτι πρῶτον ὑπηνήτης γινόμενος, καὶ πόλιν αὐτῶν τὰ Σαμόσατα (αὕτη δὲ τῶν παρευφρατιδίων ἐστὶ) πολιορκεῖν ἐπεχείρησεν. οἱ δ' Ἰσμαηλῖται τῆς πόλεως τὰς πύλας τοῖς πολιορκοῦσιν ἀποζυγώσαντες, φόβου ἔμφασιν, δόκησιν διδόντες αὐτοῖς, ὡς δειλαινόμενοι, ἔνδον τοῦ περιβόλου συνέκλεισαν ἑαυτούς. τοῦτο τοὺς Ῥωμαίους εἰς θράσος, φασὶ, καὶ ἀπερισκέπτως ἐσκήνωντο, καὶ ἀφυλάκτως διεσκίδναντο. ἐπὶ τρισὶ δ' ἡμέραις ὑποκριθέντες δειλίαν οἱ Ἀγαρηνοὶ, ἀθρόον τὰς πύλας ἀναπετάσαντες, μετὰ ῥύμης σφοδρᾶς καὶ ἀλαλαγμοῦ τῷ τῶν Ῥωμαίων ἐπιστρατεύει χάρακι, καὶ οὐδεὶς ὑπέστη τὴν τούτων ὁρμὴν, πρὸς δρασμὸν δ' οἱ πάντες ἀπῆσαν, καὶ καταλαμβανόμενοι,

ὅτι ἐκστρατεύσας ὁ Μιχαὴλ καὶ πολιορκῶν τὰ Σαμόσατα, ἡττηθεὶς ἔφυγεν ἀπώλεσε.

Theodora é Regia cũ filiabus in monasteriũ detruditur.

Bardas uerò malum malo cumulans, & ad cõsilia sua exequenda uiam præparans: ipsam quoque Imperatricem è regia remouendam esse suadet. Quo consilio Theodora intellecto, ad uitandas cognatorum cædes, non resistendum esse illis censuit, sed accersito senatu: "Ipsa quidem, inquit, regia cedo. Ne uerò Imperator dicere possit, se thesauris uacua inuenisse conclauia imperatoria: ea de causa repositam pecuniam uobis significo." Et quæstores statim auri argentiq; numerum referre iussit. Illi, se centenarios auri mille & nonaginta argenti, circiter ter mille habere affirmarunt. Imperatrix uerò, Præter hæc, inquit, multæ omnis generis opes sunt repositæ. His dictis, Regia excessit.

Michaelis profusiones & impietas erga matrem & sorores.

Michael uerò rerum potitus, tantas copias breui tempore dilapidauit, in Mimós, adulatores, & aurigas insumptas, cum quidem eas totis plaustris, ut aiunt, effunderet. Thesauris iam exhaustis, quum tempus instaret pecuniæ ijs distribuendæ, qui dignitatibus præditi sunt, neque haberet unde largiretur: auream platanum, duos leones, totidem'que gryphes, & organa, ex auro facta omnia, quæ & Regiam ornabant, & exteris gentibus admirationi erant, conflauit, atque inde numismata cudi iussit. Idem & in regijs stolis fecit, quarum nonnullas adhuc integras, post illius interitum imperio potitus Basilius recepit, tribus duntaxat centenarijs de tanta summa repertis. Matrem uerò suam Michael Regia digressam, quiescere non est passus, sed Bardæ instinctu, & ipsam & sorores capillis tonsis, in ædibus Cariani includit, ademptis omnibus quæ habuerant. Theodora his rebus animo sauciato, in illius loci monasterium commigrat, neque diu tantæ calamitati superstes manet. Eius uerò filiæ, Imperatoris sorores, mala in quæ coniectæ erant, tolerabant: donec eas Basilius Macedo rerum potitus, in monasterium auiæ maternæ, quod Gastriæ nomen habet, deduxit. Matre Imperatoris è Regia amota (ut dictum est) totius Imperij administratio ad Bardam uenit, cui nepos Curopalatæ honorem detulit.

Michaelis expeditiones Arabicæ.

Post hæc Michael prima succrescente lanugine bellum Agarenis infert, eorum'que urbem Samosata ad Euphratem sitam, obsidere aggreditur. Ismaelitæ portis, uectibus occlusis, intra urbem manent, hostibus opinionem afferentes, quasi timerent, eo quod se muris tuerentur. Ea res Romanis auxit audaciam, ut & incircumspectè tentoria figerent, & incautè palarent. Agareni uerò timore per triduum simulato, tandem portis subitò apertis, cum impetu uehementi & clamore Romanorum castra sunt aggressi. Neque uerò quisquam eorum impetum sustinuit, sed fugam fecerunt omnes, atque ab hostibus oppressi,

partim cæduntur, partim capitur. Manichæi quoq; Ismaelitis opem ferentes, multos illustres duces captos magna pecunia uendiderunt. Nec multum abfuit quin Imperator ipse caperetur, nisi equi uelocitate hostibus euitatis, euasisset. Castra & imperatorium tabernaculum cum omni instrumento capta sunt, cæteraq; direpta omnia. Ac tum recessit Michael. Cum uerò Agarenos denuo Romanas prouincias inuasisse cognouisset: cum maioribus copijs contra eos proficiscitur. Illi uerò per inuia cõpendia subitò Romanos aggressi, in fugam uerterunt, ac ipse captus esset Imperator, nisi Manuel magister legionum Domesticus, eum conseruasset. Cum autem hostes Romanas ditiones uastare non desisterent, Petronas auunculus Imperatoris, cum Romanis copijs contra eos mittitur: qui cum præliũ committere nõ auderet, sed à bello abhorreret, monachum quendã in monte degentem, uirtute & rerum futurarũ præuisione celebrem cõsulit, an Martis aleam experiri debeat? Qui cũ annueret, eiq; uictoriam polliceretur: cum hostibus congreditur, Agarenorum exercitus succumbit, eiusq; princeps Amer cadit. Cuius filius qui prælio non interesat (prædatum enim exierat) clade patrisq; interitu cognito, fugam capessit, è qua tamen retractus est, & Duci traditus. Fertur autem Amer ante pugnam hanc è captiuo quodam percontatus, quomodo castrorum locus uocaretur? ut amnis præterfluens diceretur? quæ toti ei regioni indita esset appellatio? Quum autem ille respondisset, Regionem Lalacaonem: ualli locum Ptosantem, fluuium Gyrem appellari: omine è nominibus sumpto dixisset inauspicatum sibi belli exitum, ijs uocabulis protendi. Nam Lalacaonem, populi afflictionem: Ptosantem, casum interpretabatur: è fluuij autem nomine suos ab hostibus circumuentum iri diuinabat. Petronas uictoria parta triumphans Byzantium reuersus, honorificè excipitur, & Legionum Domesticus designatur. Iam enim Manuel magister, in uiuis esse desierat. Neque multò post & ipse naturæ debitum persoluit. Bardas autem his omnibus amotis, suopte arbitratu administrabat omnia. Michael enim nihil curabat, sed theatris tantum & equitationibus uacabat, non alijs habenas moderantibus, sed ipso Imperatore Augusto regente currum, & decertante, ac pro Regia chlamyde aurigæ uestitu induto. Neque uerò malum ibi sistebat, sed uiros etiam dignitatibus & honoribus præstantes, partim à se, partim contra se stare in equorum certaminibus, & currus agitare cogebat. Quum uerò aliquandò ipse colore Veneto, Dromi Logotheta Prasino, atque alij uiri illustres, cæteris uestiti coloribus, iam currus ascensuri & decursuri essent: Protonotario Dromi,

Petronas rẽ bene gerit contra Agarenos.

Ameris de sua clade præsagium.

Michaelis futile ingenium.

οἱ μὲν ἀνῃροῦντο, οἱ δ' ἐζωγροῦντο. ὅτε καὶ οἱ μανιχαῖοι τοῖς ἰσμαηλίταις συμμαχοῦντες, πολλοὺς τῶν ἐπιφανῶν ἐζώγρησαν στρατηγῶν, καὶ χρημάτων αὐτοὺς μεγάλων ἀπέδοντο. τότε τοίνυν μικροῦ καὶ ὁ βασιλεὺς ἂν ἐλήφθη αὐτὸς, εἰ μὴ τῇ ταχυτῆτι τοῦ ἵππου, τοὺς πολεμίους ὑπεκδραμὼν, διεσώσατο. ἐλήφθη δὲ τὸ στρατόπεδον, καὶ ἡ βασιλικὴ σκηνὴ, καὶ ἡ πρὸς ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως ἀποσκευὴ, καὶ τἄλλα πάντα διήρπαστο. τότε μὲν οὖν ὑπέστρεψεν ὁ μιχαήλ. αὖθις δὲ τοὺς ἀγαρηνοὺς ἐπελθόντας ταῖς τῶν ῥωμαίων χώραις μαθὼν, ἔξεισι κατ' αὐτῶν μετὰ βαρυτέρας δυνάμεως. οἱ δὲ διὰ δυσόδων τόπων, ἐπιτόμων δὲ διελθόντες, ἀπροσδόκητοι τῷ ῥωμαίων ἐπῆλθον στρατῷ, καὶ τρέπονται τοῦτον. ἥλω δ' ἂν καὶ ὁ βασιλεὺς, εἰ μὴ ὁ μάγιστρος μανουὴλ τῶν σχολῶν τυγχάνων δομέστικος, αὐτὸν διεσώσατο. οἱ δ' ἐναντίοι κακοῦντες τὰ τῶν ῥωμαίων οὐκ ἔληγον. στέλλεται γοῦν κατ' αὐτῶν ὁ τοῦ βασιλέως μητράδελφος ὁ πετρωνᾶς μετὰ ῥωμαϊκῶν δυνάμεων αὐτοῖς ἀντιτάξασθαι, ὁ δὲ οὐκ ἐθάῤῥει τὴν συμβολὴν, ἀλλ' ἐδεδίει τὸν πόλεμον. μαθὼν οὖν ἐν ὄρει τινὶ μοναχὸν ἀσκούμενον, τὴν ἀρετὴν διαβόητον, καὶ προορῶντα τὰ μέλλοντα, ἄπεισι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐρωτᾷ εἰ δεῖ πολέμου ἐπιχειρῆσαι; καὶ ὃς ἐπιτρέπει, καὶ νίκην αὐτῷ ἐπαγγέλλεται. ἄπεισι τοίνυν ὁ πετρωνᾶς, καὶ τοῖς ἐναντίοις προσέβαλε, καὶ ἡττᾶται μὲν ἡ τῶν ἀγαρηνῶν στρατιὰ, πίπτει δὲ ὁ ταύτης κατάρχων ἄμερ. ὁ δὲ τούτου υἱὸς ἐκ τοῦ πολέμου ἀπὼν (εἰς γὰρ λείαν ἐτύγχανεν ἀποδεδημηκὼς) τὴν ἧτταν καὶ τὴν φθορὰν μαθὼν τοῦ πατρὸς, ἀπεδίδρασκεν, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐν τῷ δρασμῷ συλληφθεὶς, παρεδόθη τῷ στρατηγῷ. λέγεται δὲ πρὸ τοῦ πολέμου τούτου ὁ ἄμερ τῶν αἰχμαλώτων πυθέσθαι τινὸς, πῶς ὁ τόπος ἐν ᾧ ἡ παρεμβολὴ, καλοῖτο; καὶ ὅπως ὁ παραῤῥέων λέγεται ποταμός; καὶ τίνος ἡ ὅλη ἐκείνη χώρα ἐτύγχανε κλήσεως; ὡς δὲ τὴν μὲν χώραν λαλακάωνα ἀπεκρίνατο κεκλῆσθαι, πτώσεντα δὲ τὸν τόπον τοῦ χάρακος, γύριν τὸν ποταμὸν, ἐκεῖνος ἐκ τῶν ὀνομάτων τὸ τὸν οἰωνισάμενος ἔφη, τὰς κλήσεις ταύτας οὐκ αἴσιον αὐτῷ τὸ τοῦ πολέμου τέλος παραδηλοῦν. λαοῦ μὲν γὰρ κάκωσιν ἐκάλει τὸν λαλακάωνα, πτῶσιν δὲ σημαίνειν τὸν πτώσεντα. γυρωθῆναι δὲ μέλλειν ὑπὸ τῶν ἐναντίων αὐτοὺς, ἐκ τῆς τοῦ ποταμοῦ κλήσεως ἐμαντεύετο. τὰ μὲν οὖν τῆς νίκης οὕτως ἔσχον τῷ πετρωνᾷ, ὁ δὲ τροπαιοφόρος ἐπανῆκεν εἰς τὸ βυζάντιον, καὶ ὑπεδέχθη μετὰ τιμῆς, καὶ τῶν σχολῶν προεβλήθη δομέστικος. ἤδη γὰρ ὁ μάγιστρος μανουὴλ ἀπεβίω. μετὰ βραχὺ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπέτισε τὸ χρεών. τούτους δὲ πάντας ὁ βάρδας ἀποσεισάμενος, τὴν μὲν τῶν πραγμάτων διοίκησιν, ὡς ἐβούλετο διετίθετο. ὁ γὰρ μιχαὴλ οὐδενὸς ἐπεστρέφετο, μόνοις δὲ θεάτροις καὶ ἱππηλασίαις ἐσχόλαζεν, οὐκ ἄλλων ἡνιοχούντων, αὐτοῦ δὲ ἐκείνου τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἁρματηλατοῦντος τοῦ αὐγούστου, καὶ ἀγωνιζομένου τοῦ βασιλέως, καὶ ἀντὶ τῆς βασιλείου στολῆς ἐνδεδυκότος ἡνιόχου στολήν. οὐ τοῦτο δὲ μόνον ἦν τὸ δεινὸν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοὺς ἐν ἀξιώμασι καὶ τιμαῖς ὑπερέχοντας τοὺς μὲν αὐτῷ συναγωνίζεσθαι, τοὺς δ' ἀνταγωνίζεσθαι ἐν ταῖς τῶν ἵππων ἁμίλλαις καὶ ἁρματηλατῶν κατηνάγκαζε. ποτὲ τοίνυν αὐτὸς μὲν ἠμφιέσατο χρῶμα τὸ βένετον, ὁ δὲ τοῦ δρόμου λογοθέτης τὸ πράσινον, καὶ ἕτεροι τῶν ἐπιφανεστέρων τὰ ἕτερα, καὶ ἤδη τῶν ἁρμάτων ἐπέβησαν καὶ ἦσαν πρὸς τῷ δραμεῖν. ἐν τούτῳ δὲ γράμματα τῷ πρωτονοταρίῳ τοῦ δρόμου,

παρὰ τοῦ

αὖθις στρατεία κατὰ ἀγαρηνῶν, καὶ αὖθις ἧττα ῥωμαίων.

ὅτι ὁ πετρωνᾶς ἐστάλη κατὰ τῶν ἀγαρηνῶν, καὶ ἴσα συμβαλὼν αὐτοῖς ἐνίκησε, μοναχοῦ τινὸς τὴν νίκην αὐτῷ προειπόντος.

ὅτι τοῦ μανουὴλ ἀποθανόντος ὁ πετρωνᾶς προεβλήθη δομέστικος τῶν σχολῶν.

ὅτι ἡνιόχει ὁ βασιλεὺς μιχαὴλ καὶ ἡνιόχει αὐτός.

ὅπως τῶν ἵππων ἀρίστων ὁ βένετος βασιλεύοντος.

παρὰ τοῦ ἀφιγμένου ἄρτι γράμματα ἐκομίσθησαν, ὡς ἐν τοῖς Μαλαγίνοις ἐστρατοπεδεύσαντο οἱ Σαρακηνοί, ἀγγέλλοντα. ταῦτα δ' ἐστὶν ἃ νῦν ἀγροικότερον καλεῖται Μαλάγινα. ὁ γοῦν πρωτονοτάριος σκυθρωπάσας ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ προσῆλθε τῷ βασιλεῖ, καὶ ταῦτα ἐδήλωσε, καὶ ὑπέδειξε τὰ γράμματα. ὁ δ' ὀργίλον τι καὶ μανικὸν αὐτῷ ἐμβλέψας, ἐν τοιούτῳ μοι, ἔφη, ὄντι ἀγῶνι, καὶ τὸν μέσον εὐώνυμον κατασπεύσοντι ἀπελάσαι, σὺ τοὺς ματαίους περὶ Σαρακηνῶν ἐπιδρομῆς διαλέγῃ μοι; τοιοῦτος ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἦν βασιλεύς, καὶ οὕτω περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων καὶ τῆς βασιλείας ἐφρόντιζεν. ἐκείνου δὲ τοῦτον διακειμένου τὸν τρόπον, ὁ Βάρδας ἔστρεφε τὰ πράγματα, καὶ ἦγε τὰ πάντα, ὅπῃ ἂν αὐτῷ πρὸς βουλῆς. καὶ εἰς τὴν τοῦ καίσαρος ἀναβεβήκει τιμήν, καὶ ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν ἐμνᾶτο, καὶ ἀφορμὰς ἐζήτει, ἵν' αὐτῆς ἐπιδράξοιτο. οὐδὲν δὲ οἱ εἴργαστο ἀγαθόν, ἢ τὸ τῶν λόγων φροντίδα θέσθαι πολλήν. ἠμέλητο γὰρ τὰ τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἀπέσβη σχεδὸν εἰς τὸ παντελὲς, ὡς μηδ' ἐμπύρευμά τι περιλειφθῆναι αὐτῆς. τοῦτο δὲ ἡ τῶν κρατούντων εἰργάσατο ἀλογία. ὁ δὲ καὶ διατριβὰς ἑκάστῃ ἀφώρισε τῶν ἐπιστημῶν, καὶ διδασκάλους προὐστήσατο, καὶ συντάξεις δημοσίας τούτων ἑκάστῳ ἀπένειμεν, ἐπὶ πᾶσι δὲ μέγαν καὶ κοινὸν διδάσκαλον ἐγκατέστησε τὸν φιλόσοφον Λέοντα, οὗ κλέος ἐπὶ σοφίᾳ πολὺ, ὃς καὶ τῷ βασιλεῖ Θεοφίλῳ γέγονε γνώριμος ἐκ τρόπου τοιοῦδε. πολλῶν αὐτῷ φοιτητῶν ὄντων, ἕνα συνέβη τούτων κατὰ τὴν ἕω ἀποδημήσαντα τοῖς Σαρακηνοῖς γενέσθαι ἁλώσιμον, ὃς τὰ τῆς γεωμετρίας μεμύητο ἀκριβῶς, καὶ οὗτος τῶν παρὰ τοῖς βαρβάροις ἐπισήμων τινὶ δουλεύειν ἀπονενέμητο. ἦν δ' ὁ τότε τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ προεστηκὼς φιλολογῶν, καὶ φιλοσόφων θεωρημάτων ἐπιμελῶς ἀκροώμενος, πλέον δὲ τῶν ἄλλων ταῖς γεωμετρικαῖς μεθόδοις προσκείμενος. ἐφοίτα δὲ καὶ ὁ τοῦ αἰχμαλώτου δεσπότης παρὰ τὸ ἀκροατήριον, καί ποτε αὐτῷ καὶ ὁ αἰχμάλωτος εἵπετο, καὶ τῶν διδασκόντων ἀκούσας, καὶ σχήματα τούτους ἰδὼν διαχαράττοντας γεωμετρικὰ, ἀρχήν τε πάντων τὸ τρίγωνον εἶναι διδάσκοντας σχημάτων, ὡς ἐξ αὐτοῦ ἅπαν σχῆμα συνίστασθαι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀναλύεσθαι, καὶ ὡς πάντων ὁ κύκλος τῶν ἰσοπεριμέτρων αὐτῷ καὶ ἰσοπλεύρων ἐστὶ πολυχωρητότερος, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. ἤρετο τὸν ἑαυτοῦ κύριον ὁ αἰχμάλωτος, εἰ πύθοιτο τῶν διδασκάλων, περὶ ὧν διδάσκουσι. καὶ ὃς ἐπέτρεψεν, ὁ δὲ τοὺς λόγους τῶν διδασκομένων ἐζήτησε σαφηνίσαι αὐτούς. οἱ δ' ἠπόρουν πρὸς τοῦτο, καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀγαρηνῶν, προσκαλεσάμενος τὸν αἰχμάλωτον, σὺ δ', ἔφη, δύναιο ἂν ἀποδοῦναι τοὺς λόγους τούτους; κἀκείνου κατανεύσαντος, εἰς μέσον λέξον εἶπε. καὶ ἀρξάμενος ὁ αἰχμάλωτος ἐξ ἀρχῆς ἐφήρμοζεν ἕκαστον καὶ λόγους ἀπεδίδου, καὶ τὰς αἰτίας κατέλεγε. καὶ οἱ ἀκούοντες ἐν συνέσει τῶν λεγομένων ἐγένοντο, καὶ ὀξύτερον ἐπέβαλον τοῖς θεωρήμασι, καὶ ὥσπερ ἠνεῴχθη αὐτοῖς ἡ διάνοια, καὶ τὸν ἄνδρα ἐθαύμαζον. ἠρώτων τε, εἰ καὶ ἄλλους ἔχει ἡ Κωνσταντινούπολις τοιούτους; ὁ δὲ, πολλοὺς, ἔφη, κρείττους ἐμοῦ κέκτηται, ἕνα δὲ τῶν ἁπάντων διδάσκαλον, ἄνδρα ἐν τοῖς τῆς φιλοσοφίας λόγοις παντὶ ἀπαράβλητον. ἔρωτι τοίνυν, ἀκούσας ταῦτα ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς, ἑάλω τοῦ διδασκάλου ἐκείνου, καὶ ἐλθεῖν ἱμείρετο εἰς θέαν τούτῳ καὶ εἰς ἀκρόασιν, καὶ ἐγχαράξας ἐπιστολὴν

ὅπως περὶ λόγους ἐσπούδασεν ὁ Βάρδας.

περὶ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος, καὶ τοῦ αἰχμαλώτου αὐτοῦ μαθητοῦ.

à quodam qui recens aduenerat, literæ afferuntur, quibus continebatur, Sarracenos in Melangeis castra posuisse. ea sunt quæ nunc minus eleganter Malagina dicuntur. Protonotarius igitur ob eum nuncium tristi uultu Imperatorem adit, rem exponit, & literas ostendit. At ille iracundè & toruè eum intuitus, Cum, inquit, in tali certamine sim, & qui medius est, eum ad læuam propellere propere: tu ineptè de Sarracenorum incursione uerba mihi facis? Talis fuit præclarus ille Imperator, itáque de communibus rebus & Imperio solicitus. Eo autem sic affecto, Bardas uersabat omnia, eoque pertrahebat, quò erat libitum, & ad Cæsaris fastigium euectus, Imperij inuadendi opportunitatem quærebat. Nihil autem fecit boni, nisi quòd eruditionis prouehendæ magnum studium habuit. Nam Philosophia neglecta iacebat, ac propè omnino extincta erat, ut ne scintilla quidē eius superesset: in causa fuerat Imperatorū inscitia. Sed hic cuique disciplinæ scholas cōstituit, & doctores designauit, & singulis publica stipendia decreuit, & omnibus magnum & communem doctorem præfecit Leonem Philosophum, cuius doctrinæ inclyta fama erat, etiam ab Imperatore Theophilo honoratum, hac occasione: Cum multos haberet discipulos, accidit ut eorum quidam accuratè in Geometria eruditus, dum in Oriente peregrinatur, à Sarracenis captus, cuidam inter Barbaros illustri in seruitutem traderetur. Agarenorū porrò princeps theoremata erudita & Philosophica studiosè audiebat, præ cæteris tamen geometricis methodis erat deditus. Cum autē captiui herus auditorium frequentaret, aliquando & ipse eum comitatus, auditis doctoribus, qui figuras geometricas delinearant, & triangulū omnis figuræ principiū esse docebāt, omnesque figuras ex eo & oriri, & in eundem resolui, & circulum omnium figurarū quæ ambitu æqrali continerentur, esse capacissimum, & eius generis alia: rogauit dominum, an liceret magistros de ijs quæ docerent, percontari? Quod cum ille permisisset, petijt, rationes eorū quæ docuissent, sibi declarari. Verum illis quod responderent, non habentibus: Agarenorū princeps captiuo accersito, Num ipse id posset, interrogauit? eūque se scire affirmantē, afferre in medium iussit. Captiuus igitur ab initio declarat singula, rationibus adductis & causis expositis. Auditores uerbis eius intellectis, theoremata acutius perspexerunt, quasi dilatatis ingenijs, uirum'que admirati rogarunt, an Constantinopolis alios similes haberet? At ille: Multos, inquit, me præstantiores habet, sed unum magistrum omnium, uirum in Philosophicis rationibus incomparabilem. His auditis Agarenorum princeps amore illius magistri captus, eum & uidere & audire desiderauit, ac literas, quibus hortabatur ut ad

Bardæ potentia & instauratio Philosophiæ.

Leonis Philosophi celebritas quomodo aucta.

ut ad se ueniret, suamque sapientiam sibi cōmunicaret, captiuo liberaliter & benignè tractato, ad illum perferendas tradit. At Leo ueritus ne in crimē ueniret, ob missas ab hoste literas, epistolam Dromi Logothetæ tradit, captiuo etiam adducto, qui argumentū eius exponeret. Ex hoc Theophilo innotuit, & beneficijs affectus, publicè docere iussus est. Pòst etiam Thessalonicæ Pontifex designatus. Verùm Theophilo mortuo, inter cæteros Iconomachos pontifices, & ipse ob honorē sacris imaginibus non delatum, est ea dignitate priuatus. Hunc igitur Bardas cum ocium agentem inuenisset, cæteris magistris præposuit, itaque effecit, ut literæ reflorescerent, exiguoque tēpore incrementa caperent. Idem etiam leges ciuiles, quarū cognitio iam penè omnino obsoleuerat, reuocauit, cum ipse iudicia frequētaret. Ob quod disciplinarum & eruditionis studiū ut laude dignus est: sic ob alia supra modū uituperandus & despuendus.

Bardas Ignatium Patriarchā relegat.

Nam cum D. Methodius Ecclesia annis IIII gubernata, in cœlestes mansiones migrasset: Ignatius Monachus Imperatoris Nicephori generalis, ex filia nepos, Michaelis Rangabis filius, quo regno pulso, à Leone castratus comā detondit & lōgo tempore asceticis sudoribus carnē domuit, ab Imperatrice Theodora rerum potiente, in Pontificiam Constanonopoleos sedē est euectus. Is D. Ignatius Bardam Cæsarē, qui uxorem sine causa dimiserat, & cum sua nuru consueuisse dicebatur, sacrā ædem ingredi uetuit. At ille Pontificē ea de causa Ecclesia pellit, & multis malis exagitatū sepulchro tandem includit. Pòst inde extractū, in Mitylenen Insulam relegat. Neque uerò hunc solū ita tractauit, sed alios etiā Pontifices, qui D. Ignatio, à quo sacris interdictus fuerat, assentiebantur: & in eius locū suffecit Photium uirū insignem, primarium à secretis, & eruditionis nomine celeberrimum.

Photius Patriarcha.

Papæ legati Iconomachis assentiuntur.

Cum autē Papæ Romani legati contra Iconomachos missi adessent: ijs etiam Bardas persuasit, ut in suam sententiam irent. Igitur in æde Sanctorum Apostolorum congregati, S. Ignatio ab exilio reducto, dignitatem abrogant. Atque hæc ad hunc ferè modum acta sunt.

Rhossi Scytho Tauri Pontum Euxinum infestant.

Gens autem Scythica Rhossi, Tauri montis accola, classe Euxinum pontum aggressa, ipsi Byzanoo agro minabatur. Sed consilium ei non successit, diuina prouidentia impeditum, quæ effecit, ut inuita, uel potius iram numinis experta, rebus infectis discedere cogeretur.

Agareni Cycladas prædantur.

Sed & Cretenses, Agareni Cyclades insulas & oram maritimam prædabantur.

Terræ motus.

Terra etiam sæpius uehementer concussa, maximè autem horrendus is terræ motus fuit, qui in diem Assumptionis seruatoris nostri incidit.

Michael ineptias incolumitati Imperij anteponit.

Verùm nihil horum Michaelem ab equestribus certaminibus, eorum'que studio abduxit: quò minus ipse in angustijs illis, quæ D. Mamantis appellantur,

πρὸς τὸν ἄνδρα, παρακαλοῦσαν ἀφικέσθαι, καὶ μεταδοῦναι αὐτῇ τῆς σοφίας αὐτοῦ, διὰ τοῦ αἰχμαλώτου στέλλει αὐτήν. φιλοτίμως τοῦτον δεξιωσάμενος. ὡς δὲ τῷ λέοντι ἐκομίσθη ἡ γραφή, δείσας μὴ αἰτιαθείη ὡς γράμμα δεξάμενος ἐξ ἐχθρῶν, ἐγχειρίζει τῷ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου τὸ ἐπιστόλιον, καὶ παρίστησι τὸν αἰχμάλωτον, ἐκεῖνον τὴν ὑπόθεσιν διηγησόμενον. ἐντεῦθεν γνώριμος ὁ φιλόσοφος λέων τῷ θεοφίλῳ ἐγένετο, καὶ εὐεργετεῖται, καὶ δημοσίᾳ διδάσκειν ἐπιτρέπεται, ὕστερον καὶ ἀρχιερεὺς χειροτονεῖται θεσσαλονίκης. θανόντος μέντοι τοῦ θεοφίλου, καὶ τῶν εἰκονομάχων ἀρχιερέων καθαιρέσει ὑποβληθέντων, καὶ ὁ λέων ἐκείνοις συγκαθῄρητο, ὅτι μὴ τιμὴν ταῖς θείαις εἰκόσιν ἀπένεμε. τοῦτον οὖν ὁ βάρδας σχολάζοντα εὑρηκὼς, τῶν λοιπῶν διδασκάλων ἐπέκεινα ἔταξε, καὶ οὕτως ἀναθάλλειν τοὺς λόγους ἐποίησε, καὶ εἰς ἐπίδοσιν προήγαγεν, οὐ διὰ μακροῦ. καὶ τοὺς νόμους δὲ τοὺς πολιτικοὺς ἀναβιῶναι πεποίηκε, φοιτῶν αὐτὸς εἰς τὰ δικαστήρια, ἤδη καὶ τῆς τούτων γνώσεως σχεδὸν ἐκλελοιπυίας παντάπασιν. ὁ μὲν οὖν περὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ μαθήματα τοῦ βάρδα σπουδὴ ἀξιέπαινος, τὰ δ' ἄλλα καὶ λίαν ψεκτὰ καὶ κατάπτυστα. τοῦ γὰρ ἱεροῦ μεθοδίου ἔτη τὴν ἐκκλησίαν ἰθύνοντος τέσσαρα, καὶ πρὸς τὰς ἀϊδίους μεταστάντος μονὰς, ὁ μοναχὸς ἰγνάτιος τῆς ἐκκλησίας προΐστη, ὃς θυγατριδοῦς μὲν ἦν νικηφόρου τοῦ βασιλέως τοῦ ἀπὸ γενικῶν, υἱὸς δὲ μιχαὴλ βασιλέως τοῦ ῥαγγαβὲ, καὶ μετὰ τὴν τῆς βασιλείας ἔκπτωσιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, παρὰ τοῦ λέοντος ἐκτομίας γενόμενος, ἐκείρατό τε τὴν τρίχα, καὶ ἐπὶ μακρὸν ἀσκητικοῖς ἱδρῶσι τὸ σαρκίον ἐδάμασεν, ὃν ἡ βασιλὶς θεοδώρα τὰ τῆς βασιλείας ἰθύνουσα, εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν τῆς κωνσταντινουπόλεως ἀνήγαγε θρόνον.

περὶ ἰγνατίου.

οὗτος τοίνυν ὁ θεῖος ἰγνάτιος τὸν καίσαρα βάρδαν, τὴν γαμετὴν ἀναιτίως ἀποπεμψάμενον, συμφθείρεσθαι δὲ λεγόμενον τῇ νύμφῃ τῇ ἑαυτοῦ, τῶν ἱερῶν ἐπιβαίνειν περιβόλων ἐκώλυσεν. ὁ δὲ διὰ τοῦτο τῆς ἐκκλησίας μεθίστησι τὸν ἀρχιερέα, καὶ πολλὰ κακώσας, τέλος ἐγκλείει τάφῳ. εἶτ' ἐκεῖθεν ἐξαγαγὼν εἰς μιτυλήνην τὴν νῆσον ὑπερορίζει. καὶ οὐ τοῦτον μόνον οὕτω διέθετο, ἀλλὰ καὶ πλείους ἄλλους τῶν ἀρχιερέων, ὅσοι τῷ ἰγνατίῳ γεγόνασι σύμψηφοι, αὐτὸν ἀφορίσαντι, προχειρίζεται δὲ πατριάρχην τὸν φώτιον, ἄνδρα τῶν ἐπισήμων πρωτασηκρῆτις τότε τυγχάνοντα, καὶ ἐν λόγοις ὀνομαστότατον.

ὅτι ὁ θεῖος ἰγνάτιος [illegible] ἀφορίσας τὸν καίσαρα βάρδαν.

ὡς δ' ἔτυχον παρεῖναι καὶ τοποτηρηταὶ τοῦ πάπα ῥώμης κατὰ τῶν εἰκονομάχων σταλέντες, κἀκείνους ὁ βάρδας πείθει τῆς ἑαυτοῦ γενέσθαι γνώμης. ἐν γοῦν τῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναῷ ἀθροισθέντες, ἄγουσι καὶ τὸν ἱεράρχην ἰγνάτιον ἐκ τῆς ὑπερορίας, καὶ ποιοῦνται τοῦτον ὑπὸ καθαίρεσιν. καὶ ταῦτα μὲν ὧδέ πως συμβεβήκει.

περὶ τῶν ῥῶς.

τὸ δ' ἔθνος τῶν ῥῶς σκυθικὸν ὂν, τῶν περὶ τὸν ταῦρον ἐθνῶν, στόλῳ τὰ τοῦ εὐξείνου πόντου κατέτρεχε, καὶ αὐτῷ βυζαντίῳ δ' ἐπιθέσθαι ἐμελέτα. ἀλλ' οὐκ εἰς ἔργον ἤχθη σφίσι τὸ βούλευμα, κωλυσάσης τοῦτο τῆς προνοίας τῆς ἄνωθεν, ἣ καὶ ἄκοντας αὐτοὺς ἀπράκτους, μᾶλλον δὲ καὶ θείου πειραθέντας μηνίματος, ἀπελθεῖν ᾠκονόμησεν.

περὶ τῶν κρήτης ἀγαρηνῶν.

ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ κρήτης ἀγαρηνοὶ τὰς κυκλάδας νήσους, καὶ τὰ παράλια ἐληΐζοντο. καὶ κλόνοι δὲ σφοδρότατοι τῆς γῆς συμβεβήκασιν, ὧν ὁ φρικωδέστατος τὴν γῆν συνέσεισε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἀναλήψεως. τούτων δ' οὐδὲν τῶν ἱππηλατῶν ἀγώνων ἀπήγαγε τὸν μιχαὴλ, καὶ τῆς περὶ τούτους σπουδῆς. ἐν τῇ κατὰ τὸ στενὸν τοποθεσίᾳ, τῇ τοῦ ἁγίου μάμαντος καλουμένῃ,

αὐτοῦ

αὐτοῦ ἐκείνου συνεργοῦντος τὰ ἱππηλάσια, ὅθεν καὶ τοὺς φρυκτοὺς ἔπαυσεν, οὓς οἱ πάλαι βασιλεῖς ἐπενόησαν, ἵνα μὴ ἀθρόον οἱ ἐκ τῆς Ἄγαρ τὴν Ῥωμαίων ταῖς χώραις εἰσβάλλοντες, ληΐζωνται τὰ ἐν ποσί, καὶ τοὺς ἀνθρώπους αἰχμαλωτίζωσι. διὰ τοῦτο γὰρ ἐν τῇ Ταρσῷ ἐπὶ λόφῳ μετεώρου τινὸς ᾠκοδομήσαντο φρούριον, Λοῦλον κεκλημένον, καὶ οἱ ἐν τούτῳ πυρσὸν ἀνῆπτον, ἡνίκα ἔγνων ἐπιδρομὴν Ἰσμαηλιτῶν, ὃν ὁρῶντες οἱ ἐν τῷ Ἀργαίῳ βουνῷ, ἄλλον ἐποίουν πυρσόν, καὶ οἱ ἐπὶ τὸν Ἴσαμον ἕτερον, τοῖς δὲ ἐπὶ τὸν Αἴγιλον ἐδήλου τοῦτον, ὥσπερ ἄλλος, καὶ τοῖς ἐπὶ τὸν Μίμαντα ἀνεκαίετο ἕτερος, καὶ οἱ ἐπὶ τὸν Κύζικον ἕτερον ἐφρυκτώρουν, καὶ οἱ κατὰ τὸν Μώκιλον ὁμοίως ἐπυρσεύον, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου βουνῷ πυρσὸς ἤρετο. ὃν ὁρῶντες οἱ ἐν ταῖς χώραις, διὰ βραχέος εἰς ὀχυρώματα συνέκλειον ἑαυτούς, καὶ τὰς τῶν βαρβάρων λεηλασίας ἐξέκλινον. ἐκ δὲ τοῦ βουνοῦ τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου, τῷ βασιλεύοντι τῆς τῶν δυσμενῶν ἐπιδρομῆς ἐδίδετο γνῶσις. ἵνα τοίνυν μὴ ἀνακόπτοιτο τῶν ἱππηλατῶν ἀγώνων, ἐν καιρῷ τούτων πολλάκις τῶν πυρσῶν αἰρομένων, τῶν τῇ βασιλίδι γειτονευόντων πυρσῶν χολὴν ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος κατεψήφιζεν. κατεγίνωσκε δὲ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευσάντων, ὅτι μὴ λιτότητι ἔχαιρον, σοβαρότητος δὲ αὐτοὶ ποιοῦντο καὶ ὄγκου βασιλικοῦ. ὅθεν αὐτὸς μετριότητα δοκῶν διὰ βδελυρίας μετιέναι, συνάντησέ ποτε γυναικὶ ἀπὸ λουτροῦ ἐρχομένῃ, καὶ οἴκαδε ὑποστρεφούσῃ, καὶ τοῦ ἵππου ἀποβάς, ἀπῄει μετὰ τῆς γυναικὸς σὺν ὀλίγοις τισὶ νεανίαις, οἳ τῶν ἀπορρήτων συμμετεῖχον αὐτῷ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς γεγονώς, καὶ συμμετασχὼν τραπέζης αὐτῇ, πεζοπορῶν ἐπανῆλθε πρὸς τὰ ἀνάκτορα. καὶ ὁ μὲν ἐν τοῖς τοιούτοις ὡς μέγα τι κατορθῶν ἐβρενθύετο, τοῖς δὲ ἄλλοις ἀνόητος εἶναι ἐδόκει, καὶ μῖσος ἐπέτρεφον κατ' αὐτοῦ. οὐχ ἥκιστα δὲ μισούμενος ἐδόκει διὰ τοὺς παρατρεφομένους αὐτῷ μιαροὺς νεανίας, οἳ πρὸς ἅπαν κακὸν αὐτὸν ἐπεξέκαιον. οἳ καὶ ἀρχιερεῖς ἔπλαττον ἑαυτούς, καὶ τὴν ἀναίμακτον ἱερουργίαν τελεῖν ὑπεκρίνοντο, καὶ αὐτὸν τὸν Μιχαὴλ συνιερουργοῦντα δῆθεν ἔχοντες ἑαυτοῖς. παίζοντες ἐν οὐ παικτοῖς ἢ μᾶλλον ἐν τοῖς φρικτοῖς, ὄξος τε μιγνύντες καὶ σίναπι, καὶ ἐν σκεύεσι χρυσοῖς καὶ λιθοκολλήτοις παρ' αὐτοῦ χορηγουμένοις τὸ κρᾶμα ἐγχέοντες, μετεδίδουν τοῦτο τοῖς συμμύσταις αὐτῶν καὶ συμπαίστορσιν. ἀλλὰ πάντα καταλέγειν τοῦ θιάσου τούτου, οἷς συνθιασώτης καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐτύγχανεν ὤν, πολλῆς ἂν εἴη λέσχης καὶ ἀηδίας. ἥκει δὲ ὁ λόγος, τὴν τοῦ Βάρδα διηγησάμενος ἀναίρεσιν, καὶ τὴν τοῦ κρατοῦντος αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως τοῦ Μακεδόνος οἰκείωσιν πρὸς τὸν Μιχαήλ. ὃς ἐκ Μακεδονίας μὲν ἦν, ἔφυ δὲ πατέρων ἀσήμων καὶ ἀφανῶν, εἰ καί τις τῶν τὰ περὶ αὐτοῦ ἱστορησάντων ἐκ τῶν Ἀρσακιδῶν αὐτοῦ γένος καταγέσθαι τερατεύεται. τοῦ Κρούμου δὲ (τῶν Βουλγάρων δ' ἦν οὗτος ἀρχηγός) τὴν Ἀδριανούπολιν κατασχόντος, καὶ οἱ τούτου γεννήτορες αἰχμάλωτοι γεγονότες εἰς τὴν ἐκείνου χώραν μετήχθησαν, ἀρτιγενῆ τοῦτον ἐν ὑπομαζίῳ φέροντες. τοῦ Κρούμου δὲ ἀποβιώσαντος ἤδη, ἕτερος τῆς ἀρχῆς τῶν Βουλγάρων ἐπειλάβετο, ὃς πολλάκις ἐν πολέμοις τοῖς πρὸς Ῥωμαίους θραυσθείς, σπονδὰς πρὸς τὸν τότε κρατοῦντα Ῥωμαίων πεποίηται, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐλευθερῶσαι συνέθετο, καὶ μέντοι καὶ κατὰ τὰς συνθήκας πεποίηκεν. ἔφηβος δ' ἦν [illegible] τότε [illegible] ὁ Βασίλειος. νηπιόθεν μέντοι πολλὰ σημεῖα γενέσθαι φασί, τὴν βασιλείαν αὐτῷ προμηνύοντα, ὧν ἓν ἦν καὶ τὸ ῥηθησόμενον. νήπιος μὲν ἦν ὁ Βασίλειος, οἱ δὲ τούτου γονεῖς περὶ θέρος ἠσχόλοντο, καὶ τὸ νήπιον ὕπαιθρον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὕπνου. ἀετὸς δὲ περὶ πετόμενος

περὶ τῶν ἐν οἷς ἀνήπτοντο οἱ πυρσοί.

περὶ βασιλείου τοῦ μακεδόνος.

σημεῖον περὶ τὴν βασιλείαν γεγονὸς προδηλοῦν [illegible]

exerceretur. Idem etiã ignes sustulit à priscis imperatoribus institutos, ne Agareni Romanas prouincias ex improuiso aggressi, omnibus obuijs uastatis, homines in seruitutẽ abducerent: eaq; de causa Tarsi in edito colle Lulũ castellum ædificarãt, in quo qui erant, cognita Ismaelitarum incursione, ignem incendebant, quo in Argeo colle cõspecto, alius, Ismaijtem alius, atq; inde ad Aegilũ, ad Mimantem, necnõ Cyzicy & ad Moeilum, ac postremò omniũ in D. Auxentij colle ignis incendebatur. Iis igitur ignibus prouinciales breui conspectis, locisq; munitis occupatis, Barbarorum grassationes declinabant. E colle porrò Auxentij, hostium incursio Imperatori significabatur. Ne igitur ab equestribus certaminibus impedirentur, ijs ignibus illorum tempore sæpe elatis: præclarus ille uir ignes locorum Byzantio uicinorum abrogauit. Superiorum temporum Imperatores reprehendere solebat, quòd spreta frugalitate, luxui & fastui regio studuissent. Vnde ipse moderationem præ se ferens, cum aliquando in mulierem incidisset, quæ è balneis domum redibat: de equo descendit, eamq; cum paucis adolescentibus arcanorũ suorum conscijs domũ comitatus est, & cũ ea cœnatus, pedes in Regiã est egressus. Huiusmodi nugis quasi re bene gesta gloriari solebat, cum alijs delirare uideretur, atq; odium sibi cõcitaret. Eam tamẽ ob causam maximè inuisus fuit, quòd nefarios adolescentes alebat, à quibus ad mala omnia inflammabatur. Ii Pontificum sibi habitum sumebant, & incruẽtam uictimam se immolare simulabant, ipso etiam Michaele in eo cœtu uersante: ludum minimè ludicrum, sed horrendum potius ludentes, & aceto ac sinapi in uasis aureis & gemmatis temperato, eam potionem sodalibus & collusoribus suis impertiebant. Enimuero illius collegij, cuius & ipse Imperator erat particeps, omnem licentiã recensere, ineptum ac permolestũ fuerit. Quare ad obitum Bardæ & ipsius Imperatoris se conuertat oratio, & ad narrandam occasionem, quæ Basilio fuit contrahendæ cum Michaele familiaritatis. Fuit Basilius ex Macedonia, parentibus obscuris ortus, etsi quidã rerum eius gestarum scriptor, eum genus ab Arsacidis ducere comminiscitur. Occupata uerò à duce Bulgarorum Crumo Adrianopoli: etiam parentes eius capti, in Bulgariam abducuntur, hunc infantem & lactantem adhuc secum gestantes. Crumo defuncto, successor eius multis cladibus à Romanis acceptis, pacem cum Imperatore fecit: captiuis quos habebat (ita enim conuenerat) dimissis: quo tempore adolescens erat Basilius, cui infantili ætate multis ostentis imperium significatum esse fertur, quorũ id quoq; fuit, quod referam. Cum infans esset, ac parẽtibus messe occupatis sub sole dormiret: aquila prope terrã circum-

Ignes quibus aduentus hostium significabatur.

Michaelis inepta comitas.

Adolescentum uecordium cœtus, Michaelis deliciæ.

Basilij natales, & occasio adipiscẽdi imperij.

Augurium aquilæ.

circumuolans, expansis alis umbram ei faciebat: quam mater cum infanti appropinquantem uideret, sublata uoce accurrit, & aquilam lapidibus abegit. Ea ad opus reuersa, eadem aquila idem officiũ infanti dormienti præstans, adest: & mater perterrita, denuo illam abigit. Sed cum idem sæpius fieret, re cogitata, bonũ auguriũ esse iudicauit. *Æditui S. Diomedis somnium.* Cum iam adoleuisset, pater eius obijt, mater ultra paupertatis incommoda, uiduitatis etiã malis premebatur: ipse, qui non haberet unde uiueret, decreuit operã suam alicui mercede locare. Profectus igitur in magnam urbem, & uesperi per aurã portam ingressus, iuxta ædem D. Diomedis prostratus obdormiuit. Noctu æedituo (nec dum enim ibi erat monasterium) martyr apparet, & Imperatorẽ introducere iubet. Qui egressus cum Basilium humi dormire uideret, somnium nugas esse ratus est. Cum sanctus idem denuo iubere uideretur, rursus egressus, nemine præter Basilium inuento, eadem opinione rediit. Sed martyr tertiũ æedituo apparet, eũq; introduci iubet, qui foris iaceat, eum enim esse Imperatorem. Egressus igitur Basiliũ excitat, exceptumq; hospitio pro suis copiis, tractat. *Basilius fit Michaelis Protostrator.* Erat autẽ æedituo frater medicus, Theophilizi inseruiens, qui Cæsari Bardę & Imperatori Michaeli genere coniunctus erat, & ob staturam breuissimam, per diminutionẽ Theophilizes uocabatur. Ab eo fratre suo æedituus, arcano somnio detecto, petit, ut hominẽ principi alicui ad ministerium cõmendet. Is eum ad suũ dominũ deducit. Sed in primis ambo fratres Basilium illo somnij oraculo cõmunicato, iureiurando obstringũt, ut imperio potitus ipsorum meminisset. Theophilizes Basilio delectatus (erat enim procerus, formosus, manu promptus & agilis, promissumq; capillũ alebat, eumq; crispum) suis equisonibus eũ præfecit, quo munere q fungit, uulgò Protostrator dicitur. Quærebat & Imperator equisonẽ strenuum & solertẽ. Allatus enim ei fuerat equus, omnibus ille quidẽ equi uirtutibus præditus, sed præfractior, & sessorem ægrè patiens. Ad quem spectandum Imperator cum uenisset, aliquem conscendere iubebat. Quod cum plures tentarent, ille ferox atq; insolens, excutiebat omnes. Id imperatori molestũ fuit, se idoneo equisone carere indignanti. Ibi Theophilizes, ipse talẽ se habere ait, eumq;, si uellet Imperator, affore. Illius igitur iussu Basilius accersitus, freno prehẽso, equũ cum poppysmo demulcet, sese leuiter alleuans conscendit, ac eo principiò parum excitato, post etiam toto flagello concitato, excurrit. Ea re delectatus Imperator, Basilium inter imperatorios equisones refert, ac progressu temporis Protostratorẽ designat, qui honos insignis est, et à familiaritate Imperatoris non alienus. *Theodore de Basilio præsagium.* Tantum autem Imperatoris beneuolentia erga illum indies augebatur, ut & Cæsari inuidiosus esset.

πρόσγειος, ἁπλουμέναις ταῖς πτέρυξιν ἐσκίαζε τὸ βρέφος σκιάν. ἡ δὲ μήτηρ ὡς εἶδε τὸν αἰετὸν τῷ παιδὶ προσεγγίζοντα, ἦρέ τε τὴν φωνὴν, καὶ προσέδραμε τῷ υἱῷ, καὶ λίθοις τὸν αἰετὸν ἀπεδίωκε. τῆς δὲ πρὸς τὸ ἔργον χωρησάσης, αὖθις ὁ αἰετὸς πρόσεισι τῷ βρέφει κοιμωμένῳ, ἀποτελῶν τὸ λειτούργημα. καὶ ἡ μήτηρ πάλιν τεθορυβημένη, καὶ αὐτὸν ἀπεδίωκεν. ὡς δὲ πολλάκις τοῦτο ἐγένετο, εἰς συναίσθησιν ἦκε, καὶ χρηστὸν ὑπέλαβε τὸ πρᾶγμα οἰώνισμα. ἤδη δὲ αὐτοῦ ὑπερβεβηκότος τὴν μείρακα, ὁ πατὴρ μὲν κατέλυσε τὴν ζωὴν, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ πρὸς τῇ πενίᾳ καὶ τοῖς τῆς χηρείας κακοῖς ἐπιέζετο. ὁ δὲ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων μὴ εὐπορῶν, ἔγνω μισθοῦ πρὸς ὑπηρεσίαν ἑαυτὸν ἐκδοῦναί τινι. καὶ ἄρας ἔρχεται πρὸς τὴν μεγαλόπολιν. ὀψίας δὲ τὴν τῆς πόλεως εἰσελθὼν πύλην, ἣ καλεῖται χρυσέα, παρὰ τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Διομήδους κατέλυσεν, *περὶ τοῦ ὀνείρου τοῦ φανέντος τῷ νεωκόρῳ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Διομήδους.* οὔπω μονῇ τότε τυγχάνοντι, καὶ πεσὼν ἔξω τοῦ τεμένους, κατέδαρθε. νυκτὸς δὲ τῷ τοῦ ναοῦ νεωκόρῳ ὄναρ ὁ μάρτυς ἐφίσταται, καὶ τὸν βασιλέα φησὶν εἰσαγαγεῖν ἐγκελεύεται. ὁ δὲ ἐξελθὼν καὶ τὸν Βασίλειον ὁρῶν ἐπὶ τοῦ ψιλοῦ τοῦ ἐδάφους ὑπνώττοντα, φάντασμα εἶναι τὸν ὄνειρον ὑπέλαβε μάταιον. ὡς δὲ καὶ αὖθις τὸ αὐτὸ ἐδόκει ὁ ἅγιος ἐγκελεύεσθαι, ὁ δὲ καὶ πάλιν ἐξελθὼν, οὐχ ἕτερον εὗρεν ἢ τὸν Βασίλειον, ὑπέστρεψεν ὑπειληφὼς τὰ αὐτὰ. ἐκ τρίτου τοίνυν ὁ μάρτυς τῷ νεωκόρῳ ἐφίσταται, καὶ μετ' ἀπειλῆς αὐτὸν εἰσαγαγεῖν τὸν ἐκτὸς κατακείμενον, οὗτος γάρ ἐστιν ἔφη ὁ βασιλεύς. ἐξελθὼν οὖν ὁ νεωκόρος, ἀνίστησι τὸν Βασίλειον, καὶ ξενίζει τοῦτον παρὰ τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ, καὶ μεταδίδωσιν ὧν εὐπόρει. ἦν δὲ τῷ νεωκόρῳ ὁμαίμων τὴν ἰατρικὴν μετιὼν, καὶ τῷ Θεοφιλίτζῃ ὑπηρετῶν, ὁ δὲ Θεοφιλίτζης οὗτος τῷ καίσαρι Βάρδᾳ καὶ τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ κατὰ γένος ᾠκείωτο, διὰ τὸ τῆς ἡλικίας βραχύτατον ὑποκοριζόμενος καὶ Θεοφιλίτζης καλούμενος. τούτῳ οὖν τῷ ἀδελφῷ ὁ νεωκόρος τὸ ἀπόρρητον ἐκκαλύψας ἐνύπνιον, ἀξιοῖ συστῆσαι τοῦτον τινὶ τῶν ἀρχόντων εἰς ὑπηρεσίαν. ὁ δὲ τῷ οἰκείῳ κυρίῳ τοῦτον συνίστησι. *ὅτι πρότερον ὁ Βασίλειος τῷ Θεοφιλίτζῃ ὑπηρέτησε.* πρότερον δὲ τὸ περὶ τῆς βασιλείας δι' ὀνειράτων χρησμῴδημα τῷ Βασιλείῳ ἀνακαλύψαν ἄμφω τὼ ἀδελφὼ, καὶ μεμνῆσθαι σφῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ὅρκοις αὐτὸν προκατέλαβον. ἡσθεὶς οὖν ὁ Θεοφιλίτζης ἐπὶ τῷ Βασιλείῳ (ἦν γὰρ εὐπαγής τε καὶ εὐμήκης, καὶ τὴν χεῖρα γενναῖος καὶ περιδέξιος, βαθεῖάν τε φέρων κόμην, καὶ ταύτην οὔλην) τοῖς οἰκείοις ἱπποκόμοις τοῦτον ἐπίστησι, πρωτοστράτορα τοῦτον εἰωθὼς ὀνομάζειν ἡ διάλεκτος ἡ κοινή. ἐζήτει δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ γενναῖόν τινα ἱπποκόμον, καὶ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην εὐφυῆ δεόμενος. κεκόμιστο γὰρ ποθὲν ἵππος τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ, εἰς πᾶσαν μὲν ἀρετὴν ἵππων πρέπουσαν ἐπιτήδειος, σκληραύχην δὲ καὶ μὴ ῥᾳδίως ἀναβαινόμενος. τοῦτο εἰς θέαν ἥκων ὁ βασιλεὺς, ἀναβῆναί τινι τοῦτον ἐπιτρέπων. πλειόνων δὲ ἐγχειρούντων, ἐκεῖνος ἐθρασύνετό τε καὶ ἐσκίρτα, καὶ τοὺς ἀναβαίνοντας ἀπεσείετο. *ὅτι καὶ ἵππον ὃν τὰ βασίλεια ἀνεῖχεν ὁ Βασίλειος, καὶ ἵππος ἀνυπότακτος ὑπετάγη.* ἠχθέσθη τούτοις ὁ βασιλεὺς, ὡς μὴ ἔχων ἱπποκόμον περιδέξιον ἤσχαλε. παρὼν δὲ ὁ Θεοφιλίτζης, ἔχειν, εἶπεν, αὐτὸς τοιοῦτον, καὶ εἰ βούλει, φησὶ, βασιλεῦ, πάρεστι. καὶ ὃς ἐπιτρέψας, καὶ ὁ Βασίλειος μετακέκληται, καὶ τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου λαβόμενος, καὶ προσποππύσας καὶ καταψήσας αὐτὸν, κοῦφός τε μετεωρίσας ἑαυτὸν ἐπιβέβηκε, καὶ παρακαλπάσας μικρὸν, εἶτα καὶ ὅλον αὐτῷ τὸν ῥυτῆρα ἐφεὶς καὶ ἐξιππάσατο. ἥσθη τούτοις ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν Βασίλειον προσελάβετο, καὶ τοῖς βασιλικοῖς ἱπποκόμοις συνέταξε. καὶ προϊὼν πρωτοστράτορα τὸν ἄνδρα ἐτίμησεν, ἡ δὲ ἀξία τῶν ἐνδοξοτέρων καὶ τῶν οἰκειοτέρων τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπεδίδου καθ' ἑκάστην ἡ πρὸς τὸν Βασίλειον τοῦ βασιλέως διάθεσις καὶ τοσοῦτον, ὡς καὶ εἰς φθόνον κινῆσαι τὸν *περὶ τῆς προρρήσεως τοῦ μοναχοῦ πρὸς τὸν Βασίλειον περὶ τῆς βασιλείας.*

καίσαρα

καίσαρι. ποτὲ δὲ τῆς βασιλίδος μητρὸς συνεστιωμένης τῷ βασιλεῖ, ὁ πρωτοστράτωρ εἰσεκλήθη Βασίλειος, τοῦτο τοῦ βασιλέως κελεύσαντος. καὶ ἡ βασίλισσα συνεχῶς αὐτῷ ἐνητένιζε, καὶ ὥσπερ ἐνθουσιῶσα περιεργότερον. εἶτα καὶ ἀποφοιβάσασα τοῦτον εἶναι τὸν ὀλετῆρα τοῦ γένους αὐτῆς, ἔκ τινων σημείων τοῦτο γνοῦσα, ὡς ἔλεγε, πάλαι αὐτῇ γνωρισθέντων ἐκ τοῦ οἰκείου ἀνδρός. ἀλλὰ τῷ Μιχαὴλ ταῦτα λῆρος ἐδόκει, καὶ οὐδὲν ἀπῆγεν αὐτὸν τῆς εὐνοίας τῆς πρὸς τὸν Βασίλειον, ἤδη δὲ καὶ παρακοιμώμενον αὐτὸν προεβάλλετο. καὶ τοῦτο δὲ τῆς κατὰ τοῦ Βασιλείου βασκανίας ὑπόθεσις τῷ καίσαρι γέγονε, καὶ ἐπεβούλευε τῷ ἀνδρί, καὶ παρ' αὐτοῦ ἀντεπεβουλεύετο. ἐκστρατείας δὲ κατὰ τῶν τὴν Κρήτην ἐχόντων Ἀγαρηνῶν κηρυχθείσης τῷ Μιχαὴλ, ὁ καῖσαρ πρὸς τὸν τῆς θεοτόκου ναόν, ὃν τῶν ὁδηγῶν κεκλήκασιν, ἀπῆλθε, τῇ θεομήτορι συνταξόμενος, καὶ ἤδη τῷ θυσιαστηρίῳ αὐτοῦ προσεγγίσαντος, ἐξ οὐδεμιᾶς ἐμφανοῦς αἰτίας ἡ χλαμὺς τῶν ὤμων αὐτοῦ ἐξώλισθεν. ὅπερ σημεῖον, καὶ τῷ καίσαρι, καὶ τοῖς ἰδοῦσιν ἀπαίσιον ἔδοξε. πολλῶν δὲ τὸν βασιλέα κακιζόντων, ὅτι πᾶσαν ἐνέδωκε τὴν ἐξουσίαν τῷ καίσαρι, ὥστε ἐκεῖνον ἅπερ βούλεται πράττειν, καὶ πολλὰ παρὰ τὸ δέον ποιεῖν. τῇ τῶν ὀνειδῶν συνεχείᾳ ἔδοξέ ποτε μικρὸν ἀνανῆψαι τοῦ βαθυτάτου κάρου ἐκεῖνος ὁ ἀβέλτερος ἄνθρωπος, καί τινα τῶν νενομισμένων τῷ καίσαρι καὶ διορθοῦτο καὶ ἀνασκευάζειν. ὃ τῷ Βάρδᾳ οὐκ ἦν ἀνεκτόν, ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐβαρυθύμει, καὶ ἐμήνιε. ἐκστρατεύσαντι δὲ τῷ βασιλεῖ, ὡς εἴρηται, καὶ ὁ καῖσαρ συνεξεστράτευσε, καὶ πυκνὰς κατ' αὐτοῦ τῷ Μιχαὴλ ὁ Βασίλειος, καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον ἐποίουν τὰς διαβολάς, καὶ ἐκινεῖτο ἡ κατ' ἐκείνου διὰ ταῦτα ἐπιβουλή. πολλὴν δὲ δύναμιν περιβεβλημένου τοῦ καίσαρος, οἱ τὴν ἐπιβουλὴν ἀρτύοντες ἐδειλαίνοντο, πρωΐας δέ ποτε τοῦ Βάρδα ἐκ τῆς οἰκείας σκηνῆς προελθόντος μετὰ λαμπρότητος, καὶ δορυφορίας πολλῆς, καὶ τῷ βασιλεῖ προσελθόντος, συγκαθίσαντός τε καὶ συνομιλοῦντος αὐτῷ. ὁ Βασίλειος ὄπισθεν αὐτοῦ ἑστηκώς, τὴν χεῖρα ἐπέσειεν, ἀπειλῶν ὥσπερ τῷ καίσαρι. ὁ δὲ κατά τινα χρείαν ἑτέρωσε ἀθρόον ἐπιστραφείς, καὶ ἰδὼν τὴν χεῖρα τοῦ Βασιλείου, καὶ συνεὶς τὸ δηλούμενον, τοῖς ποσὶ τοῦ βασιλέως ἐπέρριψεν ἑαυτόν. ὤκνουν δ' οἱ κατ' αὐτοῦ συνομοσάμενοι τὴν ἐγχείρησιν, μέχρις αὐτὸς ὁ Βασίλειος πρῶτος αὐτῷ τὸ ξίφος ἐπήνεγκεν. τότε γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναθαρσήσαντες, μελιδὸν τὸν Βάρδαν περιστάντες συνέκοψαν. καὶ τῷ μὲν τοιοῦτον τὸ τέλος τῆς βιοτῆς συνεκύρησεν. ὁ δέ γε βασιλεὺς τῆς ἐκστρατείας ἀφέμενος, εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπανεζεύχθη, καὶ ζεύγνυσι τῷ Βασιλείῳ Εὐδοκίαν τὴν θυγατέρα τοῦ Ἴγγερος, ἥ τις αὐτῷ τῷ κρατοῦντι πρώην ἐπαλλακεύετο. εἶτα καὶ βασιλέα τοῦτον ἀναδείκνυσιν αὐτὸς ἐν τῇ μεγάλῃ παραγενόμενος ἐκκλησίᾳ, καὶ διὰ τοῦ πατριάρχου Φωτίου περιτίθησιν αὐτῷ τὸ διάδημα. τίκτεται δὲ τῷ Βασιλείῳ ἐκ τῆς Εὐδοκίας παιδίον ἄρρεν Λέων, ὃ τοῦ Μιχαὴλ μᾶλλον εἶναι ἔλεγον, ὡς ἐγκύου τῆς Εὐδοκίας οὔσης τῷ Βασιλείῳ συνῴκισε. ἱππηλασίαις δὲ καὶ συμποσίοις ἀεὶ σχολάζων ὁ Μιχαὴλ, καὶ συνεχῶς μεθυσκόμενος, καὶ τῶν φρενῶν ἐξιστάμενος, ἃς οὐδὲ νήφων ἐρρωμένας εἶχεν, ἔρρωτο. ὡς φόνον ἑαυτοῦ τὸν Βασίλειον ἐξηρέθισε. ἐκ γὰρ ἵππων ἀγῶνος ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι τελεσθέντος, ἐν ᾧ αὐτὸς ἡνιόχησε καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ,

σημεῖον περὶ τὸν καίσαρα γεγονός.

ἀναίρεσις τοῦ καίσαρος Βάρδα.

ἀνάῤῥησις τοῦ Βασιλείου.

Cum uerò Imperator aliquando matrem suã conuiuio excepisset, iussu illius etiam Basilius Protostrator est aduocatus. Eum Imperatrix continenter defixis oculis est intuita, eoq; curiosius perspecto, uelutinumine afflata, dixit, illum esse pestem familiæ suæ: idq; se nosse de signis quibusdam sibi olim à marito indicatis. Verum Michael pro nugis id habuit, nulla re à beneuolẽtia erga Basilium se abduci passus, eumq; tandem etiam cubicularium fecit. quo Cæsaris erga Basilium inuidia aucta est, ut ultum insidijs appeteret, ab eoq; uicissim appeteretur. Cum autem Imperator Michael expeditionẽ contra Cretenses Agarenos edixisset: Cæsar ad Deiparæ ædem cognomẽto Hodegiam, quasi uiæ ductorum dicas, abijt, Dei genitrici salutẽ dicturus. Cumq; iam aræ appropinquasset, chlamys nulla euidenti de causa ei humeris delapsa est. Id omen & Cæsari, & alijs qui id uiderunt, inauspicatũ uisum. Multis porrò Imperatorẽ uituperantibus, quòd omnem Cæsari potestatem dedisset, ut quiduis ageret, multoq; contra officiũ faceret: assiduitate reprehensionũ tandem nõnihil è profundissimo ueterno experrectus esse uisus homo ille uæcors, quædam à Cæsare constituta correxit & reuocauit. Id Bardæ intolerabile uisum, autoritatẽ imminutã grauiter & iniquo animo ferenti. Imperatorem tamen in militiã profectũ, comitatus est, quem Basilius cum suis sæpius apud Michaelem detulit, comparatæq; iam erant insidiæ: sed ijs quibus id negocij datum erat, Cæsaris opes & potentiam reformidantibus, accidit, ut quodam tempore Bardas mane cum splendore & comitatu magno tabernaculum suum egressus, Imperatorem adiret, atque illi assidens colloqueretur. Tum Basilius à tergo stans, minitabundus manum agitauit. Cum autem Cæsar alia de causa subitò respexisset, manuq; Basilij uisa, intellexisset, quid is sibi uellet: pedibus Imperatoris aduolutus est, neque coniurati eum prius aggredi ausi fuerunt, quàm Basilius primus ensem in eo defixisset. Tum etiam alij receptis animis circumstetere, & membratim hominem dissecuerunt. Atque ille hunc uitæ exitum est sortitus. Imperator autem expeditione omissa Byzantium reuersus, Eudociam Inceris filiam, concubinam dudum suam, Basilio despondet. Pòst, etiam Imperatorem ipse in magna Ecclesia designat, ac per Photium Patriarcham diademate ornat. Basilio filius Leo ex Eudocia nascitur, qui Michaelis esse potius credebatur, quasi prægnans fuisset Eudocia Basilio collocata. Michael porrò, qui omnẽ ætatem equitando & cõpotando cõsumeret, frequenterq; inebriatus, mente alienaretur, quam ne sobrius quidem sanam admodum habebat: Basilium in sui cædem irritauit. Nam cũ post equestre ad D. Mamantis certamen, in quo ipse cũ proceribus suis aurigarat,

Theodoræ de Basilio præsagiũ.

Omen Bar. de interitũ portẽdens.

Bardæ cædes.

Basilij cum Eudocia nuptiæ.

Leo seu Basilij seu Michaelis filius.

Michaelis occidẽdi occasio uel potius necessitas.

uictor ad cœnam accubuisset, eiq́ Basilius & Eudocia interessent: Basilinus quidã dudum Imperatoriæ triremis remex, sed ob corporis elegantiam in Imperatoris familiaritatem ascitus, eiq́ tum cœnanti astans: illius aurigandi solertiam & dexteritatem diuinis laudibus extollebat. Quibus laudibus ille, multo iam exhausto mero, & mente turbata, delectatus, calceos purpureos ei tradit, ac induere iubet, & Imperatorem salutat. Illo uerecundãte & Basiliũ intuente: Imperator irascitur, Basilius autem ei innuit, ut obtemperet & calceos induat. Qui cum paruisset, Imperator Basilio iratus ait: Imperij insignia isti aptiora sunt quàm tibi. An uerò mihi nõ licet, quemadmodum te Imperatorẽ feci, ita & alium facere? Ex eo Basilius & de Imperio & de uita solicitus, uim facere quàm pati maluit, cõsilioq́ suo cum alijs cõmunicato, cum denuo Michael uino in cœna obrutus torperet, manuq́ ductus in cubiculum Regię, quę est ad D. Mamantis, somno profundissimo oppressus iaceret: egressus, primum claustra cubiculi imperatorij confregit, ne fores à cubicularijs claudi possent. Deinde cum coniuratis aduenit. Is autem qui ante cubiculum excubabant, pauci adeò, percussores aditu prohibere conantibus, orto tumultu Imperator experrectus, quodam eum stricto gladio ingresso, manus sustulit, quibus ille ambabus resectis, ad cæteros redijt. At Michael quũ ex uino titubans ebrietate impediente, fugere nõ posset, miserabiliter eiulans iacebat: quem alius quidam ex Basilianis, adhuc uiuere conspicatus, insilijt, ensemq́ ita in eius pectus adegit, ut uẽtre etiã traiecto intestina elaberẽtur.

Basilinus ex remige Imperator.

Michaelis cædes.

IMPERIVM BASILII Macedonis.

Michaele digno acta uita exitio sublato: Basilius regia statim occupata, quendam ex cubicularijs misit, qui funus illi faceret. Is miserum equino sago inuolutum, in monasterio Chrysopolitano sepelijt. Regnauit cũ matre annos XIIII, solus XI. Basilius Imperio firmato, & iam ab omnibus Imperator salutatus, senatus principibus aduocatis, Imperatorios thesauros aperuit, in quibus nihil præter auri tres centenarios est repertum. Re deliberata, consentientibus suffragijs est decretum, ut qui nulla probabili de causa pecuniam accepissent, eam, aut saltem eius semissem, restituerent. Cum igitur ex decreto semissis exigeretur nõ minus CCC centenarijs in fiscum est relatum. Basilius die festo magnam Ecclesiam ingressus, ut incruentæ uictimæ particeps esset, à Photio Patriarcha est prohibitus, eum homicidam appellante: ob quam repulsam iratus, indicto concilio, Photiũ Ecclesia expulit, quasi D. Ignatius cõtra leges, à Barda Cæsare sede põtifica deiectus esset, & ille, non ritè diuinum thronum

Semißis profuse à Michaele pecuniæ fisco restitutus.

Photio eiecto Ignatius in patriarchatũ restituitur.

καὶ ποτε ἑσπέρας μετὰ δεῖπνον ἀνακλιθέντος αὐτοῦ καὶ ὁ Βασίλειος καὶ ἡ Εὐδοκία συνανεκέκλιντο. Βασιλῖνος δέ τις τῆς βασιλέως τριήρους πρώην ἐρέτης ὤν, διὰ δὲ σώματος ὡραιότητα προσληφθεὶς παρὰ τοῦ κρατοῦντος, καὶ τότε οἰνωθείς, παρεστὼς τότε δειπνοῦντι τῷ βασιλεῖ, ἐξεθείαζεν αὐτὸν ὡς εὐφυῶς ἄγαν καὶ φιλοτέχνως ἡνιοχήσαντα. ὁ δὲ (ἤδη γὰρ ἀκρατίσατο, καὶ τὸν νοῦν ἐξεβέβλητο) ἡσθεὶς τοῖς ἐπαίνοις, ἐδίδου αὐτῷ τὰ φοινικόχροα πέδιλα, καὶ προσέταττεν ὑποδύσασθαι, καὶ βασιλικῶς εὐφήμει. τοῦ δὲ δυσωπουμένου, καὶ πρὸς τὸν Βασίλειον ὁρῶντος, ὁ βασιλεὺς ἐχαλέπαινε, καὶ ὁ Βασίλειος ἐπένευσεν αὐτῷ πεισθῆναι καὶ ὑποδύσασθαι. καὶ ὃς λαβὼν ὑπεδύσατο. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ Βασιλείῳ ἔφη χαλεπαίνων· τούτῳ μᾶλλον ἢ σοὶ τὰ τῆς βασιλείας παράσημα ἐπιπρέπουσιν. ἢ οὐκ ἔξεστί μοι, ὡς σὲ βασιλέα πεποίηκα, ποιῆσαι καὶ ἕτερον; ἐντεῦθεν δεδιὼς ὁ Βασίλειος καὶ περὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ τῇ ζωῇ, δρᾶσαι πρὸ τοῦ παθεῖν ἐμελέτησεν, ἑτέροις τὸ μελέτημα κοινωσάμενος, ἐπεὶ αὖθις ἐν δείπνῳ ἀκράτου πόσεσι χρησάμενος ὁ βασιλεὺς ἤδη ἐκάρωτο, καὶ τῷ ἑαυτοῦ κοιτῶνι ἐν τοῖς κατὰ τὸν ἅγιον Μάμαντα βασιλείοις χειραγωγούμενος ἀνεκέκλιτο, καὶ ὕπνῳ βαθυτάτῳ κατείληπτο, πρῶτον μὲν ἐξιὼν ὁ Βασίλειος τὰ κλεῖθρα τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος κατέαξεν, ἵνα μὴ κλείσωσι τὰς θύρας οἱ περὶ τὸν βασιλικὸν κοιτῶνα στρεφόμενοι δυνηθεῖεν. εἶτα καὶ τοὺς συνομωμότας παραλαβὼν, εἴσεισι. τῶν δὲ προκοιτεύοντων ὀλίγων ὄντων καὶ κωλύειν ἐπιχειρούντων, θόρυβος ἤρθη, καὶ διυπνίσθη ὁ βασιλεύς. εἰσελθόντος δέ τινος τῶν σὺν τῷ Βασιλείῳ, καὶ τὸ ξίφος ἐρηκότος ἐπὶ τὸν Μιχαήλ, ἐκεῖνος τὰς χεῖρας ἦρε, καὶ ἄμφω ταύτας ὁ ξιφοφόρος πλήξας ἀπέκοψε, καὶ ὑπέστρεψε πρὸς τοὺς ἄλλους. ὁ δὲ Μιχαὴλ μὴ φυγεῖν οἷός τε ὤν, σφαλερῶς ἐκ τοῦ οἴνου βαίνων, καὶ τῇ μέθῃ συμποδιζόμενος, ἔκειτο δεινῶς ὀλοφυρόμενος, καί τις ἕτερος τῶν περὶ τὸν Βασίλειον ἔτι ζῶντα τοῦτον ἰδὼν, εἰσπήδησε, καὶ κατὰ τῶν στέρνων αὐτοῦ τὸ ξίφος ὤθησεν, ὡς καὶ τὴν γαστέρα τοῦτον περιρρῆξαι, ὡς ἐκπεσεῖν αὐτοῦ καὶ τὰ ἔγκατα.

ἀναίρεσις τοῦ βασιλέως Μιχαήλ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ τοῦ Μακεδόνος.

Τῷ μὲν οὖν Μιχαὴλ οὕτως ἀπελέλοιπε τὸ βιοῦν ἀξίως τῆς αὐτοῦ ζωῆς. ὁ δὲ Βασίλειος αὐτίκα εἰς τὰ βασίλεια παραγέγονε, καὶ τούτων γενόμενος ἐγκρατής, ἔπεμψέ τινα τῶν τοῦ κοιτῶνος, κηδεῦσαι τὸν Μιχαήλ. ὃς ἀπελθὼν περὶ τὸν δείλαιον, ἵππου ἐγκαρσίῳ ἐνειλημμένον σαγίσματι, καὶ ἀπαγαγὼν αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως ἔθαψεν. ὃς σὺν τῇ μητρὶ μὲν ἐβασίλευσεν ἔτη δέκα καὶ τέσσαρα, ὕστερον δ' ἄλλα ἕνδεκα μόνος ἦρξεν αὐτός. ἐπεὶ δὲ τῆς βασιλείας δραξάμενος ὁ Βασίλειος, καὶ παρὰ πάντων αὐτοκράτωρ ἀνευφημηθεὶς, οἱ δὲ βασιλικοὶ, παρόντων τῶν τῆς συγκλήτου λογάδων, ἀνέῳξε θησαυρούς, ἐν οἷς οὐδὲν ἕτερον εὗρεν, ἢ μόνα χρυσίου κεντηνάρια τρία. βουλῆς οὖν προτεθείσης ἐψηφίσθη παρὰ πάντων, ὅσοι ἀσυμμέτρως χρήματα λαβόντες εἶεν λαβεῖν, ἀναδιδόναι ταῦτα, εἰ τύχοι δὲ μετριώτερον, τὰ ἡμίσεα. καὶ ἀπολύθεισης τῆς ψήφου τὰ ἡμίσεα ὑπεδείχθησαν, καὶ ἐς τριακοσίων ἐν τοῖς κεντηναρίων τὸ ταμεῖον τὸ βασιλικὸν εἰσῳκίσθη. ὡς δὲ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν ἑορτῇ ἀπελθὼν ὁ Βασίλειος, καὶ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας μετασχεῖν ἐβούλετο, ἐκωλύθη παρὰ τοῦ πατριάρχου Φωτίου, ἀνδροφόνον ἀποκαλοῦντος αὐτόν. ὀργισθεὶς οὖν διὰ τοῦτο, σύνοδον συνέλεξε, καὶ τὸν Φώτιον τῆς ἐκκλησίας ἐξώθησεν, ὡς παρανόμως τοῦ Ἰγνατίου καταπαυσθέντος τοῦ θρόνου τοῦ ἀρχιερατικοῦ, παρὰ Βάρδα τοῦ καίσαρος, καὶ αὐτοῦ μὴ κανονικῶς, ἐκείνου ζῶντος, τὸ

ὅτι τῶν βασιλικῶν δαπανηθέντων χρημάτων ὁ βασιλεὺς συνῆξεν εἰς τὸ ἴδιον βασιλικόν.

Φώτιος ὁ πατριάρχης ἐξώσθη τῆς ἐκκλησίας.

τος, τοῦ θρόνου τὸν θεῖον ὑποβατεύσαντος, * πάτριον λόγον πρόφασιν προβαλλόμενος ἀνάγει γοῦν πάλιν εἰς τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης περιωπὴν τὸν θεῖον Ἰγνάτιον. αὐτοῦ δὲ τῶν σκήπτρων ἐπειλημμένου αὐτοῦ, ἀντεγείρουσιν αὐτῷ χεῖρα τῶν πατρικίων τινὲς Γεώργιος καὶ Σαββάτιος, οἳ γνωρισθέντες ληφθέντες τε, ταῖς εἰς σῶμα ποιναῖς ἐκολάσθησαν. ἔστεψε δὲ Βασίλειος Κωνσταντῖνον καὶ Λέοντα τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, μετέπειτα δὲ καὶ τὸν τρίτον Ἀλέξανδρον. τὸν δὲ τέταρτον Στέφανον πατριάρχην βουλόμενος προχειρίσασθαι, νεώτερον ὄντα τότε, τῷ κλήρῳ τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας κατέλεξε. τὰς δὲ θυγατέρας αὐτοῦ τέσσαρας οὔσας τῇ βασιλικῇ μονῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας κατέταξεν. ἐπὶ δὲ τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ Ἀγαρηνῶν ἐκστρατεύσας, ἡττήθη, καὶ πολλοὶ μὲν ἔπεσον, ἑάλω δ' ἂν καὶ αὐτός, εἰ μὴ ὁ Ἀβάστακτος Θεοφύλακτος, ὁ πατὴρ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος Ῥωμανοῦ τοῦ Λακαπηνοῦ, αὐτὸν διεσώσατο. ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν μεγαλόπολιν, τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Χριστοφόρον ἐπὶ τῶν Ἀγαρηνῶν εἰς τὴν Κρήτην ἐκπέμπει. ὃς συμβαλὼν αὐτοῖς καὶ τρεψάμενος, τὸ θράσος σφῶν ἐταπείνωσεν. ἐκστρατεύει δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἑῴᾳ μοίρᾳ Ἀγαρηνῶν ὁ αὐτοκράτωρ Βασίλειος, καὶ ἐπὶ τῶν Μανιχαίων ὧν ἐξῆρχεν ὁ Χρυσόχειρ καλούμενος, καὶ φρούριά τινα κατασχών, καὶ λείαν ἐλάσας, ἐπεχείρησε μὲν πολιορκῆσαι καὶ τὴν Τεφρικὴν τὴν αὐτῶν μητρόπολιν. γνοὺς δὲ ταύτην καὶ προσεδρείας δεομένην πολλῆς, καὶ ἄλλως δυσάλωτον, ἄρας ἐκεῖθεν ἀπῄει. καὶ τὸν Εὐφράτην ἰσχυρὸν πολὺν ῥέοντα, ζεύξας ναυσὶ διεπέρασε, καὶ πολλὰ τῶν ἐκεῖ ληϊσάμενος, καὶ φρούρια ἑλὼν ἕτερα, καὶ τοῖς μὲν τῶν βαρβάρων σπεισάμενος, τοὺς δὲ προσκεχωρηκότας αὐτῷ δεξάμενος, εἰς τὴν τῶν πόλεων προκαθημένην ἐπανελήλυθε, καὶ θριαμβεύσας διὰ μέσης τῆς πόλεως, εἰς τὰ βασίλεια ἐπανῆκεν. ὁ δὲ τῶν Μανιχαίων προεστηκὼς ὁ Χρυσόχειρ ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐπιβὰς χωρῶν, καὶ αὐτὰς ἐλῄζετο. στέλλει τοίνυν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν. ὅτι δὲ μὴ ἀξιόχρεων εἶχε δύναμιν ἐπὶ συστάδην αὐτῷ συμβαλεῖν οὐκ ἐνόμιζε δεῖν. ὅπη δὲ παρῄει, τοὺς αὐτοῦ συμπλεκόμενος σκεδαννυμένους καὶ ποιουμένους καταδρομάς, ἐκάκου αὐτούς, καὶ οὐκ ἀδεῶς εἴα ποιεῖσθαι τὰς ἐκδρομὰς καὶ τὰς λεηλασίας. διὸ καὶ ἣν εἶχεν ἔχων λαβὼν λείαν ὁ Χρυσόχειρ ἐπαγόμενος, οἴκαδε ἐπανέστρεφεν. ὁ δὲ δομέστικος τῶν σχολῶν, δύο στρατηγοῖς ἐντειλάμενος παρακολουθεῖν μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ταγμάτων, καὶ μὴ ἐᾶν τοῖς βαρβάροις σκεδαννυμένοις λεηλατεῖν. ἑσπέρας δὲ τοῦ μὲν Χρυσόχειρος καὶ τῶν περὶ αὐτὸν αὐλισαμένων ἐν τῇ ὑπωρείᾳ, τῶν δὲ Ῥωμαίων τὰ μετεωρότερα προκατειληφότων, ἔρις ἐνέπεσε περὶ πρωτείων, καὶ τοῦ, τίνες ἂν εἶεν ἀγαθοὶ μᾶλλον τὴν ἰσχὺν τοῖς ἀμφοῖν τῶν στρατηγῶν στρατιώταις. ὡς δ' ἑκάτεροι ἑαυτοὺς προετίθεσαν τῶν ἄλλων μεγαλαυχοῦντες, εἷς τις λῦσαι τὴν ἔριν σπεύσας βουλόμενος, ἵνα τί μάτην συστρατιῶται, φησί, θρασυνόμεθα, ἐξὸν μὴ λόγοις ἀλλ' ἔργοις ἀποφῆναι, τίνες ἄνδρες εἰσὶν ἀγαθοί, τῶν πολεμίων παρόντων; ἐδόκει οὖν ἡ βουλὴ τοῦ ἀνδρὸς ἀγαθή, καὶ αὐτίκα τοῖς πολεμίοις ἐπέθεντο, οἱ δὲ τῷ αἰφνιδίῳ καταπλαγέντες, νῶτα τοῖς βάλλουσιν ἔστρεψαν, καὶ τῆς διώξεως ἐπὶ πολὺ γενομένης, κατεστρώθη τὸ μεταξὺ πεδίον νεκροῖς, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Χρυσόχειρ ἔπεσε τότε, καὶ πολλοὶ δ' ἐζωγρήθησαν, καὶ τῷ βασιλεῖ ἐστάλησαν δέσμιοι, καὶ αὐτὴ δ' ἡ κεφαλὴ τοῦ Χρυσόχειρος. Ἰγνατίου δὲ τοῦ πατριάρχου μεταστάντος εἰς τὰς ἐκεῖθεν μονάς, ὃς ἕνδεκα ἔτη τὰ πάντα τῶν τῆς ἐκκλησίας ἴθυνεν οἴακας, ὁ Φώτιος τὸ δεύτερον παρὰ τοῦ βασιλέως εἰς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον ἀνάγεται. ἐπιβουλὴ δὲ συσκευαζομένη ἐπὶ τὸν βασι-

[illegible]

eo superstite occupasset. * eoque praetextu abusus D. Ignatiũ in Põtificatus speculam restituit. Basilio recens sceptris potito, quidã ex Patricijs se opposuere, Georgius & Sabbatius, qui deprehẽsi et capti, pœnas corporibus dederũt. Filios tres Constantinũ, Leonẽ & Alexandrũ augustalibus coronis ornauit. Quartũ natuque minimum Stephanũ Patriarcham creare uolens, in numerum cleri Ecclesiæ retulit. Filias quatuor in regio monasterio S. Euphemiæ collocauit. Bello contra Cretenses Agarenos suscepto, uictus est, multisque cæsis, & ipse captus esset, nisi Theophylactus Abastactus Romani Lacapeni, qui pòst imperauit, pater, eum eripuisset. In magnam urbem reuersus, affinẽ suum Christophorũ in Cretam contra Agarenos misit. qui cum eos acie uicisset, Barbaricã audaciã fregit. Idem Basilius etiam contra Orientales Agarenos & Manichæos, qui cuidã Chrysochiri parebant, est profectus, & castellis quibusdã captis, actaque præda, etiã Tephricam eorum Metropolim obsidere statuit, sed cum eam & longam obsidionem postulare, et alioqui expugnatu difficilẽ esse cognouisset, inde discessit: & Euphratẽ exundantem, nauibus iunctum transiit, ac circumiacentia loca populatus, multis castellis expugnatis, cũ Barbarorum alijs pace facta, alijs in deditionẽ acceptis, triumphans per mediam urbem inuectus, in Regiam est reuersus. At Manichæorũ principe Chrysochire, Romanas prouincias inuadente, easque populante: Imperator Domesticum legionum contra eum mittit: qui quia iustas copias nõ adducebat, acie cum hoste decernendum esse non putabat, sed ubi res ferebant, in excursionibus palantes & malè tractatos, inhibuit, quo minus securi prædatum exirent. Quare Chrysochir, abducta quã ceperat præda, domum rediit. Ac legionum Domesticus duos duces se cum suis legionibus sequi iussit, neque pati Manichæos palantes prædas agere. Vesperi cum Chrysochir cũ suis ad radices montis castra haberet, iugo à Romanis præoccupato: contentio de præcellentia & ui bellica inter utriusque ducis milites est exorta. Vt uerò singuli se præstare alijs gloriabantur: quidam litem sedaturus, Quid, inquit, commilitones frustra nos iactamus, cum hoste propinquo, non uerbis sed factis iam demonstrare liceat, qui sint uiri fortes? Eo consilio probato, statim hostes inuaserunt, quos subita aggressione perculsos terga dantes diu persequuti, tantam eorum stragem ediderunt, ut interiecta planicies cadaueribus impleretur. Cecidit & Chrysochir, multique capti & uincti ad Imperatorem missi, unà cum Chrysochiris capite. Ignatio Patriarcha defuncto, post Ecclesiam undecim annis gubernatam: Photius à Basilio secundum in pontificia sede collocatur. Insidiæ Imperatori structæ

Insidiatores occisi.

Basilij liberi.

Expeditiones contra Agarenos.

Domesticus legionũ Chrysochirem & Manichaeos cædit.

Photio Patriarchatus restituitur.

Insidiatorũ pœnæ. non latuerunt, eiusq; princeps Romanus Curcuas oculis est priuatus, reliqui flagris cæsi, rasisq; pilis relegati. *Basilij bellum Syriacum.* Sub ueræ tempus Imperator unà cum filio Constantino Syriæ bellũ infert, castella quædam capit: quædã, iniecto ex aliorum expugnatione terrore, in deditionẽ accipit. *Germaniciã Adata.* Deinde Germaniciam inuadit, & suburbijs incensis, urbem Adatã obsidet. Ciuibus negligenter se defendentibus, Basilio rogante qua re freti se non dederent, urbe iam iam capienda? *Falsum oraculum.* quidam prouectæ ætatis homo ait, se certò scire, non esse in fatis, ut nunc urbs ab ipso capiatur, sed ab alio, qui ex eius lumbis descenderet, nomine Constantino. Cum uerò Imperator filio demonstrato, eum esse Constantinum dixisset, & senex eum esse Cõstantinum, à quo sua urbs capienda esset, negaret, sed alium quendam ex eius posteris: Basilius ob eam diuinationem iratus, oppugnationẽ acrius urget, sed cum nihil proficeret, ac frigus exercitum infestaret: soluta obsidione, reditum cogitat, captiuis interfici iussis, ne custodia opus esset, neue opportunitatem nacti, aliquid nouarent. *Andreas Dux Amerã Agarenum cædit.* Cum autẽ Tarsenses & Melitenæi Agareni prouincias Romanas incursarent, Dux Andreas eorum insolentiam reprimebat, & missis ad se ab Amera blasphemis literis, quibus scribebat, si ipse illum inuasisset, nihil ei Mariæ filium profuturum, de imagine matris Dei suspensis, dixit: Domina, remunerare fremitum hominis arrogantis. His dictis contra blasphemum eduxit copias, commissáque pugna, hostes in fugam uersi maxima ex parte cadunt, ipse'que Ameras iugulatur, paucis fuga elapsis. *Styppiotes ab Agarenis profligatur.* Sed Dux ex inuidia delatus, quum Tarsum etiam capere potuisset, noluisse: Imperator ducatum illi ademptum Styppiotæ tradit, & Tarsi excidium pollicenti, & alia magnifica iuueniliter iactanti, qui adeò nihil eorum quæ gloriabatur, effecit, ut etiam ex negligentia & inconsiderata castrametatione in cladem inciderit. Nam Barbari castra eius, in quibus nullas agi excubias cognorant, noctu aggressi, multos cædunt, sed plures à sese inuicem obtriti perierunt, itáque superiores fuere Agareni. *Agarenorũ Carthaginẽsium in Occidẽte grassationes, Basilij & Frãcorum auxilijs retundantur.* Eo rerum Orientalium statu, Occidens peius etiam se habebat. Nam Italia quæ Romanis Imperatoribus parebat, & maxima Siciliæ pars, multæ'que gentes aliæ, sub Michaele tributariæ factæ sunt Carthaginensibus. Carthaginenses enim Agareni, classe instructa, multis'que oppidulis captis: Ragusium obsident. Ragusinis per legatos auxilia petentibus, Basilius centum naues bellicas subsidio mittit, quas contra se ire Agareni ubi cognouerunt, soluta obsidione Longobardiam inuasere, captáque Bari urbe, eius'que tuto receptu usi, totam Longobardiam occuparunt. Cæteræ quoque gentes quę ab Agarenis premebantur, cum audissent

λίωσιν ἔλαθον, ὧν ὁ μὲν ἐξάρχων αὐτῶν ῥωμανὸς ὁ κουρκούας ἐξεκόπη τὰ ὄμματα, οἱ δὲ τούτῳ συνομοσάμενοι, αἰκισθέντες, καὶ περιξυρέντες τὴν τρίχα, ὑπερορίαν κατεδικάσθησαν. ἤδη δὲ τοῦ ἔαρος ἀναλάμποντος, ἐκστρατεύει ἐπὶ τῆς *ἐκστρατεύει κατὰ συρίας.* συρίας, ἔνα τὸν υἱὸν τὸν κωνσταντῖνον ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ εἷλε τῶν φρουρίων τινά, ἕτερα δὲ καὶ προσεχώρησαν αὐτῷ διὰ τὴν τῶν ἄλλων ἅλωσιν δειλιάσαντες. εἶτα τῇ γερμανικείᾳ προσβάλλει καὶ τὰ προάστεια δῃώσας αὐτῆς, ἄπεισι πρὸς πόλιν τὴν ἄδαταν, καὶ ταύτην ἐπολιόρκει. *ὅτι πολιορκῶν τὴν ἄδαταν ὁ βασίλειος, ἤκουσε παρά τινος μὴ ὑπ' αὐτοῦ ἁλωθήσεσθαι αὐτήν.* ὀλιγώρως δὲ πρὸς τὴν πολιορκίαν διακειμένων τῶν πολιτῶν αὐτῆς, ἤρετο αὐτοὺς ὁ βασίλειος, ὅτῳ πεποιθότες, οὐ προσέχονται οἱ, ἤδη τῆς πόλεως ἁλισκομένης; καί τις τῶν χρόνῳ προβεβηκότων φησὶν, ἀκριβῶς εἰδέναι, ὡς οὐχ ὑπό σου πέπρωται τὴν πόλιν ἁλῶναι νυνί, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου τῶν ἐξ ὀσφύος καταγομένων σου κωνσταντίνου τὴν κλῆσιν. τοῦ δὲ βασιλείου τὸν υἱὸν ἐπιδείξαντος, καὶ οὗτος ὁ κωνσταντῖνος εἰπόντος, ὁ γηραιὸς ἐκεῖνος, οὐχ οὗτος ἔφη ὁ κωνσταντῖνος ἐστὶν, ὑφ' οὗ ἡ ἡμῶν πόλις ἁλώσεται, ἕτερος δέ τις τῶν ἐκ γένους τῶν σῶν. μηνίσας οὖν ἐπὶ τοῖς τοῦ πρεσβύτου προμαντεύμασιν ὁ βασίλειος, καρτερώτερον τῇ πολιορκίᾳ ἐπέθετο. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἤνυε, καὶ ψῦχος δὲ γεγονὸς ἐλύπει σφόδρα τὸ στράτευμα, τὴν πολιορκίαν λιπὼν, ἐπανόδου ἐμέμνητο, τοὺς αἰχμαλώτους ἀναιρεθῆναι προστάξας, ἵνα μὴ φυλακῆς δέοιντο, ἤ τι νεωτερίσωσιν ἄδειαν λαβόμενοι. *ὅτι ὁ ἀνδρέας τοὺς περὶ μελιτηνὴν ἀγαρηνοὺς ἐκάκωσεν.* οἱ δ' ἐκ ταρσοῦ καὶ μελιτηνῆς ἀγαρηνοὶ τὰς ῥωμαϊκὰς κατέτρεχον χώρας, οἷς ἀντιπαρὼν ὁ στρατηλάτης ἀνδρέας τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἀνέκοπτεν. ἐπιστείλαντος δ' αὐτῷ τοῦ ἀμηρᾶ τῆς ταρσοῦ, ὡς οὐδέν σε ὁ τῆς μαρίας υἱὸς ὀνήσει κατὰ σοῦ ἐλθόντος μου, ἐκεῖνος τὴν βλάσφημον ἐπιστολὴν λαβὼν, εἰκόνος τῆς θεομήτορος ἐξηρτήσατο, ἀπόδος τῷ ἀλαζόνι λέγων ὦ δέσποινα τοῦ φρυάγματος τὰ ἐπίχειρα. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐχώρει ἐπὶ τὸν βλασφημήσαντα, καὶ μάχης κροτηθείσης τρέπονται οἱ πολέμιοι, καὶ γίνεται τούτων φόνος πολὺς, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἀμηρᾶς ἀποσφάττεται, μετρίων διαφυγόντων τινῶν. φθονηθεὶς δὲ ὁ στρατηλάτης διεβέβλητο, ὡς δυνάμενος καὶ τὴν ταρσὸν ἑλεῖν, οὐκ ἐθελήσας. διὸ ἀφαιρεῖται μὲν ὁ βασιλεὺς τὴν ἀρχὴν ἀπ' αὐτοῦ, δίδωσι δὲ ταύτην τῷ στυππειώτῃ ἐπαγγελλομένῳ καὶ τὴν ταρσὸν ἐκπορθῆσαι, καὶ ἄλλα πλείω καταφρυαττομένῳ νεανικευομένῳ. ὃς οὐ μόνον οὐδὲν ὧν ηὔχει κατώρθωσεν, ἀλλὰ καὶ δυστυχήματι περιπέπτωκεν ἐξ ἀμελείας καὶ ἀπερισκέπτου στρατοπεδεύσεως. γνόντες γὰρ οἱ βάρβαροι τὸ ἐκείνου στρατόπεδον ἀφυλάκτως ἔχειν, νυκτὸς αὐτῷ ἐπιτίθενται, καὶ ἀναιροῦσι πολλοὺς, οἱ πλείους δὲ ὑπ' ἀλλήλων συμπατούμενοι διεφθείροντο, καὶ οὕτως ὑπερέσχον οἱ ἐκ τῆς ἄγαρ. ἀλλὰ τὰ μὲν ἑῷα οὕτως εἶχε τὸν τρόπον, χεῖρον δὲ διέκειτο τὰ ἑσπέρια. ἥ, τε γὰρ τοῖς ῥωμαίων βασιλεῦσιν ὑπήκοος ἰταλία, καὶ τὰ πλεῖστα τῆς σικελίας, ὑπόφορα τοῖς καρχηδονίοις ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ μιχαὴλ γεγόνασιν, ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλα *περὶ τῶν καρχηδονίων ἀγαρηνῶν.* τῶν ἐθνῶν πλείονα. στόλον γὰρ ἐξαρτύσαντες οἱ ἐκ καρχηδόνος ἀγαρηνοὶ, πολλὰ μὲν εἷλον πολίσματα, τέλος δὲ ἐπολιόρκουν καὶ τὸ ῥαγούσιον. στείλασιν οὖν οἱ ῥαγουσῖοι πρεσβείαν πρὸς τὸν βασιλέα βασίλειον, ἐπικουρίαν παρ' αὐτοῦ ἐξαιτούμενοι, καὶ ὃς ἑκατὸν αὐτοῖς πολεμιστηρίους νῆας ἐκπέπομφεν, ἃς ἐπ' ὠφελείᾳ σφίσι μαθόντες οἱ πολιορκοῦντες ἀγαρηνοὶ, λύσαντες τὴν πολιορκίαν τοῦ ῥαγουσίου, τῇ λογγιβαρδίᾳ προσέβαλλον, καὶ τὸ ἄστυ τῆς βάρεως εἷλον, καὶ τούτῳ κεχρημένοι ὁρμητηρίῳ, πάσης τῆς λογγιβαρδίας ἐκράτησαν. γνόντα δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, τὰ παρὰ τῶν ἀγαρηνῶν τότε, ὡς εἴρηται, πιεζόμενα,

μένα, τὸ γεγονὸς περὶ τὴν Ῥαγούσιον, καὶ ὅτι τὴν ἐκ βασιλέως συμμαχίαν δεδιότες οἱ πολέμιοι, τῆς πολιορκίας ἀπέστησαν. πρεσβεύουσι καὶ αὐτοὶ συμμαχίαν αἰτοῦντες, καὶ ἑαυτοὺς τῇ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ ὑποτιθέμενοι. καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν πρεσβείαν προσήκατο, καὶ ἐπικουρεῖ τοῖς ἱκέταις διά τε τοῦ προαγγελθέντος στόλου, καὶ διὰ τοῦ τῶν Φράγγων ῥηγός. ἐπέστειλε γὰρ ἐκείνῳ, συναντιλαβέσθαι τοῦ περὶ τὸν Ἀγαρηνῶν πολέμου τοῖς τῶν Ῥωμαίων στρατεύμασιν, ὑφ' ὧν ἡ τῶν Ἀγαρηνῶν κατεπολεμήθη στρατιά, καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἑάλω σουλδανὸς καλούμενος, ὃν ὁ ῥὴξ τῶν Φράγγων εἰς Καπύην ἀπήγαγεν. ὅπου δύο διατρίψας ἐνιαυτοὺς, οὐκ ὤφθη παρά τινι μειδιάσας οὐδέποτε, ὥστε τὸν ῥῆγα θαυμάζειν, καὶ εἴ τις ἀπαγγείλοι αὐτῷ γελῶντα τὸν βάρβαρον, δώσειν τι ἐπαγγέλλεσθαι τῆς ἀγγελίας μισθόν. ἅπαξ οὖν τις ποτὲ ἰδὼν τὸν σουλδανὸν γελάσαντα. καλέσας οὖν τὸν βάρβαρον ὁ ῥὴξ, τὴν αἰτίαν τοῦ γέλωτος ἤρετο; ὁ δὲ τροχοὺς, εἶπεν, ἁμάξης ὁρῶν, ὧν τὸ μὲν πρόσγειον ἦν, τὸ δ' ἦρτο μετέωρον, εἶτα τὸ μὲν μετέωρον κατῆλθε πρὸς γῆν, τὸ δὲ πρόσγειον μετεωρίζετο. οὕτω δ' εἰκάσας καὶ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα κινεῖσθαι καὶ μεταφέρεσθαι ἐξεγέλασα, λογισάμενος, ὡς οὐκ ἀδύνατον, οὕτω διατεθῆναι καὶ τὰ κατ' ἐμαυτὸν, καὶ ὥσπερ ἐξ ὕψους κατηνέχθην εἰς ταπεινότατα, οὕτως αὖθις ἴσως ἐκ χθαμαλοτάτου εἰς ὕψος ἐπαρθῆναι καὶ γενέσθαι μετάρσιον. ταῦτα μὲν εἶπεν ἐκεῖνος. ὁ δὲ ῥὴξ καὶ τὴν τοῦ λόγου ἀλήθειαν ὡς νοῦν εἰληφὼς, καὶ τὸν σουλδανὸν τῆς μεταβολῆς κατοικτείρας, ᾠκειώσατό τε αὐτὸν, καὶ παρρησίας μετέδωκε, καὶ συνετὸν τὸν ἄνδρα οἰόμενος, ἐχρῆτο καὶ βουλευτῇ αὐτῷ. ὁ δὲ πανοῦργος ὢν, δόλῳ τὸν ῥῆγα μετῆλθε. ὁ μὲν γὰρ ῥὴξ τήν τε Καπύην καὶ τὴν Βενεβεντὸν τὰς πόλεις νέον κτησάμενος, ἐδεδίει περὶ αὐτῶν, μή ποτε τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιήσονται. ὁ δὲ βάρβαρος ἐκεῖνος τοῦτ' ἐγνωκὼς, πρόσεισι τῷ ῥηγὶ, καὶ φησίν. εἰ βούλει σοι τὴν τῶν πόλεων τούτων ἀρχὴν βεβαίαν τηρῆσαι, τοὺς λογιμωτέρους τῶν ἐν αὐταῖς μετάγαγε ἀλλαχοῦ, καὶ οὐκέτι τὸ πλῆθος καθ' ἑαυτὸ γεγονὸς, οὐδὲν φρονήσει νεώτερον. συνῄνεσεν οὖν τῇ συμβουλῇ ὁ ῥὴξ οἰηθεὶς, ἰδίῳ σκοπῷ, καὶ ἀσυμφανῶς δεσμὰ ἐχαλκεύοντο. ὅτε καὶ τοῖς ἐξόχοις τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ὁμιλῶν ὁ πονηρὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ, καὶ ὥσπερ φιλικώτερον προσφερόμενος, καὶ ἐν ἀπορρήτοις λέγει αὐτοῖς ὡς ὁ ῥὴξ βούλεται δύο ἀξιολογωτέρους τῶν πολιτῶν, ὑπὸ δεσμοῖς ποιησάμενος, εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν μεταγαγεῖν, καὶ πίστις, ἔφη, τῶν λόγων τὸ τὰς σιδηρᾶς ἁλύσεις χαλκεύειν καὶ χειροπέδας καὶ ἄλλα δεσμά. τούτων τοίνυν ἐκεῖνοι ἀληθεῖς εὑρηκότες, εὐνοεῖν αὐτοῖς αὐτὸν ὑπειλήφασι, καὶ ἐξελθόντι πρὸς κυνηγέσιον τῷ ῥηγὶ τὰς πύλας τῶν πόλεων ἐπεζύγωσαν, καὶ οὐκέτι τοῦτον ἔσω εἰσεδέξαντο. καὶ ὁ μὲν ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν, ὁ δὲ σουλδανὸς παρὰ τῶν πολιτῶν ἐκείνων ἀντιμισθίαν εὕρατο τὴν ἐλευθερίαν. ἀπελθὼν οὖν καὶ τὴν προτέραν ἀρχὴν αὖθις κατακτησάμενος, ἐκστρατεύει κατὰ τῶν εἰρημένων πόλεων τῆς τε Καπύης καὶ τῆς Βενεβενδοῦ. οἱ δὲ τῇ πολιορκίᾳ πιεζόμενοι, στέλλουσι πρὸς τὸν ῥῆγα, συγγνωμονῆσαι σφίσι, καὶ συμμαχῆσαι θερμῶς ἐξαιτούμενοι. ὡς δ' ἐκεῖνος τὴν πρεσβείαν οὐ προσήκατο, ἐπιχαίρειν εἰπὼν τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν. πρὸς τὸν βασιλέα Βασίλειον ἑτέραν πρεσβείαν ἐστάλκασι, παρακαλοῦντες ἐπαρῆξαι αὐτοῖς κινδυνεύουσι. καὶ ὃς ὑπέσχετο, καὶ ὁ πρεσβευτὴς ἐπανιὼν, θαρρεῖν παρεγγυήσων τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ, ἑάλω δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, καὶ μαθὼν ὁ σουλδανὸς

Ὁ δὲ ῥὴξ Φράγγων συμμαχῶν τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ ἐνίκησε, τὸν ἄρχοντα [illegible] καὶ δόλῳ [illegible].

quid Ragusii accidisset, & ut hostes, reformidatis Imperatoris auxiliis, ab obsidione destitissent: auxilia & ipsæ petunt, se Romano imperio subiicientes. Basilius recepta legatione, supplicibus & classe illa & per Francorum Regem opem tulit. A quo per literas petiit, ut Romanis legionibus in bello Agarenico adesset, ab iisque Agarenorum exercitu deuicto, eorum princeps, quem Sultanum uocant, captus, & à Rege Capuam perductus. Vbi quum biennium uersatus esset: nunquam à quoquam risisse uisus est, ut Rex miratus, diceret, se ei qui Barbarum risisse nunciaret, præmium daturum. Quem quum quidam semel risisse nunciasset, accersito Sultano risus causam quæsiuit. At ille: Rotas currus (inquit) uidi, quarum quum altera terræ incumberet, altera sursum tolleretur: mox ea quæ sublimis fuerat, depressa: quæ humilis, in altum elata est. Vnde coniectura capta, res humanas etiam eodem modo moueri & transferri, in risum erupi: posse fieri cogitans, ut & mearum rerum idem status esset: ac me, quemadmodum è sublimi sum humi depressus, sic ex humili loco in altum elatum, sublimem fore. Rex & ueritate orationis considerata, & Soldani ob fortunæ cōmutationem misertus: eum liberius habitum in familiaritatem suam asciuit, & eius ut uiri prudentis consiliis usus est. Is uerò, homo callidus, Regem dolo circumuenit. Nam cum Capua & Beneuento recens potitum uereri cognouisset, ne eæ urbes de uindicanda libertate cogitarent: Si, inquit, Imperium istarum urbium firmum habere studes: ciues clariores aliò transferto. Nam uulgus per se, nouis rebus non studebit. Id consilium Rex sibi utile futurum ratus, exequi statuens, clam uincula ferrea fabricabatur. At improbus ille uir, cum utriusque ciuitatis principibus colloquens, atque in eorum familiaritatem sese insinuans, secretò dicit, Regem in animo habere primarios ciues uinctos in suam transferre regionem, Quod uerè à se dici, illud argumento esse quod ferreas cathenas, manicas, aliàque uincula fabricaretur. Id illi quum uerum deprehendissent, hominem sibi bene uelle opinati, Regi uenatum egresso portas clauserunt. Is igitur non admissus domum rediit, Sultanus autem à ciuibus libertate remunerationis ergò accepta, pristinóque Imperio recuperato, iisdem Capuanis & Beneuentanis bellum infert. Qui cum obsidione urgerentur, per legatos admissi facinoris ueniam à rege precati, suppetias sibi ferri enixè petunt. Sed ut ille, repudiata legatione, se interitu illorum lætari dixit: ad Imperatorem Basilium alia legatione missa, ut sibi periclitantibus subueniret, cum legatus impetratis auxiliis rediret, ciues suos bonis animis esse iussurus: captus est ab hostibus, ex quo cū Sulta-

Sultanus Agarenorum à Francis captus, Regē eorū doloso consilio Capua et Beneuento pellit.

Res humanæ rotis curruum similes.

Sultanus eiectis Francis Capuam & Beneuētum frustra obsidet.

Captiuus legatus pro salute patriæ se deuouet.

mus cognouisset, unde ueniret, & quàm lętũ ciuibus nuncium afferret: ait illi, Si uiuere uolueris, tuis de muro prospectantibus renunciato, Imperatorem auxilia negasse. Quòd ni feceris, te è uestigio moriturũ scito. Promisit ille se facturum quemadmodum iuberetur, & uinctus astans ante moenia, dum se legationẽ obiisse, & auxilia statim ab Imperatore uentura dicit, gladijs dissecatur. Sultanus uerò urbiũ expugnatione desperata, recessit. Tarsi quoque

Agarenorũ Tarsensiũ Cretensium & Carthaginensium clades.

Ameras Esman cum magnis nauigijs, quę Agareni Cũparia uocãt, Euripi urbẽ aggressus, nihil effecit, sed & ipse letali accepto uulnere perijt, & maxima pars exercitus illius. Cretæ porrò princeps Saet Apochaps, Photiũ uirum strenuũ alteri classi à se instructa præfecit, qui & Ægæi maris oram, & insulas populabatur. Cui cum Romana classis, cuius nauarchus erat nauticus Drungarius Patricius Nicetas Ooryphas, occurrisset: multas hostiliũ nauium unà cum uectoribus igni Græco in cineres redegit, multas ferro confecit, ac plures demersit. Qui multiplex hoc discrimen turpi fuga euaserant, incolumitate non contenti, piraticis nauibus paratis, Peloponesum & uicinas insulas uexauerũt. Sed eos idem Drungarius, cum ad portum Cenchrearũ applicuisset, ac naues hostiles circa Methonã, Pylum & Patras crebrò stationes habere didicisset: triremibus per Isthmum Corinthiacum celeriter terra traductis, subitò aggreditur: ijsq́ improuisa impressione perculsis piraticas naues partim cremat, partim cum ipsis uiris demergit, duce quoque hostium Photio interfecto. Et sic classis Cretensium perijt. Verum ex Aphrica aliæ naues sexaginta ingẽtes Romanis prouincijs uastãdis usq; ad Cephaleniam & Zacynthum processerunt. Contra eas Narsan classis pręfectus missus est. Sed cum multi ex remigibus fugã cepissent, et triremes semiuacuæ essent: nauarchus ita cum hostibus non congrediendũ esse ratus, casum illum ad Imperatorem refert, &

Captiui & desertoribus supplicio affecti.

desertores inquisiti, ac citò reperti sunt. Vt autem terrorem incuteret nautis, nec ullum tamen Christianum supplicio afficeret: triginta captiuos Agarenos carcere noctu extractos, fuligine inungi ne agnoscerentur, flagris'que cæsos per forum circumduci, & in Peloponesum perductos palis affigi iussit. Quo facto classiarij perterriti, noctúque hostes aggressi profligarunt, alijs cæsis, alijs captis. Deinde in Siciliam quoque transuecti, urbes Carthaginensibus obnoxias uexarunt & uastarunt. Cæterum Mesembriaci

Mesembriaci Arabes oram maritimã et insulas infestant.

Arabes, cognito Romanæ classis ocio, nauibus aduecti, Phoeniciæ & Syriæ oram infestarunt. Basilius enim cædem Michaelis decessoris sui expiaturus, multis in locis

Basilij templorum ędificationes.

urbis regię Archiduci Michaeli noua templa, atq; in ipsa Regia magnificã & sumptuosam ędẽ, nouæ Ecclesiæ indito nomine, cõstruxit.

ὅπῃ τε ἦν, καὶ οἷα κομίζει τοῖς αὐτοῖς ἀπαγγέλλειν. φασὶ πρὸς αὐτὸν, ὁ Ζωγρίβιλας, ἀπαγορεύσαντα τὸν βασιλέα τὴν συμμαχίαν τοῖς πέμψασιν, ἐὰν ἀπάγγελλον ἐκ τοῦ τείχους προκύψασιν, εἰ γὰρ μὴ οὕτω ποιήσεις, ἴσθι αὐτίκα διὰ τεθνηξόμενος. ὁ δὲ συνθέμενος ποιήσειν ὡς ἐπετάλη, καὶ εἶτε πρὸ τοῦ τείχους δέσμιος κατεχόμενος, ἔφη καὶ τὴν πρεσβείαν ἀνύσαι, καὶ ἄξειν ὅσον οὔπω ἐκ βασιλέως βοήθειαν, καὶ ὁ μὲν ταῦτα λέγων, τοῖς ξίφεσι κατατέτμητο. ὁ δὲ σουλτάνος ἀπελπίσας τὴν τῶν πόλεων ἅλωσιν, ἀνεχώρησε. καὶ ὁ τῆς Ταρσοῦ δὲ ἀμηρᾶς Ἐσμὰν μετὰ πλοίων μεγάλων, ἃ κουμπάρια τοῖς ἐκ τῆς Ἄγαρ ὠνόμασται, τῇ πόλει τοῦ Εὐρίπου προσέβαλεν, ἄπρακτος δ' ὑπῆρξεν, ἀλλ' αὐτός τε ἀπώλετο καιρίως πληγεὶς, καὶ τὸ πλεῖον τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ. ἀλλὰ μέντοι καὶ ὁ τῆς Κρήτης κρατῶν Σαὴτ ὁ Ἀποχὰψ ἕτερον στόλον ἐξοπλισάμενος, Φώτιόν τινα δραστήριον ἄνδρα τούτῳ ἐπέστησεν, ὃς τάς τε παραλίας τοῦ Αἰγαίου, καὶ τὰς νήσους ἐλῄζετο. ᾧ συναντήσας ὁ τῶν Ῥωμαίων στόλος, ἧς ναύαρχος ἦν ὁ τῶν πλοΐμων δρουγγάριος ὁ πατρίκιος Νικήτας ὁ Ὠορύφας. πολλὰς μὲν τῶν πολεμίων νηῶν ὑγρῷ πυρὶ ἀπετέφρωσε [illegible]

τῶν τοίνυν οὖν ταῖς δομήμασιν ἀσχολουμένων τῶν πλωΐμων, καὶ τῶν νώτων αὐτῶν οὐκ ἀφισταμένων ἐκ τῶν ἄρσεων, τῶν χειρῶν αὐτῶν ἐν τοῖς κοφίνοις δεδεμένων, ὁ στόλος ἐσχόλασε. διὸ οἱ ἀγαρηνοὶ ἀδεῶς, ὡς εἴρηται, τὰ παράλια ἐληΐζοντο, καὶ οὐ μόνα ταῦτα ἐκάκουν, ἀλλὰ καὶ τὴν Συράκουσαν ἐξεπόρθησαν, ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ ναυτικὸν τοῦ στόλου κατέτρυχε ταῖς οἰκοδομαῖς, καὶ τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ τοῦ Θεσβίτου ναὸν ἀνεγείρας, ἐτίμα γὰρ τοῦτον διαφερόντως, καὶ ὥσπερ προσληφθήσεσθαί ποτε παρ' αὐτοῦ, καὶ τοῦ πυρίνου συναπαρθήσεσθαι ἅρματι. ὅμως μέντοι τὴν ἅλωσιν καὶ κατασκαφὴν τῶν Συρακουσῶν μαθών, ἐστάλκει τοὺς ἀντικαταστησομένους τοῖς ἀλιτηρίοις ἀγαρηνοῖς, ἀλλ' οὐδὲν ἤνυσε. εἶτα τὸν Φωκᾶν Νικηφόρον, τὸν πάππον τοῦ μετέπειτα βασιλεύοντος Φωκᾶ, μετὰ δυνάμεως ἀξιομάχου ἐκπέμπει, ἄνδρα γενναιότατον ὁμοῦ καὶ στρατηγικώτατον, ὃς καὶ πολλὰ κατὰ τῶν ἀγαρηνῶν ἔστησε τρόπαια. ὅτε δὲ τῷ Θεοφιλίτζῃ, ὡς προείρηται, ἐξυπηρέτει ὁ Βασίλειος, συγκατῆλθεν ἐκείνῳ εἰς Πελοπόννησον, καὶ εἰς τὸν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου ναὸν εἰσῆλθε σὺν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐκεῖσε προσεδρεύων μοναχός τις ἀρετῆς ἀντιποιούμενος, ὃς τοῦ μὲν Θεοφιλίτζη οὐδεμίαν φροντίδα πεποίηται, τὸν δὲ Βασίλειον θεασάμενος, ὑπεξανέστη καὶ προσεκύνησε, καὶ φιλοφρόνως ἐδεξιώσατο. γυνὴ δέ τις χήρα ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ τυγχάνουσα, καὶ τῶν ἐγχωρίων πρωτεύουσα, πλούτῳ τε περιρρεομένη πολλῷ, συνήθης οὖσα τῷ μοναχῷ, καὶ μαθοῦσα τὸ γεγονός, μεταπεμψαμένη τοῦτον ἠρώτα, πῶς τὸν μὲν Θεοφιλίτζην ἄρχοντα περιφανῆ, καὶ τοῖς βασιλεῦσι κατὰ γένος προσήκοντα, οὔτε προσρήσεως οὔτε δεξιώσεώς τινος κατηξίωσε, τὸν δὲ ἐκείνου ὑπηρέτην καὶ προσεφώνησε καὶ τιμὰς μετέδωκεν, οὐκ ἀναλογούσας τῇ καταστάσει αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ λίαν ὑπερβαλλούσας αὐτήν; ᾔδει γάρ, εἰδυῖα τὸν μοναχόν, μὴ ἀλόγως ποιῆσαι τὸ γεγονός. ὁ δέ, τὸν μὲν Θεοφιλίτζην ἰδιώτην, εἶπεν, ἑώρων, βασιλέα δὲ τὸν Βασίλειον, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὡς βασιλέα τὸν ἄνδρα τετίμηκα. ἴσθι γὰρ ὡς πρὸς τοῦ Θεοῦ βασιλεὺς ἐκεῖνος ἀφώρισται. ταῦτα ἀκούσασα ἡ γυνή, ἐπεὶ νοσήσας ἐκεῖ κατελείφθη ὁ Βασίλειος, ἀπάραντος ἐκεῖθεν τοῦ κυρίου αὐτοῦ, προσελάβετο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ θεραπείας ἠξίωσε, καὶ ἀναρρωσθέντα ἀνέπεισεν ἀδελφὸν τῷ υἱῷ αὐτῆς γενέσθαι πνευματικόν, καὶ χρήματα παρέσχε, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῷ προηγόρευσε, καὶ ὅτε τεύξεται τῆς ἀρχῆς, μὴ ἐπιλαθέσθαι τοῦ παιδὸς αὐτῆς ἠξίου, μετ' αὐτῆς, εἰ τοῖς ζῶσιν ἔτι συγκαταλέγοιτο. ὃ μὲν οὖν Βασίλειος ἐπὶ τούτοις ἀπῆλθεν, ἐκείνη δέ, βασιλεύσαντος ἤδη τοῦ Βασιλείου, πρὸς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων μετὰ τοῦ υἱοῦ παραγέγονε, δῶρα προσαγαγοῦσα πολυτελῆ καὶ πολλά. ἣν φιλοτίμως ὁ βασιλεὺς προσεδέξατο, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, ὃν ἀδελφὸν ἐκ πνευματικῆς ἀναδοχῆς, ὡς εἴρηται, ἔσχηκε, πρωτοσπαθαρίου ἀξίᾳ τετίμηκε. σεισμῶν δὲ διαφόρων συμβάντων, ἐξ ὧν πολλοὶ ναοὶ διερράγησαν, ὁ βασιλεὺς αὖθις αὐτοὺς ἀνῳκοδόμησεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν δυτικὴν μεγάλην ἁψῖδα τῆς θείου λόγου σοφίας ῥαγεῖσαν, καὶ πεσεῖν τυγχάνουσαν προσδόκιμον, μηχαναῖς τεχνιτῶν συνεσφίγξε τε καὶ ἥδρασε, καὶ τῶν ἰουδαίων πολλοὺς δόσεσι χρημάτων καὶ ὑποσχέσεσι χριστιανοὺς γενέσθαι πέπεικε, καὶ τῷ ἔθνει τῶν ῥῶς σπεισάμενος, εἰς ἐπίγνωσιν ἐλθεῖν τοῦ καθ' ἡμᾶς μυστηρίου πεποίηκε. συνθεμένοις γὰρ βαπτισθῆναι, ἀρχιερεὺς αὐτοῖς ἐστάλη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος. οἱ δὲ μεταθέσθαι μέλλοντες ἐκ τῆς οἰκείας θρησκείας εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς, ἐνενοῦντο καὶ ἐδίσταζον. καὶ εἰ μή τι θαῦμα ἴδωμεν, εἶπον πρὸς τὸν ἀρχιερέα,

περὶ δὲ γυναικὸς ὁ προειπὼν τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου μοναχῷ.

περὶ τοῦ Βασιλείου ὡς βασιλεύσει.

ὅτι βασιλεύσαντος τοῦ Βασιλείου προσῆλθεν αὐτῷ ἡ γυνὴ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς καὶ ἐτιμήθη.

ὅπως τὸ ἔθνος τῶν ῥῶς εἰς ἐπίγνωσιν ἦλθε.

Nautis igitur his substructionibus occupatis, cum eorū terga à tollendis oneribus nunquā uacarent, cum manus in cophinis occupatæ essent, classis ociosa fuit. Qua de causa Agareni oram mariumā impunè prædabantur. Neque uerò illam duntaxat infestarunt, sed Syracusas etiam deuastarūt, Imperatore nautas ædificationibus defatigante, qui etiā Eliæ Thesbitæ, quem eximia ueneratione colebat, ædē extruxit, fore sperans ut ab eo, curru igneo, in cœlum tolleretur. Tamen Syracusarum captiuitate & reuersione cognita, misit qui nefarijs Agarenis resisterent: sed nihil profecit. Deinde Phocam Nicephorum, eius Phocę qui pòst imperauit, auum, cum iustis copijs ablegauit, uirum fortissimum, & rei militaris peritissimum, qui Agarenos sæpe profligauit. Dum autem Basilius Imperator Theophilitzi, ut suprà dictum est, adhuc inseruiret, unà cum illo in Peloponesum descendit, & templum Andreæ est ingressus, in quo degebat monachus quidam uirtutis studiosus, qui Theophilitzæ nullam rationē habuit, sed Basilio conspecto, honoris causa surrexit, eumque adoratum amanter excepit. Eo mulier quædam uidua illius loci primaria, & magnis opibus affluens cognito, hominē pro familiaritate accersitū interrogat, Cur Theophilitzē principē illustrem, & Imperatoribus cognatū neque alloquio neque ullo officio dignatus esset, ministrū uerò eius affatus esset & honorasset, longè supra conditionem eius? Nam cum monachū nosset, id eum non temere fecisse arbitrabatur. At ille, Theophilitzem, inquit, priuatum uidi, Basilium uerò Imperatorem, eaque de causa honorem ei ut Imperatori habui. Scito enim eum à Deo Imperatorem designatum esse. Quibus mulier auditis, Basilium post discessum sui domini, ægrotum illic relictum, in suas ædes recepit, curataque & confirmata ualetudine persuasit, ut sui filij frater adoptiuus esse uellet, ac data pecunia, Imperium ei prædixit, orans, ut principatum adeptus, filij suique (si adhuc in uiuis esset) non obliuisceretur. His actis Basilius discessit, illa uerò, ei recens Imperio potito, cum filio Cōstantinopolim profecto, multa preciosa munera obtulit. quam ille honorificè excepit, eiusque filiū, quem spiritus impulsu fratrem nactus fuerat, Protospatarij dignitate ornauit. Ædes sacras diuersis terræ motibus collapsas instaurauit, atque etiam magnum fornicem templi D. Sophiæ ruptū ruinamque minitantē, machinis artificum constrinxit, & firmauit. Multis Iudæis præbita promissaque pecunia persuasit, ut Christiani fierēt. Pace cum gente Rhossica facta, effecit, ut illa in cognitionem arcanarum nostrorum perueniret: & cum se baptizari uelle promisissent, Pontificem eis misit. Cæterum à sua religione ad nostrā transituri, tergiuersabātur et dubitabāt: ac nisi miraculum uiderimus, inquiunt Pontifici,

Phocas Nicephorus.

Peloponensis monachus Imperium Basilio prædicit.

Vidua Peloponēsis calidè sibi Basilium conciliat.

Rhossi Christianismum amplectuntur.

qualia tu multa à Christo facta esse doces: nunquam doctrinam tuam amplectemur. Tum is: Petite, inquit, quod uultis. At illi dixerunt: Liber qui de Christo docet, est in ignem conijciendus: qui si inuiolatus manserit, argumento nobis erit, uerè Deum esse, quia te prædicatur. Assenso Episcopo, rogus est incensus: Pontifex cum manibus & oculis in cœlum sublatis dixisset, Glorifica nomen tuum Christe Deus: sacrum euangelium in rogum imponit, quod diu in flamma relictum, illæsum mansit. Eo miraculo Barbari obstupefacti, prædicationi crediderunt, & ut sacro baptismate initiarentur flagitarunt. Et hæc sic acta sunt. Cæterum unus ex Imperatoris filijs Constantinus, patri præ cæteris charus, ex morbo obijt, cuius mortem grauiter ferens, omni consolatione repudiata, illum sibi uiuentem offerri cupiebat. Fuit autem quidam monachus Theodorus, cognomento Santabarenus, Imperatori ob summam de ipsius uirtute persuasionem, ut etiam miracula edere crederetur, familiaris, idemque Metropolis Euchaitarum antistes. Is igitur fertur Imperatori defunctum filium ostendisse uiuentem, cum effecisset, ut Constantinus equo insidens patri occurrere uideretur, quem quum amplexus & deosculatus esset, non amplius uiderit Imperator. Sed & alijs similibus factis Santabarenus Imperatore in admirationem adducto, effecerat, ut is totus ex ipso penderet, ut fidem ei haberet, neque ulla in re diffideret. Imperator igitur hoc modo erga Santàbarenum affectus fuit. Sed Leo filius eius iam adultus, & Martinacij filia uxore ducta, à patre imperator salutatus, Santabareno non delectabatur, sed eum ueneficum appellabat, & præstigiatorem, & Imperatoris deceptorem. His ille ueluti spiculis quibusdam ictus, ad ultionem insurgit, simulataque erga Leonem beneuolentia. Cum sis, inquit, adolescens, Imperator, & cum patre ueneris atque equites, pugio etiam tibi ferendus est, quo & contra feram utaris, & patri porrigas, cum res tulerit, aut etiam insidiatores eius ulciscaris. Is dolo non animaduerso, pugionem, ut ille suaserat, in calceo fert. Eo pugione Santabarenus ad ultionem Leonis usus, Imperator, inquit, filius tuus tibi insidiatur, indicio illud est, quod in uènatu pugionem occultum gerit. His auditis, uenatum exit Basilius, Leo Patrem comitatur, inuentus est pugio in calceo Leonis occultatus. Visus est uerà dixisse delator. Rei defensio non admittitur, ardet iracundia pater contra filium: in quodam imperatorio cubiculo concludit, &, ut quidam tradunt, ei oculos eruere in animo habebat, Santabareno ad id instigante: id'que omnino futurum fuisse, nisi Patriarcha & principes Senatus, multis precibus Imperatorem à sententia deduxissent.

Euangeliũ ab igne inuiolatum.

Santabarenus spectrũ Constantini mortui Basilio offert.

Santabarenus doloso consilio & calũnia Leonem in periculum capitis cõijcit.

οἷα πολλὰ διδάσκεις αὐτὸς γενέσθαι παρὰ τοῦ χριστοῦ, οὐκ ἄν ποτε δέξασθαι παραιτησόμεθα τὸ δόγμα τὸ σόν. ὁ δὲ αἰτήσασθε, εἶπεν, ὃ βούλεσθε, οἱ δὲ εἶπον, ἡ βίβλος, εἶπον, ἡ τὰ περὶ τοῦ χριστοῦ διδάσκουσα, βληθήτω εἰς πῦρ. καὶ εἰ διαμείνῃ ἀλώβητος, πίστις ἔσται ἡμῖν, ἀληθῶς εἶναι θεὸν τὸν παρὰ σοῦ κηρυττόμενον. συνθέσθαι ποιήσας τοῦ ἐπισκόπου, ἀνήφθη πυρκαϊά, ἆρας πρὸς οὐρανὸν ὁ ἀρχιερεὺς τάς χεῖρας τε καὶ τὰ ὄμματα, δόξασόν σου τὸ ὄνομα, εἶπε, χριστὲ ὁ θεός, ἐνέθετο τῇ πυρκαϊᾷ τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, τὸ χρονίσαν ἐν τῇ φλογί, ἀδιάλωβον ἔμεινεν. οἱ βάρβαροι ἐξεπλάγησαν, ἐπίστευσαν τῷ κηρύγματι, καὶ τελεσθῆναι κατέπειγον τῷ θείῳ βαπτίσματι. ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ συμβέβηκεν. ὁ δὲ εἷς τῶν τοῦ βασιλείου υἱῶν ὁ κωνσταντῖνος, ὃν καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐφίλει, νοσήσας ἐξέλιπε, καὶ ὁ αὐτοκράτωρ βαρέως τὸν ἐκείνου ἤνεγκε θάνατον, καὶ ἦν ἀπαραμύθητος, καὶ ἐζήτει ζῶντα τοῦτον ἐμφανισθῆναι αὐτῷ. ἦν δέ τις μοναχὸς θεόδωρος, ὁ σανταβαρηνὸς τὸ ἐπώνυμον, οὗτος τῷ βασιλεῖ προσῳκείωτο, εἰς ἄκρον ἀρετῆς βίου αὐτὸν ἐφθακέναι πεισθέντι, ὡς δοκεῖν καὶ σημεῖα ἐργάζεσθαι. οὗτος τοίνυν ὁ σανταβαρηνός, ὃς καὶ τῆς μητροπόλεως τῶν εὐχαΐτων ἐχρημάτισε πρόεδρος, λέγεται δεῖξαι τῷ βασιλεῖ τὸν τεθνηκότα υἱὸν αὐτοῦ ζῶντα δῆθεν. ἐν γὰρ λόχμῃ τινὶ φαντάσαι τὸν κωνσταντῖνον ἐφ' ἵππου τῷ οἰκείῳ συναντῆσαι πατρί. ὃν καὶ περιπλακῆναι δόξας ὁ βασιλεὺς καὶ καταφιλῆσαι, οὐκέτι τοῦτον ἑώρακε. καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα ποιήσας ὁ σανταβαρηνός, καὶ τούτοις ἐκπλήξας τὸν βασιλέα, ὅλον εἰς ἑαυτὸν περιέγραψεν, ὡς πίστιν εἰς αὐτὸν κεκτῆσθαι, καὶ κατὰ μηδὲν αὐτῷ ἀπιστεῖν. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς οὕτω διέκειτο πρὸς τὸν σανταβαρηνόν. ὁ δὲ λέων ὁ δεύτερος τῶν τοῦ βασιλείου υἱῶν ἤδη νεανίας γενόμενος, καὶ γυναικὶ συζευχθεὶς τῇ θυγατρὶ τοῦ μαρτινακίου, καὶ αὐτὸς ἀναρρηθεὶς βασιλεὺς παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τῷ σανταβαρηνῷ οὐκ ἠρέσκετο, ἀλλὰ φαρμακὸν ἀπεκάλει καὶ γόητα, καὶ ἀπατεῶνα τοῦ αὐτοκράτορος. τούτοις ἐκεῖνος ὥσπερ κέντροις πληττόμενος, ὡς ἀμυνούμενος διανίσταται, καὶ πλασάμενος εὔνοιαν πρὸς τὸν λέοντα, νεανίαν ὄντα σε, λέγει, ὦ βασιλεῦ, καὶ τῷ πατρὶ συνιππεύοντα καὶ συνθηρῶντα, δεῖ σε καὶ ἐγχειρίδιον ὑποφέρεσθαι, ἵνα τοῦτο καὶ κατὰ θηρίου χρήσῃ ἐπειδὰν δέοι, καὶ τῷ πατρί σου ἴσως ὀρέξῃς κατὰ καιρόν, ἢ τυχὸν καὶ ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ ἀμυνῇ. ὁ δὲ μὴ φωράσας τὸν δόλον, ξιφίδιον φέρων ἐφόρει τοῦ ὑποδήματος ἐντὸς κατὰ τὴν συμβουλήν. τούτῳ τοίνυν τῷ ξιφιδίῳ ὁ σανταβαρηνὸς κατὰ τοῦ λέοντος χρῆται ὡς ἀμυνῶν, καὶ τῷ βασιλεῖ ἐπιβουλεύει σοι, φησίν, ὁ υἱός σου. καὶ τούτου δεῖγμα, τὸ φέρειν, ὅτε σοι συνθηρᾷ, κεκρυμμένον ξιφίδιον. ἐξῆλθεν οὖν ἐς κυνηγέσιον ὁ βασίλειος, καὶ ὁ λέων παρῆν τῷ πατρί, εὑρέθη τὸ ἐγχειρίδιον κεκρυμμένον ὑπὸ τὸ τοῦ λέοντος πέδιλον. ἔδοξεν ἀληθεύειν ὁ κατειπών. ἀπολογούμενος ὁ κατηγορούμενος οὐ προσίετο, ἐξάπτεται κατὰ τοῦ υἱοῦ ὁ πατήρ, ἐγκλείει τοῦτον τῶν βασιλικῶν θαλάμων ἑνί. καὶ τὰ τοῦ κράτους ἀφαιρεῖται παράσημα, ὡς δέ τινες ἱστοροῦσι καὶ τὰ ὄμματα τὸν υἱὸν πηρῶσαι διεμελέτα, παρὰ τοῦ σανταβαρηνοῦ πρὸς τοῦτο ἐρεθιζόμενος, καὶ ἔργον ἂν ἐγεγόνει τὸ μελέτημα, εἰ μὴ ὁ πατριάρχης καὶ τῆς συγκλήτου οἱ προὔχοντες πολλὰ δεηθέντες, τοῦ βουλεύματος τὸν βασιλέα μετέστησαν.

τινῶν

Ὅτι Θεόδωρος τὸν υἱὸν αὐτοῦ κωνσταντῖνον ὁ βασιλεὺς ὁ [illegible] καὶ ἰδεῖν [illegible] ἐφ' ἵππου [illegible]

Ὅτι ὁ σανταβαρηνὸς κατὰ τοῦ βασιλέως λέοντος [illegible], καὶ ὅπως αὐτοῦ κατὰ [illegible] πρὸς τὸν πατέρα, καὶ [illegible]

ἦν δ᾽ ὅτε ἐπέμενεν ἡ ὀργὴ, καὶ ὁ λέων ἐμφρουρος ἦν, ὁ χρόνος ἐτρίβετο συχνός, συνειστιᾶτο δ᾽ ὁ βασιλεὺς τῶν τῆς συγκλήτου τισὶ τότε διά τινα καιρὸν νενομισμένον ἐκ συνηθείας παλαιᾶς. ἦν δ᾽ ἐν ᾧ οἴκῳ, καθ᾽ ὃν ἐγίνετο τὸ συμπόσιον, ζῶον ἐν κλωβίῳ ἀναρτώμενον, ψιττακὸν καλούμενον. τὸ ζῶον τινὸς ὀδυρομένου καὶ ἀνακαλουμένου τὸν λέοντα συνεχῶς ἀκοῦον, μεμίμητο τὴν φωνὴν, καὶ λέων λέων ἐβόα πυκνά. τὰς οὖν φωνὰς ταύτας τοῦ ὄρνιθος οἱ τῷ βασιλεῖ συνεστιώμενοι λαβόντες ὑπόθεσιν τῆς ὑπὲρ τοῦ λέοντος παρακλήσεως, ἀνίστανται τοῦ συμποσίου, καὶ δακρύων πλησθέντες, εἶτα φασὶν, ὡς κατηγορήσων ἔσται ἡμῶν τοῦτο τὸ ζῶον, ὦ βασιλεῦ, ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκεῖον ἀνακαλεῖται δεσπότην, ἡμεῖς δὲ τῆς μετὰ τῆς κρατούσης σου πανδαισίας ἀπολαύοντες, ἀμνημονοῦμεν ἐκείνου, μηδὲ χρόνον ἤδη καθειργμένου πολύν. αὖθις δ᾽ ἀπόθου τὴν κατ᾽ ἐκείνου ὀργὴν, καὶ λῦσον αὐτῷ τὴν φρουρὰν, καὶ πρόσβλεψον εὐμενῶς, ἢ μᾶλλον πρόσιδε ὡς πατήρ. τούτοις ὁ βασιλεὺς ἐχάλασε τὴν κατὰ τοῦ υἱοῦ ὀργὴν, καὶ ἀπέλυσε, καὶ τὴν τιμὴν ἀπέδωκε τὴν βασίλειον. ὡς θηρᾶν δὲ ἀπελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐλάφῳ ἐντυγχάνει, τὸ μέγεθος ὑπερφυεῖ, καὶ εἰς ὕψος ἠρμένα κέρατα φέροντι, καὶ τοῦτον ἐδίωκε, καὶ πλησιάσας αὐτῷ, ἦρε τὴν χεῖρα ξίφει πλῆξαι τὸ ζῶον βουλόμενος. τὸ δὲ τοῖς κέρασιν ἠμύνετο τὸν διώκοντα, καί τινος τῶν αὐτοῖς παραφυομένων ὄζων ἐμπαρέντος τῇ ζώνῃ τοῦ βασιλέως, μετέωρος ἐκεῖνος ἐφέρετο ἀνηρτημένος τοῦ ζώου τοῖς κέρασι. καὶ τάχα ἂν καὶ ἀνῄρητο, εἰ μή τις φθάσας καὶ ξίφει τεμὼν τὴν ζώνην αὐτὸν διεσώσατο. ὃ καὶ σῶστρα κακὰ δέδωκεν ὁ ὑπ᾽ ἐκείνου σωθείς. τὴν γὰρ κεφαλὴν ἐκτμηθῆναι, καὶ ἡ σκῆψις ὡς εὐπρεπὴς, ὅτι ξίφος ἐφ᾽ ἡμᾶς
» βασιλέα γυμνώσειε, μὴ λογισάμενος, ὅτι ὑπὲρ βασιλέ-
» ως ἦρε τὸ ξίφος ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀμοιβῆς μᾶλλον ἦν ἄξι-
» ος καὶ δωρημάτων βασιλικῶν. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐκάρπωτο τῆς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως σωτηρίας. ὁ δὲ πληγεὶς τὸ σῶμα τῷ κέρατι, καὶ διαιρεθεὶς τὰ σπλάγχνα, ἐπεβίω μὲν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐς μακρὸν, ἀπεβίω δ᾽ ἐν τούτῳ, συμβασιλεύσας μὲν τῷ Μιχαὴλ ἐνιαυτὸν ἕν, αὐταρχήσας δ᾽ ἐννεακαίδεκα. υἱὸν λέοντα τὴν βασιλείαν λιπὼν, ὄντα πρεσβύτερον τῶν παίδων ὄντων.

Διὰ ψιττακοῦ ἀνακαλοῦντος ὁ βασιλεὺς, καὶ υἱῷ διαλλάττεται αὐτὸν ἐκ τῆς φρουρᾶς.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ τοῦ Φιλοσόφου.

Αὐτοκράτωρ δὲ γεγονὼς ὁ λέων, αὐτίκα πρὸς ἄμυναν ἀπεῖδε τοῦ σανταβαρηνοῦ. ὑποπτεύων δὲ μὴ πρὸς αὐτοῦ ἀντιλήψεως τύχῃ τότε ὁ πατριάρχης φώτιος, τελείως πρὸς αὐτὸν διακείμενος, αἰτίας πλάσας κατὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐξωθεῖ τῆς ἐκκλησίας αὐτὸν, καὶ ἐν τῇ τῶν ἀρμενιακῶν περιορίζει μονῇ. πατριάρχην δὲ στέφανον προχειρίζεται, τὸν οἰκεῖον ὁμαίμονα. καὶ ὅτι μὲν ἦν ἡρακλείας ἀρχιερεὺς, ὑπὸ τοῦ πρωτοθρόνου κεχειροτόνητο. ἀχθῆναι δ᾽ ἐξ εὐχαΐτων ἐκέλευσε τὸν σανταβαρηνόν· τῆς γὰρ ἐκεῖ ἐκκλησίας προέδρευε. πέμψας δὲ εἰς τὴν ἐν χρυσοπόλει μονὴν τοῦ φιλιππικοῦ, ὅπου ὁ βασιλεὺς μιχαὴλ ἐτέθαπτο, ἐξάγει τὸ σῶμα τούτου ἐκ τῆς σοροῦ, καὶ μετὰ προπομπῆς πολλῆς καὶ βασιλικῆς τιμῆς εἰς τὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναὸν κατατίθησιν ἐν λάρνακι μαρμαρίνῃ. καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ παρόντων ἤδη τῇ προπομπῇ, τοῦ τε ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ πατριάρχου στεφάνου, τῇ δὲ τοῦ ζαούτζη στυλιανοῦ θυγατρὶ συνεφθαρμένος ἔτι ζώσης θεοφανοῦς τῆς αὐτοῦ γαμετῆς,

Ὅτι ἐξέβαλε τῆς ἐκκλησίας ὁ λέων τὸν φώτιον, καὶ τὸν ἀδελφὸν στέφανον πατριάρχην προεχειρίσατο.

Ὅτι ἀνήγαγε τὸ λείψανον τοῦ βασιλέως μιχαήλ.

Ea ira durat, Leo in custodia tenetur, longum tempus intercedit, donec Imperator quibusdam senatoribus in conuiuio adsuit, id quod ueteri quadam consuetudine certis temporibus fiebat. Erat autem in ijs ædibus, ubi conuiuium agitabatur, Psitacus in corte suspensus, qui, ut id genus auium ad imitationē procliue est, cum quendam continenter Leonem deplorantem & appellantem audisset, uocem imitatus subinde clamabat, O Leo Leo. Ex ea uolucris uoce conuiuæ occasione arrepta pro Leone deprecandi, è conuiuio surrexerūt, & oppleti lachrymis dixerunt, An nō ista uolucris nos accusabit, Imperator, cum ipsa dominum suum appellet, nos autem potentiæ tuæ epulis fruentes, illius iam longo tempore inclusi obliuiscamur? Omitte iram Domine, contra illum cōceptam. Deme illi custodiam, placido eū ac potius paterno uultu aspicito. His uerbis ira mitigata Imperator, cum filio in gratiam redijt, dignitate pristina restituta. Post, cum uenatum exisset, in ceruum incidit inusitata magnitudine, elata in altum cornua gestantem, quem persequēdo assecutus, cum stricto gladio percussurus esset, bellua se defendit, & ramo uno cornuum zonæ Imperatoris infixo, illum sublimem fert cornibus suspensum. ac fursitan ita perijsset, nisi à quodam ense dissecta zona, fuisset ereptus. Cui mercedem salutis suæ præclaram reddidit ille, capitis truncationem: speciosa causa quæsita, quod ensem contra Imperatorem strinxisset, neq; reputauit, pro Imperatore potius strinxisse, ac remuneratione magnisq; præmijs esse dignum. Is igitur sui erga imperatorem studij hunc fructum cœpit. Imperator uerò cornu percussus, cōuulsisq; intestinis, superuixit ille quidem, sed non diu, mortemq; obijt. Regnauit cum Michaele annum unum, solus decem & nouem, Imperio Leoni filio ex superstitibus natu maximo relicto.

Psittacus occasionem præbet Leonis liberādi.

Basilius à ceruo ictus obit.

Seruator à conseruato occisus per calumniam.

IMPERIVM LEONIS Philosophi.

Imperator factus Leo, statim de ulciscendo Santabareno cogitat. Sed cū timeret, ne is à Photio amico defenderetur, Patriarchā causas quasdam cōmentus, Ecclesia eiectum, in Armenianorum relegat monasterium, fratremq; suū Stephanū Patriarchā designat. Qui quia Heracleæ Pontifex nullus erat, à Protothrono electus est. Santabarenum Euchaitis, cuius urbis Ecclesiæ præsidebat, adduci iussit. Misit & Chrysopolim in Philippici monasterium, ubi Michael Imperator sepultus erat, eiusq; cadauer loculo eductum, cum magno comitatu et regio honore in sanctorū Apostolorū æde, in marmorea arca reponit: etiam fratribus suis Alexandro & Patriarcha Stephano præsentibus. Zauzem Stylianum, cuius filiam, superstite adhuc Theophanone cōiuge, subigebat Magi-

Stephanus Patriarcha.

Michaelis cadauer in urbē translatum.

Zauzes Stylianus.

Magistrũ designauit & Dromi Logothetam, post etiam, nouo excogitato nomine imperatoris patrem. Ædem D. Thomæ apostoli, una cum alijs ædificijs incensam, renouauit. Santabarenum iam adductum in Regia Pegana custodijt, & inclementer flagris cæsum Athenas relegauit, neq; multò pòst, oculos ei effodi iussit. Verùm pluribus annis elapsis, hominem ab exilio reuocatum benignè tractandũ curauit. Cæterum Hagio Longobardiæ dux, regis Franciæ gener, audita Basilij morte, Romano fœdere sublato, omnem sibi prouinciã uendicauit. Quare imperator Mensæ præfectum cum Occidentalibus legionibus contra eum misit, qui prælio uictus, ferè omnibus quos adduxerat amissis, fuga ægrè elapsus est. Stephano Patriarchæ defuncto Antonius cognomẽto Cauleas successit. Cum Bulgari pace facta, cum Romanis commercia haberent, & telonæ iniqua ab eis uectigalia exigerent: id Symeoni illorum principi iamdudum occasionẽ captanti, satis causæ uisum ad bellũ Romanis inferendum. Sed Romanus exercitus contra eum missus, succubuit, multis cæsis, ipsoq; duce interfecto, multis captis, quos Symeon nasis præcisis, Byzantium redire passus est. Ea fœditate irritatus Imperator, Turcos Istrum accolentes, qui & Vngri uocantur, muneribus impulit, ut Bulgaros ulciscerentur, & pro uirili affligerent. Ipse quoque terra mariq; arma inferre eisdem parat, summa rerum Patricio Nicephoro Phocæ, quem Domesticum legionum designauit, mandata. Verùm ante bellum, quæstorem de pace legatum ad Symeonem mittit. Quem Barbarus dolo adesse suspicatus, in uincula coniectum includit, & Phocæ resistit. Quo bello dum occupatur, Vngri eius ditionem populantur. Quare Phoca omisso, contra illos proficiscitur, & acie congressus, superatur, multis Bulgaris interfectis, pluribus captis, Symeon ipse uix Dorostolum, quæ Dristra est, confugit. Captiuos Bulgaros imperator ab Vngris emit, ad quem Symeon legatos de pace misit. cuius uerbis Leo fide habita, Chærosphactem ablegauit ad pacem faciendam. Sed Barbarus eo detento & uincto, Turcos inuasit, ijsq; in fugam uersis, & agris eorum uastatis, Leoni scripsit, se cum eo pacem non facturum, nisi captiuos Bulgaros receperit, quos cum recepisset, tamen pacem non fecit. Igitur Imperator cõtractis in unũ omnibus & orientalibus et occidentalibus legionibus, cõtra Bulgaros usus est: quæ tamen cũ Symeone congressæ, succubuerũt. Deinde cum in agris quibusdã Zoës, Zauzis filiæ, cõsuetudine uteretur: insidijs à quibusdam est appetitus. quas cum Zoë ex murmure animaduertisset, ac Imperatorem dormientem excitasset: statim in Regiam reuersus, euitauit, eandemq; Zoën paulò pòst Imperatricis Thephanonis obitũ,

Santabareni ultio.

Bulgaricũ bellum.

Turci. Vngri.

Insidiæ Leoni detectæ.

Zoë Leoni nubit.

τὸν πατέρα ταύτης μάγιστρον ἐτίμησε, καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου, μετέπειτα μέντοι καὶ βασιλεοπάτορα, αὐτὸς τὸ ὄνομα ἐφευρὼν καὶ ἐμπηξάμενος. μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ πυρποληθέντος, ὁ βασιλεὺς οὗτος αὐτὸν ἀνεκαίνισεν. ἤδη δὲ καὶ ὁ Σανταβαρηνὸς ἤχθη, καὶ ἔν τινι τῶν ἐν ταῖς Πηγαῖς ἐφρουρεῖτο βασιλείων, οὗ δὴ πέμψας ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀφειδῶς αὐτὸν αἰκισάμενος, εἰς Ἀθήνας ὑπερόριον ἔθετο, οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ καὶ πέμψας ἐκεῖ τοῦ αὐτοῦ ἐξώρυξεν ὀφθαλμούς. μετὰ δὲ πλείους χρόνους τῆς ὑπερορίας τὸν ἄνθρωπον ἐπανήγαγε, καὶ προνοίας ἠξίωσεν. ὁ δὲ Λογγιβαρδίας δοὺξ Ἄγιος, τοῦ ῥηγὸς Φραγγίας τυγχάνων γαμβρὸς, ἐπεὶ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως ἐπύθετο, τὰς πρὸς Ῥωμαίους συνθήκας ἠθέτησε, καὶ τὴν χώραν ἅπασαν ὑπεποιήσατο. διὸ τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἔπεμψεν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ μετὰ τῶν δυτικῶν ταγμάτων. ὃς συμμίξας αὐτῷ ἡττήθη, καὶ πάντας σχεδὸν οὓς ἐπήγετο ἀποβαλὼν, μόλις αὐτὸς διέδρα. τοῦ δὲ πατριάρχου Στεφάνου ἐκλελοιπότος, Ἀντώνιος προχειρίζεται πατριάρχης, ὃς Καυλέας ὠνόμαστο. τῶν δὲ Βουλγάρων εἰρηνευόντων τότε, καὶ ἐμπορίας ποιουμένων μετὰ Ῥωμαίων, οἱ τοῖς τελωνήμασιν ἐφεστῶτες ἄδικα αὐτοὺς ἀνέπραττον τέλη. ὅθεν τῷ αὐτῶν ἄρχοντι Συμεὼν λαβὰς ζητοῦντι τοῦ κατὰ Ῥωμαίων πολέμου ἀρκοῦσα, εἰς μάχης πρόφασιν ἤρκεσε καὶ μηδὲν ἕτερον. καὶ Ῥωμαίων αὐτῷ ἀντιπαραταξαμένων στράτευμα, ἡττᾶται, καὶ πολλοὶ μὲν ἔπεσον τῶν Ῥωμαίων, καὶ ὁ στρατηλάτης αὐτὸς, πολλοὶ δ' ἑάλωσαν, ὧν τὰς ῥῖνας ὁ Συμεὼν ἐκτεμὼν, ἐπανελθεῖν ἀφῆκε πρὸς τὸ Βυζάντιον. τούτοις παροξυνθεὶς ὁ βασιλεὺς, δώροις τοὺς Τούρκους ἔπεισε, τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον, οἳ καὶ Οὖγγροι καλοῦνται, τοῖς Βουλγάροις ἐπεξελθεῖν, καὶ ὅσα δύναμις κακῶσαι αὐτούς. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς διά τε θαλάσσης καὶ διὰ γῆς ἡτοίμαστο ὅπλα κινῆσαι κατὰ Βουλγάρων, τῷ πατρικίῳ Νικηφόρῳ τῷ Φωκᾷ τὸν κατ' αὐτῶν ἀναθέμενος πόλεμον, δομέστικον τῶν σχολῶν αὐτὸν προβαλλόμενος. πρὸ τοῦ πολέμου δὲ, τὸν κοιαίστορα στέλλει ὁ αὐτοκράτωρ πρὸς Συμεὼν περὶ εἰρήνης πρεσβεύοντα. ὁ δὲ βάρβαρος δόλῳ τοῦτον ὑποτοπήσας ἐλθεῖν, καθείργνυσι τὸν ἄνδρα καὶ δεσμεῖ, καὶ τῷ Φωκᾷ ἀντιμάχεται. ἐκείνου δὲ περὶ τοῦτον ἀσχολουμένου, οἱ Οὖγγροι τὴν χώραν αὐτοῦ ἐληΐζοντο. διὸ τὸν Φωκᾶν λιπὼν, κατ' ἐκείνων ὥρμησε, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς ἡττᾶται, πολλῶν μὲν σφαγέντων Βουλγάρων, πλειόνων δ' ἁλόντων, αὐτοῦ δὲ τοῦ Συμεὼν μόλις ἐν Δορυστόλῳ φυγόντος, ὃ δὴ Δρίστρα κέκληται. τοὺς δ' αἰχμαλώτους Βουλγάρους ὁ βασιλεὺς παρὰ τῶν Οὔγγρων ὠνήσατο, καὶ ὁ Συμεὼν περὶ εἰρήνης ἱκέτευε. καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις ἐκείνου ὁ βασιλεὺς, τὸν Χοιροσφάκτην ἀπέστειλε σπονδὰς ποιησόμενον, ὃν ὁ βάρβαρος κατέσχε τε καὶ ἐδέσμευσεν, αὐτὸς τοῖς Τούρκοις ἐπῆλθε, καὶ ἐτρέψατό τε αὐτοὺς, καὶ τὴν χώραν σφῶν ἐλυμήνατο. εἶτα ἐπέστειλε τῷ Λέοντι, μὴ ἄν ποτε σπείσασθαι, εἰ μὴ τοὺς αἰχμαλώτους Βουλγάρους λήψεται πρότερον. καὶ τούτους λαβὼν, οὐκ ἐσπείσατο. ὁ γοῦν βασιλεὺς τοῖς τάγμασι τοῖς ἑῴοις καὶ τοῖς ἑσπερίοις ὁμοῦ συνελθοῦσι κατὰ τῶν Βουλγάρων ἐχρήσατο, ἀλλ' ἡττήθησαν ἅπαντα προσβαλόντα τῷ Συμεὼν, καὶ τὰ μὲν τῶν Βουλγάρων οὕτως εἶχε τὸν τρόπον. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν ἀγροῖς ποτὲ τοῦ Ζαούτζη συνὼν θυγατρὶ τῇ Ζωῇ ἐπιβουλευθῆναι παρά τινων. αἰσθομένης δὲ τῆς Ζωῆς ἐκ θρόου τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ διυπνισάσης τὸν βασιλέα κοιμώμενον, αὐτίκα ἐκεῖνος ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ οὕτω διέφυγε τὴν ἐπιβουλήν. ἄρτι δὲ τῆς βασιλίδος Θεοφανοῦς θανούσης, τὴν εἰρημένην Ζωὴν ὁ βασιλεὺς αὐγούσταν

[ὅτι ἐμπρησθέντα τὸν τοῦ ἁγίου Θωμᾶ ναὸν ὁ βασιλεὺς ἀνεκαίνισεν.]

[ὅπως τὸν Σανταβαρηνὸν ἐτιμώρησεν.]

[περὶ πολέμου ἀρχῆς.]

[ὅπως ἐνίκησαν τοὺς Βουλγάρους οἱ Οὖγγροι.]

αὐγοῦσταν ἀνηγόρευσε, καὶ νόμιμον ἔθετο γαμετήν, τὴν πρὶν αὐτοῦ παλλακήν. ἡ δ' ἐπ' ὀλίγον τῆς εὐτυχίας ἀπώνατο. ἐνιαυτὸν γὰρ ἕνα καὶ μησὶν ὀκτὼ τῇ βασιλείᾳ ἐπιβιώσασα, τέθνηκεν. ἑτέρα δ' αὖθις ἐπιβουλὴ μηνύεται κατὰ τοῦ βασιλέως, ἣν ἐμελέτα ὁ πέκτης Βασίλειος τοῦ ζαούτζη ἐξάρχων αὐτανεψιός. ὃς τὸ ἀπόρρητον τῷ ἐκτομίᾳ Σαμωνᾷ ἐκοινώσατο, ὅρκοις πρότερον βεβαιώσαντι, ὡς ἀνέκφορον τηρήσει τὸ ῥηθησόμενον. ἦν δὲ ὁ Σαμωνᾶς ἐξ Ἀγαρηνῶν, καὶ μαθὼν τὸ κατὰ τοῦ κρατοῦντος μελέτημα, εὐθὺς ἐκφέρει πρὸς αὐτὸν τὸ μυστήριον. καὶ κατεσχέθη μὲν ὁ Βασίλειος καὶ οἱ συνίστορες τοῦ βουλεύματος, ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἐτιμήθη πρωτοσπαθάριος, καὶ ᾠκειώθη τῷ βασιλεῖ. ἠγάγετο δὲ καὶ τρίτην ὁ Λέων σύνευνον, ἡ Εὐδοκία μὲν ἐκαλεῖτο, ἐκ δὲ τοῦ Ὀψικίου τὸ γένος εἷλκε, καὶ τὴν ὥραν ἦν περιφανής. ἀλλὰ καὶ αὕτη βραχύ τι συνεζήσατο τῷ βασιλεῖ. συλλαβοῦσα γὰρ καὶ πρὸς τὸν τοκετὸν γενομένη, σὺν τῷ τεχθέντι ἀπέθανεν. ἐχόμενος δὲ δι' ἐφέσεως οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ παίδων ἐγγονίας, μᾶλλον μέντοι καὶ χρησμοῖς πεπεισμένος ἐχρῆν (ἦν γὰρ ἐραστὴς σοφίας παντοδαπῆς, καὶ αὐτῆς δὴ τῆς ἀπορρήτου, ἣ δι' ἐπῳδῶν μαντεύεται τὰ ἐσόμενα, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀστέρων δ' ἐσχόλαζε κινήσεις, καὶ τὴν ἐκ τούτων ἀποτελεσματικὴν ἐπιστήμην μετήρχετο, καὶ εὕρισκεν, ὡς ἕξει παῖδα τῆς βασιλείας διάδοχον) καὶ τετάρτην ἄγεται γαμετήν, τὴν Καρβωνοψίναν Ζωήν. οὐκ εὐθὺς μέντοι αὐτῇ τῆς βασιλείας μετέδωκεν ἀξιώματος. ἀλλ' ἐφ' ἱκανὸν αὐτῷ συμβιοῦσα ἦν ἀταινίωτος, μέχρις οὗ παιδίον ἐξ αὐτῆς ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ, ὃ παρὰ τοῦ πατριάρχου Νικολάου τοῦ θείου κατηξιώθη βαπτίσματος. τοῦ γὰρ Ἀντωνίου τῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβιώσαντος ἔτη * καὶ μεταθεμένου τὴν ζωήν, ὁ μυστικὸς Νικόλαος πατριάρχης ἐχειροτονήθη. μετὰ δὲ τὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοκετόν, ὃν Κωνσταντῖνον ὠνόμασεν ὁ βασιλεύς, καὶ σύνευνον αὐτοῦ αὐγοῦσταν ἀνηγόρευσε. διὰ γοῦν τὸν τέταρτον γάμον ἀφωρίσθη παρὰ τοῦ πατριάρχου ὁ Λέων. τιμῶν δὲ τὴν πρώτην αὐτοῦ γαμετὴν τὴν μακαρίαν Θεοφανώ, τέμενος ᾠκοδόμησεν εἰς ὄνομα ἐκείνης, ἐγγὺς τοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναοῦ, ἐν ᾧ καὶ τὸν νεκρὸν αὐτῆς κατέθετο. καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Λαζάρου ναὸν ἐδείματο περικαλλῆ, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἱερὸν ἐκείνου σῶμα ἀπεθησαύρισεν ἐκ τῆς Κύπρου μετενεχθέν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τῆς Μαγδαληνῆς Μαρίας. ἀσχολουμένων δὲ ταῖς οἰκοδομαῖς τῶν πλωΐμων καὶ τοῦ στόλου μὴ πλέοντος, τὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ναυτικὸν τὸ Ταυρομένιον διεπόρθησε, καὶ τὴν νῆσον κατέσχε Λῆμνον, καὶ πολλὴ τῶν ἀνθρώπων ἐν αὐτοῖς συνέβη φθορά. προόδου δὲ κατὰ τὴν πεντηκοστὴν γενομένης τοῦ βασιλεύοντος εἰς τὸν τοῦ ἁγίου Μωκίου ναὸν κατὰ τὸ ἔθος, καὶ ὁ βασιλεὺς οὕτως ἐποιεῖτο τὴν πρόελευσιν, καί τις ἤδη τοῖς κιγκλίσι τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ αὐτοκράτορος πλησιάζοντος, ἐξορμήσας ἐκ τοῦ ἄμβωνος, βάκτρον μετὰ χεῖρας ἔχων βαρύτατον, καὶ κατὰ τῆς βασιλικῆς ἐπένεγκεν αὐτὸ κεφαλῆς, καὶ συνέτριψεν ἂν αὐτήν, εἰ μὴ τῇ ἀῃωρημένῃ λυχνίᾳ προσαράξαν τὸ βάκτρον, ἀφῄρητο ταύτῃ τῆς καταφορᾶς τὸ σφοδρότατον. τέως δ' οὖν αἷμα τῆς τοῦ βασιλέως κεφαλῆς καταρρέον θορυβεῖ τοὺς ἄρχοντας ἐποίησεν, ὅτι δ' οὐ παρῆν ἐκεῖ Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ βασιλέως αὐτάδελφος, ὑπόληψις παρὰ τοῖς πλείοσιν ἐπεκράτησε, τῆς ἐπιβουλῆς αὐτὸν μὴ εἶναι ἀμύητον. ὁ δὲ τὸ τόλμημα ποιήσας βασάνοις ὑποβληθείς, καὶ μηδένα μηνύσας συνίστορα, χεῖρας ἀπετμήθη καὶ πόδας,

Λέων τρίτην γαμετὴν ἠγάγετο.

Ὅτι καὶ τετάρτην ἠγάγετο γυναῖκα.

Περὶ πατριαρχῶν.

Ὅτι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου προσελθὼν ἀνελεῖν ἐπεχείρησεν ὁ βασιλεὺς τῶν ἐν φανερῷ.

Augustam appellauit, & dudum cócubinam, legitimam uxorem duxit. Verùm breuis illa felicitas fuit. Nam cum annum unum et octo menses in Imperio uixisset, obijt. Sunt & aliæ insidiæ Imperatori nunciatæ, quas Zauzis consobrinus, Basilius Pectes struebat. Is arcanum cum spadone Samona communicauit, quem iureiurando prius adegerat, ne id quod auditurus esset, effutiret. Erat autem Samonas Agarenus, & cognitum in Imperatorem facinus, statim ei indicat. Sic Basilius & conscij consilij, comprehenduntur, Samonas Protospatarij honorem & Imperatoris familiaritatem adipiscitur. Leo tertiam quoque uxorem duxit, Eudociam, genere Opsicianam, excellenti forma. Sed & hæc non diu cum eo uixit. Nam quum uterum ferret, inter parturiendum unà cum fœtu edito perijt. Verùm Imperator suscipiendæ prolis auidus, præsertim quum id à uatibus ei prædictum esset (fuit enim doctrinarum omnis generis amator, & arcanæ quoque illius quæ per incantationes futura diuinat: uersatus etiam in doctrina de motibus siderum, eorumq; effectibus, in qua inueniebat, se filium habiturum Imperij successorem) quartam etiam uxorem ducit Carbonopsinam Zoen: quam non statim honore Imperatorio est dignatus, sed diu sine diademate habuit, donec filiolum peperisset, qui à Patriarcha Nicolao sacro baptismate est initiatus. Nam quum Antonius sede Constantinopolitana annis * gubernata decessisset, Mysticus Nicolaus Patriarcha est designatus. Imperator post filij partum, cui Constantini nomen indidit, coniugem etiam suam Augustam appellauit. Sed ob quartas nuptias à Patriarcha Leo censura Ecclesiastica est notatus, & nomine B. Theophanonis primæ coniugis suæ, honoris ergò, ædem extruxit proxime S. Apostolorum templum, in eáque corpus illius reposuit. Condidit & aliam ædem S. Lazari nomine, in qua sacrum eius corpus è Cypro translatum, necnon Mariæ Magdalenæ condidit. Quum autem nautis ædificando impeditis, classis uacaret: Agarenorum classis Taurominiũ uastauit, & Lemnum insulam occupauit, in quibus multi mortales perierũt. Imperator uerò cum in Pentecoste in diui Mocij ædẽ de more supplicatũ iret, iamq; sacrarij cancellis appropinquaret: quidã è superiore loco prodiens, baculum grauissimum, quẽ manibus gestabat, Imperatoris capiti impegit: quod planè cõtudisset, nisi fustis dependenti candelabro illisus, maximã uim amisisset. Proceres cum sanguinem è capite Imperatoris manantem uiderẽt, turbati sunt: & quia frater eius Alexãder non aderat, apud plerosq; suspicio inualuit, eum insidiarum fuisse cõscium. Sed qui id facinus ausus fuerat, quæstionibus adhibitus, nullo conscio nominato, pedibus & manib' amputatis, in ignem

Samonas Agarenus spado, Leoni ob detectã Basilij coniurationem charus.

Eudocia tertia Leonis uxor.

Leo ob quartũ coniugium Ecclesiastica censura notatus.

Nicolaus Patriarcha.

Leonis substructiones.

Agareni Leone templis cõdendis occupato, prouincias uastant.

Imperatori in tẽplo factæ insidiæ.

Marci monachi diuinatio.

in ignem est coniectus. At Marcus monachus qui Tetraodium magni sabbathi suppleuit, tum præsens, Imperator, inquit, istud à Dauide prædictum est, his uerbis: Quæ hostis tuus in sancto improbè egit, & qui te oderunt, in medio festiuitatis gloriati sunt. Scito igitur te ab hoc tempore decem annos regnaturum. Quemadmodũ dixit, ita factum est. Nam Leo post decenniũ ea ipsa die, qua caput ictus fuerat, est mortuus. Samonas autem, de quo supra diximus, cum apud Imperatorem multũ posset, cum magnis opibus fugam ad Agarenos, unde ortus erat, capessit. Sed in transitu Halys captus, quamuis se ex uoto crucem Sirichanam adire diceret, nihilominus à Cõstantino Ducis Andronici filio, Byzantiũ est reductus. Cui Imperator, conseruato pristino erga Samonam affectu, mandauit, ut coram Senatu interrogatus, diceret, eum non cœpisse fugam, sed ad Sirichanam crucem peregrinatum esse. Cum autem postridie Senatu præsente Constantinum iureiurando obstrictum rogaret, an fugisset Samonas: ille periurio reformidato dixit, Eum in patriam suam Melitenen abijsse, & per iracundiam ab Imperatore dimissus est. Samonas autem præter ueterem necessitudinem, etiam Patricij dignitate ornatus, & cubicularius designatus, Imperatorem sæpe impulit, ut ab officio decederet: quorum illud fuit, quod Patriarcham coegit, ut se reciperet, & censuræ eximeret: quẽ cum accersisset, nec ulla ratione exorare posset: statim è Regia in Iriam naui transuehendum, atque inde pedestri itinere in Galacrenũ monasterium, quod ipse struxerat, transferendũ curat, cum annos undecim Ecclesiæ præfuisset. Eius uerò loco Patriarcha designatus est Syngelus Euthymius, uir sacer, qui omni studio obstitit, ne lex ab Imperatore promulgaretur, ut ipsius exemplo cuiuis liceret secũdam, tertiam, & quartã etiam uxorem ducere. Cum autẽ Agareni Romanas prouincias infestarẽt, Imperator Himeriũ Dromi Logothetã, classi præfectum, cõtra illos misit, mandauitq; ut etiam Ducẽ Andronicũ assumeret. Verùm dolosus Samonas internecinas cum familia Ducica inimicitias exercens, quendã ex Andronici amicis subornat, q̃ eũ moneat, ne cũ Himerio proficiscatur, qui ei iussu Imperatoris oculos sit effossurus. Itaq; Himerium comitari noluit Andronicus, & cũ ille solus prælio uictor hostilem classem subegisset, desperatis rebus, assumptisq; cognatis et seruis suis, Cabalã occupauit, munitũ castellũ, nõ pcul Iconio dissitũ. Cũ aũt Samonas Imperatorẽ irritare, & cõtra illũ inflammare non desisteret, atq; is Patriarchã Nicolaũ ecclesia pulsum esse cognouisset: spe omni destitut⁹, cũ tota familia se ad Agarenos confert. Quo Imperator cognito, supra modũ doluit, se illũ habiturũ hostẽ, q̃ defensore usus esset. Literas igitur scribit, quib⁹

Samonæ fuga.

Nicolai Patriarchæ relegatio.

Syngelus Euthymius Patriarcha.

Himerius Agarenos profligat.

Samonas Andronico Duci perniciem machinatur.

καὶ τέλος παρεδόθη πυρί. ὁ μοναχὸς Μάρκος ὁ τὸ τετρῴδιον τοῦ μεγάλου σαββάτου ἀναπληρώσας, ἔφη παρὼν πρὸς τὸν βασιλέα, τοῦτο προείρηται παρὰ τοῦ Δαβὶδ, ἐρρωμένως. ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τοῖς ἁγίοις σου, καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου. ἴσθι γοῦν ὡς ἀπὸ τοῦδε χρόνον βασιλεύσεις δεκαετῆ. ὁ λόγος ἔργον ἐγένετο. ἐτελεύτησε γὰρ ὁ Λέων μετὰ δέκα ἐνιαυτοὺς, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐπλήγη τότε τὴν κεφαλήν. ὁ μέντοι ῥηθεὶς Σαμωνᾶς παρὰ τῷ βασιλεῖ μεγάλα δυνάμενος, πλοῦτόν τε δαψιλῆ περιβαλλόμενος, καὶ τοῦτον λαβὼν, εἰς τοὺς Ἀγαρηνοὺς, ὅθεν ὥρμητο, ἀποδιδράσκειν. ἀλλ' ἑάλω τὸν Ἅλυν διαπερῶν, ὁ δὲ εἰς τὸν ἐν Σιριχᾷ σταυρὸν ἔλεγεν ἀπιέναι, τοῦτο εὐχὴν πεποιημένος, ὃν λαβὼν Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ δουκὸς Ἀνδρονίκου υἱὸς, εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπανήγαγεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἔτι τηρῶν τὴν πρὸς Σαμωνᾶν προτέραν διάθεσιν, ἐνετείλατο τῷ Κωνσταντίνῳ, ἐρωτηθέντα ἐνώπιον τῆς συγκλήτου περὶ τοῦ Σαμωνᾶ, μὴ εἰπεῖν ὅτι ἀπεδίδρασκεν, ἀλλ' ὅτι εἰς τὸν ἐν Σιριχᾷ ἀπῄει σταυρόν. τῇ δ' ἑξῆς τῆς συγκλήτου παρούσης ἠρώτα μεθ' ὅρκων ἐπαγωγῆς τὸν Κωνσταντῖνον ὁ βασιλεὺς, εἰ ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς; ὁ δὲ διὰ τοὺς ὅρκους ψεύσασθαι μὴ θελήσας, ἔφη, ὅτι εἰς τὴν οἰκείαν πατρίδα τὴν Μελιτηνὴν ἀπῄει. ὁ βασιλεὺς δὲ τὸν μὲν Κωνσταντῖνον μετ' ὀργῆς ἀπεπέμψατο. τὸν δὲ Σαμωνᾶν μετὰ ταῦτα τῆς προτέρας ἠξίωσεν οἰκειώσεως, ὥστε καὶ πατρίκιον ἐτίμησε, καὶ παρακοιμώμενον προεβάλετο, ὃς εἰς πολλὰ τῶν οὐ καθηκόντων τὸν αὐτοκράτορα προεβίβαζεν, ὧν ἦν καὶ τὸ βιάσασθαι τὸν πατριάρχην, δέξασθαι αὐτὸν, καὶ τοῦ ἀφορισμοῦ ἀπολῦσαι. μεταπεμψάμενος οὖν τὸν ἀρχιερέα ὁ βασιλεὺς, ἐδεῖτο δεχθῆναι. ὡς δ' ἐκεῖνος ἦν ἀδυσώπητος, ἐκ τῶν βασιλείων αὐτίκα διαπεραιοῦται πρὸς τὴν Ἱερείαν, κἀκεῖθεν πεζοποροῦντα εἰς τὸ ἐν Γαλακρήναις ἄγουσιν αὐτὸν μοναστήριον, ὃ αὐτὸς ἐδομήσατο, ἔτη προστάντα τῆς ἐκκλησίας ἕνδεκα. προεχειρίσθη δὲ πατριάρχης ὁ σύγκελλος Εὐθύμιος, ἀνὴρ ἱερὸς, ὃς καὶ βουλόμενον τὸν βασιλέα νόμον θεσπίσαι, ἄγεσθαι κατ' αὐτὸν τὸν βουλόμενον γυναῖκας δύο καὶ τρεῖς ἄχρι καὶ τεσσάρων, πάνυ σπουδῇ διεκώλυσε. τῶν δὲ Ἀγαρηνῶν ναυσὶ τὰς τῶν Ῥωμαίων λυμαινομένων χώρας, ὁ βασιλεὺς Ἱμέριον τὸν λογοθέτην τοῦ δρόμου τοῦ στόλου προβαλλόμενος ἀρχηγὸν, κατὰ τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ ἀπέστειλεν, ἐντειλάμενος αὐτῷ, καὶ τὸν δοῦκα προσλαβέσθαι Ἀνδρόνικον. ὁ δὲ δόλιος Σαμωνᾶς ἄσπονδον ἔχων ἔχθραν κατὰ τοῦ γένους τοῦ δουκικοῦ, ὑποτίθησί τινι τῶν φίλων τοῦ Ἀνδρονίκου δηλῶσαι αὐτῷ, μὴ συμπλεῦσαι τῷ Ἱμερίῳ, ἐκκόψαι οἱ τὰ ὄμματα μέλλοντι κατὰ βασίλειον πρόσταγμα. διὸ οὐκ ἐπειδὴ τῷ Ἱμερίῳ συνῆλθεν ὁ Ἀνδρόνικος, ὅθεν καὶ μόνος ἐκεῖνος ναυμαχήσας ἐνίκησε, καὶ τοῦ τῶν πολεμίων περιεγένετο ναυτικοῦ. ἐντεῦθεν ἀπογνοὺς ὁ Ἀνδρόνικος, συγγενεῖς τε, καὶ δούλους αὐτοῦ παραλαβόμενος, κατέσχε τὴν Καβάλαν ὀχυρὸν φρούριον τοῦ Ἰκονίου οὐ πόρρωθεν διακείμενον μόνος. ὁ δὲ Σαμωνᾶς οὐ διέλειπε τὸν βασιλέα ἐρεθίζων, καὶ εἰς ὀργὴν παροξύνων κατὰ τοῦ ἀνδρός. μαθὼν δ' ἐκεῖνος καὶ τὴν τοῦ πατριάρχου Νικολάου ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐξέλασιν, καὶ παντάπασιν ἀπογνοὺς, πανοικεσίᾳ τοῖς Ἀγαρηνοῖς προσελήλυθεν. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο γνοὺς, ὑπεραλγήσας, ἐναντίον ἕξειν τὸν ἄνδρα αὐθ' ὑπερμάχου προσδοκώμενος. γραφὴν γοῦν ἐγχειρίσας Βασιλείῳ, δι' ἧς τῷ ἀνδρονίκῳ

περὶ τοῦ μοναχοῦ Μάρκου.

ὅτι ἀποδράσας ὁ Σαμωνᾶς ἑάλω.

ὅτι ἐξώσθη τὸν πατριάρχην Νικόλαος.

ὅτι ὁ Ἰμέριος τοὺς Ἀγαρηνοὺς προσέβαλε.

Ἀνδρονίκῳ καὶ ἀμνηστία τῶν πραχθέντων ἐπηγγέλλετο, καὶ ὑπονόστησις ἐπετρέπετο, καὶ πολλῶν δόσις ἐπήγγελτο ἀγαθῶν. ταύτην ἐμβαλόντες κηρῷ τὴν γραφήν, καὶ λαμπάδι τὸν κηρὸν ἀπεικάσαντες, Σαρακηνῷ τῶν αἰχμαλώτων ἑνὶ ἐκβληθέντι τῆς εἱρκτῆς ἐγχειρίζουσιν, ἐντειλάμενοι τῷ Ἀνδρονίκῳ δοῦναι αὐτήν. τοῦτον δὴ τὸν Ἀγαρηνὸν ὁ Σαμωνᾶς μετακαλεσάμενος, ἐν ἀπορρήτοις φησὶ πρὸς αὐτόν, οἶδας ὅτι τὸν ὄλεθρον τῆς Συρίας ὅλης φέρεις ἐν ταῖς χερσίν; ἵνα γοῦν καὶ τὴν πατρίδα περισώσῃς καὶ τοὺς ὁμογενεῖς, τὸν κηρὸν τοῦτον ἐγχείρισον τῷ Οὐζὴρ (οὕτω γὰρ ὁ πρὸς ὃν ἦν ὁ Ἀνδρόνικος ὠνομάζετο) ὁ δὲ πεποίηκεν ὡς παρήγγελτο, καὶ γνόντες οἱ τῆς Ἄγαρ τὴν δύναμιν τῆς γραφῆς, καὶ τὸν Ἀνδρόνικον δεσμοῦσι, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ. ὁ μὲν οὖν Ἀνδρόνικος ἐν τοῖς δεσμοῖς τὸν βίον κατέλυσε. τινὲς δὲ τῶν σὺν αὐτῷ τὴν ἐκ τῶν δεσμῶν μὴ φέροντες κάκωσιν, τὴν πίστιν ἑαυτῶν ἐξωμόσαντο. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος καί τινες τῶν σὺν αὐτῷ τῆς εἱρκτῆς ἐκφυγόντες, πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἀπῴχοντο, καὶ τοὺς καταδιώκοντας αὐτοὺς Ἀγαρηνοὺς γενναίως τρεψάμενοι διεσώθησαν. ὃν ὁ βασιλεὺς ἐδέξατό τε περιχαρῶς, καὶ ἐδεξιώσατο μεγαλοπρεπῶς, καὶ διαφερόντως ἐτίμησεν. εἶτα καὶ πρὸς αὐτὸν ἔφη, μὴ ἀπατάτω σε Κωνσταντῖνε τὸ ὄνομα, μηδ' οἴου τῆς βασιλείας τυχεῖν, ὡς Κωνσταντίνου Ῥωμαίων μέλλοντος ἄρξαι. ἴσθι γὰρ ἀκριβῶς, τοῦτον εἶναι τὸν υἱὸν τὸν ἐμόν. σὺ δὲ εἰ μὲν ἣν ἔλαχες Σπάρτην κοσμεῖς, ἔσται σοι εὖ, εἰ δὲ νεωτερίσεις, καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσεις, ἴσθι βεβαίως, ὡς διὰ τῆς δε τῆς πύλης (τὴν πρὸς δύσιν οὖσαν τοῦ χρυσοτρικλίνου δείξας αὐτῷ) ἡ κεφαλή σου τοῦ λοιποῦ σώματος χωρὶς εἰσαχθήσεται. ὃ καὶ γέγονεν ὕστερον. ἐκ δὲ Μελιτηνῆς ἐλθόντων τινῶν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ, ὑπεδέξατο τούτους ἐντίμως ὁ βασιλεύς, καὶ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν μὴ δεόντως ἀπίστους ὄντας εἰσήγαγεν. ἰδὼν δὲ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ, ἣν εἶχεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ τιμὴν ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ τὸν πλοῦτον ὃν περιεβέβλητο, ἤθελε συνδιάγειν αὐτῷ. ἐκωλύθη δὲ παρ' ἐκείνου, τὴν οἰκείαν θρησκείαν τηρεῖν συμβουλεύοντος, καὶ εἰς τὴν πατρίδα ἐπανελθεῖν, ὁ δὲ καὶ αὐτός, ἔφη, τυχὼν καιροῦ, ὑπονοστήσω πρός σε. τῆς δ' ἑορτῆς τῆς πεντηκοστῆς ἐνστάσης, ἔστεψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὁ βασιλεύς, καὶ ἀνηγόρευσεν αὐτὸν βασιλέα. εὐνοῦχον δ' ἔχων θεράποντα ὁ μιαρὸς Σαμωνᾶς, Κωνσταντῖνον ὀνομαζόμενον, ἐκ δὲ Παφλαγονίας γενόμενον, τῇ δεσποίνῃ τοῦτον δέδωκεν εἰς ὑπουργίαν. ἐπεὶ δὲ καὶ τῇ βασιλίσσῃ καὶ αὐτῷ τῷ κράτορι πλέον ὁ Κωνσταντῖνος ᾠκείωτο, εἰς βασκανίαν ὁ βέβηλος ἤχθη Σαμωνᾶς, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα κατεῖπεν αὐτοῦ, ὡς ἐρωμένου τῇ βασιλίσσῃ. ζηλοτυπήσας οὖν ὁ Λέων, ἀποκαρῆναι τοῦτον προσέταξε μοναχόν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀνεκαλέσατο τοῦτον, καὶ ἐκδυθῆναι κελεύσας τὰ μοναχικὰ ἄμφια, καὶ κοσμικὴν περιβαλέσθαι στολήν, μᾶλλον ἢ πρότερον αὐτὸν ᾠκειοῦτο. οὐκ ἀνεκτὰ δ' ἦσαν ταῦτα τῷ Σαμωνᾷ. γράφει τοίνυν λοίδορόν τι γραμματεῖον διά τινος τῶν αὐτοῦ, καὶ τοῦτο ῥιπτεῖ ἔνθα ὁ βασιλεὺς διελεύσεσθαι ἔμελλεν, ὅπερ εὑρὼν ἐκεῖνος καὶ ἀναγνούς, ἤλγησέ τε, καὶ τὸν πεποιηκότα τοῦτο ἐζήτει. ὡς δ' ἔν τις τῶν συνειδότων τὴν πρᾶξιν ταύτην τῷ Σαμωνᾷ, τοῦτον εἶναι τὸν ἐργάτην τοῦ λοιδόρου βιβλίου τῷ κρατοῦντι ἐδήλωσεν. ἐκλείψεως μέντοι τότε τῆς σελήνης συμβάσης, τὸν μητροπολίτην Συνάδων ὁ βασιλεὺς μετεπέμψατο, περὶ ταύτης πευσόμενος. ὃν ὁ Σαμωνᾶς ἰδίᾳ παραλαβών, ἤρετο τί ἡ ἔκλειψις, κἀκεῖνος ἔφη, ὅτι τὸ πάθος τῆς σελήνης τὸ σὸν σημαίνει δυστύχημα, εἰ δὲ ἡ τοῦ Ἰουλίου τρισκαιδεκάτη

Andronico & delictorum uenia concedebatur, & reditus permittebatur, & multa beneficia promittebantur. Eas literas in ceram candelæ instar effictam coniectas, Sarraceno cuidam è carcere educto tradunt, Andronico reddendas. Cui Samonas accersito, clàm ait: Nunquid scis te totius Syriæ interitum gestare in manibus? Vt igitur patriam & populares conserues: ceram istam Vzeh tradito, id enim hospiti Andronici nomen erat. Facit ille ut iussus fuerat. Agareni cognita literarum sententia, Andronicum cum omnibus suis in uincula conijciunt. in quibus ille obijt: quidam uerò ex illis, carceris ærumnas non ferentes, fidem obiurarunt. At Constantinus, & quidam cum ipso, carcere elapsi, in Romanos limites, persequentibus Agarenis fortiter profligatis, euaserunt. Eum Imperator & hilariter excepit, & magnificè donauit, & exquisitis honoribus affecit. Deinde etiam ei dixit: Ne te decipiat nomen Constantine tuum, nec putaris, eo quòd Constantinus Romanis imperaturus sit, te imperio potiturum. Certò enim scito, filium hunc meum, illum esse. Quòd si tu Spartam tuam ornaris, bene tibi erit. Sin rebus nouis studueris, & tyrannidem affectaris: noli dubitare, quin per hanc portam (demonstrata occidentali aurei triclinij porta) caput tuum absque reliquo corpore sit transiturum. id quod postea factum est. Cum Samonæ pater cum quibusdam alijs Melitena uenisset, uiso honore & opulentia filij, cũ eo uiuere uoluit. Nam Imperator eos honorificè exceperat, & contrà quàm decebat, homines profanos in magnam Ecclesiam introduxerat. Sed à filio prohibitus est, suadente, ut suam religionem conseruaret, atque in patriam reuerteretur, quod & ipse per occasionem facturus esset. In festo Pentecostes, Leo filium suum coronauit, & Imperatorem appellauit. Cæterùm odiosus Samonas eunuchum ministrum suum Constantinum, ex Paphlagonia oriundum, dominæ ad ministerium tradidit. qui cùm & Imperatrici & ipsi Imperatori percharus esset: profanus Samonas inuidia stimulatus illum apud Imperatorem detulit, quasi ab Imperatrice amaretur. quẽ Leo ex æmulatione, pro monacho tonderi, nec multò pòst reuocari, & monastico habitu exuto, ciuilẽ uestem resumere iussit, eoq; familiarius etiam q̃ prius usus est. Id Samonæ intolerabili' usum. Curat igit̃ p suorũ quẽdã, libellũ conuicijs plenũ scribi, eũq; abijcit, quà Imperator trãsiturus erat: quo is inuento & lecto, doluit, autorẽq; requisiuit. Vnus igitur ex eius rei cõscijs, Samonã scripti autorẽ esse indicat. Cũ aũt eclipsis Lunæ tũ fuisset, Imperator Metropolitã Synadũ de ea quæsiturus accersit, quem cũ Samonas priuatim de illa sciscitaretur: respõdet, Tuum infortuniũ portendit ista Lunæ affectio. Sin decimatertia Iulij dies

Constantinus dux Byzantij honorificè exceptus, ab affectando regno deterretur.

Constantinus Leonis filius designatur Imperator.

Constantinus eunuchus frustrà à Samone defertur.

Samonas ob famosũ libellũ Regia exactus.

Eclipsis Lunæ a synodo declarata.

ante tuam calamitatem præterierit: & tu infortunium euitabis. Deinde ab Imperatore quoque interrogatus Synadus, respondet, malum istud in eum qui esset ab illo proximus, grassaturum. Imperator porrò personam proximam Alexandrũ fratrem iudicabat, sed falsò. Nam homini pessimo tandẽ malè esse oportebat. Leo igitur, ubi cognouit eum esse famosi libelli autorem, & regia exigit, & rasum certis finibus includit. idq; accidit ante diem Iulij XIII. Constantinus cui Samonas & inuidebat & insidiabatur, illius loco cubicularius est designatus, eiq; monasterium in Nossijs extructũ.

Leo celiacus obit.

Imperator autem cæliaco morbo laborãs, uiribus ita exhaustis fuit, ut de ieiunio apud Senatum de more orationem habere nõ posset, quæ oratio Silentiũ appellatur. Pauca tamen est locutus, petijtq;, ut patres conscripti sui memores, cõiugi filioq; suo fidẽ seruarent. quamuis autem diceret, se eos nunc postremò affari, non tamen statim defecit, sed ad Maium usq; uixit. Tum uerò moriens, imperiũ fratri Alexãdro reliquit, eidemq; filio suo tradito, petijt, ut eum curaret, regaliterq; educato, imperiũ relinqueret. quem cùm iam moribundus ad se uenire uidisset, dixisse fertur: Ecce infaustum tempus post XIII. menses. Imperauit annos XXV. & III. menses.

IMPERIVM ALEXANDRI
fratris Leonis.

Alexãder firmato imperio, patriarcham Nicolaum statim è Galacrenis in sedem Constantinopolitanam reduxit, pulso in exilium Euthymo, & dignitate pro suggesto abrogata, cùm quidẽ Nicolai sectatores multis hominẽ contumelijs affecissent. Rerum potitus nihil Imperatore dignũ gessit, delicijs, uenationibus, ebrietati, comessationibus, luxuriæ deditus. Res imperij & Reipub mandauit circulatoribus & hominib. è triuijs, quos ante imperium clandestinorũ facinorum habuerat socios: quorũ unum Basilitzem successorem imperij declarare in animo habuit. Nã fratris filiũ Constantinũ & priuatũ esse, & uirilibus priuare uolebat. Idq;, nisi uitã celeriter finisset, consilijs eius à diuina prouidentia euersis, quantum quidẽ in ipso fuit, re ipsa fortasse factũ esset. Cũ præstigiatores percõtaretur, an diu uicturus esset: audiuit ex eis, se fore longæuũ, si apro æneo in theatro, dentes & pudenda addidisset. Eum enim ipsius elementũ esse, qui aduersus Leonẽ fratrem eius staret. Neq; ulla in re alia rectè iudicarunt, nisi q hominẽ gulæ conuiuijsq; mancipatũ, luxuq; cõtinenter diffluentẽ, sui compararunt. Credidit homo porcis amentior, illorum uebis. easq; partes æneo operi adiecit. Cũ Bulgarorũ princeps Symeon per legatos ex eo quæreret, an pacem cõseruaturus esset: eos Alexander contemptim excepit, superbè allocutus est, & arroganter cõminatus. Cuius

Euthymio Patriarcha pulso, Nicolaus restituitur.

Apro æneus ab Alexandro ornatur.

Bulgarica legatio.

περιλεύσεται πρὸ τοῦ σε παθεῖν, ἐκφεύξῃ καὶ σὺ τὸ δυστύχημα. ὕστερον καὶ πρὸς τοῦ βασιλέως ὁ Συνάδων ἐρωτηθεὶς, ἀπεκρίνατο, ὡς εἰς τὸ δεύτερον μετὰ σὲ πρόσωπον ἐν σκήψει ἡ κάκωσις. δεύτερον δὲ πρόσωπον ὁ βασιλεὺς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν ἀλέξανδρον ᾤετο, ἀλλ' ἐσφάλη τοῦ τῆς κρίσεως. ἔμελλε γὰρ ποτὲ ὑπὸ κακίστου Σαμωνᾶ γνῶναι κακῶς. μαθὼν οὖν ὁ λέων, ὡς ἐκεῖνος ἦν ὁ τοῦ λοιδόρου βιβλίου πατὴρ, ἐξωθεῖ μὲν τῶν βασιλείων αὐτὸν, καὶ ἀποκείρει, καὶ περιγραπτοῖς ὁρίοις καθείργνυσι. καὶ τοῦτο γέγονε, μήπω τῆς τρισκαιδεκάτης τοῦ ἰουλίου παρελθούσης. ἀντικαθίσταται δὲ αὐτὶ τοῦ Σαμωνᾶ ὁ παρ' ἐκείνου βασκαινόμενος κωνσταντῖνος καὶ ἐπιβουλευόμενος παραχέσεω, ᾧ καὶ μονὴν ὁ βασιλεὺς ἐδομήσατο ἐν τοῖς νοσσιαῖς. νοσήσας δὲ ὁ λέων κοιλιακὸν νόσημα, εἰς τοῦτον κατηργάσθη τὴν δύναμιν, ὡς μὴ δὲ δυνηθῆναι διαλεχθῆναι τῇ συγκλήτῳ, πρὸς νηστείας τὴν συνήθη διάλεξιν, ἣ καλεῖται σιλέντιον. ὅμως ὀλίγα τινὰ ταύτῃ διαλεχθεὶς, καὶ ἀξιώσας αὐτοῦ μεμνῆσθαι, καὶ πίστιν εἰς τὴν αὐτοῦ σύμβιον τηρεῖν καὶ εἰς τὸν υἱὸν, καὶ τελευταίαν ταύτην προσλαλιὰν πρὸς αὐτὴν ποιεῖσθαι εἰπὼν, οὐκ αὐτίκα ἐξέλιπεν, ἀλλὰ μέχρι τοῦ μαΐου διήρκεσε. τότε δὲ τελευτῶν, τὴν αὐταρχίαν τῷ ἀδελφῷ κατέλιπεν ἀλεξάνδρῳ, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ παρέδωκεν, ἀξιώσας, ἐπιμεληθῆναι αὐτοῦ, καὶ ἀναγαγεῖν βασιλικῶς, καὶ αὐτῷ τὸ κράτος καταλιπεῖν. ὃν βλέπων ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἤδη ἐκλείπειν, ὥς φασιν, ἔφη. ἰδὲ ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ τοὺς δεκατρεῖς μῆνας. ἐβασίλευσε δὲ ὁ λέων ἔτη εἴκοσι καὶ πέντε, ἐπὶ μησὶ τρισίν.

ἐξώθησε τῶν βασιλείων τὸν Σαμωνᾶν.

τελευτὴ τοῦ λέοντος νοσοῦντος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
τοῦ ἀδελφοῦ λέοντος.

Ἀλέξανδρος δὲ ἅμα τε τοῦ πόλεως ἐκράτησε τῇ ἀρχῇ. καὶ ἅμα τὸν πατριάρχην νικόλαον ἐκ τῶν γαλακρηνῶν ἀγαγὼν, εἰς τὸν τῆς κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἀνήγαγε τὸ δεύτερον, καταγαγὼν τὸν εὐθύμιον. καὶ ὑπὸ βήματος τὴν τότε ποιήσας καθαίρεσιν, ἀνυβρισάντων εἰς τὸν ἄνδρα πολλὰ τῶν προσκειμένων τῷ νικολάῳ, ἅτε καὶ ὑποφόνιον ποιήσας αὐτόν. αὐταρχήσας δὲ ὁ βασιλεὺς οὗτοσί, οὐδὲν ἄξιον εἰργάσατο βασιλέως, ἀλλὰ τρυφαῖς καὶ θήραις, καὶ κώμοις, καὶ ἀσελγείαις ἐκδεδωκὼς ἑαυτόν. τὰ δὲ τῆς βασιλείας καὶ κοινὰ πράγματα ἀνθρώποις ἀνέθετο ἀγύρταις καὶ τοῖς ἐκ τριόδων, οὓς πρὸ τῆς μοναρχίας ἐκέκτητο ἀεὶ πράξεων κοινωνούς, ὧν ἕνα βασιλίτζην λεγόμενον καὶ διάδοχον τοῦ σκήπτρου ἀναδεῖξαι ποιήσασθαι. τὸν γὰρ ἀδελφόπαιδα κωνσταντῖνον καὶ ἰδιωτεῦσαι ἐβούλετο, καὶ τῶν παιδογόνων ἀφελέσθαι μορίων. καὶ εἰ μὴ ταχὺ τὸ τέλος αὐτῷ τῆς ζωῆς ἐπελήλυθε, καὶ οὕτως αὐτῷ παρὰ τῆς ἄνω προνοίας ἀνεφάλησαν τὰ βουλεύματα, τάχ' ἂν ὅσον τὸ ἐπ' ἐκείνῳ, καὶ εἰς ἔργον ἐξέβησαν. γοήτων δὲ πυνθανόμενος, εἰ τὸ μῆκος αὐτῷ τῆς ζωῆς περιλείπεται, ἀκούσας παρ' ἐκείνων, ὡς ἔσται αὐτῷ μακροχρόνιον τὸ βιώσιμον, εἰ τῷ ἐν θεάτρῳ συῒ, ὃς ἐκ χαλκοῦ πέπλασται, ὀδόντας καὶ αἰδοῖα προσθείη ὧν χωρὶς, ἔλεγον, ὄντα στοιχεῖον ἐκεῖνον, αὐτίος ἱστάμενος λέοντι τῷ σῷ ἀδελφῷ. οὐδὲν ἕτερον κρίνοντες ὑγιὲς, ἢ τὸ συνιδεῖν ἀποφαίνεσθαι τὸν αὐτοκράτορα, διὰ τὸ πρὸς γαστέρα καταφέρεσθαι καὶ συσσίτια, καὶ ἀσωτίας προσκεῖσθαι διηνεκῶς. πεισθεὶς οὖν τοῖς λόγοις ἐκείνων, ὁ καὶ χοίρων ἀνοητότερος, τὰ λείποντα ταῦτα τῷ χαλκουργήματι προσετέθη. τοῦ μέντοι τῶν βουλγάρων ἀρχηγέτου συμεὼν, εἰ τὴν εἰρήνην ἀσπάζοιτο, ἐρωτῶντος διὰ πρεσβέων ὑπ' αὐτοῦ πεμφθέντων, ὁ ἀλέξανδρος ἀτίμως τούτους προσφθέγγεται, καὶ ὑπερηφάνως ὡμίλησεν, καὶ ὑπερφυῶς ἀπειλοῦν

ὅτι τὸν ἀνεψιὸν κωνσταντῖνον ἰδιώτην ποιεῖν ἠβούλετο.

τελευτὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

ἀπώλετο. ἔδει δ' ὁ Συμεὼν τὴν ὕβριν μὴ φέρων, κατὰ Ῥωμαίων ὡπλίζετο. συμποσίοις δὲ καὶ μέθαις διόλου προσκείμενος ὁ Ἀλέξανδρος, ἅπαξ ἀριστήσας μετὰ λουτρὸν, καὶ κοίλῃ χρησάμενος τῇ γαστρὶ, καὶ ἀπλήστως ἀκρατισάμενος, σφαιρίσαι προῄει, καὶ κατατείνας τὸ σῶμα τῇ ἱππασίᾳ καὶ ταῖς τῆς σφαίρας ἐκδρομαῖς, ῥῆξιν ὑπέστη, καὶ αἷμα διά τε τῶν ῥινῶν ἐκχέας καὶ τοῦ αἰδοίου, μετὰ μίαν ἡμέραν ἐξέλιπεν, ἐπιτρόπους ἐπὶ τῷ ἀνεψιῷ καὶ τῆς βασιλείας διοικητὰς γράψας, τόν τε πατριάρχην Νικόλαον καὶ τὸν μάγιστρον Στέφανον, καὶ τὸν μάγιστρον Ἰωάννην τὸν Ἐλαδᾶν, τόν τε ῥαίκτορα Ἰωάννην, καὶ δύο τῶν ὑπ' αὐτοῦ πραχθέντων ἐκ τύχης ἀγερθέντας εἰς συγκλητικὴν ἀξίαν, καὶ ὡς πατρικιότητα τὸν Βασιλίτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον.

ἐπιτρόπους Κωνσταντίνῳ τῷ ἀνεψιῷ ὁ Ἀλέξανδρος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ τοῦ υἱοῦ τοῦ Λέοντος.

Μὲν οὖν Ἀλέξανδρος ἕνα ἐνιαυτὸν καὶ μῆνα τὴν βασιλείαν διαπαίξας ἀρχὴν, κατέλυσε τὴν ζωὴν, τὸ δὲ κράτος εἰς Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν τοῦ Λέοντος περιέστη, παῖδα ἔτι τυγχάνοντα κομιδῇ. ἕβδομον γὰρ αὐτῷ τῆς ἡλικίας ἔτος ἤνυστο. ὁ μέντοι τοῦ Δούκα Ἀνδρονίκου υἱὸς ὁ Κωνσταντῖνος, δομέστικος ὢν τῶν σχολῶν, καὶ τὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου φημισάμενος τελευτὴν (ἀπεδήμει γὰρ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων) τὸ μέν τι ὃν ἐκρύπτεν ὑπὸ σποδιᾷ σπινθῆρα τοῦ ἔρωτος τῆς βασιλείας ἀρχῆς ἐκκαλύπτων τε καὶ ἀναζωπυρίζων, τὸ δὲ καὶ ὑπ' ἄλλων πρὸς τοῦτο ἐρεθιζόμενος, ὧν εἷς εἶναι λέγεται καὶ ὁ πατριάρχης Νικόλαος (μήπω γὰρ τῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου διαθήκης ἀναγνωσθείσης, οὐκ ᾔδει καὶ αὐτὸς καταλελειμμένος ἐπίτροπος) τυραννίδι ἐπικεχείρηκε, καὶ τοὺς ἐκκρίτους τῶν στρατευμάτων παραλαβὼν, εἰς Βυζάντιον ἀπελήλυθε, καὶ διά τινος πυλίδος νυκτὸς εἰσελθὼν, τὴν τοῦ ἱπποδρόμου πύλην μετὰ λαμπάδων κατελάμβανε, καὶ τινὰς τῶν συγκλητικῶν προσεταιρισάμενος, πολλοῦ καὶ δημώδους ὄχλου συναθροισθέντος, οἳ καὶ ὡς βασιλέα αὐτὸν εὐφήμουν καὶ ἀνηγόρευον. τῶν δὲ φυλάκων τὰς πύλας μὴ ἀνοιγνύντων, ὁ πρωτοστράτωρ τοῦ Κωνσταντίνου, ταῖς χερσὶ πεποιθὼς, καὶ θρασύτερον προσχερσίξαι τὰς πύλας καὶ καταβαλεῖν βιαζόμενος, νύττεται λόγχῃ διά τε τοῦ ξύλου διά τινος ἁρμογῆς, καὶ ὁ μὲν ἦν αὐτίκα νεκρός. ὁ δέ γε Κωνσταντῖνος ἐκεῖθεν εἰς τὸ τῶν ἵππων ἀπῄει ἁμιλλητήριον θέατρον. εἶτα εἰς τὴν λεγομένην ἦλθε Χαλκῆν, καὶ ἄχρι τῶν ἐξκουβίτων προῆλθεν. ὁ δὲ τῶν ἐπιτρόπων εἷς ὁ μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἐλαδᾶς, ἐκ τῶν ἑταιρειῶν καὶ τῶν πλοΐμων συλλέξας τινὰς, ἀντικαταστῆναι τῷ τυραννοῦντι αὐτοὺς ἐξαπέστειλε. καὶ συμπλοκῆς γενομένης, πολλοὶ πεπτώκασιν ἑκατέρωθεν, ἐσφάγη δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ τοῦ Δούκα υἱὸς, καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Μιχαὴλ, καὶ Κουρτίκιος ὁ Ἀρμένιος. τούτοις οὖν περιαλγήσας ὁ Κωνσταντῖνος καὶ τὸ οἰκεῖον ἐπιρρῶσαι προθυμούμενος σύνταγμα, τὸν ἵππον ἤλαυνε, συμμῖξαι θέλων τοῖς ἔμπροσθεν, ἐστρωμένου δὲ τοῦ ἐδάφους πλαξὶν, ὑπολισθήσας ὁ ἵππος ἔπεσε, καὶ τὸν ἀναβάτην κατέβαλε, καί τις αὐτῷ θᾶττον ἐπελθὼν, ἐξέτεμε τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν, καὶ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ προσήνεγκε, διὰ τῆς δυτικῆς τοῦ χρυσοτρικλίνου πύλης εἰσελθὼν, κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ βασιλεύσαντος Λέοντος. ὅτι δὲ οὐ τεύξεται ὁ Δούκας Κωνσταντῖνος τῆς βασιλείας, καὶ ἑτέρωθεν τοῖς περὶ τὸν βασιλέα ἐπέγνωστο. ἦν τις ἄρα τελώνης Νικόλαος, ὃς χρεώστης πολλῶν χρημάτων τῷ δημοσίῳ γενόμενος, πρὸς τοὺς Ἰσμαηλίτας κατέφυγε, καὶ τὴν πίστιν ἐξομοσάμενος, ἀστρολογίαν μετῄει. οὗτος τῷ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου ἐπεστάλκει γράμματα, ὧν δὲ τοῦτο περίληψις ἦν τὸ-

ἐπανάστασις Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα.

ἀναίρεσις τοῦ Δούκα Κωνσταντίνου.

contumeliæ Symeon impatiens, se contra Romanos armauit. Alexander uerò conuiuijs & ebrietati perpetuò indulgēs, cū à balneo pransus, uentre epulis meroq; distēto, pila luderet equitando, & pilæ inflexionibus, uasis quibusdam ruptis, multoq; sanguine per nares & ueretrū reiecto, uno die post extinctus est: cùm nepoti suo tutores, & imperij administratores scripto ordinasset, Patriarchā Nicolaum, Magistrum Stephanū, Magistrum Ioannem Eladam, Rectorem, & duos, quos è circulis uocatos, ad senatoriam & Patriciā dignitatem euexerat, Basilitzem & Gabrielopolum.

Alexandri obitus.

Constātini tutores.

IMPERIVM CONSTANTINI filij Leonis.

Alexādro, cùm imperiū annum unum & mēsem ludificatus esset, defuncto, potestas ad Constantinū Leonis filium deuoluta est, admodū puerū adhuc. Septimū enim agebat annū. Enimuerò Constantinus Alexij ducis filius, Domesticus legionū, Alexādri obitu audito (nam tum aberat ab urbe) partim ueluti scintillas cupiditatis imperij, quas sub cinerib. tegebat, detegēs & uentilās: partim ab alijs quoq; incitatus, quorum unus fuisse perhibet, et Patriarcha Nicolaus (nā Alexandri testamento nondū lecto, ignorabat se quoq; relictū esse tutorem) tyrānidem inuasit, delectisq; militibus assumptis, Byzantium noctu per quandam portā ingressus, Circi equestris portam, cum facibus occupat, conciliatis sibi Senatoribus quibusdam, & magna plebis turba cōgregata, qui cum faustis ominib. prosequebantur, & Imperatorem salutabant. Custodibus autem portā non aperientibus, Constātini protostrator, manibus fretus, dum eam audacius cædere & reuellere nititur, per foramen lancea confossus, statim concidit exanimis. At Constantinus inde in equestriū certaminū theatrū discedit. Deinde in Chalcen, & usq; ad excubitores progreditur. Verū unus tutorū, magister Ioannes Eladas, quosdā ex sodalitatibus & classiarijs collectos misit, ut tyrāno resisterent. Pugna cōmissa, multi utrinq; ceciderunt, cæsus Gregoras Ducis filius, & patruelis eius Michael & Curticius Armenius. ob hos amissos Cōstantinus dolens, dum exercitū suū cōfirmaturus, cōcitato equo in primā aciē prouehitur, equo in solo tabulis lapideis strato prolapso, præcipitatur: cui quidā statim caput amputat, idq; Imperatori Cōstātino offert, per occidentalem aurei triclinij portā ingressus, quemadmodū Leo Imperator uaticinatus fuerat. Constantinū autem Ducē imperio non potiturū, Imperatori & aulicis etiam aliunde innotuerat. Erat quidā publicanus Nicolaus, qui grandi ære alieno Reipublicæ obstrictus, abiurata religione, ad Ismaelitas se cōtulerat, & astrologiā tractabat. Is Dromi Logothetæ literas miserat, quarum hęc summa erat:

Constantinus Dux, dum regnū affectat caput amittit.

Nicolai publicani prædictio.

„ Nolite timere à Duce. Nam temerè nouis re„ bus studebit, & statim funditùs peribit. Defectione compressa, seditiosi socer magister Gregoras, & Leo Chærosphactes, in magnam Ecclesiam se contulerunt. *Seditiosorũ supplicia.* Quos tutores inde eiectos totonderunt, ut in monasterio Studij monachi essent. alios flagris cæsos in triumpho circumduxerunt, nonnullis oculos effoderunt, quosdam obtruncarunt, alios à Chrysopoli usque ad Leucaten trabibus affixerunt. Ac plures eorum licentia perijssent, nisi quidam ex iudicibus eos à temeritate illa puniendi retraxissent, huiusmodi uerbis: *Tutorum licentia.* Cur uos ista facitis iniussu Imperatoris? qui cúm puer sit, in ea quæ geruntur, cõsentire non creditur. Sed & Constantini uxorem tonsam, & filium eius Stephanum uirilibus exectis, in Paphlagoniam domum suam ire permiserunt. Imperatoris igitur tutores tam Patriarcha quàm cæteri, suo arbitratu res gerentes, multa contrà quàm oportuit, egerunt, neque consenserunt inter sese: alijs id quod alij statuerant, abrogantibus, ut imperium non unius, sed multorũ esset. At Symeon Bulgarus, *Bulgarica expeditio.* opinatus se, quòd nullus esset Imperator, urbis Regiæ facilè potiturum: Byzantium cum maximis copijs aggreditur, & extra muros castris locatis, expugnationem meditatur. Sed quum firmitatem mœnium uidisset, & multitudinem ea defendentium, & frequentes in ijs machinas: ueluti uertigine oborta, ad Hebdomum regressus, pacem facere studuit. Patriarcha igitur & cæteri tutores, Imperatorem secum in Blacherniam Regiam adduxerunt, quò & Symeon uenit, obsidibus datis & acceptis, & à Patriarcha, submisso capite, fausta comprecatione accepta, cum Imperatore cibum cœpit. Sed quum ei pacis conditiones displicerent, discessit sine pactionibus: muneribus & ipse & liberi eius donati. Iam quia Imperator matrem perpetuò reuocabat, & eius absentiam deplorabat: *Zoe Constantini mater, administrationẽ imperij capessit.* quam Alexander pridem Regia eduxerat, tutores reducere sunt coacti. Reuersa, curam rerum suscepit, & cubiculario Constantino, duobusque fratribus Gongylijs ascitis, primùm Patriarcham Regia mouet. deinde Alexandri ministros, Rectorem Basilizem, Gabrielopolum, & cæteros etiam. Constantinus autem cubicularius poterat omnia. Cæterùm Bulgarus Symeon Thraciã incursionibus populatus, uallo excitato se Adrianopolim expu- *Adrianopolis excidiũ.* gnaturũ confidebat. Quo conatu cũ se frustrari uideret, alia uia rem aggreditur, & quibusdã præsidiarijs pecunia corruptis, urbem proditam uastabat, quàm Imperatricis studium Romano imperio recuperauit. Quæ cũ crebras *Bulgaricæ expeditiones & clades.* Symeonis in Thraciam excursiones non ferret: pace cũ Ismaëlitis facta, & legionibus tam orientalibus que occidentalibus cõuocatis, Magistro Leoni Phocæ Legionũ Domestico, bellum Symeonium mãdat. qui pugna cõmissa,

αὐτῷ. μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τοῦ δουκός. νεωτερίσει γὰρ ἀφρόνως, καὶ εὐθέως ἐξολοθρευθήσεται. καὶ ἡ μὲν ἀποστασία ἐπέπαυτο, ὁ δὲ τοῦ κωνσταντίνου πενθερὸς ὁ μάγιστρος γρηγορᾶς, καὶ λέων ὁ χοιροσφάκτης τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσπεφεύγασιν, οὓς ἐκβαλόντες τοῦ θείου τεμένους, μοναχοὺς ἀπέκειραν οἱ ἐπίτροποι, ἐν τῇ τοῦ στουδίου μονῇ. ἄλλους δ' αἰκισάμενοι ἐθριάμβευσαν, ἑτέρους τὰ ὄμματα ἐξεκέντησαν, ἐνίων δὲ τὰς κεφαλὰς ἀπέτεμον, καὶ ἄλλους ἐκ χρυσοπόλεως μέχρι τοῦ λευκάτου ἀνεσκολόπισαν. *ὅτι πολλοὺς οἱ τοῦ βασιλέως ἐπίτροποι τῶν συναραμένων τῷ ἀποστάτῃ ἐκόλασαν.* καὶ ἄλλοι δὲ πλείους τῆς τῶν ἐπιτρόπων ἐξουσίας γεγόνασιν ἂν παρανάλωμα, εἰ μή τινες τῶν δικαστῶν τῆς πρὸς τὰς τιμωρίας ῥοπῆς αὐτοὺς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες, πῶς ταῦτα ποιεῖτε ὑμεῖς ἐκτὸς κελεύσεως βασιλικῆς, ἐπεὶ παῖς ὢν ὁ βασιλεύς, τοῖς πραττομένοις οὐ συνιενεῖ, ἀπεκείραντο δὲ οἱ ἐπίτροποι, καὶ τὴν τοῦ κωνσταντίνου γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν στέφανον ἐκτομίαν ποιήσαντες, εἰς τὸν ἐν παφλαγονίᾳ οἶκον αὐτῶν ἐξεληλάκασι φυγάδας. *ὅτι διεφέροντο ἀλλήλοις οἱ τοῦ βασιλέως ἐπίτροποι.* οἱ δὲ τοῦ βασιλέως ἐπίτροποι, ὅ, τε πατριάρχης καὶ οἱ λοιποί, αὐθαδέστερον τοῖς πράγμασι, πολλὰ τῶν οὐ δεόντων ἐποίουν, καὶ πρὸς ἀλλήλους δὲ διεφέροντο, τῶν μὲν τὰ δ' ἐγκρινόντων, τῶν δὲ τὰ ἀντίθετα, καὶ ἦν ἡ τούτων διοίκησις πολυαρχία τις, ἀλλ' οὐ μοναρχία. ὁ δὲ βούλγαρος συμεών, ὡς μὴ βασιλέως ἐπιστατοῦντος τοῖς πράγμασι, ῥᾳδίως ἐλπίζων κρατῆσαι τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, ἔπεισι κατὰ ταύτης μετὰ πλείστης δυνάμεως, καὶ ἔξω στρατοπεδεύεται τῶν ταύτης τειχῶν, καὶ πολιορκήσειν ταύτην διενοεῖτο. ἰδὼν δὲ τὸ τῶν τειχῶν καρτερόν, καὶ τὸ πλῆθος τὸ ἐπ' αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν τοῖς τείχεσι μηχανημάτων τὸ δαψιλές, ἰλιγγιάσας μετάπεσεν εἰς τὸ ἕβδομον, ζητῶν σπείσασθαι. ὁ γοῦν πατριάρχης καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἐπιτρόπων λαβόντες τὸν βασιλέα, εἰς τὰ ἐν βλαχέρναις ἦλθον βασίλεια, ὅπου καὶ ὁ συμεὼν παρεγένετο, ὁμήρους δοὺς καὶ λαβών, καὶ ὑπὸ πατριάρχῃ κλίνας τὴν κεφαλήν, εὐλογήθη παρ' ἐκείνου, καὶ συνεστιάθη τῷ βασιλεῖ. εἶτα μὴ ἀρεσθεὶς ταῖς συνθήκαις, ἐπανῆλθεν ἀσύμβατος, δώροις δεξιωθεὶς καὶ αὐτὸς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ. *ὅτι ἀνήχθη ἡ τοῦ βασιλέως μήτηρ εἰς τὰ βασίλεια καὶ τῆς διοικήσεως εἴχετο.* ἀνακαλουμένου δὲ διόλου τὴν ἑαυτοῦ μητέρα τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπὶ ταύτῃ δακρύοντος (ἐξέωστο γὰρ ταύτην τῶν ἀνακτόρων κατὰ πρῶτον ὁ ἀλέξανδρος) ἠναγκάσθησαν αὐτὴν ἀναγαγεῖν οἱ ἐπίτροποι. ἡ δὲ ἐπανελθοῦσα, τῆς διοικήσεως εἴχετο, προσλαβοῦσα καὶ τὸν παρακοιμώμενον κωνσταντῖνον, καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀδελφοὺς ἄμφω τοὺς γογγυλίους, καὶ πρῶτον μὲν τὸν πατριάρχην ἀπῆγε τῶν βασιλείων, εἶτα καὶ τοὺς τοῦ ἀλεξάνδρου θεράποντας ἐξωθεῖ, τόν τε ῥαίκτορα τὸν βασιλίτζην καὶ τὸν γαβριηλόπουλον, ἀλλὰ μέντοι καὶ τοὺς λοιπούς. κωνσταντῖνος δὲ ὁ παρακοιμώμενος τὰ πάντα ἐδύνατο. ὁ μέντοι βούλγαρος συμεὼν τὴν θρᾴκην κατέτρεχέ τε καὶ ἐληΐζετο, καὶ ἐν τῇ ἀδριανουπόλει βάλλεται χάρακα, πολιορκήσειν ταύτην ἐλπίζων ἑλεῖν. ὡς δ' ἑώρα ἑαυτῷ κενόσπουδον τὸ ἐγχείρημα, ἑτέρως τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως μέτεισι. χρήμασι γάρ τινας τῶν φυλάκων αὐτῆς ὑποφθείρας, ἐκ προδοσίας ταύτην ἐκπορθεῖ. ἀλλὰ ταύτην μετὰ ταῦτα πάλιν ὑπὸ ῥωμαίους ἡ τῆς βασιλίσσης σπουδὴ πεποίηκεν. μὴ φέρουσα δὲ τὰς κατὰ τῆς θρᾳκῴας χώρας συνεχεῖς ἐπελεύσεις τοῦ συμεών, σπονδὰς τοῖς ἰσμαηλίταις θεμένη, καὶ τά, τε ἑῷα τάγματα καὶ τὰ ἑσπέρια συναθροίσασα, τῷ μαγίστρῳ λέοντι τῷ φωκᾷ τῶν σχολῶν δομεστίκῳ τυγχάνοντι, τὸν πρὸς τὸν συμεὼν ἀνέθετο πόλεμον.

ὃς καὶ

ὡς καὶ μάχην συνάψας, ἡττᾷ τοὺς Βουλγάρους περιφανῶς, καὶ φόνον αὐτῶν ποιεῖται πολύν. κατάκοπος δὲ γεγονὼς καὶ ἱδρῶτι διάβροχος, κἀντεῦθεν λειποθυμῶν, ἐπί τινι πηγῇ, τοῦ ἵππου ἀποβάς, ἀνέψυχεν ἑαυτόν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ ἵππος αὐτοῦ τὰς τοῦ κατέχοντος αὐτὸν χεῖρας διαφυγών, ἐν τῷ τοῦ στρατοπέδου πεδίῳ ἐσκίρτα, ἀναβάτου χωρίς. ἐπίσημος δὲ τυγχάνων, εἰς δειλίαν ἐνέβαλε τὰ στρατεύματα, οἰηθέντα πεσεῖν τὸν δομέστικον, καὶ τοῦ μὲν πολέμου ἀπείχοντο, καὶ τῆς διώξεως ἔστησαν, θόρυβος δ' εἶχεν αὐτούς. ὁ δέ γε Συμεὼν ἐκ περιωπῆς τινὸς ἰδὼν τὸ συμβεβηκὸς περὶ τὰ στρατεύματα, τοῖς περὶ αὐτὸν ἐγκελευσάμενος, καὶ τοῖς τῶν Ῥωμαίων στίφεσι, καὶ τεθορυβημένοις αὐτοῖς ἐμβαλών, εἰς φυγὴν ἅπαντας ἀθρόον ἔτρεψεν, καὶ τοὺς μὲν οἱ Βούλγαροι διώκοντες ἔκτεινον, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων ἀπώλλυντο συμπατούμενοι. ὁ δὲ τῶν σχολῶν δομέστικος, μόλις εἰς Μεσημβρίαν ἐκδραμεῖν δεδύνηται. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν καὶ ταγματαρχῶν τότε ἐφθάρησαν. Ἰωάννης δὲ ὁ Βογᾶς ἐστάλη, Πατζινάκας εἰς συμμαχίαν ἀγαγεῖν κατὰ τῶν Βουλγάρων, καὶ ὁ πατρίκιος Ῥωμανὸς ὁ Λακαπηνός, δρουγγάριος ὢν τῶν πλοΐμων, ἐκελεύσθη μετὰ τοῦ στόλου περιπλεῖν, ἅμα μὲν εἰς συνεργίαν τοῦ τῶν σχολῶν δομεστίκου, ἅμα δὲ καὶ ὡς ἀχθεῖεν σύμμαχοι παρὰ τοῦ Βογᾶ, διαπεραιώσασθαι σφᾶς. ἧκεν οὖν ὁ Βογᾶς μετὰ τῶν συμμάχων. στάσεως δ' ἐμπεσούσης αὐτῷ τε καὶ τῷ Λακαπηνῷ, ὁρῶντες οἱ Πατζινάκοι αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους διαπληκτιζομένους, καὶ ἀμελῶς περὶ τὴν αὐτῶν διακειμένους διάβασιν, εἰς τὰ ἑαυτῶν ἐπανήλθοσαν. οἱ μὲν οὖν οὕτω ταῦτα φασί, καὶ τὴν ἧτταν τῶν Ῥωμαίων ἐντεῦθεν συμβῆναι, μὴ τυχόντων συμμαχίας, οἱ δὲ ἀλλοίως τὸ πρᾶγμα ἱστόρησαν. ἡττηθέντων γάρ, φασι, τῷ Φωκᾷ τῶν βαρβάρων, καὶ διωκόντων, φήμην γενέσθαι, ὡς ὁ δρουγγάριος τῶν πλοΐμων ἄπεισι σὺν τῷ στόλῳ, τὴν βασιλείαν περιληψόμενος. τὸν δὲ τὸν δομέστικον τοῦτο δεξάμενον εἰς ὦτα, ἐκταραχθῆναι αὐτόν, ὡς ἀφεῖσθαι μὲν τῆς διώξεως, ἐπανελθεῖν δ' εἰς τὸν χάρακα, τὰ τῆς φήμης ἀκριβωσόμενον, κἀντεῦθεν παλίντροπον γενέσθαι τὸν πόλεμον. φυγεῖν μὲν γὰρ τοὺς Ῥωμαίους, ἀπόδρασιν τῆς μάχης οἰηθέντας τὴν εἰς τὸν χάρακα τοῦ δομεστίκου ἐπανέλευσιν, τοὺς δὲ Βουλγάρους ἐκ τῆς φυγῆς ἐπαναστραφέντας, διώκειν αὐτούς. τὴν δὲ πρὸς τὸν χάρακα τοῦ δομεστίκου ὑποστροφήν, τῆς βασιλείας ἐπιθυμία πεποίηκεν. ἐρῶν γὰρ αὐτῆς, ἐσπούδαζεν, εἰ ἀληθὴς ἦν ἡ τοῦ δρουγγαρίου ἀγγελία, προκαταλαβεῖν αὐτὸς καὶ οἰκειώσασθαι τὴν ἀρχήν. μετὰ δὲ τὴν ἧτταν ἐπανελθόντων τοῦ τε Λακαπηνοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, ἐζητεῖτο τὰ μέσον αὐτῶν, καὶ κατεκρίθη ὁ Ῥωμανὸς τυφλωθῆναι τὰ ὄμματα, ὡς αἴτιος τῆς ἥττης ἢ κακούργως ἢ ῥᾳθύμως γενόμενος, ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν τῆς ψήφου ταύτης ἐξήρπασάν τινες, μέγα παρὰ τῇ βασιλίσσῃ δυνάμενοι. ὁ δὲ Βούλγαρος Συμεὼν τῇ νίκῃ ἐξογκωθείς, ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων αὐτίκα κάτεισι. ἀντιτάττεται δὲ αὐτῷ πάλιν ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος ὁ Φωκᾶς, καὶ μάχης συγκροτηθείσης ἐν Κατασύρταις, οἱ βάρβαροι ἡττῶντο. πολλῶν δὲ καὶ τούτων περιφανῶν ἔρωτα τρεφόντων τῆς βασιλείας, μᾶλλον τῶν ἄλλων πάντων τὸν ταύτης ἐφλέγμαινεν ἔρωτα Λέων ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος, ὁ Φωκᾶς, πεποιθὼς μὲν ἑαυτῷ, διά τε γένος καὶ διὰ τὴν ἰσχύν, οὐχ ἥκιστα δὲ τῷ παρακοιμωμένῳ Κωνσταντίνῳ τῷ ἐκτομίᾳ, τῷ πάντα τότε παρὰ τοῖς ἀνακτόροις ἰσχύοντι, οὗ ἐπ' ἀδελφῇ κηδεστὴς ἐτύγχανεν ὤν. ταῦτα τοίνυν ὁρῶν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγός, καὶ δείσας περὶ αὐτοῦ, πείθει τὸν τοῦ στόλου δρουγγάριον τὸν εἰρημένον Ῥωμανόν, οἰκειώσασθαι, καὶ φύλακα προσλαβεῖ-

Bulgaros insigni uictoria superat, multis eorũ cæsis. Sed præ defatigatione & sudore uix sui compos, equo descendit, seq; ad fontem quendam recreauit. Interea equus ministri manibus elapsus, in planicie castrorum sine sessore exultabat. Qui cùm insignis esset, tantum terrorem incussit exercitibus, Domesticum cecidisse ratis, ut & pugna & persecutione hostium abstinerent. Quòd quum Symeon è specula quadam uidisset: suos cohortatus, contra Romanos ducit, subitoq; in perturbatos impressione facta, uniuersos in fugam conuertit, in qua alios Bulgari assecuti occiderunt, alij inuicem conculcati perierunt. Legionumq; Domesticus ægre Mesembriam euadere potuit, multis ducibus etiam & tribunis interfectis. Ioannes autem Bogas missus est, ut Pazinacas ad belli Bulgarici societatem adduceret, Romanus uerò Lacapenus Patricius, classis Drungarius, litus classe legere iussus, simul ad opem ferendã legionum Domestico, simul, ut adductos è Boga socios transueheret. Ac uenit Bogas cum socijs. Orta autem inter ipsum & Lacapenum rixa, Pazinacæ uidentes eos inter sese conuiciantes, ipsorum transuectionem parum curare: ad sua redierunt. Quidam igitur hæc ita narrant, & negata sociorum auxilia Romanæ cladis fuisse causam tradunt, alij aliter. Nam cùm Phocas Barbaros profligatos persequeretur, rumorem esse ortum, Drungarium cum classe abire, ut regnum occupet. Quo Domesticus audito, ita perturbatus fuerit, ut et à persequendo desisteret, & in uallum rediret, ut certius cognoturus, & sic Martis alea mutata: fugisse Romanos, Domestici in castra reuersionem, fugam interpretatos, Bulgaros uerò ex fuga conuersos, illorum terga cæcidisse. Vt autem Domesticus ad uallũ rediret, in causa fuit regni cupiditas: qua quum æstuaret, si rumor de Drungario uerus esset, anteuertere, & sibi uendicare principatum cupiebat. Lacapeno & Boga à clade reuersis, iudicioq; de eorum controuersia facto, Romanus damnatus est, ut ei oculi effoderentur, ut qui acceptæ cladis autor, siue de industria, siue per negligentiam exstitisset. Sed ab illo suffragio per quosdam apud Imperatricem gratiosissimos est ereptus. At Bulgarus Symeon uictoria elatus Imperatoriam urbem aggreditur, cui legionum Domesticus Phocas cũ est oppositus, commissaq; in Catasyrtis pugna, Barbari succubuerũt. Cùm autem multi, ijq; uiri illustres, regni amorem alerent: nemo tamen eo magis flagrabat, quã Leo Phocas, Legionum Domesticus, quum se ipso fretus, ob genus & potentiam, tum uerò Constantino eunucho cubiculario, qui in Regia poterat omnia, cuius sororem in matrimonio habebat. Quæ cùm Imperatoris Constantini pædagogus cerneret, illiq; timeret, persuadet, ut classis Drungarium Romanum sibi deuinciat, & custodem adiungat. Impera-

Pazinacæ populi.

Lacapeni cõdemnatio.

Bulgari uicti.

Romanus Cõstantino cubiculario capto, Cæsar et Imperator designatur.

tot igitur literas sua manu scriptas Drungario mittit, quibus ille acceptis, pollicetur, se cubicularij potestatem (modò possit) euersurum. Qui quum ad classis stationem peruenisset, ac properè solui iuberet: Drungarius seruilem in modum ei obuiam processit, ac reuerenter colloquens, paulatim ad triremes hominem deduxit. Vt uerò naui prætoriæ appropinquauit, multis uiris strenuis, quos secum paratos habebat, Tollite istum, inquit: à quibus comprehensus est, & triremi impositus, comitibus illius statim dispersis. Eius facti nuncius & Imperatricem & proceres turbauit, cumque ad Drungarium misisset, percontatum quid id sibi uellet: ij à classiarijs lapidibus repulsi sunt. Postridie Imperator, Patriarcha & Magistro Stephano accersitis, misit qui matrem è Regia abducerent. Sed eam suis amplexibus cum lachrymis inhærentem, misericordia uictus, reliquit: ac potestate in se translata, Domesticum legionum designauit Magistrum Ioannem Garidam. Drungarius uerò Lacapenus, classe haud secus atque ad pugnam instructa, die Annunciationis ad Regiam in Bucoleonte appulit. Ac Patriarcha & Magister Stephanus, statim ex Regia discesserunt. At Romanus quum prius sanctissimo iureiurando adactus promisisset, se nunquam Imperatori insidiaturum, neque regnum affectaturum: in Regiam ascendit, & cum Constantino Phari ædem ingressus, fide data acceptaque, magnus Hetæriarcha, hoc est, summus amicus designatur. Iussit autem Imperator Phocam bono esse animo, neque spem abijcere, sed paulisper expectare. Nam paulò pòst, eius rationem habitum iri. Romani porrò filia Helena Imperatori Constantino desponsa, tertia feria Paschatis nuptiæ celebratæ sunt, sacras preces Nicolao Patriarcha peragente. Statim igitur Romanus, Imperatoris pater: filius eius Christophorus, magnus Hetæriarches est appellatus. Quibus Phocas cognitis, tyrannidem inuasit, Constantino cubiculario & alijs proceribus ascitis, se quæ ageret, pro Imperatore Constantino agere, affirmans. Romanus autem literas quæ Phocæ prætextum euerterent, subscriptione Imperatoris & aureo sigillo munitas, peruulgati corporis mulierculā in Phocæ castra mittit. quas quum ea multis clàm ostenderet, effecit, ut multi Phoca deserto, se ad Imperatorē conferrent. At Phocas Chrysopolim profectus, & à suis destitutus, in fugam conuertitur, & in castello quodā, quod ab antiquis temporibus Goëleon, à lamentatione Leonis uocatur, comprehenditur, cæcatusque Byzantium perducitur. Et hic tyrannidis illius fuit exitus. Enimuerò aliæ quoque insidiæ Imperatori sunt paratæ. Nam adolescentes per quosdam conducti sunt, qui eum uenantem aggrederentur, sed illo con-

Leo Phocas ob regnum affectatum oculos amittit.

Insidiæ detectæ.

ὅπως ὁ λακαπηνὸς παρὰ τοῦ βασιλέως κωνσταντίνου δι' ἐπιστολῆς προσκέκληται.

θαι. ἐγχειρισθὲν τοίνυν βιβλίον ὁ βασιλεὺς αὐτόγραφον, καὶ στέλλει πρὸς δρουγγάριον. ὁ δὲ τοῦτο δεξάμενος, ὑπέσχετο, τὴν τοῦ παρακοιμωμένου δυναστείαν (εἰ οἷόν τε) καθελεῖν. καί ποτε τοῦ παρακοιμωμένου, ἔνθα ὁ στόλος ὥρμει, παραγενομένου, καὶ ἐπιτρέχοντος ἐκπλεῦσαι αὐτὸν, ὁ δρουγγάριος δουλοπρεπῶς αὐτῷ προϋπήντησε, καὶ μετ' εὐσεβοῦς ὁμιλίας, καὶ πρὸς τὰς τριήρεις ἠρέμα τοῦτον προσεβίβαζεν. ὡς δὲ τῇ ναυαρχίδι προσήγγισεν, ἑτοίμους ἔχων ἄνδρας περιπομένους αὐτῷ, γενναίους τε καὶ πολλούς, ἄρατε τοῦτον εἶπεν. οἱ δὲ συσχόντες αὐτὸν, εἰς τὴν τριήρη ἐνέθεντο, τῶν περὶ αὐτὸν αὐτίκα διασκεδασθέντων. τοῦτο τῇ βασιλίδι φοιτῆσαν, εἰς θόρυβον αὐτὴν, καὶ τοὺς φίλους ἐνέβαλε. πέμπει τοίνυν πρὸς τὸν ῥωμανὸν ἐρωτῶσα, τί ἂν εἴη τὸ γεγονός; ἀλλὰ τὸ ναυτικὸν λίθοις τοὺς πεμφθέντας ἐξήλασε. τῇ δ' ἑξῆς τὸν πατριάρχην ὁ βασιλεὺς μετακαλεσάμενος, καὶ τὸν μάγιστρον στέφανον, ἔπεμψε τοὺς ἐκ τῶν βασιλείων τὴν αὐτοῦ μητέρα καθέξοντας. τῇ δὲ περὶ τὸν υἱὸν προσφυείσης μετὰ δακρύων, εἰς οἶκτον ἐκεῖνος ἐκλάσθη, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν, εἰς ἑαυτὸν δὲ τὴν ἐξουσίαν μετήνεγκε, καὶ προεχειρίσατο δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν γαριδὰν ἰωάννην τὸν μάγιστρον. ὁ δὲ δρουγγάριος ὁ λακαπηνὸς, ἐξαρτύσας τὸν στόλον ὥσπερ εἰς ναυμαχίαν, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ εὐαγγελισμοῦ, τοῖς βασιλείοις προσέπλευσεν εἰς τὸν βουκολέοντα. καὶ ὁ μὲν πατριάρχης καὶ ὁ μάγιστρος στέφανος, εὐθὺς ἐκ τῶν ἀνακτόρων ἐξέστησαν. ὁ δὲ ῥωμανὸς ὅρκους πρότερον τελέσας φρικωδεστάτους, μή ποτε κατὰ τοῦ βασιλέως φρονῆσαι, μηδ' ἀντιποιηθῆναι τῆς βασιλείας, ἀνῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ εἰς τὸν ἐν τῷ φάρῳ ναὸν τῷ κωνσταντίνῳ συνεισελθὼν, καὶ πίστεις δούς τε καὶ λαβὼν, μέγας ἑταιρειάρχης προβάλλεται. ἐπέστειλε δὲ τῷ φωκᾷ ὁ βασιλεὺς, μὴ ἀθυμῆσαι, μηδ' ἀπαγορεῦσαι, προσμεῖναι δὲ μικρὸν, ὡς μελλούσης αὐτοῦ γενέσθαι προνοίας μετὰ βραχύ. ὁ δὲ ῥωμανὸς τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα ἑλένην μνηστεύεται τῷ βασιλεῖ κωνσταντίνῳ, καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ πάσχα τετέλεστο τὰ γαμήλια, τοῦ πατριάρχου νικολάου τὴν ἱερολογίαν ποιήσαντος, καὶ αὐτίκα τετίμητο βασιλεοπάτωρ ὁ ῥωμανὸς, μέγας δ' ἑταιρειάρχης χριστοφόρος ὁ τούτου υἱός. ταῦτα δὲ μαθὼν ὁ φωκᾶς, τυραννίδι ἐπέθετο, κωνσταντῖνον τὸν παρακοιμώμενον προσλαβόμενος, καὶ ἑτέρους τῶν ἀρχόντων, καὶ διαβεβαιούμενος ὑπὲρ τοῦ βασιλέως κωνσταντίνου πράττειν, ἃ πράττει. ὁ ῥωμανὸς δὲ γραφὴν γεγραφὼς, ἀνατρεπτικὴν προέχουσαν τῆς τοῦ φωκᾶ προφάσεως, καὶ ταύτην τῇ τοῦ βασιλέως ὑποσημασίᾳ καὶ χρυσῇ σφραγῖδι βεβαιωσάμενος, πέμπει ταύτην πρὸς τὸ μετὰ τοῦ φωκᾶ στράτευμα κατά τινος γυναίου ἑταιρικοῦ. κἀκεῖνο πολλοῖς τὴν χρυσοσήμαντον ὑποδεικνῦον λάθρα γραφὴν, πολλοὺς καταλιπεῖν ἔπεισε τὸν φωκᾶν, καὶ προσχωρῆσαι τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ φωκᾶς ἐν χρυσοπόλει γενόμενος, καὶ καταλειφθεὶς ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτοῦ πλήθους, τῷ βασιλεῖ προσφοιτήσαντος, ἐτράπετο εἰς φυγὴν, καὶ ἔν τινι χωρίῳ γενόμενος, ὅπερ ἀνέκαθεν παρὰ τῶν ἐγχωρίων γοελέων κατωνόμαστο, συλλαμβάνεται, καὶ τυφλωθεὶς εἰσάγεται εἰς τὴν βασιλεύουσαν. καὶ τοῦτο τέλος τῇ αὐτοῦ τυραννίδι ἐγένετο. ἀλλὰ μὴν καὶ ἑτέρα ἐπιβουλὴ κατὰ τοῦ βασιλέως συνίστατο. νεανίας γάρ τινας καθῆκαν κατ' αὐτοῦ θηρῶντος, ἵνα αὐτῷ ἐν τῇ θήρᾳ ἐπιθῶνται.

ὅπως ὁ παρακοιμώμενος καθῃρέθη παρὰ τοῦ λακαπηνοῦ.

ὅτι ὁ βασιλεὺς βουληθεὶς τὴν αὐτοῦ μητέρα ἐκ παλατίου ἐκβαλεῖν, τοῖς δὲ δάκρυσιν ἐκείνης μαλαχθεὶς ἀφῆκεν αὐτήν.

ὅτι τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα ἐμνήστευσεν ὁ λακαπηνὸς τῷ βασιλεῖ κωνσταντίνῳ.

ὅτι ὁ φωκᾶς τυραννεῖν ἐπιχειρήσας, καὶ ἀλοὺς ἐτυφλώθη.

ἐπιβουλὴ κατὰ τοῦ βασιλέως.

ἀλλ' ἐγνώ-

ἀλλ' ἐγνώσθη τὸ βούλευμα, καὶ οἱ πρωτουργοὶ ἐκολάσθησαν. ἐξεβλήθη δὲ τῶν βασιλείων καὶ ἡ τοῦ βασιλέως μήτηρ Ζωή, ὡς ἐπιβουλεύουσα δῆθεν τῷ βασιλεοπάτορι, καὶ ἀπεκάρη ἐν τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας μονῇ. τῇ δὲ εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς εἰς τὴν τοῦ καίσαρος ἀξίαν ἀνήχθη ὁ Ῥωμανός, καὶ περὶ τὸν δεκέμβριον τῷ τῆς βασιλείας διαδήματι ταινιοῦται παρὰ τοῦ πατριάρχου Νικολάου, τοῦ Κωνσταντίνου δῆθεν ἐπιτροπῇ.

filio cognito, de autoribus facinoris supplicium sumptũ. Est & Imperatoris mater Zoë regia eiecta, quasi patri Imperatoris insidiaretur scilicet, tonsoq; capillo D. Euphemiæ monasterium ingressa. Romanus uerò uigesima quarta die Septembris, ad Cæsaris dignitatem est euectus, & in Decembri, imperij diademate ornatus à Patriarcha Nicolao, pmissu Constantini scilicet.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ τοῦ Λακαπηνοῦ.

Καὶ ὁ μὲν Λακαπηνὸς Ῥωμανὸς οὕτω τῆς ἀναῤῥήσεως ἔτυχεν, οὐκ ἠγάπα δὲ ταύτης τυχὼν αὐτῆς, ἀλλὰ μετὰ βραχὺ καὶ τὴν οἰκείαν ὁμευνέτιν τὴν Θεοδώραν ταινιοῖ. εἶτα καὶ τὸν υἱὸν Χριστοφόρον, προαιρέσει μὲν ὑπὸ δόξαν τοῦ Κωνσταντίνου, τῇ δ' ἀληθείᾳ βιαζομένου, ἀσχάλλοντός τε πρὸς ἃ ἐτελεῖτο, καὶ ἐν συμφορᾷ τιθεμένου τὰ πραττόμενα, μὴ θαῤῥοῦντος δὲ ἀντιφᾶν. ἐπιβουλῆς δὲ κατὰ τοῦ Ῥωμανοῦ γενομένης, ἧς ὁ σακελλάριος πρωτουργὸς ἦν Ἀναστάσιος, ὡς ὑπὸ Κωνσταντίνου δῆθεν ἀμυνομένου, ἐγνώσθη τὰ κατ' αὐτὴν, καὶ οἱ μὲν συνίστορες, ὡς ἔδοξε τῷ Ῥωμανῷ, ἐκολάσθησαν, ὁ δὲ σακελλάριος ἀπεκάρη, ἣν δὴ πρόφασιν ἔσχεν ὁ Ῥωμανὸς τοῦ ὑποβιβάσαι τὸν Κωνσταντῖνον ἑαυτοῦ, μέχρι τότε πρῶτον εὐφημούμενον ἐν ταῖς ἀναῤῥήσεσιν. ὁ Συμεὼν δὲ κατὰ τῆς πόλεως ἐκπέμπει στρατὸν, ἵνα δὲ μὴ ἐλθόντες τὰς πρὸ τῆς πόλεως διαφθείρωσιν ἀγλαΐας, ἐκπέμπει καὶ ὁ Ῥωμανὸς τοὺς ἀντιταξομένους αὐτῷ. καὶ τῶν Βουλγάρων ἐπελθόντων αὐτοῖς, πίπτουσι μὲν καὶ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ, τῶν δὲ γε στρατιωτῶν οἱ μὲν εἰς τὰς τριήρεις σπεύδοντες ἐμβῆναι παραπλεούσας, ἐξωλίσθαινον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὑπὸ κυμάτων ἐφέροντο, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων διώλλυντο, οἱ δὲ καὶ ζῶντες συνελαμβάνοντο. οὕτω δὲ διατεθείσης τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς περὶ τὰς Πηγὰς, τά τε ἐκεῖ ὄντα ἀνάκτορα οἱ Βούλγαροι ἐνεπυρπόλησαν καὶ τἄλλα ὅσα ἐν τῷ αἰγιαλῷ τῷ κατ' ἀντικρὺ τῆς πόλεως ὄντα διακειμένου πορθμοῦ. θανούσης δὲ τῆς τοῦ Ῥωμανοῦ συμβίου τῆς αὐγούστης Θεοδώρας, ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνὴ Σοφία τῷ τῆς αὐγούστης ἠξιώθη ὀνόματι. ὁ τῶν Βουλγάρων δ' ἐξηγούμενος Συμεὼν τῇ Ἀδριανουπόλει προσέβαλε, καὶ ταύτην ἐπολιόρκει. ἤνυσε δ' ἂν οὐδὲν, εἰ μὴ τοὺς ἔνδον ἐπελελοίπει τὰ ἐπιτήδεια. βιαζόμενοι δ' ὑπὸ λιμοῦ καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν τοῖς πολεμίοις παρέδοσαν. τότε μὲν καὶ ὁ ἐκ Τριπόλεως Λέων, μετὰ δυνάμεως ναυτικῆς κατὰ Ῥωμαίων ἐχώρησεν, ἀλλὰ τοῦτον περὶ τὴν νῆσον Λῆμνον τριήρεις ἐπελθοῦσαι Ῥωμαϊκαὶ, τοὺς μὲν Ἀγαρηνοὺς σχεδόν τι ξύμπαντας διέφθειραν, τὰς δὲ νῆας αὐτῶν ὑποβρυχίους ἐποίησαν, μόλις τοῦ Τριπολίτου φυγῇ [illegible]. καὶ ὁ Βούλγαρος δὲ Συμεὼν τά τε περὶ Μακεδονίαν καὶ τὰ τῆς Θρᾴκης σὺν βαρεῖ στρατεύματι ἐληΐζετο, καὶ παρὰ τὴν πόλιν ἐλθὼν, ἀγχοῦ τῶν Βλαχερνῶν πεποίηται τὴν παρεμβολὴν, καὶ ὑπὸ βασιλεῖ Ῥωμανῷ ἐζήτησεν ἐντυχεῖν, καὶ τὴν ἔντευξιν καὶ ὁ βασιλεὺς ἠσπάζετο, καὶ περὶ τὸν τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλὸν ὁ μὲν βασιλεὺς σὺν ὑπὸ στόλῳ ἀφίκετο. ὁ δέ γε Συμεὼν μετὰ τῆς οἰκείας παρεγένετο στρατιᾶς, καὶ ἀλλήλοις ὡμίλησαν, καὶ ὁ βασιλεὺς μεγαλοπρεπῶς τὸν Συμεὼν ἐδωρήσατο, ἀσύμβατοι δ' ἀπ' ἀλλήλων διέστησαν, ὃ καὶ δυὰς ἐλέγετο δηλῶσαι ἀετῶν. φασὶ γὰρ ἄνωθεν αὐτῶν διαπτῆναι τούτους, καὶ ἀλλήλοις συμμίξαι μετὰ κλαγγῆς, εἶτ' εὐθὺς διαστῆναι

ὅτι ἑάλω παρὰ τῶν Βουλγάρων ἡ Ἀδριανούπολις.

ὅτι ὁ ἐκ Τριπόλεως στόλος ἀπώλετο.

ὅτι ὀρνέων ἀλλήλοις [illegible] Ῥωμανοῦ καὶ Συμεὼν [illegible].

IMPERIVM ROMANI LACAPENI.

Romanus Lacapenus ijs honoribus non contentus, pauló pòst uxorem quoq; suam Theodoram diademate ornat. Deinde & filium Christophorũ, uoluntate, ut uideri uolebat, Constantini, sed re uera inuito illo & conquerente apud eos, quibus fidebat, & acta illa abominante, quamuis refragari non auderet. Insidijs quas Romano Anastasius sacellarius princeps coniurationis, pro defensione utiq; Constantini pararat, deprehensis, conscij, arbitratu Romani, puniti sunt, Sacellarius tonsus, eaq; Romano occasio fuit Constantini infra se collocandi, cùm is hactenus in proclamationib. & salutationibus priorem locum tenuisset. Cumq; Symeon exercitum contra urbem misisset: Romanus quoque milites illi opposuit, ne suburbanæ amœnitates ab hoste uastarẽtur. Quos cùm Bulgari aggressi essent, multi etiam ex principibus ceciderunt, milites partim ad prætereuntes triremes festinantes, in mare prolapsi à fluctibus ferebantur, partim ab hostibus interibãt, partim uiui capiebantur. Romano exercitu ad Pegas sic accepto, Bulgari Regiam illius loci cremarunt, & cætera quæ in eo littore sunt è regione urbis, interiacẽte freto. Mortua Romani uxore Theodora Augusta: Imperatoris Christophori uxor Sophia, Augustæ nomen accepit. At Bulgarorũ princeps Symeõ, denuò Adrianopolim obsedit: neq; sanè quicq; effecisset, nisi ciues cõmeatu destitutos, & semetipsos & urbẽ hosti dedere, fames coëgisset. Tũc etiam Leo Tripolitanus cũ naualibus copijs Romanos inuasit: sed triremes Romanæ circa Lemnum insulã eis obuiã profectæ, Agarenos penè omnes occiderũt, nauesq; demerserũt, Tripolita ægrè fuga elapso. Symeon uerò Macedoniam et Thraciã cum ingenti exercitu deuastatas, ad urbem profectus, prope Blachernas castris positis, colloquium Romani Imperatoris petijt, qui cùm ab eo non abhorreret, classe ad Cosmidij littus abijt. eodẽq; Symeon cum suis copijs uenit: & inter se collocuti sunt. sed quamuis Romanus Symeoni magnifica munera dedisset, rebus infectis discesserunt. id quod par aquilarum significare uidebatur, quas supra eos uolitasse ferunt, & cum clangore inter sese cõgressas, statimq; segregatas esse,

Romanus Constantino uelut in ordinem coacto, sibi & suis uendicat omnia.

Insidiatores deprehensi.

Bulgaricæ grassationes.

Tripolitanæ classis interitus.

Augurium irritæ pacificationis.

altera uersus urbem uolante, altera in Thraciam tendente. Romanus potestate imperij insatiabilis, ac ueluti oblitus sacramenti, quo sese astrinxerat. suo & filij natu maximi diademate non contentus: etiam reliquos duos filios, & nepotem ex Christophoro coronauit, Romano imperio quod hactenus penes unũ esse consueuerat, in multa capita distributo. Filium natu minimum Theophylactum, cui pontificatũ urbis Imperatoriæ ambiebat, detonsa coma clericum fecit, à Patriarcha Syngelum quoq; designatum. Post obitum Nicolai, qui restitutus sedem Constantinopolitanam per annos tredecim tenuit, Stephanus Metropolita Amasenus, Patriarcha designatus est. At Bulgarorum princeps Symeon, homo sanguinanus & quietis impatiens, genti Crabatorum bellũ intulit, sed ab illis uictus, in montium angustijs exercitum amisit. Interea quidam Imperatori nunciat, statuam in summo fornice Xerolophi uersus occasum positam, in Symeonis Bulgari formam conuersam esse: cuius statuę caput si amputetur, Symeonis interitum consecuturum. Quo paulò pòst facto, eadem hora Symeonem ex dolore stomachi uita defecit, ut pòst, Imperatori tempus obitus eius diligenter scrutato, est significatum. Symeone rebus humanis exempto, Bulgarorum principatus ad Petrum ex altera uxore filium eius uenit, qui, quum gens sua fame premeretur, & finitimarum gentium, ac Romanorum in primis arma timerentur: legatos ad Imperatorem de pace, &, si placeret, etiam de affinitate iungenda, mittit. Cui quum utrunque cordi esset, ipse Petrus Byzantium uenit, ac pace facta, neptem Imperatoris ex Christophoro filio natu maximo, uxorem ducit. Romanus porrò Constantinum infra se collocasse non contentus, occasionem quæritat etiam Christophori illi præponendi. Itaque instructa Bulgarorum turba, ut per seditionem postularet, ut Christophorus ante Constantinum nominaretur: quasi propter motum illum, necessitati parendum esset scilicet, postulatis illorum annuit. Deinde neque Deum ueritus, cuius numine inuocato, pactiones firmarat, neque subditorum pudore deterritus: etiam duos reliquos suos filios ante Constantinum salutari iussit, & primus quintus est factus, ei que minor etiam Romanus præpositus fuisset, nisi antè decessisset. Ita indigena Imperator, ad quem hæreditario iure imperium pertinebat, instar adscriptitij fuit. Cæterùm „ Vindicta, sui muneris non oblita, & si len„ to gradu processit, tamen uenit tandem: sed hoc alio loco narrabitur. Stephano autem Amaseno, quum sedem principis urbis per trienniũ occupasset, mortuo: Tryphon monachus quidã ea conditione successit, ut post certum tempus, Theophylacto Imperatoris filio,

Stephanus Amasenus patriarcha.

Symeon à Crobatis uictus, truncata statua quadam moritur.

Petrus Bulgarorum princeps, pace cũ Romanis facta, Romani neptẽ matrimonio sibi iungit.

Tryphon Patriarcha dignitatem quam ui retinet, dolo amittit.

ἀλλήλων, τοῦ μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἀποπταμένου, τοῦ δ' ἐπὶ θρᾴκην κινήσαντος τὸ πτερόν. ὁ βασιλεὺς δὲ ῥωμανὸς ἀπληστευσάμενος ἐπὶ τῇ τῆς βασιλείας ἀρχῇ, καὶ ὥσπερ ἐπιλελησμένος τῶν ὅρκων οὓς ὀμωμόκει καθ' ἱερῶν, καὶ μὴ ἀρκούμενος, ὅτι ἑαυτὸν καὶ τὸν τῶν υἱῶν πρεσβύτερον ἠξίωσε διαδήματος, καὶ τοὺς λοιποὺς δύο τῶν παίδων αὐτοῦ βασιλικῶς ἐταινίωσεν, εἶτα καὶ τὸν ἐκ τοῦ χριστοφόρου γενόμενον αὐτῷ υἱωνόν, καὶ τὴν τῶν ῥωμαίων ἀρχὴν αὐτὴ μονάρχῳ βασιλείᾳ εἰς πολυαρχίαν μετέστησεν. τὸν τελευταῖον δὲ τῶν υἱῶν αὐτοῦ θεοφύλακτον τὸν θρόνον τὸν ἀρχιερατικὸν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων μνηστευόμενος, ἀπέκειρε κληρικόν, διὰ τοῦ πατριάρχου προχειρισθέντα καὶ σύγκελλον. τοῦ πατριάρχου δὲ νικολάου ἔτη τρισκαίδεκα τὸ δεύτερον τῆς ἐκκλησίας κρατήσαντος, καὶ μεταλλάξαντος τὸν βίον, ὁ μητροπολίτης ἀμασείας στέφανος, εἰς τὸν θρόνον τῆς κωνσταντινουπόλεως μετήχθη. ὁ μέντοι τῶν βουλγάρων ἄρχων ὁ συμεὼν ἀνὴρ ὢν αἱμάτων, ἡσυχίαν ἄγειν ἥκιστα ὅλως ἠνείχετο, ὅθεν καὶ ἐπὶ τὸ ἔθνος τῶν χρωβάτων ἐστράτευσεν, ἀλλ' ἡττήθη ὑπ' ἐκείνων, καὶ ταῖς τῶν ὀρῶν δυσχωρίαις τὸ οἰκεῖον ἀπέβαλε στράτευμα. ἐν τούτῳ δὲ προσιών τις τῷ βασιλεῖ ῥωμανῷ, λέγων, τὴν ἄνωθεν τῆς ἐν τῷ ξηρολόφῳ ἁψῖδος καθιδρυμένην στήλην, καὶ πρὸς τὰ ἑσπέρια ἀποβλέπουσαν, εἰς τὸν συμεὼν ἐστοιχειῶσθαι τὸν βούλγαρον, καὶ εἰ τῆς στήλης ἐκτμηθείη ἡ κεφαλή, ἕψεται τῇ ἐκτομῇ τοῦ συμεὼν ἡ φθορά. ὁ μὲν οὖν εἶπε ταῦτα, καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς στήλης οὐκ εἰς μακρὰν ἐξετέτμητο, καὶ τῷ συμεὼν αἰφνίδιον ἐπέλιπε τὸ βιώσιμον, ληφθέντι καρδιωγμῷ, ὡς μετὰ ταῦτα ἐγνώσθη τῷ βασιλεῖ, ἀκριβωσαμένῳ τῆς ἐκείνου τελευτῆς τὸν καιρόν. ὡς δ' ἐξ ἀνθρώπων ὁ συμεὼν ἀπελήλυθεν, ἡ τῶν βουλγάρων ἀρχὴ πρὸς πέτρον τὸν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς αὐτῷ τεχθέντα περιελήλυθεν, ὅς, ἐπεὶ καὶ λιμῷ τὸ τῶν βουλγάρων ἔθνος ἦν πιεζόμενον, καὶ τὰ περίξ ἔθνη, μὴ κατ' αὐτοῦ ὁρμήσωσιν ἐδεδίει, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ῥωμαῖοι, εἰσαλεῖ πρὸς τὸν βασιλέα, σπονδὰς ποιησόμενος, εἰ δ' αἱροῖτο καὶ κῆδος εἰς ἑαυτόν. ὡς δὲ τῷ βασιλεῖ ἄμφω καταθύμια ἔδοξε τὰ αἰτούμενα, καὶ αὐτὸς ὁ πέτρος ἀφίκετο, καὶ γεγόνασι μὲν συμβάσεις περὶ σπονδῶν, συνήφθη δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς συμβίωσιν γαμικὴν καὶ ἡ τοῦ βασιλέως ἐγγόνη, ἡ ἐκ τοῦ πρεσβυτέρου τῶν υἱῶν αὐτοῦ τοῦ χριστοφόρου γεγενημένη. ὁ δὲ βασιλεὺς ῥωμανὸς οὐκ ἀρκούμενος ὅτι ἑαυτοῦ τὸν βασιλέα κωνσταντῖνον ὑποβέβηκε, λαβὴν ἐζήτει καὶ τὸν χριστόφορον προθεῖναι αὐτοῦ, καὶ παρασκευάσας τὴν τῶν βουλγάρων πληθὺν ἐν τῷ τοῦ γάμου καιρῷ στασιάσαι, ζητεῖν πρὸ τοῦ κωνσταντίνου τὸν χριστόφορον ἀναγορεύεσθαι, καὶ διὰ τὴν στάσιν δῆθεν ὡς ἐκ βίας οἰκονομῶν τι, συγχωρεῖ τὸ αἰτούμενον γίνεσθαι. εἶτα μήτε τὸ θεῖον δείσας, ὃ τὰς ὁμολογίας αὐτοῦ ἐμπεπέδωκε, μήτ' αἰδεσθεὶς τὸ ὑπήκοον, καὶ ἄμφω σὺν ἄλλους υἱεῖς αὐτοῦ τοῦ κωνσταντίνου προτέρους εὐφημεῖσθαι πεποίηκε, καὶ ὁ πρῶτος πέμπτος ἐγένετο, καὶ εἰ μὴ ὁ μακρὸς ῥωμανὸς ὁ τοῦ χριστοφόρου υἱὸς ἔφθη θανών, κἀκεῖνος ἂν αὐτοῦ προτετίμητο. ὃν οὖν ὁ αὐθιγενὴς βασιλεύς, καὶ ᾧ κατὰ κλῆρον ἡ βασιλεία διέφερεν, ὥσπερ παρέγγραπτος. ἀλλ' ἐπὶ τούτοις ἡ δίκη οὐκ ἐπηγρύπνησεν. εἰ δὲ καὶ χωλαίνουσα ἔρχεται πολλάκις, ἀλλ' οὖν ἥκει ποτέ, ἀναβεβλήσθω δ' ἡ περὶ τούτων διήγησις. ὁ ἀμασείας δὲ στέφανος ἔτη τρία διαγαγὼν ἐν τῷ θρόνῳ τῆς ὑπερεχούσης πόλεως, ἐτελεύτησε, καὶ ἐχειροτονήθη τρύφων τις μοναχὸς ἐπὶ συνθήκαις, τὸ μετὰ χρόνον ὡρισμένον ἑκὼν ἐκστῆναι τοῦ θρόνου τῷ τοῦ βασιλέως υἱῷ τῷ θεοφυλάκτῳ

(ἦν γὰρ

μετάθεσις τοῦ ἀρχιερέως.

ὅτι νίκος ὁ συμεὼν ὑπ' ἐκείνων, καὶ συνέπεσε αὐτῷ ὁ θάνατος ἐγγύς.

ὅτι καὶ αὐτὸς χριστοφόρον προθεῖναι τοῦ κωνσταντίνου, ἀντὶ τοὺς δεύτερον ὄντα.

περὶ κατοχῶν.

(ἦν γὰρ ἔτι μειράκιον) γέγονε δ' ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις χειμών τε ἀφόρητος, λιμός τε σφοδρότατος, καὶ ἐμπρησμὸς φρικωδέστατος. ὅτε καὶ ὁ Βασιλεὺς Χριστοφόρος τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν. ἤδη δὲ τοῦ ὡρισμένου καιροῦ διαδραμόντος, ὁ πατριάρχης Τρύφων μὲν ἔξω τοῦ θρόνου τοῦ πατριαρχικοῦ ἐπὶ τοῖς συγκειμένοις, ἀλλ' ὅλαις χερσὶ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀντείχετο. καὶ ὁ Βασιλεὺς ἠνιᾶτο διὰ τὴν ἀπάτην, ὡς ἐμπαιχθείς, ὁ τῶν Καισαρείας χαρίσασθαι τῷ Βασιλεῖ προθυμούμενος, δόλῳ μέτεισι τὴν τοῦ πατριάρχου ἀφέλειαν. καὶ φίλου προσωπεῖον ἑαυτῷ περιθέμενος, τῷ πατριάρχῃ φησίν. ὁ μὲν κατὰ σοῦ κρατοῦντος ἐπανάστασις σφοδρά, ἀλλ' οὐδὲ λείπουσιν εὔλογα αἰτιάματα ὑπὸ καθαίρεσίν σε τιθέμενα, καὶ λοιπὸν εἰς τὸ μηδὲ ὅλως εἰδέναι σε γράμματα, οἱ λέγοντες κατὰ σοῦ περιίστανται. ἀλλὰ σπεῦσον καὶ τούτους μελετῶντας κατὰ σοῦ ἐκκρούσασθαι. διαλύσεις δὲ τούτοις τὸ συκοφάντημα, εἰ ἐνώπιον πολλῶν χάρτην λαβὼν τὸ ὄνομα ἐγχαράξεις τὸ σόν, καὶ τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα. καὶ τούτου ἐκπομπευθέντος τῷ Βασιλεῖ, ἐκεῖνοι τὸ κατὰ σοῦ αἰτίαμα περιελελοίπασι. ὁ μὲν οὖν συνεβούλευσε ταῦτα, ὁ δὲ ἐπείθετο, καὶ πολλῶν παρόντων ἀγράφῳ χάρτῃ τοῦτ' ἐνέγραψε· Τρύφων ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. καὶ λαβὼν τὴν χάρτην ὁ Καισαρείας, ἀπόσε ἐμφανίσας τῷ Βασιλεῖ, ἔγγραφον ἐν αὐτῷ παραιτήσεως, ὡς ἐκ τοῦ πατριάρχου, ἄνωθεν τῆς ὑπογραφῆς ἐξυφαίνεται, καὶ ὡς παραιτησάμενος, τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλεται, καὶ ὁ τοῦ Βασιλέως υἱὸς πατριάρχης κεχειροτόνηται. στόλος δὲ Ῥωσικὸς ἐπῆλθε κατὰ τῆς πόλεως, καὶ ὁ στόλος οὐ χιλιόναυς ἦν, ἀλλ' εἰς μυρίας καὶ χιλιάδας, ὡς λέγεται, τὰ τούτου πλοῖα ἠριθμεῖτο. τούτοις περὶ τὸν Φάρον προσορμισθεῖσιν ἀντίπρωρος ἔστη στόλος Ῥωμαϊκός, καὶ ἀθρόον αὐτοῖς προσβαλὼν, ἐτρέψατο τοὺς Βαρβάρους, καὶ πολλὰ τῶν πλοίων ἐκείνων τῷ ὑγρῷ πυρὶ ἀπετέφρωσεν. ὅσα δέ γε περιελείφθη, πρὸς ἕω τραπέντα, τῷ πατρικίῳ Βάρδᾳ ἐνέκυρσε τῷ Φωκᾷ, στρατιωτικὸν στράτευμα συντεταγμένον, ὃς πρὸς συλλογὴν τῶν ἀναγκαίων πολλοὺς ἐξιόντας τῶν πλοίων, καταλαμβάνων ἀνῄρει. ἀλλὰ καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας ἐκεῖσε τετυχηκὼς ἐπὶ ζήτησιν τῶν ἐκ τῶν πλοίων ἐκβαινόντων τῶν νηῶν, καὶ ἐξιόντων μαχαίρας ἔργον ἐτίθετο. οὕτω δὲ καὶ διὰ θαλάσσης καὶ διὰ γῆς παθόντες κακῶς, ἐπεῖχον τῶν πλοίων ἐξιέναι. ὡς δὲ τὰ πρὸς τροφὴν αὐτοῖς παντάπασιν ὑπελελοίπει, ἐπενόησαν εἰς τὰ οἰκεῖα διαπεραιοῦσθαι. καὶ ἄρτι τὸν ἔκπλουν κατέσχον, ἀλλ' αὖθις αὐτοῖς αἱ Ῥωμαϊκαὶ τριήρεις ἐπέθεντο, καὶ δὶς οἱ Βάρβαροι κατεναυμαχήθησαν, ὡς ὀλίγας πάνυ τῶν σφετέρων νηῶν ἐκφυγεῖν, καὶ αὐτὰς ἐπανοστῆσαι πρὸς τὰ οἰκεῖα, ἀγγέλους γενομένας ἱκανοὺς τῆς συμφορᾶς. καὶ οἱ μὲν Ῥῶς παθόντες πλεῖον κακῶς, ἢ ὡς ἤλπιζον διαδρανέντες, τῆς κατὰ Ῥωμαίων ἀπέσχοντο ἐπιθέσεως. καὶ οἱ Ἀγαρηνοὶ δὲ διὰ τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν, ἐκείνου τοῦ Κουρκούα καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου (πάππος δὲ ὁ Θεόφιλος τοῦ μετέπειτα τῆς Βασιλείας κρατήσαντος Ἰωάννου) ἡττῶντο πολλάκις, καὶ κατεπονοῦντο, καὶ πόλεις οὐκ ὀλίγας, ἃς ἦσαν κατέχοντες ἀφῃροῦντο. ὁ δὲ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς συναίσθησιν τάχα δόξας ἐλθεῖν τῆς ἐπιορκίας, καὶ τῆς τῶν συνθηκῶν παραβάσεως, ἃς πρὸς τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον πεποίητο, δι' εὐποιιῶν ἐπεβάλετο ἐξιλεώσασθαι τὸν θεόν· καὶ διαδόσεις μὲν καὶ ἄλλοις ἐτίθετο, ἀλλὰ δὲ πάντας καὶ τὰ προς τῶν ἐν τῇ πόλει χρεωστούμενα τοῖς δανεισταῖς ἐκδιδούς, τοὺς ὀφειλέτας ἀπέλυσε τοῦ βάρους τοῦ ὀφλήματος, καὶ τὰ γραμματεῖα λαβὼν, ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ πυρὶ κατηνάλωσεν, ὡς εἰς ἐννεακαίδεκα δὲ κεντηνάρια τὸ τῶν ὀφλημάτων ἠριθμεῖτο· ἀπέδωκε δὲ καὶ τὰ ἐνοίκια τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει οἰκούντων μισθωτικῶς. τοῖς μὲν οὖν ὀφειλέταις ὠφέλουν ταῦτα,

τελευτὴ τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου.

ὅτι διαλύσαι ἐπειρᾶτο ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐξιλεούμενος τὸν θεὸν διὰ τὴν ἐπιορκίαν, καὶ τὰ χρέα τῶν ἐν τῇ πόλει ἀπέτισεν.

puero adhuc, ultrò sede cederet. Hoc tempóre sæuissima hyems fuit, & fames maxima, & horrendum incendium. Tum quoque Christophorus Imperator obijt. Iam præfinito tempore elapso, Patriarcha Tryphon sede pótificia, ut conuenerat, cedere noluit, sed eam retinere manib' pedibusque est conatus. Imperatore autem uerba sibi data esse ægrè ferête: Cæsariensis, ut ei gratificaretur, Patriarchæ simplicitatē dolo circumuenit, assumptaque amici persona, illi ait: Imperator uehementer sanè te oppugnat, sed desunt ei crimina, ob quæ loco moueri possis, & iam qui côtra te stant, eò sunt redacti, ut te literarum penitùs esse rudem dicant. Sed propera, ut tuis accusatoribus istam quoque calumniam præripias quam facilè propulsabis, si coram multis charta sumpta, nomen tuum & pontificatus dignitatē scripseris, qua scriptura ad Imperatorem perlata, nihil porrò erit, de quo te criminentur. Huic consilio paret ille, & coram multis in charta pura hæc scribit. Tryphon ex Dei misericordia Archiepiscopus nouæ Romæ, & œcumenicus, Patriarcha. Eam chartam Cæsariensis Imperatori offert syngrapha supra subscriptionem, Patriarchæ nomine, in ea contexitur: Tryphon, quasi renunciarit, ecclesia eijcitur, & Imperatoris filius Patriarcha designat. Posthæc classis Rossica non Mille, sed decies & quinquies mille nauium urbem aggressa esse dicitur. Contra eam Romana classis iuxta Pharū in procinctu stetit, ac subitò inuecta Barbaros ꝓfligauit, multis eorū nauibus igni græco crematis. Reliquæ uersus Orientem profectæ, in Bardā Phocam Patriciū, qui exercitui præerat, inciderunt, qui multos ad conquirenda necessaria nauibus egressos, sustulit. Idē & Curcuas Legionū Domesticus fecit, multis & occisis et captis. Sic terra marique male accepti, se in nauibus continebant, donec cômeatu destituti, ad sua redire decreuerunt. Sed quum soluissent, denuò Romanæ triremes eos aggressæ, duobus naualibus prælijs deuicerunt. Paucæ igitur Barbaricæ naues interitu uisato ad suos redierunt, nunciæ malorum & acceptæ cladis. Rossij igitur pluribus malis acceptis, quàm ut sperarant, datis, à lacessendis Romanis abstinuerunt. Sed & Agareni à Legionum Domestico Curcua & fratre eius Theophilo, Ioannis qui pòst imperio potitus est, auo. sæpè uicti sunt & oppressi, atque urbes complures quas occuparant, eis ademptæ. At Imperator Romanus, considerato, ut apparet, periurio suo, uiolataque quam cum Constantino fecerat, pactione: beneficentia placare Deum statuit. Præter igitur alias distributiones, etiam æs alienum pro debitorib. dissoluit, cuius summa ad XIX. centenarios excreuerat, tabulis in medio foro crematis: item precium pro ijs qui Constantinopoli in conductitijs domibus habitabant, numerauit. Ac debitoribus illa sanè profuerunt,

Hyems.
Fames.
Incendium.

Rossica classis XV. mille nauiū interitus.

Agarenorū clades.

Romanus liberalitate, uel odiū sui mitigare, uel peccata redimere satagit.

Romano autem parũ opinor, ac nihil potius utilitatis attulerunt: cum quòd de alieno largiebatur, quippe ex publico, tum quòd imperio, quod ex rapto tenebat, fruebatur, eoque fraudato cuius erat, cum imperatoria felicitate ex asse potiretur, perexiguã beneficentiæ portionem tribuebat: quod perinde est, ac si quis uicini boue immolato, extremos pedes largiatur pauperibus, totumque corpus ipse deuoret: aut spreto legitimo coniugio, in alienæ uxoris stupris uolutetur: deque mariti illius pecunia pauperibus largiatur, ut sibi adulterij gratia fiat scilicet. atque hæc secundũ humanum iudicium. Si quis autem diuinã bonitatem intueatur, fortasse ne hæc quidem inutilia dixerit. Romano rerũ potiente, Christi effigies nullis facta manibus & diuinitùs in linteo expressa, in imperatoriã urbem est translata. Eam tum Edessa habuerat, quæ cùm in periculo excidij esset, Agareni qui tum urbem tenebãt, incolumitatẽ hac effigie à Romanis redemerunt. Tum etiam ex Armenia uenêre duo adolescentes cõcreti, quorum altero mortuo, cùm medici nexũ resecuissent, alter quoque nihil ea re adiutus, nec diu fratri superstes, obijt. Quemadmodũ Romanus sine ullo iusto titulo imperiũ sibi uendicarit, suosque liberos Imperatorio honore et nomine ornarit, & principe loco cum suis occupato, natiuum imperij successorem Constantinum, nullo pene numero habitum, infra cæteros omnes collocarit: iam est à me expositum. Nunc cætera exequenda sunt, ut ostendatur, etiamsi Prouidentia tardius inuadat iniurios, concesso pœnitentiæ spatio: tamen nisi à malitia discesserint, lento gradu eos assequi & pœnas exigere. Romanus igitur annum iam sextum & uigesimum imperitabat. Constantinus autẽ qua ratione imperium recuperaret, animum in omnes uersabat partes, utque uoti compos fieret, per alios, filios contra patrem concitat, uel unum potius Stephanum. Nam Constantinus maiore animi constantia præditus, instigatoribus nõ obtemperabat. Alter uerò socijs ascitis, aggressus est patrem, eumque cõprehensum, & in insulã Protem relegatũ, tonderi iussit: ipse cum affine & fratre imperatoria munia obijt. Sed fieri nõ poterat, ut tres cõsentirent, cumque nonnullis in rebus dissiderent & inuicẽ aduersarentur, suspicionibus ortis, Stephanus affinem Constantinũ pellere studuit, & Constantinus uicissim Stephanũ, qui quidem ad rem patrandam multò celerior, etiam Helena uxore incitante, ascitis quibusdam militaribus præfectis, ambos fratres secum prandentes comprehendit, atque alterum statim in insulã Panormum seu Antigoniã, alterum Terebinthũ mittit, & utrũque tonderi clericũ iubet. Vnde cùm transferendi essent, in patris uenire conspectũ desiderarunt. quos quum ille uidisset, filios, inquit, genui, & euexi, ipsi uerò me ad nihilũ redegerũt. Stephanus igitur inde in Præcõnesum

Edessa effigie Christi permutata.

Duo adolescentes concreti.

Romanus cum filijs regno pulsus.

τῷ δ' ἀνὰ Ῥωμανῷ μικρὸν ἢ οὐδὲν οἶμαι λυσιτελῶν. ὅτι τὰ ἀλλότρια ἐτύγχανον τὰ διδόμενα (δημόσια γάρ) καὶ ὅτι τὴν βασιλείαν ἁρπάσας καὶ ταύτην κατέχων, καὶ ἐκ λαφύρων αὐτῆς, καὶ τὴν ἐκ ποσῶς, ταύτης ἐκ ζημιῶν, ἑαυτῷ μὲν ἀπολαύειν τῆς βασιλικῆς εὐκληρίας τὰ ξύμπαντα, ταῖς δ' εὐποιΐαις ῥανίδας μικρὰς ἀπομερίζει, τοῦτο δ' ὂν τι πράττων, οἷον ἂν εἴ τις ἐποίησεν, εἰ βοῦν ἁρπάσας τοῦ γείτονος, καὶ καταθύσας αὐτόν, τοὺς μὲν πόδας ἄκρους δίδωσι τοῖς πένησι, τὸ σῶμα δ' ὅλον αὐτὸς ἐθοινήσατο. ἢ εἰ γυναῖκά τις ἁρπάσας τοῦ γείτονος κατεῖχε ταύτην, καὶ αὐτῇ συνεφθείρετο, τοῦ σφῶν γαμέτου ἀφροντιστῶν. ἐκ δὲ τῶν ἐκείνου χρημάτων διδοίη πένησιν, ἵν' αὐτῷ τάχα διαλύσαι ἀφεθείη τὸ τῆς μοιχείας ἔγκλημα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν κατ' ἀνθρωπίνην κρίσιν, εἰ δέ τις πρὸς τὴν θείαν ἀποβλέψειεν ἀγαθότητα, οὐδὲ ταῦτ' ἂν ἴσως εἴποι ἀσυντελῆ. τούτου τοῦ σκήπτρου κρατοῦντος, καὶ τὸ ἀχειρότευκτον ἐκτύπωμα τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τὸ θεῖον χειρόμακτρον μετεκομίσθη πρὸς τὴν προκαθημένην τῶν πόλεων. εἶχε μὲν γὰρ τοῦτο ἡ Ἔδεσσα, ἡ δὲ ἁλῶναι παρὰ τῶν Ῥωμαίων πολιορκούντων αὐτὴν ἐκινδύνευσε, κατεχομένη παρὰ Ἀγαρηνῶν. ἵν' οὖν φύγωσιν οἱ Ἐδεσσηνοὶ τὴν ἐκπόρθησιν, λύτρον ταύτης τὸ θεῖον παρέσχον ἐκτύπωμα. ἀφίκοντο δὲ τότε ἐξ Ἀρμενίας μειρακίσκοι δύο συμφυεῖς, τοῦ ἑνὸς δὲ θανόντος ἐτμήθη ἡ συμφυΐα παρὰ τῶν ἰατρῶν. ἀλλ' οὐδὲ ὁ περίλοιπος ὤνητο. μικρὸν δ' ἐπιβιώσας τῷ ἀδελφῷ, κἀκεῖνος ἐκποδὼν γέγονεν. ὅπως μὲν οὖν μηδὲν αὐτῷ προσήκουσαν τὴν βασιλείαν ὁ Ῥωμανὸς ἐσφετερίσατο, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας τῆς βασιλικῆς ἠξίωσε τιμῆς τε καὶ κλήσεως, καὶ ὅπως καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς παῖδας τῶν πρωτείων ἠξίωσε, τὸν δ' ἐγγενῆ τῆς βασιλείας διάδοχον τὸν Κωνσταντῖνον ὕστερον πάντων ὑποβιβάσας, ἤδη μοι προείρηται. ἀλλὰ δὲ νῦν ὁ λόγος προσθήσει καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ δείξει, ὡς κἂν βραδύτερον ἴσως μέτεισι τοὺς ἀδικοῦντας ἡ πρόνοια, μετανοίας αὐτοῖς ἐπιμετροῦσα καιρόν, ἀλλ' οὖν γε τοῦ κακοῦ μὴ ἀπισχομένους μέτεισι χωλαίνοντι ποδί, καὶ δίκας εἰσπράττεται. ἤνυε μὲν ἂν ὁ Ῥωμανὸς αὐταρχῶν εἰκοστὸν ἕκτον ἤδη ἔτος. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, ὅπως ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν ἐπανασώσηται, διαπαντὸς ἐστρέφετο τὸν νοῦν, καὶ ἵνα τὸ ἐφετὸν αὐτῷ διαπράξηται, δι' ἑτέρων ἐπεγείρει τῷ πατρὶ τοὺς υἱούς, ἢ μᾶλλον τὸν ἕνα τὸν Στέφανον. ὁ γὰρ Κωνσταντῖνος στεῤῥοτέρας τυγχάνων φρενός, τὴν προσβολὴν οὐ προσίετο. ὁ προσεταιρισάμενος καὶ ἄλλους, ἐπέθετο τῷ πατρί, καὶ κατασχὼν αὐτόν, ἐν τῇ νήσῳ τῇ Πρώτῃ περιώρισε καὶ ἀπέκειρεν, αὐτὸς δὲ τῆς βασιλικῆς ἀντεποιήσατο διοικήσεως σὺν τῷ γαμβρῷ καὶ τῷ ἀδελφῷ. ἀλλ' οὐκ ἦν ὁμοφρονῆσαι τοὺς τρεῖς. ἐν τισὶν οὖν διεφέροντο, καὶ ἀλλήλοις ἀντέλεγον. κἀντεῦθεν ἀλλήλους ὑπώπτευον, καὶ κατασπᾶσαι τῆς βασιλείας τὸν γαμβρὸν τὸν Κωνσταντῖνον ὁ Στέφανος διὰ φροντίδος ἐτίθετο, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος αὖθις τὸν Στέφανον. ἀλλ' ἦν ὁ Κωνσταντῖνος πρὸς τὸ ἔργον ὀξύτερος πολὺ πρὸς τοῦτο, καὶ τῆς συζύγου Ἑλένης ἐπιπαροξυνούσης αὐτόν. προσλαβόμενος τοίνυν καί τινας τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων, κατέσχε καὶ ἄμφω τοὺς ἀδελφοὺς συνεστιωμένους αὐτῷ, καὶ αὐτίκα τὸν μὲν εἰς τὴν νῆσον τὸν Πάνορμον ἢ καὶ Ἀντιγονίαν λεγομένην ἐξαπέστειλε, τὸν δὲ εἰς τὴν καλουμένην Τερέβινθον, καὶ κληρικοὺς καὶ ἄμφω ἀπέκειρεν. εἶτ' ἐκεῖθεν μεταχθῆναι μέλλοντες ἐξῄτησαν εἰς ὄψιν ἐλθεῖν τῷ πατρί, οὓς ἰδὼν ἐκεῖνος εἶπεν, υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. ἐκεῖθεν οὖν ὁ μὲν Στέφανος ἐν Προικοννήσῳ μετῳκίσθη. κἀκεῖθεν εἰς Ῥόδον,

περὶ τοῦ ἁγίου μανδηλίου.

περὶ τῶν συμφυῶν μειρακίων.

ὡς δὲ βασιλεὺς [illegible]

ἐς ῥόδον, κἀκ ταύτης ἐς μιτυλήνην μετετέθη, ἐπὶ δὲ κωνσταντίνῳ ἡ σαμοθρᾴκη προσεγράφη εἱργομένῳ ἔξω. ἐκεῖ δὲ ἀποδρᾶναι διαμελλήσας πολλάκις, καὶ διὰ τοῦτο φαρμάκῳ τὸν πρωτεύοντα τῶν φυλάκων αὐτοῦ ἀνελὼν, κτείνεται παρὰ τῶν ἄλλων. ὁ δὲ στέφανος ἐν λέσβῳ ἀπεβίω, ἐννεακαίδεκα διαγεγονὼς ἐνιαυτοὺς περὶ αὐτήν. ὁ δὲ τούτων πατὴρ ἐν τῇ πρώτῃ τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε, καὶ οὕτω τούτων ἕκαστον ἡ δίκη μετῆλθε.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ λέοντος.

Ἀρτὶ δὲ τῆς μοναρχίας ὁ κωνσταντῖνος τυχὼν, καὶ ἐπὶ τῷ υἱῷ ῥωμανῷ διάδημα περιέθετο, τοῖς τε συναραμένοις αὐτῷ εἰς τὴν τῶν βασιλευόντων καθαίρεσιν, ἀμοιβὰς ἐκτίννυε, τὸν μὲν φωκᾶν βάρδαν μάγιστρον ἐτίμησε, καὶ δομέστικον προεχειρίσατο τῶν σχολῶν τῆς ἀνατολῆς. ἀμφοῖν δὲ τῶν τοῦ βάρδα υἱῶν τὸν μὲν νικηφόρον, τὸν ὕστερον βασιλεύσαντα, τῶν ἀνατολικῶν προεβάλλετο στρατηγὸν, τὸν δὲ λέοντα τῆς καππαδοκίας, καὶ τοὺς ἄλλους ἄλλως ἠμείψατο. τὸν δὲ τοῦ στεφάνου τοῦ βασιλέως υἱὸν ῥωμανὸν ἐκτομίαν ἐποίησεν, ἀλλὰ μὴν καὶ βασίλειον τὸν νόθον υἱὸν τοῦ γέροντος ῥωμανοῦ, ὃν ἐγείνατο δούλῃ τινὶ συμφθαρείς. τὸν δὲ τοῦ χριστοφόρου υἱὸν μιχαὴλ ἀπέκειρε κληρικόν. ἦν δὲ κωνσταντῖνος τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβὴς, καὶ λόγοις προσκείμενος. ὡς ἔστι καταμαθεῖν ἐκ συγγραμμάτων αὐτοῦ, ἀλλὰ μέντοι καὶ ἐξ ἐπιστολῶν. ἃ κἂν μὴ πρὸς τέχνην ἐξείργασται τὴν ῥητορικὴν, ἀλλά γε σχήμασι ταύτης καί τισιν ἰδέαις ποικίλλονται. ἐδίδου δὲ καὶ ῥυθμοῖς ἑαυτὸν, καὶ μέτροις παντοδαποῖς. γνοίη δ' ἄν τις τοῦτο ἐξ ὧν ἐπὶ θανούσῃ αὐτοῦ τῇ κοινωνῷ τοῦ βίου ἐμμέτρως ἐθρήνησεν. ἐπεμελήθη δὲ καὶ τῆς φιλοσοφίας αὐτῆς, ἐπιλελησμένης ἤδη σχεδὸν, ἀλλὰ μέντοι καὶ τῶν ἐπιστημῶν διδασκάλους ἐπιστήσας, καὶ ἀναζωπυρήσας ἐκλειπούσας αὐτάς. καὶ ταῦτα μὲν τῆς κρείττονος μοίρας ἐκείνῳ προσῆν. πρὸς δὲ τὴν τῆς βασιλείας διοίκησιν δέδοκτο μαλακώτερον, δύσοργός τε καὶ βαρυμηνὶς τοῖς πταίουσιν ἦν, καὶ κολάσεως ἀπαραίτητος, οἴνῳ τε τοῦ αὐτάρκους ἐνεχεῖτο πλέονι. καὶ ἀρχαιρεσιάζων οὐ τοὺς ἀξίους ἐφίστα ταῖς στρατηγίαις, ἢ ταῖς τῆς πολιτείας ἀρχαῖς, ἀλλὰ τοὺς μοχθηροτέρους καὶ ἀδοκίμους, καὶ οὓς ἡ βασιλὶς καὶ ὁ παρακοιμώμενος συνῆγον βασίλειος, ὠνίους χρημάτων τιθέμενοι τὰς ἀρχάς. ἀλλ' οὕτω μὲν τὰ τῆς βασιλείας, εἰ καὶ μὴ ἐν πᾶσι καλῶς, ᾠκονόμητο. ἐπιβουλαὶ δὲ κατὰ τοῦ κρατοῦντος ἐμελετήθησαν, ἡ μὲν παρὰ τοῦ παρακοιμωμένου θεοφάνους, πολλοὺς καὶ ἄλλους συνίστορας ἔχοντος, καὶ βουλομένου τὸν ῥωμανὸν ἐπαναγαγεῖν ἐκ τῆς πρώτης νήσου εἰς τὰ βασίλεια. ἡ δὲ παρ' ἑτέρων, τὸν στέφανον ἐκ λέσβου λαβεῖν μελετησάντων. καὶ ἀκρατεῖς ἦσαν τῆς βασιλείας. ἀλλὰ καὶ ἄμφω τὰς ἐπιβουλὰς ὁ κωνσταντῖνος ἐφώρασε, καὶ τοὺς μὲν συνωμότας ἐκόλασε, τοὺς δὲ βασιλειῶντας ὑπ' ἀσφαλεστέραν ἔθετο τήρησιν. τῶν τούρκων (τοὺς οὔγγρους δ' οὕτω καλεῖσθαι καὶ πρώην εἰρήκαμεν) τὰ ῥωμαίων ληϊζομένων ἐπί τινα καιρὸν ἠρεμῆσαι τὸ ἔθνος συμβέβηκεν. ὁ γὰρ τούτων ἀρχηγὸς βολογουδῆς κεκλημένος, καὶ ἕτερος δ' αὖθις γυλᾶς καὶ αὐτὸς μέρους ἄρχων προσῆλθεν ἐπὶ βασιλέα. καὶ ἑκάτερος τῶν τῆς θείας παλιγγενεσίας ἠξιώθη λουτρῶν, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐμυήθη μυστηρίων, καὶ πατρίκιος ἐτιμήθη.

ἦθος τοῦ κωνσταντίνου.

ἐπιβουλαί.

περὶ οὔγγρων.

ex ea Rhodum, Rhodo Mitylenen est translatus, Cõstantino Samothracia assignata, quam egredi non liceret. Qui quum sæpè fugam molitus esset, eaq; de causa custodum principem ueneno sustulisset: à cæteris est interfectus. Stephanus uerò Lesbi decessit, quum XIX annos ibi uixisset. Pater eorum in insula Prota uitam exegit. Sic eorum quisque scelerum pœnas dedit.

IMPERIVM CONSTANTINI FILII Leonis, recuperata potestate.

Constantinus cùm primùm recuperasset imperium, filium quoq; Romanũ diademate ornauit, & ut ijs quorum ope collegas amouerat, referret gratiam: Phocam Bardam Magistrum fecit, & legionum orientalium Domesticum renunciauit. Nicephorum eius filium, qui pòst imperio potitus est, prætorem orientis, alterum Leonem Cappadociæ præsidem designauit, & ex cæteris, alijs alios honores habuit. Filium autem Imperatoris Stephani Romanum iuniorem, itemq; Romani senioris filium Basilium, ex ancilla procreatũ, castrauit, Christophori filium Michaelem clericum fieri iussit. Fuit Constantinus religiosus erga Deum, & studijs literarum deditus. quod ex scriptis & epistolis eius apparet, quæ licet ad artem oratoriã perpolita non sint, tamen Rhetoricis ornamentis & figuris quibusdam scatent. operam quoq; rythmis & omnis generis uersibus dedit. quod in ijs scriptis cernitur, quibus obitum coniugis suæ deplorauit. Ipsius etiam philosophię rationem habuit, quæ penè in obliuionẽ uenerat, aliarumq; disciplinarũ: quas doctoribus ordinatis iam deficientes refocillauit. Atq; has uirtutes habuit. In regno autẽ administrando fuit segnior, iracundus, & sæuus in delinquentes: in pœnis sumendis inexorabilis: uini auidior. In conferendis magistratibus, non dignos præturis alijsq; munerib. præficiebat, sed minus bonos ac potius improbos, & quos uel Imperatrix uel cubicularius Basilius cõmendabant, qui magistratus uænales habebant. Ita fiebat, ut imperium nõ in omnibus benè administraretur. Imperatori autem structæ sunt insidiæ, primùm à cubiculario Theophane, q multos habebat conscios, & Romanũ è Prota insula. Deinde ab alijs, qui Stephanũ Lesbo in Regiam reducere conabãtur. Sed Imperator utrasq; deprehendit, ac insidiatoribus supplicio affectis: imperij cupidis, diligentiorem custodiam adhibuit. Turci (Vngros autem sic uocari suprà diximus) alias Romanas prouincias incursare soliti ad tempus quieti fuerunt. Nam Dux eorũ Bologudes, & partis cuiusdã princeps Gylas, Imperatorẽ cõuenerũt, amboq; sacrosancto regenerationis lauacro initiati, & arcanis nostrę religionis imbuti, ac Patricia dignitate ornati, onustiq;

Constantinus & amicis & inimicis refert gratiam.

Constantini uirtutes & uitia.

Insidiæ comparatæ Imperatori.

Turci seu Vngari Christianismũ amplectuntur.

onuſtiq́ pecunijs in ſuas ſedes redierūt, adducto Pontifice, per quem multi ad Dei cognitionem peruenerunt. Ac Gylas quidem in fide permanſit, pacemq́ ſeruauit. Alter fœdere quod cū Deo iecerat, rupto, arma Romanis intulit, idēq́ contra Frācos facere aggreſſus, captus eſt, & in crucē actus. Elga quoq́ uxor ducis Roſſorū, qui Romanos claſſe infeſtarat, defuncto marito, ſe ad Imperatorē cōtulit, ac baptizata & pro dignitate tractata, domū redijt. Imperator aūt, defuncta nuru ſua, Regis Francorum Hugonis filia, de alia filio Romano deſpondenda cogitās, uxorē ei dat puellā, humilis illā quidē generis ac potius ſordidi (nā cauponibus orta dicebaē) ſed forma preditā elegātiſsima, & naturæ miraculū quoddā, quæ cum Anaſtaſia diceretē, id nomen in Theophanonē eſt mutatū. Anno Imperij Cōſtantini XII. Patriarcha Theophylactus deceſsit, pontificatu annis III. & XX functus. Nā ſacerdotio cōtra morē maiorū potitus, annorū fuit XVI. regnanteq́ patre, pædagogis adhuc paruit: pòſt, eorū iugo excuſſo, multa præter decorū, aut (ut rectius dicā) cōtra officiū fecit. Nā alendi equos & canes ac uenationū ſimiliūq́ rerum inſano ſtudio tenebatē. Cū igitur inter equas plurimas quas alebat, unam inſigniorem ſacro magnæ Quintæ die peperiſſe ſacra celebranti Patriarchæ nūciatū eſſet: lætitia elatus, diuinoq́ ſacrificio properātet abſoluto, ad Coſmidiū feſtinauit (nā ibi eius equi ſtabulabantē) uiſoq́ pullo recens nato, in Eccleſiā reuerſus, feſtū ſanctæ paſsionis Seruatoris peregit. Mortis ei cauſa fuit equitatio, qua cū audaciſsimè uti ſoleret, ſemel ad caſtellū quoddam maritimū alliſo corpore, ſanguinē per os reiecit. Vnde cùm biennū ægrotaſſet, ex aqua intercute obijt. Ei ſucceſsit Polyeuctus monachus ſpado, & eloquētia & uirtute præſtās, à Cæſarieſi epiſcopo electus. Nā Heraclienſis, offenſo Cæſare, ius ſuū uſurpare non potuit. quę res criminādi Patriarchæ anſam obtrectatoribus præbuit. Sed cùm renunciatus eſſet, Imperatorē cōuenit, cognatisq́ ſenioris Romani accuſatis, monuit, ut eorū auaritiā coherceret. Quòd nec ille citra moleſtiā audiuit, & Imperatrix Helena, Baſilio ſpadone inſtigante, qui pòſt cubicularius extitit, maritū contra Patriarchā incitauit, cauſam quæritans qua Pontificatū ei eriperet. Eo tempore ueneranda manus Præcurſoris, per quendam diaconū Iobum Antiochia Byzantium eſt trāslata. Porrò Cretenſibus Agarenis maritimā Romanorū orā infeſtātibus: Imperator maximā bellicarū nauiū claſſem cōtra eos miſit. Verū ea nauarchi imperitia & negligentia impegit, maxima parte claſsiariorū uel capta uel interfecta, pauciſsimis elapſis. Ac ipſe etiā Nauarchus captus fuiſſet, niſi eius ſatellites eū cōglobati circūſtetiſſent, ac pulſis Agarenis, prætoriæ triremis cōſcendendæ, & fugę facultatē præbuiſſent. Cæterū Bardas Phocas,

Elga Roſſorū regina.

Theophano Imperatoris Romani uxor.

Theophylacti Patriarchæ mores & obitus.

Polyeuctus Patriarcha.

Agarenorū Cretenſium uictoria.

ὑπέστρεφον, καὶ πολλῶν λαβόντες χρήματα, καὶ οὕτως ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια τὰ ἑαυτῶν. λαβόντες καὶ ἀρχιερέα, δι' οὗ πολλοὶ πρὸς ἐπίγνωσιν θεοῦ μετεληλύθασιν. ἀλλ' ὁ μὲν Γυλᾶς καὶ τῇ πίστει ἐνέμεινε, καὶ τὴν εἰρήνην ἐτήρησεν. ὁ δὲ λοιπὸς τὰς πρὸς θεὸν συνθήκας ἀθετήσας, αὖθις κατὰ Ῥωμαίων ὡπλίζετο, ὥσπερ δὲ καὶ κατὰ Φράγγων ποιῆσαι τοῦτο χρῄζων, ἑάλω καὶ ἀνεσκολοπίσθη. καὶ ἡ τοῦ κατὰ Ῥωμαίων ἐκπλεύσαντος ῥῶς στόλον γυνὴ, Ἔλγα τοὔνομα, τελευτήσαντος αὐτῇ τοῦ ἀνδρὸς, προσῆλθε τῷ βασιλεῖ, καὶ βαπτισθεῖσα τιμηθεῖσά τε ὡς ἐχρῆν, ὑπενόστησεν. ἐφρόντιζε δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, ἀποθανούσης τῆς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ῥωμανοῦ συζύγου, θυγατρὸς τοῦ τῶν Φράγγων ῥηγὸς Οὔγωνος, ἑτέραν ἀγαγέσθαι αὐτῷ γαμετὴν, καὶ συνοικίζει αὐτῷ κόρην, τύχης μὲν χαμερποῦς οὖσαν καὶ χυδαίας ἔγγονον αὖ ταύτην (καπήλων γὰρ ἐκφῦναι ταύτην φασί) τὸ δὲ εἶδος διαπρεπεστάτην, καὶ αὐτόχρημα ἄγαλμα πλασθεῖσαν ὑπὸ τῆς φύσεως, ἣν Ἀναστασὼ καλουμένην, Θεοφανὼ μετωνόμασε. τῷ δὲ δωδεκάτῳ τῆς Κωνσταντίνου αὐταρχίας, ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀπεβίω, εἴκοσι τρία ἔτη ἀρχιερατεύσας, ἑκκαίδεκα δὲ ὢν χρόνων, ὅτε τοῦ ἀρχιερωσύνης ἀξιώματος ἠξιώθη, ὅθεν καὶ ὑπὸ παιδαγωγοὺς ἐτέλει ὁ πατριάρχης, ἕως ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ, εἶτα τούτους ἀποσεισάμενος, πολλὰ τῶν οὐ δεόντων ἢ τῶν ἀπειρημένων (εἰπεῖν οἰκειότερον) διεπράττετο, ἱππομανῶν τε καὶ κυνοτροφῶν, καὶ θήραις προσκείμενος. καὶ τὰ τούτοις πράττων ἀκόλουθα. ἐτρέφοντο δὲ ἵππων σφοδρότατον ἐρωτα. καὶ εἶχε θηλείας ἵππους πάνυ πολλάς. μία γοῦν αὐτῶν ἡ τῶν λοιπῶν διαφορωτέρα κατὰ προσήκουσα, ἔτυχε τεκοῦσα κατὰ τὴν ἱερὰν τῆς μεγάλης πέμπτης ἡμέραν, καὶ λειτουργοῦντι τότε τῷ πατριάρχῃ ἐπί τις προσελθὼν τὸν τοῦ ἵππου τόκον διαγγέλλει. ὁ δὲ ὑπερήσθη, καὶ τὴν θείαν ἱερουργίαν συντεμὼν, ἀπεδήμησε πρὸς τὸ Κοσμίδιον ἀπελήλυθεν (ἐκεῖ γὰρ ἦσαν αἱ ἵπποι αὐτοῦ τὰς διατριβὰς) καὶ τὸν νεογνὸν πῶλον ἰδὼν, ὑπενόστησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὴν τῶν ἁγίων παθῶν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἐπετέλεσε τελετήν. κατέστρεψε δὲ τὴν ζωὴν διὰ ἱππασίας. θρασύτατα γὰρ ἱππαζόμενος, καὶ πρός τινι τοῖχον τῶν παραθαλασσίων προσαραχθεὶς, αἷμα διὰ στόματος ἀνήγαγε, κἀντεῦθεν ἐπὶ δύο ἔτη νοσήσας, ὑδέρῳ περιπεσὼν, ἀπεβίω. καὶ προεχειρίσθη πατριάρχης Πολύευκτος μοναχὸς ἐκτομίας, καὶ λόγῳ διαπρέπων καὶ ἀρετῇ. ὃς παρὰ τοῦ Καισαρείας ἐχειροτονήθη. ὁ γὰρ Ἡρακλείας προσκρούσας κατά τι τῷ βασιλεῖ, ἐκωλύθη τὸ προνόμιον αὐτοῦ. καὶ τοῦτο τοῖς φιλοσκώμμοσιν εὔρηται κατὰ τοῦ πατριάρχου αἰτίαμα. ἐπεὶ δὲ ἐχειροτονήθη, τῷ βασιλεῖ ἐντυχὼν, κατηγορούμενος ἐποιήσατο τῶν συγγενῶν τοῦ γέροντος Ῥωμανοῦ, καὶ ἀνακόπτειν τὴν τούτων πλεονεξίαν ἠξίου. ὅπερ οὔτ' αὐτὸς ἀνεπαχθῶς ἤκουσε, καὶ ἡ βασιλὶς Ἑλένη, παρὰ τοῦ ἐκτομίου Βασιλείου, ὃς μετὰ ταῦτα παρακοιμώμενος γέγονε, προσεβιβασθεῖσα, ἠρέθιζε κατὰ τοῦ πατριάρχου τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἐζήτει λαβὴν, δι' ἧς αὐτοῦ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφέληται. τότε δὲ καὶ ἡ τιμία χεὶρ τοῦ προδρόμου εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἀπεκομίσθη, τῆς πόλεως διὰ Ἀντιοχείας διακόνου τινὸς Ἰὼβ. τῶν δὲ ἐν τῇ Κρήτῃ Ἀγαρηνῶν τὰ παράλια τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας λεηλατούντων, ὁ βασιλεὺς στόλον ἐξοπλισάμενος, ὃν πλεῖσται συνίστων νῆες πολεμιστήριοι, κατ' ἐκείνων ἐξέπεμψεν. ἀλλ' ἐσφάλησαν τὰ τοῦ στόλου τῇ τοῦ ναυάρχου ἀπειρίᾳ καὶ ἀμελείᾳ. καὶ τὸ μὲν πλεῖστον τοῦ πληρώματος τῶν νεῶν ἀπώλετο, τὸ μὲν ἑαλωκὸς, τὸ δὲ μαχαίρας ἔργον γενόμενον, πάνυ ὀλίγον δὲ διεσώθη. καὶ αὐτὸς δ' ἂν ἑάλω ὁ ναύαρχος, εἰ μὴ περὶ αὐτὸν συνέστησαν οἱ αὐτοῦ θεράποντες, καὶ συνασπισμὸν τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀπωσάμενοι, ἔδωκαν αὐτῷ ἐμβῆναι εἰς τὴν στρατηγίδα τριήρη, καὶ οὕτω φυγεῖν. ἀλλ' οὐχ οὕτω καὶ τῷ Βάρδᾳ Φωκᾷ τῷ τῶν σχολῶν

περὶ τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου.

περὶ τοῦ πατριάρχου Πολυεύκτου.

περὶ τῆς τιμίας χειρὸς τοῦ προδρόμου.

χολῶν δομεστίκων συνιστήκει, τὰ πρὸς τοὺς ἑῴους Ἀγαρηνούς, στρατηγικῇ δὲ τέχνῃ καὶ ἐμπειρίᾳ τοὺς πρὸς ἐκείνους πολέμους διατιθέμενος, ἔστιν ὅτε πολλὰ ἐκείνων ἀφῄρητο, καὶ τὰ προστυχόντα λείαν ἐτίθετο. ὅ γε μὴν τοῦ βασιλέως υἱὸς Ῥωμανός, ὡς ἄνδρας ἤδη τελῶν ἐγγεγραμμένος ἐξ ἀγενείων, καὶ εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐξουσίαν περιαγαγεῖν ἱμειρόμενος, ἐπιβουλεύει τῇ ζωῇ τοῦ πατρός, συμπραττούσης αὐτῷ καὶ τῆς γαμετῆς, καὶ φαρμάκων δηλητήριον τῷ καθάρλὴν συνεσκεύασεν, ὃ λαθόντες καθαρτηρίῳ πόματι συνεκέρασαν, ὅπερ ἔμελλεν ὁ αὐτοκράτωρ πιεῖν. ἄρτι δὲ δοθῆναι μέλλον εἰς πόσιν τῷ βασιλεῖ, εἴτ᾽ ἐκ προνοίας, εἴτε τυχαίως τὸ πλεῖον ἐξεκέχυτο, τὸ δὲ περιλειφθὲν ὀλίγον ὄν, καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ποθέν, ὀδύνας μὲν αὐτὸν καὶ κινδύνων φόβους οὐ μικροὺς περιέβαλεν, οὐ μέντοι καὶ κίνδυνον ἐποίησεν αὐτῷ περὶ τῆς ζωῆς. τέως δ᾽ οὖν αὐτὸν δυσχερῶς διεκφυγόντα, τῷ πεντεκαιδεκάτῳ δὲ ἐνιαυτῷ τῆς αὐτοῦ βασιλείας εἰς τὸ τοῦ Ὀλύμπου ὄρος ἐξῆλθεν ὁ βασιλεύς, λόγῳ μὲν ἵνα ταῖς τῶν ἐκεῖ ἀσκουμένων εὐχαῖς καθοπλισθείη κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, τῷ δ᾽ ὄντι (ὡς λέγεται) ἵνα τῷ Κυζίκου Θεοδώρῳ συγγένηται, καὶ ὅπως τὸν Πολύευκτον ἐξωθήσοι τῆς ἐκκλησίας, σκέψηται μετ᾽ αὐτοῦ. ἔνθα δὲ γεγονώς, κακῶς ἔχων ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ μετ᾽ ὀλίγον τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν, ὡς μέν τισι δοκεῖ, ἐκ δυσκρασίας σωματικῆς, ὡς δ᾽ ἑτέροις δοξάζεται, καὶ αὖθις ὑπὸ τοῦ υἱοῦ ἐπιβουλευθείς. ἦν δ᾽ ὁ σύμπας τοῦ βίου αὐτοῦ χρόνος ἐνιαυτοὶ πεντηκοντατέσσαρες, καὶ δύο μῆνες, συμβασιλεύσαντος τῷ πατρὶ Λέοντι καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ θείῳ καὶ τῇ μητρὶ ἔτη τρισκαίδεκα. καὶ τῷ Λακαπηνῷ Ῥωμανῷ τὴν βασιλείαν ἁρπάσαντι ἔτη ἓξ ἐπὶ εἴκοσι, μοναρχήσαντι δὲ τελευταῖον ἐνιαυτοὺς πεντεκαίδεκα. ἦν δὲ καὶ μέχρις ἀποβιώσεως ἐν πολλῇ φροντίδι τῆς τοῦ ἀρχιποιμένος καθαιρέσεως τοῦ Πολυεύκτου τιθέμενος. λέγεται δὲ πρό τινων ἡμερῶν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς λίθους νύκτωρ φέρεσθαι μετὰ ῥοίζου πολλοῦ ἐπὶ τὸν αὐτοῦ θάλαμον, καὶ τοῦτο συμβαίνειν ἐπὶ πλείους νύκτας, καὶ νομίσαι μὲν τὸν βασιλέα, παρά τινων ἀνθρώπων λιθοβολεῖσθαι, καὶ πολλοὺς παρεδρεῦσαι τοῖς βασιλείοις, οἷον ἐπιτηροῦντας τὸ γινόμενον. ἀλλ᾽ οὐδεὶς ὤφθη τῶν ἀνθρώπων λίθους πέμπων. ὅθεν οὐδ᾽ ἐξ ἀνθρώπων τὸ ἔργον νενόμισται πράττεσθαι.

Ἐπιβουλὴ Κωνσταντίνου ὑπὸ τοῦ υἱοῦ Ῥωμανοῦ διὰ φαρμάκου.

Τελευτὴ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ.

Καὶ ὁ μὲν Κωνσταντῖνος τῷ ἐπιβουλευθέντος αὐτῷ μετὰ ῥᾳθυμίας τὸν ὁρισθέντα αὐτῷ χρόνον τὸν βίον, ὡς ἀρτίως ἀπεβίω. ὁ υἱὸς δὲ αὐτοῦ Ῥωμανός, ὃς καὶ παιδίον ἐλέγετο, τῆς αὐταρχίας ἐπιλαμβάνεται, παιδίον δ᾽ ἐλέγετο, οὐχ ὅτι παιδικῆς ἀφηλικίας βασιλείας ἐπεδράξατο (ἤδη γὰρ ἀνδράσι συνετέτακτο) ἀλλ᾽ ὡς διαστελλόμενος πρὸς τὸν μητροπάτορα Ῥωμανόν, ὄντα πρεσβύτην καὶ ὑπερήλικα. εἰ δέ τις εἴποι παιδίον αὐτὸν κεκλῆσθαι, ὅτι καὶ παιδαριώδης ἦν αὐτῷ ἡ ζωή, καὶ τοῦτο ἐκείνῳ ἂν εἴη ἁρμοδιώτατον. ἄρτι δὲ τὸ σκῆπτρον χειρωσάμενος, τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Βασίλειον ταινιοῖ, καὶ κλήσει βασιλικῇ ἀξιοῖ. εἶτα καὶ δεύτερος αὐτῷ ἐτέχθη υἱός, ὃς τῷ πάππῳ Κωνσταντίνῳ τῇ κλήσει λαχών. αὐτὸς μὲν οὖν ὁ Ῥωμανὸς τρυφαῖς καὶ ἀσελγείαις ἐκδεδωκὼς ἑαυτόν, καὶ ἐκδεδιῃτημένῃ ζωῇ, καὶ ἀνδράσι συνὼν διεφθαρμένοις τε καὶ λοιμοῖς, τὴν δὲ τῶν βασιλείων διοίκησιν ὑπὸ τῷ πραιποσίτῳ καὶ παρακοιμωμένῳ τῷ Βρίγγᾳ Ἰωσὴφ ἐποιήσατο. πέμπεται δ᾽ οὖν Νικηφόρος μάγιστρος ὁ Φωκᾶς ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν ἐπὶ τοὺς ἐν Κρήτῃ Σαρακηνοὺς σὺν ἀξιομάχῳ στρατῷ, καὶ δι᾽ ἑπτὰ μηνῶν πολλάκις τοῖς βαρβάροις συμπλακείς, καὶ πᾶσαν πολιορκητικὴν τοῖς αὐτῶν ἄστεσιν ἐπιστήσας μηχανήν, ὑφ᾽ ἑαυτῷ αὐτὰ ἐποιήσατο, εἶτα καὶ τὴν αὐτῶν μητρόπολιν τὸν Χάνδακα ἐξεπόρθησε, καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἐν Κρήτῃ Σαρακηνῶν, Κουρούπην καλούμενον, ἐχειρώσατο, καὶ τὸν μετ᾽ αὐτὸν τῶν ἄλλων προὔχοντα, ὀνομασ-

Διὰ τί παιδίον ὁ Ῥωμανὸς ὠνομάζετο.

Ὅτι τὰ πολλὰ τῶν Κρητῶν ἐπόρθησεν ὁ Φωκᾶς Νικηφόρος.

Legionum Domesticus, rem aliter gessit contra Orientales Agarenos, qui cum bellum arte Imperatoria peritecꝫ administraret: multas hostibus urbes ademit, & obuia quæcꝫ prædatus est. At Imperatoris filius Romanus, * ex imberbi iam uir factus, potestatis ad se pertrahendæ cupiditate, uitæ patris, adiutãte uxore, insidiatur, medicamento purganti, quod Imperator hausturus erat, toxico clàm admisto. Sed eo, cum illi offerendũ esset, siue diuinitus, siue fortuitò, maxima ex parte effuso, & exiguo, quod superfuerat, hausto: doloribus quidem. & terroribus periculorũ non paruis est conflictatus, uitæ tamen discrimen, quanquã ægrè, euasit. Anno aũt Imperij decimoquinto in Olympi montem egressus est, per speciẽ sese precibus monachorũ contra Agarenos armandi, cũ re uera id ageret (ut ferunt) ut Theodotum Cyzicenum cõueniret, cum eocꝫ deliberaret, quomodo Polyeuctum Ecclesia pelleret. Inde malè affectus in Regiam rediit, nec multò pòst est defunctus, siue ex intemperie corporis, siue insidijs filij repetitis. Vixit annos quinquaginta quatuor, menses duos. Regnauit cum patre Leone, Alexandro patruo & matre annos tredecim cum Lacapeno tyranno uiginti sex postremò solus quindecim: & uscꝫ ad mortẽ anxiè cogitauit de Pontificatu Polyeucto abrogando. Fertur autẽ, aliquot diebus ante eius obitũ, noctu multos lapides cũ magno stridore cõtra Imperatorios thalamos esse delatos. Quod cũ pluribus noctibus fieret, Imperatorẽ ratũ, eos ab hominibus iaci, multos circũ Regiã obseruatores eius rei collocasse: sed neminẽ esse uisum à quo mitterẽt: unde existimatũ sit, non fieri illud humanitus.

Bardas Phocas rem bene gerit in Oriente.

Cõstantinus à filio Romano ueneno petitus.

Constantini obitus in Polyeuctũ & obitus.

Lapides incerto autore missi.

IMPERIVM ROMANI PVERI.

Constantino ad hunc modũ defuncto, Romanus filius eius Imperium capessit, qui puer dicebatũ, nõ quod puerili ætate regno potitus esset (iã enim uir erat) sed ad discrimẽ Romani aui materni, senis prouectæ ætatis. Si quis autẽ eum puerũ dictum putet, ob uitã pueriliter actã: id quocꝫ moribus eius est cõuenientissimũ. Sceptrum recens adeptus, filium suum Basiliũ diademate & Imperatorio nomine ornat. Sed & alter ei filius natus est, cui aui Constantini nomen indidit. Ipse delicijs uoluptatibuscꝫ deditus, & luxu diffluens, cũ hominibus corruptis & pestilentibus uitã agebat, rerũ administratione præposito et cubiculario Bringæ Iosepho mandata. Nicephorus Phocas magister, Domesticus legionum, cum iustis copijs contra Cretenses Saracenos missus, & septem mensibus sæpissimè cum eis congressus, atque omnibus obsidionalibus machinis eorum oppidis admotis, ea subegit: Chandacem Metropolim eorum uastauit: Curupem Ducem eorum, & ab illo autoritate proximum

Cognomen tum pueri.

Basilius Cõstantinus.

Nicephorus Cretenses Agarenos domat.

Ac nisi ob cōstantem famam, qua ferebatur, Romanum qui Agarenos Creta pulsurus esset, omnino Romana sceptra arrepturū, Phocas inde reuocatus fuisset: fortassis insula penitus subacta Saraceni pulsi essent. *Leo Phocas Orientales Agarenos profligat.* Leonem quoque Phocam Nicephori fratrem Romanus cum exercitu contra Chamadam Chalepi dominum misit, qui Barbaro acie superato, magnam partem exercitus eius in prælio cæcidit, reliquam cepit, ipso duce cum admodum paucis ægrè elapso. Leo igitur reuersus honorificè exceptus est, & ob uictoriam triumpho ornatus. *Coniuratio clementer uindicata.* Deprehensis consilijs contra Imperatorem initis, autores & conscij cōprehensi, non tamen crudeliter puniti sunt. Phocas autem Nicephorus magister è Creta reuocatus, non situs est recurrere Byzantium, sed cum omni exercitu in Orientem ire iussus. Nam altera Chamadæ impressio expectabatur. *Nicephorus Berrœā capit.* Profectus igitur in Syriam, pugnaq́ commissa, hostes illustri uictoria superauit, & Berrœa, præter arcem, uastata, maximis diuitijs est potitus, & captiuis penè innumeris, multosq́ Christianos uinctos liberauit. *Nicephori industria in instaurāda Republica.* Romanus initio Imperij sui, Agarenis omnes prouincias uastantibus, animo æstuans, Phocam Nicephorum rogasse fertur qui fieret, ut Romana res ita pessum iret? cui ille magna libertate rēspōdit: ideò fit, quod tu imperas, & pater meus exercitum ducit. Nam & tu Imperium perperā administras, & ille pecuniæ studet. Verum si tu uolueris, & animi & res Romanorum mutabuntur. Eam tamen mutationem noli putare fore subitam. His dictis, ab Imperatore iussus rem suo arbitratu administrare: statim disciplinæ militari animum intendit, & legiones ueteres ordinauit, et nouas cōscripsit, omnibusq́ bellicis studijs exercuit. Sic cohortibus expletis, & fossoribus armatis, contrariaq́ Prophetico dicto ratione inita, falcibus in gladios & aratris in iacula cōflatis, celebres illos triūphos facilè est adeptus. *Romani obitus.* Romanus aūt cum trienniū et ultra Imperio insultasset, ex hac uita decessit, uel, ut quidā tradūt, ueneno hausto, uel uoluptatib⁹ & libidine uirib⁹ corporis exhaustis, Imperio utriq́ filio & matri eorū Theophanoni relicto. Eo mortuo Nicephorus Phocas ab Imperatrice Byzantiū accersitus, de manubijs Berrœanis triūphauit: unde etiā partem quandā uenerabilis uestis Ioānis Baptistæ apportauit. *Nicephorus regni cupiditatē callide dissimulat.* Bringā aūt cui de cupiditate Imperij suspectus erat, sic elusit. Cum uno famulo uesperi ædes eius ingressus, eoq́ in secretū locū ducto, iureiurādo, & diris execrationibus confirmauit, solitariæ uitæ se longo iam tēpore fuisse cupidissimū, eamq́ iampridem fuisse amplexurū, nisi Imperatorū se beneuolentia remorata esset. Non igitur frustra suspectū esse debere de regni cupiditate. Se enim iamiam rerum administratione cessurum, ea uerba confirmabat, ostensa lacerna è

μένον δὲ αἰτιμᾶν. καὶ εἰ μὴ διὰ φήμην κρατοῦσαν, ὡς ὁ τῆς Κρήτης τοὺς σαρακηνοὺς ἐξελάσων ῥωμαῖος, τῶν ῥωμαϊκῶν ἐκ παντὸς τρόπου ἐπιλήψεται σκήπτρων, ἐκεῖθεν ὁ φωκᾶς μετεκέκλητο, τάχα τέλεον ἂν ἡ νῆσος ῥωμαίοις ὑπεκεχείρωτο, καὶ οἱ σαρακηνοὶ ταύτης ἂν ἀπηλάθησαν. καὶ τὸν λέοντα δὲ τὸν φωκᾶν τὸν τοῦ νικηφόρου ὁμαίμονα κατὰ τοῦ χαμβδᾶ, ὃς τῆς χάλεπ ἐκράτει, ὁ ῥωμανὸς σὺν δυνάμει ἀπέστειλε, καὶ οὗτος δὲ τῷ χαμβδᾷ συμμίξας, ἡττᾷ κατὰ κράτος τὸν βάρβαρον. ὡς τὸ πολὺ μὲν τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς ἐν τῇ μάχῃ πεσεῖν, τὸ δ' ἄλλο γενέσθαι ἁλώσιμον, αὐτὸν δὲ τὸν στρατάρχην μόλις σὺν εὐαριθμήτοις δυνηθῆναι φυγεῖν. καὶ ὁ μὲν λέων ἐπανελθὼν, καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπεδέχθη, καὶ τῷ νικητηρίῳ θριάμβῳ τετίμητο. μελέτη δὲ φόνου κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἐφωράθη, καὶ οἱ ταύτην συρράψαντες, καὶ οἱ τούτων συνίστορες κατεσχέθησαν, πλὴν οὐκ ἀπηνῶς ἐκολάσθησαν. ὁ μάγιστρος δὲ νικηφόρος ὁ φωκᾶς ἐκ τῆς Κρήτης μετακληθεὶς, οὐκ εἰάθη πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπαναδραμεῖν, ἀλλ' ἐκελεύσθη πρὸς τὴν ἕω μετὰ πάσης χωρῆσαι τῆς στρατιᾶς. ὁ γὰρ χαμβδᾶν αὖθις τῶν ῥωμαϊκῶν χωρ[illegible] ἠλπίζετο. ἐν οὖν συρίᾳ γενόμενος ὁ φωκᾶς, καὶ τούτῳ συνελθὼν μαχεσάμενος, καὶ ἥττησε περιφανῶς, καὶ τὴν Βέρροιαν, ἔξω τῆς ἀκροπόλεως, διεπόρθησε, καὶ πλοῦτον ἐκεῖθεν πλεῖστον συνήγαγε, καὶ αἰχμαλώτους εἷλε σχεδὸν ἀναριθμήτους, καὶ πολλοὺς δεσμίους χριστιανοὺς τῆς αἰχμαλωσίας ἀπέλυσε. λέγεται γοῦν ἐν ἀρχῇ τῆς αὐταρχίας τοῦ ῥωμανοῦ, τῶν ἀγαρηνῶν πᾶσαν χώραν ληϊζομένων, εἰς ἀπορίαν ἐμπεσεῖν τὸν αὐτοκράτορα, καὶ τὸν φωκᾶν νικηφόρον προσκαλεσάμενον, ἐρέσθαι αὐτὸν, πῶς εἰς τὸ κάταντες ῥωμαίοις προῆκται τὰ πράγματα. τὸν δὲ μὴ ὑποστειλάμενον ἐλευθερίῳ φάναι φρονήματι, διότι σὺ μὲν βασιλεύεις, ὁ δ' ἐμὸς πατὴρ στρατηγεῖ, σὺ μὲν τῆς ἀρχῆς οὐχ ὡς δέον ἐπιλαμβανόμενος, ἐκεῖνος δὲ φιλοχρηματῶν. εἰ βούλοιο δὲ, μεταβληθήσονται ῥωμαίοις καὶ τὰ φρονήματα καὶ τὰ πράγματα. πλὴν μὴ ἀθρόαν οἴου γενέσθαι τὴν μεταβολήν. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτ' ἀκούσας, ἐπιτρέπει αὐτῷ μεταχειρίζεσθαι τὴν πρᾶξιν ὡς βούλεται, καὶ ὃς αὐτίκα ἐπιμελεῖται τοῦ ὁπλιτικοῦ, τὸ, τε ὂν διατάσσων, καὶ ἄλλο ἐγκαταλέγων, καὶ γυμνάζων εἰς ἅπαν στρατιωτικὸν γύμνασμα. καὶ οὕτω τὰς τάξεις ἀναπληρώσας, καὶ καθοπλίσας τοὺς βωλοκόπους, καὶ τὸ προφητικὸν αὐτοῖς ἀντίστροφον θέμενος, εἰς μαχαίρας αὐτοῖς δηλαδὴ συγκόψας τὰ δρέπανα, καὶ εἰς ζιβύνας τὰ ἄροτρα, σὺν αὐτοῖς τὰ θρυλλούμενα ῥᾳδίως ἔστησε τρόπαια. τρισὶ δ' ἔτεσι διαπρέψας τῇ βασιλείᾳ ὁ ῥωμανὸς, καὶ μικρόν τι ἐπέκεινα, μετέστη τῆς ἐντεῦθεν ζωῆς, ἢ φαρμάκου δηλητηρίου κατά τινας, ἢ φιληδονίαις καὶ μίξεσιν ἑαυτὸν κατατείνας, καὶ ταύταις ἐκδαπανήσας τὴν ἰσχὺν τῆς σαρκὸς, τὴν βασιλείαν λιπὼν τοῖς υἱοῖς ἀμφοῖν καὶ τῇ σὺν τούτοις μητρὶ τῇ θεοφανοῖ. τοῦ δὲ ῥωμανοῦ θανόντος ὁ φωκᾶς νικηφόρος καλεσάμενος τῆς βασιλίσσης ἧκεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ κατάγει θρίαμβον ἐπὶ τοῖς ἐκ Βερροίας λαφυραγωγημένοις λαμπρότατον, ὅθεν καὶ τὸ μέρος τῆς τιμίας ἐσθῆτος τοῦ βαπτιστοῦ ἰωάννου ἐκόμισε. τὸν βρίγγαν δὲ ὑφορώμενον αὐτὸν, ὡς βασιλειῶντα, κατασοφίζεται οὕτω. σὺν ἑνὶ τῶν θεραπόντων ἑσπέρας κατέλαβε τὴν κατοικίαν αὐτοῦ, καὶ ἰδιάσαντα τὸν βρίγγαν παραλαβὼν, δι' ὅρκων ἔφη αὐτῷ τὸ μακρὸν τῆς μοναδικῆς βιοτῆς, ὅρκοις ἐβεβαίου καὶ τοῖς φρικωδεστάτοις ἀραῖς, καὶ πάλαι ἂν, ἔλεγε, πρὸς ταύτην ὁρμήσας, εἰ μή με τῶν βασιλέων ἡ χρηστὴ πρὸς με ἐπεῖχε διάθεσις. μὴ γοῦν μάτην ὑπόπτευε κατ' ἐμοῦ, ὡς τῆς βασιλείας ἐρῶντος [illegible]. ἐγὼ γὰρ ὅσον οὔπω καὶ τῶν πραγμάτων ἐκστήσομαι, καὶ τοῖς λόγοις πίστιν ἐδίδου, δείξας αὐτῷ ῥάκος τι τρίχινον

ὅτι ὁ φωκᾶς λέων ὁ τοῦ νικηφόρου ἀδελφὸς τὸν χαμβδᾶν τροπώσας ἐδίωξεν.

ὅτι αὖθις ὁ νικηφόρος τὸν χαμβδᾶν συμβαλὼν ἔτρεψεν αὐτὸν καὶ τὸ χάλεπ εἴληφεν.

τελευτὴ τοῦ βασιλέως ῥωμανοῦ.

ὅπως ὁ φωκᾶς βασιλειᾶν ὑποπτευόμενος κατεσοφίσατο τὸν παρακοιμώμενον βρίγγαν.

τρίχινον ὃ χιτῶνα περιεβέβλητο, τῇ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ περιβολῇ καλυπτόμενον. τούτοις τοῖς λόγοις, καὶ τῷ τριχίνῳ ἐνδύματι τὸν παρακοιμώμενον συναρπάσας, ἔσχε τῶν ποδῶν αὐτοῦ περικυλινδούμενον ὁ Φωκᾶς, καὶ συγγνώμην αἰτοῦντα. καὶ ὁ Βασιλεὺς δὲ Στέφανος ὁ τοῦ Λακαπηνοῦ παῖς ἐν Λέσβῳ τηρούμενος περὶ Μήθυμναν, ὕποπτος ἦν. αἰφνίδιον δὲ καὶ δι' οὐδεμίαν φανερὰν αἰτίαν θανὼν, ὑποψίαν δίδωσι, παρὰ τῆς Βασιλίσσης κατειργάσθαι Θεοφανοῦς. ὁ μέντοι τῶν Βουλγάρων ἀρχηγέτης Πέτρος τῆς γυναικὸς αὐτοῦ θανούσης, τὰς πρὸς Ῥωμαίους ἀνακαινίζων σπονδὰς, ὁμήρους παρέσχε δύο οἰκείους υἱοὺς Βορίσην καὶ Ῥωμανὸν, καὶ ὁ μὲν ἀπεβίω, οἱ δ' ἐκείνου παῖδες ἀπελθεῖν ἐάθησαν εἰς τὰ οἰκεῖα, καὶ τὴν πατρῴαν ἀρχὴν κατακτήσασθαι. ἑνὸς γὰρ τῶν κομήτων τῶν ἐν Βουλγάροις τέσσαρες παῖδες, Δαβὶδ, καὶ Μωσῆς, καὶ Ἀαρὼν καὶ Σαμουὴλ ἀποστατήσαντες, τοὺς Βουλγάρους ἀνίστων. τοῦ Φωκᾶ δὲ Νικηφόρου εἰς τὸν οἶκον ἑαυτοῦ τὸν ἐν Καππαδοκίᾳ ἀποδημήσαντος, ὁ παρακοιμώμενος μετεμέλετο, ὅτι παρεχώρησεν αὐτῷ τὴν ἐπ' οἴκου ἀποδημίαν. καὶ ἦν αὐτῷ διὰ φροντίδος ὅπως, τὸν ἄνδρα ἀποσκευάσασθαι. γράφει τοίνυν πρὸς Ἰωάννην μάγιστρον τὸν Τζιμισκῆν, ἄνδρα γενναῖον καὶ ἐν ἀριστεύμασι διαβόητον, στρατηγοῦντα τότε τοῦ θέματος τῶν ἀνατολικῶν, καὶ πρὸς τὸν μάγιστρον Ῥωμανὸν τὸν Κουρκούαν, ἐπίσημον ὄντα κἀκεῖνον ἐν στρατηγήμασι, καὶ τὸ ἀνατολικὸν τότε στρατηλατοῦντα. ὡς εἰ τὸν Φωκᾶν καταγαγόντες ἢ μοναχὸν ἀποκείρωσιν, ἢ ἄλλως ἐκ μέσου ποιήσωσι, τὴν μὲν τῶν σχολῶν τῶν ἀνατολικῶν ἀρχὴν λήψεται ὁ Ἰωάννης, καὶ δομέστικος ἔσται τῶν ἑῴων δυνάμεων, ὁ Ῥωμανὸς δὲ τῶν δυτικῶν κληθήσεται δομέστικος. ἐπεὶ δὲ τὰ γράμματα καὶ ἀμφοῖν ἐκομίσθησαν, καὶ ἄμφω ταῦτα δεικνύουσι τῷ Φωκᾷ, καὶ πρὸς ἀποστασίαν τὸν ἄνδρα ἠρέθιζον. τοῦ δὲ ἀναδυομένου πρὸς τὴν ἐγχείρησιν, εἴτε πλαττομένου εἴτε καὶ ἀληθεύοντος, ἐκεῖνοι τὰ ξίφη γυμνώσαντες, ἀπειλεῖν ἠπείλουν αὐτῷ, εἰ μὴ πείθοιτο. καὶ ὡς τῇ βίᾳ τάχα νικώμενος, ἐδέξατο τὴν ἀνάρρησιν, καὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἑῴων ταγμάτων αὐτοκράτωρ εὐφημεῖται Ῥωμαίων. λέγεται δ' ὅτι οὐ μόνον ἤρα τῆς Βασιλείας, ἀλλ' οὐχ ἥκιστα τῆς Θεοφανοῦς, καὶ ὡς ἐνέτυχε ταύτῃ διάγων περὶ τὴν μεγάλην πόλιν.

Ἐπὶ θανόντος τῶν Βουλγάρων ἀρχοντος Πέτρου οἱ Κομητόπουλοι ἀπεστάτησαν.

Ὅπως ὁ Φωκᾶς βασιλεὺς ἀνερρήθη.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΦΩΚΑ.

Ἄρτι δὲ τῆς φήμης εἰς τὸ Βυζάντιον ἐκρηξάσης τὰ περὶ τὸν Φωκᾶν, ὁ παρακοιμώμενος Ἰωσὴφ ἠγωνία. ὁ μέντοι τοῦ τυραννοῦντος πατὴρ ὁ Φωκᾶς ὁ Βάρδας τῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσπέφευγε, ὁ τοῦ Νικηφόρου δὲ σύγγονος Λέων ἴσχυσεν ἀποδρᾶναι καὶ ἑνωθῆναι τῷ ἀδελφῷ. ταῦτα τὸν παρακοιμώμενον εἰς ἀμηχανίαν πολλὴν περιέστησε, δυσχεραίνοντος δὲ ὅμως, πᾶσιν ὢν μισητὸς, ὅθεν ἅπαντες ἔχαιρον, εἰ περισταίη τὰ τῆς Βασιλείας εἰς ἕτερον, καὶ περιαιρεθείη οὗτος ἐκ μέσου, διὸ καὶ συνέτρεχον ἅπαντες εἰς τὸ μέγα τέμενος τοῦ Θεοῦ. ὅπερ μαθὼν ὁ Βρίγγας, δέον μειλιχίοις λόγοις τὸ πλῆθος μετελθόντα τὴν τούτου καταμαλάξαι ὁρμὴν, ὁ δὲ ἀπειλαῖς μᾶλλον αὐτὸ καὶ τραχύτησιν ἐξετράχυνεν, εἰπὼν, ὡς ἐγὼ καταπαύσω αὐτοῖς τὰ ὁρμήματα, οἰκονομήσας ὠνουμένους σῖτον εἰς τὸν ἑαυτοῦ κόλπον φέρειν τὸ τοῦ νομίσματος ἕκαστον. τοῦτο τὸ πλῆθος ἀκοῦσαν ἠρεθίζετο. ἀπεχθῶς δὲ πρὸς τοῦτον διὰ τὸν Βρίγγαν ἔχων ὁ πρώην παρακοιμώμενος ὁ Βασίλειος, καὶ θεραπείαν ἔχων περὶ ἑαυτὸν δαψιλῆ, ἑσπέρας ἤδη καταλαβούσης, τοὺς ἑαυτοῦ θεράποντας καθοπλίσας, εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως διεσκέδασε, καὶ πολλὰς οἰκίας ἐκεῖνοι πλήθει συνεπομένων ἐνωθέντων, τῶν αὐτῷ προσκεκρουκότων κατέστρεψαν, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ Βρίγγα, καὶ ἄνθρωποι δὲ πολλοὶ ἀνῃρέθησαν. τοῦ-

Οἷα ὁ Βρίγγας ἀπειλεῖ τῷ δήμῳ παντί.

Ὅτι ὁ παρακοιμώμενος Βασίλειος δι' ἀπέχθειαν τὴν τοῦ Βρίγγα οἰκίαν κατέστρεψε καὶ ἄλλας.

pilis contexta, quam nudo corpore cæteris uestibus tectam gestabat. Ea oratione & lacerna effecit, ut cubicularius pedibus eius aduolutus, ueniam peteret. Stephanus porrò Imperator, Lacapeni filius, qui Methymnæ Lesbi custodiebatur, & ipse suspectus erat: subitò nullaq; causa mortuus, ab Imperatrice Theophanone sublatus esse credebatur. At Petrus Bulgarorum princeps, uxore sua mortua, fœdus renouaturus, filios Borisem & Romanũ Byzantium obsides misit: quibus post illius obitum, ad sua se recipere est permissum, & patrium principatum firmare. Nam Comitis cuiusdam Bulgarici quatuor filij, Dauid, Moses, Aaron & Samuel, Bulgaros ad defectionem solicitabant. Cum autem Phocas Nicephorus domum se in Cappadociam contulisset: Cubicularium id ei concessisse pœnituit. De eo igitur amouendo solicitus, scribit ad Ioannem, magistrum, & ad Romanum magistrum Curcuam, utrunq; illustrem in re militari uirum, & Orientis ducem: si Phocam cõprehensum, uel Monachum totonderint, uel alias è medio sustulerint: Ioannem imperio legionum orientis accepto, Domesticum fore Orientaliũ copiarum: Romanum uerò Domesticum Occidentis designatum iri. Eas literas ad se perlatas uterq; Phocæ ostendit, & ad defectionem uirum extimulant. Tergiuersanti, & siue ex animo, siue simulatè detrectanti, strictis gladijs necem minitantur, nisi obtemperet. Ea igitur necessitate uictus, nõ repugnauit, quo minus ab omnibus Orientalibus copijs Imperator Romanorum appellaretur. Fertur autem non Imperij duntaxat, sed & Theophanonis amore in primis flagrasse, & dum in magna urbe degeret, cum ea consueuisse.

Stephani interitus.

Bulgarici principes.

Nicephorus Imperator Romanorum fieri cogitur.

IMPERIVM NICEPHORI Phocæ.

Phocæ rebus in urbe recens nunciatis, cubicularius Iosephus angebatur. Nicephori pater Phocas Bardas, in magnam Dei Ecclesiam confugit, cuius alter filius Leo fuga elapsus, cum fratre se coniunxit. Hæc cubicularium animi ualde dubium reddiderunt, qui ob morositatem omnibus adeò inuisus erat, ut optarent, eum, alio rerũ potito, è medio tolli, eaq; de causa omnes in magnũ Dei templũ concurrerũt. Quo Bringas cognito, cũ blãdis uerbis demulcendus esset multitudinis impetus, eam minis & sæuitia magis etiã exasperauit, cum diceret, se motum illum oppressurũ, qui ordinasset, ut singuli empti frumẽti preciũ, in suũ sinũ afferrent. Quo audito, populi furor uehemẽtius exarsit: & Basilius quondã cubicularius, Bringæ infensus, cum magnũ comitatũ circũ se haberet, ubi aduesperasset, ministros suos armatos in diuersa urbis loca dimisit. q urbanæ multitudini cõiuncti, aduersariorũ ædes, & ipsius etiã Bringæ euerterũt, multis quoq; interfectis.

Tumultus in urbe ob Nicephorũ Imperatorẽ designatum.

Quæ dum facerent, Nicephorum passim Imperatorem proclamabant. Vnde fortuna Bardæ & Bringæ commutata est. Nam ille receptо animo Ecclesiam egressus, hic supplex & miserabilis ingressus est. At Basilius cubicularius cum suis classe instructa, ipsa etiam Imperatoria naue adducta, Chrysopolim profectũ, Nicephorũ inde in Hebdomum, ex Hebdomo, uniuerso populo prosequente, in magnam Ecclesiã perduxerunt, ubi à Patriarcha Polyeucto coronatus est. Cæterum Theophano Imperatrix statim ex Regia pulsa, in Petriũ abducitur, & Iosephus cubicularius in Paphlagoniam relegatus, biennio pòst moritur. Bardas uerò Nicephori pater, Cæsar salutatur, & paucis diebus elapsis, Theophano Imperatori nubit. qui cum ex eo tẽpore, quo filius suus Bardas inter colludendũ à patrueli Pleuse casu hasta interfectus fuerat, carnibus abstinuisset: tum ijs denuo uesci cœpit. Cum aũt Patriarcha in noua Regiæ Ecclesia nuptialia sacra perageret, & Imperator in sacrarij aditu iam cancellis appropinquaret: nõ passus eum Patriarcha de more secum ingredi, dixit, Nõ debere tam confidentẽ esse, ut sacrariũ intraret, nisi prius pœnas subiret repetiti matrimonij. Eam rem ægrè ferens Imperator, Patriarchæ iratus fuit. Sed deinde rumore uulgato, eum etiã Theophanonis liberos è sacro baptismate suscepisse: ab eodem omni consecrato solo est prohibitus, postulanre, ut aut diuortium faceret, aut procul à sacris facesseret. Verum ille Theophanone non abstinuit, flagrante adhuc amore, sed quæstionẽ ad summos sacerdotes, & Senatus principes retulit: qui responderũt, Eum canonem quià Copronymo homine impio constitutus esset, ualere nõ oportere, scriptoq; ratum eius matrimoniũ habuerunt. Sed Patriarcha suum propositum urgebat, donec Imperatoris pater Bardas Cæsar iureiurando negauit, Theophanonis liberos ab illo ex baptismate susceptos esse: & Regiæ Protopapa Stylianus, qui cum rumorẽ princeps uulgasse ferebatur, se ca de re neq; scire quicquã, nec dixisse ad quenquã, in cõcilio iurauit. His demũ factis Patriarcha Nicephorũ recepit. Cum aũt Sicilienses Sarraceni ex antiquis pactis tributum à Romanis postularẽt: Nicephorus nõ ferendum esse ratus, si se imperãte Romani illis essent tributarij: Manuelẽ patricium, patrui sui Leonis nothũ filiũ, qui Leo cũ sub priore Romano Legionũ domesticus esset, ob regnũ affectũ cæcatus fuit, cõtra eos misit. Is cũ in Sicilia cum illustri classe appulisset: nõ modò nihil memorabile gessit, sed etiã ex imperitia, & iuuenili ferocia uel potius temeritate, grauiter impegit, ipse cũ omni exercitu cæsus. Ac in Sicilia res ita actæ sunt. Cõtra Ciliciã aũt, quã & ipsam Agareni tenebãt, magistrũ Ioãnẽ Zimiscem Oriẽtis domesticũ designatũ, ablegauit. Qui cũ Adanã uenisset, de eius loci Agarenis

Nicephori coronatio & nuptiæ.

Secũdæ nuptiæ ignominiosæ.

Cõpatriatus matrimonij obstaculum.

Manuel cæditur à Siciliensibus Agarenis.

Zimisces rẽ benè gerit in Cilicia.

ταῦτα δ' ἐποίουν, καὶ ἅμα Νικηφόρον εὐφήμουν πανταχοῦ αὐτοκράτορα. ἐν τούτοις ἀμείβονται τὰ τῆς τύχης τῷ Βάρδᾳ φωκᾷ καὶ τῷ Βρίγγᾳ. καὶ ὁ μὲν τεθαρρηκὼς ἐξῄει τῆς ἐκκλησίας, ὁ δὲ Βρίγγας εἰς αὐτὴν αὐτομολεῖ ἱκέτης ἐλεεινός. ὁ δὲ παρακοιμώμενος Βασίλειος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν τριήρεις ὁπλίσαντες, καὶ αὐτὴν τὴν βασίλειον, καὶ σὺν αὐταῖς ἐν Χρυσοπόλει γενόμενοι, τὸν Νικηφόρον ἐκεῖθεν εἰς τὸ Ἕβδομον ἄγουσι κἀκεῖθεν σὺν πομπῇ δημοτελεῖ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐφίσταντο, καὶ ταινιοῖ τὸν ἄνδρα ὁ πατριάρχης Πολύευκτος. ἡ δὲ βασιλὶς Θεοφανὼ αὐτίκα τῶν ἀνακτόρων ἐξωθεῖται, εἰς τὸ Πετρίον ἀπάγεται, ὁ δὲ παρακοιμώμενος Ἰωσὴφ εἰς Παφλαγονίαν περιορίζεται καὶ μετὰ δύο ἐνιαυτοὺς ἀπεβίω. Βάρδας δὲ ὁ τοῦ Νικηφόρου πατὴρ καῖσαρ τετίμητο. μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἑαυτῷ τὴν Θεοφανὼ συνοικίζει ὁ βασιλεὺς, καὶ κρεῶν ἀπεχόμενος ἐξ ὅτε Βάρδας ὁ παῖς αὐτοῦ παρὰ οἰκείου ἀνεψιοῦ τοῦ Πλεύση προσπαίζων δόρατι παρ' ἐκείνου βληθεὶς ἄκοντος τέθνηκεν, ἐκ τότε καὶ τούτοις ἐτρέφετο. ἐν δὲ τῇ κατὰ τὰ βασίλεια νέᾳ ἐκκλησίᾳ τῆς ἱερολογίας τῆς γαμικῆς τελουμένης παρὰ Πολυεύκτου τοῦ πατριάρχου, ἐν τῇ εἰσόδῳ τῇ πρὸς τὸ θυσιαστήριον ἤδη ταῖς κιγκλίσιν ἐγγίσας ὁ βασιλεὺς ἐκωλύθη παρὰ τοῦ πατριάρχου συνεισελθεῖν, ὡς ἔθος αὐτῷ, φήσαντος, ἀμὴ πρότερον ἐπιτιμίοις δουλεῦσαι τῶν διγαμούντων, μὴ δεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον εἴσοδον κατατολμᾶν. τοῦτο δυσφόρως ἤνεγκεν ὁ κρατῶν, καὶ ἐμήνια τῷ πατριάρχῃ. ἐγένετο δέ τις μετὰ ταῦτα καὶ λόγος, δεῖν ἐκδιῶξαι αὐτὸν ὅλως τοῦ ἱεροῦ δαπέδου συγχωρῆσαι ὁ πατριάρχης. ἐλέγετο γὰρ ἀνάδοχος γενέσθαι ὁ Νικηφόρος τῶν τῆς Θεοφανοῦς παίδων ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, καὶ ἀπῄτει ὁ πατριάρχης, ἢ διαζεῦξαι τὴν βασιλίσσαν, ἢ πόρρω εἶναι τῶν ἱερῶν. ἀλλ' ἐκεῖνος τῆς Θεοφανοῦς οὐκ ἀπέσχετο. ἔτι γὰρ ὁ ταύτης ἔρως ἐφλέγμαινε, κοινοῦται δὲ τοῖς προέδροις τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῖς τῆς γερουσίας λογιωτέροις τὸ ζήτημα. οἱ δὲ τὸν περὶ τούτου κανόνα παρὰ Κοπρωνύμου [illegible] ἀποφαινόμενοι, μὴ δεῖν, ἔλεγον, ἐν ἔργῳ λογίζεσθαι τοιοῦδε ἀνδρὸς νομοθέτημα, καὶ παντελῶς αὐτῷ ἔγγραφον παρέσχον τὴν περὶ τούτου συγχώρησιν. ὁ δέ γε πατριάρχης ἐπὶ τῆς οἰκείας ἐνστάσεως εἴχετο, μέχρις οὗ ὁ τοῦ βασιλέως πατὴρ ὁ καῖσαρ Βάρδας ἐνόρκως αὐτῷ πίστιν παρέσχετο, ὡς οὐ γέγονεν ὁ βασιλεὺς τῶν τῆς Θεοφανοῦς παίδων ἀνάδοχος, καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς δὲ τῶν βασιλείων Στυλιανὸς, ὃς ἐλέγετο πρῶτος κῆρυξ τῆς φήμης ταύτης γενέσθαι, ἐπὶ συνόδου μήτ' ἰδεῖν μήτ' εἰπεῖν περὶ τούτου πρός τινας διωμόσατο. τούτων δὲ γενομένων ἐδέξατο τὸν Νικηφόρον ὁ πατριάρχης. τῶν δ' ἐν Σικελίᾳ Σαρακηνῶν δασμὸν πραττόντων ἐκ τῶν Ῥωμαίων ἐκ παλαιῶν συνθηκῶν, ὁ βασιλεὺς οὗτος οὐκ ἀνασχετὸν ἔδοξεν αὐτοῦ βασιλεύοντος τοῖς Ἀγαρηνοῖς Ῥωμαίους φορολογεῖσθαι. διὸ κατ' αὐτῶν ἐκπέμπει Μανουὴλ πατρίκιον, νόθον ὄντα παῖδα τοῦ πατραδέλφου αὐτοῦ Λέοντος, ὃς δομέστικος γεγονὼς τῶν σχολῶν, ἐπὶ Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος τυραννίδι ἐπιχειρήσας, ἐπηρώθη τοὺς ὀφθαλμούς. ἐλθὼν οὖν ὁ Μανουὴλ σὺν ναυτικῷ περιφανεῖ, τῇ Σικελίᾳ προσωρμίσατο. οὐ μόνον οὐδὲν κατώρθωσεν, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐσφάλη δι' ἀπειρίαν καὶ νεανικῆς ἀψυχίας ἢ μᾶλλον ἀταλαιπωρίας. αὐτός τε γὰρ διώλετο καὶ ἅπαν τὸ σὺν αὐτῷ στρατιωτικόν. τὰ μὲν οὖν κατὰ Σικελίαν συνηνέχθη οὕτω. κατὰ δὲ Κιλικίας δὲ (καὶ ταύτης δὲ οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐκράτουν) ἐκπέμπει ὁ βασιλεὺς Ἰωάννην μάγιστρον τὸν Τζιμισκῆν, τῆς ἀνατολῆς προκεχειρισμένον δομέστικον. ὁ δὲ πρὸς Ἄδανα ἀφικόμενος, τοῖς ἐν ταύτῃ συμπλέκεται Ἀγαρηνοῖς, καὶ κατ' αὐτῶν ἱστήσατο τρόπαιον.

ὅτι συνοικίζεται ὁ βασιλεὺς τῇ Θεοφανοῖ.

περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἀγαρηνῶν.

ὅτι ὁ Τζιμισκῆς κατετροπώσατο τοὺς ἐν Κιλικίᾳ Ἀγαρηνούς.

τρόπαιον. κἀντεῦθεν μέγαν αὐτὸν ἡ πρότερον ἐν στρατηγίαις φήμη ἐκήρυττεν, ἔδειξε δὲ ἔτι περιφανῶς αὐτὸν ὁ Νικηφόρος ἐν τῇ ἀρχῇ, αὐτὸς εἰσβάλλει εἰς Κιλικίαν μετὰ βαρείας χειρός, καὶ τὴν Θεοφανὼ μετὰ τῶν παίδων αὐτῆς ἐπαγόμενος, καὶ τὴν μὲν πρὸ τῆς Κιλικίας εἰς τὸ Δριζίβιον (φρούριον δὲ τοῦτο) κατέλιπεν, ἐκεῖνος δὲ τῇ Κιλικίᾳ προσβαλὼν, αἱρεῖ τὴν Ἀνάβαρζαν, Ῥῶσόν τε καὶ Ἄδαναν (πόλεις δ' αὗται Κιλίκων) ἀλλὰ μὴν καὶ φρούρια πλεῖστα. τῇ δέ γε Ταρσῷ καὶ τῇ Μοψουεστίᾳ οὐκ ἔκρινε προσβαλεῖν διὰ τὸν χειμῶνα, ἢ τὸν ἔρωτα αὐτὸν τῆς Θεοφανοῦς πρὸς ἐκείνην ἀνθέλκοντα. ἀπελθὼν γὰρ σὺν αὐτῇ πρὸς Καππαδοκίαν, κἀκεῖθεν τοῦ ἔαρος ἐγγίσαντος εἰς Κιλικίαν αὖθις ὑπέστρεψε, καὶ αὐτὸς μὲν τὴν Μοψουεστίαν ἐπολιόρκει, τῇ Ταρσῷ δὲ τὸν ἀδελφὸν ἐπιστήσας Λέοντα. τῆς δὲ Μοψουεστίας μέσον ποταμῷ τῷ Σάρῳ διαιρουμένης, τὸ μὲν ἓν μέρος ταύτης ἑάλω πολιορκούμενον, οἱ δὲ ἐν τούτῳ Ἀγαρηνοὶ πρὸς τὸ λοιπὸν μετεχώρησαν ἐπὶ τὸ καταλελειμμένον πῦρ ἐμβαλόντες. εἶτα καὶ τὸ ἕτερον ἑάλωκε, καὶ οὐδεὶς ἐκεῖθεν διέδρα. τὴν δὲ τῆς Μοψουεστίας ἐκπόρθησιν οἱ ἐν τῇ Ταρσῷ μαθόντες, τὸν βασιλέα ἐπικαλεσάμενοι, τὴν πόλιν παραδεδώκασιν. ἡμερῶν δὲ τριῶν διελθουσῶν στόλος ἐξ Αἰγύπτου τῇ Ταρσῷ βοηθήσων κατέπλευσε. προσοκεῖλαι δὲ τῇ χέρσῳ οὐ συγκεχώρηται, διὸ καὶ αὖθις ἀπέπλευσεν, ἀνέμων δὲ βιαίων πνευσάντων περιπεπτωκὼς καὶ τριήρεσι ῥωμαϊκαῖς ὁ πλείων ἀπώλετο. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπανέζευξεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὰς τῆς Ταρσοῦ πύλας καὶ τὰς τῆς Μοψουεστίας ἐπαγόμενος, ἐκ χαλκοῦ πεποιημένας, καὶ τέχνης δεικνυούσας ἀκρίβειαν, ἃς καὶ κόσμῳ ἀνακοσμήσας, τὰς μὲν ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν ἀκρόπολιν ἔνδον τείχει προσήρμοσε, τὰς δὲ τῷ τείχει ἐπὶ δυτικῷ. καὶ ἐπὶ θεῷ δὲ ἀπαρχὰς οἷον τῆς αὐτοῦ στρατείας ἀποδίδους, τοὺς τιμίους σταυρούς, οὓς οἱ βάρβαροι ἔλαβον, ὁπηνίκα ὁ Στυππειώτης τῶν σχολῶν δομέστικος ὢν καὶ πολιορκῶν τὴν Ταρσὸν ἐκ κακοβουλίας δυστυχήματι περιέπεσεν, ἐπὶ θείῳ τεμένει τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας ἀνέθετο, καὶ τὴν Κύπρον δὲ παρὰ Ἀγαρηνῶν κατεχομένην, διὰ αὐτοῦ ἡ ῥωμαίων ἀρχὴ προσεκτήσατο. εἶτα τῇ Συρίᾳ ἐπῆλθε, καὶ πόλεις ἐκπορθήσας, καὶ χώρας ἑλὼν πρὸς τῷ Λιβάνῳ καὶ τῇ παραλίᾳ κειμένας, ἦλθεν εἰς Ἀντιόχειαν. τῶν δὲ Ἀντιοχέων ἐρρωμενέστερον [illegible] ἤδη δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐπιλειπόντων τοῖς στρατιώταις, καὶ τῶν ὄμβρων ἐξ οὐρανοῦ γεγονότων πολλῶν, ἀπέστη τῆς πολιορκίας, καὶ πρὸς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν ἐπανελήλυθεν, ἐπαγόμενος καὶ τὸ τοῦ σωτῆρος χριστοῦ ἱερὸν καὶ θεῖον ἐκτύπωμα, ὃ ἐν κεραμίῳ εὑρέθη ἐν τῇ Ἱεραπόλει τῇ τῆς Συρίας, καὶ βόστρυχον τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου αἵματι πεφυρμένον. ἐν μὲν οὖν στρατηγίαις τοιοῦτος ἐγεγόνει ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ ἐπὶ μακρὸν ηὔξησε ῥωμαίοις τὰ ὅρια, καὶ τῆς αὐτοῦ ἡγεμονίας [illegible] τὰ χρονίσματα. ἀλλὰ δι' αἰτίας τινὰς ἀπεχθὴς πᾶσιν ἦν. αἱ δ' αἰτίαι, διὰ τὸ τὸν συνάραντα αὐτῷ τῇ ἀποστασίᾳ στρατὸν κακῶς διατιθέμενον οἷς ἂν ἐντύχοιεν, τῶν κεκτημένων ἐκπορθοῦντα, καὶ οἰκιῶν πολλῶν, περιφανῶν τε ἀνδρῶν καὶ δημοτικῶν, διαρπαγεισῶν, ὡς οὐδενὸς κακοῦ γεγονότος διακεῖσθαι, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἐντρυφᾶν ταῖς εἰς τοὺς ἀστοὺς παροινίαις, καίτοι συνεργασαμένους αὐτῷ πρὸς τὸ τῆς βασιλείας τυχεῖν. καὶ διὰ προφάσει τῶν συνεχῶν πολέμων, καινὰς εἰσφορὰς καὶ τὰς ἀρχαίας αὐξῆσαι καὶ ἀδεῶς πράξει καταδαπανᾶν τρύχειν τὸ ὑπήκοον, καὶ οὐδὲν ἧττον πολεμίων τὸ στρατιωτικὸν διατίθεσθαι πρὸς ὃς αὐτῶν ὑπηκόους ἐπιχωριάσειε. ἔπειτα δὲ τὰς πυκνὰς ἐκστρατείας ἐν ἐνδείᾳ χρημάτων προφασιζόμενος, τὰς μὲν διανεμομένας τῇ γερουσίᾳ βασιλικὰς δωρεὰς κατὰ μέρος ἠλάττωσε, τὰς δ' ἀπονεμομένας ἀνέκαθεν τιμωμένοις ἱεροῖς καὶ θείοις οἴκοις

περὶ τῶν πυλῶν τῆς Ταρσοῦ καὶ τῆς Μοψουεστίας.

triumphauit. Qua uictoria celebritas nominis eius, ut strenui ducis, multum aucta est. Nicephorus porrò secundo Imperij sui anno, ipse cum magna manu Ciliciam inuadit, Theophanone quoque cũ liberis eius adducta, eaque Dricibij, quod est castellum in Ciliciæ aditu collocata, Anabarzam, Rosum & Adanam eius prouinciæ urbes capit, aliaque plura castella. Tarsum uerò & Mopsihestiã oppugnare nõ statuit, siue ob hyemem, siue amore Theophanonis auocatus, cum qua Cappadociã petijt, Vnde ueris initio in Ciliciam reuersus, fratre Leone cõtra Tarsum misso, ipse Mopsihestiã obsedit, quam cum mediam flumen Sarus diuidat, altera eius parte expugnata, Agareni igni iniecto, in alteram se receperunt: qua & ipsa capta, nemo effugit. Tarsenses quoque audita Mopsihestię expugnatione, Imperatori accersito urbem tradiderũt. Triduo elapso classis Ægyptia Tarsensibus auxilio missa, ad terram appellendi facultatẽ nõ habuit, eademque in reditu & uentorum procellis, & Romanarum triremium incursionibus maiori ex parte perijt. Imperator Constantinopolim reuersus, æreas Tarsi & Mopsihestiæ portas exquisiti artificij, nouis ornamentis additis, partim muro iuxta arcem Orientali, partim Occidentali accommodauit, atque etiã Deo quasi primitias expeditionis suæ obtulit: uenerãdis crucibus, quibus Barbari potiti fuerant, cum Stippiota Legionũ Domesticus, in obsidione Tarsi, re per imprudentiã malè gesta, cladẽ accepisset, diuæ Sophiæ templo dedicatis. Cyprũ quoque ab Agarenis occupatã, Romano Imperio restituit. Deinde Syriã inuasit, & urbibus ad Libanũ, & iuxta mare sitis partim expugnatis, partim uastatis, ad Antiochiam uenit. Sed Antiochenis acrius resistẽtibus, accedẽte etiam cõmeatus penuria, & solo imbribus inũdato, soluta obsidione in urbẽ principẽ est reuersus: allata seruatoris Christi sacra diuinaque effigie, Hierapoli Syriæ in olla reperta: & parte capillorũ Ioãnis Baptistæ sanguine cõcreta. Ac in rebus bellicis talis fuit hic Imperator, Romanique Imperij fines lõgè lateque propagauit. Sed certis de causis, omniũ odia suscepit. Eę fuerũt, quod, cũ ij milites, quos defectionis socios habuerat, obuia quęque uastarẽt, eos qui dãna fecerãt, nõ curabat, et multis ędibus tũ illustriũ tũ plebeiorũ hominũ direptis, sic affectus erat, quasi nihil mali accidisset: sed delectabatur potius iniurijs, quibus ciues onerabãtur, quãuis eorũ ope ad Imperiũ peruenisset. Præterea, cõtinentiũ bellorũ prętextu nouis tributis instituẽdis, & ueteribus augẽdis: omnis generis exactionibus subditos premebat, quos milites quocũque uenerãt nihilo clemẽtius tractabãt quàm hostes. Ad hæc ob frequẽtes expeditiones, pecunię inopiã causando, Imperatorias largitiones senatui dari solitas, ex parte imminuebat, & annua dona ab antiquis tẽporibus templis & alijs pijs domibus

Nicephori uictoriæ in Cilicia.

Aegyptiacæ classis interitus.

Spolia Cilicica.

Cyprus & Syria recuperatæ.

Nicephorus ob impunitatẽ militum & auaritiã uulgo inuisus.

attributa penitus sustulit. Decreto quoque sanxit, ne fundi Ecclesiarũ augerentur, quod (ut ipse asserebat) à sacerdotibus nõ in Ecclesiarũ utilitatẽ opes illæ cõferrentur. Orta porrò inter summũ pastorem & primarios sacerdotes de suffragijs cõtentione, cùm hi decernẽdi licentiã & approbandi potestatẽ sibi uendicarent, ille suffragia reprehẽderet, ut quæ nec sine affectibus, nec recto iudicio ferrentur, operamque daret, ut ab ijs iudicium facturis & ipse in cõsiliũ adhiberetur: Imperator ex hoc sumpta occasione, & omni autoritate designandi episcopos sibi uendicata, edixit, ne quisquã iniussu suo in ullã Ecclesiã mitteretur. Mortuo igitur Episcopo, ex ministris suis in Ecclesiã uacantẽ mittebat aliquẽ, quo sumptus necessarios parce faciẽte, ipse reliqua sibi uendicabat. Neque uerò eo imperãte in ullis prouincijs unquam defuerũt descriptores, inspectores & Militares & Protonotarij: qui subditos omni malorũ genere oppressos ad summã egestatẽ redegerunt, ne egentissimorũ quidem habita ratione. Nam eos in Dromicos exercitus referebãt: qui prius in ijs fuerant, in nauticos transferebant: classiarios in pedestres exercitus, pedites in turmas equitum, equites in cataphractos inserebãt: singulis grauius militiæ munus assignãtes. Nam ad unã rem militarẽ referebat omnia. Vnde, quod in se fuit, decreto sanxit, ut milites in bellis interfecti, pari cũ Martyribus honore colerẽntur, et similibus hymnis ac ueneratione celebrarẽtur. Quòd si Patriarcha & quidã ex primarijs sacerdotibus & senatus principibus nõ strenuè restitissent: rogassentque, quo pacto ij qui in bellis & cæderẽt & cæderẽtur, Martyres iudicari possent, aut Martyribus pares, quos sacrorũ canonũ cẽsura notaret, trienniũ à tremenda illa & sancta communione arcens: forsitan egregiũ illud decretũ ratũ fuisset. Apparet eundẽ auariciæ quoque sordibus fuisse cõtaminatũ. Nam cum usque ad eum quoduis numisma * exagiũ penderet, ille * tetarterũ excogitauit pondere imminuto, & exactiones grauiore, largitiones & omnes impẽsas mutilato numismate fecit. Iam cũ antiquitus receptũ esset, ut omnis uetus stater, Imperatoris imagine insignitus, tãtundẽ ualeret, quãtum recens ab Imperatore excusi: ille suã monetam pluris fieri iussit. Quo fine: ut illam solam mercatoribus experentibus, è cõmutationis auctario, quod magnũ exigebat, multũ sibi lucri accederet. Quibus rebus cum ciues uexarentur, fori curatores rerũ uænaliũ nullã rationẽ habebant, sed quisque mercator suo arbitratu preciũ statuebat. Vnde, qui res necessarias emebant, indies fiebãt pauperiores. Hæc aliaque plura (nam omnia persequi difficile fuerit) atrox omnium odium Nicephoro concitarunt, ut optarent omnes, eius tyrannide liberari. Illud tamen uel in primis, hominibus molestũ fuit, quòd Regiã muro circundedit,

Nicephorus solius militiæ studiosus.

Monetæ nouæ imminutio & exaggeratio ueteris.

ἐπιτεθείσας δόσεις ἐξέκοψε τέλεον, ὅτι καὶ ψήφισμα βασίλειον ἐξέθετο, μὴ ἀκινήτοις τὰς ἐκκλησίας μὴ ἐμπλατύνεσθαι, καὶ ἡ πρόφασις ὅτι κατ' ἐκεῖνον ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων οὐκ εἰς δέοντα τῶν ἐκκλησιῶν ἀναλίσκονται. ἐπεὶ δὲ τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τῷ ἀρχιποιμένι πολυθρύλητα διαφερομένοις περὶ τὴν ψῆφον, καὶ τῶν μὲν εἰς ἑαυτοὺς ἑλκόντων τὴν ἄδειαν τοῦ ψηφίζεσθαι οὓς ἂν ἐγκρίνοιεν, τοῦ δὲ τὰς ψήφους αἰτιωμένου, ὡς οὐκ ἀπαθῶς γινομένας οὐδὲ κατὰ γνώμης εὐθύτητος, καὶ συνεδρεύοντος κοινοῦσθαι αὐτῷ τοὺς ἀρχιερέας περὶ τῶν μελλόντων ψηφίζεσθαι, ὁ βασιλεὺς ἀφορμὴν ἐκ τούτου δραξάμενος, εἰς οἰκείαν ἐξουσίαν τὸ πᾶν τῆς τῶν ἐπισκόπων μετήνεγκε προχειρίσεως, μηδένα κελεύσας γνώμης ἄτερ αὐτοῦ εἰς ἐκκλησίαν εἰσαγαγεῖν τινα καλεῖσθαι. ἀλλὰ κἂν ἐτελεύτησεν ἐπίσκοπος, βασιλικὸν ὑπουργὸν εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐκκλησίαν ἐξέπεμπε, καὶ γλίσχρως παρ' ἐκείνου τῶν ἀναγκαίων γινομένων ἀναλωμάτων, αὐτὸς ἐκομίζετο τὰ περιττεύοντα. οὐδέποτε δ' ἐν ταῖς χώραις ἁπάσαις, αὐτοῦ βασιλεύοντος, ἐκ γραφεῖς ἐλλείποντο, ἐπόπται τε καὶ στρατευτικοὶ καὶ οἱ καλούμενοι πρωτονοτάριοι, οἳ παντοίαις κακώσεσιν ἐξεπίεζον τὸ ὑπήκοον, καὶ εἰς ἐσχάτην ἐνδείαν συνήλασαν, οὐδὲ τῶν πενεστάτων ἀπόρων φειδόμενοι. ἀλλὰ τούτους μὲν ταῖς δρομικαῖς στρατείαις ἐγγράφοντες, τοὺς δὲ πρώην ταύταις ὑποκειμένους εἰς τὰς πλωϊμικὰς μετεγγράφοντες. τοὺς δὲ πλωΐμους μετατιθέντες εἰς στρατιώτας πεζούς, τοὺς δὲ πρὶν πεζοὺς τοῖς ἱππόταις ἐγκαταλέγοντες, καὶ τοὺς ἱππότας εἰς καταφράκτους ἀμείβοντες, καὶ ἑκάστῳ βαρύτερον στρατιωτικὸν ἐπιτιθέντες λειτούργημα. ἐῴκει γὰρ τὸ πᾶν τῇ στρατιωτικῇ μεταχειρίσει περιγραφόμενος. ὅθεν καὶ δόγμα, ὅσον τὸ κατ' ἐκεῖνον, ἐδικαίωσε, τοὺς ἐν πολέμοις ἀναιρουμένους στρατιώτας, ἐπ' ἴσης τιμᾶσθαι τοῖς μάρτυσι, καὶ ὕμνων ὁμοίων τυγχάνειν, καὶ παραπλησίως γεραίρεσθαι. καὶ εἰ μὴ ὁ πατριάρχης καί τινες τῶν ἀρχιερέων, ἀλλὰ μὴν καὶ ἔνιοι τῶν λογάδων τῆς γερουσίας γενναίως ἀντέστησαν, λέγοντες, πῶς ἂν οἱ ἐν πολέμοις ἀναιροῦντες καὶ ἀναιρούμενοι λογίζοιντό ποι μάρτυρες ἢ τοῖς μάρτυσιν ἰσοστάσιοι, οὓς οἱ θεῖοι κανόνες ὑπὸ ἐπιτίμιον ἄγουσιν ἐπὶ τριετίαν τῶν φρικωδῶν καὶ ἱερῶν αὐτοὺς ἀπείργοντες μεταλήψεως; τάχα ἂν τὸ δικαίωμα ἐκεῖνο ἐκεκύρωτο. δικαίωμα ἦν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ χρημάτων ἥττων, ὡς ἔοικε. μέχρι γὰρ ἐκείνου παντὸς νομίσματος ἐξαγίου σταθμὸν ἕλκοντος, ἐκεῖνος τὸ τεταρτηρὸν ἐπενόησε, κολοβώσας αὐτὸ κατὰ τὸν σταθμόν, καὶ τὰς μὲν εἰσπράξεις διὰ τοῦ βαρυτέρου, τὰς δὲ δόσεις καὶ πάντα τὰ ἀναλώματα διὰ τοῦ κολοβουμένου ποιούμενος. ἔθους δ' ἐπικρατήσαντος παλαιοῦ, στατῆρα πάντα, βασιλικὸν ἐκτύπωμα φέροντα, ἰσότιμον εἶναι τῷ ἄρτι κοπτομένῳ παρὰ τοῦ βασιλεύοντος, ἐκεῖνος τὸ ἑαυτοῦ προτιμᾶσθαι ἐκέλευσε νόμισμα. ἵνα τὸ γοῦν τοιοῦτον ἐκεῖνο μόνον τοῖς ἐμπόροις ζητούμενον, κέρδος αὐτῷ πορίζῃ ὑπὲρ ἑκάστου νομίσματος, ἁδρὰ πραττομένῳ ἀλλάγια. οὕτω δὲ τούτοις κακουμένων τῶν πολιτῶν, οὐδέ τις παρὰ τῶν ἀγορανόμων ἦν ἐπὶ τοῖς ὠνίοις προμήθεια, ἀλλ' ἕκαστος τῶν ἐμπόρων νόμον εἶχε τὸ ἑαυτοῦ θέλημα, καὶ οἱ ὠνούμενοι τὰ χρειώδη, ἐγίνοντο καθ' ἑκάστην πενέστεροι. ταῦτα καὶ πλείονα ἕτερα (πάντα γὰρ ἀπαριθμήσασθαι δυσχερὲς) ἐξῆψαν πάντας κατὰ τοῦ Νικηφόρου, καὶ πᾶσιν ἦν δι' εὐχῆς, τῆς τούτου τυραννίδος ἀπαλλαγῆναι. οὐχ ἥκιστα δ' ἐλύπησε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἡ τῶν βασιλείων τοῦ τείχους περιβολή.

ἰσχυσμοῦ,

ἐκ χρησμοῦ δεδιδαγμένος ἔχειν, τὸ ἐν τοῖς βασιλείοις μέλλειν ἀναιρεθήσεσθαι. ἔδοξεν ἑαυτῷ περιποιῆσαι διὰ τοῦ τείχους ἀσφάλειαν. ἔδει δ' ἂν λογίσασθαι, ὡς εἰ μὲν ἀληθὴς ἐστὶν ὁ χρησμὸς, δῆλον ἄρα ὡς τὸ πεπρωμένον, ἵν' οὕτως εἴπω, τὸ ἐκ θεοῦ ὁρισθὲν, ἄφυκτόν τε καὶ ἀμετάθετον. εἰ δὲ δύναιτο κωλυθῆναι διά τινος ἐπινοίας τινὸς, οὐ πάντως ἀληθής. καὶ τὰ ἐπινοούμενα περιττά. ὁ δὲ τοῦτ' οὐδὲν λογισάμενος, μεγάλαις δαπάναις τῷ νῦν ὁρωμένῳ τείχει τὰ βασίλεια ἐστεφάνωσεν, ἀκρόπολιν δὲ οἱ πολῖται τοῦτο καὶ τυραννεῖον καθ' ἑαυτῶν γινόμενον ἔκρινον. ὅτε τοίνυν ἀπήρτιστο τὸ ὀχύρωμα, καὶ ἔδοξεν ἑαυτῷ περιποιήσασθαι τὴν φυλακὴν ἀσφαλῆ, τότ' ἔγνω μηδὲν αὐτῷ λυσιτελῆσαι τὸ ἐπινόημα, ἔνδον σφαγεὶς ἐκεῖνο τὸν ὄλεθρον. ἀλλὰ μήπω περὶ τούτου, ἔτι δ' ὁ λόγος πράξεις διεξίτω ἐκείνου. ὑποστρέφων δὲ ἐξ ἀντιοχείας, τῆς περὶ ἣν ὁ Ὀρόντης ῥεῖ, ὁ βασιλεὺς, φρούριον ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ταύρου ἐδείματο, Μαῦρον δὲ ὄρος ἐκεῖνο λέγει νῦν ὁ πολὺς ἄνθρωπος. ἐν ᾧ Μιχαὴλ τὸν Βούρτζην κατέλιπε, πατρίκιον τιμήσας, καὶ τοῦ Μαύρου ὄρους στρατηγὸν ὀνομάσας αὐτὸν, τοὺς ἀντιοχεῖς κακοῦν ἐντειλάμενος. καὶ Πέτρον δέ τινα τῶν ἑαυτοῦ θεραπόντων, ἐκτομίαν μὲν, δραστήριον δέ γε καὶ ἐμβριθῆ, καὶ ἄρχειν εἰδότα στρατιωτῶν, στρατοπεδάρχην ὀνομάσας κατέλιπεν, ἵν' ἐν Κιλικίᾳ διδῷ χώραν τῇ στρατιᾷ τὸν χειμῶνα διαγαγεῖν. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἀπῄει εἰς τὸ Βυζάντιον, ὁ δὲ Βούρτζης συνεχῶς ἐξελαύνων ἐκάκου τοὺς ἐν ἀντιοχείᾳ Ἀγαρηνοὺς, καὶ διεσκόπει ὅπως ἕλοι τὴν πόλιν εἰ δύναιτο, καὶ κλέος ἕξει. λαθὼν οὖν ποτε μέτρον τοῦ ὕψους ἑνὸς τῶν πύργων λαβὼν καὶ πρὸς τοσοῦτον ὕψος ἀναλόγους ἑτοιμάσας κλίμακας, φυλάξας οὖν νύκτα μίαν χειμέριον, ἀσέληνόν τε καὶ νιφετώδη, πρόσεισιν ἠρέμα τῷ τείχει τῆς πόλεως, καὶ τὰς κλίμακας ἐρείσας αὐτῷ, ἀνέβη μετὰ τριακοσίων (τοσούτους γὰρ ἐπήγετο, μηδενὸς αἰσθομένου) καὶ τοὺς μὲν τοῦ πύργου ἐκείνου φύλακας ἀνεῖλε, καὶ ἑτέρους πλησιάζοντας, εἶτα δ' αὐτίκα πρὸς τὸν στρατοπεδάρχην, δηλῶν αὐτῷ τὸ γινόμενον, καὶ πρὸς βοήθειαν ἐκκαλούμενος. ὁ δὲ ἀνεδύετο. λέγεται γὰρ ἐντετάλθαι οἱ τὸν βασιλέα, μὴ προσβαλεῖν τῇ ἀντιοχείᾳ, ὅτι παρὰ πᾶσι πεφήμιστο, τῇ τῆς ἀντιοχείας ἁλώσει ἕψεσθαι καὶ τοῦ κρατοῦντος τὸν ὄλεθρον. οἱ δὲ ἀντιοχεῖς γνόντες τῶν πύργων τὴν ἅλωσιν, ἐκεῖ συνηθροίσθησαν, ἐξελάσαι τοὺς Ῥωμαίους αὐτῶν προθυμούμενοι. πρὸς δύο τοίνυν ἐναντία μαχόμενον εἶχεν ὁ στρατοπεδάρχης τὸν λογισμὸν, τήν τε βασιλικὴν ἐντολὴν, καὶ τὸν ὄλεθρον τοῦ Βούρτζη καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τριακοσίων ἀνδρῶν. ἔδοξε, μὴ ἐᾶσαι τοσούτους ἄνδρας ἀπολέσθαι, καὶ ἄρας σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι, προσβάλλει τῇ ἀντιοχείᾳ. καὶ αὐτίκα οἱ μὲν πολέμιοι παρείθησαν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὰς ψυχάς. οἱ δὲ περὶ τὸν Βούρτζην καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ἤδη ἀπεγνωκότες ἀνεζωώθησαν, καὶ τὰ κλεῖθρα τῶν πυλῶν ὁ Βούρτζης πελέκει διακόψας, ἄνετον παρέσχε τῷ στρατοπεδάρχῃ τὴν εἴσοδον, καὶ ἡ περιφανὴς ἀντιόχεια ῥᾷον οὕτως ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο. ὃ τῷ βασιλεῖ ἀγγελθὲν ἄλγος, ἀλλ' οὐ χαρμονὴν ἐνεποίησεν. ἐμήνιε τῷ στρατοπεδάρχῃ, καὶ τῷ Βούρτζῃ τῆς σπουδῆς καὶ τοῦ ἀνδραγαθήματος ἀμοιβὴν παρέσχεν ὕβρεις καὶ ἀπειλὰς, ἀφείλετό τε αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν, καὶ παρὰ τῷ οἴκῳ μένειν ἄπρακτον διωρίσατο. συνέβη δέ τι καὶ ἕτερον, ὃ τὸν δῆμον ἐξῆψε κατὰ τοῦ βασιλέως, καὶ κατὰ δήμου τὸν αὐτοκράτορα. κατά τι παλαιὸν ἔθος ἐν μιᾷ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν εἰς τὸν ἐν τῇ πηγῇ θεῖον ναὸν

Nam cum oraculum accepisset, se in ea interfectū iri: putabat se mœnibus tutū fore. Enimuero sic ei ratiocinandū fuit: Si uerum esset oraculum, etiam fatum (ut ita loquar) diuinitus ordinatum, esse ineuitabile et immutabile. Sin id aliqua solertia prohiberi posset, non utiq; esse uerum, omnemq; solertiam superuacaneā. Sed ille nulla harum rerum cōsiderata: magnis sumptibus Regiam eo muro, qui etiam nunc cernitur, coronæ instar circundedit, quē ciues arcem & castellum tyrannicū contra se extructum iudicabāt. Verùm munitione perfecta, cum se iam res suas in tuto collocasse putaret, tum demū cùm intra eam ipsam cæderetur, intellexit, inuentum illud nihil sibi profuisse. Sed hoc in præsentia omisso, res eius gestas exequamur. Antiochia, quā flumē Orōtes alluit, reuertens, castellū in Tauro monte, quem hodie uulgò Maurū uocant, construxit: Michaele Burze, quem Patriciū fecit, & Tauri mōtis ducem nominauit, ad infestandos Antiochenos ibi relicto: Petrum uerò quendā ex ministris suis, castratum illū quidem, sed strenuum hominē, constantem, et militum regundorum peritum, castrorū præsidem designauit: ut locum exercitui daret ad hybernandum in Cilicia. Imperatore Byzantiū reuerso, Burzes crebris excursionibus Antiochenos Agarenos infestabat, assiduè de capiendæ urbis facultate, parandaq; sibi gloria cogitans. Quodam igitur tempore turris cuiusdam altitudinē clam mensus, paratis scalis illi paribus: nocte hyberna, illuni & niuosa tacitè mœnibus urbis succedit, affixisq; scalis cum trecentis (tot enim aduertente nemine adduxerat) ascendit, custodes turris & obuios quosq; cædit, statimq; castrorū præsidi nunciat quid fiat, & ad opem ferendā accersit. Id ille detrectabat. Ferebatur enim Imperator illi mandasse, ne Antiochiam inuaderet, quod urbis eius captiuitatē interitū Imperatoris consecuturū uulgata fama erat. Antiocheni cū turres occupatas esse cognouissent: eò alacriter cōuenere, ad Romanos expellendos. Castrorū uerò præses, quāuis ancipiti cura distineretur, et mādati Imperatoris, et exitij Burzæ, cum cohorte sua: tamen nō committendū esse ratus, ut tot uiri perirēt: cum omnibus copijs Antiochiā inuadit. Quo facto statim & manus & animi Barbarorū conciderūt. Burzes uerò cum suis iam desperata salute, reuixit, et porta bipēni resecta, liberū ingressum castrorū duci præbuit. Tāta facilitate, illustris Antiochia in Romanorū potestatem uenit. Id Imperatori nunciatū plus doloris attulit q; uoluptatis, & præclarū facinus, irat⁹ castrorū præsidi & Burzę, cōtumelijs & minis est remuneratus, ademptoq; Imperio, illū domo exire uetuit. Accidit & aliud quiddā, quod & populū cōtra Imperatorē, & Imperatorē cōtra populū exacerbauit. Quodā festo Dominico Imperatore, ex ueteri cōsuetudine in Peganū tēplū

Nicephorus fati necessitatem mœnibus Regiæ propulsare studuit.

Dilemma.

Antiochia, Burzæ industria capitur.

Seditio Armeniorũ et nautarum.

supplicatũ egresso accidit, ut Armenij & nautæ orts contentione cum magno murmure et tumultu inter se cõgrederentur, & utrinque uiri aliquot caderent. Quo ante reditũ Imperatoris, ciuibus nunciato, temeraria plebs in cohortes diuisa, Armenios redeuntes, obuiam egressa, fustibus cædebat, & ipsum Imperatorẽ iam in forum panariũ progressum maledictis insectabatur: ortoque tumultu & cõcursu facto,

Alienatio populi à Nicephoro ob ludum militarem.

& clamore sublato, alij lapidibus Imperatorẽ petunt, alij puluerẽ in eum spargũt, & maledictis usque in forũ tabulis lapideis stratum prosequuntur, in quo columna rotunda porphyretica sita est. Ac nisi quidam ex honoratioribus illius loci ciuibus Imperatore suscepto, insectantes eum & maledicta ingerentes, nulloque ordine tumultuantes, repressissent ac depulissent, illũque corona cinctum cum faustis acclamationibus in Regiam usque perduxissent: fortasse magnũ ex ea seditione malũ extitisset. Inde rumor emanauit, Imperatoris dissimulatã iram ludis equestribus in populi ultionẽ erupturam. Aliquanto pòst cùm certamen equestre ederetur, Imperator milites armatos in medium theatrũ produxit, siue ut populo bellici cõgressus imaginẽ adumbrarẽt, iucundã & ipsam futurã scilicet, siue terroris incutiẽdi causa. Vt aũt milites gladios strinxerunt, populus q in theatro erat, illud esse ratus, quod diu hominũ sermonib⁹ iactatũ esset: cũ impetu fugiebat, inter exeundũ aũt in angustijs multi inuicẽ cõculcati perierũt, ac periculũ latius uagatũ esset, nisi uiso Imperatore in sua sede immoto, fugere destitissent. Mortuorũ uerò propinqui suos lugẽtes, publicè Imperatorẽ dicterijs incesserunt, ob quæ cũ se ciuibus inuisum esse sciret: Regiã muro cinxit, quo absoluto relatis ad se clauibus, tum demũ id ei quod timebat, euenit, neque ulla excogitatæ munitionis fuit utilitas.

Rossi cõtra Bulgaros concitati.

Turcis autẽ, Vngris scilicet, Thraciam uastantibus, Bulgariæ principi scripsit, ne illos Istrum transire pateretur, & Romanas prouincias infestare. Id ille recusauit, quod Imperator ipsi quoque auxilia negasset, cum ab ijsdem inuaderetur. Nunc autem postquã pacẽ cum eis facere coactus sit, postulare ut fœdus rumpat, & armis sumptis bellũ suscipiat, cuius rationẽ reddere nõ possit. Ibi igitur repulsam passus, Calocyrũ Chersonij Principis filiũ, ad Rossiæ principem Sphendosthlabum contra Bulgaros concitandũ ablegauit. Rossicus igitur exercitus Bulgariç agros lõge lateque populatus, prędã penè innumerabilẽ abegit, idque sequẽti anno æquè factũ.

Terræ motus.

Phoca regnãte fuit terræ motus horrẽdus, q etsi Cõstantinopoli planè innoxius, alijs tamẽ urbib⁹ plurimũ nocuit. & mẽse Maio spirarũt uenti, qui fruges perê-

Fames.

merunt. Vnde fame laboratũ, quam Nicephorus in suum lucrum conuertit, in granaria cõgesto frumẽto, & esurientibus magno uendito, nõ reputãs, se (ut in Prouerbijs Salomõ ait)

περὶ δὲ μέσον τῶν ἀρμενίων καὶ τῶν πλωΐμων φιλονεικίας καὶ ἰουδαίων διὰ ταύτης ... κατὰ τοῦ βασιλέως.

πρόοδον ἐποιεῖτο ὁ βασιλεύς, καὶ συνέβη μέσον ἀρμενίων καὶ πλωΐμων φιλονεικίαν γενέσθαι, κἀκ ταύτης συμβολὴν ἀλλήλων καὶ θροῦν καὶ κρότον πολύν, καὶ φόνον ἀνδρῶν ἐπακολουθῆσαι. τῆς δὲ φήμης τὸ γεγονὸς τοῖς ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς ἐπανόδου τοῦ βασιλέως κατηγγελκυίας, οἱ τοῦ δήμου ἀπαίδευτοι ἐπὶ συμμορίας γενόμενοι πολλαχοῦ, καὶ τοῖς ἀρμενίοις ἐπανιοῦσιν ὑπαντιάζοντες, ξύλοις ἐκείνους συνέκοπτον, ὡς δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐφθάκει ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τῶν ἀρτοπρατίων, ὕβρεις ἐκεῖνον κατεῖχον, καὶ θόρυβος ἦν, καὶ βοή τις καὶ συνδρομαί, καὶ οἱ μὲν λίθους ἠφίεσαν ἐπὶ τοῦ βασιλέως, οἱ δὲ κόνιν ἔπαττον κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐδυσφήμουν αὐτὸν μέχρι τῆς ἀγορᾶς, ἥτις ἔστρωται ταῖς πλαξί, καὶ τὸν κίονα φέρει, τὸν κυκλοτερῆ τε καὶ πορφυροῦν. καὶ εἰ μή τινες τῶν ἐντιμοτέρων πολιτῶν ἐκεῖσε τὸν βασιλέα δεξάμενοι, τοὺς μὲν ἐφεπομένους αὐτῷ καὶ δυσφημοῦντας, ἄλλως τε ἀτακτοῦντας, ἀνεχαίτισαν, ἐκεῖνον δὲ κύκλῳ περιλαβόντες, εὐφήμουν, καὶ οὕτως αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια διεσώσαντο, τάχα ἄν τι μέγα συνέβη κακόν. ἐντεῦθεν διεδίδοτο λόγος, ὡς ἐν ἱπποδρομίᾳ ὁ βασιλεὺς ἐγκότως τῷ δήμῳ μέλλει αὐτὸν ἀμύνασθαι. ἀμέλει οὖν τελουμένης ἱππηλασίας μετὰ καιρόν, στρατιώτας ὁ βασιλεὺς ἐνόπλους παρήγαγεν εἰς μέσον τὸ θέατρον, ἐνδεικνύμενος τάχα τῷ δήμῳ, ὡς ἐν τύπῳ πολεμίων οἵα δὴ μάχης ἡ συμβολή, ὡς ἔδοξεν αὐτῷ καὶ τέρψεως προτιθέμενος ἄθλησιν, ἢ καὶ φόβον αὐτοῖς ἐνσεῖσαι θέλων. ὡς οὖν οἱ στρατιῶται τὰ ξίφη ἐγύμνωσαν, ὁ ἐν τῷ θεάτρῳ λαὸς τοῦτ' ἐκεῖνο τὸ φημιζόμενον εἶναι νομίσαντες, ἐκδιδράσκειν τοῦ θεάτρου ὥρμησαν, καὶ περὶ τὰς ἐξόδους στενοχωρούμενοι, ὑπ' ἀλλήλων τε συμπατούμενοι, ἀπώλοντο οὐ βραχεῖς. τάχα δ' ἂν καὶ πολλῷ πλείους ἐναπέθανον, εἰ μὴ ὁ βασιλεὺς ἀμετακίνητος ἦν ἐπὶ τῆς ἰδίας ὑψοῦ καθέδρας. ἰδὼν γὰρ ὁ δῆμος ἐκεῖνον μηδόλως τῆς ἕδρας μετακεχωρηκότα, ἐπαύσατο τῆς φυγῆς. οἱ δὲ τοῖς θανοῦσι τότε προσήκοντες, τοὺς οἰκείους θρηνοῦντες, δημοσίᾳ πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέσκωπτον. διὰ ταῦτα τοίνυν μισεῖσθαι παρὰ τῶν πολιτῶν ὑποπτευόμενος, τάχα περιέζωσε τὰ βασίλεια, ἀλλ' ὅτε τοῦτο ἀπήρτιστο, καὶ οἱ τῶν πυλῶν αἱ κλεῖδες ἀπεκομίσθησαν, τότε, ὃν ἐφοβεῖτο φόβον, ἦλθεν αὐτῷ, καὶ οὐδὲν τῶν ὠχυρωμένων αὐτῷ εἰς ἀσφάλειαν ἀπώνατο. τῶν δὲ Τούρκων, τῶν Οὔγγρων δηλαδή, τὰ Θρᾴκια ληϊζομένων, τῷ Βουλγαρίας ἐγκέκληκεν ἄρχοντι ὁ βασιλεὺς Νικηφόρος, μὴ παραχωρεῖν αὐτοῖς διαβαίνειν τὸν Ἴστρον, καὶ τὰ Ῥωμαίων λυμαίνεσθαι. ὁ δὲ οὐχ ὑπήκουσε, λέγων, ὡς ὅτι καθ' ἡμῶν οὗτοι ἐστράτευον, παρακαλούμενος συμμαχῆσαι ἡμῖν, οὐκ ἠθέλησας. καὶ νῦν ὅτι βιασθέντες σπονδὰς ἐθέμεθα πρὸς αὐτούς, ἀξιοῖς ἡμᾶς παρασπονδῆσαι, ὅπλα τε κατ' ἐκείνων ἄρασθαι, καὶ κινῆσαι πόλεμον ἀπροφάσιστον. ἐκκρουσθεὶς τοίνυν ἐντεῦθεν, ὡς τὸν ἄρχοντα Ῥωσίας τὸν Σφενδοσθλάβον διαπρεσβεύσασθαι, ἐξορμῶν κατὰ τῶν Βουλγάρων αὐτόν, διὸ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἐν Χερσῶνι πρωτεύοντος τὸν Καλοκυρὸν πρὸς Ῥωσίαν ἐκπέπομφεν. ὁ δὲ στρατεύει τοίνυν ἐπὶ Βουλγάρων σὺν τάγματι ῥωσικῷ, καὶ χώραν αὐτῶν πολλὴν ἐληΐσατο, καὶ λείαν οὐκ εὐαρίθμητον ἐκεῖθεν ἀπήλασε. καὶ τῷ ἐπιόντι δὲ ἐνιαυτῷ οὐχ ἧττον τοῦ προτέρου οἱ Ῥῶς τοὺς Βουλγάρους ἐκάκωσαν. γέγονε δὲ τοῦ Φωκᾶ βασιλεύοντος καὶ κλόνος τῆς γῆς φρικωδέστατος, ὡς ὅτι ἡ μὲν Κωνσταντίνου οὐ πάνυ τι πέπονθε, πόλεις δ' ἕτεραι καὶ σφόδρα πεπόνθασιν. ἔπνευσαν δὲ καὶ ἄνεμοι τῷ μαΐῳ μηνί, δι' ὧν ἐφθάρησαν οἱ καρποί, καὶ γέγονε λιμὸς ἰσχυρός, ὃν εἰς οἰκεῖον κέρδος ὁ Νικηφόρος μετήνεγκε. ταμιευσάμενος τὸν σῖτον, καὶ πολλοῦ τοῦτον ἀποδιδόμενος τοῖς λιμώττουσι, μὴ φροντίζων, ὅτι δημοκρατέστατος ἦν,

ὅτι τῷ δήμῳ φοβερὸν, καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ ἀποδιδράσκοντες πολλοὶ ἐφθάρησαν.

περὶ τῶν ῥώσων.

ὅτι ὁ βασιλεὺς τὸν ῥώσων ... κατὰ τῶν βουλγάρων.

ὅτι σεισμὸς γέγονε ... ὁ ... κέρδος ἐχρήσατο.

ἐπὶ τῷ

ἐπὶ τὸν σιτωνοῦντα παροιμιαζόμενον, ἀλλ' αὐχεῖν μᾶλλον ὡς εὐεργετῶν τὸ ὑπήκοον, ὅτι δύο μεδίμνους ἐπίπρασκε τῷ νομίσματι, καίτοι παράδειγμα ἔχων τὸν Μακεδόνα Βασίλειον, ὅπερ πάνυ πρώην μεγαλοπρεπῶς περὶ τοιούτου φασὶ πραχθῆναι φιλοτιμίαν. ἀπιὼν γάρ ποτε ὁ αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος, συνήθη ποιούμενος πρόοδον, εἰς τὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναὸν, καί τινας τῶν τῆς πόλεως ἄνδρας ὑπιδόμενος δακρύοντας κατὰ ταὐτὸ, διεσκεμμένους σκυθρωπάζοντας, ἤρετο τὴν αἰτίαν τοῦ σκυθρωποῦ πως. οἱ δὲ καὶ πῶς οὐκ ἂν σκυθρωπάζοιμεν, ἔφασαν, δέσποτα, ἐπηρτημένον ἡμῖν ὁρῶντες τὸν θάνατον, οἵ γε δύο μεδίμνους σίτου εἰς νόμισμα χρυσοῦν ὠνούμεθα; τοῦτο ἀκούσας ἐκεῖνος ἀνῴμωξε, καὶ τοῖς μὲν χρήμασι τὴν κατήφειαν ἔλυσε, τοῖς δὲ τὰς πολιτικὰς ἐγκεχειρισμένοις ἀρχὰς ἐλοιδορήσατό τε καὶ ἐπηράσατο, ὅτι μὴ αὐτὸν τὰ τῆς σιτοδείας ἐδίδαξαν, καὶ εὐθὺς τοὺς βασιλικοὺς σιτῶνας ἀνοιγῆναι ἐκέλευσε, καὶ δώδεκα μεδίμνους σίτου νομίσματος ἑνὸς ἐκδίδοσθαι. ἀλλ' ἐκείνου μὲν ἡ πρᾶξις αὕτη βασιλική, τοῦ δ' ἱστορουμένου νῦν βασιλέως καὶ λίαν καπηλική, ὃς ὑπὸ λιμοῦ τὸ ὑπήκοον ὁρῶν πιεζόμενον, οὐκ ἐπήμυνεν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἐνετρύφα ταῖς αὐτοῦ συμφοραῖς, καὶ τοῖς τοῦ λιμοῦ τραυματίαις ἀπηνῶς ἀνέξαινε τὰ τραύματα. καὶ ὁ τοῦ βασιλέως δὲ ἀδελφὸς ὀλίγον οὐχ ἧττον ἔθλιβε τόν τε δῆμον τῆς πόλεως καὶ τοὺς οἰκήτορας τῶν χωρῶν, καπηλεύων καὶ αὐτὸς μετιών, καὶ οἱ μὲν οὕτω δίκαιον τὸ πρὸς τοὺς πάσχοντας, οἱ δὲ πρὸς τὸν κρατοῦντα διὰ τοῦ τὰ ἀποσκώπτειν. ποτὲ γὰρ νεολέκτους στρατιώτας ὁρῶντος τοῦ βασιλέως, ἕνα καί τινα πρεσβύτην συνιδόμενος πολιὸν, ἔφη πρὸς ἐκεῖνον ὁ αὐτοκράτωρ· πῶς τοῖς στρατιώταις ἄνθρωπος γέρων ἂν συγκατελέγης στρατεύεσθαι; ὁ δ' αὐτίκα εὐφυῶς ἀντεφθέγξατο, ὡς πολὺ δυνατώτερος νῦν εἰμὶ ἢ ὅτε ἤκμαζον, δέσποτα. τότε γὰρ οὐδ' ἡμίσεος ἂν ἐπωμισάμην σῖτον νομίσματος, νῦν δὲ ῥᾷον καὶ δύο νομισμάτων σῖτον τὸν ὦμον φέρω. συνῆκε μὲν τὴν εἰρωνείαν ὁ βασιλεύς, ἀπεριέργως δὲ ταύτην παρενεγκὼν μετέβη πρὸς ἕτερον. ἐρωτικῶς δὲ σφόδρα πρὶν διακείμενος ὁ νικηφόρος πρὸς τὴν θεοφανὼ, μετέπειτα τῆς πρὸς αὐτὴν συνουσίας ἀπείχετο, ἢ κορεσθεὶς ταύτης, ἢ καὶ δι' ἐγκράτειαν, μᾶλλον ἀπεχόμενος. οὐδὲ γὰρ πάνυ τι καὶ νέος ἂν πρὸς ἔρωτας ἐτύγχανεν εὐκατάφορος. ἡ δὲ μισοῦσα τὸν ἄνδρα διὰ τὸ ἀνομίλητον, ἢ καὶ περὶ τοῖς υἱοῖς δεδιυῖα· ἦν γάρ τις λόγος ὑποτονθορυζόμενος, βούλεσθαι τὸν νικηφόρον τὰ βασιλόπαιδα ἐκτεμεῖν, καὶ τῷ παιδογόνῳ στερῆσαι μορίου, καὶ τὸν ἀδελφὸν βασιλεῦσαι τὸν Λέοντα. εἰς λόγους ἦλθε λάθρα τῷ Τζιμισκῇ, ἢ ἔρωτι τοῦ ἀνδρὸς ἁλοῦσα (ἦν γὰρ τὸ κάλλος διαπρεπὴς, καὶ τοῖς ἄλλοις χάρισιν ἀστεῖος) ἢ καὶ ἀξιόμαχον αὐτὸν τῷ νικηφόρῳ λογισαμένη ἀντίρροπον, ὡς δέ τινές φασι, καὶ εἰς συνουσίαν ἐλήλυθε τῷ ἀνδρὶ, καὶ ἐπὶ τὸν νικηφόρον ἠρέθισε, καὶ τὸ τῆς παροιμίας, σφαῖραν ἀφῆκεν ἐπὶ πρανοῦς. ἦν γὰρ καὶ ἄλλως ὁ ἰωάννης τῷ βασιλεῖ μηνίων, ὅτι τῷ ἀδελφῷ πειθόμενος ἐκεῖνος βασκαίνοντι τούτῳ, ὑποπτεύων τὸν ἄνδρα ἐνόμιζε, καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀρχῆς παύσας αὐτὸν, εἰς πολιτικὴν μετατίθησι, λογοθέτην τοῦ δρόμου προχειρισάμενος, ὃ οὐκ εἰς δυναστείαν, ἀλλ' εἰς τιμωρίαν καὶ ταύτην βαρεῖαν ἐκεῖνος ἐλογίζετο. ὅτε τῇ κακώσει τοῦ ἀνδρὸς προσετέθη, καὶ οἴκοι μένειν αὐτὸν ἐκέλευσεν. ᾤκει δὲ κατὰ τὸ θέμα * διὰ τοῦτο ἐμήνιεν ὁ ἰωάννης. ὡς δὲ καὶ τὴν μαχλάδα ἐκείνην ἤρεσεν αὐτὸν παραθήγουσαν, διαπραξαμένην δὲ οἱ καὶ κάθοδον κελεύσει βασιλικῇ, τῇ τυραννίδι ἐπέθετο, συμπράκτειραν ἔχων καὶ τὴν βασίλισσαν, καὶ ἅμα τι οἷς

ὡς ἐκείνου ὁ μακεδὼν βασίλειος ἐν σιτοδείᾳ [illegible] τῶν ὀρφανῶν αὐτοῦ γενομένους.

σκῶμμα [illegible] τὸ ἀδελφοῦ φωκᾶ.

ὅτι κατὰ τοῦ βασιλέως [illegible] τζιμισκῆ ἡ θεοφανώ.

ὅτι λογοθέτης τοῦ δρόμου προεβάλλετο [illegible] τιμωρίαν ὁ φωκᾶς.

publicis execrationibus obnoxiũ esse, sed benignitatem potius suam erga subditos iactãs, quòd binos medimnos aureo uenderet, quãuis exemplum Basilij Macedonis haberet, qui in tali penuria se, non ita olim, magnificè gesserat. Nam cum aliquãdo de more in D. Apostolorum ædem iret, & ciues quosdã grauitatis aliquid pręse ferentes, mœstos cõspexisset: causam tristitiæ quęsiuit. Illi respõderunt, Domine, qui nõ tristes esse possumus, cùm mortẽ nobis instantẽ uideamus, & bini frumenti medimni aureo nummo sint emendi? Quibus ille auditis ingemuit, dataq; pecunia tristitiã illorũ discussit, ciuiles Magistratus execratus, quòd ab ijs de penuria nõ factus esset certior, ac statim Imperatorijs granarijs apertis, duodenos medimnos uno aureo uendi iussit. Ac ille quidem, ut Imperatorẽ decet, egit: hic pro caupone se gessit, qui populo penuria laboranti, non modò nihil opis tulit, sed & calamitatibus insultauit: uulneribus eorum, quos fames sauciarat, inhumaniter diuellendis. Sed & frater eius Leo, & ipse cauponãdo, nihilominus & urbanũ populũ & prouinciales premebat. Qui cùm se tales erga afflictos præberent, uicissim dicterijs à populo incessebant. Nam cũ aliquando Imperator nouitios milites lustrãs, canum quendã inter cæteros uidisset, rogauit, Cur homo senex militiæ nomẽ dedisset? Ibi ille ingeniose respõdit, Se nũc multò robustiorem esse, quã in iuuẽtute. Tum enim ne dimidij quidẽ aurei frumentũ tollere potuisse: nũc uerò duorũ aureorũ facilius in humeros sublaturũ. Intellexit cauillũ Imperator, eoq; dissimulato ad aliũ transijt. Quamuis autẽ Theophanonem prius uehementer deperisset, pòst, eius congressu abstinuit, siue ex satietate, siue ex continentia. Nam uel in adolescentia parũ procliuis ad libidinẽ fuerat. At illa maritũ uel ob eam alienationẽ exosa, uel de filijs solicita (quidam enim murmurabant, uelle Nicephorum regijs pueris castratis, imperiũ in fratrẽ Leonẽ transferre) clàm cum Ioanne Zimisce colloquitur, siue amore eius capta (nam formæ excellentia & uenustate, hominum oculos in se conuertebat) siue eum parẽ Nicephoro aduersarium rata. Quidã etiam tradũt, eam consueuisse cum illo, & homine contra Nicephorum instigato, plaustrum per se nutans, ut prouerbio dicitur, opportunè perculit. Nam Ioannes alioqui succensebat Imperatori, cui ex fratris inuidia & calumnijs suspectus, à militari potestate, ad ciuilem trãslatus fuerat, et Dromi Logotheta designatus, quam ipse non potestatem, sed graue supplicium iudicabat. accesserat malis, quòd quum in Themate * habitaret, domi manere iussus erat. Ob hæc Ioannes iratus, cùm etiam à meretrice illa irritaretur, quæ reditum ei iussu Imperatoris confecerat: regnum affectauit, illa adiutrice: eodem'que tempore suis necess-

Basilij Macedonis in caritate annonæ benignitas.

Dicteriũ in Nicephorũ

Theophano cum Zimisce in Nicephori necem cõspirat.

necessarijs arcanum aperuit, et facinus aggressus, intempesta nocte cum ijs lembo conscenso, ad Regiam peruenit, quà mari austrino alluitur. Bucoleon is locus dicitur, quod ibi lapideus leo excisus est, qui, cum boui eiusdem materiæ insideat, pede sinistro cornu illius tenet, & collum distorquet. Quo cum uentum esset, sportam demissam uidet, in eaque cum suis à Theophanonis ancillis attrahitur. Habebat autem secum Michaelem Burzem, Imperatori, ob inconsideratam illam iram infensum, & Leonem Abalantem & Theodorum Nigrum, quem ob colorem nigriorem Azypotheodorum uocabant, & alios duos. Igitur cubiculum Imperatoris sine strepitu ingressi (Nam id quoque Theophano confecerat) Nicephorum humi dormientem, quidam calcibus per cōtumeliam insultans somno excutit, experrectum seque attollentem lethaliter in capite uulnerat, quo ictu & corpus eius & animus grauiter est concussus. Ad Zimiscem qui in regio lecto consederat, adductus, iam collabens & utrinque suffultus: cum rogaretur, quibus de causis ab eo uexatus esset: nihil respondit, sed illud duntaxat, Iuua domine, clamauit. Iubet igitur Zimisces coniuratos maxillas eius capulis gladiorum pulsando confringere, aut dentes elidere. Deinde quidam in tergum eius hastam ita intorquet, ut per pectus elaberetur. Tumultu ab excubitoribus excitato (iam enim insidias animaduerterant) caput modò defuncti, amputatum per fenestram ostendunt, itaque illorum impetum comprimunt. Fertur Nicephorus paucis antè diebus tabellas in suo cubiculo inuenisse insidiarum indices. Leo frater Imperatoris, nece illius cognita cum filio suo Nicephoro in magnam Ecclesiā cōfugit. Fuit hic Imperator cum cæderetur, natus annos quinquaginta septē, quorū sex cum totidē mensibus regnauit.

Bucoleon.

Nicephori cædes.

IMPERIVM IOANNIS ZIMISCÆ.

AC ille quidem fatis ita satisfecit. Zimisces autem regno potitus, Romani liberos, pueros adhuc, Imperij consortes fecit: Basilio cubiculario, quē Nicephorus nouo dignitatis genere Prœsidem appellarat, ut in rebus gerendis uersato, administrationem omnem commisit. Is Nicephori cognatos, & alios qui ei adhuc benè cupere uidebantur, amouit, Leone curatore palatij, & filio eius Nicephoro Lesbum relegatis, alteri eius filio Bardæ certo limite præfinito, ne Amasia excederet, atque alijs aliter tractatis. Quos autem Nicephorus in exilium egerat, reuocauit. ijs uerò etiam Pontifices annumerabantur, qui ei libro subscribere recusarant, quo sanxerat, ne quis Pontifex se inscio designaretur. Deinde in magnam Ecclesiam abijt Ioannes, ut ibi diademate ornaretur. Sed Polyeuctus, eum, ut cæde pollutum, ingredi ædem sacram non est passus.

Nicephori acta rescinduntur.

Zimisces non prius coronatur quàm Patriarchæ satisfecisset.

ἐθάῤῥει, τὸ ἀπόῤῥητον ἀπεκάλυψε, καὶ ἅμα τῷ ἔργῳ ἐπικεχείρηκε, καὶ προσλαβόμενος αὐτοὺς, ἀωρὶ τῆς νυκτὸς καὶ λέμβῳ ἐμβεβηκὼς ἐπὶ τῆς νοτίου θαλάσσης τῶν βασιλείων ἀφῖκτο. Βουκολέων ὁ τόπος ὠνόμασται, ὅτι λίθινος λέων λελάξευται ἐν αὐτῷ, βοὸς ἐπιβεβηκὼς ὁμοίου, καὶ τῷ εὐωνύμῳ ποδὶ κατέχων τὸ κέρας αὐτοῦ, καὶ περιστρέφων τὸν αὐχένα τὸν τοῦ βοός. ἐν δὲ γενόμενος, σπυρίδα τινὰ καθιεμένην ἄνωθεν καθορᾷ, καὶ δι' αὐτῆς ἀνιμᾶται παρὰ θεραπαινῶν τῆς Θεοφανοῦς, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. εἶχε δὲ ὁ Βούρτζης Μιχαὴλ ἐχθρὸν τῷ βασιλεῖ καὶ αὐτὸς διὰ τὴν ὀργὴν, ὡς εἴρηται, τὴν ἀλόγιστον, καὶ Λέων ὁ Ἀβαλάντης, καὶ ὁ μελάγχρους Θεόδωρος ὃν διὰ τὸ τῆς ἄλλης μελάντερον ἐκάλουν Ἀτζυποθεόδωρον, καὶ ἕτεροι δύο. ἀψοφητὶ τοίνυν ὑποδύντες τὸν κοιτῶνα τὸν βασίλειον (καὶ τοῦτο γὰρ αὐτοῖς ἡ Θεοφανὼ κατεπράξατο) εὗρον τὸν Νικηφόρον χαμεύνην ὑπνώττοντα, καί τις αὐτῷ λὰξ ἐνθορὼν καὶ ἐνυβρίσας διύπνισεν, ὡς δὲ τὴν κεφαλὴν ἐπάρας διυπνισθεὶς ἀνεκάθισε, δέχεται κατ' αὐτῆς εὐθὺς καιρίαν πληγὴν, ἥ τις αὐτῷ διέσεισε καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. ἐπεὶ ὁ μὲν Τζιμισκῆς ἐπὶ τῆς βασιλείου κλίνης ἐκάθητο. τὸν δὲ φονευθέντα ἤδη παρειμένον ἐκατέρωθεν ὑποβασταζόμενον αὐτῷ παρεστήσαντο. ὁ δὲ τὰς αἰτίας αὐτὸν ἠρώτα, δι' ἃς ἐκάκωσε παρ' αὐτοῦ· ὡς δ' ἐκεῖνος πρὸς οὐδὲν ἀπεκρίνατο, μόνον δὲ τὸ, Κύριε βοήθει, ἐφθέγγετο, ἐγκελεύεται τοῖς περὶ αὐτὸν ταῖς λαβαῖς τῶν ξιφῶν τὰς γνάθους αὐτοῦ παίοντας συνθραῦσαι, ἢ διασεῖσαι τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. εἶτά τις δόρυ ὄπισθεν διέπειρε βάλλει ἐπὶ νῶτον αὐτὸν, καὶ τὸ δόρυ διὰ τῶν στέρνων ἐξέωσε. θορύβου δὲ παρὰ τῶν προκοιτώντων γεγονότος (ἦλθον γὰρ εἰς αἴσθησιν ἤδη τῆς ἐπιβουλῆς) καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐκπνεύσαντος ἄρτι ἐκτέμνουσι, καὶ τοῖς σωματοφυλαξὶ διὰ θυρίδος δεικνύουσι, καὶ οὕτω τὴν ἐκείνων ὁρμὴν καταπαύουσι. λέγεται δ' ὅτι πρὸ ἡμερῶν ὀλίγων ἐγγράφον τι εὗρεν ἐν τῷ κοιτῶνι ὁ Νικηφόρος, δηλοῦν τὴν ἐπιβουλήν. ὁ δὲ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου αὐτάδελφος ὁ Λέων τὸ γεγονὸς ἐγνωκὼς, σὺν τῷ υἱῷ Νικηφόρῳ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσπέφευγεν. ἦν δὲ ὁ ἀναιρεθεὶς βασιλεὺς ἐτῶν πεντήκοντα καὶ ἑπτὰ, ἐξ ὧν ἓξ καὶ μῆνας τοσούτους τῶν σκήπτρων ἐκράτησε τῶν ῥωμαϊκῶν.

ἐπιβουλὴ τῷ Νικηφόρῳ κατὰ τῆς γυναικὸς συμπραττούσης καὶ ἀναίρεσις.

ἀναίρεσις τοῦ Νικηφόρου.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΤΖΙΜΙΣΚΗ.

Καὶ ὁ μὲν οὕτως ἀπέτισε τὸ χρεών. ὁ δὲ Τζιμισκῆς τῆς βασιλείας γενόμενος ἐγκρατὴς, καὶ τοὺς τοῦ Ῥωμανοῦ παῖδας κοινωνοὺς πεποίηκε τῆς ἀρχῆς, παῖδας ἔτι τυγχάνοντας, τὸν δὲ παρακοιμώμενον Βασίλειον, ὃν ὁ Φωκᾶς τετίμηκε πρόεδρον, μήπω πρώην ὄντος τοῦ ἀξιώματος, προσλαβόμενος ὡς ἐντριβῆ περὶ τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων διοίκησιν, αὐτῷ τὴν πᾶσαν οἰκονομίαν ἀνέθετο. καὶ τοὺς τῷ Νικηφόρῳ προσήκοντας, ἢ καὶ ἄλλως εὔνοιαν ἐκείνῳ τρέφειν ὑποπτευομένους, ἐκ μέσου πεποίηκε, τὸν μὲν κουροπαλάτην Λέοντα, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικηφόρον ἐν Λέσβῳ περιορίσας, τῷ δ' ἑτέρῳ τοῦ Λέοντος υἱῷ τῷ Βάρδᾳ ὅριον θέμενος περιγραπτὸν τὴν Ἀμάσειαν, καὶ ἄλλους ἄλλως μετελθών τι καὶ οἰκονομησάμενος. τοὺς δὲ παρὰ τοῦ Νικηφόρου φυγαδευθέντας κατήγαγεν, οἷς καὶ ἀρχιερεῖς συνηριθμοῦντο, ὅσοι μὴ ὑπογράψαι ἐν τῷ τόμῳ ὑπείκασιν, δι' οὗ ἐδογμάτισε, μὴ ἄνευ ἐκείνου ἀρχιερέα τινὰ προχειρίζεσθαι. εἶτα ἄπεισιν ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ταινιωθησόμενος· ἀλλ' οὐκ εἰάθη παρὰ τοῦ Πολυεύκτου εἰς τὸν ναὸν εἰσελθεῖν, ὡς φόνῳ μεμιασμένος.

ὅτι τὸν παρακοιμώμενον Βασίλειον ἐπὶ τῆς βασιλείας ἐπιτρέπει πράγμασι.

ὅτι ἐκωλύθη ὁ ἐσφαλμένος εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

πρότερον

πρᾶος δὲ τὴν ἐπιτίμησιν ὁ Τζιμισκῆς ἐνεγκών, ἀπελογεῖτο μὴ αὐτὸς αὐτόχειρ γενέσθαι τοῦ φόνου, ἔλεγε δὲ τὸν ἀβαλαντὴν καὶ τὸν ἀτζυποθεόδωρον ἐπιτροπῇ τῆς θεοφανοῦς τὸν νικηφόρον διαχειρίσασθαι. τὴν μὲν οὖν θεοφανὼ ὁ πατριάρχης ἀπῄτησε τῶν βασιλείων ἀπελαθῆναι καὶ περιορισθῆναι, τοὺς δὲ αὐτόχειρας τοῦ νικηφόρου ἐξορισθῆναι, τὸν δὲ τόμον, ὅνπερ μεμνήμεθα, διαρραγῆναι, καὶ αὐτὸν τὴν προσήκουσαν δίκην ἐκτῖσαι. ὁ δὲ πάντα ποιήσειν ὑποσχόμενος αὐτίκα στέλλει καὶ κατάγει τῆς βασιλίδος τῶν ἀνακτόρων, καὶ τὸν τόμον ἀνακομισθέντα διέρρηξε, καὶ ἣν ἐν ἰδιώτης τελῶν εἶχε περιουσίαν, διανεῖμαι πένησιν ἐπηγγείλατο. τούτων δὲ γενομένων ἐπὶ τὴν γενέθλιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ ἑορτὴν ἅμα τε τὴν τῆς ἐκκλησίας ἐπιτρέπεται εἴσοδον, καὶ ἅμα τῷ διαδήματι στέφεται, τῆς δὲ θεοφανοῦς εἰς προικόννησον περιωρισμένης. οὕτω μὲν ἀναρρηθείς, ἐπεὶ ἀρχιερέως ἡ μεγάλη ἀντιόχεια χηρεύουσα ἦν, προχειρίζεταί τινα μοναχὸν θεόδωρον, ὃς αὐτῷ προεῖπε τῆς βασιλείας τυχεῖν, καὶ μὴ σπεῦσαι μηδ᾽ ἁρπάσαι ταύτην, ἀλλ᾽ ἀναμεῖναι τὴν ἐκ τοῦ θεοῦ προχείρισιν. ὁ δὲ τὴν ἀρχιερωσύνην καταδεξάμενος, ἀξιοῖ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, τοὺς μανιχαίους ἐκ τῆς ἑῴας μετοικίσαι πρὸς τὰ ἑσπέρια, πολλοὺς τῇ αὐτῶν μυσαρᾷ αἱρέσει διαφθείροντας. ὁ τὴν ἀξίωσιν πληρῶν, εἰς φιλιππούπολιν μετῴκισε τὸ γένος τῶν μανιχαίων. ὁ δὲ πατριάρχης πολύευκτος τῇ τοῦ τζιμισκῆ ἀναρρήσει τριάκοντα καὶ πέντε ἡμέρας ἐπιβιούς, τὸν βίον μετήλλαξε, καὶ ἀντεισήχθη εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων ὁ μοναχὸς βασίλειος ὁ σκαμανδρηνός. οἱ δὲ ἐκ τῆς ἄγαρ μὴ ἀνεκτὸν ἡγούμενοι, στερηθῆναι τῶν πόλεων ἃς ἤδη ἀφῄρηντο, συνελέγησαν πανταχόθεν, καὶ συνθήκας περὶ ὁμαιχμίας πεποιηκότες, καὶ τοῖς καρχηδονίοις τὴν σφῶν ἡγεμονίαν προσνείμαντες, ἐπεστράτευσαν ἐπὶ τὴν ἐν τῇ δάφνῃ ἀντιόχειαν, καὶ ταύτην ἐπολιόρκουν. τῶν δ᾽ ἐν τῇ πόλει αὐθις ... αὐτοῖς καρτερούντων, ἠγγέλθη τῷ βασιλεῖ τῶν ἐθνῶν ἡ συνέλευσις. ὁ δὲ κελεύει τὸν στρατηγὸν μεσοποταμίας ἐπικουρῆσαι τοῖς πολιορκουμένοις. καὶ πολέμου πρὸς τοὺς ἀγαρηνοὺς συρραγέντος, οἱ βάρβαροι καίτοι πολλαπλάσιοι πρὸς τοὺς ῥωμαίους ὄντες, τρέπονταί τε καὶ σκεδάννυνται. οἱ δέ γε ῥῶς τὸ τῶν βουλγάρων ἔθνος καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ὑφ᾽ ἑαυτοὺς πεποιημένοι, καὶ τοὺς ἡγεμόνας τοῦ ἔθνους τὸν βορίσην καὶ τὸν ῥωμανὸν ... οὐκέτι τῆς οἰκείας ἐμέμνηντο, ἀλλ᾽ αὐτόθι μένειν, τὴν χώραν κατέχοντες, πρὸς τοῦτο δ᾽ αὐτοὺς καὶ ὁ καλοκυρὸς ἀνερρίπιζεν. εἰ γὰρ βασιλεὺς ῥωμαίων ἀναρρηθήσομαι παρ᾽ ὑμῶν, ἔλεγε, τήν τε τῶν βουλγάρων χώραν παραχωρήσω ὑμῖν, καὶ διαθήσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην διαιωνίζουσαν, καὶ τὰ ὑπεσχημένα παρέξω ἐπὶ τὸ πολλαπλάσιον. οἱ δὲ τῇ τε τῶν χωρῶν ἀρετῇ θελχθέντες, καὶ τοῖς λόγοις τοῦ καλοκυροῦ χαυνωθέντες, οὔτε τῷ βασιλεῖ πάντα ποιήσειν τὰ παρὰ τοῦ νικηφόρου σφίσιν ὑπεσχημένα ἐπείθοντο γράφοντι, καὶ τοῖς πρέσβεσιν ὡμίλησαν ἀλαζονικώτερον. ὅθεν εἰς πόλεμον κατ᾽ αὐτῶν ὅπλα ἀναγκάζεται, καὶ ταῖς ῥωμαϊκαῖς δυνάμεσιν ἐπιστήσας στρατάρχην, ὃν στρατηλάτην ὀνομάζουσι, βάρδαν μάγιστρον τὸν σκληρόν, τῆς ἀποθανούσης αὐτοῦ γαμετῆς αὐτάδελφον ὄντα, ἀποστέλλει ἐπὶ τοὺς ῥῶς. οἱ βάρβαροι δὲ τοῦτο μαθόντες, καὶ ὁ ἐπ᾽ αὐτῶν ἔξαρχος ὁ σφενδοσθλάβος, τούς τε βουλγάρους ὁπλίσαντες, καὶ συμμάχους προσειληφότες σκύθας, οἳ πατζινάκαι καλοῦνται, καὶ τοὺς τὴν παννονίαν οἰκοῦντας τούρκους, καὶ στρατιὰν εἰς τριάκοντα μυριάδας ἀριθμουμένην συστησάμενοι, τὴν θρᾴκην ἅπασαν ἐλῄζοντο. τούτοις οὖν μὲν

Quam increpationem Zimisces æquo ferens animo, pro defensione attulit, se cædē suis manibus non perpetrasse, sed Abalantē, et Azypotheodorum Theophanonis iussu Nicephorum sustulisse. Contrà, patriarcha postulauit, ut Theophano regia pulsa relegaretur, & Nicephori percussores in exilium agerentur. & liber cuius mentionem fecimus, laceraretur, & ipse pœnas daret. Ille se omnis facturū pollicitus, statim missis satellitibus Theophanonem Regia educit, librum ad se allatum lacerat, & quas priuatus opes habuisset, se distributurum pauperibus promisit. His factis nata li seruatoris & Dei nostri, simul in Ecclesiam admittitur, simul diademate ornatur, Theophanone in Præconesum relegata. Sic appellatus Imperator, cum magna Antiochia Pontifice careret, monachum quendam Theodorum, qui Imperium ei prædixerat, neq; festinare aut rapere, sed numinis designationem expectare iusserat, nominauit. Is Pontificatu suscepto ab eo postulauit, ut Manichæi, qui fœda sua secta multos contaminarent, ex Oriente in Occidentem transferrentur. Cuius postulatis ille obsecutus, nationem Manichæorum Philippopolim transtulit. At Patriarcha Polyeuctus, cum post Zimiscæ proclamationem trigintaquinque dies uixisset, obijt, in eiusq; locum successit Basilius monachus Scamandrenus. Agareni uerò non ferendum esse rati, si ademptis modò urbibus carendum esset: undecunq; conuenerunt, pactaq; belli societate, Carthaginensium ductu & auspicijs, Antiochiam iuxta Daphnen, obsederunt. Sed dum ciues constantius illis resistunt, gentium illa conspiratione cognita Imperator, Mesopotamiæ Ducem obsessis opem ferre iubet. Prælio commisso, Barbari, & si numero longè superiores, à Romanis profligati, dissipantur. Cæterum Rossi Bulgarorum natione & prouincia subacta, unà cum ducibus Borise & Romano, obliti patriæ, illic Imperij sedem constituere uoluerunt, Calocyri potissimum impulsu: qui, si ab eis Romanorum imperator appellaretur, se & Bulgaria eis cessurum, & pacem perpetuam facturum, & longè plura quàm promissa essent, præstiturum, est pollicitus. Illi & prouinciarum bonitate illecti, & Calocyri uerbis inflati: neque literis Imperatoris, omnia quæ Nicephorus promisisset, se confecturum affirmantis, auscultarunt, & legatos insolentius tractarunt. Qua de causa bello eos petere coactus, Romanas legiones Barda Sclero magistro duce, fratre uxoris nuper defunctæ, cōtra Rossos misit. Quo Barbarorū dux Sphendosthlabus intellecto, Bulgaris armatis, & Pazinacis Scythis, necnon Turcis, qui Pannoniam tenent, ad belli societatem ascitis, exercitu circiter CCC millium coacto, Thraciam omnem populatur. Sclerus, qui cum tanta multi-

Theodorū Antiochiæ Pontifex.

Manichæi.

Basilius Patriarcha.

Agareni Antiochia repulsi.

Bardas Durus cū Rossis Bulgaris & Pazinacis prosperè pugnat.

multitudine acie congredi non auderet, quippe copijs longè inferior, militari solertia Barbaros deuicit. Nam primùm Pazinacas solos callidè in insidias pellectos, partim cæcidit, partim uiuos cepit. Deinde cum cæteris aliquandiu æquo Marte pugnauit. Sed cum quidam ex Scythis & proceritate corporis & animi uigore omnibus suis popularibus superior, Sclerum suas legiones equo circumuehi, & ad rem strenuè gerendam cohortari uidisset: concitato equo ensem capiti uiri impegit, qui & duritie & læuore galeæ repulsus, non penetrauit. Sclerus uicissim tanta uehementia gladium in caput hostis illisit, ut Barbarus in duas partes dissecaretur, mediæque partes eius utrinque de equo laberentur. Quo facinore Barbari perterriti, fugæ se mãdarũt, quos Romani à tergio insequuti, multos occiderũt, multos ceperunt. persequendi reliquias Barbarorum, quæ quidem uulneribus affectæ erant, finẽ noctis interuentus attulit. Dum hæc contra Rossos geruntur, Bardas Phocas Leonis filius, relicta Amasia, ubi exulabat, Cappadociæ Cæsarem occupauit, & factiosorum hominum opibus fretus, tyrannidem affectauit, sumptis imperij insignibus. Sed & pater eius Leo cum altero filio Nicephoro in animo habuit Lesbo transire in Thraciam, adiutore Abydeno archiepiscopo. Verùm eo consilio cognito, damnatur unà cum filio Nicephoro, ut ei oculi effodiantur. Imperator tamen clam ministris mandasse fertur, ut simularent duntaxat excæcationem, eorumque uisum illæsum conseruarent. His ita gestis, Scythis recens fusis, Sclero literæ ab imperatore afferuntur, ut traiecto in Orientem exercitu, Bardam Phocam opprimat. Qui cum Cæsariam peruenisset, Phocas à sua factione desertus (nam ad Sclerum confluebant omnes) solus cum suis ministris ad castellum Tyropæum properat: à quo cum non multum abesset, equites eum à Sclero missi consequuntur. Quorum unus Constantinus Charon, cæteris audacior scilicet, commilitones suos anteuertit, & impetu uehementiore ac pertinacius in Phocam, extremum suorum agmen curantem, illatus, hominem maledictis & probris insectatur. Cui ille, Non te decet, inquit, homini tali calamitate conflictanti insultare. Cum autem Charon interim propior factus, telum in eum coniecturus esset, clauam sic in galeam eius impegit, ut unà cum illa caput etiam confringeret, quo uno ictu prostratus, purpuream uomit ille animam. Eum iacentem conspicati, qui ponè sequebantur, à persequẽdo destiterunt. Phocæ porrò castellum iam ingresso persuasit Sclerus, ut Imperatoris fidei se committeret: cuius iussu clericus factus, & in Chium relegatus est: Sclerus in Occidentẽ reuocatus. Imperator studio Basilij Cubicularij

Bardas Phocas & Leo affectati imperij dant pœnas.

Constantinus Charon à Barda occiditur.

Zimiscæ nuptiæ et Rossica uictoria.

θαῤῥῶν ὁ σκληρὸς συμμίξαι, κατὰ τὸ συνεστὸς μάχεσθαι (πολλοστὸν γὰρ ἦν πρὸς τὸ πλῆθος ἐκείνων τὸ μετ' αὐτοῦ στρατιωτικὸν) στρατηγικαῖς μεθόδοις τοὺς βαρβάρους κατηγωνίζετο. καὶ πρῶτον μὲν λόχους καθίσας, καὶ μόνοις τοῖς πατζινάκαις ἐπελθὼν, εἶτ' εὐφυῶς αὐτοὺς ὑπαγαγὼν εἰς τοὺς λόχους, τοὺς μὲν ἀνεῖλε, τοὺς δ' εἷλε ζῶντας. εἶτα καὶ τοῖς ἄλλοις συμμίξαντι μέχρι μέν τινος ἰσόῤῥοπος ἦν ἡ μάχη αὐτῷ. ὡς δέ τις τῶν σκυθῶν καὶ ὄγκῳ σώματος, καὶ ψυχῆς παραστήματι γενναῖος εἶναι δοκῶν, καὶ τῶν ὁμογενῶν ἁπάντων ὑπερέχων, ἰδὼν τὸν σκληρὸν ἔφιππον διιόντα τὰς ὑφ' ἑαυτὸν τάξεις, καὶ ταύτας εἰς ἀλκὴν διεγείροντα, ὁρμήσας κατ' ἐκείνου, καὶ κατενεγκὼν τὸ ξίφος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνδρὸς, τῇ δὲ τοῦ κράνους ἰσχύϊ καὶ τῇ λειότητι οὐχ ἥψατο αὐτοῦ. ὁ δὲ σκληρὸς αὖθις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὸν σκύθην ἀντέπληξε, καὶ ἡ τοῦ ξίφους καταφορὰ εἰς τοσοῦτον γέγονε σφοδρὸς, ὡς διχῆ τμηθῆναι τὸν βάρβαρον, καὶ ἡμίτομα τὰ μέρη αὐτοῦ τοῦ ἵππου ἐκπεσεῖν. οἱ βάρβαροι τὸ ἔργον ἐκπλαγέντες εἰς δειλίαν ἐνέπεσον, καὶ εἰς φυγὴν αὐτίκα ἐτράπησαν, οὓς οἱ ῥωμαῖοι κατόπιν ἐλαύνοντες, πολλοὺς μὲν ἀνεῖλον, πολλοὺς δ' ἐζώγρησαν. ἔπαυσε δὲ τῆς διώξεως τοὺς περὶ τὸν σκληρὸν ἐπελθοῦσα ἡ νύξ. τέως δὲ καὶ ὅσοι περιελείφθησαν τραυματίαι ὄντες. καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς ῥῶς οὕτως εἶχε. βάρδας δὲ ὁ φωκᾶς ὁ τοῦ λέοντος παῖς, ἐξ ἀμασείας φυγὼν ἐν ᾗ περιώριστο, τὴν τῶν καππαδοκῶν καταλαβὼν καισάρειαν, πολλοὺς προσεταιρισάμενος, καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσας, ἑαυτῷ περιεθέμενος τὰ τῆς βασιλείας παράσημα. καὶ ὁ πατὴρ δὲ τούτου ὁ λέων σὺν τῷ ἑτέρῳ υἱῷ τῷ νικηφόρῳ ἐκ λέσβου πρὸς θρᾴκην ἐβουλεύετο διαβῆναι, ἔχων συμπράττοντά οἱ τὸν ἀβύδου ἀρχιεπίσκοπον. γνωσθεὶς δὲ, τοὺς ὀφθαλμοὺς στερηθῆναι καταδικάζεται σὺν τῷ υἱῷ νικηφόρῳ. λέγεται δὲ τὸν βασιλέα ἐπὶ τὸ λαθεῖν ἐντείλασθαι τοῖς ἐπιτραπεῖσι τὴν πήρωσιν τῶν ἀνδρῶν, μὴ ἐκκόψαι τούτοις τὰ ὄμματα, ἀλλὰ δόκησιν μὲν παρασχεῖν ἐκτυφλώσεως, περιφυλάξαι δὲ τοῖς ἀνθρώποις ἀλώβητον τὸ ὁρᾶν. τούτων οὕτω συμπραχθέντων, γράμματα καταλαμβάνει βασιλέως τὸν σκληρὸν, ἄρτι τοὺς σκύθας τρεψάμενον, διαπεραιωθῆναι πρὸς τὴν ἑῴαν, καὶ τῷ βάρδᾳ τῷ φωκᾷ ἀντιπαρατάξασθαι. καὶ αὐτίκα ἀπῄει καὶ εἰς καισάρειαν γέγονε, καὶ οἱ περὶ τὸν φωκᾶν, ἐκεῖνον λιπόντες, τῷ σκληρῷ προσεχώρησαν, μόνος δὲ μετὰ τῶν θεραπόντων ὑπολειφθεὶς, πρὸς τὸ φρούριον κατέφυγε τὸ τυροποιόν. ἤδη δ' ἐγγὺς ὄντα τοῦ ὁρμηθέντος φρουρίου, καταλαμβάνουσιν αὐτὸν ἱππεῖς πεμφθέντες πρὸς τοῦ σκληροῦ. ὧν εἷς κωνσταντῖνος ὁ χάρων θρασύτερος τῶν ἄλλων, ὡς ἔοικεν, ὢν, προφθάσας τοὺς συστρατιώτας, μεθ' ὁρμῆς συντονωτέρας ἐπέρχεται τῷ φωκᾷ, ὁ δὲ ὕστατος ἦν τῶν σὺν αὐτῷ περιϊὼν, καὶ ὁ χάρων ὕβρεσι τοῦτον ἔβαλλε καὶ ὠνείδιζε, καὶ ὁ φωκᾶς, οὐκ ἔδει σε, εἶπεν, ἄνθρωπον ἐν συμφοραῖς τοιαύταις γενόμενον, ἐπιπλήσσειν. τοῦ δὲ χάρωνος ἐν τούτῳ ἐγγίσαντος τῷ βάρδᾳ, καὶ βαλεῖν ἐπιχειροῦντος αὐτὸν, ἐκεῖνος τῇ κορύνῃ ἀναστὰς, παίει τὸν κωνσταντῖνον κατὰ τῆς κόρυθος, καὶ ταύτην συνέτριψε μετὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνδρὸς, καὶ εὐθὺς εἷλε τὸν πεπληγμένον, πορφυροῦν ἐμέσαντα, μιᾷ θανατωθέντα πληγῇ. οἱ δὲ κατόπιν ἐλαύνοντες, ἐφ' ὧν τοῦτον πεσόντα, ἀπέστησαν τῆς διώξεως, καὶ ὁ φωκᾶς εἰσέδυ τὸ φρούριον. εἶτα καὶ ὁ σκληρὸς παραγενόμενος, καὶ πείσας αὐτὸν προσχωρῆσαι τῷ βασιλεῖ, καὶ προσελθόντα, κληρικὸν γενόμενον, εἰς τὴν χίον περιορίζει ὁ τζιμισκῆς. καὶ ὁ σκληρὸς αὖθις προστάξει μετακληθεὶς εἰς τὰ ἑσπέρια. συμφυῆ δ' ἑαυτῷ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς σπουδῇ βασιλείου τοῦ παρακοι-

Ἰωάννης ὁ σκληρὸς τοὺς ῥῶς καταγωνίσατο καὶ τοὺς συμμαχήσαντας αὐτοῖς.

Ὅπως ὁ φωκᾶς βάρδας τυραννίδι ἐπεχείρησε, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐτυφλώθησαν.

Ὅτι ὁ σκληρὸς ἀποσταλεὶς τῷ φωκᾷ, οἱ σὺν αὐτῷ ἀποστάντες τῷ σκληρῷ προσεχώρησαν, καὶ ὁ φωκᾶς εἰς φρούριον κατέφυγεν.

Ὅτι ἐγήματο ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως κωνσταντίνου θεοδώραν, καὶ νίκας κατὰ τῶν ῥῶς αὐτὸς κατεπράξατο.

τοῦ παρακοιμωμένου θεοδώραν τὴν θυγατέρα κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου. ἔτει δὲ δευτέρῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔαρος ἀναλάμψαντος, ἐκστρατεύει κατὰ τῶν ῥῶς σὺν στρατεύμασι πλείοσι καὶ στόλῳ περιφανεῖ, καὶ ἀπιόντι συναντῶσιν αὐτῷ προβεβλημένοι εἶδος τῶν σκυθῶν, οἱ δὲ κατάσκοποι ἦσαν τῆς τῶν ῥωμαίων ἰσχύος κατάσκοποι, ὃ δὲ τὸν βασιλέα διέλαθε. περιστρέψας οὖν περιαχθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ πᾶν τὸ στρατόπεδον, καὶ τοῦτο καταμαθόντας ἐκέλευσεν ἀπαλλάττεσθαι. ἐκείνων δὲ ἀπιόντων, καὶ αὐτὸς εὐζώνους παραλαβὼν πεζοὺς εἰς χιλιάδας πέντε, καὶ ἱππότας τετρακισχιλίους, ὄπισθεν τῶν πρέσβεων ἀπῄει, καὶ ἀθρόον ἐς τὴν μεγάλην περσθλάβαν γίνεται, καὶ βάλλεται χάρακα, ὃ τοὺς ταυροσκύθας εἰς ἀμηχανίαν ἐνέβαλε. καλοκύρης δὲ ὁ τῶν κακῶν πρωτουργὸς, ἐκεῖ τότε τυχὼν, καὶ γνοὺς τὸν βασιλέα παραγενόμενον, πρὸς τὴν τῶν ῥὼς ἀπέδρα παρεμβολήν, ἀφ' οὗ τὴν τοῦ βασιλέως παρουσίαν μαθόντες, ἐθορυβοῦντο, ὅμως μέντοι παρεστρατοπεδεύοντο τοῖς ῥωμαίοις. οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα ἐλθόντες εἰς τὸ τῆς περσθλάβας ἄστυ, ὡς ἄρτι, καταλαμβάνουσιν ἐκτὸς γυμναζομένους ὡς ὀκτακισχιλίους, καὶ ἐκείνοις συνέμιξαν, οἱ δὲ πρὸς μὲν ὀλίγον ἀντέσχον, εἶτα νῶτα στρέψαντες ἔφυγον. καὶ οἱ ἐντὸς, ὡς ἕκαστος ἠδύνατο, ὁπλισάμενοι, ἐπικουρήσοντες τοῖς ὁμοφύλοις ἐξῄεσαν, καὶ ἀσυντάκτως αὐτοῖς χωροῦσιν. ἀνῄρουν δὲ οἱ ῥωμαῖοι αὐτῶν πολλοὺς, οἱ δὲ εἰς τὴν πόλιν αὖθις ἀνεχώρουν. ἀλλ' ἱππέων τινῶν ὑποπαραζευχθέντων ῥωμαίων, καὶ τὴν εἰς τὴν πόλιν ἀπάγουσαν ἀτραπὸν ἀποτειχισάντων, οἱ βάρβαροι κατὰ τὸν ἐκτὸς τοῦ ἄστεος χῶρον ἐσκεδάννυντο, ἔνθα οἱ μὲν ἐζωγροῦντο, οἱ δὲ καὶ ἐκτείνοντο. οἱ δ' ἐν τῇ πόλει τὰς πύλας κλείσαντες, ἐπολιορκοῦντο. τῇ δ' ἑξῆς τοῦ παρακοιμωμένου βασιλείου μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐλθόντος, ἐρρωμενέστερον ὁ βασιλεὺς τῇ πολιορκίᾳ ἐπικεχείρηκε, καί τινες διὰ κλιμάκων εἰς τὸ τεῖχος ἀναβεβήκασι, καὶ τοὺς ἐκεῖ τῶν βαρβάρων καταληφθέντας συγκόψαντες ξίφεσι, τὰς πύλας ἀνέῳξαν, καὶ τῇ ῥωμαϊκῇ στρατιᾷ πᾶσι ῥᾳδίαν παρέσχον τὴν εἴσοδον. καὶ οὕτω μὲν τὸ τῆς περσθλάβας ἄστυ ῥωμαίοις κατέστη ἁλώσιμον, ἔνθα καὶ ὁ τῶν βουλγάρων βασιλεὺς ὁ βορίσης ἑάλω. ὃν καὶ πᾶσι τοῖς βουλγάροις ἐπιεικῶς ὁ αὐτοκράτωρ ἐχρήσατο, ἀνίεις αὐτοὺς ἀδεῶς, οὐ κατὰ βουλγάρων, λέγων, ἄρασθαι ὅπλα, κατὰ δὲ τῶν ῥῶς. πολλῶν δὲ σκυθῶν εἰς ὀχύρωμά τι προσπεφευγότων, ἐξαλαπάξειν καὶ τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν. οἱ δὲ στρατιῶται διὰ τὸ τοῦ τόπου δυσάλωτον ᾖσαν ἀπρόθυμοι. ὁ γοῦν ὁ ἰδὼν αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων πεζὸς ἀπῄει πρὸς τὸ ὀχύρωμα, καὶ οὕτω καταιδέσας τοὺς στρατιώτας, ἔσχεν ἑπομένους αὐτῷ, καὶ ἁλῶναι τὸ φρούριον, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ οἱ μὲν διεφθάρησαν, ὅσοι δὲ καὶ ἑάλωσαν ῥωμαίοις ἐγένοντο. τοῦτο μὲν οὖν τῷ ἄστει φρουρὰν ἐγκαταστήσας ὁ βασιλεὺς ἀξιόμαχον, ἐκεῖθεν δὲ ἀπῄει πρὸς τὸ δορόστολον, ὃ καὶ δρίστρα καλοῦσι, καί τινας πόλεις ἑλὼν κατὰ πάροδον, καὶ φρούρια ἐκπορθήσας, ἐφθάκει πρὸς τὸ δορόστολον. ἦν δὲ πρὸ τῆς πόλεως ταύτης ἐστρατοπεδευκὼς ὁ τῶν ῥῶς ἀρχηγὸς ὁ σφενδοσθλάβος. ὡς οὖν εἰς ὄψιν ἀλλήλαις αἱ στρατιαὶ, συνερρήγνυσαν ἐπ' ἀλλήλας εὐθὺς, καὶ τὸ μὲν πολὺ τῆς ἡμέρας ἀγχωμάλως ἐμάχοντο. περὶ δὲ δείλην ὀψίαν ἀπειρηκότες οἱ ῥῶς ἐνέκλιναν πρὸς φυγὴν, καὶ οἱ ῥωμαῖοι ἐδίωκον, πλεῖστοι μὲν οὖν τῶν βαρβάρων ἀπώλοντο, οὐ μείους δὲ ἐζωγρήθησαν, οἱ δὲ εἰς τὸ δορόστολον ἐπανήλθοσαν. καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸ τῆς πόλεως πηξάμενος χάρακα, τὰς τριήρεις τὸν ἴστρον φυλαξούσας περιέμενεν, ἵνα μὴ οἱ ῥῶς ἀποδράσωσιν. ὁ δὲ σφενδοσθλάβος οὓς κατεῖχε βουλγάρους, ὡς εἰς δισχιλιάδας ὄντας, ὡς λέγεται, πάντας ὑπὸ δεσμοῖς ἐποιήσατο, δείσας, μὴ

ἅλωσις τῆς περσθλάβας.

πολιορκία τοῦ δοροστόλου τοῦ καὶ δρίστρας [illegible] γίνεται ὑπὸ ῥωμαίων.

Theodora Constantini Porphyrogeniti filia, uxore ducta, anno secundo Imperij. uerno tẽpore cum multis exercitibus & classe illustri bellum Rossis infert, cui inter abeundũ Scytharum speculatores, Romanorum uires exploraturi, per speciem legationis occurrerũt: quos Imperator, cur adessent nõ ignarus, per omnia castra circumduci iussit, ijsq́ perlustratis abire. Digressis illis, ipse cum expeditorũ quinque & equitum quatuor millibus secutus, ex improuiso ad magnam Persthlaben accedit, & uallum communit, quæ res Tauroscythis terrorem attulit. Calocyrus autem qui tum ibi erat, omnis mali autor, cognito Imperatoris aduentu, in Rossorum castra confugit, præsentiæ illius nuncium afferens: quo etsi perturbati sunt, tamen iuxta Romanos castra posuerunt. Imperator uerò Persthlaben profectus, extra urbem circiter octo millia hominum sese exercentium deprehendit, qui impetu eius paulisper tolerato, terga dederunt. Oppidaniti, arma ut res ferebat, ad opem ferendam popularibus incomposito agmine egressi, à Romanis partim occiduntur, partim in urbem se recepturi, obsepto equitibus itinere, in campo dissipati sunt, alijs cæsis, alijs captis. Qui intra urbem erant, clausis portis sunt obsessi. Postridie cum Basilius Cubicularius cum toto exercitu aduenisset: Imperatore oppugnationem uehementius urgente: quidã scalis conscenso muro, Barbaros aliquot deprehensos ibi ceciderunt, apertisq́ portis, exercitui facilẽ ingressum patefecerunt. Persthlabe sic expugnata, Borises quoq́ Bulgarorum Rex captus est: quem cum omnibus Bulgaris Imperator humaniter tractatum dimisit. Negabat enim se Bulgaris intulisse bellum, sed Rossis. Cum autem multi Scythæ in munitionem quandam confugissent: Imperator eam quoque excindi iussit. Quia uerò milites ã difficili ob situm loci oppugnatione abhorrere uidebat, ipse primus castellum pedes adortus, effecit, ut milites ex uerecundia secuti, capto castello, alios cæderent, alios caperent. Vbi Persthlabæ ualido præsidio imposito, Dorostolum, quæ & Dristra dicitur, petit, ubi Sphendosthlabus Rossorũ dux castra habebat, atq́ obiter quasdam urbes capit & castella uastat. Vt in hostium conspectum uentum est, ambo exercitus statim congressi, magnam diei partem æquo Marte pugnauerunt, donec sub crepusculum Rossi defatigati, in fugam inclinarunt. Romanis'que persequentibus, multi cæsi sunt, nec pauciores capti: cæteri Dorostolum se receperunt. Imperator uerò uallo ante urbem excitato, triremes quo Istrum tuerentur, expectabat, ne Rossi aufugerent. Sphendosthlabus autem quos habebat Bulgaros, qui ad uiginti millia esse dicebantur, in uincula compegit, ueritus, ne

Persthlabæ expugnatio.

Dorostoli Dristræ expugnatio.

uel seditionem mouerent, uel ad Romanos deficerent. Cum classis adesset, urbem oppugnat Imperator, ad quem Constantia & ex alijs castellis legati uenerunt, ueniam petentes, ac semetipsos & castella dedentes. Quibus Romani acceptis, in Dorostoli obsidione dies complures sunt commorati, Barbaris fortiter sese defendentibus. Quum autem crebris prælijs multi uulnerarentur, & iam annona destituerentur: cœperunt frangi animis, cum Sphendosthlabus nocte illum & tempestuosa, cum uiris circiter bis mille in Monoxyla impositis frumentatum abijt, & rebus necessarijs conquisitis, Dorostolum redijt, Romanorum aliquot ministris, qui in ripa fluminis, alijs atque alijs de caussis uagabantur, excensu facto interfectis. Ea res adeò molesta fuit Imperatori, ut classis præfectis iratus mortem minitaretur, si denuo Barbarorum egressum neglexissent: cumque urbem integris sexaginta diebus frustra obsedisset, eam fame domare statuit, coronaque circundata, accuratè obseruauit, ne alicunde commeatus importaretur. At Barbari multis eruptionibus uicti, urgente que fame, spe & commeatus & auxiliorum destituti: partim noctu fugiendum, partim deditione Romanis facta, ad sua cuique redeundum esse, partim alia quædam censuerunt. Sphendosthlabus autem monuit suos, ut denuò Martis aleam experirentur, uel uictoria salutem quæsituri, uel honestam mortem calamitosæ uitæ praelaturi. Ea sententia populo probata, postridie mori non recusantes, cum Romanis congrediuntur, ac diu nunc his, nunc illis uincentibus, Imperator, qui loci angustias hostibus subsidio esse animaduerteras, in quibus sui conferti ruere non possent: duces monuit, ut cohortes paulatim recedendo in planiciem subducerent. Quod cum fieret, Barbari opinati Romanos metu fugere: cum clamore sunt insecuti. Cum in patentiorẽ campũ uentũ esset, Imperator tesserã dedit Romanis, ut se cõuerterent: & pugna atrocissima orta, Magistrum Bardã Sclerum cũ suis cohortibus ad interclu dendũ Barbaris aditũ urbis, amãdauit. Cũ diu uictoria anceps esset, Romani diuinitus adiuti esse perhibentur. Nam & procellam Scytharum facies uerberasse, & quendam in equo à multis uisum, qui Romanos defenderet, & Barbarorum phalanges conturbaret. Eo porrò die memoria Theodori ducis, insignis martyris celebrabatur. Scythæ igitur in fugam compulsi urbem uersus fugiebãt, quam cum intrare non possent, à Sclero interclusi, in suburbia dispersi cæduntur, & à se inuicem opprimuntur & conculcantur, ut interfectorum numerus haud facilè iniri queat. Reliqui omnes, uulneribus affecti fuerunt. Theodorum porrò ducem Romanis contra Barbaros auxilio fuisse, ex eo cognitum est:

Theodorus martyr Romanis auxiliatur.

ἐπαναστῆναι αὐτῷ, ἢ τῷ βασιλεῖ προσχωρήσουσιν. ὡς δὲ καὶ ὁ στόλος παρῆν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν ὁ βασιλεύς, ἐκ Κωνσταντίας δὲ καὶ φρουρίων ἑτέρων πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα ἀφίκοντο, αἰτοῦντες συγγνώμην, καὶ ἑαυτοὺς παραδιδόντες αὐτῷ καὶ τὰ φρούρια. καὶ ταῦτα μὲν οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον, ἡ δὲ τοῦ Δοροστόλου πολιορκία ἐφ' ἡμέρας διήρκεσε πλείονας, τῶν βαρβάρων εὐψύχως ἀνταγωνιζομένων. ὡς δ' ἐκ τῶν πολέμων τῶν συνεχῶν πολλοὶ τραυματίαι γεγόνασιν, ἤδη δὲ αὐτοὺς καὶ τὰ ζωαρκῆ ἐπελελοίπει, ἤρξαντο σφίσι θραύεσθαι τὰ φρονήματα, ἀλλ' ὁ Σφενδοσθλάβος νύκτα φυλαξάμενος ἀσέληνον καὶ χειμέριον, μονοξύλοις ἄνδρας ἐμβιβάσας ὡσεὶ δισχιλίους, καὶ αὐτὸς ἐκείνοις συνεμβεβηκώς, ἀπῆλθεν ἐπισιτιούμενος, καὶ συλλέξαντες τὰ χρειώδη, εἰς τὸ Δορόστολον ἐπανῄεσαν. ἐπεὶ δὲ τινας τῶν Ῥωμαίων θεράποντας περὶ τὸν ποταμὸν ὑδρευομένους, κατ' ἄλλας καὶ ἄλλας χρείας ἰδόντες, ἐκβάντες τῶν πλοίων, ἐνίους ἀπέκτειναν, καὶ λαθόντες αὖθις εἰς τὸ Δορόστολον ἐπανῆλθον. τοῦτο σφόδρα τὸν βασιλέα ἐλύπησε, καὶ τοῖς τὸν στόλον κατέχουσιν ὑπεχόλως εἶχε, καὶ εἰ ἔτι λάθοιεν αὐτοὺς οἱ βάρβαροι ἐκπλεύσαντες, ἠπείλησε θάνατον εἶναι σφίσι τὸ ἐπιτίμιον. ἐφ' ὅλαις δὲ ἡμέραις ἑξήκοντα πολιορκήσας τὴν πόλιν, καὶ μήπω ταύτην ἑλών, ἔγνω λιμῷ ταύτην καταγωνίσασθαι, καὶ περικυκλώσας ταύτην, διετήρει ἀκριβῶς, ἵνα μή ποθεν αὐτοῖς χρειώδη τι κομισθῇ. οἱ δὲ βάρβαροι πολλάκις ἐκδρομὰς ποιησάμενοι ἡττῶντο, ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ λιμῷ ἐπιέζοντο, καὶ οὔτε τῶν ἀναγκαίων ἦν αὐτοῖς χορηγίας ἐλπίς, οὐδὲ μέν τοι συμμαχίας, οἱ μὲν ἀποδρᾶναι νυκτὸς συνεβούλευον, οἱ δὲ Ῥωμαίοις ἑαυτοὺς προέσθαι, καὶ οὕτως ἐπανελθεῖν εἰς τὰ ἴδια, οἱ δὲ ἄλλο τι ὑπετίθεντο. ὁ δέ γε Σφενδοσθλάβος ἔτι ἅπαξ Ῥωμαίοις παρῄνει μαχέσασθαι, καὶ ἢ περιγενέσθαι τε καὶ σωθῆναι, ἢ προτιμῆσαι θάνατον εὐκλεᾶ ζωῆς δυστυχοῦς. ταῦτα ὁ μὲν εἶπε, τὸ δὲ πλῆθος ἐπῄνεσε, καὶ τῇ ἑξῆς θανατῶντες τοῖς Ῥωμαίοις συμπλέκονται, καὶ μέχρι πολλοῦ ποτὲ μὲν οἱ Ῥωμαῖοι περιεγίνοντο τῶν Σκυθῶν, ποτὲ δὲ τῶν Ῥωμαίων οἱ βάρβαροι. ὡς δ' ἐφωράθη τῇ τοῦ τόπου στενοχωρίᾳ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐναντίοις πρὸς λυσιτέλειαν, μὴ εἶναι τὸ ὅλον τῶν Ῥωμαίων ἐπεῖναι αὐτοῖς ἀθρόον, τοῖς στρατηγοῖς ὑπετίθετο, τὰ τάγματα πρὸς τὸ πεδίον ἠρέμα ὑπάγειν, ὑποχωροῦντα κατὰ βραχύ. τοῦτο γενόμενον, τοῖς βαρβάροις δειλίας τῶν Ῥωμαίων καὶ φυγῆς παρέσχε δόκησιν, καὶ ἐπῄεσαν ἀλαλάξαντες. ὡς δὲ πρὸς εὐρύτερον πεδίον ἐγένοντο, σύνθημα τοῖς Ῥωμαίοις ὁ βασιλεὺς ἐπιστροφῆς δέδωκε, καὶ ἀναστρέψαντες, προσβάλλουσι τοῖς βαρβάροις, καὶ γίνεται φοινικός ὁ πόλεμος. ὁ βασιλεὺς δὲ τὸν μάγιστρον Βάρδαν τὸν Σκληρὸν μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων ἀποκλεῖσαι τῆς πρὸς τὴν πόλιν εἰσόδου τοὺς βαρβάρους ἐπέπομφεν. ἡ δὲ μάχη μέχρι πολλοῦ ἰσόρροπος ἦν, λέγεται δὲ καὶ θειοτέρας ἐπικουρίας τότε τοὺς Ῥωμαίους τυχεῖν. θύελλα γὰρ κατὰ πρόσωπον τοῖς Σκύθαις προσέβαλε, καί τις ἔφιππος ὁρᾶτο πολλοῖς, τῶν Ῥωμαίων ὑπερασπιζόμενος, καὶ συγχέων τῶν βαρβάρων τὰς φάλαγγας. ἦν δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοῦ μάρτυρος ὁ τοῦ στρατηλάτου ἁγίου Θεοδώρου, τοῦ ἐν μάρτυσι περιωνύμου, τελουμένη μνήμη. ἐτράποντο γοῦν οἱ Σκύθαι, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡρμήκεσαν, ἀλλ' ἦν ἐκείνη αὐτοῖς ἀπρόσιτος (ὁδὸς γὰρ παρὰ τοῦ Σκληροῦ ἀπεκέκλειστο ἡ εἰς ταύτην εἰσελεύσεως) καὶ λοιπόν, ἀνὰ τὰ ταύτης περιάστια διεσκεδάννυντο, καὶ καταλαμβανόμενοι διεφθείροντο, καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀπώλλυντο συνωθούμενοί τε καὶ συμπατούμενοι, ὡς δυσεξαριθμήτους τοὺς ἀνῃρημένους εἶναι. οἱ δὲ περιλειφθέντες τραυματίαι γεγόνασι ξύμπαντες. ἐντεῦθεν δὲ ἔγνω ὁ στρατηλάτης ἅγιος Θεόδωρος ἦν, ὃς τοῖς Ῥωμαίοις τότε κατὰ βαρβάρων ἐπικούρησε

τι, καὶ

ὁ τελευταία μάχη πρὸς σφενδοσθλάβον καὶ νίκη.

ὅτι καὶ δι᾽ ἁγίου θεοδώρου ἐνίκησαν οἱ ῥωμαῖοι.

ἄμοιρα τοῦ ἀρίστου.

τα συνεμάχησεν, ἐν τάδε λέγων. γυναικόν τι εὐλαβείας συνεζευγμένον καὶ σεμνότητι ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, μιᾷ πρὸ τῆς μάχης ταύτης ἡμέρᾳ, ἔδοξε καθ' ὕπνους τὴν ἁγίαν θεοτόκον ὁρᾶν προϊοῦσαν, καὶ προπεμπομένην ὑπὸ πολλῶν, εἰποῦσάν τι τῷ θεομάρτυρος λέγουσαν πρὸς ἕνα τῶν πρὸ αὐτῆς, κύριε Θεόδωρε ὁ ἐμὸς καὶ σὸς Ἰωάννης ἀγῶνας ἔχει βαρεῖς. ἀπέλθωμεν οὖν, αὐτῷ συναρέσωμεν. διεφάνησαν οὖν ἴσως ὁ γυναικὸς τὸ ἐνύπνιον. οἱ δὲ τὴν ἡμέραν ἀπομνημονεύσαντο, καὶ ἦν ἡ πρὸ τῆς τελευταίας μάχης. τὸν μάρτυρα δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς βοηθείας ἀνταμειβόμενος, νεὼν αὐτῷ ἐπὶ τῆς Εὐχανείας ἢ Εὐχαΐτων περικαλλῆ ἐδείματο, τὸν πρὶν καταβαλών, ἐν ᾧ τὸ πολύαθλον ἐκείνου σῶμα κατέκειτο, καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν ἐπὶ τῷ αὐτοῦ κλήσεως Θεοδωρόπολιν ἐπωνόμασεν. ὁ δὲ βάρβαρος Σφενδοσθλάβος πανταχόθεν ἀπορῶν, διαπρεσβεύσατο πρὸς τὸν βασιλέα, συγγνώμην αἰτῶν, καὶ εἰς τὰ οἰκεῖα ἐπανελθεῖν ἐξαιτούμενος, καὶ τοῖς συμμάχοις Ῥωμαίων συντεθῆναι, καὶ τὴν ἐλευθέραν τοῖς Ταυροσκύθαις πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἔθνη, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐμπορεύεσθαι. καὶ ὁ βασιλεὺς τὰς αἰτήσεις προσήκατο, καὶ πάσας ἐπλήρωσεν, ὅτε καὶ αὐτὸς ὁ Σφενδοσθλάβος ἀφίκετο πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ αὐτῷ συνωμίλησεν. ἐδεήσατό τε τοῖς Πατζινάκαις διαλλάξαι, μὴ κωλῦσαι τοὺς Ῥῶς οἴκαδε ἀπιόντας διὰ τῆς σφετέρας χώρας τὴν δίοδον. καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦτ' ἐκείνους ποιῆσαι ἠξίωσε, καὶ συμμάχους ἔχειν αὐτούς, μὴ δὲ διαβαίνειν τὸν Ἴστρον, καὶ τὴν Βουλγαρίαν ληΐζεσθαι. οἱ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέθεντο, πρὸς δὲ τὴν δίοδον τῶν Ῥῶς ἀπηγόρευσαν. τοιούτῳ δὲ τέλει τοῦ πρὸς τοὺς Ῥῶς πολέμου καταλυθέντος, ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπανέζευξε, καὶ ὑπεδέχθη λαμπρῶς ὑφ' ὅλου τοῦ πολιτεύματος. ὅ, τε γὰρ πατριάρχης προϋπήντησεν αὐτῷ μετὰ τοῦ κλήρου παντός, καὶ οἱ τῆς γερουσίας καὶ οἱ τοῦ δήμου, στεφάνους προσάγοντες, καὶ τὸ τέθριππον ἅρμα, οἱ δ' ἵπποι τούτου λευκοί, ἐδέοντό τε τοῦ ἅρματος ἐπιβῆναι, καὶ τελέσαι τὸν θρίαμβον. ὁ δὲ τοὺς μὲν στεφάνους ἐδέξατο, ἵππῳ δὲ λευκῷ καὶ τούτῳ λευκῷ ἐφεζόμενος, τῷ δὲ τεθρίππῳ τὰς βασιλικὰς στολὰς τῶν Βουλγάρων βασιλέων ἐπέθετο, καὶ τούτων ἄνωθεν εἰκόνα τῆς θεομήτορος, καὶ προῆγε τὸ ἅρμα. ἐπεὶ δὲ τῇ πλακωτῇ λεγομένῃ γεγόνασιν ἀγορᾷ, ἀπέδυσε τὸν Βορίσην τὰ τοῖς Βουλγάροις βασιλεῦσι παράσημα, καὶ τῷ τοῦ μαγίστρου ἐτίμησεν ἀξιώματι. ὁ μέντοι Σφενδοσθλάβος μετὰ τῶν Ῥῶς ἐπ' οἴκου ἀναζευγνύς, λόχοις περιπέπτωκε τῶν Πατζινάκων, καὶ πάντες ἀθρόοι ἀπώλοντο. ἤγειρε δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν ἐν τῇ Χαλκῇ ναὸν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ μεγαλοπρεπῶς ἐδείματο. τοῦ δὲ πατριάρχου Βασιλείου τοῦ Σκαμανδρηνοῦ ἐπί τισι κατηγορηθέντος ἐγκλήμασι, καὶ καθαιρεθέντος συνοδικῶς, μετὰ τέσσαρας χρόνους τῆς αὐτοῦ προχειρίσεως, ἐχειροτονήθη πατριάρχης ὁ Στουδίτης Ἀντώνιος. ὅτι δὲ αἱ προσκτηθεῖσαι τοῖς Ῥωμαίοις πόλεις ἐπὶ τῆς ἕω πρὸς ἀποστασίαν ἀπεῖδον, καὶ τὸν τῆς δουλείας ζυγὸν ἀπεσείσαντο, καὶ τοὺς δεσμοὺς διέρρηξαν τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν, καὶ τὰς μὲν ἀπραγμόνως ὑποκύψαντας αὖθις, τὰς δὲ σιδήρῳ καὶ ἀνάγκῃ πολλῇ τῷ ζυγῷ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς ὑπηγάγετο. ἀναζευγνὺς δ' ἐκεῖθεν, καὶ γενόμενος ἐπὶ τῆς Ἀναβάρζαν καὶ τὸν Ποδανδόν, ὁρῶν τε κἀνταῦθα καὶ ἐν ἄλλαις χώραις πολλοῖς χωρία πολυάνθρωπα τε καὶ πάμφορα, ἠρώτα, τίνος εἶεν· καὶ μανθάνων εἶναι τοῦ παρακοιμωμένου ἐστὶ Βασιλείου, τὰ μὲν παρὰ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, τὰ δὲ παρ' αὐτοῦ δομεστίκου τυγχάνοντος τῶν σχολῶν, τὰ δὲ παρ' ἑτέρων προσκτηθέντα τῇ βασιλείᾳ καὶ δωρηθέντα αὐτῷ, ἤλγησέ τε, καὶ δι' ἐννοίας εἶπεν, εἰ τῶν δημοσίων κτημάτων, καὶ ἐφ'

περὶ τοῦ ἐν τῇ Χαλκῇ ναοῦ τοῦ σωτῆρος.

περὶ πατριαρχῶν.

Muliercula quædam Byzantia, religiosa & modesta, pridie illius pugnæ in somnis sanctam Deiparam procedere cum magno comitatu uidere uisa est, ac dicere: Domine Theodore, meus & tuus Ioannes grauia certamina sustinet: properè igitur illi opem ferto. Id somnium illa quibusdam aperuit, qui die notato compererunt, id pridie postremæ pugnæ contigisse. Imperator uerò ut martyri pro nauata opera gratiam referret, elegantissimum ei templum Euchaniæ siue Euchaitæ struxit, uetere diruto, in quo corpus eius multis certaminibus defunctum, repositum erat, & urbem, ueteri nomine abolito, Theodoropolim appellauit. At Barbarus Sphendosthlabus undiq; desperatus, per legatos ueniā ab Imperatore petijt, ac domū redeūdi facultatē, & locū inter Romanorū fœderatos, & liberū Tauroscythis in Romanorū prouincijs cōmerciū. Quę cū Imperator omnia concessisset, Sphēdosthlabus ipse cū adijt, orās ut cū Pazinacis ageret, ut Rossis domū redituris, per suā prouinciā transitum darēt. Imperator cū & hoc & belli societatē atq; illud etiam ab eis petijsset, ne Istro traiecto Bulgariā uastarēt: Pazinacę cęteris assensi, transitū Rossorū duntaxat negarunt. Bello Rossico ad hunc modum confecto, Imperator Byzantium reuersus, ab omnibus ordinibus splendidè excipitur. Nam & Patriarcha cum omnibus sacerdotibus ei obuiam est progressus, & Senatus & populus, coronas offerentes, & currum cum quatuor albis equis, rogaruntq;, ut eo conscenso triumpharet. At ille coronas accepit, & equo singulari candido triumphauit, & uestibus Bulgaricorum regnum currui impositis, supraq; eas imagine Deiparæ collocata, currum antecessit. Cum in forum Placotum peruenisset, Borisem Bulgaricis insignibus depositis, dignitate Magistri ornauit. At Sphendosthlabus cum Rossis suis, in reditu Pazinacarum insidijs exceptus, ad internecionē cęsus est. Idem hic Imperator Christi seruatoris templū in Chalce magnificum extruxit. Patriarcha Basilius Scamandrenus cū post quadrienniū suæ designationis, ob quædam obiecta crimina per conciliū loco motus esset: Antoni9 Studites Patriarcha est designatus. Imperator uerò contra urbes Romano Imperio in oriente acquisitas, quæ ad defectionē spectabāt, excusso iugo seruitutis, ruptisq; Romanæ ditiōis uinculis, expeditione suscepta, quasdā citra negotiū ultrò ad officiū reuersas, quasdā ferro & magna ui sub iugum pristinū reduxit. Cū inde rediēs circa Anabarzā & Podādū, atq; in multis alijs, prouincijs prędia frequentia & fertilissima uideret: rogauit, cuius ea essent: cū Basilij Cubicularij esse cognouisset, partim à Nicephoro Phoca, partim à se dū legionū domestic9 esset, partim ab alijs adiecta imperio illiq; donata esse: indoluit

Rossorū interitus.

Antonius Studites Patriarcha.

Orientalis expeditio.

Zimisces ob offensum eunuchum Basilium ueneno tollitur.

& iniquum esse dixit publicis possessionibus multorum præstantium uirorū sudoribus & sanguine partis unum spadonem perfrui. Ea uerba per quendam nunciata, Basilium ad cōparandas Imperatori insidias impulerunt, ac ueneno temperato, non illo quidem efficaci & celeri, sed lēto & tabifico, largitionibus pincernam Imperatorium corrupit, ut id calici Imperatoris infunderet, quo ille hausto, paulatim habitudine corporis prostrata, tandem interijt. Imperio hæredibus relicto Basilio & Constantino Romani filijs, quum annos sex, totidemq; menses regnasset. Iam uerò id exponendum est, quod me penè fefellisset. Nam quemadmodum curator Palatij Leo Phocas & Nicephorus eius filius, lata in eos excæcationis sententia, arcano Imperatoris mandato oculos conseruarint, antè retulimus. Sed cum ea liberalitate non contenti, denuò regnum affectarent, multis & ciuibus & aulicis sibi conciliatis: eoq; consilio à quodam ex coniuratis prodito, deprehensi essent: sine ulla clementia effossis oculis, & felicitatis suæ & ambitionis finem inuenerunt.

Leo & Nicephorus ob iteratā regni affectationē cæcantur.

IMPERIVM BASILII PORphyrogeniti.

SIc Romanorum imperium ijs restitutum est, ad quos hæreditario iure pertinebat, Basilio & Constantino, quorum ille XX, hic XVII ætatis annum agebat. Qui cum Imperij insignia gestarent, omnis penes Basilium præsidem erat autoritas: idq; Basilius nondum sibi ipsi fidens tolerabat, cubiculario tanquā præceptori auscultans, seq; ad illius Reipublicæ tractationem & administrationem conformans, ut & ipse, cum tēpus postularet, in militaribus catalogis & ciuili æquitate tuenda, rationem eandem sequeretur. Erat enim alacri & excitato ingenio, non dissolutus & ignauiæ mancipatus ut frater. Cum primum autem hi rerum potiti essent, Præses matrem eorum ab exilio reuocatā, filijs restituit, & quia Magistrum Bardam Sclerum ducem, cui omnes Orientales copiæ parebant, suspectum habebat: ea dignitate erepta, Mesopotamiæ ducem designat. Quam ille rem iniquissimo ferens animo, & alioqui regni cupiditate æstuans, ad defectionem incitatus: inito Magistratu illo, arcanoq; cum multis communicato, propter res fortiter gestas apud milites gratiosissimus, omnes ferè dicto audientes habuit, & filio Romano qui in urbe regia degebat, clàm per quendam accersito, statim regnum affectauit, diademate & calceis puniceis sumptis. Imperator salutatus, pecunias studiose conquirit, & Amidæ, quæ & Emeta dicitur, & Martyropolis seu Miepher cimæ Ameram & Arabes socios asciscit. His

Basilij Imperatoris prudēs moderatio.

Theophanonis restitutio.

Magistri Bardæ defectio Scleri.

οἷς πολλοὶ μὲν ἱδρῶτες ἀγαθοῖς ἀνδράσι, πλεῖστα δ' ἐκκεχύθησαν, εἷς ἐκτομίας καταπολαύει. ταῦτα παρά του τῷ παρακοιμωμένῳ κατηγγελθέντα, πρὸς ἐπιβουλὴν τοῦ βασιλέως αὐτὸν ἀνηρέθισαν, καὶ τὸ δηλητήριον κερασάμενος φάρμακον οὐ δραστήριον οὐδ' ὠκύμορον, ἀβληχρὸν δὲ καὶ χρόνῳ κατεργαζόμενον τὸν πεπωκότα, καὶ ὑπελθὼν δώροις τὸν οἰνοχοεῖν εἰωθότα τῷ βασιλεῖ, ἐγχεῖ τοῦτο τῷ κρατοῦντι τῇ κύλικι, ὃ πιὼν, ἐπὶ βραχὺ τὴν τοῦ πόντος ἀνίει δύναμιν, καὶ διέφθειρε τὴν ἕξιν τοῦ σώματος, ἕως συνήλασε καὶ εἰς μόρον τὸν αὐτοκράτορα. οὕτω μὲν οὖν τῆς ζωῆς μετέστη ὁ τζιμισκῆς ἰωάννης, καταλιπὼν τὴν βασιλείαν τοῖς κληρονόμοις αὐτῆς, τῷ βασιλείῳ δηλαδὴ καὶ τῷ κωνσταντίνῳ τοῖς υἱέσι τοῦ ῥωμανοῦ, βασιλεύσας ἓξ πρὸς τῷ ἡμίσει ἐνιαυτούς. ὃ δέ με μικροῦ διέλαθεν αὖ, ἤκω διηγησόμενος. ὅπως μὲν οὖν ὁ κουροπαλάτης λέων ὁ φωκᾶς καὶ ὁ ἐκείνου υἱὸς ὁ νικηφόρος κατακριθέντες ἐκτύφλωσιν, οὐκ ἐστερήθησαν τοῦ φωτὸς, λάθρα τοῦ βασιλέως περὶ αὐτῶν ἐπισκήψαντος, ἄνω ἱστόρηται. ἔχοντες δ' ἔτι τὰ ἑαυτῶν ἀλώβητα ὄμματα, οὐκ ἠγάπων σωζόμενοι, ἀλλὰ τῇ βασιλείᾳ καὶ πάλιν ἐπιθέσθαι διεμελέτων, πολλοὺς τῶν περὶ τὴν πόλιν καὶ τὰ βασίλεια ἑαυτοῖς ὁμοφρονοῦντας κτησάμενοι. ἀλλ' ἐφωράθησάν τε καὶ συνελήφθησαν, ἑνὸς τῶν συνωμοτῶν τὸ μελέτημα καταγγείλαντος. οὐκέτι γοῦν φιλανθρωπίας ἠξιώθησαν, ἀλλ' ἀσυμπαθῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξωρύχθησαν, καὶ τὸ τέλος αὐτοῖς τῆς δυστυχίας καὶ τοῦ περὶ τὴν βασιλείαν ἐγένετο ἔρωτος.

τελευτὴ ἰωάννου τοῦ τζιμισκῆ.

ὅτι αὖθις ὁ φωκᾶς λέων καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ νικηφόρος μελετήσαντες τῇ βασιλείᾳ ἐπιθέσθαι ἐτυφλώθησαν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ τοῦ πορφυρογεννήτου.

Ἀποκατέστη τοίνυν τὸ τῶν ῥωμαίων σκῆπτρον τοῖς τούτῳ κατὰ γένος προσήκουσι, τῷ βασιλείῳ καὶ τῷ κωνσταντίνῳ φημὶ, ὧν ὁ μὲν εἰκοστὸν ἤνυε τῆς ἡλικίας ἐνιαυτὸν, ὁ δέ γε κωνσταντῖνος ἑπτακαιδέκατον. ἀλλ' εἶχε μὲν τὰ τῆς βασιλείας περικείμενα σύμβολα, τὴν δ' ἐξουσίαν ὁ πρωτοπρόεδρος βασίλειος περιέζωστο ἀτεχνῶς. ἠνείχετο δὲ ὁ βασιλεὺς βασίλειος μήπω πεποιθὼς ἑαυτῷ, καὶ οἷον παιδαγωγῷ τῷ παρακοιμωμένῳ προσεῖχε, καὶ ἑαυτὸν ἐρρύθμιζε πρὸς τὴν ἐκείνου τῶν δημοσίων πραγμάτων μεταχείρισιν καὶ διοίκησιν, ὡς ἂν, καιροῦ καλοῦντος, οὕτω καὶ αὐτὸς τὰ περὶ τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους, καὶ τὰ τῆς πολιτικῆς εὐνομίας μεταχειρίσαιτο. ἦν γὰρ τὸ ἦθος ἐγρήγορος καὶ δραστήριος, ἀλλ' οὐκ ἀνειμένος κατὰ τὸν ἀδελφὸν, καὶ περὶ τὸν ἀργὸν βίον ἐσχολακώς. ἄρτι γοῦν εἰς τοὺς ὁμαίμονας τούτους περιέστη τὸ κράτος, καὶ αὐτίκα ἐκ τῆς ὑπερορίας κατάγει τὴν τούτων μητέρα ὁ πρόεδρος, καὶ τοῖς υἱοῖς ἀποδίδωσιν, ὑποπτεύων δὲ τὸν μάγιστρον βάρδαν τὸν σκληρὸν στρατηλάτην ὄντα, καὶ πάσας ὑφ' ἑαυτὸν ἔχοντα τὰς ἑῴας δυνάμεις, ἀφαιρεῖται μὲν αὐτὸν τῆς στρατηλάτου ἀρχῆς, δοῦκα δὲ μεσοποταμίας αὐτὸν προχειρίζεται. τοῦτο σφόδρα ἠνίασε τὸν σκληρὸν, καὶ ἄλλως ἐπιφέροντα τῆς ἑαυτοῦ τῆς βασιλείας τὸν ἔρωτα, πρὸς ἀποστασίαν ἠρέθισε, καταλαβὼν δὲ τὴν ἀρχὴν εἰς ἣν προεβέβλητο, πολλοῖς ἀνεκάλυψε τὸ ἀπόρρητον. φιλούμενος δὲ διὰ τὰς ἀριστείας ὑπὸ παντὸς τοῦ στρατεύματος, πειθηνίους εἶχε σχεδὸν ἅπαντας, ὅτι δ' ἦν ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ὁ παῖς αὐτοῦ ῥωμανὸς, ἐσπούδασε χρῆναι κἀκεῖνον πρὸς ἑαυτὸν, καὶ στείλας λάθρα τινὰ ἠδυνήθη καὶ τὸν υἱὸν λαβόντα ὑπαγαγέσθαι, καὶ αὐτίκα τῇ τυραννίδι ἐπιχειρήσας, ταινίᾳ τε βασιλικῇ τὴν κεφαλὴν ἀναδεῖται, καὶ φοινικοῖς πεδίλοις τοὺς πόδας ὑποδεῖται, καὶ εὐφημεῖται ὡς βασιλεὺς, καὶ χρήματα συλλέξαι πειρᾶται σπουδῇ, καὶ συμμάχους προσλαμβάνει, τόν τε τῆς ἀμίδης ἀμηρᾶν, ἣ καὶ ἔμετ καλεῖται, καὶ τὸν τῆς μαρτυρουπόλεως, ἣ δὲ μιεφαρκεὶμ ὀνομάζεται, ἀλλὰ μὴν καὶ ἄραβας.

ὅτι ἀνεκλήθη ἐκ τῆς ὑπερορίας ἡ μήτηρ τῶν βασιλέων.

ὅτι ἀπεστάτησεν ὁ μάγιστρος βάρδας ὁ σκληρὸς, καὶ βασιλεὺς τῇ ἀνατολῇ αὐτὸς γέγονεν.

τούτους

τούτοις οὖν συμπεριλαβὼν ἠπείγετο πρὸς τὴν Κωνσταντίνου, ἐλπίσι χρησταῖς αἰωρούμενος, ἃς καὶ ἄλλοθεν ἔθαλπε, μᾶλλον μέντοι δὲ ὀνείρῳ τινὸς μοναχοῦ, ἀρετὴν μετιόντος. ἔδοξε γὰρ ἐκεῖνος ὁρᾶν τὸν σκληρὸν γυναικί τινι ἐφ' ὑψηλῆς καθημένῃ περιωπῆς προσελθεῖν, τὴν δὲ μάστιγα αὐτῷ ἐγχειρίσαι βασιλικήν. ἡ μάστιξ δ', ὡς ἔοικεν, ἦν σύμβολον τῆς θείας ὀργῆς, καὶ τῆς ἐκ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῶν ῥωμαίων φθορᾶς, ἣν ὁ σκληρὸς διὰ τὴν βασιλείαν φερόμενος, πρὸς τὴν οἰκείαν ἔφεσιν ἔκρινεν τὸ ὅραμα. τῆς δὲ περὶ τῆς τυραννίδος τοῦ σκληροῦ φήμης φθασάσης πρὸς τοὺς κρατοῦντας, ἐσυμμάζοντο τὸ περιλειφθὲν στρατιωτικὸν ἀντικαταστῆναι τῷ ἀποστάτῃ. φοιτᾷ δὲ τέως μεταξὺ πρὸς ἐκεῖνον ὁ νικομηδείας ἀρχιερεύς, πρεσβεύσων, καὶ πολλὰ μὲν ἐπαγωγὰ πρὸς εἰρήνην διαλεχθεὶς αὐτῷ, ἀλλ' οὐκ ἔπεισε. δείξας γὰρ αὐτῷ ὁ σκληρὸς τὸ κοκκοβαφὲς πέδιλον, ἀδύνατον εἶπε, τὸν ἅπαξ τοῦτο ὑποδυσάμενον, ῥᾳδίως ἐκβαλεῖν. ταύτην τὴν ἀπόκρισιν ὡς ἔγνωσαν οἱ περὶ τὰ βασίλεια, ἐξ ἀνάγκης πρὸς μάχην ὡρμήκασιν. ἦν δὲ τῶν βασιλικῶν δυνάμεων στρατοπεδάρχης ὁ ἐκτομίας πέτρος ὁ τοῦ φωκᾶ, οὗ καὶ πρώην ἐμνήσθημεν. ὡς οὖν ἀλλήλοις ἀντεστρατοπεδεύσαντο τὰ στρατεύματα, περὶ λίπαραν, ὃ καὶ λυκανδὸν ὀνομάζειν, πρὸς ἄλληλα συνερράγησαν, καὶ ἄχρι μέν τινα καιρὸν ἀντεῖχον οἱ βασιλικοὶ γενναίως, ἔπειτα τρέπονται, καὶ ἀναιροῦνται πολλοί, καὶ τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τοὺς ἐναντίους γενόμενον διαρπάζεται. ὅτε καὶ τὴν τζαμανδὸν πολυανθρωποτάτην πόλιν ἐκ προσελεύσεως τῶν οἰκητόρων αὐτὴν ἀλαζών, χρημάτων δόμον ἐξ αὐτῆς συναθροῖσαι. ὅτε δὲ περιγενόμενος τοῦ στρατεύματος τοῦ βασιλικοῦ, πολλοὺς ἐκ τούτου πρὸς ἑαυτὸν ἐπισπάσατο, ἀπογνωκότας ἤδη τὰς σωζούσας ἐλπίδας παρὰ τοῖς βασιλεῦσι, καὶ αὐτῷ προσερρύησαν οὐ τῶν ἀνωνύμων μόνον στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν περιωνύμων πολλοί. ὡς δὲ ταῦτα τῷ παρακοιμωμένῳ ἠγγέλθησαν, στέλλεται αὖθις λέων ὁ πρωτοβεστιάριος, ἄκραν ἐξουσίαν ἐμπιστευθείς, καὶ πάντα πράττειν ὅσα καὶ βασιλεῦσιν ἔξεστιν ἀδεῶς, ὅπερ εἴποι ἄν τις τῇ λατίνων φωνῇ τὸν ἄνδρα δικτάτορα. καὶ συμβαλὼν τῷ στρατοπεδάρχῃ ὁ πρωτοβεστιάριος, ἐπεὶ παρελθεῖν μὲν ὑποσχέσεσι καὶ τιμαῖς τοὺς περὶ τὸν σκληρὸν οὐκ ἠδυνήθη, ὡς δ' ἀδύνατος ἔγνω ὑπάρχειν, παραλαθὼν νυκτὸς τὸν σκληρόν, ἐχώρει πρὸς * γενομένου δὲ τούτου τοὺς περὶ τὸν σκληρὸν ἀλλὰ περὶ τῶν φιλτάτων αὐτῶν, καὶ τὸν ἐκεῖνον καταλιπόντας, τῷ πρωτοβεστιαρίῳ προσιέναι, κἀν τούτῳ δείσας ὁ σκληρός, τὸν μάγιστρον μιχαὴλ τὸν βούρτζην προσκεχωρηκότα αὐτῷ καὶ ῥωμανὸν πατρίκιον τὸν ταρωνίτην μετὰ στρατιᾶς ἐκπέμψει κατὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου. οἱ προσβαλόντες ἐκείνῳ ἡττήθησαν. ὡς δ' ἔγνω τοῦτο ὁ σκληρός, αὐτὸς σὺν παντὶ τῷ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματι κατὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου χωρεῖ καὶ συρρήγνυσι τῷ μετ' αὐτοῦ στρατῷ, καὶ νικᾷ, καὶ ὁ μὲν στρατοπεδάρχης πέτρος ἀνῃρέθη, ὁ δὲ πρωτοβεστιάριος ἑάλω. καὶ αὕτη ἡ νίκη ηὔξησε μὲν τὰ τοῦ σκληροῦ, τὰ δὲ τῶν βασιλέων εἰς ἀπόγνωσιν ἤλασε, καὶ μάλιστα ὅτι καὶ θαλασσοκράτωρ ὁ ἀποστάτης. στόλον οὖν ὁ παρακοιμώμενος ἐξοπλίσας, ἐκπέμπει κατὰ τοῦ στόλου τοῦ ἀποστάτου, καὶ ναυμαχίας γενομένης, ὁ στόλος ὁ τοῦ σκληροῦ καταναυμαχεῖται καὶ διασκεδάννυται. ὡς οὖν ἠρέμει τὰ κατὰ θάλασσαν, τὰ κατὰ γῆν ἀπεδέχετο ὁ παρακοιμώμενος, καὶ τὸν ἐρωτικὸν εἰς νίκαιαν ἐκπέμπει τῆς βιθυνίας μητρόπολιν, ταύτην φρουρήσοντα. ᾗ προσβαλὼν ὁ σκληρός, ἀπεκρούσθη, καὶ λιμῷ τοὺς ἐν αὐτῇ προδοῦναι ταύτην ἐλπίσας, καὶ μέντοι καὶ χρονοτριβήσας ἐκεῖ, [illegible] ὁ ἐρωτικὸς

secum coniunctis Constantinopolim properat, spe bona elatus, somnio cuiusdam monachi uirtutis studiosi aucta, qui sibi uisus erat mulierem quandã in sublimi specula sedentem cernere, quæ illi flagellum imperatorium porrigeret. Quod flagellum cum utique iram Dei & Romanorum ex intestinis bellis interitum significaret: Sclerus pro Imperij omine sua cupiditate uisionem æstimans, interpretabatur. Fama de tyrannide Scleri in urbem perlata, Imperatores quicquid militum restabat, contrahentes, ad resistendum se parabant, misso interim Nicomediæ pontifice ad illum, qui etsi multas pacis conditiones haud aspernandas proponeret: nihil tamen impetrauit. Nam Sclerus coccineo calceo ostenso, non fieri posse dixit, ut qui eum semel induisset, temerè abijceret. Quo responso accepto, necessitas Imperatoribus imposita est bello decertandi, copiarum duce Petro spadone, Phocæ filio cuius suprà quoque facta est mentio. Exercitibus ad Liparam congressis, quæ & Licãdus appellatur, Imperatorij aliquantisper strenuè restiterunt, sed tandem profligantur, multis cæsis, castrisque direptis. Zamandus quoque urbs frequentissima, Sclero deditionem fecit, è qua magnam pecuniæ uim coëgit. Sic Imperatorũ copijs superatis, multos inde ad se attraxit, opibus & salute illorũ iam desperatis, neque obscuri duntaxat milites, sed multi etiam ex illustribus ad eum confluxere. Quæ cum cubiculario nunciata essent, Leo Protouestiarius cũ summo imperio & autoritate, suo arbitratu gerẽdi omnia quæ Imperatori licẽt, mittitur, quam potestatem Latini dictaturam nominant. Is cum castrorum duce congressus, pollicitationibus & honoribus frustrà tẽtatis militum animis, noctu prætergressus Sclerum inuasit. Quare factum est, ut milites suis charissimis timentes, Sclero relicto ad illũ se conferrent: & Sclerus territus, Magistrum Michaelem Burzem suas sequutum partes, & Romanum Patricium Taronitem, cum exercitu, contra Protouestiarium mitteret: quibus prælio superatis, ipse cum omnibus copijs eundem aggressus, uicit, uiuumque cœpit. Petro castrorum duce interfecto. Ea uictoria, ut Scleri opes multum auxit, sic Imperatorum rem ad desperationem depressit, præsertim cum tyrannus mare quoque teneret. Quamobrem Cubicularius classe missa, commisso cum Scleri nauibus prælio, classem eius deuicit & dissipauit, idemque mari pacato prouinciarum suscepta cura, Eroticum ad Nicæam Bithyniæ Metropolim tuendam misit. Quam Sclerus ui expugnare frustra conatus, fame subigi per proditionem posse ratus, obsidionem traxit. Eroticus uerò, dolo circumuenire hostem statuit, illata'que in granaria arena,

Somniũ de flagello Imperatorio.

Petrus spado à Duro profligatur.

Leo Protouestiarius dictator creatus, à Duro capitur.

Naualis pugna.

Eroticus eludit Sclerũ.

& frumento supernè iniecto, ut totus aceruus frumenti uideretur, captiuis granaria demõstrat semiplena, & Sclero nũciare iubet, quãuis à fame nihil sibi periculi sit, tamen si tutò cũ certis hominibus exire liceat, se urbe tradita, partes eius secuturũ. Quo nuncio lætatus Sclerus, cũ fidem dedisset, ille cum maiori ciuium & militũ suorũ parte Constantinopolim abijt. Sclerus autẽ Nicæam ingressus, dolo se circumuentum esse intellexit. Cubicularius uerò Sclero inde digresso & urbi appropinquante, quamuis animi dubius hæreret, tamen mutata sententia, Phocam Bardã ab exilio reuocatum, & sanctissimo iureiurãdo adactum, ne unquam regnũ affectare, aut consilia contra Imperatores inire uellet, Magistrũ appellat, & reliquijs copiarũ præficit, pecuniaq; liberaliter suppeditata, cõtra Sclerũ mittit. Quo ille cognito, tum demũ se parem aduersarium habiturum ratus, inde digreditur, & circa Amorium pugna commissa superior euadit, profligatis aduersarijs. Postridie duces exercituũ decreuere singulari certamine congredi, deq; summa rerũ decernere. Sclerus prior, ut quidam tradunt, clauam in Phocæ caput impegit: ut alij, ensem in eum librauit, qui cum ictum declinasset, extremo ense aurem equi eius resecuit. At Phocas contrà Scleri capiti clauam ita illisit, ut oborta uertigine in equi collum prolapsum & cruentatum satellites eriperent, ac destitutum uiribus equo depositum, sanguine absterso ad fontem recrearent. Interea eius equus, dum illi hac cura occupantur, elapsus eius manibus à quo tenebatur, sine sessore in castris iuba sanguine manante exultans, effecit ut Scleri exercitus eo agnito (insignis enim erat, nomine Ægyptius) ducem cecidisse putans, effusè fugeret. Qua occasione Phocas arrepta, suosq; cohortatus, fugientes persequitur, multos cædit, multos capit: plures etiam à se inuicem conculcati, perierunt. Tum demum Sclerus desperatis rebus, cum reliquijs ad Chosroen Babylonium confugit, à quo Imperator per legatos petit, ne tyrannum admittat domini sui oppugnatorem: alioqui malum exemplũ ipsi fraudi futurũ. Cũ autẽ Babylonius cognouisset, eundem Sclero quoq; & militibus eius afferre literas, illius manu subscriptas, quibus eis impunitas ꝓmitteretur, modò cœptis desisterẽt, seq; Imperatori submitterẽt: tam legatum quã Sclerũ cũ suis in carcerẽ cõpegit. Et hic fuit exitus defectionis illius. Antonius porrò Patriarcha, cũ sacerdotio renũciasset, quod per sex annos tenuerat, ac paulò pòst obijsset, & Ecclesia annis IIII, & eũ dimidio uacasset,

Phocas Bardas Sclero opponitur.

Singulare certamen Scleri & Phocæ.

Durus à Chosroe Babylonio in uincula cõijcitur.

ἀπείτη καταστρατηγῆσαι τὸν ἐναντίον, καὶ τοὺς σιτῶνας ψάμμου ἐπλήρωσε, καὶ τὴν ψάμμον σίτῳ ἐπέχωσεν, ὡς δοκεῖν τὸν ὄγκον ἅπαντα σῖτον εἶναι. ἄγων οὖν τινὰς ἁλόντας ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ ἐναντίου, αὐτοῖς τοὺς σιτῶνας ἡμιδεεῖς ὄντας ὑπέδειξε, καὶ διὰ τούτων ἐδήλωσε τῷ σκληρῷ, μὴ δεδοικέναι τὴν πολιορκίαν τὴν ἐκ λιμοῦ. ὅμως, ἔφη, πίστεις δοὺς, μεθ' ὧν βούλομαι, παραχωρῆσαί μοι ἀπελθεῖν, ὑποχωρήσομαί σοι τῆς πόλεως τήνδε φρουρεῖν. τούτῳ χαρεὶς τῷ λόγῳ ὁ σκληρὸς, καὶ πίστεις αὐτῷ παρέσχε, κἀκεῖνος τούς τε πλείους τῆς πόλεως καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας παραλαβὼν, τῆς πόλεως ἔξεισι, καὶ πρὸς τὴν μεγάλην πόλιν ἄπεισι· καὶ ὁ σκληρὸς εἴσεισιν εἰς τὴν νίκαιαν, καὶ τότε ἔγνω καταστρατηγηθείς. ὁ δέ γε παρακοιμώμενος, τοῦ σκληροῦ ἐκεῖθεν ἀπάραντος, καὶ τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων πλησιάζοντος, ἀμηχανῶν ἦν. γνωσιμαχήσας οὖν τὸν φωκᾶν βάρδαν ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀνακαλεῖται, καὶ ὅρκοις αὐτὸν φρικώδεσι γενέσθαι καὶ πιστοτάτοις ἀρκέσας, μὴ ποτε τῇ βασιλείᾳ ἐπιθέσθαι, μηδὲ κατὰ τῶν βασιλευόντων βουλεύσασθαι, ταῖς περιλοίποις δυνάμεσι τὸν ἄνδρα ἐφίστησι, μάγιστρόν τε τιμήσας, καὶ χρήματα δαψιλῆ παρεσχόμενος, καὶ τὴν κατὰ τοῦ σκληροῦ μάχην αὐτῷ ἀνέθετο. ἀπῄει οὖν ὁ φωκᾶς. καὶ ὁ σκληρὸς δὲ τοῦτο μαθὼν, τότ᾽ ἔγνω μέλλειν μαχέσασθαι πρὸς ἀνταγωνιστὴν ἀξιόμαχον. καὶ ἄρας ἀπῄει, καὶ περὶ τὸ ἀμόριον συμπλέκεται τῷ φωκᾷ, καὶ γίνεται μάχη τῶν στρατευμάτων, καὶ ἥττηνται ὑποχωρήσαντες οἱ τοῦ σκληροῦ, οἱ δὲ περὶ τὸν φωκᾶν τὰ νῶτα ἐτρέψαντο, καὶ οὕτω μὲν τὰ τῆς μάχης ταύτης συμβέβηκε. τῇ δ᾽ ἑξῆς οἱ τῶν στρατευμάτων ἐξάρχοντες αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους μαχέσασθαι ἔμελλον, καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν ὑπὲρ τῶν πάντων ἀναδέξασθαι. ἐπῆλθον οὖν ἀλλήλοις, καὶ πρῶτος ἔφθη παίσας τὸν φωκᾶν ὁ σκληρὸς, ὡς μὲν φασὶ λέγουσι, κορύνῃ περὶ τὴν κεφαλὴν, ὡς δ᾽ ἕτεροι, ξίφος ἐπανατείνας κατ᾽ αὐτοῦ, τοῦ δὲ κλιθέντος πρὸς θάτερον μέρος, καὶ τὴν πληγὴν ἐκκλίναντος, ἔφθασε τὸ τοῦ ξίφους ἄκρον τὸ οὖς ἐκτεμεῖν τοῦ ἵππου τοῦ φωκᾶ. ὁ δέ γε φωκᾶς αὐτὸς πλήξει τὸν σκληρὸν κορύνῃ περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ ὁ πληγεὶς σκοτοδινιάσας τῷ τοῦ ἵππου τραχήλῳ ἐπιπέπτωκεν, ὃν οἱ περὶ αὐτὸν κακῶς ἔχοντα θεασάμενοι, καὶ τῷ ἐκ τῆς πληγῆς αἵματι πεφυρμένον περιστάντες συνεῖχον, καὶ ἀπάγοντες εἰς πηγὴν, ἀνακτησόμενοί τε λειποψυχοῦντα τὸν ἄνδρα τῷ ὕδατι, καὶ τὸ καταρρέον τοῦ αἵματος ἀπορρύπτοντες, καὶ τοῦ ἵππου ἐκείνου ἐκβιάσαντος ἑαυτὸν τὰς ἡνίας. ἐν τούτῳ δ᾽ ὁ ἵππος ὁ τοῦ σκληροῦ τὸν κατέχοντα ἐκφυγὼν, καὶ ἀποσκιρτήσας ἀναβάτου χωρὶς, ἐπέδραμεν ἀνὰ τὸ στρατόπεδον αἵματι τὴν χαίτην διάβροχος, ὃν ἰδόντα τὰ τοῦ σκληροῦ στρατεύματα (ἐπίσημος γὰρ ἦν ὁ ἵππος, κεκλημένος αἰγύπτιος) καὶ οἰηθέντα πεσεῖν τὸν αὐτῶν ἡγεμόνα, ἀκρατῶς ὥρμησαν πρὸς φυγήν. κατανοήσας δὲ τὸ γινόμενον ὁ φωκᾶς, ἐπέθετο τοῖς φεύγουσι, τοὺς οἰκείους παραθαρρύνας, καὶ πολλοὶ μὲν ἀνῃρέθησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων, πολλοὶ δὲ καὶ ἡλίσκοντο, πλείους δ᾽ ὑπ᾽ ἀλλήλων ἐκτείνοντο συμπατούμενοι. ἐντεῦθεν ὁ σκληρὸς διαπορηθεὶς μετὰ τῶν περιλειφθέντων καταφεύγει πρὸς χοσρόην τὸν βαβυλώνιον. καὶ τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐπιστέλλει πρὸς χοσρόην, ἀξιῶν μὴ προσδέξασθαι τὸν τυραννήσαντα, καὶ περὶ τὸν οἰκεῖον δεσπότην γενόμενον, ἵνα μὴ καὶ καθ᾽ ἑαυτοῦ ὑπόδειγμα δῷ οὐκ ἀγαθόν. ἔφθη δ᾽ ὁ πεμφθεὶς καὶ πρὸς τὸν σκληρὸν καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ ἐγγεγραφὼς, τῇ βασιλικῇ βεβαιωθέντα χειρὶ, ἀμνηστείαν αὐτοῖς τῶν πεπραγμένων βραβεύοντα, εἰ καταπαύσειε τὸ ἐγχείρημα, καὶ τῷ βασιλεῖ ὑποκύψαιεν. ταῦτα τὰ πρὸς τὸν σκληρὸν καὶ τοὺς μετ᾽ ἐκείνου βασιλέα γράμματα ὡς ἔγνω ὁ βαβυλώνιος, αὐτόν τε τὸν τὴν πρεσβείαν πληροῦντα, καὶ τὸν σκληρὸν, καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ στρατιώτας καθείργνυσιν. ἐνταῦθα μὲν οὖν τέλος τὰ τῆς ἀποστασίας εἴληφε τοῦ σκληροῦ. ἀντώνιος δὲ ὁ πατριάρχης τῆς ἱερωσύνης ἀποταξάμενος, ἣν ἐπὶ ἔτη λ᾽ ἕξ, καὶ μετὰ μικρὸν τελευτήσαντος, τέσσαρσι πρὸς τῷ ἡμίσει ἐνιαυτοῖς ἀρχιερέως ἡ ἐκκλησία ἐχήρευσεν,

ὡς ὁ σκληρὸς τὴν νίκαιαν λαμβάνει.

ὅτι τὸν φωκᾶ βάρδα τὸν κατὰ τοῦ σκληροῦ ἐκπέμπει πόλεμον ὁ παρακοιμώμενος.

ὅτι μονομαχοῦσιν ὁ σκληρὸς καὶ ὁ φωκᾶς, καὶ ἡττᾶται ὁ σκληρὸς ἐκφυγών.

φυγὴ τοῦ σκληροῦ πρὸς βαβυλῶνα ἡ αἰτία καὶ τῶν μετ᾽ αὐτοῦ.

περὶ πατριάρχου.

ἄτε ὁ

ὕπατος ὁ χρυσοβέργης νικόλαος προεχειρίσθη. τὰ δὲ τῶν βουλγάρων αὖθις ἐκινεῖτο. ὡς γὰρ ἡ τοῦ τζιμισκῆ κατηγγέλθη τελευτή, τέσσαρσιν ἀδελφοῖς ἀνατίθενται τὴν σφετέραν ἀρχὴν δαβίδ, μωϋσῇ, ἀαρών τε καὶ σαμουήλ, οἳ κομητόπουλοι ὠνομάζοντο, ὅτι υἱοὶ γεγόνασιν ἑνὸς τῶν παρ' αὐτοῖς ἐπισήμων, καὶ λεγομένων κομήτων. οἱ γὰρ ἐκ τοῦ βασιλείου γένους σφίσιν ὑπελελοίπασι, μόνου περιλειφθέντος ἑνὸς τῶν παίδων τοῦ πέτρου, φημὶ δὴ τοῦ ῥωμανοῦ, ὅς τις ἐκτομίας ἦν. τῶν δὲ τεσσάρων συγγόνων τῶν κομητοπούλων, ὁ μὲν δαβὶδ τάχιστα τῆς ζωῆς ἐξημίωτο, ὁ δέ γε μωϋσῆς τὰς σέῤῥας πολιορκῶν, λίθῳ βληθεὶς, καὶ θνήσκει εὐθύς. τὸν δὲ ἀαρὼν πανγενῇ τοῦ βίου ἐξήγαγεν ὁ ἀδελφὸς σαμουήλ, ἢ τὴν ἀρχὴν ἑαυτῷ μόνῳ περιποιούμενος, ἢ τὰ ῥωμαίων αἱρούμενος (λέγεται γὰρ καὶ ἀμφότερα) ἑνὸς μόνου τῶν παίδων ἐκείνου περισωθέντος, ὃς σφενδοσθλάβος καὶ ἰωάννης διωνύμως ἐκέκλητο. καὶ ἡ τῆς βουλγαρίας ἀρχὴ εἰς μόνον περιέστη τὸν σαμουήλ, ὃς, τῶν ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις ἀσχολουμένων, ἄδειαν εὑρηκὼς, τὰ τῆς ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας ἑσπέρια ξύμπαντα περιῄει, οὐ ληϊζόμενος μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χώρας ἅμα, καὶ τὰς πόλεις περιποιούμενος ἑαυτῷ. ἐπεὶ δὲ, ὡς εἴρηται, τὴν τοῦ σκληροῦ τυραννίδα ὁ βασιλεὺς ἀπεσείσατο, ὤργα πρὸς ἄμυναν τοῦ βαρβάρου, καὶ δι' ἑαυτοῦ ἔδοξεν αὐτῷ τὴν ἐκστρατείαν ποιήσασθαι. ἔξεισιν οὖν μήτε τῷ μαγίστρῳ βάρδᾳ τῷ φωκᾷ, δομεστίκῳ ὄντι τῶν σχολῶν τῆς ἀνατολῆς, περὶ τῆς πράξεως κοινωσάμενος, μήτε μὴν ἑτέρῳ τῶν ἑῴων στρατηγούντων δυνάμεων. ἤδη δὲ πρὸς τὰ βουλγάρων εἰσιὼν, τὸν μάγιστρον λέοντα τὸν μελισσηνὸν κατόπιν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι, καὶ τὰς δυσχωρίας τηρεῖν. αὐτὸς δ' ἐπελθὼν τῇ πολιορκίᾳ τῆς σαρδικῆς (αὕτη δ' ἐστὶν ἡ τριάδιτζα) ἐπιχειρεῖν ἡτοιμάζετο. ὁ τῶν δυτικῶν δὲ ταγμάτων δομέστικος ὢν ὁ κοντοστέφανος, καὶ λογισάμενος, ὡς εἰ δυστυχηθείη τὰ τῆς στρατείας τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἄν ποτε παύσαιτο δι' ἑαυτοῦ τοὺς πολέμους διαπραττόμενος, καὶ ὅτ' αὐτὸς οὔθ' οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ ἐπ' αὐτοῦ λόγου πολλοῦ νομισθήσονται ἄξιοι. σφῆλαι οἱ διεμελέτησε τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ τὴν ὁρμὴν ἀνακόψαι. προσελθὼν οὖν φησι τὸν μελισσηνὸν, τυραννίδι ἐπιχειρεῖν, καὶ ἀπιέναι σὺν τάχει πρὸς τὸ βυζάντιον, τῆς βασιλείας καθέξοντα, καὶ ἐξὸν μὴ μέλλειν, ἀναζευγνύναι δὲ καὶ μὴ ὑπερτίθεσθαι. τοῦτο τὸν βασιλέα ἐτάραξε, καὶ ἐπάνοδον ἐσήμανε τῷ λαῷ. ὁ δέ γε σαμουὴλ ταῖς τῶν ὀρέων ἐμφιλοχωρῶν κορυφαῖς (οὐ γὰρ ἐθάῤῥει παρατάξει συστῆναι μαχέσασθαι) καὶ τὴν ἀθρόαν ἀναζυγὴν ἰδὼν, δειλίαν εἶναι τὸ πραττόμενον, καὶ ἔπεισι τοῖς ῥωμαίοις, καὶ τοὺς ἀνελπίστως ἅπαντας καταβροντᾷ, καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε, καὶ τῆς τε παρεμβολῆς ἐκράτησε καὶ τῆς σκηνῆς τῆς βασιλικῆς καὶ τῶν παρασήμων τῆς βασιλείας. ὁ δὲ βασιλεὺς μόλις εἰς φιλιππούπολιν διεσώσατο, κἀκεῖ τὸν μελισσηνὸν εὑρηκὼς, κατὰ τοῦ κοντοστεφάνου διωργίσατο, καὶ ὕβρεις κατέχει τοῦ ἀνδρός, ὁ δὲ δυσανασχετῶν ἐτραχύνετο, καὶ ἀναζέσας ὁ βασιλεὺς τῷ θυμῷ, ἀναθορὼν τοῦ θρόνου, καὶ τῆς κόμης τοῦ κοντοστεφάνου δραξάμενος καὶ τοῦ πώγωνος, προσήραξε τὸν ἄνδρα τῇ γῇ. ἐντεῦθεν οἱ τῶν δυνάμεων τῶν ῥωμαϊκῶν προεξάρχοντες μηνιῶντες τῷ βασιλεῖ, ὁ μὲν φωκᾶς ὅτι αὐτῷ αἱ ἐλπίδες ὑπερῤῥύησαν, καὶ τὸ τῆς παροιμίας ἐπὶ τὰ μανδραβόλου ἐχώρουν. οἱ δὲ ὅτι ὑπερηφάνως αὐτοῖς προσεφέρετο, καὶ οὐκ ἐκοινώνει σφίσι τῶν βουλευμάτων. οἱ δὲ καὶ δι' ἕτερα. ἐν τῷ χαρσιανῷ συναθροίζονται, καὶ τῷ φωκᾷ βάρδᾳ διάδημα περιτίθενται, καὶ τῆς βασιλείας ἀξιοῦσιν, καὶ οἱ μὲν τὰ τῆς ἀποστασίας,

[margin:] περὶ βουλγάρων ... ἀδελφὸν αὐτοῦ

[margin:] ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐκστρατεύσας κατὰ βουλγάρων ... [illegible]

[margin:] ὅπως ὁ κοντοστέφανος ἀπάτῃ μετήλλαξε τὸν βασιλέα καὶ αἴσχιστον ἀναζεῦξαι, καὶ ἴσον οἱ βούλγαροι ἐνίκησαν τοῖς ῥωμαίοις ἀναζευγνῦσι.

[margin:] ὅτι ὁ φωκᾶς βασιλεὺς ἀνερρήθη.

Nicolaus Chrysoberges est designatus. Interea Bulgari cognito Zimiscæ interitu, tumultuantur, & quatuor fratribus Dauidi, Mosi, Aaroni & Samueli deferunt [illegible]perium, qui Comitopoli, hoc est pulli comitis, ueri apud illos illustris, quo patre nati erant, uocabantur. Nam stirps Regia defecerat, uno Petri filio Romano superstite, qui eunuchus erat. Ex ijs quatuor Dauid statim mortem obijt, Moses in oppugnatione Serræ, lapide ictus moritur statim. Fratrē Aaronē cū omni familia, uno illi⁹ filio cōseruato, qui duplici nomine Ioannes Sphēdosthlabus dicebatur, Samuel interficit, siue quòd summā rerū sibi soli uendicaret, siue quòd Romanis studere uisus erat: nā utrunq; fertur. Is igitur Samuel Bulgarorū principatū solus adept⁹, dū Romani bellis ciuilibus distinētur, Occidētales eorū prouincias omnes impunè circuit: nec populat tātū, sed & regiones & urbes suæ ditionis facit. Qua de causa Imperator, depulsa Scleri tyrannide, ulciscendi Barbari cupiditate flagrās, suis auspicijs bellū ei inferre statuit. Egreditur igitur cōsilio suo neq; cū Magistro Barda, Orientalium legionum Domestico, neque cum ullo alio ducum Orientalium communicato. Bulgarorum fines iam ingressus, Magistro Leone Melisseno ponè sequi iusso, ad locorum angustias tutādas: ipse Sardicam, quæ & Triadiza dicitur, obsidere instituit. Verū Occidentaliū legionū Domesticus Contostephanus, cogitans re benè gesta Imperatorem nunquam nō suopte ductu atq; auspicijs bella administraturū, se cæterisq; ducibus parui æstimatis: operam dedit, ut conatus illius labefactaret, atq; impetum retardaret. Accedit igitur, & Melissenum tyrannidem affectantem festinanter ire Byzantium, ad regnum occupandū ait, non cunctandū esse monens, sed citra moram reducendū exercitum. Id Imperatorem ita perturbauit, ut populo reditum denunciaret. Ad Samuel cacumina montium insidens (neq; enim acie decernere audebat) subito discessu uiso: Romanos aggreditur, quos metu illud facere arbitrabatur, & inexpectata impressione in fugam compellit, nec castris tantum, sed & tabernaculo atque insignibus Imperatoris potitur, qui quidem uix Philippopolim euasit: ubi cum Melissenum inuenisset, Contostephanum iratus contumeliosis dictis insectatur, quæ cum ille iniquo animo ferens exasperaretur, efferuescente bile solio exiliens, Contostephanum coma & barba prehensum terræ illidit. Ex hoc Romanarum legionum principes Imperatori irati, Phocas quòd spe frustraretur & res suæ, ut prouerbio dicitur, Mandraboli more procederent: alij, quòd se contemni putabant, non cōmunicatis consilijs: alij, alijs de causis: Charisiani congressi, Phocam Bardam diademate ornatū imperatorē appellāt, defectione

[margin:] Bulgaricū bellum.

[margin:] Basilius Contostephani fraude à Bulgaris profligatur.

[margin:] Phocas Bardas conspiratione ducum imperator salutatur.

Sclerus Persis & Sarracenis profligatis, à Phoca in uincula conijcitur.

ut ipsi putabant, probè administrata. Sclerus autem qui Babylone custodiebatur, præter spem custodia educitur. Nam Persarum imperio, à Sarracenis euerso, uir quidam Persa, nomine Inargus, uerbis concitat populares, suadens, ut rupto seruitutis iugo, arma contra Sarracenos se duce sumant. Chosroes porrò quamuis sæpe cum illis congressus, tamen nunquam non discessit inferior, desperataque uictoria ad Romanos, qui in custodijs erant, confugit: quibus carcere eductis, cum Sclero de ratione gerendi belli agit, petita uenia malæ tractationis, qui principiò bello recusato, tandem illo urgente, annuit: sed ea conditione, ut solos Romanos in aciem educat. Carceribus igitur perquisitis, ad tria millia Romanorum sunt inuenta, & arma eis data, qui cum Scleri ductu & auspicijs Persas uicissent: nec ipsi nec ille ad Chosroen redeundum esse statuerunt, ueriti, ne denuò à Barbaro in carcerem compingerentur, præsertim tanto uirtutis suæ specimine edito. At Chosroës dum in fugam intenti sunt, magnam turbam ad eos persequendos mittit: qui etsi numero longè superiores, commisso prælio, pauciores euaserunt ijs, quos persequebantur, cæteris ibi Romanorum manibus interfectis. Selerus igitur cum suis Romanorum fines ingressus, ad Phocam se confert, quem regnũ spectare ac tyrãnidem iam affectasse cognorat, & belli & Imperij socius futurus. Ille societatẽ amplexus, si uotorũ cõpotes fierẽt, sibi urbẽ Imperatoriã & pluriũ gẽtium ac puinciarũ imperiũ uendicat: Sclero Antiochiam, Cœlesyriã, Phœniciã, Palęstinã, Mesopotamiã & Ægyptũ attribuit, eaque pacta iureiurãdo sancit. Quo Sclerus fretus, cũ ad illũ se cõtulisset, ac iã intra casses esset: primũ habitu regio priuatur: deinde in carcerẽ coniecto custodia adhibetur: & copijs illius ascitis, Phocas tyrannidẽ suã firmat. Enimuerò Sclerus priusquã ab illo cõprehenderetur, ut, si res malè cessisset, receptũ aliquem haberet, ac spem salutis curarat, ut filius suus Romanus, clàm arrepta fuga, ad Imperatorẽ deficeret, à quo cum gaudio exceptus est, & statim Magister designatus. Phocas autem Delphina Patricio cum parte copiarum Chrysopolim, quæ est è regione urbis regiæ, misso, ipse cum reliquo exercitu Abydum proficiscitur. Imperator uerò Delphinam ad Chrysopolim castrametatũ, subitò cum Rossico populo adortus (Nam cum Bladimero duce eorum, sorore Anna ducta, affinitatem iunxerat, atque auxilia inde accersierat) hostibus facilè superatis, ipsum Delphinam captum palo affixit. Deinde Abydum cum fratre Constantino proficiscitur. Quum exercitus utrinque in procinctu starent, & Phocas suas copias antecedens, Basilium equo circumuectum, Legiones cohortari

Basilius profugato Phoca insolentior factus, cubicularij acta rescindit.

ὥς γε ἐδόκει, διῳκεῖτο. ὁ δέ γε σκληρὸς ἐν Βαβυλῶνι φρουρούμενος, ἀνελπίστως ἐξάγεται τῆς φρουρᾶς. τῆς γὰρ τῶν περσῶν ἀρχῆς καταλυθείσης ὑπὸ τῶν σαρακηνῶν, ἀνήρ τις πέρσης, ἴναργος ὄνομα, λόγοις παρακινήσας τὸ περσικόν, πείθει ἀποσεῖσαι τὸν τῶν σαρακηνῶν δουλείας, καὶ ὅπλα ἄρασθαι κατ' αὐτῶν, αὐτοῦ τοῦ ἰνάργου στρατηγοῦντος αὐτῶν. πολλάκις μὲν οὖν ὁ χοσρόης τοῖς πέρσαις ἀντηγωνίσατο. τοσαυτάκις δ' ἡττήθη, ὁσάκις συνῆψε πόλεμον, καὶ ἀπεγνωκὼς πρὸς τοὺς ἐμφρούρους κατέφυγε ῥωμαίους, καὶ ἀνίησι μὲν αὐτοὺς τῆς εἱρκτῆς, διαλέγεται δὲ τῷ σκληρῷ περὶ τοῦ πολέμου, καὶ μὴ μνησικακῆσαι τῆς κακώσεως αὐτῷ ἀξιοῖ. ὁ δὲ πρότερον μὲν παρῃτεῖτο τὸν πόλεμον, ἔπειτ' ἐγκειμένου τοῦ βαβυλωνίου, κατανεύει μέν, σὺν μόνοις δὲ τοῖς ῥωμαίοις ὑπέσχετο τὸν πόλεμον ὑπελθεῖν. ἠρευνῶντο τοίνυν τὰ δεσμωτήρια, καὶ ὅσοι εὕρηντο ἐν αὐτοῖς ῥωμαῖοι, ἐξήγοντο καὶ ὡπλίζοντο, καὶ ὡσεὶ τρισχίλιοι συνηθροίσθησαν, οὓς παραλαβὼν ὁ σκληρὸς ἐχώρησε κατὰ τῶν περσῶν, καὶ συμβαλὼν νικᾷ. ἔδοξε δὲ πρὸς τὸν χοσρόην οὐκέτ' ἐκεῖνον οὔτ' αὐτὸς οὔθ' οἱ μετ' αὐτοῦ. ἐδεδίεισαν γὰρ μὴ καὶ αὖθις αὐτοὺς καθείρξῃ ὁ βάρβαρος, καὶ μᾶλλον, ὅτι ἐν τῷ ἔργῳ γέγονεν ἡ αὐτῶν γενναιότης. εἴχοντο γοῦν τῆς φυγῆς, καὶ ὁ χοσρόης πλῆθος εἰς αὐτῶν δίωξιν ἔστειλε, καὶ οἱ σταλέντες καταλαβόντες τοὺς φεύγοντας, ἐκείνων ὑπάρχοντες πολλαπλάσιοι, μεῖον τῶν φευγόντων ἐκδρᾶναι δεδύνηνται, τῶν ἄλλων ἐκεῖ πεσόντων, καὶ ῥωμαϊκαῖς δαμέντων χερσίν. ὁ μὲν οὖν σκληρὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰς τὰ ῥωμαίων ἐπανεληλύθεισαν ὅρια. μαθὼν δὲ καὶ τὸν φωκᾶν ἤδη βασιλεύοντα καὶ τυραννίδος ἀρξάμενον, ἐκηρυκεύετο πρὸς τὸν φωκᾶν, κοινωνὸς ἀξιῶν εἶναι καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς βασιλείας αὐτῷ. ὁ δὲ τὴν κοινοπραγίαν ἐδέξατο, καὶ εἰ τῶν ἐφιέμενων τύχοιεν, ἑαυτῷ μὲν τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων ἀπένεμε καὶ τῶν πλειόνων ἐθνῶν καὶ χωρῶν τὸ κράτος. τῷ δὲ σκληρῷ προσκληροῖ τὴν ἀντιόχειαν, τήν τε κοίλην συρίαν, καὶ φοινίκην, καὶ παλαιστίνην, καὶ μεσοποταμίαν, καὶ αἴγυπτον, καὶ τὰς συνθήκας ὅρκοις καθιδρῶν ἐμπεπέδωκεν. ἐπὶ τούτοις πιστευθεὶς ὁ σκληρός, πρόσεισι τῷ φωκᾷ. ὁ δ' ἐντὸς ἀρκύων τοῦτον λαβὼν, ἀφαιρεῖται μὲν αὐτοῦ τὸ σχῆμα τὸ βασίλειον. καθείργνυσι δὲ, καὶ φρουρὰν αὐτῷ περιΐστησιν. ὑφ' ἑαυτὸν δὲ καὶ τὴν σὺν ἐκείνῳ στρατιὰν ποιησάμενος, τὴν τυραννίδα εἶχε κραταιοτέραν. ὁ μέντοι σκληρὸς προμηθευσάμενος ἑαυτῷ πρὸς τὸ μέλλον ἐξ ἀτυχίας ἀσφάλειάν τινα, πρὸ τοῦ κατασχεθῆναι πρὸς τοῦ φωκᾶ, τὸν υἱὸν ῥωμανὸν λάθρα φυγεῖν παρεσκεύασεν, ὡς αὐτομολοῦντα τῷ βασιλεῖ, ὃς καὶ περιχαρῶς παρὰ τοῦ κρατοῦντος ἐδέχθη, καὶ μάγιστρος ἐτιμήθη εὐθύς. ὁ φωκᾶς δὲ ἀπομοιράν τινα τῆς στρατιᾶς ὑπὸ τὸν πατρίκιον τάξας τὸν δελφινᾶν, ὡς τὴν ἀντιπέραν τῆς βασιλίδος ἐκπέμπει χρυσόπολιν, αὐτὸς δὲ σὺν τῇ λοιπῇ δυνάμει ἀπῄει πρὸς τὴν ἄβυδον. τοῦ μέντοι δελφινᾶ ἐστρατοπεδευκότος κατὰ χρυσόπολιν, αἰφνίδιον ἐπῆλθεν ὁ βασιλεὺς μετὰ λαοῦ ῥωσικοῦ (κῆδος γὰρ πρὸς βλαδιμηρὸν τὸν ἄρχοντα τούτων ἐπὶ ἄννῃ τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ θέμενος, συμμαχικὸν ἐκεῖθεν ἐδέξατο) καὶ ῥᾷον τῶν ὑπεναντίων ἐκράτησε, καὶ αὐτὸν τὸν δελφινᾶν χειρωσάμενος, ἀνεσκολόπισεν. εἶτα πρὸς τὴν ἄβυδον ἄπεισι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ κωνσταντίνου. καὶ ἤδη ἀντιμέτωπα ἵσταντο τὰ ἐναντία στρατεύματα, καὶ τοῦ μὲν οἰκείου προὐτέτακτο ὁ φωκᾶς, τοῦ δ' ἀντιμάχου ὁ βασιλεὺς βασίλειος ἔφιππος προϊὼν, παρεθάρρυνεν, ὃν ὁ φω-

Ὅτι ὁ σκληρὸς καὶ οἱ περὶ τοὺς αἰχμαλώτους ῥωμαίους ἀνέθεντο τὸν πόλεμον, καὶ ἐπ' ἀπαλλαγῇ ὡς εἰς τὰ ῥωμαίων ἤθη ἐπανῆλθον.

Ὅτι κοινωνὸς ἔδοξε μετὰ τοῦ φωκᾶ ἐπὶ τῇ τυραννίδι ὁ σκληρός, ὃς ὕστερον καθείρχθη καὶ ἐφυλάχθη.

Ὅτι πρὸ τοῦ δεσμευθῆναι ἔδραμεν ὡς αὐτόμολον ἐκπέμψας τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα ὁ σκληρός.

Περὶ τοῦ δελφινᾶ.

Ὅπως ἑάλω ὁ ἀντιστασιάσας.

ὃν ὁ Φωκᾶς θεασάμενος, κατ' αὐτοῦ τὸν ἵππον ἐλαύνει, ὅλην ἐκείνῳ τὴν ἡνίαν χαλάσας, ἐλπίσας, ὡς εἰ ἐκεῖνον καταβαλεῖ, ἔσεται τὸν ἀγῶνα νενικηκώς. ἀλλ' ὑπὸ τῶν οἰκείων προεληλύθει πολύ, καὶ οἱ μὲν αὐτὸν ἐκκυλισθῆναι τοῦ ἵππου φασίν, οἱ δὲ ἔς τινα λόφον ἐκκλῖναι, καὶ ἐκβάντα τοῦ ἵππου ἐκταθῆναι ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ εὐθὺς αὐτὸν τὸ πνεῦμα λιπεῖν. οἱ μὲν οὖν πληγῆναι παρά τινος καιρίαν τὸν ἄνδρα ἔλεγον. καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ Κωνσταντῖνος ἑαυτῷ τὴν ἐκείνου ἀναίρεσιν ἐπεφήμιζε, τοῦτο δ' ἦν λόγος ἄλλως, οὐδὲ γὰρ τετρωμένον αὐτοῦ τὸ σῶμα εὑρέθη μηδαμῆ. οἱ δὲ φαρμάκῳ δηλητηρίῳ ἐδόξαζον κατεφθάρθαι αὐτόν, ὃ καὶ μᾶλλον ἔδοξε πιθανώτερον, τὸ μὲν φάρμακον ἐντριμμάσαντος μὲν ὁ Βασίλειος, προσενεχθὲν δὲ τῷ Φωκᾷ ὑπὸ τοῦ οἰνοχόου, παρὰ τοῦ βασιλέως ὑποκλαπέντος. πεσόντος δὲ τοῦ Βάρδα, τὸ μετ' αὐτοῦ στράτευμα διεσκίδνατο, καὶ οἱ μὲν ἐκτείνοντο καταλαμβανόμενοι, οἱ δ' ἐζωγροῦντο καὶ συλληφθέντες ἐπὶ τὴν δίκην τῷ βασιλεῖ ἐκολάσθησαν. ὁ δὲ ἀγριώτερος ἢ ὢν τὸ πρότερον, σοβαρός τε γὰρ ἐγεγόνει, καὶ τὸ ἦθος ὑπενενόθευτο, καὶ πάντας ὑπώπτευε, καὶ τὴν ὀργὴν ἐτύγχανεν ἀπαραίτητος, καὶ οὐ τοῖς ἄλλοις μόνον τὸ σοβαρὸν ἐπεδείκνυτο, ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ παρακοιμωμένῳ αὐτῷ ἤχθετό τ' αὐτῷ, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐσπούδαζε μετενεγκεῖν τὴν τῶν πραγμάτων διοίκησιν, καὶ μέντοι καὶ μεθίστησι τῆς τῶν κοινῶν οἰκονομίας αὐτόν, οἴκοι μένειν ἀπρόϊτον ἐπιστείλας αὐτῷ, εἶτα μετὰ μικρὸν ὑπερόριον τίθησι. καὶ τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων ἕκαστον ἀνακρίνων, ἀπραξίαν τῶν πλειόνων κατεψηφίσατο, καὶ τοῦ παρ' ἐκείνου δομηθέντος σεμνείου τὰ πλείω ἀφείλετο, καὶ οὐκ ἀγρῶν ἥψατο μόνον ἢ χωρίων καὶ οἰκιῶν, ἀλλὰ καὶ ἀναθημάτων τε καὶ πλακῶν καὶ κιόνων πολυτελῶν. ὅθεν ἐκεῖνος διὰ ταῦτα νέφει περισχεθεὶς ἀθυμίας, παρεῖτο τὰ μέλη, καὶ ἔμπνους ἦν νεκρός. καὶ βραχύ τι διαλιπὼν, οἰκτρῶς τὸν βίον ἐξέλιπεν. ὁ δὲ τότε πρῶτον γέγονεν αὐτοκράτωρ ὡς ἀληθῶς, καὶ γνοὺς πηλίκων δεῖται φροντίδων ἡ τῆς βασιλείας διοίκησις, τῆς τε βασιλικῆς ἁβρότητος κατεφρόνησε, καὶ τῶν λαμπρῶν ἐνδυμάτων ἀπέσχετο, καὶ γλυκυθυμίαν ἅπασαν ἀπεβάλετο, καίτοι πρώην μὴ οὕτω βιοὺς, ἀλλὰ καὶ ἐρώτων ἡττώμενος, καὶ κώμοις καὶ τρυφαῖς ἑαυτὸν ἐκδιδοὺς, καὶ βασιλείας πολυτελέσιν ἡδόμενος. ἑαυτῷ δὲ μόνῳ προσκληρώσας τὴν ἐξουσίαν, τοῦ ὀνόματος μόνου τῆς βασιλείας καὶ τοῦ ἐπισήμου χρώματος μετεδίδου τῷ ἀδελφῷ, καί τινα δορυφορίαν ἐκείνῳ ἀπένειμε, βραχεῖαν μέντοι καὶ οὐχ ὑπέρογκον. ὁ δ' ἔφερε, καὶ οὐκ ἠμφισβήτει τῷ ἀδελφῷ, ἤθους ἀνειμένου τυχὼν οἶμαι, καὶ χαίρων ὑγροτέρᾳ ζωῇ καὶ διαγωγῇ τρυφηλῇ, καὶ θήραις καὶ ἡλικιωτῶν συνουσίαις συνετρέφετο. τὰ μὲν οὖν ἀδελφὼ καὶ ἄμφω εἶχεν οὕτως. ὁ δέ γε Σκληρὸς τοῦ Φωκᾶ θανόντος λυθεὶς τῆς εἱρκτῆς, εἴχετο καὶ αὖθις τοῦ πρὶν ἐγχειρήματος, καὶ τυραννεῖν καὶ πάλιν οὐκ ἀπεβάλλετο. ὁ δὲ βασιλεὺς γράμμασι πρὸς αὐτὸν ἐγχαραχθεῖσι παρῄνει τὸν ἄνδρα, παύσασθαι τῆς ἀπονοίας ποτέ, καὶ μὴ ἀεὶ βούλεσθαι αἴτιον τῶν πολέμων ὀνομάζεσθαι, καὶ τὴν γῆν αἵμασι χραίνειν, καὶ τούτοις χριστιανῶν. ὁ δὲ τῷ τε γήρᾳ τρυχόμενος ἤδη, καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἰλιγγιάσας, συντίθεται, καὶ πρόσεισι τῷ κρατοῦντι. ἑωρακὼς δ' ὑπὸ σκηνῇ καθήμενον Βασίλειον, καὶ ὁ Σκληρὸς βάδην ἰὼν πρὸς τὴν σκηνὴν, ὑποβασταζόμενος ἑκατέρωθεν, τὸ μέντοι διὰ τὸ γῆρας, τὸ δὲ διὰ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος (ἦν γὰρ εὐμεγέθης) ὅτε καὶ τὸ ᾀδόμενον εἰπεῖν ὁ βασιλεὺς Βασίλειος λέγεται· ὃν ἐδεδίειν, προσάγεταί μοι χειραγωγούμενος.

uidisset, totis habenis laxatis, equo concitato, in illum fertur, eo prostrato se toto discrimine fore defunctum ratus: sed antequam suos multũ antecessisset, alij eum equo deuolutũ ferunt: alij cum in tumulum quendam declinasset, equoq; descendisset, humi extentum statim expirasse: alij à quodam lethali uulnere affectum esse. Constantinus quidem Imperator cædem eius sibi arrogabat, falso utique, cum eius cadauer nusquam uulneratum fuerit: alij (quod quidem probabilius est) putauere, toxicum ei à Basilio præparatum, à pincerna corrupto largitionibus Imperatorijs, fuisse propinatum. Barda strato, illius exercitus dissipatus est, alijs cæsis, alijs captis, in quos Imperator suo arbitratu animaduertit, mutatus ab illo qui dudum fuerat, & factus arrogans, demisso ingenio, suspicax in omnes, iracundia inexorabili: nec in alios duntaxat, sed in ipsum etiam Cubicularium talem se præbuit. Quem cum odisset, atq; ipse rerum administrationem capessere uellet, tum à Reipublicæ negocijs remouit, tum domo egredi uetuit, nec multò pòst relegauit, tum actis eius omnibus perquisitis, pleraq; rescidit, tũ monasterium eo extructũ maxima ex parte spoliauit, nec agros duntaxat aut fundos inuasit & ædes, sed etiam donaria, tabulas, columnas preciosas. Quas ille ob res animi ægritudine oppressus, membrisq; resolutis, nihil aliud nisi spirans cadauer, breui miserabiliter est extinctus. Basilius uerò tum demum uerè Imperator factus, cum intellexisset, quantam solicitudinem regni administratio postularet, deditias regias spreuit, splendidis uestibus abstinuit, omnemq; suauitatem repudiauit: cum prius haud ita uixisset, sed & amoribus indulsisset, commessationibus & uoluptatibus deditus, regioq; luxu delectatus: & omni autoritate sibi uendicata, fratri nihil, nisi nomen & colorem insignem impertijt, custodia illi quidem attributa, cæterum exigua & non magnifica. Quæ ille, ut homo remissionis ac mollioris ingenij & uoluptarius, uenationibus & æqualium suorum consuetudine gaudens, æquo ferebat animo, neque fratri aduersabatur. Ac illorum hic status erat. Selerus autem, Barda mortuo, uinculis solutus, à priore instituto non recedebat, regnum properè affectaturus. Sed ab imperatore per literas monitus, ut tandem omissa desperatione, continentium bellorum autor esse desineret, neque terram sanguine pollueret, eoq; Christianorum: cum & senectute iam affligeretur, & spem non optimam foueret, per pactiones ad illum se confert: qui cum in Regio tabernaculo sedens Selerum peditem accedere uideret, utrinq; suffultum, cùm ob senium, tum ob molem corporis (grandis enim erat) celebratum illud dixisse fertur: Quem timuerit, eum ad se manu duci.

Basilij cubicularij calamitas & interitus.

Basilius luxu repudiato rebus gerendis adijcit animum.

Selerus cũ Basilio redit in gratiã

Alij

Alij Sclerum in illo accessu ad imperatorem uisum amisisse ferunt, eaque de causa ductoribus fuisse usum. Cum prope tabernaculum uenisset, Imperator animaduersis puniceis in eo calceis (nam cætera insignia regia deposuerat, calceis solis siue per obliuionem, siue per incogitantiam retentis) statim auertit oculos, neque cū eo nisi habitu priuati, colloqui sustinuit. Cum igitur ante tabernaculum inuidiosos illos calceos abiecisset, ingresso Imperator assurrexit, porrectaque dextera, collocutus, & eadem uterque mensa usus est, atque ex eodem calice biberunt. Hoc modo sopita Scleri tyrannide, ipse curator palatij est designatus, & quem quisque adiutorum eius dignitatis & potestatis gradum, quas'ue possessiones ab illo regnante acceperat, ea retinere licuit. Imperator curis defectionum leuatus, in Thraciam abijt, & Thessalonicam accessit, ut celebri martyri gratias ageret, ibique uiro illustri cum magnis copijs, duce relicto ad excursiones Samuelis coërcendas, Byzantium regreditur. Inde in Iberiam proficiscitur, Dauide Curatore palatij mortuo, à quo eius ditionis hæres institutus fuerat, quam ille tenuerat. Ibi relicta sibi ditione occupata, cum Georgiū Dauidis fratrem interioris Iberiæ principem compescuisset, ut suis finibus contentus esset, filio eius obside accepto: Phœniciam adijt, & principē Tripolitanū, Damascenum, Tyrium & Berytium, qui conspiratione inita, Daphneæ Antiochiæ agrum incursionibus uexabant, coërcuit, & Romanis seruire coëgit, acceptisque ab his etiam obsidibus, domum redijt. Interea Nicolao Chrysobergo, cum pontificatū annos XII & VIII menses ornasset, defuncto, Sisinnius Magister uir ab ineunte ætate in literis uersatus, Patriarcha desi gnatur: quo & ipso cum triennium ecclesiam rexisset, mortuo, Sergius Patriarcha eligitur, qui Manuelis monasterio præerat, Patriarchę Photio genere coniunctus. Cum autem Samuel Bulgarorum princeps non Thraciā tantum & Macedoniā, sed Græciam ipsamque Peloponesum popularetur: Imperator Magistrum Nicephorum Vranum prætorem Occidentis ablegat, qui, cū Samuel ad Sperchiū fluuium tentoria fixisset, in opposita continente castra posuit. Quia uerò flumen crebris pluuijs auctum ultra ripas sese effuderat: Samuel Romanorum aggresionem minimè uerebatur. Cum autem Vranus noctu, quodam in loco uadum peruestigasset, ea tacitè traducto exercitu, Samuelē securū subitò inuadit, ac Barbari, re inexpectata attoniti, ne armis quidē contrà illatis cadunt. Vulneratus est & Samuel unà cum filio, & ambo capti essent, nisi inter cadauera occultati, clàm aufugissent. Post hæc ipse Imperator bellum intulit Bulgaris, & quibusdam Sardicæ castellis expugnatis, Mosynopolim redijt,

Expeditio Iberica & Phœnicia.

Nicolaus Chrysobergus, Sisinnius et Sergius Patriarchæ.

Nicephori Vrani Bulgarica uictoria.

οἱ δὲ ἀορασίᾳ περιπεσεῖν φασὶ τὸν σκληρὸν ἐν τῷ ἀπιέναι, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ διὰ τοῦτο χειραγωγηθῆναι. ἐγγίσαντος δὲ τοῦ ἀνδρὸς τῇ σκηνῇ, κατανοήσας ὁ βασιλεὺς ἔτι τοὺς πόδας αὐτοῦ ὑποδεδεμένους ὑποδήμασι φοινικοῖς (τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῆς βασιλείας γνωρίσματα ὁ σκληρὸς ἀπεδύσατο, τὰ δέ γε πέδιλα οὐκ ἀπέθετο, ἢ γὰρ λαθὼν ἢ οὐκ ἐννοήσας) ἀπέστρεψε τὰς ὄψεις εὐθύς, μὴ ἄλλως αὐτῷ ἐντυχεῖν ἀνεχόμενος, εἰ μὴ ἐν ἰδιώτου στολῇ. ὁ δὲ πρὸ τῆς σκηνῆς ἀπορρίψας τὰ ἐπίφθονα πέδιλα, οὕτως εἰσῄει εἴσω αὐτῆς, καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπανίστη καὶ τὸν ἄνδρα ἐδεξιώσατο, καὶ ὡμιλησάτην ἀλλήλοιν, καὶ ἐκοινωνήσατο τραπέζης, καὶ ἐπιέτην ἐκ τῆς αὐτῆς κύλικος. τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον ἡ τοῦ σκληροῦ τυραννὶς καταλέλυται, αὐτοῦ μὲν κουροπαλάτου τιμηθέντος, τῶν δὲ συναραμένων αὐτῷ παρακεχωρηκότων ἔχειν ὅ, τι ἕκαστος ὑπ' ἐκείνου τυραννοῦντος εἰλήφει, εἴτ' ἐν ἀξίαις ἦν, εἴτ' ἐν ἀρχαῖς, εἴτε μέντοι ἐν κτήσεσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὰς τῶν ἀποστασιῶν φροντίδας ἀποφορτισάμενος, ὑπὲρ τὴν Θρᾴκην ᾔει, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἐφοίτησε, τῷ πανευφήμῳ μάρτυρι εὐχαριστήσων· καταλείψας δ' ἐκεῖ στρατηγὸν τὸν ἐπισημότατον μετὰ βαρείας δυνάμεως, ἵνα κωλύῃ τὰς τοῦ Σαμουὴλ ἐκδρομάς, ἐπάνεισι πρὸς τὸ Βυζάντιον, καὶ εἰς Ἰβηρίαν ἀπῄει, κληρονόμος καταλειφθεὶς παρὰ τοῦ κουροπαλάτου Δαβὶδ θανόντος, τῆς ἐκείνου διαφερούσης ἀρχῆς. ἐν ᾗ δὴ γεγονώς, καὶ τῆς καταλειφθείσης αὐτῷ χώρας ἐπιλαβόμενος, καὶ τὸν τοῦ Δαβὶδ ἀδελφὸν τὸν Γεώργιον τῆς ἐνδοτέρας Ἰβηρίας ἡγεμονεύοντα παρασκευάσας ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ τοῖς ἰδίοις ἀρκεῖσθαι, καὶ ὅμηρον τὸν ἐκείνου παῖδα λαβών, ἐπὶ Φοινίκην ἐχώρησε, καὶ τόν τε τῆς Τριπόλεως ἄρχοντα καὶ τὸν τῆς Δαμασκοῦ, καὶ τὸν τῆς Τύρου καὶ Βηρυτοῦ, κατὰ συνθήκας τῆς πρὸς τῇ Δάφνῃ Ἀντιοχείας ἐπιόντας, καὶ κακοῦντας τὰ ὑπ' αὐτήν, ἀνέστειλε, καὶ δουλεύειν Ῥωμαίοις τούτους ἀνέπεισε, καὶ ὁμήρους κἀκ τούτων λαβών, ἐπανῆλθεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἶχεν οὕτω. τοῦ δὲ πατριάρχου Νικολάου τοῦ Χρυσοβέργη ἐπ' ἔτεσι δυοκαίδεκα καὶ μησὶν ὀκτὼ τῇ ἀρχιερωσύνῃ ἐνδιαπρέψαντος, εἶτα τὸν βίον ἐκλελοιπότος, ὁ μάγιστρος Σισίννιος, ἀνὴρ λόγοις ἐντεθραμμένος, προχειρίζεται πατριάρχης. καὶ τούτου δὲ ἔτη τρεῖς ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ ἰθύναντος καὶ θανόντος, Σέργιος χειροτονεῖται πατριάρχης, ὃς καθηγεῖτο μὲν τῆς τοῦ Μανουὴλ μονῆς, τῷ πατριάρχῃ δὲ Φωτίῳ κατὰ γένος προσήκων ἐτύγχανε. τοῦ Σαμουὴλ δὲ τοῦ τῶν Βουλγάρων ἐξάρχοντος οὐ τὰ Θρᾳκῶν, οὐδὲ τὰ Μακεδόνων μόνα ληιζομένου, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὴν δή γε τὴν Πελοπόννησον, τὸν μάγιστρον Νικηφόρον τὸν Οὐρανὸν ἐκπέμπει ὁ βασιλεύς, τῆς δύσεως ἄρχοντα, ὃς παρὰ τῷ Σπερχειῷ ποταμῷ τοῦ Σαμουὴλ κατεσκηνωμένου, παρὰ τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ ηὐλίσατο. ἐπεὶ δὲ ὕσε τότε πολλά, καὶ ὁ ποταμὸς ἐν ὄχθαις ἄπλετος ἦν, ἀνέλπιστος ἐδόκει τῷ Σαμουὴλ ἡ κατ' αὐτοῦ τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσις. ὁ Οὐρανὸς δὲ νυκτὸς ἀνερευνήσας, καὶ κατά τινα τόπον βατὸν κατανοήσας τὸν ποταμόν, διαβαίνει τοῦτον ἡσύχως μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ ἀφροντιστοῦσιν αἰφνίδιον ἐμβάλλει τοῖς περὶ τὸν Σαμουήλ, καὶ τῷ ἀδοκήτῳ καταπλαγέντες οἱ Βούλγαροι ἔπιπτον, μηδὲ χεῖρας ἀνταίροντες, καὶ τῷ Σαμουὴλ δὲ καὶ τῷ ἐκείνου υἱῷ ῥωμαϊκαὶ πληγαὶ ἐπενεχθήσαν, καὶ ἑάλωσαν ἄν, εἰ μὴ τοῖς νεκροῖς συνανεμίχθησαν σώμασι, καὶ οὕτω λαθόντες διέφυγον. εἶτα καὶ ὁ βασιλεὺς ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Βουλγάρων, καὶ τῶν ἐν Σαρδικῇ φρουρίων καταστρεψάμενος ἔνια, ἐπανῆλθεν εἰς Μοσυνούπολιν.

ἐπὶ Θεσσαλονίκην ... [illegible]

περὶ πατριαρχῶν.

περὶ τοῦ Σαμουήλ, καὶ τῶν Βουλγάρων, καὶ ὅσα κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς ἐνίκησε τρόπαια, τὰ μὲν δι' ἑαυτοῦ, τὰ δὲ διὰ τῶν στρατηγῶν, καὶ ὅσας πόλεις εἷλε καὶ φρούρια.

ὑπῆλθε δὲ καὶ τὴν μεγάλην Περσθλάβαν καὶ τὴν μικρὰν καὶ τὴν Πλίσκοβαν διὰ στρατηγῶν. καὶ ἡ Βέῤῥοια δὲ παρεδόθη αὐτῷ παρὰ τοῦ Δοβρομηροῦ, προσχωρήσαντος τοῖς Ῥωμαίοις. τὰ μέντοι Σερβία πολιορκίᾳ ἑάλω, καὶ ὁ τὴν αὐτῶν φυλακὴν ἐμπεπιστευμένος Νικόλαος, ὃν ὑποκορίζοντες ὡς βραχὺν τὴν ἡλικίαν ὠνόμαζον, ὃς καίτοι πατρίκιος τιμηθεὶς ἀπέδρα πάλιν, καὶ πρὸς τὸν Σαμουὴλ ἀπελήλυθεν. αὖθις κατὰ Βοδηνὰ ὁ βασιλεὺς διεστρατεύσατο, καὶ τὴν πόλιν αἱρεῖ. ἐν ὅσῳ δὲ ταύτην ἐπολιόρκει ὁ βασιλεύς, ἔπεισιν ὁ Σαμουὴλ τῇ Ἀδριανουπόλει ἀθρόον, καὶ πανηγύρεως ἐκτὸς τελουμένης, τάς τε ἐμπορίας λείαν πεποίηται, καὶ αἰχμαλώτων πλῆθος λαβὼν, ὑπενόστησε. τὴν Βοδηνὰν δὲ ὑφ' ἑαυτὸν ὁ βασιλεὺς ποιησάμενος καὶ ἐπανερχόμενος, κατέλαβε παρὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν τὸν Σαμουὴλ αὐλιζόμενον. ὁ Βαρδάριος οὕτω παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὀνομάζετο. πλήθει δὲ τοῦ ποταμοῦ ῥέοντος, ἀμελῶς οἱ βάρβαροι κατεσκήνουν. οὐ γὰρ αὐτοὺς δυνηθῆναι διαβῆναι τὸν ποταμὸν ἤλπιζον τὸ Ῥωμαϊκὸν σύνταγμα. πόρου δὲ γνωσθέντος, δι' αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς διαβιβάζει τὸ στρατόπεδον, καὶ πολλοὶ μὲν τῶν Βουλγάρων ἀπώλοντο, ὁ δὲ Σαμουὴλ διέδρα, ἡ δὲ τούτου σκηνὴ καὶ ἡ παρεμβολὴ ἅπασα διηρπάγησαν. καὶ τὴν πόλιν δὲ τῶν Σκοπίων ὁ βασιλεὺς παρείληφε, δοθεῖσαν αὐτῷ παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ υἱοῦ Πέτρου τοῦ ἄρχοντος τῶν Βουλγάρων, ᾧ ταύτης ἡ φυλακὴ παρὰ τοῦ Σαμουὴλ ἐμπεπίστευτο. ἔπειτα εἰς τὴν Κωνσταντίνου ἐπανελθὼν, ἐδογμάτισε τὰς τῶν ἀπολωλότων πενήτων συντελείας εἰσπράττεσθαι ἐκ τῶν δυνατῶν. τοῦτο δ' ἐκλήθη ἀλληλέγγυον. πολλῶν δὲ πολλὰ τοῦτο δεηθέντων καὶ αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου Σεργίου, ὡς ἂν ἡ ἄδικος αὕτη χαλάσῃ καὶ παράλογος εἴσπραξις, ἦν ὁ βασιλεὺς ἀμετάπειστος. τῷ χρόνῳ γὰρ καὶ ταῖς νίκαις ἀπὰν τῶν κατορθωθείσαις, ὑπερόπτης πρὸς πάντας ἐδείκνυτο, καὶ οὐκ εὔνους αὐτοῖς, φοβεῖσθαι δ' ἐβούλετο ἢ ἐπαινεῖσθαι, καὶ τό, τε στρατιωτικόν τό, τε πολιτικὸν οὐ πρὸς τὸ κρατῆσαν ἔθος, ὃ καὶ νόμον δικαίως τοὺς νομοθέτας τιθέασι, διεξάγειν ἤθελεν, ἀλλὰ πρὸς τὴν οἰκείαν κρίσιν καὶ τὸ θέλημα ἑαυτοῦ. διὸ καὶ τῶν λογίων οὐδ' ὅλως ἐπεστρέφετο, ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους ἦγεν ἀτιμίας ἄξιον χρῆμα καὶ οὐκ ὀνήσιμον, ὅθεν ἄνδρας ἀπολεξάμενος ἑαυτῷ ὑπὸ τῷ γένει, οὔτε μέντοι ἐν λόγοις τὸ ἐπίσημον ἔχοντας, ἐκείνοις τάς τε βασιλείους ἐπιστολὰς ἐνεχείριζε, καὶ ἐκοινώνει τῶν βουλευμάτων, καὶ αὐτὸς ἐκείνοις ἀφελῶς τὰς γραφὰς ὡς ἔτυχεν ὑπηγόρευεν. ἀλλὰ καὶ τοῖς ταμείοις ἀποφράξας τὰς διεξόδους, χρημάτων ταῦτα πλήρη πεποίηκε. φασὶ γοῦν ἐν αὐτοῖς μυριάδας ταλάντων χρυσοῦ ἐναποτεθησαυρίσθαι αὐτῷ. τὸν γὰρ ἄλλον χρηματισμὸν οὐκ ἄν τις ὑπ' ἀριθμὸν δύναιτο ἀγαγεῖν, ὅτι τῶν ταμείων αὐτῷ πληρωθέντων, ὑπὸ γῆν τὰ λοιπὰ ἐθησαύρισεν, ἕλικας ὀρύξας λαβυρινθώδεις, καὶ ὑποχειλῆ μὲν ἦσαν λίθων πολυτελῶν, τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν λευκῶν οἷς ἰδιάζουσα κλῆσις οἱ μαργαρῖται, τὰ κιβώτια. τούτοις δὲ εἰς χρῆσιν οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ βραχεῖς τινὲς αὐτῷ τὴν πορφύραν ἐκόσμουν, ἐν ᾗ ἔχων τὸ ἐπίσημον, ὁπόταν ἐν προόδοις ἐξῄει, καὶ ὅτ' ἐχρημάτιζε πρέσβεσι, καὶ ὅτε τινὰ ἄλλην δημοτελῆ ἐτέλει πανήγυριν. οἱ δ' ἄλλοι τοῖς ταμείοις ἐναποκείμενοι ἄχθος ἦσαν ἐτώσιον. ἦν δ' ἐν μὲν πολέμου καιροῖς ποικίλος τις, καὶ τὴν γνώμην πρὸς τὰ ὑπὸ χεῖρα πολυειδής, ἐν δὲ εἰρήναις καὶ εἰρηνικαῖς καταστάσεσιν ἀρχικώτερος, καὶ τὰς ὀργὰς ἐταμιεύετο, καὶ ταύτας συνεῖχεν παρ' ἑαυτῷ, ἐξεμεῖ δὲ ἐν καιροῖς, καὶ ἀντεπεδίδου τοῖς ἁμαρτήσασιν.

ὅτι ὁ βασι- λεὺς ἀλληλέγγυ- ον.

οἷος ἦν ὁ βα- σιλεὺς τρό- πον ἦθος, καὶ οἷος ἦν περὶ χρήματα, καὶ [illegible]

Sed & magnam & paruam Persthlabam & Pliscobam per duces cepit. Est ei & Berroea per Dobromerum, qui ad Romanos se contulerat, tradita. Serbia uerò expugnata sunt, & Nicolaus quem per diminutionem ob staturæ breuitatem Nicolizam uocabant, cuius ea custodiæ tradita erant, captus: qui quamuis Patricij dignitate ornatus esset, tamen aufugit, atque ad Samuelem rediit. Deinde Imperator Budinam expugnat, quam dum obsidet, Samuel Adrianopolim subitò inuadit, cum ludorum celebritas extra mœnia agitaretur, mercibusque direptis, ac plurimis captis recedit, quem Imperator Budina capta rediens ad Axium fluuium (Bardarius olim sic dictus est) statiua habentem deprehendit. Is cum exundaret, Barbari castra negligenter tuebantur. Neque enim Romanas legiones eum transituras putabant. Sed uado ab Imperatore indagato, traductoque exercitu, multis Bulgaris cæsis, Samelis tentorium & castra uniuersa direpta sunt, Samuel ipse aufugit. Sed & Scopiarum urbem accepit Imperator, à Romano, Petri Bulgarorum olim principis, filio traditam, cui eius custodia à Samuele commissa fuerat. Posthæc Constantinopolim reuersus, decreuit tributum pauperum, qui perijssent à locupletibus, exigendum esse, quod Allelengyum uocabatur. Etsi autem multi atque ipse Patriarcha Sergius deprecabantur, ut iniqua illa & inusitata exactio tolleretur: tamen imperator à proposito non recedebat. Nam tempore ac tot uictorijs elatus, insolentem se erga omnes præbuit: ac subditis formidabilis quàm charus esse maluit: neque ciues, neque milites pro recepta cōsuetudine, quam & legūlatores instar legis habere pronunciant, sed suo iudicio & arbitratu tractare uoluit. Proinde nullā doctorum uirorum rationem habuit, ipsamque doctrinam, rem inutilem & superuacaneam iudicans: uiros neque genere nec erudinione claros, & ab epistolis & à consilijs habuit, quibus literas simpliciter, nullaque cum cura dictauit. Sed & fiscum obstructis foribus pecunia referſit. Fertur enim ducenta millia talentûm auri in thesauris habuisse. Nam alterius pecuniæ nullus iniri numerus potest, adeò ut conclauibus repletis, eam terræ mandarit, anfractibus instar labyrinthorum effossis: sed & cistellæ plenæ erant gemmis cùm alijs tum candidis illis, quæ peculiari nomine margaritæ dicuntur. Neque uerò ijs utebatur, paucis exceptis, ad insignia, purpuræ exornanda: qua, cum prodibat, aut Legatis respondebat, aut alias publicas festiuitates celebrabat, utebatur. Reliquæ, in conclauibus inutile pondus iacebant. Belli temporibus ingenio fuit uario & multiplici. Rebus tranquillis & pacatis uehementior. Iram dissimulabat, apud sese suppressam per occasionē proferens, delinquētibus uicē reddebat, cumque

Nicolizas.

Budina Adrianopolis.

Axius siue Bardarius.

Scopiæ.

Basilij auaricia, mores & diuitiæ Allelēgyū.

cumq; pertinaci esset ingenio, decreta sua nõ facile immutabat. Quare si quibus iratus erat, ijs non facilè placabatur. Atq; hæc ad declarandos Imperatoris mores dicta sint. Nunc ad res sub eo gestas ordine referendas oratio redeat. *Hierosolymorum clades.* Ægypti princeps soluto Romano fœdere, & Hierosolymitanum templum, in quo Christi sepulchrum est, & illius loci monasteria destruxit. At Imperator Bulgariam crebris impressionibus uastabat & urebat, cui cum Samuel acie resistere non posset, operam dabat, ut aditus regni occluderet, & angustias locorum castellis & præsidijs occuparet. *Basilij crudelitas in Bulgaros.* Imperator autem reuersus, magnaq; ui penetrare aggressus, etsi uirtute præsidiariorum repulsus: tamen cœptis non destitit, sed permansit, subinde castellum tentans, uno ex ducibus cum sua legione misso, an uspiam alibi per ambages ingressum aperire posset. Is per montes multasq; difficultates Bulgaris deceptis ingressus, à tergo in præsidiarios irruit, qui re subita perterriti, non iam de munitione tuenda, sed de interitu uitando laborabant. Ibi Romanus exercitus nemine prohibente rupta munitione transit, hostesq; persequens, multos occidit, plures capit, Samuele uix elapso. Imperator captiuis omnibus qui circiter quindecim millia erant, oculos effodit, singulis centurijs uno monoculo duce relicto, eosq; sic ad suum ducem abire iubet. *Samuelis et Gabrielis interitus.* Quibus ille uisis, atrocitatem rei non ferens, oborta uertigine uiribusq; destitutus humi procidit, ac parum recreatus, ex cardiogmo interit, principatu Bulgarorum in Gabrielem filium, qui & Romanus dicebatur, translato: quem nondum anno elapso frater patruelis, Aaronis filius Bladisthlabus Ioannes (binominis enim & hic erat) occidit. Imperator uerò castello angustiarum, ut diximus, superato, cum alia firma præsidia unà cum defensoribus cepisset, Mosynopolim pergebat. Vbi nuncio de Samuelis interitu accepto, Bulgarica oppida & præsidia expugnabat. At Samuelis filius Romanus Gabriel (necdum enim cæsus erat) per legatos Imperatori seruitutem pollicebatur, & tempore aliquanto interposito, Ioannis Bladisthlabi minister adest, cædem Gabrielis ab hero suo factam nuncians, alijq; multi ex illustribus Bulgaris ad Imperatorem confluunt. qui cum intellexisset, aliud agitare animo Bladisthlabum quã promisisset, iterũ impressione in Bulgariã facta, longè lateq; prædas egit, & Achrida urbe regia Bulgarorum expugnata, alijsq; castellis per duces suos captis, Constantinopolim regreditur. Sed rursus bello illato Barbaris illis, & castellis occupatis, Bulgaros complures partim interfecit, partim cepit. Quorum princeps Ioannes Bladisthlabus, dum Dyrrachiũ obsidet, cadit, cum genti bienniũ & quinque menses præfuisset. *Basilius tota Bulgaria potitur.* Quo Imperator intellecto statim egredit, cui

ὢν δὲ τὴν γνώμην στεῤῥὸς, οὐ ῥαδίως ἠλλοίου τὰ δόξαντα. διὸ καὶ πρὸς οὓς ἂν ἐτύγχανε μήνιμά τι τρέφων, οὐ ταχὺ μετήλλαττε τὸ ἦθος αὐτοῖς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν παραστατικὰ τοῦ ἤθους τούτου τοῦ αὐτοκράτορος, ἡ δ' ἱστορία ἐχέσθω τῶν ἐπ' αὐτοῦ πεπραγμένων, καὶ διηγείσθω τὰ ἐφεξῆς. ὁ γὰρ αἰγύπτου κατάρχων τὰς πρὸς Ῥωμαίους λύσας σπονδὰς, τόν τε ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν, ἐν ᾧ τὸ τοῦ κυρίου μνῆμα, κατηρείπωσε, καὶ τὰ ἐκεῖ μοναστήρια. *ὅτι οἱ ἀγαρηνοὶ τὸν ἐν ἱεροσολύμοις καθεῖλον ναόν.* ὁ δὲ βασιλεὺς συνεχῶς τῇ Βουλγαρίᾳ προσβάλλων, ἐληΐζετο ταύτην καὶ ἐπυρπόλει. μὴ δυνάμενος δέ γε ὁ Σαμουὴλ ἀντιπαρατάξασθαι τῷ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματι, τάφροις τὰς εἰσόδους ἀποκλῇσαι αὐτῷ ἐπιχείρησε, τὰς δυσχωρίας ἀποφράξας ὀχυρώμασι καὶ φύλακας ἐπιστήσας αὐτοῖς. *ἐπὶ τὴν βουλγαρίαν ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς βασίλειος.* ἥκων οὖν ὁ βασιλεὺς αὖθις, καὶ ἐβιάσατο μὲν τὴν πάροδον, ἀπεκρούσθη δὲ τῶν φυλάκων ἀνθισταμένων ἐῤῥωμενέστερον. πλὴν οὐκ ἀπέστη γε τοῦ ἐγχειρήματος, ἀλλ' αὐτὸς μὲν προσέμενεν, ἐπιχειρούμενος τῷ ὀχυρώματι, ἐκπέμπει δὲ τῶν στρατηγῶν ἕνα μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν τάγματος, ἐπιραθέπουθεν εἰ δύναιτο περιελθεῖν, καὶ μηχανήσασθαί τι πρὸς τὴν δίοδον. ὁ δὲ διὰ δυσχωριῶν πολλῶν διελθὼν, καὶ λαθὼν τοὺς Βουλγάρους, κατόπιν ἐπέστη τοῖς τὸ ὀχύρωμα φυλάξειν, οἱ δὲ ἀθρόον περιδεεῖς γεγονότες, οὐκέτι τῆς φυλακῆς ἐφρόντιζον τοῦ φραγμοῦ, ἀλλ' ὅπως αὐτοὶ τὸν ὄλεθρον φυλάξονται τὰ πλεῖστα ἐπόθουν. *ὅπως τὸν φραγμὸν τὸν ἐν ταῖς δυσχωρίαις βουλγάρων διέλυσε, καὶ περὶ τῆς τυφλώσεως.* τότε δὲ ἀδεῶς τὸ Ῥωμαϊκὸν διαβὰν στράτευμα, ῥήγνυσι τὸν φραγμὸν, καὶ δίεισι καὶ διώκει, καὶ πολλοὺς μὲν ἀναιρεῖ, πλείονας δέ γε ζωγρεῖ, μόλις διαδράντος αὐτοῦ τοῦ Σαμουήλ. ὅ γε μὴν βασιλεὺς τοὺς αἰχμαλώτους εἰς πεντεκαίδεκα χιλιάδας ἀριθμουμένους, ἐξετύφλωσε πᾶσι τὰ ὄμματα, ἐφ' ἑκάστῃ ἑκατοστύϊ ἕνα καταλιπὼν ἑτερόφθαλμον, ἵν' ᾖ τούτοις χειραγωγὸς, καὶ οὕτως αὐτοὺς ἀπιέναι κελεύει πρὸς τὸν σφέτερον ἀρχηγόν. οὓς ἐκεῖνος ἰδὼν καὶ τὸ πάθος μὴ φέρων, ἰλιγγιᾷ τε καὶ εἰς γῆν λειποθυμῶν καταβάλλεται, μικρὸν δέ τι ἀνενεγκὼν, καρδιωγμῷ περιπίπτει καὶ θνήσκει. *ὅτι ὁ τοῦ σαμουὴλ υἱὸς ὑπὸ τοῦ συγγενοῦς ἀνῃρέθη.* ἡ δὲ τῶν Βουλγάρων ἡγεμονία ὑπὸ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Γαβριὴλ τὸν καὶ Ῥωμανὸν περιῆλθεν, ὃν οὔπω ἐνιαυτὸν ἄρξαντα ὁ υἱὸς τοῦ πατραδέλφου αὐτοῦ Ἀαρὼν ὁ Βλαδισθλάβος Ἰωάννης (διώνυμος γὰρ καὶ οὗτος ἦν) ἀπέκτεινε. διελθὼν δὲ τὸ ἐν ταῖς δυσχωρίαις ἔρυμα ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς εἴρηται, ἄλλα τε φρούρια ἐχειρώσατο τὰ ὀχυρὰ καὶ σὺν ἐν αὐτοῖς Βουλγάρους, καὶ ἧκεν εἰς Μοσυνόπολιν, ὅπου αὐτῷ ἡ τοῦ Σαμουὴλ τελευτὴ ἀπηγγέλη. ἄρας οὖν αὐτίκα προσβάλλει τῇ Βουλγαρίᾳ, καὶ πόλεις τε αὐτῆς αἱρεῖ καὶ φρούρια. ὁ δέ γε τοῦ Σαμουὴλ υἱὸς ὁ Ῥωμανός τε καὶ Γαβριὴλ (ἔτι γὰρ ἀνῄρητο), πέμψας πρὸς τὸν βασιλέα δούλωσιν ὑπισχνεῖτο. *ὅτι πολλοὶ τῶν ἐπισήμων βουλγάρων προσερρύησαν τῷ βασιλεῖ.* μετὰ δέ τινα καιρὸν τοῦ Γαβριὴλ ἀνελόντος Ἰωάννου τοῦ Βλαδισθλάβου θεράπων ἀφίκετο, διαγγελλόμενος τὴν ἀναίρεσιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Σαμουὴλ, καὶ γράμματα κομίζων, ἐπαγγελλόμενα ὑπὸ βασιλεῖ δούλωσιν. προσερρύησαν δὲ αὐτῷ καὶ πολλοὶ τῶν ἐπισήμων παρὰ Βουλγάροις. γνοὺς μέντοι τὸν Βλαδισθλάβον ὁ βασιλεὺς ἄλλα περὶ τὰς ἐπαγγελίας διανοούμενον, ἐπῆλθεν αὖθις τῇ Βουλγαρίᾳ, καὶ πολλὰς μὲν αὐτῆς ἐληΐζετο χώρας, τὴν δὲ Ἀχρίδα πόλιν, ἐν ᾗ τὰ βασίλεια τοῖς τῶν Βουλγάρων ἀρχηγοῖς ᾠκοδόμηντο, πολιορκίᾳ λαβὼν καὶ ἕτερα φρούρια διὰ στρατηγῶν, ἐπανέζευξεν εἰς τὴν Κωνσταντίνου. *ὅτι καὶ αὖθις ὁ βασιλεὺς ἐστράτευσε κατὰ βουλγάρων καὶ ἐνίκησεν.* καὶ αὖθις δὲ ἐπὶ Βουλγάρους ἐστράτευσε, καὶ αὖθις φρούριά τε καὶ πολλοὺς τῶν βαρβάρων τοὺς μὲν διέφθειρε, τοὺς δὲ συνέσχε ζωούς. ὁ δὲ τῶν Βουλγάρων ἄρχων ὁ Ἰωάννης καὶ Βλαδισθλάβος ἐπὶ τοῦ Δυῤῥαχίου διαφθείρεται, καὶ πολιορκῶν αὐτὸ πίπτει, ἄρξας ἔτη δύο καὶ μῆνας πέντε. ὃ μαθὼν ὁ βασιλεὺς, εὐθὺς ἔξεισι, καὶ πρὸς τὴν Ἀχρί-

[illegible] τὴν Ἀδριανούπολιν γενομένῳ προσίασιν αὐτῷ τῶν Βουλγάρων ἐπιφανεῖς τινες, παραδιδόντες ἔνδοθεν τὸν Περνίκον, καὶ ἕτερα φρούρια τριάκοντα ἐπὶ πέντε, καὶ ἄλλοι δὲ τῶν βαρβάρων πολλοὶ αὐτῷ προσερρύησαν. καὶ ἡ γυνὴ δὲ τοῦ Ἰωάννου καὶ Βλαδισθλάβου Μαρία ἔπεμψε πρὸς τὸν βασιλέα τὸν ἀρχιεπίσκοπον Βουλγαρίας Δαβὶδ μετὰ γραμμάτων ὑπισχνουμένη ἐκστῆναι τῆς Βουλγαρίας, εἰ, ὧν περ βούλεται, τεύξεται. καὶ μετὰ μικρὸν ἧκεν ἡ γυνὴ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, υἱοὺς ἐπαγομένη τρεῖς καὶ θυγατέρας ἕξ. ἕτεροι δὲ τρεῖς ταύτης υἱοὶ φυγάδες ἐγένοντο ἐν τοῖς ὄρεσιν, ἀλλὰ κἀκεῖνοι τῶν ὀρῶν φυλαττομένων βιασθέντες προσῆλθον τῷ βασιλεῖ, ἦσαν δ᾽ ὁ Προυσιάνος καὶ ἄμφω οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ὧν τὸν μὲν Προυσιάνον ἐτίμησε μάγιστρον, πατρικίους δὲ τοὺς λοιπούς. ὑφ᾽ ἑαυτὸν γοῦν τὴν ἅπασαν Βουλγαρίαν πεποιηκώς, καὶ τὰ μὲν τῶν φρουρίων κατασκάψας, τὰ δὲ κατοχυρώσας, καὶ φρουρὰς αὐτοῖς ἀρκούσας καταλιπών, αὐτὸς εἰς Ἀθήνας ἀφίκετο, θύσων τῇ Θεοτόκῳ τὰ χαριστήρια, καὶ ἀναθήμασι τὸν ναὸν πολλοῖς καὶ πολυτελέσιν, ἐπανέζευξεν εἰς τὴν ὑπερφερομένην τῶν πόλεων, καὶ κατήγαγε θρίαμβον, τιάραν ἐπικείμενος ὀρθίαν, ἣν τοῦφαν καλεῖ ὁ δημώδης καὶ πολὺς ἄνθρωπος, τύφον, οἶμαι, ὀνομαζομένην, ὡς τετυφῶσθαι ποιοῦσαν τοὺς ταύτῃ ἀναδουμένους. καὶ οὕτως ἄχρι τοῦ θείου λόγου σοφίας ἀφίκετο, ἐκεῖ δὲ καὶ ταύτῃ τῷ κυρίῳ τὰ χαριστήρια. οὗ δὴ γενόμενος ὁ πατριάρχης πολλὰ ἱκετεύσας ἐκκόψαι τὸ ἀλληλέγγυον, οὐ κατέπεισεν, καὶ ταῦτα ὑποσχόμενον οὕτω ποιήσειν, εἰ τῶν Βουλγάρων κρατήσειεν. οὗτος ὁ πατριάρχης Σέργιος τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ εἴκοσι ποιμάνας ἔτη, μετήλλαξε τὴν ζωήν, καὶ προεχειρίσθη τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας ἀρχιερεὺς Εὐστάθιος, ὃς τῶν ἐκ παλατίου ναοῦ ἱερέων ἐπρώτευε. τῆς Βουλγαρίας δὲ δουλωθείσης, τῇ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ καὶ τὸ τῶν Χρωβάτων ἔθνος ὑπέκυψαν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ Σέρμιον. εἶτα κατὰ Ἀβασγίας ἐκστρατεύει ὁ βασιλεύς, τοῦ ταύτης κρατοῦντος παρασπονδήσαντος. ἐκεῖ δὲ τούτου γεγονότος, ὄπισθεν ἀπεστάτησαν ὅ τε Ξιφίας καὶ Νικηφόρος ὁ υἱὸς Βάρδα τοῦ Φωκᾶ, οἱ πατρίκιοι, ἀλλὰ ταχέως ἡ τούτων διελύθη ἀποστασία. τοῦ μὲν Ξιφίου τὸν Φωκᾶν ἀνελόντος, αὐτοῦ δὲ συλληφθέντος, καὶ δέσμιον ἀπαχθέντος εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν. ἀπαλλαγεὶς δὲ τῆς περὶ τῆς τυραννίδος ταύτης φροντίδος ὁ βασιλεὺς ἀπερισκέπτως, συμμίγνυται τοῖς Ἀβασγοῖς, καὶ μάχης ἰσχυρᾶς γενομένης, ἔπεσον πολλοὶ ἀμφοτέρωθεν, καὶ ἦν ἰσόρροπος ὁ ἀγών. εἶτ᾽ αὖθις δευτέρου γενομένου πολέμου νικῶσι Ῥωμαῖοι, καὶ ὁ τῶν Ἀβασγῶν ἡγεμὼν ὁ Γεώργιος εἰς τὰ τῆς Ἰβηρίας ἀπέδρα βαθύτερα, καὶ μετὰ βραχὺ σπονδὰς αἰτήσας, ἐξέστη τῷ βασιλεῖ χώρας, ὁπόσης ὁ αὐτοκράτωρ ἐβούλετο, εἰς ὁμηρείαν παρασχὼν Παγκράτιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα διανύσας ὁ βασιλεὺς ἐπανέζευξεν. ἦν δὲ διαμελέτης αὐτῷ καὶ πρὸς Σικελίαν ἀπᾶραι, ἀλλ᾽ οὐκ εἰς ἔργον αὐτῷ προέβη τὸ βούλευμα. νόσος γὰρ αὐτῷ πρὸς τέλος κατέστησε τὸ βιώσιμον καὶ φθονοῦντο. πρὸ βραχέως δὲ τοῦ αὐτὸν ἐκλιπεῖν, ὁ πατριάρχης Εὐστάθιος θνήσκει, προστὰς τῆς ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων ἐπ᾽ ἔτεσιν ὀκτώ. τοῦ βασιλέως δὲ νοσοῦντος, Ἀλέξιος ὁ τότε τὴν προστασίαν ἔχων τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς πρὸς τὸν βασιλέα ἀφίκετο, τὴν ἱερὰν κάραν τοῦ τιμίου Προδρόμου κομίζων αὐτῷ, καὶ αὐτίκα τοῦτον ὁ βασιλεὺς πατριάρχην προεχειρίσατο, κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην καὶ τὴν ζωὴν ἐκλιπών, ζήσας μὲν καὶ βασιλεύσας χρόνους ἑβδομήκοντα ἐπὶ δυσίν, αὐταρχήσας δὲ ἐπὶ πεντήκοντα, καὶ πρὸς ἐπί. τοὺς γὰρ ἄλλους συνεβασίλευσε τῷ πατρί, εἶτα τῷ Φωκᾷ, καὶ μετ᾽ ἐκεῖνον τῷ Τζιμισκῇ.

[illegible] *[illegible]* *περὶ πατριαρχῶν.* *[illegible] κατὰ Ἀβασγίας.* *νίκη Ῥωμαίων κατὰ τῶν Ἰβήρων.* *περὶ πατριαρχῶν.* *θάνατος Βασιλείου.*

ad Adrianopolim quidam illustres Bulgari se dedunt, tradito Pernico et alijs triginta quinque castellis. Sed & alij multi ex his Barbaris ad eum confluxerunt. Maria quoque Ioannis Bladisthlabi uxor, Dauide Bulgariæ Archiepiscopo cum literis ad illũ misso, se illi Bulgaria cessurã pollicita, si ea quæ uellet impetrasset, paulò post ipsa cum tribus filijs & sex filiabus aduenit. Sunt & tres eius alij filij, Prusianus cum duobus fratribus, qui in montes profugerant, præsidijs occupatos, coacti ad Imperatoris fidem se conferre: è quibus Prusianum Magistrum, cæteros patritios fecit. Vniuersa Bulgaria subacta, & castellis alijs euersis, alijs munitis, iustisque præsidijs impositis, Athenas adexoluenda Deiparæ uota est profectus, ac dedicatis in æde eius multis preciosis donarijs, in principem urbem reuersus triumphum duxit, recta tiara ornatus, quam uulgus Tuphum uocat, à typho nimirum & superbia, quam in animis gestantium excitat: Et sic usque ad Dei uerbi Sapientiam peruenit, ibi quoque uota Domino exoluturus. Quò quum uenisset, Patriarcha multum eum obtestatus, ut Allelengyum aboleret, nihil impetrauit: quamuis pollicitus fuisset, se id Bulgaris subactis facturum. Is Patriarcha Sergius cùm Ecclesiam ad annos uiginti pauisset, mortem obijt, ac in eius locum suffectus est Eustathius, sacerdotum ædis Palatinæ princeps. Bulgaria domita, etiam Crabatarum genus, & Sirmium Romano imperio se submiserunt. Deinde in Abasgiam expeditionem suscipit, cuius princeps pacta uiolarat. Quò cùm uenisset, à tergo defecerũt Xiphias & Nicephorus, Bardæ Phocæ filius, Patricij: sed motus ille celeriter est compressus. Phoca à Xiphia interempto, & Xiphia capto, & Byzantiũ perducto. Qua cura Imperator defunctus, cum Abasgis ingreditur, ualidaque pugna cõmissa, & multis utrinque cæsis, æquo Marte discessum est. Sed altero prælio Romani uicerunt, Abasgorumque princeps Georgius in Iberiæ interiora profugit, nec multò post tantum agri cessit Imperatori, quantum is postulauit, filio Pancratio obside dato. His prosperè gestis, castra mouit, & cùm in animo haberet ire in Siciliam, consilium eius fatalis morbus interrupit. Sed paulò ante eius obitũ Eustathius Patriarcha moritur, cùm orthodoxorum Ecclesiæ annos octo præfuisset. Cùm autem Monasterij Studij gubernator Alexius, Imperatori ægrotanti sacrum caput Præcursoris attulisset, illo statim Patriarcha designato, eodem uespere mortuus est. Vixit & regnauit annos septuaginta duos, solus rerum potitus est annis quinquaginta, & amplius. Reliquo tempore collega fuit primùm patris, deinde Phocæ, ac post illum Zimiscæ.

Eustathius Sergio Patriarchæ succedit. *Crabatæ Sirmium Abasgia.* *Xiphiæ & Nicephori seditio.* *Eustathij Patriarchæ et Basilij obitus.*

IMPERIVM CONSTANTINI fratris Basilij.

Constantini mores. Basilio iam sene mortuo, frater Constãtinus statim suscepit imperium, illo non multo natu minor: qui cùm esset socors et dissolutus, uitæq; ociosæ & ignauæ assueuisset (neq; enim frater quicquã cum eo cõmuni sententia gesserat) etiam rerum potitus, eandem uitæ rationem tenuit, & administratione alijs mãdata, ijsq; qui nullum suæ industriæ specimen præbuerãt, hominibus non modò ignobilibus, sed ne ingenuæ quidẽ conditionis, gentilibus, indisertis, ac planè barbaris: ipse uoluptatibus indulsit, uentris & ueneris mancipiũ, insanoq; studio aleæ, theatri, uenationis occupatus. & quamuis corpore procero & robustissimo esset: tamẽ præ animi ignauia Barbarorum motus, non bellis, sed muneribus & honoribus cõpescendos statuebat. Subditos autem ob nudam suspicionẽ puniebat: calumnijs faciles præbebat aures: iracundus, sed iræ non ita tenax ut frater, ac placabilior, & si quem malè tractasset, facti pœnitens. Cùm autem multos puniret, plerisque oculos effodiebat, id supplicium ut cęteris leuius, quodque condemnatos quiescere cogeret, magis usurpans. *Constantini coniugiũ et liberi.* Ex Helena uxore, Alypij uiri illis temporibus potentissimi filia, tres filiolas adolescẽs susceperat, quas illa mortua in Regia educabat. Cæterũ Eudocia natu maxima, ultrò se Deo cõsecrarat, ob formam pestilenti morbo læsam. Reliquas nulla patria cura, Imperator factus, complectebatur. Erat ille quidem manu ad largiendũ prompta, sed cùm benignitate non rectè uteretur, in opposita liberalitati uitia impingebat. Nam in Barbaros familiares suos, mancipia quæ ipse empta castrarat, cubiculoq; curando & somno conciliando præfecerat, summos honores & magistratus conferebat, eisdemq; tota plaustra pecuniarum largiebatur: cæteris parcè admodum manum porrigebat. Ac hi mores eius fuerunt. *Pazinacæ à Diogene profligati.* Nunc qua fortuna fuerit, exponamus. Pazinacæ, quam Scythicam esse gentem suprà diximus, traiecto Istro, Bulgariæ non parua detrimenta inferebant. Verùm eos Constantinus Diogenes Sirmij præfectus, qui & Bulgariæ Dux appellatus est, ultra Istrum profligatos quiescere coëgit. *Constantini acerbitas.* Quum autem Basilio mortuo (is enim tributarijs clementer spatium dabat) biennij uectigalia deberentur: & ea & eius triennij, quo ipse imperauit, tributa immisericorditer exegit, quamuis toto tempore imperij eius, pauperes malis frugibus ægrè agitarent. *Classis Agarenica deuicta.* Classem Agarenorum contra Cycladas insulas missam Sami dux deuicit, duodecim nauibus unà cum uectoribus captis, reliquis dissipatis. *Romanus Argyrus Cæsar appellatur.* Imperator porrò iam prouectæ ætatis, præter senectutis tabem, etiam

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ἀδελφοῦ τοῦ Βασιλείου.

Τέθνηκε μὲν οὖν γηραιὸς ὁ Βασίλειος, τὴν δ' ἐξουσίαν εὐθὺς ὁ ἐκείνου σύγγονος ὑπελάβετο, τὸν Κωνσταντῖνον φημί, μικρόν τι ἐκείνου κατὰ τὸν χρόνον τῆς ζωῆς ἐλαττούμενος. ῥᾴθυμος δὲ πεφυκὼς οὗτος καὶ ἀνειμένος, ἢ καὶ εἰς ἕξιν ἐλθὼν διὰ τὸ ἐγγεγυμνάσθαι τῷ ῥᾳθύμῳ καὶ ἀργῷ (οὐδὲ γὰρ ἐκεκοινωνήκει αὐτῷ βασιλεύοντος ὁ σύγγονος πράξεως) καὶ αὐταρχήσας τοιαύτην εἶχε διαγωγήν, ἐπ' ἄλλοις μὲν τὴν τῶν κοινῶν διοίκησιν θέμενος. καὶ τούτοις οὐ τοῖς ἑαυτῶν ἤδη πειρωμένοις δυνάμεων, ἀλλ' ἀνδράσιν οὐχ ὅτι τῶν εὖ γεγονότων, ἀλλ' οὐδ' ἐλευθέρας τύχης τυγχάνουσιν, ἐθνικοῖς δὲ καὶ μὴ δυναμένοις ὀρθοεπεῖν, ἀλλ' ἀκριβῶς βαρβαρίζουσιν. ἐκεῖνος δὲ τρυφαῖς διεδεδώκει ἑαυτόν. ἥττητο γὰρ γαστρὸς καὶ ἀφροδισίων, καὶ ἐμεμήνει περὶ τοὺς κύβους τε καὶ τὰ θέατρα, ἀλλὰ μήν γε καὶ περὶ τὰ κυνηγέσια. ἦν δ' εὐμεγέθης μὲν τὸν ὄγκον τοῦ σώματος, καὶ τὴν ἄλλην γεννικώτατος, δειλὸς δὲ τὴν ἕξιν τῆς ψυχῆς, ὅθεν οὐδὲ πολέμοις κατευνάζειν ᾔρει τὰς τῶν βαρβάρων ὁρμάς, δωρεαῖς δὲ μᾶλλον καὶ ἀξιώμασι. τοὺς δ' ὑπηκόους καὶ ἐκ ψιλῆς ὑπονοίας ἐκόλαζε, καὶ διαβολαῖς ῥᾳδίως ὑπεῖχε τὰ ὦτα, καὶ πρὸς θυμὸν ὑπῆρχεν ὀξύῤῥοπος, οὐ κατὰ τὸν ἀδελφὸν δ' ἐμμανής, οὐδ' ἐπίμονος τῇ ὀργῇ, ἀλλὰ ῥᾷον εἰς τὴν ἀντίῤῥοπον διάθεσιν μετετίθετο, καὶ ἐνίοτε κακῶς τινὰ διαθέμενος. πολλοὺς δὲ τιμωρούμενος, τοῦ φωτὸς ἐστέρει τοὺς πλείονας, ἐκκόπτων σφίσι τὰ ὄμματα, καὶ κουφοτέραν τῶν ἄλλων ταύτην τὴν κόλασιν ἔκρινε, καὶ ταύτῃ ἐκέχρητο μᾶλλον, ὡς ἀπράκτους ποιούσῃ τοὺς καταδικαζομένους αὐτῇ. γυναικὶ δὲ νέος ὢν συζυγεὶς Ἑλένῃ τῇ θυγατρὶ Ἀλυπίου, ἀνδρὸς τῶν ἐπισήμων λίαν τότε τυγχάνοντος, τρία δὴ ἐκεῖνος ἔσχε θυγάτρια, καὶ τὴν μὲν ταύτας τεκοῦσαν θανάτῳ ἀπέβαλεν, αἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ ἐν τοῖς βασιλείοις ἀνετρέφοντο. ὧν ἡ μὲν πρεσβυτέρα Εὐδοκία, λοιμικῷ τὸ κάλλος λωβηθεῖσα νοσήματι, θελήματι τῷ θεῷ καθιέρωτο, αἱ δέ γε λοιπαὶ ἦσαν παρὰ τοῦ πατρὸς αὐταρχήσαντος μηδεμίαν τινὰ περὶ αὐτῶν πατρῴαν προνοίαν λογισαμένου. τὴν χεῖρα δ' ὢν ἐλευθέριος, οὐκ ὀρθῶς ἐχρῆτο τῇ ἀρετῇ, ὅθεν καὶ εἰς τὰς ἀντιθέτους κακίας διέπιπτε. τοῖς μὲν γὰρ περὶ αὐτόν, οἳ βάρβαροι ἦσαν ἀνδράποδα, ἅπερ αὐτὸς ἐκτόμους καὶ ἐξέτεμε, καὶ θαλαμηπόλους καὶ κατευναστῆρας ἐπεποίητο, ὡς καὶ τιμῶν καὶ ἀρχῶν τῶν πρώτων ἀξιοῦσθαι, ἁμάξας ὅλας ἐχορήγει τὰ χρήματα, τοῖς δ' ἄλλοις φειδομένως ἄγαν τὴν χεῖρα προετείνετο. τὰ μὲν οὖν τῆς γνώμης οὕτως εἶχε τούτῳ τῷ αὐτοκράτορι. τὰ δ' ἐκ τύχης συμπεσόντα διεξίτω ὁ λόγος. οἱ Πατζινάκαι (Σκύθαι δ' οὗτοι, ὡς καὶ ἔμπροσθεν εἴρηται) διαβάντες τὸν Ἴστρον, τὴν χώραν τῆς Βουλγαρίας οὐ μετρίως ἐλυμήναντο. ἀλλὰ τούτους αὐτίκα ἐπελθὼν Κωνσταντῖνος ὁ Διογένης ὁ τοῦ Σερμίου ἄρχων, ὃς καὶ δοὺξ ὠνομάσθη τῆς Βουλγαρίας, ἐτρέψατό τε αὐτούς, καὶ ἠρεμεῖν ἠνάγκασε, τὸν Ἴστρον διαπεράσαντας. τοῦ Βασιλείου δὲ βασιλέως θανόντος, δύο ἐνιαυτῶν ἦσαν φόροι ἀνείσπρακτοι (ἐδίδου γὰρ ἐκεῖνος ὑπερθέσεις ταῖς εἰσπράξεσι φειδόμενος τῶν ὑποτελῶν) τούτους δὲ καὶ τοὺς τῶν παρελθόντων ἐνιαυτῶν καὶ τοὺς τῶν ἐφ' οἷς αὐτὸς ἐβασίλευσεν ἀσυμπαθῶς εἰσεπράξατο, καὶ ταῦτα αὐχμοῦ συμβάντος πολλοῦ ἐφ' ὅλῳ τῷ χρόνῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὅθεν οἱ πένητες διεθλίβησαν. στόλον δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ τῶν λεγομένων Κυκλάδων νήσων ἐκπλεύσαντα ὁ τῆς Σάμου στρατηγὸς κατηγωνίσατο, δώδεκα μὲν νῆας αὐτάνδρους ἑλών, τὰς δὲ λοιπὰς σκεδασθῆναι πεποιηκώς. ἤδη δ' εἰς γῆρας ἐλάσας ὁ αὐτοκράτωρ βαθύ, καὶ περὶ ἐκ τούτου μαρασμῷ καὶ νόσῳ τινὰ συμπεσὼν περὶ τὸ σῶμα

οἷος ἦν τὸ ἦθος ὁ Κωνσταντῖνος καὶ τὴν διαγωγήν.

περὶ τῶν θυγατέρων τοῦ βασιλέως, καὶ τῆς κοινωνίας αὐτοῦ γυναικός.

περὶ πατζινάκων.

ὅπως τὰς εἰσπράξεις ὁ βασιλεὺς αὐτὸς διέθετο τὸ ὑπήκοον.

τι ἰσχυρὰς

τῇ ἐσχάτῃ, περὶ τοῦ διαδεξομένου τὸ κράτος ἐσκέπτετο. καὶ ἔκρινε τὸν πατρίκιον Κωνσταντῖνον τὸν Δαλασσηνὸν, ὡς μιᾶς τῶν θυγατέρων κηδεστὴν ποιήσασθαι, καὶ τῆς βασιλείας διάδοχον, καὶ στέλλει τοὺς αὐτὸν ἄξοντας, ἐν τῷ τῶν Ἀρμενιακῶν θέματι τὴν κατοικίαν ποιούμενον. ἀλλὰ μήπω τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ἀφιγμένου, ἑτέρας γίνεται γνώμης ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ ἕτερον τινὰ ἐν τέλει ἄνδρα εὐγενῆ τε τὰ ἐς αἷμα, καὶ ἀνηγμένον ἐς τὴν τοῦ ἐπάρχου ἀρχὴν, αἱρεῖται πρὸς τὴν διαδοχὴν καὶ πρὸς ἔκδοσιν τῶν θυγατέρων μιᾶς. ἀλλ' εἶχέ τι πρὸς ἔκβασιν ἡ αἵρεσις προσίσταντος. γυναικὶ γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος συνεβίω ἀνὴρ, ἦν δ' οὗτος ὁ Ῥωμανὸς ὁ Ἀργυρός. τί γοῦν πρὸς τοῦτο μηχανᾶται ὁ βασιλεύς; σκήπτεται κατὰ τοῦ ἀνθρώπου χόλον, καὶ τοῦτον ἐπαχθῆ τε καὶ βίαιον, καὶ στέλλει τοὺς ἐκεῖνον μετὰ κολάσεως ἀπάξοντας, τὴν δ' αὐτῷ συνοικοῦσαν κείροντας τὴν τρίχα. καὶ ἐφ' ἑτέραν ζωὴν μεταστήσοντας. ἡ δὲ τὸ σκευωρούμενον ἀγνοήσασα, ἑτοίμως ἑαυτὴν τῇ τριχὶ πρὸς τὴν τοῦ βίου ἀπαλλαγὴν. ἡ μὲν οὖν τὴν κόμην τε ἀπετμήθη, καὶ μέλανα μετημφιέσατο. ὁ δὲ μετήχθη πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ ἡ δευτέρα τῶν θυγατέρων τοῦ Κωνσταντίνου συζεύγνυται αὐτῷ πρὸς συμβίωσιν. ἡ γὰρ πρώτη διὰ τὴν ἐκείνου δυσειδίαν ἀπωλέσθη (διαζυγῆναι οὐ τοῦ πατρὸς τὸν μετ' αὐτὸν συμβίωσιν λέγεται). καὶ ὁ μὲν καῖσαρ ἀναρρηθεὶς συνήρμοστο τῇ Ζωῇ. ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τρεῖς ἐπιβιοὺς ἡμέρας τῇ συνοικήσει αὐτῶν, ἀπέδωκε τὸ χρεών, ἑβδομηκοντούτης ἢ πρὸς γεγονώς, βιώσας δὲ τρεῖς ἔτη χωρὶς ἑνὸς μηνός, τῆς βασιλείας καθηγησάμενος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ
τοῦ Ἀργυροπούλου.

Ῥωμανὸς δὲ λοιπὸν, ὃς Ἀργυρόπουλος ἐκαλεῖτο, τῶν σκήπτρων ἀντιλαμβάνεται, καὶ αὐτίκα τὸ ἀλληλέγγυον φορολόγημα ῥιζόθεν ἐξέτεμε, καὶ τοῖς τοῦ θεοῦ ὑμνῳδοῖς, τοῖς τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ κεκληρωμένοις, τὴν ἐκ τῶν βασιλείων ταμείων χορηγουμένην τῶν χρυσίνων διανομὴν προσθήκῃ ἐπηύξησεν, ὡς μὴ ἀρκοῦν αὐτοῖς ἔχειν τὰ χορηγούμενα. γέγονε γάρ ποτε τῆς τοῦ θεοῦ λόγου ἐπωνύμου σοφίας μέγας οἰκονόμος, ἐπεὶ δὲ βασιλεῖ ἀνεῖτο πρόσοδον οἰκονόμους τῆς ἐκκλησίας τοσαυτί προσχωρίζεσθαι, καὶ τοὺς διὰ χρέα δημόσια καθειργμένους ἢ καὶ ἰδιωτικὰ, ἀπελευθέρωσε, τὰ μὲν ἐκτίνων, τὰ δὲ δημόσια ἀφιεὶς, καὶ χρημάτων πολλῶν διάδοσιν ἐποιήσατο ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ, καὶ αἰχμαλώτους πλείστους ἐπρίατο, καὶ ὅσοι τῶν ἐπισκόπων ἐκ τοῦ ἀλληλεγγύου φορολογήματος εἰς φυλακὴν συνηλάθησαν, τὴν αὐτοῖς ἀνεκτήσατο, καὶ τοὺς κακωθέντας παρὰ τοῦ τελευτήσαντος βασιλέως, ἢ ἐν πηρώσει μελῶν, ἢ ἐν δημεύσει οὐσιῶν, ἢ ἄλλοις παραμυθήσατο. ὑποπτευθεὶς δὲ ὁ μάγιστρος Προυσιάνος ὁ Βούλγαρος, λάθρα τῇ τῆς Αὐγούστης Ζωῆς ἀδελφῇ τῇ Θεοδώρᾳ κοινολογεῖσθαι, καὶ τῇ βασιλείᾳ ἐποφθαλμιᾶν, συλλαμβάνεται καὶ φρουρεῖται, εἶτα καὶ πηροῦται τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἡ Θεοδώρα εἰς τὸ Πετρίον περιορίζεται, καὶ ὁ ἐπ' ἀδελφιδῇ δὲ τοῦ βασιλέως γαμβρὸς Κωνσταντῖνος ὁ Διογένης, ὡς τυραννίδα μελετῶν κατηγορηθεὶς, δεσμωθεὶς ἐν πύργῳ καθείργνυται. τοῦ μέντοι τῆς Ἀβασγίας ἄρχοντος Γεωργίου θανόντος, ἡ τούτου σύζυγος σπονδὰς ἐζήτησε, καὶ συνοικεῖν τῷ υἱῷ, καὶ ὁ βασιλεὺς ταῦτα σπονδὰς ἀνακαινίσας, καὶ τὴν παῖδα Βασιλείου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἑλένην νύμφην εἰς Ἀβασγίαν ἀπέστειλε, τὸν νυμφίον πατρίκιον κουροπαλάτην τιμήσας. ὁ δὲ βασιλεὺς κατὰ τῆς Χάλεπ

alio morbo affectus, de successore imperij deligendo deliberās, in animo habebat, Constantinum Dalassenū Patricium, desponsa filia, & generum asciscere, & Imperatorē creare. Mittit igitur, qui eum ex Armeniaca prouincia, ubi uitam agebat, accerserent: sed ante aduentum eius, mutata sententia, quendam uirum primarium nobiliq; genere ortum, & ad præfecti dignitatem euectum, tam successorem imperij quàm filiæ maritum eligit. Sed cùm res difficultatem haberet, propterea quòd illustris ille uir Romanus Argyrus uxorē habebat: quid machinatur? iram grauissimā & præcipitem contra hominem simulat, & satellites mittit, qui eum ad supplicium ducerent, & uxorem eius, coma tonsa, ad aliud uitæ genus transferrent. Illa simulationis ignara, mutationem eam alacri animo admittit, resectoq; capillo, nigrū uestitum sumit. At illi in Regiam traducto, altera filia Imperatoris nubit: nā tertia, quòd prior illius uxor, inuita ab eo segregata esset, coniugium eius recusasse ferebat. Sic ille Cæsar declaratus, Zoēn duxit. Constantinus uerò triduo post nuptias debitum naturæ persoluit, septuagenario maior, quum imperio tres annos uno mense dempto, insultasset.

Diuortij fraudulentum commentum.

Constantini obitus.

IMPERIVM ROMANI
Argyropoli.

Romanus deinceps, qui Argyropolus uocabatur, sceptris potitus, tributum Allelengyum statim funditus extirpauit: Dei cantoribus magnæ Ecclesiæ attributis, imperatoriā aureorum largitionem e fisco tribui solitam adauxit: cùm ex eo sciret id stipendium eis non sufficere, quòd aliquando ędis Sapientię uerbi diuini œconomus fuerat, dū id munus ab Imperatore tribui solebat. ob æs alienū siue publicū siue priuatū nexos liberauit, illo abolito, hoc soluto: pro Constantino socero maximā pecuniā distribuit: plurimos captiuos redemit: episcopos per Allelengyum ad egestatē redactos, resocillauit: à defuncto Imperatore siue mutilatione corporis, siue bonorum publicatione, siue alijs modis afflictos, consolatus est. Sed Prusianum Magistrū, Bulgarum, suspectū quasi clandestina cum Theodora Zoës Augustæ sorore consilia tractaret, regnoq; inhiaret, cōprehensum in custodiam dedit, ac postea excæcauit: Theodoram, Petrium relegauit: Constantinum Diogenem neptis ex sorore maritum, ob affectatæ tyrannidis crimen, uinctū in turrem coniecit. Mortuo Georgio Abasgiæ principe, uiduam eius, renouationem fœderis, & filio uxorem potentē, utriusque uoti compotem fecit, renouato fœdere, & Helena ex fratre Basilio nepte, in Abasgiam missa, cuius sponsum Pancratium Palatij curatorem designauit. Chalepum urbem,

Romani benignitas.

Suspiciones insidiarum uindicatæ.

Abasgianū fœdus.

Romani calamitosa expeditio contra Agarenos.

quę & Berrœa dicitur, oppugnare instituit, ad eamq; rem se parauit. Nam quum Nicephorus & Ioãnes Imperatores, multas urbes Phœniciæ & Syrię Romanorum imperio subiecissent: Basilius qui secutus est, Bulgaricis expeditionibus occupatus, eas firmandi ocium nõ habuit: neque tamen, quoad is uixit, illæ ausæ fuerunt iugum seruitutis apertè excutere. Cæterùm Constantino rerum potito, & dissolutè imperium administrante: Agareni tempus id exequendi ea quæ animis agitarãt, commodum esse rati: cæsis præsidijs, urbes occupant. Chalepi uerò princeps cõtinentibus excursionibus & populationibus ipsam Antiochiam, aliasq; finitimas Syriæ gentes Romanæ ditionis, uexabat: à quo Dux Antiochenus, Constantino adhuc superstite, turpiter uictus, plerisq; suorum amissis, uix effugerat: cui Romanus successore dato, ipse quoq; ad bellum iuit.

Chalepitana legatio temerè repudiata.

Cùm autem in itinere Chalepitæ legati cum muneribus multis ei occurrissent, ueniam petentes, ac seruitutis renouationem & pensionem non solutorum tributorum, quæ in posterum etiam citra tergiuersationem daturus esset, pollicentes: quamuis multis illustribus ducibus ab ulteriore progressu tanquã inutili deterrentibus, pacemq; suadentibus: tamen cœptis non destitit, Agarenos facilè se uicturum opinatus, & re bene gesta magnum & memorabile nomen consecuturũ. Progressus igitur in Syriam, uallum communit. Sed Arabes, homines audaces atque expediti in celeribus equis, & nudi, ab utraq; ualli parte collocatis insidijs: si qui pabulatum aut aquatum exibant, eos impetu facto cædebant aut capiebãt, quare fiebat, ut & milites & equi præ siti deficerent. Deinde incursionibus illis magis assuefacti, & Romanos ignauiæ damnantes, subitò ex montibus decurrere, & clamore Barbarico sublato, speciem multitudinis ingerentes, quòd nõ densata acie, sed laxata excurrerent, citraq; ordinem uallum inuaderent: omnem exercitum territum in fugam uerterunt, atque ipse Imperator captus esset, à turbara custodia incustoditus relictus, nisi quidã eum in equum sublatum ad fugam cohortatus esset, metu penè exanimatum. Romani igitur nullo ordine temereq; fugiebant: Barbari uerò inexpectata fuga stupefacti, fugientes non sunt persecuti, sed uallum ingressi, paucis illustribus captis, direptoq; imperatorio tabernaculo, uariarum opum & regiæ magnificẽtiæ plenum, cæterisq; impedimentis in equos suos impositis, recesserunt.

Romanus acerb⁹ quæstor, & uetus ædificator.

Imperator uerò studio militum suorum Antiochiam perductus, atque inde properè Byzantium regressus, non eundem animi habitum conseruauit, sed mutatus in deterius, ut amissa pensaret, pro Imperatore factus est exactor, et acerbus quęstor, obsoleta patrum debita à liberis exigens, regis contra subditos redaccensis, quos tẽporis diu-

ὡρμήσατο, ὃ καὶ Βέῤῥοια λέγεται, ἐβούλετό τε καὶ ἡτοιμάζετο. πολλὰς γὰρ τῶν πόλεων τῆς τε Φοινίκης καὶ τῆς Συρίας τοῦ Νικηφόρου καὶ τοῦ Ἰωάννου τῶν βασιλέων ὑπαγαγόντων τῇ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, ὁ μετ' ἐκείνους Βασίλειος, ταῖς κατὰ Βουλγάρων σχολάζων μάχαις, καιρὸν οὐκ ἔσχε τὰς ἑαλωκυίας ἀσφαλίσασθαι πόλεις, ἀλλ' ὅμως μέχρι μὲν ἐκεῖνος ἐζῆ, οὐκ ἐτόλμων εἰς προῦπτον τὸν τῆς δουλείας ζυγὸν ἀποσείσασθαι. τοῦ δὲ Κωνσταντίνου τὸ σκῆπτρον ἀναλαμβανομένου, καὶ ἀνειμένως τὴν βασιλείαν ἰθύνοντος, οἱ τῆς Ἄγαρ ἀπόγονοι ἐπιτήδειον τὸν καιρὸν γνόντες πρὸς τὸ μελετώμενον αὐτοῖς ἀποτέλεσμα, τοῖς τῶν πόλεων φρουροῖς ἐπιτίθενται, καὶ τούτους διαχειρισάμενοι, αὐτοὶ τῶν πόλεων γεγόνασιν ἐγκρατεῖς. ὁ δὲ τοῦ Χάλεπ ἀρχηγὸς καὶ ἐκδρομὰς ποιούμενος συνεχῶς, αὐτήν τε τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ὅσα πρόσοικα ἔθνη τῇ Συρίᾳ γῇ, καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπήκοα, ἐλυμαίνετο. ᾧ καταπολεμούμενος ὁ τῆς Ἀντιοχείας δοὺξ, ἔτι περιόντος τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου, αἰσχρῶς ἡττήθη, καὶ τοὺς πλείους τῶν σὺν αὐτῷ ἀποβεβληκὼς, μόλις ἐσώθη φυγῇ χρησάμενος. ἐπεὶ οὖν ὁ Ῥωμανὸς ἀνειλόμενος τὴν ἀρχὴν, πόλεμον ἐξήνεγκεν, ἐξορμήσαντι δὲ ἐκείνῳ, καὶ ἀπιόντι πρέσβεις μετὰ δώρων πολυτελῶν, πρὸς τὸ Χαλεπηνοῦ ἐσταλμένοι, αἰτούμενοι συγγνώμης τυχεῖν, καὶ τὴν δουλείαν ἀνανεώσασθαι, καὶ ἀποδοῦναι τὰς εἰσφορὰς, ἃς ἔτυχεν ὑστερήσασα, καὶ ταύτας ἐτησίους εἰσφέρειν μετ' εὐγνωμοσύνης εἰς τὸ ἑξῆς. ὁ δὲ καίτοι πολλῶν καὶ στρατηγικῶν ἐπιφανῶν ἀποτρεπόντων αὐτὸν τῆς εἰς τὰ πρόσω φορᾶς ὡς ἀσύμφορον, καὶ ἀσπάσασθαι συμβουλευόντων, οὐκ ἀνέσχετο τῆς ὁρμῆς, ἀλλὰ ῥᾷον κρατήσειν τῶν Ἀγαρηνῶν ἐφαντάζετο, καὶ ὥσπερ κατορθώσας μέγα τι καὶ ἐπίσημον ἑαυτῷ περιποιήσεσθαι σεμνολόγημα. ἀπῆρεν οὖν εἰς Συρίαν, καὶ βάλλεται χάρακα. Ἄραβες δὲ, αὐτόσκαιοί τινες ἄνθρωποι καὶ τολμηταὶ λίαν, ἐφ' ἵππων ὠκυπόδων γυμνοὶ ἐπικαθήμενοι, λόχον τοῦ χάρακος, καὶ τοὺς εἰς συλλογὴν ἀπιόντας χιλοῦ ὕδατός τε ἀφ' ἑκατέρων ἐκθορόντες ἀνήρουν ἢ καὶ συνήρπαζον, ὡς τούς τε στρατιώτας καὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν ἀπόλλυσθαι τῷ δίψει. ἔπειτα συνήθεις γεγονότες ταῖς ἐκδρομαῖς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους οἱ Ἄραβες, καὶ οἷον καταγνόντες δειλίαν αὐτῶν, ἀθρόον ἀπὸ τῶν μετεώρων διορμήσαντες, καὶ βαρβαρικὸν ἀλαλάξαντες, καὶ πλήθους φαντασίαν ἀπεργασάμενοι, ἐπεὶ μὴ συνασπισμὸν τηροῦντες, ἀλλὰ διεσπαρμένοι ἐπέτρεχον, καὶ ἐπέβαινον ἀσυντάκτως τῷ χάρακι, ἐκδειματοῦσιν ἅπαν τὸ στρατιωτικὸν, καὶ εἰς φυγὴν τρέπουσι, καὶ ἂν ἑάλω καὶ ὁ αὐτοκράτωρ αὐτὸς, τῆς περὶ αὐτὸν ἐκταραχθείσης φρουρᾶς, καὶ λιπούσης ἀφύλακτον τὸν φρουρούμενον, εἰ μή τις αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέλαβε, καὶ φεύγειν ἐπέσπευσεν ἐκπεπνευκότα τῷ δείματι. ἀπῆλθον μὲν οὖν οἱ Ῥωμαῖοι ἀτάκτως, ὡς ἕκαστος ἔτυχε θέοντες, οἱ δὲ βάρβαροι τὸ παράλογον τῆς τροπῆς τεθηπότες, κατὰ τῶν ἀποδιδρασκόντων οὐκ ἐπεξῆλθον, ἀλλὰ κατὰ τοῦ χάρακος ἵεντο, ὀλίγους τῶν ἐπιφανεστέρων ζωγρήσαντες, καὶ τήν τε σκηνὴν διαρπάσαντες τὴν βασίλειον, μεστὴν οὖσαν πλούτου παντοδαποῦ καὶ πολυτελείας βασιλικῆς, καὶ τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν ἐφ' ἵππων αὐτῶν ἀναθέμενοι, ἐπανέζευξαν. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς Ἀντιόχειαν διασωθεὶς σπουδῇ τῶν περὶ αὐτὸν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀνέδραμε, οὐκέτι τὴν πρόσθεν τῆς ψυχῆς φυλάττων διάθεσιν, ἀλλ' ἀλλοιωθεὶς πρὸς τὸ χεῖρον ἀλλοίωσιν. ἵνα γὰρ τὰ ἀπολωλότα ἀναπληρώσηται, πράκτωρ ἀντὶ αὐτοκράτορος ἐγένετο, καὶ πικρὸς λογιστὴς, παῖδας πατέρων γεγηρακότα χρέα πραττόμενος, καὶ πυρκαϊὰς ἀνάπτων κατὰ τῶν ὑπηκόων, ὥσπερ ὁ χρόνος ἤδη

ὅτι οἱ Ἀγαρηνοὶ καιρὸν λαβόμενοι, τὰς πόλεις ἀνέλαβον, ἃς παρ' αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι ἀφῄρηντο.

Περὶ πρέσβεων κατὰ τὸ Χάλεπ καὶ ἄρχοντος αὐτοῦ προσελθόντων, οὓς αὐτὸς δὲ ἀπεώσατο.

ὅτι Ἄραβες ἀθρόον τῷ χάρακι ἐπελθόντες, ἐτρέψαντο τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφυγεν, οἱ δὲ τὸ στρατόπεδον διήρπασαν.

ὅτι ἐπανελθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν πόλιν βαρὺς τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἐγνωρίζετο.

ἄλλα πολλὰ προσβαλόντες κατέσβεσαν, ἃ τέως κατέχωσαν ὑπὸ σποδιᾷ. ἐντεῦθεν πολλοὶ τῶν πατρῴων οἰκιῶν καὶ ἀγρῶν ἀπηλαύνοντο, καὶ τὴν πρὶν εὐκληρίαν ἐκδιδυσκόμενοι, εἰς πενίαν λαμπρὰν συνηλαύνοντο. τῶν δ᾽ οὕτως εἰσπραττομένων, οὐδὲν εἰς τὸ δημόσιον εἰσεφέρετο, ἀλλὰ σεμνεῖον οἰκοδομῆσαι, καὶ ναὸν τῇ θεομήτορι προθέμενος καθιδρύσασθαι, ἐκεῖ καὶ ταῦτα κατεδαπάνα, καὶ ἐκ τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν ἀνήλισκεν ἐκεῖθεν, ἄρτι μὲν οἰκοδομῶν, ἄρτι δὲ καταστρέφων τὸ ἤδη οἰκοδομηθὲν, καὶ ὃ μετεωρότερον ἀνῳκοδόμησεν αὖθις αὐτὸ, ἢ εὐρυτέραν ἢ τὸν σχηματισμὸν ποικίλλων, ἢ τρόπον ἄλλον τὸ καινιζόμενον ἀλλοιῶν. ἀπένειμε δὲ καὶ προσόδους τοῖς μοναχοῖς, οὐκ ἀναλόγους μονάζουσιν, ἀλλὰ τρυφῶσι προσηκούσας, καὶ βίον ἕλκουσιν ἀνειμένον καὶ ἁβροδίαιτον, χώρας ὅλας καὶ πόλεις τῶν δημοσίων, καὶ ταύτας τὰς πιοτάτας καὶ παμφόρους ἀφιερώσας αὐτοῖς. ἀλλὰ μὴ πλείω περὶ τούτων. κατέλαβε τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων Ἀμὲρ ὁ τοῦ Χαλεπίτου υἱὸς σὺν δώροις πολλοῖς, τὴν εἰρήνην ἀνανεούμενος, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτὴν ταύτην ἐπέδωκεν. ἡ βασιλὶς δὲ Ζωὴ ἀφικομένη εἰς τὸ Πέτριον, τὴν ἑαυτῆς ἀδελφὴν Θεοδώραν ἀπέκειρε μοναχήν. ἐκδημήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τῆς πόλεως, ὁ Διογένης Κωνσταντῖνος τυραννίδα μελετῶν, καὶ ἀποδρᾶναι μέλλων εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν, κατεσχέθη. καὶ ἐταζόμενος ἑαυτὸν κατεκρήμνισε καὶ ἀπέθανεν, ἵνα μὴ τοὺς συνειδότας ἐκφανίσῃ, τῇ βίᾳ νικώμενος. τότε μέχρι Ἄραβες μὲν τὴν Μεσοποταμίαν κατέδραμον, οἱ δέ γε Πατζινάκαι τὴν Βουλγαρίαν, καὶ τὴν τοῦ Ἰλλυρικοῦ παράλιον οἱ Ἀγαρηνοί. τούτοις δὲ μόνοις στόλος Ῥωμαϊκὸς προσβαλὼν, τὰ πλείω τῶν σκαφῶν ἐνέπρησε καὶ κατέκαυσεν, οἱ δ᾽ ἐκ τῆς ναυμαχίας ἀποδράσαντες κλύδωνι περὶ τὸ Σικελικὸν διεφθάρησαν πέλαγος. καὶ αὖθις ἐξ Ἀφρικῆς περί που τὰς χιλίας νῆας ἐξέπλευσαν, καὶ πολλὰς τῶν νήσων χωρία τε τῶν παραλίων ἐδῄωσαν. ἀλλὰ τούτων μοίρᾳ τινὶ περιτυχοῦσαι τριήρεις Ῥωμαϊκαὶ πολλοὺς ἀνεῖλον, καὶ πεντακοσίους εἷλον ζῶντας οὓς τῷ βασιλεῖ ὑπὸ δεσμοῖς ἐκόμισαν. ἀλλὰ καὶ ὁ πρωτοσπαθάριος Γεώργιος ὁ Μανιάκης, τῶν παρευφρατιδίων πόλεων στρατηγῶν, τὴν Ἔδεσσαν ἐχειρώσατο, ὅθεν καὶ τὴν αὐτόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εὑρηκὼς, τῷ βασιλεῖ διεπέμψατο. λιμοῦ δὲ τὴν Καππαδοκίαν, καὶ τὸ Ἀρμενιακὸν, καὶ τὴν Παφλαγονίαν πιέζοντος, καὶ αὖθις ἀκρίδος τὴν ἑῴαν σχεδὸν πᾶσαν κεραϊζούσης, πολλοὶ μεταναστεῦσαι τῶν πατρίδων αὐτῶν ἠναγκάσθησαν, οὓς χρυσίου διανομαῖς ἀνακτησάμενος ὁ κρατῶν ἔπεισεν αὖθις τὰς πατρίδας καταλαβεῖν. σεισμῶν δὲ γενομένων, ἐρρωγότα καὶ κακῶς διατεθέντα, καὶ οἱ αὐτόπορθμοι τοῦ Βυζαντίου ἀνδρῶνες, οἳ διατετύχηκεν πάλαι τοὺς τὰ σώματα λελωβημένους ἐκ τῆς νόσου τῆς ἱερᾶς, καὶ τοὺς λελεπρωμένους τυγχάνειν. ἀλλὰ καὶ τούτους ὁ βασιλεὺς ἀνεκαίνισε. καὶ τοῦ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν μεγάλην πόλιν εἰσάγοντος ὁλκοῦ διαρραγέντος ἐπεμελήσατο. ἤδη δὲ οἱ πρὸς τέλος ἤγγιζε τὸ βιώσιμον, τὸ δ᾽ ὅπως ἀπεβίω, διηγητέον. ἄρξας τῆς βασιλείας ἀντιτυχὼν, χρόνους ἑαυτῷ καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρχῆς ὑπισχνεῖτο μακροὺς, καὶ ταῦτα ἑξηκοντούτης ὢν, ὅτι τὸ σκῆπτρον ἀπολείψοι καὶ διάδοχον τῇ βασιλείᾳ καταλείψειν ἐκ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ ἐφαντάζετο, μηδ᾽ ὅτι ἡ βασιλὶς ᾗ συνῴκει πεντηκοντούτης ἦν, καὶ ὑπέρακμος, καὶ ἄνικμος τὴν νηδὺν πρὸς σπερμάτων ὑποδοχὴν, δυνάμενος συνιδεῖν. πρότερον μὲν οὖν ἐσπουδάκει περὶ τὰ ἀφροδίσια, καὶ κατέτεινεν ἑαυτὸν, καὶ χρίμασί τισιν ἐκέχρητο, καὶ τῇ συνοίκῳ προσῆπτε λίθους, ὡς δή τι συνεργοῦντα πρὸς τὴν κύησιν.

περὶ δὲ ναοῦ τῆς ῥωμανοῦ δομηθέντος μονῆς. — *περὶ υἱοῦ τοῦ χαλεπίτου.* — *περὶ κωνσταντίνου τοῦ Διογένους.* — *περὶ διαφθορᾶς ἀγαρηνῶν ὑπὸ ῥωμαίων.* — *περὶ δὲ αὐτογράφου ἐπιστολῆς τοῦ χριστοῦ.* — *περὶ τῆς μεταναστάσεως διὰ τὸν λιμόν.* — *περὶ σεισμῶν.*

turnitas uel extinxerat, uel cineribus obruerat. Inde multi paternis ędibus & fundis pellebantur, & pristinis opibus spoliati, ad insignē egestatem adigebant. Quæ quum fierent, nihil in fiscum inferebat, sed monasterio magnifico & æde in matris Dei honorem extructa, nō eam modó pecuniā, uerum & è fisco depromptam consumebat, dum, ut ille ait,

Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.

Sumptus monachis suppeditauit, non illi uitæ generi, sed hominibus delicatis & uoluptarijs aptos, consecratis è publico prouincijs totis & urbibus, ijsq; pinguissimis & fertilissimis. Atque hęc hactenus. Amer autem Chalepitæ filius, urbem regiā ingressus, pacem multis muneribus ab Imperatore impetratā, renouauit. Zoë Imperatrix Petrium profecta, sororem Theodoram pro monacha totondit. Diogenes Constantinus post Imperatoris ex urbe discessum, regnum affectans, dum in Illyricū aufugit, captus est, qui cùm interrogaretᷓ, se præcipitē dedit, moriq; præoptauit potius, quàm ui coactus prodere conscios. Iis temporibus Arabes Mesopotamiā incursarunt, Pazinacæ Bulgariam, & oram Illyrici maritimam Ageni: cum quibus solis congressa classis Romana, plerasq; naues eorum incensas combussit: qui è pugna euaserant, in mari Siculo tempestate perierunt. Ex Africa quoq; circiter mille naues egressæ, multas insulas & loca maritima quædam uastauerunt, Sed Romanę triremes partem quandam earum adeptæ, multos sustulerunt, & quingentos captos ad Imperatorem in uinculis miserūt. Georgius uerò Maniaces Prothospatharius, urbium ad Euphratem Prętor, Edessa potitus, epistolā Seruatoris nostri Iesu Christi manu scriptam, quam ibi inuenerat, Imperatori misit. Fame porrò Cappadociam, Armeniam, & Paphlagoniam premente, locustis uerò penè totum Orientem infestantibus, multi coacti sunt patria relicta, nouas sedes quæritare: quibus Imperator auri largitionibus subleuatis persuasit, ut ad sua reuertetentur. Idem hospitales domos atque ædificia Byzātio obuersa, in quæ antiquitus ij quorum corpora uel sacro morbo uitiata, uel lepra infecta erant, recipiebantur, terræmotibus labefactata renouauit, aquæductum etiam urbis fractum refecit. His peractis fata ei instabant, quo autem pacto sit defunctus, exponendum est. Imperio recens potitus, longa sibi & uitæ & regni tempora pollicebatur: quāuis eo iam sexagenarius potitus, seq; imperij successorem è lumbis suis ortum relicturum somniabat. neque reputabat, Imperatricem quam in matrimonio habebat quinquagenariam, effoeto utero ineptam esse ad semen prolificū excipiendum. ac principiò rei uenereæ magna contentione incumbebat, unctionibus quibusdam utendo, & coniugi gemmas appendendo, quæ conceptum adiuturæ uiderentur,

Monachi locupletati. — *Chalepiticæ pax.* — *Theodora fit monacha.* — *Romani ab Agarenis et Pazinacis infestantur.* — *Romanus frustrà è sterili Sara Isaacum excul pere conatur.*

illa ferente omnia, ac ne à carminibus quidem & incantationibus abhorrente. Sed quum omnia frustrà esse, neq; se uoti compotem posse fieri cerneret: non perinde erga uxorem affectus, rarius illam inuisebat, cùm natura segnior ad coitum & mollior: tum uerò ætate sa-lacitate hebetata. Vt igitur exactis aliquot in imperio annis, Imperatricem auersabatur: illa & sui cõtemptu, & libidine irritata est ad uiri odiũ. Erat autẽ Romano priuato adhuc spado, cuius fratris Michaelis faciẽ natura ad exquisitam pulchritudinem expolierat. qui iam Imperatoriâ fratre commendatus, inter cubiculi ministros ascitus fuerat. Eius igitur amore capta Imperatrix, ardebat animo, quem ardorem quotidianus cõspectus pulchritudinis illius inflammabat. Cùm autem spadonem illum pridem odisset, tum hominẽ accersebat, & inter familiarius colloquendum, percontationes de Michaele interijciebat. Id quum sæpius fieret, homo acutus amore intellecto, fratrem monuit, ut Imperatricem conueniret: sicq; ab illa tentaretur, nihil uerecundatus, eam & contrectaret, & oscularetur & amplecteretur. Quid multa? usque ad coitum processit amor, ac tandem eò res deuenit, ut mulieris, erga Michaelem affectus palàm erumperet, neque in Regia tantùm, sed & in triuijs susurraretur, soli Imperatori ignotus, cui in eodem cum Imperatrice lecto cubanti, fricare pedes iubebatur Michael. Quis uerò eum mulieris quoque pedes non attrectasse credat? Ita factus est Imperator amborum quasi leno & concubinus. Vt autem eum & soror Pulcheria, & alij eam fabulam edoctum, ut sibi caueret, monuerunt: nihil egit, aliud nisi ut suspectũ rogaret, num ab Imperatrice amaretur? eumq; inficiantem & negantem, sacramento obstringeret. quumq; ille peierasset, calumniã esse putauit uerba aliorum. Cæterùm Michaelem, ob id periurium atrox morbus inuasisse fertur. Nam, ut quidam tradunt, certis interuallis & mente alienabatur, & oculos distorquebat, & tremore corripiebatur, & humi procidebat. Deinde ad se redibat. idq; sæpius ei etiam Imperatore uidente accidebat: qui uicem hominis dolens, magis etiam suspicionẽ falsam iudicabat. neq; enim talem uel amare uel amari posse putabat. Sunt etiam qui dicant, amorem illum non latuisse Imperatorem, sed quum sciret mulierem lasciuire ac insanire libidine, tolerasse propensionem eius erga Michaelem, simulata ignorantia, ne illa cũ pluribus rem haberet. Quæ cùm ita essent, Imperator in morbum incidit, inflata facie, quæ quidem mortui similis erat, & crebrò anhelitu ægrè spiritum trahebat, maxima parte capitis caluus, capillis delapsis. Quod malum ei ueneficijs cõciliatum putabatur. Sic affectus in quoddam Regiæ balneũ lauatum abit, à nemine sustẽtatus, neq; ullo putãte eum statim moriturũ. Vt autem purgato corpore

Romanus quum nihil posset, uxoris adulteræ insidijs necatur.

Zoe Michaelem Cappadocẽ deperit.

Michaelis morbus ob periurium.

Romani interitus.

ἡ δὲ καὶ ἀμμάτων καὶ ἐπασμάτων ἀνείχετο, καὶ περιάπτων ἐπιτολάς. ἐπεὶ δ' ἔγνωκε πάντα μάταια γινόμενα ὁ κράτωρ, καὶ ἀπέγνωκε τὸ σπουδαζόμενον, οὐκέθ' ὁμοίως διέκειτο πρὸς τὴν σύνευνον, ἀλλ' ἧττον αὐτῇ προσῄει. ἦν γὰρ τὸ φύσει νωθὴς πρὸς μῖξιν καὶ μαλθακώτερος. ἤδη δὲ καὶ ὁ χρόνος αὐτοῦ τὴν ἰσχὺν ἤμβλυνεν. ὡς δέ τινα ἔτη αὐτῷ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ διεμετρήθησαν γίνονται, καὶ ἀποστρόφως εἶχε πρὸς τὴν βασίλισσαν, ἡ δὲ καταφρονουμένη πρὸς μῖσος ἠρέθιστο, καὶ πλέον δι' ὁμιλίαν ἀνδρός. ἦν δέ τις καὶ πρὸ τῆς βασιλείας ἐκτομίας ὑπηρέτης τῷ βασιλεῖ, τούτῳ δ' ἦσαν ὁμαίμονες, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ Μιχαήλ, ἀνὴρ ᾧ τὴν ὄψιν ἡ φύσις ἀπέξεσεν εἰς ἄκραν ὡραιότητα. ὅσπερ ὁ ἀδελφὸς μετὰ τὴν βασιλείαν παρίστατο τῷ Ῥωμανῷ προσληφθησόμενον ὑπ' αὐτοῦ, ὁ δὲ τοῖς θαλαμηπολοῦσι τὸν νεανίαν κατέταξε. τούτου τῷ ἔρωτι ἁλοῦσα ἡ βασιλίς, ὑπεπυρπολεῖτο τὴν ψυχήν, καὶ τὸ πῦρ, τὸ ἐκείνου κάλλος, καθ' ἑκάστην ὁρώμενον ὑπανέφλεγε. μισούμενος δ' αὐτῇ πρώην ὁ ἐκτομίας, τότε καὶ προσεκαλεῖτο, καὶ ὁμιλίας ἠξίωτο γνησιωτέρας. ὅτε τὰ περὶ τοῦ Μιχαὴλ ἠρωτᾶτο τοῦ ἀδελφοῦ. πολλάκις δὲ τούτου γινομένου, δεινὸς ὢν ἐκεῖνος, συνῆκε τὸν ἔρωτα, καὶ τῷ ἀδελφῷ ὑπέθετο καὶ προσιέναι τῇ βασιλίσσῃ, καὶ εἰ πειρῷτο ἐκείνη αὐτοῦ, μὴ ὑποστεῖλαι, ἀλλὰ καὶ ἅψασθαί τε καὶ φιλῆσαι καὶ προσφῦναι αὐτῇ. καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; μέχρι καὶ συνουσιασμοῦ τὰ τοῦ ἔρωτος κατηντήκασι, καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου εἰς προὖπτον σχεδὸν τὸ πρὸς τὸν Μιχαὴλ διεξέφυγε φίλτρον, καὶ ἦν ὑποψιθυριζόμενον οὐ τοῖς περὶ τὰ βασίλεια μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἀγυιαῖς, μόνῳ δ' ἠγνοεῖτο τῷ αὐτοκράτορι, ὅθεν καὶ συγκαθεύδοντι τῇ βασιλίσσῃ αὐτῷ ἐπὶ τῆς εὐνῆς ὁ Μιχαὴλ ἐπικελευόμενος ἀνατρίβειν οἱ τοὺς πόδας ἐκέλευε. τί γοῦν ἄν τις οἰήσεται ἢ ὅτι καὶ τῶν ἐκείνης ἥπτετο ποδῶν; καὶ οἷον προαγωγὸς ἀμφοῖν ὁ βασιλεὺς καὶ ὁμευνέτης ἐγένετο. ὡς δὲ καὶ ἡ ἀδελφὴ Πουλχερία καὶ ἕτεροι περὶ τοῦ δράματος αὐτὸν ἐνεδίδαξαν, καὶ φυλάττεσθαι παρηγγύησαν, οὐδὲν ἕτερον ἐποίησεν, ἀλλὰ τὸν ὑποπτευόμενον αὐτοῦ καλέσας, εἰ ἐρῷτο πρὸς τῆς βασιλίσσης ἠρώτα; ὁ δὲ ἀπηγόρευσε, καὶ ἀρνούμενος, πίστεις τοῦ λόγου καὶ ὅρκους ἀπῃτεῖτο καθ' ἱερῶν. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἐπιορκήσας τοὺς ὅρκους ἐτέλεσε, διαβολὴν τοὺς τῶν ἄλλων ἡγεῖτο λόγους. λέγεται μέντοι διὰ τὴν ἐπιορκίαν νόσημά τι δεινὸν ἐνσκῆψαι τῷ Μιχαήλ. τὸ δ' ἦν κατά τινας περιόδους αὐτοῦ παρακοπὴ τοῦ νοός, τῶν ὀφθαλμῶν τε διαστροφή, καὶ κλόνος τοῦ σώματος, καὶ κατάπτωσις ἐπὶ γῆς, εἶτ' ἐπανήει εἰς ἑαυτόν, καὶ ἐκαρηβαρίσκετο. ὅπερ πολλάκις καὶ τοῦ βασιλέως φθάνοντος ἔπασχεν, ὁ δὲ τοῦ πάθους οἰκτείρας τὸν Μιχαήλ, ἔτι μᾶλλον ψευδῆ ᾤετο τὰ λεγόμενα, ὡς μήτ' ἐρᾶν μήτ' ἐρᾶσθαι τὸν οὕτως ἔχοντα ὄντα. εἰσὶ δ' οἳ λέγουσι, μὴ δ' ἀγνοῆσαι τὸν βασιλέα τὸν ἔρωτα, εἰδότα δ' ὅτι σφριγᾷ ἡ βασίλισσα, καὶ περὶ τὰ ἀφροδίσια μέμηνε, τῆς πρὸς τὸν Μιχαὴλ αὐτῆς ῥοπῆς ἀνέχεσθαι, ὑποκρινόμενον ἄγνοιαν, ἵνα μὴ πλείοσιν ὁμιλοίη. τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ὁ αὐτοκράτωρ ἐνόσησε, καὶ οἱ ᾠδήκει τὸ πρόσωπον, καὶ τὸ ἆσθμα ἦν συνεχές, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ἐῴκει νεκροῦ, καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸ πλεῖον ἐψίλωτο. αἱ γὰρ τρίχες αὐτῆς ἀπερρυήκεσαν. λέγεται γοῦν φαρμάκοις περιεργασθῆναι ὁ ἄνθρωπος. οὕτω δ' ἔχων ἀπῄει πρὸς βαλανεῖον τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις λουσόμενος, καὶ ἀπῄει ὑπ' οὐδενὸς χειραγωγούμενος, οὔτ' αὐτίκα τεθνήξεσθαι προσδοκώμενος. ὡς δὲ τὸ σῶμα ἐκάθηρεν

Ἴσως ὁ παφλαγὼν μιχαὴλ προσκλήθη παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἢ ὡς ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ ξύο, ὅτε διὰ τὸ ἱερὸν ὁ βασιλεὺς [illegible]

εἰσιὼν

... τὴν ἐκεῖ κολυμβήθραν, ὥστε δὴ τὸ σῶμα ἀπολούσασθαι(?) γενέσθαι τοῦ δράματος. συμπνίξαντες γάρ τινες αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, φασὶν, ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἐφ' ἱκανόν, καὶ οὕτως ἐκεῖθεν ἄπνουν ἀνιμηθῆναι σχεδὸν, καὶ ἀνακλιθῆναι πρὸς τὴν στρωμνήν. θροῦ δ' ἤδη τούτῳ συμβάντος, παρῆλθε καὶ ἡ βασιλὶς, ὡς δή τι ἐπὶ τῷ πάθει ἀλγύνουσα(?), καὶ πληροφορηθεῖσα τοῦ βασιλέως τὴν τελευτὴν, ἀπῆλθεν εὐθύς. ὁ δὲ βραχύ τι ἐπιβιοὺς ἄναυδος(?), ἔπειτα καὶ μέλαν τι θρόμβῳ ἀναχυθὲν(?) διὰ τοῦ στόματος, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα, ἔτη βασιλεύσας πρὸς τοῖς ἡμίσεσι(?), λόγοις μὲν ἐντραφεὶς, ἑλληνικῆς τε παιδείας μετεσχηκὼς, καὶ τῶν τῆς πολιτείας νόμων οὐκ ἀδαής, πλείω δ' εἰδέναι ὧν ᾔδει ὡς ἀληθῶς, οἰόμενός τε καὶ σεμνυνόμενος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ τοῦ Παφλαγόνος.

Οὕτω μὲν οὖν τοιοῦτον κατέλαβε τὸ τέρμα τοῦ βίου, ἡ δὲ βασιλὶς ὅλῳ τῷ Μιχαὴλ ἐγκαθιδρῦσαι τῷ θρόνῳ τῆς βασιλείας ἔσπευδε, καὶ τῶν περὶ αὐτὴν, τῶν πατρῴων δηλαδὴ θεραπόντων αὐτῆς, ἀναβαλεῖν τὸ πρᾶγμα δεῖν καὶ σκέψασθαι συμβουλευόντων, ἡ δὲ οὐκ ἠνέσχετο, κατεπειγομένη πρὸς τὴν τελεσιουργίαν καὶ παρὰ τοῦ ἐκτομίου Ἰωάννου τοῦ συγγόνου τοῦ Μιχαὴλ, λάθρα πρὸς αὐτὴν ὑποψιθυρίζοντος, ὡς ἀπολοῦνται αὐτίκα, εἰ βραχύ τι ἐκταθείη(?) τὸ ἐγχείρημα βραδυνθέν(?). λαβοῦσα τοίνυν εὐθὺς τὸν Μιχαὴλ, καὶ στολὴν αὐτῷ περιθεμένη βασίλειον, καὶ διάδημα τῇ ἐκείνου κεφαλῇ αὐτὴ ἀναδήσασα, καὶ ἐπὶ θρόνου βασιλικοῦ καθιδρύσασα, καὶ αὐτὴ παρακαθεσθεῖσα, πᾶσι τοῖς τότε παροῦσι καὶ εὐφημεῖν καὶ προσκυνεῖν προσέταξε. φασὶ δὲ καὶ τότε αὐτίκα νυκτὸς τὴν ἱεροτελεστίαν τῶν γάμων ἐπ' αὐτοῖς γενέσθαι ἐσπούδασεν(?), τοῦ πατριάρχου Ἀλεξίου ἀχθέντος πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ τὸν μὲν Ῥωμανὸν τεθνεῶτα καταλαβόντος, τὸν δέ γε Μιχαὴλ ἔτι τὰ εἰς τὴν βασιλείαν τελούμενον. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξω διαδοθέντος τοῦ γεγονότος, καὶ πᾶσα ἡ πόλις τὸν νέον ἀνηγόρευεν αὐτοκράτορα, τὸ μὲν αὐτῷ χαριζόμενοι, τὸ δ' ὅτι τὸν ἐκλιπόντα ἀπεφορτίσαντο χαίροντες. ἡ μὲν οὖν βασιλὶς ᾤετο βεβουλεῦσθαι ἄριστα, καὶ ἑαυτῇ τὴν ἐξουσίαν περιποιήσασθαι, καὶ τὸν Μιχαὴλ ὑπηρέτην ἕξειν, τὸ δὲ τοὐναντίον συμβέβηκε. μέχρι μὲν γάρ τινος ἐσχημάτιζε τηρεῖν τὴν πρὸς τὴν βασιλίδα διάθεσιν, καὶ ταύτῃ χαρίζεσθαι, καὶ τὰ ἐκείνῃ θυμήρη ποιεῖν, ὕστερον δὲ μακρὰν ἐξίστατο τῆς πρὸς ταύτην ἀνοχῆς(?), ὑπεβλέπετο(?), καὶ ὑπώπτευεν αὐτὴν, καὶ ἐδεδίει περὶ ἑαυτοῦ. μάλιστα μὲν τοὺς βασιλείους τῶν ἐκτομιῶν τοὺς αὐτῇ παρόντας θεράποντας, καὶ τὰς αὐτῇ συνήθεις θεραπαίνας, αὐτῆς διαιρεῖ. ἑτέρας δ' αὐτῇ πρὸς θεραπείαν ἀντικαθίστησι. καὶ ἤδη τοῖς τῆς γυναικωνίτιδος αὐτὴν ἐναποφράγνυσι, καὶ φρουρὰν περιΐστησι, καὶ οὐδενὶ προσιέναι ταύτῃ συνεχώρει, εἰ μὴ τὸν προσιόντα ὁ φρούραρχος κατεξήτασεν, ὅθεν ἥκει, καὶ τίνος δεόμενος παραγένοιτο· ἐδεδίει γὰρ οἴκοθεν ἔχων τοῦ δέους τὰς ἀφορμάς. εἰς ταῦτα δ' ἐνάγεσθαι πλέον ὁ Μιχαὴλ λέγεται παρὰ τοῦ συγγόνου αὐτοῦ Ἰωάννου τοῦ ἐκτομίου. ἦν γὰρ δεινὸς ὁ ἄνθρωπος καὶ δραστήριος, καὶ τὸ ἦθος ὑποκεκαλυμμένος(?), καὶ πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας ποικιλλόμενος, περισκεπτικός τε καὶ πρὸς φροντίδων ὄγκον ἀκάματος, καὶ οὐδὲ γαστριζόμενος, οὐδὲ περὶ τὸν ἄκρατον λιχνευόμενος, οὐδὲ ἡδόμενος οἴνῳ. τὰ περὶ τὰς δημοσίας διοικήσεις καθυφίει σπουδῆς(?). τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν βασίλισσαν ᾠκονόμητο οὕτως, ὁ δὲ Μιχαὴλ τῇ τῶν κοινῶν πραγμάτων οἰκονομίας ἐνετύγχανεν. ὅτε τοίνυν ἐκραταιοῦτο ἡ νόσος, ἣν οἱ μὲν ἐκάλουν δαιμόνιον μήνιμα διὰ τῆς ἐπιορκίας(?) φοιτῆσαν αὐτῷ, καὶ συμπνῖγον τὸν ἄνθρωπον,

ὅπως διετέθη(?) πρὸς τὴν βασιλίδα ὁ Μιχαήλ.

οἷος ἦν τὸ ἦθος ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς Ἰωάννης.

περὶ τῆς νόσου τοῦ βασιλέως Μιχαήλ.

in alueum descendit. Ibi tota fabula peracta esse fertur: nam quosdã caput eius diu in aquam depressisse, & iam ferè exanimem inde extractum, & in lecto reclinatum. Qua de re rumore orto, etiam Imperatrix, ob casum illum gemens scilicet, accessit: ac iam certa de illius nece, statim recessit. Is uerò cùm paulisper adhuc sine uoce iacuisset, reiecta per os nigra quadã materia, spiritũ emisit. Regnauit annos quinque cũ dimidio, ab ineunte ætate in literis eruditus, & græca doctrina institutus, legumque ciuilium nõ ignarus. Plura tamen omnino se scire quàm sciebat, & putabat & gloriabatur.

IMPERIVM MICHAELIS Paphlagonis.

Vo hunc uitæ exitum sortito: Imperatrix tota in eum fuit, ut Michaelẽ in regio solio collocaret. Quamuis autem familiares eius, paterni uidelicet ministri, suaderent, ut mora interposita deliberaret: id aspernata consilium, rem ad finem perducere festinabat, incitante præsertim spadone Ioãne, fratre Michaelis, qui ei clàm insusurrarat, sese omnes statim perituros, si qua in negocio mora interponeretur. Statim igitur Michaeli ornatũ Regium accommodat, eique in regio solio collocato, assidens, omnes qui aderãt hortatur, ut eum cõsalutent & adorent. Quidam autores sunt, eadem nocte sacrũ nuptiale peractũ, Alexio Patriarcha in Regiam accersito, qui & Romanum mortuũ, & Michaelem imperij auspicia adhuc peragentẽ inuenerit. Enimuero eo facinore etiã foris uulgato, tota ciuitas nouum Imperatorẽ cõsalutauit, partim huic gratificãtes, partim læti, quòd defuncti odio liberati essent. Imperatrix porrò cùm se quàm rectissimè sibi prospexisse, omnemque potestatem in se translata, Michaelẽ ministri uice habiturum putaret: opinione sua decepta est. Nam ad tempus ille quidẽ, pristinũ amorem simulans, obsequijs mulierẽ demulcere, eaque facere, quæ illi grata & iucunda essent. Sed cùm simulationẽ lõgius producere nõ posset, mutatis moribus, eam suspectã habere: sibique metuens, primarios illius ministros Regia eijcere, ancillis item familiaribus amotis, alias substituere: deniqué gynæconitidẽ claudere, custodiaque adhibita, à nemine illam adiri pati, nisi satellitũ præfecto exposuisset, unde & quid ueniret: Nã & suopte exemplo terrebatur, & fratris Ioannis spadonis impulsu potissimũ id facere putabatur. qui spado homo erat acutus & acer, obscuroque ingenio, uarius erga eos quibus cum agebat, promptus, mole curarum indefessus, neque epulis neque uino deditus. Proinde nihil de Reipublicæ gerendæ studio remittebat. Ac Imperatricis hic status fuit. Michael uerò cõmunũ rerum cura susceptã, cũ morbus eius ingrauesceret, quẽ alij uindictã numinis offensi periurio interpretabant,

Zoe Michaelem Imperatorem facit.

Zoe à Michaele in ordinem cogitur.

Ioannis spadonis mores.

quo nō secus atq; olim Saul angebatur, alij amentiam & insaniā: in Ioānem spadonē totius imperij gubernatio incubuit, cùm quidē monachi uestē iam olim sumpsisset, sed habitu dūtaxat illud uitę genus profiteret. Enimuerò Cōstantinus Dalassenus Patricius, domi degens, cū de nouo Imperatore audiuisset, indignabat summā rerū ad talem hominē esse deuolutam. Quare Michael cū suis uehementer perturbatus, uerebatur, ne Dalassenus regnū affectaret. Itaq; Ioannes quendā mittit, qui iureiurādo affirmaret, nihil ei metuendum esse mali, uiroq; persuaderet, ut Imperatorē conueniret. Qui cū uenisset, ab Imperatore benignè susceptus, ac muneribus et dignitate auctus, in urbe degere iussus est. Nicetas uerò Imperatoris frater, dux Daphneæ Antiochiæ designatus, nō est in urbem ab Antiochenis admissus. Nam publicorum uectigaliū exactore, à quo se duri⁹ tractatos putabant, interfecto, ueriti, ne eius facinoris pœnas darent, portas ei clauserāt: nec prius admisere, q̄ iureiurādo cōfirmasset, cædē illam eis fraudi nō futurā. Verū eo iureiurādo nihil deterritus, multos occidit, & quibusdā insignibus ciuibus uinctis, in magnā urbē missis, fratri Ioāni scripsit, se ab Antiochenis ob beneuolentiam eorū erga Dalassenū, exclusum fuisse. Hinc Dalassenus in insulā Platen relegatur, et Cōstantinus Ducas eius gener, de iniuria quiritans, & periuriū non dissimulās, turri cuidam includitur. Pòst Dalassenus etiā è Plata translatus, in turrim cōpingitur. Sub id tempus Agareni Myra ceperunt, Pazinacæ * passim è Romanis prouincijs prędas egerunt. Antiocheno duce Niceta mortuo, Constantinus & ipse Imperatoris frater, successit, altero eius fratre Protouestiario designato. Cū autē Agareni Africani & Siciliēses, insulas & oram maritimā infestarent: Romana classis multas eorū naues cū uiris demersit, multos uiuos cepit, quorum alij ad Imperatorē missi sunt, alij in littore trabibus affixi. Pācratius uerò Abasgiæ princeps, cui Romanus Imperator suā neptem desponderat, fœdus Romanū soluit, & quibus castellis & urbibus olim Romanis cesserat, ea rursus sibi uendicabat, fortassis, ut Romanorum iniuriam Imperatori, suæ coniugis patruo factam, ulcisceretur. Pazinacæ Istro sæpè traiecto prouincias malè tractarunt, captiuis omnibus interficiendis. Arabes Edessam obsederunt, eamq; expugnassent, nisi Antiochiæ Dux Constātinus, Imperatoris frater opem tulisset: cuius industriam sic remuneratus est Imperator, ut eum Orientalium legionum Domesticum crearet. Amere Aegypti principe mortuo: uidua illius, quæ Christiana erat, unà cum filio, pacem cum Romanis facere studuit. Quare Imperator inducias triginta annorum cum ea pepigit. Cùm duo fratres Agareni Siciliæ imperātes, inter se dissiderent, eorūq; alter Imperatoris opē implorasset:

Dalassenus in carcerē conijcitur.

Nicetas Antiochiæ Dux.

Cōstantinus Ducas.

Agareni Pazinacæ.

Constantinus Antiochiæ Dux & Domesticus orientis.

Abasgiæ defectio.

Edessa à Cōstantino defensa.

Aegyptiacæ induciæ.

ὡς πάλαι δὴ τὸν Σαοὺλ, οἱ δὲ μανίαν τε, καὶ παραφροσύνην. ὁ δ' ἐκτομίας Ἰωάννης τὴν ὅλην αὐτὸς διεδέξατο τῆς βασιλείας κυβέρνησιν, μοναχικὴν τὴν στολὴν πάλαι ἀμφιεσάμενος, τέως δὲ τυπῶν ἄχρι μόνου τοῦ σχήματος. Κωνσταντῖνος δὲ πατρίκιος ὁ Δαλασσηνὸς, οἴκοι διατρίβων, καὶ περὶ τοῦ νέου βασιλέως πυθόμενος, δυσανασχετῶν ἦν, ὅτι εἰς ἄνδρα τοιοῦτον ἡ βασιλεία περιέστη Ῥωμαίων. ἐθορυβοῦντο οὖν οἱ περὶ τὸν βασιλέα ἰσχυρῶς, δεδιότες, μή ποτε ὁ Δαλασσηνὸς τυραννίδι ἐπιθῆται. καὶ στέλλει ὁ Ἰωάννης τὸν ὅρκοις αὐτὸν βεβαιώσοντα, ὡς οὐδενὸς ἀηδοῦς πειραθήσεται, καὶ πείσοντα τὸν ἄνδρα τῷ βασιλεῖ προσελθεῖν. καὶ ὁ μὲν προσῆλθε, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀσπασίως προσήκατο, καὶ ἐδεξιώσατο δωρεαῖς, καὶ μείζονι ἀξιώματι ἐτίμησε, καὶ ἐν τῇ πόλει διάγειν ἐκέλευσε. Νικήτας δὲ ὁ τοῦ βασιλέως ὁμαίμων δοὺξ τῆς ὑπὸ Δάφνην Ἀντιοχείας προχειρισθεὶς, εἴρχθη παρὰ τῶν Ἀντιοχέων τῆς εἰς τὴν πόλιν εἰσόδου. πράκτορα γάρ τινα τῶν δημοσίων τελῶν, ὡς αὐτοῖς φορτικῶς προσενεχθέντα, ἀνελόντες οἱ τῆς Ἀντιοχείας πολῖται, καὶ δεδιότες, μὴ δίκας ὑπόσχοιεν τοῦ πλημμελήματος, οὕτως ἀπέκλεισαν αὐτῷ τὰς πύλας τῆς πόλεως. ὁ δ' ἐνόρκως αὐτοῖς παρασχόμενος πίστιν, ὡς οὐδὲν διὰ τὸν φόνον ὑποστήσονται κακὸν, παραχωρεῖται τῆς εἰσόδου. ἔπειτα οὐδὲν ὅρκους λογισάμενος, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινεν, ἐνίους δὲ τῶν παρ' αὐτοῖς ἐπισήμων δεσμίους ἔπεμψε πρὸς τὴν μεγαλόπολιν, γράψας τῷ ἀδελφῷ Ἰωάννῃ, διὰ τὴν πρὸς τὸν Δαλασσηνὸν εὔνοιαν ἀπεῖρξαι αὐτῷ τὴν εἴσοδον τοὺς Ἀντιοχεῖς. ἐντεῦθεν ὁ Δαλασσηνὸς εἰς τὴν νῆσον τὴν Πλάτην περιορίζεται, καὶ ὁ τῇ θυγατρὶ κηδεύσας αὐτῷ Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας τὴν ἀδικίαν ὀδυρόμενος, καὶ τὴν ἐπιορκίαν οὐ σιωπῶν, πύργῳ τινὶ κατακλείεται. ἔπειτα μετάγεται ὁ Δαλασσηνὸς ἐκ τῆς Πλάτης, καὶ πύργῳ καθείργνυται. ἑάλω δὲ τότε τοῖς μὲν ἐκ τῆς Ἄγαρ τὰ Μύρα, καὶ τοῖς Πατζινάκαις * λεία γέγονε τῶν Μυσῶν. τοῦ δὲ δουκὸς Ἀντιοχείας Νικήτα καταστρέψαντος τὴν ζωὴν, ὁ Κωνσταντῖνος ἀδελφὸς ὢν καὶ οὗτος τοῦ βασιλέως, ὑπὸ τῇ Ἀντιοχείᾳ τὸ τέλος τοῦτο διεδέξατο, καὶ ὁ ἕτερος αὐτοῦ ἀδελφὸς πρωτοβεστιάριος προεχειρίσθη. τῶν δ' Ἀφρικῶν μέντοι καὶ Σικελίας στόλος ἐκπλέων Ἀγαρηνῶν, ἐκάκου τάς τε νήσους καὶ τὰ παράλια, ἀλλὰ τούτους στόλος ὑπαντήσας Ῥωμαϊκὸς, πολλὰ μὲν τῶν σκαφῶν κατέδυσεν αὔτανδρα, πολλοὺς δ' ἐζώγρησε, καὶ τοὺς μὲν πρὸς τὸν βασιλέα ἐξέπεμψεν, οἱ δὲ ἀνεσκολοπίσθησαν κατὰ τὴν παράλιον. Παγκράτιος δὲ ὁ ἄρχων Ἀβασγίας, ᾧ τὴν οἰκείαν ἀνεψιὰν ὁ βασιλεὺς ἡρμόσατο Ῥωμανὸς, τάς τε πρὸς Ῥωμαίους σπονδὰς ἔλυσε, καὶ ὧν παρεχώρησε πρὶν Ῥωμαίοις φρουρίων καὶ πόλεων, ἐπελάβετο πάλιν, ὡς τάχα δίκας Ῥωμαίους πραττόμενος ὑπὲρ τοῦ βασιλέως καὶ θείου τῆς αὐτοῦ ὁμευνέτιδος. πολλάκις δ' οἱ Πατζινάκαι, καὶ τὸν Ἴστρον διαβαίνοντες, τὰ Ῥωμαίων κακῶς διετίθεντο, τοὺς ἁλισκομένους ἀφειδῶς ἀναιροῦντες. καὶ Ἄραβες τὴν Ἔδεσσαν ἐπολιόρκησαν, καὶ ἑάλω ἂν ἡ πόλις, εἰ μὴ ὁ δοὺξ Ἀντιοχείας Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ αὐτοκράτορος ἀδελφὸς αὐτῇ ἐπεκούρησεν. ὃν ὁ βασιλεὺς τῆς σπουδῆς ἀμειβόμενος, τῶν ἑῴων ταγμάτων δομέστικον προεβάλετο. τοῦ δὲ τῆς Αἰγύπτου κρατοῦντος Ἄμερ θανόντος, ἡ ἐκείνου γυνὴ, χριστιανὴ οὖσα, σπένδεσθαι σὺν τῷ υἱῷ μετὰ Ῥωμαίων ἐζήτησε. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκύρωσε μετ' αὐτῶν τριακοντούτεις σπονδάς. ἀδελφοὶ δὲ δύο Σαρακηνοὶ τῆς Σικελίας κρατοῦντες, πρὸς ἀλλήλους εἶχον διαφορὰς, ὧν θάτερος τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων προσπεφευγὼς, συμμαχίαν αἰτῶν. ἐστάλη τοίνυν ὁ πατρί-

περὶ τοῦ Δαλασσηνοῦ καὶ διὰ τίνα αἰτίαν κατεσχέθη.

περὶ τοῦ δ. [illegible]

περὶ Παγκρατίου τοῦ ἄρχοντος Ἀβασγίας.

περὶ σπονδῶν.

ὅτι μετὰ τῶν αἰγυπτίων οἱ ῥωμαῖοι ἐσπείσαντο.

ὁ πατρίκιος Γεώργιος ὁ Μανιάκης ἐστάλη βοηθήσων αὐτῷ, Λογγιβαρδίας προχειρισθεὶς στρατηγός. μήπω δὲ τῇ Σικελίᾳ καταλαβόντος τοῦ Μανιάκη, οἱ ταύτης ἡγεμονεύοντες σύγγονοι πρὸς ἀλλήλους ἐσπείσαντο, καὶ καταλαβόντα τὸν Μανιάκην ἀπελάσαι τῆς νήσου διεμελέτων, καὶ συμμαχίαν ἐξ Ἀφρικῆς μετεπέμψαντο. συρραγέντος δὲ πολέμου, τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐκράτει στράτευμα, καὶ φόνου πολλοῦ τῶν Καρχηδονίων γεγονότος, πόλεις μὲν πρότερον ἐξεπόρθησε δεκατρεῖς· εἶτα ἐπὶ τὸ πρόσω προβαίνων ὁ Μανιάκης, καὶ πᾶσαν τὴν Σικελίαν τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ προσήγαγε. μικροῦ δ᾽ αὖ ἑάλω ἡ Ἔδεσσα, δόλῳ αὐτὴν τῶν Ἀράβων μελετησάντων χειρώσασθαι. δώδεκα γὰρ αὐτῶν ἄρχοντες ἐπαγόμενοι καμήλους πεντακοσίας, ὧν ἑκάστη κιβώτια δύο ἐπόχει, ἴσον εἰς ἰσόζυγον, ἕκαστον δὲ τῶν κιβωτίων ὁπλίτην ἔχον ἐντὸς, ἔλεγον δ᾽ ἀπιέναι πρὸς βασιλέα δῶρα κομίζοντες· καὶ ἐβούλοντο, εἰ παραχωρηθεῖεν, νύκτωρ ἐξαγαγεῖν τὰ κιβώτια, τοὺς ἐν αὐτοῖς ὁπλίτας ἐξαγαγεῖν, καὶ τὴν πόλιν ἑλεῖν ἀνελόντες τὸν τῆς πόλεως στρατηγόν. τοὺς ἄρχοντας φιλοτίμως ἐκεῖνος ἐδέξατο. οἱ δ᾽ ἐκείνοις ὑπηρετοῦντες, μετὰ τῶν καμήλων ἐπὶ τῆς πόλεως ἦσαν ἔξω. προσαίτης δέ τις Ἀρμένιος, εἰδὼς καὶ τὴν Ἀράβων διάλεκτον, προσῆλθε τοῖς ἐκτὸς αὐλιζομένοις χρήματα αἰτήσων, ἤκουσε δ᾽ ἐκ κιβωτίου τινὸς ἐρωτῶντος, ὅπου εἰσί· καὶ εἰς τὴν πόλιν ἐλθὼν, ἀπήγγειλε τὸ δρᾶμα τῷ στρατηγῷ. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἄρχοντας τῶν Ἀράβων εὐωχουμένους ἐν τῇ πόλει κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐξελθὼν, καὶ τὰ κιβώτια διαρρήξας, τοὺς ἐν αὐτοῖς ὁπλίτας ἀπέκτεινεν ἅπαντας, καὶ εἰς τὴν πόλιν αὖθις ὑποστρέψας, τοὺς μὲν λοιποὺς τῶν ἀρχόντων αὐτῶν μαχαίρας ἔθετο ἔργον, ἑνὸς δὲ τὰς χεῖρας ἀποτεμὼν, τά τε ὦτα καὶ τὴν ῥῖνα ἀφῆκεν, ἵνα τοῖς οἴκοι τὸ σῶμα τὴν συμφορὰν καταγγέλλοι. ὁ δὲ Καρχηδόνιος τὸν ὄλεθρον τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ πεμφθέντων εἰς Σικελίαν μαθὼν, αὐτὸς εἰς τὴν νῆσον ἐστράτευσε μετὰ δυνάμεως πλείονος. καὶ ὁ Μανιάκης ἀντιστρατοπεδεύεται τοῖς Ἀγαρηνοῖς, καὶ τῷ τοῦ στόλου κατάρχοντι τῷ πατρικίῳ Στεφάνῳ τῷ τοῦ βασιλέως γαμβρῷ (συνεστάλη γὰρ καὶ οὗτος αὐτῷ μετὰ τοῦ στόλου) ἀσφαλῶς τηρεῖν ἐντέλλεται τὸν αἰγιαλὸν, ἵνα μὴ ἐξελθεῖν ἴσως ὁ Καρχηδόνιος ἐκδρᾶναι δυνήσεται. μάχης τοίνυν συστάσης, πλῆθος μὲν τῶν Ἀφρῶν ἀνῄρητο σχεδὸν κρεῖττον ἀριθμοῦ. ὁ δ᾽ αὐτῶν ἀρχηγὸς διαδρὰς ἐκ τῆς μάχης, καὶ κελητίῳ ἐμβεβηκὼς, λαθών τε τοὺς ἐν τῷ στόλῳ οἴκαδε διεσώσατο. ὅπερ τὸν Μανιάκην ἐν συμφορᾶς ἦγε μέρει, καὶ τῷ τοῦ στόλου ἄρχοντι ἐλοιδορεῖτο. τὸ δὲ τῇ συγγενείᾳ τῇ βασιλικῇ πεποιθότος, καὶ δυσχεραίνοντος πρὸς τὰς ὕβρεις, καί τι ἀντυπενεγκόντος, θυμῷ ληφθεὶς ὁ Μανιάκης, καὶ πληγὰς ἐντείνας αὐτῷ. ὁ δ᾽ αὐτίκα γράφει τῷ γυναικαδέλφῳ Ἰωάννῃ τῷ ἐκτομίᾳ, ὀρφανοτρόφῳ ἐπονομαζομένῳ, ἀποστασίαν ἐγχειρεῖν τὸν Μανιάκην. ἐντεῦθεν ὁ μὲν Μανιάκης δέσμιος ἐκεῖθεν ἀναχθεὶς, φυλακῇ παρεδόθη, ἡ σύμπασα δ᾽ ἀρχὴ τῷ Στεφάνῳ παρεδόθη. καὶ ἡ νῆσος οὐκ εἰς μακρὸν ὑπὸ τοὺς Ἀγαρηνοὺς αὖθις ἐγένετο, ἀπειρίᾳ καὶ ῥᾳθυμίᾳ τοῦ ἄρχοντος, καὶ πρὸ τούτων αἰσχροκερδείας, μόνης τῆς Μεσσήνης (πόλις δ᾽ αὕτη τῶν Σικελικῶν) περιλειφθείσης Ῥωμαίοις, καὶ ταύτης τοῦ ἐν αὐτῇ στρατηγοῦντος ἀνδραγαθίᾳ. οὗτος δ᾽ ἦν ὁ Κεκαυμένος Κατακαλών. ὃς οὐ τὴν πόλιν μόνον περιεφύλαξεν, ἀλλὰ καὶ χιλιάδας ἀνεῖλε τῶν ἐναντίων. ὁ δὲ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς, ὁ ἐκτομίας Ἰωάννης, δριμύτατον ξίφος ἐρῶν τοῦ προστῆναι τῆς ἐκκλησίας, ἐνίους τῶν ἀρχιερέων προσῳκειώσατο· οἳ αὐτῷ ἐπηγγείλαντο, καθαιρήσειν τὸν πατριάρχην Ἀλέξιον, ὡς οὐ ψήφῳ κοινῇ προχειρισθέντα, ἀλλ᾽

Patricius Georgius Maniaces auxilio illi missus est, Longobardiæ Prætor designatus. Qui antequã in Siciliam uenisset, illi inter se reconciliati, & Maniacem insulæ aditu prohibere conati, auxilia Carthagine euocarũt. Sed pugna commissa, Romanus exercitus uicit, magnaque cæde Carthaginensium edita, tredecim urbes principiò uastauit: deinde paulatim progrediens, Maniaces totam Siciliam Romano imperio restituit. Edessa uerò parum abfuit, quin ab Arabibus dolo caperetur. Nam duodecim eorum principes quingẽtos camelos Edessam adduxere, binas cistellas gestantes, quæ totidem armatos claudebant, simulantes se Imperatori munera oblaturos, sed si intromissi essent, in animo habebant, noctu eductis armatis urbẽ capere. Præter principes ad se ingressos honorificè excepit, eorũ ministris cum camelis adhuc extra urbem relictis. Sed quum quidam Armenius mendicus, Arabicæ linguæ gnarus, apud Arabes foris diuersantes mendicaret, audiuit quendam è cista percontantem, ubi essent: & urbem ingressus, cõmentum prætori aperuit. Is Arabum principes in urbe conuiuantes reliquit, & cum suis egressus, apertis cistis, armatos omnes interfecit, ac in urbem regressus, duces qui reliqui erant, gladio confecit, uno tantùm dimisso, ambabus manibus, naso & auribus truncato, qui cladem illam domi nunciaret. At Carthaginensis suarũ copiarum interitu cognito, ipse cum maiore exercitu in Siciliam proficiscitur. Maniaces castris contra eum positis, & classis præfecto Patricio Stephano Imperatoris affini (nam is quoque unà missus erat) mandat, ut oram maritimam diligenter tueatur, ne Carthaginensis uictus effugere queat. Prælio cõmisso, tanta multitudo Afrorum perijt, ut nullo propè numero comprehendi queat. Sed eorum princeps pugna elapsus, conscenso celoce, deceptis classiarijs, domum redijt. Id Maniaces ægerrimè ferens, classis præfecto conuiciatur. Is uerò Imperatoris affinitate frenis, quum iniquo animo contumelias accepisset, ac uicissim aliquid dixisset: à Maniace ira percito uerberatus, statim literis scriptis ad spadonem Ioannem uxoris suæ fratrem, cognomento ab alendis pupillis orphanotrophum, Maniacem calumniatur, ut defectionẽ molientem. Qua ille de causa uinctus in urbem ductus, custodiæ mandatur, omni autoritate in Stephanum translata, neque multò pòst insula in Agarenorum potestatem redijt, Ducis imperitia, socordia ac sordibus in primis, sola Messana (quæ & ipsa Siciliæ urbs est) uirtute Catacalonis Ambusti præfecti, Romanis conseruata, qui idẽ multa hostiũ millia cecidit. At Imperatoris frater, spado Ioannes, pontificatus cupiditate flagrans, quosdam ex primarijs sacerdotibus sibi cõciliauit, qui ei pollicebant, se loco motuos Alexiũ Patriarchã, ut qui non cõmunibus suffragijs, sed

Georgius Maniaces re in Sicilia bene gesta, male tractatur.

Agarenorũ dolo Edessam occupare conantiũ cædes.

Stephanus amoto Maniace amittit Siciliam.

Visus Catacalo Messanam defendit.

Orphanotrophus spe patriarchatus excidit.

Impe-

Imperatoris autoritate creatus esset. Ille uerò, Si, inquit, cōtra canones me Patriarcham esse factū asseritis, ij etiam qui à me electi sunt, loco moueantur. Id responsum effecit, ut cæteri sacerdotes à Patriarchæ accusatoribus disside rent, & orphanotrophus imposuoti reddere tur: qui ad quæstus excogitādos callidissimus, cùm multis insolitis exactionib subditos uexa ret, accidit ut soror eius Maria Michaelis Calaphatæ, qui pòst imperauit, mater, uotis exolutis, Epheso reuersa narraret, quàm miserè subditi nouis illis exactionibus tractarētur, ac peteret, ut onus illud laxaretur. Cui eū cachinno respōdit Orphanotrophus, eam sentire ut mulierem, quæ ignoraret, quantā pecuniā postulet imperium. Zoē uerò Imperatrix illi insidiata esse fertur. Medico enim potionē purgantem ei propinaturo muneribus & pollicitationibus persuasit, ut toxicum pro salutari medicina offerret, sed ille animaduersis insidijs, periculum euitauit. Cùm autem Respublica sic ab eo administraretur, fratres eius nō minus omnes exagitabant, homines iniustissimi & auarissimi: quos quum Imperator etiam ea de causa odisset, tamen maior frater spado Ioannes eos cohercetti non patiebatur, aliàs excusando, aliàs tegendo facinora eorum, uel ad cognitionem Imperatoris peruenirent. Cæterū morbo inualescente, & mentis alienatione sæpius inuadente: neq; frequēter in publicū prodijt Imperator, neq; pōpa regia usus est, neq; securus in solio regio sedens, respōsa dedit, sed uela circū suspensa, ij qui signa mali aduentantis obseruabāt (quæ quidē complura erāt) animaduersa mentis alienatione, statim obducebant, & astantes secedere iubebāt. Is uerò morbus ut subitò accedebat, ita etiā subitò recedebat. Sic affectus Michael, paulatim à cō spectu et accessu Imperatricis abstinebat, seu uerecūdia, q; pro tātis meritis talem ei gratiā reponeret, seu pudore, ne in morbo suo sæpissimè & subito corripiebatur, ab ea uideretī, seu ob corruptū corporis habitū, & ad coniugalē consuetudinem iam ineptū. Quidam uerò aiunt, eum uiris spiritualib. & adulteriū & cædem Imperatoris cōfessum, cum alia ab eis præcepta accepisse, tum ut re uenerea abstineret, eademq; de causa multū pecuniæ erogabat, & sacras ædes extruebat, & ad inclytū martyrem Demetriū Thessalonicā peregrinabat, illius mali depulsionem orās. Verū ad illud etiā hydrops accessit. Quæ cū frater eius Ioannes uideret, ueritus, ne eo subitò extincto, imperiū ad Zoēn iure hæreditario rediret, ipseq; cū omni familia exstirparetur: probabilib. uerbis Imperatori persuadet, ut nepotē ex sorore Michaelē in imperij successionē Cæsarē appellet. cui quia Zoë heres erat, ut dictū est, illam quoq; arte tractat. Ita matronā nobilem, matrē ignobilis pueri fingunt. Ambo enim fratres ea de re cū illa collocuti, Michaelē filium eius adoptiuū nomināt,

Orphanotrophi & fratrum rapacitas.

Orphanotrophi fratres.

Michael et publico, & consuetudine uxoris abstinet.

Michael Calaphates Cæsar appellatus, à Zoe adoptatur.

ἐξουσίᾳ βασιλικῇ. ὁ δέ, εἰ οὐ κανονικῶς, ὡς φατέ, γέγονα πατριάρχης, ἀπόθετος, καὶ ὅσοι παρ' ἐμοῦ ἐχειροτονήθησαν, καθαιρεθήτωσαν σὺν ἐμοί. τοῦτο τοὺς λοιποὺς τῶν ἀρχιερέων σκεδάσαι ἐκ τῶν τοῦ πατριάρχου κατηγορούντων ἀρχιερέων, καὶ ἔμεινεν ἀτέλεστος τοῦ ὀρφανοτρόφου ἡ ἔφεσις, πολλαῖς δὲ καὶ ἀσυνήθεσιν εἰσπράξεσιν οὗτος ἐξέτρυχε τὸ ὑπήκοον, πορμώτατος ἐν τούτοις γενόμενος. τῆς οὖν ἀδελφῆς αὐτοῦ Μαρίας, ἣ μήτηρ ἦν τοῦ ὕστερον βασιλεύσαντος Μιχαὴλ τοῦ Καλαφάτου, δι' εὐχὴν εἰς Ἔφεσον ἀπελθούσης, κἀκεῖθεν ἐπανελθούσης, καὶ διηγουμένης ὅσα πάσχουσιν οἱ τρύχοντες, τὰς καινὰς δασμοφορίας πραττόμενοι, καὶ ἀξιούσης ἀνεθῆναι τοῖς ὑπηκόοις τὸ τοῦ ἄχθους πολύ, ὁ ὀρφανοτρόφος ὑπερεγχάσας, ὡς γυνὴ φρονοῦσαν ἀνταπεκρίθη αὐτῇ, μὴ εἰδυῖα, ὅσων ἡ βασιλεία δεῖται ἀναλωμάτων. οὗτος ἐπιβουλευθῆναι λέγεται παρὰ τῆς βασιλίσσης Ζωῆς. φαρμακεῦσαι γὰρ αὐτὸν καθαρσίῳ τοῦ ἰατροῦ μέλλοντος, ἀναπεῖσαι τὸν φαρμακεύοντα δώροις καὶ ὑποσχέσεσι λέγουσι τὴν βασίλισσαν, ἀντὶ σωτηρίου προσενεγκεῖν αὐτῷ δηλητήριον. γνωσθέντος δὲ τοῦ ἐπιχειρήματος, διαδρᾶναι τὸν κίνδυνον. ἀλλ' οὕτω μὲν παρὰ τοῦ ὀρφανοτρόφου ἰωάννου τὰ κοινὰ ᾠκονόμητο, οὐ μεῖον δ' ἐκείνου οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ μέτριοι καὶ μᾶλλον ἐκείνου ξύμπαντες, ἄδικοί τε ὄντες καὶ φιλοχρηματώτατοι, οἳ διὰ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπηχθάνετο, ἀνεστέλλετο δὲ ἡ κακία αὐτοῖς ὁ συνεχωρεῖτο παρὰ τοῦ μείζονος ἀδελφοῦ τοῦ εὐνούχου ἰωάννου, ποτὲ μὲν παραιτουμένου αὐτούς, ποτὲ δὲ τὰς αὐτῶν πράξεις περικαλύπτοντος, καὶ οὐκ ἐῶντος εἰς γνῶσιν ἥκειν τοῦ αὐτοκράτορος. ἐπιτεινομένης δὲ τῆς νόσου κατακυριευούσης τοῦ βασιλέως, καὶ θαμὰ τῆς λεγομένης παραφορᾶς αὐτῷ ἐπιούσης, οὔτε προόδους ἐποιεῖτο συνεχῶς, οὔτε βασιλείοις πομπαῖς, οὔτ' ἐν βήμασιν ἐχρημάτιζε, ἐπὶ βασιλείου θρόνου αὐτὸς ἑδραζόμενος, ἀλλὰ παραπετάσματα περὶ αὐτὸν ἀπῃώρητο, καί τινες ἐπιτηρεῖν τεταγμένοι αὐτὸν παρίσταντο, οἳ ἐπειδάν τι σημεῖον εἶδον τῆς νόσου προσιούσης (πολλὰ δὲ ταύτης αὐτῷ προοίμια ἦσαν), εἷλκον ἐπ' ἐκεῖνον εὐθὺς τὰ παραπετάσματα, καὶ τοὺς παρόντας συγκαλύπτοντες, ἐξιέναι τοῖς παροῦσιν ἐνεκελεύοντο. τῷ δὲ ἀθρόον τε τὸ πάθος ἐπῄει, καὶ ἀθρόον ἀφίστατο. οὕτως οὖν ἔχων ὁ Μιχαὴλ κατὰ βραχὺ καὶ τοῦ ὁρᾶν τὴν βασίλισσαν καὶ τοῦ προσιέναι ἀπείχετο, ἢ αἰδούμενος, ὅτι οἷα ἀνθ' οἵων αὐτῇ ἀνταπέδωκεν, ἢ ὅτι θαμὰ καὶ ἐπιμόνως τὰ τοῦ πάθους αὐτῷ ἐπεγίνετο, αἰσχυνόμενος παρ' ἐκείνης ὁρᾶσθαι, ἢ διὰ τὴν ἕξιν τοῦ σώματος διεφθαρμένην, καὶ πρὸς μῖξιν μὴ πεφυκυῖαν. φασὶ δέ τινες, ὡς ἀνδράσι πνευματικοῖς ἐξομολογησάμενος τὸ τῆς μοιχείας καὶ τοῦ φόνου τοῦ βασιλέως ἁμάρτημα, παρ' ἐκείνων ἄλλας τε εἰληφέναι ἐντολάς, καὶ τῶν ἀφροδισίων ἀπέχεσθαι, γνώμῃ διὸ καὶ διαδόσεις ἐποιεῖτο χρημάτων πολλῶν, καὶ σεμνεῖα ᾠκοδόμει, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἀπῄει, τῷ καλλινίκῳ μάρτυρι Δημητρίῳ δεόμενος, ἵνα τι τοῦ πάθους εὕρῃ ἀλέξημα. τῷ δὲ καὶ νόσος ὑδερικὴ προσεγένετο. ὡς δ' οὕτως ἔχοντα τὸν ἀδελφὸν ἑώρα ὁ ἰωάννης, δείσας περὶ τῇ βασιλείᾳ, μὴ ἀθρόον θανόντος τοῦ αὐτοκράτορος, ὑπὸ τῇ Ζωῇ γένηται ὡς κληρονόμῳ αὐτῆς, κἀντεῦθεν αὐτός τε καὶ τὸ γένος ὅλον εἰς ἐξολόθρευσιν γένηται, μέτεισι τὸν αὐτοκράτορα πιθανότησι, καὶ πείθει τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοῦ τὸν Μιχαήλ, προχειρίσασθαι καίσαρα, ἵν' ἔφεδρος εἴη τῇ τῆς βασιλείας ἀρχῇ. ἐπεὶ δὲ τῆς βασιλείας, ὡς εἴρηται, κληρονόμον τὴν Ζωὴν ᾔδει, μέτεισι κἀκείνην, καὶ μητέρα τὴν εὐγενῆ τοῦ δυσγενοῦς ἀναπλάττουσιν. ἄμφω γὰρ τὼ ἀδελφὼ διαλεχθέντε αὐτῇ περὶ τούτου, εἰσποιητὸν ταύτης τὸν Μιχαὴλ υἱὸν ὀνομάζουσιν.

ἡ δὲ μετ'

ὅπως περὶ τὸ ὑπήκοον διέκειτο ὁ ὀρφανοτρόφος καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ.

ὅτι ἐπιβουλεύθη παρὰ τῆς βασιλίδος Ζωῆς ὁ ὀρφανοτρόφος.

ὅτι ὁ νόσος τῆς παραφορᾶς κατεκράτησε σφόδρα τοῦ βασιλέως.

ὅπως ἔσχε πρὸς τὴν βασίλισσαν ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ.

ὅτι καὶ ὑδέρῳ ἐνόσησεν ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ.

ὅτι ὁ Καλαφάτης Μιχαὴλ υἱοθετεῖται τῇ βασιλίσσῃ καὶ καῖσαρ ἀναγορεύεται.

ἡ δὲ μὴ τ' ἀντιτείνειν θαρροῦσα τοῖς ἐκείνων θελήμασι, καὶ ἄλλως εὔκολος οὖσα καὶ τὴν γνώμην εὐάγωγος, κατένευσε. καὶ συναθροισθείσης δὲ εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς γερουσίας ἐκ προκηρύγματος καὶ οἱ πληροῦντες τὴν τάξιν δὲ τὴν βασίλειον, ἐν δὲ μέσοις τούτοις ἡ βασιλὶς προαχθεῖσα καὶ τοῖς ἐγκιγκλίσι γενομένη τοῦ θυσιαστηρίου, ἐκεῖθεν εἰς παῖδα τὸν Μιχαὴλ, καὶ ὡς υἱὸν ἀγκαλίζεται. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ αὐτίκα Καίσαρα προχειρίζεται ἐκεῖνον, καὶ τὸ ἄθροισμα ἐπευφήμησεν. ἔδοξε μὲν οὖν ὁ Ἰωάννης ἤδη τὸ πᾶν κατωρθωκέναι, καὶ τὸ κράτος τῷ οἰκείῳ γένει περιπεποιηκέναι, τὸ δ' ἦν αἰτία τῆς πανωλεθρίας αὐτῷ τε καὶ τοῖς προσήκουσιν ἅπασιν, ὅπως δὲ ὁ λόγος δηλώσει κατὰ καιρόν. τῶν δὲ Βουλγάρων, ὡς ἤδη ἱστόρηται, ὑπὸ βασιλέως τοῦ Βασιλείου καταπολεμηθέντων, καὶ τῆς αὐτῶν βασιλείας καταλυθείσης, μέχρι μέν τινος ἔφερον οἱ βάρβαροι τὸν τῆς δουλείας ζυγόν. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἀποσείσασθαι διενοοῦντο καὶ διαφέλαζον, ἀλλὰ σφίσι τὸ ἄναρχον ἐκώλυε τὸ φρόνημα. ἀνὴρ δέ τις ἄσημος μὲν τὸ γένος, Δολιανὸς καλούμενος, δόλου δὲ μεστὸς καὶ δεινότητος, υἱὸν ἑαυτὸν ὑποφημίσας τοῦ Ἀαρὼν, ὃς τοῦ Σαμουὴλ τοῦ ἄρξαντος τοῦ ἔθνους ἦν ἀδελφὸς, ἐκ Βυζαντίου, ὡς λέγεται, ἀποδρὰς, καὶ πείσας τὸ ἔθνος παῖς εἶναι τοῦ Ἀαρὼν, ἐξ ἡμιγάμου ἐκείνῳ γενόμενος, ἀλλ' οὐκ ἐκ γνησίας εὐνῆς, ὡς βασιλεὺς τοῖς βαρβάροις ᾑρέθη. ἐκ τοῦδε δὲ εἰς φανερὰν ἀποστασίαν διεξέρραγε τὸ ἔθνος, καὶ εἰς λῃστείας ἐκινεῖτο, καὶ τὰ Ῥωμαίων κατέτρεχε. στέλλεται τοίνυν στρατηγός τις μετὰ δυνάμεως, ἵν' ἀνακόψῃ τὰς ἐκδρομὰς τοῖς λῃσταῖς. ὁ δὲ κακῶς τοῖς ὑπ' αὐτὸν προσφερόμενος, διηρέθισε τούτους καθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀπώλετο ἄν, εἰ μὴ ἀπέδρα νυκτός. ὁ γοῦν ὑπ' αὐτὸν στρατὸς δείσας, πρὸς ἀποστασίαν ἐχώρησε, καί τινα ἐξ ἑαυτῶν Τειχομηρὸν καλούμενον, ἐκ δὲ γένους φύντα Βουλγαρικοῦ, ἀρχηγὸν ἑαυτοῖς προχειρίζονται, καὶ βασιλέα Βουλγαρίας αὐτὸν ὀνομάζουσι. καὶ τὰ τῶν Βουλγάρων διῄρητο, τῶν μὲν τῷ Δολιανῷ, τῶν δὲ τῷ Τειχομηρῷ προσερρυηκότων. ἀλλὰ δόλῳ μετῆλθεν ὁ Δολιανὸς τὸν ἀντικαθιστάμενον. μετακαλεῖται γὰρ αὐτὸν ἐπὶ κοινωνίᾳ καὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς πρὸς Ῥωμαίους μάχης· καὶ ὃς πείθεται. ἐπεὶ γοῦν ἠνώθησαν ἄμφω οἱ ἀρχηγοὶ, καὶ τὸ πλῆθος τῶν Βουλγάρων συνήθροιστο, ὁ Δολιανὸς πρὸς τοὺς συνειλεγμένους ἔφη, μὴ ἄν ποτε σωθήσεσθαι τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος, ὑπ' ἀρχηγῶν δυοῖν κυβερνώμενον, καὶ εἰ τὴν σωτηρίαν ὑμῶν βούλεσθε, τὸν ἕνα ἡμῶν ποιήσατε ἐκποδών. εἰ μὲν οὖν ἐμὲ τοῦ γένους εἶναι τοῦ Σαμουὴλ οἴδατε, ἀποσκευάσασθε τὸν Τειχομηρόν. εἰ δ' οὔ, τούτῳ μὲν ἑαυτοὺς ὑποτάξατε, ἐμὲ δ' ἐκ μέσου ποιήσατε. ἐπὶ τούτοις βοὴ ἤρθη, καὶ οἱ τὴν βασιλείαν ξύμπαντες ἐπευφήμησαν, καὶ ὁ Τειχομηρὸς κατελεύσθη. ὁ δὲ Δολιανὸς αὐτοκράτωρ γενόμενος, αἱρεῖ τε τὸ Δυρράχιον, καὶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐχώρησε, καὶ τὴν Νικόπολιν καὶ τὰ ὑπ' αὐτὴν προσεποιήσατο, τῶν οἰκητόρων ἑκόντων προσχωρησάντων αὐτῷ, ἐπεὶ μὴ ἔφερον τὴν τοῦ ὀρφανοτρόφου ἀπληστίαν καὶ τὸ ἀκόρεστον. καὶ ὁ μὲν ὄντως λείαν Μυσῶν, τὸ τοῦ λόγου, τὰ Ῥωμαίων ἐτίθετο. ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς ἀγγελίας κομισθείσης αὐτῷ, αὐτόθεν ὥρμα καταλαβεῖν τὸν ἀποστατήσαντα, δεινὸν ἡγεῖσθαι λέγων, εἰ μηδὲν αὐτὸς τῇ βασιλείᾳ προσγενικὼς, μοῖραν ταύτης ἀφαιρεθεῖσαν τινὰ περιόψεται. ὅτι δὲ οἱ ἀπέγνωστο τὸ βιώσιμον (ἤδη γὰρ ὁ ὕδερος αὐτοῦ κατεκράτησε, καὶ αὐτῷ τὸ σῶμα διῴγκωτο) τότε συγγενεῖς ἀπεῖργον τῆς ἐκστρατείας αὐτὸν παρακαλοῦντες, καὶ οἱ προὔχοντες τῆς βουλῆς οὐκ ἐπῄνουν τὸ βούλευμα. ἀλλ' ἐκεῖνος ζήλῳ ῥωννύμενος, καὶ ἀντιτάττων τῇ ἀσθενείᾳ τὸ πρόθυμον, κατὰ τῶν ἀποστατῶν χωρεῖ, καὶ ἦν τὸ πρᾶγμα θαύματος ἄξιον. νυκτὸς γὰρ τῇ νόσῳ καταπονούμενος, καὶ οὐκ ἂν εἰς αὔριον ἀναστήσεσθαι προσδοκώμενος, ὁ δὲ ἡμέρας ἄρτι διαφαινούσης ἔφιππος τε

Πῶς ἀπεστάτησαν πάλιν τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος, καὶ δύο ἀρχηγοὶ ἐγένοντο, καὶ ὁ ἕτερος τὸν ἄλλον δόλῳ διαφθαρῆναι παρασκευάσας λιθοβοληθῆναι αὐτόν.

Ὅτι ὁ βασιλεὺς ὑδρωπιῶν ἐστράτευσε κατὰ Βουλγάρων.

Ea uerò quæ nec uoluntatibus eorū refragari auderet, et alioqui facilis ac tractabilis esset, annuit. Senatu igitur & * ijs qui ordinem imperatorium explent, in Blachernitã ædem conuocatis: Imperatrix producta in medium, & intra sacrarij cancellos progressa: inde Michaelem adoptatum, pro filio ulnis excipit, eundemq́ Imperator statim Cæsarē appellat, & populi frequentia cōsalutat. Ac Ioānes quidē se negociū omne cōfecisse iam, & imperium suæ familiæ cōstabilisse putabat: sed eo pacto et semetipsū, & oēs suos necessarios funditùs euertit, ut suo loco referet. Bulgari porrò ab Imperatore Basilio, ut dictum est, subacti, suo regno euerso iugum seruitutis ad tēpus tulerunt. Tandē uerò cùm de eo excutiendo, & detrectãdis imperatis cogitannbus dux & autor deesset: uir quidam obscuro ille quidem genere ortus Dolianus, sed doli & astutiæ plenus, Byzantio ut fertur, fuga elapsus, & se filium naturalem, non legitimū Aaronis, qui frater Samuelis fuit: principis Bulgarorū, professus, à Barbaris Rex eligitur. Ex eo tempore gens apertè defecit, & ad latrocinia conuersa est. Ad eorū igitur grassationes cohercendas, quidam Dux cum copijs missus, cùm milites suos malè tractaret, eorum iracūdia perisset, nisi aufugisset noctu. Eius uerò exercitus metu pœnæ defecit, & quendam è suo numero Tichomerum Bulgarū genere, ducem creat, & regem Bulgariæ nominat. Sic res Bulgarorum diuisæ sunt, alijs ad Dolianū, alijs ad Tichomerum confluentibus. Sed Dolianus aduersarium dolo aggressus, ad regni & belli Romani consortiū accersit. Qui cùm paruisset, congregato Bulgarico populo, Dolianus ait: Res Bulgarica nunquàm salua erit sub duobus regibus. Quòd si uestræ saluti consultū cupitis, alterū nostrū è medio tollite. Ac si me ex genere Samuelis esse nostis, Tichomerū amouete. Sin minus, illi parete, meq́ tollite. Hinc clamore sublato, ab omnibus Rex consalutatur, Tichomerus lapidibus obruitur. Dolianus ita rerum potitus, Dyrrachium capit, & Græciam aggressus, Nicopoli cum finitimo agro potitur, ultrò deditione facta à ciuibus, orphanotrophi insatiabilem rapacitatem non ferentibus, ac, ut prouerbio dicitur, Mysorum prædam facit Romanas dictiones. At Imperator defectione nunciata, ad autorem eius comprehendendum incitatus, iniquum esse dicebat, si ipse, qui nihil ad imperium attulisset, partem eius aliquam rapi ab ullo pateretur. Sed quia de salute eius iam desperatum erat (inualuerat enim hydrops tumefacto corpore) tum cognati expeditionē eius deprecabãtur, tum principes senatus consiliū improbabãt. Ille uerò æmulatione cōfirmatus, & corporis imbecillitatē animi uiribus sustentãs, cōtra seditiosos proficiscit, ac res mira quędã accidit. Nã cū noctu morbo opprimeret, nec postridie surrecturus putaret: diluculo in equo conspi-

Michael quamuis hydropicus Bulgariam recuperat.

Dolianus & Tichomerus temporarij Bulgarorum reges.

cōſpiciebatur, & exercitum præcedebat. ut in Bulgarorum fines uenerat, ſeq; ad acie decertandum parabat: priuſquā exercitus congrederentur, quiddam interuēnit, quòd Imperatori celerem uictoriā ſine labore ullo peperit. Nā

Aluſiani opera Bulgari ſubiguntur.

Aaronis illius filius, Patricius Aluſianus, cùm apud Romanos eſſet, atq; Imperatorem nonnihil offendiſſet, ea pœna mulctatus erat, ut domi ſe tenens neq; Regiam frequentaret, neq; Byzantium intraret, ſine permiſſu Imperatoris. Ea calamitate dolens, ubi gentis ſuæ defectionem cognorat, et Doliani electionem, cui parendum eſſet: domo effugit, mutatoq; ueſtitu, & Armenij habitu ſumpto, Theodorocani ſe famulum eſſe, & in caſtra ire ſimulans, à nemine agnitus eſt donec in Bulgariam perueniſſet: ac ne ibi quidem ſtatim ſe cognoſcendū præbuit, ſed inter colloquendū, Aaronis mentionem apud quoſdam interiecit, ac dixit: Si quis illius liberorum adeſſet: nunquid uobis legitimus ſpurio in regni ſuffragijs præferendus uideretur? Cùm omnes germanum Aaronis filium regem optarent, ut principatus in uirum cuius natales haud ambigui eſſent, quiq; ex uetuſta regia ſtirpe citra controuerſiā originem duceret: arcanum cuidam ex ijs, quibus Aaronia familia notior erat, aperit: qui cùm faciem illius oculis curioſius perluſtraſſet, tandem ſignum etiam indubitatum uidere cupit. Id uerò erat nigra macula in cubito dextro, denſis pilis circundata. Quod quum uidiſſet, iam omni ſcrupulo exempto, proſtratus, uiri pedes amplectitur, ac cæteros quoq; docet, adeſſe regij generis hominem. Multi igitur ab ambiguo illo auulſi, ad germanū ſe contulerunt. Sed cum diuiſo imperio, principibus inter ſe diſsidentibus regnum cōſiſtere omnino haud poſſe cenſerent, inter ſeſe paciſcuntur, ut communi conſilio Rempub. adminiſtrarent, nihilo ſecius uterque alteri ſuſpectus atq; inſidians. Verùm

Dolianus cæcatur.

Aluſianus ad inſidiandum promptior, Doliani dolum anteuertit. Nam conuiuio apparato, & collega inuitato: miſerum hominem inter pocula comprehenſum excæcat. Sic * Scythicæ gentis imperio ſolus potitus, Imperatori ſecretò nunciari iubet, ſe illi deditionem facturum, ſi clemēter ſuſcipiatur, & iuſtis præmijs non fraudetur. Ille nec acceſſum eius abnuit, & parem gratiam relaturum pollicetur. Cùm igitur ueniſſet, magiſter creatur. Imperator uerò gentem rege deſtitutam & diſperſam, ſtatim haud difficulter ſuperatam, Romano imperio rurſus ſubijcit, & in urbē reuerſus triumphat, cū multos alios captiuos, tum Dolianū

Michael fit monachus.

cæcatū adducens. Sed cùm malè haberet, nec longè à diſſolutione compagis abeſſet, deſpecto imperio relictaq; Regia, in monaſterium ſuburbanum à ſe extructū, mirificorum Anargyrorum indito nomine, ſecedit: ibiq; purpura cæteriſq; inſignibus imperij abiectis, raſo capillo initiat, & Chriſtianæ ſubmiſsionis lacer-

ὥρμητο, καὶ προῆγε τῆς στρατιᾶς. ὡς δ' ἐν τοῖς τῶν Βουλγάρων ὁρίοις ἐγένετο, ἡτοιμάζετο πρὸς ἀντιπαράταξιν. οὔπω δ' ἀλλήλοις τὰ τάγματα συνερρώγεσαν, καί τι συμβὰν ἀπόνως τάχα τῷ βασιλεῖ τὴν νίκην προσεπόρισεν. ὁ γὰρ τοῦ Ἀαρὼν ἐκείνου υἱός, ὁ πατρίκιος Ἀλουσιάνος, παρὰ Ῥωμαίοις ὤν, καί τι προσκεκρουκὼς τῷ κρατοῦντι, ἐπ' οἴκου μένειν κατεδεδίκαστο, καὶ μήτε προσιέναι πρὸς τὰ ἀνάκτορα, μήθ' ὅλως εἰσιέναι πρὸς τὸ Βυζάντιον, εἰ μὴ ἐπιτραπείη τὴν εἴσοδον. ἀθυμῶν γοῦν διὰ ταῦτα, ἐπεὶ δ' ἔγνωκε τὴν τοῦ ἔθνους ἀποστασίαν, καὶ τὴν τοῦ Δολιάνου αἵρεσιν εἰς τὸ ἄρχειν αὐτοῦ, ἀποδιδράσκει μὲν τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ μεταμφιέννυται, ἀρμενίου τι στολὴν περιθέμενος ἑαυτῷ, καὶ θεράποντα εἶναι τοῦ Θεοδωροκάνου πλαττόμενος, καὶ ἀπιέναι πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἔλαθε πάντας, καὶ πρὸς Βουλγαρίαν κατήντησεν. ἀλλ' οὐκ αὐτίκα δῆλον ἔθετο ἑαυτόν, προσομιλῶν δέ τισι, τοῦ Ἀαρὼν ἀνεμίμνησκε, καὶ ἆρα, ἔλεγεν, εἴ τις τῶν ἐκείνου παίδων παρῆν, ἔδοξεν ἂν ὑμῖν εἰς τὴν τοῦ ἔθνους ἀρχὴν προτιμότερος τοῦ νόθου ὁ γνήσιος. ὡς δὲ πάντες ἐπεποίηντο δι' εὐχῆς τὸ ὑπὸ γνησίου παιδὸς ἄρχεσθαι τοῦ Ἀαρών, καὶ τὴν βασιλείαν αὖθις αὐτῶν εἰς ἀναμφίβολον περιστῆναι ἄνδρα, καὶ τῷ πάλαι βασιλέων γένει προσήκοντα καθαρῶς, πιστοῦται τινὶ τὸ ἀπόρρητον τῶν μᾶλλον εἰδότων τὸ γένος τοῦ Ἀαρών. ὁ δὲ περιεργότερον αὐτῷ ἀνιχνεύσας τὸ εἶδος τοῖς ὀφθαλμοῖς, εἶτα καί τι σημεῖον εἰδὼς προσὸν αὐτῷ ἀναμφίβολον, καὶ τοῦτο ἰδεῖν ἀπαιτεῖ. τὸ δ' ἦν περὶ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα χρῶμά τι μέλαν, καὶ θρὶξ δασεῖα περὶ αὐτό. ἰδὼν οὖν καὶ τοῦτο, καὶ οὐκ ἔτι ἔχων ἐνδοιασμόν, περιβάλλει μὲν ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ ἀνδρός, καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ προσκυνήσεται. διδάσκει δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, τὸν ἐκ τοῦ βασιλείου γένους αὐτοῖς ἀφικόμενον. καὶ πολλοὶ τοῦ ἀμφιβόλου ἀπερρηγότες, τῷ γνησίῳ προσέθεντο, καὶ μεμέριστο ἡ ἀρχή. ὡς δ' οὐ πάντως τῆς βασιλείας αὐτοῖς συστησομένης, εἰ πρὸς ἀλλήλους οἱ ἀρχηγοὶ διαφέροιντο, κοινοπραγοῦσι, καὶ σπένδονται, ἀλλήλους δὲ καὶ ὑπώπτευον καὶ ἐνήδρευον. ἀλλ' ὀξύτερος εὑρέθη ὁ Ἀλουσιάνος πρὸς τὴν ἐπιβουλήν, καὶ τὴν τοῦ Δολιάνου προέφθασε δολιότητα. καὶ πότον ἑτοιμασάμενος, καὶ συμπότην παραλαβὼν τὸν συνάρχοντα, ἐπιτίθεται οἱ συμποσιάζοντι, καὶ ἐξορύττει τοῦ ἀθλίου τὰ ὄμματα, καὶ εἰς μίαν [illegible] ἀρχὴν τὸ σκυθικὸν περιΐσταται. εἶτα δὲ ἀπορρήτως μηνύει τῷ βασιλεῖ, βούλεσθαι προσχωρῆσαι αὐτῷ, εἰ εὐμενοῦς αὐτοῦ τεύξεται, καὶ ἀναλόγως οὐκ ἀμοιρήσει τῶν ἀμοιβῶν. ὁ δὲ τὴν ἔντευξιν προσήκατο, καὶ ἀξίως ἀμείψασθαι αὐτὸν ἐπηγγείλατο, καὶ ὃς αὐτίκα προσεληλύθει, καὶ τετίμητο μάγιστρος. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιθεὶς τῷ ἔθνει εὐθύς, τὸ δὲ ἄναρχον ὂν καὶ διεσπαρμένον, οὐ δυσέργως καταπολεμηθέν, αὖθις τῇ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ ὑπέκυψε, καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπανέζευξε, καὶ κατήγαγε θρίαμβον, αἰχμαλώτους τε πολλοὺς ἐπαγαγὼν ἐν αὐτῷ, καὶ τὸν Δολιάνον αὐτὸν πεπηρωμένον τὰ ὄμματα. εἶχε δ' ὁ αὐτοκράτωρ κακῶς, καὶ ἤδη τῇ λύσει προσήγγιζε τῆς συνθέσεως. καταφρονεῖ γοῦν τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐκ τῶν βασιλείων μεταχωρεῖ, καὶ ἄπεισιν εἰς ὅπερ αὐτὸς πρὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἐδείματο ἀσκητήριον, ὃ ἐπὶ τῇ κλήσει τῶν θαυματουργῶν Ἀναργύρων ὠνόμασεν. ἐκεῖθι δὴ γεγονώς, ἐκδιδύσκεται μὲν τὴν ἁλουργίδα καὶ τἄλλα πάντα τῆς βασιλείας γνωρίσματα, κείρεται δὲ τὴν τρίχα, καὶ τελεῖται τὴν ἱερὰν τελετήν, καὶ ἐπεν-

ὅπως ὁ ἀλουσιάνος ἔφυγεν ἐκ τῆς ῥωμαίων εἰς τοὺς βουλγάρους, καὶ ὅπως ἐγνωρίσθη τοῦ ἀαρὼν ὢν υἱός, καὶ ὅπως τὸν δολιανὸν κατασχὼν, ἐτύφλωσε.

ὅτι προσῆλθεν ὁ ἀλουσιάνος τῷ βασιλεῖ.

ὅπως ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀναργύρων καὶ ἐκάρη.

ἐπενδύεται, ῥάκει τε τῷ τριχίνῳ ταπεινώσεως, καὶ περιζώννυται τὸ θεῖον δέρας, τὸ τῆς ἑκουσίου νεκρώσεως σύμβολον, ὁ ἄκων καὶ ἄκων νεκρούμενος. ὡς οὖν ἠγγέλθη τῇ βασιλίσσῃ τὸ γεγονὸς, πεζὴ τῶν βασιλείων ὑπεξιοῦσα, ὡς πρὸς ἐκεῖνον ἀφίκετο. ὁ δὲ ταύτῃ τὰς θύρας ἀπέζευξε, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπείργνυσιν ἄφοδον, οὐκ οἶδα εἴτ' αἰδούμενος αὐθ' ὧν πρὸς αὐτὴν ἐπεδείξατο, εἴθ' ὅλος τῆς μετανοίας γενόμενος, καὶ μὴ θέλων εἰς μνήμην ἐλθεῖν τῆς πρὸς ἐκείνην παλαιᾶς διαθέσεως. ἡ μὲν οὖν μὴ ἐντυχοῦσα τῷ μιχαὴλ, ὑπενόστησεν. ὁ δὲ βραχύ τι τῇ μεταθέσει τοῦ βίου ἐπιβιώσας, πρὸς τὰς ἀϊδίους μονὰς μετέθετο τὴν ζωὴν, μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς τὸ πρὸς τὸν βασιλέα ῥωμανὸν αὐτῷ τολμηθὲν ἀπολοφυρόμενος. βασιλεὺς γεγονὼς ἐπιεικὴς καὶ χρηστὸς, ὅσον τὸ εἰς αὐτὸν, τὸ συγγενὲς δέ οἱ ὥσπερ κηλῖδά τινα παρατετρίφασιν αὐτῷ ... ἐκ τῆς ἐκείνου χρηστότητος. ἱστορεῖται δὲ ὁ βασιλεὺς οὗτος τοῖς μὲν ἐπ' ἔτος ἕβδομον τὸ σκῆπτρον κατασχεῖν τὸ ῥωμαϊκὸν, τοῖς δὲ καί τι τούτου ἐπέκεινα.

θάνατος τοῦ βασιλέως μιχαὴλ τοῦ παφλαγόνος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ καλαφάτου.

Ἧκε δ' ἡ τῶν ῥωμαίων ἀρχὴ πρὸς τὸν καίσαρα, πονήσαντος τοῦ μητραδέλφου αὐτοῦ τοῦ ἐκτομίου ἀνύοντος. ὁ μὲν γὰρ βασιλεὺς μιχαὴλ, καίσαρα τοῦτον ἐτίμησεν, ὡς προγέγραπται, εἶτα ὥσπερ μεταμελόμενος, οὐ χρηστὴν πρὸς ἐκεῖνον ἐτήρει διάθεσιν. ὅθεν καὶ ἔξω που τῆς πόλεως ὥριστο αὐτῷ ἡ καταγωγὴ, καὶ οὐδ' ἐφεῖτο τούτῳ, εἰ μὴ κελευσθείη, πρὸς τὸν βασιλέα φοιτᾶν. ἐπεὶ δὲ τῶν βασιλείων ὑπεξῆλθεν ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς εἴρηται, οἱ ἐκείνου αὐτάδελφοι, βασίλειον πλάττονται γράμμα, ἐπιτρέπον ἐκείνῳ τὴν πρὸς τὰ ἀνάκτορα πάροδον. καὶ ὁ μὲν ἀνελήλυθεν. ὁ δὲ πρῶτος τῶν ἀδελφῶν ὁ ὀρφανοτρόφος, μὴ δεῖν συμβουλεύσας ἐγχειρῆσαι πράξει τινὶ, γνώμης τῆς βασιλίδος χωρίς. προσίασι τοίνυν αὐτῇ, καὶ τοῖς ἐκείνης ποσὶ τὸν καίσαρα καταβάλλουσι, καὶ προΐσχονται τὴν εἰσποίησιν, καὶ πίστεις διδόασι, καὶ φρικώδεις ὅρκους ὀμνύουσιν, ἢ μὴν τοῦ ὀνόματος μόνου τῆς βασιλείας μετέχειν τὸν μιχαὴλ, ἐκείνης δ' εἶναι τὴν ἐξουσίαν, καὶ ὡς ἀργυρωνήτῳ, εἰ βούλεται, κεχρῆσθαι αὐτῷ. τούτοις ἐκείνην, καὶ ἄλλως εὐάγωγον οὖσαν, καταγοητεύσαντες, καὶ καταθέλξαντες τοῖς μειλίγμασι, συλῶσι καὶ τοῦ ἑαυτῶν ποιοῦσι θελήματος. καὶ ἐγχειρίζεται ὁ μιχαὴλ τὸ σκῆπτρον, καὶ ἀναδεῖται τῇ βασιλικῇ στεφάνῃ, ὁ ταύτης ἀνάξιος, οὐ μᾶλλον ἐκ γένους, καίτοι τοῦτο τυχὸν δυσγενέστατον καὶ ἀφανὲς (τὰς γὰρ τὰς νῆας καταπιττῶν ἦν αὐτῷ ὁ πατὴρ) ὅσον ἐκ τρόπων κακότητος. ἦν γὰρ ὕπουλος μὲν τὴν γνώμην, ἀγνώμων δὲ τὴν ψυχὴν καὶ ἀχάριστος, καὶ μήτε συγγενείας θεσμοὺς μήτε φιλίας αἰδούμενος, ἦν δέ οἱ καὶ ἡ γλῶττα πρὸς τὰ βουλεύματα τῆς ψυχῆς ἀσύμφωνος καὶ ἀσύμβατος, ἄλλα μὲν ἐνὶ φρεσὶ κεύθοντι, ἄλλα δὲ λέγοντι, καὶ ἐπὶ τούτοις ὑπέρτης ἄλλος βάσκανος ὁ ἀνὴρ, δουλοπρεπής τε περὶ τὰς τῶν καιρῶν δυσκολίας καὶ ἀνελεύθερος, δύσοργός τε καὶ εὐμετάβολος, οὐκ ἐξ ὀργῆς ῥᾷον μεταβαλλόμενος εἰς πραότητα, ἀλλ' ἐκ χρηστότητος διαθέσεως εἰς μῖσος ἐκ τοῦ τυχόντος μεταφερόμενος. ὁ δ' οὖν τοιοῦτος ὢν, ἐπὶ τὸν ἄξονα τῆς βασιλείας ἀνάγεται, τῷ δὲ ὀρφανοτρόφῳ καὶ θείῳ αὐτοῦ καὶ τῷ συγγενικῷ ξύμπαντι ὁ κολοφὼν γίνεται ἐπάξιος τῶν συμφορῶν. οὐ γὰρ ἐπὶ μακρὸν ἐτήρησε τὴν σκηνὴν καὶ τὴν προσποίησιν, ἀλλ' ἐπ' ὀλίγας βραχείας ἡμέρας δεσπότην τὸν θεῖον ὀνομάζων, καὶ συν-

ὅτι ἀδελφοὶ εἰς τὰ βασίλεια ἀνάγουσι καίσαρα Μιχαήλ.

ἀνάρρησις εἰς βασιλέα τοῦ καίσαρος καὶ οἷος ἦν τὸ ἦθος ὁ μιχαήλ.

ὅπως ἐνύβριζε πρὸς τὸν θεῖον αὐτοῦ τὸν ὀρφανοτρόφον.

na induta, sacro uellere uoluntariæ mortificationis signo cingitur, iam uel ingratis mortificādus. Eo facto nunciato, Imperatrix pedes illò profecta excluditur, ad colloquiū non ādmissa: haud scio num uerecundia malæ tractationis, an quod totus pœnitentiæ deditus, ueteris erga illam affectionis memoriam renouare noluerit. Sic illa Michaelem non allocuta, discessit. Ipse uerò isti mutationi haud diu superstes, usq; ad extremum spiritum admissum, in Romanum facinus deplorare nunquam destitit. In Imperio se clementem & æquum prębuit, quantum in ipso fuit, sed fratres bonitati eius quandam ignominię quasi maculam asperserunt. Regnasse fertur ab alijs annos septem, ab alijs paulò diutius.

IMPERIVM MICHAELIS Calaphati.

Romanorum uerò maiestas ad Cæsarem deuenit, auunculi eius industria. Nam Michael Imperator, Cæsarem illum quidem appellarat, ut suprà scripsimus, sed ueluti facti pœnitens, beneuolentiam erga illum non conseruarat. Vnde & extra urbem diuersorium ei constitutum erat, neq; permissum adire Imperatorem, nisi iuberetur. Sed cum is Regia excessisset, ut dictum est, fratres illius, nomine imperatorio literas cōfinxerunt, quibus illi accessus in Regiam permittebatur. Quò cum uenisset, autore Orphanotropho nullam rem sine consensu Imperatricis suscipiendam censuit. Eam igitur adeunt, & Cęsare ad pedes illius prostrato, adoptionis commonefaciunt, fideq; data sanctissimè iurant, Michaelem uerbotenus duntaxat, Imperatorem fore, illius uerò autoritatem omnem esse oportere, usuramq; ipsis non secus ac ære & libra emptis mancipijs. His illam, per se quoque facilem, præstigijs ac blanditijs delinitam ita ceperunt, ut in ipsorum potestate esset. Itaq; Michael sceptrum accipit, & regia corona redimitur, qua indignus erat, nō tam ob genus uilissimum & obscurum (pater enim eius naues picare solebat) quàm ob morum improbitatem. Fuit enim ingenio subdolo, animo iniquo & ingrato, neque cognationis nec amicitiæ iura reuerens, lingua porrò ab animi sententia dissentiente ac discrepante, alia tegere, alia dicere solitus. Ad ea accedebat singularis inuidentia. Temporibus difficilibus seruilis erat & illiberalis, iracundus & mutabilis: sic tamen, ut à beneuolentia facilius quauis de causa ad maleuolentiam declinaret, quàm ab iracundia ad clementiam. Quamuis autem talis esset, ad gubernacula imperij ascendit, in ruinam & exitium Orphanotrophi auunculi, & totius familiæ suæ. Neque enim fictos & simulatos mores diu tenuit, sed perpaucis diebus auunculum dominum appellauit, confessu suo di-

Calaphates Orphanotrophi opera potitur Imperio.

Calaphatæ natales & mores.

Orphanotrophus male tractatur à Calaphate.

gnatus, & omnia ad illũ retulit. Deinde paulatim aliquid de honore subtraxit, Pòst plerisque in rebus eius autoritatem nihili fecit, & aliàs aliud egit, quo ille morderetur. Qui etsi studium erga nepotem suum damnabat, tamen quid in præsentia faceret, non habebat, sed clàm nescio quid cum animo suo agitans, rarius adibat Imperatorem. Enimuero controuersia inter ipsum & fratrem Constantinum orta, cui soli ex omnibus necessarijs Imperator adhærebat, ac nobilissimi titulũ concesserat: cum Imperator Constantinum non castigasset, ob Orphanotrophum asperius se præsente increpatum: ille dolore contumeliç exacerbatus; longius ab urbe recessit. Quo cognito magnam Senatus partem ad se attraxit, non quòd eum tanta beneuolentia prosequerentur, sed ut eius beneuolentiam colligerent. Imperator uerò multorum ad illum conuentum metuens, per literas ei superbia obiecta, petit ut ad se ueniat. Sed cum ille iret, non expectato auunculi aduentu, ludis Circensibus in theatrum se contulerat. Eo igitur non inuento, ob contumeliam adhuc ira æstuans Orphanotrophus, recedit. Tum uerò Imperator in manifestas inimicitias erumpit, missaque naue eum adesse iubet, ut superbiæ suæ rationem reddat, & ad Regiam nauigantem, ex superiore loco, nota ijs a quibus uehebatur tessera data, aditu prohibet, statimque missa triremi hominẽ relegat, hoc modo remuneratus eum, cuius beneficio primùm Cęsar, pòst etiã Imperator fuerat designatus. Quem cum amouisset, cognatos inuadit, & uiros nõ sexu duntaxat, sed ætate etiam, barbatos iam, maritos & patres, uirilibus exectis, eunuchos facit. Cum de cognato sanguine ita triũphasset, unum sibi Herculanum certamen superesse ratus Imperatricis etiam exigendæ, ad id quoque se parat, suasu & impulsu Constantini auunculi. Filius igitur ignobilissimus contra matrem nobilissimam rumores spargit & crimina comminiscitur, eamque insontem ueneficam uocat, uitæque suæ insidiari queritur. Et quid ambages agam? Eijcit eam regia, & in Principis insulam relegat, denique benè de se meritam tondet, aliumque habitum sumere cogit, & pro purpura, quę ab atauis inde illi cõueniebat, lacernam induere. Quo ille facto, quasi rebus omnibus cõfectis lætus atque insolens, lusibus & delicijs se dedebat. Cęterũ uindicta nõ dormitãs, celeriter iniquũ & ingratũ hominẽ est assecuta. Nam facinore illo in urbe uulgato, omnes mœstos & tristes erat cernere, nec secus atque in propria calamitate affectos. Tandẽ etiam conuicia in tyrannũ iaciebãt. Mulierũ uerò cętus lugebãt & Imperatricẽ inuocabãt. Postremò tota ciuitas in manifestã erupit seditionẽ. Et ut audaciã illi9 ulciscerent, uita neglecta, quicqd erat obuiũ, eo dexteras armãtes, ad Regiã cõcurrerũt. Illũ uerò

Calaphates cognatos castrat et Zoē relegat.

Seditio ob Zoen relegatam.

ἐκείνῳ αὐτῷ ἀξιῶν, καὶ πάντα ἐπ' ἐκείνῳ τιθέμενος, ὕστε ὑφῄρει τι τῆς τιμῆς, ὥστε οὐκ ἦν αὐτῷ προσέχων ἐν τοῖς πλείοσι, καὶ ἄλλοτε ἄλλο τι πρὸς τὸ δάκνειν ἐτεχνάζετο αὐτόν, φιλοδίκαιον. τῷ δὲ μετέμελε τῆς εἰς τὸν ἀνεψιὸν σπουδῆς, οὐκ εἶχε δ' ὅτι καὶ δράσειεν ἐξ ἑτοίμου, ἀλλ' ἐβυσσοδόμευε τὸ ἐγχείρημα, τέως δὲ οὐ συνεχῶς προσῄει τῷ βασιλεῖ. διαφορᾶς δὲ πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ γενομένης, ᾧ μόνῳ ἐξ ἁπάσης τῆς συγγενείας ὁ Μιχαὴλ προσέκειτο, καὶ ἐτίμησε νωβελίσσιμον, καὶ τραχυνθέντος ἐκείνου ἐπὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ βασιλέως [illegible]. ὁ Ἰωάννης τοῖς λόγοις ἀχθεὶς καὶ μᾶλλον ὅτι μὴ παρὰ τοῦ βασιλέως διὰ τὰς πρὸς αὐτὸν λοιδορίας ἐπετετίμητο, ἀπεδυσπέτησέ τε, καὶ πόρρω που τοῦ ἄστεος γέγονε. τοῦτο δὲ γνοὺς πολύ τι τῆς γερουσίας μέρος συνεπεσπάσατο, ὥστε αὐτῷ προσφοιτᾶν οὐκ εὐνοίᾳ, ἀλλ' ἵν' ἐφ' ἑαυτοὺς τὴν αὐτοῦ εὐμένειαν ἐφελκύσωνται. καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν πρὸς ἐκεῖνον συνέλευσιν τῶν πολλῶν εὐλαβηθείς, διὰ γραμμάτων αὐτῷ τὴν ὑπεροψίαν προσονειδίσας, καὶ κατιδεῖν ἠξίου ἀφιχθῆναι. καὶ ὁ μὲν ᾔει, ὁ δὲ μὴ ἀναμείνας τοῦ θείου τὴν ἄφιξιν, ἐπορεύετο πρὸς τὸ θέατρον, ἦν γὰρ ἡμέρα ἵπποις ἁμιλλητήριος. ὡς δ' ἐλθὼν ὁ θεῖος οὐχ εὗρε τὸν βασιλεύοντα, ὑπὸ τοῦ θυμοῦ ὑποβρύχιος, ὡς ὀργῆς ἐκκαιόμενος, ὑπονοστεῖ. καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ τὴν δυσμένειαν εἰς πρᾶξιν ἐξήνεγκε, καὶ σκάφει στείλας ἐκάλεσεν αὐτόν, δώσοντα λόγον τῆς εἰς ἐκεῖνον ὑπεροψίας, καὶ ὁ μὲν ἔπλει πρὸς τὰ βασίλεια. ὁ δὲ βασιλεὺς ἄνωθεν διά τινος συνθήματος, ὃ τοῖς ἄγουσι τὸν Ἰωάννην προέγνωστο, ἐπέσχε τὴν εἰς τὰ βασίλεια πάροδον, αὐτίκα δὲ τριήρους ἐπιλαβέσθαι λαμβάνει τοῦτον, καὶ ὑπερόριον τίθησι. τοιούτοις ἠμείψατο τὸν εὐεργέτην, ὁ δι' ἐκείνου καῖσαρ, ὕστερον καὶ βασιλεὺς γεγονώς. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνον ἐκ μέσου πεποίηκε, μέτεισι τὸ συγγενές, καὶ ἄνδρας οὐχὶ τῇ τῆς φύσεως μόνῃ ἀνδρῶν σημασίᾳ, ἀλλὰ καὶ τῇ σημαινούσῃ τοὺς γήμαντας, καὶ εἰς τὴν ἀνδρῶν ἡλικίαν ἐληλακότας ὑπηνήτας ἤδη καὶ παίδων γεγονότας πατέρας, τῶν παιδογόνων μορίων ἀπεστέρει, καὶ τὴν ἐκτομίας εἰργάζετο. ὡς δὲ περὶ τοῦ ὁμογενοῦς αἵματος τοιοῦτον ἤγειρε τρόπαιον, ἵνα ἐπιπολὺ λείπεσθαι αὐτῷ νομίζῃ ἡράκλειον ἆθλον, τὸ καὶ τὴν βασιλίδα ἀποσκευάσασθαι, καὶ πρὸς τοῦτο λοιπὸν ἀποδύεται φέροντα πρὸς τοὔργον καὶ τὸν θεῖον ἔχων Κωνσταντῖνον καὶ παραθήγοντα. λογοποιεῖ τοίνυν ὁ δυσγενέστατος παῖς περὶ τῆς εὐγενεστάτης μητρός, καὶ συμπλάσσει κατ' αὐτῆς αἰτιάματα, φαρμακόν τε καλεῖ, καὶ ἐπιβουλεύειν αὐτοῦ τῇ ζωῇ τὴν ἀθῴαν καταγορεῖ. καὶ τί δεῖ κύκλους ἑλίττειν; ἐξωθεῖ τῶν βασιλείων αὐτήν, καὶ περιορίζει τῇ νήσῳ τοῦ πρίγκιπος λεγομένῃ, καὶ τέλος ἀποκείρει τὴν εὐεργέτιν καὶ μεταμφιέννυσι, καὶ ἀντὶ τῆς ἐκ προγονίας προσηκούσης αὐτῇ πορφύρας φιλολόγως τριβώνιον. καὶ ὁ μὲν ὡς ἤδη τὸ πᾶν ἀνύσας, ἐχαιρέ τε καὶ γαῦρος ὤφθη, καὶ παιδιαῖς ἑαυτὸν ἐπεδίδου καὶ τρυφαῖς. ἡ δὲ δίκη οὐκ ἐπηγρύπνησεν, ἀλλ' αὐτίκα μετῆλθε τὸν ἀλιτήριον. ὡς γὰρ τὸ περὶ τὴν βασιλίδα δρᾶμα τοῖς ἐν τῇ πόλει ἐκεκήρυκτο, κατηφείαν ἦν ὁρᾶν παρὰ πᾶσι καὶ σκυθρωπότητα, καὶ ὡς ἐν οἰκείᾳ συμφορᾷ διετίθετο ἕκαστος. ὅτε καὶ φανερῶς ἐλοιδοροῦντο τῷ τυραννήσαντι. αἱ δὲ γυναῖκες καὶ θρήνους συνίστων, ἀνακαλούμεναι τὴν βασίλισσαν. καὶ τέλος εἰς στάσιν φανερὰν ἀνερράγησαν οἱ τῆς πόλεως ξύμπαντες. καὶ ἵνα τὴν τόλμαν τιμωρήσωνται, οὐδ' ὡς ἐφείσαντο τῆς οἰκείας ζωῆς, ἀλλ' ἕκαστος τὸ προστυχὸν τὴν δεξιὰν ὁπλίσας, συνέθεον ἐπὶ τὰ ἀνάκτορα. τὸν δέ, πρῶτον

μὲν ἑ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

μὲν οὖν πρῶτα, τὸ τῆς πλήθους συγκίνημα ἐθορύβησεν, ὅτε τὸν δῆμον ὁρῶν ἐκμαινόμενον, ὡς λόχους τε συνισταμένους, καὶ τὸν λαὸν συρρέοντα, τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ἀμφιβόλους τὰς γνώμας κατανοῶν (ἐκμισεῖς γὰρ τὸ περὶ τὴν βασίλισσαν μεμίσηται τόλμημα) περιδεής τε καὶ ἀγώνιος γέγονεν. ἀλλά τι μικρὸν τῆς ἀγωνίας αὐτῷ ὁ νωβελίσσιμος ἐπεκούφισεν. οἴκοι γὰρ ὤν, καὶ τὴν στάσιν μεμαθηκὼς, τοὺς περὶ αὐτὸν ὁπλίσας (πολλοὶ δ᾽ αὐτῷ περιετρέφοντο) διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς παρελθὼν, εἰσῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ αὐτίκα στέλλει τοὺς ἐπανάξοντας τὴν βασίλισσαν, τοῖς δὲ στασιάζουσιν ἀντέστησέ τινας ἐκ τῶν ἀφανοῦς βέλη κατ᾽ αὐτῶν ἀφιέντας, καὶ λίθους ἐκ σφενδονῶν, ἐξ ὧν οὐ βραχεῖς ἀνῃρέθησαν. ἤδη δὲ τὴν βασιλίδα ἀνακομισθεῖσαν ἐπέστησαν ἤδη μετεώρου τοῦ θεάτρου, τοῖς στασιάζουσιν ἐπεδείκνυον, ἵνα δῆθεν αὖθις κατευνασθῇ ὁ θυμὸς, ἀνακληθείσης τῆς σφετέρας δεσποίνης. τοῖς δὲ τοῦτο μᾶλλον αὐτῶν ἐξῆψε τὸν θυμὸν, καὶ ἐξέκαυσε τὴν ὀργήν. ὡς γὰρ μετημφιεσμένην αὐτὴν ἑωράκεισαν, ἔτι πλέον ἀνεζωπύρησαν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ τῆς κακονοίας τοῦ τυραννοῦντος μισοῦντες, ἀφίστανται μὲν τῆς βασιλίδος Ζωῆς, πρὸς δὲ τὴν Θεοδώραν τὴν ταύτης σύγγονον τρέπονται, ἤδη προσχήματι μεταμφιασθεῖσαν ἐκείνην παρὰ τῆς ἀδελφῆς, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδίδαξε, καί τινα τῶν πατρῴων αὐτῆς θεραπόντων παραλαβόντες, ἀφηγούμενον ἐπ᾽ αὐτὴν, καὶ ταύτην τῆς κατοικίας ἐξαγαγόντες, καὶ οἷον περὶ αὐτὴν συνασπίσαντες, εἰς τὸ μέγα τέμενος ἄγουσι τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας, καὶ παρὰ παντὸς τοῦ τε τῆς βουλῆς, καὶ τοῦ δήμου καὶ αὐτοῦ τοῦ τῆς ἐκκλησίας ἡ Θεοδώρα αὐγοῦστα βασιλὶς ἀνηγόρευτο. τοῦτο δὲ πᾶσαν ἐλπίδα τῷ Μιχαὴλ καὶ τοῖς περὶ ἐκεῖνον ἀπέσβεσε, καὶ δεδιὼς περὶ τῇ ζωῇ, τῶν βασιλείων μεθίσταται, καὶ νηῒ τῶν βασιλικῶν ἐμβιβασθεὶς αὐτός τε καὶ ὁ νωβελίσσιμος, εἰς τὴν περιώνυμον ἀπῆλθον τοῦ Στουδίου μονὴν, τὰ μὲν τῆς βασιλείας γνωρίσματα ἀποθέμενος, μοναχοῦ δ᾽ ἐκεῖθεν περιθέμενος ἀμφίαν. ἐπεὶ δ᾽ ἐγνώσθη τοῦτο τῷ δήμῳ, οὐκ εἶχον ὅπως ἐκ τῆς χαρᾶς κατάσχωσιν ἑαυτοὺς, καὶ ἐπ᾽ ἐκεῖνον συνέθεον. ἤδη δὲ κλινούσης ἡμέρας, οἱ περὶ τὴν Θεοδώραν δείσαντες, μὴ ἡ βασιλὶς Ζωὴ αὖθις τὸν ἐκβεβλημένον ἀνακαλέσηται, ἵνα μὴ τὴν ἀδελφὴν αὐτῇ συγκοινωνὸν ἔχῃ τῆς βασιλείας, ἐκπέμπουσι τοὺς τὰ ὄμματα καὶ ἀμφοῖν ἐξορύξοντας. οἱ μὲν οὖν ἐξ αὐτοῦ τοῦ θυσιαστηρίου τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς ἐκσπασθέντες, ἀπήγοντο. τὸ δὲ πλῆθος συρρεῦσαν περὶ αὐτοὺς, ἐνύβριζόν τε καὶ ἐπετώθαζον, καὶ μέλη συντιθέντες, ἐπετραγῴδουν αὐτοῖς. ὡς δ᾽ ᾖκον περὶ τὸ σίγμα (τόπος δ᾽ οὗτος ἐκκαλούμενός τε) ἐκεῖ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττουσιν, ὁ μὲν Κωνσταντῖνος γενναίως φέρων τὴν συμφορὰν, ὁ δὲ Μιχαὴλ θρηνῶν τε καὶ ὀδυρόμενος. ἐπεὶ δὲ ἀμφοῖν σκότος ἐπεκάλυψε, πρὸς τὴν Θεοδώραν οἱ τὴν πήρωσιν ἐκείνοις χειρίσαντες, ἐπανῆλθον, ἔτι περὶ τὸν μέγαν τεμένει προσμένουσαν. ἡ δὲ Ζωὴ ἐτύγχανε περὶ τὰ βασίλεια. ἦν μὲν οὖν αὐτῇ τὸ βουλόμενον, μὴ προσοικειῶσαι τοῦ κράτους κοινωνὸν τὴν ὁμαίμονα, ζηλοτυπία γὰρ ἐκράτει. ἀλλ᾽ οἱ τῆς γερουσίας καὶ ἄμφω σεβόμενοι, τὴν μὲν ὡς βασιλίδα σφῶν ἐκ μακροῦ, τὴν δὲ, ὡς ἄρτι ἀναρρηθεῖσαν, καὶ τοῦ καταλυθῆναι τὴν τυραννίδα γενομένην αἰτίαν, πείθουσι τὴν πρεσβυτέραν, κοινωνὸν τοῦ κράτους προσειληφέναι τὴν ἀδελφήν. εἴκει τοίνυν καὶ ἡ Θεοδώρα πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ συμμετέχει τοῦ κράτους τῇ ἀδελφῇ, οἱ δὲ δύο ὑπερόριοι οἱ πηρωθέντες τοὺς ὀφθαλμοὺς κατεκρίνοντο, τῆς βασιλείας αὐτοῖς ἤδη μῆνας τέσσαρας καὶ πρὸς ἡμέρας συντελεσάσης, ὡς εἴθε γε καὶ βραχυτέραν.

ὅτι διὰ τὴν στάσιν ἀνεκομίσθη ἡ βασίλισσα καὶ ὁ λαὸς μισοθυμοῦσαν ἰδὼν αὐτὴν ἔτι πλέον ἐθυμώθη.

ὅτι πρὸς τὴν Θεοδώραν ἀδελφὴν τῆς βασιλίσσης τὸ πλῆθος τραπὲν, ἀγαγὸν αὐτὴν ἀνηγόρευσεν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ εἰς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου ὁ Μιχαὴλ καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ἀπῆλθον.

ὅτι ἐξωρύχθησαν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ ὁ νωβελίσιμος Κωνσταντῖνος ἄνω τῇ ἐκκλησίᾳ(?) σαν.

principiò motus populi non adeò commouit, sed cum plebem furere uideret, seq; centuriare, & affluere turbam, suos autem satellites, animi esse dubios cerneret. (Nam ij quoque facinus in Imperatricem admissum oderant) territus æstuare cœpit. Sed eum angorem Nobilissimus ei nonnihil leuauit. Qui cum domi seditionem cognouisset, suis ministris, quos alebat plurimos, armatis, per medium forum in Regiam abijt, statimq; mittit, qui Imperatricem reducant, & seditiosis quosdā opponit, qui ex occulto eos telis peterent, & fundis incesserent, unde nō sanè pauci perierunt. Imperatricem uerò iam reductam, atq; in summo theatro collocatam, tumultuantibus ostenderūt, ut uisa domina, furor eorum cōpesceretur. Id uerò uelut incentiuum quoddam seditionis fuit, & iracundiam populi inflammauit. Nam conspecta uestium mutatione, bellum uiolentius exarsit, ac tyrannicę malignitatis odia relicta Imperatrice Zoe, ad sororem eius Theodoram conuersi: quæ & ipsa, ut suprà expositum est, sororis iussu habitum mutarat, duce quodam paterno eius famulo, ueluti militari globo circundatam, ex ædibus in magnam Ecclesiam Diuini uerbi sapientiæ perduxerunt: ubi à toto senatu, populo & sacerdotibus, Augusta & Imperatrix est cōsalutata. Ea res Michaeli & suis omnem spem ademit. Itaq; uitæ metuens, relicta regia cum Nobilissimo naui Imperatoria conscensa, in celebre Studij monasterium, abiectis Imperij insignibus, habituq; monastico sumpto, concessit. Quo populus cognito, lætitiam dissimulare nequiens, ad illum concurrit. Die uerò iam ad occasum uergente, Theodoræ studiosi ueriti, ne Zoe eiectum reuocaret, quò sororem consortem Imperij habere non cogeretur, mittunt, qui utriq; oculos effodiant. Cum igitur ex ipso sacrario Studiensis monasterij extracti, abducerentur: multitudo quæ illò confluxerat, eis illudebat & insultabat, cantilenas quasdam tanquam in tragœdia occinens, donec eis in loco qui Sigma dicitur, oculi sunt effossi, Constantino calamitatem eam fortiter ferente: Michaele uerò quiritāte & lamentāte. Ea re peracta ministri pœnæ ad Theodoram adhuc in templo uersantem redierunt. Zoæ uerò in Regiam reuersæ minimè placebat, ut erat ambitiosissima, sororem potestatis consortium admittere. Verum Senatus utranque uenerans, hanc ut iam pridem Imperatricem suam, illam, ut recens designatam, & euersæ tyrānidis causam: natu maiori persuadet, ut sororem collegam admittat. Theodora igitur Regiam ingressa pari cum Zoe potestate usa est, cęcati autem exilio multati sunt: Imperio eorum quatuor mensibus et quinque diebus terminato, quod utinam citius amisissent.

Theodora Imperatrix salutatur.

Michael & Cōstantinus cæcantur.

IMPERIVM ZOES ET THEOdoræ Sororum.

ROmanorũ Imperio in gynæceũ deuoluto, nemo insidiat⁹ est mulieribus, sed paruerunt omnes tã principes Senat⁹, quã tribuni militares. Sederũt igit ambæ ꝓ tribunali, omnes regiæ cærimoniæ apud eas peractę. adhibita de more custodia, primariꝭs senatorib⁹, & magistratibus uenerabũdis circũstantibus, quæstiones porrò cõtrouersiarũ, trãsactiones publicarũ disceptationũ, auscultationes legatorũ, comitia, cæteraq; regni solennia usurpata apud illas. Cęterũ uel metu, ne soror, rerũ sola potiretur (susurrabant enim quidã, ad solam Theodoram pertinere imperium, quod causa fuisset pellendi tyranni) uel desiderio uiri & coitus impulsa Zoe, de Imperatore & marito in Regiam accersendo deliberauit. Adductus igitur est Constantinus Dalassenus, quasi alia de causa accersitus. Sed cum asperius locutus esset, & ingenio uideretur præfracto & intractabili, repudiatus est. Deinde ad alium inclinauit neq; nobilitate neq; dignitatibus aut magistratibus illustrioribus gestis insignem, sed ob formam Imperio dignum, quæ animum etiam non deditũ luxuriæ in amorem pellicere posset. Ad eum igitur Imperatrix plenis uelis ferebatur, sed eius suffragio morbus intercessit, qui uirũ subitò è uita sustulit. Neq; suspicionis expers fuit cõiunx illius, ut quæ eum ex zelotypia toxico dato necarit, ne uiuente adhuc marito priuaretur, atq; aliã ei accubantẽ uideret. Sic ille spe, Imperatrix uoto suo frustrata est. Verum eius calculi ad Cõstantinũ Monomachũ inclinarũt, uirũ nobilẽ & illustrẽ, formaq; excellẽti præditũ, qui prima cõiuge defuncta, Romani Imperatoris nepte ex fratre ducta, nihil ab illo magnificũ consecutus erat; tamẽ cũ propter affinitatẽ in aula uersaretũ, Imperatrici charus et familiaris factus, multorũ talentũ munera ab ea, ut erat manu liberali, & animo regio, acceperat. Vnde suspicaces & maleuoli ansam malè de eis loquẽdi arripuerũt, & Michael Romani successor, q illa quoq; audierat, rerũ potitus, uirũ cõfictis qbusdã criminib⁹ Lesbũ relegauit, cũ uera causa una zelotypia esset. In eo exilio, toto imperiꝭ Michaelis tẽpore, fuit, nec alterum Michaelẽ magis ꝓpiciũ habuit. Sed potestate Zoæ restituta, ab exilio in urbẽ regiã reuocat. Cui cũ appropinquasset, subsistere iubet, & iuxta Damocraniũ Archiducis templũ à qdã ex aula misso ueste imperatoria exornat⁹ urbẽ cũ imperatorio comitatu ingreditur. Ac nuptiale sacrũ à quodã sacerdote peragitur, Alexio id munus ob tertias nuptias defugiente, idẽ tamẽ postridie solennitatẽ coronationis peregit. Sic Monomachus & coronam et sceptrum imperatorium accepit.

Zoe Constãtino Monomacho nubit.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΘΕΟΔΩρας τῶν αὐταδέλφων.

Κατέστη τοίνυν περὶ τὴν γυναικωνῖτιν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχή, καὶ οὐδείς τι περὶ ταύτας ἐνεωτέριζεν, ἀλλὰ πάντες αὐταῖς ὑπήκουον, τό, τε τῆς γερουσίας ἔξοχον, καὶ τὸ τοῦ στρατιωτικοῦ ἐπισημότερον. καὶ ἄμφω ἐκάθηντο ἐπὶ βήματος, καὶ πᾶσα περὶ αὐτὰς ἐτελεῖτο τελετὴ ἡ βασίλειος, καὶ τῇ δορυφορίᾳ τὸ ἐπὶ τῶν βασιλέων σχῆμα ἐτήρουν, καὶ οἱ τῆς πρώτης βουλῆς καὶ οἱ ἐν τέλει σὺν αἰδοῖ παρειστήκεισαν ξυμπάντες. καὶ ζητήσεις δικῶν, καὶ λύσεις δημοσίων ἀμφισβητήσεων, καὶ πρέσβεων ἐντεύξεις, καὶ ἀρχαιρεσίαι, καὶ τἆλλα τὰ τῇ βασιλείᾳ προσήκοντα ἐγίνοντο παρ' αὐταῖς. ἀλλ' ἢ τῷ φόβῳ, μὴ τῇ ἀδελφῇ μόνῃ προσήκειν τὰ τῆς ἀρχῆς (ἐψιθυρίζετο γάρ τισιν, αὐτῇ μᾶλλον προσήκειν τὰ τῆς ἀρχῆς, ἅτε καὶ τῆς τοῦ τυραννήσαντος καθαιρέσεως αἰτίᾳ) εἴτ' ἀνδρὸς ἐπιθυμίᾳ καὶ μίξεως ἱμέρῳ, αὐτὴ πάσχουσα ἡ Ζωὴ ἐπεισαγαγεῖν τοῖς βασιλείοις τὸν βασιλεύσοντα καὶ αὐτῇ συμβιώσοντα. καὶ ἤχθη μὲν ὁ Δαλασσηνὸς Κωνσταντῖνος, ὡς ἐπ' ἄλλο τι μετακεκλημένος. ἐπεὶ δὲ τραχύτερον ἦν τοῖς λόγοις χρησάμενος, καὶ τὸ ἦθος φορτικός τις ἔδοξε καὶ δυσχερής, ἀπεδοκιμάσθη. εἶτα ἐπ' ἄλλον ἀπονενεύκασιν ὅτι τὸν ἄγαν ἔνδοξον ἐκπεπτωκότα, οὔτε τῷ ἀξίας λαμπροτέρας διαπρεπόμενον, οὔτε τῶν περιφανῶν ἀρχῶν, τὸ δὲ εἶδος ἄξιον τυραννίδος, καὶ οἷον πρὸς ἔρωτας ἐφελκύσασθαι, καὶ μὴ μαχλοσύναις προσκειμένην ψυχήν. ἐπ' ἐκεῖνον οὖν ὅλοις ἱστίοις ἐπενεύσεν ἡ βασίλισσα, ἀλλ' ἐκώλυσέ τις ψῆφον αὐτῇ νόσος ἀθρόον τὸν ἄνδρα τῆς ζωῆς ἐξαρπάσασα. ὑπωπτεύθη δὲ καὶ ἡ σύνοικος τούτῳ ὡς τὸν θάνατον αὐτῷ σχεδιάσασα, καὶ φάρμακον αὐτῷ διὰ ζηλοτυπίαν κεράσασα δηλητήριον, ἵνα μὴ ἔτι ζῶντος στερήσῃ τοῦ ἀνδρός, καὶ ὁρᾷ ἑτέραν αὐτῷ συγκαθεύδουσαν. ὁ μὲν οὖν οὕτω τῆς ἐλπίδος ἐξέπεσε, καὶ τῆς ὁρμῆς ἡ βασίλισσα. αἱ δὲ ψῆφοι πρὸς τὸν Μονομάχον Κωνσταντῖνον ἀπέκλιναν, ἄνδρα καὶ εὐγενῆ, καὶ τὸ εἶδος εὐπρεπῆ, καὶ κηδεστὴν τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐπ' ἀδελφιδῇ χρηματίσαντα (τέθνηκε γὰρ ἡ τῷ δευτέρους γάμους ὡμίλησε) καὶ τῇ ὥρᾳ ὑπερλάμποντα. τούτῳ οὖν ἐκ μὲν τοῦ μεγαλοπρεποῦς τι ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐδωρήσατο, διὰ δὲ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγχιστείαν περὶ τὰς βασιλείους αὐλὰς ἀναστρεφόμενος, καὶ τὰ ἄλλα συνήθης τῇ βασιλίδι ἐγένετο, κἀκ τούτου φιλίως πρὸς τὸν ἄνδρα διέκειτο, καὶ ἐφιλοτιμεῖτο αὐτῷ, καὶ χρήματα ἐδεξιοῦτο πολυτάλαντα, οἷα ἐκείνη τὴν χεῖρα τε ἀφειδὴς, καὶ βασιλικὴ τὴν προαίρεσιν. ὅθεν ταῦτα τοῖς κακοήθεσι καὶ λοιδορίας κατ' αὐτῶν ἐγένετο ἀφορμή. ὅθεν ὁ μετὰ τὸν Ῥωμανὸν αὐτοκράτωρ ὁ Μιχαήλ, ἐκ τῶν λεγομένων αὐτήκοος, βασιλεύσας, ὡς αἴτιον περιορίζει τὸν ἄνδρα ἐπ' αἰτίαις δῆθεν πεπλασμέναις, τὸ δ' ἀληθὲς τῷ ζηλοτυπεῖν. καὶ ἦν τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαὴλ ὑπερόριος, καὶ οὐδὲ τοῦ δευτέρου Μιχαὴλ εὐμενεστέρου τετύχηκεν. ἐπεὶ δὲ τὸ κράτος ἐπανῆλθε πρὸς τὴν Ζωήν, λύεται μὲν τῆς ὑπερορίας ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἄνεισι πρὸς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν. ὡς δ' ἐγγὺς ἐγεγόνει, ἐπισχεθῆναι τῆς πρόσω, καὶ στολὴν ἐκ τῶν βασιλείων πεμφθείς, καὶ περὶ τὸν τοῦ Δαμοκρανίου τοῦ ἀρχιστρατήγου ναὸν αὐτῷ ἐντετυχηκώς, στολὴν αὐτῷ ἐνέδυσε βασίλειον, καὶ σὺν δορυφορίᾳ βασιλικῇ ἐκεῖθεν ἀπάρας, εἰσελαύνει τὴν βασιλεύουσαν. καὶ πλῆθος μὲν τοῖς βασιλεῦσιν ἡ ἱερολογία ὁ γαμικὴ παρά τοῦ ἱερέως· ὁ γὰρ πατριάρχης Ἀλέξιος διὰ τὴν τριγαμίαν εὐλαβηθεὶς τὴν ἐπὶ τῇ συναφείᾳ τελετὴν ἀντουργῆσαι αὐτοῖς. τῇ δ' ἑξῆς τὴν ἐπὶ τοῦ βασιλέως στέφει μετακεχείρισται τελετήν, καὶ ἀναδεῖται ὁ Μονομάχος, καὶ τὸ σκῆπτρον τὸ βασιλικὸν ἐγχειρίζεται.

[illegible] *[illegible]* *[illegible]* *[illegible]*

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΟΜΑ-χου κωνσταντίνου.

ὅσα ἦν τῷ γεγαμημένῳ μονομάχῳ.

Ἐντεῦθεν ἡ μὲν τῶν αὐταδέλφων ἀρχὴ τέλος ἔσχεν, ἣ τρίτον διαρκέσασα μηνῶν, ἡ δὲ τῶν κοινῶν διοίκησις πρὸς τὸν μονομάχον μετέπεσε, καὶ ὃς αὐτίκα οὐ σὺν λόγῳ οὐδὲ μετά τινος ἔμφρονος οἰκονομίας, οὔτε τὰς τῶν ἀξιωμάτων ἐποιεῖτο τιμὰς, οὔτε τὰς τῶν χρημάτων διανομάς. ἀλλὰ καὶ τὰς τιμὰς χύδην παρεῖχε, καὶ οἷς μὴ προσῆκεν, αὐτὰς ἐχαρίζετο, καὶ οὐδὲ βασιλικοὺς θησαυροὺς αὐθημερὸν ἐκκενωθῆναι συμβεβήκει, οὐδὲν αὐτῷ τι πρᾶγμα λελόγιστο. τοῖς γε μὴν ἐλυπηκόσι πρόσκαιρον πρότερον αὐτῷ, ἀφῆκεν ἅπασι τὰς αἰτίας, καὶ ἐμνησικάκησε τούτων οὐδέ τινι. ἀλυπήτως δ' ἑαυτὸν ἐκδέδωκε ταῖς τρυφαῖς, τὸ μὲν τῆς ἐκ τοῦ σάλου τῶν συμφορῶν ἀηδίαν ἐκπτύσαι βουλόμενος, ἄρτι πρὸς ἄκλυστον τάχα λιμένα καταίρας τὴν ἀρχὴν τὴν βασίλειον, τὸ δέ τι ταῖς βασιλίσσαις χαριζόμενος, καὶ γλυκυθυμίας αὐταῖς μνώμενος ἀνειμένων ὄντας ἠθῶν. λόγοις δὲ προσεῖχεν ἥκιστα. τοὺς λόγους μετιοῦσι καὶ δόξαν ἔχουσι λογιότητος, αὐτὸς τῶν λόγων ἄκρῳ μόνον δακτύλῳ, τὸ τοῦ λόγου, γευσάμενος. τὰ μὲν περὶ τὰ βασίλεια οὕτως εἶχε, τὰ δ' ἐκτὸς οὐκ εὐτυχῶς τοῖς ῥωμαίοις ἐφέρετο. ἐκδρὰς γάρ τις ἐκ Βυζαντίου σκύθης ἀνὴρ, Βοϊσθλάβος ὀνομαζόμενος, καὶ χεῖρα περὶ αὐτὸν συλλέξας, κατὰ τοῖς ὄρεσι τοῖς ἰλλυρικοῖς ἐμφωλεύων ὥσπερ ἄγριος θὴρ, τὰ πρόσοικα τοῖς ὄρεσι τούτοις ἔθνη καὶ ῥωμαίοις ὑπήκοα ἐληΐζετο τριβαλλούς τε καὶ σέρβους, καὶ ὅσοι τούτοις ὁμογνωμοῦσι. ὡς δ' οὖν ἠγγέλθη τοῦτο τῷ βασιλεῖ, γράφει τῷ εἰς τὸ δυῤῥάχιον ἄρχοντι, τῷ στεφάνῳ συμβαλεῖν. καὶ τοῦτο γὰρ ὁ Βοϊσθλάβος ὠνόμαστο. ὁ δὲ ἀτέχνως ἐγχειρήσας τῇ πρὸς ἐκεῖνον μάχῃ (οὐ γὰρ στρατηγικῆς ἐμπειρίας ἀμέθεκτος) μεγάλης τοῖς μετ' αὐτοῦ στρατευομένοις ἐγένετο παραίτιος συμφορᾶς, αὐτὸς μὲν μόλις μετὰ βραχέων σωθεὶς, τὸ δ' ἄλλο στράτευμα σύμπαν κατασφάξας ἐκεῖ, μηδὲ χερσὶ δυνάμενον χρήσασθαι, ἢ τοὺς ἀναιρέτας ἀμύνασθαι. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὸ ἰλλυρικὸν τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. ὁ δὲ μονομάχος (εἰς τὰ κατ' οἶκον γὰρ αὐτῷ πάλιν ὁ λόγος ἐμφιλοχωρησάτω) ἐπεὶ καὶ ἡ δευτέρα συνοικήσασα αὐτῷ ἐτεθνήκει, ὡς τρίτον μὲν γάμον ἐξέκλινεν, οὐκ ἐκεῖνον, αὐτῷ ἐκ δὲ ἐπὶ αὐτῷ γαμετῇ χηρεύουσα συνέζωσε, λάθρα μὲν πρώην, εἶτα καὶ εἰς τὸ ἐμφανὲς συνεφθείρετο. ἡ δὲ καὶ νέας ἦν ἡλικίας, καὶ κάλλος εἶχε τοῦ σώματος περίβλεπτον, καὶ γένος ἐπιφανῶς, ἐξέφυ γὰρ τοῦ σπέρματος τῶν σκληρῶν. οὕτω δ' ἀλλήλοις ἐνετετήκεσαν, καὶ οὕτω σφίσιν ὁ ἔρως ἐγκέκαυτο, ὡς εἰ μὴ συνεῖεν ἀλλήλοις, μὴ δὲ ζῆν δοκεῖν, μηδ' ἀνέχεσθαι. διὸ καὶ ὑπερορίαν ὡς εἴρηται καταδικασθέντι τούτῳ τῷ βασιλεῖ, ἐκεῖνον τὸν ἅπαντα ἑαυτῆς ἐστερέσατο, ἵν' ὁρῴη τὸν ἐρῶντα τε καὶ ἐρώμενον, καὶ μὴ τὴν αὐτοῦ στερέοιτο, καὶ συναπεδήμει ταῦτ' ἄρα, πάντα γινομένη αὐτῷ καὶ τὴν συμφορὰν, ὡς οἷόν τε, συνεπικουφίζουσα, κἀκ τῶν οἰκείων ἐπιχορηγοῦσα τούτῳ, ἵνα μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις λυπηροῖς καὶ ἐνδείᾳ πιέζοιτο. ἔτρεφε γὰρ κἀκείνην ἡγεμονίας ἐλπίς. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος εἰς τὴν τῆς βασιλείας ἤρθη περιωπὴν, τῇ δὲ αἱ ἐλπίδες οὐκ ἐκβεβήκεσαν, οὐκ ἠμνημόνησε τῆς γυναικὸς, οὐδ' ἐν τῇ δυσπραγίᾳ ὁ βασιλεὺς, ἀλλὰ προσάγει λόγους τῇ βασιλίδι περὶ αὐτῆς, καὶ ἀξιοῖ ἀνακληθῆναι τὴν γυναῖκα, καὶ τυχεῖν δυστυχίας τινὸς. ἡ δὲ οὐκ ἀντέλεγε. ὅ, τι γὰρ χρόνος παρῳχήκει, αὐτῇ τὸ ζηλότυπον, ἤδη τυγχανούσῃ παρῆλιξ, καὶ

περὶ τοῦ βοϊσθλάβου τοῦ ἐπὶ ἰλλυρικοῦ γινομένου.

περὶ τοῦ μονομάχου καὶ σκληραίνης ὥσπερ ἀλόχου ἐχομένου.

IMPERIVM CONSTANTINI MO-nomachi, seu Gladiatoris.

Monomachi negligentia & mollicies.

EX eo finita sororum potestas, quæ trimestre durarat, ad Monomachū est trāslata. Is nulla ratione prudenti'ue cōsilio uel dignitates uel pecuniam est largitus. Sed & dignitates promiscuè in indignos contulit, & si fiscum eodem exhauriri die cōtigisset, nihil referre putauit. Iis tamen à quibus priuatus offensus fuerat, iniurias bona fide condonauit, seq; uoluptatibus & delicijs dedidit, partim ut molestiā ex tempestate calamitatum conceptam ex animo expueret, recens in tranquillum Imperatoriæ potentiæ ueluti portum peruectus, partim ut Imperatricibus gratificaretur, iucundumq; se præberet, quæ leuibus erant ingenijs. Eruditioni ac politus uiris eruditione claris operam dedit, cum ipse doctrinam uix primis labris, ut dicitur, degustasset. Hoc Regiæ statu, prouinciæ Romanæ fortuna parum secunda utebantur. Nam Scytha quidam Boisthlauus, Byzantio profugus collecta manu Illyrici montes instar feræ insedit, gentesq; ijs montibus finitimas Romanæ ditionis ut Triballos, Seruios & id genus alios latrocinijs infestauit. Quo nunciato Imperator Dyrrachij præfecto scribit, ut eum Stephano (Nam id quoq; nomen Boisthlauus habebat) congrediatur. Qui cum pugnam temerè commisisset, (neq; enim artis imperatorum peritiam habebat) suos milites in magnā cladem coniecit, ipse cum paucis ægrè elapsus, reliquo exercitu omni illic cæso, qui nec manibus uti, nec interfectores ulcisci potuit. Et hæc in Illyrico gesta sunt. Monomachus autem (nam de rebus eius domesticis agendum est prolixius) altera uxore mortua, tertias sibi nuptias celebrandas non putabat, sed consobrina uxoris suæ, uiduæ consuetudine, principiò clàm, pòst etiam haud dissimulanter utebatur. Ea uerò & adolescentula erat, & formosissima, & nobili Sclerorum stemmate orta. Eo porrò animorum nexu deuincti, eo amoris ardore inflammati erant, ut nisi unà essent, uitam sibi morte acerbiorum putarent. Itaque illum mulier ultrò in exilium, cuius suprà facta est mentio, relictis omnibus, est consequuta, ut amans redamantem uideret, neque ab illo exularet. Comitata igitur uirum, omnibus obsequijs deliniuit, calamitatem pro uirili leuauit, de suo suppeditatis sumptibus, ne præter alias molestias, etiam inopia conflictaretur. Nam & ipsa spe principatus, inani quidem, illa tum nitebatur. Vt uerò ille in speculam Imperij sublatus fuit nec in rebus secundis mulieris est oblitus, sed cū Imperatrice egit, ut reuocaretur, & commodis eius cōsuleretur. Ea uerò, tum zelotypia ob prouectiorē ætatem aboli-

Boisthlauus Stephanus in Illyrico grassatur.

Monomachus unà cū Zoe Scleranam uxoris loco habet.

ta, tum experientia malorũ facta moderatior, non abnuit. Sic Scleræna Mitylena reducitur, cui non statim splendidum domicilium, aut delicatum ministerium est paratum, sed progressu temporis, & regia custodia est adhibita, & domus eius in palatium transformata. Nam se sibi ædes extruere simulabat Monomachus, quo in loco illa habitabat, ut per speciem inspiciendæ structuræ, sæpius eam uiseret. Ac ad tempus quasi uerecundans, amorem uelo quodam obducebat, tandem uerò & pudore & dissimulatione abiecta, mulierem non ut concubinam & ex semisse coniugem, sed planè pro uxore tractabat. Itaq; illi ex Imperatorijs thesauris fluminis instar diuitiæ affluebant, & aureę uenę aperiebantur, Imperatore apertè illam conueniente: qui intolerabile sibi fore existimans, nisi perpetua eius consuetudine frueretur: re prius cum Imperatrice communicata, & eius consensu impetrato, Sclerænam in Regiam traducit. Qui nimo fœdus amicitiæ inter mulierculas ictũ esse de Imperatoris sententia perhibetur. Ac mulier Augustæ honorem adepta est, & dignitatę & appellatione pridem imperatoria, in primam eam collata, cum Domina uocaretur. Quę omnia Imperatrix nec iracundè nec molestè tulit. Sed cum maritus medius & interipsam & Augustam habitaret: prius eum conuenire non solebat, quàm accuratè perquisisset, adamatam apud eum non esse. Quę cum eo loco tãtumq; felicitatis adepta esset, ac maiora etiam speraret: magno cum luctu Imperatoris, subitò ex morbo decedit. Post eius obitum idem bello ciuili conflictatur. Nam Georgius Maniaces uir & animo fortissimo, & manu promptissima, & ducendi exercitus peritissimus dum mulieres rerũ potiebantur, ad Italiam tuendam, & ad ea quæ ab exteris occupata erant, recuperanda ablegatus, cũ hostibus decertabat. Verum axe Imperij ad Monomachũ deuoluto, Romanus Sclerus, adamatæ mulieris frater, cuius ob sororem magnæ opes erant. (Nam ab Imperatore & Magistri & Protostratoris honorem adeptus erat) domum Maniacis, in Orientali prouincia sibi finitimam, malè tractauit, memor ueteris iniuriæ, qua ab illo in cõtentione quadam oppressus fuerat. Idem thorum quoque Maniacis polluisse ferebatur. Quæ uiro nũciata magnã & indignationẽ & mœrorem attulerũt. Post magistratu etiã Romani opera erepto, si Cõstantinopolim reuerteretur, se Imperatorẽ ꝑpter Sclerũ malè propitiũ habiturum cogitãs, iacta alea regnũ affectat. Multi igitur milites ad eum, ut summũ ducem & uirũ bellicosum cõfluxerunt. Itaq; exercitũ nauibus impositũ, in continentẽ Italiæ obuersam traijcit. Ea re Imperator perturbatus, Maniacen ꝑ literas omni metu liberat, si ab armis discesserit, pollicitationibus additis. Quum

Georgius Maniaces tyrãnide affectata occubuit.

οἱ συμβεβιωκότες αὐτῇ παρῄνουν μετοικισθῆναι ἐς γάσαντα, ἀνάγεται τοίνυν ἐκ Μιτυλήνης ἡ Σκλήραινα, καὶ οὐκ εὐθὺς αὐτῇ περιφανὴς καταγωγὴ ἡτοίμαστο, ἀλλ' οὐδ' ἡ θεραπεία ἁβρά. τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, καὶ βασίλειος αὐτῇ δορυφορία νενέμητο, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς μετεσχημάτιστο εἰς ἀνάκτορον. οἶκον γὰρ οἰκεῖον οἰκοδομεῖν ὁ Μονομάχος ἐσχηματίσατο, τὴν ἐκείνης καταγωγήν, ἵνα θαμὰ πρὸς ἐκείνην ἀπίοι, ὡς δῆθεν τοῦ δομουμένου ἐφορῶν. μέχρι μὲν οὖν τινὸς δυσωπίᾳ τὸν ἔρωτα, καὶ ὥσπερ ἠρυθρία πρὸς τὸ γινόμενον. εἶτα καὶ τὴν αἰδῶ καὶ τὴν σκηνὴν ἀποτίθεται, καὶ τῇ γυναικὶ συνῆν οὐχ ὡς παλλακῇ, οὐδ' ὡς ἡμιγάμῳ, ἀλλ' ὡς ἐμφανῶς ξυνευνέτιδι, καὶ αὐτῇ ἐκ τῶν βασιλικῶν ταμείων καθ' ἑκάστην ἐπέρρει τὰ χρήματα ὡσεὶ ποταμόν, καὶ φλέβες ἀνεσπῶντο χρυσίτιδες, καὶ ἀπαρακαλύπτως αὐτῇ προσεφοίτα ὁ βασιλεύς. ἀλλὰ δεινὸν ἡγούμενος εἰ μὴ καὶ συμβιώσει αὐτῇ καὶ συνοικήσει διηνεκῶς, μετάγει ἐκεῖθεν τὴν γυναῖκα εἰς τὰ βασίλεια, τῇ βασιλίδι πρότερον περὶ τούτου κοινολογησάμενος, καὶ πείσας μὴ δυσχερᾶναι πρὸς τὸ γινόμενον. μᾶλλον μέντοι καὶ φιλίας ὅρκια λέγεται παρὰ τῶν γυναικῶν ἀμφοῖν πλασθῆναι, τούτου τοῦ αὐτοκράτορος ἀξιώσαντος. τετίμητο δὲ ἡ γυνὴ σεβαστή, αὐτῇ πρώτῃ τῆς τοιαύτης βασιλικῆς ἐπινενοηθείσης καὶ ἀξίας καὶ κλήσεως, καὶ ὠνομάζετο δέσποινα. καὶ ἡ βασιλὶς ἐπὶ τούτοις οὔτ' ἐμήνια οὔτ' ἤχθετο, μέσον δὲ σκηνοῦντος τοῦ βασιλέως ἑκατέρωθεν ᾤκουν ἥ τε βασιλὶς καὶ ἡ σεβαστή. καὶ οὔποτε ἡ * αὐγοῦστα προσῄει τῷ βασιλεῖ, εἰ μὴ τὴν σεβαστὴν μεμαθήκει τότε ἀπεληλυθέναι. ἀλλ' οὕτως ἐχούσῃ, καὶ εἰς τοσοῦτον εὐκληρίας ἀρθείσῃ, καὶ μείζονας δ' ἐλπίδας ἐφ' ἑαυτῇ θάλπουσα, ἀθρόον ἀναρπάζεται νόσῳ, καὶ θνήσκει μέγα πένθος καταλιποῦσα τῷ βασιλεῖ. καὶ ἡ μὲν ἀπῆλθεν, τῷ δὲ βασιλεῖ πόλεμος ἐπῆλθεν ἐμφύλιος. ὁ γάρ τοι Μανιάκης Γεώργιος, ἀνὴρ καὶ τὴν ψυχὴν ἀνδρειότατος, τὴν χεῖρα τε γενναιότατος, καὶ στρατηγῶν δεξιώτατος, παρὰ τῶν βασιλίδων, ὅτ' ἐκεῖναι τοῖς τῆς βασιλείας πράγμασιν ἐπεστάτησαν, εἰς Ἰταλίαν πεμφθείς, πολεμήσων τοῖς αὐτῇ ἐπεμβαίνουσι, καὶ ταύτης οἰκειωσαμένοις τινά, καὶ τῇ τῶν Ῥωμαίων αὖθις ἡγεμονίᾳ ἐπανασώσων αὐτά, τοῖς τῶν Ῥωμαίων ἀντιπολέμοις ἀντικαθίστατο. ἐπεὶ δὲ εἰς τὸν Μονομάχον ὁ τῆς βασιλείας οἴαξ μετακεκύλιστο, καὶ ὁ Σκληρὸς Ῥωμανὸς (ἀδελφὸς δ' ἦν ὁ ἀνὴρ τῆς φιλουμένης τῷ βασιλεῖ) μέγα ἐδύνατο διὰ τὴν ὁμαίμονα, καὶ μάγιστρος καὶ πρωτοστράτωρ τετίμητο· τῷ δὲ τὸ θέμα τῶν ἀνατολικῶν οἴκων τοῦ Μανιάκου ἀγχιτερμονούντων, κακῶς διετίθει τὰ τοῦ ἀνδρός, μνησικακῶν ὅτι πρώην διαφερόμενος ἐκείνῳ κατεπονεῖτο. λέγεται δὲ καὶ τῆς εὐνῆς ἐπιβῆναι τοῦ Μανιάκη. ταῦτα τῷ ἀνδρὶ ἀγγελλόμενα, εἰς θυμὸν ἐκίνει αὐτόν, καὶ ἄχθος ἐνεποίει πολύ. ὅτε καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφαιρεῖται, καὶ τούτου κατειργασμένου τοῦ Ῥωμανοῦ, φανεροῦ τοι γεγονότος, ὡς εἰ πρὸς τὴν Κωνσταντίνου ἐπανελεύσεται, οὐ χρηστῶς αὐτῷ διατεθήσεται ὁ κρατῶν διὰ τὸν Σκληρόν, τυραννίδι ἐγχειρεῖ. καὶ οἱ ὡς κορυφαιοτάτῳ τῶν στρατηγῶν καὶ ἀρειμανεῖ ἀνδρὶ πολλοὶ τοῦ στρατιωτικοῦ προσεχώρησαν. ὁ δὲ ἐξ Ἰταλίας πρὸς τὴν ἀντιπέρας ταύτης ἤπειρον, πλοίοις ἐμβιβάσας τὸ στράτευμα, γίνεται. τοῦτο εἰς θόρυβον τὸν βασιλέα ἐνέβαλε, καὶ γραφὴν ἐγχειρίζεται τῷ Μανιάκῃ, παντὸς μὲν δείματος αὐτὸν ἀπολύουσαν, εἰ τὰ ὅπλα καταθεῖτο, ἐπαγγελλομένην δὲ τὰ χρηστότερα, ὡς δ'

ἐν ἰσαγάγετο ἡ δὲ μετὰ ... σκλήραινα ... τῇ ἐκ ... βασιλεύς.

τελευτὴ δὲ σκληραίνης.

περὶ δὲ τῆς μανιάκου ἀποστασίας, καὶ ἀναιρέσεως.

ὡς δ' ἐκεῖνος ἅπαξ κύβον ἀναρρίψας, οὐκέτι τῶν ὅπλων μεθίετο, ἀντιστρατεύει κατ' αὐτοῦ καὶ ὁ βασιλεύς. ἐφίστα δὲ τῷ στρατεύματι οὔ τινα τῶν γενναίων ἀνδρῶν, ἢ τῶν ἐν στρατηγίαις ἐξητασμένων, δεδιὼς μὴ κἀκεῖνος τολμήσειε τὰ αὐτά, ἀλλ' ἐκτομίαν τῶν θαλαμηπολούντων, πιστὸν μὲν δοκοῦντα αὐτῷ. ὁ δὲ τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἀπῄει, καὶ ὁ Μανιάκης ἐπειχθεὶς ἀσυντάκτους τοὺς περὶ τὸν ἐκτομίαν κατέλαβεν. ἐπεὶ δὲ προσέβαλον ἀλλήλαις αἱ στρατιαί, τὸ μὲν ἤδη τῷ προαγωνιστῇ, τῷ Μανιάκῃ φημί, τὸ πᾶν ἐτρέπετο τῆς ἐναντίας στρατόπεδον. τὸ δ' ἤδη τὰ ἡμέτερα διεξαγούσης προνοίας ἀθρόον ἀντεστράφη τὰ τῆς μάχης, καὶ ἡττῶντο οἱ περὶ τὸν Μανιάκην. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐλαύνων τὰς τάξεις διέλυε τὰς φάλαγγας, καὶ οἷς ἐμβοήσειεν οὗτοι ἀνεχάζοντο, καὶ ὁ συνασπισμὸς διελύετο, ἄφνω πεπληγμένος εὑρέθη καὶ πλατεῖαν καιρίαν, ἐξ ἧς τὸ αἷμα κατερρύη πολύ, ἀχλὺν αὐτοῦ κατέχεε, καὶ πέρας τοῖς μέλλουσιν ἐνεποίησεν, ὥστε καὶ τὸν χαλινὸν διαπεσεῖν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, κἀκεῖνον καταβληθῆναι εἰς γῆν ἐκ τοῦ ἵππου, τὸ ἔδαφος ὀδοῦσι δεδηχότα. ἐκεῖ τοίνυν αὐτίκα θανών, ἔξω τι τοῦ μετώπου βραχύ, καὶ οἱ βασιλικοὶ ἐπελθόντες αὐτῷ ἐδεδίεσαν. ὡς δ' οἱ ἐκείνου τὸν σφῶν εἶδον ἀρχηγὸν πεσόντα, καὶ πλεῖστοι ληφθέντες διεσκεδάσθησαν. τότε τοῦ κειμένου ἐπιδραμόντες οἱ τῆς ἑτέρας μοίρας, καὶ τὴν τούτου κεφαλὴν ἐκτεμόντες, τῷ σφῶν προσήγαγον στρατηγῷ. ὁ δὲ ταύτην αὐτίκα τῷ αὐτοκράτορι ἀπέπεμψε, κἀκεῖνος μετέωρον ταύτην ἦρεν ἐπὶ τοῦ θεάτρου, ὥσπερ καὶ τὸν τὸν πόλεμον κατορθωκέναι δόξαντα ἐκτομίαν, ἐπανελθόντος μετὰ τῆς στρατιᾶς, θρίαμβον γίνεσθαι, τοῦ βασιλέως ἐν τῷ πρὸ τῆς ἀγορᾶς ἐπιστρατευμένῳ προτεμενίσματι τοῦ ἐν τῇ Χαλκῇ λεγομένου τοῦ Σωτῆρος ναοῦ, προκαθημένου μετὰ πολλῆς τῆς λαμπρότητος, καὶ τῶν βασιλίδων συγκαθημένων. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τὸν Μανιάκην ἐν τούτοις τετελεύτηκεν. ἄλλη δ' αὖθις ἐκίνητο τυραννίς, ἧς ἦν ἐργάτης Θεόφιλος ὁ Ἐρωτικός. ὃς τὰ περὶ τὸν δεύτερον Μιχαήλ, τὸν τοῦ πρώτου ἀδελφιδοῦν, μαθών, καὶ ὡς γυναιξὶν ἡ βασιλεία πεπίστευται, τοὺς Κυπρίους ὑπαγαγών (τούτων γὰρ ἐτύγχανεν ἄρχων τότε) ἀποστασίαν ἐνεχείρει. ὁ μέντοι τρίβων τῷ Μονομάχῳ ἐδόκει πρὸς τὴν τούτου καθαίρεσιν. στόλον γὰρ στείλας, δι' αὐτοῦ τὸν Ἐρωτικὸν ἐχειρώσατο, καὶ τὴν νῆσον δουλείαν ὑπηγάγετο. θνήσκει δὲ ὁ πατριάρχης Ἀλέξιος, ἐπ' ἔτη δέκα πρὸς τοῖς ὀκτὼ κατασχὼν τὸν θρόνον τῆς πατριαρχείας, καὶ Μιχαὴλ ὁ λεγόμενος Κηρουλάριος ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται. χρυσίου δὲ κεντηνάρια πέντε καὶ εἴκοσιν ἐκ τῆς τοῦ πατριάρχου Ἀλεξίου μονῆς ὁ Μονομάχος ἀφείλετο, παρ' ἐκείνου τοῦ πατριάρχου ἀποτεθησαυρισμένα ἐκεῖ. ὅτι μὲν ἐκτομίας Ἰωάννης, ὁ γεγονὼς ὀρφανοτρόφος, ὁ τοῦ βασιλεύσαντος Μιχαὴλ τοῦ Παφλαγόνος αὐτάδελφος, εἰς Μιτυλήνην, τοῦ Μονομάχου κρατοῦντος, μετοχθείς, ἐκεῖ πηροῦται τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς μὲν λέγουσι, Θεοδώρας τῆς βασιλίδος, γνώμης ἄτερ τοῦ αὐτοκράτορος, ὡς δέ φασιν, αὐτοῦ τοῦ κρατοῦντος τοῦτο κελεύσαντος, μηνιῶντος αὐτῷ διὰ τὸ τῆς ὑπερορίας πολυετὲς καὶ ἀναίτιον. ὃς βραχείας ἡμέρας τῇ πηρώσει ἐπιβιώσας, τῆς ζωῆς ἐξεχώρησεν. ἄλλη δ' αὖθις τυραννὶς τῷ Μονομάχῳ δεινοτέρα ἐξυπανίσταται. ἡ τοῦ Τορνικίου δ' ἦν αὕτη Λέοντος, ὃς μητρόθεν ἦν τὸ γένος προσῳκειωμένος τῷ αὐτοκράτορι. οὗτος οἰκῶν τὴν Ὀρεστιάδα (οὕτω δὲ πάλαι ἡ πόλις ἐκαλεῖτο τοῦ βασιλέως Ἀδριανοῦ, ἐξ Ὀρέστου τοῦ Ἀγαμέμνονος) τοὺς Μακεδόνας εἶχε προσέχοντας αὐτῷ, ὡς δή τινι κρείττονι. οὐ γὰρ ὁ ἀνὴρ οὔτε τὸ εἶδος φαῦλος, οὔτε τὸ φρόνημα. εἶχε δέ τι καὶ ἕτερον, ᾧ πρὸς ἑαυτὸν τοὺς πλείους ἐφείλκετο. ἐχρησμολόγει γὰρ ἡ φήμη περὶ αὐτοῦ, οἷα δὴ περὶ ἄλλων λέγεται ματαίως, ὡς τῶν Ῥωμαϊκῶν σκήπτρων ἔσοιτό ποτε ἐγκρατής. πρὸς ὃν ὁ βασιλεύς, οὐχ ὡς αὐτῷ προσήκοντα διετίθετο, ἀλλὰ μέντοι καὶ ἀπηχθάνετο τῷ ἀνδρί. ἡ δὲ τοῦ κρατοῦντος ὁμαίμων ἡ Εὐπρεπία, ἠγάπα τε καὶ ἐδεξιοῦτο αὐτόν, γυνὴ γενναία τε

ἀποστασία τοῦ ἐρωτικοῦ.

περὶ κηρουλαρίου.

ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ γεγονὼς ὀρφανοτρόφος ἐτυφλώθη.

ἀποστασία τοῦ τορνικίου λέοντος.

uerò ille semel affectato regno arma retineret: bellum contra eum suscipit, duce copijs præposito non strenuo aliquo uiro & in re bellica exercitato, ueritus ne talis idem auderet, sed spadone perspectæ fidei, cubiculi ministro. Quo cum exercitu abeūte, Maniaces festinat, ut hostes imparatos adhuc opprimat, eosq; commisso prælio in prima acie uersans profligat. Sed prouidentiæ nutu res nostras gubernãtis, subitò commutata belli fortuna, milites eius uincũtur. Nã dum aciē obequitãs phalanges dissipat, & ij quos inclamat, statim dissoluta testudine cedũt, lethale uulnus accipit, ac multi sanguinis profluuio caligine oculis obotta, habenis manu elapsis sella deuoluitur, statimq; mortuus cõcidit, nõ lõgè à cãpo in q̃ præliũ cõmittebat. Imperatorij tamē nõ prius eũ aggredi ausi, q̃ eius milites ducis interitu cognito perterriti ac dissipati sunt: tũ demũ miseri caput amputatũ, suo duci attulerũt, q̃d ille statim ad Imperatorē misit, q id in sublimis theatro suspendit, & spadoni cũ exercitu reduci, ut re benè gesta, triũphũ decernit: ipse in uestibulo ædis Seruatoris in Chalce, fotũ spectãte medi⁹ inter Imperatrices cũ magna maiestate præsidēs. Ac Maniacis hic fuit exit⁹. Verò mãlia tyrãnis est exorta, autore Theophilo Erotico. Is cũ secundi Michaelis, q primi nepos erat, exitũ, & mulierũ Imperium cognouisset Cyprijs quorũ tũ prætor erat, arte sibi conciliatis, deficit. Sed motus ille citra moram classe missa, est suppressus, uicto Erotico, et insula in seruitutē redacta. Alexio Patriarcha mortuo, cùm sedē illã annos XVIII quietè tenuisset, Michael cognomēto Cerularius, in ei⁹ locũ est suffectus. Monomach⁹ uerò auri cētenarios XXV è Monasterio Alexij ab illo in thesauros relatos, abstulit. Ioannes porrò spado, Orphanotrophus, Imperatoris Michaelis Paphlagonis frater, Monomacho imperãte, Mitylenē trãslatus, cęcat, siue Theodoræ iussu, ignorãte Imperatore: siue Imperatoris mãdato, ei ꝓpter immeritũ tot annorũ exiliũ irato, q eladi oculorũ paucos dies superuixit. Cęterũ alia tyrãnis atrocior est cõtra Monomachũ exorta, Leone Tornicio autore, materno ei⁹ cognato. Qui cũ Orestiadē habitaret (sic ēm olim Adrianopolis appellata est ab Oreste Agamēnonis filio) Macedones habebat dicto audiētes, tanquã uir præstãtior cæteris. Nã neq; facie neq; ingenio erat contemnēdo: inerat ei etiã aliud quiddã, q homines alliciebat. Fama ēm temerè de illo, ut & de alijs uaticinabatur, fore ut Romanis sceptris potiret. Imperator uerò nõ modò nõ erga eũ, ut cognatũ affect⁹ fuit, sed & odio eũ ꝓsecut⁹ est. Cõtrà soror illi⁹ Euprepia uirũ sibi & cõciliabat & amplectebatur, generosa matrona

Theophili Erotici defectio compressa.

Alexij thesaurus.

Orphanotrophus cæcatur.

Leonis Tornicij defectio.

Euprepia Monomachi soror.

constantiaque animo, ad illustrem fortunam & opum affluentiam euecta: ne ipsa quidem fratri chara, quod eam ob insignem prudentiam uerebatur. Quæ cum nihil ab illo magnificum consequeretur: neque frequentabat Regiam, superbeque cum eo agebat, si quando accesserat, eum arguens & obiurgans, & eius ob illa iracundiam per contemptum silentio dissimulans. Imperator uerò syncerum illum sororis erga Tornicium affectum grauiter molesteque ferens, ut eos lõgè seiungeret, Tornicium Iberibus Romanæ ditionis præfecit, relegatione specioso titulo obumbrata. Cum igitur ille abiret, & fama eum spe magnæ fortunæ prosequi non desisteret: quidam inde ansam arripuerunt, eius apud Imperatorē calumniandi. Quorum uerbis commotus ille Tornicio comã tondet, se spem eius unà detonsurũ ratus, nigramque lacernã induit, quasi eo colore expectato illi fortunæ splendori tenebras offusurus. Ita reuersum adeò nõ est miseratus, ut cachinno etiam prosecutus sit abeuntem. Enimuero Macedones prius etiã, ut dictum est, illi addicti, ac benè de eo sperantes, eum noctu ex urbe Imperatrice in Metropolim suam Adrianopolim abducũt, ubi seu fautorũ eius studio, maxima pars exercituũ conuenit: seu Imperatoris odio, qui ob causas quasdam milites non benè tractarat, & suspectos habebat, unde illis inuisus esse cœperat. Statim igitur illic congressi, Tornicium faustis ominibus prosecuti, Imperatorem consalutarunt. Ille uerò citra moram rem, cum sua factione aggressus, subitò Constantinopolim inuadit, cumque multi ad eum tam ciues quàm milites confluerẽt: in spem erigebatur, neminem fore, qui sibi resistere auderet, sed ciues portas urbis potius non grauatim aperturos, tum quod Orientales exercitus bellis ibi gerendis occupati, tum quod ciues Imperatori irati essent, à quo aliter quàm uellẽt haberentur. Huiusmodi spe inflatus, castra ante urbẽ ponit, oppugnaturus eam, nisi alacriter reciperetur. Mane igitur instructa acie ad mœnia urbis circa Blachernas progressus, portas aperiri sibi petit, custodes ad id facinus magnis pollicitationibus inuitans. Qui cũ eum & negligerẽt penitus & deriderent, & dicterijs incesserent: oppugnationem incboat. Imperator uerò cũ paucis militib⁹ urbanaque multitudine, & alijs quibusdã uiris senatus ministris, qui omnes uix millenariũ numerũ explebãt, se ad defensionẽ parat: quos cũ pro mœnibus tyrãni militibus opposuisset, putabat se terrorem aduersarijs incussurũ: atque ipse in quodam imperatorio conclaui prominente ante cætera, pro maiestate cõsedit, ut hostes & uideret, & uicissim uideretur. Macedones uerò scurrilitati assueti, conspectum Imperatorem partim palàm contumelijs insectati sunt, partim cœtib⁹ institutis comicas quasdã cãtilenas

Tornicius per speciem honoris relegatur & tondetur in clericum.

Tornicius Byzantium oppugnat.

καὶ σεμνοτάτη τὸ φρόνημα, καὶ εἰς τύχης ἐλάσασα περιφάνειαν καὶ εἰς πλούτου δαψίλειαν. ἡ γὰρ ἀδελφῷ στερκτέα οὐκ ἦν, ηὐλαβεῖτο δ' αὐτὴν διὰ τὸ περιὸν τῆς φρονήσεως. ἡ δὲ μέτριον ἐξ ἐκείνου τυγχάνουσα τῶν μειζόνων, οὔτε συχνάκις αὐτῷ προσῄει, καὶ ὑπερηφάνως ὅτε προσέλθοι προσεφέρετο, διελέγχουσά τε καὶ ὀνειδίζουσα. εἰ δ' ἐπὶ τούτοις ἑωράκει τὸν ἀδελφὸν ὀργιζόμενον, ἀπεσιώπα καταφρονητικῶς. ὁρῶν οὖν τὴν πρὸς τὸν Τορνίκιον τῆς ἀδελφῆς ὁ βασιλεὺς γνησιότητα, ὑπώπτευέ τι καὶ ἐμήνιε, καὶ ἵνα πόρρω ἀλλήλων θῆται αὐτούς, τὸν μὲν Ἴβηρσι τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας διαφέρουσιν αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ἀνατίθησι, κατεσχηματισμένην διὰ προσώπου ὑπερορίαν αὐτοῦ καταψηφισάμενος. καὶ ὁ μὲν ἀπῄει. ἡ δὲ λεγομένη φήμη, ἡ πρὸς μέγα τύχης αὐτὸν ἐξαίρουσα ἐν ἐλπίσιν, οὐκ ἔληγε. καί τινες ἐκ τούτου τὸν ἄνδρα πρὸς τὸν βασιλέα διέβαλλον. ὁ δὲ τοῖς λόγοις τούτοις τὴν γνώμην διασεισθείς, στέλλει καὶ κείρει μὲν τὴν κόμην τοῦ Τορνικίου, συγκείρειν αὐτῷ ταῖς θριξὶ καὶ τὰς ἐλπίδας οἰόμενος, ῥάκος δὲ μέλαν αὐτὸν ἀμφιέννυσι, ζόφον αὐτῷ νομίζων ἐντεῦθεν τὴν προσδοκωμένην τῆς τύχης λαμπρότητα. οὕτω δ' ἐπανελθόντα μήτ' οἰκτείρας, ἀλλὰ καὶ ἐπικαγχάσας ἀφῆκεν. οἱ δέ γε Μακεδόνες καὶ πρώην, ὡς εἴρηται, προσκείμενοι τῷ ἀνδρί, καὶ χρυσᾶς ἐλπίδας ἐπ' αὐτῷ θάλποντες, νυκτὸς αὐτὸν ὑπεξαγαγόντες τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, εἰς τὴν αὐτῶν μητρόπολιν ἄγουσιν αὐτὸν τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἢ σπουδῇ τῶν προστεθειμένων αὐτῷ, ταχὺ τὰ πλείω τῶν στρατευμάτων ἐκεῖ συνηθροίσθησαν, ἢ καὶ μίσει τῷ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. διά τινας γὰρ αἰτίας οὔτ' ἐκεῖνος καλῶς τοὺς στρατιώτας εἶχεν, ἀλλὰ καὶ ὑποψίας ὑπέτρεφε κατ' αὐτῶν, κἀκεῖνοι διὰ ταῦτα πρὸς ἔχθος κατ' αὐτοῦ ἠρεθίζοντο. ὡς δ' οὖν συνελέγησαν, εὐφημίας αὐτὸν αὐτίκα βασιλικῆς τε καὶ ἀναῤῥήσεως κατηξίωσαν. ὁ δὲ σὺν αὐτοῖς εὐθὺς ἔργου εἴχετο, καὶ ἀθρόον τῇ βασιλευούσῃ ἐπιφοιτᾷ, καὶ οἱ προσιόντι προσεφοίτων πολλοὶ καὶ στρατιῶται καὶ ἀστικοί, κἀκεῖνος ταῖς ἐλπίσιν ᾐωρεῖτο, ὡς οὐδενὸς αὐτῷ ἀντιστησομένου, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναπετασόντων αὐτῷ προθύμως τῶν ἀστῶν καὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως, ὅτι τε τὰ ἑῷα στρατεύματα πολέμοις ἐκεῖ προσησχόλητο, καὶ ὅτι καὶ οἱ τῆς πόλεως δι' ὀργῆς ἐποιοῦντο τὸν αὐτοκράτορα, ὡς διά τι μὴ κατὰ γνώμην αὐτοῖς προσφερόμενον. τοιαύταις οὖν αἰωρούμενος ταῖς ἐλπίσι, στρατοπεδεύεται πρὸ τῆς πόλεως, πολιορκήσων αὐτήν, εἰ μὴ δέξοιτο αὐτὸν προθυμότατα. ἕωθεν οὖν παραταξάμενος, καὶ ἀγχοῦ τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως γεγονὼς περὶ τὰς Βλαχέρνας, ἀνοῖξαί οἱ τὰς πύλας ἠξίου τοὺς φύλακας, ὑποσχέσεσι τούτους πρὸς τὴν πρᾶξιν παραθαρρύνων λαμπραῖς. τῶν δὲ μὴ δ' ἐπιστρεφομένων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ χλευαζόντων, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀποσκωπτόντων, ἐπιχειρεῖ τῇ προσβολῇ. ἀντιπαρετάττετο δὲ καὶ ὁ βασιλεύς, στρατιώταις ὀλίγοις τε ὄχλῳ δημοτικῷ καί τισιν ἄλλοις ἀνδράσι φίλοις τῶν τῆς γερουσίας θεράπουσι, τῶν πάντων οὐδ' εἰς ἀκριβῆ συνειλεγμένων χιλιοστύν. καὶ τούτους πρὸ τοῦ περιβόλου στήσας τῆς πόλεως ἀντιμετώπους τοῖς τοῦ τυράννου, ᾤετο καταπλήξειν αὐτοῖς τὸ ἀντίπαλον. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ αὐτοκράτωρ ἔν τινι τῶν βασιλικῶν θαλάμων προβεβλημένῳ τῶν ἄλλων, καὶ ἐπὶ τὸ πρὸ τῆς πόλεως ἐστραμμένῳ πεδίον, κάθηται βασιλικῶς, ἵν' ὁρῴη τε φαντασίας καὶ ὁρῷτο αὐτοῖς. οἱ δὲ Μακεδόνες βωμολοχίας ὄντες ἐθάδες, ἰδόντες τὸν βασιλέα, οἱ μὲν ἄντικρυς ἐξύβριζον εἰς αὐτόν, οἱ δὲ καὶ χοροὺς συνιστῶντες μέλη τινὰ χλευάζοντες, κωμῳδίας

ὀρχοῦντο

ὀρχούμενοι, καὶ ἐποίουν τοῦτο, τοῖς ποσὶν ἐπικροτοῦντες τὴν γῆν. ἀντεπὶ τοῖς ἔξω τοῦ τείχους παραβεβλημένοις βασιλικοῖς μοίρας τινὸς ἐπελθούσης τῶν ἐναντίων, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς πύλας ὥρμησαν, οἱ δ' ἐπὶ τὴν τάφρον γεγόνασι καὶ ἀπώλοντο, τοσοῦτον δ' ἅπασι τὸ δέος ἐνέπεσεν, ὥς τε τούς τε τοῖς τείχεσιν ἐφεστῶτας ἑαυτοὺς ἐκ τούτων καταβάλλοντας φεύγειν, καὶ τοὺς τὰς εἰσόδους φρουροῦντας τῆς πόλεως φυγάδας αὐτίκα γενέσθαι, μὴ δὲ τὰς πύλας ἐπιζυγώσαντας. ἀλλ' ἦν ἄχρι ὁ τότε πόλεμος τὸν γ' αὐθέντα νικᾶν, οὐδὲν ἂν τὸν Τορνίκιον ἐκώλυσεν εἴσω γενέσθαι τοῦ ἄστεος, καὶ τέλος ἐπιθεῖναι τῷ ἐγχειρήματι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ἐπεὶ μὴ τῷ θεῷ ἐδέδοκτο διοικῆσαι, τὸν τυραννοῦντα διέφυγε. ὀλίγου δὲ βασιλεὺς μικροῦ ἂν ἐκινδύνευσε. τῶν γάρ τις ἐναντίων τὸν ἐπὶ τοξάζεται, καὶ βέλος ἀφίησι κατ' αὐτοῦ, τὸ δ' ἀποτυχὸν τοῦ βασιλέως, βάλλει μειράκιόν τι τῶν θαλαμηπόλων. ἀλλ' οὐδ' ἐκείνῳ καιρία γέγονεν ἡ ἐκ τοῦ βέλους πληγή. οἱ δέ γε περὶ τὸν βασιλέα δείσαντες, αὐτίκα μετέστησαν, κἀκεῖνος αὐτὸς ἄλλοσέ ποι σὺν τῷ θώκῳ μετεκινήθη. ὃν δ' εἴρηται τρόπον τὸν Τορνίκιον διαφυγὸν τὸ εὐτύχημα, εἰς τοὐναντίον αὐτῷ τὰ πράγματα περιέτρεψεν. ἤδη γὰρ πόλις αὖθις ὑπὸ φρουρὰν ἐγεγόνει, καὶ ὁ τύραννος πάλιν ἐλθὼν προσβαλὼν καὶ ἀποκρουσθεὶς, παρὰ βραχὺ καὶ ἀπώλετο ἄν. λίθων γὰρ ἐκ μηχανῆς ταλαντιαίων σφενδονωμένων παρὰ τῶν ἐναντίων, εἷς ἐπὶ τὸν τύραννον ᾔει, καὶ τοῦ μὲν ὁ καὶ βέλος διήμαρτεν, δειλίαν δ' ἐκείνῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐνεποίησε, καὶ λύσαντες τὴν παράταξιν ὑπέστρεψαν εἰς τὴν σφετέραν παρεμβολὴν, καὶ οὐκέτι τῇ πολιορκίᾳ ἐπικεχειρήκασιν. ἀλλὰ τινὰς βραχείας ἡμέρας προσμείνας ὁ τύραννος, ἐπεὶ ἑώρα τοὺς μὲν τῶν οἰκείων προσχωροῦντας τῷ βασιλεῖ, τοὺς δὲ σκεδαννυμένους καὶ ἀποδιδράσκοντας, ἀπανίσταται μὲν τῆς περὶ τὸ ἄστυ προσεδρείας, ἀπῄει δ' ὡς ῥᾳδίως τῶν Θρᾳκῴων κρατήσων φρουρίων, ἀλλ' ἀπεκρούσθη κἀκείνων. ἐν τούτῳ δὲ ἧκον αἱ ἑῷαι δυνάμεις ἀνακεκλημέναι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ κατὰ τοῦ τυραννοῦντος ἀφείθησαν. οἱ δ' αὐτῷ τῆς ἀποστασίας συναιρόμενοι ὡς ἔγνωσαν τοῦτο, δείσαντες περὶ σφίσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦ τῶν ἑῴων ταγμάτων ἐξάρχοντος πλησίον στρατοπεδευσαμένου τοῖς ἀποστάταις, καὶ τοὺς μὲν ὁμιλίαις, τοὺς δὲ καὶ γράμμασι πείθοντος αὐτομολῆσαι τῷ αὐτοκράτορι, πάντες σχεδὸν ἀπολιπόντες τὸν τυραννήσαντα, προσεχώρουν τοῖς βασιλικοῖς, καὶ οὐ τῶν ἀσήμων μόνον ἦσαν οὗτοι στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιφανῶν, καὶ ἐστρατηγηκότων καὶ λαμπρυνθέντων ἀρχαῖς, ἑνὸς μόνου τῶν ἐπισήμων παραμεμενηκότος αὐτῷ τοῦ Βατάτζη. ὡς δὲ ἦν ἐγκαταλειφθεὶς παρὰ τῶν λοιπῶν ὁ Τορνίκιος, καὶ πανταχόθεν αὐτῷ ἄφυκτος ἦν ἡ κατάληψις, θείῳ ναῷ προσπεφεύγασιν, αὐτός τε καὶ ὁ Βατάτζης. ἐκεῖθεν δὲ πεδήτης τῷ Μονομάχῳ προσήχθησαν, ὁ δὲ στέρησιν ἀμφοῖν κατεψηφίσατο τοῦ φωτὸς, καὶ τοῖς μὲν ἐσβέσθησαν εὐθὺς οἱ λύχνοι τοῦ σώματος, ἡ δ' ἀποστασία διελέλυτο τέλεον. μέχρι μὲν οὖν τούτων μάχας ἐμφυλίους ὁ λόγος διηγησάμενος, μεταβήσεται νῦν πρὸς μάχας βαρβαρικάς. προκείσθω δὲ τῶν ἄλλων τῶν Ῥῶς ἡ ἐπέλευσις. τοῦτο τὸ ἔθνος καὶ ἄλλοτε πλεονάκις ἐπὶ Ῥωμαίους ἐγένετο, ἡττήθη δὲ, τέλος καὶ σπονδὰς πεποίηκε πρὸς Ῥωμαίους καὶ κῆδος, ἵνα διὰ τὴν ἀγχιστείαν πρὸς ὁμόνοιαν τὰ γένη συνδέοιτο, καὶ παρ' ἀλλήλοις ἐφοίτων ἐμπορευόμενοι. ἤδη οὖν καὶ τότε Ταυροσκύθαι πολλοὶ παρὰ τῇ Κωνσταντίνου, τὰ παρ' ἑαυτῶν ἀποδιδόμενοι, καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἀντωνούμενοι. συνέβη δέ τισι τῶν Σκυθῶν ἔριν γενέσθαι πρὸς Ῥωμαίους τινὰς, πληγαὶ δ' ἐπηκολούθησαν ταύτῃ καὶ τραύματα,

ἐκτυφλοῦνται ὁ Τορνίκιος καὶ ὁ Βατάτζης.

περὶ τῶν Ῥὼς [illegible]

ex tempore cecinerunt, & saltarunt, pedibus terram pulsantes, immissaque cohorte in eos qui extra mœnia obiecti fuerũt, homines partim ad portas, partim ad fossas compulerunt, in quas præcipitati perierunt, tantaque formido incessit omnibus, ut ij etiam, qui in mœnibus stabant, desilientes fugerent, & qui aditus urbis custodiebãt, ne portis quidem clausis se subducerent. Quòd si bellum illud uirum habuisset, qui uti uictoria scisset: nihil Tornicium ab urbis ingressu uel executione conatus sui prohibuisset. Sed eam occasionẽ, cùm Deo aliter uisum esset, Tyrãnus amisit. Imperator tamen periculo proximus fuit. Nam quidam emissa contra illum sagitta, ipsum quidem non perculit, sed adolescentem cubiculi ministrum, ac ne eum quidem letaliter uulnerauit. Tamen satellites territi, statim recesserũt, & ipse Imperator in sella aliò translatus est. Tornicio, tanta felicitate neglecta, res in contrarium uertit. Nam urbe denuó custodijs munita, tyrannus manc rursus impetu in mœnia facto, repulsus est, nec multum abfuit, quin ipse periret. Nam cum ex machina saxa talenti pondere in hostes excuterentur, unum in ipsum directum: aberrauit illud quidem, sed & ipsi & satellitibus eius terrorem incussit, ut dissipata acie, in castra reuersi, ab oppugnatione desisterent. Paucis igitur diebus ibi commoratus, cum ex suis alios ad Imperatorem deficere, alios dispergi & aufugere uideret: relicta urbis obsidione, castella Thraciæ se facilè occupaturum ratus, ab illis quoque repulsus est. Interea copiæ Orientales reuocatæ adsunt, & contra tyrannum mittuntur. Quo defectionis socij cognito, sibi metuentes, cùm Orientalium quoque dux castra propè illos posuisset, & alios colloquijs, alios literis impulisset, ut ad Imperatorẽ transfugerent: ferè omnes deserto tyranno cũ imperatorijs se coniunxerunt: neque ij gregarij tantum milites, sed etiã uiri illustres, duces & magistratus. Vnus dũtaxat ex insignioribus Bataze apud illum mansit. Tornicius igitur destitutus ab omnibus, nulla spe euadendi relicta, cum Bataze in templum quoddam confugit. Vnde in cõpedibus ad Monomachum perducti atque effossis oculis cæcati sunt, seditione penitus compressa. Hactenus intestina bella commemorauimus, Nunc ad externa se conuertat oratio, ac Rossorum in primis expeditio narretur. Quæ gens cum alias quoque sæpissimè Romanos aggressa esset, uicta fuit. Tandem fœdere icto, & affinitate iuncta, utrunque populum deuincire studuerunt, & commercia inuicem agitarunt. Quum autem tunc multi Tauroscythæ Constantinopoli merces suas uenderent, & nostrates commescarentur: accidit, ut inter eos, & Romanos quosdam, contentione orta, à pugnis ad uulnera,

Tornicius & Bataze excæcantur.

Rossorum bellum.

è uulne-

à uulneribus ad cædes fieret progresſio, & inter cæteros illuſtris quidem Scytha caderet. Ex eo Roſſorum princeps occaſione ſumpta, ſtatim plurimis nauigijs compactis, quæ apud eos Monoxyla uocantur, multitudine quæ omnem propè numerum excedit, ijs impoſita, Propontidem penetrat, bellumq́ Romanis non antè indictum infert. Quos ubi Imperator aduentare cognouit, miſsis legatis petit, ut arma deponãt, ſe paratum eſſe, ſi quid moleſti eis accidiſſet, ſatisfacere. At Barbarus legatos ſuperbè excepit, eosq́ inſolentibus & moleſtis uerbis eructatis, cum ignominia dimiſit. Imperator igitur pace deſperata, & ipſe ad bellum nauale ſe parat, & quia claſsis longiſsimè aberat, tutandis prouincijs occupata: triremes alias & onerarias naues, plurimo Græco igni impoſito, aduerſus hoſtilem claſſem mittit, atq́ ipſe in ſummo portu conſidet. Vt autem magna diei parte elapſa, Barbari quieſcebant, nec tamen aciem ſoluebant: Theodorocanum iubet cum tribus triremibus laceſſere Barbaros, & ad pugnã elicere. Is uerò non uelitari cœpit, ſed planè pugnam eſt auſpicatus, & Græco igni aliquot naues Barbaricas cremauit, alias unà cum uiris demerſit, unamq́ comprehendit, in quam ipſe inſilijt, alijs cæſis, alijs perterrefactis & metu quaſi conſtrictis. Tribus triremibus feliciter iſta auſis, ſigno ab imperatore dato plures onerariæ ſoluunt: quibus Barbari conſpectis, pugnæ immemores, ſoluta acie in fugam conuerſi paulatim receſſerunt, Romanis in ea pugna diuinitus etiam adiutis. Nam ſubito uentus Orientalis coortus, fluctibus uerſus Occidentem ingentibus in Barbarorum naues deuolutis, multas ſubmerſit, multas petris & occultis ſcopulis illiſas comminuit: uectores porrò partim undæ abſorpſerunt, partim fluctu in terram eiectos, milites obſeſsis littoribus trucidarunt. Barbarorum multitudine ad hunc modum debellata, Imperator uictoria illuſtris in Regiam reuerſus eſt. Expoſito uno Barbarico bello Tauroſcytharũ, ad alterius gentis Turcicæ uidelicet motum eſt transeundum, qui Orientem tum inuaſerunt, & in hunc uſq́ diem infeſtant. Sunt autem Turci gens Hũnica, populoſiſsima & libera, Caucaſiorum montium ſeptentrionale latus accolens. Nam quum Perſæ Macedonibus inter ſeſe dimicantibus, regnum ſuum, ut ſuprà oſtenſum eſt, recuperaſſent: idem à Sarracenis uicti, & oppreſsi, rurſus amiſerunt. Sarraceni uerò, non uni Principi paruerunt, ſed ſeditione inter ipſos orta, in factiones diuiſi, alij alios oppugnarunt. Muhumetus igitur Imbraelis filius, Perſidis, Choraſmiorum, Mediæ, & aliorum quorundam populorum princeps, temporibus Baſilij Porphyrogeniti, cũ ſuſcepto contra Indos & Babylonios bello ſuccubuiſſet,

Theodorocanus claſſẽ Roſſicam profligat.

Turcorum origo & inſtatio Orientis.

τοῖς δ' ἠγάπων τὸ θανεῖν, καὶ τοῖς θανοῦσι καὶ εἷς τις τῶν ἐπισήμων τῶν αὐτοῖς συνηρίθμητο. τοῦτο τῷ τῆς χώρας ἄρχοντι πρόφασις τῆς συγκινήσεως καθ' ἡμῶν γίνεται, καὶ αὐτίκα πλοῖα συμπηξάμενος, ἃ παρ' αὐτοῖς μονόξυλα λέγονται, σφόδρα πολλά, καὶ τούτοις ἐμβιβάσας πλῆθος ὑπερακοντίζον σχεδόν τι καὶ ἀριθμόν, ἀκήρυκτον Ῥωμαίοις ἐπάγει πόλεμον, καὶ γίνεται περὶ τὴν Προποντίδα. ὡς δ' ἔγνω τὴν ἐπέλευσιν ὁ κρατῶν, στέλλει παρ' αὐτοὺς τοὺς πρεσβεύσοντας, καταθέσθαι τὰ ὅπλα σφᾶς, ὡς ἑτοίμως τοῦ βασιλέως, εἴ τι γέγονεν αὐτοῖς πρὸς λύπην, ἐξιασομένου καὶ θεραπεύσοντος. ὁ δὲ βάρβαρος ὑπερηφάνως τοὺς πρέσβεις ἐδέξατο, καὶ λόγους μεγαλαύχους καὶ σοβαροὺς ἐξηρεύξατο, καὶ ἀτίμως αὐτοὺς ἀπεπέμψατο. ἀπεγνωκὼς τοίνυν τὰς σπονδὰς ὁ κρατῶν, καὶ αὐτὸς πρὸς ναυμαχίαν παρεσκευάζετο, καὶ ἐπεὶ μὴ ἔτυχε τὸ ναυτικὸν ἐνδημοῦν, πόρρωθεν δ' ὂν φυλακαῖς χωρῶν προσησχόλητο, τριήρεις τινὰς καὶ ὁλκάδας ἄλλας ἑτοιμασάμενος, καὶ ταύταις τὸ πῦρ τὸ ὑγρὸν ἐνθέμενος ἄφθονον, ἀντέταξε ταύτας τοῖς σκάφεσι τοῖς βαρβαρικοῖς, καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ παρὼν, καὶ ἄνω που τοῦ λιμένος καθήμενος. ὡς δὲ τὸ πολὺ τῆς ἡμέρας παρῆλθε, καὶ ἠρέμουν οἱ βάρβαροι, καὶ τὴν σύνταξιν οὐ διέλυον, τρισὶ τριήρεσιν ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς τῷ Θεοδωροκάνῳ λαβεῖν, καὶ ἀκροβολίσασθαι τῶν βαρβάρων, ἵν' αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἐκκαλέσηται. ὁ δὲ οὐκ ἀκροβολισμοῖς ἐπεχείρησεν, ἀλλὰ καθαρᾷ ναυμαχίᾳ, καί τινα μὲν σκάφη βαρβαρικὰ κατέφλεξε τῷ ὑγρῷ πυρί, τινὰ δὲ κατέδυσεν αὔτανδρα, ἓν δὲ κατέσχεν, ἐφ' ὃν αὐτὸς εἰσεπήδησε, καὶ οὓς μὲν ξίφει συγκόψας, οὓς δὲ καταπλήξας, καὶ δειλίας ὥσπερ τῷ δέει περιλαβών. ὡς δ' οὕτω ταῖς τρισὶ τριήρεσι κατευτυχήθη ἡ κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπέλευσις, καὶ ταῖς ἄλλαις τῶν ὁλκάδων σύνθημα παρέσχεν ὁ βασιλεύς, καὶ αὗται γοῦν ἐπέπλεον. ἃς ὁρῶντες ἐπιούσας οἱ βάρβαροι, οὐκέτι μάχης ἐμέμνηντο, ἀλλὰ τὴν σύνταξιν διαλύσαντες, πρύμναν ἐκρούσαντο, καὶ ὥρμησαν εἰς φυγήν. συνεμάχησε δὲ Ῥωμαίοις τότε καὶ ἄνωθέν τις ῥοπή. πνεῦμα γὰρ ἐξαίφνης σκληρὸν πνεύσαν ἐξ ἑῴας πρὸς τὰ δυτικά, καὶ καταιγίδα κινῆσαν, τοῖς τῶν βαρβάρων ἐπελύσατο σκάφεσι, καὶ πολλὰ μὲν ἐπέκλυσε, καὶ τῷ βυθῷ παραδέδωκε, πολλὰ δ' ὑφάλοις πέτραις καὶ σκοπέλοις προσέρραξε καὶ συνέτριψε. τὰ δὲ γε τούτων πληρώματα, τὰ μὲν τὸ ὕδωρ ἐπέκλυσε, τὸ δὲ σύνταγμα στρατιωτικὸν ἐφεδρεῦον ταῖς ἀκταῖς διέφθειρεν, ἐκβρασσομένους τῷ κλύδωνι. οὕτω δὲ καταπολεμηθέντος τοῦ τῶν βαρβάρων πλήθους, ὁ βασιλεὺς τροπαιοφορῶν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπανέζευξεν. ὁ μὲν δὴ πόλεμος ὁ βαρβαρικὸς οὕτω διελύθη· ἀρκτέον δὲ καὶ ἑτέρας τῆς συγκινήσεως ἔθνους, ὃ τότε τὴν ἑῴαν διέλαβε, καὶ μέχρι τῶν νῦν αὐτὴν ἐπιβόσκεται, τοὺς Τούρκους φημί. εἰσὶ μὲν οὖν οὗτοι γένος τι Οὐννικὸν οἰκοῦν τὰ προσάρκτια τῶν Καυκασίων ὀρῶν, πολυπληθὲς καὶ αὐτόνομον. ἐπεὶ δ' ἡ Περσῶν ἀρχή, τῶν Μακεδόνων ἐφ' ἑαυτοὺς τραπέντων, καὶ ἀντιμαχομένων ἀλλήλοις, ἔσχε πάλιν τὴν ἀρχὴν ἀνασώσασθαι, ὡς ἔμπροσθέν μοι ἱστόρηται. ἡ δ' αὖθις ὑπὸ Σαρακηνῶν τὴν ἐξουσίαν ἀφῄρητο, διελέλυτό τι Σαρακηνοῖς, καὶ οὐχ ὑφ' ἕνα ὥσπερ ἡγεμόνα τελούντων, πρὸς ἀλλήλους τε καὶ οὕτω στασιασάντων, εἰς αὐτοτελεῖς μοίρας διῄρηντο, καὶ ἀλλήλοις ἐπέθεντο. Μουχούμετ οὖν ὁ τοῦ Ἰμβραήλ, Περσίδος ἄρχων καὶ Χωρασμίων καὶ Μηδίας καί τινων ἄλλων, πόλεμον ἤρατο ἐπὶ τῶν χρόνων Βασιλείου τοῦ Πορφυρογεννήτου, κατὰ Βαβυλωνίων τε καὶ Ἰνδῶν, ἡττώμενος δὲ συμμαχικὸν ἐκ Τούρκων μετεπέμψατο.

ὧν δὲ

ναυμαχία κατὰ τῶν Ῥῶς καὶ ἧττα αὐτῶν.

ἔθνος οἱ Τοῦρκοι κατὰ δὲ ἐπικαλεσαμένων Ῥωμαίοις ὑπαὶ μοῖραι ἐχώρησαν καὶ νίκης ἔτυχον.

ὧν δὲ τοῖς εἰς συμμαχίαν ἐλθοῦσι τῶν Τούρκων τῷ Ταγγρολίπηξ Μουκάλετ, μεθ' ὧν ὁ Μουχούμετ τοῖς ἀντιθέτοις προσβαλὼν, τρέπεται αὐτοὺς, καὶ ἀναζεύξας εἰς τὰ οἰκεῖα, οὐκ εἴα τοὺς Τούρκους εἰς τὴν ἑαυτῶν ὑποστρέψαι, ἀλλ' ἐβούλετο κατασχεῖν αὐτοὺς, ἵνα καὶ ἐφ' ἑτέρους χρῷτο συμμάχοις αὐτοῖς. οἱ δὲ μὴ οἷοί τε ὄντες ἀπελθεῖν πρὸς τὴν σφετέραν, εἰ μὴ αὐτοῖς ἐνδοίη ὁ τοῦ Ἀράξιδος γέφυρα (ποταμὸς δὲ οὗτος ἐστὶν, εἰ μὴ διὰ γεφύρας οὐ περατὸς, ἡ δὲ γέφυρα ἐπεπύργωτο ἑκατέρωθεν, καὶ τοῖς πύργοις φρουροὶ ἐφεστήκεσαν) ἀποστάντες, καὶ εἰς ὄρη καταφυγόντες (οὐ γὰρ ἐλάττους ὄντες τρισχίλιοι, πρὸς πολλὰς τὰς συστάδην μαχέσασθαι μυριάδας) ἐκτρέχοντες ἐκεῖθεν, τὰ τῶν Σαρακηνῶν ἐληΐζοντο. ἀποπέμπει τοίνυν κατ' αὐτῶν ὁ Μουχούμετ στράτευμα περίπου τὰς εἴκοσι χιλιάδας, δέκα τῶν ὁμογενῶν ἀνδράσι τὴν αὐτῶν ἐγχειρίσας ἡγεμονίαν. οἷς οἱ Τοῦρκοι νυκτὸς ἐπιθέμενοι, ῥᾷστα τοὺς πλείους κατέκοψαν· οἱ δὲ περισωθέντες σὺν τοῖς αὐτῶν στρατηγοῖς εἰς τὸν Μουχούμετ ἀνθυπεχώρησαν. ὁ δὲ τοὺς μὲν δέκα τοὺς στρατηγοὺς ἡγεμόνας ἐξετύφλωσε, τοῖς δὲ τῶν περισωθέντων στρατιωτῶν ἠπείλει ἐνδύσειν αὐτοὺς τὰ [illegible]. οἱ δὲ δείσαντες, τοῖς Τούρκοις προσέθεντο. ὅθεν καὶ ἄλλων προσφυγόντων συχνῶν, δούλων τε καὶ κακούργων, λῃστρικοῖς χαιρόντων καὶ ἁρπαγαῖς, πολυπλαθὲς ἐγένετο στράτευμα, καὶ τοῦ Μουχούμετ πρὸς τὸ [illegible] συρραγέντος, καὶ πολλῶν πεσόντων καὶ Σαρακηνῶν, καὶ αὐτὸς ὁ Μουχούμετ διεφθάρη. ὁμονοησάντων οὖν τῶν στρατευμάτων, παρὰ πάντων ὁ Ταγγρολίπηξ τὴν ἀρχὴν τῶν ὑπὸ τὸν Μουχούμετ ὑποχειρίων χωρῶν. αἱρεθεὶς δ' εἰς ἡγεμονίαν, πέμψας τοὺς ἐν τῇ γεφύρᾳ τοῦ Ἀράξιδος πύργους κατέβαλεν. οὕτω δ' ἀνέδην τοῖς Τούρκοις τῆς διόδου τοῦ ποταμοῦ, πολὺ τῶν βαρβάρων τούτων πλῆθος προσερρύη τῷ Ταγγρολίπηκι, καὶ χεῖρα βαρεῖαν ἐκ τούτων ὁ τῶν Τούρκων περιποιησάμενος ἀρχηγὸς, ἀφαιρεῖται μὲν πάντων τῶν Σαρακηνῶν τὴν ἀρχὴν, ἑαυτὸν δὲ ταύτην καὶ τοῖς ὁμογενέσιν ἐπεγράψατο, καὶ εἰς ὑπηκόους τοὺς ἐκ τοῦ Ἄγαρ κατέστησεν. ὅτε αὐτὸς μὲν μετὰ χρόνον Βαβυλωνίους προσυπετάξατο, τὸν δὲ ἀδελφιδοῦν Κουτλουμοὺς σὺν στρατιᾷ κατὰ τῶν Ἀράβων ἐξέπεμψε, ὁ δὲ ἡττηθεὶς ὑπέστρεψε, καὶ διαπρεσβευσάμενος πρὸς τὸν τῆς Μηδίας ἄρχοντα (οὕτω δὲ ἐκαλεῖτο πάλαι τὸ Βασπρακάν) αἰτῶν παραχωρηθῆναι διὰ τῆς χώρας αὐτοῦ διελθεῖν. ὁ δὲ τῆς χώρας ταύτης ἐκ βασιλέως ἀρχὴν προκεχειρισμένος, οὐ μόνον οὐκ ἐνέδωκε τούτῳ τὴν δίοδον, ἀλλὰ καὶ ἀντιπαρετάξατο κατ' αὐτοῦ, καὶ συμβαλὼν ἡττήθη, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν οἰκείων ἀπέβαλεν, ἑάλω δ' αὐτός. ὁ γοῦν Κουτλουμοὺς πρὸς τὸν Ταγγρολίπηκα ἐπανελθὼν, τά τε περὶ τὴν Μηδίαν διηγεῖται πολέμια, καὶ τῆς χώρας ἐξύμνει τὸ πάμφορον, καὶ προσετίθει, δυνατὸν εἶναι ταύτην παρὰ γυναικῶν κρατηθῆναι, οὕτω καλῶν τοὺς μαχεσαμένους αὐτῷ. ὁ δὲ Ταγγρολίπηξ αὐτὸν μὲν διὰ τὴν ἧτταν ἐμέμφετο, ἐκεῖνος δὲ ἐπὶ τῶν Ἀράβων ἐχώρει. καὶ ὁ Κουτλουμοὺς δείσας ἀπέδρα μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ τὸ Πάσαρ (πόλις δ' ἐστὶ τῶν Χωρασμίων) τοῦτο καταλαβὼν, ἀφίσταται τοῦ Σουλτάν (οὕτω γὰρ ὁ Ταγγρολίπηξ ὠνόμαστο) καὶ ἐπὶ πολὺ πρὸς τὸν θεῖον ἀντικαθίστατο, πολιορκοῦντα αὐτόν, διὰ δὲ τὴν τῆς πόλεως ὀχυρότητα μηδὲν ἀνύσαι δυνάμενον. καὶ ὁ μὲν Σουλτὰν τῇ πολιορκίᾳ τοῦ Πασὰρ προσησχόλητο, στέλλει δὲ κατὰ Μηδίας Ἀσὰν σὺν ἀξιομάχῳ δυνάμει. ὁ δὲ προσβαλὼν τῇ χώρᾳ, καὶ συμμίξας Ῥωμαίοις, πίπτει μὲν αὐτὸς, ἡττᾶται δὲ τὸ σὺν αὐτῷ στρατιωτικὸν, καὶ βραχέων ἔξω, τὸ πᾶν ἀπόλλυται. ὃ μαθὼν ὁ Σουλτὰν ἀνιώμενος μὲν, ἐπανορθοῦν δ' αὖθις ἐσπούδαζε τὸ δυστύχημα, καὶ Ἀλὶμ Ἀβραμίῳ ἑτεροθαλεῖ αὐτοῦ ἀδελφῷ στρατιὰν ἐγχειρίσας εἰς ἑκατὸν ἀριθμουμένην χιλιοστύας, κατὰ

ὅπως οἱ Τοῦρκοι ταῖς ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐπῆλθον χώραις.

Turcorũ auxilijs accerſitis Tangrolipice Mucaleto duce, hoſtes ſuperauit: domũq; reuerſus, Turcas ad ſua redire non ſiuit, ſed retinere uoluit, ut eorum opera contra alios quoque uteretur. Qui quum domum redire, niſi per Araxidis pontem nequirent (fluuius is eſt, qui nõ niſi ponte ſuperari poteſt, utrinq; turrito, quem præſidiarij milites tenebant) deficiunt, & mõtes occupant. (nam cum tribus millibus plures non eſſent, cum multis millibus acie decernere non audebant) unde procurrentes, Sarracenos prædantur. Muhumetus uerò ad x x Millia contra eos mittit, decem ducibus è ſuis popularibus ſumma belli credita, quos Turci noctu aggreſsi maxima ex parte facilè trucidarunt, reliquiæ cum ſuis ducibus ad Muhumetum redierunt. Is decem illis ducibus excæcatis, & militibus atrocißima quæq; comminatus, effecit, ut præ metu ad Turcas confugerent. Ii uerò iam alijs quoque multis confluentibus, ſeruis & facinoroſis hominibus, qui manubijs & rapinis gaudebant: numeroſo confecto exercitu, prælio cũ Muhumeto cõmiſſo, multos Sarracenos cæciderunt, ac inter alios ipſe quoq; Muhumetus cecidit. Tangrolipix igitur conſenſu exercituum Imperio omnium gentiũ quæ Muhumeto paruerunt, accepto, turres pontis Araxidis euertit. Fluuij porrò tranſitu patefacto, magna Turcorum multitudo ad eum ſe cõtulit. Sic magnis copijs Turcicis ſuffultus, omnibus Sarracenis ademptum imperium, in ſe & populares ſuos tranſtulit, & Agarenos ſibi parêre coegit. Deinde Babylonijs bello ſubactis, fratris filium Cutlumum cum exercitu contra Arabes miſit, à quibus ſuperatus per legatos à principe, quem Imperator Mediæ (ſic enim olim uocabatur Baaſpracan) præfecerat, tranſitum poſtulat: quem is adeò non cõceſsit, ut armatus illi occurreret. Sed multis ſuorum amiſsis, uictus & captus eſt. Cutlumus autem ad Tangrolipicem reuerſus, Medicum prælium referens, eius regionis fertilitatem celebrat, eam ex pugnatu facilem eſſe aſſerens, ut qua mulieres fruerentur. Sic enim appellabat eos, cum quibus pugnarat. Cæterum Tangrolipix illi ob cladem acceptam iratus, ipſe contra Arabes proficiſcitur. Cutlumus autem cum ſuis pœnę metu aufugit, & Paſare Choraſmiorum urbe occupata, à Sultano (ſic enim Tangrolipix appellabatur) defecit, & patruo à quo obſidebatur, diu reſtitit, ob loci munitionem fruſtra laboranti. Qui ea obſidione occupatus, Aſanem cum iuſtis copijs contra Mediã mittit. Is impetu in prouinciam facto, & prælio cum Romanis commiſſo, ipſe cadit, amiſſo, paucißimis exceptis, toto exercitu. Quo Sultanus cognito, ſanè doluit, ſed iacturam illam reſarcire cupiens, Alimo Abramio fratri ex altero parente exercitum centum millium circiter contra Roma-

Tangrolipix, Mucaletus Turca Sarracenicum imperiũ euertit.

Cutlumus ab Arabibus uictus, Medos ſuperat.

Cutlumi defectio.

Medi cũ bellum.

Romanos ducendum committit. Sed Baasipracanis prætor petitis ab Imperatore auxiliis, Liparitam, partis Iberiæ Dynastam expectabat, neque cum Turcis dimicandũ sibi censebat, priusquam ex mandato Imperatoris Iberum auxiliares copiæ aduenissent. Romanis igitur intra munitiones se continentibus, Alimus negata pugnandi copia, Arzem uicum nullo muro circundatum, quem mercatores penè innumerabiles, homines ditissimi incolebant, se primo impetu capturum ratus, spe sua frustratus est, cum illum inuasisset. Nam incolæ aditus lignis obstruxerunt, & telis ex ædibus coniiciendis multos sustulerunt. Eo per sex dies facto, cum Turcorum Dux Arzenos fortissimè se defendere nec obsidione facile capi posse cerneret, igni eos superare instituit: quo ædibus iniecto, cum incendium undique sæuiret, ciuibus in fugam uersis, Barbari uico potiti, multum auri & aliarum opum inuenerunt, quas flamma non absumpserat. Inde iterum contra Romanum exercitum properarunt. Cum autem Liparites cum Iberibus iam adesset, sub uesperam commisso prælio Alimus & Chorosanes alter Barbarorum Dux, cum suis conuersi fugerunt, Romanis eos in multam noctem persecutis. Liparites uerò in alio cornu pugnans ab hostibus captus fuerat, quem dum Romani in castra reuersi diu expectant, casus illius ignari, quidam nunciat, captum ab hostibus festinanter abduci. Quo cognito illi in mœrore erant, Barbari uerò Liparitem ad Sultanum perduxerunt. Imperator autem liberandi illius cupidus, magnam pecuniam eius redimendi ergò & munera Sultano misit, petens, ut Turci cum Romanis fœdus ferirent. Cui Sultanus Liparitem gratis restituit, omni pecunia illi tradita, pro quo missa erat: hortatus, ne in posterum arma contra Turcas sumeret: atque ipse etiam legatum ad Imperatorem misit, quem illi Seriphen uocant. Cuius eadem ferè conditio fuit, quæ olim apud nos Syncelli. Nam ut is Patriarchæ mortui locum occupabat, sic etiam Seriphes Chalipha defuncto succedebat. Is igitur magnam urbem ingressus, & superbè cum Imperatore collocutus, cum ab eo postulasset, ut tributa Sultano penderet, infecta re est dimissus. Qua de causa iratus Sultanus, ipse Romanos aggressus est, eoque tempore Turcica gens longius progressa, totum Orientem subegit, & usque ad continentem Byzantio obuersam processit. Ac ita se res Turcicæ habuerunt. Pazinacæ uerò in Europa grassabantur, gens Scythica & populosa, ultra Istrum incolens, cui tum Tyrachus imperabat, uir nobilis ille quidẽ, sed ignauus. Alius uerò quidã Cegenes, ut genere obscuro ortus, ita homo acer & strenuꝰ, ob multa egregia facinora in bellis edita populo charus erat. Qua de causa Tyrachꝰ eũ per insidias

Arzis uici direptio.

Turcorũ fuga.

Liparitis redemptio.

Turci totũ Orientẽ occupãt.

Cegenis Pazinacæ ad Romanos defectio.

ῥωμαίων ἐξέπεμψεν. ὁ δὲ τοῦ Βαασπρακανοῦ στρατηγὸς τῷ βασιλεῖ περὶ τούτων διὰ γραμμάτων ἐδήλωσε, συμμαχίαν αἰτῶν. καὶ ὅτι τῷ Λιπαρίτῃ δυνάστῃ μοίρας τῶν Ἰβήρων τυγχάνοντι ἐπέσταλκε συνελθεῖν τοῖς ῥωμαίοις, καὶ ἐπαρῆξαι κατὰ τῶν τούρκων. τῶν τούρκων δὲ ἐπιστάντων ἤδη, οἱ ῥωμαῖοι πολεμῆσαι σφίσιν οὐκ ἔκριναν, εἰ μὴ φθάσειεν ἐπὶ τὴν βασιλικὴν φωνὴν καὶ τοὺς Ἴβηρας. ἀπραγμόνων δὲ τῶν στρατιωτῶν, μὴ δυνάμενος αὐτοῖς ὁ Ἀλὶμ συμβαλεῖν, ὡς ὀχυρώμασι προσκαθημένοις, ἐπῆλθε τῷ Ἀρτζὲ (κωμόπολις δ' ἦν αὕτη) πλῆθος δὲ γέμουσα αὐτῷ, ἵν' οὕτως εἴπω, καὶ ἀριθμὸν ὑπερβαίνουσα, ἔμποροι δ' ἦσαν οἱ ἄνθρωποι, καὶ πλοῦτος ἦν αὐτοῖς περιττός. ὡς οὖν ἀτείχιστον τὴν κωμόπολιν ἐξ ἐφόδου αὐτὴν ἑλεῖν οἱ βάρβαροι ἤλπιζον, ἀλλ' ἔγνωσαν ἠπατημένοι τῆς ἐλπίδος, ἐπείπερ ταύτῃ προσέβαλον. τὰς γὰρ διόδους ὕλας ἐπαγαγόντες οἱ ταύτης κάτοικοι, καὶ ταύτας αὐτοῖς ἐμφράξαντες, ἐκ τῶν δωμάτων ἔβαλλον τοὺς ἐναντίους, καὶ ἀνῄρουν πολλούς, καὶ τοῦτ' ἐφ' ἡμέρας ἐγίνετο ἕξ. ὡς δ' ἔγνω ὁ τῶν τούρκων ἀρχηγὸς ὁ Ἀλὶμ ἐρρωμενέστατα τοὺς Ἀρτζηνοὺς αὐτοὺς χομένους, καὶ πολιορκίᾳ ῥᾶστα μὴ ἁλωσομένους, πυρὶ τῶν ἐνδοθεν περιγενέσθαι διενοεῖτο, αὐτίκα τοίνυν αὐτὸ τοῦτο, καὶ τοῖς οἰκήμασιν ἐνεβάλλετο. ὡς δ' ἐξῆφθη πανταχόθεν πυρκαϊά, τρέπονται μὲν οἱ ἐγχώριοι, οἱ δὲ βάρβαροι κρατοῦσι τῆς κωμοπόλεως, καὶ πολὺν ἐν αὐτῇ χρυσὸν καὶ ἄλλον πλοῦτον εὑρόντες, ὅσος μὴ κατανάλωτο πυρί. ἐντεῦθεν αὖθις ἐπὶ τὴν ῥωμαϊκὴν ὥρμησαν στρατιάν. ἤδη δὲ καὶ τοῦ Λιπαρίτου σὺν τοῖς Ἴβηρσι παραγεγονότος, συμβολὴ τῶν στρατευμάτων ἐγένετο περὶ δείλην. ὁ μὲν οὖν Ἀλὶμ καὶ ὁ Χοροσάνης (ἕτερος δ' οὗτος ἦν στρατηγὸς τῶν βαρβάρων) μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς τραπέντες, ἐνέκλιναν εἰς φυγήν, καὶ σφᾶς οἱ [illegible] ῥωμαῖοι μέχρι πόρρω νυκτὸς κατεδίωκον. ὁ δὲ Λιπαρίτης κατ' ἄλλο κέρας μαχόμενος ἑάλω τοῖς ἐναντίοις. ὡς δ' ἐπανῆκον τῆς διώξεως οἱ ῥωμαῖοι, τὸν Λιπαρίτην περιέμενον, μὴ εἰδότες, ὃ περὶ ἐκεῖνον συμβεβήκει. γνωσθὲν δέ τις αὐτοῖς ἀγγέλλει τοῦ Λιπαρίτου τὴν ἅλωσιν, καὶ ὅτι λαβόντες αὐτὸν οἱ ἑλόντες, ἀπίασι σὺν σπουδῇ. οἱ μὲν οὖν ῥωμαῖοι ταῦτα μαθόντες, ἐν ἀθυμίαις ἦσαν, οἱ βάρβαροι δὲ τῷ σουλτὰν τὸν Λιπαρίτην ἐκόμισαν. ὁ μέντοι βασιλεὺς τοῦ Λιπαρίτου μαθὼν τὴν ἅλωσιν, πέμπει πρὸς τὸν σουλτάν, ἐλευθερίας ἀξιῶν τυχεῖν τὸν Λιπαρίτην, καὶ λύτρα τούτου πέμψας πολλά, καὶ δῶρα δὲ τῷ σουλτάν, καὶ σπονδὰς μέσον ῥωμαίων καὶ τούρκων γενέσθαι αἰτῶν. ὁ δὲ σουλτὰν τὸν μὲν Λιπαρίτην δωρεὰν ἀφίησιν, τὰ δέ γε λύτρα πάντα τούτῳ, ὑπὲρ οὗ ἐπεπόμφεσαν, δίδωσι, καὶ μηκέτι ὅπλα κατὰ τούρκων ἄρασθαι παραινέσας, ἐκπέμπει. ἐκπέμπει δὲ κἀκεῖνος πρέσβυν πρὸς βασιλέα, ὃν ἐκάλουν ἐκεῖνοι σερίφην. ἦν δ' οὗτος παρ' αὐτοῖς πάλαι ὥσπερ ὁ παρ' ἡμῖν ὁ λεγόμενος σύγκελλος. ὡς γὰρ ὁ σύγκελλος τοῦ πατριάρχου θανόντος εἰς τὸν ἐκείνου τόπον ἀντικαθίσταται, οὕτω καὶ ὁ σερίφης, τοῦ χαλιφᾶ φθαρέντος τὸν τελευτήσαντα διεδέχετο. εἰσελθὼν οὖν εἰς τὴν μεγαλόπολιν ὁ σερίφης, καὶ εἰς ὁμιλίαν τῷ κρατοῦντι ἐλθών, καὶ ὁμιλήσας ὑπερηφάνως, φόρους τελεῖν ἀπαιτῶν τῷ σουλτάν, ἄπρακτος ἀπεπέμφθη. διὸ δὴ καὶ θυμωθεὶς ὁ σουλτάν, αὐτὸς κατὰ ῥωμαίων ἐχώρησε, καὶ ἐκ τότε προεχώρει τὸ τῶν τούρκων γένος, τὴν ἑῴαν ἅπασαν ἐκράτησε, καὶ μέχρι τῆς ἀντιπέραν τῷ Βυζαντίῳ ἠπείρου κατήντησε. τὰ μὲν οὖν τῶν τούρκων τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. τὸ δὲ τῶν πατζινάκων ἔθνος κατὰ τὴν εὐρωπαίαν μοῖραν ἐκινεῖτο, σκυθικὸν δὲ τὸ ἔθνος καὶ πολυάνθρωπον, πέραν Ἴστρου νεμόμενον. ἦν δὲ τότε τοῦ ἔθνους ἄρχων Τυράχ, ἀνὴρ τὸ μὲν γένος παρὰ τῷ ἔθνει λαμπρός, τὸ δ' ἦθος νωθής. ἕτερος δέ τις Κεγένης καλούμενος, ἄσημος μὲν ὅσον εἰς γένους ἀναφοράν, ἀνὴρ δ' ἄρειος καὶ δραστήριος ὤν, καὶ πολλάκις ἐν πολέμοις ἀνδραγαθήσας, παρὰ τῷ ἔθνει ἐφιλεῖτο. διὸ καὶ παρὰ τοῦ Τυρὰχ ἐλοχᾶτο,

περὶ δὲ κωμοπόλεως τῆς Ἀρτζῆ.

πόλεμος ῥωμαίων συμμαχούντων Ἰβήρων πρὸς τούρκους, καὶ ἅλωσις τοῦ Λιπαρίτου ἄρχοντος τῶν Ἰβήρων.

ὅτι αὐτὸς ὁ σουλτὰν κατὰ ῥωμαίων ἐχώρησεν.

περὶ πατζινάκων καὶ [illegible]

ὑπεχώρει, ζηλοτυπούμενος αὐτὸν ἀεὶ λοιπόν. ὁ γοῦν Κεγένης ἐκεῖνος, καὶ δύο τῶν φυλῶν προσεταιρισάμενος, οὐσῶν πασῶν δέκα τριῶν, σὺν αὐταῖς διέβη τὸν Ἴστρον, καὶ ἤδη τῆς Ῥωμαΐδος ἐντὸς γέγονεν, αὐτόμολος ἥκειν λέγων τῷ βασιλεῖ, καὶ οὐκ ἄχρηστος ἔσεσθαι οἱ ἐπαγγελλόμενος. ἐμηνύθη τοῦτο τῷ Μονομάχῳ, καὶ ὁ τῆς χώρας ἄρχων ἐκελεύετο δέξασθαι τοὺς Σκύθας. ὁ δὲ Κεγένης καὶ εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων φοιτήσας, εἰς ὄψιν ἦλθε τῷ βασιλεῖ, καὶ τὸ σωτήριον δεξάμενος βάπτισμα, ἐτιμήθη πατρίκιος. ἔπεισε μὲν οὖν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ Σκύθας, τοῦ θείου τούτου λουτροῦ μεταλαχεῖν. ποιούμενος δὲ τὰς διατριβὰς περὶ τὰ παρίστρια, καὶ διαβαίνων τὸν ποταμὸν ἀθρόον, ἐκάκου τοὺς τοῦ Τυράχ, σφάζων τε καὶ ληιζόμενος. πρεσβεύει τοίνυν ὁ Τυρὰχ πρὸς τὸν βασιλέα ἐπισκήπτων, ἐπεὶ τὸν ἐχθρὸν τοῦ ἔθνους ἐδέξατο, καὶ εἰ μὴ κωλύσειεν, κακοῦν τὸ ἔθνος τὸν πρόσφυγα, ἀπειλῶν τὸ ἔθνος ὅλον ἕξειν πολέμιον. πρὸς ταῦτα δ' ὁ αὐτοκράτωρ ὅτι προδότης, ἔφη, τοῦ προσελθόντος γενέσθαι, οὔτε κωλῦσαι μὴ ἀμύνασθαι τοὺς ἐπιβουλεύσαντας. τότε τὸ μήνυμα ὁ Τυρὰχ κομισάμενος, ἐπεὶ χειμὼν ἐπέστη, καὶ ὁ Ἴστρος ἐξ ὄχθης εἰς τὴν ἑτέραν τῷ κρύει πεπηγμένος ἐκρυστάλλωτο, πεζῇ διέβη τὸν ποταμὸν σὺν τῷ ἔθνει παντὶ, καὶ τὴν Ῥωμαΐδα χώραν καταλαβὼν, τὰ ἐν ποσὶν ἐληΐζετο. ὁ δέ γε βασιλεὺς τοῦτο μαθὼν, στρατιὰν αὐτίκα τῷ τε τῆς χώρας ἄρχοντι, καὶ τῷ Κεγένῃ ἐπίκουρον ἔπεμψεν. οἱ μέντοι Πατζινάκαι τροφῶν ἀφθονίαν εὑρόντες, καὶ οἴνου καὶ ἄλλου πόματος ἐκ σκευαζομένου ἐκ μέλιτος, καὶ πολὺ τούτων ἀπληστευσάμενοι, νοσήματι κοιλιακῷ περιέπεσον. καὶ τοῦτο δὴ αὐτόμολος γνοὺς ὁ Κεγένης, ἀναπείθει καὶ τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις. ὡς οὖν εἶδον οἱ βάρβαροι τὴν κατ' αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν, κατατετρυχωμένοι τῇ νόσῳ τυγχάνοντες, ἰλιγγίασαν, καὶ καταλείψαντες, μεθῆκαν τὰ ὅπλα, καὶ ἱκέται γεγόνασι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς παρέδωκαν ἑαυτούς. τότε δ' ὅσοι μὲν ὑπὸ τὸν Κεγένην γεγόνασιν, οἱ μὲν ξίφεσι διεφθάρησαν, οἱ δὲ πρὸς δουλείαν χρυσοῦ ἀπεδόθησαν. τὸ πλῆθος δὲ τὸ λοιπὸν χρήσιμον φανὲν γενέσθαι Ῥωμαίοις, εἰ τὰ ὅπλα ἀφαιρεθὲν, εἰς τὴν τῶν Βουλγάρων χώραν κατοικισθείη, ἐρήμην οὖσαν τὰ πλείονα, πρὸ μικροῦ τοῦ ἔθνους ἐκείνου καταλυθέντος. ὃ καὶ γέγονε τοῦ βασιλέως κελεύσαντος. ὁ δέ γε Τυρὰχ σὺν τοῖς ἐξόχοις τοῦ ἔθνους ἤχθη πρὸς τὸν κρατοῦντα, καὶ τοῦ θείου καταξιωθέντες βαπτίσματος, ἀξιώμασι λαμπροῖς ἐτιμήθησαν. ὡς δὲ μάχαι τότε Ῥωμαίοις περὶ τὴν ἑῴαν μετὰ τῶν Τούρκων ἦσαν, πεντεκαίδεκα χιλιάδας Πατζινάκων ὁ αὐτοκράτωρ ἐπιλεξάμενος, καὶ καθοπλίσας αὐτοὺς, ἵππους τε παρασχόμενος, καὶ ἐπιστήσας στρατάρχας αὐτοῖς ἐκ τῶν ὁμογενῶν, ἐκ Χρυσοπόλεως διαπεραιοῦσθαι, εἰς Ἰβηρίαν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν, δείξας αὐτοῖς καὶ ποδηγέτην τῆς ὁδοῦ. ὡς δ' οὖν περὶ τὴν Δαμάτρυν ἥκασιν, ἔστησαν, καὶ πρόσω βαίνειν οὐκ ἤθελον, εἰς τοὔπισω δὲ χωρήσαντες, καὶ ἄχρι τοῦ πορθμοῦ ἐφθακότες, σὺν τοῖς ἵπποις τὴν θάλασσαν διαπορθμευσάμενοι περὶ τὴν τοῦ ἁγίου Ταρασίου μονὴν, αὐτίκα συντεταμένην ποιησάμενοι τὴν ὁδοιπορίαν, τοῖς ὁμογενέσι προσεμίγνυντο, καὶ ἐπεὶ ὁμοῦ συνηθροίσθησαν, ἀπῆλθον, καὶ ἐν τοῖς παριστρίοις πεδίοις ἐπήξαντο τὰς σκηνάς. ἐκεῖθεν δ' ὁρμώμενοι τὰ Θρᾳκῷα κατέτρεχον πολλάκις, δὲ τοῦ βασιλέως κατ' αὐτῶν στράτευμα πέμψαντος, ἐπικρατέστεροι ἦσαν οἱ βάρβαροι, ὥστε καὶ ἀδεῶς περὶ πάσας τῆς Θρᾴκης καὶ τῆς Μακεδονίας σκεδάννυσθαι, καὶ λείαν ἅπαντα τίθεσθαι, καὶ οὐ τὰ πόρρω μόνον, ἀλλὰ μέντοι καὶ τὰ τῇ πόλει ἐγγίζοντα. τέλος δὲ σπένδονται Ῥωμαίοις τριακοντούτεις σπονδὰς, καὶ οὕτως ὁ τῶν Πατζινάκων ἔληξε πόλεμος. ὁ δὲ Σουλτὰν οὐκ ἔληγε πορθῶν τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους χώρας καὶ πόλεις, καὶ τὰς μὲν ληιζόμενος, τὰς δ' ἐκπορθῶν τε καὶ οἰκειούμενος

περὶ δὲ τῶν Σκυθῶν Πατζινάκων.

περὶ δὲ τοῦ ἴστρου σκυθῶν [illegible]

ὅπως οἱ σκύθαι δὲ ὑπὸ ῥωμαίων [illegible]

tollere studebat. Quo ille animáduerso, duabus é tredecim tribubus sibi conciliatis, traiecto Istro in Romanorum fines uenit, se transfugisse ad Imperatorem, eíq; non inutilem fore ꝓfessus. Ea re indicata, Monomachus præsidem prouinciæ Scythas suscipere iuber. Cegenes uerò Byzantium profectus, in conspectum Imperatoris uenit, & salutari baptísmate initiatus, patricius est appellatus, suisq; Scythis persuasit, ut & ipsi diuino illo lauacro abluerentur. Cum uerò in ripis Istri statiua haberet, & flumine subitò traiecto, Tyrachios cædibus & rapinis infestaret: Tyrachus per legatos cum Imperatore, ob transfugam susceptum expostulat, quem nisi coherceret, totam gentem hostem illi fore. Ad ea respondet Imperator, se neque dedititium proditurum, neq; prohibiturum, quo minus insidiatores ulcisceretur. Hoc nuncio accepto Tyrachus, cum Ister hyberno tẽpore totus conglaciasset, cum tota gente pedibus flumen transijt, Romanaq; prouincia occupata, obuia quæq; uastauit. Sed imperator exercitum prouinciæ præsidi & Cegeni statim subsidio misit. Pazinacæ uerò cum annonæ & uini aliarumq; potionum quæ ex melle conficiuntur, copiam inuenissent, & ijs auidè se ingurgitassent: in cæliacum morbum inciderunt. Quo Cegenes è transfuga cognito, Romanis copijs fit autor hostes inuadendi. Eas cum Barbari morbo confecti contra se ire uidissent, æstuantes, & animis armisq; abiectis, facti supplices, hostibus se dediderũt. Quicunque uerò in Cegenem inciderunt, partim gladijs sunt trucidati, partim auro ad seruitutem uenditi. Reliqua multitudo Romanis usui fore uisa est, si armis ademptis in Bulgaria maxima ex parte deserta, ob gentem illam non ita pridẽ euersam, collocaretur: idq; iussu Imperatoris factum est. Tyrachus uerò & proceres eius, ad illum perducti, baptizati, magnisq; dignitatibus ornati sunt. Vt autem eo tẽpore Romanis cũ Turcis bella erãt in Oriente: imperator delectu acto XV millia Pazinacarũ armis, equis, & suæ gentis ducibus datis, Chrysopolim trãsuectos in Iberiã ire iussit, uiæ quoq; mõstratore addito. Qui cũ ad Damatrym peruenissent, restiterũt, nec ultrà ꝓgredi uoluerũt, sed regressi usq; ad fretũ, mari iuxta D. Tarasij monasteriũ equis trãsmisso, cõtinẽter ꝓfecti sunt, donec se cũ popularibus suis cõiũxissent, q̃ facto, tabernaculis in cãpis ad ripas Istri fixis, thraciã incursarũt, copijs imperatorijs cõtra se missis subinde superiores, ut impunè per totã Thraciã & Macedoniã uagarẽtur, & omnia prędarent nõ remota dũtaxat, sed et urbi finitima. Tãdẽ uerò XXX annorũ inducias cũ Romanis paciscunt. Et hic belli Pazinacarũ fuit exitus. Sultanus uerò Romanas urbes & ꝓuincias infestare nõ destitit, alijs direptis, alijs uastatis, alijs suo regno adie-

Pazinacarũ clades, et collocatio in Bulgaria

Pazinacæ excusso iugo uastatisque prouincijs inducias faciunt cum Romanis.

Sultani grassationes.

Romani Boilæ insidiæ Monomacho structæ uindicantur.

ctis. Sub id tempus, Imperator insidias sibi factas deprehendit, à Romano Boila instructas. Is uir obscurus erat, lingua semimuta, & ui articulatè loquendi destituta, partim naturæ uitio, partim simulatione & affectatione, qua insitum sibi uitium augebat. Eo homine Imperator plus quàm ullo alio delectabatur, & nugas illius perperàm & confusè loquentis, omnibus alijs uoluptatibus præferebat: unde ita familiaris illi factus est, ut quauis hora illum conuenire & alloqui auderet. Nec minus illi gynæceum quàm Imperatoris conclaue patebat, quandocunque uolebat, & utrinque ei diuitiæ affluebant. Quamuis autem è triuijs ad senatorium fastigium euectus esset: tamen ea felicitate non cōtentus, regnum etiam concupiscit, idque sibi uendicare contendit imperatore interfecto.

Callidissima scelerati consilij tractatio.

Quos igitur Imperatori malè uelle sciebat, ijs arcanum detegebat: qui si orationem eius probasent, eos magna spe proposita ad facinus confirmabat. Sin eum conatum auersarentur, aiebat, se id tentandi gratia dixisse, ut eorum fidem erga Imperatorem exploraret, eorumque integritate collaudata, beneuolentiam illorum imperatori testaturum sanctè affirmabat. Cum autem sic plerosque tractaret, coniurati eius rem facilimè posse cōfici opinabantur. Nec enim in Imperatoris duntaxat cubiculum ipso dormiente aut cum Imperatrice cubante, homini patebat aditus, sed & occultorum adituum claues creditæ erant. Quare omnino destinata executus fuisset, nisi à quodam ex conscijs delatus, in manifesto scelere deprehensus esset, gladium ipsum adhuc tenens, quo Imperatorem percussurus erat. Cæterum ipse ob illius uæcordiam nullas pœnas dedit, insidiarum conscijs duntaxat supplicio affectis.

Monomachi profusiones rapacitas, & Orientis amissio.

Hic imperator cum se benignū & liberalem perhiberi uellet, in eo tamē neque artem neque modū adhiberet: à uirtute magnificētiæ, in uitiū profusionis est deuolutus. Publicā enim pecuniam ita dilargiebatur, ut neque quibus, neque quantum, neque quando esset tribuendum, obseruaret. Nam cū Manganorū monastenū ędificaret, quod ob adamatā Scleræenā inchoasse fertur, ut eam tū in uenatione habitātem, per speciē structuræ inspiciēdę, crebrius uiseret: fisco & publicis thesauris exhaustis, ad pecuniæ inopiā redactus, nec illicitis quæstibus, abstinuit. Sed cū prouinciæ quædā essent immunes, quæ pro omnibus uectigalibus, locorū angustias tuerentur, & Barbaros aditu Romanarū ditionū prohiberent: custodijs abolitis, tributa ijs prouincijs imperauit. Unde Barbaris sine ullo negocio patuerūt. Illud certè quidē, si quis uerè cōsideret, ei accepiū ferri potest, quod Oriens Marte Barbarico est subactus.

Zoes obitus.

Imperatrice Zoe prouecta ætate mortua (septuagesimum enim annum excesserat) obitum eius non ut uiro dignum est, tulit,

περὶ Ῥωμανοῦ Βοΐλα τοῦ μελλήσαντος ἐπιβουλεῦσαι.

νος. περὶ τούτους δὲ τοὺς χρόνους καὶ ἐπιβουλὴν καθ' ἑαυτοῦ ὁ αὐτοκράτωρ ἐφώρασεν, ἣν Ῥωμανὸς ὁ Βοΐλας συνεσκεύασεν. ἦν δ' οὗτος τῶν ἀσήμων ἀνὴρ, καὶ τὴν γλῶσσαν ἄχρις ἡμιφώνου, μηδ' οἵαν ὀρθοεπεῖν, ὀλισθαίνουσαν δ' ἐν ταῖς ὁμιλίαις, καὶ ἀσαφῆ τοῖς ἀκροαταῖς φθεγγομένην. τοῦτο δ' ἦν τὸ μὲν ἐλάττωμα φυσικὸν, τὸ δὲ προσποίησις καὶ σκευή, τὴν τῆς φύσεως διαμαρτίαν τῇ ὑποκρίσει τῆς σκευωρίας ἐπιτείνοντος. τῷ τοιούτῳ τοίνυν ἀνδρὶ ὡς οὐδενὶ τῷ ὁ βασιλεὺς ἥδετο, καὶ τὰ διημαρτημένα καὶ ἀδιάρθρωτα ἀποφθεγγομένου αὐτοῦ, ὑπὲρ πᾶσαν ἦγε τὴν ἐκείνου φλυαρίας γλυκυθυμίαν. καὶ οὕτω διὰ ταῦτα τῷ βασιλεῖ προσῳκείωτο, ὡς πάντα καιρὸν εἶναι αὐτῷ τὴν πρὸς ἐκεῖνον εἴσοδον καὶ τὴν ἔντευξιν. καὶ οὐχ οὕτως αὐτῷ τὰ πρὸς τὸν ἀνδρῶνα ἤνοικτο, ἡ δὲ γυναικωνῖτις οἱ ἀπεκέκλειστο, ἀλλ' ἄνετος ἦν αὐτῷ κἀκεῖνος, καὶ ὅτε ἐβούλετο βάσιμος, καὶ ὁ πλοῦτος ἐπέρρει τῷ ἀνδρὶ ἑκατέρωθεν καὶ ἐκ τῆς τριόδου ἀναρπασθεὶς, εἰς αὐτὴν ἀνήχθη τὴν συγκλητικὴν κορυφήν. ὁ δ' οὐκ ἠγάπα τὸ παρ' ἀξίαν εὐδαιμονήσας τὸν τρόπον, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλείας ὠρέγετο, καὶ μελετᾷ ταύτην ἑαυτῷ προσνεῖμαι, κτείνας τὸν αὐτοκράτορα. καὶ οὓς ᾔδει δυσνοοῦντας τῷ βασιλεῖ, τούτοις τὴν ἐπιβουλὴν ἀνεκάλυπτε. καὶ τοὺς μὲν τὸν λόγον προσιεμένους μεγάλαις ἐλπίσιν ἐξαίρων, πρὸς τὸ ἔργον ἐθάρρυνεν. εἰ δέ τινες καὶ πρὸς τὴν προβολὴν ἐδυσχέραινον, ὁ δὲ παίζων ἔλεγε τὸν λόγον προσενεγκεῖν, ἵνα γνῷ τὴν ἐκείνων πίστιν τὴν εἰς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἐπαινέσαι τοὺς ἄνδρας τῆς διαθέσεως, καὶ γνωρίσαι τῷ βασιλεῖ εὔνους αὐτῷ τυγχάνειν διώμνυτο. ὁ μὲν οὖν οὕτω μετῄει τοὺς πλείονας, καὶ οἱ ἐκείνῳ συνωμοσάμενοι ῥᾷστα τὸ βούλευμα ᾤοντο γενέσθαι ἀνύσιμον. οὐ μόνον γὰρ ἡ πρὸς τὸν βασιλικὸν κοιτωνίσκον πάροδος ἐκείνῳ ἄνετος ἦν, καθ' ὃν ἐτύγχανεν ὑπνώττων ὁ βασιλεὺς, καὶ ὅτε τῇ βασιλίδι συνηυνᾶτο, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν κρυφίων εἰσόδων κλεῖς ἐμπεπίστευτο. καὶ ἦλθεν ἂν εἰς ἔργον τὸ διαβούλιον, εἰ μή τις αὐτὸν τῷ βασιλεῖ κατεμήνυσε τῶν κοινωνησάντων τοῦ σκέμματος. ἁλοὺς τοίνυν ἐπ' αὐτοφώρῳ καὶ τὸ ξίφος αὐτὸ κατέχων, ᾧ τὸν αὐτοκράτορα ἔμελλεν αὐτίκα διαχειρίσασθαι. ἀλλ' ὁ μὲν διὰ τὸ τοῦ κρατοῦντος ἀβέλτερον, οὐδὲν ὑπέστη ἀνιαρόν, οἱ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἐκείνῳ συνίστορες ὑπέμειναν ἀτιμωρίαν.

ὅτι ὁ βασιλεὺς τὸν ἀλόγιστον τὰ δημόσια χρήματα εἰς πορνείαν ἀνάλωσε.

οὗτος ὁ βασιλεὺς φιλότιμος δοκεῖν ἐθέλων καὶ ἐλευθέριος, μὴ μέτρον δὲ συνεπιστάμενος τῇ ἀρετῇ ὡς ἐχρῆν, ὡς κακίαν ταύτην μετήνεγκεν. αὐτὴν γὰρ μεγαλοπρεπείας εἰς ἀσωτίαν μετακεκύλικεν, ὅτι οἷς ἔδει παρέχων τὰ δημόσια χρήματα, ὅτι ὅσα καὶ ὅτε χρεών. ἐν τῇ μονῇ δὲ τῶν Μαγγάνων οἰκοδομῶν (λέγεται δὲ τῆς οἰκοδομῆς ἄρξασθαι διὰ τὴν ἐρωμένην αὐτῷ τὴν Σκλήραιναν λεγομένην, ἵν' ἐκείνῃ προσφοιτᾷ συνεχῶς, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κυνηγεσίου ἐχούσῃ τότε δὴ τὴν καθίκησιν) πρόφασιν ἔχων τὴν ἐπισκοπὴν τῶν δομήσεων. ἐξέλιπε λοιπὸν τοῖς βασιλεῦσιν ὁ κοινὸς θησαυρὸς, ἔργον χρημάτων δεόμενος, οὐδὲ τῶν ἀπειρημένων πορισμάτων ἀπείχετο, ἀλλὰ καὶ χωρῶν οὐσῶν ἀεὶ πρὸς τὸ δημόσιον τοῖς βασιλεῦσιν ἀδασμὸν συνοίσειν, ἀλλ' αὐτὰ παντὸς δασμοφορίας, δυσχωρίας ἐφρούρουν, καὶ τοῖς βαρβάροις τὴν εἰς τὰς Ῥωμαϊκὰς ὑποκειμένας χώρας ἀπετείχιζον πάροδον. ἐκεῖνος φόρους ταῖς χώραις ἐπιτάξας, ἐχάλασε τὰς φρουράς. κἀντεῦθεν ἡ πρὸς τὰς Ῥωμαΐδας χώρας ῥᾴστη τοῖς βαρβάροις ἐγένετο πάροδος.

τοῦτο τὸ ἑῷον μέρος βαρβάροις ἐδουλώθη.

ἐκεῖνος τοίνυν ὁ ἀνὴρ αἴτιος τοῖς ἀπαθῶς λογιζομένοις κεκρίσεται, τοῦ τὴν ἑῴαν μοῖραν δουλεῦσαι δουλείᾳ βαρβαρικῇ. τῆς δὲ βασιλίδος Ζωῆς ὑπὸ γήρως βαθέος (ὑπὲρ γὰρ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη παρεξέτεινεν αὐτῇ τὸ βιώσιμον) καταλυσάσης τὴν ζωὴν, οὐκ ἀνδρικῶς ἐκεῖνος ἐθρήνησεν.

ἀλλὰ

ἀλλὰ μέχρι γε μειρακιωδῶς, λέγεται δὲ καὶ ἀγγέλοις αὐτὴν παρεξισῶν, ἐπειδήπερ τοῦ μνήματος ἐκείνης μύκης ἐκ τῆς ὑγρότητος ἀνεβλάστησε, καὶ τοῦτο καλῶν σημεῖον ἄνωθεν οἰκονομηθὲν, ἵνα μὴ ἀγνοῆται ἡ βασιλὶς ταῖς νοεραῖς συνταχθεῖσα δυνάμεσι. τὸ δὲ, ὡς εἴρηται, θανούσης, ὁ βασιλεὺς ἐπιφλεγμαίνων περὶ τοὺς ἔρωτας, ἐπεθύμησε τῆς βασιλείοις μείρακά τινα, ὅμηρον δοθεῖσαν Ῥωμαίοις ἐξ Ἀλανῶν, παῖδα τινὸς τῶν παρ' ἐκείνοις ἀρχηγετούντων, καὶ ταύτην σεβαστὴν ὀνομάσας, βασίλειον αὐτῇ τὴν θεραπείαν ἀπέταξε, καὶ πλούτου χορηγίαν δαψιλεστάτην. καὶ εἰ μὴ τὴν βασιλίδα τὴν Θεοδώραν λέγω πεποίηκε δι' αἰδοῦς, ἢ μᾶλλον τὸ τῆς τετραγαμίας ἐκκλίνων ἄθεσμον, καὶ βασίλισσαν ἂν τὴν ἐρωμένην ἑαυτοῦ ἀνεῖπε, καὶ διαδήματι κατεκόσμησεν ἄν. ἐκείνου δὲ θανόντος, οὐ παρέμεινε τὸ σεβαστὸν τὸ εὐτύχημα, ἀλλ' εἰς τὴν προτέραν τῆς ὁμηρίας τύχην ἐπανελήλυθεν. ῥητέον δὲ καὶ περὶ τοῦ τέλους ἱστορητέον τοῦ αὐτοκράτορος. οὐ μακρὸς διεμετρήθη χρόνος, ἀφ' οὗ τῆς ἡγεμονίας τῆς Ῥωμαίων ἐγεγόνει ἐγκρατής, καὶ ἡ νόσος ἀρθρῖτις ἐνέσκηψεν, ἣ πρότερον τοῖς ποσὶν ἐκείνου τοῦ ῥεύματος ἐπενεχθέντος τῇ φορᾷ, ὥστε τὰς βάσεις αὐτοῦ πρὸς πορείαν καὶ στάσιν ἀδυνάτους. εἰ δέ ποτε καὶ κινήσεως ἀνάγκην ἔσχηκεν, ἢ πρός τινων ὑποβασταζόμενος περιεβαινε δυσχερῶς, ἢ καὶ πάμπαν ἐπεφορεῖτο ἄν. τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, καὶ ταῖς χερσὶν ἐπιρρέον ἥπτετο. εἶτα καὶ τοῖς ὤμοις ἐπλεόναζε, καὶ τέλος ὅλον αὐτῷ τὸ σῶμα τῷ ῥεύματι κατεκλύζετο, καὶ ἐξήρθρου, καὶ διεχεῖτο, τοῖς τῶν ἄρθρων κοιλώμασιν ἐγκαθημένου τοῦ ῥεύματος. ἐκάμνεν οὖν οὕτω πρὸ μακροῦ τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως. εἶτα καὶ ἕτερον αὐτῷ συμβέβηκε (τὸ δ' ἦν ἐκ τοῦ ἄσθματος νυγμὸς περὶ τὴν πλευράν) παρ' ὃ ἀνέλπιστον ἐκεῖνον καὶ τοὺς αὐτῷ παραδυναστεύοντας ἔθετο τὸ λεῖπον τοῦ βίου, ὧν τὰ πρῶτα ὁ λογοθέτης ἦν Ἰωάννης, ἐκτετμημένον ἀνδράριον, ἄσημον μὲν ἐκ γένους καὶ δυσγενέστατον, πρὸς δὲ πραγμάτων μεταχείρισιν ἀφυέστατον, γραμματικῆς δὲ τέχνης τοσοῦτο μετεσχηκώς, ὥστε μήτ' ὀρθοεπεῖν ἀκριβῶς ἀττικίζον, μήτ' ἀπταίστως ὀρθογραφεῖν. ἐφ' ᾧ δὴ τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων διοίκησιν ὁ βασιλεὺς ἐποιήσατο. καὶ τῆς βουλῆς ἀπέδειξεν ἁπάσης κορυφαιότατον. ἦν μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν βασιλικῶν διοικήσεων πρώην ἀνὴρ τούτῳ τὰ πάντα ἀντίθετος καὶ γένος καὶ λόγον καὶ τὴν περὶ τὰς πολιτικὰς οἰκονομίας ἀκρίβειαν, τοιοῦτος δ' ὤν, ὁπηνίκα τι παρὰ τὸ καθῆκον ἐπιτάττειν αὐτῷ ποιῆσαι ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἦν τῇ προαιρέσει τοῦ κρατοῦντος ὑπείκων, ἀλλ' ἀντέλεγέ τε καὶ ἀνεῖργε τοῦ μὴ προσήκοντος. ὁ δὲ ἐχαλέπαινε, καὶ πολλάκις τοῦτο γινομένου, ἐμήνιε τῇ τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ἐλευθερίᾳ, καὶ ἵνα τὸ ἀντίξουν ἐκφορτίσαιτο, μετέστησε μὲν ἐκεῖνον τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως (ὁ Λειχούδης ἦν οὗτος) ἀνέθετο δὲ τῷ Ἰωάννῃ, καὶ τούτῳ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἐγχειρίζει κυβέρνησιν, ἵνα μὴ πρός τινος ἐφ' οἷς ὁρμήσει ἀνείργοιτο. οὗτος τοίνυν ὁ Ἰωάννης καὶ ἕτεροι, μέγα ἐκεῖνοι δυνάμενοι παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἀπεγνωκότες αὐτῷ τὸ βιώσιμον, πείθουσι τὸν κάμνοντα, φροντίσαι περὶ διαδοχῆς, καὶ ὑποτιθέασιν αὐτῷ δεῖν πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐπιτήδειον τὸν προτεύοντα, ὃς δὲ τῆς τῶν Βουλγάρων ἀρχὴν περιέζωστο, καὶ ἀπεδήμει τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. ἐστάλη τοίνυν ὁ τὸν ἄνθρωπον μετακαλεσόμενος. ἐκ δὲ τῆς βασιλίδος Θεοδώρας ἡ βουλὴ ἀπεκρύπτετο. ἀλλ' ὅμως τέλος τὸ βούλευμα τὴν βασιλίδα διέλαθε. γνοῦσα δὲ ὡς οὐκ ἐπ' αὐτῇ ποιεῖσθαι τὸ κράτος ὁ κάμνων, τὸν μὲν ἐᾷ δυσθανατοῦντα ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς Μαγγάνοις βασιλείων, ἐκείνη δὲ σπουδῇ τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῇ ἐμβιβασθεῖσα νηί, εἰς τὸ μέγα προσωρμίσθη ἀνάκτορον. καὶ αὐτῇ ἡ βασιλικὴ δορυφορία προσερρύη αὐτίκα, καὶ τῶν

περὶ τῆς ἀλανῆς παλλακευθείσης τῷ βασιλεῖ.

περὶ τῆς νόσου καὶ τῆς τελευτῆς τοῦ μονομάχου.

περὶ τοῦ λογοθέτου τοῦ ἀπὸ Ἰωάννου.

περὶ τοῦ Λειχούδη παυθέντος.

δεῖν τὸν πρωτεύοντα ἐλθεῖν εἰς βασιλικὴν διαδοχὴν ἀρχῆς.

sed muliebriter luxit, eamq; angelis æquiparasse fertur: cum ob loci humiditatem ex eius monimẽto fungus germinasset, quem signũ diuina prouidentia editum uocauit, ut ne ignoraretur Imperatricem in cœtum intelligentium potestatum esse receptam. Verùm adhuc amoris incendio flagrans, adolescentulam quãdam Alani principis filiam, obsidem Romanis datam, in Regiam introductã Augustã appellat, addita custodia Regia & sumptibus liberalissimis. Quod ni Theodorã Imperatricem reueritus esset, ac potius quarti coniugij dedecus & nefas, amicã suam etiam imperatricem appellasset, & diademate exornasset. Cæterum illa Augustæ felicitas nõ diu durauit. Nam post Imperatoris obitum, ad pristinam conditionem est reuersa. Nunc de exitu Imperatoris est dicẽdum. Non multò pòst quàm sceptro potitus esset, morbus eum articularis inuasit, humorib⁹ principiò ad pedes decurrentibus, ut neq; stare neq; ingredi posset. Quando autem eum moueri necesse erat, aut ab alijs suffultus ægrè ingrediebatur, aut gestabatur. Verùm progressu temporis, fluxiones in manus etiam incumbebant. Deinde humeros uexabant. Deniq; totum corpus infestabant & laxabant, cauitatibus articulorum se insinuantes. Ad hæc aliud accessit malum, uellicatio lateris ex anhelitu, qua fiebat, ut nec ipse uitæ diuturnioris spem haberet, nec eius proceres, quorum primarius erat Logotheta Ioannes, castratus homuncio, obscuro & ignobilissimo genere ortus, & ad res gerendas ineptissimus, grammaticæ artis adeò peritus, ut in affectatione Atticismi, neque rectè loqui, neq; citra errorem scribere posset. Ei summam rerum imperator commisit: eundem principem senatus designauit. Nam prius Reipublicæ administratio penes uirum, huic omnino & genere & facundia & scientia regendæ ciuitatis dissimilem fuerat. Qui cum Imperator aliquid secus quàm conueniebat, iuberet, non statim ad uoluntatem eius propendebat, sed refragabatur & deterrebat. Quod cũ sæpius fieret, ille grauiter & iniquo animo libertatem illius ferens, homini (Lichudes is uocabatur) ut aduersatore careret, munus id ereptũ, in Ioannem transfert, ne suæ cupiditates inhiberentur. Is igitur Ioannes & alij magnates, desperata Imperatoris uita, ei autores sunt de successore deliberandi: monentq;, Proteuontem aptum esse ad Imperium, qui cum Bulgariam regeret, ab urbe aberat. Missus igitur est, qui eum accerseret: id que clam Theodora, non tamen ita, quin arcano illo consilio deprehenso, ægrotum potestatem in alium transtulisse cognorit. Itaque illo moribundo in Mangania regia relicto, industria ministrorum suorum conscensa naue ad magnam Regiam appellit. Ibi & imperatorijs satellitibus, &

Monomachus Alanã cõcubinam ascifcit.

Morbus articularis & lateris dolor.

Ioãnes Logotheta princeps Senatus.

Lichudes ob integritatem loco mouetur.

Theodora Proteuontẽ anteuertit.

selectis senatoribus ad eam confluentibus, Imperatrix ab omnibus est salutata, ut ad quam imperium iure hæreditario pertineret. Ea res Monomacho dolorem auxit; cumque non amplius uixisset, quàm ut suspirio dolorem & tristitiam inde conceptam testari posset, expirauit. Regnauit annos duodecim, & menses octo: sepultus est in Mangania, mansione à se condita.

Monomachi obitus.

IMPERIVM THEODORÆ Imperatricis.

Theodora sola potita rerum, iam effœta ætate, Imperatorem sibi adiungere noluit, sed delectata Imperio, quoad uixit, omnia in sua potestate habuit, idque consilio & opera ministrorum quoque suorum, quos summis Magistratibus præfecit. Rerum ciuilium administrationem Syncello Leoni, cognomento Paraspondylo, mandauit, qui olim imperatori Michaeli operam nauarat. Ipsa uerò pro tribunali præsedit, legatis respondit, magistratus creauit, ius dixit, suffragia tulit, sententiam suam in rebus priuatis & communibus interposuit. Ac fortunata fuit eius gubernatio. Neque enim quisquam illi se opposuit, neque subditi decreta eius neglexerunt, neque ulla gens tum Romanis bellum fecit, sed & anni partes suam temperiem habuerunt, & terra uberes fructus tulit. Quamuis autem natu grandis, ut dictum est, sceptris potita esset, tamen adhuc longum sibi uitæ tempus pollicebatur, cum corpore firmiore esset, quod laboribus haud facilè cederet. Sed cum & ipsam fata urgerent (etsi Monachi quidam nescio quot ei secula uitæ promittebant) & familiares eius ob morbum grauissimum, quem Iliacum medici uocant, de salute illius desperassent: in unum congressi deliberant, quis in eius locum substituendus esset, à quo prosperitas illa & felicitas conseruaretur. Eis porrò deliberantibus talis uisus est Stratioticus Michael, uir Byzantius ille quidem, sed ad tractationem rerum, tanti præsertim principatus, quum ob naturalem socordiam & simplicitatem, tum ob ætatem longissimam ineptus. Neque enim senex erat, ut uulgò uocabatur, sed penè decrepitus. Persuadent igitur Imperatrici, ut eum in Imperio collocet: à qua statim diademate redimitus est, sanctissimo prius iureiurando adactus, se nihil sine illorum consensu in Imperatorijs administrationibus decreturum. His peractis Imperatricem spiritus defecit, quum annum unum, & menses nouem imperasset.

Theodoræ autoritas et felicitas.

Theodoræ uitæ lõge uitatis spes.

Stratioticus Michael imperator designatur.

γερουσίας τὸ ἐκεῖσε, καὶ αὐτοκράτωρ πρὸς πάντων ἀνηγορεύθη, ὡς αὐτῇ κατὰ κλῆρον τῆς ἀρχῆς προσηκούσης. τοῦτο τῷ Μονομάχῳ γνωσθὲν, προσέθηκεν ἄλγημα, καὶ βραχύ τι ἐπιβιοὺς, ὅσον ἐπιστενάξαι τοῖς γινομένοις καὶ ἀθυμῆσαι, ἐξέλιπε, βασιλεύσας ἔτη δώδεκα καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ κατετέθη εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ δομηθεῖσαν μονὴν τῶν Μαγγάνων.

ΜΟΝΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΔΟΣ Θεοδώρας.

Ἡ δὲ βασιλὶς Θεοδώρα ἔξαρχος τῆς αὐταρχίας κρατήσασα, βασιλέα τοῖς πράγμασιν ἐπιστῆσαι οὐκ ἤθελεν, ἀλλ' ἡ διαμείνασα τῇ ἀρχῇ, ἐφ' ὅσον ἐπεβίω τῇ βασιλείᾳ καιρὸν, αὐτὴ τῶν ὅλων ἦν ἐγκρατὴς, πρὸς τοῦτο καὶ παρὰ τῶν αὐτῇ θεραπόντων ἐμβιβασθεῖσα, οὓς καὶ ταῖς μεγίσταις ἐπέστησε τῶν ἀρχῶν. τὴν δὲ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων διοίκησιν τῷ συγκέλλῳ Λέοντι, ὃς Παρασπόνδυλος ὠνόμαστο, ἐνεχείρισε, τῷ πάλαι τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ ὑπηρετήσαντι. αὐτὴ δὲ προὐκάθητο ἐπὶ βήματος, καὶ ἐχρημάτιζε πρέσβεσι, καὶ ἦν ἀρχαιρεσιάζουσα, καὶ δίκας ἐθεμίστευσε, καὶ ψήφους ἐξέφερε, καὶ διετίθει δημοσίας καὶ κοινὰς ὑποθέσεις, καὶ εὔδαιμον ὑπῆρξεν αὐτῇ τὸ αὐτοκρατές. οὔτε γάρ τις ἀντῆρε χεῖρα αὐτῇ, οὔτ' ὀλιγώρως πρὸς τὰ ἐκείνης δεδογμένα ἔσχε διατεθῆναι τὸ ὑπήκοον, οὔτ' ἔθνος τότε κατὰ Ῥωμαίων ἐκεκίνητο, ἀλλὰ καὶ εὐκρασία γέγονε τῶν ὡρῶν, καὶ ἡ γῆ τοὺς καρποὺς ἀφθόνους ἐξήνεγκεν. ἔξαρχος δὲ, ὡς εἴρηται, καὶ πλήρης ἡμερῶν ἡ βασιλὶς αὐτὴ τῶν σκήπτρων κρατήσασα, ὅμως μακροὺς ἐπὶ τῆς ζωῆς ἑαυτῇ ἐπεμέτρει ἐνιαυτούς. εἶχε δὲ καὶ τὸ σῶμα ἐῤῥωμενέστερον, καὶ μὴ ῥᾳδίως πόνοις καμπτόμενον. ἐπεὶ δὲ καὶ ταύτην κατέλαβε τὸ χρεὼν (εἰ καί τινες αὐτῇ μοναχοὶ αἰῶνας ἐπὶ ζωῆς ἐπηγγέλλοντο) καὶ νόσῳ περιπεπτώκει δεινῇ, ἣν τοῖς ἀσκληπιάδαις ὀνόμασται εἰλεὸς, καὶ τοῖς περὶ αὐτὴν αἱ ἐλπίδες αἱ περὶ αὐτῆς ἀπεγνώσθησαν, συλλεγέντες βουλεύονται, τίνα ἂν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀντικαταστήσωσιν, ὃς αὐτοῖς τὴν δυναστείαν τηρήσει καὶ τὸ εὐτύχημα. ἔδοξεν οὖν πρὸς τοῦτο τὸ ἔργον κατάλληλος ὁ στρατιωτικὸς Μιχαὴλ, ἀνὴρ ἐκ Βυζαντίου μὲν γεγονὼς, πρὸς πραγμάτων δὲ, καὶ ταῦτα τοσαύτης ἡγεμονίας, μεταχείρισιν ἀνεπιφυκὼς, ἔκ τε φυσικῆς νωθείας καὶ ἀφελείας, καὶ διὰ χρόνου μῆκος, ὃ τῇ ἐκείνου παρεξετάθη ζωῇ. οὐδὲ γὰρ οὐ γέρων ἦν, ὡς παρὰ τοῦ δημώδους πλήθους ὠνόμαστο, ἀλλὰ πρεσβύτης. τοῦτον οὖν πείθουσι τὴν Θεοδώραν αὐτίκα καταστῆσαι τῇ βασιλείᾳ. ὁ δὲ αὐτίκα ταινιοῦται τῷ βασιλείῳ ὁ Μιχαὴλ διαδήματι, πρότερον ὅρκοις προκαταληφθέντα φρικωδεστάτοις, μή τι τῶν ἐκείνων γνώμης χωρὶς ἐπὶ ταῖς τῆς βασιλείας οἰκονομήσασθαι διοικήσεσιν. ἐπὶ τούτοις τὴν βασίλεια τὸ πνεῦμα ἐξέλιπε, μοναρχήσασα ἔτος ἓν ἐπὶ ἐννέα μησίν.

ὅτι ἐνεχείρισε τὴν ἀρχὴν ἡ Θεοδώρα.

ὅτι ὁ στρατιωτικὸς Μιχαὴλ εἰς τὴν βασιλείαν αὐτῆς διεκηρύχθη.

τελευτὴ τῆς βασιλίδος Θεοδώρας.

ΒΑΣΙ-

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΟΣ.

Ὃν μὲν οὖν ἄρχεται τρόπον ὁ πρεσβύτης Μιχαὴλ αὐτοκράτωρ ἀναῤῥηθείς, τοῖς μὲν τῆς γερουσίας καὶ τὸν δημώδη πλῆθος καὶ πρᾶον τὸ πρόσωπον ὤφθη φιλοτιμότατος, ἕκαστον τούτων εἰς βαθμοὺς προβιβάζων ἀξιωμάτων, καὶ τιμὰς προστιθεὶς ἀκαταλλήλους τοῖς πλείοσι. τοῖς δὲ στρατιωτικοῖς καταλόγοις, καὶ μάλιστα τοῖς τούτων ἐξόχοις, οἷς στρατάρχαις τε καὶ ἰλάρχαις ἐχρημάτιζον πρὸ πολλοῦ, καὶ λίαν ἀντιῤῥόπως τοῖς ἄλλοις ἐκέχρητο. ὅτε γὰρ φιλότιμον ἑαυτὸν πρὸς αὐτοὺς ἐπιδείξασθαι, ἄρτι καταλαβόντας τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, οὔτε μὴν πρᾳείσιν αὐτοὺς ἠξίωσε τοῖς ῥήμασιν. ἤστην δὲ τούτων πρωτεύοντε ἄνδρε δύο, μαγίστρω μὲν ὄντε καὶ ἄμφω, λαμπρὼ δὲ τὰ γένη, καὶ οὐχ ἧττον στρατηγικῇ συνέσει καὶ κράτει χειρῶν καὶ θάρσει ψυχῶν εἰχέτην τὴν περιφάνειαν. τούτων ἅτερος μὲν ἦν ὁ Κομνηνὸς Ἰσαάκιος, ὁ δὲ λοιπὸς ὁ Κεκαυμένος Κατακαλών, ᾧ Κολώνεια ἡ πατρίς, ὃν καὶ δοῦκα Ἀντιοχείας τυγχάνοντα, ἅμα τῇ ἀναῤῥήσει παρέλυσε τῆς ἀρχῆς, τὸν οἰκεῖον ἀνεψιὸν Μιχαὴλ αὐτίκα μάγιστρόν τε καὶ δοῦκα τῆς Ἀντιοχείας προχειρισάμενος, καὶ οὐρανὸν ἐκεῖνον θέμενος τὸ ἐπώνυμον, ἵνα πρὸς τὸν ἀρχαῖον οὐρανὸν ἀναφέρειν δοκοίη τὸ γένος. ἔπειτα τοῦτον τὸν Κεκαυμένον, ὡς δῆθεν μὴ καλῶς χρησάμενον τῇ ἀρχῇ, ἀλλὰ τάς τε δυνάμεις καταλελυκότα, καὶ φορτικὸν τοῖς ὑπὸ χεῖρα γενόμενον, καὶ ἐπέπληξεν ἰσχυρότερον, καὶ ὀνείδεσιν ἔβαλε, καὶ οὐδ' ἐφείσατο ὕβρεων. ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων λαμπροτάτων ἀνδρῶν, καὶ συνταγματαρχούντων ἐκείνῳ, ὑπεραπολογουμένων τοῦ ἀνδρὸς ὁρμηκότων, οὐδ' ἐπ' ἐκείνους τῆς γλώττης ἐφείσατο, οὔτε μὴν αὐτὸν ᾐδέσθη τὸν Κομνηνόν. ταῦτα τοὺς στρατιώτας εἰς ἀθυμίαν ἐνέβαλε, τοῖς μὲν ἄλλοις φιλοτιμότατον ὁρῶντας τὸν Μιχαήλ, ἑαυτοῖς δὲ μηδὲ ἐν λόγοις τοῦ θυμήρους ἐπιτυχόντας, ὅμως μέχρι τοῦ πυχρον μηδέν τι νεωτερίσαι, ἀλλὰ καὶ δευτέραν πεῖραν ἐπαγαγεῖν ἐβουλεύσαντο. προτέραν δ' ὁ λόγος ἱστορεῖν περὶ τῆς βασιλείας διηγήσασθαι νῦν ἐπανάστασιν. καὶ οὕτω πρὸς τὴν τῶν ἀνδρῶν τούτων ἐπανελεύσεται. ὁ γὰρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου ἐξάδελφος, ὁ πρόεδρος Θεοδόσιος, ἄρτι τοῦ Μιχαὴλ ἀναῤῥηθέντος, ἐν δεινῷ ποιησάμενος τὴν ἐκείνου ἀνάῤῥησιν, τοὺς οἰκείους θεράποντας προσλαβόμενος, καί τινας ἄλλους ὅσοι κατ' ἐκεῖνον ἐλαφρίαν νόσον φρενῶν, περὶ δείλην ὀψίαν διὰ τῆς ἀγορᾶς ἀπῄει τούτοις δορυφορούμενος, ἑαυτῷ προσήκειν τὸ κράτος λέγων, διὰ τὴν πρὸς τὸν Μονομάχον συγγένειαν, καὶ ἀδικεῖσθαι ἀναβοώμενος. γενόμενος δὲ περὶ τὴν δημοσίαν εἱρκτήν, ὃ πραιτώριον κέκληται, τὰ κλεῖθρα διαῤῥήξας, τοῖς ἐν αὐτῇ καθειργμένοις αὐτὸς παρέσχε τὴν ἔξοδον. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐν τῇ ἐπὶ Χαλκῆς εἰργάσατο φυλακῇ, ἐλπίσας διὰ τούτων τοῦ ἐπὶ σκοπὸν ἐπιτυχεῖν. ὡς δ' ἔμαθε στρατιωτικὴν ἀθροίζεσθαι περὶ τὰ βασίλεια δύναμιν, καὶ ἤδη εἴληφθαι κατ' αὐτοῦ, πρὸς τὴν μεγάλην τρέπεται ἐκκλησίαν, καὶ μόνος σὺν τῷ υἱῷ περιληφθείς, τῶν ἑπομένων αὐτῷ διασκεδασθέντων, ἐξάγεται τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὑπερορίαν καταδικάζεται. εἰς τοῦτο δὲ τέλος τοῦ ἐγχειρήματος αὐτῷ καταντήσαντος, ὁ δημώδης ὄχλος ἐπιγελῶντες αὐτῷ, ᾄσματά τινα συνθέντες, ἐπᾷδον αὐτῷ, τὰ δ' ἦσαν. ὁ μωρὸς ὁ Μονομάχος, ὅτι ἐφρόνει, ἐποίησε.

καὶ ταῦτα μὲν εἶχον οὕτως. οἱ δ' ἑσπέριοι προπηλακισθέντες τῶν ταγμάτων ἀρχόντων, καὶ αὖθις πεῖραν προσάγουσι, καὶ προσίασι τῷ τὰ κοινὰ διοικοῦντι τῷ πρωτοσυγκέλλῳ Λέοντι, καὶ ἱκετεύειν δι' ἐκείνου ἐπιχειροῦντες

ὅτι τοῖς στρατιωτικοῖς ἀρχηγοῖς ὁ γέρων ἐχθρὸς ἐγένετο ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ.

ἀποστασία τοῦ Μονομάχου Θεοδοσίου.

προσέλευσις τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων πρὸς τὸν πρωτοσύγκελλον.

IMPERIVM STRATIOTICI SEV MIlitaris Michaelis, qui & senex dicebatur.

Michael senex hoc modo Imperator appellatus, Senatores & plebeiam multitudinem benignißimè tractauit, ad dignitatum gradus promouendo, & honores plenisque tribuendo, qui captum illorum excederent. Cum militaribus autem catalogis, ac iis potißimum qui cęteris antecellentes, multo antè exercituum alarumque ductores fuerant, longè secus egit. Nam recens urbem ingreßis, neque ullum honorem habuit, neque benignis alloquiis eos deliniuit. Eorum primarii duo uiri fuere, uterque Magister, & illustri genere ortus, splendorē illum imperatoria arte, robore manuum & fiducia animorum magis etiam assecutus: alter, Isaacius Comnenus, alter Ambustus Catacalo, patria Coloniensis, cui simul ac designatus fuerat Imperator, Antiochiæ ducatū ademit, suumque consobrinum Michaelem statim Magistrum & ducē Antiochiæ declarauit, Vrani cognomento addito, ut genus ad ueterem illum Vranum referre uideretur. Eum igitur Ambustum, quasi malè gesto magistratu, & copiis militaribus imminutis, & grauem obuio cuique, acrius obiurgauit, ac ne probris quidem & cōtumeliis abstinuit: cumque alii splendidißimi uiri, collegæ eius, hominem defensuri essent, ne contra illos quidem linguæ moderatus est, aut ipsum Comnenum reueritus. Ea res militum animos deiecit, qui Michaelem in alios liberalißimū, se ne uerborū quidem benignitate dignari uiderent: neque tamē ad res nouandas cōcitati sunt, priusquam denuo periculum eius fecissent. Sed antequam ad illorū seditionem ueniam, alius motus est exponendus. Cōstantini Monomachi patruelis, Theodosius præses, Michaelis designationem ægrè ferens, statim ministris suis assumptis, & nonnullis aliis eadem animi leuitate laborantibus ascitis, crepusculo iis satellitibus circundatus, per medium forum inceßit, imperium ob Monomachi cognationem ad se pertinere dicens, atque iniuriam sibi fieri clamitans. Cum uerò ad publicum carcerem quod prætoriū dicitur, uenisset, claustris perruptis, exitū clausis patefecit. Idem in ea quoque custodia fecit, quæ ad Chalcen est, eorū opera se uoti sui fore compotem sperans. Verùm ubi cognouit militares copias circa Regiam contra se collectas iamiā affore, ad magnam Ecclesiam conuertitur, ex eaque solus cū filio relictus, gregalibus suis dilapsis, educitur, & relegatur. Hoc euentu conatum eius consecuto, plebeia multitudo per ludibrium hāc cantilenam in eum cecinit:

Fatuus Monomachus, quod cogitauit, egit.

Cęterū Oriētales duces iniuriis affecti, denuo fortunā piclitaturi, Protosyncellū Leonē cōmunia negocia pcurantē adeūt, eo intercesso

Michael in togatos liberalis, in sagatos asper.

Isaacius Comnenus. Ambustus Cataralo.

Theodosii Præsidis seditio.

Orientales duces ob cōtemptū suū regnum affectant.

re Imperatorem precaturi, ne soli negligerẽtur, cum cæteri omnes liberalitatis eius fructum aliquẽ percepissent: alijs præsertim suauiter uiuentibus, se uerò in acie stantibus, Romanumq́ Imperium propugnãtibus. At ille nihilo dexterior Imperatore, ad tractandos uiros dolentes, & tumorem ex dolore ortum reprimendum: asperitatem eorum adeò non lenijt, ut etiam auxerit, singulorum uirtutem eleuando, & omnes sine honore dimittendo. Hac secunda repulsa iritati, non diutius sibi cunctandum esse censuerunt, sed quisq; proximum cohortatus, animo conceptum facinus ad exitum perducere decreuerũt. Visum autem eis est Bryennium quoq; uirum illustrem, Macedonicarum copiarum ducem, & Cappadociæ præfectum in consilium & auxilium adhibere, qui causas & ipse simultatis contra Imperatorem haberet. Qui cum operam promisisset, in deliberatione deligendi Imperatoris, omnium suffragijs Comnenus cæteris est prælatus. His compositis, domum omnes redierunt, discessu suo Imperatori denunciato. Abijt & Bryennius cum suis legionibus: cumq́ in Orientalem prouinciam unà cum Ioanne Opsara Patricio, qui aurum uehebat, uenisset, militarium stipendiorum distributionem administrabat: qua iam inchoata, singulis militibus frumentum admetiebatur, & pecuniæ summam augebat. Opsara uerò quæstore negante, se id ab Imperatore in mandatis habere: Bryennius cum insolentius tacere, & quod iuberetur, facere iussit. Adhuc detrectantem & audacius refragantẽ, ira percitus arrepta coma & barba eius, solo illisum, in uincula coniecit. Quo dux Pisidarũ & Lycaonum, qui castra in propinquo habebat, cognito, id facinus tyrannidis principium iudicans, Bryennij tabernaculum cum suis legionibus ex improuiso inuadit, solutoq́ Opsaræ illum tradit, qui hominẽ statim effossis oculis ad Imperatorem cum facinorum eius commemoratione misit. Hoc ita gesto, coniurati congressi in unum, rem nihilominus urgebant, ex militaribus catalogis aliunde alio ad ipsos confluente. Omnibus enim militibus in uotis erat, ut miles Imperio potiretur. Nã iniquis animis togato parebant, neq; tamen desiderium suum prodere ausi, cupiditatem illam, dum se maturandi facinoris offerret occasio, tegebant. Verum ubi Comnenum affectasse regnum compererunt, atq; ipsum caput esse negocij, & à præstantissimis familijs adiutari: id demum esse rati, quod diu animis agitassent, arrepta opportunitate alij alios anteuertere properarunt. Vnde Comnenus maximis copijs comparatis, tributa per totum Orientem exegit, quæstoribus & inscriptoribus eorum quæ allata essent, constitutis. Deinde uersus Nicæam mouit, iam Imperator ab omnibus suis militibus

Bryennius ab Opsara cæcatus ad Imperatorẽ mittitur.

Comnenus militibus Imperator salutatus Nicæam occupat.

βασιλέα, μὴ μόνοι αὐτοὶ καταλειφθῶσιν ἀγέραστοι, πάντων τοῦ φιλοτίμου καταπολαυσάντων τοῦ αὐτοκράτορος. καὶ ταῦτα τῶν ἄλλων εὐπαθούντων, αὐτοὶ καὶ τὴν ἀσπίδα ἱστάμενοι, καὶ προπολεμοῦντες τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς. ὁ δ' οὐδὲν ἧττον τοῦ βασιλέως ἀδέξιος ὢν μεταχειρίσασθαι λυπουμένους ἄνδρας, καὶ καταστεῖλαι τὸ ἐκ τῆς λύπης αὐτοῖς γινόμενον οἴδημα, οὐ μόνον οὐκ ἐλέανε τοῖς λόγοις τῶν ἀνδρῶν τὴν τραχύτητα, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον αὐτοὺς ἐξετράχυνεν, ἐκφαυλίσας ἕκαστον, καὶ ἀτίμους πάντας ἐκπεμψάμενος. οὕτως οὖν καὶ τῆς δευτέρας πειραθέντες πείρας, οὐκέτι μέλλειν ἔκριναν, ἀλλ' ἕκαστος τὸν πλησίον παρακροτήσαντες, ἐσπούδαζον εἰς προὖπτον ἐκφῆναι τὸ μελετώμενον. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς καὶ τὸν Βρυέννιον χρῆναι συνίστορα καὶ συλλήπτορα τοῦ ἐγχειρήματος, ὄντα τε τῶν ἐπιφανῶν, καὶ στρατηγοῦντα τῆς ἐκ Μακεδονίας δυνάμεως, καὶ τὴν τῆς Καππαδοκίας πιστευόμενον ἀρχήν, λύπης τ' αἰτίας κἀκεῖνον ἔχοντα παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος. ὡς δ' εὗρον κἀκεῖνον ἕτοιμον ὄντα πρὸς τὸ σφέτερον βούλευμα, ἐζήτουν τὸν μέλλοντα αὐτῶν βασιλεύσοντα, καὶ πᾶσιν ὁ Κομνηνὸς ἁπάντων προκέκριτο. ἐπεὶ δὲ ταῦτα συνέθεντο, ἐπ' οἴκου ξύμπαντες ἀνεχώρησαν, τῷ βασιλεῖ προσειπόντες τὰ ἐξιτήρια. ἀπῄει δὲ καὶ ὁ Βρυέννιος μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων, καὶ ἐν τῷ θέματι τῶν ἀνατολικῶν γεγονώς, τὴν τῶν στρατιωτικῶν ὀψωνίων διανομὴν ἐκεῖ διετίθετο (συνῆν γὰρ αὐτῷ καὶ ὁ πατρίκιος Ἰωάννης ὁ Ὀψαρᾶς χρυσίον ἐπιφερόμενος), ἤδη δὲ τῆς διανομῆς ἠργμένης, ὁ Βρυέννιος προσετίθει τοῖς στρατιώταις τὰ σιτηρέσια, καὶ ηὔξει τὸ ἑκάστῳ νενεμημένον ποσόν. ὁ δὲ τοῦ χρυσοῦ ταμίας ὁ ῥηθεὶς ἀνὴρ μὴ τοῦτο ἔλεγεν ἐντετάλθαι οἱ πρὸς τοῦ αὐτοκράτορος. καὶ ὁ Βρυέννιος σιωπᾶν αὐτῷ καὶ ποιεῖν τὸ ἐπιτασσόμενον ἐκέλευε ἰταμώτερον. ὡς δ' ἔτι ὁ Ὀψαρᾶς οὐκ ἐπείθετο, ἀλλὰ καὶ θρασύτερον ἐκείνῳ ἀντέλεγεν, ὁ Βρυέννιος θυμῷ ληφθείς, αὐτόθεν τε τῆς καθέδρας, καὶ τῶν τῆς κεφαλῆς τριχῶν τε τῆς ὑπήνης λαβόμενος τοῦ ἀνδρός, προσήραξε τῇ γῇ, καὶ περιβάλλει δεσμοῖς. ἐγγὺς δέ που στρατοπεδεύων ὁ τῶν Πισιδῶν καὶ τῶν Λυκαόνων στρατάρχης, τὰ περὶ τοῦ Ὀψαρᾶ μαθών, καὶ τυραννίδος ταῦτα κρίνας ἀρχήν, ἀθρόον ἔπεισι μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων τῇ τοῦ Βρυεννίου σκηνῇ. καὶ δεσμεῖ μὲν ἐκεῖνον, λύει δὲ τὸν Ὀψαρᾶν τῶν δεσμῶν, καὶ αὐτῷ τὸν Βρυέννιον παραδίδωσιν, ὁ δὲ αὐτίκα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττει ἐκείνου, καὶ οὕτω τὸν ἄνδρα πρὸς βασιλέα ἐξαπέστειλεν, ἐπιστείλας αὐτῷ καὶ ὅσα τετόλμηκε. καὶ ταῦτα μὲν συνεκύρησεν οὕτως. ὁ δέ γε Κομνηνὸς καὶ οἱ ἐκείνῳ συνομοσάμενοι συνελθόντες, ἔργου ἥπτοντο, τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ἄλλοθεν ἄλλου προσρυισκομένων αὐτοῖς. ἦν μὲν γὰρ παρὰ στρατιωτικῷ παντὶ ἔφεσις, στρατιώτην τὴν βασίλειον ἀρχὴν περιζώσασθαι. ἤχθετο γὰρ ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ μέρους ἀρχόμενον, ἀλλ' οὐκ ἐθάρρει τὸν πόθον εἰς προὖπτον ἐξενεγκεῖν, ἔκρυπτε δὲ τὸν ἔρωτα, καὶ ὤδινε τὸν πρὸς τοῦτο σκοπόν. ἐπεὶ δὲ τὸν Κομνηνὸν τυραννίδι ἐπιχειρήσαντα μεμαθήκεισαν, καὶ αὐτὸν μὲν κορυφαῖον εἶναι τοῦ δράματος, τὰ δὲ κράτιστα τῶν γενῶν τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῷ συλλαμβάνεσθαι, τοῦτ' εἶναι τὸ ὑπ' αὐτῶν μελετώμενον δόξαντες, ἁρπάζουσι τὸν καιρόν, καὶ ἕκαστος τὸν πέλας προφθάσαι ἠπείγετο. γίνεται οὖν τῷ Κομνηνῷ βαρεῖα συνίστασθαι δύναμις, τάλας οὖν κατὰ ξύμπασαν τὴν ἑῴαν, τοὺς φόρους εἰσεπράττετο, ἐκλήπτορας τούτων τάξας καὶ τῶν προσαγομένων ἀπογραφεῖς. εἶτα ἄρας ἐκεῖθεν πρὸς Νίκαιαν, ἤδη βασιλεὺς πρὸς πάντων τῶν σὺν αὐτῷ στρατευ-

ὅπως ὁ Βρυέννιος ἐτυφλώθη.

ἀποστασία τοῦ κομνηνοῦ στρατιωτῶν ἀρξάντων.

ὅτι ἐκράτησε νικαίας ὁ κομνηνός.

στρατευσαμένων οὐκ ἀρρωδείας, ταύτης ἐγκρατὴς γενέσθαι βουλόμενος, ἵν᾽ ἔχῃ τὴν πόλιν ὁρμητήριον ἢ καταφύγιον, εἰ ποτέρως αὖ ῥέψῃ τὰ τῆς τύχης αὐτῷ, καὶ τὴν μὲν λαμβάνει, αὐτὸς δὲ φρουρὰν ἀρκοῦσαν ἐγκαταστήσας αὐτῇ, πεντεκαίδεκα σταδίους ταύτης στρατοπεδεύεται. καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ Μιχαὴλ τὰς δυτικὰς ἀγείρας δυνάμεις, καὶ ἅ τινες τῶν ἑῴων προσελήφθησαν μὴ συναπαχθεῖσαι τῷ Κομνηνῷ, ἐφίστησι ταύταις στρατηγὸν αὐτοκράτορα, τὸν δομέστικον τῆς ἀνατολῆς τὸν ἐκτομίαν Θεόδωρον, τὸν τῆς βασιλίσσης Θεοδώρας θεράποντα. συζεύξας αὐτῷ συνάρχοντα καὶ τὸν μάγιστρον Ἀαρὼν σύγγαμβρον ὄντα τῆς συνοικούσης τῷ Κομνηνῷ. οἳ τοῖς ἐναντίοις ἀντιστρατοπεδευσάμενοι, συμπρόσβαλον καὶ πόλεμον κατά τινα τόπον, ᾅδην τοῖς ἐγχωρίοις καλούμενον, καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας τῶν βασιλικῶν ἥττησε τὸ δεξιὸν κέρας τῶν περὶ τὸν Κομνηνόν, καὶ τὸν ἐφεστηκότα τούτῳ Ῥωμανὸν τὸν Σκληρὸν συνέσχε ζῶντα. τὸ δέ γε τῶν ἐναντίων εὐώνυμον οὗ κατῆρχεν ὁ Κεκαυμένος, τὸ δεξιὸν ἐτρέψατο τῶν βασιλικῶν, καὶ ἐς αὐτὸ τὸ στρατόπεδον εἰσῆλθον αὐτῶν, καὶ τὰς σκηνὰς διέρρηξε, καὶ ἔρριψεν ἐπὶ γῆς. τοῦτο τοῖς περὶ τὸν Κομνηνὸν θάρσος ὡς μάλιστα ἐνεποίησε, τοῖς δ᾽ ἀντιπολεμοῦσι κατέβαλε τὰ φρονήματα, καὶ φεύγειν ἀπῆρξαν. γίνεται τοίνυν τῶν βασιλικῶν φόνος πολύς, οὐ κοινῶν μόνον στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ στρατάρχων, καὶ πλείους διεζωγρήθησαν, καὶ ἡ νίκη ἀναμφήριστος τῷ Κομνηνῷ ἐπρυτανεύθη. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἀπέγνωκε τὰ τοῦ πολέμου, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀποθέσθαι ἐβούλετο, ἀλλὰ τοῖς περὶ ἐκεῖνον τοῦτο ἀβούλευτον ἦν, ὅθεν οὐδ᾽ εἰς ἔργον ἀγαγεῖν συνεχωρήθη τὸ βούλημα. στέλλονται τοίνυν πρὸς τὸν Κομνηνὸν πρεσβεύσοντες, ἄνδρες τῶν ἐκκρίτων τῆς συγκλήτου βουλῆς οἳ δὴ ἦσαν ὁ πρόεδρος Κωνσταντῖνος ὁ Λειχούδης, ὁ πρόεδρος Λέων ὁ Ἀλώπος, καὶ Μιχαὴλ ὁ σοφώτατος Ψελλός, τῶν φιλοσόφων ὢν ὕπατος. τὰ δὲ παρὰ τούτων καταγγελλόμενα, ὑπόσχεσις ἦν τοῦ Κομνηνοῦ εἰσποιηθησομένου τῷ βασιλεῖ, καὶ ἀναγωγὴ πρὸς τὴν τιμὴν τὴν τοῦ καίσαρος, καὶ τοῖς τὴν τυραννίδα συμμελετήσασιν ἄφεσίς τε καὶ ἀμνηστία τοῦ πλημμελήματος. οἱ μὲν οὖν ταῦτα τῷ Κομνηνῷ ἀπηγγέλκασιν ἐν ἐπηκόῳ τοῦ πλήθους. τὸ δὲ ἐθορυβεῖτο, μὴ βούλεσθαι λέγον ἐν ἄλλῳ σχήματι τὸν αὐτῶν προεστῶτα θεάσασθαι, μηδ᾽ ἐκδύσασθαι ἀναγκάζεσθαι αὐτὸν τὴν στολὴν τὴν βασίλειον, ἣν ἤδη ἐνεδέδυτο. ἔλεγον δὲ ταῦτα οἱ πλείους οὐχ οὕτω φρονοῦντες, ἀλλὰ τὸν τυραννοῦντα θωπεύοντες. ἐπεὶ δὲ διελύθη ὁ σύλλογος, ἰδίᾳ τοὺς πρέσβεις ὁ Κομνηνὸς προσλαβόμενος, εἴ τινά μοι, φησίν, ἀπόρρητα διαπορθμεύσαι πληροφορήσετε πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἐρῶ ὑμῖν ὅσα μοι κατὰ τὴν καρδίαν ἐγκέκρυπται. τῶν δὲ κατατεθειμένων ἀνέκφορον τηρῆσαι ἅπερ ἂν ἀπόρρητον, ἐμοὶ ἀρκεῖσθαι νῦν ἐν σχήματι ἐν τοῦ καίσαρος, καὶ μὴ ζητεῖν τὸ βασίλειον, αἰτεῖν δὲ πληροφορίαν ἐκ τοῦ κρατοῦντος, ὡς οὐχ ἑτέρῳ δώσει τὴν ἀρχήν ποτε, καὶ ὡς συντηρήσει ἑκάστῳ τῶν σὺν ἐμοὶ, ἅπερ τούτοις πεφιλοτίμηται παρ᾽ ἐμοῦ, καὶ ὡς καί τινος μεταδώσει μοι τῆς ἐξουσίας βασιλικῆς, ἵν᾽ ἔχω τινὰς τιμᾶν τοῖς τῶν ἀξιωμάτων ἐλάττοσι καὶ εἰς ἀρχὰς ἐνίους στρατηγικὰς προχειρίζεσθαι, καὶ ἃ μοι ταῦτα ἐκπληρωθῇ γένοιτο, σπείσομαι καὶ ἀφίξομαι. ὅτι δὲ τοῖς πλήθεσι ταῦτα τοῖς σὺν ἐμοὶ ἀπαρέσκουσι, διττὰς πρὸς τὸν κρατοῦντα ἐγχειρίζω ἐπιστολάς, καὶ τῇ μὲν καταδημαγωγήσω τὸ στρατιωτικόν, τῇ δ᾽ ἐγχαράττομαι τὰ ἀπόρρητα. ἐπὶ τούτοις καὶ τὸν τὰ κοινὰ μεταχειριζόμενον ἤτει μετακινῆσαι τῆς διοικήσεως, ὡς δυσνοῦν αὐτῷ καὶ

ὅτι συμβαλόντων τοῖς περὶ τὸν Κομνηνὸν οἱ βασιλικοὶ ἡττήθησαν.

ἀποστολὴ πρέσβεων πρὸς τὸν Κομνηνὸν περὶ εἰρήνης.

ὅσα τῷ βασιλεῖ διὰ τῶν πρέσβεων ὁ Κομνηνὸς ἐδήλωσεν.

appellatus, ea potiri cupiens, ut haberet urbem unde progredi, quo'que confugere tutò uelut in asylum quoddam quouis euentu posset, ea'que occupata, & iusto præsidio imposito, duodecim inde stadijs castrametatur. Michael uerò Imperator Occidentalibus legionibus conuocatis, & si quæ ex Orientalibus à fide non discesserant: dictatorem præfecit Orientis Domesticum Theodorum spadonem, Imperatricis Theodoræ ministrum, adiuncto collega Magistro Aarone fratre coniugis Comneni. Qui castris contra hostes positis, prælium commisere in loco qui ab incolis Orcus appellatur. ubi à sinistro cornu Imperatoriorum, dextrum Comneniorum profligatum est, & qui in eo curabat, Romanus Sclerus uiuus captus. Sed hostiũ sinistrum cui Ambustus præerat, dextro Imperatoriorum cornu in fugam uerso, in castra usq; penetrauit, & tentoria discerpta humi abiecit. Id factum ut Comneniorum animos uehementer auxit, sic Imperatoriorum adeò deiecit, ut se fugæ mandarent, in qua multi cęsi sunt non gregarij duntaxat milites, sed duces etiam, pluribus captis, Comneno uictoria minimè dubia potito. Eo cognito Michael desperato bello, imperium deponere uoluit: sed id consilium familiaribus improbantibus, exequi non potuit. Legãtur igitur ad Comnenum selecti uiri ex patribus conscriptis, Constantinus Lichudes præses, Leo præses, Alopus, & Michael Psellus princeps Philosophorũ: cuius legationis ea summa fuit: Comnenum ab Imperatore adoptatum iri & Cæsarem designandum esse, concessa uenia & obliuione iniuriarum ijs, qui tyrannidis adiutores fuerunt. Quę cum audiente exercitu Comneno nunciarentur, milites tumultuabantur: negantes se passuros suum præfectum in alio habitu conspici, aut exui uestem Imperatoriam, quæ iam inductus esset. Quæ uerba à pluribus per assentationem, quàm ex animo iactabantur. Soluto conuentu Comnenus legatis seductis ait, Si arcana quædam Imperatori se renunciaturos promisissent, se expositurum ea, quæ animo celaret. Qui cum taciturnitatis fidem dedissent, Se nunc ait habitu Cæsaris contentum esse, nec requirere Imperatorium: sed id postulare, ut imperator nulli alij unquam traditurum imperium, & ijs quos donasset, præmia non erepturum confirmet, & aliquid imperatoriæ potestatis impertiatur, ut minoribus dignitatibus nonnullos ornare liceat, & ad militares magistrat⁹ euehere. Quæ si impetrasset, se pace facta in urbem uenturũ, & quia illa suis displicerent, binas scripturum literas, quarum alteris fucum militibus faceret, alteris arcana mandaret. Præterea rerum communium administrationem ei adimendam esse, qui nunc sibi & suis infensus,

Comnenus uicto Michaelis exercitu in successionem imperij adoptatur.

ea fungeretur. His dictis literisq; traditis hortatur abire legatos. Senex Michael cũ literis acceptis, tum arcanis mandatis auditis, delectatus, ad omnia illius postulara annuit, atque adiecit, quemadmodum Comnenus sibi per illos occulra quædã significasset, ita se illi per eosdem occultiora nunciaturũ, ut iureiurando confirmatent uidelicet, non multum temporis intercessurũ, quin illum collegam imperij asciturus esset: nunc uerò se id certis de causis differre. Hęc per legatos nunciata Cõnenus cupido admisit, nec alij inuiti acceperunt, præsertim quòd rerum cõmunium procuratori potestas adimẽda esset, iamq; omnibus decretum erat, positis armis tyrãnide abstinere. At senex Imperator, priusquam cum Comneno transigeret, togatorum erga se beneuolentiæ, ut putabat, confirmandæ ergò, scriptum quoddam cõfecerat, quo singulos iureiurando & diris obstringebat, ut Comnenum neq; Imperatorem nominarent, neq; Imperatorium honorẽ ei deferrent, atq; senatorum alios pecunia, alios dignitatũ largitionibus, alios alijs illecebris impulerat, ut subscriptione sua earum literarũ sententiã confirmarent. Verũ audito Comneni aduentu, qui postridie urbem ingressurus esset, quidã ex patribus cõscriptis factiosi homines mane se in templũ Diuini uerbi sapientiæ cõtulerunt, quibus se etiam sodalitatum principes aggregarunt, & Patriarchæ præsentiam uociferationibus efflagitarunt. At ille foribus undiq; occlusis, fratris filios percontatum misit, quid uellent: quos illi, cõcursu multitudine aucta, comprehensos malè tractaturos esse, cõminati sunt, nisi Patriarcha statim egrederetur. Feruntur autem illa ficta fuisse & simulata, ut Patriarcha inuitus ad seditiosos prodire uideretur. Cum igitur ex superiori ædium parte descendisset, pontificia stola indutus, eos qui aderant incusans, ut à quibus uis sibi fieret scilicet: audaciores ex seditiosis ac potius seditionis autores, corona circa eum facta petiuerunt, ut legatus ad Imperatorẽ iret, ac scriptũ sibi restitui postularet, cui subscribere coacti essent. Sed id quoq; cõmentitium erat. Nam paulò pòst Comnenum apertè Imperatorem salutarunt, etiã Patriarcha suffragante & adiutante, qui illi nunciarat, ne cunctaretur, & præmium suffragij postularat, & Imperatori insolentius denunciarat, ut Regia decederet. Quo nũcio à primarijs sacerdotibus accepto senex Michael percontatus est, quod sibi prę miũ pro Imperio daturi essent, illisq; respondentibus, Regnum cœleste: statim insignibus abiectis Regia decessit. Comnenus autem, Ambustum, quem Curopalatem fecerat, cum copijs ad Regiam occupandam misit, populo ad noui Imperatoris occursum effuso, ac illustrissimum reddente eius urbem ingressum.

Michael dũ se Comneno fucum facturum putat, Imperio excidit.

τοῖς μετ' αὐτοῦ. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἰπὼν, καὶ τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῖς ἐγχειρίσας, ἀπελθεῖν προετρέπετο. οἱ δ' ἐπανῆλθον ὡς τὸν γηραιὸν αὐτοκράτορα, τὰς ἐπιστολάς τε φέροντες, καὶ ὅσα ὁ Κομνηνὸς αὐτοῖς ἐν ἀπορρήτοις ἔφη διὰ ζώσης φωνῆς ἀπαγγέλλοντες. ἡσθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς, πάντα πληρώσειν ὅσα ἐκεῖνος ᾔτησεν ἐπηγγείλατο, καὶ προσαπήγγειλεν ὅτι ὥσπερ ἐκεῖνος ἐν ἀπορρήτοις μοι γνώμας ἐδήλωσε δι' ὑμῶν, οὕτως αὖθις κἀγὼ δι' ὑμῶν μυστικώτερά τινα ἐκείνῳ διὰ τῶν αὐτῶν ἀνατίθεμαι ὑμῶν. διαμηνύσατε τοίνυν τῷ ἀνδρὶ, ὅτι οὐ μακρὸν αὖ εἰς τὸ μέσον διάστημα, καὶ συμμέτοχον αὐτὸν τοῦ κράτους ποιήσομαι, ὃ δ' ἀναβάλλομαι τέως διά τινα αἴτια. ἐπὶ τούτοις ἀπῆλθον αὖθις οἱ πρεσβεύοντες, καὶ ὁ Κομνηνὸς ἄσμενος τὰς ἀγγελίας ἐδέξατο, καὶ τοῖς ἄλλοις οὐκ ἀθύμια τὰ μηνύματα ἔδοξαν. καὶ μᾶλλον, ὅτι μετακλῆναι τὴν διοίκησιν τὴν ἐγκεχειρισμένην αὐτοῖς μεμαθήκεισαν, καὶ ἤδη καταθέσθαι τὰ ὅπλα ἐδόκουν ἅπασιν, ὡς καὶ τῆς τυραννίδος ἀφέξεσθαι. ὁ πρεσβύτης δὲ βασιλεὺς, πρὸ τοῦ τὰς συμβάσεις αὐτῷ πρὸς τὸν Κομνηνὸν γενέσθαι, τὴν πολιτικὴν μοῖραν εὔνουν προσποιούμενος ἑαυτῷ, ὥσπερ ᾤετο, ἔγγραφόν τι συγγραφὰς, ὅρκοις κατησφαλισμένον καὶ ἀραῖς ἕκαστον, ὥστε μήτε βασιλέα καλέσαι τὸν Κομνηνὸν, μηδὲ τιμὴν αὐτῷ προσνεῖμαι βασίλειον, τοὺς μὲν τῶν συγκλητικῶν χρήμασι, τοὺς δ' ἀξιωμάτων διανομαῖς, καὶ ἄλλους ἄλλοις θελκτηρίοις, ἀνέπεισε τῷ ἐγγράφῳ ὑποσημαίνεσθαι, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ βεβαιοῦν. ἐπεὶ δ' ἥκειν τὸν Κομνηνὸν ἀκηκόασιν, ὡς ἤδη τῇ ὑστεραίᾳ εἰσελευσόμενον, στασιώδεις τινὲς τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς ἕωθεν τῷ τεμένει τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας προσεληλύθεσαν, οἷς καὶ οἱ τῶν ἑταιρειῶν συνῆλθον ἄρχοντες, καὶ κραυγαῖς προσεκαλοῦντο τὸν πατριάρχην εἰς θέαν σφίσιν ἐλθεῖν. ὁ δὲ τὰς θύρας αὐτοῖς ἁπανταχόθεν ἐπιζυγώσας, τοὺς ἀδελφιδοῦς αὐτοῖς ἐκπέπομφε πευσομένους, ὅτου χάριν; οἱ δὲ θορυβοῦντες εἰς πλῆθος ἤδη συναυξηθέντες, πολλῶν συρρευσάντων ἐκεῖ, συνέσχον τοὺς τοῦ πατριάρχου ἀδελφιδοῦς, καὶ εἰ μὴ αὐτίκα πρὸς αὐτοὺς ἐξέλθοι ὁ ἀρχιερεὺς, διαφθείρειν ἐκείνους ἠπείλουν κακῶς. λέγεται δὲ ταῦτα σκῆψις εἶναι καὶ προβεβουλευμένα, ἵν' ἄκων δοκοίη συνελθεῖν ὁ πατριάρχης τοῖς στασιάζουσι. κατῆλθεν οὖν ἐκ τῶν ὑπερῴων, τὴν ἱερατικὴν ἐνδεδυμένος στολὴν, ἐπεγκαλῶν δῆθεν τοῖς προσοῦσιν ὡς βιαζομένοις. οἱ δὲ τῶν στασιαζόντων θρασύτεροι, ἢ μᾶλλον δι' ὧν ἡ στάσις συνίστατο, μέσον ἀπολαβόντες αὐτὸν, πρεσβεῦσαι ἠξίουν γενέσθαι πρὸς τὸν βασιλέα, ἵν' αὐτοῖς ἀποδοίη τὸ ἔγγραφον, ὃ βιασθέντες ὑπογεγράφασιν, ἐπεὶ τῷ Κομνηνῷ ἐκεῖνος ἐνίστατο. ὁ δὲ πληρώσειν αὐτοῖς τὸ αἴτημα κατετίθετο, ἀλλ' ἦσαν προσποιήσεις ἅπαντα. βραχείας γὰρ παρελθούσης ὥρας, βασιλέα καὶ αὐτοκράτορα φανερῶς ἀνεῖπον τὸν Κομνηνὸν, αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου συνευδοκοῦντός τε καὶ συμπράττοντος, καὶ τῷ μὲν Κομνηνῷ μὴ μέλλειν δηλώσαντος, ἀλλὰ σπεύδειν καὶ ἀμοιβὰς αἰτοῦντος τῆς ἀναρρήσεως. τῷ δ' ἕως τότε βασιλεύοντι κατηγόρει τῶν ἀνακτόρων ἐπιμέτρων ἀπιτάσσοντος. ἀρχιερέων δέ τινων τῷ γέροντι Μιχαὴλ τὰ τοῦ πατριάρχου κομισάντων μηνύματα, ἐκεῖνος ἔφη, τί δέ μοι ἀντὶ τῆς βασιλείας παρέξετε. οἱ δὲ τὴν οὐράνιον βασιλείαν ἀντιπαρέξειν ἔφησαν. αὐτίκα τοίνυν ἀπορρίψας τὰ τῆς βασιλείας παράσημα, ἀπῆλθε τῶν βασιλείων. ὁ δέ γε Κομνηνὸς κουροπαλάτην τιμήσας τὸν Κεκαυμένον, εἶτα τὸν ἄνδρα μετά τινος δυνάμεως προληψόμενον τὰ ἀνάκτορα. τὸ μέντοι πλῆθος τῆς πόλεως εἰς ὑπάντησιν τοῦ νέου βασιλέως ἐξεχεῖτο, λαμπρότατά οἱ ποιοῦν τὰ εἰς τὴν βασιλεύουσαν εἰσιτήρια.

ὅτι ὁ γέρων ὁ Κομνηνῷ πληρώσειν ὁ βασιλεὺς ἐπηγγείλατο, καὶ πάλιν οἱ πρέσβεις πρὸς αὐτὸν ἀπεστάλησαν.

διὰ ἐγγράφου τὴν συγκλητικὴν ἀπέστησεν ὁ βασιλεὺς μιχαήλ.

Οἱ στασιάσαντες εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν συνήλθοσαν, καὶ βασιλέα τὸν κομνηνὸν ἀνηγόρευσαν, καὶ τοῦ πατριάρχου συναινοῦντος αὐτοῦ.

ἀπέλιπε δὲ βασιλείαν μιχαὴλ ὁ γέρων.

ΒΑΣΙ-

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΟΜΝΗΝΟΥ ἰσαακίου.

Ἕνα μὲν οὖν ὁ γηραιὸς Μιχαὴλ αὐταρχήσας ἐνιαυτὸν, τῆς βασιλείας ἐκπέπτωκε, καὶ οὐ πολὺ ἐν ἰδιωτικῷ σχήματι βιώσας, ἀπέστη τοῦ ζῆν. ὁ δὲ Κομνηνὸς τῇ βασιλείᾳ ἐγκαταστὰς, ἑαυτῷ τὴν ταύτης ἐπιτυχίαν, καὶ οὐ τῷ θεῷ ἐπιγράψατο, καὶ τοῦτο δῆλον, ὅτι τῷ νομίσματι ξιφήρη ἑαυτὸν ἐνεχάραξε, μόνον οὐχὶ βοῶν, ὅτι τὸ ξίφος μοι τὴν βασιλείαν, καὶ οὐχ ἕτερόν τι προὐξένησε. τοῖς δὲ συναραμένοις αὐτῷ φιλοτιμότατα τὰς ἀντημείψατο, καὶ ἑκάστοις τὰς ἀμοιβὰς ἀποδοὺς, πάντας οἴκαδε παρεσκεύασεν ἀποχωρεῖν, ἵνα μή τι θορυβήσωσιν, ἢ τῷ δήμῳ κατεξανάστωσιν ἀσυμπολιτεύοντες. τὸν δὲ πατριάρχην δι' αἰδοῦς ἦγεν ὅτι πολλῆς, καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀδελφόπαιδας δι' ἐκεῖνον τιμαῖς ἐτίμησε μείζοσι, καὶ ἀρχαῖς ὑπερηφάνοις ἐπέστησε. χαριζόμενος δὲ ἐπὶ τῷ πατριάρχῃ, καὶ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων οἰκονομίαν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπένειμε. μέχρι τότε τοῦ μεγάλου οἰκονόμου προχειριζομένου παρὰ τοῦ βασιλεύοντος, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ σκευοφύλακος, ἐκεῖνος δὲ καὶ ἄμφω ὑπὸ τὴν τοῦ πατριάρχου ἦγεν ἐξουσίαν, ἀπεξενώσας ἀμφοῖν τὸ δημόσιον. εἶτα τὴν μὲν τοῦ βίου αὐτῷ κοινωνὸν αὐγοῦσταν ἀνηγόρευσε, τὸν δὲ ἀδελφὸν Ἰωάννην κουροπαλάτην τετίμηκε, καὶ ὀνόματι μέγαν δομέστικον. τῶν δὲ πρὸ αὐτοῦ βασιλέων ὅσοι μετὰ τὸν πορφυρογέννητον ἐκεῖνον Βασίλειον τῆς βασιλείας ἐπέβησαν, οὐ καλῶς χρησαμένων τοῖς βασιλείοις καὶ κοινοῖς πράγμασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς οἰκείας ἀπολαύσεις, καὶ εἰς ἀσκητηρίων κατασκευὰς ἀναλωσάντων οἰκοδομὰς, τὰ δὲ δωρησαμένων οἷς ἔτυχεν, ἢ τισὶν οἷς ἐβούλοντο, οἱ βασίλειοι θησαυροὶ ἐκεκένωντο, καὶ τὰ δημόσια πρυτανεῖα χρημάτων ἐσπάνιζον. τοῦτο τοίνυν ὁ Κομνηνὸς προθέμενος διορθώσασθαι, οὐκ ἠρέμα οὐδὲ κατὰ βραχὺ τῇ διορθώσει ἐπεχείρησεν, ἀλλ' ὡς τῷ στατῆρι ἑαυτὸν αὐτὸς ἐγκολάψαι, ἀνατεταμένον τῇ χειρὶ, φέρουσαν τὸ ξίφος γυμνὸν, οὕτω δὲ τοῖς πράγμασιν ἐπεισήνεγκεν ἑαυτὸν, καὶ τέμνειν αὐτίκα προεθυμήσατο τὰ οἰδήματα, ἀλλ' οὐ μαλάσσειν οὐδ' ἐμπλάττειν τὰ ὕπουλα, ὅθεν οὐδὲ δὴ ὑπὲρ τοῦ ἱερᾶτος ἐπέβη, καὶ εἰς ἔννομον ἀρχὴν τὴν πρὶν αὐτοῦ τυραννίδα μετενήνοχεν, ἀναπόδισας τὴν τοῦ πρὸ αὐτοῦ πρᾶξιν, ἀνέτρεψε, καὶ ὅτι ἐκεῖνος τισὶν ἐδωρήσατο, ἀφῃρεῖτο καὶ ἀπεστέρει τοὺς λαβόντας, ἀλλὰ καὶ τῶν πρὸ ἐκείνου πολλὰ καθῄρησε, καὶ ἠθέτησε. καὶ οὐ μόνον τοῦ πλήθους τὸ δημῶδες ἐπίεσεν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν τῆς γερουσίας ἐφείσατο. εἶτα προβαίνων καὶ ἤδη τοῦ θείου ἐχώρησε, καὶ πολλὰ τῶν τοῖς θείοις ἐκείνων δὴ μάλιστα φροντιστηρίοις ἀφιερωμένων ἀκρωτηριάζων, ἢ μᾶλλον ἐκλογισμοῖς ὑποβάλλων, τοὺς ἐν αὐτοῖς ἀσκουμένους, καὶ τὴν ἀρκοῦσαν αὐτοῖς δαπάνην ἀπονέμων, τὰ λοιπὰ τῷ δημοσίῳ ἀφωσίου καὶ συνελάμβανε, καὶ ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ καθ' ἑκάστην ἐνεόχμου τοῦτον. ἐντεῦθεν ἀπεχθὴς ἦν μισητὸς τῷ τε δημοτικῷ πλήθει, τῇ τε συγκλήτῳ βουλῇ, ἀλλὰ μέντοι καὶ τῷ στρατιωτικῷ, οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐκείνων ἀπείχετο, ἀλλὰ κἀκείνοις ἀπεμείου τὰς εὐπορίας, καὶ τὸν ἄλλον μᾶλλον τοῖς ἐν τοῖς συνεισοῖσι τὴν ζωὴν διανύουσι. τὸν δὲ οὐδὲν ἀπῆγε τῶν ἐγχειρήσεων, οὐ λόγος, οὐ δέος, οὐ μῖσος, οὐ ψόγος. οὕτως ἐπῆρτο τὸ φρόνημα καὶ οἰδοῦσαν ἐκέκτητο τὴν ψυχήν. ἀλλ' οὐδ' ὁ πατριάρχης ἧττον ἐκείνου ἐφρονηματίζετο. ἤθελεν οὖν ὑποτάσσειν αὐτῷ, καὶ εἴποτε πρὸς τὰ αἰτούμενα ἀπετύγχανεν, ὁ δὲ ἐδυσχέραινε, καὶ ἠπείλει καὶ ἐπετίμα, εἶτα καὶ ὡς αὐτὸς αὐτῷ τὴν βασιλείαν

Ὅτι πρώην οἰκονόμον καὶ σκευοφύλακα δὴ μεγάλης ἐκκλησίας παρὰ τοῦ βασιλέως προβαλλομένους, οἱ ἱερωμένοι ἀμφοτέρα τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπένειμεν.

Ὅτι ἀπεδείκνυτο τὰ τοῦ κοινοῦ πράγματος διορθῶσαι ἐπιχειρήσας, καὶ γέγονεν ἅπασι μισητός.

Ὅτι δὲ οὐδὲ τῶν τῷ θεῷ ἀφιερωμένων ἐφείσατο.

Ὅτι ὁ πατριάρχης ἤθελεν ὑποτάσσειν τὸν βασιλέα, καὶ ἠπείλει αὐτῷ.

IMPERIVM ISAACII Comneni.

Senex igitur Michael cum unũ imperasset annum regno excidit, neque diu pòst superstes fuit. At Comnenum, firmato Imperio, adeptionem eius non Deo, sed sibi ascripsisse ex eo apparet, quod in nummis suam imaginem stricto ense insculpendam curauit, tantum non clamitans, eum sibi, nec quicquam aliud regnum peperisse. Eos à quibus adiutus fuerat, liberalissimè est remuneratus, relata'que festinanter omnibus gratia, operam dedit, ut domos suas quisq; redirent, ne in urbe oberrantes uel tumultum excitarent, uel contra populum insurgerent. Patriarcham magnopere ueneratus est, & fratris eius filios magnis honoribus affectos, superbis magistratibus præfecit. Præterea in Patriarchæ gratiã, etiam Ecclesiasticarũ rerum procurationem Ecclesiæ attribuit. Nam cum ad id usq; tempus & magnus Oeconomus, & uasorum custos ab Imperatore designari soleret: utrunq; id munus Patriarchæ potestati subiecit, amota publica autoritate. Deinde uitæ sociã Augustam appellauit, fratrem autem Ioannem Curopalatem & magnum Domesticum nominauit. Porrò cum omnes eius post Basiliũ Porphyrogenitum decessores, fisci & ærarij pecuniam patum rectè collocassent, partim in suas uoluptates, & monasteriorum ædificationes insumptam, partim sine delectu ac pro libidine sua condonatam: tam imperatorij thesauri exhausti fuerũt, quàm ærarium pecunia uacuũ. Id uitiũ correcturus, emendationẽ non pedetentim est aggressus, sed ut in statere se incidi iussit, erecta manu strictum ensem sustinentẽ, ita etiã in negocia se ingessit, statim ad secandos tumores paratus, nõ adhibitis medicamentis, quæ exulceratas partes mollirẽt ac fouerent. Itaq; ex quo tyrannidẽ cum legitimo imperio cõmutauit, decessoris sui acta sine discrimine abrogauit: si quid ille cuiquam largitus fuerat, id eripiebat: sed & superiorũ Imperatorũ multa acta euertit, & abrogauit, neq; id in uulgi duntaxat fraudẽ, sed ne senatui quidẽ pepercit. Deniq; progressu temporis numẽ etiã uiolare ausus, multa monasterijs consecrata truncauit: ac potius eos, qui ibi exercebãtur, coactorib⁹ subiecit, sumptibus necessarijs duntaxat illis relictis, cæteris uerò fisco attributis. Dũ igitur indies hoc modo aliud ex alio nouat: omnium in se odia suscepit, tam patrũ conscriptorũ quàm plebis atq; etiã militũ, quib⁹ nec ipsis pepercit, quo minus opes eorũ imminueret, præ cæteris autẽ omnib⁹ eorũ q in locis sacris ætatẽ exigũt. Verũ nihil illũ ab instituto deduxit, non oratio, nõ metus, nõ odiũ, nõ reprehẽsio: adeò sustulerat animos atq; intumuerat. Neq; uerò Patriarcha superbia illi cedebat, sed imperare illi

Michaelis obitus.

Comeni arrogãtia, grãtitudo, rapacitas.

Patriarchæ relegatio.

illi uolebat, ac si quando non impetrasset ea quæ petierat, ægrè ferebat, increpabat: denique minabatur, quemadmodum imperiũ illi contulisset, ita se idem illi erepturum. Quæ cum talis Imperator ferre æquo animo haud utiq; posset, prouidit, ut malum daret potius quàm ferret. Cum igitur Patriarcha in suum monasterium, ad festiuitatem cœlestium copiarum, quæ ibi colebantur, splendidius celebrandam iturus esset: missa illuc cohorte militum (nec enim eum ex Ecclesia uerbi diuini sapientiæ auellere uoluit, ne uel cleri uel populi motus oriretur) & ipsum & nepotes eius relegat. Deinde de abrogando illi patriarchatu cogitans, opera quorundam primariorum sacerdotum utitur, & pselli uariarum & absurdarum criminationũ coaceruatoris, quas in oratione contra illum scripta cõgessit, & per quosdã uiro significat, ut simulet, se ultrò põtificatu cedere, quẽ alioqui inuit⁹ cũ publica infamia sit amissurus. Vt autẽ ille refragabatur, Imperatoris de eius exautoratione solicitudinẽ mors sustulit. Neq; enim multò pòst summi pastoris obitus à quodã est ei nũciat⁹. Qui cũ se lætũ illi afferre nunciũ & curas adẽpturũ putaret: ille statim mutata sentẽtia eiulauit, eiusq; cadauer cũ honorifico comitatu ab exilio reuocatũ in monasterio ab illo cõdito reposuit, nepotib⁹ ei⁹ pristina dignitate restituta. In Ecclesia uerò Cõstantinũ Lichudẽ Præsidem & protouestiarium constituit, uirum longo tẽpore in administrationibus rerum communium cum laude uersatũ, spectatæq; fidei, cui Monomachus etiã Manganorũ œconomia cõmissa, tabulas de illorũ immunitate cõmiserat: quas cũ sibi uendicare Comnenus conaretur: cõmentũ improbitatis plenum excogitat, ac planè partũ quendã diabolicæ mentis edit. Nam cũ Lichudes per suffragia designatus ac sacerdos iam creatus esset, arcanò eum monet, dici quædã de eo, quibus operati sacris prohibeatur: quæ nisi pro cõcilio dicãtur & refutẽtur, nõ posse eũ põtificatus unctionẽ adipisci. Verũ si Manganorũ sibi iura traderet, se cõniuere uelle ad criminationes illas, neq; impedimento fore quò minus ungatur. Lichudes, qui uideret, nõ licere sibi ad pristinã cõditionẽ redire, sic uerò manere, turpe esse properè allatis ijs quæ petebãtur, nemine obstãte, pontificio ritu initiatur. Posthæc Cõnenus expeditione cõtra Hũgaros & Scythas, q Pazinacæ dicũtur, suscepta, Hũgaris petẽtib⁹ pacẽ cõcessit. Scythas uerò aggressuro, cæteri quidẽ cessere, pacẽ & ipsi amplexi (neq; em̃ eidẽ omnes duci parebãt) unus uerò eorũ Seltes, cęteris audacior, cũ parte quadã Romanorũ copiarũ cõgressus, uincitur, & multis suorũ amissis, aufugit. Imperator autem castris inde motis, sub finem mẽsis Septembris, Lobizũ cõcessit: ubi uehemẽti imbri & niue intẽpestiua & maxima, pleriq; equi

Constantinus Lichudes Patriarcha.

Expeditio Hungarica & Scythica.

ἐκ προγονικοῦ, αὐτὸς καὶ ἀφελέσθαι ταύτην αὖθις ἠπείλησε. ταῦτα οὐκ ἦν οἴσειν τὸν βασιλέα ἐκεῖνον ἀταράχως. διὸ καὶ δρᾶσαι πρίν τι παθεῖν προεθυμήθη. τοῦ γοῦν πατριάρχου εἰς τὴν οἰκείαν ἀπελθόντος μονὴν, ἤδη τῆς πανηγύρεως ἐφεστώσης τῶν ἐν αὐτῇ τιμωμένων οὐρανίων δυνάμεων, ἵν' ἑορτάσῃ λαμπρότερον. πέμψας ἐκεῖ χεῖρα στρατιωτικὴν ὁ κρατῶν (οὐ γὰρ ἤθελεν ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας τὸν ἄνδρα κατάγειν, ἵνα μὴ παρὰ τοῦ κλήρου, ἢ καὶ τοῦ δήμου θόρυβος γένηται) ἐκεῖνόν τε καὶ τοὺς ἐκείνου ἀνεψιοὺς συλλαβόντας αὐτῷ ὑπερορίους ποιεῖ. εἶτα καὶ καθαιρέσει ὑποβαλεῖν αὐτὸν διὰ φροντίδος ἐτίθετο, καί τισι τῶν ἀρχιερέων συνεργοῖς πρὸς τοῦτο ἐκέχρητο, καὶ τοῦ Ψελλοῦ αἰτιαμάτων πολλῶν καὶ ἀλλοκότων συναγωγῷ, ἅ γε τῷ κατ' ἐκείνου λόγῳ συνήθροισέ τε καὶ συνεγράψατο, δηλοῖ τε διά τινων τῷ ἀνδρὶ, ἀποπαύσασθαι τὴν ποιμαντικὴν, ἵν' ἑκὼν αὐτὴν δοκῇ παραιτεῖσθαι, ὡς εἰ μὴ τοῦτο, καὶ ἄκων αὐτὴν ἀφαιρεθήσεται, εἰς μέσον κατ' αὐτοῦ προτεθειμένων αἰτιαμάτων. ὡς δ' ἐκεῖνος οὐκ ἦν ὑπείκων τῷ τοῦ βασιλέως θελήματι, φροντὶς ἦν τῷ κρατοῦντι περὶ τῆς αὐτοῦ καθαιρέσεως. ἀλλ' ἔφθη λύσας τὴν φροντίδα τοῦ πατριάρχου ὁ θάνατος. μετ' ὀλίγον γὰρ μεθίσταται τῆς ζωῆς ὁ πατριάρχης, καί τις τῷ Κομνηνῷ τὴν ἐκείνου εὐηγγελίσατο τελευτὴν, ὡς φροντίδων αὐτὸν ἀπαλλάξουσαν. ὁ δ' εὐθὺς μετεγνώκει καὶ ἀνωλόλυξε, καὶ τὸν ἐκείνου νεκρὸν μετ' ἐντίμου τῆς προπομπῆς ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀναγαγὼν, ἐς τὴν αὐτοῦ μονὴν ἐναπετίθετο, καὶ τοὺς ἐκείνου ἀδελφιδοῦς αὖθις ἀποκατέστησεν εἰς τὰς προτέρας τιμάς. τῇ δ' ἐκκλησίᾳ τὸν πρόεδρον καὶ πρωτοβεστιάριον Κωνσταντῖνον, τὸν Λειχούδην ἀντικατέστησεν, ἄνδρα ταῖς τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐπὶ μακρὸν ἐμπρέψαντα διοικήσεσι, καὶ ἀνέγκλητον διαμείναντα, ᾧπερ ὁ Μονομάχος καὶ τὴν τῶν Μαγγάνων ἀνέθετο πρόνοιαν, καὶ τὰ περὶ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν ἐπεπιστεύκει ἔγγραφα. ἅπερ ὑφ' ἑαυτὸν ὁ Κομνηνὸς ἐθέλων ποιήσασθαι, σκέμματι μηχανᾶται πονηρίας ἀνάμεστον, καὶ τόκον νοὸς κακοδαίμονος. ἐπεὶ γὰρ ὁ Λειχούδης ἐψήφιστό τε καὶ προκεχείριστο, καὶ ἱερεὺς ἤδη κεχειροτόνητο, δι' ἀπορρήτων αὐτῷ μηνύει, λέγεσθαί τινα κατ' αὐτοῦ, ἀπείργοντα τοῦ ἱερᾶσθαι αὐτόν. καὶ εἰ μὴ ταῦτα λαληθεῖεν καὶ λυθεῖεν συνοδικῶς, μὴ οἷόν τε εἶναι τοῦ χρίσματος αὐτὸν τῆς ἀρχιερωσύνης τυχεῖν. εἰ δὲ δοίης μοι, ἔφη, τῶν Μαγγάνων τὰ δικαιώματα, παραβλέψομαι τὰ λεγόμενα, καὶ παραχωρήσω χρισθῆναί σε. συνιδὼν οὖν ὁ Λειχούδης, ὡς οὐκέτι αὐτῷ εἰς τὴν προτέραν ἐπανελθεῖν κατάστασιν ἔξεστιν, οὕτω δὲ μένειν δι' αἰσχύνης ποιούμενος, φέρων δέδωκε τὰ αἰτούμενα, καὶ οὕτω παραχωρεῖται τελεσθῆναι τὴν ἀρχιερατικὴν τελετήν. ὁ δὲ Κομνηνὸς κατά τε τῶν Οὔγγρων καὶ τῶν Σκυθῶν, οἳ Πατζινάκαι λέγονται, ἐκστρατεύσας, τοῖς μὲν Οὔγγροις εἰρήνην αἰτησαμένοις ἐπένευσε. κατὰ δὲ τῶν Σκυθῶν ὁρμήσαντι, οἱ μὲν ἄλλοι ὑπέκυψαν καὶ εἰρήνευσαν (οὐ γὰρ ὑφ' ἕνα πάντες ἡγεμόνα ἐτάττοντο) εἷς δ' αὐτῶν ὁ Σελτὲ θρασυνθεὶς, καὶ μοίρᾳ τινὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων συμβαλὼν, ἥττητο, καὶ τὸ πολὺ τῶν οἰκείων ἐκβαλὼν, μετὰ τῶν περιλειφθέντων ἀπέδρα. ἀναζεύγνυσι δ' ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀφικνεῖται ἐν τῷ Λοβιτζῷ, ἤδη τοῦ τέλους ὄντος ἐγγὺς τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός. ὄμβρου δὲ ῥαγδαίου καταρραγέντος, καὶ χιόνος πεσούσης πρὸ ὥρας πολλῆς, τῶν ἵπ-

ἐξορία τοῦ πατριάρχου Μιχαήλ.

Λειχούδης πατριάρχης ἐκ ψήφου.

περὶ ὧν ἔλαβεν χρυσοβούλλων ὅπως τὰ δικαιώματα τῆς ἐλευθερίας τῶν Μαγγάνων ἔλαβεν ὁ Κομνηνὸς ἐκ τοῦ Λειχούδη.

ἐκστρατεία κατὰ τῶν Οὔγγρων καὶ Πατζινάκων.

τῶν ἵππων τὸ πλεῖον διέφθαρτο, καὶ στρατιῶται πολλοὶ ὑπὸ ψύχους ἐκινδύνευσαν· καὶ ποταμοὶ δ' ὑπερχειλεῖς γενόμενοι καὶ πελαγίσαντες τὰ ἐπιτήδεια σφῶν ἀθρόον περιέσχον, ὡς καὶ τὸ στρατιωτικὸν καὶ τοὺς ὑποζυγίους αὐτοῦ τὰ ἀναγκαῖα ἐπιλιπεῖν. ὅτε τοῦ ὑετοῦ τε, καὶ τοῦ νιφετοῦ ἐπὶ μικρὸν παυθέντος, τῆς βασιλείου σκηνῆς προῆλθεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ὑπὸ δρυῒ ἑστῶτι παμμεγέθει, ἐκεῖ που ἐκάθισεν καί τινες τῶν ἐν ὑπεροχαῖς αὐτῷ παρεστῶτες. βοῆς δ' ἐν τῷ τόπῳ συμβάσης, μετέστησαν τῆς δρυὸς ὁ βασιλεύς τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, ἡ δ' αὐτίκα ῥιζόθεν ἐκσπασθεῖσα κατέπεσεν. ὁ δ' αὐτοκράτωρ ἐπανελθὼν εἰς τὴν μεγάλην πόλιν, καὶ ἀποδοὺς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ταύτης τῷ θεῷ χαριστήρια, ναὸν ἐντὸς τῶν βασιλείων ᾠκοδόμησε τῇ πρωτομάρτυρι ἁγίᾳ Θέκλῃ. καὶ τῇ ἡμέρᾳ γὰρ, ἐν ᾗ τελεῖται ἡ μνήμη ταύτης, τὸν ἐκ τῆς δρυὸς διέφυγε κίνδυνον, ναὸν δὲ πολλὴν κατηγοροῦντα τῆς ἐκείνου περὶ τὰ τοιαῦτα μικροπρέπειαν. ὃν ὁ ἐκείνου καθελὼν ἀνεψιὸς ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ τοῦ Ἀλεξίου υἱὸς, σφόδρα μεγαλοπρεπῶς ἀνῳκοδόμησεν εἰς ὄνομα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀλλ' ἤδη ῥητέον καὶ ὅπως τὴν βασιλείαν ἀπέθετο ὁ Ἰσαάκιος, εἰ καὶ μὴ συμφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς περὶ τούτου. ὁ μὲν γὰρ πολὺς τὴν γλῶτταν ὁ σοφώτατος Ψελλὸς ἐν θήραις ἐκεῖνον λέγει τὸν βασιλέα σχολάζοντα, καὶ συχνάκις τὴν δεξιὰν λογχοφόρον ἐπ' ἄρκτους καὶ σύας ἐπανατείνοντα, βληθῆναι πνεύματι ψυχρῷ τὴν πλευρὰν, κἀντεῦθεν φρίκην ἐπισυμβῆναι αὐτῷ, καὶ πυρετὸν ἐκ τοῦ βάθους ἀναφλεγῆναι. εἶτα δὲ τὴν ὑστεραίαν νύττεσθαι τὴν πλευρὰν, καὶ τὸ ἆσθμα μὴ ἐρρῶσθαι αὐτῷ, κἀντεῦθεν ἀμφισβητήσιμον γενόμενον εἰ βιώσεται, ἢ καὶ ἀπεγνωκότα τέλεον τὴν ζωὴν, καὶ τὸν Δούκαν Κωνσταντῖνον τῇ βασιλείᾳ ἐγκαταστήσαντα, πρὸς τὸν κρείττω μετατάξασθαι βίον. ὁ δέ γε Θρακήσιος, θηρῶντά φησιν ἐκεῖνον τὸν βασιλέα περὶ τὴν νεάπολιν, σῦν δ' ἐπιφανῆναι αὐτῷ, τὴν θέαν φρικτὸν, καὶ τὸν βασιλέα ἐνδόντα τῷ ἵππῳ τὸν χαλινὸν, διώκειν τὸν σῦν, τὸν δ' εἰσδῦναι τὴν θάλασσαν, γενέσθαι τε ἀφανῆ, ὃν οἱ πολλοὶ φάντασμα δαιμόνιον ὑπέλαβον. ἐν τούτῳ δ' ὡς ἐξ ἀστραπῆς περιαστράψαι λαμπηδόνα τῷ βασιλεῖ, καὶ τῇ ταύτης βολῇ διαταραχθέντα τὸν αὐτοκράτορα, τοῦ ἵππου τε ἐκπεσεῖν, καὶ κεῖσθαι παρὰ τῇ γῇ ἀφρὸν τοῦ στόματος ἐκπτύοντα, καὶ μηδὲν τῶν κατ' αὐτὸν αἰσθανόμενον, ἀκατίῳ δ' ἁλιευτικῷ ἐμβιβασθέντα, κομισθῆναι εἰς τὰ βασίλεια, καὶ νοσήσαντά τι βραχὺ, ὅτε δὴ καὶ ἀπεγνώσθη, κείρασθαί τε τὴν τρίχα, καὶ ἀντὶ τῆς πορφύρας τραχὺ τριβώνιον ἀμφιέσασθαι, τὸν Δούκαν Κωνσταντῖνον βασιλέα προχειρισάμενον, καὶ οὕτω τῇ τοῦ Στουδίου προσορμίσαι μονῇ, κἀκεῖ τὸ λοιπὸν καταβιῶναι τοῦ βίου, ἀναρρωσθέντα ἐκ τοῦ νοσήματος. ἐβασίλευσε δὲ δύο ἐνιαυτοὺς καὶ μῆνας τρεῖς, δραστήριος ὢν, καὶ τὸ ἦθος σοβαρὸν ἐνδεικνύμενος, πρὸς πράξεις ὀξύτατος, στρατηγικώτατος τὰ πολέμια. λόγοις μὲν οὐχ ὡμιληκὼς, προσέχων δ' αὐτοῖς, καὶ τοὺς τούτων προσφιλεῖς ἀποδεχόμενος, σώφρων τε τὰ πρὸς εὐνήν. λέγεται γάρ ποτε νοσῆσαι τῆς οἰκίας ἐκδημῶν, καὶ παρὰ τῶν ἰατρῶν γυναικὶ μιγῆναι πρὸς θεραπείαν τῆς νόσου προτραπῆναι. τὸν δὲ μὴ ἀνασχέσθαι ἑτέρᾳ πλησιάσαι παρὰ τὴν σύνοικον. αἰτιώμενος δὲ, ὅτι τυραννίδι ἐπικεχείρηκεν, ὄκνον ἔλεγε, τῷ συνδούλῳ δουλεύειν, καὶ τῶν εἰκότων μὴ τυγχάνειν.

[illegible]

equi perierunt, multiq; milites ex frigore sunt periclitati, cumq; flumina exundātia & stagnantia commeatum subitò intercepissent, & homines & iumenta rerum necessariarū penuria laborarunt. Cęterum pluuia & niue paulisper sedata, Imperator tabernaculo egressus sub magnam quandam quercum in proximo concesit, circumstantibus procerum quibusdam. Orto autem in eo loco fragore, & ipse & sui inde discesserunt, atque arbor statim radicitus euulsa concidit. Reuersus igitur in magnam urbem, ad grates ob salutem acceptam Deo persoluendas, intra Regiam D. Theclę Protomartyris ędem ille quidem condidit, quòd eo die, quo illius memoria celebratur, quercus illud periculum effugerat, sed talem, quæ magnam eius animi pusillitatem arguat: quam eius sobrinus Imperator Ioannes, Alexij filius, magnificentissimè instaurauit, nomine seruatoris nostri Iesu Christi. Nunc illud dicendum est, quemadmodum Isaacius hic imperiū deposuerit, etsi scriptores in eo non consentiunt. Nam eruditissimus Psellus, homo uerbosus, narrat, eum uenationibus deditum, cum hasta sępe & ursos & apros feriret: frigido uento ictum esse latus, atq; inde febrim ex imo coortā efferbuisse. Postridie cum lateris doloribus urgeretur, & spiritum ægrè traheret, dubia spe uitæ, ac potius planè desperata uita, Constantino Ducæ imperio tradito, uitæ melioris institutum amplexum esse. Thracesius autem refert, circa Neapolim uenanti uisum esse aprum horrendum aspectu, quem dum laxatis equo habenis persequeretur, in mare demersum euanuisse, & à plerisque non aprum, sed spectrum quoddam diabolicum esse iudicatum: atq; interim fulgore quodam instar fulguris perstrictum Imperatorem, equo pręterrore excussum, & spumam ore reijcientē, humi attonitum iacuisse, atque inde naui piscatoria in Regiam reuectum, cum paulisper ægrotasset, iam deploratum, raso capillo & purpuræ loco aspera lacerna sumpta, atque Constantino Duca Imperatore designato, in Studiense monasterium se contulisse, ubi recuperata etiam ualetudine, uitæ reliquum exegerit. Regnauit biennium & tres menses, homo strenuus, ingenio arroganti, in rebus gerendis celerrimus, rei bellicæ peritissimus. In literis non quidem uersatus, sed literarum studiosus & doctorum amans: in coniugio adeò castus, ut cum peregrè in morbum incidisset, & à medicis moneretur, ut cōsuetudine mulieris morbum leuaret, cum ulla præter uxorem suam, rem habere recusarit. Cum ei regni affectatio obijceretur, respondit, Se pati non potuisse conserui Imperium, à quo iusta sibi præmia negarentur.

Quercus ruina.

Isaacius Comnenus quibus de causis imperiū deposuerit.

Elogia Comneni.

Imperium

IMPERIVM CONSTANTINI DVCÆ.

Ducæ liberalitas.

Constantinus Duca præses, Imperio citra laborem, ut dictum est, potitus, multos senatorij ordinis & plebeiæ conditionis ad altiores dignitatis gradus euexit: atque illos etiam, quos Comnenus honoribus spoliarat, qui multi fuerunt, in integrum restituit. Sed parum abfuit, quin per insidias submergeretur. Nam cum in Manganico palatio ageret, coniurati ratione inita, si ei tumultus in foro urbis nunciaretur, statim mari in magnam Regiã transiturum: curarant, ut Imperatoria triremis, illiusque gubernatores, qui Protocarabi uulgò appellantur, & in coniurationis societatem asciti erant, abessent. Imperator audito tumultu, rectà in Regiam abeundum esse censuit. Sed cum Imperatoria triremis ibi non inueniretur, proximum lembum conscendit. Inter nauigandum uerò, etiam nauis Imperatoria apparuit, quæ frequenti remigio & uehementi impetu fluctus secans, à gubernatoribus rectà ad lembum dirigebatur, eo cõsilio, ut illo suppresso Imperator demergeretur. Iis uerò qui cum eo uehebãtur, exclamantibus, & confidentius uociferantibus, ut inhibitis remis gubernacula conuerterent: gubernatores uelut attoniti, Deo ita uolente, paruerunt. Sic periculo euitato, quo pacto & à quibus paratæ essent insidiæ cognouit, ac sontes bonis duntaxat ademptis, ultus est.

Submersionis periculũ per insidias instructum.

Ducæ genus.

Etsi autem ex ueterum Ducarum Andronici Pantherij & Constantini familia se ortum esse gloriabatur, tamen eam familiam cum Constantinus (ut suprà dictum est) regnũ affectasset, Constantino Porphyrogenito Imperatoris Leonis Philosophi filio regnante, & ob immaturam ætatem adhuc sub tutoribus agente, funditus euersam esse constat, nullo mare relicto. Huius igitur maiores, ut fertur, à foemina quadam originem duxerunt. Vnde non germanus Duca censebatur, sed promiscuus, cognatione illa uelut adulterata. Itaque à plerisque non Duca, sed Duciza per diminutionem uocabatur.

Ducæ elogia.

Cæterũ uir pius fuit erga Deum, moribus commodis, iusticiæ amans, sed ingenio tardo & hebeti: & ut ijs delectabatur, quorum spectata erat integritas, sic pecuniam supra modum amabat, & rationes excogitabat, quibus multos thesauros coaceruaret. Quamobrẽ duabus rebus magnum impendit studium, quarum una erat, ut publica uectigalia augeret, eaque de causa curias, rationibus quæstorijs destinatas, quibusuis uendebat, & uectigalium collectionem publicanis cum pacto auctarij credebat: altera, ut controuersias audiret, & decreta scriberet. Verùm in iure dicendo non semper præscripta Legum obseruabat, sed alicubi etiam ei erat, ut ille ait, pro ratione uoluntas,

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΔΟΥΚΑ.

Ὁ πρόεδρος δὲ Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας τῆς βασιλείας τυχὼν ἀπραγμόνως, ὡς εἴρηται, πολλοὺς τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ τοῦ δημώδους πλήθους εἰς μείζονας ἀξιωμάτων βαθμοὺς προεβίβασε. καὶ ὅσους δ' ὁ Κομνηνὸς ἀφείλετο τὰς οἰκείας τιμὰς (πολλοὶ δ' ἦσαν καὶ οὗτοι) εἰς ταύτας αὖθις αὐτὸς ἐκείνους ἀποκατέστησεν. ἐπιβουλῆς δὲ κατ' αὐτοῦ συσκευασθείσης, μικροῦ δεῖν ἐγένετο ἂν ὑποβρύχιος. ἦν μὲν γὰρ ἐν τοῖς βασιλείοις τῶν Μαγγάνων, ἐσκέψαντο δὲ οἱ συνομοσάμενοι, ὡς εἰ θόρυβος ἐν τῇ τῆς πόλεως γεγονὼς ἀγγελθείη αὐτῷ ἀγορᾷ, αὐτίκα διὰ τῆς θαλάσσης ἐκεῖνος ἀπελεύσεται πρὸς τὸ μέγα ἀνάκτορον. προῳκονόμηντο δ' αὐτοῖς, μὴ εἶναι τὴν βασιλικὴν τριήρη ἐκεῖ, καὶ τοὺς ἐλαύνοντας οἰακοστρόφους, οὓς πρωτοκαράβους ἡ δημώδης λέγει φωνή, τῆς συνωμοσίας μετέχειν συνελθόντων. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ὡς τὸν θόρυβον ἠνωτίσατο, ἀπιέναι δεῖν ἔκρινε πρὸς τὸ ἀνάκτορον εὐθύς. ἐπεὶ δ' οὐχ εὕρητο ἡ βασιλικὴ τριήρης ἐκεῖ, εἰς τὸ τυχὸν ἐμβεβήκει ἀκάτιον, ἀπιόντος δὲ, ἀνεφάνη καὶ ἡ ναῦς ἡ βασίλειος, καὶ εἰρεσίᾳ πολλῇ σὺν ῥύμῃ σφοδρᾷ τὸ ῥόθιον τέμνουσα, πρὸς τὸ πλοιάριον, ἐν ᾧ ὁ βασιλεὺς ἐμβεβήκει, πρὸς τῶν πηδαλιούχων ἰθύνετο. ἦν δ' αὐτοῖς τὸ βουλόμενον, ἐπιβιβάσαι τὴν τριήρη τῷ πλοιαρίῳ, ἵν' αὐτὸ καταδύσῃ καὶ σὺν τῷ βασιλεῖ ποιήσηται ὑποβρύχιον. ὡς δ' εἶδον τὴν τῆς τριήρους ἐπιφορὰν οἱ τῷ κρατοῦντι συμπλέοντες, ἀνέκραξάν τε καὶ ἐπέχειν θρασύτερον ἐξεβόησαν, καὶ μεταστρέφειν τοὺς οἴακας. ταῖς οὖν ἐκείνων βοαῖς ὥσπερ ἐμβροντηθέντες οἱ ἐπὶ τῶν οἰάκων (θείας δ' ἦν τὸ ξύμπαν προμηθείας) ἀπεδειλίασαν. καὶ οὕτω τὸν κίνδυνον ὁ βασιλεὺς ἐκφυγών, ὅπως τε καὶ πρὸς ὧν ἡ ἐπιβουλὴ συνεσκευάσατο, ἔγνω, καὶ τοὺς αἰτίους ἐζημιώσατο στερήσει μόνῃ τῶν ὄντων. οὗτος ὁ βασιλεὺς ηὔχει μὲν, ὡς ἐπὶ προγόνοις τοῖς πάλαι τῇ τῶν Δουκῶν κεκλημένοις ἐπωνυμίᾳ τοῦ Ἀνδρονίκου δηλαδὴ καὶ τοῦ Πανθηρίου, καὶ ἐπὶ τούτοις τοῦ Κωνσταντίνου. ἀλλὰ τὸ γένος ἐκείνων πάλαι πανοικὶ ἐξολοθρευθέντος, ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος τυραννίδι ἐπικεχείρηκεν (ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται) τὸν πορφυρογέννητον Κωνσταντῖνον τὸν παῖδα τοῦ ἄνακτος Λέοντος τοῦ φιλοσόφου φημὶ βασιλεύοντος, καὶ ὑπὸ ἐπιτρόποις τελοῦντος ἔτι διὰ τὴν νηπιότητα, καὶ μηδ' ἑνὸς ἄρρενος περιλειφθέντος. ἐκ θηλείας τινὸς, ὡς λόγος, οἱ τούτου κατάγονται πρόγονοι, ὅθεν οὐδ' ὁ Δούκας λελόγιστο καθαρὸς, ἀλλ' ἐπίμικτος, ὡς κεκιβδηλευμένην ἔχων τὴν πρὸς τοὺς Δούκας συγγένειαν. διὸ καὶ παρὰ τοῖς πλείοσιν οὐ Δούκας, Δουκίτζης δ' ὑποκοριζόμενος ἐπωνόμαστο. ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβὴς, τὸ ἦθος ἐπιεικὴς, δικαιοσύνης ἐραστὴς, τὴν γνώμην δὲ νωθρὸς καὶ ἀμβλὺς, χαίρων τοῖς ἐπὶ βίου μαρτυρουμένοις σεμνότητι, ἐκτόπως δ' ἐρασιχρήματος καὶ πόρους ἐπινοῶν, ὅπως αὐτῷ γένοιντο πολλοὶ θησαυροί. ὅθεν καὶ πρὸ πάντων εἰς δύο ταῦτα κατέτεινε τὴν σπουδὴν, εἴς τε τὴν τῶν δημοσίων φόρων ἐπαύξησιν, διὸ καὶ τὰ ἀρχεῖα, τὰ τοὺς φορολόγους λογοπραγοῦντα, ὤνια παρεῖχε τοῖς βουλομένοις, καὶ τελώναις τὴν συλλογὴν τῶν φόρων ἐπὶ συνθήκαις προσθηκῶν ἐνεπίστευε. πρῶτον μὲν οὖν τοῦτ' ἐκείνῳ ἦν σπούδασμα. δεύτερον δὲ δικῶν ἀκροάσεις καὶ ψηφίσματα. οὐ πάνυ δὲ τῇ ἀκριβείᾳ προσεῖχε δικάζων, ἀλλ' ἐνιαχοῦ καὶ ἐνδοθέντα, καὶ τὰς ψήφους ὑπήλλαττε,

ἐπιβουλὴ κατὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκ ταύτης διάσωσις.

οἷος ἦν ὁ Δούκας τὸν τρόπον.

πρὸς

πρὸς τὰ πρόσωπα τὰς κεφαλὰς ποιούμενος. γλίσχρος δὲ τυγχάνων καὶ φειδωλὸς, ἔθετο παρ' ἑαυτῷ, μὴ μάχαις πρὸς τὰ ἔθνη συμπλέκεσθαι, ἀλλὰ δώροις καὶ φιλοφροσύναις ἄλλαις αὐτὰ οἰκειοῦσθαι, καὶ καταλλάττειν τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ. δύο ἐντεῦθεν ταῦτα μνώμενος ἑαυτῷ, τό τε μὴ πλείω δαπανᾶν ἐν ἐκστρατείαις, καὶ τὸ αὐτὸς ἠρεμεῖν, καὶ σχολάζειν ὡς ἐπίπαν τῇ τῶν χρημάτων συλλογῇ. διὸ καὶ τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ἠμέλησεν, ἢ μᾶλλον πολλοὺς καὶ τῶν γενναιοτέρων τῶν ἐκ γραφῶν ἀπώλεσε διὰ τὸ βαρύμισθον. ὥστε συμβαίνειν θρασύνεσθαι μὲν τὸ βαρβαρικὸν, συστέλλεσθαι δὲ καὶ ταπεινοῦσθαι τὰ τῶν ῥωμαίων στρατεύματα, καὶ μειοῦσθαι τὴν ἡγεμονίαν τὴν ῥωμαϊκήν. πολλαὶ γὰρ τότε τῶν ἑῴων χωρῶν αἱ μὲν ἐληΐζοντο καὶ εἰς ἀφανισμὸν προεχώρουν, αἱ δὲ καὶ ὑπὸ τοὺς πολεμίους ἐγένοντο. καὶ τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον οὕτως εἶχεν κακῶς, τὰ δ' ἑσπέρια καὶ τοῦτα κακῶς ἔπραττε, διὰ στρατιωτῶν καὶ σπάνιν καὶ ἀχρειότητα. τοῦ γὰρ τῶν οὔζων ἔθνους (σκυθικὸν καὶ τοῦτο δὲ τῶν πατζινάκων, καὶ κατὰ γένος ὑπεροχὴν καὶ κατὰ πλῆθος ὑπερβολὴν παρὰ τοῖς σκυθικοῖς προτιμώμενον ἔθνεσι) τὸν ἴστρον πανσυδὶ διαβαίνοντος, ἐπεραιώθησαν μὲν οἱ τῶν παριστρίων πόλεων ἄρχοντες (ἦσαν δ' οὗτοι ὁ μάγιστρος νικηφόρος ὁ βοτανειάτης, καὶ ὁ μάγιστρος βασίλειος ὁ ἀποκάπης) ἀπεῖρξαι αὐτοὺς τὴν διάβασιν, οὐ μέντοι γε ἠδυνήθησαν, ἀλλὰ συμμίξαν σφίσι τὸ βάρβαρον, τήν τε συνοῦσαν αὐτοῖς κατηγωνίσατο στρατιὰν, καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοὺς καὶ ἄμφω δορυαλώτους ἀπήγαγον, καὶ διαβάντες τὸν δάνουβιν, τὴν περὶ αὐτὸν χώραν ἐπλήρωσαν ἅπασαν. ἦσαν γὰρ, ὡς ὁ λόγος, ὑπὲρ ἑξήκοντα χιλιάδας, οἱ αἴρειν ὅπλα δυνάμενοι. ὅθεν ὁρμώμενοι τήν τε μακεδονίαν ἐληΐζοντο, καὶ μέχρις ἑλλάδος προῄεσαν. ταῦτα ἀθυμίαν ἐνεποίει τῷ βασιλεῖ, συλλέξαι δὲ δυνάμεις ὤκνει καὶ ἀνεβάλλετο, ἵνα μὴ προῆται ὀβολόν. ἐκεῖνος δ' ἔλεγεν, ὅτι ἀκαταγώνιστον τὸ ἔθνος ἐστί. πρέσβεις δὲ πρὸς τοὺς αὐτῶν ἡγεμονεύοντας μετὰ δώρων ἐκπέμψας, ἐπειρᾶτο τούτοις πεῖσαι τὸν βάρβαρον ἀποσχέσθαι. πάντων δὲ ἀναφανδὸν λοιδορουμένων τὸν βασιλέα, ὡς διὰ φειδωλίαν μὴ ἐπὶ τῶν βαρβάρων ἐπεξιόντι, τῆς μὲν πόλεως ἐξελήλυθε, περὶ δὲ χοιροβάκχους ἐσκήνωσεν, οὐ πλείους, ὡς λέγεται, στρατιώτας τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα μεθ' ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος. φροντίζων δὲ περὶ στρατεύματος συλλογῆς, ἐν τούτοις δ' ἀγγελία ἦλθεν ἡ τοῦ ἔθνους καταστροφή. ἐνσκήψαντος γὰρ ἐκείνοις λοιμοῦ καὶ κακωθέντων σφοδρῶς ἐξ αὐτοῦ, οἵ τε πατζινάκαι καὶ οἱ προσκείμενοι βούλγαροι ἀθρόον ἐπιθέμενοι, καὶ ἄρδην αὐτοὺς διεφθάρησαν, μόλις τῶν ἡγεμόνων μετ' ὀλίγων δυνηθέντων διαβῆναι τὸν ἴστρον. ἦν δὲ τὸ σύμπαν τοῦ στρατηγήματος τῆς θείας δυνάμεως. ἀπογνοὺς γὰρ ὁ βασιλεὺς πανταχόθεν, πρὸς τὸ θεῖον κατέφυγε δάκρυσι, καὶ συντριβῇ καρδίας τοῦτο δεόμενος, καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἐκκαλούμενος ἀρωγήν. ταῦτα δ' ἐν τῷ ἕκτῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἐπράχθη τούτου τοῦ αὐτοκράτορος. πρὸ δὲ τούτου σεισμὸς ἐγένετο μέγας ἐπὶ τὴν εἰκοστὴν τρίτην τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς, ὑφ' οὗ καὶ ναοὶ καὶ οἰκίαι πολλαχοῦ κατεπτώθησαν. ὅτε καὶ τὸ ἐπὶ κυζίκου ἑλληνικὸν κατέπεσε τέμενος, ἔργον κάλλιστόν τε καὶ θαύματος ἄξιον, καὶ ὁ ἐν νικαίᾳ τῶν ἁγίων πατέρων μέγιστός τε καὶ περιώνυμος κατεσείσθη ναός. ἐπὶ δὲ τοῦ μαΐου μηνὸς τῆς τετάρτης ἰνδικτιῶνος, κομήτης ὤφθη ἀστὴρ κατόπιν τοῦ ἡλίου πρὸς δύσιν ἰόντος. ἦν δὲ πρότερον μὲν ἐπὶ σελήνην πλήρη τὸ μέγεθος, ἅτε κόμην ὡς πῦρ ἐκφύων, ἐμείου, καὶ καθ' ὅσον τὰ τῆς κόμης ηὔξανε, ἐλαττοῦτο τὸ μέγεθος. πρὸς δὲ

ὅτι ἐν φειδωλίας δώροις ἔθνη φιλιοῖ τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ.

περὶ τοῦ ἔθνους τῶν οὔζων.

περὶ σεισμοῦ.

περὶ ἀστέρος κομήτου.

ut commutatis calculis in pronunciando personarum rationem haberet. Iam ut erat tenax & parcus, cum animo suo constituit, nolle se bellis cõflictari, sed gentes muneribus & alijs obsequijs deuincire, & Romano imperio reconciliare: qua re duo commoda uenabatur, alterum, ne plura in expeditionibus consumeret: alterum, ut per summum ocium cumulandis thesauris inuigilaret. Ita fiebat, ut militares catalogos negligeret, ac potius fortißimos quosque ob stipendij magnitudinem deleret. Vnde Barbari ferociores euadebãt: Romanæ uerò legiones timidiores & humiliores, atque imperium minuebatur. Nam multæ rum orientales prouinciæ partim diripiebantur & uastabantur, partim ab hostibus occupabantur. Neque etiam in Occidente omnia se rectißimè habebant, ob militum & paucitatem & ignauiam. Vzos enim (est autem hæc quoque Scythica gens, quæ Pazinacis & generis præstantia & multitudine illis in locis antefertur) Istrum cum uxoribus & liberis traijcientes, præsides finitimarum urbium magister Nicephorus Botaniates, & magister Basilius Apocapes, transitu prohibere frustrà conati, uictis legionibus, ambo capti sunt & abducti à Barbaris, qui Danubio superato, omnem eius tractum compleuerunt. Nam plerique consentiunt, eorum qui arma ferre possent, ultra sexaginta millia fuisse. Inde progreßi ex Macedonia, prædas agebant, & in Græciam usque penetrabant. Quę etsi Imperatori molesta erant, tamen cõscribere copias negligebat, ne obolum impenderet: sed præ se ferebat, gentem illam esse insuperabilem. Itaque per legatos missis muneribus, pacem à ducibus illorum redimere parabat. Sed quum palàm ob omnibus conuicijs laceraretur, quòd ex tenacitate contra Barbaros non iret, urbem egressus est, & ad Chærobachos castrametatus, quum, ut fertur, nõ plures centum quinquaginta militibus secum haberet. Enimuerò de cõscribendis copijs solicito, gentis illius subitũ nunciatur excidium. Nam cùm sęuißima pestilentia grauiter afflicta esset, Pazinacæ & Bulgari finitimi debilitatam aggreßi, funditùs deleuerunt, ducibus cum paucis ægrè ultra Istrum elapsis. Fuit autem tota res diuinæ potentię opus. Nam Imperator omni humana ope desperata, ad numen confugerat, cum lachrymis & animi submißione illius auxiliũ efflagitans. Hæc sexto eius imperij anno acta sunt, quẽ magnus terrę motus die XXIII. mẽsis Septemb. antecesßit, quo & templa & ædes multis in locis conciderunt. Tum Cyzici gentile fanũ opus pulcherrimũ & admirandũ corruit, & Nicęę sanctorũ patrum maximũ et celebre templũ deiectũ est. Mense uerò Maio, quarta indictione, stella crinita apparuit, solem occiduũ sequẽs: quæ principiò magnitudine lunæ plenę par. Deinde ueluti coma enata minuebat, ac tantũ decresce-

Ob neglectam rem militarem imperium imminutum.

Vzorũ Scytharũ grassationes & interitus.

Terræmotus.

Cometa maximus.

bat, quantum illa augebatur. Conspectus est per dies quadraginta, radijs uersus orientem conuersis. Quum autem Patriarcha Constantinus Lichudes, Ecclesia per annos quatuor & sex menses gubernata, in aliam migrasset uitam: Ioannes Xiphilinus in pōtificiam Constantinopoleos sedem euehitur, Trapezunte quidem oriundus, sed omni doctrinæ genere eruditus, & in principum senatorum numerum relatus. Qui omnibus sua sponte relictis, coma rasa, Olympica monasteria frequentauit, solitariam uitam amplexus, ubi cùm longo tempore permansisset, Patriarchica sede dignus est habitus. At Imperator graui & diuturno morbo oppressus, quum iam nullum mortis effugium esse cerneret, imperium tribus filijs reliquit, quorum duos Michaelem & Andronicum Eudocia priuato adhuc, Constantinum uerò Imperatori pepererat, quum & ipsa Augusta appellata esset. Vnde is solus Porphyrogenitus fuit, ab eoq; statim præ cæteris imperij insignibus adornatus. Pòst etiam reliquos designauit. Ac hos quidem imperio præfecit: ipsis uerò matrem Imperatricem & nutricem, & ut paucis complectar, dominā reliquit, mandata imperij administratione, quòd ei modesta uideretur, nec minus ad tractationem rerum apta, quàm ad liberos educandos ingeniosa. Sed prius scriptum iusiurandum ab ea exegit, quo promitteret, se à secundis nuptijs temperaturam. Ea syngrapha ab illa firmata, Patriarchæ custodienda est tradita. Sed & senatores omnes iureiurando adacti, scripto promiserunt, se non alium Imperatorem nisi liberos ipsius creaturos. His peractis obijt. Regnauit annos septem cum semestri. Vixit sexaginta & amplius. Cæterùm fratrem suum uiuens Cæsarem appellarat, & consiliarium habuerat & arcanorum conscium. Quamuis autem indoctus esset, tamen doctrinam amabat, & eruditos colebat, dicere solitus, malle se ex doctrina quàm imperio nobilitari. Insidiatores suos dicebat, se non alia ratione malè tractaturum, quàm pro mancipijs utendo, quòd leges eis libertatem eriperent.

Xiphilinus Lichudi Patriarchæ succedit.

Imperatoris morbus & designatio successoris.

Imperatoris obitus.

IMPERATRICIS EVDOCIÆ imperium.

Vdocia igitur cum liberis suis ex testamēto defuncti Imperatoris, & imperio successit, & rerū communium tractationem suscepit, filiorum quasi magistra, atque unà cum eis pro tribunali sedit, medium ipsa occupans, illis utrinq; assidentibus: sic in comitijs, sic in ciuilium cōtrouersiarum quæstionibus, sic in audiendis legationibus, sic in solennibus progressionibus se gerebant. Verùm Barbari Orientem diripere soliti, Romanas prouincias incursare & indies uexare non desistebant, militibus, ut iam dixi, tenacitate Imperatoris & imminutis & afflictis. Quod si qui ad-

Eudocia ob Barbaros Oriēte prohibendos Diogeni cōtra iusiurandum nubit.

τὴν ἀνατολὴν τὰς ἀκτῖνας ἀποτείνων, ἐφ' ἡμέρας φαινόμενος τεσσαράκοντα. τοῦ πατριάρχου δὲ Κωνσταντίνου τοῦ Λειχούδη ἐπ' ἔτη τέσσαρα καὶ μῆνας ἓξ τὴν ἐκκλησίαν ἰθύναντος, καὶ μεταθεμένου πρὸς ἑτέραν ζωὴν, Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῖνος εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἀνάγεται, ὃς ἐκ Τραπεζοῦντος μὲν ὥρμητο. πεπαίδευτο δὲ παιδείαν λόγων παντοδαπῶν, καὶ τοῖς ἐξόχοις τῆς συγκλήτου βουλῆς συνετέλει μέν τι. ταῦτα δ' ἑκουσίως λιπὼν, τοῖς κατὰ τὸν Ὄλυμπον προσφοιτήσας σεμνείοις, κείρεταί τε τὴν κόμην, καὶ τὸν μοναχικὸν ὑπέρχεται βίον, ὅθι καὶ συχνὸν διανύσας χρόνον, ἄξιος ἐκρίθη τοῦ θρόνου τοῦ πατριαρχικοῦ. ὁ δέ γε βασιλεὺς νόσῳ ληφθεὶς, καὶ ταύτῃ κείμενος ἐπὶ μακρὸν καὶ ταλαιπωρούμενος, καὶ ἤδη κατεγνωκὼς, ὡς ἀπαραίτητον αὐτῷ γνοὺς ἐπιφοιτᾶν τὴν τελευτὴν, τὴν μὲν βασιλείαν αὐτοῦ καταλέλοιπε τρισὶν υἱέσιν, οὓς αὐτῷ ἡ σύνοικος Εὐδοκία ἐγέννησε, τοὺς μὲν δύο τὸν Μιχαὴλ καὶ τὸν Ἀνδρόνικον ἰδιωτεύοντι ἔτι, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον βασιλεύοντι, καὶ αὐτῇ αὐγούστῃ ἀναρρηθείσῃ. ὅθεν οὗτος μόνος πορφυρογέννητος ἦν, ὃν αὐτίκα καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τοῖς βασιλικοῖς παρασήμοις ἐκόσμησεν. εἶτα καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνηγόρευσε. τούτους μὲν οὖν ἐπίστησε τῇ ἀρχῇ, αὐτοῖς δὲ τὴν μητέρα βασιλίδα τε καὶ τροφὸν καὶ κυρίαν, τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, καταλέλοιπε, ἐπ' αὐτῇ τὴν τῆς βασιλείας μεταχείρισιν ποιησάμενος, δοκοῦσαν αὐτῷ σώφρονί τε εἶναι πρὸς παίδων ἀγωγὴν δεξιὰν, καὶ πεφυκέναι πρὸς πραγμάτων διοίκησιν, πρότερον ὅρκον δ' αὐτῆς ἀπαιτήσας ἔγγραφον, ὡς οὐ πρὸς γάμον ἐλεύσεται δεύτερον. τὸ δ' ἔγγραφον παρ' ἐκείνης βεβαιωθὲν, τῷ πατριάρχῃ ἐκδέδοται φυλαχθησόμενον, ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἅπαντες ἐγγράφως κατέθεντο, μὴ ἄν ποτε βασιλέα ἕτερον ἀνειπεῖν, εἰ μὴ τοὺς παῖδας αὐτοῦ. τούτοις ὁ μὲν ἐξέλιπε, βασιλεύσας ἑπτὰ πρὸς τῷ ἡμίσει ἐνιαυτοὺς, ζήσας δ' ἑξήκοντα ἢ καί τι τούτων ἐπέκεινα. τὸν μέντοι ἀδελφὸν αὐτοῦ καίσαρα βασιλεύσας ἐτίμησε, καὶ σύμβουλον εἶχε, καὶ τῶν μυστηρίων συνίστορα. λόγοις δὲ οὐχ ὁμιλήσας, ἠγάπα τούτους, καὶ τοὺς λογίους ἐσέβετο, καὶ ἔλεγε βούλεσθαι μᾶλλον ἐκ λόγων, ἢ τῆς βασιλείας γνωρίζεσθαι. τοὺς δ' ἐπιβούλους αὐτοῦ, μὴ ἄλλως κακῶς διατεθῆναι ἔφασκεν, εἰ μόνον ὡς ὠνητοῖς κεχρῆσθαι αὐτοῖς, ὡς τὸν νόμον αὐτοὺς τὴν ἐλευθερίαν ἀφελομένων.

περὶ πωγωνίου.

ὅτι νοσήσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀπελπίσας τῆς ζωῆς βασιλεῖς ἀνέδειξε τοὺς υἱοὺς, καὶ τὴν μητέρα ἐπίτροπον, ἐγγράφως μὴ δευτερογαμῆσαι.

τελευτὴ Κωνσταντίνου βασιλέως τοῦ Δούκα.

ΜΟΝΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙλίδος Εὐδοκίας.

Κατὰ γοῦν τὰς τοῦ τελευτήσαντος βασιλέως διαταγὰς, ἥ, τε βασιλὶς Εὐδοκία καὶ οἱ παῖδες ἐκείνου τῆς βασιλείας ὥσπερ διάδοχοι, καὶ ἡ βασίλισσα τὴν τῶν κοινῶν μετεχειρίζετο πρόνοιαν, τῶν υἱῶν κατάρχουσα, καὶ τοῦ βήματος σὺν ἐκείνοις προὐκάθητο, μεσεύουσα μὲν αὐτὴ, ἐκείνους δὲ παρακαθίζουσα ἑκατέρωθεν, οὕτω γοῦν ἀρχαιρεσίαις, οὕτω γοῦν ζητήσεσι πολιτικῶν ὑποθέσεων, οὕτως ἐχρημάτιζον πρέσβεσιν, οὕτω γοῦν συνήθεσι προόδοις προῄεσαν. οἱ δὲ τὴν ἑῴαν λυμαινόμενοι βάρβαροι, οὐκ ἐπαύοντο τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους καταστρέχοντες χώρας, καὶ ταύτας ὁσημέραι σινόμενοι. οἱ γὰρ στρατιῶται, ὡς ἤδη μοι εἴρηται, διὰ τὴν τοῦ βασιλέως γλισχρότητα ὠλιγωρήθησάν τε καὶ ἐκακώθησαν. καὶ ἄλλα

νῦν δ'

τὸ δ' ὅσον ἔτι στρατιώταις ἐχόμενον, κἀκεῖνοι ἀπὸ τοῦ συμπλέκεσθαι τοῖς πολεμίοις ἦσαν ἀπρόθυμοι, τῶν συνήθων ὀψωνίων στερούμενοι. ὅθεν οἱ βάρβαροι ποτὲ μὲν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἐφήδρευον, ποτὲ δὲ τὰ περὶ τὴν Μελιτηνὴν ἐπόρθουν, ποτὲ δὲ τὴν Κιλικίαν ἐσίνοντο, καὶ ἄλλοτε τοῖς Καππαδόκαις ἐπέκειντο, καὶ τοῖς κατὰ Κοίλην Συρίαν ἐνίοτε. ταῦτα τῇ βασιλίσσῃ καταγγελλόμενα θόρυβον ἐνεποίει, καὶ βασιλέως πολλῶν λεγόντων δεῖσθαι τὰ πράγματα, δείσασα ἐκείνη, μὴ τὸ κοινὸν βασιλέα τινὰ προστήσηται ἑαυτῷ, καὶ οὕτως αὐτὴ καὶ οἱ παῖδες τῆς βασιλείας ἐκπέσωσιν, ἔκρινεν αὐτὴ τινὰ ἐπαγαγεῖν τῇ ἀρχῇ, ἵνα καὶ ἑαυτῇ καὶ τοῖς τέκνοις διατηρήσῃ τὸ κράτος, καὶ μένοι αὐτοῖς ἀναφαίρετον. οὐ γὰρ δι' ἀκολασίαν αὐτὴν φασίν, οὐδ' ἐπιθυμίᾳ ἡδονῆς, ἑαυτῇ προσαρμόσαι τὸν Διογένην. ἀλλ' ὡς ἄνδρα δραστήριον, καὶ τὰ πολέμια δόκιμον, καὶ τὴν ἰσχὺν ἀπαράμιλλον, ἐπιστῆσαι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ. ἵν' ἡ βαρβαρικὴ φορὰ ὑποσχεθῇ πως, αὐτοῦ τούτοις ἀντερείδοντος τοῖς βραχίοσιν. ἦν δ' ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ τῶν ἐκ γένους λαμπρῶν, καὶ τῶν διαβοήτων ἐπὶ τοῖς ἀνδραγαθήμασιν. οὗ ὁ πατὴρ ἐπ' ἀδελφόπαιδι τοῦ βασιλεύσαντος πάλαι τοῦ κατὰ τὸν Ἀργυρὸν Ῥωμανοῦ κηδεστὴς γεγονώς, καὶ ἐπὶ τυραννίδι ἁλοὺς, ἑαυτὸν κατεκρήμνισεν, ἵνα μὴ ἐκεῖθεν κρατηθεὶς γνωρίσῃ τοὺς συνίστορας ἐταζόμενος, κἀντεῦθεν καὶ οὗτοι τιμωρηθῶσι. τετίμητο δ' ὑπὸ τῶν βεστάρχων ἀξιώματι. δοὺξ γὰρ παρὰ τοῦ Δουκὸς τῆς Σαρδικῆς γεγονώς, καὶ Πατζινάκαις ἐκεῖσέ που περιτυχὼν, καὶ τούτοις συμβαλὼν, πολλούς τε διώλεσε, καὶ οὐ μείους ἐζώγρησεν, ὧν τοὺς μὲν ἑαλωκότας ζωοὺς, τῶν δ' ἀποσφαγμένων τὰς κεφαλὰς στείλας τῷ βασιλεῖ, βεστάρχης τετίμητο, γράψαντος δὲ τοῦ κρατοῦντος αὐτῷ, ὡς οὐ δωρεῖται ὁ Διογένει τὸ ἀξίωμα, τοῦ δ' ἀνδραγαθήματος ἀμοιβήν. διατρίβων οὖν ἐκεῖ, τυραννῆσαι παρεσκευάζετο, ἐπεὶ ἔγνω τεθνάναι τὸν αὐτοκράτορα. ὡς δ' ἐμηνύθη τῇ βασιλίσσῃ τὸ βούλευμα τοῦ ἀνδρὸς, τάχιστα συνέσχεν αὐτὸν, καὶ ἤχθη δέσμιος εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ ἐλεγχθεὶς ὡς ἐπίβουλος, κατεκρίθη, καὶ τέως ὁρίοις κατεκλείσθη περιγεγραμμένοις. εἶτ' αὖθις ὡς κατάκριτος εἰσήχθη πρὸς τὸ βῆμα δὴ τὸ βασίλειον, ἵν' ἡ ψῆφος κυρωθείη κατ' αὐτοῦ. ἔλεος οὖν εἰσῄει τοῦ ἀνδρὸς τοὺς παρεστῶτας. καὶ πᾶσιν ἐπεκλᾶτο ἡ ψυχή. ἦν γὰρ οὐ μόνον τὴν ἰσχὺν ἀπαράμιλλος, ἀλλὰ καὶ ἰδέσθαι καλός. συνέπαθεν οὖν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἡ βασιλὶς ἐπ' αὐτῷ, καὶ οἶκτος ἔλαβε τοῦ ἀνδρὸς καὶ αὐτὴν, εἰ δὲ καὶ ἔρως, οὐκ ἔχω λέγειν, καὶ ἀντὶ τῆς ψήφου τῆς ὁριζούσης ἐκείνῳ τὴν κόλασιν, τῆς κολάσεως ἐλευθεροῦν αὐτὸν ἐξενήνεκτο ψήφισμα. καὶ ὁ μὲν λυθεὶς τοῦ ἐγκλήματος, ἐξῄει πρὸς τὴν Καππαδοκίαν (αὕτη γὰρ ἐκείνῳ πατρίς) ἡ δὲ βασιλὶς μεταπεμψαμένη αὐτὸν, μάγιστρον καὶ στρατηλάτην προεχειρίσατο, ἤδη καὶ βασιλέα τοῦτον ἀναπτῶν, ὡς ἄνδρα κρίνασα παρ' ἑαυτῇ γενναιότατον. ἀντέπιπτε μέντοι δὲ τὰ ὅρκια, καὶ τὸ ἔγγραφον, ὃ παρὰ τοῦ πατριάρχου τετύχηκε. καὶ ἦν αὐτῇ μέλημα, ὅπως τοῦτο ἀφέληται. σκέπτεται τοίνυν περὶ τούτου βουλὴν πονηράν τε καὶ βαθυγνώμονα, καὶ ταύτην ἑνί τινι τῶν περὶ αὐτὴν ἐκτομιῶν κοινοῦται, καὶ οἷον προαγωγῷ τῷ θεράποντι κέχρηται, ἐνσθημένη ὁποῖα ἂν καὶ οἷα τῷ πατριάρχῃ προσομιλήσῃ. ὁ δὲ τῷ ἀρχιερεῖ προσελθὼν, ἴσθι, φησὶν, ὦ δέσποτα, ὡς ἐρᾷ τοῦ ἀνεψιοῦ σου ἡ βασιλὶς (ἦν

Margin (Greek): ὅτι ἡ βασιλὶς εὐλαβουμένη ἄλλον τοῖς πράγμασιν ἐπιστῆσαι ἐβουλεύσατο. — περὶ τοῦ Διογένους, καὶ ὁποῖος ἦν τὸ γένος καὶ τὴν ἰσχύν. — ὅτι τυραννῆσαι βουλευσάμενος κατακριθεὶς ὁ Διογένης καὶ μέλλων κολάζεσθαι ἠλεήθη. — δόλος ὅπως ἐκ τοῦ πατριάρχου καὶ ... τὸ ἔγγραφον.

huc restabant militiæ dediti, ij propter negata solita stipendia minimè erant alacres ad confligendum cum hostibus. Vnde Barbari aliàs Mesopotamiæ imminebant, aliàs Melitenes confinia uastabant, aliàs Ciliciæ nocebant, aliàs Cappadociam inuadebant, nonnunquam etiam Cœlesyriam. Quæ nunciata Imperatricem turbabant: quumq; multi dicerent, res Imperatorem requirere, uerita, ne aliquo à Republica creato, ipsa & liberi imperio exciderent: aliquem asciscendum censuit, ut ea ratione & sibi & liberis potestatem inuiolatam tueretur. Negant enim eam Diogeni nupsisse ex lasciuia, aut studio uoluptatis, sed uirum eum ut strenuum & in re bellica probatum, & robore incomparabili præditum summæ rerum præfecisse, ut Barbarorum impetus nonnihil retunderetur, illo armis eorum resistente. Fuit autem & genere illustri ortus, & rebus gestis clarus. Cuius pater quum Romani Argyri neptem ex fratre haberet, regni affectati conuictus, seipsum præcipitauit, ne quæstionibus adhibitus, conscios prodere cogeretur. Hic uerò Diogenes Romanus Bestarchorum dignitate ornatus, & à Duca, Sardicæ dux designatus fuerat, & quum illic alicubi in Pazinacas incidisset, multis occisis, nec paucioribus captis, & uiuentes & cæsorum capita miserat ad Imperatorem: à quo ea de causa Bestarcha designatus fuerat, cum honorificis literis, quibus scribebat, eam dignitatem illi non donari, sed pro egregij facinoris remuneratione dari. Illic igitur quum ageret, se ad occupandum regnum parabat, cognito Imperatoris obitu. Quo eius consilio intellecto, Imperatrix eum comprehendendum curarat. Ita in uinculis Byzantium perductus, facinoris conuictus, & ut insidiator condemnatus, intra præscriptos limites cohercetur. Deinde rursus ut cōdemnatus ad tribunal Imperatorium adducitur, ut sententia in eum lata confirmetur. Verùm omnibus astantibus misericordia uiri incessit, & animi doluerunt. Nec enim robore duntaxat erat incomparabili, sed forma etiam præstanti. Ac Imperatrice unà cum cæteris illius miserta, an uerò amore quoque capta, dicere non possum, sententia damnatoria in absolutoriam commutata, dum crimine solutus, in Cappadociam patriam abit. Imperatrix uerò eum ex itinere reuocatum, Magistrum & ducem copiarum designat, quumq; iam secum constituisset, eum ut uirum fortissimum, Imperatorem creare, tamen iureiurando & syngrapha, quam à Patriarcha, cui asseruanda data erat, recuperatam uolebat, impediebatur. Init igitur improbum & profundum consilium, idq; cum eunuchorū suorum quodam cōmunicat, illo ministro pro lenone usa, monetq; quemadmodū cum Patriarcha agendum esset. Is cum pontifice cōgressus: Scito, inquit, domine, Imperatricē nepotis tui amore

Diogenis natales, dignitas, & squallore carceris ad imperij splendorē ascensus.

Eudociæ calliditas in recuperanda syngrapha, ut scilicet iureiurando solueretur.

captam esse (habebat enim nepotem Bardam, adolescentem lasciuum & rei Venereæ deditum) & addit, quòd si tu annueris, hoc est, si iurisiurandi chirographum ei reddideris, & persuaseris, nullum ex ea re periculum ipsi imminere: statim eam fratris tui filio nupturam, & potestatem imperatoriam tradituram. Patriarcha his illecebris irretito, ac de statu mentis deiecto, eunuchus postulare pergit, ut senatorũ quoq; animos tentet. Is igitur senatoribus singulatim accersitis ait: tempora postulare Imperatorem, qui defensionem Reipublicæ suscipiat Romanum enim imperium, si à muliercula & pueris solis administreĩ: haud ita multò pòst, non remotas duntaxat prouincias & hostibus finitimas, sed suburbanas etiam perituras. His iurisiurandi & syngraphæ reprehensionem acrem subiungebat, & mortuo Imperatori maledicebat, quasi non Reipublicæ studio, sed ex priuata zelotypia inusitatum iusiurandum & syngraphas legibus contrarias exegisset. Quibus quum pleriq; assentirentur, ijs etiam qui refragabantur, partim muneribus, partim pollicitationibus in sententiam suam pertractis, Imperatrici iusiurandi chirographum remittit. Quo illa accepto, consilium suum executura, rem cum filio natu maiore & Cæsare, in Regiam accersito communicat: qui cum hymenæo interfuisset, & nuptiales crateres gustasset, nubit illa Diogeni. Sic ille Imperator declaratur, quũ Eudocia eiusq; filij menses septem, & dies aliquot regnassent.

γὰρ αὐτῇ ἀνδρὸς Βάρδας, νέος τε καὶ σφριγῶν, καὶ ἀφροδισίων ἐπιμελόμενος) καὶ προσεπήγγελλεν, ὡς εἰ συνθήσεται, τὸ δ' ἦν τὸ τοῦ ὅρκου τὸ χειρόγραφον ἀποδοῦναι τῇ βασιλίσσῃ, καὶ πεῖσαι μή τινα κίνδυνον ἐκ τούτου ἐπηρτῆσθαι αὐτῇ, αὐτίκα συνοικίσει μὲν ἑαυτῇ τὸν σὸν ἀδελφόπαιδα, καὶ οἱ τὸ κράτος [illegible] τὸ βασίλειον. ὡς δὲ τούτοις ὁ πατριάρχης παραβουκοληθεὶς, ὅλον ἐνδέδωκεν ἑαυτὸν, καὶ τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς ὁ ἐκτομίας [illegible] ἀπόπειραν. ὁ δὲ τούτων ἕκαστον προσκαλούμενος, τὰ πράγματα ζητεῖν, ἔλεγε, βασιλέα τὸν τούτων ἀντιληψόμενον. εἰ γὰρ ἔτι γυναικὶ μόνῃ καὶ παιδαρίοις ταῦτα διοικηθήσεται, οἰχήσεται πάντως οὐκ εἰς μακρὰν τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, οὐ τὰ πόρρω μόνον καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀγχιτέρμονα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἀγχίθυρα. καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸν ὅρκον καὶ τὸ ἔγγραφον πολλὴν ἐποιεῖτο καταδρομὴν, καὶ τὸν βασιλέα τεθνεῶτα ἐκακηγόρει, ὡς μὴ τοῦ κοινῇ συμφέροντος θέμενον πρόνοιαν, ἀλλ' ἐκ ζηλοτυπίας ἐκθέσμους ὅρκους ἀπαιτήσαντα, καὶ παράνομα ἔγγραφα. τούτοις οὖν πλείους συντιθεμένους ἑωρακὼς ἐκεῖνος, εἰ δέ τινες καὶ ἀντέλεγον, οὓς μὲν δώροις, τοὺς δ' ὑποσχέσεσι συμψήφους πείσας αὐτῷ γενέσθαι, στέλλει τῇ βασιλίσσῃ τὸ τοῦ ὅρκου χειρόγραφον. ἡ δὲ τοῦτο λαβομένη, ὡς ἔργον τὸ βούλευμα ἀπετέλεσε, καὶ ἄγεται μὲν τὸν Διογένην, καὶ τούτῳ συζεύγνυται. κοινοῦται δὲ τὴν πρᾶξιν τῷ πρεσβυτέρῳ τε τῶν υἱῶν καὶ τῷ καίσαρι μετακληθέντι πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ μετασχόντι τῶν ὑμεναίων, καὶ τῶν ἐπιγαμίων ἐκγευσαμένῳ κρατήρων, καὶ Διογένης βασιλεὺς ἀναγόρευται, τῆς βασιλίδος Εὐδοκίας μετὰ τῶν υἱῶν ἀρξάσης ἤδη μῆνας ἑπτὰ, καὶ ἡμέρας τινάς.

ὅτι συνάφθη τῇ βασιλίδι εὐδοκίᾳ, ὁ διογένης καὶ [illegible].

IMPERIVM ROMANI Diogenis.

Diogenes muliebre imperium pati non potuit.

Romanus Diogenes Romanorũ imperio potitus, Eudociæ tanti fastigij autoris spem elusit. Quæ cũ eum cõdemnatum, & tantũ non carnificem instare uidentem, nõ modò manifesto periculo eripuisset, sed ad tãtum imperium euexisset: putabat se illum in omnibus dicto audientem habiturã, & ipsi Imperatori imperaturam. At ille qui ingenio esset arroganti atq; indomito: ad tempus naturæ suæ ui facta Augustæ uoluntati cessit, submissione simulata. Sed quum eam uim ferre non posset, celeriter excusso iugo ad ingenium rediit, atque libera potestate uti uoluit. Cùm autem Orientalia malè se haberent, atq; alia desperata essent, alia desperationi propinqua; expeditione denunciata, imperatorium tabernaculum in prouincia Orientis Byzantio obuersa figit, duabus de causis: tum ut Barbarorum incursionibus prohibitis, subditorũ, quantum res sineret, saluti cõsuleret: tum ut gloriæ occasionem captaret, nec Imperatricis mancipiũ, sed ipse Imperator esset. Relicta igitur regia, in Orientẽ traiecit, nec iusto exercitu educto, & eo ipso quem educebat, armorũ, equorũ & re-

Diogenis expeditio orientalis.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ τοῦ διογένους.

Ρωμανὸς δὲ ὁ Διογένης τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς γενόμενος ἐγκρατὴς, οὐ κατὰ τὰς ἐλπίδας τῆς βασιλευσάσης αὐτὸν Εὐδοκίας ἐξεβεβήκει. ἡ μὲν γὰρ ἐκ κατακρίτου, καὶ ἤδη χεῖρα τὸν δήμιον ἐφεστῶτα ὁρῶντος ἀνδρὸς, οὐ μόνον κινδύνου προφανοῦς ἐξήρπασεν, ἀλλὰ καὶ τηλικαύτης ἀρχῆς ἀξιώσασα, ᾤετο οἱ πάντα [illegible] ὑπείκοντα καὶ αὐτὴν κατάρχειν τοῦ βασιλεύοντος. ὁ δὲ καὶ ἄλλως ὢν ἀλαζονικὸς καὶ ἀδούλωτος, ἐπ' ὀλίγον μὲν βιασάμενος τὸ ἦθος, ὑπέπτησσε ταῖς τῆς αὐγούστης θελήσεσι, καὶ ὑπεκρίνετο τὴν ὑπόπτωσιν. ἔπειτα μὴ στέγων τὴν βίαν, ταχὺ πρὸς τὸν οἰκεῖον τρόπον ἐπανελήλυθε, καὶ τὴν ὑπόκρισιν [illegible], καὶ ἤθελεν αὐτὸς τὸ κράτος καθαρῶς [illegible]. κακῶς δὲ τῶν ἑῴων διακειμένων, καὶ τῶν μὲν ἤδη ἀπεγνωσμένων, τῶν δὲ πρὸς τοῦτο χωρούντων, ἐκστρατείαν ἐκήρυξε, καὶ πήγνυσι τὴν σκηνὴν τὴν βασίλειον κατὰ τὸ ἑῷον τμῆμα τὸ τῷ Βυζαντίῳ ἀντιπέραν, δύο ταῦτα πραγματευόμενος, ἀποτειχίσαι τοῖς βαρβάροις τὴν ἔφοδον, καὶ ὅσα συντελεῖν ὡς εἰκὸς, πρυτανεύσοι τοῖς ὑπηκόοις, καὶ ἑαυτῷ γενναῖα ποιήσασθαι, καὶ μὴ πάντα ὑπείκειν τῇ βασιλίδι, ἀλλ' αὐτὸς αὐταρχεῖν. ἄρας οὖν ἐκ τῶν βασιλείων πανοπλίτας περαιοῦται πρὸς τὴν ἑῴαν, οὔτ' ἀξιόμαχον ἐπαγόμενος στράτευμα, καὶ ὃ δὲ ἐπήγετο, ἐνδεὲς καὶ ὅπλων καὶ ἵππων καὶ τῶν ἀναγκαίων

ὅτι [illegible] ὁ διογένης [illegible] τὴν ἑῴαν [illegible].

ἀναγκαίων αὐτῶν ἐπετρύχοντο. ἐκ μακροῦ γὰρ κατολιγωρηθεῖσαν τὴν στρατιάν, ὥσπερ εἴρηται, ἀθρόον ἀνακτήσασθαι οὐκ ἦν εὐχερές. ἀθροισθέντων οὖν τῶν οὕτως ἐχόντων στρατιωτῶν, κατὰ τὸ θέμα τῶν ἀνατολικῶν, ὃ τῆς φρυγίας τίς ἐστι μοῖρα, οἱ ἐναντίοι μαθόντες τὸν βασιλέα ἀφῖχθαι σφίσιν αὐτόν, καὶ τοιοῦτον εἶναι, ὡς ἑτοίμως προκινδυνεύειν τῶν ὑπηκόων, ἀρειόν τε καὶ τὴν ῥώμην ἀνυπόστατον (τὰ γὰρ τῆς στρατιᾶς ὅπως διέκειτο, οὐκ ἠκρίβουν οἱ βάρβαροι) εὐλαβῶς εἶχον, καὶ ὤκνουν κατὰ συστάδην μαχέσασθαι. φεύγει τοι ὁ μὲν σουλτὰν εἰς τοὐπίσω ποιεῖται τὴν ὁρμήν, δύο δὲ μοίρας τῆς βαρβαρικῆς διελὼν στρατιᾶς, τὴν μὲν εἰς τὴν νοτιωτέραν Ἀσίαν τὴν ἄνω, τὴν δὲ πρὸς τὴν βορειοτέραν ὁρμῆσαι τοῖς προεστῶσιν αὐτῶν ἐνετείλατο. οἱ δ' ἀπελθόντες, τὰ προστυχόντα τε ληϊζόμενοι, τὴν νεοκαισάρειαν αἰφνίδιον ἐπιφανέντες αὐτῇ, διεπόρθησαν, καὶ λαφύρων ἐμπλησθέντες, ἐκεῖθεν ἐπανῆλθον. τοῦτο τῷ βασιλεῖ ἀγγελθὲν ἀθυμίαν ἐνέσταξε, καὶ σὺν εὐζωνοτέροις ἀναλαβὼν τοῦ στρατεύματος, ὁδὸν δὲ δυσβάτων ὁδεύων καὶ ὀρεινήν, φθάσαι τοὺς ἐχθροὺς ἐπειγόμενος. ὡς δ' ἂν αὐτοῖς ἐπῆλθεν ἀδοκήτως, εἰς φυγὴν ἐνέβαλεν ἅπαντας, καὶ πρὸς δρασμὸν ἀπιδόντες εὐθύς, αὐτοῦ που καταλιπόντες καὶ τὴν λείαν καὶ τὴν ἀποσκευήν. φθορὰ δὲ τῶν βαρβάρων οὐ πάνυ τι γέγονε, τῶν περὶ τὸν βασιλέα κεκοπιακότων ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, καὶ μὴ οἵων τε ὄντων διώκειν ἐπὶ πολύ. οἱ μέντοι ληφθέντες αἰχμάλωτοι καὶ εἴ τι ἕτερον ἐπλήρου τὴν λείαν, ξύμπαντα ἠλευθέρωντο. ἐκεῖθεν δὲ πρὸς συρίαν ὁδοῦ ἐπεχείρησε, καὶ φάλαγγα μὲν εἰς μελιτηνὴν ἐξαποστείλας, αὐτὸς δὲ εἰς τὸ χάλεπ ὁρμήσας, πολλὴν ἀπήγαγε λείαν ἀνθρώπων καὶ ζώων ἄλλων. κἀκεῖθεν εἰς ἱεράπολιν τῆς συρίας ἐχώρει, καὶ πολιορκεῖν ἐγχειρήσας αὐτήν, ὁμολογίᾳ τὴν πόλιν παρέλαβεν. εἶτα τῶν βαρβάρων ἡττημένων μέρει τῆς ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς, καὶ ὑπηκοόντων αὐτῷ, οὐδεὶς τῶν ἄλλων εἰς ἀντίληψιν τῶν ἡττημένων γενέσθαι προεθυμήθη. ὁ δέ γε βασιλεὺς γνοὺς τὴν ἑαλωκυίας πόλεως ὤν, καὶ τὸ συμβὰν ἐγνωκώς, ταχύτατα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς ἀρωγὴν τῶν ἡττημένων ἐξώρμησε. μαθὼν δ' ὁ τοῦ χάλεπ ἡγεμονεύων τὴν τῶν ῥωμαίων ἧτταν, προσέθετο καὶ αὐτὸς τοῖς ἄλλοις βαρβάροις μετὰ τῆς οἰκείας πάσης δυνάμεως, αὐτίκα τὸν βασιλέα προσδοκῶν ἀπαγαγεῖν δοριάλωτον. καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν κύκλῳ στρατόπεδον περιέλαβον. ὁ μέντοι βασιλεὺς ἀκήρυκτον αὐτοῖς τὴν μάχην ἐπενεγκὼν (ἐξήγαγε γὰρ τοῦ χάρακος καὶ τὸ στράτευμα συνεξέταξε, μήτε σαλπίγγων γενομένης ἠχῆς, μηθ' ἑτέρου δηλούσης συνθήματος) ἐτρέψατο τοὺς ἐναντίους, καὶ εἰς φυγὴν ἀνέστειλεν ἀπόδειλον. εἰ γοῦν ἐπὶ πολὺ τὸ ῥωμαϊκὸν ἐπεδίωξε στράτευμα, νίκην ἂν ἤρατο μεγίστην καὶ περιβόητον. οἱ γὰρ ἵπποι τοῖς ἄραψι ταχεῖς μέν εἰσι τὴν πρώτην ὁρμήν, καὶ τῶν λοιπῶν ποδωκέστεροι, οὐκ ἐπὶ πολὺ δὲ τὸν δρόμον ἐκτείνουσιν, ἀλλ' ἀποκναίονται τάχιστα. ἀνακληθέντες δέ, καὶ τῆς διώξεως ἀποσχόμενοι, τοὺς ἐναντίους περιεσώσαντο, ἑαυτοὺς δὲ μεγάλου κατορθώματος καὶ εὐκλείας ἐστέρησαν. ὅμως τῷ βασιλεῖ, ὅτι ὅλως οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἐχθροὺς ἀντεπιέναι ἀπεθάρρησαν, καὶ τὸ πολὺ τῆς προτέρας δειλίας ἀπέθεντο, ἀρκοῦν ἐδόκει εὐτύχημα. ἐνῳκίσθη δὲ τῆς ἱεραπόλεως ἡ ἀκρόπολις, τοῦ βασιλέως προστάξαντος. καὶ ἑτέροις δὲ πολίσμασιν ἐπελθών, καὶ τὰ μὲν διὰ τὸ ἀνάλωτον παρελθών, τὰ δὲ κατασχών, εἰς πόλιν τῆς κιλικίας, τὴν ἀλεξάνδρου λεγομένην, κατήντησε. κἀκεῖθεν ἀπιόντι λαφυραγωγηθῆναι τὸ ἀμόριον ἠγγέλθη, καὶ κτανθῆναι πολλούς. ἐδυσφόρει μὲν οὖν πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεύς, μὴ δυνάμενος δ' ἐπαμῦναι τοῖς πεπονθόσι, τὰ περὶ τὸν οἰκεῖον στρατὸν οἰκονομησάμενος, ἵνα δὴ τοῦ χειμῶνος

ὅτι καὶ περὶ συρίαν ὥρμησεν ὁ βασιλεύς, καὶ τὴν ἱεράπολιν ἔλαβε, καὶ τὰς χαλεπίτας ἐτρέψατο.

φυγὴ τῶν βαρβάρων.

ἅλωσις ὑπὸ ῥωμαίων φρουρίου τινῶν βαρβαρικῶν, καὶ ἀγγελία τῷ βασιλεῖ, λαφυραγωγηθῆναι τὸ ἀμόριον.

rum necessariarum inopia laborante. Nam exercitu longo tempore per socordiam neglectum, subitò in integrum restitui non expeditum erat. Militibus igitur hoc modo affectis, in Orientali prouincia, quæ Phrygiæ pars est, cōgregatis, quum hostes cognouissent, ipsum Imperatorem adesse: eumq; talem, qui pericula pro suis adire haud reformidaret, uirum bellicosum & robore immenso præditum (neq; enim, ut exercitus se haberet, accuratè perquisierant Barbari) cautè agendum esse rati, aciem decernere recusabāt. Vnde Sultanus retrò cessit, & duabus partibus ab exercitu Barbarico segregatis, alterius duces in australem & superiorem Asiam, alterius in Aquilonarem contendere iussit. Ii obuia quæq; populati, ac Neocęsaria subita incursione uastata, manubijs graues inde recesserunt. Quo nuncio accepto, Imperator dolens, expeditioribus militibus assumptis, per loca inuia & montosa proficiscitur, ut hostes anteuerteret. Quos ex improuiso aggressus, perterrefecit omnes, ut statim arrepta fuga, illic & prædam & impedimēta relinquerent. Non tamen Barbarorum magna strages est edita, quòd milites itinere fatigati, longius eos persequi haud potuerunt. Captiui tamen, & si quid aliud prædā explebat, in libertatem asserta sunt omnia. Inde Syriæ iter ingressus, phalange una Melitenam missa, Chalepo magnam & hominum & animantiū prædam abduxit. Inde Hierapolim Syriæ, quum obsidionem pararet, per deditionem capit. Deinde quum Barbari Romanorum copiarum partem superassent, cæterorum nemo illis opem ferre studuit, sed Imperator illo euentu cognito, in capta urbe degens, celerrimè uictis suppetias iuit. Chalepi autem prǽfectus, Romanorum clade nunciata, & ipse cum suis copijs ad Barbaros desciuit, sperans se Imperatorem statim captiuum abducturum. Quum autem Romana castra corona circundedissent, Imperator prælio eis non denunciato, eduxit exercitum, & nullo tubarum sonitu, nullo alio manifesto signo dato, hostes profligatos in fugam coniecit. Quòd si Romanus exercitus longius illos persecutus esset, uictoria potitus esset maxima & illustri. Nam Arabibus equi sunt primo impetu ueloces, atque omnium celerrimi, sed cursum non longè extendunt, celerrimeq; fatigantur. Verùm reuocati, ut hostes non persequendo conseruarunt, ita semetipsos magno successu & gloria spoliarunt. Imperatori tamen abundè uisum, quòd Romani hostes inuadere ausi essent, pristina timiditate abiecta. Eiusdē iussu Hierapolitana arx condita est. In progressu alijs oppidis captis, alijs, quòd inexpugnabilia essent, relictis, in Ciliciæ urbem Alexandriā peruenit. Vnde discedenti nunciatur Amorii multis occisis esse direptum. Quòd etsi ęgrè ferebat, tamen cū nihil opis ferre posset, militibus in hyberna dedu-

Sultanus Neocæsariam capit.

Diogenis bellum Syriacū cum Sultano.

Chalepum.

Arabici equi.

ctis, ubi nulla commeatus inopia premerentur, ipse in urbem Regiam reuertitur, factus arrogantior, quasi plura confecisset, non erga alios duntaxat, sed erga ipsam etiã Imperatricem. Illa uerò spem suam in contrariũ uertisse cernens, mœsta cor edebat, nec obiurgationes ferre poterat. Sub ueris initium Imperator altera expeditione suscepta, quum Cæsaream uenisset, & magnam Turcorum multitudinem eam prouinciam incursare cognouisset: etiam in illos nunc parte copiarũ immissa, nunc ipse inuectus, profligatis illis, captiuisq́ cęsis omnibus, ad Euphratem contendit, Philareto duce designato. Erat is ex genere Brachamiorum, qui ut satis habere peritiæ militaris uidebatur, ita improbæ uitæ erat, & nomini suo, quod uirtutis studiosum notat, planè cõtrariæ. Huic semisse exercitus dato, ipse ad Septentrionẽ declinauit. Hostes autem Philareti militibus terrore illato, ut locis quibus præsidij causa erant, relictis, fugerent, insecuti, omnibus eorum impedimentis potiuntur, quod Imperatori tristitiam attulit: & in Cappadociã progressi, agris uastatis Iconium petunt, urbem & frequentia hominum, & omnibus ijs quæ bona dicuntur felicem. Quo Imperator Sebastiæ cognito, & ipse iter eódem intendit. Verùm nunciata eius urbis uastatione, & Turcorum suum aduentum timentium discessu: Magnæ Antiochiæ duci Chatagurio Romanarum legionum parte missa, mandauit, ut ad Mopsihestiam ueniret, & Turcos illac transituros aggrederetur. Cæterùm hostes quum in Tarsi planiciem uenissent, ab Armenijs omni ferè præda spoliati sunt, auditisq́ Romanorũ ad Mopsihestiam insidijs, noctu iter ingressi diffugerunt: quę res Imperatori causa mœroris fuit, ut rebus desperatis Byzantium rediret. Iam enim autumnus instabat, qua tempestate Blachernium quoque magnum templum conflagrauit, anno ab orbe condito sexies millesimo, quingentesimo, septuagesimo octauo. Instante uere Manuelem Protoproedrũ Comnenum, Isaacij imperatoris ex fratre nepotem, Curopalatem designatum, legionibus præfecit, qui quamuis adolescens, cum senili prudentia exercitum regeret, Barbaros uicit. Ob quem successum Diogenes illi inuidens, parte non minima copiarum adempta, in Syriam eum misit. Inde Comneno cum reliquis Sebastiani profecto, Turcorum multitudo se ostendit: qui simulata fuga, illo persequente, ex composito conuersi, Romanos dispersos inuaserunt, & multis cæsis, nec paucioribus captis, ipsoq́ duce Manuele, castra diripuerunt. Ea res, nec minus fama de Chonæa Republica & celebri archistrategi fano à Barbaris occupato, Imperatorem perturbauit, ut totus in eo esset, ut quamprimum bello eis illato periclitantes conseruaret. Sed dum quorundã monitu cunctatur, adest Co-

Diogenis altera expeditio ad Euphratem.

Turci uicti.

Philareti clades.

Turci Cappadociã & Iconium uastant.

Manuel Comnenus à Turcis capitur & restituitur.

ὥραν αἰχμαλώτων τῶν ἀναγκαίων ἐπιλελοιπότων, αὐτὸς εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων ἐπανῆλθεν, ἀλαζονικώτερον διακείμενος, ὡς τάχα κατωρθωκὼς πλείω, οὐ μόνον πρὸς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν βασίλισσαν. ἡ δὲ πρὸς τὸ ἐναντίον αὐτῇ τὰς ἐλπίδας τραπείσας κατανοοῦσα, ἐδυσχέραινε καὶ τὴν καρδίαν ἔχειν οἰδαίνουσαν, τὰς ἐπιπλήξεις μὴ στέγουσα. ἄρτι δ' ἀναλάμπειν ἀρχομένου τοῦ ἔαρος, αὖθις ὁ βασιλεὺς ἑτέρας ἐκστρατείας ἐμέμνητο. ἐκδημήσας τοίνυν τοῦ Βυζαντίου καὶ γενόμενος ὡς Καισάρειαν, ἔμαθε τούρκων πλῆθος πολὺ κατατρέχειν τὴν χώραν, καὶ τούτοις τῷ μὲν μέρει τῆς στρατιᾶς ἐπαφιείς, τῷ δὲ καὶ αὐτὸς συμβάλλων, ἐτρέψατο τοὺς ἐχθρούς, καὶ τοὺς ζωγρηθέντας τῷ ξίφει πάντας ὑπαγαγὼν, πρὸς τὸν Εὐφράτην ἐτίθει τὴν ὁρμήν, τὸν μάγιστρον Φιλάρετον στρατηγὸν προβαλόμενος (ἦν δὲ τοῦ Βραχαμίου γένους ὁ ἀνὴρ, δοκῶν μὲν πρὸς στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν ἱκανῶς ἔχειν, βίου δὲ τυγχάνων οὐκ ἀστείου, ἀλλ' ἀντιξόου πάνυ πρὸς τὴν κλῆσιν αὐτοῦ) τούτῳ τὸ ἥμισυ παραδίδωσι τοῦ στρατεύματος, αὐτὸς δ' ἀπένευσε πρὸς τὰ βορειότερα. τοῖς δὲ μετὰ τοῦ Φιλαρέτου ἐπιφανέντες οἱ βάρβαροι φόβον ἐνέβαλον, καὶ τοὺς τόπους καταλιπεῖν, οὓς φυλάττειν ἐτάχθησαν, καὶ εἰς φυγὴν τραπῆναι. ἐπόμενοι οἱ πολέμιοι, καὶ ὅλον ἀπῆγον τὴν ἐκείνων ἀποσκευήν. ὅπερ ἐλθὸν εἰς ἀκοὴν τοῦ βασιλέως, σκυθρωπάσαι πεποίηκεν. οἱ δὲ Τοῦρκοι περὶ τὴν Καππαδοκίαν τὴν ὁρμὴν θέμενοι, αὐτήν τε ἐπόρθουν, καὶ πρὸς τὸ Ἰκόνιον ἵεντο, ἀνθρώπων τε πολυπληθίαν ἔχον, καὶ πᾶσι τοῖς λεγομένοις ἀγαθοῖς εὐθηνούμενον. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς Σεβάστειαν ἀφικόμενος, καὶ μαθὼν τὴν περὶ τὸ Ἰκόνιον τῶν Τούρκων ἐπέλευσιν, συντόνως καὶ αὐτὸς τὴν πορείαν ὀπίσω αὐτῶν. γνοὺς δὲ ἤδη ἐκπεπορθηκότας αὐτοὺς τὸ Ἰκόνιον, καὶ τὴν αὐτοῦ εὐλαβουμένους κατάληψιν, ἀπάραι, τῷ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας δουκὶ τῷ Χατατουρίῳ μοῖραν ἐκπέμψας τινὰ τῶν ῥωμαϊκῶν δυνάμεων, προσέταξεν εἰς Μόψου ἑστίαν ἀφικέσθαι, καὶ τοῖς Τούρκοις ἐκεῖ διιοῦσι συμμῖξαι. ἀλλ' οἱ πολέμιοι εἰς τὴν τῆς Ταρσοῦ πεδιάδα γενόμενοι, τοῖς Ἀρμενίοις ἐνέπεσον, καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν λείαν ἀπέβαλον. φοβηθέντες δὲ καὶ τὴν ἐν Μόψου ἑστίᾳ τῶν ῥωμαίων ἐνέδραν, ἄχρι δὲ τῆς νυκτὸς καὶ διέφυγον. ὃ τῷ βασιλεῖ λύπης ὑπόθεσις γέγονε, καὶ ἀπραγὴς ὡρμήθη πρὸς τὸ Βυζάντιον. ἤδη γὰρ ἐφίστα καὶ τὸ μετόπωρον. ὅτε καὶ ὁ μέγας τῶν Βλαχερνῶν ἐπυρπολήθη ναὸς, ἔτους ἑξακισχιλιοστοῦ, πεντακοσιοστοῦ, ἑβδομηκοστοῦ ὀγδόου. ἐφισταμένου δέ γε τοῦ ἔαρος, Μανουὴλ πρωτοπρόεδρον τὸν Κομνηνὸν, τὸν τοῦ βεβασιλευκότος ἤδη Ἰσαακίου ἀδελφιδοῦν, κουροπαλάτην τιμήσας, ἐφίστησι τοῖς στρατεύμασιν. ὁ δὲ νέος μὲν ἐτύγχανεν ὤν, ἦρχε δὲ ὑπὲρ γέροντας, καὶ βαρβάρων ἐπιτυχὼν στρατιᾶς, πολεμήσας καὶ νικᾷ. ὅπερ λέγεται τῷ Διογένει φθόνον κινῆσαι, καὶ διὰ τοῦτο τὸ πλεῖον στρατιᾶς μοῖραν οὐκ ἐλαχίστην ἀφελεῖν, καὶ στεῖλαι περὶ Συρίας. ἄρτι τοῦ Κομνηνοῦ μετὰ τῶν ὑπολελειμμένων γενομένου περὶ Σεβάστειαν, Τούρκων ἀνεφάνη πλῆθος, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐκεῖνος. οἱ δὲ φυγὴν ὑπεκρίθησαν, καὶ οἱ περὶ τὸν Κομνηνὸν τούτους διώκοντες ἐπεδίωκον. ἐκ δὲ συνθήματος μεταστρέψαντες τὰ νῶτα οἱ βάρβαροι, ἐσκεδασμένοις τοῖς ῥωμαίοις ἐπέθεντο, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνεῖλον, καὶ ἄλλους οὐ μείονας, καὶ αὐτὸν τὸν στρατάρχην τὸν Μανουὴλ, καὶ τὸ στρατόπεδον διήρπασαν. ἡ δὲ περὶ τούτων ἀγγελία τὸν αὐτοκράτορα διετάραξε, καὶ ὅτι φήμη τις γεγόνει, ὡς ἡ τῶν Χωνῶν πολιτεία, καὶ τὸ ἐκεῖ τοῦ ἀρχιστρατήγου περίπυστον τέμενος τοῖς βαρβάροις κατειλῆφθαι. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς κατ' αὐτῶν ἐβουλεύσατο αὐτίκα χωρῆσαι τῶν πολεμίων, καὶ ἐπεξῆξαι τοῖς κινδυνεύουσιν. ἀλλά τινες αὐτῷ

συνεβού-

ἑτέρα ἐκστρατεία τοῦ βασιλέως καὶ νίκη.

περὶ τῆς ἐμπρήσεως τῶν βλαχερνῶν.

περὶ τῆς ἥττης τοῦ μανουὴλ καὶ ἑάλω αἰχμάλωτος, καὶ ἐκστάντος γὰρ ἐκ τῆς αὐτοῦ τάξεως ... τοῦ βασιλέως.

συμβεβλήκοι ἐπ' ἴχνη τινός. ἐν τούτοις δὲ ἧκεν ὁ Κομνηνὸς Μανουὴλ μετὰ καὶ τοῦ ἑλόντος αὐτὸν Τούρκου, προσελθόντος τῷ βασιλεῖ. ἐκ γάρ τινος αἰτίας δυσμενῶς ὁ σουλτὰν ἐσχηκὼς κατὰ τοῦ ἀνδρὸς, στρατιὰν ἐξαπέστειλε κατ' αὐτοῦ συλληψομένην αὐτόν. ὁ δὲ δείσας, εἰς τὸν βασιλέα προσφυγὼν, ὃν αὐτίκα τετίμηκε πρόεδρον. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν βραχύτατος, καὶ τὴν μορφὴν αἴσχιστος. ἐπεὶ δὲ τὸ ἔαρ ἐπέλαμπεν, ἐμβεβήκει μὲν τῇ τριήρει τῇ αὐτοκρατορικῇ. διαπετομένη δ' αὐτῇ περιστερὰ οὐ πάνυ μὲν μέλαινα τὴν χροιὰν, πρὸς δὲ τὸ μελάντερον ἐγκλίνουσα, τὴν τριήρη αὐτοῦ περιίπτατο, καὶ οὐκ ἀπέστη περιπετομένη περὶ αὐτὸν, ἕως ἐκεῖνος ταῖς χερσὶν αὐτὴν ἐπελάβετο. ὁ δὲ ταύτην τῇ βασιλίσσῃ ἐξέπεμψεν, ἐκείνῃ δὲ τὸ τῆς περιστερᾶς οὐκ ἀγαθόν τι τεκμήριον οὔτε τῷ ταύτην ἑλόντι, οὔτε μὴν τῇ πρὸς ἣν ἐστάλη. ἀλλὰ καὶ τοῦ ξύλου, ᾧ μέσον ἐστηριγμένον ἡ βασίλειος σκηνὴ ὑπερείδεται, αὐτομάτως καταχθέντος, κατέπεσεν ἡ σκηνὴ, καὶ ἦν δὲ σύμβολον φαινόμενον ἀπαίσιον. ὅμως οὐ δὴ τὸν βασιλέα τῆς προθυμίας ἀνέκοψεν, ἀλλὰ προῄει ἕως τοῦ θέματος τῶν ἀνατολικῶν, φειδωλίας ἐχόμενος παρὰ τὸ εἰωθός. αὐλιζομένων δέ που ἐν δωματίοις, πῦρ ποθὲν ἐμπεσὸν, αὐτά τε κατέφλεξε τὰ δωμάτια, καὶ ἵππους ἀμφιλαφεῖς εἰργάσατο τῶν βασιλικῶν, καὶ χαλινοὺς καὶ ὀχήματα, ὃ καὶ τοῦτο κακὸν οἰώνισμα ἔδοξεν. ἐκεῖθεν δὲ μετελθὼν, καὶ τὸν Ἄλυν διαπεράσας, καὶ παρελθὼν τὴν Καισάρειαν, εἰς τὴν λεγομένην Κρυαπηγὴν τὸν χάρακα ἔθετο. ἔνθα τισὶ τῶν Νεμίτζων ἐπ' ἀνοσιωτέροις προσωχθη δι' ἀδικήματα. τοῦ δὲ τάγματος τούτων ἀποστάντος, ἔφιππος αὐτὸς αὐτίκα ἐπιφανεὶς, καὶ τὸ στρατιωτικὸν ἐπαγόμενος, κατέπληξέ τε τοὺς ἀποστάντας, καὶ αὖθις συμμαχικὸν αὐτοὺς ἐποιήσατο. εἶτα ἀπάρας εἰς Θεοδοσιούπολιν, ἐκεῖ δύο μηνῶν ἕκαστον ἐπισιτίσασθαι ἐκέλευσε τροφὴν, ὡς διὰ ἀοικήτου μέλλων πορεύεσθαι, διεῖλε τὸ στράτευμα, καὶ μοῖραν μὲν ἐπὶ Ῥουσέλιον παρέσχε. ἀνὴρ δ' οὗτος Λατῖνος πολεμικώτατος, καὶ κατὰ τοῦ Χλιὰτ αὐτὸν ἐξαπέστειλεν. ἑτέραν δὲ μοῖραν ἑτέρῳ προσυναμ... προστάξας αὐτοῦ πορθῆσαι τὸ Μανζικιέρτ, αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν λοιπῶν, ὡς ἀξιομάχων ὄντων, περιελέλειπτο. τὸ μὲν οὖν Μανζικιέρτ δι' ὁμολογίας τῷ βασιλεῖ παρεδίδοτο, καταπλαγέντων τῶν Τούρκων, καὶ πίστιν αἰτησαμένων, καὶ τότε ἐκστάντων. στρατιώταις δὲ εἰς συλλογὴν ἐξελθοῦσι τῶν χορτασμάτων, πολέμιοι ἀθρόον ἐπῆλθοσαν. ὃ γνοὺς ὁ βασιλεὺς, τὸν μάγιστρον Νικηφόρον τὸν Βρυέννιον ἐπ' αὐτοὺς ἐξαπέστειλε μετά τινος συντάγματος, ὃς τοῖς Τούρκοις προσβαλὼν, καὶ κάμνουσαν βλέπων τὴν μετ' αὐτοῦ δύναμιν, ᾔτει ἐπικουρίαν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀγνοῶν τῶν ἐναντίων τὴν δύναμιν, δειλίαν κατέγνω τοῦ Βρυεννίου, καὶ κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐτραχύνετο. ἔτυχε δὲ τότε ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκων τὸ εὐαγγέλιον, καὶ λέγων, εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν. ὅμως ἐστάλη καὶ τὸν μάγιστρον Νικηφόρον τὸν Βασιλάκιον μετὰ μοίρας στρατιωτῶν, ὧν προστεθέντων τῷ Βρυεννίῳ, μέχρι μέν τινος ἰσοπαλὴς ἦν ὁ ἀγών. εἶτα τοῦ Βασιλακίου ὁρμήσαντος ἐν πρώτοις κατὰ τῶν ἐναντίων μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν, τὰ νῶτα ἔστρεψαν οἱ πολέμιοι, ὁ δὲ ἐδίωκε, τοῦ Βρυεννίου σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν μὴ διώκοντος. ὡς δὲ περὶ τὸν χάρακα τῶν ἐναντίων ἐγένετο, πληγέντος αὐτῷ τοῦ ἵππου ἀπέβη αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ τῶν ὅπλων βάρος οὐκ εὐκίνητος ὢν, κυκλοῦται παρὰ τῶν πολεμίων, καὶ ζωγρηθεὶς, τῷ σουλτάνῳ προσάγεται, ὅτι δ' ἐκεῖνος δεδιότερον αὐτοῦ

[Greek marginal notes, partly illegible: ὁ τοῦ [illegible] ... ἐν αὐτῇ ... ἐστερ... ; ... μετὰ τὸν ... τῶν ... ἀποστασίαν ...]

mnenus cum eo Turca, à quo captus fuerat. Nam is, quum Sultanus ob crimen quoddam homini infensus, exercitum ad eum comprehendendum misisset, mœtu pœnæ ad Imperatorem confugit, & statim præses est designatus. Erat autem parua statura, & fœdissimo aspectu. Appetente uere, quum uix è portu solnisset: columba non prorsus nigra, sed ad nigredinem inclinans, triremem eius circumuolauit, nec circa illam alas agitare destitit, donec manibus comprehensam Imperatrici misit, quod inauspicatum omen uisum est, tam ei qui cepisset, quàm ei quæ accepisset. Sed & imperatorium tabernaculum ligno quo in medio fulcitur, sponte confracto concidit, id quoque ominosum est habitum. Verùm neutrum horum Imperatoris alacritatem inhibuit, quo minus usque ad Orientales prouincias perueniret, parsimoniæ præter morem suum intentum. Quum in domunculis quibusdam diuersaretur, ignis nescio unde illapsus, eas consumpsit, equos imperatorios, frenos & uehicula adusit, quod & ipsi malum augurium uisum. Inde digressus, Aly superato, relictaque Cæsarea, ad locum qui Cryapega dicitur, uallum muniuit. Vbi quum ob Nemitzorum quosdam propter facinora seuerius multatos, legio defecisset, ipse statim in equo aduolans, adducto exercitu desertores perterritos in belli societatem recepit. Deinde Theodosopolin profectus, singulos duorum mensium commeatum secum ferre iussit, quòd per loca deserta iter facturus esset, diuisoque exercitu, Ruselium Latinum, uirum bellicosissimum, una parte attributa contra Chliatum misit: alium quendam altera parte attributa, Mantzicierium uastare iussit, reliquos ipse retinuit, bello gerendo non pares. Ac Mantzicierum quidem, Turcis perterritis, fide accepta, & urbe relicta, deditionem fecit. Milites autem pabulatum egressi, ab hostibus sunt subitò oppressi. quo Imperator cognito, magistrum Nicephorum, Bryennium cum aliquot cohortibus aduersus eos misit, qui cum Turcis congressus, quum suas copias fatigatas uideret, subsidium petijt. Imperator uerò uires hostium ignorans, Bryennium ignauiæ accusauit, uirosque succensuit. (Accidit autem ut sacerdos eo tempore Euangelium illud recitaret: Si me persequuti sunt, & uos persequentur) & tamen magistrum Nicephorum Basilacium cum parte copiarum misit, quibus Bryennio coniunctis, aliquantisper utrinque par certamen fuit, Deinde Basilacius cum suis Bryennio non consecuto, inter primos inuectus, hostes in fugam coniecit, quos dum ad uallum usque persequitur, equo uulnerato in pedes desilit: & quia ob armorum pondus parum se mouere poterat, ab hostibus circumuentus capitur. Dum uerò ad Sultanum adducitur, nec ipse aliter quàm ingenuum decet,

Omina inauspicata expeditionis in Orientem.

Nemitzi.

Ruselius.

Basilacius capitur à Turcis.

se gerit, nec Sultanus eum pro captiuo tractat, sed sæpius accersitum de Imperatore interrogat, copijs suis ostentatis. quas ille etsi laudabat, tamē è re eius esse negabat, ut cum illo decerneret. Imperator uerò cum reliquijs exercitus uallo egressus, ut specularetur quid fieret: in collibus usque ad uesperam stetit. Quum in castra rediisset, Turci ea circūdederunt, & obequitantes tela cōiecerunt, clamoribus inconditis & ululatibus exercitum circumsonantes, & hoc modo nocte illa exacta. Mane Vzorū quædam cohors ad Turcos transfugit, atque eos etiam Vzos qui manserant, suspectos fecit. Imperator igitur celerrimè Chliatum misit, ad reuocandos exercitus, qui cùm non uenirent (nam Tarchoniates unus ex illis ducibus, cognito Sultani aduentu, persuaserat Ruselio, ut cum suis copijs in Romanorum fines cōfugeret) decreuit Diogenes postridie cum suis, Martis aleam experiri. Interea legati à Sultano ueniunt de pace acturi, quos Imperator parum humaniter suscepit, tamen & dicendi copiam fecit: et hortatus est, ut suo domino renunciarent, si de conditionibus loqui uellet, ut relicto loco in quo iam castra haberet, tabernacula procul trāsferret, ut ipse uallū ibi communiret, ubi tum Barbarorum tentoria essent. Hæc arrogantius locutus, legatos statim abire iussit. Qui cùm Sultano Imperatoris uerba renunciassent, illo cum suis de pacis conditionibus deliberante, Imperator superbia elatus, fidem quibusdam habuit familiarium suorum, qui Sultanum timere dicebant, & quòd iustas copias non haberet, propterea de pace agere, ut per inducias alium exercitum adduceret: non expectato Legatorum reditu, nec ulla re alia considerata, signa canere iussit. Barbaros etsi res improuisa commouit, tamen aciem instruxerunt, nec quamuis à Romanis inuaderentur, contraibant, sed sensim recedebant: neque fugientes, neque pugnantes. Quum autem serum diei esset, Imperator ut qui castrorum custodiam iusto minorem esse sciret, ueritus ne ab hostibus diriperentur, statuit omissa pugna redire ad uallum. Quum igitur imperatorio uexillo conuerso, exercitui denunciasset, ut idem faceret: ij qui circa ipsum erant, citra tumultum iussa sunt executi: sed quorum ordines longius distabant, recessum Imperatoris, fugam interpretati sunt, eo sermone ab Andronico Cæsaris filio apud phalanges sparso. Nam Cæsar eiusque filij subinde Imperatori obtrectabant, & clanculum insidiabantur. Is igitur Andronicus, cùm nō minimæ parti exercitus imperaret, statim cum suis equo concitato in uallum rediit, quæ res cæteros etiam in fugam conuertit. Quos quum ita perturbatè reuerti uideret Imperator, substitit, & abeuntes etiam ut subsisterent, hortatus est, sed obsurduerāt omnes, nec fugam remittebant.

Ruselij fuga.

Diogenes superbè repudiatis Sultani legatis, sibijpsi accersit malū.

Diogenes Andronici perfidia capitur à Turcis.

προσῆκε, ὅτι μὴν ὁ σουλτὰν ὡς αἰχμαλώτῳ αὐτῷ προσηνέχθη. συχνάκις δὲ τὸν ἄνδρα μετακαλούμενος, περὶ τοῦ βασιλέως διεπυνθάνετο, καὶ τὰς οἰκείας δυνάμεις ἐδείκνυεν. ὁ δὲ καὶ ἐπῄνει τὰ τοῦ σουλτὰν καὶ ἐθαύμαζεν, οὐ μέντοι συμφέρειν αὐτῷ ἔλεγεν, ἀντιπαρατάξασθαι τῷ βασιλεῖ. ὁ δέ γε βασιλεὺς μετὰ τῶν περιλοίπων ἐξῆλθε τοῦ χάρακος, κατασκοπήσων τί τὸ γινόμενον, ἑστὼς δ' ἐπί τινων γεωλόφων μέχρις ἑσπέρας, ὑπέστρεψε. καὶ εὐθὺς οἱ Τοῦρκοι ἐκύκλωσαν τὸ στρατόπεδον, καὶ τοῦτο περιιππεύοντες βέλη ἔβαλλον, καὶ βοαῖς ἀσήμοις καὶ ὀλολυγαῖς περιήχουν τὴν στρατιάν. οὕτω δὴ ἡ νὺξ ἐκείνη παρῆλθεν. ἕωθεν δὲ Οὔζων τι σύνταγμα πρὸς τοὺς πολεμίους ἀπηυτομόλησε. καὶ τοῦτο ὑπόπτους καὶ τοὺς μείναντας ἐπὶ πλῆθος τῶν Οὔζων ἐποίησεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ὀξύτατα πέμψας εἰς τὸ Χλιὰτ, μετεκαλεῖτο τὰ ἐκεῖσε στρατεύματα. ὡς δ' οὐκ ἀφίκοντο (ὁ γὰρ Ταρχανειώτης, εἷς γὰρ ἦν οὗτος τῶν ἐκεῖ στρατάρχων, μαθὼν τοῦ σουλτὰν τὴν ἄφιξιν, πέπεικε καὶ τὸν Ῥουσέλιον, καὶ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς δυνάμεων ἀπάραντας, φυγῇ πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἐχώρησαν ὅρια) ἔγνω ὁ Διογένης μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διαγωνίσασθαι εἰς τὴν αὔριον, καὶ ἅμα πρωῒ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξηρτύετο. ἐν τούτῳ δὲ πρέσβεις ἧκον ἐκ τοῦ σουλτὰν περὶ εἰρήνης διαλεξόμενοι. ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ πάνυ φιλανθρώπως τοὺς πρέσβεις ἐδέξατο, ὅμως μέντοι καὶ λόγου σφίσι μετέδωκε, καὶ ἀπελθεῖν πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν προσέταξε καὶ ἀπαγγεῖλαι, ὡς εἰ βούλοιτο περὶ συμβάσεων διαλέξασθαι, καταλιπέτω τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐστρατοπέδευται, καὶ πόῤῥω ποι κατασκηνωσάτω, ὥστε μεταθέσθαι τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς τὸν χάρακα πήξασθαι, ὅπου νῦν ἐστὶν ἡ τῶν βαρβάρων παρεμβολή. ταῦτα τοῖς πρέσβεσι διαλεχθεὶς ἀλαζονικώτερον, συντόμως ἐκέλευσεν [illegible]. οἱ μὲν οὖν πρὸς σουλτὰν τοὺς τοῦ βασιλέως λόγους ἀπήγγελον, ἐκεῖνος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν περὶ τῶν τῆς εἰρήνης συνθηκῶν ἐβουλεύετο. ὁ δέ γε βασιλεὺς ὑπερφρονήσας, καί τισι πεπεισμένος τῶν ᾠκειωμένων αὐτῷ, διαβεβαιουμένοις λέγουσι τὸν σουλτὰν, ὡς μὴ ἀξιόμαχον ἐπαγόμενον δύναμιν, καὶ διὰ τοῦτο τὴν εἰρήνην ζητεῖν, ἵνα τὴν μάχην ὑπερθέμενος, καὶ ἄλλην δύναμιν προσαγάγηται, μήτε τὴν τῶν πρέσβεων ἀναμείνας ὑποστροφὴν, μήθ' ἕτερόν τι σκοπήσας, τοῖς σαλπιγκταῖς ἐκέλευσεν ἠχῆσαι τὸ ἐνυάλιον. τοὺς δὲ βαρβάρους τὸ αἰφνίδιον διετάραξεν, ἀλλὰ καὶ οὕτως εἰς ἀντιπαράταξιν ἔστησαν, καὶ ἐπιόντων αὐτοῖς τῶν Ῥωμαίων οὐκ ἀντετάττοντο, ἀλλ' ἀνεχώρουν, μήτε τὰ νῶτα τρέποντες, μήτε μέντοι μαχόμενοι. ὡς δὲ περὶ δείλην ὀψίαν ἡ ἡμέρα ἐγένετο, εἰδὼς ὁ βασιλεὺς ὅτι φυλακὴ περὶ τὸ στρατόπεδον οὐκ ἦν ἀξιόλογος, καὶ δείσας μὴ ἐπελθόντων τῶν [illegible] αὐτῷ διαρπαγῇ, ἔγνω τὴν μάχην λῦσαι καὶ ἐπαναζεῦξαι πρὸς τὸν χάρακα. ἀποστρέψας οὖν τὴν βασιλικὴν σημαίαν, αὐτός τ' ἐπανῄει καὶ τὴν στρατιὰν ταὐτὸ ποιεῖν διεσήμαινεν. οἱ μὲν οὖν περὶ αὐτὸν ὄντες, ἀθορύβως ἐποιοῦντο τὸ κελευσθέν. ὅσοι δὲ πόῤῥω ποι τῆς παρατάξεως ἐτύγχανον, φυγὴν τοῦ βασιλέως τὴν ὑποστροφὴν ὑπετόπασαν, Ἀνδρονίκου τοῦ υἱοῦ τοῦ καίσαρος τὸν λόγον ὑποβαλόντος ταῖς φάλαγξιν. καὶ γὰρ ὅτι καῖσαρ καὶ οἱ τούτου υἱεῖς ἐφθόνουν τῷ βασιλεῖ, καὶ ἀφανῶς ἐπεβούλευον. ἄρας οὖν αὐτίκα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὁ Ἀνδρόνικος (ἐξῆρχε γὰρ οὐκ ἐλαχίστης μοίρας στρατιωτῶν) ἀπὸ ῥυτῆρος ἐπανελήλυθεν εἰς τὸν χάρακα. τοῦτο καὶ τοὺς λοιποὺς ἐτρέψατο εἰς φυγὴν, οὓς οὕτως ἀκόσμως ἐπανιόντας ὁ βασιλεὺς θεασάμενος, ἔστη, ἱστᾶν τε καὶ τοὺς ἀπιοῦσιν ἐκέλευεν. ἀλλ' ἐξεκώφησαν ἅπαντες, καὶ τῆς φυγῆς οὐ μεθίεντο. ὡς δὲ τὸ

ὅτι Οὖζοι πρὸς τοὺς Τούρκους ηὐτομόλησαν, καὶ ὅτι μετεκαλέσατο τὰ στρατεύματα, ὁ Διογένης [illegible], οἱ δὲ οὐκ ἀφίκοντο, καὶ ὅτι τοῦ Ῥωσελίου [illegible] πρὸς πόλεμον, [illegible] πρέσβεις [illegible] περὶ εἰρήνης.

ὅτι ὑπερηφανῶν τοὺς πρέσβεις [illegible] μάχην ἄρχεται, καὶ ὅπως ἡττήθη.

Ὡς δὲ τὸ παράλογον τῆς φυγῆς δυστύχημα τῶν ῥωμαίων, καὶ μήνιμα θεῖον ἔγνωσαν οἱ πολέμιοι, εὐθὺς ἐπῆλθον τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν τὴν μάχην ἐδέξατο, καὶ μέχρι μέν τινος ἐρρωμένως ἀντεῖχεν, ἅτε τῶν μὲν πιπτόντων, ἁλισκομένων δ' ἑτέρων, περιεστοιχίσθη παρὰ τῶν Βαρβάρων ὁ βασιλεύς. ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἐνέδωκε. πολλοὺς δὲ πλήξας καὶ ἀνελὼν, ἐπλήγη κἀκεῖνος τὴν χεῖρα, καὶ οὕτως ἐκκαμὼν, καὶ μηκέτι ἀμύνεσθαι τοὺς ἐπιόντας δυνάμενος, μήτε μὴν φυγεῖν, ἅτε τοῦ ἵππου αὐτοῦ πεπτωκότος ἐκ τῶν βελῶν, ἑάλω καὶ ἀπήχθη πρὸς Βαρβάρους ὁ βασιλεὺς ῥωμαίων αἰχμάλωτος. ἀγγελθείσης δὲ τῆς τοῦ βασιλέως ἁλώσεως τῷ σουλτὰν, χαρὰν μὲν, ὡς εἰκὸς, ἐποιήσατο, οὐ μέντοι ἐπῆρεν αὐτὸν, ὥστε καὶ ὑψηλοφρονῆσαι, ἀξίαν ἐκεῖνος ὠνόμαστο. οὗ πολλὰ ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ μετριοφροσύνῃ ᾄδονται διηγήματα. ὅθεν ἠπίστει καὶ τῇ τοῦ βασιλέως ἁλώσει, διὰ τὸ τοῦ δυστυχήματος ἄκρατον. καὶ ἰδὼν αὐτὸν, οὐ πρότερον πιστὸν τὸ πρᾶγμα ἐδέξατο, ἕως καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ σταλέντες πρέσβεις αὐτὸν ἀνεγνώρισαν, καὶ ὁ Βασιλάκιος ἐκεῖ κατεχόμενος, ἀχθεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὸν, εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ θρηνῶν κατέβαλεν ἑαυτόν. τότε δὲ τοῦ θρόνου τὸ αὐτοπρόσωπον φύσεως ὥσπερ καὶ τιθέντα κατὰ γῆς, ὡς ἔθος, πατήσας αὐτὸν, ἀνέστησέ τε καὶ περιεπτύξατο, καὶ μὴ λυποῦ βασιλεῦ, ἔφη, τοιαῦτα γὰρ τὰ ἀνθρώπινα· ἐγὼ δέ σοι οὐχ ὡς αἰχμαλώτῳ, ἀλλ' ὡς βασιλεῖ προσενεχθήσομαι. καὶ αὐτίκα σκηνὴν αὐτῷ ἀπέταξε, καὶ θεραπείαν βασίλειον, κοινωνόν τε τραπέζης, ὁμόθρονον ἑαυτοῦ ποιούμενος, λύει τε τῶν αἰχμαλώτων αὐτῷ ὁπόσους ᾔτησε, καὶ οὕτως ἐφ' ἡμέρας τινὰς συνομιλήσας καὶ συνδιαιτηθεὶς τῷ ἀνδρὶ, καὶ τιμήσας ὑπερβαλλόντως, ἅτε καὶ συνθήκας θέμενος ἐπὶ εἰρήνῃ διηνεκεῖ, καὶ κῆδος ὑπόσχεσιν ἐπὶ παισὶ ποιησάμενος, ἀφῆκε τὸν Διογένην ἀπιέναι μεθ' ὅσης οὐκ ἄν τις ἤλπισε δορυφορίας τε καὶ τιμῆς. ὁ δὲ εἰς Θεοδοσιούπολιν ἀπελθὼν, ἐσταλμένος βαρβαρικῶς (ὁ γὰρ σουλτὰν οἰκείαν αὐτῷ περιέθετο στολὴν) τήν τε χεῖρα ἐκεῖ προσμείνας ἐθεραπεύθη, καὶ τὴν ἀμφίεσιν πρὸς τὸ ῥωμαϊκώτερον μεθηρμόσατο. ἐκεῖθεν δὲ πρὸς τὴν ἐπάνοδον, ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ πρέσβεις τοῦ σουλτάν. ἀλλ' ὁ μὲν οὕτως ἐπανῄει. τῆς δ' ἁλώσεως αὐτοῦ ἀγγελθείσης εἰς τὰ βασίλεια, ἐν διχονοίᾳ οἱ ἐν τέλει γεγόνασιν. οἱ μὲν γὰρ τῇ βασιλίσσῃ καὶ αὖθις τὴν ἐξουσίαν ἐδίδοσαν, οἱ δὲ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν ταύτης υἱῶν τὸ σύμπαν ἐπεψηφίζοντο, οἱ δὲ κοινοπραγίαν τῇ τε μητρὶ καὶ τῷ υἱῷ ἀπένεμον. ἐν τούτοις δὲ λυθεὶς τῆς αἰχμαλωσίας ὁ Διογένης ἠγγέλλετο, κομίζεται δὲ καὶ ἰδιόγραφος ἐκείνου ἐπιστολὴ, τὰ αὐτῷ συμβεβηκότα δεδηλωκυῖα. τότε μείζων θροῦς ἦν, καὶ ἀπορία πάντας εἷλε τοῦ, τί δέοι δρᾶν. ὁ γοῦν καῖσαρ Ἰωάννης καὶ οἱ ἐκείνου υἱοὶ ἀεὶ ὡς εἴρηται, ἐγκειμένοι τῷ Διογένει, ἁρπάζουσι τὸν καιρὸν, καὶ προσλαβόμενοι τῶν τῆς συγκλήτου ἐνίους, ὅσοι ὁμοφρονοῦν αὐτοῖς, ὧν ἐξῆρχεν ὁ ὑπέρτιμος ὁ Ψελλὸς, δύσνους καὶ αὐτὸς τῷ Διογένει τυγχάνων, τὴν βασίλισσαν Εὐδοκίαν εἰς τὴν παρ' αὐτῆς δομηθεῖσαν μονὴν κατὰ τὸν ἐν τῇ προποντίδι πορθμὸν περιορίζουσι, τὸν δὲ Μιχαὴλ ἀνακηρύττουσιν αὐτοκράτορα. εἶτα πανταχοῦ διαπέμπονται βασίλεια γράμματα, μήθ' ὑποδέχεσθαι, μήτε τιμῆς βασιλικῆς ἀξιοῦν ἐπανιόντα τὸν Διογένην, κελεύοντα. τούτου δὲ τοῦ

ὅσοις ὁ σουλτὰν ἐχρήσατο τῷ βασιλεῖ ἀγαθοῖς πρὸς αὐτ.

Quum autem hostes inopinatam Romanorum fugam numinis coortam intelligerent: statim Imperatorem inuaserunt. Is uerò cum suis pugna non detrectata, ad tempus fortiter restitit. Deinde alijs cæsis, alijs captis, circumuentus à Barbaris, ne sic quidem cessit. Enimuero cùm multos uulnerasset, multos occidisset, tandem & ipse fatigatus, cum manu uulnerata, nec uim amplius propulsare, nec, equo cæso, extra telorum iactum fugere posset: captiuus est abductus ad Barbaros Romanorum Imperator. Quo nuncio accepto, Sultanus nomine Axan, gauisus est, ut natura fert, neque tamen superbia elatus. De cuius moderatione & iustitia multa memorantur. Vnde captiuitatem Imperatoris haud credebat, ob immoderatum successum: eoque uiso non prius acquieuit, quàm legati quos dudum miserat, eum agnouerunt: & Basilacius, qui ibi tenebatur, adductus, ad pedes eius flēs se prostrauit. Tum quasi numine afflatus è solio exilijt, & de more humi iacentem calcauit. Deinde erexit atque amplexus est, cum huiusmodi uerbis: Noli moerere Imperator. Ita enim sunt res humanæ. Ego uerò te non ut captiuum, sed ut Imperatorem tractabo. Et statim ei tabernaculum designat, & ministeria imperatoria. mensæque adhibitum iuxta se collocat, captiuis quotquot peteret, redditis. Ad hunc modum per dies aliquot cum eo uersatus & collocutus, & insigni honore prosecutus, pace perpetua sancita, promissaque affinitate inter liberos ipsorum contrahenda, Diogenem dimisit, cum maiore comitatu & honore, quàm sperari potuisset. Imperator igitur Barbarica ueste ornatus (Sultanus enim gentiliciam illi stolam dederat) Theodosopolim profectus, ibi expectauit, dum uulnus manus curaretur, & uestem pro Romana consuetudine immutauit. Inde cum Sultani legatis urbem uersus contendit. Cæterùm eius captiuitate in Regia nunciata, inter proceres controuersia fuit, alijs Imperatrici potestatem restituendam censentibus, alijs natu maximo ex eius filijs imperium decernentibus, alijs communem & matri & filijs autoritatem tribuentibus. Interea Diogenis liberatione nunciata, allataque ab eo epistola, ipsius manu scripta, qua edocebat, ut secum esset actum: maior ortus est tumultus, magisque dubitatum, quid agendum esset. Ioannes igitur Cæsar eiusque filij, Diogeni semper (ut dictum est) infesti, arrepta occasione, quibusdam ex senatu suæ facinoris, quorum Psellus uir honoratissimus, princeps erat, & ipse Diogenis inimicus, adhibitis, Imperatrice Eudocia in monasteriū, quod ipsa circa fretū Propontidis struxerat, relegata, Michaelē Imperatorem appellat. Deinde quouis Imperatorias literas mittit, quibus prouinciales Diogenem redeuntem neque suscipere, neque imperatorio honore

Axanis Sultani benignitas erga Diogenē captiuum.

Ioannis Cæsaris autoritate imperium Diogeni abrogatur.

honore dignari iubebantur: cuius consilij autor fuit Psellus, ut ipse in ea historia commemorat. Quo Diogenes cognito, quum ad Dociam castellũ castra posuisset: Cæsar Constantinum filium præsidem contra eum mittit, inde Diogenes in Cappadociã profectus, cùm Crispinus Francus cum suis popularibus Constantino se sociasset: Theodorum Halyattem contra illos misit, cui uicto & capto, oculi sunt effossi. Id molestissimẽ ferenti Diogeni, & in Tyropæo castello munitissimo castra habenti, Antiochiæ dux Chataturius Armenius se cõiungit, multos adducẽs milites, assumptoq; Diogene, & in Ciliciam perducto, à Sultano expectat auxilium, & ipse copias colligit. Quare denuò contra eos mittitur natu maximus, Cæsaris filius Andronicus. Commisso autem prælio, & Chataturio interfecto: milites eius ad Diogenem Adanam cõfugiunt. Quam urbem Andronico obsidente, Diogenes deditionem facit ijs conditionibus, ut imperio depositõ, rasaq; coma, priuatam uitam ageret. Nam primarij sacerdotes ab Imperatore missi, iureiurando confirmarant, nihil cum molesti passurum esse. Quibus fretus, pulla ueste indutus, Andronici fidei se permittit. Is eo accepto, ubi Cotyaium peruenit, expectauit, dum mandaretur quid sibi faciendum esset, ægrotante Diogene ex ueneno per insidias, ut putabatur, propinato. Ibi igitur imperatorio edicto, insonti statim sunt effossi oculi, primarijs quoq; sacerdotibus præsentibus, & hominis calamitatem grauiter ferentibus. Verùm nemo eos curabat. Ita luminibꝰ crudelissimè orbato, iusta curatione nõ adhibita, caput intumuit, et ꝭ uulneribus uermes scaturierunt, adeò ut ex putrefactione illa aër circa ipsum teterrimo fœtore cõpleretur. In tãta calamitate in Protam insulam perducitur, in cuius editiore loco monasteriũ ædificarat. Vbi non diu superstes, corpus terræ reddidit, ab Imperatrice Eudocia funere eius splendidissimè curato, quum triennium & menses octo imperasset. Ea uerò quæ hic uir perpessus est, iussu Cæsaris acta esse omnia feruntur, Michaele Imperatore ignaro, qui quidem molli esset ac socordi ingenio, atque adeò ad imperium ineptus, ut ne leuissima quidem negocia administrare posset. Itaq; patruus Cæsar, eius simplicitate abutens, ex priuato odio illa omnia in Diogenem perpetrauit.

Chataturius pro Diogene occũbit.

Diogeni cõtra fidẽ datam, oculi eruuntur.

Michael imperio ineptus.

βουλεύματος εἰσηγητὴς ὁ Ψελλὸς γέγονεν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τῇ περὶ τούτου φησὶ συγγραφῇ. ὅπερ ὁ Διογένης μαθὼν, τὴν Δοκίαν κατασχὼν (φρούριον δ' αὕτη) παρ' αὐτῷ ἐστρατοπεδεύετο. καὶ ὁ καῖσαρ τῶν σφετέρων υἱῶν τὸν νεώτερον τὸν πρόεδρον Κωνσταντῖνον στέλλει κατὰ τοῦ Διογένους μετὰ δυνάμεως. ὁ δὲ Διογένης εἰς Καππαδοκίαν ἀφίκετο. προσχωρήσαντος δὲ τοῦ Κρισπίνου (Φράγγος δ' οὗτος) σὺν ὁμοφύλοις τῷ Κωνσταντίνῳ, ὁ Διογένης Θεόδωρον τὸν Ἀλυάτην κατ' αὐτῶν ἐξαπέστειλεν. ὁ δὲ συμμίξας αὐτοῖς ἡττήθη, καὶ ἁλοὺς ἐξεκόπη τὰ ὄμματα. τοῦτο τὸν Διογένην λίαν ἠνίασεν. ὄντι δ' ἐν τῷ Τυροποιῷ (τοῦτο δ' ἐστὶ φρούριον ἐρυμνότατον) πρόσεισιν αὐτῷ ὁ Ἀντιοχείας ὁ δοὺξ (οὗτος δ' ἦν ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ Χατατούριος) στρατιώτας συχνοὺς ἐπαγόμενος. παραλαβὼν οὖν τὸν Διογένην οὗτος, καὶ εἰς Κιλικίαν ἀπαγαγὼν, ἐκ τοῦ σουλτὰν ἀνέμενε βοήθειαν, καὶ αὐτὸς δὲ συνήθροιζε στράτευμα. στέλλεται γοῦν αὖθις κατ' αὐτῶν ὁ πρεσβύτερος τῶν παίδων τοῦ καίσαρος ὁ πρόεδρος Ἀνδρόνικος, καὶ εἰς Κιλικίαν γενόμενος, τῷ Χατατουρίῳ προσμίγνυσι, καὶ ἀναιρεῖται μὲν ὁ Χατατούριος. οἱ δὲ περὶ ἐκεῖνον εἰς Ἄδαναν συμπεφεύγασιν, ἐν ᾗ καὶ ὁ Διογένης διέτριβε. περικαθίσας δὲ τὴν πόλιν ὁ Ἀνδρόνικος ἐπολιόρκει αὐτήν. εἶτα ἐπὶ συνθήκαις ἑαυτὸν ὁ Διογένης παρέδωκεν, αἱ δὲ συνθῆκαι, ἀποθέσθαι μὲν τὴν βασιλείαν αὐτὸν, καὶ ἰδιωτεῦσαι, τὴν τρίχα καρέντα. ἐπὶ ταύταις γὰρ καὶ ἀρχιερεῖς ἐστάλησαν παρὰ τοῦ βασιλεύοντος, πληροφορίαν ἐνέχυρον διδόντες αὐτῷ, ὡς οὐδέν τι πείσεται ἄχαρι. θαρρήσας οὖν τούτοις ὁ Διογένης, ἔξεισι μελανειμονῶν. καὶ ἑαυτὸν ἐγχειρίζει τῷ Ἀνδρονίκῳ, ὁ δὲ τοῦτον λαβὼν ἐπανῄει, καὶ εἰς τὸ Κοτυάειον ἀφικόμενος, προσέμενεν ἐν αὐτῷ, ἕως ἂν αὐτῷ κελευσθείη τὸ ποιητέον, τοῦ Διογένους νοσηλευομένου, ἐκ πόσεως, ὡς ὑπόληψις, φαρμάκου δηλητηρίου ἐξ ἐπιβουλῆς κεκραθέντος αὐτῷ. ἀλλὰ τούτῳ ἐπέμφθη ψῆφος βασίλειος, τοῦ φωτὸς ἀφελεῖν τὸν ἄνδρα ἀδικώτατα κελεύουσα. καὶ αὐτίκα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεται, παρόντων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἐν δεινῷ ποιουμένων τὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον συμφοράν, μὴ δὲ μιᾶς μέντοι ἀξιουμένων ἐπιστροφῆς. ἀμέτρως δὲ τὰ ὄμματα ἐκκοπείς, καὶ μηδ' ἐπιμελείας τῆς δεούσης τυχὼν, διῳδήκει τὴν κεφαλὴν, καὶ αἱ πληγαὶ οἱ ἐξέζεσαν σκώληκας, καὶ ὁ ἀὴρ ὁ περὶ ἐκεῖνον δυσωδίας μεμίαντο ἐκ τῆς σήψεως. οὕτως οὖν κακῶς διακείμενος εἰς τὴν καλουμένην Πρώτην νῆσον ἀπάγεται. ἐν ᾗ φροντιστήριον ἐκεῖνος ἀνήγειρε περὶ τὸ τῆς νήσου μετεωρότερον. βραχύ τι τοίνυν ἐπιβιώσας, ἐκεῖ τῇ χθονὶ ἀποτίθεται ἐν αὐτῇ, παρὰ τῆς βασιλίδος Εὐδοκίας λαμπρότατα κηδευθείς, βασιλεύσας ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτώ. λέγεται δὲ τὰ εἰς τὸν ἄνδρα τοῦτον γενόμενα πάντα, τοῦ καίσαρος εἶναι διαταγάς, μηδὲν εἰδότος τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαήλ. ἦν γὰρ χαῦνος ἄγαν τὸ ἦθος ὁ βασιλεὺς καὶ ἀνειμένος, καὶ πρὸς μεταχείρισιν πραγμάτων καὶ τῶν τυχόντων ἀδέξιος, πολλοῦ γε δεῖ πρὸς βασιλείας διοίκησιν. καὶ τοῦτο δὴ ἔχων τῆς εὐηθείας ἐκείνου καταφρονῶν ὁ θεῖος αὐτοῦ καῖσαρ, πάντα τὰ εἰς τὸν Διογένην ἐτύρευσεν ἐγκοτῶν τῷ ἀνδρί.

ὅτι πρὸς τάγματα ἐπιμε- [illegible] ὁ Διο- γένης [illegible] καίσαρος [illegible] αὐτ.

ὅπως κατε- σχέθη ὁ Διο- γένης. καὶ ὅτι ἐπὶ συνθήκαις παρέδωκεν ἑαυτόν.

ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ νήσῳ ἀπαχθεὶς ἐτελεύτησεν ὁ Διο- γένης.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ τοῦ δούκα υἱοῦ.

ὅτι ἐκτομίας ἐπέστη τοῖς πράγμασι πρότερον, ὁ [illegible] νικηφορίτζην.

Ἀποπεφυκὼς δ' ὁ βασιλεὺς μιχαὴλ πρὸς τὴν τῆς βασιλείας διοίκησιν, τὸν μητροπολίτην σίδης ἰωάννην, ἐκτομίαν ὄντα, δραστήριον δὲ, τοῖς πράγμασιν ἐπέστησε. εἶθ' ἕτερον ἐκτομίαν τὸν νικηφόρον, ὃς νέος προσληφθεὶς παρὰ τοῦ μονομάχου εἰς τὰ βασίλεια, ὑποκοριζόμενος διὰ τὴν νεότητα νικηφορίτζης ὠνόμαστο, ὃ ὥσπερ ἐπωνυμίαν ἐχρημάτιζεν, ἐξ ἑλλάδος καὶ πελοποννήσου τὰς κρίσεις αὐτῶν διέποντα μετεπέμψατο. ἐθεράπευσε γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος, καὶ τῷ πατρὶ τοῦ βασιλέως τῷ βασιλεῖ κωνσταντίνῳ τῷ δούκᾳ ὑπηρετήσατο. ἦν δὲ περὶ πραγμάτων μεταχείρισιν δεξιὸς, καὶ λόγοις ὡμιληκὼς, τὸ δὲ ἦθος ἔχων ὑποκαθήμενον, καὶ γέμον δολιότητος. τούτῳ γοῦν ἐγχειρίζει τὰς ἡνίας τῆς βασιλείας, λογοθέτην ὀνομάσας αὐτόν. φυγαδεύεται ὁ σίδης παραγκωνίζεται, καὶ ὁ καῖσαρ καθίσταται ὕποπτος, καὶ πᾶσα ἡ τῆς βασιλείας διοίκησις ὑπὸ τὸν λογοθέτην ἐγένετο, καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἀνδράποδον ἤγετο. καὶ οὐκ ἦν, ὃ μὴ διὰ τοῦ λογοθέτου ἐγίνετο, καὶ πολλοὶ τῶν προσόντων ἐστερήθησαν, ἄλλοις ἄλλον ἐπηρεασμένων λαβῶν. καὶ ἦν τῶν ἀνθρώπων σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία, καὶ ὁ τούτων ἀποτρεψόμενος οὐδαμοῦ. ὁ γὰρ βασιλεὺς παιδαριώδεσιν ἐσχόλαζε πράξεσι, τοῦ ὑπάτου τῶν φιλοσόφων καὶ ὑπερτίμου μιχαὴλ τοῦ ψελλοῦ λόγοις τοῖς δοκοῦσιν αὐτὸν ἐμβιβάζοντος, καὶ διδάσκοντος. νῦν μὲν τὴν γραμματικὴν τέχνην, καὶ μέτρα καὶ διαλέκτους, νῦν δ' ἵνα κατὰ ῥήτορας διαλέγοιτο, νῦν δ' ἱστορίαις αὐτὸν προσεθίζοντος. ἄλλοτε δὲ φιλοσόφων θεωρημάτων ἀκροᾶσθαι παρασκευάζοντος. ὁ δὲ πρὸς οὐδὲν ἐπεφύκει. τοῖς οὖν ὁμιλῶν ὁ αὐτοκράτωρ προσπεπηγὼς, ὑφ' ἑτέρῳ, καὶ τούτῳ ἑνὶ, τὴν τῶν κοινῶν κυβέρνησιν ἐποιήσατο, καὶ νόμος ἦν τὸ τῷ λογοθέτῃ δοκοῦν. τὰ μὲν οὖν τῆς πολιτείας οὕτως εἶχον κακῶς. τὰ δὲ περὶ τὴν ἕω, χεῖρον εἶχον ἢ πρότερον. ὁ γὰρ σουλτὰν τὰ κατὰ τὸν διογένην μαθὼν, καὶ ὅτι ὃν ἐκεῖνος λαβὼν δορυάλωτον ἐτίμησε, καὶ ἀφῆκεν εἰς τὴν οἰκείαν ἀπελευσόμενον βασιλείαν, τοῦτον οἱ συμφυλέται ἀπηνῶς οἰκτίστῳ θανάτῳ παρέδωκαν καὶ αἱ πρὸς ἐκεῖνον περὶ σπονδῶν συνθῆκαι ἄπρακτοι μεμενήκασιν, ὑπερήλγησε, καὶ τὰς οἰκείας δυνάμεις κατὰ τῶν ῥωμαϊκῶν χωρῶν χωρεῖν διηρέθισεν. οὐκέτι γοῦν ὡς ληϊζόμενοι ταῖς χώραις ἐπῄεσαν, ἀλλ' ὡς ταύτας καθέξοντές τε καὶ κυριεύσοντες, τοῦ σφᾶς ἀνείργοντος μὴ παρόντος. ἢ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίουν, ὁ δὲ βασιλεὺς δύναμιν ἀγείρας, στρατάρχην ταύτης τὸν κομνηνὸν προβάλλεται ἰσαάκιον, συζεύξας αὐτῷ καὶ τὸν λατῖνον ῥουσέλιον, ὁμογενῶν ἄρχοντα τετρακοσίων ἀνδρῶν. ἐπεὶ δὲ περὶ τὸ ἰκόνιον ἐγεγόνει τὸ στράτευμα, ἐξ αἰτίας τινὸς ἀπέστη ὁ ῥουσέλιος, καὶ τοὺς ὁμοφύλους παραλαβὼν, καθ' ἑαυτὸν ἦν, καὶ νῦν μὲν τοῖς τούρκοις προσεμάχετο, νῦν δὲ τὰς χώρας τὰς ῥωμαϊκὰς ἐσπάραζεν, ὁ δὲ κομνηνὸς ἰσαάκιος μετὰ τοῦ περιλοίπου στρατεύματος τοῖς τούρκοις προσβαλὼν ἡττᾶται, καὶ ἔπεσον μὲν πολλοὶ, καὶ ἐζωγρήθησαν ἕτεροι, καὶ αὐτὸς ὁ στρατάρχης, καὶ διηρπάσθη ἡ παρεμβολή. ὁ μὲν οὖν κομνηνὸς πολλῶν χρημάτων τὴν ἐλευθερίαν ὠνήσατο, ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν θεῖον τὸν καίσαρα τοῦ πολέμου στρατάρχην ἐφίστησι. ὅπερ μαθὼν ὁ ῥουσέλιος, πρὸ τοῦ τὸν σαγγάριον τὸν καίσαρα διαβῆναι καταλαβὼν, ἀντεστρατοπεδεύσατο αὐτῷ, καὶ ὁ καῖσαρ ἀμνηστίαν αὐτῷ τοῦ πταίσματος ἐπηγγέλλετο, εἰ προσχω-

ὅτι ἀμελῶν τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων, λόγοις ἐσχόλαζεν ὁ μιχαήλ.

ὅτι ὁ σουλτὰν τὰ κατὰ τὸν διογένην μαθὼν τὴν ἑῴαν ἐκίνησεν.

ὅτι ὁ κομνηνὸς ἰσαάκιος ἑάλω μετὰ τὴν ῥουσελίου τοῦ φράγγου ἀποστασίαν, καὶ ἀλλοδαπὸς ἐάλω καὶ ὁ ῥουσέλιος ἀποστάτης.

ὅτι ὁ καῖσαρ [illegible] κατὰ τὸν ῥουσέλιον ἐστάλη ἑάλω.

IMPERIVM MICHAELIS Ducæ filij.

Michael imperio minimè idoneus, Ioannem Sidæ Metropolitã, spadonem illum quidem, sed uirum strenuum, rebus gerendis præfecit. Deinde alium spadonem Nicephorum, qui adolescẽs à Monomacho in aulam ascitus, ob ætatem per diminutionem Nicephorizes cognominabatur, à prætura Græciæ & Peloponesi reuocauit, qui patri etiã Constantino Ducæ inseruierat, uir solerti ingenio & erudit⁹, sed animo deiecto & calliditatis pleno. Is Logotheta designatus, imperij habenis acceptis, Sidensem loco mouet, & Cęsarem suspectum reddit, ipse omnia Imperatoris munia obiens, eundemq́ instar mancipij ducens. Neq; quicquam erat, quòd à Logotheta non gereretur. Itaq; quum multi bona sua, alij per alias causas, amitterent, hominesq́ attererentur, & ęrumnis premerẽtur: nemo erat, cui illa curæ essent. Nam Imperator puerilibus rebus occupatus, à principe philosophorũ & honoratissimo Michaele Psello ad literarum studia deduci uidebatur, ac modò in arte grammatica uersibus & linguarum differentijs erudiebatur, modò declamationibus Rhetoricis, modò historijs assuefiebat, modò ad audienda Philosophica præcepta parabatur, quamuis ad hæc omnia ineptus. Huiusmodi igitur studijs Romanorum Imperator affixus, rerum administrationem alteri, eiq; uni commisit, ut legis autoritatem haberet, quòd Logothetæ uisum esset. Proinde Respublica malè habebat, Orientales uerò prouinciæ grauius quàm prius uexabantur. Nam Sultanus cùm didicisset, quem admodum cum Diogene actum esset, eumq́ à suis crudelissimè interfectum, quem ipse captiuum honorificè ad suum imperium remisisset, & pacis conditiones cum illo initæ manere irritas: magno dolore affectus, suas copias contra Romanorum prouincias concitauit, quas non iam prædabundi inuadebant, sed ut subacturi & possessuri, quum nemo esset, qui obsisteret. Quæ quum illi facerent, Imperator coacto exercitu, Isaacium Comnenum ducem creat, Ruselio Latino collega addito, cui CCCC. populares eius parebant. Verùm is exercitu ad Iconium perducto, cum suis certa de causa deficit, ac per se aliàs cũ Turcis pugnat, aliàs Romanas prouincias uastat. Isaacius uerò Comnenus cum reliquo exercitu à Turcis uincitur, ac multis cæsis, multis captis, castrisq́ direptis, ipse quoque in hostium potestatem uenit, à quibus magna pecunia se redemit. Imperator uerò Cæsarem patruum bello præficit, quo Ruselius cognito, Sangario antequàm ille traijceret, occupato, castra contra eum locat, & quamuis illo ueniam delicti promittente, si armis positis

Nicephorus spado summæ rerũ præest.

Turci orientem subigunt.

Ruseliana defectio.

Isaacij Comneni & Basilij Malosæ captiuitas.

positis ad Imperatorem rediret, Barbarica insolentia de deditione minimè cogitans, prælio commisso, Cæsarem uincit, & cum pluribus alijs captum & uinctum, unàque Basilium Malesam, paulò antè ex captiuitate cum Diogene liberatum, Byzantium uersus ducit, Botaniata Cæsaris collega cum paucis elapso, ac Chrysopolim se recipit, ubi statim domibus ignem iniecit: neque homo Barbarus, cùm Imperator, si arma deponeret, Curopalatæ honorē ei offerret, uxoremque cum liberis misisset, ulla re est mitigatus. Itaque Turcis mercede contra se euocatis, cùm illis se non esse parem intelligeret, Cæsarem uinculis solutum, Imperatorem salutat, multos se cum eo coniuncturos esse ratus. Cùm autem Turcos Barbarica ferocia inconsideratè aggressus esset, Franci multos strauerunt, cæteros in fugam coniectos continenter sunt persecuti: plures tamen substiterūt, equis ita fatigatis, ut longiorem insectationem ferre non possent. Sed Ruselius & Cæsar paucis comitantibus instantes, & longius à suis prouecti, in aliam Turcarum multitudinem quæ multa millia complebat, inciderunt: cum quibus uel inuiti pugnare coacti, & à multitudine circumuenti, amissis equis ambo capiuntur. Ac Ruselium uxor maturè redemit, Cæsarem uerò Imperator, ad quem dum perducitur, quum ad Propontidem uenisset, capillo raso, mutataque ueste, Monasticam lacernam sumit, metuens ne ob imperij titulum à nepote supplicio afficeretur. At Ruselius à captiuitate redemptus, ut dictum est, cum uxore & reliquis Francis in prouinciam Armeniacorum se contulit, ubi prius etiam uitam egerat. Imperator igitur Alexium Comnenum præsidem, adolescentē illum quidem, sed prudentem & strenuum contra eum mittit. Qui quum Amasiam peruenisset, Turcis occultè significat, si Ruselium sibi traderent, se illis grandem pecuniæ summam daturum. Itaque illi amicitia simulata, uirum comprehensum magna pecunia commutarunt, qui statim ab Alexio Byzantium perductus, & post atrocia tormenta in turri quadam est inclusus.

Ruselius à Turcis capitur.

Cæsar Ioannes fit monachus.

Alexius Cōnenus Turcorum opera Ruseliū capit.

Quia uerò sub hoc Imperatore annonæ caritate laboratum est, ut ut non integer medimnus numismate uenderetur, sed pinacio minus, qui est medimni quadrans: publica calamitas cognomen illi fecit, ut etiam hodie sic uocetur, neque aliter agnoscatur, nisi Parapinacium dixeris. Tertio porrò anno imperij illius gens Crabatorum, quos nonnulli Seruios uocant, Bulgariam occupare aggressa est, ac quædam loca cepit, sed multis prælijs factis, multis utrinque cæsis, tum ijs excidit, quæ tenuerat, tum deuicta, & Romana ditione expulsa, in suas redire sedes coacta est. Seruus porrò quidam paternus Imperatoris, Nestor nomine, dignitate Bestarches, ripæ Istri Dux designatus,

Crabati siue Seruij, Bulgariam frustrà tentant.

Nestoris defectio.

ῥύσει τοῦ βασιλέως. ἀλλ' ἐκεῖνος βαρβαρικῶς φρυαττόμενος, οὐδὲν ἐφρόνει ἐνδόσιμον, συρρήγνυται τοίνυν πόλεμος, καὶ ἡττήθησαν οἱ περὶ τὸν καίσαρα, καὶ αὐτὸς ἑάλω σὺν πλείοσιν ἄλλοις, τοῦ Βοτανειάτου, ὃς συνεστράτευε τῷ καίσαρι, μετ' ὀλίγων φυγόντος. ὁ μέντοι Ῥουσέλιος πρὸς τὸ Βυζάντιον ἤει ἄγων τὸν καίσαρα δέσμιον, καὶ τὸν Μαλέσην Βασίλειον, ἄρτι τῆς μετὰ τοῦ Διογένους λελυμένον αἰχμαλωσίας, καὶ ἡ Χρυσόπολις ἔσχε τὴν ἐκστρατείαν, καὶ αὐτίκα πῦρ ταῖς ἐκεῖσε οἰκίαις ἐνῆκεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀξίωμά τι κουροπαλάτου αὐτῷ ἐπηγγέλλετο, εἰ τὰ ὅπλα καταθεῖτο, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μετὰ τῶν τέκνων ἐξέπεμψεν, ἀλλ' ὁ βάρβαρος ἀπειθὴς ἦν. μεταπέμπεται τοίνυν ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ Ῥουσελίου Τούρκους ἐπὶ μισθῷ, ὁ δὲ μὴ ἀξιόχρεως ὢν πρὸς τὸν πόλεμον, λύει τὸν καίσαρα τῶν δεσμῶν, καὶ εὐφημίαις ἀναγορεύει βασιλικαῖς, οἰόμενος προσθήσεσθαί οἱ πολλούς. αἴφνης δὲ Τούρκων ἀναφανέντων, ὁ Ῥουσέλιος κατ' αὐτῶν βαρβαρικῇ θρασύτητι ἀπερισκέπτως ἐχώρησε, καὶ πολλοὺς μὲν οἱ Φράγγοι τῶν Τούρκων κατέβαλον, τοὺς δ' ἄλλους ἐτρέψαντο εἰς φυγήν, καὶ ἀκρατῶς ἐδίωκον. οἱ μὲν οὖν πλείους ὀπίσω που ἀπελείφθησαν, τῶν ἵππων σφίσι μὴ δυναμένων πρὸς τὸ πολὺ τῆς διώξεως. ὁ Ῥουσέλιος δὲ μετὰ τοῦ καίσαρος σὺν ὀλίγοις ἐπήλαυνον. ἤδη δὲ τῶν οἰκείων ἐκμακρυνθεῖσι πολύ, ἑτέρα πληθὺς ἀνεφάνη Τούρκων, εἰς πολλὰς πάνυ χιλιάδας ἀριθμουμένη, ὡς δ' ἐπῆλθον αὐτοῖς οἱ φανέντες, καὶ ἄκοντες αὐτοῖς συνερράγησαν, περικυκλωθέντες δ' ὑπὸ τοῦ πλήθους, καὶ τοὺς ἵππους ἀποβαλόντες, ἑάλωσαν ὅ,τε καῖσαρ καὶ ὁ Ῥουσέλιος. ἀλλὰ τὸν μὲν Ῥουσέλιον ἡ σύνευνος προλαβοῦσα ἐξεπρίατο, τὸν δὲ καίσαρα ὁ βασιλεὺς ἐλυτρώσατο. ὁ δὲ ἀπαγόμενος πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἐν τῇ Προποντίδι γενόμενος, κείρεται τὴν τρίχα καὶ μεταμφιέννυται τὴν στολήν, ῥάκος μοναχικὸν μεταβαλόμενος. ηὐλαβεῖτο γὰρ μή τι πάθοι πρὸς τοῦ αὐτανεψίου διὰ τὴν ἀνάρρησιν. ὁ δὲ Ῥουσέλιος λυθείς, ὡς εἴρηται, τῆς αἰχμαλωσίας, τὴν γυναῖκα μετὰ τῶν περιλειφθέντων Φράγγων λαβών, εἰς τὸ τῶν Ἀρμενιακῶν θέμα ἐχώρησεν, ἐν ᾧ δῆγε καὶ πρότερον. εἶλκε τοίνυν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ τὸν πρόεδρον Ἀλέξιον τὸν Κομνηνόν, νέον μὲν ὄντα, ἄνδρα δὲ γε συνετὸν καὶ δραστήριον. ὃς γενόμενος περὶ τὴν Ἀμάσειαν, δι' ἀπορρήτων δηλοῖ τοῖς Τούρκοις, ὡς εἰ κατασχόντες τὸν Ῥουσέλιον παραδώσουσιν αὐτῷ, πολλῶν αὐτοὺς ἐμπλήσει χρημάτων. φιλίαν οὖν ὑποκριθέντες ἐκεῖνοι πρὸς τὸν Ῥουσέλιον, κατέσχον τὸν ἄνδρα, καὶ πολλῶν αὐτὸν χρημάτων ἠλλάξαντο, ὃς αὐτίκα παρὰ τοῦ Ἀλεξίου δέσμιος ἀπήχθη πρὸς τὸ Βυζάντιον, καὶ σφοδρῶς αἰκισθεὶς ἐν πύργῳ δέσμιος κατεκλείσθη. σιτοδείας δὲ γενομένης ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως τούτου, ὥστε μὴ ὅλον μέδιμνον εἰς νόμισμα ἀποδίδοσθαι, ἀλλὰ παρὰ πινάκιον, ὃ δὴ μεδίμνου τὸ τέταρτον, εἰς ἐπώνυμον τῷ βασιλεῖ τὸ κοινὸν δυστύχημα ἐχρημάτισεν, ὡς καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο οὕτω τοῦτον καλεῖσθαι τὸν ἄνακτα, οὐ γάρ τις ἄλλως γνωριεῖ τοῦτον τοῖς περὶ αὐτοῦ λέγουσιν, εἰ μὴ τὸν Παραπινάκιον εἴπῃ. τρίτον δ' ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, τὸ τῶν Χρωβάτων ἔθνος, οὓς δὴ καὶ Σέρβους τινὲς καλοῦσιν, ἐκινήσατο, τὴν τῶν Βουλγάρων χώραν ὑποχείριον κατασχεῖν, ἀλλὰ μίαν καί τινα ταύτης κατασχόντες, πολλαῖς δὲ μάχαις καὶ φθορᾷ πολλῶν ἑκατέρωθεν, τῶν τε κατεσχημένων ἐξέπεσον, καὶ καταπολεμηθέντες, τῶν Ῥωμαϊκῶν ὁρίων ἐξώσθησαν, καὶ εἰς τὰ σφέτερα ἤθη μένειν ἠναγκάσθησαν. δοῦλος δέ τις τοῦ πατρὸς τούτου τοῦ αὐτοκράτορος, Νέστωρ ὄνομα, Βεστάρχης δὲ τὸ ἀξίωμα, δοὺξ τῶν παριστρίων προχει-

ὅτι ὁ βασιλεὺς τούρκους κατὰ τοῦ ῥουσελίου μετεπέμψατο, ὁ δὲ λύσας τὸν καίσαρα, βασιλέα ἀνεῖπε, καὶ συμμίξας τοῖς τούρκοις, αἰχμάλωτος καὶ αὐτὸς καὶ ὁ καῖσαρ ἑάλωσαν.

ὅτι ὁ καῖσαρ διὰ τὸ βασιλέα ἀναρρηθῆναι ἐκείρατο καὶ μετημφιέσατο.

ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀλέξιον ἔπεμψε κατὰ τὸν ῥουσέλιον.

ὅθεν ἐκλήθη παραπινάκης ὁ βασιλεύς.

περὶ τοῦ τῶν χρωβάτων ἔθνους.

περὶ τῆς ἀποστασίας τοῦ νέστορος.

τοῦ χειραδὰς, ἦρξεν ὅπλα κινεῖν κατὰ τοῦ βασιλέως. ὁμαιχμίαν γὰρ θέμενος μετά τινος ἀρχηγοῦ Πατζινάκων, ὃς ἐκαλεῖτο Τατοῦς, εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν παραγέγονε, καὶ παρενέβαλεν πρὸ αὐτῆς. καταθέσθαι δὲ τὰ ὅπλα τοῦ βασιλέως ἀξιοῦντος αὐτῷ, ἐκεῖνος ἕτοιμος εἶναι τοῦτο ποιῆσαι ἔλεγεν, εἰ αὐτῷ ὁ λογοθέτης ἐκδοθείη Νικηφόρος, ἢ τέως ἐκ μέσου γένοιτο, ὡς κοινὴ συμφορὰ καὶ κακὸν τῷ πολιτεύματι. τοῦτο δὲ τοῦ βασιλέως μὴ πείσοντος, ἀπανίσταται μὲν τῆς πόλεως, τὰ θρᾳκῶν δὲ καὶ τὰ μακεδόνων λῄζεται, καὶ ὅσα τοῖς τῆς Βουλγαρίας προσήκοντα, καὶ εἰς τὴν τῶν Πατζινάκων μεταχωρεῖ. υἱοῦ δὲ τεχθέντος αὐτῷ ἐκ τῆς ἐξ Ἀλανῶν Μαρίας, ἣν καὶ βασίλισσαν ἔστεψε, Κωνσταντῖνον αὐτὸν ὠνόμασεν ἐπὶ τῷ πατρί, καὶ βασιλικῶς ἐταινίωσε, καὶ στείλας πρὸς τὸν Λογγιβαρδίας ἡγεμονεύοντα Ῥομπέρτον, τὴν ἐκείνου θυγατέρα τῷ υἱῷ ἐμνηστεύσατο, ἣν καὶ ἀχθεῖσαν Ἑλένην μετωνόμασεν. ἐτέχθη δὲ τότε ἐν τῷ Βυζαντίῳ παιδίον, ἕνα ἔχον κατὰ τὸ μέτωπον ὀφθαλμόν, τραγοσκελές. τῶν μέντοι βαρβάρων τὴν ἑῴαν ληϊζομένων, καὶ οἷς ἐντύχοιεν ἔργον τιθεμένων μαχαίρας, φεύγοντες οἱ Ἀσιανοὶ τῇ Κωνσταντίνου προσῄεσαν. μηδενὸς δὲ προνοουμένου τοῦ κοινοῦ συμφέροντος (ὁ γὰρ βασιλεὺς περὶ λόγους ἠσχόλητο, καὶ ἰάμβους συντιθέναι πρὸς τοῦ Ψελλοῦ ἐδιδάσκετο) ἔνδεια σίτου ἐν τῇ πόλει ἐπέσκηψεν. ἵνα δὲ ἐμφαντικώτερον τὸ πάθος ἐκτραγῳδήσαιμι, λιμὸς ἦν ἄντικρυ τὸ κακόν, τῷ δὲ παρείπετο καὶ λοιμός, κἀκ τούτου συνοικίζων θάνατοι, καὶ οὗτοι συχνοί τε καὶ ἀλλεπάλληλοι, ὡς ἀδυνατεῖν τοὺς ζῶντας ταφῇ παραδιδόναι τοὺς θνήσκοντας. τοσοῦτοι γὰρ ἦσαν, ὡς πολλάκις πολλοὺς ἐν μιᾷ κλίνῃ ἐκφέρεσθαι, κἀν ταῖς ἀμφόδοις δὲ ἀτάφους κεῖσθαι πολλούς. ἐν τούτοις πάντα κατηφείας μεμεστωμένα διά τε ταῦτα, καὶ ὅτι καὶ ἀδίκως εἰσεπράττοντο ὑπὲρ τὸ ὑπήκοον. οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων ἐχόντων, οἱ τῶν ἑῴων ἀρχόντων προέχοντες συνελθόντες, ἀποστασίαν ὤδινον, καὶ τὸν κουροπαλάτην Νικηφόρον τὸν Βοτανειάτην εἰς βασιλέα προβάλλοντο, καὶ ἀνηγόρευσαν αὐτοκράτορα. τοῦτο τὸν βασιλέα θορύβου καὶ δέους ἐπλήρωσεν. ᾔδετο γὰρ ὡς ὑπερτερήσει ποτὲ τοῦ μ. στοιχείου τὸ ν. ἦν δὲ τῶν εὐπατριδῶν ὁ Βοτανειάτης, ἐκ τοῦ Φωκᾶ τὴν τοῦ γένους ἕλκειν σειρὰν νομιζόμενος. διακηρυκεύεται τοίνυν πρὸς τοὺς Τούρκους ὁ βασιλεύς, ἁδρὰς αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενος δωρεάς, εἰ τοὺς ἀποστατήσαντας συλλαβόντες, παραδοῖεν αὐτῷ. ὁ μὲν οὖν Βοτανειάτης ἤδη ὡς εἴρηται, βασιλείας αὐτῷ περιθέμενος καὶ σχῆμα καὶ ὄνομα, ἐφοίτα πρὸς τὸ Βυζάντιον. ἐξ ἑσπέρας δ' αὖθις ἑτέρας ἀποστασίας ἐπανέστη κλυδώνιον. ὁ γὰρ πρόεδρος Νικηφόρος ὁ Βρυέννιος δοὺξ Δυρραχίου τυγχάνων, ἐπεὶ μεμαθήκει ἀφαιρεθεὶς τὴν ἀρχήν, ἀφίσταται καὶ αὐτός, καὶ περιβάλλεται τὰ τῆς βασιλείας παράσημα, καὶ τοῖς ἐκεῖ παροῦσι δορυφορούμενος τάγμασιν, εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἄπεισιν, ἀφ' ἧσπερ καὶ ὥρμητο, καὶ τῷ ἀδελφῷ Ἰωάννῃ ἐκεῖ ἑνωθείς, πλῆθός τε στρατιωτῶν ἑκάστων ἐθνικῶν τε καὶ μακεδόνων πείσας συναραθῆναί οἱ, τῆς τυραννίδος ἀπήρξατο. περὶ δὲ τὴν τοῦ Βρυεννίου ὁ Θεοδωροκάνος συμμίξας, ἡττᾶταί τε καὶ ἁλίσκεται. προσερρύηκαν δὲ τῷ Βρυεννίῳ καὶ οἱ Ῥαιδεστηνοί, ἀλλὰ μέντοι καὶ οἱ οἰκοῦντες τὸ Πάνιον. ἤρχετο τοίνυν τῆς ἀποστασίας ὁ Βρυέννιος κραταιῶς, τὸν ἀδελφὸν κουροπαλάτην τιμήσας, καὶ στείλας σὺν δυνάμει πρὸς τὸ Βυζάντιον, ὡς αὐτίκα τοῦτο παραληψόμενον. ᾐώρητο γὰρ ἐλπίσιν, ὡς ὑπείληφε, τὸ τῆς λέγω χορείαν οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς αὐτὸν ὑποδέξονται

Υἱὸς ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐστέφθη μετ' αὐτοῦ.

Περὶ τοῦ τεχθέντος τερατώδους παιδίου.

Περὶ τοῦ ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτου γενομένου λιμοῦ καὶ λοιμοῦ.

Βοτανειάτης ὑπὸ τῶν ἑῴων ἀρχόντων βασιλεὺς ἀνερρήθη.

Ὅτι καὶ ἐκ τῆς δύσεως ὁ Βρυέννιος Νικηφόρος ἀποστασίαν ἐπεχείρησεν.

arma contra illũ cepit, & conspiratióne cum quodam Pazinacarum duce Tato inita, castra ante urbem imperatricem posuit. Monitus autem ab imperatore, ut ab armis discederet, id se facturum respondit, si Logotheta Nicephorus reipublicæ pestis, & clades populi sibi uel dederetur, uel è medio excederet. Eo ab Imperatore negato, relicta urbe, Thraciam & Macedoniam & his finitima Bulgariæ loca prædatus, ad Pazinacas se confert. Michael filium ex Maria Alana, quam Augustam appellarat, susceptum, Constantinum ob patris memoriam uocauit, & Imperij insignibus adornato Langobardiæ ducis Romperti filiam despondit, cui adductæ nomen Helenæ indidit. Ea tempestate Byzantij puer natus caprinis pedibus, uno oculo in fronte præditus. Barbaris autẽ Orientem uastantibus, & obuios quosque ferro trucidantibus, Asiani Constantinopolim cõfugerunt. Nemine autem bonum publicum curante (nam imperator studijs uacans, iambos scribere à Psello docebatur) urbanos annonæ penuria premere cepit, quam calamitatem ut euidentius & atrocius declarem, id malum fames fuit, eam pestis comitabatur. Vnde hominum interitus tantus & tam frequens est consecutus, ut uiuentes morientibus sepeliendis essent impares. Tot enim peribant, ut sæpe multi in uno lectulo efferrentur, multi in biuijs insepulti iacerent. Quare cum hac de causa, tum ob iniquas exactiones omnia luctu & mœrore plena erant. Eo rerum statu, Orientaliũ prætorum principes defectionem parturientes, Nicephorum Botaniatem prælatum cæteris, imperatorem salutant. Id Michaelẽ perturbationis & terroris cõpleuit. Canebatur enim, literam N, fore superiorem litera M. Erat autem Botaniates claro natus genere, atque à Phoca originem ducere putabatur. Imperator igitur per caduceatores ingenti promissa pecunia, à Turcis petit, ut seditiosos sibi tradant. Botaniates autem Imperatorio, ut dictum est, & nomine & habitu usurpato, Byzantium contendit. Sed & ab Occidente alia seditionis tempestas extitit. Nam Nicephorus Bryennius Dyrrachij dux quum sibi abrogatam esse dignitatem cognouisset, & ipse deficit, Imperij insignibus arreptis, & legionum quas ibi habebat custodia munitus, Adrianopolim petit, unde ortus erat: ubi fratre Ioanne adiuncto, & militibus gentilibus & Macedonibus multis ad se pellectis, tyrannidem auspicatur. Theodotocanus autem cum parte copiarũ illius congressus, & uincitur & capitur. Quin & Rædestini & Panij incolę, ad Bryennium confluxerunt. Itaque defectionem nauiter urgens, fratrem Curopalatem designatum cum copijs Byzantium misit, quasi id statim capturus esset. Eam enim spem alebat, se à senatu

Constantinum Michaelis Ducæ filium et sponsa Helena.

Monstrum.

Pestilẽtia et fames.

Nicephorus Botaniates regnum affectat.

Nicephori Bryennij seditio.

tam ex Logothetæ Nicepbori odio, quàm ob Michaelis ſimplicitatem, obuijs (quod dicitur) ulnis, ſuſceptum iri. Verum res illi nō ex animi ſententia ceſſerunt. Nam ij quos miſerat, Blachernis mœnia adorti, leuia quidem prælia fecerunt, ſed nihil profecerunt. Vnde per pontem in obuerſam urbi continentem progreſſi, ædificia incenderunt, atq; inde Athyram redierunt. Imperator in tantis undiq; malis Ruſelio uinculis ſoluto, & uerbis & pecunia delinito perſuadet, ut cū Alexio Comneno præſide, qui copijs Byzantinis præerat, Bryennij fratrem Ioannem inuadat. Sed Ioannes ea re maturè cognita, fuga ſalutem quęſiuit. Multi tamen Macedones, qui ibi relicti erant, partim cæſi, partim capti ſunt. Interea Pazinacarum multitudo Adrianopolim aggreſſa, caſtris poſitis agros ſuburbanos uaſtat, à quibus Bryennius pecunia data impetrauit, ut ab urbe recederent. Ruſelius uerò fratrem eius Ioannem Cyzicum inuadĕrem, ac gentem illam ſubigere conātem adeptus, prælio uictum profligauit. Ioanne Xiphilino Patriarcha in æternas manſiones tranſlato, cum Eccleſiam annos XI & menſes VII pauiſſet: Patriarcha deſignatus eſt Coſmas Monachus, ineruditus ille quidem, ſed omnis generis uirtutibus ornatus, qua de cauſa etiam ab imperatore in maximo precio habebatur. Cęterum Botaniates legionibus è diuerſis gentibus conflatis, Turcas etiam ſibi conciliauit, quorum Cutlumus dux erat, Perſa illuſtris, qui cum Sultano, cui genere propinquus erat, de regno contendebat, iamq; ad arma res ſpectabat. Id Chaliphę, cuius apud illos maxima erat autoritas, ut qui à Mahumeto ortum ſumere putaretur, magnū dolorē attulit, ſi inter ipſos bella ciuilia orirentur, & quauis moris non eſſet, ut ſuo loco excederet, ac in publico uerſaretur: tamē inſtituto contēpto, ad eos abit qui de regno litigabant, eisq; perſuadet, ut omiſſo bello Sultanus principatū ſuū integrū teneat, cognatoq; omni ope præſto ſit, ut Romanis prouincijs ſubactis imperet. Iis pactionibus firmatis, Cutlumus Romanā ditionem ingreſſus Botaniatæ operam nauat, qui iuſtis copijs inſtructus Nicæam occupare properabat, iam enim præſidiarij milites prodita urbe ultrò ſe cum ipſo coniunxerant, & à magna urbe indies aliqui ad illum confluebant. Ita rebus ex ſententia ſuccedentibus, Botaniates in urbe principe, frequentiſsimo conuentu plebis, primorum ex magiſtratibus, & ſelectorum ſacerdotum, celebri Euangeliſmi feſtiuitate, imperator appellatur, Antiocheno patriarcha Æmiliano, & Metropolitano Iconij autoribus. Igitur Reipublicæ primores tributim diuiſi, & phalangis inſtar conglobati, Regiam Orienti obuerſam inuadunt, eamq́ue præſidio ſuorum militum impoſito firmant.

Ioānes Bryennius à Ruſelio profligatur.

Pazinocæ.

Coſmas Xiphilino ſuccedit.

Cutlumus Perſarum princeps Boiatæ conctos.

Botaniates Imperator creatur.

διὰ τὴν πρὸς τὸν λογοθέτην Νικηφόρον ἀπέχθειαν, καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἀφέλειαν, ἀλλ᾽ οὐκ ἦν τὸ σκοπὸν αὐτῷ καὶ τὰ πράγματα ἀπηντήκασιν. ἐπελθόντες γὰρ οἱ σταλέντες τῷ τείχει τῶν Βλαχερνῶν, ἀκροβολίσαντο μὲν, ἤνυσαν δ᾽ οὐδέν. ὅθεν διὰ τῆς γεφύρας διαβάντες εἰς τὴν ἀντιπέραν τῆς πόλεως ἤπειρον, τὰς ἐκεῖ τυγχανούσας οἰκοδομὰς παρέδωκαν τῷ πυρί, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἀθύραν ὑπέστρεψαν. ὅτε δ᾽ ὁ βασιλεὺς περιστατούμενος πάντοθεν, τὸν Ῥουσέλιον λύει τῶν δεσμῶν, καὶ ῥήμασι καὶ χρήμασι τὸν ἄνδρα ἐκμειλιξάμενος ἐπελθεῖν πείθει τῷ τοῦ Βρυεννίου ὁμαίμονι μετὰ τοῦ πρόεδρου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ στρατηγοῦντος τῶν τῆς βασιλευούσης τῶν Βυζαντίων προσόντων δυνάμεων. ὁ μαθὼν ὁ τοῦ Βρυεννίου ἀδελφὸς, ἔφθη διαδράς. τῶν Μακεδόνων μέντοι καταληφθέντων πολλοὶ, οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δὲ ἑάλωσαν. ἐν τοσούτῳ δὲ καὶ Πατζινάκων πλῆθος ἐπῆλθε τῇ Ἀδριανουπόλει, καὶ περὶ ταύτην παρεμβαλόντων, τὴν περὶ αὐτὴν ἐληΐζοντο χώραν, οὓς ὁ Βρυέννιος δεξιωσάμενος χρήμασι, μεταστῆναι τῆς πόλεως ἔπεισε. μετὰ δ᾽ ὀλίγα τὴν Κύζικον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀπελθόντι, καὶ παρασκευαζομένῳ ὑπαγαγέσθαι σὺν ἐκείνῳ, ὁ Ῥουσέλιος ἐντυχὼν, ἐτρέψατο τῷ κράτει αὐτοῦ. ἄρτι δὲ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Ξιφιλίνου πρὸς τὰς αἰωνίους μεταθεμένου μονὰς, ὃς δέκα ἐνιαυτοὺς ἐφ᾽ οἷς καὶ μῆσιν ἑπτὰ τῆς ἐκκλησίας ποιμαίνοντος, προχειρίζεται πατριάρχης Κοσμᾶς μοναχὸς, λόγοις μὲν οὐχ ὁμιλήσας, ἀρεταῖς δὲ παντοίαις κοσμούμενος, καὶ διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τοῦ βασιλέως ἐξόχως τιμώμενος. ὁ μέντοι Βοτανειάτης ἐκ διαφόρων γενῶν ἑαυτῷ περιποιούμενος τάγματα, καὶ Τούρκους προσεταιρίσατο, ὧν ἐξῆρχεν ὁ Κουτλουμοὺς, τῶν παρὰ Πέρσαις τυγχάνων περιφανῶν, ὃς τῷ Σουλτὰν τῷ γένει προσήκων περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῷ διεφέρετο, καὶ πρὸς πόλεμον ἤδη χωρεῖν ἠρεμάζοντο. τὸν τοῦ χαλιφᾶ ἀπαγγελθῆναι (οὗτος δὲ παρ᾽ αὐτοῖς ὑπερβαλλόντως τετίμηται, ὡς ἐκ τοῦ γένους τοῦ Μαχουμὲτ κατάγεσθαι νομιζόμενος) εἰς ἀγωνίαν ἐνέβαλεν, ἵνα μὴ παρ᾽ αὐτοῖς ἐμφύλιος γένηται πόλεμος. αὐτίκα τοίνυν ὁ καὶ τὰ οἰκεῖα διατελεῖν μὴ ἐξιέναι τῷ χαλιφᾷ, μηδὲ δημοσιεύειν νενόμισται, ἐκεῖνος τὸ ἔθος καταφρονήσας, ἔξεισι καὶ ἄπεισι πρὸς τοὺς περὶ τῆς ἀρχῆς ἀντερίζοντας, καὶ πείθει τούτους, τῆς μὲν μάχης ἀφέξασθαι, τὸν δὲ Σουλτὰν ἔχειν μὲν τὴν οἰκείαν ἀρχὴν ἀνεκφοιτήτην (?), συναίρεσθαι δὲ τῷ συγγενεῖ παντοίως, ἐν κατασχέσει γενέσθαι χώρας ῥωμαϊκῆς, καὶ ταύτης ἄρχειν. ὧν τούτοις γενομένων ἐκείνοις συμβάσεων, ὁ Κουτλουμοὺς εἰς τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο, καὶ τότε τῷ Βοτανειάτῃ συνεστρατεύετο. εἶχεν οὖν στρατιὰν ἀξιόλογον ὁ Βοτανειάτης μεθ᾽ ἑαυτοῦ, ἐσπούδαζε δὲ τὴν Νίκαιαν καταληψάσθαι. ἤδη γὰρ προὔδωκαν οἱ ἐν τῇ πόλει αὐτὴν παρὰ τῶν τεταγμένων αὐτῇ εἰς φυλακὴν, κἀκεῖνοι ἐθελονταὶ αὐτῷ προσεχώρησαν, ἐκ δὲ τῆς μεγάλης πόλεως δὲ πολλοὶ καθ᾽ ἑκάστην προσερρύησαν αὐτῷ. οὕτω μὲν οὖν τῷ Βοτανειάτῃ τὰ ἐς ῥοῦν ἐχώρει τὰ πράγματα, ἐν δὲ τῇ τῶν πόλεων ὑπερεχούσῃ πεπληθυίᾳ συνελθόντων τό, τε δημοτικὸν ταύτης, καὶ τὸ ὑπερέχον ἐν ἄρχουσιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κεκληρωμένων τὸ ἐκκρίτον, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ πανηγύρεως, αὐτοκράτορα τὸν Βοτανειάτην ἀναγορεύουσι, προεξάρχοντος τοῦ τοιούτου συλλόγου τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας, τοῦ καλουμένου Αἰμιλιανοῦ, καὶ τοῦ μητροπολίτου Ἰκονίου. διαιρεθέντες οὖν κατὰ φρατρίας τῆς πολιτείας οἱ ἔξοχοι, καὶ κατὰ φάλαγγας συνασπίσαντες, ἐπίασι τῷ ἀνακτόρῳ τῷ πρὸς τὸν ἀνίσχοντα ἥλιον, καὶ τούτου κρατήσαντες, στρατιώτας οἰκείους ἐπιστῆσαν ἐν αὐτῷ φυλακήν.

ὅτι ὁ λογοθέτης [illegible] ὑπὸ ῥωμαίων ἀποστάντων κατὰ τοῦ βρυεννίου.

περὶ [illegible] χῶν.

ὅτι οἱ τέρκοι τὰς ῥωμαίων κατέσχον χώρας ἐν τῇ ἑῴᾳ [illegible].

ὅτι ὁ [illegible] τοῦ [illegible] ἐλαύνων.

ὅτι ὁ [illegible] βοτανειάτην, καὶ τὸν [illegible] ἀνηγόρευσαν.

τὴν δὲ

τὸν δὲ βασιλέα σὺν τῇ βασιλευούσῃ Μαρίᾳ καὶ τῷ υἱῷ εἰς τὰ ἐν Βλαχέρναις καταπεφευγότα ἀνάκτορα, καθαιροῦσι τῆς βασιλείας, καὶ ῥάκος ἀμφιεννύουσι μοναχοῦ, καὶ πρὸς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου ἀπάγουσιν, ἐκλελοιπότα τῆς βασιλείας ἐν ἔτεσιν ἓξ καὶ μησὶ τοσούτοις. τοῦτο δὲ τὸ σάββατον γέγονεν, ἐν ᾧ τὴν ἐκ νεκρῶν ἔγερσιν τοῦ Λαζάρου θαυματοποιίαν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν πανηγυρίζειν ἡ ἐκκλησία παρείληφε. τοῦ γοῦν Μιχαὴλ οὕτω τῆς βασιλείας ἐκπεπτωκότος, ἀπραγμάτευτον εὗρε τὴν αὐταρχίαν ὁ Βοτανειάτης, καὶ ᾔει πρὸς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων. ὁ μέντοι Νικηφόρος ὁ λογοθέτης ἐπὶ Ῥουσέλιον ἐν Ἡρακλείᾳ σκηνούμενον, τὴν πόλιν ὑπεξελθὼν προσεχώρησεν. οἱ δ᾽ ἐν τῇ πόλει τὸν Μιχαὴλ καταστασιάσαντες, ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις βασιλέως χηρεύοντα συντηρήσαντες τὰ βασίλεια, τῷ Βοτανειάτῃ ἀπεσήμαναν καὶ ἐλθεῖν ἐπέσπευδον. ὁ δὲ ἕνα τῶν οἰκείων δούλων προπέμψας, τὸν Βορίλαν φημί, καὶ δι᾽ αὐτοῦ κατασχὼν τὰ ἀνάκτορα, ἐπικατέλαβεν ἐκεῖνος μετ᾽ οὐ πολύ.

ἔτει ὁ Βοτανειάτης βασιλείας ἐδράξατο.

Michaelem uerò qui cum uxore Maria & filio in Blacherniam Regiam confugerat, erepto Imperio lacerna'que monastica inducta, in Studij monasterium abducunt, cum Imperium annos sex & menses totidem tenuisset. Id eo sabbatho actum, quo Ecclesia, more à maioribus accepto, domini & seruatoris nostri mirabilem ex mortuis resurrectionem celebrare solet, Michaele ad hunc modum pulso, Botaniates imperio citra negocium potitus, ad urbem proficiscitur. Verùm Nicephorus Logotheta clàm egressus ad Ruselicum Heracleæ statiua habentem, se contulit. Vrbani uerò qui Michaelem pepulerant, asseruata Regia per triduum principe destituta, Botaniatem per literas monent, ut properè ueniat. Is igitur Borila ministro misso, qui illam occuparet, ipse haud multò pòst est consecutus.

Michael ex Imperatore fit Monachus.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ τοῦ Βοτανειάτου.

Ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις ὁ Βοτανειάτης ἐγένετο, ἀναδεῖται μὲν τὴν μεγάλην τρίτην παρὰ τοῦ πατριάρχου ταινίᾳ βασιλικῇ, καὶ πρῶτον ἅπασι παρέχει τὸ φιλοτίμημα, τὰς εἰς τὸ δημόσιον ἀπάντων κοινῶς ὀφειλὰς ἐκτεμὼν ἀπροσδιορίστως, καὶ χρεωκοπίαν τοῦτο διατάγματι μεγαλοπρεπῶς ἐργασάμενος. ἐπὶ δὲ τῷ Βρυεννίῳ μὲν τὴν ἑσπέραν ἐχομένῳ τῆς τυραννίδος, στέλλει τοὺς ἀπαγγέλλοντας τὴν τοῦ καίσαρος ἀξίαν αὐτῷ δοῦναι, εἰ τῆς τυραννίδος ἀπόσχοιτο, καὶ τοῖς αὐτῷ συνηραμένοις τὰς τιμὰς ἐπιβεβαιῶσαι, αἷς αὐτοὺς ἐκεῖνος ἐτίμησεν. ὁ δὲ σφόδρα τῆς βασιλείας ἐφίετο καὶ ἀνένδοτος ἦν. πάλιν οὖν ἑτέρα πρεσβεία καὶ μετὰ ταύτην τρίτη. ὁ δὲ ὑπερηφανεύετο, καὶ οὐδὲ μὲν τὰ τῶν πρέσβεων νόμιμα τοὺς πρέσβεις ἐδέχετο, ἀλλ᾽ ἀτίμως αὐτοὺς ἀπεπέμπετο. ὡς οὖν οὐδὲν εἰρηνικὸν αὐτὸν ἔγνω ὁ βασιλεύς, καὶ ἄκων πρὸς μάχην ἀπεδύσατο, καὶ τὸν Κομνηνὸν Ἀλέξιον τετιμηκὼς νωβελίσσιμον, καὶ προχειρισάμενος μέγαν δομέστικον, καὶ τῶν ῥωμαϊκῶν αὐτὸν δυνάμεων προστησάμενος, κατὰ τοῦ Βρυεννίου ἐξέπεμψεν. ὃς τούτῳ συμβαλών, κατά τι χωρίον Καλαβρύην λεγόμενον, διὰ τὸ παραῤῥέοντα τὸν τόπον βρύειν ὑδάτων πολλῶν τε καὶ ἀγαθῶν, ῥᾳδίως τῆς ἐκείνου περιεγένετο στρατιᾶς, καὶ τῶν μὲν πεσόντων, τῶν δὲ φυγόντων, εἷλε μονωθέντα τὸν τυραννήσαντα, καὶ τοῦ φωτὸς τὸν δείλαιον ἀπεστέρησε, καὶ εἰσάγει τυφλὸν εἰς τὴν βασιλεύουσαν. καὶ ἡ μὲν τοῦ Βρυεννίου εἰς τοῦτο τέλος κατέληξεν ἐπανάστασις. ἐπανέστησαν δὲ καὶ οἱ Βάραγγοι τοῦ βασιλέως, ἀνελεῖν αὐτὸν μελετήσαντες. ἀντιταξαμένης δὲ αὐτοῖς χειρὸς ἑτέρας ῥωμαϊκῆς, εἰς ἱκεσίαν ἐτράποντο, καὶ συγγνώμης ἐπέτυχον. ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς ὁμοζύγου τετελευτηκυίας, πολλαὶ μὲν ἐμνηστεύοντο παρθένοι, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἡ τοῦ βασιλέως τοῦ Δούκα θυγάτηρ Ζωή. ὁ δέ, ἢ τῇ βασιλίδι Εὐδοκίᾳ ἤθελεν ἀγαγέσθαι, ἢ τὴν ἐξ Ἀλανῶν Μαρίαν, τῇ ἐπὶ πρὸ αὐτοῦ συνοικήσασαν. ἀλλὰ γοῦν τῇ Εὐδοκίᾳ μετεκαλέσατο. ἡ δ᾽, ὡς λόγος, οὐκ ἀπηνήνατο, ἐκωλύθη δὲ πρὸς τοῦτο ὁ βασιλεὺς παρά τινων μοναχῶν. καὶ ἄγεται τὴν βασιλίδα Μαρίαν, τὴν ἐπὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ συνοικήσασαν, οὐδὲν ἧττον παρανομήσας,

ἐκεῖ ὁ Βρυέννιος τυραννῶν ἑάλω καὶ ἐτυφλώθη.

ἐπανάστασις τῶν Βαράγγων.

ὅτι τὴν πρὸ αὐτοῦ βασιλέως γυναῖκα ἔγημεν ὁ Βοτανειάτης.

IMPERIVM NICEPHORI Botaniatæ.

Botaniates cum in regiam peruenisset, à Patriarcha, magno tertio die coronatur, ac primùm illud liberalitatis specimen edidit, ut quicquid fisco deberetur, id uniuersum citra exceptionem aboleret, ac nouas tabulas illustri edicto institueret. Bryennio uerò, qui adhuc in Occidente tyrannidem tenebat, per legatos Cæsaris honorem pollicetur, si tyrannide abstineat, & adiutoribus eius, honorum quos iam ab illo accepissent, cõfirmationem. Sed cum ille imperij cupiditate æstuans, non cederet, atque alteram & tertiam legationem superbè repudiasset, legatis aliter quàm moris est, exceptis, & cũ ignominia dimissis: desperatis quietis cõditionibus, inuitus bellũ suscepit, & Cõnenũ Alexiũ Nobilissimi titulo ornatũ, & magnũ Domesticũ designatũ, præfectumq́; Romanis legionibus, contra illum misit. Is cum eo congressus, in loco qui à frequentibus bonæ aquæ scaturiginibus Calabrya dicitur, illius exercitu facilè superato, tyrannum alijs cæsis, alijs fugatis destitutum, cœpit, ac misersum hominem cæcatum in Vrbem perduxit. Hunc Bryennij motus exitum habuit. Sed & Barangi Imperatorem per seditionem interficere conati, ab alia Romana manu oppressi, conuersi'que ad preces, ueniam impetrarunt. Cum autem Botaniatæ uxor obijsset, multæ uirgines, quamuis efflœto Imperatori offerebantur, ac præ cæteris Constantini Ducæ filia Zoe. Verùm illi placebat, aut Imperatricem Eudociam ducere, aut Mariam decessoris sui coniugem. Misit igitur ad Eudociam, quæ cum (ut fertur) coniugium non recusaret, monachis quibusdam uetantibus, Mariam imperatricem ducit, in quo nihilo rectius fecit,

Nouæ tabulæ.

Bryennius dum imperium cupit, oculos amittit.

Alexius Cõnenus digni tatibus ornatus rē be ne gerit.

Barangorũ motus.

Botaniates Mariam uxorem ducit, uiuente marito.

ὡς ὄψιν ἐλεύσεται τῷ βασιλεῖ, προσληφθήσεται καὶ πάντας παραγκωνίσει. ὑποτίθεται τῷ Βοτανειάτῃ, ἀμυθήτων εὐπορεῖν χρημάτων τὸν λογοθέτην, καὶ ταῦτα τῷ βασιλικῷ χρῆναι προσαχθῆναι ταμείῳ. στέλλεται γοῦν ὁ στραβορωμανός, μέγας ἑταιρειάρχης τότε γενόμενος, ἐρωτήσων τὸν ἄνθρωπον, ὅπῃ αὐτῷ τὰ χρήματα ἐγκέκρυπται· οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα, ὡς καὶ διαβεβαιοῦνται τῇ τοῦ λογοθέτου περιουσίᾳ ὁ λόγος περιηγγέλλετο, πείθουσι τὸν στραβορωμανόν, αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον ἐκ τρόπου παντός. ὃς καὶ γενόμενος ἐν τῇ νήσῳ ἐν ᾗ περιώριστο, ἐπίεζε τὸν ἄνδρα οὕτω σφοδρῶς, ὡς ἐν αὐταῖς ταῖς βασάνοις ἀποψῦξαι, καίτοι ὑπισχνούμενον, ὡς πάντα δείξει ἐν ἐγγράφοις, εἰ τὸν ἐτασμὸν διαφεύξοιτο. ὁ μὲν οὖν οὕτως ἀπόλωλεν, οἱ δὲ κομνηνοὶ ὁ ἰσαάκιος καὶ ὁ ἀλέξιος ὑπερβαλλόντως παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐτιμῶντο, καὶ ἐστέργοντο, καὶ διαδόχους αὐτοὺς τῆς βασιλείας ὠνόμαζε. διὸ καὶ παρὰ τῶν περὶ τὸν Βοτανειάτην σφοδρῶς ἐβασκαίνοντο, καὶ μᾶλλον παρὰ τῶν εἰρημένων δύο δούλων αὐτοῦ, οἳ καὶ πρὸς ἐκεῖνον τοὺς ἄνδρας διέβαλλον, ὡς τυραννίδα μελετῶντας, καὶ τὴν εἰς αὐτοὺς τοῦ βασιλέως διάθεσιν ὑπορύττειν τε καὶ περιστέλλειν. ὃ γνόντες ἐκεῖνοι, καὶ μή τι πάθωσι δεδιότες, ὡς δὲ λόγος, καὶ πάλαι περὶ ἑαυτοὺς τὸν τῆς βασιλείας τρέφοντες ἔρωτα, καὶ ἄλλοις οἷς ἐθάρρουν, τὸ βούλευμα κοινωσάμενοι, ἐξῆλθον τῆς πόλεως, καὶ τὴν πόλιν Ἀδριανοῦ καταληφθέντες, ὡς ἑαυτοὺς τὸ στρατιωτικὸν ξύμπαν σχεδὸν ἐπεσπάσαντο, καὶ ἀναγορεύεται βασιλεὺς ὁ ἀλέξιος, τοῦ μείζονος προτιμηθεὶς ἀδελφοῦ, ὅτι τε προσῳκειοῦντο τούτῳ μᾶλλον ὡς στρατηγικωτέρῳ οἱ στρατιῶται, καὶ ὅτι ἀποδοχῇ τε καὶ ὑποσχέσεσι παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν μεθειλκύσθησαν. οὕτως οὖν ἀναρρηθεὶς ὁ ἀλέξιος, καὶ τοῦ ἰσαακίου μή τι λίαν πρὸς τὴν ἀνάρρησιν δυσχεράναντος, τὴν βασιλίδα καταλαμβάνει, καὶ πρὸς πολιορκίαν ἡτοίμαστο. ὁ δὲ Βοτανειάτης τοῖς τείχεσιν ἐπέστησε φύλακας. ἦσαν δὲ παρά τινα πύργον πρὸς τῇ πύλῃ τῆς πόλεως ἣ Χαρσίου καλεῖται φυλάσσοντες νέμιτζοι (ἔθνος δ᾽ οἱ νέμιτζοι κελτικόν) οὗτοι λάθρα τοῖς περὶ τοὺς κομνηνοὺς ἐκοινολογήσαντο περὶ προδοσίας τῆς πόλεως. ἕωθεν οὖν κατὰ τὴν μεγάλην πέμπτην τῆς ἑβδομάδος τοῦ σωτηρίου πάθους τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, οἱ μὲν περὶ τοὺς κομνηνοὺς τῷ κατ᾽ ἄντικρυ τοῦ παρὰ τῶν νεμίτζων κατεχομένου πύργου ἐξωτέρῳ τείχει προσέβαλον, κατὰ συνθήματα· οἱ δὲ ἐφεστῶτες αὐτῷ τοὺς προσβάλλοντας ἔβαλλον, καὶ ἀπεῖργον τοῦ προσιέναι ἐγγύς. ὡς δ᾽ ὑπὸ τῶν νεμίτζων ἐκ τοῦ πύργου οἱ ἐν τῷ τείχει ἐβάλλοντο, μὴ οἷοί τε ὄντες καὶ πρὸς τοὺς ἐκτὸς ἀνθίστασθαι, καὶ πρὸς τοὺς ἐντὸς ἀπομάχεσθαι, ἐξ ὑπερδεξίων εἰς αὐτοὺς ἀκοντίζοντας, ἐνέδοσαν τῆς ὁρμῆς. οἱ δὲ τειχομαχοῦντες, κλίμαξιν αὐτίκα πρὸς τὸ τεῖχος ἀνέβησαν, καὶ τὰ κλεῖθρα τῶν πυλῶν διατεμόντες πελέκεσιν, ἄνετον τοῖς συνομόταις παρέσχον τὴν εἴσοδον. ὅπερ ἰδόντες οἱ τὸν ἐντὸς τηροῦντες περίβολον, σύγκλυδες ἄνθρωποι, καὶ πολέμων οἱ πλείονες ἀδαεῖς, ἢ μᾶλλον δὲ ἀγοραῖον ἀθροισθέντες καὶ πλῆθος δημοτικόν, οἱ μὲν κατιόντες ᾤχοντο, οἱ δὲ καὶ ἑαυτοὺς ἐπισφαλῶς κατακρημνίζοντες, ἔφευγον. ὅθεν κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν, καὶ τὸν ἐντὸς περίβολον οἱ περὶ τοὺς κομνηνοὺς παρειλήφασι, καὶ τὰς τούτου πύλας ὁμοίως ἀναπετάσαντες, βατὴν τὴν πόλιν παντὶ παρέσχοντο, καὶ αὐτίκα πρὸς διαρπαγὴν χρημάτων οἱ εἰσελθόντες ὡρμήκασι, σύμμικτον πλῆθος ἐκ Θρᾳκῶν τε καὶ Μακεδόνων, καὶ Ῥωμαίων ἄλλων καὶ

περὶ τῶν κομνηνῶν ἡ αὐτῶν ἀποστασία ὑφορωμένη, ὅπως δὲ οἱ κείνων ἐφορῶνται, ἡ δὲ βασιλεία ἐγγύς χον.

ris conspectum ueniret, assumeretur, atque omnes loco moueret: imperatori dicunt, hominem immensam habere pecuniam, eamque in fiscum esse referendam. Igitur Straboromanus, tum magnus sodalitatis princeps, mittitur, qui hominem rogaret, ubi ea occultaretur: cui ijdem persuadent, ut eum omnibus modis tollat. Is igitur in insulam peruectus, miserum ita torsit, ut in quæstionibus expirarit: quamuis promitteret, se scripto expositurum omnia, si quæstionibus liberaretur. Ac ille quidem ita perijt. Comneni uerò Isaacius & Alexius ab Imperatore supra modum & honorabantur, & diligebantur, & imperij successores nominabantur. Qua de causa aulicorum & in primis duorum seruorum, quos diximus, obtrectationibus fuere obnoxij qui eos apud illum criminati sunt quasi regnum cogitarent, & Imperatoris erga illos affectum clàm uellicarunt & exulcerarunt. Quo illi cognito, ueriti ne quid in se grauius consuleretur, &, ut fama est, regni cupiditate iam olim æstuantes, communicato cum ijs quibus fidebant, consilio, urbe excedunt, & Adrianopoli occupata, uniuersas penè legiones ad se attrahunt. Alexius autem salutatur imperator, natu maiori fratri prælatus, cùm quod ob rei militaris peritiam exercitibus charior erat, tum quòd familiarium studija & pollicitationibus commendatus. Is igitur sic declaratus, Isaacio non admodum ægrè ferente, urbem imperatricem, ad obsidionem paratus, inuadit. Botaniates uerò custodes in mœnibus collocat. Erant autem in turri quadam ad urbis portam Charsiam custodes Nemitzi, gens Gallica, ij clàm cùm Comnenis de proditione egerunt. Mane igitur in magna quinta septimanæ salutaris passionis seruatoris nostri, Comneni in murum exteriorem è regione turris illius, quam Nemitzi tenebant, ex composito fecerunt impetum, quoa subeuntes telis arcebant defensores. Vt autem à Nemitzis, ij qui in muris erant, ex turri petebantur, nec simul & externis & internis hostibus è superiore loco iaculantibus resistere poterant, impetum remiserunt. Qui uerò mœnia oppugnabant, scalis statim muro conscenso, portarumque claustris bipennibus perfractis, liberum coniuratis ingressum patefecerunt. Quo ij uiso, qui interiora mœnia tuebantur, confusanea turba, & belli plerique rudes, ac potius ex circumforaneis collecti plebeiaque multitudine: alij descendere, alij secum periculo præcipitare, ac fugam capessere. Itaque Comnenij etiam interiora mœnia defensoribus planè uacua occupant, eorumque portia iisdem patefactis, cuius in Vrbem aditum aperiunt, statim ad direptiones se conuertentes, quippe turba permixta ex Thracibus, Macedonibus, Romanis, atque alijs

Comneni uel ex ambitione uel calumniæ metu regnum affectant.

Alexius imperator salutatur.

Byzantium proditione Nemitzorū occupatum & direptū.

Barbaris constans, nihilo melius quàm hostes, erga populares affecti. Nam ad effusionem sanguinis malum processit, & uirgines Deo consecratæ impiè pollutæ sunt, & matronæ uiolatæ, & templa ornatu spoliata, nec à sacrosanctis cratenibus temperatum, sed homines audacissimi, hos etiam & phialas incruentæ & terribilis uictimæ plenas diripuerunt, sanctis humi effusis. Senatores quoque obuios mulis detraxerunt, nonnullos detractis uestibus seminudos & pedites in uicis reliquerunt. Hæc per totum diem acta sunt, ac malum usque ad Bouem publicè ac sine discrimine uagatum est, iam'que nonnulli ad Philadelphium & ultrà procurrerant, Comneni'que omnibus ad manubias discurrentibus, soli cum exiguo numero relicti: cum ad Taurum peruenissent, non sunt ausi ulterius progredi, ita iustis nudati copijs, ut si qui eos aggressi essent, facilè capti ac uincti Botaniatæ traditi essent. Sed diuinum decretum euertiam non poterat. Quamobrem Botaniates Comnenorum ingressu cognito, palatio statim relicto, temere'que abiectis purpureis calceis, Peribleptæ monasterium ingressus, cuius post Romanum Argyrum imperatorem, secundus conditor uocabatur, coma rasa, mutata'que ueste, lacernam monasticam induit. Vbi cum aliquandiu uixisset, puluere puluerí restituto sepelitur. Comneni autem obsistente nemine Regiam ingressi sunt citra laborem, plana & expedita uia. Tale fuit eorum initium, talis in urbem imperatricem ingressus, talia Imperij auspicia.

Botaniates fit monachus.

βαρβάρων συνεστηκὸς, οὐδὲν ἧττον πολεμίων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους διετέθειντο. καὶ μέχρι γὰρ ἐκχύσεως αἱμάτων προεχώρησε τὸ κακὸν, καὶ παρθένοι δὲ τῷ Θεῷ καθιερωμέναι ἀσεβῶς ἐμιάνθησαν, καὶ γυναῖκες ἀνδράσι συνεζευγμέναι πρὸς βίαν ὑβρίσθησαν, καὶ θεῖοι ναοὶ τὸν κόσμον αὐτῶν ἐσυλήθησαν, καὶ οὐδὲ τῶν ἁγίων ἱερατείων ἀπείχοντο. ἀλλὰ καὶ τούτους οἱ παντόλμοι καὶ τὰς ἱερὰς φιάλας τῆς ἀναιμάκτου καὶ φρικώδους θυσίας πλήρεις διήρπαζον, ἐκχέοντες τὰ ἅγια ἐπὶ γῆς. καὶ ὅσοις δὲ τῆς γερουσίας συνέβη καταντῶντας τῶν ἡμιόνων αὐτῶν, ἐνίους δὲ καὶ ἐκδύοντες, ἐν μέσαις ταῖς ἀγυιαῖς εἴων ἡμιγύμνους τε καὶ πεζούς. καὶ ταῦτα καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπράττετο, καὶ τὸ δεινὸν ἄχρι τοῦ Βοὸς ἐπεφοίτα γενόμενον, κοινόν τε καὶ πάνδημον, ἔνιοι δὲ καὶ μέχρι τοῦ Φιλαδελφίου καὶ προσωτέρω ἐπιδραμόντες. οἱ δὲ Κομνηνοί, εἰς τὴν προνομὴν σκεδασθέντων πάντων, μόνοι σὺν ὀλιγοστοῖς σφόδρα τοῖς περὶ αὐτοὺς κατελήφθησαν, ἕως τοῦ Ταύρου γενόμενοι, προσωτέρω ἀπιέναι οὐκ ἀπεθάρρουν. τοσοῦτον γὰρ ἐψίλωντο ἀξιομάχου δυνάμεως, ὡς εἰ τότε τούτοις ἐπῆλθόν τινες, ῥᾷον ἂν εἷλον αὐτοὺς, καὶ δεσμίους τῷ Βοτανειάτῃ προσήγαγον. ἀλλὰ τὸ δόξαν ἤδη Θεῷ μεταποιῆσαι οὐκ ἦν. ὅθεν ὁ μὲν Βοτανειάτης μαθὼν τὴν τῶν Κομνηνῶν εἰσέλευσιν, ἐκλιπὼν αὐτίκα τὰ βασίλεια, αὐτὸς ῥίψας ἃ ὑπεδέδετο φοινικόχροα πέδιλα, καὶ εἰς τὴν τῆς Περιβλέπτου μονὴν ἀπελθὼν, ἧς ἐκεῖνος μετὰ τὸν ἐπὶ τοῦ Ἀργυροῦ Ῥωμανὸν ἐκεῖνον τὸν αὐτοκράτορα δεύτερος ἐχρημάτισε κτίτωρ, κείρεται τὴν τρίχα, καὶ μεταμφιέννυται τὴν στολὴν, τριβώνιον κατὰ μονάζοντας ἐνδυσάμενος. ἐπιζήσας δὲ χρόνον ὀλίγον τινὰ, τὴν χοῦν ἀπέδωκε τῇ χοῒ, ταφεὶς παρ' αὐτῇ. οἱ δὲ Κομνηνοὶ μηδενὸς αὐτοῖς ἀντιβαίνοντος τοῖς ἀνακτόροις προσεφοίτησαν, ἀπελαστόρας τούτους ὑποβαλόντες καὶ ὁμαλῶς καὶ μετὰ πολλῆς τῆς λειότητος. τοιαῦτα σφίσι τὰ προοίμια γέγονε, τοιαῦτα τὰ εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων εἰσιτήρια, τοιαῦτα τὰ τῆς βασιλείας ἐμβατήρια.

ὅτι ὁ Βοτανειάτης ἀπεκάρη [illegible]

IMPERIVM ALEXII Comneni.

Comneni, rebus suis iam in tuto collocatis, matrem & coniuges ex Canicleo monasterio in regiam accerferunt. Nam cum ipsi defecissent, mulieres statim in magnum Diuini uerbi Sapientiæ templum confugerunt. Vnde à Botaniata in illud monasterium sunt translatæ, ne ad seditiosos missitare nuncios possent, nulla alia ab eo molestia affectæ. Enimuerò ferè priusquàm pedem in imperio firmassent, statim multa Botaniatæ acta abrogarunt, non ab eo auspicati tempore, quo tyrannidem inuaserant, sed illud supergressi, breui scripto complura illius decreta tyrannicè aboleuerunt. Deinde Alexio Augustali corona ornato, secundæ dignitatis partes Isaacio sunt tributæ, nouo indito Sebastocratoris, quasi Augustimperatorem dicas, nomine, quod Cæsariano esset excellentius. Eorum uerò mater ob monasticum habitum, imperij insignium, celebrationis, & proclamationis expers, solius nominis imperatorij fuit particeps. Nihilo tamen secius omnium rerum admini-

Botaniatæ acta rescinduntur.

Comnenia familia dignitatibus ornatur.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΙΟΥ τοῦ Κομνηνοῦ.

Ἐν ἀσφαλεῖ γεγονότες οἱ Κομνηνοὶ, καὶ τὴν μητέρα σφῶν καὶ τὰς ὁμοζύγους ἐκ τῆς μονῆς τῆς Κανικλείου πρὸς τὰ βασίλεια μετεστείλαντο. ἐκείνων γὰρ ἐπιχειρησάντων τῇ ἐπαναστάσει, εὐθὺς αἱ γυναῖκες εἰς τὸ μέγα τέμενος τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου Σοφίας προσπεφοιτήκασιν. ὅθεν παρὰ τοῦ Βοτανειάτου εἰς τὴν ῥηθεῖσαν μονὴν μετῳκίσθησαν, ἵνα μὴ ἔχοιεν πρὸς τοὺς ἐπαναστάντας διαπέμπεσθαι, οὐδὲν δὲ ἕτερον ἀνιαρὸν ἐκεῖναι ἐπεπόνθεσαν. μήπω δὲ σχεδὸν τοὺς πόδας τῇ βασιλείᾳ ἐρείσαντες, αὐτίκα πολλὰς τῶν Βοτανειάτου πράξεων χολὴν κατεψηφίσαντο, καὶ οὐδ' ἐξ ὅτουπερ ἐπικεχειρήκει τῇ τυραννίδι καὶ ἐφ' ἅπερ παρ' ἐκείνου πραχθεῖσιν ἐπέλυσαν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ὑπερβάντες τὸν καιρὸν, καὶ πολλὰ τῶν ὑπ' ἐκείνου πεπραγμένων βασιλικῶς ἠκύρωσάν τε, γράμματι βραχυσυλλάβῳ τυραννικῶς. εἶτα ὁ μὲν Ἀλέξιος βασιλικὸν ἀναδεῖται διάδημα, τῷ δ' Ἰσαακίῳ τὰ δευτερεῖα κεκλήρωνται τῆς τιμῆς, καινοῦ αὐτῷ ἐπιφημισθέντος ὀνόματος (σεβαστοκράτωρ γὰρ ἐπεκλήθη) καὶ ὑπερβάλλοντος τοῦ καίσαρος. ἡ δὲ μήτηρ τούτων παρασήμων μὴ μετέχουσα βασιλικῶν διὰ τὸ ἔνδυμα τὸ μοναχικὸν, μήτε μὴν εὐφημίας καὶ ἀναρρήσεως, μόνου μετεῖχε τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος, αὐτῇ δὲ τὴν τῶν πραγμάτων πᾶσαν

[illegible]

πᾶσαν διοίκησιν ἀνεζώσατο. οὕτω μὲν οὖν τὰ τῆς βασιλείας παρὰ τῇ μητρὶ νενέμηντο καὶ ἀμφοῖν τοῖς ὁμαίμοσιν, ἦσαν δ' αὐτοῖς, καὶ ἑτέρω δύο ἀδελφὼ νεωτέρω τὴν ἡλικίαν, ὧν τὸν μὲν πρωτοσέβαστον ἐτίμησαν καὶ μέγαν δομέστικον τὸν Ἀδριανόν, τὸν Νικηφόρον δὲ σεβαστὸν καὶ τοῦ στόλου δρουγγάριον. εἶχον δὲ καὶ ἐπ' ἀδελφαῖς κηδεστάς, τὸν Μελισσηνὸν Νικηφόρον, καὶ Μιχαὴλ τὸν Ταρωνίτην. τὸν μὲν οὖν Ταρωνίτην τῇ πρώτῃ συνεζευγμένον τῶν ἀδελφῶν, ὡς αὐτὸν ἐρρωμένον πρὸς τῆς μητρὸς, καὶ πρὸς αὐτῶν τιμώμενον, πανυπερσέβαστον ὠνόμασαν, καὶ οὕτω καινίσαντες τὸ ἀξίωμα. τὸν δέ γε Μελισσηνὸν ἐπαναστάντα κἀκεῖνον ἐπὶ τοῦ Βοτανειάτου ἐν τῇ ἑῴᾳ φρονήσαντα καὶ ἔτι ταύτης ἐχόμενον, ὑπὸ συμβιβάσεως τετιμήκασι καίσαρα, καὶ τὴν πόλιν αὐτῷ Θεσσαλονίκην εἰς κατοικίαν ἀπονέμουσι καὶ χορηγίαν χρημάτων, καὶ τούτῳ καὶ πᾶσι τοῖς αὐτῷ κατὰ γένος προσήκουσι τύχῃ τοιᾷδε καὶ ἀξιωμάτων ὄγκῳ τηλικούτῳ ἀνάλογον προσαφώρισαν. ἐντεῦθεν τῶν βασιλείων προσόδων, μᾶλλον δ' ἁπάντων τῶν κοινῶν καὶ δημοσίων οὕτω διανεμηθέντων, τὸ βασιλικὸν ταμιεῖον ἢ τὸ κοινὸν πρυτανεῖον ἐγένετο. καὶ ὁ κρατῶν σπανίζων χρημάτων, τάς τε τοῖς ἀξιώμασιν ἀνηκούσας ἀνέκαθεν ἐτησίας δόσεις ἐξέκοψε, καὶ τὰς τῶν συγκλητικῶν οὐσίας προσαφῃρεῖτο. ἔστεψε δὲ καὶ τὴν κοινωνὸν αὐτοῦ τοῦ βίου Εἰρήνην, καὶ αὐγοῦσταν ὠνόμασεν. ἡ δ' ἦν ἐγγόνη τοῦ καίσαρος Ἰωάννου τοῦ Δούκα. ἡ δὲ πρώην βασίλισσα ἡ ἐξ Ἀλανῶν Μαρία, σὺν τῷ ἰδίῳ υἱῷ Κωνσταντίνῳ τῷ Δούκα, ὃν τῷ Δούκᾳ Μιχαὴλ ἐν τῇ πορφύρᾳ ἐγέννησε, στεφθέντι παρὰ τοῦ οἰκείου πατρὸς ἔτι βρεφυλλίῳ τυγχάνοντι, καὶ πεδίλοις φοινικοῖς ὑποδουμένῳ, τῶν ἀνακτόρων μεθίσταται, καὶ εἰς τὰ ἐν τῇ μονῇ τῶν Μαγγάνων βασίλεια ἄπεισιν. εἰλήφει γὰρ ταῦτά τε καὶ τὴν μονήν. ἀλλὰ μέντοι καὶ τὴν τοῦ Ἑβδόμου διὰ χρυσοσημάντου τοῦ Βοτανειάτου γραφῆς. ἐνταῦθα δ' ἦγε σὺν τῷ υἱῷ, βασιλικὴν ὑπηρεσίαν ἑαυτῇ καὶ τῷ υἱῷ ἀποτάξασα. ἔτι γὰρ ὁ παῖς αὐτῆς περιέκειτο τὰ τῆς βασιλείας γνωρίσματα, καὶ εὐφημεῖτο μετὰ τὸν αὐτοκράτορα, καὶ τὰς χρυσοβούλλους γραφὰς μετ' ἐκεῖνον ὑπεσημαίνετο. μετὰ δέ τινα χρόνον καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ μετημφιέσθη, μέλαν ἐνδῦσα σχῆμα κατὰ τοὺς μοναχούς, τὸ μὲν ἑκοῦσα, τὸ δέ τι τυραννουμένη, καὶ ὁ παῖς ἀφῃρέθη τὰ ἐκ πορφύρας πέδιλα, καὶ μόνῳ τῷ Κομνηνῷ ἡ τῆς αὐταρχίας κλῆσις καὶ ἡ βασιλεία περιελέλειπτο. οὕτω μὲν οὖν ταῦτα. ὁ δὲ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ἀρχιερατεύων, ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος Κοσμᾶς, τῇ τῶν κοινῶν πραγμάτων μεταχειρίσει ἀπαρεσκόμενος, καὶ ἀπεγνωκὼς τὴν διόρθωσιν, τῷ ὑπηρέτῃ ἆρον εἰπὼν τὸ ψαλτήριον καὶ συνέπου μοι, τῆς ἐκκλησίας ὑπανεχώρησε, καὶ πολλὰ παρὰ τῶν κρατούντων παρακληθεὶς ὑποστρέψαι, οὐχ ὑπέστρεψεν, ἔτη πέντε καὶ μῆνας ἐννέα τὸν πιστὸν ποιμάνας λαόν. διὸ καὶ ἄλλον τινὰ ἀρχιερέα τῇ ἐκκλησίᾳ ἀντικατέστησαν, ἐκτομίαν τινὰ μοναχόν, κεκλημένον Εὐστράτιον, οὔτε λόγοις ὡμιληκότα, οὔτε πραγμάτων ἐγγεγυμνασμένον μεταχειρίσεσιν, ἀφελῆ δὲ ἄνθρωπον καὶ ἡσυχίᾳ ἢ γωνίᾳ μᾶλλον προσήκοντα. ὅλους δὲ τρεῖς οὕτως ἐνιαυτοὺς τῷ θρόνῳ ἐνσεμνυνόμενος, κατηνέχθη τῶν ἱερῶν ἀνακτόρων παρὰ τῶν κρατούντων. ἡ δ' αἰτία οὐκ ἐγνώσθη ἀκριβῶς, καὶ λοιπὸν προχειρίζεται πατριάρχης ἀνὴρ μοναχός,

περὶ πατριαρχῶν.

strationem suscepit. Sic Imperio inter utrunque apud matrem distributo, alios duos fratres iuniores, Adrianum Protosebastum hoc est, Primaugustum, Nicephorum Augustum, & classis Drungarium declararunt. Habuere quoque affines, sororum maritos, Melissenum Nicephorum & Michaelem Taronitem: quorum hunc primæ sorori iunctum, & matri charissimæ, & ab ipsis honoratæ, Panhypersebastum, hoc est, omnium Augustissimum appellarunt, ea quoque dignitate nouata. Melissenum autem, qui & ipse in oriente à Botania se defecerat, nec dum arma posuerat, Cæsaris honore tributo & Thessalonica ad habitandum assignata, in suas partes attraxerunt, & reditus tam huic quàm cæteris omnibus tali fortunæ tanto'que dignitatum fastigio pares attribuerunt. Vnde uectigalibus imperatorijs ac potius communibus & publicis ita distributis, imperatorius fiscus siue publicum ærarium exhauriebatur: imperator uerò pecuniæ egens, non annua donatiua tantum uiris dignitate ornatis antiquitus dari solita sustulit, sed & senatoribus opes eripuit. Vxorem Irenem, Ioannis Cæsaris Ducæ neptem coronauit, Augustam'que dixit. Prior uerò imperatrix Maria Alana, cum filio Cōstantino, quem Ducæ Michaeli in purpura pepererat, pater'que infantulum adhuc coronarat, purpureis utente calceis, Regia excedit, & in regiam Manganici Monasterij se confert. Iam enim utriusque loci & monasterij in Hebdomodo possessionem aurea Botaniatæ bulla firmatam tenebat. Ibi cum filio agebat, imperatorijs ministerijs & illi & sibi constitutis. Nam filius eius, insignia regni adhuc gerebat, & post Imperatorem celebrabatur, & aureæ bullæ diplomatibus post illum subscribebat. Cæterum aliquantò pòst, mutato uestitu, nigrum habitum monasticum, partim ultrò, partim à Tyranno coacta sumpsit. Sed & filio eius purpurei calcei sunt adempti, soli Comneno & nomine & potestate imperij relicta. Atq; hæc hactenus. At imperatricis urbis pontifex, inclytus ille Cosmas, qui communium rerum tractationem improbaret, atque emendationem desperaret, ministro suo psalterium auferre, se'que sequi iusso, Ecclesia excessit, nec in eam redijt, quamuis Imperatoribus id magnopere flagitantibus: cum fidelem populum annos quinque & menses nouem pauisset. Alium itaque pontificem Ecclesiæ præfecerunt, spadonem quendam monachum, nomine Eustratium, neque eruditum, neque in rebus gerendis uersatum, sed hominem simplicem & ocio ac potius angulo aptiorem: qui cum eam dignitatem per annos tres usurpasset, ob causam non satis notam ab Imperatoribus sacra æde est deductus, atq; in eius locum suffectus Nicolaus monachus

Largitionē inopia, inopiā rapina sequitur.

Mariæ Alanæ & Constantini eius filij cōditio.

Cosmæ sponte abdicato pontificatu Eustratius et Nicolaus succedunt.

cognomento grãmaticus, qui in studio uirtutis ætate acta, literarum non rudes erat, etsi non exquisitè peritus. Comnenus recens potitus rerum, nunciata Roberti Franci, uiri callidi & bellicosissimi contra Epidamnum expeditione: & ipse illuc profectus, commissoque prælio uictus, turpiter fugit, multis non gregarijs militibus duntaxat, sed uiris etiam dignitate præstantibus & regij sanguinis interfectis, totis'que castris captis ab hostibus. Cumq; imperator Byzantium uictus redisset, Barbari uictoria inflati, confidenter omnes inuaserunt, & oppida quædam coeperunt, ut Castoriam & Larissam, imperatricis quoque urbis excidium somniantes. Verùm imperator denuò eductis copijs, & Barbarico præsidio Castoria pulso, contra Robertum abit, eius'que calliditatem arte eludit. Nam fratri Adriano habitu imperatorio accommodato, exercitu'que dato mandat, ut contra Robertum in procinctu stet, eo'que pugnam ciente, tergo dato fugiat, ipse uerò eum reliquo exercitu per ambages & inuia loca uallum Francorum aggressus, tentoria eorum diripit, magnam'que cædem edit. Roberto autem in ficticium imperatorem impetum faciente, ille cum suis laxatis habenis fugit. Qua de causa Barbarus magis etiam gloriabatur & insolescebat, quasi nemo congredi secum auderet. Interim uerò nunciata ualli uastatione & interitu eorum qui illic fuissent, statim & animis & manibus dimissis, recessit. Imperator Constantinopolim reuersus, insidijs detectis, præcipuos earum autores comprehendit, è quibus erant & legionum duces, & multi ex popularibus & patribus conscriptis, qui coniurationis esse conscij putabantur, falsò pleriq;, ut ferunt, ea de causa in crimen uocati, ut bonis priuarentur. Compressis Roberti insultibus, aliunde Romani imperij hostes extitere. Nã Turci Oriente subacto, ne insulis quidem abstinebant. Zachas enim Turcus non illustris ille quidem, sed uir acer, & magnæ improbitatis, eum paucis nauiculis insula Chio ex improuiso capta, & classe ibi ædificata, Lesbum, Samum, Rhodum, & plures alias insulas occupauit: unde tamen à Romana classe pulsus est. Sed & insula Creta atque etiam Cyprus defecerunt, altera à Carice occupata, Imperatori se opponente, altera à Rhapsommato. Verùm hę quoq; non multò pòst Romano imperio sunt recuperatæ. Vnde imperator impensarum egens, pecuniæ faciendæ rationes, à ratione humanitatis abhorrentes excogitauit, exactoribus iniqua tributa postulantibus, & ijs bona eripientibus, qui nihil debebant. Itaq; procuratores, quolibet mittebãtur, qui possessiones subditorum, in agris & prædijs describerent, ac nouis nominibus excogitatis, ea

Roberti Frãci uictoria et clades.

Cõneni stratagema cõtra Robertum.

Insidiæ.

Turci insulis expulsi.

Cretæ et Cypri defectio compressa.

Commeni auaritia.

ὁ γραμματικὸς ὀνομαζόμενος Νικόλαος, ὃς ἐν ἀσκήσει τὸν βίον διανύσας, καὶ οὐδὲ τῶν ἐν λόγοις παιδείας ἀμύητος ὤν, εἰ καὶ μὴ κατ᾽ ἀκρίβειαν ταύτης μετέσχηκεν. ἄρτι δὲ τῷ βασιλέως ἐπιβεβηκότι τῶν κοινῶν ἤγγελται ὁ Φράγγος Ῥομπέρτος εἰς τὴν Ἐπίδαμνον διαπεραιούμενος, ἀνὴρ πανοῦργός τε καὶ πολεμικώτατος. αὐτίκα γοῦν καὶ ὁ βασιλεὺς ἐξεστράτευσε, καὶ γενόμενος κατὰ τὸ Δυρράχιον, προσέβαλε τοῖς πολεμίοις, καὶ ἡττηθεὶς, αἰσχρῶς ἔφυγε, πολλῶν ἐκεῖ πεσόντων οὐ τῶν τυχόντων μόνον στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν ὑπεροχαῖς καὶ βασιλείου τυγχανόντων αἵματος, καὶ ἡ παρεμβολὴ ξύμπασα ἑάλω τοῖς πολεμίοις. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἡττημένος ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. οἱ δὲ βάρβαροι τῇ νίκῃ πεφυσημένοι, ὁμόσε κατὰ πάντων ἐχώρησαν, καὶ εἷλον τῶν πολισμάτων τινά, ὧν ὥσπερ ἡ Καστορία τις καὶ ἡ Λάρισσα. ὠνειροπόλουν δὲ καὶ αὐτὴν τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων καταλήψεσθαι. ἀλλ᾽ ὁ βασιλεὺς καὶ πάλιν ἐκστρατεύει, καὶ ἀπελαύνει μὲν τῆς Καστορίας τοὺς αὐτὴν φρουροῦντας βαρβάρους, ἄπεισι δὲ κατὰ τοῦ Ῥομπέρτου, καὶ στρατηγήματι τὴν ἐκείνου δεινότητα μέτεισι. τὸν μὲν γὰρ ἀδελφὸν Ἀδριανὸν τὸ σχῆμα τὸ βασιλικὸν περιθέμενος, καὶ στράτευμα δοὺς αὐτῷ, ἐναντίον τοῦ Ῥομπέρτου στῆναι διεκελεύσατο. ὁ δ᾽ ἐκείνου ὁρμήσαντος μαχέσασθαι, στρέψαι τὰ νῶτα καὶ αὐτίκα φυγεῖν. τοῦτο μὲν οὖν τῷ ἐσχηματισμένῳ βασιλεῖ ἐντέταλτο, ἐκεῖνος δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς στρατιᾶς δι᾽ ὁδῶν ἀδήλων περιελθὼν, καὶ ἐπὶ τὸν Φράγγων ἐμβαλὼν χάρακα, τάς τε σκευὰς αὐτῶν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἐληίσατο, καὶ φόνον πολὺν εἰργάσατο. τοῦ Ῥομπέρτου δὲ κατὰ τοῦ ἐσχηματισμένου βασιλέως ὁρμήσαντος, κἀκεῖνος καὶ ἡ σὺν αὐτῷ στρατιὰ τὰς χαλινὰς χαλάσαντες ἔφυγον. ὁ δὲ βάρβαρος ἐγαυρία μᾶλλον καὶ ἐπῄρετο, ὡς ἀπρόσμαχος. ἐν τούτῳ δ᾽ ἀγγέλλεται αὐτῷ τοῦ χάρακος ἡ ἐκπόρθησις καὶ ἡ φθορὰ τῶν ἐκεῖ, καὶ εὐθὺς παρεῖτο καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ ἀπιὼν ᾤχετο. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπανελθὼν εἰς τὴν Κωνσταντίνου, μηνυθείσης ἐπιβουλῆς αὐτῷ, τούς τε ταύτης πρωτουργοὺς συνέσχεν ἐκ τῶν στρατιωτικῶν ὄντας ἀρχόντων, καὶ πολλοὺς τῶν ἐγχωρίων καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς, ὡς τάχα συνειδότας αὐτοῖς, ὡς φασιν, οὐ διὰ πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλ᾽ ἵνα σφᾶς γυμνώσῃ τῶν ὑπαρχόντων. ὁ μὲν οὖν τοῦ Ῥομπέρτου ἐπίθεσις πέπαυτο, ἑτέρωθεν δ᾽ αὖθις τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ ἐχθροὶ ἐπανίσταντο. οἱ γὰρ Τοῦρκοι τὴν ἕω ὑφ᾽ ἑαυτοὺς ποιησάμενοι, οὐδὲ τῶν νήσων ἀπείχοντο. ἀλλ᾽ ὁ Τζαχᾶς, Τοῦρκος δὲ καὶ οὗτος οὐ τῶν ἐπιφανῶν, δεινὸς δὲ καὶ τὴν πονηρίαν πολὺς, διὰ πλοιαρίων ὀλίγων αἰφνιδίως τῇ νήσῳ Χίῳ προσορμισθεὶς, κατέσχε ταύτην, καὶ στόλον ἐν αὐτῇ ναυπηγεῖ, δι᾽ οὗ τήν τε Λέσβον αἱρήσει, καὶ τὴν Σάμον, τήν τε Ῥόδον ὑφ᾽ ἑαυτὸν ἐποιήσατο, καὶ πλείους ἄλλας τῶν νήσων. ἐξηλάθη δ᾽ αὖθις αὐτῶν, στόλου Ῥωμαϊκοῦ ἐπελθόντος ταῖς ἐκείνου τριήρεσι. καὶ ἡ νῆσος δ᾽ ἡ Κρήτη, πρὸς δὲ τῇ καὶ ἡ Κύπρος ἀποστασίαν ἐνόσησαν, τὴν μὲν τοῦ Καρύκη κατασχόντος, καὶ ἀνταραντος χεῖρα τῷ βασιλεῖ, τὴν Κύπρον δὲ τοῦ Ῥαψομμάτου. ἀλλὰ καὶ αὗται τῇ Ῥωμαίων αὖθις οὐκ εἰς μακρὰν ἐπανεσώθησαν ἡγεμονίᾳ. ἐντεῦθεν ὁ βασιλεὺς ἀναλωμάτων δεόμενος, τρόπους ἐκτροπαίους συλλογῆς χρημάτων ἐξεύρισκε, καὶ ὀφειλὰς ἀδίκους εἰσῆγον κατὰ τῶν ἀνθρώπων οἱ ἐπ᾽ αὐτῷ τεταγμένοι, καὶ ἀφῃροῦντο τὰς οἰκείας οὐσίας οἱ μηδὲν δικαίως ὀφείλοντες. ἐντεῦθεν ἀπογραφεῖς πανταχοῦ τῶν ἐν ἀγροῖς καὶ χωρίοις διαφερουσῶν τοῖς ὑπηκόοις ἐξεστέλλοντο κτήσεων, καὶ τὰ καινὰ τῶν ὀνομάτων

ἐπινο-

περὶ τῶν νήσων [illegible] ἑάλωσαν.

περὶ τοῦ Τζαχᾶ.

περὶ τῆς Κρήτης καὶ τῆς Κύπρου.

ἀπῃτοῦντο, τὰ ὑπέρτιμα λέγω καὶ τὰ ὑπέρπλεα· καὶ ἄλλοι τρόποι ἐπηρείας ἐπὶ τῇ τῶν ἀναγκαίων εἰσαγωγῇ, καὶ ἱερὰ δ' ἀφῃροῦντο ἐκ θείων ναῶν. ἔτι ὁ βασιλεὺς καὶ τὸ νόμισμα κεκιβδηλευμένον παρὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ εὑρηκώς, χαλκοῦν ἔθετο, ᾧ εἰς τὰ τῆς βασιλείας ἐχρῆτο ἀναλώματα, τὸν δ' αὖ φόρον διὰ χρυσίνων δοκίμων εἰσέπραττε, ποτὲ δ' αὖ καὶ διὰ τετάρτων χρυσίνων ἢ ἑκατέρων, ἀλλ' ἡμιχρύσων. ἔστι δ' ὅτε καὶ διὰ τῶν χαλκῶν ὀβολῶν. ὅθεν χαλκοῦ δεόμενος πλείονος, τοὺς ὀβολοὺς εἰς νόμισμα μετετύπωσε, καί τινα τῶν δημοσίων ἔργων τῶν χαλκουργημάτων φασὶ κατασπάσας, ὡς στατῆρας συνέκοψε, καὶ νέας δεκάτας ἐκαίνισεν. ἐγέννησε δὲ θυγάτριον ἡ αὐγοῦστα τῷ βασιλεῖ, ὅπερ Ἄννα ὠνομάσθη διὰ τὴν προμήτορα, ἐφ' ᾗ τὸν τῆς βασιλίσσης Μαρίας υἱὸν Κωνσταντῖνον τῆς ἐξ Ἀλανῶν ὁ βασιλεὺς ἐμνηστεύσατο, ἐκείνου δὲ πρὸ τῆς μνηστείας τὴν ζωὴν καταλύσαντος, ὡς ὡραία γάμου ἡ θυγάτηρ ἐγεγόνει τῷ βασιλεῖ, νυμφίον ἕτερον ἐπ' αὐτῇ ἡρμόσατο, τὸν μείζω τῶν υἱῶν Νικηφόρου τοῦ Βρυεννίου, ὃν ὁ λόγος προέφησε τῇ τυραννίδι ἐπιχειρήσαντα καὶ ἁλόντα καὶ πηρωθέντα τοὺς ὀφθαλμούς. τούτῳ τὴν θυγατέρα ταύτην κατεγγυήσας, τετίμηκε τὸν ἄνδρα πανυπερσέβαστον. γίνεται δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ υἱός, ὃν τῷ τοῦ θείου τεμένει τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας, παρὰ τοῦ πατριάρχου καταξιωθέντα τοῦ θείου βαπτίσματος, καὶ Ἰωάννην κληθέντα, αὐτίκα ὁ πατὴρ καὶ διαδήματι ταινιοῖ. γεγόνασι δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ ἕτεροι δύο υἱοί, Ἀνδρόνικός τε καὶ Ἰσαάκιος, καὶ θυγατέρες ἕτεραι τρεῖς, Μαρία, Εὐδοκία, καὶ Θεοδώρα. τῇ μὲν οὖν Μαρίᾳ τὸν τοῦ Γαβρᾶ ἐκείνου Θεοδώρου τοῦ σεβαστοῦ καὶ μάρτυρος υἱὸν τὸν Γρηγόριον ἐμνηστεύσατο. εἶτα τὴν μνηστείαν ταύτην λύσας, οὕτω δόξαν αὐτῷ, ἐκεῖνον ἀμειψάμενος, ἕτερον μνηστῆρα τῇ θυγατρὶ ταύτῃ τὸν τοῦ Φορβηνοῦ υἱὸν τοῦ Κατακαλὼν τὸν Νικηφόρον εἰσεποιήσατο. τῇ δ' Εὐδοκίᾳ τὸν τοῦ Ἰασίτου Κωνσταντίνου παῖδα συνέζευξεν. ὃς τῇ τε συνεύνῳ οὐχ ὡς βασιλίδος ἐκέχρητο θυγατρί, ἀλλ' ἐκ τοῦ κρείττονος ὡμίλει ταύτῃ καὶ προσεφέρετο, καὶ τῇ βασιλίσσῃ δὲ πλειστάκις προσεκρούετο καὶ πενθερᾷ, ἀπὸ αὐτοῦ προσεχθίσασα τὴν θυγατέρα νοσήσασαν ἀπέκειρε, καὶ τὸν Ἰασίτην ἀπήλασε τῶν βασιλείων. τὴν δ' ἐσχάτην τῶν θυγατέρων συνῴκισεν ὁ πατὴρ νεανίᾳ, τῷ μὲν γένος οὐκ εὐκλεεῖ, ἀγαλματίας, τὸ δ' εἶδος ἐπιφανῶν. γέγονε δ' ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτου κλόνος τῆς γῆς φρικωδέστατος, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ ἐν θαύμασι περιωνύμου ἁγίου Νικολάου, ὑφ' οὗ πολλαί τε οἰκίαι καὶ ναοὶ κατηρείπωντο, καὶ στοαί, δι' ὧν αἱ τῆς πόλεως ὀροφοῦνται ἀγυιαί, καὶ πλεῖστοι τοῖς συμπτώμασι συνεχώσθησαν καὶ ἀπέθανον. κατὰ τούτους δὲ τοὺς χρόνους καὶ τὸ τῶν Πατζινάκων ἔθνος ἡ συγκίνησις γέγονεν ἐκ τῶν σφετέρων ἠθῶν, μεταναστάντες εἰς χώραν ῥωμαϊκήν, καὶ τὴν Θρᾴκην πᾶσαν καὶ τὴν Μακεδονίαν ληιζόμενοι. κατὰ τούτων ἐκστρατεύσας ὁ βασιλεύς, τῶν στρατιωτῶν ἀλαζονευομένων, αἰσχρῶς ἡττήθη. εἶτ' αὖθις ἄπεισι κατὰ τῶν βαρβάρων, τεταπεινωμένης τῆς στρατιᾶς, καὶ τὸ πᾶν ἐκ θείας ἐξαρτώσης ῥοπῆς, καὶ προσβάλλει τοῖς πολεμίοις. οἱ δ' οὐδὲ τὴν ἔφοδον ὑπομείναντες, τὰ ὅπλα κατὰ γῆς ἔρριπτον, καὶ οἰμωγαῖς τοὺς Ῥωμαίους ἐξεκαλοῦντο πρὸς ἔλεον. ἀπώλετο μὲν οὖν πολὺ τοῦ σκυθικοῦ, οἱ λοιποὶ δὲ συνελαμβάνοντο, καὶ ἦσαν ὑπὸ δεσμοῖς, καὶ εἰς δουλείαν οἱ αἰχμαλωτισθέντες αὐτοὶ ἀπεδίδοντο. ὁ αὐτοκράτωρ πλῆθος ἐκλεξάμενος σφριγώντων καὶ ῥωμαλέων Σκυθῶν, εἰς τὸ τῶν Μογλένων θέμα τούτους σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις κατῴκισε, καὶ τάγμα τούτους κατέστησεν ἰδιαίτατον, οἳ καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο κατὰ διαδοχὰς διαμένουσιν εἰς ἐκεῖνον φέροντες τὸν τόπον, ἐν ᾧ κατῳκίσθησαν, καὶ Πατζινάκοι Μογλενῖοι

Margin: ὅσα ἐκαινοτόμησεν ὁ βασιλεὺς περὶ καὶ τὸ νόμισμα.

Margin: περὶ τῶν θυγατέρων τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν καὶ τῶν ἐπὶ θυγατράσι γαμβρῶν.

Margin: περὶ τοῦ μεγάλου σεισμοῦ.

Margin: περὶ τῶν Πατζινάκων καὶ ὅπως κατῳκίσθησαν.

hypertima & hyperplea, quasi supereensa & redundantia dicas, appellabãtur: atq; aliàs alij uexationum modi reperiebãtur, sed & donaria è templis auferebantur. Idem imperator cum monetã à decessoribus suis adulteratam reperisset, æneã fecit, qua in Imperij expensis utercturin uectigalib' uerò probos aureos exigebat, aliquãdo etiã nũmos semiaureos, interdũ æreos. Cũ igitur ære egeret, ex obolis nũmos fecit, & opera quędã publica ænea destruxit, ut stateres inde cuderet, nouas quoq; decimas instituit. Puella, quã Augusta pepererat, Anna est appellata ꝓpter auiã, & desponsa Mariæ Alanæ filio Constantino: quo ante nuptias mortuo, eandem iam nubilem Nicephori Bryennij, quem suprà memorauimus ob regni affectationem excæcatũ fuisse, filio natu maiori uxorem dedit, omnium Augustißimi titulum eidem impertitus. Filium inde sibi natum, & à patriarcha sacro baptismate in templo Diuini uerbi sapientiæ baptizatum, Ioannem appellauit, statimq; diademate ornauit. Eidem alij quoq; duo nati sunt filij, Andronicus & Isaacius, & aliæ tres filiæ, Maria, Theodora & Eudocia. Mariã despondit Gabræ illius Theodori Augusti & martyris filio Gregorio. Deinde affinitate pro sua libidine repudiata, illoq; dimisso, alium filiæ sponsum asciuit, Phorbeni Catacalonis filiũ Nicephorum. Eudociæ Iasitæ Constantini filium matrimonio iunxit, qui uxorem non ut imperatoris filiam tractauit, sed quasi è superiore loco cum illa egit, & imperatrice ac socru sæpißimè offensa effecit, ut illa filiam ægrotantem statim tonderet, atque ipsum regia eijceret. Postremam filiam collocauit pater adolescenti non sanè illustri orto familia, sed forma prædito præstantißima. Sub hoc imperatote terræmotus horrendus fuit, eo die quo memoria Diui Nicolai ob miracula celebris agitur, multa'que domicilia, multa templa, multæ porticus, quibus uiæ publicæ tegũtur, collapsæ, mortales plurimos oppresserunt. Iisdem temporibus gens Pazinacarũ suis sedibus relictis, in Romanas prouincias immigrauit, totam Thraciam & Macedoniam populata. Quos cum bello peteret Imperator, turpiter uictus est ob arrogantiã militum. Repetita pugna, cum milites modestiores facti, ab auxilio numinis duntaxat penderent, hostes nec prima coitione tolerata, humi arma proiecerũt, & suspirijs misericordiã tandẽ à Romanis impetrarũt. Magna igiť Scythicæ gentis multitudo perijt, cæteri in uinculis habiti sunt, ac ꝓ corona uẽditi. Imperator uerò delectu acto, Scytharũ robustorũ iuuenũ magnũ numerũ in Moglena prouincia cũ uxorib' & liberis collocauit, eximia legione ex eis confecta. qui hodieq; per successiones manent, ex loco in quo consederũt,

Margin: Monetæ mutatio.

Margin: Comneni liberi.

Margin: Terræmotus.

Margin: Pazinacæ in Moglenen coloni mittuntur.

cognomentum adepti, ut Pazinacæ Moglenitæ dicantur. Delatis insidijs, autores eorum præcipuos Vmbertopolum Francum genere, & Ariebem Armenium, utrunque illustrem, & ducem exercitus unà cum coniuratis comprehensos, publicatione honorum & ignominioso triumpho mulctatos, relegauit. Manichæorum quoque legionem, quæ ad id tempus uetere lege omnino uetante militarat, exautorauit. Rursus aliæ insidiæ imperatori comparatæ sunt, quarum princeps fuit Diogenis Imperatoris filius Nicephorus Porphyrogenitus, uir inuicti sanè roboris, sed ingenio atque animo non perinde felici & generoso. Qui cum inchoatum facinus distulisset: non peregit, sed pertulit ea, quæ molitus fuerat. Captus enim & quæstionibus admotus, ut coniuratos indicaret, effossis oculis bonorum publicatione multatus est. Deinde Francorum gens ab Occidente uersus imperatricem urbem est profecta, ut inde in Orientem traijceret: quorum motus portentis est denunciatus. Nam locustarum infinita multitudo ab Occidente orta, & tanta, ut inter uolandum nubibus æquipararetur, & solem obumbraret, urbe maxima & finibus eius peruolatis, quieuit. Cum traiecissent Nicæam Bithyniæ, quam Turci tenebant, multis utrinque cæsis, tandem ui expugnatam, magna pecunia imperatori uendiderunt. Deinde progressi ulterius, alij Antiochiam ad Orontem cum labore multoque sanguine ceperunt, alij Hierosolymitanæ urbis non sine magnis certaminib⁹ potiti sunt. Breuiter igitur hęc agente Francorum acta sunt. His temporibus secta nefaria Bogomilorum extitit, cuius pręco doctorque primarius & Apostolorum præsidium fuit quidam Basilius medicus, habitu monachus, sed ipso poti⁹ Satana indut⁹, q cũ annis XV erroris illius perniciosa dogmata didicisset, LII docuisset, totũ ferè orbẽ suæ pestis impleuit. Tandẽ etiã urbẽ imperatricẽ ingressus, in manifesto crimine est ueritatis inimicus deprehẽsus. Nã imperator ei⁹ impietate cognita, simulauit se fidẽ habere homini infelici, & magistrũ appellauit, ac seruatorẽ errantiũ animorũ. His & plurib⁹ alijs ægrè quidẽ & tardè, sed tamẽ effecit tãdẽ, ut homo pestilẽs euomeret uirus suę improbitatis: & fera cassibus irretita, doctrinã eius uulgauit, & dogmata contempsit, cõmuniq; suffragio in equestri theatro impostorẽ cõburi iussit. Alia porrò seditio cõtra imperatorẽ orta est, quodã autore qui se Diogenis imperatoris filium professus, Comanorũ turba ascita Thraciam populabatur & uastabat, petẽs, ut urbib⁹ reciperetũ, atque imperator salutaretũ. Deinde cum oppidulũ Thracię quoddã, fraude ciuium imperator salutatus, cũ paucis ingressus esset, comprehensus oculis priuatur.

Vmbertopolus & Ariebes insidiatores puniuntur.

Nicephorus insidiator dat pœnas.

Francorum in orientem expeditio. Locustæ.

Nicæa Antiochia Hierosolyma.

Bogomilorũ hæresiarcha Basilius

Diogenis filij & Comanorum seditio.

τοῦ καλούμενοι. ἐπιβουλῆς δὲ μελετηθείσης αὐτῷ, πρωτουργοὺς ἐχούσης τὸν Οὐμπερτόπουλον καὶ τὸν Ἀριέβην, ὧν ὁ μὲν ἐκ Φράγγων εἷλκε τὸ γένος, ὁ δ' Ἀριέβης ἐξ Ἀρμενίων· καὶ ἄμφω δὲ τῶν ἐπιφανεστέρων καὶ στρατηγίας ἐφιεμένων, ἐκεῖνοί τε συνεσχέθησαν, καὶ ὅσοι συμμετέσχον αὐτοῖς τοῦ βουλεύματος, τοὺς μάλιστα δ' ἐξάρχοντας δύο ἄνδρας δημεύσει καταδικάσας καὶ ἀτίμῳ θριάμβῳ καὶ ὑπερορίᾳ, ἐν τούτοις περιώρισεν αὐτοῖς τὴν ποινήν. ἔτι καὶ τὸ τῶν μανιχαίων τάγμα τῆς στρατείας ἀπώλεσεν, ἐθισμὸς μέχρι τότε ὂν στρατεύεσθαι. στρατεύεσθαι γὰρ τοὺς μανιχαίους ἀρχαῖος νόμος καθάπαξ ἀπηγόρευσεν. αὖθις δ' ἑτέρα κατὰ τοῦ βασιλέως τούτου συνέβη ἐπιβουλή, ἧς ἐξῆρχεν ὁ τοῦ βασιλεύσαντος ἐκείνου Διογένους υἱὸς ὁ Νικηφόρος ὁ τῆς πορφύρας βλαστός, ἀνὴρ τὴν μὲν ἰσχὺν ἀπαράμιλλος, τὴν δὲ τῆς γνώμης ἕξιν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς γενναιότητα ἐπὶ τῇ σωματικῇ πλουτήσας ἰσχύϊ οὐκ ὤν. ὃ μὲν δρᾶμα συνῃρημένον, τὴν δὲ πρᾶξιν ὑπερθέμενος ἑάλω, ἐν παθὼν ἃ δρᾶσαι ἐβουλεύσατο. ἑάλω γάρ, καὶ ἐτασμῷ ὑπαχθεὶς, ἵν' ἐκκαλύψῃ τοὺς συνομότας, τέλος ἐξεκόπη τὰ ὄμματα, καὶ τὴν περιουσίαν ἀφῄρηται. εἶτα τὸ τῶν Φράγγων ἔθνος ἐκ τῶν ἑσπερίων συνεκινήθη, αὐτίκα πρὸς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, ὡς ἐκ ταύτης εἰς τὴν ἑῴαν διαπεραιωθησόμενον. οὗ τὴν συγκίνησιν σημεῖα προεμήνυσεν. ἀκρίδων γὰρ ἄπειρόν τι πλῆθος ἐκ τῶν ἑσπερίων τῆς γῆς ἐκινήθη, καὶ τοσοῦτον, ὡς νέφεσιν ἐν τῷ ἵπτασθαι ἀπεικάζεσθαι, καὶ συσκιάζειν τὸν ἥλιον, διὰ τῆς μεγίστης τῶν πόλεων καὶ τῶν ταύτης ὁρίων τὴν διάβασιν ποιούμενον, πρὸς τὴν ἑῴαν ὥρμησε, καὶ ἐκεῖ κατέπαυσε. περαιωθέντες οὖν, καὶ τῇ τῶν Βιθυνῶν προσβαλόντες Νικαίᾳ, ἣν οἱ Τοῦρκοι κατεῖχον, σὺν χρόνῳ μὲν καὶ φθορᾷ πολλῇ ἑκατέρωθεν, τέλος μέντοι τὴν πόλιν ἐξεῖλον, καὶ ταύτην μὲν πολλῶν ἀπέδοντο χρημάτων τῷ βασιλεῖ, οἱ δ' εἰς τὸ πρόσω προεχώρουν. καὶ οἱ μὲν τὴν πρὸς τῷ Ὀρόντῃ ἄλλοι σὺν μόχθῳ καὶ φόνῳ πολλῷ Ἀντιόχειαν, οἱ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων μεγάλοις ἀγῶσιν ἐκράτησαν πόλεως. ἀλλ' οὕτω μὲν τὰ τοῦ ἔθνους ἔσχε τῶν Φράγγων συντετμημένως εἰπεῖν. αἵρεσις δ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν χρόνων τούτων ἀνεφύη μυσαρὰ, ἡ τῶν Βογομίλων. τῆς δὲ τοιαύτης αἱρέσεως κῆρυξ ἦν καὶ μέγας διδάσκαλος καὶ προβολεὺς τῶν περὶ αὐτοὺς ἀποστόλων, Βασίλειός τις λεγόμενος ἰατρὸς, σχῆμα μὲν περικείμενος μοναχοῦ, αὐτὸν δ' ἐκεῖνον ἐνδεδυμένος τὸν σατανᾶν, ὃς ἐν ἔτεσι μὲν πεντεκαίδεκα τὰ τῆς πλάνης μαθὼν ὀλέθρια δόγματα, ἐν δὲ δυσὶ καὶ πεντήκοντα διδάξας αὐτὰ, πᾶσαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην τῆς οἰκείας λύμης ἐνέπλησεν. εἶτα καὶ τῇ τῶν πόλεων βασιλίδι ἐπιχωριάσας, ἑάλω ἐπ' αὐτοφώρῳ ὁ τῆς ἀληθείας ἐχθρός. γνοὺς γὰρ τὴν ἐκείνου ἀσέβειαν ὁ κρατῶν, ὑπεκρίθη πίστιν ἔχειν εἰς ἐκεῖνον τὸν κακοδαίμονα, καὶ διδάσκαλον ἐκάλει, καὶ σωτῆρα πλανωμένων ψυχῶν. τούτοις οὖν καὶ πλείοσιν ἄλλοις, μόλις μὲν καὶ σὺν χρόνῳ, ἴσχυσε δ' ὅμως πεῖσαι τὸν ὀλέθριον ἐκεῖνον ἐξεμέσαι τὸν ἰὸν τῆς πονηρίας αὐτοῦ. ἐπεὶ δ' ἦν ἐν τοῖς ἄρκυσι τὸ θήραμα, ἐδημοσίευσε μὲν τὴν ἐκείνου διδασκαλίαν, καὶ τὰ δόγματα διεφαύλισε, κοινῇ δὲ ψήφῳ πυρὸς αὐτὸν ἐν τῷ τῆς ἱππηλασίας θεάτρῳ παρανάλωμα ἔθηκεν. αὖθις δ' ἐπανάστασις ἑτέρα κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος γέγονε, καὶ ὁ ταύτην συστησάμενος υἱὸν ἔλεγεν ἑαυτὸν εἶναι τοῦ βασιλεύσαντος Διογένους, ὃς Κομάνων πλῆθος προσεταιρισάμενος, ἐς τὰ τῆς Θρᾴκης χωρία γενόμενος, καὶ τὴν χώραν ἐληΐζετο καὶ ἐλυμαίνετο, ἀπαιτῶν ἐν ταῖς πόλεσι δέχεσθαι αὐτὸν, καὶ ἀξιοῦσθαι βασιλικῆς ἀναρρήσεως. εἶτα ὡς εἴς τι πολίχνιον τῶν Θρᾳκικῶν ἀπελθὼν, ἀπατηθείς τε παρὰ τῶν ἐν αὐτῷ καὶ ἀναρρηθεὶς, εἰσελθών τε μετ' ὀλίγων τινῶν, συνεσχέθη, καὶ ἐξεκόπη τοὺς ὀφθαλμούς.

περὶ τῶν κατὰ τοῦ βασιλέως μελετησάντων.

ἐπιβουλεύσας.

περὶ τῶν φράγγων συνκινήσεως καὶ τῆς ἑῴας διαπεραιώσεως.

περὶ τῆς βογομίλων αἱρέσεως καὶ βασιλείου τοῦ αἱρεσιάρχου.

ἐπανάστασις τοῦ ψευδοδιογένους.

καὶ οὕτως ἡ ἀποστασία ... καὶ ἡ τυραννὶς διαλέλυτο, τῶν Κομάνων, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν, εἰς τὰ ἤθη ἐπανελθόντων εἰς τὰ σφέτερα. οὗτος ὁ βασιλεὺς, τοῦ ὀρφανοτροφείου ἀποχηλωκότος, ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλων γηροκομείων πολλῶν. τὰς πάσας τε κτήσεις τῷ ὀρφανοτροφείῳ προσνείμας, καὶ αὐτὸς ἑτέρας προσαφορίσας, ἀνεκαίνισέ τε αὐτὸ, καὶ αὐξήσεσι πολλαῖς ἀναλώμασι, καὶ πλῆθος γηροκομουμένων αὐτῷ ἐγκατέστησεν. ἀλλὰ μὴν καὶ μοναζόντων καὶ μοναζουσῶν ἐν αὐτῷ ἐνδιαιτήματα κατεσκεύασε. πρὸς γοῦν διδασκαλεῖον γραμματικῶν, ἐν ᾧ παιδεύοιντο παῖδες ὀρφανοὶ καὶ γονέων ἀπόρων, διδασκάλους ἐπιτάξας αὐτῷ καὶ παιδαγωγοὺς, καὶ σιτηρέσια τάξας τοῖς διδάσκουσί τε καὶ τοῖς μανθάνουσι. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἔχει καὶ μέχρι τῆς δεῦρο φυλάττεται. ἄλλη δ' αὖθις ἐπὶ τὸν αὐτοκράτορα συνεσκευάσθη ἐπιβουλὴ, ἧς κορυφαῖος μὲν ἦν ὁ Ἀνεμᾶς Μιχαὴλ, συνίστορες δὲ πολλοὶ τῶν τὰ πρῶτα στρατευομένων ἐν τῇ μοίρᾳ τῇ στρατιωτικῇ. ἀλλὰ μήπω τῷ ἔργῳ ἐγχειρήσαντες, ἐγνώσθησάν τε καὶ συνελήφθησαν. καὶ τοὺς μὲν συνωμότας ψιλώσας ἐπὶ τριχῶν τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ πώγωνος, οὐ ξυρῷ ἀλλὰ δρώπακι. τῷ δ' Ἀνεμᾷ ἐκψιλωθεὶς μὲν ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ πώγων τετόρηται, ὡρίσθη δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ καὶ στερηθῆναι. ἐπεὶ δὲ θριαμβευομένων αὐτῶν μεταξὺ βασιλικὸν διάταγμα, τὴν ποινὴν τὴν αὐτοῦ διαιρούμενον, καὶ οἱ συγχωροῦσι τῶν ὀμμάτων τὴν ἐκκοπήν. ἀφαιρεθέντες δὲ τὰς οὐσίας ἐξωρίσθησαν ἄλλος ἀλλαχόσε καταδικασθέντες. ἡ μήτηρ δὲ τοῦ αὐτοκράτορος τὰ τῆς βασιλείας πράγματα ἀναδεξαμένη, ὡς εἴρηται, τῇ διοικήσει μέχρι πολλοῦ ταύτην μετεχειρίζετο. ὅθεν καὶ τὰ πρὸς κάκωσιν τῶν ὑπηκόων τότε συμβαίνοντα ἐκείνῃ οἱ πλείονες ἐπεγράφοντο. ἤχθετο μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ὡς ἐν μόνῳ σχεδὸν τῆς βασιλείας ἀπολαύων ὀνόματι, ᾐδεῖτο δὲ τὴν μητέρα, καὶ ἀκούσης ἐκείνης ἀφελέσθαι τὴν ἐξουσίαν οὐκ ἤθελεν. ἐπεὶ δ' ἐκείνη συνῆκεν ἀχθόμενον τὸν υἱὸν, ἐδεδοίκει μὴ βιασθείη καὶ ἀβουλήτως δόξῃ ποιήσασθαι τὴν μετάστασιν. παραχωρήσασα τοίνυν ἐπ' ἴσῳ τι καὶ ἐπ' αὐτοκράτορι, καὶ τῶν βασιλείων ὑπεξεχώρησε, τὴν τοῦ Παντεπόπτου μονὴν ἣν ἐκείνη ἐδείματο, κατοικίαν ποιησαμένη. ἀφ' ἧς καὶ τινας χρόνους ἐπιβιώσασα σεμνῶς τε καὶ βασιλικῶς, εἰς γῆρας τε βαθὺ κατανήσασα, μετήλλαξε τὴν ζωήν. ἔτει δ' ὕστερον καὶ μικρόν τι πρὸς, ὁ σεβαστοκράτωρ ἐπέλευσε τῇ μητρί, κἀκεῖνος ἀποδοὺς τὸ χρεὼν, κειράμενος καὶ τρίχας, καὶ μεταμφιασάμενος τὴν μοναχικὴν, ὡς ἐγγὺς ὑπολείπων αὐτῷ τὸ βιώσιμον. ἀπεβίω δὲ παισὶ πολλοῖς. οὓς ἐπεὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν, οὐδ' ὅλον ἐνιαυτὸν ἐπιζήσασα τῷ ἀνδρί, μετῆλθε τὸν γῆρας, ὁ βασιλεὺς προσλαβὼν, καὶ τοὺς μὲν ἄρρενας συνῴκισε γυναιξί, τὰς δ' ἐγ θηλείας ἀνδράσιν ἐξέδοτο, καὶ ἔστεργε καὶ εὐηργέτει τοὺς ἀδελφόπαιδας. πρὸς δὲ τὴν κοινωνὸν τοῦ βίου ὁ βασιλεὺς οὗτος οὐκ ἐπιστρεφῶς εἶχε τὸ πρότερον, οὐδὲ λίαν ἐκείνῃ προσέκειτο, ἀφροδισίων δ' ἡττώμενος, οὐ πάνυ τὰ τῆς εὐνῆς ἐτύγχανε φυλάττων. ὅθεν καὶ βέλεσιν ἡ αὐγοῦστα ζηλοτυπίας ἐβέβλητο. ἐπεὶ δ' ὁ χρόνος προϊὼν τῷ αὐτοκράτορι τὰ πυρφόρα βέλη τοῦ ἔρωτος ἤμβλυνε, τότε πρὸς τὴν αὐγοῦσταν τρέψας τὸν ἔρωτα, ὅλος ἦν τῆς πρὸς ἐκείνην στοργῆς, καὶ ἔθελγεν αὐτὸν σχεδὸν αὐτῇ ἀδιαλείπτως. τοιγαροῦν μὲν ἦν τῇ βασιλίσσῃ ἐντεῦθεν ἡ διάθεσις, καὶ μεγάλα τότε ἠδύνατο, καὶ ἄχρις οὗ ἐν μάχαις αὖ ἔρρωτο τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως. ἐπεὶ δ' ἐκ ποδῶν τοὺς πόδας ἤλγει, καὶ τὰς βάσεις ἐβέβλαπτο, καὶ πρὸς τὰ ἄρθρα τότε μοχθηρῶν ὑλῶν συνερρυηκυιῶν ῥευμάτων, ἐν κλίνῃ κατέκειτο. κατῆρχεν ἡ βασίλισσα, καὶ τῷ ταύτης ἦν, ὡς ἐπίπαν τεθέμενος ὁ αὐτοκράτωρ θελήματι, καὶ πᾶσα ἡ ἐξουσία καὶ ἡ τῆς βασιλείας διοίκησις,

[Margin: περὶ ὀρφανοτροφείου. — μάλιστα κατὰ τὸ βασίλειον ὁ αὐτοκράτωρ ὁ Ἀνεμᾶς ... ὀφθαλμῶν ... ἀφαιρεῖται. — ἀναχωρεῖ ἡ τοῦ βασιλέως μήτηρ ... — ὅτι Ἀλέξιος ... ἀδελφόπαιδας. — ὅτι ὁ βασιλεὺς ...]

Sic eius tyrannis finita est. Comanis qui uiui euaserant, in suas sedes reuersis. Hic imperator, cum Orphanotropheum & alia plura gerocomia uacarent: omnium possessionibus orphanotropheo attributis, ac alijs de suo adiectis, id renouauit statim & magnis impēsis instaurauit, multis quorum senectus ibi foueretur, in eo collocatis. Ibidem'que monachorum & monacharum diuersona construxit. Præterea scholam grammaticorum, in qua pupilli docerentur & pauperum liberi, magistris & pædagogis constitutis, uictu'que tam docentib⁹ quàm discentibus ordinato. Quæ huc usque obseruantur. Alia rursus inita est contra Imperatorem conspiratio, cuius dux & autor fuit Michael Anemas, conscij multi ex primis militiæ dignitatibus. Sed antequam facinus aggrederentur, cognitis & comprehensis, capilli & barbæ ademptę sunt non nouacula sed dropace. Anemas uerò ad oculorum effossionem condemnatus: dum triumphus de ijs agitur, interposito imperatorio edicto pœna excæcationis liberatur. Itaq; publicatione bonorum mulctati, alius aliò relegantur. Matri imperatoris, administratione rerum, ut dictum est, diu functæ, ma la quibus subditi uexabantur, plerique asscribebant. Quam rem filius, ut qui nomine tenus fore duntaxat regnaret, etsi moleste ferebat, tamen illam inuitam pro reuerentia sua, potestate priuare noluit. Quo mulier animaduerso, uerita ne uel inuita excedere cogeretur, relicta regia, omni autoritate illi cedit, & in Pantepopti monasterium à se ædificatum migrat, ubi cum aliquot annos bonon fiee & regaliter uixisset, prouecta ætate obijt. Sed & August imperator paulò amplius uno post matrem anno debitum naturę persoluit, raso capillo & habitu monastico sumpto, cum uitæ finem instare sibi uideret, multis liberis relictis: quibus, cum mater etiam non integrum annum marito superstes, terrena reliquisset, Imperator susceptis, adolescentibus uxores, puellis maritos dedit, fratris liberos & beneuolentia & beneficentia prosecutus. Verùm coniugem suam principio nec aduersabatur, nec immodicè amabat, sed libidini deditus iura matrimonij parum sanctè obseruare ferebatur. Vnde Augusta telis æmulationis sauciabatur. Vt autem ætas grandior ignitas illas Cupidinis sagittas nonnihil hebetarat, rum in Augustam conuerso amore, totus in eius charitate acquiescebat, nec facilè ab illa diuelli poterat. Ex eo deinceps affectu magna imperatricis potentia fuit, etiam ualente imperatore, quum autem is ex pedibus laborare cœpisset, nec ambulare posset, & corruptis humoribus ad articulos confluentibus, in lecto decumberet: ipsa imperabat, illo comprobante omnia, & iam id animo agitabat, ut post

[Margin: Orphanotrophij instauratio. — Michaelis Anemæ seditio. — Mater Imperatoris aula excedit. — Alexij in fratris liberos pietas. — Alexij affectus erga uxorem.]

ut post mariti decessum tota potestate & imperij gubernatione in se translata, filium imperatorem dicto audiētem haberet, cui iam adulto ac pridem marito, ducta Hungarorum principis filia, procreatis'que liberis, id ferendum non erat. Nam ne imperio excideret, aut uita etiam priuaretur timebat, cum quanto amore mater filiam natu maximam & generum Bryennium prosequeretur, cerneret. Itaque cognatos conueniebat, atque adeò populum, statum rerum suarum apud singulos clàm deplorando, iurisiurandi uiros commonefaciebat: quo plerique obstricti promiserant, se non nisi ipsi delaturos esse imperium. Ii uerò eum confirmabant, auxilia pollicentes, & quæ pollicebantur iureiurando sancientes. Quæ cum imperatricem non laterent, irata edixit, ne quisquam eum conuentret, passim speculatoribus & obseruatoribus collocatis. Nihilo tamen ille secius ferè omnes ad se allicere non desistebat, alios per semetipsum, alios per sui studiosos. habebat autem studia iunioris quoque fratris, altero Andronico, fratri eidem'que imperatori aduersante. Nam hi quoque iam adulti uxores duxerant, Andronicus Augustimperator, Isaacius & Bryennius Cæsares appellati, alterius uerò filiæ maritus Phorbenus omnium Augustissimus. Atque hæc ita se habebant, etsi temporum ordine immutato, posteriora prius exposuimus. Vnus porrò ex Latinis ab Occidente in orientem profectus Ruperti, cuius suprà meminit historia, filius, nomine Baimundus, seruitium suum imperatori obtulit, & pactis iureiurando firmatis, accepta'que pecunia ferè innumerabili, capta Syriaca Antiochia, non modò pacta & conuenta uiolauit, sed & de bello Romanis inferendo cogitauit. Enimuerò reditu in Occidentem destinato, metuens, ne in transitu Romanarum prouinciarum à prætore aliquo prehensus, ad Imperatorem in uinculis, ut homo fœdifragus perduceretur: quid facit? Rumorem de suo obitu spargendum curat, & cistæ impositus, famulis mandat, ut cadauer suum domum ferri dicant. Hoc astu in suum regnum reuersus, & multum de Imperatore conquestus, multos popularium ad sumenda contra Romanos arma concitauit, eorum'que Dux creatus, superato mari Epidamnum, magno studio capere contendit. Quum autem obsidio traheretur, ciuibus magnis detrimentis illatis, nec paucioribus acceptis, expugnatione desperata, ad alia loca æquè irrito conatu progressus, denique pacem per Legatos ab imperatore petit, Thessalonicæ tum agente: qui inde digressus, iuxta Coloniam Europæam uallum muniuit, ibi que cum Barbaro de pacis conditionibus transegit. Ac Bai-

Imperatricis et filij dissensio.

Baimundus in Orientē profectus ab imperatore deficit ac tandem pacem facit.

ἀνατεθῆναι αὐτῇ μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ ἀνδρὸς μεμελέτηκε, ὡς καὶ τὸν υἱὸν καὶ βασιλέα ὑποκεῖσθαι αὐτῇ, τῷ δὲ τὸ σκέμμα οὐκ ἀνεκτὸν ἦν, εἰς ἄνδρας ἤδη τελοῦντι, καὶ γυναικὶ πρὸ πολλοῦ συναφθέντι, τῇ ἐκ τοῦ ἔθνους τῶν Οὔγγρων ἀρχηγοῦ θυγατρί, καὶ παίδων γεγονότι πατρί. ἐδεδίει γὰρ περὶ τῇ ἀρχῇ, ἢ καὶ περὶ αὐτῇ τῇ ζωῇ, ὁρῶν τὴν μητέρα πολλὴν περὶ τὴν πρεσβυτέραν τῶν θυγατέρων φιλοστοργουμένην σχέσιν, καὶ περὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ καίσαρα τὸν Βρυέννιον. ὅθεν μετῄει τοὺς συγγενεῖς, ἀλλὰ μέντοι καὶ ξύμπαντας, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν πρὸς ἕκαστον λαθραίως ἐξολοφυρόμενος, ἀνεμίμνησκε τῶν ὅρκων τοὺς ἄνδρας, οὓς οἱ πλείους αὐτῶν ἦσαν ὀμωμοκότες, ὡς οὐχ ἕτερον αὖ παρὰ τοῦτον μετὰ τὸν πατέρα δέξαιντο αὐτοκράτορα. οἱ δὲ αὐτὸν ἐπεθάῤῥυνον, καὶ ἐπαρῆξαί οἱ καιροῦ καλοῦντος προθυμότατα ἐπηγγέλλοντο, ὅρκοις ἐμπεδοῦντες τὰς ὑποσχέσεις. ταῦτα δὲ τὴν βασιλίδα οὐκ ἐλελήθεισαν. δι' ἃ καὶ προσώχθισε τῷ υἱῷ. ἐντεῦθεν πανταχοῦ καθάπερ προφυλακαί οἱ ἐτάττοντο, καὶ παντόθεν σκοποί τε καὶ κατοπτῆρες ἦσαν αὐτῷ. ὁ δὲ καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἀφανοῦς πρὸς ἑαυτὸν ἕλκειν τοὺς σύμπαντας ἐφιλονείκει, τοὺς μὲν δι' ἑαυτοῦ, τοὺς δὲ διὰ τῶν προσκειμένων αὐτῷ. προσέκειτο δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἀδελφῶν ὁ νεώτερος, θάτερος δή γε, δηλαδὴ ὁ Ἀνδρόνικος, τῷ συγγόνῳ καὶ βασιλεῖ ἠναντίωτο. ἤδη γὰρ καὶ οὗτοι ἀνδρωθέντες, γυναιξὶ συνεζύγησαν. καὶ ὁ μὲν Ἀνδρόνικος σεβαστοκράτωρ τετίμητο, ὁ δ' Ἰσαάκιος καὶ ὁ Βρυέννιος καίσαρες, ὁ δὲ ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ τῶν θυγατέρων τοῦ βασιλέως γαμβρὸς ὁ Φορβηνὸς πανυπερσέβαστος. ἔχον μὲν οὖν οὕτω ταῦτα, εἰ καὶ προδραμὼν ὁ λόγος, τὰ ὕστερον διηγήσατο. εἷς δὲ τῶν εἰς τὴν ἕω διαβάντων Λατίνων καὶ ὁ τοῦ Ῥομπέρτου ἐκείνου, οὗπερ ἤδη ἡ ἱστορία ἐμνήσθη, ὑπῆρχεν υἱός, Βαϊμοῦνδος ὀνομαζόμενος, ὃς ἐκ τῶν ἑσπερίων μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀνδρῶν, δουλείαν τε τῷ βασιλεῖ ἐπηγγείλατο, καὶ συνθήκας θέμενος πρὸς αὐτόν, ὅρκοις αὐτὰς ἐμπεδώσας, καὶ χρήματα λαβὼν χρυσὸν ὑπὲρ ἀριθμόν, τὴν κατὰ Κοίλην Συρίαν Ἀντιόχειαν ὑποχείριον ποιησάμενος καὶ ταύτην πολιορκίᾳ ἑλών, οὐ μόνον τῶν ὡμολογημένων παραβάτης ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ πόλεμον κατὰ Ῥωμαίων ἄρασθαι μεμελέτηκεν. ἐπανήκειν δὲ φροντίζων ἐκ τῆς ἕω εἰς τὰ ἑσπέρια, ἐδεδίει μὴ ἐν τῇ ἐπανόδῳ χώρας Ῥωμαϊκὰς διιών, κατασχεθείη παρά του τῶν χωρῶν ἐκείνων τὰς ἀρχὰς ἐμπεπιστευμένων, καὶ ἀπαχθείη δεσμώτης, ὡς παραβάτης ὢν ἤδη τῶν συνθηκῶν. τί γοῦν μηχανᾶται; ἑαυτοῦ καταψεύδεται θάνατον, καὶ λάρνακι ἐμβέβηκεν, ἐντειλάμενος τοῖς θεράπουσι, λέγειν ὡς ἐτεθνήκει, καὶ ὁ νεκρὸς ἐκείνου κομίζεται οἴκαδε. οὕτω λαθὼν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ διεσώσατο. ἐνταῦθα πολλὰ καταπτύων τοῦ βασιλέως, πολλοὺς τῶν ὁμοεθνῶν ἄρασθαι κατὰ Ῥωμαίων ὅπλα ἀνέπεισεν, ὧν στρατηγῶν ἐκεῖνος διαπεραιοῦται πρὸς τὴν Ἐπίδαμνον, καὶ πολλὴν ἐτίθετο σπουδὴν ἐκπορθῆσαι τὸ ἄστυ αὐτός. χρόνον δὲ διατρίψας ἐν τῇ πολιορκίᾳ μακρόν, καὶ κακώσας μὲν τοὺς ἐν τῇ πόλει, οὐ μεῖον δὲ καὶ αὐτὸς κακωθείς, ἀπέγνω μὲν τὴν τοῦ Δυῤῥαχίου τὴν ἅλωσιν, προϊὼν δὲ ὡς ἑτέρα, ἀλλὰ κἀκείνων διήμαρτεν, ὅθεν διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, συμβάσεις ζητῶν. ὁ δὲ τῇ Θεσσαλονίκῃ ἐνδημῶν, καὶ ἀπάρας ἐκεῖθεν, κατὰ τὴν Εὐρωπαίαν Κολώνειαν τὸν χάρακα ἔθετο, ἐνθάδε καὶ προσωμίλησε τῷ βαρβάρῳ, καὶ τὰς συνθήκας τῆς σπονδῆς ἐποιήσατο. ὁ μὲν οὖν τοῦ Βαϊ-

μούνδη

μένοντα μάλα ὁ τρόπος διελέλυντο. ὁ δὲ πατριάρχης Νικόλαος ἔτη εἴκοσι πρὸς ἑπτὰ γυμνάσας τῆς ἐκκλησίας τοὺς οἴακας, καὶ ἐν γήρᾳ ἐλάσας βαθεῖ, νοσήσας ἀπεβίω· ὃν τῇ ἐκφορᾷ μεγαλοπρεπῶς ὁ αὐτοκράτωρ ἐτίμησεν, ἕτερον δ' εἰς τὸν θρόνον τὸν πατριαρχικὸν ἐγκαθίδρυσεν, ἕνα μὲν τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τῶν διακόνων δὲ γε βαθμοῦ, καὶ τοῖς πατριαρχικοῖς συντεταγμένον ἄρχουσιν, ἀδελφιδοῦν δὲ τοῦ τῆς Χαλκηδόνος τότε προεδρεύοντος ἐκκλησίας, λόγοις ἐντεθραμμένον τοῖς τε θύραθεν καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς, αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναδεδειχὼς, καὶ αὐτὸν ἐν ταύτῃ προχειρισάμενος. μετὰ δὲ τινα χρόνον νοσεῖ ὁ κρατῶν, καὶ οὕτως ἡ νόσος ἐκεῖνον κατίσχυσεν, ὡς ἐκλελοιπέναι δοκεῖν, ἐν τούτῳ δὲ τοῦ σεπτοῦ τοῦ σωτῆρος ἀμφίβλημα (?) ἐκτυπώματος, ὃ ἐν τῇ Χαλκῇ κρέμαται, τὸ θεῖον πέπλον, ὃ πρὸ τῆς εἰκόνος αἰωρεῖται, κομισθὲν, ἐφηπλώθη τῇ κλίνῃ ἐφ' ἧς ὁ κάμνων κατέκειτο, καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα περιεκάλυψε, καὶ ἡ τῆς νόσου σφοδρότης ὑπενδέδωκε. ὁ δὲ ἐκινήθη τε καὶ ἀνεκάθισε καὶ ἐφώνησε, καὶ ἤτησεν ὕδωρ ἐπὶ χειρός, καὶ τροφῆς ἀπεγεύσατο, καὶ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ ἐρρώννυτο, ἡ δὲ νόσος ὑπέληγε. τοῖς δὲ πολλοῖς ἄπιστος ἦν ἡ ἀνάρρωσις. ἵνα γοῦν πληροφορηθῶσι περὶ ταύτης οἱ ἀμφιβάλλοντες, ἵππῳ μετ' ὀλίγον διῆλθε τῆς ἀγορᾶς. ἀλλ' οὕτω μὲν τὴν νόσον ὁ αὐτοκράτωρ ἀπήλλακτο, αὖθις δὲ τὸν ἀστυπολοῦντα λαὸν δέος ὑπεισῄει ἀναίτιον. φήμη γὰρ πάντη ἐπεπόλαζε, τεθνάναι μέλλειν περὶ τὸ μέγα σάββατον τὸν ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἡ τοῦ θρυλουμένου φήμη οὐ τὸ πλῆθος μόνον κατεκράτησεν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τέλει καὶ τοὺς περὶ τὸν κρατοῦντα, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ βασιλέως διέσεισε τὴν ψυχὴν, καὶ τοιαῦτα μηδὲ νοσοῦντος μηδέ τι τὸ ἐνοχλοῦν ἔχοντος. παρελθούσης δὲ τῆς λεγομένης ἡμέρας, ἠλέγχθη τὸ φημιζόμενον μάταιον, καὶ τὸ πονηρὸν προσδοκώμενον ἀπηλλάγη ξύμπαντας. ὁ πολὺς δὲ τοῖς τόποις παρῆλθε καιρός, καὶ τὸ Βυζαντίδος ὁ αὐτοκράτωρ ἐκδημῶν, καὶ τῆς γυναικωνίτιδος συνεπαγόμενος, καὶ τοιαῦτα καθ' ὥραν χειμέριον, καὶ σκηνοῖ περὶ τὴν Θρακῴαν χερρόνησον, τοῦ δὲ χειμῶνος παρελθόντος, καὶ τοῦ ἔαρος ἀναλάμψαντος, ἤδη καὶ τὸ θέρος ἐφίστατο, κἀκεῖθεν ὁ κρατῶν ἐμάνθανε, ὡς νόσος τὴν βασίλισσαν ἐνέσκηψε, τότε δὲ παρεπέμφθη ἡ αὐγοῦστα τριήρει βασιλικῇ. ὁ βασιλεὺς δ' ἐπὶ ἐμφανὴ ὀλίγον ἐκεῖ, καὶ τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους ἀνασκοπούμενος, μέχρις αὖ ἐμεμαθήκει ὡς ἡ βασιλὶς κατήντησε πρὸς τὰ βασίλεια. εἶτ' ἐκεῖθεν ἀπάρας, διὰ μιᾶς ἡμέρας κατείληφε τὴν μεγαλόπολιν, καὶ ἡ μὲν ἀνερρώννυτο, ὁ δὲ τῶν διοικήσεων εἴχετο, ὡς τὰ πολλὰ κατὰ τὸ Φιλοπάτιον ποιούμενος τὰς διατριβάς. καὶ οἱ τοιοῦτόν τι ἐπετετήδευτο, τεταγμένας ἡμέρας ὡρίσατο, καθ' ἃς ἐκεῖσε δημοσίᾳ προεκάθητο, ἀφορῶν πρὸς πεδιάδα πλατεῖαν. τῷ βουλομένῳ δὲ ἡ εἰς ἐκεῖνον πρόσοδος συγκεχώρητο, καὶ ἕκαστος τῶν δεομένων ἐπαναγνώσεσθαι δεήσεις διὰ ταχείας ὅτου δέοιτο. καὶ ταῦτα γίνονται αὐτῷ ἐκλεγμένα, ὑπὸ τῶν ὑπογραμματέων ἀναγινώσκεσθαι, καὶ γνωρίζειν αὐτῷ τὰς ἱκεσίας αὐτόθι, καὶ αὐτίκα τὴν ἐφ' ἑκάστῃ ἀπόκρισιν γραφῆναι προσέταττε, καὶ βεβαιουμένην τοῖς δεομένοις παρέχεσθαι. καὶ τοῦτ' ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν ἐτηρεῖτο τῷ αὐτοκράτορι. εἶτ' αὖθις ἐκδημεῖ τῆς Βυζαντίδος, φθίνοντος ἤδη τοῦ μετοπώρου. συνῆν δὲ ἐκείνῳ καὶ ἡ βασίλισσα, καὶ ἡ γυναικωνῖτις συνείπετο, καὶ περὶ τὰς προπόδας τοῦ ὄρους τοῦ Παπυκίου κατεσκήνωσε. ἐνθάδε τὴν τοῦ ἔαρος χειμέριον διαγαγὼν παρῆν, ἀρτι ἀρχομένου τοῦ ἔαρος ἐκεῖθεν ἀπάρας, τὴν Φιλιππούπολιν κατέλαβε. περὶ ταύτης ἐν τῷ ἔαρι ὁ βασιλεὺς ἀλέξιος σκηνωσάμενος ἐκεῖ τὸν ἐαρινόν τε καιρὸν καὶ τὸ θέρος, ἤδη δὲ καὶ πολὺ τοῦ μετοπώρου διέτριβε, ἐν ᾧ ὄντι αὐτῷ τὰ ἐκεῖσε διατριβαῖς ἡ μετὰ τῶν μανιχαίων διάλεξις. οὓς Παυλικιανοὺς ὁ δῆμος ὀνομάζει φωνή (πολὺ γὰρ τὸ τοιοῦτο γένος ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ κατῴκισεν, τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Τζιμισκῆ μεταναγόντος ἐκ

Margin notes (Greek): περὶ Νικολάου (?) ... — περὶ τῆς νόσου τοῦ βασιλέως καὶ ὅπως αὐτὸς ἰάθη. — περὶ τῆς φήμης γενομένης κατὰ τὸ μέγα σάββατον. — περὶ τῆς εἰς χερρόνησον ἀποδημίας (?) ... τοῦ βα(σιλέως).

mundicum bellum hoc ferè modo compositum est. Patriarcha uerò Nicolaus Ecclesia per annos uigintiseptem gubernata, senex admodum decessit: cuius funus imperator magnificis honoribus prosecutus, alium in patriarchico solio collocauit, è cleri ecclesiæ numero illum quidem, sed ordinis diaconorum, * qui primatibus patriarchicis cooptatur, ex fratre nepotem eius qui tum Chalcedonensi præerat Ecclesiæ, in literis tum profanis tum sacris ab ineunte uersatum ætate, quem ipse imperator in Ecclesia declarauit. Aliquantò pòst tanto morbo oppressus, ut expirasse uideretur, sacrosancto peplo quod ante imaginem seruatoris nostri in Chalce erectā pendet, in lecto ægrotantis expanso, & eius corpori applicato, nonnihil mitigata morbi uehementia, se commouit, assedit, locutus est, malluuium petijt, cibumq; cepit, & morbo paulatim decedente conualuit. Quod cū uulgò incredibile uideretur, ut de sua ualetudine constaret, paulò pòst equo per forum transijt. Eo morbo propulsato, nihilominus urbanæ multitudini motus inanis incessit ex rumore passim uulgato, Imperatorem eo anno in magno sabbatho esse moriturum. Is rumor non in plebe tantum, sed & in Curia & Regia uersabatur, atq; ipsius etiam Imperatoris animum commouerat, etsi nec ægrotantem, nec ulla molestia conflictantem, donec eo die elapso uanitate sermonis illius refutata, malorū metus omnib' est adēptus. Paruo deinde tēpore elapso, imperator cū gynęceo, quāuis hyberno tēpore, Byzantio in Chersonesum transijt: nec inde discessit, interim militares catalogos perlustrans, donec sub æstatis initium Imperatrice ægrota imperatoria triremi præmissa, cognouit, eam in regiā peruenisse. Tum & ipse uno die in magnam urbem peruenit, eaq; conualescente, rerum administrationi intentus fuit, plerunque in Philopatio degens, ea'que ratione inita, ut certis diebus in amplam planiciem prospectās, ibi publicè pro tribunali sederet, liceretq; omnibus ei porrigere libellos supplices: quos ante se depositos à notarijs legi & cuiusq; petitionem indicari, statimq; responsa scribi, ea'que confirmata supplicātibus restitui iussit. Ea ratione satis longo tempore obseruata, rursus cum imperatrice & gynæceo egressus, circa radices montis Papycij per totam hyemem, cum omni familia habitauit. Sub ueris initium iuxta Philippopolim, uernum æstiuumq; tempus, & magnam autumni partem exegit, ea re ibi occupatus, ut cum Manichæis qui Pauliciani uulgò dicuntur, disputaret. (Nam magna eius gentis multitudo ibi uersabatur, à Ioanne Zimisce ex

Margin notes: Nicolai Patriarchæ obitus & successor. — Alexius sacro peplo recreatur. — Rumor inanis sparsus de Imperatoris periculo. — Alexij migrationes. — Alexij humanitas. — Alexij disputationes cum Manichæis siue Paulicianis.

Oriente in ea loca translata) eorumque multos ad orthodoxam fidem traduxit. Autumno iam medio ferè exacto, in Regiam est reuersus. Quia uerò imperatrix multum poterat, etiam generi eius Bryennij magna erat potentia, ac iam uulgò celebre, illius nutu in regia geri omnia. Quare omnes ad eum se conferebant, iuris dicundi, & pro imperij autoritate sententias ferendi potestate præditũ. Erat autem & ipse studijs doctrinarum deditus, & uxor eius in ijsdem operam nihilo minorem, ac potius maiorem ponebat, exquisitè Atticissans, ingenioque prædita acutissimo ad abstrusissimas quasque contemplationes: eam facultatem partim naturæ bonitate, partim industria consecuta. Affixa etiam erat libris, & eruditorum consuetudine haud obiter utebatur. Hoc rerum suarum statu Cæsar omnibus linguis celebratur. Quæ quum imperatoris filium eundem'que imperatorem angerent & cruciarent, tamen tolerabat. Sed hæc in progressu orationis exponentur. Nunc uerò ea referantur, quæ præteriuimus. Temporibus imperatoris huius multa extitere incendia, diuersis urbis locis igne desolatis. Sed & aliquando uerno tempore uehementis uenti procella cùm alia multa corruerunt, tùm statua in rotunda illa maxima columna porphyretica, in foro Placoro deiecta, multos qui forte ibi erant, contriuit. Id simulacrum & mole ingens, & pulchritudine mirabile, casu illo in multa fragmenta est comminutum. Alio tempore imber maximus eo die quo principum Christi Apostolorum Petri & Pauli memoria celebratur, erupit, uesperique auspicatus ad idem usque tempus postridie sine intermissione durauit. Tum impetu aquarum multa ædificia sunt deiecta, & ualles aquis redundantes à mari nihil discreparunt, & homines nõ pauci, ac multæ animantes perierunt. Atque hæc ita se habuerunt. Cùm autem aliquando imperatori nunciaretur, Turcicum exercitum colligi, Romanas prouincias populaturum, atque ipse pedibus æger, fluxionibus uberius decurrentibus cum doloribus ac cruciatibus acerrimis, Barbaris occurrere non posset: Camyze Eustathio duce, phalangem contra eos mittit, uiro inter Duces primario, qui quum non minima hostium parte congressus, uictus est & captus, militibus partim cæsis, partim fuga elapsis. Quo imperator nunciato teneri non potuit, quin ipse egrederetur, ac Turcos quidem nusquam adeptus est, quod audito eius aduentu, laxatis habenis continenter fugerant. Sed Camyzem, qui suis custodibus, magnorum præmiorum spe proposita, persuaserat, ut secum ad imperatorem transfugerent, libenter uidit, & liberatoribus eius pecunia

Bryennij potentia, et eius uxoris quæ eruditio.

Vetus et statuæ Theodosij ruina.

Imber.

Expeditio Turcica.

Camyzes.

τῆς ἑῴας αὐτῆς ἐκεῖ ταύτῃ ἐγκατῳκίσαντο) οἷς διαλεγόμενος, πολλοὺς πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μετήνεγκεν. ἤδη δὲ μεσοῦντος τοῦ μετοπώρου, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν βασιλεύουσαν. τῆς δὲ βασιλίσσης μέγα δυναμένης, καὶ τῷ κηδεστῇ τῷ Βρυεννίῳ τῷ καίσαρι πολλή τις ἦν ἰσχύς, καὶ διὰ κείνου πᾶν ἐν τοῖς ἀνακτόροις οἰκονομούμενον ἐπεφήμιστο. διὸ καὶ πάντες ἐκείνῳ προσῄεσαν, καὶ δικάζειν αὐτῷ ἐπετέτραπτο καὶ βασιλικῶς ἐθεμίστευεν. ἦν γὰρ καὶ λόγοις προσκείμενος ὁ ἀνήρ, καὶ ἡ σύνευνος δὲ οὐδὲν ἧττον, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἐκείνου τῆς ἐν λόγοις παιδείας μετέσχεν, καὶ τὴν γλῶτταν εἶχεν ἀκριβῶς ἀττικίζουσαν, καὶ τὸν νοῦν πρὸς ὕψος θεωρημάτων ὀξύτατον. ταῦτα δὲ αὐτῇ προσεγένετο φύσεως ὀξύτητι καὶ σπουδῇ. προσανετέθειτο γὰρ ταῖς βίβλοις, καὶ λογίοις ἀνδράσι, καὶ οὐ παρέργως ὡμίλει αὐτοῖς. οὕτω δὲ ὡς εἴρηται τῷ καίσαρι τῶν πραγμάτων συγκεχωρημένων, διὰ πάσης ἦν γλώττης ᾀδόμενος ὁ ἀνήρ. ταῦτα δὲ τὸν βασιλέως υἱόν τε καὶ βασιλέα πολλὴν τὴν ἀθυμίαν ἐνέστιζον καὶ εἰς ἀγωνίαν ἐνέβαλον. ὁ δὲ καὶ οὕτως ἔχων ἐκαρτέρει. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τούτων προϊὼν ὁ λόγος ἐκθήσεται, ἄρτι δὲ διηγητέον ἃ παραλέλοιπε. πολλοὶ ἐπὶ τοῖς τῆς αὐταρχίας χρόνοις τοῦ βασιλέως τούτου γεγόνασιν ἐμπρησμοὶ ἐν διαφόροις τῆς πόλεως μέρεσι, καὶ πολλὰ ταύτης κατενεμήθη τὸ πῦρ καὶ ἠφάνισεν. ἔπνευσε δέ ποτε τόνου ἐκτόπως ἄνεμος σφοδρός τε καὶ βιαιότατος ὥρας οὔσης ἐαρινῆς, ὑφ' οὗ πολλά τε ἄλλα συνέβη συμπτώματα, καὶ ὁ ἐν τῷ κυλινδροτερεῖ καὶ μεγίστῳ πορφυρῷ κίονι τῷ κατὰ τὸ λεγόμενον πλακωτὸν ἑστῶτι ἱδρυμένος στῦλος κατελύετο, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλε τῶν παρατυχόντων ἐκεῖ. ἦν δὲ τὸ ἄγαλμα μεγέθει μὲν παμμέγα, κάλλει δέ γε θαυμάσιον, ὃ καὶ πεσὸν συντέθραυσταί τε καὶ εἰς πολλὰ διετέτμητο. καὶ ὑετὸς δὲ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ κατερράγη σφοδρότατος, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τῶν κορυφαίων τοῦ Χριστοῦ μαθητῶν Πέτρου καὶ Παύλου, ὃς περὶ δείλην ὀψίαν ἀρξάμενος, διήρκεσεν ἄχρι τῆς αὐτῆς ὥρας τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ἀδιάλειπτος γεγονώς. ὅτε πολλαί τε τῇ φορᾷ τῶν ὑδάτων οἰκίαι κατέπεσον, καὶ αἱ κοιλάδες ὕδατι πλημμυρήσασαι οὐδὲν διέφερον θαλασσῶν, καὶ ἀνθρώπων οὐκ ὀλίγων καὶ ζώων πολλῶν συμβέβηκεν ἀπώλεια. ταῦτα μὲν οὕτω συνέβη. ἀπηγγέλη δέ ποτε τῷ βασιλεῖ Τούρκων ἀθροίζεσθαι στρατιάν, βουλομένην ἐπελθεῖν ταῖς ὑπὸ Ῥωμαίους χώραις, καὶ ταύτας λῄσασθαι. ἔτυχε δὲ τότε τοὺς πόδας ἀλγῶν, τοῦ ῥεύματος σφοδρότερον ἐπιρρεύσαντος, καὶ περιωδυνίαις ἐντὸς καὶ ἀλγηδόσιν ὀξυτάταις πιεζόμενος, ἐπεὶ γοῦν οὐκ εἶχε δι' ἑαυτοῦ ἐπὶ τὸν βαρβάρων στρατεύσασθαι, φάλαγγα κατ' αὐτῶν ἐκπέμπει στρατιωτῶν, φαλαγγάρχην ἐπιστήσας αὐτοῖς τὸν Καμμύτζην Εὐστάθιον, ἄνδρα τοῖς πρώτοις τεταγμένον τῶν στρατηγῶν. ὁ δὲ οὐκ ἐλαχίστῃ τῶν πολεμίων μοίρᾳ περιτυχών, προσέβαλε τούτοις, ἡττήθη δὲ προσβαλών, καὶ αὐτὸς μὲν ἑάλω, οἱ δ' ὑπ' αὐτὸν οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δὲ φυγόντες ἐσώθησαν. ὡς δὲ ταῦτα τῷ βασιλεῖ κατηγγέλθησαν, οὐκέτι καθεκτὸς ἦν ἐκεῖνος, ἀλλ' ἔξεισι, καὶ Τούρκοις μὲν ἐντυχεῖν οὐδαμοῦ (μαθόντες γὰρ τὴν κατ' αὐτῶν τοῦ βασιλέως ὁρμήν, τοῖς ἵπποις ἐνδόντες τοὺς χαλινούς, ἔφυγον ἀμεταστρεπτὶ) ἔπεισε δὲ καὶ ὁ Καμμύτζης τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐκφυγεῖν, τοὺς αὐτὸν φρουροῦντας μεγάλαις ὑποσχέσεσι πείσας συναποδρᾶναι αὐτῷ, καὶ προσελευθῆναι τῷ βασιλεῖ. καὶ ὁ μὲν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἦλθε προσάγων, καὶ τοὺς αὐτοῦ φύλακας αὐτομόλους. ὁ δὲ κρατῶν ἐκεῖνον μὲν ἀσμένως εἶδε, τοὺς δ' ἐκεῖνον λελυκότας ἐδεξιώσατο χρήμασι, καὶ ἐπανῆλ-

περὶ ἐμπρησμῶν καὶ ἀνέμου.

ἐκστρατεία τουρκῶν.

ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. οὐ πολὺς παρερρύη καιρὸς, καὶ ἐξεστράτευσεν αὖθις ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ Φιλομήλιον, εὗρε δὲ τὸ ἄστυ τῶν ὁπλοφόρων κενὸν (πάντες γὰρ τὴν τοῦ αὐτοκράτορος ἐγνωκότες κατ' αὐτῶν ἔφοδον, τὰ μὲν φίλτατα μετῴκισαν, ἐκεῖνοι δὲ ἀνεχώρησαν) τὸ μὲν οὖν ἄστυ ἀπόνως εἰλήφει. ἀλλὰ μὴν καὶ ἔνια φρούρια καὶ σπήλαια, ἃ καταφύγια τοῖς ἐγχωρίοις ὠνόμασται, διὰ τῶν κατεχόντων αὐτὰ τῷ βασιλεῖ παρεδίδοντο, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς μετῳκίσθησαν, τὸ συμφέρον τοῦ αὐτοκράτορος κρίναντος. ὃς μεθ' ἑαυτοῦ λαβὼν ἐκείνους, ἐπανῄει ἐπεὶ μὴ πολεμίοις ἐνέτυχε. τῶν δὲ μετοικιζομένων ὅσοι μὲν ἀκμάζοντες, ἤπερ καὶ νεάζοντες, δι' ἑαυτῶν τὴν πορείαν πεποίηνται. οἷς δὲ τὸ γῆρας βραδεῖς ἐτίθει τοὺς πόδας εἰς βάδισιν, τούτοις παρεῖχεν ὁ κρατῶν ὑποζύγια. εἰ δέ τινες ἢ νόσοις ἢ πάθεσιν ἄλλοις εἶχον παρειμένα τὰ σώματα, ἢ γήρᾳ μακροχρονίῳ τε καὶ λυγρῷ, τούτους ἀσπίσιν ἐπετίθει μακραῖς, καὶ τὰς ἀσπίδας νέους φέρειν ἐπέταττε δυνατοὺς, ἀθλουμένους ἀχθοφορεῖν, αὐτὸς δὲ παριὼν, εἴ τινα τῶν οὕτω κομιζομένων ἢ δίψει κάμνοντα εὕρισκεν, ἢ τροφῆς ὀρεγόμενον, ἢ ἄλλως ταλαιπωρούμενον, ὡς ἐνὸν, ἀνεκτᾶτο τὸν κάμνοντα. οὕτω δὲ ὁδοιποροῦντί τε καὶ καταλύοντι καὶ Τοῦρκοι πρὸς ἑσπέραν ἐπιφανέντες, σπονδὰς πρὸς Ῥωμαίους λέγοντες ἐθέλειν θέσθαι τὸν σφέτερον ἀρχηγόν. τοῦτο δὲ οὐδὲ τῷ βασιλεῖ ἀθύμιον ἔδοξεν. ἕωθεν οὖν ἧκεν ὁ τῶν βαρβάρων κρατῶν, ὁ δὲ ἦν οὐ σατράπης, ἀλλ' ἐκ τοῦ γένους τοῦ σουλτανικοῦ κατηγόμενος, καὶ σουλτὰν ὑπὸ τῶν οἰκείων ὀνομαζόμενος, ὃς ἐφίππῳ τῷ βασιλεῖ ἐντυχὼν, πόρρωθεν αὐτὸς ἀποβὰς τοῦ ἵππου, καὶ πεζὸς προσεληλυθὼς, καὶ οὕτω τὴν προσκύνησιν αὐτῷ ἀφοσιωσάμενος, συνθήκας τε ἔθετο, καὶ χρήμασι πολλοῖς φιλοτιμηθεὶς, ἐκεῖνός τε, καὶ ὅσοι σὺν αὐτῷ ἐληλύθασιν, ὁ μὲν ἐπανῄει πρὸς τὰ ἤθη τὰ ἑαυτοῦ, ὁ δ' αὐτοκράτωρ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια. ἐντεῦθεν ηὔξετο τὸ τῶν ποδῶν ἄλγος αὐτῷ, καὶ ἦν κλινήρης ὡς τὰ πολλὰ, κατῆρχε δὲ ἡ βασιλὶς, καὶ ἦν ἐπίδοξος τὴν αὐταρχίαν σφετερίσασθαι. ὁ δὲ ταύτης υἱὸς καὶ βασιλεὺς οὐκ ἠρέμα, παντοίως πρὸς τὴν σπεύδουσαν τῆς μητρὸς ἐπιχείρησιν ἀντιστρατευόμενος. ὡς δὲ τῇ νόσῳ κατεπονεῖτο ὁ αὐτοκράτωρ, εἰς τὸ μέγα τὸ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον μετῳκίσθη ἀνάκτορον, καὶ ἦν νοσοκομούμενος. καὶ ὁ τῶν ἀσκληπιαδῶν περὶ ἐκεῖνον καθ' ἑκάστην ἐγίνετο ἀθροισμός. οὐκ ἦν δὲ μία πᾶσι διάγνωσις, μόλις δ' οὖν εἰς μίαν γνώμην ἦλθον ποτέ. ἡ δ' ἦν, σιδήρῳ τὸν στόμαχον καυτηριάσαι τοῦ αὐτοκράτορος. σίδηρον οὖν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ στομάχου φλογέντα δέχεται, οὐκ εὔκρατος μέντοι ἔδοξε τοῖς ἰατροῖς ὁ τῶν ἀνακτόρων ἀὴρ, οἷα δὴ νοτιώτερος. διὸ καὶ εἰς τὰ τῶν Μαγγάνων ἀνάκτορα μετακεκόμιστο ὁ κρατῶν, εἴ τε τυχαίως οὕτω συμβὰν, εἴτε τοῦ χρεὼν τὸν θνήσκοντα συνελαύνοντος, ἐκεῖ τὴν ψυχὴν ἐρυγεῖν. τὸ γὰρ ἐν ἀκεσωδύναις πεσεῖται, περὶ ἐκείνου γεγράφθαι λέγοντες οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπτοημένοι. ἀκεσωδύνας τὴν τῶν Μαγγάνων κατοικίαν ἐξηγοῦντό τε καὶ ὠνόμαζον, διὰ τὸ ἰατρεῖον τὸ ἐν αὐτοῖς, ὡς ἐκεῖ τῆς περιωδυνίας παυομένης, καὶ οὐδὲ τὸ καυτηριάσαι τὸν βασιλέα, γενέσθαι μάτην ἐλέγετο τοῖς τὰ τοιαῦτα κομψοῖς, ἀλλὰ κατὰ παλαιγενῆ καὶ τοῦτο πρόρρησίν τε, καὶ πρόγνωσιν. γεγράφθαι γάρ που περὶ αὐτοῦ τοῖς ποιήσασι τὰς περὶ τῶν βασιλέων αἰνιγματώδεις

donatis Byzantium rediit. Neque multum temporis intercessit, cum alia expeditione contra Barbaros suscepta, Philomelium urbem armatis uacuam repertam (omnes enim eius accessu cognito, charissimis quibusque ablatis discesserant) sine labore cepit. Sed & castella quædam & speluncæ, quæ ab incolis Caraphygia, hoc est, confugia nominantur, per deditionem accepit, & illos quod ita expedire uideretur, in colonias secum abduxit, cùm nemo esset, cum quo bellum gereret: iis qui integra ætate erant, & uiribus uigebant, pedibus iter facientibus: qui uerò senectute tardiores ad ambulandum erant, iis iumenta præbuit. Si quiuerò uel morbis, uel aliis calamitatibus, uel afflicti senio corporibus lassis erant: eos clypeis impositos, à robustis iuuenibus, qui oneri ferendo pares essent, gestari iussit, ipse'que obequitans, si quem eorum uel siti laborantem, uel cibum desiderantem, uel alioqui male affectum uideret, eum pro uirili recreabat. Sic proficiscenti & diuertenti Turci Occidentales occurrerunt, qui Principem suum ferire cum Romanis fœdus uelle dicerent. Quod cùm nec imperatori displiceret, mane Barbarorum princeps uenit, non Satrapa, sed ex Sultani genere, qui & ipse à suis Sultanus uocaretur, & eminus de equo descendit, atque imperatotem equo insidentem pedes conuenit, & adoratione sic peracta, fœdere icto, magna'que pecunia cum suis donatus, in sedes suas rediit, imperator in regiam est reuersus. Ab eo tempore auctis pedum doloribus plerunque decubuit, imperatrice rerum potiente. Quæ quum omnem autoritatem sibi uendicatura uideretur, filius eius, idem'que Imperator, omnibus modis conatibus matris obsistere non desistebat. Imperator porrò morbo fatigatus, in magnam Orientalem Regiam est translatus, ubi quottidianis Medicorum conuentibus curabatur, quorum iudicia uariauerunt, donec tandem communi consilio decreuerunt, stomacho Imperatoris ferrum candens imprimere: & quia eis Regiæ aër, ut Australior parum temperatus uidebatur, in Mangana transfertur: siue id fortuitò factum, siue fatis, moribundum hominem, ut ibi animam exhalaret, compellentibus. Nam illud, In Acesodynis cadet: qui talia admirantur, de eo interpretabantur. Esse enim Mangana Acesodynũ, ob medicam officinam quę ibi erat, quod dolores ibi propulsarentur. Quin & cauterium non temerè Imperatori adhibitum ii contendebãt, qui de istiusmodi studiis sibi placent, sed id quoque ex uetere præscientia & prædictione factum. Nam alicubi scriptum esse de eo, ab iis qui Regum lata

Alexii humanitas in captiuos.

Turcica pax.

Alexii morbus.

Oracula de Alexii obitu.

ambagibus inuoluta descripserint, eum hamo ustum casurum, quod illi scriptores, ferrum quo stomachus uri solet, ob acumen inflexum, hamo compararint. Verùm neq; ustio, neq; loci mutatio quicquam ægroto profuit, paulatim ad terminum uitæ progredienti. Negabant tamen medici, uitam eius esse deploratam: ac monachi quidam prædicebant ei, non moriturum prius, quàm Hierosolyma uenisset ad uiuificum sepulchrum Domini & seruatoris nostri adorandum, ubi diadema depositurum eum uaticinabantur. Quorum ille pollicitis credebat. Nam orationem quæ nobis cordi est, facilè comprobare solemus. Ita per imposturam non animaduertit se uitæ finem attigisse, antequàm Hierosolyma perueniret: diademate, quanquam non ultrò, posito: etsi dici queat, ad superna Hierosolyma profectus esse, primogenitorum Metropolim, qui sunt in cœlis inscripti. Igitur Augusti XV. * XI. distributionis, Augustus extremum ducebat spiritum, qui cum crebrum infirmumque trahens anhelitum iaceret, imperatrix mœrore oppressa aderat, filiabus etiam præsentibus. Iam maiore diei parte exacta, cum Sol non supra caput staret, nec (ut ita dicam) ad perpendiculum, sed nonnihil inclinatus ad occasum tenderet, imperatoris filio significatur, patrem agere animam. Ingressus igitur ædes, in quibus moribundus decumbebat, non ut decedentem deploraret, sed ut decius morte certior redderetur: eo uiso statim exijt, & equo conscenso cum suo comitatu & multis alijs, Manganis excessit. Quo facto statim Abasgi, qui puellæ ex Abasgia adductæ, & natu maximo Cæsaris filio nupturæ adiuncti fuerant, obuiam facti, sublato clamore eum adorarunt. Tum aiunt, Imperatricem filij discessum morienti imperatori dolenter narrasse: eum uerò ad id nihil respondisse, seu non uellet, seu non posset: sed manus sustulisse, haud scio, benè an malè precantem filio. Alij manus eum sustulisse negant, neque enim id facere potuisse morientem, sed imperatrice sæpius uociferante, Abire filium, et uiuenti erepturum imperium: illum parum obscureq; subrisisse, siue eam orationem deridentem, si putaretur adhuc de imperio solicitus esse expirans, terrena que iam relicturus: siue quid de illo facto sentiret, indicantem. Nam & ab alijs & ab ipso Porphyrogenito imperatore narrabatur, eum non sine patris consilio regiam esse ingressum, sed exitum ab illo ei fuisse concessum cuius rei tesseram illius anulũ accepisset: eaq; facta esse absente imperatrice, & illa ignorante. Cum igitur abiret, fama quid actum esset, celeriter diuulgante, ad hũc imperatorem & cognati, & ex tribunis

γραφὰς ὡς ἀγκίστρῳ κυρτοῖς ποιοῦνται, ἀγκίστρῳ λέγοντες τοὺς συγγραφεῖς ἐκείνους τὸ σιδήριον ἀπεικάσαι, δι' οὗ τὸν στόμαχον καυτηριάζεσθαι ἔθιστο διὰ τὸ κεκάμφθαι πρὸς τὸ ἄκρον αὐτόν. ἀλλ' οὐδ' ἡ καυτηρία, οὔτε μὴν ἡ τοῦ ἀέρος ἐναλλαγὴ τῷ κάμνοντί τι ἐλυσιτέλησεν, ἠρέμα δὲ πρὸς τὸ τέλος ἐχώρει. οὔτε δὲ οἱ ἰατροὶ ἀπεγνῶσθαι αὐτῷ τὸ βιώσιμον ἔλεγον, καί τινες μοναχοὶ προὔλεγον αὐτῷ, μὴ ἄλλως ἐκλείπειν εἰ μὴ πρότερον πρὸς Ἱερουσαλὴμ ἀφίκοιτο εἰς προσκύνησιν τοῦ ζωοφόρου τάφου τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν, ὅπου καὶ τὸ διάδημα αὐτὸν ἐκθέσθαι μέλλειν ἐχρησμολόγουν. καὶ οἱ μὲν τοιαῦτα αὐτῷ ἐπηγγέλλοντο, ὁ δὲ τοῖς λεγομένοις ἐπίστευεν. ὃ γὰρ ἄν μὴ πρὸς βουλῆς, τοῦτο ῥᾴδιον εἰς πίστιν καταγγελλόμενον. οὕτω δὲ κλεπτόμενος ἔλαθε πρὸς τέλει προσεγγίσας τῆς βιοτῆς, καὶ πρὸ τῆς εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀφίξεως, ἐκθέμενος ἀλλ' οὐχ' ἑκὼν τὸ διάδημα. εἰ καὶ ἀπῆν πρὸς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐκδημήσας, τὴν τῶν πρωτοτόκων μητρόπολιν, τῶν ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς. πεντεκαιδεκάτην μὲν ὁ αὔγουστος ἦγε τῆς ἑνδεκάτης ἐπινεμήσεως, καὶ τὰ λοίσθια ἔπνει ὁ αὔγουστος. καὶ ὁ μὲν ἔκειτο ἀναφέρων τὸ ἆσθμα πυκνόν τι καὶ ἀσθενές. ἡ δέ γε βασίλισσα ὅλη τοῦ πάθους ἦν, καὶ συνῆκτο περὶ αὐτὴν τὰ θυγάτρια. ἤδη μὲν οὖν τῆς ἡμέρας παρεληλύθει τὸ πλέον, καὶ ὁ ἥλιος οὐχ' ὑπὲρ κεφαλῆς ἦν ἑστώς, οὐδ', οἷον εἰπεῖν, κατὰ κάθετον, ἀλλ' ἐκλίνετο βραχύ τι κατιὼν πρὸς δυσμάς, καὶ δηλοῦται πρὸς τοῦ βασιλέως υἱῷ καὶ βασιλεῖ ἐκλιπεῖν ἄρτι τὸν πατέρα. ὁ δ' εἰσῄει τὸν οἶκον ἔνθαπερ ὁ θνήσκων κατέκειτο, οὔτι τὸν ἀπιόντα θρηνήσων, τὸ δὲ πεσὸν τοῦ θνήσκειν ἐκεῖνον τῷ ὀφθαλμῷ ληψόμενος. καὶ ἰδὼν αὐτίκα ἐξῆλθε, καὶ ἀναβὰς τὸν ἵππον, ἐξῄει τῶν μαγγάνων σὺν τοῖς περὶ αὐτόν, ἐξιόντι δὲ πολλοὶ συναπήχθησαν. ἄρτι δ' ἐξελθόντι τὸν τῶν μαγγάνων περίβολον, προϋπαντῶσιν οἱ ἀβασγοί, οὗτοι δ' ἦσαν, οἳ τὰς ἐξ ἀβασγίας κομισθείσας παῖδας, καὶ νυμφευομένας πρὸς τῷ μείζονι τῶν υἱῶν τοῦ καίσαρος ἐκεῖθεν συνεπεσπάσαντο, καὶ ὑπαντήσαντες, ἐπηλάλαξάν τε καὶ προσεκύνησαν. τότε φασὶ τὴν βασιλίδα τῷ θνήσκοντι βασιλεῖ περιπαθῶς ἀπαγγεῖλαι τὴν τοῦ υἱοῦ ἀπέλευσιν, τὸν δὲ φθέγξασθαι μὲν πρὸς τοῦτο μηδέν, ἢ μὴ βουλόμενον, ἢ μὴ δυνάμενον. διᾶραι δὲ τὰς χεῖρας ὑψοῦ, οὐκ οἶδ' εἴθ' ὑπερευχόμενον τοῦ υἱοῦ, εἴτε μὴν κατευχόμενον. ἕτεροι δὲ φασὶ μὴ τὰς χεῖρας διᾶραι τὸν θνήσκοντα, μὴ δὲ γὰρ οἷόν τ' εἶναι ἤδη ἐκλείποντα. τῆς δὲ βασιλίδος πολλάκις ἀνακραγούσης, ὡς ἄπεισιν ὁ υἱός σου ἔτι ζῶντα σε τὴν βασιλείαν ἀφαιρησόμενος, ἐκεῖνον ὑπομειδιᾶσαι βραχύ τι καὶ ἀμυδρόν, ἢ τῶν λεγομένων καταγελῶντα, εἰ νομίζοιτο περὶ τῆς βασιλείας φροντίζειν ἐκπνέων ἤδη καὶ τῶν γηΐνων μεθιστάμενος, ἢ τὴν τῆς ψυχῆς ἤδη πρὸς τὰ πραττόμενα διάθεσιν ὑπεμφαίνοντα. ἐλέγετο γάρ τοι καὶ παρ' ἄλλων καὶ παρ' ἐκείνου τοῦ πορφυρογεννήτου αὐτοκράτορος μὴ γνώμης ἄτερ πατρικῆς θέσθαι τὴν εἰς τὰ βασίλεια πάροδον, ἀλλὰ παρ' ἐκείνου ἐπιτετράφθαι οἱ τὴν ἔξοδον, καὶ σύνθημα ταύτης ἐκ τοῦ πατρὸς λαβεῖν, τὸν ἐκείνου δακτύλιον. ταῦτα δὲ μὴ παρούσης γενέσθαι τῆς βασιλίδος, καὶ ἀγνοούσης ὅτι γεγόνασιν. ὁ μὲν οὖν ἀπῄει· τῆς φήμης δὲ διαγγελούσης ταχὺ τὸ πραχθέν, πρὸς βασιλέα τότε καὶ τὸ συγγενὲς προσῄει, καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων

ἀρχόντων πολλοὶ καὶ τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς. τῷ δ' ἦν ἡ ὁρμὴ πρὸς τὸ μέγα ἀνάκτορον. ἀπιόντι δ' ἀγγέλλεται, ὡς οἱ Βάραγγοι τὴν ἐν τοῖς ἐξκουβίτοις διειληφότες ὁδὸν, ἔνθα περ τούτοις καὶ ἡ κατοίκησις, ἀπελθεῖν δι' ἐκείνης οὐ παραχωροῦσί τινι, οὐδὲ μὴν πλησιάσαι τοῖς βασιλείοις. τοῦτο εἰς ἀγωνίαν τὸν βασιλέα ἐνέβαλε. καὶ στέλλει πρὸς ἐκείνους τινὰ ἐρωτήσοντα, τί τὸ σφίσι βουλόμενον; στέλλει δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, τεθνάναι λέγων τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ζητεῖν αὐτὸς εὐφημηθῆναι ὡς αὐτοκράτωρ. καὶ τοῦτο μὲν γέγονε, καὶ αὐτοκράτορα αὐτὸν ὁ κλῆρος τῆς ἐκκλησίας γνώμῃ, καὶ τοῦ ἀρχιποίμενος ἀνηγόρευσεν. ὁ δὲ πρὸς τοὺς Βαράγγους ἐκπεμφθεὶς, ἠρώτα ἐκείνους, ὅτου χάριν κωλύουσι τῷ βασιλεῖ τὴν εἰς τὰ βασίλεια πάροδον; οἱ δὲ, μὴ ἂν παραχωρῆσαι τῶν βασιλείων ἐντὸς, ζῶντος τοῦ αὐτοκράτορος, ἔφασαν. ἐκείνου δὲ τεθνηκέναι διαβεβαιοῦντος τὸν αὐτοκράτορα, καὶ οἱ Βάραγγοι ὅρκῳ τοῦτο πληροφορῆσαι αὐτοὺς ἀπῄτησαν. καὶ ὃς ὤμοσεν, ἦ μὴν τεθνάναι τὸν βασιλέα, κἀκεῖνοι ἐνέδωσαν, καὶ τὴν πάροδον τῷ βασιλεῖ παρεχώρησαν. ὁ δὲ ἀπῄει πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ τούτων ἐντὸς γεγονὼς, πῶς ἂν χρήσαιτο τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ὁμογνίοις, καὶ τῷ καίσαρι ἐπὶ τῷ Βρυεννίῳ, μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐβουλεύετο. ἔτι γὰρ ἐδεδοίκει τούτους, καὶ οἱ ἦσαν ἐν ὑποψίαις, ἐλπίζοντι νεωτερίσειν ἴσως αὐτούς. ὁ δὲ τούτου πατὴρ παρ' ὅλην μὲν τὴν ἡμέραν ἔμπνοος ἦν, καὶ δυσθανατῶν, περὶ δὲ τὴν ἑσπέραν ἐξέλιπε· ζήσας μὲν ἔτη ἑβδομήκοντά που τὰ πάντα ἢ ὅτι ἐγγύτατα, βασιλεύσας δ' ἐκ τούτων ἐνιαυτοὺς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, ἐπὶ μησὶ τέσσαρσι καὶ ἡμέραις τισίν. ἔθανε δὲ περὶ τὸ ἑξακισχιλιοστὸν ἑξακοσιοστὸν εἰκοστὸν ἕκτον ἔτος. τὴν μὲν βασιλείαν διῳκηκὼς εὐτυχῶς, τὸ δέ γε τέλος οὐχ ὅμοιον ἐσχηκώς. καταλέλειπτο γὰρ πρὸς τῶν θεραπόντων σχεδὸν ἁπάντων, ὡς μηδ' ἂν τάχα τινὰς, τὸν τότ' ἐκείνου νεκρὸν τοῖς λοισθίοις λουτροῖς ἀπορρύψαντας, καὶ οὔτε κόσμος βασίλειος παρῆν τοῖς περὶ αὐτὸν, ἵν' αὐτοῦ τὸ σῶμα κοσμηθείη βασιλικῶς, οὔτε μὴν ἐκφορᾶς ἔτυχε βασιλεῖ καταλλήλου. καὶ ταῦτα οὐκ ἀλλοτρίου, ἀλλ' υἱοῦ διαδεξαμένου τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ υἱοῦ ὃν ἐκεῖνος τῆς βασιλείας ἠξίωσεν. οὕτως οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων μόνιμον, οὐδὲ πάγιον, οὐδὲ πιστόν τι καὶ βέβαιον, ἀλλ' ἄπιστα πάντα, καὶ κύβου μᾶλλον ῥᾷον μετατιθέμενα καὶ μεταρριπτούμενα. ὁ δὲ ἀνὴρ (ἵνα καὶ τὸν τρόπον ἐκείνου δῆλον θείημεν τοῖς μετέπειτα, καὶ τὸ ἦθος τοῖς ἐπιγόνοις χαρακτηρίσαιμεν) οὔθ' ὑπερήφανός τι καὶ ἀλαζὼν, οὔτε μὴν ὀξὺς εἰς θυμὸν, ἀλλ' οὐδὲ χρημάτων ἥττων, οὐδ' ἄγαν φιλοχρήματος, ὥστε βούλεσθαι κατασχωννύειν αὐτὰ καὶ ταμιεύειν, ἵν' ἦσαν αὐτῷ θησαυροὶ κεκρυμμένοι καὶ ὑπόγεια χρήματα, ὅθεν οὐδὲ θανόντος πλοῦτος παρὰ τοῖς ταμείοις εὑρέθησαν· πρὸς ἔλεον εὐκατάφορος, πρὸς κόλασιν οὐκ ὀξύρροπος, μέτριος τὸ ἦθος, εὐπρόσιτος, περὶ τὴν δίαιταν οὐκ ἀκόλαστος, οὐκ οἴνου ἡττώμενος, τοῖς ἐν ἀρετῇ βιοῦσι προσέχων καὶ ἀπονέμων τιμήν. λόγους οὐχ ὡς ἔδει τιμῶν, τέως δ' οὖν τιμῶν, ἁπλοϊκός τι καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν οὐ βαρέως προσφερόμενος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἴσου σχεδὸν ὁμιλῶν τι καὶ χαριεντιζόμενος. ὅθεν κἀκείνοις θαρρεῖν ἐπῄει, καὶ οὐ μετὰ δέους αὐτῷ παρειστήκεσαν, καὶ μᾶλλον ὅτ' ἀπῆν ἡ βασίλισσα. ὑπεστέλλοντο γὰρ ἐκείνης παρούσης ἀρχικόν τι καὶ ἐμβριθὲς φαινομένης ἰδίωμα, καὶ τοῖς ἀτακτοῦσιν ἐπιτιμώσης σφοδρότερον. ὁ μὲν οὖν τοιοῦτος ἦν. ταῦτα δὲ καλὰ μὲν, καὶ πῶς γὰρ οὔ; ἰδιώτῃ δ' ἐξαρκοῦντα πρὸς ἔπαινον,

[illegible]

militum, & ex senatu multi se contulerunt. Ceterùm ad magnam regiam properanti nunciatur, Barangos uia excubitorum, ubi ijdem habitabant, occupata, neminem illàc transire pati, aut accedere ad regiam. Quo nuncio perturbatus, quendam ad illos mittit percontatum, quid sibi uelint? mittit & ad Ecclesiam qui diceret, Imperatorem esse mortuum, seq; celebrari uelle ut Imperatorẽ. Ac id quidem à clero & summo pastore factum. Sed Barangi responderunt ei qui rogabat, cur regiæ aditu Imperatorem excluderent, se Imperatore uiuente neminem passuros ingredi. Illo uerò affirmante, iam esse mortuum: Barangi iureiurando sancita eius rei fide, Imperatori regiam ingredi concesserunt. Quò cum peruenisset, cum suis deliberabat, quomodo tractanda esset mater, fratres, sororesq;, & Cæsar Bryennius: illos enim adhuc metuebat, suspectosq; habebat, ne res nouas molirentur. At pater per totum adhuc diem spirabat, difficulterq; moriebatur, sub uesperam demùm extinctus. Vixit annos septuaginta, aut circiter: regnauit septem & triginta, menses quatuor, & dies aliquot. Obijt anno mundi sexies millesimo, sexcentesimo, uicesimo sexto, imperio feliciter administrato, uitę exitum non æquè prosperum sortitus. A ministris enim ferè omnibus est desertus, ut propè nulli essent, qui cadauer eius postremis lauacris purgarent: neque ornatus Imperatorius præstò eis esset, quo cadauer eius pro dignitate ornaretur, neque funus ei factum est Imperatori conueniens. Id que non alieno, sed filio Imperij successore: & eo filio, quem ipse imperio ornarat. Sic rerum humanarum nihil stabile & firmum est, sed infida omnia, & tessera mutabiliora. Fuit autem ille uir, ut & mores eius expressos ad posteritatis memoriam propagemus, neque ferox & arrogans, neque iracundus, neque auarus, & pecuniæ nimium cupidus, ut eam conflaret, & in thesauros occultos & subterraneas opes reconderet. Vnde neque post obitum eius in ærario magna pecunia est reperta: ad misericordiam propensus, ad sumẽdas pœnas tardus, moribus moderatis, accessu facilis, in uictu non intemperans, non uino deditus: uirtute præditis auscultare, & honorem habere solitus. Eruditionem non ut conueniebat, sed utcunque colebat: commodus, non insolens erga eos quibus cum uiuebat, comis & iucundus, quasi cum æqualibus uiueret. Vnde illi securis erant animis, neque metu attoniti illi astabant, præsertim absente Imperatrice. quæ imperiosum aliquid, & seuerũ præ se ferebat, & modestiæ oblitos acrius increpabat. Ac pulchra quidẽ ista sunt: quis enim neget? quęq; priuati hominis laudes absoluant.

Ioannes Comnenus imperator salutatur.

Alexij obitus, & elogia.

Aliæ Imperatoris, aliæ hominis priuati uirtutes.

non tamen eiusmodi, quæ Imperatorem omnino bonum demonstrent. Nam homini priuato satis est moderatio, æquitas, placabilitas, & in omni cultu & uictu modus. Imperatori uerò præter hæc & iustitia est colenda, & ratio ciuium habenda, & uetera instituta sunt tuenda. Ille uerò magis in eo elaborauit, summo adhibito studio, ut ueteres mores immutaret & abrogaret. & res non ut communes & publicas tractauit: neque se illarum administratorem, sed dominum esse censuit, ac regiam suas ædes & putauit & appellauit. Patres conscriptos nec iusto prosecutus est honore: neque eam illorum habuit rationem, quam recta ratio postulabat: sed potius deprimere illos studuit. Neque iustitiæ regulam in omnib. obseruauit: cuius proprium est, id cuique tribuere, quod meretur. Ille uerò cognatis & ministris quibusdam tota plaustra publicæ pecuniæ præbuit, & annuos sumptus largissimos suppeditauit, ut & magnis opibus abundarent: & comitatum alerent, non priuatis hominibus, sed Imperatoribus conuenientem: atque ædes compararent, ut magnitudine urbibus pares, ita magnificentia regiis palatiis non impares. Erga reliquam uerò nobilitatem, non perinde benignum se præbuit: ne quid aliud de uiro dicam, cuius honori consultum uolo. Quæ res Comnenum imperatorem perfectum iudicari non sinunt, neque etiam malum eundem quisquam dixerit. Nam qui seuerius in Imperatores inquisierit, equidem non arbitror ullum Romanorum principatu antiquitus potitum, inuenturum esse, in quo nihil ad consummatam laudem desideretur. Quo fit, ut cuiusquam gubernatio, ex morum et actionum eius maiori parte iudicetur. Sine crimine certè quidem, & deteriorum affectionum prorsus expers nemo reperietur. id enim diuinæ felicitatis proprium fuerit, nec unquam in hominis naturam cadet. Hic scribendi finem faciam, & historiæ cursum inhibebo, longè progressum. Nam ea mandare literis quæ restant adhuc, nec utile, nec tempestiuum iudicaui. Quòd si Opus hoc alicui uidebitur utile, gratia sit Deo, cuius auxilio bona omnia conficiuntur. Sin superuacaneum, mea culpa illa fuerit, & ad me autorem redeat fœtus, cuius memoriam excitare queat.

Nullus Imperator sine omni crimine.

Conclusio Operis.

Finis, & Deo gloria.

οὐ μήν γε καὶ βασιλέα δεικνύντα τὰ πάντα χρηστόν. οὐ γὰρ αἱ αὐταὶ καὶ βασιλέως καὶ ἰδιώτου γνωρίζονται ἀρεταί. ἰδιώτῃ μὲν γὰρ ἀπόχρη καὶ μέτριον ἦθος, καὶ ἐπιείκεια, καὶ τὸ πρὸς θυμὸν δυσκίνητον, καὶ τὸ σῶφρον τὸ πρὸς τὴν δίαιταν. βασιλεῖ δὲ πρὸς τούτοις, καὶ ἡ τῆς δικαιοσύνης φροντίς, καὶ ἡ τῶν ὑπηκόων προμήθεια, καὶ ἡ τῶν παλαιῶν ἐθῶν τοῦ πολιτεύματος τήρησις. τῷ δὲ μελέτημα μᾶλλον, ἡ τῶν ἀρχαίων ἐθῶν γέγονε τῶν πολιτειῶν ἀλλοίωσις, καὶ τὸ μετατρέψαι ταῦτα ἔργον ἦν αὐτῷ σπουδαιότατον, καὶ τοῖς πράγμασιν οὐδ᾽ ὡς κοινοῖς, οὐδ᾽ ὡς δημοσίοις ἐκέχρητο, καὶ ἑαυτὸν οὐκ οἰκονόμον μόνον ἡγεῖτο τούτων, ἀλλὰ δεσπότην, καὶ οἶκον οἰκεῖον φρονεῖν καὶ ὠνόμαζε τὰ βασίλεια. καὶ οὔτε τῆς συγκλήτου βουλῆς ἔτι τιμῆς, ὡς ἐχρῆν, ἠξίου, οὔτε πρόνοιαν αὐτῶν ἐποιεῖτο τὴν ἀνάλογον. μᾶλλον μέντοι καὶ ἐσπούδασε ταπεινῶσαι τούτους· ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐν ἅπασι τὴν τῆς δικαιοσύνης ἐτήρει ἀρετήν. ταύτης γὰρ ἴδιον, τὸ τοῦ κατ᾽ ἀξίαν ἑκάστῳ διανεμητικόν. ὁ δὲ τοῖς μὲν συγγενέσι καὶ τῶν θεραπόντων τισὶν ἁμάξαις ὅλαις παρεῖχε τὰ δημόσια χρήματα, καὶ χορηγίας ἐκείνοις ἁδρὰς ἐτησίας ἀπένεμε, ὡς καὶ πλοῦτον περιβαλέσθαι βαθύν, καὶ ὑπηρεσίαν ἑαυτοῖς ἐκθρέψαι, οὐκ ἰδιώταις, ἀλλὰ βασιλεῦσι κατάλληλον, καὶ οἴκους προσκτήσασθαι, μεγέθει μὲν πόλεσιν ἐοικότας, πολυτελείᾳ δὲ βασιλείων ἀπολειπομένους οὐδέν. τοῖς δὲ λοιποῖς τῶν εὖ γεγονότων, οὐχ ὁμοίαν ἐνεδείκνυτο τὴν προαίρεσιν, ἵνα μή τι ἕτερον φαῦλον εἴπω, φειδόμενος τοῦ ἀνδρός. βασιλέα μὲν οὖν οἷον τὸ ἀκριβὲς ἀπαιτεῖ, οὐκ ἐῶσι τὰ εἰρημένα ἐκεῖνον νομίζεσθαι· ἀλλ᾽ οὐδὲ μέντοι φαῦλον ἄν τις τὸν Κομνηνὸν αὐτοκράτορα. εἰ δὲ τὴν ἄγαν ἀκρίβειαν ζητοίη τις ἐν τοῖς αὐτοκράτορσιν, οὐκ οἶμαι τινὰ τῶν ἀνέκαθεν τῆς Ῥωμαίων ἐπιβεβηκότων ἡγεμονίας ἐν πᾶσιν εὐδοκιμηκότα εὑρεθήσεσθαι, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ πλεονάζοντος ἐν τοῖς ἤθεσι σφῶν καὶ ταῖς πράξεσιν ἑκάστῳ ἡ πολιτεία χαρακτηρισθήσεται. ἀνέγκλητος γὰρ ὅλως ἄν ποτε δόξει οὐδ᾽ ἀμιγὴς τῶν χειρόνων ὁ βίος. θειοτέρας γὰρ τοῦτο μοίρας, ἀλλ᾽ οὐκ ἀνθρωπίνης ἄν ποτε φύσεως. ἐνταῦθά μοι τὸ πέρας ἔστω τῆς συγγραφῆς, καὶ ὁ δρόμος οὗτος τῆς ἱστορίας, ὅς μοι πρὸς μακρὸν ἐκμεμήκυνται. δοκεῖ γὰρ γραφῇ νυνὶ καὶ τὰ λείποντα, οὔ μοι λυσιτελές, οὐδ᾽ εὔκαιρον ἐκκεῖσθαι. εἰ μὲν οὖν ὀνήσιμόν τισι δόξει τὸ πόνημα, τῷ θεῷ χάρις, δι᾽ οὗ πρὸς ἅπαν κατορθοῦται καλόν· εἰ δ᾽ ἀσυντελές, ἐμὸν ἂν ἁμάρτημα, ἢ τὸ αἰτίαμα, καὶ ἐπανίτω πρὸς με τὸν τεκόντα τὸ κύημα, ἰσόμοιρόν μοι μνήμας ἐμὰς ὑφέλκυμα.

Τέλος, καὶ τῷ θεῷ δόξα.

CASTIGATIONES ET VARIAE LECTIONES EX V. CODICIBUS, TERTII TOMI ANNAlium Ioannis Zonaræ.

EX VITA CONSTANTINI MAGNI.

Viennensis codex habet inscriptionem hanc: βασιλεία τοῦ πρώτου ἐν χριστιανοῖς ἁγιωτάτου κυρίου κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. Hoc est: Imperium primi ex Christianis sanctissimi domini Constantini Magni.

Pag.3.uers.10. οἱ μὲν γὰρ τοῦ κωνσταντίου.) κώνσταντος. Sæpius in eodem codice pater Constantini, aliàs Constantius, aliàs Constans scribitur.

Ibid.48. τῇ καλουμένῃ βαλβίᾳ.) Sic habent tres codices, sed μιλβίᾳ legendum reor. nam à Latinis scriptorib. Pons Miluius nominatur.

4.3. καὶ λικίνιος.) Græci scriptores negligentiores sunt in Romanis nominibus, una ferè appellatione contenti. Voluit autem hic se appellari M. Iulium Licinium Licinianum. Scribitur aliquādo λικίννιος, per duplex ν: haud rectè, ut arbitror.

Ibid.19. ὑποφιλάττων.) ὑποφιλάττοντα.

Ibid.40. σαρρῶν.) σερρῶν. Tales mutationes, additiones & detractiones literarum, aut etiam syllabarū, crebræ sunt in his codicibus. ut suprà pro οὐδὲ πλείστους, legitur πλείους: pro ἐκεῖσε, ἐκεῖ: pro ἐκσδαλοῦσαι, ἐνδαλοῦσαι in Viennensi codice.

Ibid.44. τοῖς πρὸς μαξέντιον.) Alius codex uitiose habet περὶ. Et hoc loco semel monitum lectorem uolo, præpositiones πρὸς, περὶ, παρὰ, ὑπὸ, μετὰ, πρὸ, ὑπὲρ, & similes particulas, sæpissimè uel ex imperitia, uel ταχυγραφίας καὶ καλλιγραφίας affectatione permutari: quæ affectatio compendij & elegantiæ in scribendo penè omnis corruptelæ codicū causa est, dum eas notas, posteriores librarij perperàm imitantur.

Ibid.24. ἀλλ' ἐπὶ συνθήκαις ῥηταῖς ταύτης αὐτοῦ περικεχωρηκότος.) Verti, Certis conditionibus. quod si cui displicet, reponat, Icto fœdere: uel, Transacta controuersia.

Ibid.54. καὶ ὅτι πως ἐχρημάτιζε, φλάβιος κωνσταντῖνος.) Et Flauius Constantinus appellabatur. Hanc clausulam, ut superuacaneam, de industria omisi. Videtur autem Flauij nomen asciuisse, de patris cognomento, qui χλωρὸς, hoc est flauus, seu pallidus dicebatur.

5.22. ὑγιάς.) Ratio grammatica docet, ὑγιᾶ rectè scribi. Nam in huiusmodi adiectiuis in ης primæ declinationis contractorum, ultima syllaba in εα conuertitur: ut ἀληθὴς ἀληθέα, sic ὑγιὴς ὑγιέα. Nō igitur ueritati obstare debet librariorum inscitia & temeritas.

6.2. ὁ λέγων τοῦτο τοῦ ζώου.) τοῦτο, scilicet τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, haud dubiè nominandi casu legendum: quamuis omnes codices τούτῳ dandi casu scriptum habeāt. Sed Syluester argutatur contra Iudæos. Alia enim uerborum uis est, etiam extra magiam, in dicente, alia in audiente: ut, tyranni irati uerba terrorem incutiunt audientibus, ipso terroris experte. Neque Christus ipse exaruit, cum ficū execraretur: etsi ipse uerba sua audiebat, arbor non audiebat. In assertore ueritatis sophistica non laudatur: quo nomine etiam Lactantio, Iustino martyri, & alijs nonnunquam subirascor.

Ibid.34. ὃς καὶ πρὸ τοῦ πρὸς λικίνιον πολέμου.) Sic duo codices habent, Constantinopolitanus et Viennensis. Sed alter Constantinopolitanus, ὡς ἐκ τοῦ πρὸ τοῦ πρὸς λικίνιον πολέμου. Ego malim, ὃς καὶ τοῦ πρὸς λικίνιον πολέμου.

7.39. ὅ, τι γὰρ θώραξ αὐτῶν.) Pectus, intelligo partem anteriorem.

Ibid.47 αἱ τε χηλαί.) Brachia dicuntur à Latinis: ut apud Suetonium cernitur.

Ibid.49. μονήρη.) Singularia nauigia, à remorum serie: ut διήρη, τριήρη, πεντήρη.

Ibid.50. διήρεστα.) biremes, nam Suidas διήρη interpretatur, hoc ipso loco citato.

8.11. μικροῦ πλαττόμενα καὶ ἔμπνοα.) Quæ antiqua manus, parum abest quin animata opera effinxerit, quæ propemodum animata esse uiderentur, ac spirare.

Ibidem 7. πλακωτὸν.) Non refertur ad ἀγορὰν, sed absolutè ponitur, ut λιθόστρωτον: quanquam paulo pòst, ἐν τῷ πλακωτῷ.

Ibid.5. κίων ὁ πορφυροῦς.) purpurea columna. Hanc Latini Porphyreticam appellant, à porphyrite lapide Aegyptiaco, de quo Plinius lib 36. cap.7.

Ibid.24. καὶ πρότερον ἐπεσκόπησεν ἐν τῷ Βυζαντίῳ τὸ θρακικῆς ἡρακλείας, ὡς ὑπὸ σεβήρου τοῖς περινθίοις ὑποταγέν.) Consule uitam Seueri, qui Pertinaci successit, Tomo 2.

10.10. ἑτεροθαλῶν.) Haud scio quomodo propriè uno uerbo cōuerti possit. ἑτεροθαλὴς ἀδελφὸς, est frater eodem uel patre uel matre duntaxat natus. Fratres autem Constantini Magni, fuerunt eodem patre nati, sed ex diuersa matre Theodora, Herculij Maximiani filia: Constantinus, Anabalianus, siue Hanibalianus, & Constantius.

Ibid.55. σὺν τῇ ἀρχῇ.) ἐλπίδι.

Ibid.60. διαπεραιωθέντων ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ.) Addidi, Ab Hispanijs, ut res ipsa habet, propter commoditatem orationis.

11.28. ὅτι ἀδίκων ἦρξε.) Puto deesse χειρῶν. Neque mirum, unum uerbum omissum esse, cum horum quinq. codicum Zonaræ, quibus usus sum, nullus sit, in quo non aliquoties integri uersus omissi fuerint.

12.4. ἱππικῶν ἴλας πολλὰς.) pro πολλῶν ἰλῶν.

Ibid.21. ἐν τοῖς προτίκτορσι.) Latinum uocabulum pro Græco usurpatum, Protectores.

Ibidem 27. αὐγουστελίων.) Alij αὐγουστέλλων, alij αὐγουστούλων.

Ibid.51. τοῖς ὕλαις διατρίβων.) Puto legendum, uel ἐν ταῖς ὕλαις, uel ἐν δὲ διατρίβων.

13.15. μετακαλουμένας.) μετακαλουμένων.

14.5. καὶ οὐδὲ πολίταις ταύτης ἀνακτήσατο.) uel, Ciuium animis sibi reconciliatis: uel, Ciuibus recreatis: uel, Alijs in cæsorum locum substitutis.

Ibid.1. χιλιάδας κινδυνεῦσαι λέγεται.) κινδυνεύειν pro φονεῦσαι hic ponitur, ut & alibi sæpe.

Ibid.14. κατέπλευσεν κατέπαυσεν.) ἐπιστάθμευον.

Ibid.32. Βρεττανίων.) Βετρανίων.

Ibid.18. τὴν προτέραν ἔχων τιμήν.) Ambiguum, utrum principem, an pristinum honorem.

19.44. τὸν αὐτῷ ἐκλιπόντα βασιλέα.) τὸ αὐτῷ ἐκλιπόντα βασιλεύοντα.

22.13. τὴν πήρωσιν τῶν ὀμμάτων.) Potest intelligi de cæcitate. Sed quia sequitur δὲ ἀμβλυώσσων, lippitudinem intelligo. πήρωσις enim non necessariò semper interitum membri significat, sed aliquando etiā læsionem. Vtut sit, pro cæco fuit, qui uidere tum nō potuit. Qui igitur cæcitate delectatur, pro lippitudine reponat. Nam ex suffusione uel decursu humorū, uisum amiserat.

25.27. αὐτὸς δὲ καὶ.) αὐτὸς δ' ἐκεῖνον ἄνθρωπος. utcunque legatur, fateor me, quid ea uerba sibi uelint, non satis intelligere, Vtinam uerò quantus homo: uel, Vrito uerò, quantus sis homo: uel, Vrebat uerò illum homo.

Ibid. 45. ἐστὶ τριβουνῶν ἀριθμοῦ.) Quis iste numeri tribunatus sit, cognoscere cupio è doctioribus.

26.6. ὑβριπλατῆσαι αὐτῶν.) αὐτοὺς malim.

27.7. ἱσταδισ ἐφ' ἵππων αὐτοὺς.) Alij ἐφίππων uno uerbo. Ambiguum, utrum Imperator, an Isaacius. Alij scribũt, Isaacium frenos equi Valentis prehendisse.

28. 48. ἐ δὲ ἰταλικὰ τῆς ἑσπερίας ἰβηρίας ἐστὶ πόλεις.) Hispaniam regionem esse, notum est: ex Italica uerò Hispaniæ ciuitate esse ortũ constat Theodosium. Itaq; pro ἰταλικὰ legendum ἰταλικῆ, contra consensum codicum: nisi Zonaram manifesti erroris condemnare malumus.

30.37. καὶ τῇ ἐκγυατένων.) ἐγγυατένων.

32.33. οἱ δὲ ἴσχυρον στασιάζοντες.) ἐστασίαζον.

Ibid. 15. ὁ θεὸς συγχωρήσοι.) συγχωρήσει. hoc affirmantis, illud optantis: quod magis probo.

33.15. δικέτης.) δικαστης.

Ibid. 20. θορματίαν.) θερμαντίαν.

32.46. πολίχνιον δὲ ὄστερ.) Strabo libro 11. Comanã urbem Cappadociæ amplissimam in Antitauro recenset: & Comana Pontica lib. 12.

34.8. λέοντος.) λεοντίου.

35.40. ὑπ' ἀνέμων καταπεπνευμένην σφοδρῶν.) uentorum procellis infestam. φλογοποιῶν rectius legi uidetur.

Ibid. 58. τὸ χερσαῖον τεῖχος.) mœnia quæ terram continentem spectant: ut τὸ θαλάσσιον, maritima.

36.39. ἀκροκειοπάριον.) Puto à responsis fuisse.

37. 15. μῆλον ἑσπερίδος.) μῆλα pro ouibus accipi, non nego, interdum. sed μῆλον pomum interpretor. ut & in Busiride Isocratis, μῆλα ἑσπερίδων, mala Hesperidum: & μῆλον ἔριδος, pomũ contentionis in nuptijs Pelei. Sed qui ouillam pomis anteponit, per me sua uoluptate fruatur.

38.30. ὅτι τεθύξεται τῆς ἀρχῆς.) ὅτι τεθύξεται unus codex habet. quare uerteram: Ac meminisse iubent, fore enim ut imperaret. Sed cæteris codicibus dissentientibus, hanc lectionem improbo.

Ibid. 31. διακοσίους χρυσίνους.) τριακοσίους, CCC.

Ibid. 47. πάσι πάντας χρυσός.) Alij ἀγαθὸς πάντας, bonitate omnes superans.

40.26 γιζερίχος.) Hunc Gensericum uocant alij.

Ibid. 59. τῶν σωληνίδων τελῶν ἄρχοντα.) τὰ τέλη, uectigalia sunt: οἱ ἐν τέλει, magistratus, primores. Vtro modo interpreteris, parum placet. Suspicor pro τελῶν aliquid aliud legendum esse. Cuspinianus tribunum militum uocat. Fortassis igitur pro τελῶν, legendum χιλιῶν, aut στρατιωτῶν. Sed ego temere nihil mutare uolui. Fortassis enim tribunus pro quæstore uel publicano ibi dictus fuit, ut uariæ diuersis in locis sunt magistratuum & aliarum rerum appellationes.

41.55. ἡ, τὰ γερουσία καὶ οἱ λογάδες.) ἐπίλεκτοι ἢ ἐκλελεγμένοι.

42. 18. πρύμναν κρουσάμενον.) Puppim ferire, authore Suida, est dissimulare fugam: naue non conuersa, remos ad puppim transferre, atq; ita fugere, ne terga hostium telis pateant. Sed hic ait, στρέψαι τὴν ναυαρχίδα τριήρη καὶ πρύμναν κρουσάμενος.

43.46. σὺν τοῖς φιλτάτοις.) id est, μετὰ γυναικὸς καὶ παίδων: ut in Præfatione.

44.13. τεῖχον τὸ μέγιστον.) ἴλλον rectius legitur.

Ibid. 27. λαρνάκι τῇ Βασιλικῶν.) Apparet hic ποτὶ τὸ φορεῖν λάρνακα.

Ibid. 53. ἀκάκιον κάκιστον τοῖς ὀρθοδόξοις.) Allusio ad nomen κατ' ἀντίφρασιν, per contrarium. ἄκακος enim significat malitiæ immunem. sicut suprà, cum ait, τὸν εὐτυχῆ δυστυχῶς ἀπολέσθαι, Eutychem, hoc est, felicem infeliciter perijsse.

46.26. ἐν τῷ ἄμβωνι ὡς ἐπ' ὀκρίβαντος.) In ambone, tanquam pro suggesto. ἄμβων, παρὰ τὸ ἀναβαίνειν factũ uidetur, contignatio templi superior.

Ibid. 29. ξυλοκρίνου.) ξυλοκρίνου.

49.44. ἀνέβαρζος.) ἀνέζαρβος, alij ἀνάβαρζα.

51.10. τῶν καλουμένων αἰλούρων.) αἴλουροι sunt feles, seu cati. Puto scribendum ἐρύλων. Herulorum nomen notum est: at Aeluri nescio qui sint, nisi Cattos uocarit αἰλούρους.

53.14. Gondigisclus.) Germanica uocabula mirum in modum corrumpuntur à Græcis, æquè ac Latinis. Godigisclus fortasse pro Gotscalcus, seu **Gottselig**, θεοσεβής. quanquam sunt qui **schalck** ueteri Germanorũ lingua seruũ significasse censeant. Gondarus, **Gothart**/ θεοσθενής. Gizericus, **Gånßreich**/ à copia anserũ: uel **Gantz reich**/ abundans opibus. Honorichus, **Hüner**/ seu **Hundreich**/ à copia pullorum, seu canum. Gundamundus, **Güt mund**/ affabilis. Trasamundus, fortasse τ pro γ scriptum, **Großmund**/ ab oris magnitudine, magniloquus. Hildérichus, **Huldreich**/ εὔχαρις, seu Gratianus. Gelimer, **Geltmair**/ pecuniosus uillicus. Casimirus, **Kasmair**. Baldimerus, **Waldmair**. Sed nugarum plus satis.

Ibid. 48. τοῖς δυνάμενοιν ἀπιστίας ὑβρίζοντες αὐτόν.) ἀπιστίας αὐτὸν τοῖς δυναμένοις ὑβρίσαντες.

55.43. ἱκανὸν ἐξιόντα ὥρᾳ.) ἱκανὸν ὥρᾳ τρέποντα.

56.35. τρύλλον.) Hesychius τρύλλοι, δρόμοι, στάδιοι. τρύλλον nusquam reperio.

58.26. τοὺς κατ' αὐτοῦ λέγοντι συνδιαβάλλοντες αὐτόν.) κελεύοντες ἀπολογεῖσθαι, ut opinor.

63.24. ἐν ἐφ' ἑκάστῳ δίδωσι νόμισμα.) Nummũ uertit quanquam κατ' ἐξοχὴν χρυσίνος, id est aureus, intelligi uidetur.

64.50. μάθε καταστολήν.) Puto τὴν καταστολήν: nisi fortè καταστολὴ ἀντὶ σωφροσύνης ponatur, Disce modestiam.

65.15. τῆς ἰταλίας ἄλλην.) Transpositus est hic uersus, ut opinor, heroico præcedente, sequente pentametro, aut aliquid deest.

Ibid. 15. ἄβαρα.) ἄβαρις.

67.36. πόλιν δὲ ἑτέραν πρεσβείαν.) Verbum εἴληφε aut simile desideratur.

68.21. ὡς γαμβρὸν οὐκ ἐποίησας.) Fateor me non intelligere, quid hæc uerba sibi uelint, nisi fortasse ὅσα legendum sit: Quæ socero non præstitisti, ea nec amico præstabis. Crispus autem gener fuit Phocæ, in cuius necem conspirauit.

Ibid. 57. ἐκ τῶν θεμάτων.) θέματα interpretor prouincias: uocabulum hic aliter usurpatum, quàm apud ueteres. sic νομοὶ apud Aegyptios.

71.17. μεταβαίνει δ' ἡ αὐταρχία.) Alij codices habent eodem sensu, ἡ δὲ βασιλεία καὶ τὸ τῆς αὐταρχίας εἰς τὸν ἱκανὸν ἐπὶ τὸν κωνσταντῖνον μεταβιβάσασα, τὴν τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίαν πατρόθεν διαδεξάμενος. sicut & paulo suprà pro τριάκοντα ἐφ' ἑνί, τῶν τὸν τριακοστὸν πρῶτον χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Et paulo pòst, pro τῆς βασιλείας πατρόθεν, &c. legitur in alijs τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τῆς κληρονομίας τοῦ πατρὸς κληρονόμος γενόμενος.

Ibid. 36. ἀρξαμένου καὶ ὁ πυρρός.) Annorum numerus deest. Sed alius codex ἀρξαμένου non habet.

73.3. ὑπ' αὐτοῦ καταχεῖσθαι τὸ ζεῖον ὕδωρ.) Feruenti aqua me perfundi nolim. Videtur ζεῖον ἀντὶ τοῦ θερμοῦ posuisse.

Ibid. 15. παγανάτος.) Græcum nomen ad Latinā formam inflexum: sicut ἐκκλησιάριος.

Ibid. 42. κυκλοβίν.) κυκλοβίν.

Ibid. 53. ὑγρὸν πῦρ.) Humidus seu liquidus ignis, qui in aqua ardet. Hic, quoniā apud Græcos inuentus est, ignis Græcus appellari solet.

ἐνακείας ῥώμης.) In Viennensi codice hæc uerba rectè deleta esse uidentur, ante λόγου ἀλλάξαι. cum Agathonem Romanum episcopū paulo antè recensuerit.

76.34. χρυσοκεντημένου.) χρυσοκεντημένου.

82.34. ἀλανοὺς, οὓς ἀλβανοὺς ὁ προκόπιος γράφει.) quos Albanos appellat Procopius. Hæc clausula in uno tantū codice reperitur.

90.49. ἑκατὸν βουνεύροις.) Centum uerberibus affici. βούνευρον, flagellum ex neruis aut loris bubulis. puto instrumentum pro effectu, hoc est, pro plagis poni: quarum certus numerus infligi solebat. ut etiam ex D. Paulo apparet, qui se quadragenis plagis affectum esse scribit.

91.34. καὶ οἱ βούλγαροι δὲ σπονδὰς διδόναι πρὸς εἰρήνην δι' ἀγγέλων ἔπρασσον.) Alius codex, οἱ βούλγαροι δὲ δείσαντες, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν σπονδὰς διδόναι πρὸς εἰρήνην ἐζήτησαν.

94.16. τῶν παρ' ἐκείνοις ἀγεννῶν.) ἀγεννῶν pro ἐπισήμων posuisse uidetur: Nō acceptis illustribus ex ea gente obsidibus, quorum periculo adducti in fide manerent. Hoc rectius esse puto, quàm ut principiò uerteram, quanquam sensu ferè eodem: Non acceptis prius, ut opus erat, obsidibus.

100.17. καπνικοῦ.) A' fumo nomen habet: fortasse quòd de singulis domibus aut familijs pendendum esset id tributū.

Ibid. 31. πρ ἀτοῦ κηρίων.) cereorum uel fauorum uenditori.

Ibid. 50. ἀθίγγανοι.) A' non attingendo nomen habere uidentur. sic enim in magno Etymologico legitur: ἀθίγγανος, ὁ μὴ θέλων θιγεῖν πρὸς ἐγγίσαι, ἀπὸ τοῦ θιγεῖν. οἱ γὰρ τὴν αἵρεσιν ταύτην ἔχοντες, οὐδενὸς παρ' ἄλλου λαμβάνουσιν.

110.16. τῆς ἐκείνου κακίας, ἢ καὶ ἀνοίας.) Fortasse κακονοίας pro κακίας legendum. uidetur enim affectare παρονομασίαν.

115.55. μέχρις ἐσχάτου ζωστῆρος βιβασθῆναι.) Hesychius, ζωστήρ, ὁ ἐπάνω τοῦ θώρακος χιτὼν ζώνη. Quomodo in naui propriè dicatur, fateor me ignorare.

116.18. ζωστὴ καὶ πατρικία τετίμηται.) ζωστὴ fit παρὰ τὸ ζώννυσθαι, à cingendo. Fuit fortaßis honos quispiam, in certo fasciarum aut cinctus genere.

123.12. βασιλεύοντος χειροτονεῖ Διονυσίου.) Suprà meminit, eum iam Imperatorem duxisse uxorem, & filiam Mariam Alexio Mosoli despondisse. quod an cum tam paucis annis consentiat, haud scio.

126.25. λογοθέτην τοῦ δρόμου.) Libellus de Officijs palatij, ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, inquit, ἔχει ὑπηρεσίαν ἡμῖν ἀνεπίγνωστον. Liceat igitur nobis quoq; huiusmodi cum uenia ignorare.

135.1. πάτρονον τοῦτο πρόφασιν προβαλλόμενος.) πάτρονον quid ad sensum faciat, non uideo.

139.48. ἐκ πνευματικῆς διαθέσεως.) Ex affectione spirituali. Intelligo de adoptione, cuius causa fuerat monachus ille spiritu fatidico præditus. etsi suspecta est lectio.

142.12. τοῦ ῥηγὸς φραγγίας τυγχάνων γαμβρός.) γαμβρὸς, ἀδελφιδοῦς, θεῖος, ἀνεψιός, & alia id genus uocabula πολύσημα, certò declarari non possunt, nisi ab ipsa historia declarentur. Quare sicubi in his lapsus fuero, peto ueniā, ut & hic. Nec enim mihi constat, utrum Hugo hic gener, socer an affinis sit regis Francorum.

Ibid. 29. οἳ καὶ οὖγγροι καλοῦνται.) Non abhorret ab Hungarorum appellatione.

145.57. τὴν μητροπολίτην συνάδων.) Fortasse συνάδων, ut sit non proprium uiri, sed loci nomen.

Ibid. 61. αἱ δὲ τοῦ ἡλίου.) Alius codex habet ἰουλίου. Sin ἡλίου legeris, uidetur addendum κύκλος, aut aliquid simile. Sequitur certè, ἰδὲ ὁ καιρὸς καιρὸς μετὰ τοὺς δεκατρεῖς μῆνας. Lectori iudicium relinquo, utrum tredecim menses, an diem Iulij decimumtertium intelligere malit.

146.16. περὶ νηστείας.) Fortasse, πρὸ νηστείας, ante ieiunium.

149.18. πατζινάκας.) πατζινάκους. Crebra fit mutatio in hoc Opere ος in ας, & ας in ος. Cum autem utraque terminatio usitata sit Græcis, nō admodum refert, utram admittamus. Aliquando etiam πατζινάκαι scribitur.

150.7. προσυπαίτιοι.) Legendū προυπαίτιοι. Creberrimè πρὸ pro πρὸς, & cōtrà scribuntur. in quo sententiæ magis, quàm deprauationi codicum est credendum.

Ibid. 25. ὑπὲρ τὴν ἡμέραν τοῦ εὐαγγελισμοῦ.) Quum εὐαγγελίζεσθαι sit lætum afferre nuncium, εὐαγγελισμὸν uerti annunciationem. In quo, & similibus nominibus, aut nouis aut nouatis, ueniam dari mihi peto à lectoribus, in recentioribus Græcorum scriptis minimè uersato.

Ibid. 60. νηνίαι γαλῆναι.) Rectius in alio codice legitur, νηνίας.

152.19 χοβαδῖν.) χαβάτιν.

Ibid. 24. εἰς τὸν συμεὼν ἐστοιχειῶσθαι.) Suprà in uita Alexandri, fratris Leonis, Magi dicunt, τὸ συὸς στοιχεῖον εἶναι τοῦ ἀλεξάνδρου. Magica sunt hæc potius, quàm fabulosa: multaq; huiusmodi paßim & leguntur & audiuntur, quæ omnia uana esse non existimantur.

153.25. ἄνευθεν τῆς ὑπογραφῆς.) Fortaßis ἐπιγραφῆς legendum: aut ὑπογραφὴ ἀντὶ τῆς ἐπιγραφῆς ponitur: nisi fortè hoc uelit, subscriptioni unæ chartæ, supernè attextam esse syngrapham.

156.27. τῆς μεγάλης πέμπτης.) Cuiusmodi id festū fuerit, me latet, nisi q; suspicor diem Iouis sic appellari, qui diem paßionis antecedit: quum sequatur, καὶ τὴν τῶν ἁγίων παθῶν τοῦ σωτῆρος χριστοῦ ἐξετέλεσε πανήγυριν.

157.6. ἐξ ἀγγείων.) Hæc παρενθήκη uidetur superuacua.

158.32. σὺ μὲν τῆς ἀρχῆς οὐχ ὡς δέον ἐπιλαμβάνῃ.) perperàm administras. Potest etiam referri ad illud, quòd patrem ueneno tollere studuit: Tu regnum per nefas occupasti.

161.6. δειζίβην.) δειζίον.

Ibid. 44. ὃ γὰρ κεραμεῦν εὗρε.) Intelligo effigiem in olla esse repertam. Si quis autem existimat effigiem testaceā esse, ei ego assentirer, si ἐκ κεράμου scriberetur.

162.41. παντὸς νομίσματος ἑξαγίου σταθμὸν ἔλαττον, ἐκάστου τὸ τεταρτηρὸν ἐπιγνώσει.) Georgius Agricola ἑξάγιον, sextulā, id est, sextam unciæ partem, interpretatur. τεταρτηρὸν uerò quid sit, quærant doctores. Mihi uidetur minus esse exagio, q; imminuti monetæ pondus quæritur.

165.12. εἰς νόμισμα χρυσοῦν.) Hinc apparet, cum νόμισμα absolutè ponitur, intelligendum eße nummum aureum.

173.30. ἀπεγνωκότες ἤδη τὰς σωζούσας ἐλπίδας παρὰ τοῖς βασιλεῦσι.) opibus & salute Imperatorum iam desperatis. malim enim legere πόθι, uel ἰδὲ. Iustinus: Quò fortuna, eòdem & fauor hominum inclinat. Si quis hoc non pro-

bat, sic interpretetur licet: Ex desperatione ueniæ ab Imperatoribus impetrandæ.

175.50. ἰσχυρότερος.) Malim ἰθρασύτερος, Ferocius responderet.

176.54. τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ.) Ambiguum est, utrum Basilius Bladimeri, an Bladimerus Basilij sororem duxerit.

178.1. ἀορασίᾳ πληγεῖσαι.) ἀορασία temporaria cæcitas est, cum uel extasi, uel ira numinis, uel magicis præstigijs oculi impediti, munere suo non funguntur: ut in Genesi de Sodomitis, in lib. Regum de Syris legitur.

Ibid. 7. ἢ γὰρ λάθετ' ἢ οὐκ ἐνόησεν.) Homericum hemistichium.

Ibid. 49. ὁ ποταμὸς γὰρ τότε ἄπλωτος ἦν.) Non uideo quod pluuiæ aut incrementa fluuij nauigationem impediant. Quare pro ἄπλωτος, fortasse legendum ἄπλετος: quia pluuijs auctus fluuius latè ultra ripas effusus erat. ut paulo pòst, πολλοῦ τοῦ ποταμοῦ ῥέοντος. Hanc ego lectionem in uertendo secutus sum, quæ si displicet, reponito: Quia uerò flumen ob crebras pluuias nauigari non poterat.

181.53. ἐπ' ἴσοις ὅρκοις.) Alius codex, τίθεσθαι.

185.24. ἐκφαυλίσαι.) ἐκφανίσαι omnino legendum.

186.9. καὶ πλέον διὰ ὁμιλίαν ἀνδρός.) Et magis ob uiri congressum. Potest referri ad Michaëlem Paphlagonem: sed rectius uidetur accipi de cupiditate coitus.

188.34. τοῖς πατζινάκαις λεία γέγονε τῶν μυσῶν.) Videtur aliquid deesse, ut τῆς ῥωμαίων. Pazinacæ ex Romanorum prouincijs passim prædas egerunt. Notum prouerbium est, μυσῶν λεία, ut & Porsenæ bona. Quòd si cui hæc diuinatio displicet, reponat, E' Mysia prædas egerunt. Nam illud minimè placet, ut sic construas, τὰ μυσῶν τοῖς πατζινάκαις λεία γέγονε τῶν μυσῶν. Non multo pòst: καὶ ὁ μὲν οὕτω λείαν μυσῶν, τὸ τοῦ λόγου, τὴν ῥωμαίων ἐτίθετο.

191.4. καὶ οἱ πληροῦντες δὴ τὴν τάξιν τὴν βασίλειον.) Puto eum Palatinos proceres intelligere.

192.42. τὸ σκυθικὸν πολίσματα.) Fortasse Βουλγαρικόν: nisi ad primam gentis originem respiciat, aut per con e n ptum Bulgaros Scythas appellet.

195.21. ἤδη προσχηματισθεῖσαν.) Malim μετασχηματισθεῖσαν.

198.28. ἡ αὔγουστα θεοδώρα.) Malim, ἡ βασιλίς. nam Sclerena & Augusta & θρονισθεῖσα fuit.

Ibid. 38. πολυμερεστέρων.) Malim πολυμερεστέρων.

Ibid. 57. πρὸς τὴν ἀντιπέρας ταύτης ἤπειρον.) Ambiguum, utrum de Epiro, an alia terra continente loquatur.

200.26. καὶ ἀσυνδῆ.) Legendum, καὶ ἀσυνδῆ.

204.47. σύγκελλος.) Alij scribunt σύγγελος, & πρωτοσύγγελος.

209.18. ὁ λυκαυμένος κατακαλών.) λυκαυμένος, ustus, seu crematus, puto cognomentum esse, siue à clade aliqua per incendium accepta, siue à nigro colore. Ambustum uerti. quod si cui displicet, λυκαυμένος reponat: ut pro Duro σκληρόν.

210.45. ὅρκου ἅπτοιτο.) ἅψοιτο.

214.41. καὶ οἱ μὲν ταῦτα λαλήσαντες καί.) Hæc duo uerba redundare existimo.

220.8. καὶ τὴν δὲ συγκλήτου βουλῆς ἀπήτησε.) Scilicet ὁ πατριάρχης παρὰ τοῦ ἐκτομίου. Sed Viennensis codex habet, ὁ ἐκτομίας ἀπήτησε quod falsum esse, declarant ea quæ sequuntur, nisi ἀπήτησε pro ἀπήτησεν ponatur.

221.54. φρούριον δὲ τὴν ἰσφαπίλιως ἡ ἀκρόπολις.) Ambiguum, utrum illius iussu condita, an habitari cœpta sit.

222.43. μοῖραν οὐκ ἐλαχίστην ἀφελών, καὶ σύλας τῆς στρατιᾶς.) σύλας, quem? Vtrum Comnenum, an copias illi ademptas? Ambigua constructio.

223.25. ὃ καὶ τοῦτο κακὸν οἰόμενος.) Legendum opinor, καὶ τούτῳ, scilicet τῷ δρουγγαρίῳ.

Ibid. 28. νεμιτζῶν.) Non abludit à Nemetũ appellatione.

224.57. ἀπὸ ῥυτῆρος ἐπανελήλαυθεν εἰς τὴν χώραν.) A' flagello, id est concitato equo.

227.48. καὶ τὸ λατίνων φουσσάτον, ὑπὸ Ῥουσσέλιον ἄρχοντα τετρακοσίων.) Si Franci populares sub Russelio militarũt, ipse dux non Latinus, sed Francus fuit: sed fortassis in Latio conse derat. Deinde, quadringentorum numerus exiguus uidetur, ad tantas res gerendas, nisi horum eximia uirtus, aduersariorum insignis ignauia fuerit.

εἰς τὰ ὅπλα κατέφυγε.) ἀπὸ δὲ ἀπονοίας ἀπόσχοιτο, Si à desperatione discesserit.

228.33. μοναχικὸν μεταβαλών.) περιβαλών.

Ibid. 54 χοβάτην.) χοβάτην.

229.19. ῥομπαίαν.) Fortè ῥομφαίαν, aut ῥομφαίαν.

231.50. ἐπανίστασαν δὲ καὶ οἱ βάραγγοι κατὰ τοῦ βασιλέως.) Pòst fol. 245. ἀγγέλλεται ὡς οἱ βάραγγοι τὴν φρουρὰν τοῖς δημοσίοις ἰδίαν διαλαβόντες. Libellus qui de Officijs palatij inscribitur, recenset satellites, Allogos, Murtatos, Cortinarios, Bardariotas, Barangos, quorum hi postremi fores palatij custodierunt.

234.27 κλίτωρ αὐτοῦ.) Malim κλίτωρ, uel κλεὶς.

Ibidem 43. εἰς τὸ μέγα τέμενος τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας.) Sanctæ Sophiæ templũ uulgò dicitur. Verùm Sophia hic non est mulieris nomen, sed Christi quoddam attributum.

FINIS ANNOTATIONVM TERTII TOMI.

B

C

Constan-

D

Diogenis

L

Leontius

Nicepho-

V

Valen-

INDICIS TOMI TERTII ET VLTIMI FINIS.

BASILEAE, EX OFFICINA [illegible]
[illegible] Anno Salutis humanae M. D. LVII.
Mense Martio.

INVIA VIRTVTI NVLLA EST VIA.